ПРАВДА

за Србију
До краја године 5 дин.
За месец дана 1·50 дин.

Излази сваки дан — број 5 пара

у Београду
краља Милана ул. бр. 44.

Цена за Иностранство
До краја године 10 динара
За месец дана . 3 динара

Власник:
Павле Маринковић

Број 34. година I.

Понедељак 4. Октобра 1904

Прво — у здравље власти

—:-:—

У рукама нам је један акт, који је више но карактеристичан за општу пометњу и распасаност, што су завладале код службених органа које народ уопште назива, уз неко нарочито наглашавање, именом *власти*. Он је само резултат чиновничког уверења да за препоруку више вреди писмо каквог ћилкоша, који се последњег дана полицијског надзора назвао самосталцем, но ма какав неуморан рад.

Нема сумње да држава има права на многе и многе услуге од стране својих држављана; али је глупо и помислити да народ постоји ради државе а не држава ради народа. Познато је колико је радикална журналистика у своје доба разрађивала мисао о томе како народ може постојати и без круне али не може круна без народа.

Један акт, који одмах саопштавамо, показује како се данас дотерало већ дотле да се жели утврдити уверење како све што живи, постоји чак не и ради државе толико, колико ради — власти и *њенога комодитета!*

Чујте!

Прокупачко Пореско Одељење издало је 11. пр. м. под бр. 8844 ову *наредбу* грађанству:

„Пошто је већ наступила берба грожђа, а већина пореских дужника имају ово, а међу тим свој порез нису исплатили до данас. То се саопштава купцима (кафец. механц. трговцима *и др*). да ни једном продавцу грожђа неисплаћују куповну цену за исто дотле, док сопственик не поднесе доказа од одељења о исплаћеном порезу, јер је свима пореским дужницима стављена забрана на грожђе од стране одељења за наплату пореза.

„У случају, за кога се докаже, да је од неког пореског дужника купио грожђе и куповну цену му исплатио без поднетог доказа о плаћеном порезу, купац грожђа одговараће материјално за његов порез, а купљено грожђе одузеће му се и изложити продаји за наплату пореза“.

Тако гласи та оригинална *наредба*. Остављајући на страну њену *неписменост*, која је такођер карактеристична за интелектуалну висину државних органа, ми се у чуду заустављамо само на тој појави уопште.

Пореска је власт, дакле, готово свима који имају винограде ставила *забрану на род*. Али она неће, не сме, или не може и да *изврши* ту забрану. Она позива грађанство и *заповеда* му да *оно* постане *егзекутивни* извршилац нечега што се њега не тиче, што му није дужност, за што није надлежно. Пореска прокупачка власт мења природу односшаја између продавца и купца, тражећи да *они*, као такви, брину бригу ради оних којима држава плаћа за тај посао. И ако грађани то не би учинили, или ако би се и нехотице огрешили о такву вољу власти, биће двогубо кажњени: сваки грађанин, који би ступио у куповину с продавцем, одговара за порез продавчев, а осим тога биће лишен и онога предмета за који је положио новац!

А на што све то?

Зато, да би којекакве Свете, Јаше и разноврсне Шаше могле по „Самоуправи“ причати како државна власт наплаћује од народа порез без егзекуције и како је свет моли да порез прими, не би ли кретени могли добијати и по шест плата!

Дабогме, нема егзекуције, а у колико је има њу не врши државна власт већ — буди Бог с нама! — један други, неодговорни чинилац. Сећате ли се онога среског капетана који је конструисао воденицу коју не окрећу: ни вода ни пара ни коњи ни волови него — практиканти?! Тако сада имамо оригиналан проналазак и за наплату порезе!

Изгледа да се у том крају наше отаџбине газдује са свим по самосталском програму, а већ добро видимо како тамошњи органи власти разумеју надлежност онако исто као и — Јован Томић!

Зато и треба крпарити и избећи — нове изборе...

ЈЕ ЛИ ТРЕБАЛО УКИНУТИ ГРАЂАНСКЕ ШКОЛЕ?

—:-:—

Данашњим законом о народним школама укинуте су *Грађанске* и *Девојачке* школе.

Против Грађанских школа поведена је борба до истраге и у штампи и на Учитељским Скупштинама. И што је, на први мах, изгледало необично и неразумљиво, *борбу* ову водили су учитељи. Успели су: укинуте су Грађанске школе, а с њима и Девојачке.

Ми смо у једном ранијем чланку рекли неколико речи о Грађанским и Девојачким школама, а и сад ћемо да прогворимо коју о том.

У прво време, и Грађанске и Девојачке школе поздрављене су готово са свију страна као корак напретка у народној просвети. Не прође много, а оно се поче дизати глас против тих школа, поглавито против Грађанских школа.

Откуд тај преокрет?

Тадашњи министар просвете г. Андра Ђорђевић, сам је почео изигравати закон који је дао, отварајући Грађанске школе у местима где није било погодаба за њих и трудећи се да их силом одржава. Своје личне пријатеље, понеке и најобичније учитеље, увео је у Грађанске Школе, дајући им осетно веће плате него што су имали у основ. школи. Законом је било одређено ко може постати *сталан* виши учитељ (учитељ Грађан. Школе), а ко опет *привремени*. Он је и ту законску одредбу проиграо, постављајући за сталне више учитеље оне који нису могли бити стални; аванзујући, противно закону, привремене више учитеље за сталне; свлачећи, противно и духу закона и законском тексту, сталне више учитеље за привремене, а неке привремене више учитеље постављао је за учитеље основних школа. Свак се зачудио, кад је г. Ђорђевић стао одобравати повишице плата привременим вишим учитељима, и тим их изједначио са сталним, а као последица тога било је да ни један привремени виши учитељ не хте полагати законом прописани испит, нити се иједан од њих спремао за те испите.

Овакав рад министров заслуживао је осуду. Али се осуда брзо пренесе с министра на школу и на оне у школи. Андра Ђорђевић, познат са своје пргавости и насртљивости на учитеље, на једној страни поништава стечена права учитељска, потцењује њихов рад, притеже их на разне начине које је могао измислити, а на другој страни обилато награђује онај малени број личних пријатеља својих међу учитељима, гази њих ради сопствени закон свој, отвара опет њих ради Грађан. Школе и онде где није било потребе за њих, где није било погодаба за њихово одржање.

Што су Грађанске Школе стекле велики број противника, што су против њих устали готово сви учитељи, томе је највише крив сам Андра Ђорђевић. Он их је учинио омрзнутима, учитељи су их укинули.

Осуђујући г. Андру Ђорђевића, ми тим самим не правдамо учитеље. И они су криви што су укинуте школе које су нам могле корисно послужити. Разлика је у одговорности њиховој та: што је г. Андра Ђорђевић чинио погрешке у потпуном сазнању да греши, а учитељи су из срџбе према г. Ђорђевићу за такав рад његов омрзли и на саме школе и на другове своје који су постали били вишим учитељима. Јест, међу учитељима јавила се једна ружна црта: завист према друговима, који су измакли платом испред њих. У свима писменим и усменим нападима на Грађанске Школе нисте могли наћи готово ни једнога разлога против саме школе, него против неправди које је министар чинио, против гажења закона и изигравања закона. Наравно да г. Андра Ђорђевић, осим моралне осуде, није добио другу казну за такав рад свој, али је осуда свом жестином својом пала на саму школу, те је школа укинута.

Г. Давидовић потрчао је тој жељи учитељској у сусрет. Он није испитао узроке који су изазивали учитеље да говоре и пишу против Грађан. Школа, него је похитао да их задовољи, укидајући саме школе. Међутим Грађанске Школе не само што нису биле штетне — апсурдно је тако што и рећи — него су могле, уз извесне измене, подмиривати једну осетну потребу.

Ваљда деведесет од сто ученика основне школе завршује своје школовање по свршеној основној школи. Сеоска деца, кад сврше основну школу, остају код својих кућа, улазе у пољске послове, постају ратарима. И ако још нејаки за оне тешке послове ратарске, ти дечаци имају, према свом узрасту и снази, много послова у родитељској кући, постају корисни помоћници старијима. Варошка деца кад сврше основну школу, ако не оду у гимназију, остају махом беспослена, задају тешку бригу својим родитељима. За занат нејака, за трговину још недорасла — шта ће ова деца? Куд ће родитељи с њима?

Од оних што ступе у гимназију, један, и то повелики број, отпадне у току прве и друге године. Ни та деца нису још довољно снажна да могу ступити у трговине или отићи на занате.

ПОЗОРИШНА ХРОНИКА

ЖИВИ МРТВАЦИ

Мртви у позоришном свету нису обични мртви. Они не леже у уским гробовима, обучени у беле мртвачке одоре. Они се крећу као и остали свет. Али они су опет за то своје авети, свој јадни надгробни споменик, своја сенка.

Знате ли, шта то значи за уметника бити славан и ишчезнути са витешког попришта, као да није ни постојао? Знате ли, шта то значи бити обожаван, слављен, па просити? Знате ли, шта то значи, да вас сви забораве, па и ћудљива смрт? Уверен сам, да ви још не појмите, шта то значи не моћи умрети. И кад се деси, да на послетку један такав „мртвац“ умре, свет се пита, чудећи се: „Шта, зар је тај и тај још живео?“

У почетку прошлога века изненадила је све смрт једне сироте вратарке, која је кроз читав низ година, гледајући, мрзнући се и просјачећи, умирала. Поред ње се пролазило смичући раменима, бацајући јој који грошић напојнице у кецељу. По неко би се, који је знао, зачудио, што не умре, да јој се дигне споменик. Када јој је дозлогрдило продала своју лепу косу за полић два ракије и умре у делиријуму. Та жена беше негда обожавала Клерон, пред којом је клечао изборни кнез бојратски, маршал саксонски.

Па лепа Жоржова, милосница Наполеонова, која је само за једну ноћ добила од њега 500.000 динара, па је за тим била пријатељица Александрова! Несрећница која је расипала бисер и злато, газила кашамир и свилу, за коју је Виктор Иго писао Лукрецију Борџију и Марију Тудорову, Дима своју Маргариту од Антуја и свог Беранжера, стајала је једног дана пред вратима индустријског павиљона у Паризу, чувајући за грошић два кишобрана и штапове, које би јој когод од публике поверио. Стара, погурена и поружњала вратарка посматрала је понизно, како пролазе поред ње хиљаде оних људи, који су негда гледали у њој моћну супарницу царице Евгеније. И нико од тих мимопролазника не имађаше за њу лепу реч, нико не обраћаше пажњу на њу. Њена пријатељица Дорвалова делила је њену судбину, јер јој позоришни одбор француске комисије није признао пензију. Последњи њен уздах беше брига, што није скунаторила коју пару за своју гробницу, већ ће морати да лежи у општој гробници са злочинцима. Заиста, једна „Марија Делорм“ заслужила је бољу гробницу!

У двадесетим годинама прошлога столећа изненадио је свет својим лепим сопраном Карл Блуменфелд. Његов глас из фистуле, „чист“ сопран, слављен је као феноменалан. И аустриска и немачка позоришта дичила су се њиме. 1857. обијао је прагове крчама у Лавову један старкеља, хорски певач у тамошњем позоришту, који кад би се напио, кроз сузе причаше, да је он славни Карл Блуменфелд, па би одмах молио присутне, да му плате коју чашицу вина, јер га то теши у несрећи.

То је било негда! А нема ни добре две недеље, да нам јављају из Беча како тамошњи глумци купе прилоге за славну певачицу Олденову, која умире у сиротињској болници. Ова јадна жена осетила је све од људске незахвалности. Имала је мужа, начинила га је певачем, на његово образовање утрошила је велики део свога имања и кад је постао славан, он је напустио.

Срећни су они глумци, које у старости са заборавом не прати и сиротиња! Па ипак и то је тежак ударац. Колико је на свету уметника, који су само за то пали у очајање, што су их заборавили.

Велики, славни Нури, за кога је Нидерман своју Страделу, Лубер своје Чаробно језеро а Мијероер свога Раула компоновао, убио се за то, што је француска опера постојала и без њега. Гара, кога су Глук и Сашна назвали персонификованом музиком, умро је од јада, што нико више није обраћао пажњу на његове особујности и базарне костиме. Једном шеташе се стари и дебели Гара са неким својим познаником. У путу сретне их Крајцер и поче разговор о музици са овим знанцем, не обраћајући много пажњу на старца. Наједаред тргне Гара свога познаника за рукав, па ће рећи скоро кроз сузе: „Незахвални! Пре двадесет година нико не би прошао поред мене, а да не примети моје џокејске ципеле.“ Несрећни Гара био се по обичају

Још горе је у оним варошима где и нема гимназије. Ту сва деца, по свршеној основној школи, остају беспослена, јер је мало родитеља који ће и моћи и хтети одвојити још нејако дете своје од себе и дати га у туђу кућу, у другој вароши, где има гимназије. Стаје то доста новаца, а још више бриге.

Его за ту децу потребна је школа, где ће се ова до физичког оснажења потребнога за ступање у трговину или одлазак на занат, васпитати у оном правцу, који је потребан будућим трговцима и занатлијама. Ту потребу ваљало је да подмири Грађанска Школа, и онда је за свакога паметна човека таква школа и потребна и корисна. Наравно да такве школе не треба отварати у Рачи и њој сличним местима.

Програм школа, као и наставни план за њих нису били удешени према њиховој потреби. Могло се то изменити и дотерати. Требало је прописати под којим ће се погодбама отварати Грађан. Школе и отварати их само онде, где се појави права потреба за њих, где има погодаба за одржање овакних школа. Ако је намештај у кући био неупотребљив или непрактичан, ако нам је мрзак био предузимач који је саградио кућу, не треба, ваљда, због тога рушити или спаљивати и саму кућу. У чем се опажа недостатак, то и поправити. Али тако није учињено *у йитању* о грађанским школама.

ТЕЛЕГРАМИ

—:-:—

Јучерашњи

Јапанско лево крило и центар (одељења Нодзуа и Курокија) потиснули су Русе ка левој обали реке Хун. Руси, који су у фронту према јапанском десном крилу, враћају се у Мукден. Јапанци продиру напред без икаквих сметњи.

Токио. *3 октобра.* Јапанци гоне Русе без престанка и то нарочито у правцу левог крила десне армије. Код Шаошинлинга Руси су показали јак отпор али су морали најзад отступити.

Токио. *3. октобра.* Јапанци су у битци код Јантаја имали ове губитке: 15 официра погинуло, 46 рањено и око 1250 војника које убијено које рањено.

Јутрошњи.

Либава. Руска телеграфска агенција јавља: балтичка ескадра одпутовала је јуче у 1 сат из јутра.

Петроград. Ђенерал Куропаткин телеграфише цару: Велика јапанска војска ноћу између 1 и 2 о. м. напала руски корпус који је био распоређен дуж реке Шакхе на великоме мандаринскоме друму. Јапанци су успели да пробију центар корпуса, Руси су неколико пута потиснути из села Шакхепуа, Ђенерал Куропаткин нареди и резервним трупама, да пређу у офанзиву и после огорчене битке Шакхепу је поново заузет. Јапанци су сузбијени на два километра. На десноме крилу положај је био врло тежак; трупе су биле нападнуте тако, да су Јапанци показивали намеру да им дођу за леђа. Али је шеф одреда успео, да Јапанце нападне с леђа; освојено је више села. Десно крило сачувало је све положаје дуж реке Шакхе. Трупе се бију већ четири дана, многе нису већ три ноћи тренуле. Јапански губитци морају бити врло велики. Ноћ између 2 и 3 о. м. прошла је на миру.

Харбин. Адмирал Алексијев вратио се 3. о. м. у Мукден.

Рајтеров Биро сазнаје: После прекјучерашњег прекида битка је настављена јуче из јутра на десноме крилу.

Токијо. Маршал Ојама јавља: према досадашњим констатацијама број погинулих на страни Руса до 1. о. м. износи преко 8.550.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

Промена енглеског посланика у Цариграду.

У енглеским круговима Цариграда сматрају за вероватно скору оставку енглеског посланика сера Никласа О' Конора, Следбеник ће му, веле, бити сер Чарлс Елиот, један од одличних познавалаца Истока.

Нов пројект за измене маџарскога суда.

Гроф Тиса намерава да идуће сесије маџарскога парламента поднесе нов пројект за измену пословника парламента маџарског, с циљем да онемогући опструкцију.

Могућност руско-јапанског мира.

Лондонски дописник „Келнских Новина“ јавља: У овдашњим дипломатским круговима нарочито међу добро обавештеним лицима говори се о могућности да се изнадно дође до брзог закључења мира и то без ичијег посредовања. Овоме би узрок лежао у новој јапанској победи. Могућност закључења мира оснива се на томе, што се мисли да ће се елементи, која су за рат били и који су криви за овакав исход његов, сада одстранити да би се направило места људима који су познати са правим стањем ствари и који ће водити рачуна остварним потребама.

РАТ

—

Порекло Генерала Штесела.

Поводом тога што су се у европској, а нарочито бечкој штампи почели ширити најфантастичнији гласови о пореклу генерала Штесела, његов син, поручик Александар Аноталовић Штесел упутио је једном француском листу писмо, у коме сам износи историју своје породице.

Дед садањег комаданта Порт-Артура био је генерал у шведској војсци, и дошао је из Шведске у Русију под царем Павлом (1796 — 1801). Он је имао два сина Ивана и Михајла. Старији Иван командовао је једним гренадирским пуком и одликовао се у рату 1812 године. Затим је био гувернер Царскога Села, где и сад једна улица носи његово име. Млађи брат Михајло, отац садањег генерала Штесела, рођен је у Русији и крштен у православној вери. И он је био официр, и у последње време свога живота командовао је уланским гардиским пуком.

Садањи генерал Штесел родио се у Петер-Хофу 1848 године. У својој десетој години ушао је Павловски кадетски корпус, а годину дана доцније у Павловску војну школу, одакле је изашао 1866. године као официр у исто време кад и генерал ађутант Куропаткин. До 1876. године био је у гренадирском пуку „Ростовски“ у Москви. Учествовао је у руско-турском рату и рањен у боју код Старе Загоре. У рату је постао капетан, па при свршетку рата и мајор, и одликован је орденом Св. Станислава другог реда с мачевима.

После рата Штесел је командовао непрестано у Сибирији, прво једним батаљоном источно-сибирских стрелаца, па затим сукцесивноса три пука у Запад. Сибирији. Године 1899. постао је генерал и командант треће бригаде источно-сибирских стрелаца у Порт-Артуру. На челу те бригаде учествовао је и у Печилиској експедицији 1900. године. Од тог доба остао је стално у Порт-Артуру.

Генерал Штесел оженио се 1875 године. Жена му је такође Рускиња. Од деце има само овог сина, који је поручник у руској војсци.

Полазак друге тихоокеанске ескадре.

Ескадра је пошла из Ревала у Либаву, у путу за Далеки Исток. У Либави ће ескадра пробавити један дан, а затим управо у Копенхаген и проћи ће Категат. Ескадра се неће зауставити ни у једном немачком пристаништу.

Даљи пут ескадре остаће, разуме се, тајна. Али је познато, да је у Лас-Палмас дошло три пароброда, експедованих компанијом хамбуршко-американског паробродског друштва, и натоварених угљем. Јавља се, да је ово друштво експедовало свега 42 пароброда с угљем за руска ратне бродове на путу за Далеки Исток. Од ових пароброда очекују се у Лас-Палмасу још десет или дванаест.

О заузећу Порт-Артура.

Тврди се како Јапанци напрежу последње силе, да заузму Порт-Артур до 3. новембра, по новом, када је рођен-дан Микадов.

Мучна посла: „Тврд је орах, воћка чудновата; не сломи га, а зубе поломи“!

БАЛКАН

—:—

Прилей. 3. октобра.

Пре краткога времена бавио се овде чувени убица српски, вами познати Сарафов бивши председник бугарског комитета. Бугараши га добро дочекаше. Решио је са првацима овдашњим да се уклоне са овог света сви угледнији Срби, који њима сметају.

Пошто је посвршавао све послове и дао наређење четама, отпутовао је даље за Битољ.

Битољ. 3. октобра.

Овде је овладао страх међу Србима, а нарочито међу учитељством од бугарских комита. Штаб је решио да од сада без разлике сваког по њих опаснијег Србина убију. Учитељи са села долазе овде и жале се и ако им нико не може помоћи.

Скойље. 3. октобра.

Бугарски комитет решио је да убије Архимандрита Саву — администратора Скопљанске Егзархије. Седи Архимандрит већ је добио анонимна писма од стране бугарских комита. Али неће им испасти за руком.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:-:—

Примио их.

Јуче у 11 и по часова пре подне у маломе салону у двору а у присуству принчева примио је Краљ своје другове из Сен Сирске академије. Француски официри стојали су у једном реду према Краљу а на челу њиховом био је ђенерал Де Перини. Краљ је поздравио своје другове и између осталог рекао је:

„Ја се осећам веома срећан што пред собом видим вас — моје другове из младости. Синоћ кад је избило пола десет Ја сам био веома узбуђен, јер сам тога часа мислио на Вас који сте ступили први пут на земљиште Србије. Ја Вас поздрављам у име српског народа, који се поноси, што је у своју средину примио тако одличне синове Француске“.

По том се Краљ са сваким поздравио, неке од својих другова није могао одмах познати, јер има које тридесет година није видео. После пријема настао је интиман другарски разговор.

Краљ у Бугарској.

На Министарској седници од 2. о. м. решио је да Краљ ове јесени учини посету Софиском Двору. За дочек Краљев у Софији већ се чине велике припреме.

Забава у двору.

Вечерас је забава у Двору, која се приређује у част француских официра. На забаву је позвато до 280 особа.

Сликање се.

Краљ са својим друговима сутра ће се сликати. Сви ће бити у униформама.

Посетиће забаву.

Краљ са својим друговима посетиће сутрашњу Југословенску забаву.

Одликовани.

Михаило И. Поповић, свештеник и члан духовног суда одликован је орденом „Карађорђевом звездом“ четвртим степеном а Серафим Балтић, ахимандрит манастира Жиче орденом Св. Саве трећег степена.

Поклони.

Краљеви другови предали су краљу ове поклоне: бисту његову, коју је израдио Мајор де Појинпалис, затим „Исто-

---

обукао као пајац, па је мислио бар тиме да побуди општу пажњу.

И данас поред нас пролазе Жидинова, Дољина, Аделина, Пати, Ондричен. И осмејак пун сажаљења, који се отме каквом добром човеку, сав је одговор на њину жуд за славом и похвалом.

Али најужаснија судбина је оних, чији је дух негда лебдео по највишој свери, творећи величанствене ствари, па се наједаред спустио у мрак лудила. Обично се тада вели, да су томе крива претерана напрезања услед чега у новије доба многи уметници интенктуално опадну. Али није увек тако. Све то може да претрпи уметник, само равнодушност публике или опадање уметничке снаге не може генијални дух поднети и у томе лежи узрок лудилу, коме подлегну многи велики умови.

Немачки певач Стаудигл полудео је, јер је хтео да пева, морао је да пева, а није могао себе да чује. Његово глуво уво није примало тонове, а он је из спебивања и осмејака пуних сажаљења разумео, да погрешно пева. Није једанпут седео у дворани за пробе и певао Шубертове пијесе певао једну за другом, али ни једну није довршио. Зној крупан као грашак обливао му је чело — његов поглед беше све укоченији и преплашенији и он певаше даље, без такта, без ритма — али ипак он је певао, не знајући шта пева, нити како пева. На послетку полуди.

Једаред је концентрирала у Нирнбергу слављена певачица Штекл-Хајнфертова. Тада беше још у пуном цвету своје младости и лепоте. Али на једаред осети, да јој глас отказује послушност и ако је ударала правилно, певала је лажне тонове. Када се попела на позорницу, публика је дочека одушевљено, али је она певала — погрешно. Но тада се деси нешто неочекивано. И ако је нико више није поздрављао, нити јој је повлађавао, после свршене тачке врати се поново на позорницу и са малициозним осмејком поклони се публици, као да је ова одушевљено изазивала. Публика се на то смејала, а многи су и звиждали. Да ли је њено уво навикнуто на пљесак уобразило од мртве тишине бурно одобравање, или је то био први корак лудилу, у које је доцније пала из увређена частољубља, сам Бог зна?

Смрт је увек страшна, али жив бити убројан у мртве то је ужасно.

Две Краљице

Роман од Александра Диме

с француског

(26)

(Наставак)

Г-ђа Спино јако жељаше да буде присутна при овоме договарању; краљ, не знам због чега, то нипошто није дао; он је замоли да се удаљи.

— Господине, рече Виктор Амедеј чим остаде на само са маркизем, послао сам по вас због једне веома важне одлуке коју намеравам да извршим.

— Ја сам као свагда на служби вашег Величанства одговори дел Борло.

Господине, беспосличење никако не годи људима мога карактера, прихвати краљ; досадно ми је живети овако и ја сам се решио да променим положај.

Шта кажете Ваше Величанство?...

— Покушао сам да се повучем у приватан живот али ми се тај живот не свиди, сем тога све иде рђаво од кад се ја више не мешам у послове. Ја вас дакле молим а по потреби и наређујем вам да ми донесете натраг моју оставку јер сматрам као да је нисам ни дао.

— Али господару, краљ Карло... промуца министар пренеражен.

Краљ Карло ће постати поново принц од Пијемонта или још боље задржаће своју титулу ако на њу полаже, ми ћемо то међу нама лако удесити.

Ја дакле вама стављам у дужност да му саопштите моју вољу, којој се, држим, он неће нипошто противити јер он врло добро зна шта ми све дугује и ко сам ја.

— Господару!

Донећете ми натраг оставку јесте ли ме чули господине! Налазим да сте веома хладни спрам овакве једне новости која би требала да вас силно обрадује, вас мог бившег службеника. Да нисам дакле рђаво урадио што сам рачунао на вас?

— Господару! Ви и ваш славни дом може рачунати на мене до последњег мога даха;

— Добро прихвати опоро В. Амедеј. говорите с мојим сином и донесите ми хартију коју тражим.

Дел Борго се повуче страшно узбуђен; краљ исто тако; он се покаја због свог поступка; покаја се што је говорио с тим човеком који му се више не чињаше довољно поуздан; он такође размисли и о томе да његов син можда неће никако бити усхићен тиме што ће морати да му врати краљевску власт и да би на његовом месту он, В. Амедеј одбио овај предлог осветивши се за њ онима који би се усудили да му га учине.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

* * *

рију Сен Сира“ и једну таблицу на којој су фотографије свију њих у добу при изласку из академије.

Разгледали варош.

Краљеви другови из Сен Сирске академије, који се овде као гости Краљеви баве, разгледали су јуче варош и њезине знаменитости.

Посетили изложбу.

Француски официри посетили су данас Југословенску изложбу.

Број официра.

Француских официра приспело је 48, међ њима има 21 виши официр међу овима 8 ђенерала. На челу официрима је ђенерал де Перини.

Ручак промоције.

Синоћ у 7 часова био је ручак промоције класе „од Пуебла.“ Ручку су присуствовали само краљ са друговима. Сви су били за време ручка per-tu, ђенерал де Перини поздравио је краља при ручку и између осталога рекао:

„Ми ти доносимо поздраве целе Француске, за коју си се борио, наша промоција осећа се срећна и поносна што је један између нас попео краљевску круну“.

Приликом ручка стигле су многе депеше из француске у којима их поздрављају.

Оболео.

Министар спољних послова г. Пашић оболео је од гушобоље, те по савету лекара не може собу напуштати.

Преседник испитне комисије.

За преседника испитне комисије за професорске испите за три школске године постављен је Сава Урошевић професор и ректор Велике Школе.

Продао кућу.

Генерал М. М. Магдаленић, продао је своју кућу и настанио се, привремено, у кући Dr. Мијајила Величковића, Краља Милућина улица бр. 6.

Затварање изложбе.

Југословенска изложба затвориће се сутра на свечан начин. За ово кратко време што је остало треба да исту посете они који је нису посетили.

Југословенска забава.

Југословеска изложба завршиће се Југословенском забавом, која ће се у дворани Коларчеве пивнице сутра у вече одржати.

Демант.

Босанска влада у једном од својих листова покушала је демантовати, да је ма шта имала она у покушају да се приреди друга Југословенска изложба у Сарајеву. Босанска влада вели, да је то иницијатива неколицине људи, а да је влада само дала дозволу, да се така изложба може на територији Босне одржати. После кише јапунџе је доцне!

Састанак.

Свршени правници друге године позивају се, да *апсолутно* сви дођу сутра у 5 часова по подне у читаоницу В. Школе ради хитних предмета.

Верили се.

Тихомир М. Смиљковић, пешадиски капетан I. класе из Пожаревца, верио се са г-ђицом Јелом М. Ценићевом, сестром Косте М. Ценића пешадиског капетана.

Руска школа.

Руска школа одпочеће свој рад 15 о. м. а до тог дана траје и упис у исту. Ђаци плаћају три месеца у напред, остала лица шест месеца. Месечни улог 1. динар. Као редовни чланови могу се уписати само Словени остали могу бити ванредни и плаћају 2. дин. месечно.

Чланови имају права на посећивање часове из руског језика, као и вечери, које се буду приредиле.

Брза администрација.

Има више од месец дана како је једно лице упутило писмо управи безименог друштва трамвајског, али ни до данас није добило одговора, и на исто друштво нема разлога да не одговара а *дужно је*. Доиста брза администрација!

„Соко“

Прво београдско гимнастичко друштво „Соко“ преселило се у своју привремену зимњу вежбаоницу у згради прве београдске гимназије код саборне цркве.

Помен Коларцу.

Илији Милосављевићу — Коларцу, одржаће се у среду 7. о. м. у 3. часа по подне у дому С. Саве, помен. После помена прочитаће се извештај одбора који рукује фондом овог великог добротвора.

Помен.

Чиновници среза тамнавског свију струка приредили су на Убу помен погинулом Атанасију Савићу, управнику пореског оделења у Мионици.

Сарана.

Данас по подне у 3 сата сараниће се Атанасије Савић убијени управник вишњичког пореског оделења. Тело Савићево пренесено је у Београд.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Нови уметници

Као што сазнајемо, Љуба Фамулуз одлучио је да реши питање о позоришном закону. Да не би одређивао нарочиту комисију, он ће наредити да и тај посао сврши — комисија за размештај учитеља. Комисија, сазнавши то, дала се одмах на претходне студије ал’ не законâ већ глумачких улога. Ранкић је почео студирати сентименталне љубавнике, што њему као самосталцу не личи, јер је за самосталце Курсула, Мандрда и тако што. Штркљасти је Мића задржао за себе — суфлерство; вели да му тај посао у опште иде од руке. Остали се још предомишљају.

Салепџија о бозаџији!

„Српски Књижевни Гласник“ донео је у свесци од 1. марта о. г. оцену Песама Милана Ракића. Ту је оцену написао честити Скерлић и у њој, одмах у почетку, вели: „Једино су Милан Ракић и Милорад Петровић, са здравим и једрим *сељанчицама*, успели да са својим снажним талентом одскоче *од бедне гомиле расплаканих стихотвораца*...“

Честитамо Милораду Митровићу, Јовану Дучићу и М. Ћурчину!

Разговор угодни — двају „Шумадинаца“

Хајнрих Лилер упутио је Емилу Гролу писмо, под шифром **М. у К.** у коме пита свога „Шумандинца“: Зашто уредништво „Ш. Дневног Листа“ не одговара на нападе Павла Маринковића, „који се већ више не могу трпети?“

„Зато“ — одговара му Грол у јучерашњем броју свога органа — што се „ми људи, који се још једино *сами* поштујемо“, не смемо упуштати у полемику с њим.

* * *

„Ви треба да разумете наш положај према Маринковићу“ — вели Грол Лилеру — Ми смо њега почели избегавати кад је мени и Скерлићу натурио државну штипендију и кад је Домановића, Продановића, Мила Крцу и друге наше људе најурио у државну службу. Али, кад се констатовало на суду, да он није имао ни толико грађанске куражи, да — као наш Љуба Живковић — нападне на част једне куће, онда смо га ми самосталци са свим презрели.

* * *

Колико се Маринковић срозао, види се по томе, — објашњава Грол Лилеру — што с њим данас неће да ради „ни Dr. Љуба Недић ни Dr. Драгиша Милутиновић.“ Пошто је Лилер у ово посумњао, — то би, у интересу „Ш. Дневног Листа“ Љуба Фамулу, требао и ову двојицу — Недића и Мијушковића — да оживи једним указом. Јер, кад је указом могао да оживи једну обичну учитељицу, за што да не оживи два тако одлична професора Велике Школе?

* * *

У осталом — теши Грол Лилера — „Маринковић има породицу и женскиња у њој“. Ако не небудемо њему досадили ми ћемо напасти на њих.

Кажу, да је Лилер на ово последње одговорио: „Е то можете ви; ја моју кожу не носим на тај пазар.“

* * *

„Најзад“ — завршује Грол — „кад настане разрачуњавање, Маринковићу ће бити тесна Србија“.

Е мој земљаче — уздануо је Лилер — кад ви њему не дохакасте 29 Маја, сад бели нећете. Изгледа да сад *ми* треба да беремо кожу на шиљак. А куд ђаво нанесе мене међу вас.

ИЗ УЧИТЕЉСКОГ РАСПОРЕДА

Потрчи, нећеш се кајати!

Од једне госпође учитељице, која поломи ноге, јурећи од једнога члана комисије за грађење учитељског распореда до другог, само да добије место заједно с мужем, чули смо ову причу:

„Видим — вели — ја, шта се ради са нашим учитељским размештајима. Муж ми је, истина, добио окружно место, али мене никако не постављају. У страху сам да нас не раздвоје, па вам дојурим у Београд. Шта ћу, куда ћу, па се решим да одем г. Сави Антоновићу; био ми је учитељ и добро ме познаје. Пошто сам му испричала зашто сам дошла и преставила му потребу да будем заједно са мужем и децом, он ми рече, да ће то тешко ићи, јер нема у П. празних места. Најпосле ме отпрати речима да ће бити на мојој страни, него да идем и да молим г. Чолаковића.

Сад вам се упутим његовој кући. Он ме саслуша, па ће ми онда рећи да одем г. Ранку: „Он је, вели, председник од њега највише зависи!“ Шта ћу, сирота, упутим се Ранковој кући. Кућа — алал му вера! — прави мали двор. Уђем у кућу. Већ беше стигла пре мене друга једна учитељица. Причеках у ходнику док она сврши посету. При изласку њену, рећи ће јој г. Ранко: „Тражите, тражите то место, добићете га извесно!“ — Пријавим му се ја. „Којим добром? — упитаће ме он. — Ето, господине Ранко, тако и тако, — па му све испричам од почетка до краја. — Хе, хе, да видимо, да видимо! Можда на путу стоје какви озбиљни разлози.

Кад му исповедих да ми ништа на путу не стоји, да сам одлична учитељица, да имам године службе, да школујем сина у гимназији и остало — он се као одобровољи. „Ја вам нећу кварити, рече ми, али не заборавите да одете господину Мићи. Потребно је, знате, да се и с њим разговорите. Он Вам може много помоћи. Захвалих му се, па похитам да тражим г. Мићу. И, да видите, добро би. Хвала му од неба до земље, више доброј госпођи његовој него ли и њему. Да не би ње, пропадох! Она ме поможе те добих место у П....“

Као што се види из ове приче, ваљало је и потрчати, а и знати на која врата треба закуцати, па да се добије што се жели. Ко је хтео и умео, тај се и ваједио, Молба, као молба, мртво слово на хартији! Лепа реч гвоздена врата отвара! Живеле госпође!

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Протић и компанија. Познати, честити Ђ. Протић за кога кажу да се годинама мучио (?) а очувао честито име својој трупи не води је више под својим именом, већ *„Протић и компанија“*. А та компанија то је познати Миша Хаџи Динић бивши члан и газда Српског Нар. Позоришта. То се позориште бави у Сиску и тамо је честита компанија нашла за потребно да позориште назове „Казалиште“. Обраћамо пажњу честитим Србима по другим крајевима да компанију која се зове „Казалиште“ не примају у своју средину, а компанији препоручујемо да узме у ортаклук још и Боди-а и и Мику Стојковића па да се назове „Хрватско драматско казалиште“, тако ће бар свуда боље проћи.

Село Степанчиково

и

ЊЕГОВИ СТАНОВНИЦИ

из забележака непознатога

приповетка Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГ

(с руског)

ПРВИ ДЕО

(27)

(Наставак)

Све је овде, изгледаше, било под неким заптом. Поред ње седела је дивна црноокаста петнаестогодишња девојчица, која је ме гледала не скидајући очију, с детињским љубопитством, — моја рођака Саша. На послетку, и, може бити, од свих највише је падала у очи једна и сувише чудновата дама, одевена раскошно и претерано младалачки, премда она ни изблиза није била млада, најмање до тридесет и пет година. Лице јој је врло мршаво, бледо и увенуло, али сувише одушевљено. Руменило јој се почешће појављивало на њеним бледим образима, готово при сваком њеном покрету, при сваком узбуђењу. Узбијњивала се она непрестано, вртила се на столици и као да није била у стању ни секунда да поседи на миру. Она се загледала у мене с некаквим љубопитљивом, које изражаваше чежњу, нагињући се непрестано да пришапне нешто на ухо Сашењки или другој суседци, и одмах се после тога смејала најпростодушнијим детињски—веселим смехом. Но све њене ексцентричности, на моје чуђење, као да нису обраћале на себе ничију пажњу као да су се унапред зговорили. Ја сам се сетио, да је то била Таћјана Иванова, та иста, у којој је, по речима стричевим, било нешто фантастичко-вештачки, којом су га имали оженити, и којој су готово сви у кући угађали за њено богатство. Мени су се, у осталом, допале њене очи, плаве и смерне; и премда се около очију већ виђаху боре, ипак је њихов поглед био тако простодушан, тако весео и добар, да је било некако особито пријатно сусрети се с њима. О овој Таћјани Ивановни, једној од правих „јунакиња“ моје приповетке, ја ћу говорити после детаљније; њена је биографија интересантна. Пет минута после мога доласка у чајну собу, утрча из баште диван дочек, мој рођак, Иљуша, сутрашњи слављеник, код кога су сад оба џепа били набивени пиљцима и у рукама чигра. За њим уђе млада, стасита девојка, мало бледа и изгледаше уморна, али врло лепа. Она на све баци радознали, неповерљиви и чак бојажљив поглед, једнако је гледала у мене и села је поред Таћјане Ивановне. Памтим да ми је срце закуцало: ја сам се сетио, да је то била баш та гувернанта... Памтим такође, да стриц, кад се је она појавила, на једаред баци на мене брз поглед и сав поцрвене, за тим се саже, узе на руке Иљушу и поднесе га мени да га пољубим. Опазио сам још, да је мадам Обноскина спочетка нетренимице гледала стрица, а затим са каркастичним осмејком посматраше кроз свој лорњет гувернанту. Стриц се беше веома збунио и не знајући шта да ради, беше позвао Сашењку, да је упозна са мном, али ова само у пола устаде и ћутећи, озбиљно и важно, направи ми реверанс. То се у осталом мени допаде, јер јој је то доликовало. Тога тренутка моја добра тетица Прасковија Иљинична, није могла да издржи, остави да разлива чај и пође к мени да ме љуби, али ја још не успех да јој кажем ни две речи, кад се тога тренутка зачу пискави глас девице Перепељицине, која запита, да су, „као што се види, Прасковија Иљинична заборавили мамицу (генералицу), да су мамица тражили чаја, а ви не сипате, а оне чекају“, и Прасковија Иљинична, оставивши мене, што игда може појури да наврпшује своју дужност. Ова генералица, као најважније лице у целом овом друштву и пред којом су сви, као што се вели, иглали на тањиру, била је мршава и зла старица, сва одвена у траул — зла, у осталом, више од старости и од губитка последњих (и још пређе сиромашних) умних способности; и раније је она била надувена и свађалица. Генералство ју је направило још глупљом и надувенијом. Кад се она љутила, сав је дом био налик на пакао. Она се љутила на два начина. Први је начин био ћутање, кад старица по неколико дана није отварала своја уста и упорно је ћутала, гурајући, а по некад чак и бацајући на патос, све што би пред њу метули. Други начин био је сасвим супротан првоме: говорљивост. Почињало се обично тиме, што је баба — она је ми је доиста била баба — падала у необичну тугу, чекала пропаст света и свега газдинства, предосећала у будућности сиромашво и сву могућну несрећу, одушевљавала се сама својим предосећајима, почела је на прсте бојати будуће беде и несреће, и долазила је при том набрајању до некаквога одушевљења, до некаквога усхићења. Разуме се, показивало се, да је она све одавно већ израније предвидела и само је зато ћутала, што је принуђена силом да ћути „у овом дому.“ „Но да су је само поштовали, да су је само хтели израније слушати, то“, и т. д. све се то одмах подупирало гомилом друженица, девицом Перепељицином и напослетку, свечано се утрђивало Томом Томићем.

(наставиће се)

Ђенералштабни пуковник у пензији

Живојин Р. Мишић

слави Св. Тому — 6. октобра
Делиградска 28.

Практична Извешћа

Краљевско Српско Народно Позориште

Репертоар за Октобар

Уторак, 5. октобра: „Драгана“ комад у четири чина од А. Бријеа, превео с француског Н. Н.

Четвртак, 7. октобра: „Клодова жена“ комад у три чина, од Александра Диме Сина. (Први пут).

Субота, 9. октобра: „Клодова жена“.

Недеља, 10. октобра: Дневна представа: „Љиљан и Оморика“, бајка у пет чинова, написао Бранисла Ђ. Нушића. Музика од Станислава Бинички.— Вечерња представа: „Фијескова завера и Ђенови“ трагедија у пет чинова, написао Ф. Шилер, превео с немачког Јулије Радишић.

Бранин орфеум — код „Такова“

— основан 1899 године —
понедељак, 4. октобра.
сјајан програм, од 15 тачака.
одличне шале:

1. „Алапача!“ (од А. Чехова) први пут.
2. „Презенти младенцима“ — (од Бране).
3. „Лепа ствар, диван ћар бити бар скупштинар“ (соло-сцена).

Интересантне су све вечерашње пијесе. Овај орфеум заслужује јединствену пажњу, јер нема вечера, а да не прикаже по какав новитет. — У велико се спрема сеоска шала: „Три коцкара.‘,

„Весело Позориште“ — Коларац. — Директор Бакић.

4. октобра

Сала Коларац — Весело Позориште, директор комичар Бакић. — Препоручује се публици програм, који ће је особито забављати. — Комедија: „Страх од пунице“ — у којој играју најјаче снаге. — Соло продукције комичар Бакић и куплети г-ђе Олге, истичу се као одлични. — Наполеонова војска — коју имитирају сестре Хаткапс играчице. Заслужује особиту пажњу београђана. Сутра у уторак, неће бити представе позоришта — услед издате сале за забаву.

Трупа — Маурић

Хајдук Вељко

Свако вече нов програм дуети, песме, комичне продукције.

Народни Музеј

Народни Музеј отворен је публици сваког дана сем понедељника од 9—12 пре подне и од 2—5 после подне.

Народна Библиотека

Народна Библиотека отворена је публици сваког радног дана од 8—12 пре подне и од 2—6 после подне. Недељом и великих празничних дана не ради, као ни у мање празничне дане по подне.

Железница

Из Београда за Ристовац брзи воз полази у 10 и 22 сах. у вече.

Из Београда за Ниш путнички воз полази у 8 и 20 сах. у јутру.

Из Београда за Ниш путнички воз полази у 8·— сати у вече.

Из Београда за Беч брзи воз полази у 1·17 мин.

Из Београда за Пешту путнички воз полази у 7.55 сати у јутру.

Из Београда за Пешту путнички воз полази у 4.— сата по подне.

Из Београда за Париз оријент-експрес полази у 4.08 сати по подне.

Из Београда за Цариград оријент-експрес полази у 6.— сати у јутру.

Примедба: Оријент експрес за Цариград иде у ове дане: Понедељником, средом и петком; за Париз иде уторником, четвртком и суботом за; Беч уторником, четвртком и субомом после подне.

Бродарство

Краљевко Српско пов. Бродарско Друштво

Из Београда за Радујевац полази уторником и петком у 7 часова у вече.

Из Београда за Дубровицу полази недељом, средом и петком у 2 часова по подне. Повратак: понедеоник, четвртак и субота у 8 час. изјутра.

Из Београда за Шабац полази понедеоником, средом и петком у 7 час. из јутра. Повратак: уторак, четвртак, субота у 7 сати изјутра.

Прво Цес. Крањ. повлаш. дунавс. пароб. друштво

Из Београда за Радујевац полази четвртком, суботом и понедељником у 5 сати из јутра.

Из Београда за Дубравицу полази недељом, средом и петком у 2 сата по подне.

Из Београда за Шабац полази понедеоником, средом и петком.

Из Београда за Будим Пешту и Беч полази средом, петком и недељом у 9 сати и 30 м. ноћу.

Мађарско речно и помор. брод. акцион. дрштво

Из Београда за Галац полази уторником, петком и недељом у 5 сати из јутра.

Београд—Земун

Прва лађа из Београда за Земун полази у 6 часа у јутру, па сваког сата. Последњу 6 у вече.

На Земуна за Београд прва лађа полази у 6 и по у јутру и последња лађа у 6 и по у вече.

Цензура у Новчаним Заводима

Народна Банка — Уторником, четвртком, и суботом.
Кредитни Завод — Уторником и петком.
Кредитна Банка — Понедељником, Средом и петком.
Трговачка Банка — Уторником и петком.
Београдска Задруга — Понедељником и четвртком.
Врачарска Штедионица — Четвртком.
Чиновничка Задруга — Петком.
Дунавска Задруга — Средом.
Удеоничка Задруга — Средом.

Берза

3 Октобра 1904 год.

Наполеондор	Продат	19·98	дин.
Форинте	продате	209·24	дин.
Лутр. 2% Лоз. С. Ж. . .	продат		
Дуван. Лоз. С. Ж. . . .	продат	—	

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

ДВОРСКА КЊИЖАРА

Мите Стајића у Београду

Моја књижара има на стоваришту свагда највећи и најпотпунији избор књига ма, где оне штампане или издате, нарочито из новије и лепе књижевности, а тако исто имам велики избор лепих књига из дечије књижевности.

Све школске књиге, као и сав писаћи и канцелариски материјал.

Слика из српске историје у боји рађене, мањих и већих, са и без оквира.

Каталог књига и слика шаљем на захтев бесплатно.

Могу се добити и ове нове књиге:

1. „Како да сачувамо очни вид“ са сликама написао др. Ђ. П. Нешић 2 дин.
2. „Утицај дневне и вештачке светлости на орган вида“. Написао др. П. Нешић. 2 динара.
3. „Црте из историје ослобођења Србије“. Написао Андра Гавриловић. 1 дин.
4. „Пуница и свекрва“ слике из сеоског живота. Написао Јанко М. Веселиновић. 1 дин.
5. „Тако је морало бити“, драма у 4 чина написао Бранислав Ђ. Нушић. 1 дин.
6. „С Косова на сиње море“ белешке с пута кроз Арбанасе 1894. год. од Бран. Ђ. Нушића. 1·50 дин.
7. „Јапанска војска њена организација, формација и наоружање“. 0·20 п. д.
8. „Железничко питање“ неколико речи на адресу министра, нар. посланика, свију јавних посленика, трговаца и привредника од М. Јосимовића. 0·50 п. д.
9. „Негоје српско државно наслеђе и одговор опуномоћеном адвокатском посреднику г. Драг. М. Протићу и консору, не изговор него паре на среду, са сликом пок. Велимира Мих. Теодоровића. Од Андре Милосављевића. 0·60 п. д.
10. Руско-српски речник написао М. Анђелковић повезан 10 дин.
11. Историјска Педагогика. Написао П. Деспотовић. 6 дин.
12. Домаће газдинство са 170 слика у тексту, намењена за младе домаћице. Написао Љ. Сладојевић 6 дин.

Код веће поруџбине дајем проценат.

ОГЛАСИ

Правницима

У књижари **Ђеркеста Ајхштета.** (Теразије) могу се добити ова правна дела од г. Ж. М. Перића професора:

„О попису за извршење одлука судских I. **део**. Цена 2 динара.

„О поништају уговора због неизвршења. Објашнење §. 553 гр. закона. Цена 1 динар.

„Паралела између доказне снаге јавне и приватне исправе. Цена 0·80 динара.

2—3

12.000 динара у сребру дају се под повољним условима на непокретно имање у Београду на I-во место.

Извешће даје г. *Чеда С. Бркић* адв. Краља Милана ул. 34.

Задруга Занатлија Краљевине Србије

позива овим *последњи пут* све притјежаоце удеоничких књижица I, II, III и IV кола да такове које су потпуно уплаћене замену за сталне акције, а неуплаћене потпуно уплате *најдаље* до 31 децембра ове год. те да им се акције издају.

Ко год пропусти ово учинити до горе означеног рока, искусиће прописе чл. 22 под а и б. Задругиних правила.

15 септембра 1904 год.
Београд.

УПРАВА

ЗАСЕБНУ КУЋУ испод Народног Позоришта и Управе Фондова, на углу улице: Доситијеве и Господар Јованове бр. 69. елегантно реновирану, са: 4 простане собе, предсобљем, кујином, собом за млађе, подрумом, вешерницом, шпајзом, електричним осветлењем и т. д. **издајем под кирију од 1. новембра ове год.** Кућа се може видети сваки дан, од 11—12 пре и од 2—4 часа по подне.

За цену и услове обратити се сопственику у истој згради, или у **адвокатској канцеларији: Живадина J. Живадиновића, у Балканској ул. бр. 14. — Пајсијева ул. бр. 2.** 9—10

ПРАШАК ИНЈЕКЦИЈА

КАПСУЛА

ВЕЖЕТАЛЕ

Pourde végétale

Од француских лекара препоручен и у целом образованом женском свету призвато, као најбоље средство против разног бленороичног цурења — **флуса, белог прања** — код женских.

Цена 1 кут. прашка вежетале 3 д.
„ 1 плеханом ригатору 3 д.
„ 1 стакленом „ 4 д.

ВЕЖЕТАЛЕ

Од француских лекара препоручено, као изврсно средство против акутног и хроничног (застарелог) — бленороичног цурења, — **трипера, каннова** — код мушких.

Цена инјекцији 2.50 п. дин.
„ капсулама 3.— дин.
Шприцева, суспензорија разних.

САСАПАРИЛА ЕСКТРАКТ. Изврсно средство за чишћење покварене крви после горњих венеричених болести, као и против сифилиса и шкрофула. Цена 1 флаша 2. дин.; 6 флаша 10 д.

☞ Главну продају за Србију и Балкан **уступио сам само: апотеци код Срп. Краља — НИКОЛЕ J. МАРИЋА у БЕОГРАДУ** ул. Кр. Александра, где се може и добити, одакле се и поруџбине из унутрашњости по пријему новаца или уз доплату под дискрецијом одмах шаљу.

R. Frére
pham. I. Cl. Paris

14—100

Болом у души јављамо сродницима, пријатељима и познаницима, да је наша добра мајка односно сестра

†

МАРИЈА

Удова почив. Танасија Тодоровића, бив. пенз. среск. начел.

преминула 28 о. м. у 8. часова у вече у 60 години, а сахрањена 29. ов. м., у 4 сата по подне на новом гробљу.

30. Септембра 1904 г.
Београд.

Ожалошћени:

Синови: **Михаило**, администратор „Правде“; **Андрија**, саобраћајни чин. с. д. ж.; кћи: **Ружица**, брат: **Мијаило Јовановић**, благ. Мин. Просвете у пензији; зетови: **Мирко Ивковић**, ср. писар; и **Драгољуб Микић**, чиновн. фабр. дувана. 2—3

Шлески Набрезински Грчки и Кирасирски мермер у разним бојама црни шведски гранит у цијанит-финским лабараторима

ЂОВАНИ БЕРТОТО

КАМЕНОРЕЗАЦ

најстарија и најразгранатија радња у Србији

Једина, која је 20 година могла опстати од опасних конкуренција домаћих и страних. Једина која прима сваку израду каменотесачку, од најпростије па до најфиније израде од свију врста камена као:

мермера, гранита, сијанита порфира, пешчара и т. д.

Најбогатије стовариште надгробних *споменика* у свима врстама и квалитетима — *Сопствена израда.*

Као сопственик разних камених мајдана у стању сам сваку конкуренцију сузбити.

Имам у великом избору тротоарских плоча из цепских мајдана, које су се показале као најпостојаније.

Велико добро сортирано и једино стовариште керамитских плочица у разним шарама и бојама и разних домаћих каменова свагда у великој количини. Све поруџбине извршујем тачно и брзо са ценама умереним и утврђеним.

Филијал код Новог Гробља. Телефон 714.

2—3

Штампарија Бојовића и Мићића (Кнежев споменик бр. 35.).

Одговорни Уредник **Стеван Петровић** Хилендарска ул. 40.

Л 63

ПРАВДА

Цена за Србију
До краја године 5 дин.
За месец дана 1·50 дин.

Излази сваки дан
број 5 пара
У Београду
краља Милана ул. бр. 44.

Цена за Иностранство
До краја године 10 динара
За месец дана 3 динара

Власник:
Павле Маринковић

Број 23. година I.

Четвртак 23. Септембра 1904

И опет о одлагању Скупштине

—:-:—

Да оправда одлагање Скупштине, Влада, и преко својих пријатеља у Србији и преко плаћених лиова на страни, наводи да јој је потребно више времена на израду важних пројеката законских које ће изнети пред Скупштину. Озбиљно се, веле, ради на изради буџета, који ће бити и детаљан и потпуно тачан, а што је главно: приходи ће у њем бити јачи од расхода. Даље, спрема Влада и озбиљно штудира пројект закона о порези. За тај важан закон потребно је и довољно времена и јаког познавања пореске снаге народне.

Зар ово није довољан разлог за одлагање Скупштине? И, кад би се могло по Уставу, требало би је одложити још бар једанпут.

У истини је ово:

Влада ове врсте, као што је данашња Влада наша, не жели да се погледа очи у очи с Народним Представништвом. Влада која не може да покаже успеха ни на једном пољу рада, боји се сусрета с пуномоћницима народним. Погрешке које је Влада нанизала од постанка свога пред Народном Скупштином такве су и толике, да и овако слабо осетљива Влада нема куражи да позове Скупштину. Најугодније би Влади било кад би некако могла избећи састанак са Скупштином.

Кад би баш и стајали разлози које Влада наводи за одлагање Скупштине, опет је то не оправдава. Није Влада готова с пројектима; сад их проучава; буџет још није довршен.

А што Влада није спремала у току године и припремила до састанка Скупштине све потребне пројекте? Није их спремила, јер није радила. Чланови Владе провели су цело лето у шетњама. Увела је ова Влада једну новину: да и г. г. Министри имају летње ферије, које су ове године трајале цело лето. За дуго времена ове године у Београду је био некад по један некад само по два комада министра. Од трудна рада, од тешких брига тражили су одмора. Послове по ресорима радили су начелници и секретари. Седнице министарске нису ни држане.

Да Влада није ништа радила, доказ је и у том: што тек сада, у другој половини септембра, министар председник умољава г. г. министре да похитају са израдом буџета. На десет дана пред што би требало по Уставу да се састане Скупштина, г. г. министри се тек позивају да поднесу податке потребне за израду буџета. А кад ће их они поднети? Кад ли ће министар финансија стићи да те њихове буџете проучи, да их, по потреби, поправи и из тих података склопи пројект државнога буџета?

Према времену, које остаје министру финансија за израду буџета, и сада кад је сазив Скупштине одложен за читав месец, види се да ће се буџет радити на брзу руку. Па какав ће онда бити тај буџет?

Уз ред да напоменемо, да је необично што позив министрима за подношење специјалних буџета упућује министар председник, а не министар финансија. Шта му то сад значи? Биће, ваљда, да се не чује глас министра финансија, да на своје позиве није добио одзива, па зове у индат председника министарства. Ко зна да ли неће бити потребан и ауторитет г. Церовића, да позове г. г. министре да врше послове по својим ресорима!

Нама се чини да Влада има један озбиљан разлог, који она прећуткује за одлагање сазива скупштинског. Треба јој времена да спреми лепак којим ће, нада се, моћи улепити крбањке разбијене слоге партиске. Обручи партиске дисциплине су попуцали; ауторитета више у партији нема, јер су унижени; искуснији и паметнији су ућуткани силном дерњавом оних што за рад никад и не беху. Прошли су стражњи мимо прве. Самосталци, попепани и међу собом, не смеју да узму сами послове државне у руке, а не дају другима да раде. У Скупштини се опажају разне струје. Незадовољство овом Владом појачано је услед многих и крупних погрешака њених. Влада то види и зна; зна да састанак Скупштине доноси пад њен. Сад док се чланови Владе ослободе брига око приређивања парада, које ће се, ваљда, завршити до половине октобра, док г. г. министре пређе мамурлук, даће се на посао, не израде пројеката него проналаска начина да се посланици придобију, да се међу њима створи диспозиција за одржање Владе. И у прошлом сазиву скупштинском једна трећина времена утрошена је на сређивање партијских послова, па верујемо да неће друкчије бити ни у овом сазиву.

Ако би се ти партиски послови, нагодбе (како би рекли Хрвати) између Владе и њене скупштинске већине могле свршити до 1. новембра, онда би још и могло бити неког оправдања за одлагање сазива скупштинског, јер би то олакшало државни буџет с неколико десетина хиљада динара. И то би нам био ћар, кад бољега није.

СВЕ СЕ ПЛАЋА

—:-:—

Г. Света Симић, од како је, имао је некакву своју сопствену, од Министарства Спољних Послова са свим засебну, политику. Од како је, он је у том Министарству имао један нередован положај, који је најштетније утицао на развој послова и на дисциплину чиновништва у тој струци.

Њему се не могу спорити извесне способности и извесна вредноћа, али их он није никад ставио у *службу* министарства, но је вазда гледао да утицај и ауторитет министарства увуче у службу своје политике и својих планова.

Да би сачувао „своју независност", да би остао ван власти Министра Спољних Послова, а у исти мах и да би умножио своје приходе, он, у пркос свем наваљивању и надлежних и својих познаника, никад није хтео постати чиновником Министарства Спољних Послова у коме је провео готово свих ових последњих десет година. Он се вазда водио као професор — и ако је тај посао одавно батално па је само претписом откомандован бивао у Министарство, где је за добар хонорар вршио најважнију дужност у тој струци. Сем тога, успео је вешто да буде изабран и за народ. посланика, па је својим положајем у Скупштини штитио свој положај у Министарству. Тако је мало по мало био дотерао — да остане са свим без контроле, јер је нашао на неке Министре, који нити су могли без њега остати, нити су се могли његову утицају одупрети. И зато је једног дана Србија дочекала овај призор: да диспозициони фонд, којим у главноме г. Света и рукује, г. Света са још два члана комисије и контролише!

У своме положају шефа пропаганде, г. Света је врло често радио са свим на своју руку. Министри га нису смели дезавуисати, а нису имали довољно куражи да га уклоне и посао сами прихвате. Једино су се бранили тиме — што га нису бранили ни пред ким, но су редовно за свако дело бацали одговорност на њега. Али, ако га нису бранили његови претпостављени, зато се он сâм увек бранио. Он је био у стању вазда наћи по неки лист — па одобравао он његову општу политику или не — кроз који је могао провући серију чланака у своју одбрану. А већ листови радикални су увек били, за те ствари, у његовој личној служби. Тада би се он у јавности заклањао за јак ауктoритет радикалне странке и крстио би то или са „радикална спољна политика" или „радикали и наша национална политика" итд. И умео је он набројати низ „тековина", што их је тобож радикална странка Србији донела; и то наравно све преко њега, па он само из скромности своје име прећуткује. Радикали би то обично прочитали и оставили новине задовољни, да су толико ствари посвршавали! Ништа о томе и не слутећи.

Мало по мало г. Света је се све више еманципoвао од својих министара, док није најзад почео водити једну политику са свим анти—Српску, али која није могла бити довољно обелодањена, јер чим се каква замерка подигне против њега, он се стане бранити: како је то једино с тога што је он радикал, и родољуб, а сви су други туђи агенти и најамници.

Најзад је дошао један министар, који је више волео дати му ма како видно место, но оставити га у том неодређеном положају, где све ради на своју руку, а под туђим именом и на туђ рачун.

Промена положаја је неочекивано изазвала неке промене и у односима са његовим сарадницима на анти-Српској политици.

У „Дену" бр. 281 излази под потписом један угледан бугарски политичар Г. Страшимиров кога је сам г. Света Србима приказао и препоручио, па тврди — чујте шта тврди тај човек:

да је г. Света лане у Бугарској, пред првацима изјавио: „ми сахранисмо најзад

ФЕЉТОН

Плашљив уредник

— куражна прича —

—:—

емена се мењају...

е знао господин Јокса и за то није ио, ал' је марио: што се с временом ају и положаји. Оно, лепо је кад раст асе, ал' не ваља што нека промена ити и најнижу класу. Он је, на прим ог тако једне промене истеран из сл Био је полицијски писар. Плата ни зна каква, али капље са стране. Н четрдесет динара, а кад што и ватало само од — шољице. Како шољице? Тако ад год је коме свршио какав п у опште, ако је ко за ма што ек га је питао: „хоћеш ли госпо паву?" И он је, у почетку, п петнајест кава. Али се после Стално је држао на столу пр „соца" и шољицу, са мало и упита: ше у канцеларију епо'н Јоксо каву?" Он само покаже на празну шољицу и вели: „сад баш попих!" и опај извади и плати, чим оде дотично лице из канцеларије, он паре из тацне у џеп, па чека другога. Тако други, тако трећи; по десетак њих, преко дана; плаћају ону празну шољицу. Он вади паре из ње к'о стари попови из бакрачета. Али ето, отпустише га. И он и његова шољица, испадоше из званичне службе и ставише се на расположење случаја и — нове промене.

Једном, дубоко у ноћ, њему сину у главу срећна мисао. Дању кад сине, он то и не опази, јер његове мисли нису баш тако светле; ноћу је опазио, и кад је свануло, он је одјурио у штампарију и у подне, већ су растурани плакати: да господин Јокса покреће нов лист. Тако је г. Јокса постао уредник листа. Неки га „противници" одмах пецнуше: како је Јокса „Шољица" покренуо лист, и опоменуше га, да не мисли: да ће свет да плаћа празан лист, као што је некад плаћао празну шољицу. Он се није освртао на то. Писао је неуморно. Већ се толико унео у посао, да више није умео да говори, него је само „интервјуисао", ни[illegible] умео да пише, него је „пунио ступце."

Али дође дан, тако звани: „глуви фторник," кад уреднику стане памет, па просто ни беле не уме да напише, а камо ли да испуни лист.

Такав је дан јутрос освануо г. Јокси. Лепо ни да макне. С „вестима" је ишло још које како. Телеграме је дао прес-биро и према њима је чак уздурисао и преглед стране политике. Али уводни чланак, баш ни да окачи. Дошла му згодна идеја: „Осу се мундир звездама," али се бојао, да му не забране лист. Тога се бојао као живе ватре; пазио је на све изразе и зато му је лист био и умерен и одмерен.

Три пут је долазио штампарски шегрт за рукопис и сва три пута, добио је исти одговор: „дођи доцније," а то „доцније" толико се већ отегло, да се већ омогућава опасност, да се лист одоцни.

Господин Јокса наравно трља чело обема рукама, а како их је умастиљавио, умачући непрестано перо, а не пишући ништа, то се сав умрља[illegible]илом по челу и образима, [illegible] ки Индијанац.

Ш[illegible] да се р[illegible] ко напише чланак. Али: шта? Како? О чему? И мозак му просто стаде, као сат коме пукне федер.

На једном се отворише врата. Новинарски Бог, то јест: ако новинари у опште имају Бога, смилова се на муке уредникове. Писмоноша је донео једно хитно писмо. Још он није к'о што треба ни изашао, а уредник Јокса већ је отворио писмо и читао „спроводни акт" уз послати чланак.

Писало је:

„Господине уредниче,

Дајте места у Вашем цењеном листу, овим мојим редовима..."

— Дајте места! Та не места, него уводне ступце, целу страну, цео број! јекну јадни уредник и поче да чита приложени чланак:

„Чаша искушења.

Народна река тече. Тече, ал' не мед и и млеко, благодарећи нашој влади, која се упела, да ту реку горке воде заспе.

Станите ви, који сте прегли, да заспете реку народну! Бујица ће избити изнад насипа, и својом јаком навалом раз[illegible]ена уништиће вас. Дреком и лармом не можете подићи кинески зид

Ђенералштабни пуковник у пензији

Живојин Р. Мишић

слави Св. Тому — 6. октобра
Делиградска 28.

Практична Извешћа

Краљевско Српско Народно Позориште

Репертоар за Октобар

Уторак, 5. октобра: „Драгана“ комад у четири чина од А. Брије-а, превео с француског Н. Н.

Четвртак, 7. октобра: „Клодова жена“ комад у три чина, од Александра Диме Сина. (Први пут).

Субота, 9. октобра: „Клодова жена“.

Недеља, 10. октобра: Дневна представа: „Ђидак и Оморика“, бајка у пет чинова, написао Бранисла Ђ. Нушића. Музика од Станислава Бинички. — Вечерња представа: „Фијескова завера и Ђенови“ трагедија у пет чинова, написао Ф. Шилер, превео с немачког Јулије Радишић.

Бранин орфеум — код „Такова“

— основан 1899 године —
понедељак, 4. октобра.
сјајан програм, од 15 тачака.
одличне шале:

1. „Алапача!“ (од А. Чехова) први пут.
2. „Презенти младенцима“ — (од Бране).
3. „Лепа ствар, диван ћар бити бар скупштинар“ (соло-сцена).

Интересантне су све вечерашње пијесе. Овај орфеум заслужује јединствену пажњу, јер нема вечера, а да не прикаже по какав новитет. — У велико се спрема сеоска шала: „Три коцкара.“,

„Весело Позориште“ — Коларац. — Директор Бакић.

4. октобра

Сала Коларац — Весело Позориште, директор комичар Бакић. — Препоручује се публици програм, који ће је особито забављати. — Комедија: „Страх од пунице“ — у којој играју најјаче снаге. — Соло продукције комичар Бакић и куплети г-ђе Олге, истичу се као одлични. — Наполеонова војска — коју имитирају сестре Хаткапе играчице. Заслужује особиту пажњу београђана. Сутра у уторак, неће бити представе позоришта — услед издате сале за забаву.

Трупа — Мауриц

Хајдук Вељко

Свако вече нов програм дуети, песме, комичне продукције.

Народни Музеј

Народни Музеј отворен је публици сваког дана сем понедељника од 9—12 пре подне и од 2—5 после подне.

Народна Библиотека

Народна Библиотека отворена је публици сваког радног дана од 8—12 пре подне и од 2—6 после подне. Недељом и великих празничних дана не ради, као ни у мање празничне дане по подне.

Железница

Из Београда за Ристовац брзи воз полази у 10 и 22 сах. у вече.

Из Београда за Ниш путнички воз полази у 8 и 20 сах. у јутру.

Из Београда за Ниш путнички воз полази у 8·— сати у вече.

Из Београда за Беч брзи воз полази у 1·17 мин.

Из Београда за Пешту путнички воз полази у 7.55 сати у јутру.

Из Београда за Пешту путнички воз полази у 4.— сата по подне.

Из Београда за Париз оријент-експрес полази у 4.08 сати по подне.

Из Београда за Цариград оријент-експрес полази у 6.— сати у јутру.

Примедба: Оријент експрес за Цариград иде у ове дане: Понедељником, средом и петком; за Париз иде уторником, четвртком и суботом за; Беч уторником, четвртком и субомом после подне.

Бродарство

Краљевко Српско пов. Бродарско Друштво

Из Београда за Радујевац полази уторником и петком у 7 часова у вече.

Из Београда за Дубровицу полази недељом, средом и петком у 2 часова по подне. Повратак: понедеоник, четвртак и субота у 8 час. изјутра.

Из Београда за Шабац полази понедеоником, средом и петком у 7 час. из јутра. Повратак: уторак, четвртак, субота у 7 сати изјутра.

Прво Цес. Краљ. повлаш. дунавс. пароб. друштво

Из Београда за Радујевац полази четвртком, суботом и понедељником у 5 сати из јутра.

Из Београда за Дубравицу полази недељом, средом и петком у 2 сата по подне.

Из Београда за Шабац полази понедеоником, средом и петком.

Из Београда за Будим Пешту и Беч полази средом, петком и недељом у 9 сати и 30 м. ноћу.

Мађарско речно и помор. брод. акцион. дрштво

Из Београда за Галац полази уторником, петком и недељом у 5 сати из јутра.

Београд—Земун

Прва лађа из Београда за Земун полази у 6 часа у јутру, па сваког сата. Последњау 6 у вече.

Из Земуна за Београд прва лађа полази у 6 и по у јутру и последња лађа у 6 и по у вече.

Цензура у Новчаним Заводима

Народна Банка — Уторником, четвртком, и суботом.

Кредитни Завод — Уторником и петком.

Кредитна Банка — Понедељником, Средом и петком.

Трговачка Банка — Уторником и петком.

Београдска Задруга — Понедељником и четврт-

Врачарска Штедионица — Четвртком.

Чиновничка Задруга — Петком.

Дунавска Задруга — Средом.

Удеоничка Задруга — Средом.

Берза

3 Октобра 1904 год.

Наполеондор	Продат	19·98	дин.
Форинте	продате	209·24	дин.
Лутр. 2% Лоз. С. Ж. . . .	продат		
Дуван. Лоз. С. Ж.	продат	—	

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

ДВОРСКА КЊИЖАРА

Мите Стајића у Београду

○ Моја књижара има на стоваришту свагда највећи и најпотпунији избор књига ма, где оне штампане или издате, нарочито из новије и лепе књижевности, а тако исто имам велики избор лепих књига из дечије књижевности.

○ Све школске књиге, као и сав писаћи и канцелариски материјал.

○ Слика из српске историје у боји рађене, мањих и већих, са и без оквира.

○ Каталог књига и слика шаљем на захтев бесплатно.

Могу се добити и ове нове књиге:

1. „Како да сачувамо очни вид“ са сликама написао др. Ђ. П. Нешић 2 дин.
2. „Утицај дневне и вештачке светлости на орган вида“. Написао др. П. Нешић. 2 динара.
3. „Црте из историје ослобођења Србије“. Написао Андра Гавриловић. 1 дин.
4. „Пуница и свекрва“ слике из сеоског живота. Написао Јанко М. Веселиновић. 1 дин.
5. „Тако је морало бити“, драма у 4 чина написао Бранислав Ђ. Нушић. 1 дин.
6. „С Косова на сиње море“ белешке с пута кроз Арбанасе 1894. год. од Бран. Ђ. Нушића. 1·50 дин.
7. „Јапанска војска њена организација, формација и наоружање“. 0·20 п. д.
8. „Железничко питање“ неколико речи на адресу министра, нар. посланика, свију јавних посленика, трговаца и привредника од М. Јосимовића. 0·50 п. д.
9. „Негоје српско државно наслеђе и одговор опуномоћеном адвокатском посреднику г. Драг. М. Протићу и консору, не изговор него паре на среду, са сликом пок. Велимира Мих. Теодоровића. Од Андре Милосављевића. 0·60 п. д.
10. Руско-српски речник написао М. Анђелковић повезан 10 дин.
11. Историјска Педагогика. Написао П. Деспотовић. 6 дин.
12. Домаће газдинство са 170 слика у тексту, намењена за младе домаћице. Написао Љ. Сладојевић 6 дин.

Код веће поруџбине дајем проценат.

ОГЛАСИ

Правницима

У књижари **Ернеста Архштета**. (Теразије) могу се добити ова правна дела од г. Ж. М. Перића професора:

„О попису за извршење одлука судских I. део. Цена 2 динара.

„О поништају уговора због неизвршења. Објасњење §. 553 гр. закона. Цена 1 динар.

„Паралела између доказне снаге јавне и приватне исправе. Цена 0·80 динара.

2—3

12.000 динара у сребру дају се под повољним условима на непокретно имање у Београду на I-во место.

Извешће даје г. *Чеда С. Бркић* адв. Краља Милана ул. 34.

Задруга Занатлија Краљевине Србије

позива овим *последњи пут* све притјежаоце удеоничких књижица I, II, III и IV кола да такове које су потпуно уплаћене замену за сталне акције, а неуплаћене потпуно уплате *најдаље* до 31 децембра ове год. те да им се акције издају.

Ко год пропусти ово учинити до горе означеног рока, искусиће прописе чл. 22 под а и б. Задругиних правила.

15 септембра 1904 год.
Београд.

УПРАВА

ЗАСЕБНУ КУЋУ испод Народног Позоришта и Управе Фондова, на углу улице: Доситијеве и Господар Јованове бр. 69. елегантно реновирану, са: 4 простане собе, предсобљем, кујином, собом за млађе, подрумом, вешерницом, шпајзом, електричним осветлењем и т. д. **издајем под кирију од 1. новембра ове год.** Кућа се може видети сваки дан, од 11—12 пре и од 2—4 часа по подне.

За цену и услове обратити се сопственику у истој згради, или у **адвокатској канцеларији: Живадина J. Живадиновића**, у **Балканској ул. бр. 14. — Лајсијева ул. бр. 2.** 9—10

ПРАШАК ИНЈЕКЦИЈА

ВЕЖЕТАЛЕ

Pourde végétale

Од француских лекара препоручен и у целом образованом женском свету признато, као најбоље средство против разног бленороичног цурења — **флуса, белог прања** — код женских.

Цена 1 кут. прашка вежетале 3 д.
„ 1 плеханом иригатору 3 д.
„ 1 стаклењом „ 4 д.

КАПСУЛА

ВЕЖЕТАЛЕ

Од француских лекара препоручено, као изврсно средство против акутног и хроничног (застарелог) — бленороичног цурења, — **трипера, каннова** — код мушких.

Цена инјекцији 2.50 п. дин.
„ капсулама 3.— дин.
Шприцева, суспензорија разних.

САСАПАРИЛА ЕСКТРАКТ. Изврсно средство за чишћење покварене крви после горњих веиеричених болести, као и против сифилиса и шкрофула. Цена 1 флаша 2. дин.; 6 флаша 10 д.

☞ Главну продају за Србију и Балкан **уступио сам само: апотеци код Срп. Краља — НИКОЛЕ J. МАРИЋА у БЕОГРАДУ** ул. Кр. Александра, где се може и добити, одакле се и поруџбине из унутрашњости по пријему новаца или уз доплату под дискрецијом одмах шаљу.

R. Frére
pham. I. Cl. Paris

14—100

Болом у души јављамо сродницима, пријатељима и познаницима, да је наша добра мајка односно сестра

†

МАРИЈА

Удова почив. Танасија Тодоровића, бив. пенз. среск. начел.

преминула 28 о. м. у 8. часова у вече у 60 години, а сахрањена 29. ов. м., у 4 сата по подне на новом гробљу.

30. Септембра 1904 г.
Београд.

Ожалошћени:

Синови: **Михаило**, администратор „Правде“; **Андрија**, саобраћајни чин. с. д. ж.; кћи: **Ружица**, брат: **Мијаило Јовановић**, благ. Мин. Просвете у пензији; зетови: **Мирко Ивковић**, ср. писар; и **Драгољуб Микић**, чиновн. фабр. дувана. 2—3

Шлески Набрезински Грчки и Кирасирски мермер у разним бојама црни шведски гранит у цијанит-финским лабараторима

ЂОВАНИ БЕРТОТО

КАМЕНОРЕЗАЦ

најстарија и најразгранатија радња у Србији

Једина, која је 20 година могла опстати од опасних конкуренција домаћих и страних. Једина која прима сваку израду каменотесачку, од најпростије па до најфиније израде од свију врста камена као:

мермера, гранита, сијанита порфира, пешчара и т. д.

Најбогатије стовариште надгробних *споменика* у свима врстама и квалитетима — *Сопствена израда.*

Као сопственик разних камених мајдана у стању сам сваку конкуренцију сузбити.

Имам у великом избору тротоарских плоча из цепских мајдана, које су се показале као најпостојаније.

Велико добро сортирано и једино стовариште керамитских плочица у разним шарама и бојама и разних домаћих каменова свагда у великој количини. Све поруџбине извршујем тачно и брзо са ценама умереним и утврђеним.

Филијал код Новог Гробља. Телефон 714.

2—3

Штампарија Бојовића и Мићића (Кнежев споменик бр. 35.).

Одговорни Уредник **Стеван Петровић** Хилендарска ул. 40.

Л 63

ПРАВДА

Цена за Србију
До краја године 5 дин.
За месец дана 1·50 дин.

Излази сваки дан

број 5 пара

У Београду
краља Милана ул. бр. 44.

Цена за Иностранство
До краја године 10½ динара
За месец дана . 3 динара

Власник:
Павле Маринковић

Број 23. година I.

Четвртак 23. Септембра 1904

И опет о одлагању Скупштине.

—:-:—

Да оправда одлагање Скупштине, Влада, и преко својих пријатеља у Србији и преко плаћених листова на страни, наводи да јој је потребно више времена на израду важних пројеката законских које ће изнети пред Скупштину. Озбиљно се, вели, ради на изради буџета, који ће бити и детаљан и потпуно тачан, а што је главно: приходи ће у њему бити јачи од расхода. Даље, спрема Влада и озбиљно штудира пројект закона о порези. За тај важни закон потребно је и довољно времена и јаког познавања пореске снаге народне.

Зар ово није довољан разлог за одлагање Скупштине? Та, кад би се могло по Уставу, требало би је одложити још бар једанпут.

У истини је ово:

Влада ове врсте, каошто је данашња Влада наша, не жели да се погледа очи у очи с Народним Представништвом. Влада која не може да покаже успеха ни на једном пољу рада, боји се сусрета с пуномоћницима народним. Погрешке које је Влада нанизала од постанка свога Народном Скупштином такве су и толике, да и овако слабо осетљива Влада нема куражи да позове Скупштину. Најугодније би Влади било кад би некако могла избећи састанак са Скупштином.

Кад би баш и стајали разлози које Влада наводи за одлагање Скупштине, опет је то не оправдава. Није Влада готова с пројектима; сад их проучава; буџет још није довршен.

А што Влада није спремала у току године и припремила до састанка Скупштине све потребне пројекте? Није их спремила, јер није радила. Чланови Владе провели су цело лето у шетњама. Увела је ова Влада једну новину: да и г. г. Министри имају летње ферије, које су ове године трајале цело лето. За дуго времена ове године у Београду је био некад по један некад само по два комада министра. Од трудна рада, од тешких брига тражили су одмора. Послове по ресорима радили су начелници и секретари. Седнице министарске нису ни држане.

Да Влада није ништа радила, доказ је и у том; што тек сада, у другој половини септембра, министар председник умољава г. г. министре да похитају са израдом буџета. На десет дана пред што би требало по Уставу да се састане Скупштина, г. г. министри се тек позивају да поднесу податке потребне за израду буџета. А кад ће их они поднети? Кад ли ће министар финансија стићи да те њихове буџете проучи, да их, по потреби, поправи и из тих података склопи пројект државнога буџета?

Према времену, које остаје министру финансија за израду буџета, и сада кад је сазив Скупштине одложен за читав месец, види се да ће се буџет радити на брзу руку. Па какав ће онда бити тај буџет?

Узгред да напоменемо, да је необично што позив министрима за подношење специјалних буџета упућује министар председник, а не министар финансија. Шта му то сад значи? Биће, ваљда, да се не чује глас министра финансија, да на своје позиве није добио одзива, па зове у индат председника министарства. Ко зна да ли неће бити потребан и ауторитет г. Церовића, да позове г. г. министре да врше послове по својим ресорима!

Нама се чини да Влада има један озбиљан разлог, који она прећуткује за одлагање сазива скупштинског. Треба јој времена да спреми лепак којим ће, нада се, моћи улепити крбањке разбијене слоге партиске. Обручи партиске дисциплине су попуцали; ауторитета више у партији нема, јер су унижени; искуснији и паметнији су ућуткани силном дерњавом оних што за рад никад и не беху. Прошли су стражњи мимо прве. Самосталци, попепани и међу собом, не смеју да узму сами послове државне у руке, а не дају другима да раде. У Скупштини се опажају разне струје. Незадовољство овом Владом појачано је услед многих и крупних погрешака њених. Влада то види и зна; зна да састанак Скупштине доноси пад њен. Сад док се чланови Владе ослободе брига око приређивања парада, које ће се, ваљда, завршити до половине октобра, док г. г. министре пређе мамурлук, даће се на посао, не израде пројеката него проналаска начина да се посланици придобију, да се међу њима створи диспозиција за одржање Владе. И у прошлом сазиву скупштинском једна трећина времена утрошена је на срећивање партијских послова, па верујемо да неће друкчије бити ни у овом сазиву.

Ако би се ти партиски послови, нагодбе (како би рекли Хрвати) између Владе и њене скупштинске већине могле свршити до 1. новембра, онда би још и могло бити неког оправдања за одлагање сазива скупштинског, јер би то олакшало државни буџет с неколико десетина хиљада динара. И то би нам био ћар, кад бољега није.

СВЕ СЕ ПЛАЋА

—:-:—

Г. Света Симић, од како је, имао је некакву своју сопствену, од Министарства Спољних Послова са свим засебну, политику. Од како је, он је у том Министарству имао један нередован положај, који је најштетније утицао на развој послова и на дисциплину чиновништва у тој струци.

Њему се не могу спорити извесне способности и извесна вредноћа, али их он није никад ставио у *службу* министарства, но је вазда гледао да утицај и ауторитет министарства увуче у службу своје политике и својих планова.

Да би сачувао „своју независност“, да би остао ван власти Министра Спољних Послова, а у исти мах и да би умножио своје приходе, он, у пркос свем наваљивању и надлежних и својих познаника, никад није хтео постати чиновником Министарства Спољних Послова у коме је провео готово свих ових последњих десет година. Он се вазда водио као професор — и ако је тај посао одавно баталио па је само претписом откомандован бивао у Министарство, где је за добар хонорар вршио најважнију дужност у тој струци. Сем тога, успео је вешто да буде изабран и за народ. посланика, па је својим положајем у Скупштини штитио свој положај у Министарству. Тако је мало по мало био дотерао — да остане са свим без контроле, јер је нашао на неке Министре, који нити су могли без њега остати, нити су се могли његову утицају одупрети. И зато је једног дана Србија дочекала овај призор: да диспозициони фонд, којим у главноме г. Света и рукује, г. Света са још два члана комисије и контролише!

У своме положају шефа пропаганде, г. Света је врло често радио са свим на своју руку. Министри га нису смели дезавуисати, а нису имали довољно куражи да га уклоне и посао сами прихвате. Једино су се бранили тиме — што га нису бранили ни пред ким, но су редовно за свако дело бацали одговорност на њега. Али, ако га нису бранили његови претпостављени, зато се он са̂м увек бранио. Он је био у стању вазда наћи по неки лист — па одобравао он његову општу политику или не — кроз који је могао провући серију чланака у своју одбрану. А већ листови радикални су увек били, за те ствари, у његовој личној служби. Тада би се он у јавности заклањао за јак аукторитет радикалне странке и крстио би то или са „радикална спољна политика“ или „радикали и наша национална политика“ итд. И умео је он набројати низ „тековина“, што их је тобож радикална странка Србији донела; и то наравно све преко њега, па он само из скромности своје име прећуткује. Радикали би то обично прочитали и оставили новине задовољни, да су толико ствари посвршавали! Ништа о томе и не слутећи.

Мало по мало г. Света је се све више еманциповао од својих министара, док није најзад почео водити једну политику са свим анти—Српску, али која није могла бити довољно обелодањена, јер чим се каква замерка подигне против њега, он се стане бранити: како је то једино с тога што је он радикал, и родољуб, а сви су други туђи агенти и најамници.

Најзад је дошао један министар, који је више волео дати му ма како видно место, но оставити га у том неодређеном положају, где све ради на своју руку, а под туђим именом и на туђ рачун.

Промена положаја је неочекивано изазвала неке промене и у односима са његовим сарадницима на анти-Српској политици.

У „Дену“ бр. 281 изилази под потписом један угледан бугарски политичар Г. Страшимиров кога је сам г. Света Србима приказао и препоручио, па тврди — чујте шта тврди тај човек:

да је г. Света лане у Бугарској, пред првацима изјавио: „ми сахранисмо најзад

ФЕЉТОН

Плашљив уредник

— куражна прича —

—:—

Времена се мењају...

То је знао господин Јокса и за то није марио, ал' је марио: што се с временом мењају и положаји. Оно, лепо је кад расту класе, ал' не ваља што нека промена уништи и најнижу класу. Он је, на пример, због тако једне промене истеран из службе. Био је полицијски писар. Плата није Бог зна каква, али капље са стране. Њему се четрдесет динара, а кад што и више, хватало само од — шољице.

Како то од шољице?

Тако лепо. Кад год је коме свршио какав посао, ил' у опште, ако је ко за ма што дошао, увек га је питао: „хоћеш ли госпо'н Јоксо каву?“ И он је, у почетку, пио по десет, петнајест кава. Али се после заситио. Стално је држао на столу празну кавену шољицу, са мало „соца“ и чим ко упадне у канцеларију и упита: „хоћеш ли госпо'н Јоксо каву?“ Он само покаже на празну шољицу и вели: „сад баш попих!“ и овај извади и плати, чим оде дотично лице из канцеларије, он паре из тацне у џеп, па чека другога. Тако други, тако трећи; по десетак њих, преко дана; плаћају ону празну шољицу. Он вади паре из ње к'о стари попови из бакрачета. Али ето, отпустише га. И он и његова шољица, испадоше из званичне службе и ставише се на расположење случаја и — нове промене.

Једном, дубоко у ноћ, њему сину у главу срећна мисао. Дању кад сине, он то и не опази, јер његове мисли нису баш тако светле; ноћу је опазио, и кад је свануло, он је одјурио у штампарију и у подне, већ су растуране плакате: да господин Јокса покреће нов лист. Тако је г. Јокса постао уредник листа. Неки га „противници“ одмах нецнуше: како је Јокса „Шољица“ покренуо лист, и опоменуше га, да не мисли: да ће свет да плаћа празан лист, као што је некад плаћао празну шољицу. Он се није освртао на то. Писао је неуморно. Већ се толико унео у посао, да више није умео да говори, него је само „интервјуисао“, ни[illegible] умео да пише, него је „пунио ступце.“

Али дође дан, тако звани: „глуви фторник,“ кад уреднику стане памет, па просто ни беле не уме да напише, а камо ли да испуни лист.

Такав је дан јутрос освануо г. Јокси. Лепо ни да макне. С „вестима“ је ишло још које како. Телеграме је дао прес-биро и према њима је чак ујдурисао и преглед стране политике. Али уводни чланак, баш ни да окачи. Дошла му згодна идеја: „Осу се мундир звездама,“ али се бојао, да му не забране лист. Тога се бојао као живе ватре; пазио је на све изразе и зато му је лист био и умерен и одмерен.

Три пут је долазио штампарски шегрт за рукопис и сва три пута, добио је исти одговор: „дођи доцније,“ а то „доцније“ толико се већ отегло, да се већ омогућава опасност, да се лист одоцни.

Господин Јокса наравно трља чело обема рукама, а како их је умастиљавио, умачући непрестано перо, а не пишући ништа, то се сав умрљао [illegible] по челу и образима, [illegible] Индијанац.

Ц[illegible] да се р[illegible] напише чланак. Али: шта? Како? О чему? И мозак му просто стаде, као сат коме пукне федер.

На једном се отворише врата. Новинарски Бог, то јест: ако новинари у опште имају Бога, смилова се на муке уредникове. Писмоноша је донео једно хитно писмо. Још он није к'о што треба ни изашао, а уредник Јокса већ је отворио писмо и читао „спроводни акт“ уз послати чланак.

Писало је:

„Господине уредниче,

Дајте места у Вашем цењеном листу, овим мојим редовима...“

— Дајте места! Та не места, него уводне ступце, целу страну, цео број! јекну јадни уредник и поче да чита приложени чланак:

„Чаша искушења.

Народна река тече. Тече, ал' не мед и млеко, благодарећи нашој влади, која се упела, да ту реку горке воде заспе.

Станите ви, који сте прегли, да заспете реку народну! Бујица ће избити изнад насипа, и својом јаком навалом раз[illegible]ена уништиће вас. Дреком и лармом не можете подићи кинески зид

Милановштину; да живи Автономна Македонија!“

Затим их је молио: „Убедите нас, за име божије, да ви немате намере да присаједините Маћедонију, па ће и Србија пристати на аутономију. На ово су му Бугари врло умесно одговорили: Ваша молба нема смисла, јер ако ми можемо да узмемо Маћедонију, ми ћемо је узети и без намере и с намером.

Г. Свети пак овај г. Страшимиров *забрањује* и да мисли на какву поделу Маћедоније.

Г. Света је, дакле, као неодговорни управљач наше националне политике, давао такве изјаве, које су у савршеној супротности са жељама *целога* народа у Србији. Г. Света за то није имао никаква овлашћења од своје владе, нити има какве владе, која би и ту тачку — „аутономија Маћедоније“ — смела ставити у свој програм.

Оцените: колико ће г. Свети, — који долази сад у положај, који повлачи велику одговорност, — сметати његов досадањи такав рад и такво држање према револуционарима маћедонским. Његов ће ауторитет као представника Србије бити одмах начет, а тиме ће интереси српски бити оштећени.

Г. Света се није надао, да ће га једног дана баш његови сарадници на аутономији Маћедоније издати и предати на осуду српском јавном мњењу.

Али ко с ђаволом тикве сади — о главу му се лупају. Све се плаћа кад — тад.

ТЕЛЕГРАМИ

—:-:—

Јутрошњи

Петроград. Ђенерал Грипенберг приспео у Харбин. Приватни кореспондент Телеграфског Бироа јавља да Куроки изгледа да хоће да опколи леви бок руски и у исто време јапанска војска изгледа да предузима наступање према центру руском. Појава многобројних чета Чунчуза даје закључити о приближавању Јапанаца. Саобраћај између Мукдена и Синцуритинга у опасности.

Петроград. „Бирживије Вједомости“ јављају из Мукдена, да Јапанци регрутују Кинезе за војну службу, формирајући на овај начин читава одељења кинеска.

Петроград. Ђенерал Орлов, који је командовао једном дивизијом у битци код Лиаојанга опозван је и придодат ђенералштабу.

Петроград. Царев пут у Ревал одложен је.

Петроград. Дописник руске „Телеграфске Агенције“ из Харбина јавља: да је сазнао да су 19. о. м. јапанске авангарде отпочеле офанзиву на целој линији дуж реке Хуна до Чуина, али су свуда суабијени. Од 20. о. м. нема никаквих новости са бојнога поља. Сви напади на Порт-Артур до 13. о. м. одбијени су. Приликом напада на један редут уништена је скоро цела IX. јапанска дивизија.

Петроград. Ђенерал Штесел јавља цару: сви Јапански напади од 6—10 о. м. одбијени. У Јапанским су рукама остала само два редута, али су у борбама савршено разорени. Јапанци су били заузели једну позицију на „Великом Брегу“, где су поставили брзометне топове и митраљезе. Један одред наших стрелаца бацио је на њих око 100 бомби напуњених пиродилином. Ове су све експлодовале и Јапанци, испуњени паничким страхом напустили су позицију на „Великом Брегу“. Они су том приликом изгубили више од 10.000 људи. Са брежуљака траје непрекидно бомбардовање унутрашњих утврђења; и Руси чине честе испаде из појединих тврђава.

Јучерањи

Лондон. *22. сейтембра.* — Из Нагасакиа јављају, да су Јапанци ископали подземни ходник за у Порт-Артур и да су га одмах узели у употребу. Да ли су тиме што постигли, незна се.

Лондон. *22. сейтембра.* — Из Шангаја јављају, да су руски бродови које су употребили за уклањање подводних мина, готово сви, ударивши на мине, експлодирали.

Токио. *22. сейтембра.* — Примећено је како су око 50 руских каваљериста запалили све китајске ђунке на реци Хунхо. Запалили су их за то, да се Јапанци не би могли њима послужити.

Петроград. *22. сейтембра.* — Из Мукдена јављају, да Јапанци страховито злостављају китајско становништво у Манџурији. У току последње три недеље стекло се у Мукдену око десет хиљада Китајаца бегунаца.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:-:—

Аустро-Угарска на Балкану.

У једном од последњих бројева, донео је познати руски лист „Новоје Времја“ један чланак у коме је веома јасно изнео тврђење, да је за догађаје у Маћедонији у многоме одговорна Аустро-Угарска. Бечки листови а нарочито „Нова Сл. Преса“ устали су против овог тврђења руског и на њима својствен начин побијајући га уверавају своје читаоце да је писање „Новоје Времја“ инспирисано од руске владе.

Нас се не тиче ово мишљење бечких листова и због њега ће се свакако речени руски лист кусурати с њима. Али нас интересује оно тврђење, да је Аустро-Угарска у многоме крива за догађаје у Маћедонији. Интересује нас с тога што и ми то мишљење делимо. Могу бечки листови писати шта хоће и бацати кривицу на кога хоће, за нас је јасно као дан да аустриска политика одржава преко својих агената оно ровито стање међу Арнаутима и да аустриски конзули врло вешто сеју раздор међу становницима места у којима они седе као и по колини.

Истина је, да бечка влада не стоји ни у каквој *видној* вези са оним верским и национално-политичким агитаторима, који шиљкају међу Арнаутима, али је исто тако истина и то, да она индиректно, често пута преко десетих лица даје директиву тим агентима. Бечки листови могу знати и незнати — тако им у рачун иде — путеве и канале кроз које се тим агентима управља, и они могу својим читаоцима па и Европи причати шта хоће, али ми знамо и онај канал који од Загреба води преко Сарајева као силу која крозањ' пропаганду гура. Доћи ће време кад ћемо о томе опширно проговорити.

БАЛКАН

—:-:—

Дебар. (одломак из једног писма) ....У српској задужбини Св. Јована у Дебарском крају, пре неког времена десио се један непријатан случај.

Ту се о прослави слеже силан свет, па су ове године хтели и неки српски учитељи са главним људима из Галичника, Лазаропоља и Тресонче, да дођу на манастирску славу.

Дебарски егзархиски владика „Поп Козма,“ дознавши за то, нареди неким својим људима да их не приме.

Срби ипак уђу у манастир али их бугараши дочекају и после мале свађе пређе се у тучу. Једва их разваде сејмени и неки калуђери.

Ето шта су дочекали ови синови једног истог народа. Не могу да се сретну а да се не покрве. Пред главу је то!

РАТ

—:-:—

У Манџурији

Предстраже руско-јапанске су једнако у додиру — југо-источно и источно од Мукдена. Има, наравно, сваки дан чарке, али никакве озбиљне борбе. Потпуно затишје влада.

У Токију мисле, да се Куропаткин још задржава у Мукдену само да би отежао кретање Јапанаца, али да ће права битка бити код Тије-Линга.

А у Мукдену се држи, да ће Куропаткин напасти Јапанце, и из тог се закључује да је он морао добити јаке потпоре за ових месец дана. Јер већ је месец дана протекло од како је заузет Лијао-Јанг.

У Порт-Артуру

Кинези причају да је било јаких борби на обали Лијао-Тичана 16. и 17. ов. м. Руси су напали, хотећи отети велике топове, што су их Јапанци наместили у близини. Више су пута нападали, али нису успели. То потврђују и депеше из Токија, да су Руси хтели да преотму од Јапанаца и утврђење „Куропаткин,“ које господари водоводом, али нису успели. Само су обе стране јако оштећене.

Веле, да ће балтичка ескадра отпутовати у половини октобра за крајњи Исток, али се још не зна којим путем.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

—:-:—

Краљев пут. Краљ је стигао у Крагујевац добро у 9 час. Крагујевац је окићен и становништво је изашло да дочека Краља. Из цркве се Краљ одмах кренуо колима за Краљево. На Вучковици се мало задржао билазећи пекмезаре, а један сељак довикнуо другом знао сам ја, да ће Краљ зде свратити. Краљ је распитивао о Вучћу, о летини и стању здравља у народ. Краљу прићоше неки старци од којих се један зажали, како се под Обреновићима није смело поменути име Карађорђевића — желећи тиме Краља да слаже — но Краљ га пресече и рече да он не мисли тако радити. Обреновићи су имали за ову земљу заслуга, које им не може нико порећи. Он није рад, да се сад баца дрвље и камење на Обреновиће, зато што је један Карађорђевић на престолу. — Дивна лекција!

Краљеве речи беху поздрављене са живио. У Грабовцу се Краљ такође задржао, где су га поздравили.

У Гуеревцима се Краљ дуже задржао у разговору са сељацима, који су повели реч о порези. Краљ им је рекао, да ће све учинити да се прирез 40 од сто укине у идућој години. Ту је био доручак и после њег коло. Краљ је повео коло. У Витановцима су Краља дочекали Краљевчани и Чачани, а Крагујевчани су се враћали. Краља је поздравио посланик Мелентије. Краљево је окићено, али киша! Краљ је отишао у цркву, а затим обишао касарну, коњушницу, ратарску школу и расадник. У вече вечера за 70 особа.

Одредила. Бугарска влада одредила је 3.000 динара на дочек наших стенографа.

Кажњени. Министар војни казнио је са 30 дана затвора инжињерског мајора Дамњана Дамњановића и пешадиског мајора Николу Илијћа. Оба официра кажњени су због писања по новинама.

Изјаве саучешћа. Породици пок. Шаулића, бив. заступника министра правде на Цетињама, стигле су из Србије многе изјаве саучешћа.

Мучење стоке. Јуче је један сељак натоварио грдни пласт сена на кола, тако да их није код „Лондона“ могао извући. Он је при том грозно тукао стоку и ко зна докле би ово мучење трајало, да му околни свет и жандарм нису истргли мотку из руке.

Гостује. Госпођа Султана Николова, члан бугарског народног позоришта, гостује вечерас у народном позоришту у улози Јелене Николајевне Крицове (Паланчани).

за ову владу, која чини све, да нас увери, да јој свест није потребна, да би јој чак сметала. Не допушта здрав разум, њеном оболелом организму, да се распада, на рачун народнога здравља и напретка; да се прави саката, кад треба руком да пружи есенцију предвиђања врховним вођама. Њени букачи шире разне славопојке и рђаво сложене химне. Она их чује и ликује, што може мирно да спава, окружена својим дрекавцима, место створивши тишину задовољства, да бди у њој, као искрени пријатељ ове земље.

Доле с таквима! Или их натерајмо да потраже међ бапским биљкама старога искуства, екстрат против излапелости! Напојмо их тим, да би се освестили и поклонили вољи народној пре, но што огрезну у такав грех, који уништава само ломача.

Боримо се за ту чашу искушења, нека је попије влада, нек буде спокојна једном ова намучена раја, јер је истрајала у таквој борби, која је хтела да је сатре и уништи ни криву ни дужну.

Викнимо им: доле ви, недостојни тога места!

Али ти кретени не осећају то! Они господаре у мамурлуку диспозиционих фондова и очекују о[illegible]х жбирова свакодневни п[illegible]ди!

Уријел.“

— „Леп чланак! вели господин Јокса, али одмах уздахну и тужно додаде: „само је веома оштар. Има увреде. Лист ће бити забрањен.“ И опет поче да трља чело.

— „Како би било, да избришем опасне речи. Сасвим, тако ћу да радим.“ И он поче да брише страшне и увредителне изразе.

Дечко дође, по четврти пут.

— Молим уводни чланак.

— Ево! — И уредник даде „чашу искушења“ и лакну му, као да је и сам испио своју чашу искушења.

Пред подне је отишао и сам у штампарију. Одмах је стао иза слагача, који слаже уводни чланак. Преко његове главе читао је рукопис.

— Изостави ово. Изостави и ово и — ово! Шапуће г. Јокса слагачу и показује прстом извесне речи, које су му се „поткрале“. — „Па онда, изостави и ово: „доле ви, недостојни“. Знаш, може да се лист забрани. А што због две речи, да дувам два месеца!“ — Шапуће г. Јокса и оловком брише поменуте речи.

*

У подне је добио коректуру. Опет је пажљиво прегледао уводни чланак, и опет је изоставио неколико речи.

— Мора човек да отвара четворе очи. После, ко ти га зна ко је ово писао? Можда је с намером послао, само да ме натоциља! Али видра сам ја! — Резонује г. Јокса и пружи коректуру дечку.

— На. Ревизију ја ћу држати!.. Довикну дечку, па онда задовољно протрља руке, шапућући: иначе је лепа ствар; бомбаст наслов; допашће се свима...

*

Кад је добио ревизију, опет је изоставио неке речи, Казао је: да уметну, као и раније свуд паузе, где год је избачена која реч, Изгледа још страшније кад је чланак с паузама. И најзад се зауставио на потпису писца: *Уријел.*

— Уријел?! Ко ти га зна који је то Уријел. Можда је он у историји био неки анархиста? Ко му то зна?... Мисли господин Јокса и решава се како то да поправи. Најзад избриса последња четири слова и остаде само: „*Ур.*“ — Дабоме: ур. То ће мислити да је уредник. Задовољно се насмеши Јокса и додаде: може да се штампа.

*

По подне је лист изашао.

Чланак је овако изгледао:

Чаша искушења.

Народна река тече. Тече — мед и млеко, благодарећи данашњој влади — — — — — — — — — —.

Станите ви, који сте прегли да заспете — — — — — — — — — — — — дреком и лармом — — — — — — — — — — — — — — ову владу, која чини све да нас увери да — — — — — — — — — — — — — — не допушта, — — — — — — — — на рачун народнога здравља и напретка, да се — букачи шире. — — — — — — — — Она их чује и ликује што може — — — — — — — — — — — — — окружена — — дрекавцима — — створивши тишину задовољства, да бди у њој, као искрени пријатељ ове земље.

Доле с таквима! Или их натерајмо, да потраже, међ бапским биљкама, екстракт против излапелости! Напојмо их тим, да би се освестили и поклонили вољи народној пре, но што огрезну у такав грех, који уништава само ломача.

Боримо се за ту чашу искушења. — — — — — — — влада нек буде спокојна, — — — — — јер је истрајала у таквој борби, која је хтела да је сатре, ни криву ни дужну.

Викнимо — Слава влади!

Ур.

* * *

Лист није био забрањен.

Чланак се допао тамо, где треба.

Уредник је био одликован.

Брана.

Искључен.

Главни Одбор пошт. телеграфске задруге у својој седници од 22. ов. м-ца одлучио је: да се на осн. чл. 17. т. 1. задругиних правила искључи из чланства Драгиша Радовић поштар.

Путују.

Сутра путују наши стенографи у Софију, да учине посету бугарским стенографима.

Члан утемељач.

Г. Череп Спиридонович, наш поч. конзул у Москви, уписао се за члана утемељача „Пољопривредног Друштва.

Проглас.

Јучерања „Самоуправа“ објавила је један проглас „члановима радикалне странке“, који су потписали сви чланови клупског одбора, како самосталци, тако и радикали, и који позивају све *радикале* да се покоравају ранијим одлукама клупског одбора и да се нико, по позиву Станковом не организује, док се скупштина не не састане.

Овим је прогласом Станко принет на жртву. Ми ћемо о том сутра проговорити.

Општинска седница.

У општинској седници 21. о. м. забављао се општински одбор искључиво друштвом за електрично осветлење. И решио је да се последњи пут опомене(!!) друштво, да више обрати пажње осветљењу вароши, које је по све мизерно а тако исто и осветљењу приватних домова и установа. Иначе ће општина раскинути уковор.

Упражњена стипендија.

Министарство Просвете објавило је, да је упражњено једно место за питомца из фонда пок. Милана Марића. Питомац ће учити правне науке у Паризу за три године и биће дужан да у том року сврши правни лисанс. Пријаве за ово место прима Министарство до 10 октобра о. г. Стипендија је 200 димнара месечно.

Изабран.

За шефа грађевинског одељења општине Београдске изабран је г. Михајло Валент[illegible] инжињер.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Лековите капљице.

Употреба: (дотичноме лицу)
Сваког дана једну капљицу.

Жика Ајвар.

Зашто Жика граби с пуно мāра
Понајвећи полицијски чин?
Јер у њему крв је поп-Џандара.
Он је његов законити син.

Нова песма

На оним силним свадбама које су, по статистици „Самоуправиној“, билеономад око Београда, чуше се и нове песме а међ' њима и једна којој је повод дао дубокоумни Јаша Продановић. Младеж игра, а чесна старина Јаша само повео коло, па се сетио да штогод уђари и са политичкога гледишта, те је сео „у дебелу хладу.“ Око њега људи, а он им прича о благодатима. Кад изговори све, почеше они стављати питања о прирезу 40 од сто, о задужењу и т. д. Јаша ућута па ни да макне. У зло се доба сети да пође. Сватови, пажљиви према госту, испратише га са песмом:

Ћути Јаша,
Ћути Јаша
К'о стидљива снаша
Ај, ћути Јаша...

Даље нисмо упамтили, али знамо, а и читалац види, да се пева на глас песме „Шкрипи ђерам...“

Све даље вода носи...

Запело је око доласка оних француских официра! Њима је одобрено, да могу доћи у госте Краљу, али им је забрањено, да се смеју упознати са завереницима. Због тога се одустало и од банкета, који су хтели приредити официри. Види се, да у Француској немају исте погледе на „ствар“, које има овде Пера Самсов и Пера Талетов.

Дивље бегство!

Коста Главинић је молио за шест месеци одсуства. Површио човек општинске послове — па иде на уживање и одмор! Уморилe га параде! Њега, онако рогозлетог много је испресавијао овај септембарски ветар, те му се сад свако ребро вије као фишпан. „Хоћу, вели, да се склоним мало од ове повике на мене, не би ли ме заборавили.“ Ко ће тебе заборавити, незаборавими Којо, смејурино наша! Особито, што ће то твоје одсуство коштати општину *6000* дин. које ћеш ти за то време покркати муле. И ти си почео све муле, по примеру твога шефа Љ. Муфташа!

Авакумовићева шуга.

Г. Авакумовић је пустио глас, да иде у унутрашњост, али је у ствари отишао да тражи лека својој ужасној бољци која га пред народом толико компромитује. Он, истина, уверава да је то „од природе“, али народ врло добро зна да је то од Бога, који му је уселио злу савест, па му сад она не да мира. Неке велике кривце савест гризе изнутра, а г. Авакумовићу почела савест да нагриза кожу. То га може још спасти, ако му она кожу поједе, да му не оде на пазар!

Дознајемо!

Дознајемо, да је Г. Љуба Ж. Муфташ тражио отпуст из српског поданства. Хоћу, вели, да идем у бели свет, само да ме оставе на миру. Не бежи г. Љубо — јер ће те правда ма где наћи. Г. Стојан Протић је нарочито остао од пута, да г. Љубу од тог преураног коракаодговара.

ИЗ НАРОДА

Крагујевац сеје смрт а жање... мртву децу

(писмо „Правди“)

Шарлах и тифусна грозница бесне Крагујевцем. Куда год се окренете, на коју год страну погледате, угледаћете оне познате „табле“: — Овде влада зараза, приступ забрањен, ко уклони ову таблу....

Веселе деце нема по улицама, жагор се њихов више не чује: све је мирно и... пусто.

Родитељи брижни, погнуте главе ходају, лице им свенуло од бола, исписана бескрајна туга и очајање. Једноме су још очи свеже уплакане: јуче је јединца сахранио; а други побегао од куће да не гледа свога јада и не слуша оне писке свога несрећног детета која му груди раздире: напустио сваку наду и очекује с часа на час најтежи удар, највећи бол који му је судба наменила.

Веселници све су предали у руке Судби. И када се, случајем, сусретну на улици, онда се међу њима чује овакав разговор:

— И Јованова Милана сахранисмо јуче.

— Јадно дете! Није могуће!

— Јест, цео се свет томе чудио. Било је то дете као румена јабука, здраво, живо, весело. На један мах поче да куња: ништа му није добро. Леже у постељу и, после пет дана само, од веселог Милана остаде само леш.

— Јесу ли звали лекара?

— Јесу, али им ништа није помогао. А како би ти и помогао својим лекаријама сада, када је све касно. Јест, сада је све доцне. Није ту више савладати болест једнога детета, отргнути га из чељусти опака шарлаха. Не, ваља се борити противу загађене атмосфере, противу ђубрета и смрада, противу нечистоће и прљавштине: ваља се борити противу... смрти која се налази у мојем, у твојем дворишту, у механи и у хотелу на тргу и на улици, свугде где год се окренеш...

Ја сам слушао страшне речи овога човека и језа ме је свега подилазила. Хтео сам да им не верујем, да им се отмем, али ме оне свом страхотом ужасне истине спутаваху и неодољиво ми се наметаху.

Пошао сам кући сав узбуђен. Пут ме је водио баш улицом између хотела „Таково“, с једне, и Премовићеве гостионице с друге стране, две најлепше и највеће гостионице Крагујевачке, да им Београд може позавидети. На једном чујем грoктање свиња. Учини ми се, као да оно долази из Премовићева дворишта. Приђем ближе и доиста видим где се свиње ваљају у каљузи у дворишту. Згрозим се и пођем. Ни сам одмакао два три корака кад осетим некакав снажан, загушљив задах, праћен жубором тешким, загушеним. Окренем се и видим читаву реку плесниве, црне, гадне течности како јури из дворишта „Такова“ и разлива се олуцима уличним. Занемео сам од чуда и стао као укопан пред... помијама.

На мах ми речи онога човека постадоше далеко јасније; шта више, изгледаху ми и сувише слабе, немоћне према оном што сам видео. Јер ја сам својим очима гледао како се разлива смрт грозна, ужасна, како куља, јури да шчепа своје жртве.

Жубор је престао, задах онај већ почиње да се губи, ја се тргох и пођем даље. Дошао сам на мост. Погледам преко моста с једне и с друге стране: Лепеница, мутна, мирно проноси оно мало воде од последњих киша: ломећи се шумно о стубове мостовске Високе јој обале стоје сухе, испрепуцале, давно их, види се, вода није оквасила. А ђубре нагомилано за дуге суше задржало се на њима и... жудно очекује — јер се и њему досадило смрдети и даље — први већи поводањ, да се Лепеница разлије и собом га однесе далеко у Мораву.

Напустио сам мост, размишљајући како су у овоме свету ствари чудно удешене: док другде поплава носи штете — овде је она потреба; док је другде она страшно зло — овде је она највећа срећа. Чудно доиста.

У таквим мислима ишао сам даље, кад поред мене projурише добри коњи с још бољим фијакером. Ја познадох кола општинског лекара. У брзо зврјање точкова престаде и кола стадоше пред једном ониском, сиротном кућом. Нисам прошао стотину корака, а точкови поново зазврјаше: општински лекар свршио је свој посао, и одлази да на другом месту, ваљда, укаже своје општинско-лекарске услуге.

Приспео сам најзад кући. Прозори на мојој соби бејаху отворени. Полетим њима и грозничаво — у мало нисам окна полупао — затворим их, да ми не уђе смрад, да ми не уђе смрт у собу. Пао сам на столицу, осећао сам тежак притисак, необичне, тешке, загушене атмосфере, атмосфере страшила. И у мени је врила притајена срџба и гнев противу Крагујевца, јер ми се чињаше провалијом која гута, прождире све оне младе свеже животе, сву ону зору — децу, као што сунце упија росне капље.

Седео сам тако дуго, немоћан и изнурен, као да сам најтежи посао радио. Када сам се мало одморио и освежио, бацио сам се у размишљање и тражио сам узрока и кривце овој црној беди, овом големом злу које је Крагујевац снашло.

Ну о томе писаћу вам у другом писму.

НЗ. Када сам сутра дан прошао поред оне ониске, сиротне куће, коју је почаствовао био фијакер општинског лекара, на њој је већ била прикована табла: Овде има зараза шарлах....

Z.

ПОТСЕЋАЊЕ

Некаква странкиња говорила је једном Леонидиној жени: „Ви сте, Лакедемоњанке, једине жене које имају утицај на мужеве“. — „То је за то, што смо ми једине жене, које рађају мужеве“ — био је одговор.

Село Степанчиково

и

ЊЕГОВИ СТАНОВНИЦИ

из забележака непознатога
приповетка **Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГ**
(с руског)

ПРВИ ДЕО

(19)

(Наставак)

— Допустите да вас запитам, рекох ја, пришавши његовим колима, — ви већ нећете више долазити до чике?

— Зар до чике? А пљуните ви на онога, који вам је то казао! Ви мислите, ја сам сталан човек, да ћу издржати? У томе је сва моја несрећа, што сам ја палачавра, а не човек! Неће проћи ни недељу дана, а ја ћу се опет тамо кренути. Сами оцените; зашто ни сам не знам, а доћи ћу; опет ћу с Томом ратовати. У томе је, пријатељу, моја несрећа! За моје грехове Господ ми је послао тога Томку. Карактер ми је женски, нема никакве сталности! Плашљивац сам ја, брате, прве врсте...

Ми смо се, ипак, растали пријатељски он ме је чак позвао код себе на ручак.

— Дођи, пријатељу, дођи, да ручамо. Ја имам ракијицу која је пешке дошла из Кијева, а кувар је у Паризу живео. Такав деликатес донесе на сто, такве колаче мисаиловне направи, да само прсте облизујеш, и мораш му се до земље поклонити, њему подлацу. Образован човек! Само га нисам скоро деветао, мазим га... но добро сте ме сад подсетили... Дођи! Ја бих вас и данас позвао да пођете са мном, али сам некако сав уморан, кисео, готово сам остао без задњих ногу. Та ја сам ботестан човек, труо човек. Ви, може бити, и не верујете... Ну, збогом, брате! Време је да заплива и моја лађа. Ено ваша су кола готова. А Томки кажите, да се и не сусреће са мном; у противном ја ћу му такав осетљиви сусрет направити, да ће он...

Но последње његове речи већ се нису могле чути. Фијакер, кога су вукла четири снажна коња, ишчезе у облаку од прашине. Дотераше и моја кола; ја седох у њих и ми брзо прођосмо кроз варошицу. „Свакојако, овај господин претерује, помислих ја, — он је преко мере љутит и не може да буде непристрасан. Но, ипак, све, што је он говорио о стрицу, врло је интересантно. Ево већ су двојица сагласни [illegible] томе, да стриц воли ту девојку... Х[illegible] Да ли да се ја њоме оженим, или не?“ Овде сам се ја био много замислио.

III.

Стриц.

Морам признати, ја сам се чак мало уплашио. Моја романтичка маштања наједанпут учинише ми се веома чудновата, чак као и глупа, чим уђох у Степанчиково. То је било око пет часова по подне. Пут је водио поред спахиског дома. Опет, после дуго година, ја сам видео овај огромни врт, у коме је брзо прошло неколико срећних дана мојега детињства и кога сам ја више пута сањао док бејах у школи, која се стараше о моме образовању. Ја скочих из кола управо кроз врт у кућу. Ја сам хтео да уђем тајно, да дознам, да испитам и пре свега да се наразговарам са стрицем. Тако се и десило. Прошавши стазу стогодишњих липа, ја ступих на терасу, с које се кроз стаклена врата улазило у унутарње собе. Ова је тераса била украшена саксијама с цвећем и скупоценим растењем. Овде сам се ја сусрео са старим Гаврилом, који је некада био мој чувар, а сада поштовани камердинер чикин. Старац је имао наочаре и држао је у руци вежбанку, коју је читао с необичном пажњом. Ми смо се видели с њим, пре две године, у Петрограду, куда је он допутовао заједно са стрицем, па стога је он мене одмах познао. Са сузама радости он је јурнуо да ми љуби руке, при чему му наочари одлетеше на патос. Таква привезаност старчева веома ме је дирнула. Но, узбуђен скорашњим разговором с господином Бахчејевим, ја пре свега обратих пажњу на подозриву вежбанку, која беше у Рукама Гавриловим.

— Шта је то, Гаврило, та није могућно да су и тебе почели учити француски? запитах ја старца.

— Уче, брате, под старост, као штиглица, тужно одговори Гаврило.

— Сам те Тома учи?

— Он, брате. Врло паметан, мора бити, човек.

— Нема се шта рећи, паметан! Разговором те учи?

— По вежбанки, брате.

— А шта ти је то у рукама? А! Француске речи руским словима — довио се! Такој цепаници, правој луди, ви сте се подали, — зар вас није срамота, Гаврило? узвикнух ја, тренутно заборавивши све великодушне моје претпоставке о Томи Томићу, за које сам ја већ тако недавно извукао од господина Бахчејева.

— Откуда је он, брате, одговори старац, — откуда је он будала, кад наша господа играју онако, како им он свира?

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Практична Извешћа

Краљевско Српско Народно Позориште

Репертоар за Септембар

Четвртак, 23. сепрембра: **Краљ Лир.**

Субота, 25. септембра: **О туђем хлебу** и **Лабудова пасма.**

Недеља, 26. септембра. Дневна: **Из Српске прошлости.** Вечерња представа: **Душан.**

Орфеуми.

Орфеум „Таково" — Директор Брана. —

Четвртак 23. септембра:

Програм од 15 тачака.

омиљене комедије:

1. „Терпетин!" — од А. Бисона.
2. „Платно цех за Јапан!" — од Б.

Овај је орфеум најобилније посећен. — Почетак тачно у 9 часова. Улазна цена: 1 дин.

— Вечерашњи програм има 15 тачака —

„Весело Позориште" — Коларац. — Директор Бакић.

23. септембар

Измењали жене

комедија

први пут у Београду

Бела Атена

францускo талијанске концертне певачице

и

Фамилија Морган. Гимнастичари, акробати „Фрајлица Аманда". „Исповест".

Орфеум „Елдорадо"

(позоришна кафана)

Улазак бесплатан

Гранд Орфеум Булевар првог реда

Данас у Четвртак 23. септембра 1904 год.

— *Велика престава* —

нов програм

Овом првом интернац. орфеуму приспели су опет нови артисти првог реда.

Поред осталих истичу се:

3 BUCEFALS 3

модерни ђаволи из феварошки Орфеума у Пешти

RIO DA COSTTA DUO

орг. америк. комич. акробатски бициклиста

TRIO HATKAPS

интернационалне играчице и певачице

The Warrykass

акробати на рукама

Сви Орфеуми почињу тачно у 9. час.

— Улазак свуда 1 динар —

Царски Фотопластикум

преко од кафане „Старог Мајдана"

данас:

Рим, Мајнц, Франкфурт, Дрезден, и Инсбрук.

Народни Музеј

Народни Музеј отворен је публици сваког дана сем понедељника од 9—12 пре подне и од 2—5 после подне.

Народна Библиотека

Народна Библиотека отворена је публици сваког радног дана од 8—12 пре подне и од 2—6 после подне. Недељом и великих празничних дана не ради, као ни у мање празничне дане по подне.

Железница

Из Београда за Ристовац брзи воз полази у 10 и 22 сах. у вече.

Из Београда за Ниш путнички воз полази у 8 и 20 сах. у јутру.

Из Београда за Ниш путнички воз полази у 8·— сати у вече.

Из Београда за Беч брзи воз полази у 1·17· мин.

Из Београда за Пешту путнички воз полази у 7.55 сати у јутру.

Из Београда за Пешту путнички воз полази у 4.— сата по подне.

Из Београда за Париз оријент-експрес полази у 4.08 сати по подне.

Из Београда за Цариград оријент-експрес полази у 6.— сати у јутру.

Примедба: Оријент експрес за Цариград иде у ове дане: Понедељником, средом и петком; за Париз иде уторником, четвртком и суботом; за Беч уторником, четвртком и субомом после подне.

Бродарство

Краљевко Српско пов. Бродарско Друштво

Из Београда за Радујевац полази уторником и петком у 7 часова у вече.

Из Београда за Дубровицу полази сваки дан у 7 часова из јутра.

Из Београда за Шабац полази недељом, уторником и четвртком у 7 час. из јутра.

Прво Цес. Краљ. повлаш. дунавс. пароб. друштво

Из Београда за Радујевац полази четвртком, суботом и понедељником у 5 сати из јутра.

Из Београда за Дубравицу полази недељом, средом и петком у 2 сата по подне.

Из Београда за Шабац полази понедеоником, средом и петком.

Из Београда за Будим Пешту и Беч полази средом, петком и недељом у 9 сати и 30 м. ноћу.

Мађарско речно и помор. брод. акцион. друштво

Из Београда за Галац полази уторником, петком и недељом у 5 сати из јутра.

Београд—Земун

Прва лађа из Београда за Земун полази у 6 часа у јутру, па сваког сата. Последњау 6 у вече.

Из Земуна за Београд прва лађа полази у 6 и по у јутру и последња лађа у 6 и по у вече.

Цензура у Новчаним Заводима

Народна Банка — Уторником, четвртком, и суботом.

Кредитни Завод — Уторником и петком.

Кредитна Банка — Понедељником, Средом и петком.

Трговачка Банка — Уторником и петком.

Београдска Задруга — Понедељником и четвртком.

Врачарска Штедионица — Четвртком.

Чиновничка Задруга — Петком.

Дунавска Задруга — Средом.

Удеоничка Задруга — Средом.

Берза

23 Септембра 1004 год.

Наполеондор	Продат	19·99	дин.
Форинте	продате	209·61	дин.
Лутр. 2% Лоз. С. Ж. . .	продат	—	
Дуван. Лоз. С. Ж. . . .	продат	—	

ОГЛАСИ

Коњак Медецинал

Стар 5. год. у флашама разне величине, продајем врло ниском ценом.

С. М. Лазаревић
код „Камиле"
Београд—Крушевац

Телефон бр. 266
4—5

ФАРБЕ ГОТОВЕ

за патос и остале потребе у разним сортама.

Лакова за пећи и остале потребе као и **бронзе** за позлату и **брунолина** за мебл.

Продаја на мање и више врло јевтино код

С. М. Лазаревића
код „Камиле"
Београд—Крушевац

Телефон бр. 266
4—5

100.000 запушача за флаше раз. величине продајем врло јевтино.

С. М. Лазаревић
код „Камиле"
Београд—Крушевац

Телефон бр. 266
4—5

ЈЕСЕЊА и ЗИМСКА МОДА

за 1904 и 1905

Палетоа, Жакета и Кепова за одрасле

Мантилића и Жакетића за децу

Најмодернијег кроја

Добило је у врло великом избору

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Галантериске и конфенциске робе

МАРКА ВУЛЕТИЋА и ГАВРИЛОВИЋА

У БЕОГРАДУ

Цене су врло умерене и утврђене

Поруџбине из унутрашњости извршује тачно и брзо

АЛБУМ МОДЕЛА ШАЉЕ СВАКОМЕ НА ЗАХТЕВ БЕСПЛАТНО

7—16

НОВА КРОЈАЧКА РАДЊА

Ј. БУНУШЕВЦА

Телефон 417 БЕОГРАД—ТЕРАЗИЈЕ Телефон 417

Има Велики избор енглеских, француских и бринских штофова.

Израђује све врсте одела (грађанског, официрског, полицијског и остале униформе) по најмодерније и најсавршенијем кроју.

Цене су солидне и утврђене.

Услуга брза и тачна.

ОСНОВАНА 1898 ГОДИНЕ

Београдска Раденичка Задруга

За узајамно потпомагање својих задругара

Даје новац на залоге

Прима новац на штедњу

УПИС

у VIII-мо коло још траје

Опомињу се они којима је рок залога прошао, да исте што пре регулишу, како се залоге не би продаји изложиле. 4—5

ЗАСЕБНУ КУЋУ испод Народног Позоришта и Управе Фондова, на углу улице: Доситијеве и Господар Јованове бр. 69. елегантно реновирану, са: 4 простане собе, предсобљем, кујином, собом за млађе, подрумом, вешерницом, шпајзом, електричним осветлењем и т. д. **издајем под кирију од 1. новембра ове год.** Кућа се може видети сваки дан, од 11—12 пре и од 2—4 часа по подне.

За цену и услове обратити се сопственику у истој згради, или у **адвокатској канцеларији: Живадина Ј. Живадиновића, у Балканској ул. бр. 14. — Пајсијева ул. бр. 2.** 5—10

ПРАШАК ИНЈЕКЦИЈА

ВЕЖЕТАЛЕ

Pourde végétale

Од француских лекара препоручен и у целом образованом женском свету признато, као најбоље средство против разног бленороичног цурења — **флуса, белог прања** — код женских.

Цена 1 кут. прашка вежетале 3 д.
„ 1 плеханом иригатору 3 д.
„ 1 стакленом „ 4 д.

КАПСУЛА

ВЕЖЕТАЛЕ

Од француских лекара препоручено, као изврсно средство против акутног и хроничног (застарелог) — бленороичног цурења — **трипера, нанкова** — код мушких.

Цена инјекција 2.50 п. дин.
„ капсулама 3.— дин.
Шприцева, суспензорија разних.

САСАПАРИЛА ЕСКТРАКТ. Изврсно средство за чишћење покварене крви после горњих венеричених болести, као и против сифилиса и шкрофула. Цена 1 флаша 2. дин.; 6 флаша 10 д.

Главну продају за Србију и Балкан **уступио сам само: апотеци код Срп. Краља — НИКОЛЕ Ј. МАРИЋА у БЕОГРАДУ** ул. Кр. Александра, где се може и добити, одакле се и поруџбине из унутрашњости по пријему новаца или уз доплату под дискрецијом одмах шаљу.

R. Frére
pham. 1. Cl. Paris

7—100

НОВО

НОВО

НОВО

НЕМА ВИШЕ ЖУЉЕВА

УПОТРЕБОМ

Американског лека против жуљева

од „Thee Keene Comp. New York U. S. A."

Ово средство против жуљева данас неоспорно је најсавршеније и најбоље, јер оно никада неће и не може свој успех да промаши.

Употребом овога лека уклања се жуљ у најкраћем року за време спавања најпоузданије без икаквог бола, и то сваки жуљ, ма на ком месту се он налазио.

Ако су сва, до данас употребљена средства бе успеха остала, треба само једном употребити **„Американски лек против жуљева"** од „The Keene Comp." и сваки се мора уверити, да је тај лек јединствен у своме дејству и да ће се за навек опростити од жуљева.

Цена је од комада 0.80 п. д.

Може се добити у главном стоваришту: **Тасе Д. Субашића** и у дрогерији г. г. **П. М[illegible]довића, Окановића и М. Јовановића и комп.** као и у апотекама г. г. [illegible]**ана Јанковића и М. Богатинчевића.**

8—10

Штампарија Бојовића и М[illegible] нежев споменик бр. 35.).

Одговорни Уредник **Стеван Петровић** Хилендарска ул. 40.

163
1905.
БИБЛИОТЕКА
П И. Бр. 308

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1.50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . . 4 „

Излази сваки дан
из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара.
Уређује Одбор

Уредништво
кнез Михаилова ул. бр. 15.
ТЕЛЕФОН БР. 857

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде"
Штампарија Св. Саве.
Дечанска ул. бр. 20

БРОЈ 14. БЕОГРАД, НЕДЕЉА 16. ЈАНУАРА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

☛ Види телеграме на трећој страни

Маћедонско питање.

Отворено писмо Чеде Мијатовића Уреднику Лондонског „Морнинг-Поста".

Господине,

Од животне је важности за ствар Правде, Слободе и Напретка на Балканском Полуострву, да се енглески народ — који тако генерозно симпатише са том ствари и, како ја верујем, са свима балканским народима подједнако — верно и потпуно обавести о свему шта се тамо управо збива.

Ово се мора утолико више желети, што су се извесни напори предузели, и то не без успеха, да се јавно мњење у Енглеској наведе, да узме више један једнострани поглед на македонско питање.

Али шта је „македонско питање"?

„Човек на улици," који обично добија своје инструкције од енергичног дечка који по улицама новине продаје, сматра да македонско питање јесте: легитимни и племенити напор Хришћана македонских, да од Турчина (за кога ви Енглези кажете да је зазорно и само име поменути му!) изнуди неколике реформе, које су неопходно нужне већ и за најпростији пристојан живот. Као обично што је, „Човек на улици" има у извесној мери право. Али кад [illegible] она његова дефиниција изражавала потпуну истину, онда би ма- [illegible] питање било односно просто, [illegible] тога не би било тешко решити га. [illegible] несрећи, тај суштаствени део његове природе заплео се (компликовао) опасно, а у нечолико и компромитовао, нелегитимним и нимало племенитим напорима бугарских комитетлија у Македонији, да тероризмом принуде друге народе те провинције: или да приме бугарску заставу за *своју* заставу, или да напусте сваку другу народну и политичку тежњу (аспирацију), која није бугарска! Њихове чете кроз последњих шест месеца једва да су кадгод напале на Султанову војску, али су нападале на српска и грчка села у Македонији, покушавајући да их принуде, да се одреку сваких даљих веза са васеленском патријаршијом цариградском, и да се изјасне да пристају уз бугарски Егзархат. А баш нарочито су се на српска села окомили били. Ја бих вам могао дати дугачки списак српских свештеника и српских учитеља у Македонији, које су бугарске комитетлије поубијали, као и списак оних које су принудили да бегством свој живот спасавају. Могао бих вам дати и списак српских школа у Македонији, отворених дозволом Султановом, затворених силом комитетлија! Наравно на по гдекојим местима српски су се сељаци латили оружја, саставили своје чете и узели се борити са четама бугарским. То су исто учинили и Грци. И у ове наше дане ми имамо жалостан призор у Македонији, да бугарске чете нападају на српска и грчка села, и да се српске и грчке чете боре противу Бугара! И све то на погледу и у присуству мухамеданског Турчина! То је просто један јавни скандал, којега цело Хришћанство, а нарочито Хришћани балкански треба да се стиде!

По несрећи ова политична и морална анархија у Македонији, — изазвана ненаситљивом жудњом бугарских комитетлија да „преким пресецима" што пре претворе Македонију, бар по изгледу, у сасвим и искључиво бугарску провинцију, — не само да је сажаљевања достојна, него има и несумњиво опасан карактер. Јер с каквим изгледом на успех можемо ми апеловати на Европу да призна начело: *Балканске земље балканским народима,*" кад, уместо да се сви сложимо противу свакога страног упадача, ми се гложимо и боримо између себе?! Жалосни призор, који нам Македонија данас даје, тешко да може охрабрити Европу, да судбину нашу остави у нашим рукама! Осим свега, Европа не може пустити македонску анархију да траје вечно, и пре или после она ће морати да јој учини крај, по свој прилици међународном окупацијом. Бугарске комитетлије као да су слепи према овим опасностима, и раде једнако тако као да никако не увиђају, да својим понашањем према другим народностима у Македонији озбиљно компромитују независност свију балканских народа. Сви они, ма где они били, који непосредно или непосредно помажу [illegible] политику бугарских комитетлија, узимљу на себе врло озбиљну одговорност. Ја сам срећан што знам, да за последице македонске лудости комитетлија одговорност не може праведно пасти на српски народ!

Али шта би требало чинити, и нарочито шта би Енглеска могла чинити?

Очевидно терорисању свих других народа у Македонији од стране бугарских чета, треба одмах крај учинити. Ми не апелујемо за то на Султана, и ако би он то могао учинити само кад би хтео. Ми апелујемо на хришћанске Велике Силе, да оне то учине. Оне би то могле учинити већ и самим тим, кад би настојавале својим саветима код разних балканских влада, да се између себе пријатељски споразуму, како да суделују у повраћању јавнога мира и реда у Македонији. Ако би се између влада у Атини, Београду, Букурешту и Софији дошло до паметног споразума, онда би се убрзо учинио крај саблажњивој борби међу самим Хришћанима македонским. Ја не велим да народне владе у овим престолницама у свима приликама врше одсудан уплив на своје сународнике у Македонији, али оне без сумње могу да врше на њих довољно јак уплив.

Садашња српска влада мудро је поново узела иницијативу, да дође до споразума, и, ако је могућно, и до интимне ко-операције с Бугарском о томе како да се поступа у македонском питању. Пређашњи покушаји у томе правцу нису били успешни. Нема сумње да комитетлије, верујући да практички већ имају сву Македонију у својој власти, неће ништа да чују о каквој ко-операцији са Србима. А нема сумње ни о томе, да један значајан део српског народа верује, да бугарска влада не мисли озбиљно и искрено са Србијом да ради. Њихов велики аргуменат за ту веру лежи у факту да док су се Краљ Петар и Кнез Фердинанд братимили у Нишу и Софији, комитетлије су настављале да у Македонији хладнокрвно кољу српске свештенике и учитеље. Али, правити бугарску владу одговорном за свирепства, која комитетлије починише у Македонији баш за време поменутог братимљења, значило би оптуживати ту владу за дволичност, какве би се и једна азијатска влада из шеснаестога века стидела. Ако ћемо да будемо правични ваља да верујемо, да комитетлијски програм терорисања других народа у Македонији никада није имао и никада неће имати одобравање владе једнога Принца Кобуршког. Са своје стране Краљ Петар и садашња српска влада изгледају да су тврдо решени, да раде поштено и лојално на „срдачном споразуму" с Бугарском. По изјавама које је ту скоро Г. Пашић, српски премијер, чинио у српском парламенту, тај споразум с Бугарском имао би се поставити на ову основу: Одржавање мира, поштовање политичког *статус-кво,* искрена потпора Порти и Великим Силама у завођењу реформама, које би свима народима у Македонији подјемчиле једнака права и повластице.

Али да се вратим на питање: Шта би у садашњим приликама Енглеска могла чинити?

Наравно, Енглези не могу одобравати политику терорисања коју комитетлије врше према другим народностима у Македонији. И наравно, нити [illegible] нити Британска влада понаособ, истављају себе као браниоце искључиво једне балканске народности, не водећи никаква рачуна о правима и о интересима свих других тамошњих народности. Али је факат, да су саме комитетлије — а могао бих поготову рећи: сви Бугари уопште — протумачиле понашање енглеске штампе и понашање енглеске амбасаде у Цариграду, како ова у Плавим Књигама на видик излази, да јасно наговештавају: да Велика Британија патронизира стварање Велике Бугарске по плановима које је ђенерал Игњатијев спремио био у Сан Стефану! Каква иронија, о Сени Биконсфилдова! По поузданим вестима које имам из Македоније, вође комитетлија тврдо верују, да ће Енглеска ускоро предложити сазив једне европске конференције, на којој ће победоносно протурити, да се Македонији даде автономија. И баш с погледом на састанак те конференције, и с погледом на добитак очекиване автономије, комитетлије удвојавају своје напоре, да што је могућно већи део Македоније доведу под своју заставу, јер мисле да ће конференција потврдити, да све остане онако како се затече у дан у који се она састане, по начелу uti possidenti!

Све те само-обмане (илузије) треба разбити. Бугарским комитетлијама треба дати јасно на знање, да Енглеска, желећи да види да се правда чини свима и свакоме, не може хотимично жртвовати интересе других народа искључиво интересима бугарским, као ни обратно. Даље, комитетлијама треба, на један или други начин — и то не само од стране Енглеске него и од стране других сила — дати да знају, да, ако би се икада европска конференција сазвала да решава о Македонији, та би конференција предузела да сазна пуну истину и право стање ствари, а неће допустити да се заведе вештачким и силом удешеним привилегијама. Бугарски Егзархат, — који кроз последњих тридесет година није радио на духовној и моралној регенерацији бугарског народа, него на побугаравању Македоније и на стварању услова за надмоћност бугарскога народа над свима другим народима балканскога полуострва, — доиста је успео да у Македонији створи једно вештачко стање. Акција комитетлија противу Срба и Грка македонских, само је нестрпљиво, [illegible] Егзархата. Пре него што би се питање о автономији Македоније увело у дискусију, Европа треба да предузме мере, да заштити све народности у Македонији од тероризма, па ма од које стране и ма од кога он долазио! Пре него што би јој се автономија дала, Македонија треба да прође кроз једну прелазну и припремну периоду бар од неколико година. У тој периоди, под протекцијом свих великих сила, заступљених у једној европској комисији са седиштем у Битољу, све би народности македонске могле поново задобити слободу своје савести, и својих убеђења и повратити себи поуздање у себе саме. Једино таква једна комисија била би у стању да мањинама даде заштиту противу већина стварних или и уображених. Само у таквој једној прелазној периоди и само кроз такву једну европску комисију могле би се предузети нужне мере, које би спречиле, да ниједна народност не захвати автономију, кад се ова даде, искључиво за саму себе а на штету осталих народа.

Ђенерал-Ађутант **Мишченко.**
Командант коњице у Манџурији

Без повратка мира и самопоуздања, без једнаке слободе за све, без европске заштите мањина од насиља од стране већине, хаос и анархија настављаће се у Македонији све док се једнога дана Европа не нађе приморана да се реши за међународну војну окупацију.

Енглеска би балканским народима учинила пријатељство, које они никада заборавити не би могли, кад би благовременом својом акцијом — свагда у служби истине, правде, напретка — учинила да таква окупација буде безцињна и излишна.

Ми Срби примићемо Бугаре с отвореним срцем за наше савезнике, пријатеље и браћу нашу, али никада за наше господаре у Македонији!

Част ми је итд. итд.

5. јануара 1905.

у Лондону.

Чеда Мијатовић.

ГОСПОДИНУ МИНИСТРУ УНУТР. ДЕЛА

—:—

Шест дана како смо без кметова у општини Мајиловачкој срезу рамском.

Учитељ школе Глигорије Кретић, образовао је бајаги неку Земљорадничку Задругу, и са њом нападе на општ. судницу, разјури кметове, отми печат и сав прибор канцеларијски, и постави људе у судници да кметују, а законити кметови шетају по сокаку.

Настале су у општини огромне крађе, нема ко лоповима на пут да стане.

Начелник срески господ. Милан Симић, не може већ 9. дана да кметове у дужност уведе, због чега не знамо.

Грађани општ. Мајиловачке, који разуму закон, траже да се овом стане на пут, па кривци на осуду, а кметови у дужност уведу.

11. Јануара 1905 г.

Мајиловац учтив

Павле Јовановић

из Мајиловца.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Бугарски Кнез у Немачкој.

Као што је већ јављено, бугарски кнез Фердинанд, пропутовао је пре неки дан кроз Србију, идући у Берлин немачком цару у посету. Кнез Фердинанд био би сада већ у Берлину, да се други син немачког цара, принц Ајтел Фридрих, није напрасно разболео од неког запаљења, о чему је кнез Фердинанд одмах извештен и тако задржан на путу, на железничој станици Рутка.

Ово путовање бугарског кнеза у Берлин, доста се јако коментарише у немачком новинарству, и, судећи по тону који при томе влада, види се да је ова посета добро дошла немачком јавном мњењу. Разуме се, да се тражы стварни разлог овој посети, и као такав износе неки немачки листови намеру кнеза Фердинанда, да се понова ожени једном од немачких принцеза, и да узгред поради на склапању немачко-бугарског трговинског уговора. Но, док неки немачки листови као разлог посети наводе женидбу и трговински уговор, дотле „Новој Сл. Преси“ јављају из Берлина, да ни једно ни друго не стоји у истини. Закључење трговинског уговора — вели се у томе листу — између Немачке и Бугарске свршена је ствар, и ту не би кнез имао шта да израђује, а о његовој намери: да се понова жени, није ништа у меродавним круговима познато — а зна се да је кнез Фердинанд до скора тврдио да се неће више женити.

У Берлину се ова посета сматра као израз искрене благодарности за благонаклоност коју је немачки цар указао бугарској дипломацији. Осим тога, она је ванредни знак и нова гарантија: да ће се орјентално (читај: маћедонско, уред. „Правде“) питање успешно решити (?) а то се тумачи овако: Зна се да Турска данас неограничено верује Немачкој, а исто се тако зна да је последњи турско-бугарски споразум углављен поглавито под протекцијом Немачке. Сад, када бугарски кнез посети немачког цара, и када овај дочека бугарског владара као свога пријатеља или бар веома благонаклоно, онда ће то јако дејствовати на расположење Турске према Бугарској. Па како између једне и друге постоје још неке диференције, то ће се без сумње немачки цар потрудити и дати бугарском кнезу потребан савет, како да се те диференције отклоне, па да обе стране буду задовољне.

Ми с наше стране верујемо да је ово последње тачно, само не верујемо да ће и српски интереси бити резултатом ове посете задовољени. У осталом, сматрамо за потребно рећи, да јако пада у очи што овај вазални владар сваког часа посећује по који од страних дворова, и на њима бива примљен са свима почастима, и што је много важније, са пријатељском топлином, а његов сусед, владар слободне краљевине, ограничио се на једну посету и то баш томе вазалу Турске.

Ту политику многи не схваћају а нарочито они који верују у сређеност односа између двора те краљевине и европских дворова.

О РАТУ

—:—

Намере адмирала Того.

Јавили смо јуче разговор адмирала балтичке флоте Рожденственског, са једним новинаром, у коме је изразио своју сумњу у могућност да јапански адмирал Того нападне руску ескадру тако далеко од своје операционе базе. Како сад јављају из Токиа, адмирал Того збиља не мисли нападати балтичку флоту дуж обале Мадагаскара, јер је предузео све потребне мере да препречи продирање балтичке ескадре према источној Азији. Према томе нема изгледа да ће се скоро решавати битка на мору.

Гласови о миру.

Услед познатих догађаја који су се одиграли у Петрограду, почели су неки немачки листови да проносе гласове, како Русија намерава да закључи мир са Јапаном. Међутим — како из Париза јављају — ови су гласови [illegible] Русија сада не може ни мислити на какав мир, јер би то значило да није у стању да води даље рат због неприлика у земљи, а тиме би документовала да је у земљи збиља револуција, која се не може угушити. Пошто се то ни у ком случају не сме признати, па ма да је и у истини, то се на мир не сме ни мислити.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

Посетили забаву. Великошколску забаву, посетили су Краљ, Престолонаследник и Принцеза Јелена.

Прилог. Принцеза Јелена походила је светосавску прославу у Вишој Женској Школи и Женској Учитељској Школи и том приликом приложила сто дин. у злату за трпезу сиротних ученица тих школа.

Отказ трговинског уговора. Као што се из телеграма види Стални Одбор Централе за шумарство и пољопривреду решио је једногласно, да се од владе и парламента тражи: да се трговински уговор са Србијом *одмах* раскине и да се поставе нови захтеви нарочито у погледу реципроцитета код највећих повлашћења као и код увоза меса и стоке.

То је свакако резултат оне кампање, која је од питања о наоружању српске војске направила питање о правима аустријске индустрије на српску пијацу.

Свечан ручак. Прексиноћ је био у овд. немачком посланству свечан ручак у част рођен дана царевог. Ово је први случај давања ручка јер је до сад било само обично примање. На ручку је био Г. Пашић са Госпођом, маршал двора и још неколико особа из наших зван. кругова. Посланик је напио здравицу нашем Краљу а Г. Пашић цару. Ручак је трајао до 1 сата по поноћи.

И опет запело. Државна кола, која вуку ова влада и ова Скупштина, и опет су запела. Овог пута су мотку међ паоце утурили самосталци — бар по уверавању дописника „Нове Сл. Пресе.“ Самосталци су наиме противни пројекту закона о јавној безбедности, како га је поднео Нар. Скупштини Г. Стојан Протић, и решили су да гласају против истог. Пошто се речени дописник нада да ће министар полиције од овог пројекта правити питање, то су сви изгледи — и опет по реченом дописнику — да ће наступити министарска криза.

И тако ће ова кола из једног јендека у други док осовина не пукне.

Још се нису погодили. У допуну горње белешке добисмо ово извешће: Пројект закона о јавној безбедности, произвео је читаву буру у круговима скупштинске већине. Нарочито је тежак утисак учинио онај одељак где се говори да накнаду штете сноси округ у коме се појави војска. Посланици са села одлучно су противни томе и траже да то падне на терет буџета. Очекује се пристанак министров на те и још неке измене. До овога часа Г. Министар још није дао свој пристанак на те измене — али се надају да ће пристати и онда ће закон проћи у Скупштини.

Притисак. Питање о зајму још није изношено пред министарску седницу услед болести министра финансија, који је њоме спречен да излази из куће. Дописник „Нове Сл. Пресе“ представља то министрово недолажење као средство да се питање отегне све дотле „док Краљ не буде, под притиском Скупштине у којој Пашић располаже већином, приморан да напусти идеју о упоредним пробама.“

Нове понуде о зајму. „Новој Сл. Преси“ јавља њезин београдски дописник, да се у владиним круговима говори о једној новој понуди, која јој је ових дана учињена. Нашла се једна фабрика, која се нуди српској влади да излиферује потребни број топова у току једне године. „То би, вели се у телеграму, Србији дало велику надмоћност над њезиним природним противником — Бугарском, која ће своје топове тек у току од три године добити.“

Домунђавања. Одмах после лаке препирке између Г.Г. Стојана Протића и Љубе Давидовића у јучерањој скупшт. седници, послао је овај последњи првоме неку цедуљицу, напто је Г. Протић отишао Давидовићу да се објасне. Свакако је тиме изглађено у четири ока оно што су пред целом Скупштином једно другом рекли.

Читуља. Г. Вл. Т. Радојевића учит. снашла је тешка жалост: Умрла му је јуче супруга, оставив много ситне деце. Бог да јој души прости. Г. Влади наше искрено саучешће.

Постављен. Г. Ђока Ненадовић судија на расположењу, постављен је за начелника III кл. округа пиротског

Кад се овом човеку није могло наћи никакво место у централним надлештвима, онда му је бар према његовим способностима и ранијим положајима требало дати какав већи округ.

Јефтини избори. Избори народних посланика за сабор, који су сада извршени у Угарској, коштали су 25 милијуна и 800 хиљада круна. Толика је сума утрошена на кортешацију, куповину гласова новцем, на пиће и на гулаш.

Аранђеловачка пруга. По ранијим вестима требало је ову пругу предати путничком саобраћају сад на Св. Саву. Али сад јављају, да се тек кроз месец дана има решити, хоће ли се у опште пуштати путнички возови.

Тематске награде. На Св. Саву прочитани [illegible] награђени ови темати: *Обезбеђење од штете, градом учињене, усевима и плодовима.* Награђен новчаном наградом Тома Живановић правник III. год. *Жиговно право.* Награђен новчаном наградом Лазар Марковић, правник IV. год. Похвалницом награђени Илија Шуменковић, правник III. год. и Љубомир Стефанови[illegible]вик II. год. На Филоз. фак[illegible] књижевности темат, на[illegible]чаном наградом Миливоје [illegible], филозоф III. год. — Из српског језика темат, награђен новчаном наградом Глиша Елезовић, фил. IV. год. Из Психологије темат, награђен новчаном наградом Петар Нешић, филоз. IV. год. Похвалницом награђен Вићентије Ракић,

КЊИЖЕВНИ ПРЕГЛЕД

СТ. СРЕМЦА:

ВЛАДИМИР ДУКЉАНИН

Из књига старостаних.

—:—

Било је у септембру 1888. године, кад сам на обданицу походио Нови Сад. Ишао сам после до Матице Српске, управо ишао сам да примим хонорар за своју трагедију „Андрија Хумски“, коју је Матица по рефератима М. Савића и Ј. Грчића одликовала својом наградом. Тада је још излазило „Стражилово“, коме сам и ја још из ђачких клупа, био сарадник, те сам већину дана провео, као с неким правом, у дому уредникову, где сам био и на обеду, а по подне је била готово нека литерарна конференција у троје т. ј. састављена од уредникове госпође, М. Савића и мене. На столу је пред нама био и најновији број „Босанске Виле“, у коме је на првој страни започињала прича „из књига староставних“ и то управо прича о вечито лепој љубави између Владимира и Косаре. Писац је био у литерарним круговима савршено непознат, управо се није ни знало како се зове јер је потпис гласио: Сенћанин. Ја сам знао да је то псеудоним нишкога гимназиског наставника Стеве Сремца, једног од оних омладинаца који су чак и у седамдесетим годинама смели јавно да заступају поезију, да се одушевљавају родољубљем и да воле уметност. Моје су симпатије вазда биле на страни историске приповетке, у првом реду српске. Био ми је симпатичан и писац, не само зато што је био онакав каквога већ поменух и што је био одличан пријатељ и друг мога брата; није узрок томе био ни само у сећању како ме је он, дошавши као млад нишки предавач на кратко време у Београд, охрабрио да и београдски гимназијалац треба да седне пред „Дарданелима“, поред наставника. Врх свега је стајао жанр, у коме је он сада тек почео писати и који се мени особито допадао.

Узесмо у претрес и ту приповетку. Казах им име пишчево, што они не упамтише, па похвалих и сам рад. Савић је био са свим противнога мишљења: нити хоће историске приповетке нити онакав начин причања. Ја сам бранио своје гледиште, а он је између осталога рекао и ово: „Кад хоћу да идем у прошлост, ја онда читам историју а не причу!“ На то сам му одговорио: „Не може то чинити свако, а друго: где Вам је таква историја?“ Госпођа је судила, и, колико се сећам, излазило је да је право на страни — обојице....

Данас је Милан Савић секретар Матице Српске, која је у Коњевићеве „Књиге за народ“ унела и Сремчеве „књиге староставне“. Раније је изишла прича о Чаславу, а сада смо добили баш ону о Владимиру. Доцније ће доћи и остале, редом и полагано.

Треба ли да речем нарочито како ми је мило што је све то тако учињено?

Ове „књиге староставне“ треба да чита у првом реду она класа којој су књиге Матичине, у издању Коњевићеве Задужбине, и намењене. Али и остали редови читалаца ваља да их проуче. После свега долазе састављачи различитих Читанака и Антологија, којима се особито препоручују.

Библиски стил, који је Сремац усвојио за све своје приповетке ове врсте, има пуно лепих особина са своје поетичности и необичности. Али он има и другу добру страну за писца: он води и писца и читаоца другом стазом а не оном на којој би се писац морао мучити излагањем детаља, описима до ситница и психолошком анализом у јачој мери. Тај стил даје предмету колорит који читаоца забавља толико да у детаље саме слике и не прозире, да их се управо и не сећа тражити. А ко зна како је још и данас немогућно заћи у појединости старога живота, тај ће појмити како је Сремац био срећан у избору стила. Ипак мислим, да такав начин приповедања може поднети само за, веће или мање, слике; у правом историском роману он не би био на своме месту.

Као што сам већ поменуо, моје су симпатије вазда биле на страни историске приповетке. Ја још и сада држим да српску прошлост треба испричати, онако као што је она и испевана. Врло добро знам шта све стоји на путу потпуно успешном раду у томе правцу; знам јер сам и кушао такве послове. Јасно ми је зашто ни Јанко ни Матавуљ ни Мијатовић нису са својим историским романима могли имати онолико успеха колико се од њих очекивало. Али то још не значи да од такога посла треба у опште одустати.

Из свих тих разлога, ја се радујем што ће Сремчеве приче „из књига староставних“ постпуно угледати света у сабраном лепом издању, те их искрено препоручујем.

А. Г.

фил. IV. год. и из Историје Срп. Народа темат, награђен новч. наградом Милош Зечевић, свршени филозоф.

Наградом у 200 дин. пок. Др. Николе Крстића награђен Тома Живановић правник III. год.

Обијен дућан. Лука и Јован браћа Соколовићи, ноћу између 13. и 14. ов. м. обили су дућан Сретена Новаковића код 7 кућа и покрали разне ствари у вредности 150 дин. Кривци су у притвору.

Нађено дете. На С. Саву у вече у Дурмиторској улици на тротоару близу кафане „Славине“ позорник је нашао једно женско дете старо око 2 месеца, код њега је нађена цедуља „крштено име Анђелија“. Дете је предато бабици Јелисавети Манаковић на чување.

Вратила му жао за срамоту. Нека Персида Петровић ухваћена у блуду, правда свој поступак тиме, што је она ухватила свога мужа Божу Петровића да живи с другим женама.

Кријумчари. Комесар топчидерске полиције спровео је Трошаринској Управи Стојана и Аранђела Јовановиће из Вел. М-Луга, које је ухватио да продају кријумчарено говеђе месо. Код њих је нашао 35 кила меса.

Јаван збор. Данас је код „Коларца“ раднички збор, на коме ће се претресати пројект закона о радњаме. Референти збора су г.г. Др. Мих. Илић социјалистички посланик и Драгиша Лапчевић.

Са избора у Угарској. Од 380 изборних места која бирају по једног посланика, до овог часа познат је резултат из 277 места. У три места има да се изврше накнадни избори а из 101. места нису стигли никакви извештаји. Од ових познатих резултата зна се тачно да је влада добила 145 мандата; Кошутовци 155; Банфијевци 11; народна странка 23; немађарске народности 5; и ван странака 4; дисиденти 24. Међу изабранима налазе се министри: гроф Тиса, Њири, Берзевици, Лукач и Талијан. Од Срба изабрати су: Др. Љуба Павловић у Турском Бечеју; Др. Паја Дракулић у Сомбору и Миле Милосављевић у Тителу.

Нови доценти. У последњој седници факултета Вел. Школе изабрати су: проф. Милан Шевић за доцента педагогије и Д-р Милорад Поповић за доцента физике.

Руски листови. Руски листови већ три дана не долазе.

Само по закону. Полиција је казнила са три дана затвора жену одговорног уредника „Народног Листа“, зато што је мислила да се њен муж не сме кажњавати само зато што потписује тај лист.

Благодарност. Г. Коста Н. Мандрина кафеџија овд., члан добротвор Дружине Типографских Радника, уписао је за добротвора овог друштва свог поч. оца Николу М. Мандрину, бив. хлебара и положио друштвеној каси 100 динара. Управа Дружине Типографских Радника и овим путем изјављује захвалност г. Мандрини.

Скупштина. Дружина Типографских Радника држаће своју редовну годишњу скупштину у недељу 30. јануара овe год. у 8 часова пре подне у кафани „Царице Милице“. Позивају се сви чланови да на ову скупштину неизоставно дођу.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Ђока из Голобока.

Шта то цвили са два Лецевице?
Да л' је гуја ил' је алуја?
Нит' је гуја, нити је алуја,
Да је гуја под камен би била,
А алуја врху на планини,
Већ то цвили:

Ђока из Голобока, коме је мајско сунце тако грануло, да га у мало није спржило, те да би га сачували — метли су брат Ђоку у *хладовину*.

Отпао Ђока на даву једној крууппној зверци, која му овако одговори.

— Шта ћеш брат' Ђоко? Коме је суђено да буде обешен, тај се не може удавити. Ја тек сад видим колико је Краљ Милан имао право, само се мора признати: водио ти је мало више чес'. Он те је хапсио с Чумићем, а сад те ухапсише с неким коцкарима.

Ал' ко ти је крив? Што не идеш с људима од курса.

— Па који су то? да идем с њима, не браним.

— Е који су? знаш ти! Ми данас тражимо само велике фамилије. Ето видиш оног А. Новаковића. Он води порекло од Старине Новака, па га зато сви и чествујемо. Краљ Александар му дао звезду „Св. Саве“, а сад су му дали „Звездин,“ Звезду. Како год окренеш — поп добија. А што се ти брат' Ђоко поливаш да си страдао за „оно“, то ти ич не вреди. Данас би Пају Радовановића ухапсио Авакумовић, а Савушка би Јеврема Марковића ставио у пензију, само да су живи. Него дао Бог побише их, да не гледају ову бруку.

Ђока само хукну:

— Хеј, кам' да убише тада и мене, бар би ми нада остала. Овако... још се само уздам у Генчића!

— Тешто, тешто! заврши крууупна зверка!

НАРОДНА СКУПШТИНА

XXXVI *редовни састанак.*

Прочитан је извештај одбора за „Велимиријанум“, који је примио закон о Велимиријануму без икаквих измена. Посланик *М. Миладиновић* поднео је интерпелацију Министру Привреде и тражи, да се уреде занати. Прочитан је опет закон о уређењу санитетске струке. Одобрено је разгруписавање још неких општина.

После одмора прешло се на претрес закона о јавној безбедности. Мањина је одвојила мишљење.

С. Протић износи побуду са којих је овај закон поднет. Овим законом укида се ранија практика, да се осуђеници пуштају да раде и да добијају могућности да беже. Незгода је у томе што се нема казнених завода каквих би требало. Али и за то су криве раније прилике. У осталом он не прави питање од делимичних измена, а у главном и одбор се слаже са његовим мишљењем.

Милован Лазаревић. И ако се слаже са побудама С. Протића, ипак мисли да се овим предлогом не може постићи оно што се жели. Мере, које се њиме имају предузети још више ће осиромашити народ. Тражи да извршиоци закона — полицијске власти — буду родољубиви и савесни, јер без тога не вреде ни најбољи закони.

И ако је овај закон бољи од ранијег ипак то није разлог да се прими док не буде закон онолико добар, колико то скупштина жели, а демократска наша убеђења наређују.

С. Протић се не чуди што М. Лазаревић не верује њему да је овај закон добар, али што не верује и своме пријатељу начелном г. Љубомиру Давидовићу, који је био за овај закон и као министар пристао да се он поднесе Скупштини.

Љ. Давидовић вели да је као министар био против оваквог закона.

С. Протић. Кад сте били против требало је да узмете капу и да идете кући, а не да и даље седите на министарској столици и да дајете свој пристанак за подношење Скупштини.

Марко Петровић вели да је увођење сваке новине, као закон о пољском и други наилазило на овакав отпор, али се временом уверило о њиховој доброти.

Посланици треба да поправе што је за поправку у овом закону, али не види разлога да се закон против неваљалих људи одбаци у начелу.

К. Тимотијевић обраћа Скупштини пажњу на једну штетну практику која се коси са пословником да се министров предлог претвори у одборски предлог, и тражи да се гласа за или против одборског предлога, који није ни поднешен Скупштини.

С. Протић и *Н. Николић* доказују противно. Седница је закључена а друга је заказана за прекосутра.

ТЕЛЕГРАМИ

ПЕТРОГРАД. У 11 и по час. у вече извршила је полиција претрес у две редакције либералних листова. Горки је ухапшен у Риги. Сви апотекарски помоћници у Петрограду напустили су рад. У разним фабрикама рад је поново отпочео. Власт је забранила листовима, да догађаје описују и коментаришу.

МОСКВА. Радници из још 19 фабрика отпочели су штрајк. Ноћ је протекла мирно. По вароши су изнесене објаве, којима шеф полиције позива раднике, да се врате на рад, обећавајући им, да ће извидети њихове захтеве.

ЛИБАВА. Овде отпочео општи штрајк

ПЕТРОГРАД. 12. и 13. о. м. отпочела је офанзива против десног непријатељског крила. Заузета су два села југозападно од Сандепоа. На левом крилу један одред наших трупа одбио је непријатеља и заузео кланац на путу Кванензан — Ерфанзан. Други одред, који је оперисао на непријатељском боку код Цингхенчена нагнао је Јапанце да се повуку.

ПЕТРОГРАД. Данашњи Куропаткинов телеграм гласи: „Јапански противник код Сандепоа одбијен је. Руси су заузели Сандепо“.

ПАРИЗ. Рувије је прочитао владин програм. У спољним пословима влада ће наставити своју досадању политику. Владина је изјава примљена са 410 против 107 гласова.

Ноћашњи

БЕЧ. Стални Одбор Централе за шумарство и пољопривреду донео је једногласну одлуку: да се код Владе и рајхсрата учини представка да се трговински уговор са Србијом одмах раскине и да се у погледу новог уговора траже богатији (јачи) захтеви нарочито у погледу највеће повлашћености као и у погледу увоза стоке и меса.

ПЕШТА. После дводневне изборне борбе демократ Вашоњи изабран је против министра Хијеронимии у VI кварту пештанском.

ЛОНДОН. „Жорнинг Посту“ јављају из Шангаја да су Јапанци најенергичније отпочели блокаду Владивостока.

МОСКВА. Штрајк једнако расте.

ПАРИЗ. На митингу који је организовао раднички синдикат Сене, после говора г-ђе Северине и Анатола Франса члана француске Академије, који су жигосали масакр у Русији, примљен је дневни ред у смислу њихових говора.

ПЕТРОГРАД. Више од 54.000 штрајкача вратили су се раду.

Куропаткин телеграфише да је била крвава борба ради окупације Кегупаја. При заузећу села Тиаици изгубили су Руси 50 људи а заробили су стотину. Руске трупе продужиле су продирање ка Сандепону. По извештају од 13. ов. мес. битка код Сандепона трајала је цео дан. Руси су изгубили при заузимању утврђења 45 официра и 1000 људи које мртвих које рањених. Заробили су 102 Јапанца и много оружја и муниције.

ВАРШАВА. Новине су престале излазити. Радње су затворене штрајк се шири; везе телефонске прекинуте. Јуче при сукобу радника с полицијом пало је двоје мртвих и 7 рањених.

КОПУК

прича

— **Тадија П. Костић** —

VI. 12

И за час устадоше неколико њих да му направе места. И сам господин капетан прокрсти се мало и погледа лево и десно, као да би му направио места да седне до њега, и као да би му мило било да то учини.

Леонтије, пак, дохвати се до капе, у име поздрава, и прође полако те седе на крај клупе до монополских стражара.

— Где си, брате, не даш се видети? — рече један од њих.

— Ја мислим ти ћеш бити први на народном весељу, а оно...

— Не, ја сам држао да је већ у Београду!

— Шта ће у Београду? Њему је бар лако: њега ће се сетити, да им и не иде на ноге.

— Ако се неће сетити њега, ја кога ће! — разговарају чиновници и погледају у њега.

Капетан се смешка, гледа у Леонтија, пућка цигару и оћуткује.

— Молим вас, чиста и јасна ствар: кога је овај бумбар гонио, он ће бити награђен — вели извршитељ.

— Самсов! — додa пећедник.

— Сом! — рече пуноплатежни практикант.

А и бумбар и самсов и сом, то је уважени народни посланик Стјепан Звјерота из Комирица!

— Ако је по вољи, кафу! — понуди капетан Леонтија.

— Хвала вам... — одговори он и обори очи доле.

— Дечко! Једну кафу за господина! — заповеди капетан.

Затим повуче један густ дим из ћилибарку и рече полугласно:

— Право да вам кажем ја сам се изненадио кад сам добио указ о господиновом отпуштању. Правило је да се старешина надлештва пита за млађе: какви су у служби и ван ње, а не да ту пресуђују некакви утицаји са стране који немају ништа заједничког са државном службом. Али... тхе... тако му је то!...

— И на жалост то се дешавало под владом која је прокламовала да ће подићи ауторитет власти! Жалостан је ауторитет једног чиновника кад је он сиграчка у рукама једног буздована посланика — рече Кривичар.

— Али и то зло има своје добро. — примети порезник.

— На пример?

Он мрдну главом на Леонтија, што је значило: тим отпуштањем по ћефу посланика прошле владавине, господин је постао политички мученик, и, наравно, пријатељ ове нове владе, која ће га богато наградити и дати му место које жели.

— Да, у овом специјалном случају... — клима главом г. капетан: — Да, наравно... Али, интереси државне службе... Тхе!...

Али интересовање ово за Леонтија куд и камо је појачано, кад сутрадан доби телеграм следеће садржине:

„Копуновићу, бившем чиновнику... Јави ми пристајеш ли да се вратиш онамо с унапређењем. Жељно те очекујемо сви, а највише твој свагдашњи Гвозден Дивац.“

Још га није честито ни прочитао, а већ је знала цела варошица за то. Телеграфиста, чим га је примио, отрчао је капетану и јавио му. Затим је свратио код Депозитара те јавио и њему. Депозитар, пак, затворио је касу, закључао канцеларију и отишао те јавио жени. Узгред јавио је Кривичару, који је прекинуо извесно иследђење и отрчао у кујну те јавио госпођи Кривичарки. А кад је тај глас доспео до жена, онда шта би вам се имало даље причати како је и без добоша и без сеоског викача, доспео у сваки кутић ове чаршијице.

Та вест и не би била тако важна, и ако се ретко дешава да се чиновнику овако јавно нуди положај и то с унапређењем. Јер, човек је невино претрпео муке за своју партију, а сад је партија у могућности да му надокнади штету. Али, овде је важно то, што му тај положај нуди гласовити првак партијски Гвозден Дивац. А баш тог истог дана стигле су и владине новине из којих се види да је Гвозден Дивац владин кандидат за посланика за предстојеће изборе за Народну Скупштину. Кад га такав човек нуди, моли и жељно очекује, онда значи да је господин Леонтије Копуновић данас сила која може шта хоће... Да, да, господин Леонтије, тај мирни човечуљак што иде у окрпљеним ципелама, излизаном и исфлеканом оделу, са прљавом и неуглачаном кошуљом... што има ону жену у цицаном оделу и пуну кућу голе дечице... Благо њему данас!

И сви се погледи упреше на Леонтија Копуновића!

(Наставиће се)

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Нова Књига

Свети Јован Креститељ

ПРЕТЕЧА ХРИСТОВ

По Светоме Писму, а и по другим историјским изворима, описао сам живот и смрт највећега свеца међу хришћанским свецима — Св. Јована Крститеља, Претече Христовог.

Дело сам то посветио свима онима који Светог Јована, као своје крсно име, славе. Сваки од њих треба да гу набави и прочита.

Набавити се може у трговини **Игњата Даничића**, у Београду, а стаје комад 2 динара, пошто су све књиге у тврдом повезу и са сликом Светога Јована.

Препродавци имају 25 од сто.

У Београду 1. Јануара 1905. г.

Чеда Мијатовић
Академик.

КЊИЖАРИМА И ПРОДАВЦИМА КЊИГА

—

Годишњак календар за 1905. год. 100 ком. за 1.80 дин.

Календари са песмама и сликама „Буба Дидић, Адам Богосављевић и 29. мај. 100 ком. 10 дин.

Велики избор руске православне Иконе 100 ком. за 25.— 30.— и 50.— динара.

Слике из Руско-Јапанског рата из свију бојева, до сада, по 25.— 30.— дин. и 50.— дин. 100 ком.

Добија се одма у књижари

АНТОНИЈА П. ЂОРЂЕВИЋА
Београд — Теразије.

---

†

У среду 13. јануара 1905. г. преминула је наша добра и непрежаљена мајка

Лена Марковић

у својој 60 години живота и сарањена сутра дан 14. јануара ов. г. Ово јављамо нашим пријатељима и познаницима и молимо их за тихо саучешће у нашој превеликој жалости.

ОЖАЛОШЋЕНИ:
Синови: **Жика** и **Тодор**, сестре: **Савета**, сна: **Јеросива** и **Милка**, и остала родбина.

ОВОГОДИШЊИ СВЕЖ И ПРАВИ

„МАРИЋЕВ“ РИБЉИ ЗЕЈТИН

Са једним гвожђем

Од лекара препоручено одлично средство за чишћење покварене крви код шкрофуза, отока жлезда, бледоће, оспифирцигера — и осталих кожних болести, као и за крепљење малокрвне и слабуњаве деце. Справљен је по најновијем норвешком пропису под гаранцијом из свежег чистог правог **Рибљег зејтина**, добивеног из рибе знане „Dorsch“, деца га радо пију не квари стомак као многи други Рибљи Зејтин, добивени не од рибе „Dorsh“, већ од *морског пса* и т. д. а који се под именом „Рибљи Зејтин“ продају.

Цена правог „Марићевог, Рибљег Зејтина са једним гвожђем: 1 флаша 1.60 дин; **5 флаша 7 динара.**

„Марићев“ Реуматичан флуид, одлично средство за трљање против: реуматизма, ишијаса, укочености, болова у рукама, ногама, зглавковима и свих болести које одназеба пропилазе. Цена 1 флаша 2 динара.

Поруџбине из унутрашњости по пријему новца или уз доплату шаље одмах: **Апотека код „Српског Краља“ — Николе Ј. Марића у Београду** — Улица Краља Александра бр. 90.

Берберима и Фризерима!

Добио сам велику количину разноврсних и јефтиних **Брковеза** из највећи и најчувенији светских фабрика такође за **брковe помаде** у флашицама и у тушеви најновију воду за неговање **бркова** FIKSATIF брилјантина за косу и бркове разне **косметике за косе** како немачке такође и француска **кинина** бела и црвена Ajvasera **и** Manoll soft против опадања косе и против перути **Колонске разне воде** за господу и даме, такође најфинија **пудера** за даме како бела тако и роза фина **сапуна** за умивање и разноврсна **порфима** немачка и француска, разне **пасте** за зубе и разне четке за косу и зубе. Такође велику количину **берберска** сапуна за бријање 1.60 кило; сву ову означену робу горњу дајем врло јефтино и без икакве конкуренције.

С тога се препоручујем како г.г. Београђанима и дамама такође и **Фризерима** и потрошачима из унутрашњости с тим да ћу сваког тачно и брзо услужити и сваку поруџбину одмах уз доплату послати.

Фризерска радња

Јоце А. Лазаревића

Кнежев Споменик бр. 3.

Столарско Акционарско Друштво

У БЕОГРАДУ

препоручује **Намештајне предмете сопствене израде**, који у погледу укуса и солидне израде не уступају ни у чим израђевинама, који долазе са стране, међутим, **домаћи српски производи знатно су јевтинији од страних.**

Радионица Улица Високог Стевана 21.

Стовариште Улица Крал Милана 46. 68,16—30

Задруга Занатлија Краљевине Србије

позива овим *последњи пут* све притјежаоце удеоничких књижица I, II, III и IV кола да такове које су потпуно уплаћене замену за сталне акције, а неуплаћене потпуно уплате *најдаље* до **31.** децембра ове год. те да им се акције издају.

Ко год пропусти ово учинити до горе означеног рока, искусиће прописе чл. 22. под а и б. Задругиних правила.

15. септембра 1904. год. УПРАВА
Београд.

Правда прима огласе по најумеренијој цени.

Штампарија Св. Саве прима на израду све могуће штампарске послове по најумеренијој цени.

НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ

НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ

НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ

Ханингов Хинински Екстракт

EXTRACTUM CHINAE HANNING

НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ

Употребљава се у свима берлинским болницама

Ево шта вели један чланак у најчувенијем медецинском листу „Therapeit Monatsheften“:

„EXTRACTUM CHINAE NANNING“ *одлично лечи рђав апетит код малокрвних; немање апетита код шкрофулозних и туберкулозних; акутне и хроничне катаре стомака; грозничаве и рањаве; реконвалесцентне а* Dusmennorrhoe *исчезава после кратке употребе истог лека.*

„БЕЧКИ ЛЕКАРСКИ ЛИСТ“ *упозорава на то, да се горњи препарат врло добро употребљава у добром старом вину или млеку против повраћања код трудних женскиња, против хроничног стомачног катара код алкохоличара и малокрвних итд.*

Лист „МЕДИКО“, *који излази у Риму, истиче одлично дејство овога лека код стомачног катара и катара црева. Атоније (малаксалости стомака) инфлуенце са једновременим појавама у стомаку и цревима или њиховим последицама и код нервозне диспепсије стомака.*

У сличном смислу изразили су се и други чувени, светски, медецински и лекарски листови.

У П О Т Р Е В А:
За одрасле: 12 до 20 капи три пут дневно,
За децу: 5 до 10 капи три пут дневно.

Произвођач: H. NANNING
Den Haag — Holland

Главно заступништво за Србију:

Дрогерија код ГУСЛАРА

ЦЕНА ФЛАШИ 2 ДИНАРА И 40 ПАРА

С највећим болом у души јављамо својим пријатељима да су, 9. ов. мес., у 7 часова у вече, погинули од зликовачке руке у својој кући

†

Илија Матић, трговац

и

Марија Ил. Матића

остављајући нас, тужне, да свега века оплакујемо мученичку смрт њихову.

Веома смо захвални свештеницима из места и из околних села, који чиноде јствоваху при опелу; грађанима паланачким, који у врло великом броју присуствоваху погребу и своје радње затворише за време спровода; сељацима из околних села, који у масама долажаху да се опросте с милим покојницима нашим; господи која држаху говоре на опелу и при спроводу; свима сродницима и пријатељима који нам телеграмима и писмима изјавише саучешће у неизмерној жалости нашој.

Паланка, јануара 1905.

ОЖАЛОШЋЕНИ:
Кћи: **Драга**; зет: **Љуб. Новаковић**; унучад: **Леоосава, Јован и Илија**; синовац: **Мита** и остала родбина.

Власник **Павле Маринковић** Издавач штампарија „Св. Сава“ Главни и одговорни уредник **Јова Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . . 1.50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . . 4 „

Излази сваки дан
из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара.
Уређује Одбор

Уредништво
кнез Михаилова ул. бр. 15.
ТЕЛЕФОН БР. 857

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Штампарија Св. Сава.
Дечанска ул. бр. 20

БРОЈ 25. БЕОГРАД, ПЕТАК 28. ЈАНУАРА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

☛ **Види телеграме на трећој страни**

?. ?.

—:—

Криза је дакле завршена. После оноликe ларме, громопуцателних мотивација оставке и постављања услова, г. Никола Пашић је опет успео да „задобије поверење“ круне за себе и своје другове и да данас и опет врши државне послове исто онако, као и до јуче. Усута вода показала је где је лонац поверења био напукнут, пукотина је затворена црвеним воском и лонац је и опет приствављен уз ватру уставности и парламентарности, да се ред, мир и благостање земље овом веселом народу скува и на совру изнесе. Истина, сваки, и кувар и политичар, зна да се у лонцу чије су пукотине запнтивене црвеним воском не може кувати, јер се восак на ватри топи, али овим нашим политичким куварима то ни најмање не смета, да и оно мало народна добра — оно мало мршаве чорбице повере лонцу коме је сва сигурност у црвеном воску.

Криза је завршена и г. Никола Пашић остаје и даље на управи земље. Рецимо да је то и лепо и паметно, али молићемо лепо, нашто је била онда сва ова ларма? Нашто је онда поднашана оставка са мотивацијом „због дворских интрига“; нашта су постављани некакви услови, кад се све свршава тиме да се мотивација пребрише а услови тргну. Нашта су онда они „неодговорни чиниоци“; ови приватни, тајни и јавни саветници крунини радили и рукама и ногама да оборе ову владу; зашто је приватни секретар Краљев, под својим потписом, жигосао шефа Владе као издајника интереса отаџбине, кад се није смело, могло или хтело да се тај шеф владе и та влада уклони са управе земље?

Што се и једна и друга страна мрштн кад ковати неће?

Не питамо ми ово за то што се надамо одговору од једне и друге стране. Не питамо ни за то што рачунамо да би тај одговор био искрен и поштен. Не! али питамо за то, што та питања постављају хиљадама хиљада људи у Србији; питамо зато што *не смемо* претпостављати; да они фактори — било одговорни или неодговорни — који се овако титрају са државом, са монархијом; са уставношћу и парламентарношћу, рачунају да то није ништа ни опасно ни смешно. Не смемо то да претпостављамо, јер би то значило констатовати: да се ова земља налази на ивици пропасти, и да нема те силе која би је од те пропасти задржала.

Иначе да тога није; да нам није дужност да ова питања стављамо за то што нам их наши читаоци у уста мећу и за то да цео српски свет види да на та питања запитани не одговарају, ми их за цело не би стављали. Не би их стављали, јер смо се у току последњих месеци уверили: да људи који данас управљају земљом и који утичу на државне послове, било јавно било тајно, немају више критеријума ни за добро ни за зло ове земље.

Руси о нашој кризи

—:—

„Новости“, лист који је најбоље о нашим стварима обавештен, доноси овакав уводни чланак од 24. јануара:

„У Србији су се ствари до крајности заоштриле услед оштрог конфликта између кабинета Пашићевог и партије завереника свемоћној при Двору. Ми смо већ рекли да је повод конфликта било питање о зајму. Краљ и „неодговорни чиниоци“ његови саветници као Ненадовић, Балугџић и др. желе да се зајам закључи у Аустрији и да се топови поруче аустриским фабрикама. У том случају и Краљ и његови тајни саветници се придржавају оног гледишта аустриске штампе, која сматра да је Србија у сфери аустриског утицаја. С њиховог гледишта није лепо ако Србија закључи зајам у Француској или Немачкој.

Напротив, Пашић држи да би за Србију било боље закључити зајам у Берлину и топове наручити у Француској. Но у овом случају није важан предмет спора него сам спор. Необична страсност, с којом неколико завереничких органа траже оставку Пашића, јасно показује да више не могу да постоје у Србији две владе. (Могу, могу, као што се види после овог свршетка кризе. Ур.) Неопходно је потребно да једна над другом одржи победу. Само ће тада престати у Србији штетна и опасна анархија.“

Као што виде наши читаоци: у целом образованом свету и на Истоку и на Западу, и код народа расположених и код народа нерасположених према Србији — влада једно и исто мишљење. Оно што културни и већи народи називају „опасном анархијом“, то се званично назива у Србији: срећивање односа! Оно што цео образовани свет сматра као апсурд, и очекује да такво стање престане што пре, меродавни се политичари у Србији упињу да такво стање што дуже продуже и употребљују све да би доказали: да је то питање скинуто с дневног реда, баш онда кад ти политичари кркљају под дављењем тога питања и кад се у Србији ни о чем другом не мисли и не говори него о том питању.

Докле ли ће, Боже мој, владати такво слепило!

☛ ВЕШТ АДМИНИСТРАТОР ☚

који је био код уредништва потребан је „Правди.“

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

О немирима у Русији.

Немири раднички, који су почели у Петрограду, па се онда раширили по свима већим варошима у Русији, почињу се сталожавати. У многим местима је завладао потпун мир и ред јер су се радници вратили својим пословима. Још једино у Варшави и Тифлису што штрајк тиња али су и ту сви изгледи да ће се кроз 2—3 дана сви радници латити својих послова.

У Петрограду је сада на дневном реду питање о отварању универзитета. Ђенерал губернатор Трепов позвао је био прошле недеље све ректоре петроградских Великих Школа и наредио им да се отпочне са предавањима. Ако би ђаци који штрајкују били у мањини, онда да се отпусте, а ако су у већини да се школа затвори и професори као непотребни отпусте. Кнез Гагарин, ректор Политехнике, је изјавио: да међу наставницима и ђацима његова завода влада потпуна хармонија, и да се предавања могу сваког часа отпочети, само ако се загарантује сигурност од полициске обести. Исто је то изјавио и ректор електротехничког института.

Ситуација у Угарској.

Као што је познато, цар-краљ Фрања Јосиф поверио је грофу Андрашију мисију: да се код свију виђених мађарских политичара информише о њиховом мишљењу о ситуацији. Гроф Андраши свршио је поверени му задатак, и у уторак је о томе известио шефа владе грофа Тису, који је одмах, телеграфским путем, затражио код цара-краља аудијенцију за грофа Андрашија, која му је одмах заказана за сутра дан. Андраши је још исте ноћи отпутовао у Беч и данас је већ завршио своје реферисање цару.

У пештанским, а разуме се и у бечким круговима, влада велика запетост, јер се није могло дознати до којих је резултата дошао гроф Андраши. Цар-краљ био му је наредио најстрожије ћутање и Андраши се тога држао. Зна се само то, да Андраши ни једном од политичара, са којима је конферисао, није дао никакво обавезно обећање и да су му представници појединих политичких фракција дали своје програме написмено и да ће их он тако предати цару.

Комбинација које се у Пешти сматра као највероватнија, јесте та: да ће се будућа влада саставити из средине сједињене опозиције, уз потпуно игнорисање либералне странке. Ово се закључује из тога, што су све информације, које је Андраши добио од представника сједињене опозиције, дате на основу горње комбинације.

О РАТУ

—:—

Ситуација на Шахо и Хунхо-у.

Из Лондона јављају, да је ситуација на Шахоу и Хунхоу остала непромењена. Једно мало руско одељење напало је, у недељу, Санхипцу, али је било одбијено. Тог истог дана Руси су са више тачака пуцали на јапански центар.

По последњим извештајима из Пинчванга, употребљују се дневно по шест железничких возова, за преношање руских и јапанских рањеника из Ојаминог главног стана, јер су тамошње болнице препуњене. Ови се рањеници расподељују по болницама на разним споредним тачкама.

Руски напад на северно крило.

Ђенерал Куропаткин јавио је у Петроград, да је прошле суботе извршен напад на једно село, које су Јапанци држали поседнуто, и да је том приликом убијено на 50 Јапанаца. Напад је извршен на левом крилу и то од козака и стрелаца, који су се налазили под командом кнеза Мамлова. Напад је био ноћу и нападачи су се повукли пред зору кад је почела да придолази јапанска пешадија. Нападачи су се повукли без да су имали каквих губитака.

Американско мишљење о рату.

У американским војничким круговима веома сумњају у могућност скорог мира између Русије и Јапана. У Вашингтону се дознало, да је руска влада издала изненада заповест: да се сва сибирска телеграфска пруга затвори, и то се у реченим круговима сматра као најважнији догађај последњег месеца. Ово с тога, што је овој заповести морао претходити неки догађај у Манџурији, који треба да остане скривен целом свету. Или је на сибирској железници наступио какав слом, који онемогућава сваки даљи транспорт за Манџурију, или је Куропаткин јавио да је потпуно повлачење једини спас од очигледне катастрофе.

При овим претпоставкама не треба сметути с ума: да су оне постале све на основу вести да је сибирска телеграфска линија затворена, а сама та вест ничим се не потврђује.

Накнадно о Кризи

—:—

Кроз бечки дурбин.

И ако је криза свршена, ипак неће бити без интереса упознати се са телеграмом, који је послат одавде у Беч када је криза била у последњем стадиуму.

„Криза траје још једнако — тако гласи овај телеграм — и у току ова три дана она је прошла кроз разне фазе. Краљ је примио оставку без да је акцептовао мотивацију и већ је почео преговоре са појединим политичарима ради састава новог кабинета. Умерени (фузионаши) не пристају да участвују у саставу кабинета. Њихов је клуб изјавио да само Пашићев кабинет располаже већином. Краљ, који жели да избегне распуштање Скупштине тражи сада од Пашића да оставку, која је већ примљена, тргне натраг.

Данас је цео дан трајала министарска конференција, којој су присуствовали и неки виђенији људи из клуба умерених. У конференцији су претресани услови под којима би Пашић имао да тргне оставку. О овим условима постоје најразноврсније комбинације. Као сигурно зна се само то да се тражи удаљење данашњег дворског особља и напуштање упоредних проба у питању набавке топова. Краљ се налази у веома тешком положају он треба или да се одвоји од својих верних међу којима се налази и један његов блиски рођак или да распусти Скупштину што би изазвало компликације. Али најтеже пада Краљу да се одрекне упоредних проба. Пашић је у вече предао своје захтеве Краљу који ће тек сутра донети своје решење.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

† **Митрополит Себастијан.** Покојни скопљански митрополит Себастијан опојан је у среду у три сата по подне у Цариграду у присуству три митрополита а истог вечера у 7 сати испраћено је тело брзим возом преко Солуна за Скопље. Митрополитима, дебарском и рашко-призренском наређено је да чинодејствују на опелу али је овај последњи изјавио да не може доћи.

Пошта. Са свију страна нам стижу жалбе, од наших претплатника: да наш лист не примају уредно. Многи су нам просто из тог разлога отказали лист. Што је најгоре, и што показује крајњу неуређеност, то је: што чак ни у Београду под носем централне управе не врши се експедиција уредно. Један наш претплатник нам се жали: да још од суботе не добија бројеве!! Ми имамо уверења: да разносачи просто уништавају бројеве да их не би морали разносити. Не смемо претпоставити: да их неко од чиновника здипњава.

А како се тек морамо жалити на оне кметовске калаштуре, које стално наш лист смотавају, те нема ни једног претплатника на селу, који лист уредно прима.

Ми још верујемо: да врховна управа поште није у свему за ово крива, зато јој и скрећемо пажњу на овај начин, јер нам је већ постало досадно жалити се за сваки случај.

Желели би да се више не враћамо на ову ствар.

Отпутовао. Г. Ђорђе А. Невадовић, начелник окр. пиротског, отпутовао је прексиноћ на своју дужност.

Једно помирење. Г. Ђока Голобочанин, који је ових дана пуштен из затвора, имао је част бити примљен у подужу аудијенцију код Краља.

Чудан резон. „Самоуправа“ одговарајући „Штампи“ вели синоћ: „да Балугџић није осумњичен што пише у „Н. Сл. Преси“, већ осумњичен, и то с правом, због онога шта је писао“.

Ако је то мишљење које „Самоуправа“ овим износи на јавност уједно и мишљење владино онда није чудо што јој овако иде. Краљев лични секретар *не сме* бити дописник никаквог листа јер се то не слаже са деликатношћу његова положаја. Цео паметан свет то зна и тога се држи, а кад се једна влада стави на становиште: да лични краљев секретар може бити дописник једног страног листа, онда му не може ни забрањивати да пише оно што он за сходно нађе. Круна не мора и не треба да буде увек једног мишљења са владом. А кад то размимоилажење у мишљењима настане онда је са свим природно, да лични секретар носиоца круне у штампи заступа мишљење крунино *против* владе. За то што је то тако и што то мора тако бити, за то се нигде не допушта владалачким секретарима да буду јавни и за новце ангажовани сарадници листова.

Тако је то господо Владиновци.

Потврђење. И „Одјек“ потврђује нашу вест да је Краљ подуже конферисао са г. Љ. Каљевићем.

Радост у цетињском двору. Са Цетиња нам јављају да је супруга Књажевића Мирка родила прошлог уторника сина, коме је на знамењу дато име Станислав.

Штросмајерова прослава. У недељу, 23 ов. мес., прославио је у Ђакову у најужем кругу пријатеља бискуп Штросмајер свој деведесети дан рођења. Ову прославу честитао му је депешом и Краљ Петар.

Опоравља се. Болест митрополитова окренула се на боље и он је на путу оздрављења.

Епископ Никанор. Из Ниша нам јављају да је г. Епископ Никанор доста озбиљно оболео. Желимо му што брже оздрављење.

Наша честитка. Јуче се у Саборној Цркви венчао нашег пријатеља г. Проте Н. Крупежевића син Владислав, артиљериски капетан, са ћерком пок. Ђенерала Јоце Петровића. Наше најискреније честитање и родитељима и младенцима.

Путује у иностранство. Говори се да ће министар финансија, г. Пачу ових дана отпутовати у иностранство и то за Беч, Берлин и Париз, ради информисања у питању о зајму. Ову вест саопштава и „Самоуправа“.

Са прославе Бранислава Ђ. Нушића. У среду у вече — као што смо претходно јавили — прослављена је у Новом Саду двадесетпетогодишњица књижевног рада Бранислава Нушића. Прослава је — како нам јављају — испала и свечана и срдачна. И ако је била заказана без ларме и рекламе, ипак се тога вечера сакупио у Новом Саду велики број поштовалаца Нушићеве музе из разних крајева а највише из прекосавских српских места, где је Нушић и лично и својим књижевним радом стекао велики број пријатеља и поштовалаца.

Тога вечера када се у позоришту дигла завеса говорио је о значају нишчева рада лекар и књижевник Др. Лаза Марковић. После говора предао је глумац Ружић слављенику поклон чланова новосадског позоришта, па је онда отпочела представа Нушићевог комада „Тако је морало бити.“

После представе био је свечан банкет на коме је учествовало 210 особа. Прву здравицу држао је председник Матице Српске А. Хаџић, после говора прочитане су телеграфске и писмене честитке јубилару а затим су се ређале здравице за здравицом.

Радујемо се што је наш пријатељ овако дочекао двадесетпетогодишњицу свога рада. Радујемо се што га је то време затекло ван Београда, јер да га је затекло овде код нас ко зна како би као сувишан човек тај дан провео.

Премештени. Први секретар овд. руског посланства Муравјев премештен је у Атину а други секретар Саблин у Тачгер у Мароко. Посланик Губастов добио је подуже осуство.

Учитељске забаве. Гл. Одбор Учитељ. Удружења приређује у суботу забаву с игранком код „Коларца.“ Улазница 3 дин. за самца а 2 д. од особе у породици.

Истог дана приређује и пожаревачки учит. збор забаву у хотелу „Српска Круна“. Извештени смо, да се управа збора постарала, да забава ове године придобије нарочите симпатије пожаревљана. Знајући, да је пожарев. учит. збор један од најјачих и најактивнијих зборова у Србији, верујемо, да ће и забава лепо испасти.

Читуља. Јуче је сахрањен Милош М. Милисављевић казначеј у пенз. у 96 год. живота.

Бог да му душу прости.

Исправка. У јучерашњем броју нашега листа у рубрици „Интересантности“ погрешно је назначено да ће се прослављати стогодишњица „Дон Кижота“. Треба да стоји тристагодишњица.

Дар. Приликом прославе 25-годишњице Саве Тодоровића члана и редитеља Нар. Позоришта Краљ је послао слављенику на дар 300 дин. у злату.

Измена репертоара. Место „Госпође с камелијама“, у недељу, 30. о. м. представљаће се у Нар. Позоришту Анђео поноћи, драма у шест чинова.

Друштво Нар. Здравља. Друштво за чување нар. здравља за дунавски крај држаће у недељу 30. ов. мес. пре подне своју редовну годишњу скупштину у локалу Друге Беогр. Пивнице.

Нападнут. Јуче око 5 сати по подне напао је неки Црногорац на Мицка арамбашу и опалио на њега један револверски метак. Кад га није погодио он га кундаком од револвера удари у лице више ока и обрани га. Мицко је одведен у болницу а Црногорац је ухапшен.

ВАЖНЕ ВЕСТИ.

Мишљење једног посланика о решењу кризе.

Кад је почела ова министарска криза, некако првог дана, сретосмо једног народног посланика, и упитасмо га, како ће се решити ова криза. Овај се мало замисли, насмеши се и у шали рече: све знам само не знам кад ћу умрети.

— Како то, упитасмо га. Шта ће бити с Балугџићем?

На ово нам посланик исприча ову причу:

Давно је живео код нас један велики газда, који је трговао с говедима.

Изађе он једнога летњега дана на свој суват, извади из бисага што беше понео за јело и седе на траву да руча. Око њега ходаше његов стари чобанин Панто, док он ручаше.

— Одаш ли Панто, рећи ће му газда.

— Одам, вала, одговори Панто.

— Оди да ручамо, болан не био.

— Оћу, вала, газда, рече Панто, и седе, те Бога ми поједе готово сав ручак газди, јер не бејаше много образли.

После неког времена изађе газда опет на суват, и у подне седне ручати, Панто опет обилази, не би ли се газда само и нашалио да га зовне на ручак. Док је Панто тако обилазио око газде, овај ће му рећи:

— Одаш ли Панто?

— Одам, вала, одврати овај.

— Е одај, одај, рече му сад газда и продужи сам ручати. Ето тако као са овим Пантом, тако ће ти бити и с Балугџићем, рече посланик и оде.

— Море, чујеш, ти погоди. Ено твога Панте где ода по тротоарима.

Све знам, само не знам кад ћу умрети, шапу нам посланик и продужи пут.

„Брудершафт“

За срећно измирење одговорних и неодговорних чинилаца, синоћ су код „Париза“, а у ловачкој соби направили пријатељски састанак Г.Г. Стојан Протић, Машин, Петар Мишић и други слични.

Убили су најдебљу јуницу — кризу — и провело се у најбољем расположењу.

А они „услови“? Њих је можда неко негде затурио.

Или је оне услове неко нарочито измислио само да помути сло у између те две врсте чинилаца.

Има свакојаких интриганата у свету!

Књижевна Питања

—:—

СА СТЕРИЈИНОГ ВЕЧЕРА

— Конференција Др. Јована Скерлића, члана књижевно-уметничког одбора о Родољупцима и времену после 48 г. и Родољупци, весело позорје у пет дејствија од Јована Стерије-Поповића. —

Србски Народни Лист који је излазио тридесетих година и који су читали и држали омладинци који ће учествовати у покрету четрдесетих година и чији је ревносни сарадник био Др. Јован Суботић, човек који ће доцније у покрету играти видну улогу, доноси 1839 г. чланак *Политикер*, у коме се исмева простом народу, занатлијама и трговцима који не гледају своја посла већ „бистре политику“. Тај скроз конзервативни чланак, уз који је приложена и карикатура једног таквог политичара, је типичан. Али је, можда, далеко карактеристичнија по обележје самога покрета једна песма која излази у *Шумадинци* а одмах после Буне, 1850 г. У тој песми која се зове *Молитва* наивни, задовољни и детињасти песник пева:

„Боже живи све трговце,
Чиновнике и свештенике
И све оне који раде
Да прославе отечество“.

Та песма најбоље илуструје интелектуално стање, назоре и дух оне расцепнуте националистичке и болесно славенофилске генерације, која је учествовала у Буни. Посматрати и разумети ту генерацију и познавати, ма и најповршније, ону западњачку генерацију, која се бори баш противу бирократске и клерикалне државе, значи не бити толико наиван и изједначавати та два апсолутно супротна покрета. Па и сам тај факат да је вођ *Буне* Патријарх Рајачић, личност клерикална, јасно говори да је ондашњи покрет био покрет једне конзервативне, можда патријархалне генерације. У колико је Црква моћнији фактор у једном друштву у толико је то друштво патријархалније. Грађански покрет у Западној Европи не може се ни упоређивати, а камо ли

ФЕЉТОН

СЛОВЕНСКА ОАЗА У ИТАЛИЈИ

—:—

Има томе већ неколико година како је један млад човек, чије смо име сметнули с ума, бавећи се као приватан учитељ у једној српској породици која се тада налазила у Риму, обратио пажњу у „Новој Искри“ на нека чисто славенска села, која се налазе у Италији. Тај млади човек изнео је тада неколико веома интересантних података о том славенском живљу, који, остављен сам себи, живи у Италији и сам не знајући да припада великом славенском племену. Изгледа да на то изношење нико од меродавних није обратио пажњу, и да се у испитивање: од које су славенске гране ови напуштени и заборављени Славени, нико није упуштао. Пре кратког времена донео је познати руски лист „Новоје Времја“ један чланчић, у коме се упозорује на ову славенску оазу у Италији, али на нашу — ако смемо рећи — бруку, по хрватским изворима. Ево шта вели „Новоје Времја“:

„Познато је, да у северном Фриулу, у Карнији, живи око 30.000 Славена. Али мучно да је коме познато, да у јужној Италији има четири села, насељених готово искључиво само Хрватима. Ова је се колонија образовала од досељеника, који су се овде појавили још у 16 столећу и, као неким чудом, још и до данас сачували свој језик и љубав према постојбини, и ако су са свих страна окружени туђим племеном и читаве векове нису се обучавали на своме језику. За све време од 16 столећа до данас, они нису одржавали са својом остављеном отаџбином никакве односе и славенски покрет у последње доба остао им је непознат.

Пре неколико месеца у ту забачену у туђини славенску колонију јавила се славенска комисија, која се састојала од доктора Смодлака, професора Јосифа Бараца и др., образована у циљу да помогне овим насељеницима. Као резултат овог похода штампана је брошира под насловом: „Hrvatska Kolonija u Italiji“, у којој професор Бараца описује своје путовање. Насеобина Хрвата зове се „Жива Вода, Круч, Мундимура и Стифилик. Језик оних славена, давно одвојених од својих сродника, јако се изменио и сближио с талијанским. Писац брошире наводи почетак песме рођеног места коју и данас певају овде и коју разуме сваки Славенин:

Homo lec', homo spat
Lipi Bog homo zvat,

(т. ј. пођимо легати, пођимо спавати, пођимо доброг Бога призиват).

Даље иду редови овакве врсте:

Ko westa jerra pras,
Ga vesta tust;
Ka vesta ferra seri
Ga vesta pust.

У опште овај језик звучи у први мах толико чудновато, да је проф. Барац био веома разочаран. Али то је било само с првог утиска. Талијански Хрвати још и данас очували су љубав к свом матерњем језику — „на наш език“. Стари и млади — сви умеју говорити на овом оригиналном наречју. Комисија је примљена у насеобини усклицима: „То пур мој език“. Многи су били изненађени дознав, да иза мора — „с ону баду мора“ — милијунима људи говоре на том истом језику и жељно су слушали причање о својој некадањој постојбини. Ипак талијански говоре много боље но хрватски. Црквена служба врши се код њих на талијанском језику. Нико не зна да очита словенско „оче наш“; нико никад није видео ни једне штампане књиге на хрватском језику. Они се сматрају за праве талијанске грађане, но не престају поносити се својим славенским пореклом. Сад је код њих отворена приватна школа, у којој уче славенски језик, и народна библиотека.

За време бављења комисије у току неколико дана, разлегале су се талијанске дубраве хрватским песмама. Дотле су се хрватски напеви певали на талијанском језику.

Само име хрватско готово се утрло, али доста је било само једне искре, те да понова букне стари славенски пламен.“

Ми немамо никаквог основаног разлога у рукама за тврђење: да Славени, о којима је овде реч нису збиља хрватског племена. Али знајући хрватске историчаре, филологе и етнографе, као људе који при одређивању шта је српско а шта је хрватско, нису баш најскрупулознији, ми обраћамо пажњу надлежних на ово питање, тражећи да се и они за њ заинтересују. Не би било ни право ни лепо да решавање тога интересантног питања остане само у рукама Хрвата, а још мање да сва библиографија овог питања остане на раду једног јединог човека и то дилетанта на овоме пољу. Далеко смо од захтева да се резултати хрватског истраживања просто негирају, али мислимо, да треба бар испитивати у колико су она тачна и на основу којих података се до њих дошло. Доста је жалосно већ и то, што се ово и оваквим путем, преко дневних листова, мора ургирати, место да се преко дневних листова саопшти готов резултат истраживања.

* * *

идентифицирати са покретом наше омладине која истављa за вођу, душу покрета Патријарха Рајачића, који и ако у првој периоди покрета (када је, буди узгред речено, покрет напредовао) не беше свемоћен, доцније постаје свемоћан. Све је то довољно да покаже колико Г. Каменко Суботић, историчар Буне, мало познаје та два покрета када повлачећи једну штуру паралезу између њих, покушава да их изједначава.

(Наставиће се)

ИЗ НАРОДА

--:--

Туча у Гунцатској школи.

Водица. — Танчул у школи. — Оломена власти. — Уча хоће да јаше... — Туча. — Затворио се у школи. — Тужба. — У Гунцатима је све мирно.

Откада је школе у Гунцатима у Гружи, отада се увек водица на Богојављење свети код саме сеоске школе. Сељани, и младо и старо, и мушко и женско, из Гунцата и околних села, која заједно сачињавају школску општину, поврве школи тога дана, у празничну руху, са разноликим судовима, обично бакарним, да захите свете водице. После свршена освећења обичај је од увек овамо, да младеж одигра по које коло пред школом, или у дворишту школском.

И ове године било је тако: свештеник је водицу осветио, младеж је отпочела да игра, а старији повукли се у крајеве, па се јадају један другом на хладна времена и гладна, или слушају ћату или попа и њихова мудровања о Русима и Јапанцима... и служе се шљивовицом.

Коло се таман било разиграло и младеж се на оној студени мало загрејала, кад учи (учитељ је некакав Михаило Заставниковић, Мравовим распоредом доведен у Гунцате из некога села око Алексинца) паде на ум да је позове у саму школу, да тамо продужи игре. Скамије буду брзо размештене и остале сметње уклоњене, и младеж она, похватана за појасе, на мах се понесе патосом школским уз једнолико и досадно звиждање свирала. Уча се сам развеселио, ухватио се и он у коло, па игра и звиждуће, а час по викне: — Два напред, три назад — и коло се њиха и повија, по његовој жељи и команди.

Игра уча и сваким ударом ноге бележи своју стопу на патосу, којим се већ почеше разлевати многи поточићи од силне водурине од отопљена снега са ногу играча, и смеши се, весео, што му добро напреду је *танчул*. Али тек сељани почели да схватају учине команде и да се привикавају да своје ћускање — како то уча назива њихово играње — замене одмереном и елегантном игром, по такту и свирци, а власт се, непозвана, у лицу општинског кмета који заступа и збачена председника, умеша с намером да учи поквари танчул. И кмет доиста навикне на сељане да не прљају патоса и не кваре зидове и ствари школске, већ да излазе из школе и да и сада, као и ранијих година, играју, ако им се игра, у дворишту школском. Сељани се збунише: једни би да послушају својег кмета и да изађу, други би да остану и погледају на учу. Кад уча виде да ће му танчул пропасти и да ће му један кмет — па још напредњак — њему, самосталцу, у интересу школе, истина, и оне ситне деце која се у њој учи, да укине задовољство танцмајстора, он се попе на једну скамлију:

— Играј, *радикалијо!* Ја ћу *да јашем либерале и напредњаке: сад је радикално доба!* — продера се уча из свег грла и надјача онај жагор што се дигао у учионици, у којој је запара већ била ужасна.

Само је то требало, па наста једна ларма и цика, да уши оглухну, и псовке почеше падати. Женскадија се разбегла, кмет са још једним одборником и школским благајником истерује сељане напоље, уча нешто вришти и дере се са скамије, док из гомиле не полете једна песница, једна, друга, трећа и направи се гужва и поче туча. Ударало се, тукло, судови су летели, сенуо је и нож; скамије су поломљене, столице су разлупане, табла је разбијена: начињен је дар-мар и са главама и са стварима. Крв је попрскала патос и зидове и, помешана са оном водурином од отопљена снега, обојила црвено целу учионицу.

Уча се уморио соколећи своје самосталце и у крају једном нешто тихо разговара са новоизабраним председником самосталцем, који још није уведен у дужност; обрађена кмета и оба одборника рањена нестало, а сељани један по један излазе и освћу се за учом: туча је већ била престала. Сви су изишли, и разишли се домовима. Учионица је остала празна, само се уча затворио са новоизабраним председником и још дуго и дуго продужио разговор.

Сутрадан десетак сељана из Гунцата, везане главе или руке, долазило је у Крагујевац лекару и тражило уверења о повреди. Уверења су добили, и тужбе су поднели.

У Гунцатима је сада све мирно.

Уча размишља како ће *танчул* да обнови и радује се што је Свети Сава тако убрзо по Богојављењу. Новоизабрани, али још неуведени у дужност, председник жали сад на учу и боји се да због његова танчула Богојављенскога неће никако ни бити уведен у дужност. Кмет и одборници видају своје ране и очекују правду.

Сељанке проклињу новога учу и његов *танчул*, јер сад немају водице, просуте за време туче, а сељани нуде се за сведоке и праве се невешти.

Власт води истрагу и испитује ствар.

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

—:—

Страховита хладнокрвност.

За време опсаде Варшаве 1831. год. беше главни командант Паскевић наредио да се извесан део вароши бомбардује гранатама и поче да чека резултат те операције, али га не могаде сачекати ус пркос поновним наредбама. Наљућен Паскевић узјаше на коња и у галопу одјури батерији, којој је било наређено да изврши бомбардовање.

„Ко је тај глупак што ту командује? запита он љутито — „Ја“ одговори официр који је командовао батеријом. — Ја ћу вас дегредовати, јер ви не разумете своју дужност. Ваше пуцање не вреди ништа.“

„Не вреди, али томе су криве рђаве гранате које су ми послате, јер не прскају.“

„Причајте ви то другоме мени не можете тиме подвалити. Вечерас ћу вас ставити пред војни суд.“

Официр га погледа, дохвати једну гранату, запали јој фитиљ и поставивши је на длан своје руке, коју опружи према Паскевићу, рече му: „Ево, видите сами.“

Паскевић прекрсти руке преко груди и загледа се у гранату. Наста свечано ћутање. Обојица остадоше непомични очекујући да се фитиљ угаси или да граната експлодира. И збиља фитиљ се угаси и командант батерије баци је презриво од себе.

Тада му Паскевић салутира и рече: „Молим вас за опроштење, јер збиља имате право.“

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

—

Кретање позоришних трупа.

Брана је у Смедереву. *Жикићево* позориште је у Шапцу. *Делиново* позориште (један део пок. „Синђелића“) у Крушевцу је. *Нишлић* је с дружином, доста слабом, у Лесковцу. *Позориште „Мај“* (Симићево) у Зајечару је. *Фотија* је у Дервенти. *Мика Стојковић* —? (И он је некуд по земљи Србији).

Механџије и уметност.

Под тим насловом у скоро ће у нашем листу изићи интересантна студија од Г. Бране. Његов пут користиће путујућим позориштима нарочито оваквим написима, који ће изнети механџиске смицалице, на које наилазе путујућа друштва. Свакако да ће „наравоученије“ из ове студијице бити тачна формула: како треба реорганизовати наше путујуће дружине

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

БЕЧ. Цар је примио Андрашија, и овај му је саопштио резултате конферисања са шефовима странака. Андраши ће се сутра, после нове аудијенције вратити у Пешту.

БЕРЛИН. Бугарски кнез приспео је овамо. На станици га је дочекао принц Фридрих. Кнез је одсео у царској палати. Цар је примио кнеза после подне. Увече је кнез посетио царицу.

ТОКИО. Званично јављају, да су Руси у понедељак бомбардовали разне крајеве јапанске бојне линије. Неколико напада одбијено је.

ПЕТРОГРАД Куропаткин јавља, да је добровољачко лево крило напало Јапанце код Вантошана. Многи су Јапанци пушкарани, а већина се разбегла. Јапанци су затим почели ступати у офанзиву, али су их приметиле наше предстраже.

ПЕТРОГРАД. „Телеграфска Агенција“ јавља, да је министарски савет решио, да министру унутрашњих дела одузме право забране публикације и штампања у листовима.

ПЕТРОГРАД. Званично се саопштава број убијених приликом нереда у Варшави, Петрикову и Радомну. Број не прелази стотину.

ТОКИО. Јапанска влада је публиковала званично саопштење, да су Руси у понедеоник бомбардовали разне јапанске положаје.

ПЕТРОГРАД. У већини градова радници су се вратили на рад. Број погинулих приликом нереда у Варшави, Петрикову и Радому не прелази стотину.

БАТУМ. Штрајк још траје. Извршен је атентат на шефа железничке станице. Гарнизон је појачан, са полицијом није дошло до озбиљних сукоба. Дућани су отворени.

СКАРШИСКО. У сукобу између 15.000 радника и војске погинуло је 24 радника а 40 је рањено.

КАЛИЧ. Рад је отпочео.

СОНВИС. Штрајк још траје, али су нереди престали.

ЛУБЛИН. Штрајк је свршен. Мир влада.

ПАРИЗ. Њујорк Хералд јавља да ће Велики Књаз Николај Николајевић бити наименован место Куропаткина, за команданта манџурске војске.

ХЕЛЗИНГФОР. (*Финска*). Листови јављају, да је убица Хоентал пуцао седам пута на Џонсона, а детектив, отворивши врата на предсобљу, опалио неколико пута на Хоентала. Овај затвори врата и подупре их леђима, па наново напуни револвер. У том уђе син Џонсонов на друга врата и опали из револвера на Хоентала који утекне у предсобље, где груну на њега седам пута детектив а шест пута Џонсонов син. Хоентал испали још 5 метака, затим кидиса још једном али се обнезнани и паде.

ПОДЛИСТАК

КОПУН

прича

— Тадија П. Костић —

X. 21

Обрен Рабреновић бивши војни чиновник, човек ревматичан и прзница. Напустио службу због сукоба са старијима. Нема нигде никога свога. Обилази команде, касарне, те тражи коме ће шта да пискара, дружи се с нижим чиновима и рекрутима. с којима физитира торбе, кад им ко шта пошље од куће, и вечито по некога обнађава како има неки параграф на основу кога их може пустити из војске, или бар скратити рок у служби.

Ту су још и: један бивши полицијски практикант, који је отпуштен у интересу штедње, да би се буџет довео у равнотежу, иначе одличан тенор у месној певачкој дружини; један бивши кмет, кварталник, трошарински службеник са подераним гајтанима на чакширама, што познаје људе и склапа општинске и црквене рачуне; и један, опет, пропали трговац, дугајлија у жутом капуту са црном закрпом на леђима, што ради на парче код ових пискарача, кад имају рада.

— Ха, ево Копуна! — виче Бића с врага. Мало се накривио, поџуцкује и сломата се на слолицу за велики округли сто на сред механе

Затим махну руком на Леонтија, што је значило „седи до мене“, окрете се механџији и развуче:

— Ми-љој-ку!

А то опет значи: џајде механџија пола оке старе шумадијске шљивовице и донеси неколико чашица нек се овде нађу. Кад то каже који од ове браће што се скупљају код „три пања“ онда значи да му је данас пало, преко кутњег тршка, бар толико колико износи пола оке ракије код Милисава — „Мисе“ — механџије.

— Зар си нешто учабулио данас? — запита Копун и седе до њега.

Бића завуче руку у џеп плавих војничких панталона извуче пуну шаку никлића, просу на сто и лупи по њима:

— Ово су паре! — и погледа достојанствено по свима.

Копун запљешта устима:

— Ејвала! — и прокрталји се.

— Чудна ми чуда, десетину гроша! — рече Мисаило с прата и принесе столицу.

— А деде шта си ти спечалио?

— Ја нисам ништа, али се и не хвалим.

Бића покупи новац, па завуче руку у мекинтош:

— А ни ово није опсена! — рече и извуче пуну новину чварака.

— Пћи.., ала мирищу!

— Па врући!

— Румени!

— Реш!

— Где их нагази овако! — счетише се сви.

Најпосле стиже и чича Томица носећи под левом мишком један хлеб а у десној руци гркљан, и на њему срце и парче беле џигерице.

Механџија Миса, мали чичица, необријан, у пространим чошним чакширама и шубари, принесе ракију и чашице, спусти ћутећи, разреди чашице и оде за келнерај.

— Врући, но како! Ено код Митка пун ђувеч, на..., — рече Бића и рукама направи круг колико захвата ђувеч.

— Морам да свратим! — рече један.

— И ја! дода Копун.

— Али што има моца код Бранка пекара! Бре-е! Тек што извади јаловицу из фуруне, а ја се наклоних на пржуљу. Да вас не слажем, пола оке хлеба сам појео, умачући у њу, и сад ми је ту! — показује Рабреновић под гушу.

— Чича Миса! Мало хлеба!

— Хоћеш за марјаш, или више? — пита механџија.

— Бре, ала си џимрија! — баци Бића дваеспарче за хлеб.

— Онда знаш шта је, Миса. Резон је да на ову совру бацищ један тањир киселих паприка и краставаца! — рече господин Мисаило.

— Наравно, као за своје редовне муштерије! — дода Томица.

— Ако, то јест знаш чаршијски ред! — умеша се практикант.

Миса забаци руке озад и накриви главу:

— Море, шта ми нагваждаш ту... Какве муштерије, какав чаршијски ред! Но ако ти је до мезета да ти дам па ћути. И више штошта однео је ђаво, не нек носи и то.

— Изгледа, газда Миса, да ти нас преко срца служиш. Ти мислиш остаћемо ми довека одрпанци и истерани чиновници. А не знаш да кроз неки дан излази указ којим се повраћам у службу, — рече Бића озбиљно.

Сви око стола погледаше га и подсмехнуше се.

— Добићеш!

— Понадај се!

— Јеси ли исчеткао качкет!

— И орибао сабљу!

Само Леонтије узврће главом:

— Немојте рећи двапут. Кад неко има среће, има, па нек цео свет скочи против њега. А овај Бића баш је има задовољно. Тај ти није без службе дуго

(Наставиће се)

Практична Извешћа

Краљевско Српско Народно Позориште
Репертоар за Јануар 1905. г.

Уторник, 25. јануара: **Протекција**, комедија у пет чинова, написао Бранислав Ђ. Нушић (На дан двадесетпетогодишњице књижевног рада Бранислава Нушића).

Четвртак, 27. јануара: **Габријел Боркман**, драма у четири чина, написао Хенрик Ибзен, превод с немачког.

Субота, 29. јануара: **Хамлет**, трагедија у пет чинова, од Шекспира, превео с енглеског Др. Лаза Костић.

Недеља, 30. јануара: Дневна представа: **Хенрик III. и његов двор**, драма у пет чинова, написао Александар Дима Отац, превео с француског Душан Л. Ђокић. — Вечерња представа: **Госпођа с Камелијама**, драма у пет чинова, од Александра Дима Сина, превео с француског Душан Л. Ђокић. (Г-ђа Р. Попова-Манојловић у улози Маргарите Готје као гошћа).

* * *

Царски фотопластикум
(програм)

У Царском фотопластикуму на Теразијама изложена је серија слика Париска изложба 1889.

* * *

Орфеум „Весело Позориште" — код Коларца
Директор Бакић.
програм од 15 тачака.

Вечерашњи програм обилује соло пјесама. Даје се комедија.

* * *

— Гранд Орфеум — Булевар —
Свако вече нов програм

* * *

Народни музеј

Народни Музеј отворен је публици сваког дана сем понедељника од 9—12 пре подне и од 3—5 после подне.

* * *

Народна Библиотека

Народна Библиотека отворена је публици сваког радног дана од 8—12 пре подне и од 3—6 после подне, недељом и великих празничних дана не ради, као ни у мање празничне дане по подне.

* * *

Ценсура у Новчаним Заводима

Народна Банка — Уторником, четвртком, и суботом.

Кредитни Завод — Уторником и петком.

Кредитна Банка — Понедељком, средом и петком.

Трговачка Банка — уторником и петком.

Београдска Задруга — Понедељком и четвртком.

Врачарска Штедионица — Четвртком.

Чиновничка Задруга — Петком.

Дунавска Задруга — Средом.

Удеоничка Задруга — Средом.

* * *

Железница

Из Београда за Ристовац брзи воз полази у 10·22 сах. у вече.

Из Београда за Ниш путнички воз полази у 8·20 сах. у јутру.

Из Београда за Ниш путнички воз полази у 8·00 сати у вече.

Из Београда за Беч брзи воз полази у 5·30 сахата.

Из Београда за Пешту путнички воз полази у 7·55 сати у јутру.

Из Београда за Пешту путнички воз полази у 4·00 сата по подне.

Из Београда за Париз оријент-експрес полази 4·08 сати по подне.

Из Београда за *Цариград* оријент-експрес у 5·58 сати у јутру.

Примедба: Оријент експрес за Цариград иде у ове дане: Понедељком, средом и петком; за Париз иде уторником, четвртком и суботом за Беч уторником, четвртком и суботом после подне.

БЕРЗА
1 Јануар 1905. год.

Наполеондор	Продат . .	20·23 дин.
Форинте	Продате . .	211·01 дин.
Јутр. 2 од сто Лоз С. Ж.	Продат . .	
Дунав. Лоз. С. Ж. . . .	Продат . .	

Штампарији „Св. Саве" потребна је ајнлегерка. Плата добра. Место стално.

Одликован првим наградама у Паризу Бечу и т. д.

ОСНОВАН 1903. ГОДИНЕ

ПРВИ СРПСКИ ВЕШТАЧКИ ЗАВОД
и
ЛИТОГРАФИЈА
Петра Марковића
БЕОГРАД

Специјално за израде:

АКЦИЈА

Удеоница диплома,
купон. табака, слика,
вињета и т. д.

има готових Вињета
за вина, ракије, коњак, рум,
клековачу и т. д.

МУСТРЕ НА РАСПОЛОЖЕЊЕ

Нарочито се препоручује српским новчаним заводима ван Србије.

ОВОГОДИШЊИ СВЕЖ И ПРАВИ
„МАРИЋЕВ" РИБЉИ ЗЕЈТИН

Са јодним гвожђем

Од лекара препоручено одлично средство за чишћење покварене крви код шкрофула, отока жлезда, бледоће, ослифаритера — и осталих кожних болести, као и за крепљење малокрвне и слабуњаве деце. Справљен је по најновијем норвешком пропису под гаранцијом из свежег чистог правог **Рибљег зејтина**, добивеног из рибе зване „Dorsch", деца га радо пију, не квари стомак као многи други Рибљи Зејтини, добивени не од рибе „Dorsch", већ од морског пса и т. д. а који се под именом „Рибљи Зејтин" продају.

Цена правог „Марићевог, Рибљег Зејтина са јодним гвожђем: 1 флаша 1·60 дин; 5 флаша 7 динара.

„Марићев" Реуматичан флуид, одлично средство за трљање против реуматизма, ишијаса, укочености, болова у рукама, ногама, стакнућима и свих болести које од назеба произлазе. Цена 1 флаша 2 динара.

Поруџбине из унутрашњости по пријему новца или уз доплату шаље одмах: **Апотека код „Српског Краља" — Николе Ј. Марића у Београду** — Улица Краља Александра бр. 90.

Берберима и Фризерима!

Добио сам велику количину разноврсних и јефтиних **Брковеза** из највећи и најчувенији светских фабрика такођер за **бркове помаде** у флашицама и у тушеви најновију воду за неговање **бркова** FIKSATIF бриљантина за косу и бркове разне **косметике за косе** како немачке такођер и француска **кинина** бела и црвена Ajvasera и Manoll soft против опадања косе и против перути **Колонске разне воде** за господу и даме, такођер најфинија **пудера** за даме како бела тако и роза фина **сапуна** за умивање и разноврсна **порфима** немачка и француска, разне **пасте** за зубе и разне четке за косу и зубе. Такођер велику количину **берберска** сапуна за бријање 1,60 кило; сву ову означену робу горњу дајем врло јефтино и без икакве конкуренције.

С тога се препоручујем како г.г. Београђанима и дамама такођер и **Фризерима** и потрошачима из унутрашњости с тим да ћу сваког тачно и брзо услужити и сваку поруџбину одмах уз доплату послати.

Фризерска радња
Јоце А. Лазаревића
Кнежев Споменик бр. 3.

Столарско Акционарско Друштво

У БЕОГРАДУ

препоручује **Намештајне предмете сопствене израде**, који у погледу укуса и солидне израде не уступају ни у чем израђевинама, који долазе са стране, међутим, **домаћи српски производи знатно су јевтинији од страних.**

Радионица Улица Високог Стевана 21.

Стовариште Улица Краљ Милана 46. 68,19—30

Штампарија Св. Саве прима на израду све могуће штампарске послове по најумеренијој цени.

НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ

НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ

НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ

Ханингов Хинински Екстракт

EXTRACTUM CHINAE HANNING
НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ
Употребљава се у свима берлинским болницама

*Ево шта вели један чланак у најчувенијем медецинском листу „*Therapeit Monatsheften":

„EXTRACTUM CHIHAE NANNING" *одлично лечи рђав апетит код малокрвних; немање апетита код шкрофулозних и туберкулозних; акутне и хроничне катаре стомака; грозничаве и рањаве; реконвалесценте а* Dusmennorrhoe *исчезава после кратке употребе истог лека.*

„БЕЧКИ ЛЕКАРСКИ ЛИСТ" *упозорава на то, да се горњи препарат врло добро употребљава у добром старом вину или млеку против повраћања код трудних женскиња, против хроничног стомачног катара код алкохоличара и малокрвних итд.*

Лист „МЕДИКО", *који излази у Риму, истиче одлично дејство овога лека код стомачног катара и катара црева. Атоније (малаксалости стомака) инфлуенце са једновременим појавама у стомаку и цревима или њиховим последицама и код нервозне диспепсије стомака.*

У сличном смислу изразили су се и други чувени, светски, медицински и лекарски листови.

УПОТРЕБА:
За одрасле: 12 до 20 капи три пут дневно,
За децу: 5 до 10 капи три пут дневно.
Произвођач: H. NANNING
Den Haag — Holland

Главно заступништво за Србију:
Дрогерија код ГУСЛАРА
ЦЕНА ФЛАШИ 2 ДИНАРА И 40 ПАРА

Задруга за Подизање Зграда

објављује продају својих кућа са плацевима.

Продаја ће се вршити јавним надметањем у Задругиној канцеларији у улици Краља Милана бр. 28. од 10 до 12 часова пре подне у означене дане.

1. Кућу на спрат, која се налази на Кнез Михаиловом венцу бр. 28. спрођу малог Калимегдана. На њој има дуга код Управе Фондова.

Кауција пре лицитације полаже се у 6000 дин. у новцу или у хартијама од вредности.

Продаја ће се вршити 10. фебруара ове 1905. г.

2. Кућу, која се налази на Грантовцу. Има на њој дуга код Управе Фондова.

Кауција пре лицитације полаже се у 4000 дин. у новцу или у хартијама од вредности.

Продаја ће се вршити 11. фебруара ове 1905. год.

3. Кућу спрођу Вајфертове пиваре. Ова је кућа без дуга.

Продаја ће се вршити на дан 12. фебруара 1905. г.

Кауција је 1500 дин. у новцу или у хартијама од вредности.

Сем ових кућа продаје Задруга из слободне руке две своје куће на Драгашевићевој башти. Обе имају дуга код Управе Фондова.

У Београду, 4. јануара 1905. г.
1—20

За управу Задруге за Подизање Зграда.
Милован Р. Маринковић.

Штампарији „Св. Сава" потребно је 2--3 штампарсна ученика-ца ступити могу одмах.

Власник **Павле Маринковић** Издавач штампарија „Св. Сава" Главни и одговорни уредник **Јоца Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . . 1.50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . . 4 „

Излази сваки дан
из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара.
Уређује Одбор

Уредништво
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857

Сву претплату и огласе за лист
слати администрацији „Правде“
Штампарија Св. Саве.
Дечанска ул. бр. 20

БРОЈ 26.
БЕОГРАД, СУБОТА 29. ЈАНУАРА 1905. ГОД.
ГОДИНА II.

Види телеграме на трећој страни

Батли народ.

—:—

Е што смо ти ми Срби неки батли народ, то више нема на овом земном шару. Нарочито ми овамо у Краљевини. Што год почнемо иде нам некако од руке, па чак и онда кад и не мислимо што почињати. Ето, само што премлатисмо једног краља и краљицу и онако узгред и као приде и неколико министара, па рашчистисмо ситуацију брже и боље но механџија, што једним потезом збрише несигурну вересију са ишараних вратница на оџаклији. За једну једину ноћ пречистисмо све наше државне рачуне, и то тако, да данас, после непуне две године, немамо шта више да губимо.

У унутарњој политици настала нека уставна и парламентарна идила да нам се цео свет чуди и завидно смеје. Људи се некако сталожили и постали приступачни разлозима, па једна дивота. Нема ту више оне нервозне осетљивости као некада; нема више дусања и [illegible] се људи лепо споразуму и драговољно пристају на све што се тражи. Ако Круна не пристане на министарске услове — лепо, пристаће министри на крунине услове; све једно, само кад се неки услови усвоје. Парламенат има своја права и дужности; влада своје а и круна има своје, али баш ни једно од њих не запиње да инаџиски тражи своје. Боље је напустити па седити с миром, но задирати. Да није још оног вечито незадовољног јавног мњења, које увек туђу бригу води а никакав лебац не једе, не би се ни знало да у овој земљи има направа које се зову: парламенат, влада и круна. Настало би доба које се у овој земљи не памти јер нико не би имао више за шта и коме одговарати — право доба неодговорних чинилаца.

У спољној политици још нам боље иде. Нико нас не дира и нико нам не досађује нотама и представкама. Седимо мирно код своје куће и не мешамо се у ону галаму око нас. Од како смо 29. Маја инаугурисали према страним посланицима политику: „ако ми њима не требамо, они нама, бели, не требају“, од тога доба нема више да страни посланици досађују нашем Владару са којекаквим: примањима, забавама, и т. д. Шта више, енглеског посланика успели смо сасвим да уклонимо из наше земље, а што то није случај и код осталих посланика, није наша кривица. Као што има људи са дебелом кожом тако има и држава. У маћедонском питању, које нам је пређе толико бриге задавало, сад нас више не петљају; то је сад бачено Бугарској на врат, те сад она трља главу како зна. Благодарећи нашој дипломацији, ми смо с Бугарима у присном пријатељству те нам ни она с Маћедонијом неће досађивати; нами за љубав свршиће она то питање сама са великим силама.

А propos Бугарска.

Кад погледамо где је она а где смо ми, срце нам нарасте од миља. Ми достојанствено мирни и повучени, а она у свакој чорби мирођија. Чим што на Балкану, а цео свет гракне: шта мисли Бугарска; то је масло Бугарске; шта ће мо са Бугарском, и т. д. а нас и не помичу. Ко мути по Маћедонији — Бугарска; ко је заузео највећи број цркава и школа у Маћедонији — Бугарска; где се склањају сви бегунци из Маћедоније — у Бугарску; коме теже сви устаници — Бугарској. Све Бугарска и Бугарска, док је велике силе једном не приклеште и утрапе Маћедонију. Ала ћемо ми да сеиримо!

Па колико јој тек понижења наносе у иностранству! Њезин владар сваког часа мора да оде неком страном двору у посету, где га примају са почастима независног владара, само да га потсете на његов положај. Баш ових дана морао је отићи у посету берлинском царском двору, место да је остао у својој земљи да решава кризе и да петља са „парламентаризмом и уставношћу.“ Па да је само то, но баш кад се бавио у Берлину, руски цар потегне те му сина наименује за официра у најодабранијој руској регименти. И то све зато што је Бугарска вазална држава. Кад помислимо, да би се такви малери и нами дешавали, да нисмо слободна Краљевина, ми благодаримо Богу што смо се за времена ослободили вазалства јер куд би од бруке, кад би наш Владар био тако приман по страним дворовима и кад би нам се Краљевићи увршћивали у официре руске или које друге царске војске.

Не, не, батли смо ми народ!

ВЕШТ АДМИНИСТРАТОР
који је био код уредништва потребан је „Правди.“

Ко је узрок пропасти?

—:—

У овом чуду јалове кризе ми не стигосмо да као што ваља пропратимо извесне догађаје, који, и ако се дешавају ван граница Краљевине, имају значаја за цело Српство. Мислимо овде нарочито на последње законодавне изборе у Угарској, у којима су, после дугог пасивног држања, узели учешћа и Срби.

И ако је овога пута, по свима знацима, земљиште било згодно и услови повољнији били но до сад за наш народ, ипак су избори испали по Србе преко сваког очекивања рђаво. Срби располажу једним импозантним бројем гласача, али нити су ти гласачи организовани, нити су дисциплиновани, па нису чак ни у својим разбијеним деловима добро вођени. Приметило се необјашњиво уздржавање од гласања код Срба, које у оним специјалним приликама значи просто: издајство српске народне ствари, па ма то издајство долазило хотимично, или из немара. Јер та пасивност, која је већ за осуду и код нас самих, не може се ничим извинити код Срба у Угарској. Србин у Србији кад не гласа зна: да од тог уздржавања много пропатити неће, зна да ће у сваком случају доћи Србин као изабраник, а Србин Србину ипак не може бити душман. Али је са свим друго ако место Србина буде изабран Маџар или Немац. Ту се Србин не сме уздржати од гласања ни под каквим изговором.

Па ипак су се многи уздржали!

Да се до тог националног слепила дође, морали су бити узроци јаки.

Један од првих узрока јесте тај: што су многи Срби изгубили потпуно веру и у своју снагу и у своју будућност и у доброту своје ствари. Многоме, кад погледа под каквим се условима та борба води, изгледа сама та борба за српску ствар неодређена. Мора честит човек посумњати: да ли је на добром путу, кад га по њему води један злочинац, и да ли је оно баш рђава ствар против које тај злочинац војује.

У Србе је унео неизлечим раздор Јаша Томић. Тога човека је Бог обдарио ретком издржљивошћу, као махом зле људе, и интригантским духом на несрећу српског племена. Јаша је прегао да уништи и упропасти све тековине што су их Срби у Угарској из векова наследили, и да обешчасти српску ствар. Кураж, којој је овде извор у бестидности, а коју Јаша развија у овој циничкој агитацији, била је крунисана успехом: *Срби под његовим руководством нису добили ни једног посланика!*

И то је српски живаљ пренеразило! И због тога се подигла велика граја међу Србима. Али ко може надговорити положару и надвикати бестидника! Уместо да подвије реп, он је написао неку брошуру у којој тамбурашким стилом прекорева Србе: „што су ударили у кукњаву као да је пропао свет!“ Као да би имао ко ударити у кукњаву да је свет пропао!

И онда тај питомац казненога завода доказује још: како су Срби сјајно на овим изборима прошли. Описује жилавост, животну снагу и одушевљење што га је Српски Народ приликом ових избора испољио, и прориче му бољу будућност на идућим изборима.

Ми нисмо никад сумњали у велике особине Срба из Угарске, шта више, Србијанци су увек умели ценити и поштовали те особине више но и сами Војвођани, али ми морамо сумњати у сваки успех у будућности, ако и даље буду руководили јавним српским пословима људи код којих је стид утрнуо, а који су оставили оно што је човеку најдраже у казамату.

Па и сам Јаша осећа да има много отмених и поштених људи, који су у резерви и не участвују у народном покрету због њега, а примећује и то: да без таквих елемената Српски Народ не може победити, па их зато у два маха у његовој брошури позива: „Треба и мора се наћи начина да радикалној странци приступе сви они који имају срца и памети (јер су сви такви били далеко од ње) да је *појачају*, те да у овим тешким данима имамо јаког представника нашег народа.“ Тако Јаша. И заиста мора се наћи начина за то, и тај је начин већ нађен, и сви га поштени људи виде, јер је врло прост и јасан. Он се састоји у томе: да се Јаша Томић, коме су руке попрскане крвљу људском, који на челу носи жиг Кајинов а на леђима жиг закона, који се огрешио о основни закон човечанства: о шесту заповест божију — да се Јаша Томић повуче из политике.

Тек тада ће се моћи извршити формирање српске народне странке у Угарској, којој би приступили сви Срби без скрупула и без грозе, и која би могла с успехом водити борбу противу непријатеља српских.

Ако се у Јашиној души није угасила душа Србинова, ако је икад веровао у патриотизам, ако му је ма једном закуцало срце за Српством, — он ће то у вишем интересу Српства одмах учинити и тиме обезбедити Србима велику будућност.

А он ће бар тако постати модерни Жан Валжан, што треба да је доста за његову каботенску сујету.

Накнадно о Кризи

—:—

Иже, иже, а сирац све ниже.

Нека нам буде дозвољено да саопштимо нашим читаоцима како краљ. срп. дворски дописник „Нове Сл. Пресе“ описује свршетак кризе.

„Краљ је јутрос одговорио председнику министарства да никакве услове од кабинета не може да прими. Пашић је изгледао запрепашћен, пошто је био тврдо убеђен, да ће на Краља утицати решење клуба фузионаша и да ће по сваку цену задржати Пашићев кабинет на управи. Пашић замоли Краља да му допусти да са својим колегама још једном конферише пре но што дефинитивно поднесе оставку. После дугог конферисања у министарству спољ. послова, дође Пашић опет у двор и изјави: да кабинет одустаје од свију услова и да тражи само да Краљ да своју реч: да неће дозволити својој околини да на њега утиче, било у питању о зајму било у другом каквом државном питању. Краљ је одговорио Пашићу: *да он овај захтев сматра као безразложно неповерење владе и скупштинске већине према њему. Он се је једном заклео да ће уставно владати и досада није ничим своју заклетву погазио. Он сматра постављени му услов као увреду.* Пашић се вратио у министарство где су га колеге очекивале и саопшти им краљев одговор. Најзад је министарство тргло оставку.

Зар вас ово не подсећа на оно калуђерско: „иже, иже, ал' сирац све ниже!“

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Питање о скопској митрополији.

„Нова Сл. Преса“ има један телеграм из Цариграда, у коме се вели да је смрћу скопљанског митрополита Себастијана поново отворено питање од чије ће се народности узети нови митрополит. У цариградским патријаршијским круговима говори се да ће за скопљанског митрополита бити постављен ректор цариградске Богословије, Апостолос, који је по рођењу Грк али говори српски. У колико је овај телеграм основан видећемо, али смо уверени да ће Грци покушати ову комбинацију.

Бугарски кнез у Берлину.

С бављењу бугарског кнеза у Берлину јављају накнадно ово: Кад је кнез стигао возом на жељезничку станицу био је пријатно изненађен што га је осим царевог сина Фридриха Хајнриха дочекао и царев брат принц Хајнрих. Кад је кнез стигао у двор дочекао га је цар и одвео у одређене апартмане. Цар је одликовао кнеза орденом Црнога Орла а кнежеви пратиоци: дворски саветник Флајшман, шеф кнежевог кабинета Добровић и ђенерал Марков одликовани су орденом Круне I степена.

Пред вече истога дана кнез је посетио царицу а после тога у 7 часова настао је дине, на коме су били оба владара са обостраном свитом и шеф бугарске агенције у Берлину.

Сутра дан је кнез био гост друге гардијске регименте. О осталим свечаностима и програму бављења још нема никаквих извештаја.

Оружање Турске.

Изгледа да у Турској исту муку муче у питању о набавци нових брзометних топова као и ми овамо. И тамо не знају коме ће се царству приволети, то јест у којој ће држави потребне топове наручити, као што то и наши овамо не знају. И Турску су салетели са свију страна лиферанти и представници индустријских држава, само што је Турска у питањима ове врсте већ одавна узела одређен правац. Индустријски и финансијски данас у Турској доминира Немачка, па како су индустрија и финансија два најјача стуба политике. то је Немачка и политички најјача у Турској. Дакле, поред све галаме, која се око овог питања дигла у Турској, више је но сигурно да ће се поруџбине извршити у Немачкој. Шта више, већ сада се говори да је то питање решено и да ће се брзометни топови наручити код Крупа. Ово је у толико вероватније што је питање о набавци топова — исто тако као и код нас — везано са закључењем једног зајма, који Немачка ни у ком случају неће дозволити да буде закључен у другој држави. Као највећи конкурент Немачкој у овом питању важи Француска, али — као што рекосмо — изгледи су сви за Немачку.

О РАТУ

Нови командант друге армије.

Као што је већ телеграфским путем јављено, на место ђенерала Грипенберга постављен је за команданта друге манџурске армије ђенерал лајтнант Зерпитцки, досадањи командант првог туркестанског армијског кора у Ташкенду. Ђенерал Зерпитцки био је послат у Туркестан тек пре кратког времена, када су оно настали затегнути односи између Русије и Енглеске и кад су у Петрограду много полагали на то да у близини индиско-авганистанске границе имају извежбаног ратника. Што се сада Зерпитцки одатле диже, узима се као доказ да је затегнутост између Енглеске и Русије попустила успркос Тибета и хулске афере.

Пошто се Зерпитцки налази веома далеко од главног стана своје нове армије, то ће га по свој прилици у дужно ти команданта друге манџурске армије заступати командант осмог одеског кора ђенерал Милов, који се већ налази у Манџурији. Одашиљање Зерпитцког у Манџурију сматра се као доказ да се у Петрограду не мисли на скоро закључење мира.

Припреме у Владивостоку.

Ђенерал Куропаткин добио је из Петрограда наредбу да све жене и сву децу из Владивостока уклони и да им да слободан превоз до Бајкалског језера. Професори и ђаци оријенталског института у Владивостоку већ су отпутовали из вароши.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

† **Краљ Милан.** На данашњи је дан пре четири године испустио душу први српски краљ после Косова. Ред је да га се данас сви сетимо, и они који су га волели, и они који су у њему гледали сву сметњу правилном државном животу, а нарочито уставном режиму. Ето њега нема међу живима већ четири године, а у Србији дао Бог све пошло на боље. Нема више ни оних честих криза, ни оних трзавица ни оних закулисних смицалица. Све је бистро ко суза и јасно као мајски дан, који нам је слободу донео. Свега што се појавио један нов, и незван и непознат гост некакви „неодговорни чиниоци,“ те они ремете ову дивну хармонију. Србија је пошла ових последњих година тако брзо у напред, да изгледа чисто као да је из шина искочила!

Чујемо да Г. Г. Генчић, Соларовић и Машин путују*) у Крушедол и носе венац на коме стоји „нашем добротвору — до гроба благодарни“. . .

Честити људи!

Француско мишљење. „Тав“ у броју који је данас стигао, има уводни чланак у коме описује стање у Србији као посве несносно. Као једини лек против те анархије препоручује: распуштање Скупштине и нове изборе. Само нови избори могу показати право расположење земље и дати правилну директиву данашњој српској политици.

Као што се види, и овај највећи француски лист је дошао до истог закључка који смо ми још у почетку излажења нашег листа изнели.

Владини услови и Краљ. Ма да је Влада грдно замандрљала све детаље, који би могли публици помоћи да докучи услове под којима је Влада тргла оставку, и ма да се још тврдо верује: као да је Влада пристала да се врати без икаквих услова само да још мало поседи на власти — ипак изгледа да је било неких услова, на које је Краљ пристао, само се Влада, да би сачувала осетљивост и достојанство Круне показује: као да није било никаквих услова.

Као један од услова сматра се: што је Краљ оставио потпуну слободу Влади у питању пробе топова. Као што чујемо тај је услов одмах и испуњен Скоро ће време показати ако је било још каквих услова, и какве су оне природе.

Пробе топова. Сад је већ познат један од владиних услова на које је Краљ пристао: Оставила се влади потпуна слобода у питању о проби топова. Ако влада нађе за потребно да држи пробе, онда ће се држати, ако не — онда не.

Одговор на интерпелацију. У данашњој скупштинској седници одговориће председник министарства на интерпелацију Ст. Рибарца.

---

*) Нису отпутовали — спречила их полиција. Сл.

Понуђено сарадништво. Пре пет година издато је у Јени једно велико дело: „Die Gewerkschaftsbewegung“, у коме су изложене организације радника и радодаваца из свију држава, а које је написао познати немачки социал-политички писац В. Кулеман. Пошто у томе делу није била заступљена Србија, то је писац, припремајући сада друго издање овог дела, позвао главног уредника „Правде“ г. Јову Адамовића да изради онај део дела у коме ће бити изложено радничко питање у Србији. Г. Адамовић се одазвао овом позиву.

Још једна жртва. Милан Милојковић, руски потпоручник, Србин из Неготина, унук пок. проте Д. Милојковића, погинуо је у руско-јапанском рату 18. ов. м. У боју тога дана изгинула је већина официра његова пука.

Младом покојнику нека је лака далека туђа земља, а породици његовој наше саучешће!

Допутовао. Јуче у подне је допутовао Кнез Алексије Карађорђевић у Београд и одсео у Гранд Хотелу.

Оболео. Г. Филип Христић напрасно се доста опасно разболео. Његов син Г. Милан који се овде бавио одмах је к њему на море отпутовао.

Венчање. Г. Милан Ракић, писар министарства спољ. послова, венчаће се у понедељак са г-ђицом Милицом, кћерком нашег уваженог пријатеља Љубе Ковачевића. Искрено честитамо и родитељима и младенцима.

Помен. Г. Атанасије М. Поповић, проф. Богословије Св. Саве, даваће и ове године помен своме добротвору Ивану Сергијевићу Аксакову, своме оцу, попу-Матији, мајци и браћи. Помен ће се одржати 31. ов. мес. у домаћој цркви Богословије Св. Саве, у дому Друштва „Краљ Дечански.“

Академија Наука. 26. ов. м. је била седница Академије Наука, на којој су досуђене награде из задужбине Мијаила и Марије Миливојевића. Г. г. Људевиту Вуличевићу и Лазару Комарчићу, књижевницима по 300 дин. и г. Мати Радосављевићу пенсионеру 200 динара.

ВАЖНЕ ВЕСТИ.

Контрактуална Влада под обичним условима за странце.

Дуго смо тражили квалификацију ове најновије Владе Краљевине Србије и најзад смо нашли да јој најбоље приличи назив: „контрактуална Влада, примљена под обичним условима за странце“. И збиља, овакве владе нисмо још имали. Исти људи који су данас у њој, били су и у дојучерањој влади, која је дала оставку због „дворских интрига“. Кад су је позвали да такву мотивацију тргне, она је то одбила, а кад су је позвали да и даље остане на управи земље, она је ставила неке услове. Кад су јој то одбили, онда је она рекла: „па кад ви нећете да пристанете на владине услове хајт' ставите ви влади ваше услове“. И они јој ставиши овај услов: „да влада остане и даље на управи земље, док се из дворске околине не изврши каква нова индискреција. Кад се ова изврши, онда нека влада иде“. И влада пристаде на овај услов.

И тако кад се извршном органу неодговорних чинилаца влада и опет не допадне, он ће извршити неку индискрецију и влада може да иде. То су услови под којима се примају странци у државну службу.

Жестока привреда!

Краљевско-српско министарство народне привреде ради - ли, ради! 25-ог т. м. стиже једна комисија тога министарства у Лесковац.

— Куда, господо? — запиташе их лесковчани.

— У Грделицу. Тамо постоји фабрика гајтана са извесним повластицама. Министарство народне привреде, у бризи за привредне интересе државне, одредило нас је да прегледамо фабрику и уверимо се: да ли повластичар одговара обавезама које је на се узео. Сад је настало доба збиљског рада и озбиљне контроле, а не као што је рађено за време реакције, кад се није знало ни ко пије, ни ко плаћа у министарству.

— Велите ли то озбиља, господо?

— Најозбиљније господине — рече један београдлија и исповрће пуномоћство министарства привреде.

— Та Бог вас видео: та фабрика не ради већ четири године! Разумите: фабрика не ради, растурена је и о томе постоје акта у томе истом министарству.

Чланови комисије — запањише се! — Је л' могуће?

— Сасвим тако! — потврди и многопочитајема државна власт.

И од целог овог „привредног посла“ оста да се расправи још само то: *ко ће платити дијурну члановима комисије.*

То државно-правно питање могла би расправити и Народна Скупштина, док је још на окупу, уз изјаву благодарности г. министру народне привреде на истинском заузимању за привредне интересе миле нам отаџбине.

ВЛАДИНА ИЗЈАВА

—

На јучерашњој седници прочитао је шеф владе у Скупштини ову изјаву:

„Како је позната новинарска кампања била почела уносити забуну у наше јавне односе и потресати веру јавнога мнења у строго правилан ток нашега уставно-парламентарног система, веру, којој је онако силног полета дао Њ. В. Краљ својим држањем, Влада, којој сам имао част председавати, сматрала је, да јој интереси земље и углед и ауторитет нове ере нашег државног живота налажу, да полагањем своје оставке потпуно рашчисти ситуацију и у корен убије све тенденциоз-

ФЕЉТОН

КАКО СУ РУСИ УЗЕЛИ СВ. ДЕЧАНЕ

—:—

Св. Стеван Дечански своме потомству није могао оставити лепшега споменика од Високих Дечана, који су напаћеном Српству били кроз све петвековне муке идеал. Дечани су то и данас не само српском свештенству, него и научнику, војнику, новинару и др. а сељаку највише.

Да је тако, сведочи нам то, што су са свију страна несретнога и раскомаданога Српства, Срби са својим породицама у Дечане долазили, да се поклоне своме крунисаном заштитнику, сведочи нам и то, кад су Дечани били дужни 300.000 гроша, Србин је од својих уста одвајао и помогао да свој понос од дугова спасе — и спасао га је.

Србинови Дечани су од вајкада „Ставропигијална лавра“. Познато је сваком Србину, да су Срби под силним Душаном доживили највећу славу у погледу државног развића. Доживили су да пред собом виде свога крунисаног цара и да српска црква има свога патријарха. Први патријарх био је св. Јанићије, који је и крунисао цара Душана царским венцем, а као способан човек тога времена и зналац црквених канона, знао је, да је од вајкада у православној цркви било и ставропигијалних манастира под врховном управом патријарха, па ма се „ставропигија“ налазила и у дијецези епископа или Митрополита. Јанићије је најпре подарио име „ставропигијална лавра“ Високим Дечанима, које име и данас носе.

Златоустовци, нарочито, Кирило и Арсеније, знали су врло добро, да Дечани носе то име, за то су и употребили све своје језуитско лукавство како ће се Дечана дочепати. Кирило је вребао згодну прилику. И баш кад је он пре две године намислио у Дечане доћи, био је игуман Симеон Ђорђевић, који је за љубав игуманског чина и дошао у Стару Србију, а не да врши патриотску мисију. Но, да би се као „мученик“ опет у Краљевину Србију вратио, он је непрестано изазивао Арнауте и онемогућио својом лудом памећу себи опстанак у Дечанима. Надлежне факторе Симеон је уверавао, да је манастир у опасности и да ће га Арнаути разорити, што није истина била, јер *Арнаути дубоко Дечане поштују и св. Краљу на поклоњење долазе*, а да су хтели, могли су учинити, па да се Дечанима ни помена не зна.

Симеонови лажни извештаји код наших политичара налазили су све више одзива, те су они сву своју пажњу скренули, како ће Дечанима „помоћи“. Г. Света Симић, као шеф пропаганде писао је г. Сави Грујићу, бив. срп. посланику у Цариграду, да у Дечане треба довести руске калуђере. Г. Грујић латио се посла и Симићев фатални предлог упутио је рашко-призренском митрополиту г. Нићифору, с напоменом, да овај с Кирилом уговор састави. У исто време и г. Стева Димитријевић, као ректор призренске Богословије, поднео је г. Трухолки, руском консулу у Призрену, написмено своје мишљење, да треба у Дечане довести руске калуђере. Зашто је он то учинио, најбоље сам зна. Свакојако и он је имао удела у предаји Дечана.

Док су наши политичари овако радили, отац Кирило није спавао. Знао је он врло добро, да су се они сложили, да њему Дечане, на срамоту целога Српства, уступе, за то је још требало придобити на своју страну пећске грађане и сељаке. И то је он врло вешто учинио на овај начин. 1902. год. послао је у Пећ свога јеромонаха злогласнога Арсенија, да тамо неко време поседи. Многи су се чудили „шта ће отац Арсеније у Пећи?“ Али пошто је он код г. Стеве чешће у богословији на ручку бивао и пошто га је онако љубазно за Пећ испратио, људи су обично говорили: — „Отац Арсеније иде да види Дечане и Патријаршију.“ А није никоме ни на ум пало, да Арсеније припрема земљиште за улазак руским калуђера у Дечане. Том приликом Арсеније обећавао је Србима ослобођење испод турског јарма, саветујући им, како треба да пређу у руско поданство. Наш народ у томе крају измучен и испијен од силног зулума, веровао је свакој масној Арсенијевој лажи и сматрао га као неког „претечу“ слободе. Но љуто су се Пећани преварили. Од слободе нема ништа.

Арсеније се успео користити народном безазленошћу, а у том га је помагао и Трухолка, те је једног дана покупио од свију сељака и веће половине грађана потписе, како тобож они сви прелазе у руско поданство, што никако ни у ствари не би могло бити, док је Турака у свету. Али овде је учињена подвала, и сељацима и грађанима, јер се ти потписи нису купили за поданство него за руске калуђере. Кад је и ово учињено, онда се и овај пустолов из Пећи преко Призрена вратио у св. Гору. Није дуго време прошло после његовог одласка, отац Кирило је допутовао право у Приштину ради склапања уговора са Митрополитом Нићифором, а по жељи г. Грујића. Још при склапању уговора из Кирилових се очију могло читати, да је то само једна форма и више ништа. За тим је допутовао у Призрен и из Призрена отпутовао у Дечане, да од Симеона прими управу.

(свршиће се)

не гласове и злурада нагађања.

Давши тако прилике да владалац дође у непосредни додир с представништвом Народне Скупштине и председницима политичких група у њој, влада је тим самим учинила, да се сведе на праву меру и прави значај она безобзирна кампања, која је, ма и тренутно, толико штетна била за интересе наше отаџбине.

Благонаклоним позивом, да влада повуче своју оставку, Њ. В. Краљ је и на несумњив начин документовао своје високо поверење према влади, којој је оно у толико драгоценије, што је Њ. Величанство строго осудило поменуту кампању, која је могла изазвати и унети забуну у јавне прилике и односе наше земље, и дало израза своме дубоком и непоколебљивом уверењу, да треба чувати уставни и парламентарни режим од сваке повреде и овластивши је, да начином за то најбржим и најподеснијим свакога онога сузбије у границе уставне и парламентарне коректности, па ма ко то био, који би покушао прећи их.

Саопштавајући Народној Скупштини ово, мени је част замолити је, да ову изјаву прими к знању".

Скупштина је ову изјаву примила к знању.

НАРОДНА СКУПШТИНА

XXXXVI. *редовни састанак.*

После „одмора“ од неколико дана, Народна се Скупштина јутрос вратила на „посао“. Пре преласка на дневни ред Г. Пашић је прочитао владин комнике о „најновијој, новинарској кампањи, која је покушала да дискредитује нову еру уставности и парламентарности“. (Ту изјаву доносимо обашка). После прочитаног указа, којим се одобрава влади да поднесе закон о катастарском премеру земље, прешло се на дневни ред.

Молба учитеља Чакаревића, коју је разложно бранио посланик Трифуновић, упућена је Министру просвете да је проучи. По извештају одборском Скупштина је уступила пређашњу царинарницу балтабериловачку општини за школу. Прочитан је извештај одбора о смањивању плата г.г. државних саветника, али је претрес одложен за сутра Министар привреде одговорио је учитељу А. Нешићу на интерпелацију.

Министар се оградио да је издао одобрење Фирми Благојевић да сече гору. Неким грађанима из Брежђана одобрио је сечу, јер су доказали општ. уверењем да су то њихова имања да не подлежу под шумски надзор, и да нису у спору са државом. По достави са стране и доцнијом истрагом утврђено је да је општинска власт издала *лажно уверење*, јер ти грађани и немају земљиште под шумом. Министар није још никог казнио, али ће ипак председник и општинске власти бити кажњени због издавања лажног уверења.

Љуба Керим опет „гура „за.“

Драг. Васић вели да треба прећи на дневни ред, јер се о овој ствари не може ништа одлучивати док се год комисијама не утврди својина.

Министар Грађевина одговорио је на интерпелацију М. Стојановића о грађењу железнице. Министар вели да је грађење одложено као што се из акта његовог предходника види, што је лицитантима допуштено да тргну своју кауцију. О сметњама какве су биле нисам могао дознати ништа ни од кога. Што се тиче будућег грађења, министар вели, да је влада све припремила сем новаца; новим зајмом влада ће доћи до новаца, не закључи ли се ове године зајам, узеће се новац из Управе Фондова, и отпочеће се рад.

М. Станојевић, не верује речима г. Министровим, јер му он то већ десет пута обећава. Тражи да сваки министар бар трипут преко године оде до Ужице и Зајечара, и да виде какве су незгоде на тим путовима, ваљда би онда озбиљније прегнули на посао. Кад у Београду не раде трамваи и један дан устане цела штампа а о овом тако важном питању слабо се ко интересује.

Тражи да се одмах приступи грађењу жељезница.

В. Тодоровић вели да је сва кривица до министра финансија, што до сад није почето грађење железнице.

С. Протић вели пошто је интерпелација упућена на минист. грађ. а не на предс. министр. то није имало смисла говорити оволико опширно и уплетати у говоре чак и мин. финансије, јер према поднетој интерпелацији није потребно, да је овде и мин. финансија.

М. Филиповић је поднео резолуцију и тражио да се жигоше у свима јавним гласилима влада због напуштања оваког важног посла.

А. Нешић тражи да се из политичко-привредних разлога отпочне грађење жељезнице Параћин—Дунав.

М. Грађевина вели, да је неистина, да је влада напустила мисао о грађењу жељезница. Влада се за ових два месеца његова министровања непрестано бави тим питањем.

Д. Машић тражи да Влада одмах отпочне грађење жељезнице, без обзира на нов зајам, јер је раније донет закон да се зајмом код Управе Фондова отпочне грађење.

М. Радојковић опет ставља на коцку свој драгоцен живот велећи, да ће допустити као и 1901. г. да га и ова нова жељезница прегази — јер не верује у њено остварење. Тражи да се пређе на дневни ред. — Решење остало за данас.

ИЗ НАРОДА

—:—

Сербез!

Лисовић 20. јан. 1905.

(срез космајски, окр. београдски)

У славу Владине победе над „неодговорним чиниоцем“, приређено је код нас весеље.

На Св. Јована Крститеља по целом селу текло је весеље „ко голема река“. И „по тој реци од милина“ пловио је хајдук Вујанац. Весеље је трајало два дана како и приличи Вујанцу, као хероју наших дана.

По „праву песнице“ овај човек влада целом околином. Његов је ауторитет много јачи од ауторитета власти. И ако је расписана награда, не знам колико хиљада динара, ко Вујанца убије или га „живог преда властима“, ипак је Вујанац 2 дана *јавно пио и веселио се* по домаћинским славама, а нико га од грађана, ни од власти није узнемирио!

Председник општине „добар самосталац“, како то вели „Одјек“, обадва дана био је болестан и прележао код куће.

Ако Ви тамо штогод изведете из овога, како наравоучење, а ми овамо нити штогод мислимо, нити штогод умемо изводити; само чувамо на рамену главу....

* * *

Циганско Царство!

Лисовићски Цигани ових дана такође су и користили слободу, коју нам дарова „историски дан“. На олтар те слободе принели су једно дебело јуне, које су довели с оне стране планине, из Баћевца. Истина сајбија тог телета пронашао је нешто мало меса и других остатака, али месна власт није хтела да врши истрагу код „грађана,“ Цигана, јер, вели писар, „по уставу немамо права, док не донесеш уверење суда, да ти је јуне заиста нестало“.

Сајбија оде за уверење, али месо и других остатака од јунета нестаде, ко да си га рукоме однео...

Боже мој што ти је моћ устава и уставна гаранција грађана! Па опет ви вичете на слободу извојевану оног знаменитог дана!

Пре историјског дана одмах би ухапсили Циганина, па би се месо усмрдело, а овако, бар је у слободи у сласт поједено...

ваш пријатељ
Р. М.

Власт Трага...

Степојевац 20-I-905 г.
(срез посавски. окр. беогр.)

Марко Јевтић трговац из Степојевца, возећи се из Београда у Степојевац, изгубио је сав товар на колима, ради чега је и ишао у Београд.

Док је газда Јевтић пред једном сеоском механом одмарао коње и попио кафу, дотле су пријатељи реда и слободе дигли с кола цео пакет, у вредности преко 300 динара.

Месна власт још трага врло живо за лоповима, који краду на беломе дану.... Живо трагање још траје...

Лаза.

По једном калупу

(из Ваљевске Колубаре)

Председник оп. Дудовачке оптужио је свог учитеља за једно дело недостојно човека. Власт је ђаке распустила и школу и пре свршеног иследења затворила, и по овом надлежни од Новембра до данас не урадише ништа, због чега се председник наљутио и прети оставком а учитељ прима плату, и не ради ништа.

Наш Шиља већ тако не ради. Он се Министрима обраћа приватним писмима и денунцира свог учитеља, а дао је на знање и конзулу, да ако му по повратку у Београд не уклони овог учитеља, нек се не нада његовом пријатељству.

Који је од ова два председника карактернији, нек их цене они који ове доставе расправљају, а учитеље саветујемо нек се пишу у самосталце па ни бриге им.

Љ.

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

Задатак жене

У Лондону— а тамо заиста, има доста залудних људи — нашао се неко, да скупља мисли жена великих људи. Тако се једаред обрати Гледстоновој жени. Као и увек љубазна, жена првог министра седе и написа... рецепт, како се прави добра пита с јабукама. Када је скупљач женских мисли запрепашћено погледао час у лист артије час у госпођу Гледстон, незнајући, да ли се шали или се руга, ова му, смешећи се одговори:

— Ви се чудите томе. Међутим, требало би, да је друкчије. Тражите од мене мисли? Ја вам их дајем: рецепт за питу. Проналазак није мој; дакле туђа идеја. Кад би се све жене бавиле овим идејама, енглеска неби имала само једног Гледстона.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

БЕЧ. Цар је по други пут примио у аудијенцију грофа Андрашија. Ових дана примиће у аудијенцију прваке појединих странака међу њима и Франца Кошута.

ПЕТРОГРАД. Поп Гапон смењен је са положаја пароха казненог завода. У исто време забрањено му је да врши црквене обреде све дотле док не буде расветљена његова улога у радничком покрету.

ЗОСНОВИЦА. Данас је био сукоб између радника и војске кад су радници хтели да принуде неке своје другове да оставе рад на електричној станици. Војска је опалила неколико плотуна на раднике.

ТОКИО. Јапанци су продужили ноћу 25. ов. мес. бомбардовање у правцу Шахов.

ПЕТРОГРАД. Отпочети преговори између директора Путилове фабрике и радника остали су без успеха. Штрајк је понова отпочео и боје се озбиљних компликација.

ТОКИО, Рајтер јавља: У Владивосток се може доћи сада само кроз Цушима-Цугару. Сви су други путеви затворени ледом. Влада објављује да ће затворити и тај канал, да би повећала тешкоће при улазу у Владивосток. Јапанци чувају тај мореуз веома брижљиво. Држи се да је извршена блокада Владивостока. Руске крстарице „Громобој“ и „Росија“ су оправљене.

ПОДЛИСТАК

КОПУК

прича

— Тадија П. Костић —

X. 22

— И реци: кад неко уме! — дода Мисаило.

Биња се осмехну:

— Молим вас увериће те се! У осталом. ја од вас не кријем ништа. Шта више, могу вам испричати цео план до појединости. Здравствујте!

— Па шта је, брате, и ако је добијеш... ту службу. Знам те од толико година и у њој и без ње. Кад си без службе, нико те не може отерати одавде ни с врелом водом: ту се шириш крај оџака, молиш ме за чашу ракије и цигар дувана, дајем ти и мезе, кришчицу по кришчицу, кило хлеба на дан, налазим ти и муштерију, и све! А кад добијеш службу и припашеш сабљицу, ти дигнеш главу и не видиш никога, а чича Мису најмање. Онда ти тесна кафана код „три пања“, па идеш у „Касину“, заузмеш нарочити сто, седнеш у горњи крај, рашириш новине, дигнеш главу и затуриш се к'о неки дипломат! А чим те изјуре, ти хајд опет чичи под скут! — прича чича Миса и спушта тањир мезета из туршије.

— Бре, ала ме орезили!... виче Биња.

— Што, а зар није тако?

— Право вели чича Милисав! — тврди Леонтије.

— Нек он овако даје, па нек виче још толико! — вели чича у дугачком капуту.

— А шта велиш, Миса, ако се обистини ово што веле новине, па кад ми поскочимо, хај! хај!... поче Рабреновић.

Чича Миса повуче бурмут, раскречи ноге и забаци руке озад:

— Шта вам то веле новине?

— Веле да је наступила криза....

Сви погледаше у Рабреновића, да виде да ли се шали или говори одистине.

— Криза! — дрекну практикант свом јачином свога тенора.

— Министарска криза!

— Шта велиш, море! — дрекнуше пискарачи радознало.

Обрен Рабреновић извади из џепа једне мале новине и поче на глас:

— Слушајте! Домаће вести! „*Криза.* — Данас у подне пронета је, муњевитом брзином, вест да је дошло до оштрог сукоба међу појединим члановима кабинета. Опште је мишљење да ће влада неминовно одступити и да ћемо сутра, или најдаље прекосутра, имати нов кабинет.“

— Ура!

— Таку ми кажи!

— Миса! Миљој-ку! — дречи практикант.

— Полако, брате, шта се дереш! — виче Биња: — које су то новине?

— „Народна Моћ“, лист за политику, привреду, просвету, науку, књижевност и целокупни народни напредак.

— Лажу! Каква криза, какви чварци!

— Е није него само твоје новине говоре истину! — вели чича Томица механџија и чисто му криво зашто тако пријатну вест побија: — У колико се ја разумем у њима, овај је лист доиста озбиљан и може му се поклонити поверење, то јест да не лаже.

Тако је! Акурат! Баш ове новине говоре увек истину! Акурат! тврди практикант преко залогаја.

Рабреновић подиже руку високо:

— Молим за реч!

— Чујмо!

— Има још нешто при дну, крупним, масним словима!

— Крупно и масно! Чујмо!

— Слушајте! Наслов: „*Последњи час:* — У допуну горње вести о министарској кризи имамо да саопштимо још и ово: Кризу су изазвале не само несугласице међу члановима кабинета, него још много дубљи узроци од замашног значаја. Влада је доиста оступила. Оставка ће се уважити посигурно. Неки виђенији опозиционари већ су звати у Двор.“

— Ура!

— Мезета!

— Доле с њима!

— Верујеш ли сад, неверниче!

И радост засија на свима. Јер, као што се зна, та промена донеће ево ово:

Борислав Добросављевић, звани „Биња“, повратиће се у службу с унапређењем, или с истом класом у месту. Показаће се као политички мученик и изаћи пред господина министра са отвореним рачуном: колико је пропатио и шта је изгубио под прошлом владавином. Он, истина, није познат као особити поборник за начела ма које партије, али чим је без службе, значи није с овима што су досад владали. А кад није био с њима, следователно пријатељ је нове владавине. Ако му упали пушка и подвуче се како ваља новим властицима, он ће се, доцне, потрудити да кога од своје фамилије извуче на својим леђима: да свога шурака, једног шлосерског шегрта, који је учио два разреда основне школе, протури за преписчика, а доцне и за практиканта, те тако временом га увући у господу и усрећити.

Мисаило Мисаиловић убрзаће спор са државом, добиће тражени „пишманлук“ и вратиће се у службу. После га не могу више отпуштати и пенсија му не гине.

(Наставиће се)

Практична Извешћа

Краљевско Српско Народно Позориште

Репертоар за Јануар 1905. г.

Уторник, 25. јануара: **Протекција**, комедија у пет чинова, написао Бранислав Ђ. Нушић (На дан двадесетпетогодишњице књижевног рада Бранислава Нушића).

Четвртак, 27. јануара: **Габријел Боркман**, драма у четири чина, написао Хенрик Ибзен, превод с немачког.

Субота, 29. јануара: **Хамлет**, трагедија у пет чинова, од Шекспира, превео с енглеског Др. Лаза Костић.

Недеља, 30. јануара: Дневна представа: **Хенрик III. и његов двор**, драме у пет чинова; написао Александар Дима Отац, превео с француског Душан Л. Ђокић. — Вечерња представа: **Госпођа с Камелијама**, драма у пет чинова, од Александра Дима Сина, превео с француског Душан Л. Ђокић. (Г-ђа Р. Попова-Манојловић у улози Маргарите Готје као гошћа).

—:—

Царски фотопластикум

(програм)

У Царском фотопластикуму на Теразије изложена је серија слика Париска изложба 1889.

—:—

Орфеум „Весело Позориште“ — код Коларца

Директор Бакић.

програм од 15 тачака.

Вечерашњи програм обилује соло пјесама. Даје се комедија.

—:—

— Гранд Орфеум — Булевар —

Свако вече нов програм

—:—

Народни музеј

Народни Музеј отворен је публици сваког дана сем понедељника од 9—12 пре подне и од 2—5 после подне.

—:—

Народна Библиотека

Народна Библиотека отворена је публици сваког радног дана од 8—12 пре подне и од 2—6 после подне, недељом и великих празничних дана не ради, као ни у мање празничне дане по подне.

—:—

Цензура у Новчаним Заводима

Народна Банка — Уторником, четвртком, и суботом.

Кредитни Завод — Уторником и петком.

Кредитна Банка — Понедељником, средом и петком.

Трговачка Банка — уторником и петком

Београдска Задруга — Понедељником и четвртком.

Врачарска Штедионица — Четвртком.

Чиновничка Задруга — Петком.

Дунавска Задруга — Средом.

Удеоничка Задруга — Средом.

—:—

Железница

Из Београда за Ристовац брзи воз полази у 10·22 сах. у вече.

Из Београда за Ниш путнички воз полази у 8·20 сах. у јутру.

Из Београда за Ниш путнички воз полази у 8·00 сати у вече.

Из Београда за Беч брзи воз полази у 5·30 сахати.

Из Београда за Пешту путнички воз полази у 7·55 сати у јутру.

Из Београда за Пешту путнички воз полази у 4·00 сати по подне.

Из Београда за Париз оријент-експрес полази 4·08 сати по подне,

Из Београда за *Цариград* оријент-експрес у 5·58 сати у јутру.

Примедба: Оријент експрес за Цариград иде у ове дане: Понедељником, средом и петком; за Париз иде уторником, четвртком и суботом за Беч уторником, четвртком и суботом после подне.

БЕРЗА

1 Јануар 1905. год.

Наполеондор	Продат . .	20·23 дин.
Форинте	Продате . .	212·01 дин.
Лутр. 2 од сто Лоз С. Ж.	Продат . .	
Дуван. Лоз. С. Ж. . .	Продат . .	

Штампарији „Св. Саве“ потребна је ајнлегерка. Плата добра. Место стално.

ОВОГОДИШЊИ СВЕЖ И ПРАВИ

„МАРИЋЕВ“ РИБЉИ ЗЕЈТИН

DORSCH

Са јодним гвожђем

Од лекара препоручено одлично средство за чишћење покварене крви код шкрофула, отока жлезда, бледоће, осипфиршлгера — и осталих кожних болести, као и за крепљење малокрвне и слабуњаве деце. Спраљен је по најновијем норвешком пропису под гаранцијом из свеже чистог правог **Рибљег зејтина**, добивеног из рибе зване „Dorsch“, деца га радо пију, не квари стомак као многи други Рибљи Зејтини, добивени не од рибе „Dorsh“, већ од морског пса и т. д. а који се под именом „Рибљи Зејтин“ продају.

Цена правог „Марићевог, Рибљег Зејтина са јодним гвожђем: 1 флаша 1.60 дин; 5 флаша 7 динара.

„Марићев“ Реуматичан флуид, одлично средство за трљање против: реуматизма, ишијаса, укочености, болова у рукама, ногама, зглавкошима и свих болести које од назеба пропалазе. Цена 1 флаша 2 динара.

Поруџбине из унутрашњости по пријему новца или уз доплату шаље одмах: **Апотека код „Српског Краља“ — Николе Ј. Марића у Београду** — Улица Краља Александра бр. 90.

Одликован првим наградама у Паризу Бечу и т. д.

ОСНОВАН 1903. ГОДИНЕ

ПРВИ СРПСКИ ВЕШТАЧКИ ЗАВОД

И

ЛИТОГРАФИЈА

Петра Марковића

БЕОГРАД

Специјално за израде:

АКЦИЈА

Удеоница диплома,
купон. табака, слика,
вињета и т. д.

има готових Вињета

за вина, ракије, коњак, рум,
клековачу и т. д.

МУСТРЕ НА РАСПОЛОЖЕЊЕ

Нарочито се препоручује српским новчаним заводима ван Србије.

Столарско Акционарско Друштво

У БЕОГРАДУ

препоручује Намештајне предмете **сопствене израде**, који у погледу укуса и солидне израде не уступају ни у чим израђевинама, који долазе са стране, међутим, **домаћи српски производи знатно су јевтинији од страних.**

Радионица Улица Високог Стевана 21.

Стовариште Улица Краљ Милана 46. 68,19—30

Берберима и Фризерима!

Добио сам велику количину разноврсних и јефтиних **Брковеза** из највећи и најчувенији светских фабрика такођер за **брковe помаде** у флашицама и у тупеви најновију воду за неговање **бркова FIKSATIF** брилантина за косу и бркове разне **косметике за косе** како немачке такођер и француска **кинина** бела и црвена Ajvasera **и** Manoll soft против опадања косе и против перути **Колонске разне воде** за господу и даме, такођер најфинија **пудера** за даме како бела тако и роза фина **сапуна** за умивање и разноврсна **порфима** немачка и француска, разне **пасте** за зубе и разне четке за косу и зубе. Такођер велику количину **берберска** сапуна за бријање 1,60 кило; сву ову означену робу горњу дајем врло јефтино и без икакве конкуренције.

С тога се препоручујем како г.г. Београђанима и дамама такођер и **Фризерима** и потрошачима из унутрашњости с тим да ћу сваког тачно и брзо услужити и сваку поруџбину одмах уз доплату послати.

Фризерска радња

Јоце А. Лазаревића

Кнежев Споменик бр. 3.

Штампарија Св. Саве прима на израду све могуће штампарске послове по најумеренијој цени.

НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ

Ханингов Кинински Екстракт

EXTRACTUM CHINAE HANNING

НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ

Употребљава се у свима берлинским болницама

Ево шта вели један чланак у најчувенијем медецинском листу „Therapeit Monatsheften“:

„EXTRACTUM CHIHAE NANNING“ *одлично лечи рђав апетит код малокрвних; немање апетита код шкрофулозних и туберкулозних; акутне и хроничне катаре стомака; грозничаве и рањаве; реконвалесцентне а* Dusmennorrhoe *исчезава после кратке употребе истог лека.*

„БЕЧКИ ЛЕКАРСКИ ЛИСТ“ *упозорава на то, да се горњи препарат врло добро употребљава у добром старом вину или млеку против повраћања код трудних женскиња, против хроничног стомачног катара код алкохоличара и малокрвних итд.*

Лист „МЕДИКО“, *који излази у Риму, истиче одлично дејство овога лека код стомачног катара и катара црева. Атоније (малаксалости стомака) инфлуенце са једновременим појавама у стомаку и цревима или њиховим последицама и код нервозне диспенсије стомака.*

У сличном смислу изразили су се и други чувени, светски, медецински и лекарски листови.

УПОТРЕБА:

За одрасле: 12 до 20 капи три пут дневно,
За децу: 5 до 10 капи три пут дневно.

Произвођач: H. NANNING
Den Haag — Holland

Главно заступништво за Србију:

Дрогерија код ГУСЛАРА

ЦЕНА ФЛАШИ 2 ДИНАРА И 40 ПАРА

НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ

Задруга за Подизање Зграда

објављује продају својих кућа са плацевима.

Продаја ће се вршити јавним надметањем у Задругиној канцеларији у улици Краља Милана бр. 28. од 10 до 12 часова пре подне у означене дане.

1. Кућу на спрат, која се налази на Кнез Михаиловом венцу бр. 28. спроћу малог Калимегдана. На њој има дуга код Управе Фондова.

Кауција пре лицитације полаже се у 6000 дин. у новцу или у хартијама од вредности.

Продаја ће се вршити 10. фебруара ове 1905. г.

2. Кућу, која се налази на Грантовцу. Има на њој дуга код Управе Фондова.

Кауција пре лицитације полаже се у 4000 дин. у новцу или у хартијама од вредности.

Продаја ће се вршити 11. фебруара ове 1905. год.

3. Кућу спроћу Вајфертове пиваре. Ова је кућа без дуга.

Продаја ће се вршити на дан 12. фебруара 1905. г.

Кауција је 1500 дин. у новцу или у хартијама од вредности.

Сем ових кућа продаје Задруга из слободне руке две своје куће на Драгашевићевој башти. Обе имају дуга код Управе Фондова.

У Београду, 4. јануара 1905. г. За управу Задруге за Подизање Зграда.
1—20 **Милован Р. Маринковић.**

Штампарији „Св. Сава“ потребно је 2--3 штампарска ученика-ца ступити могу одмах.

Власник **Павле Маринковић** Издавач штампарија „Св. Сава“ Главни и одговорни уредник **Јова Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

за Србију
До краја године 5 дин.
За месец дана 1·50 дин.

Излази сваки дан број 5 пара

У Београду
краља Милана ул. бр. 44.

Цена за Иностранство
До краја године 10 динара
За месец дана . 3 динара

Власник:
Павле Маринковић

Број 46. година I.

Субота 16. Октобра 1904

Краљ у Софији

Вечерас се Њ. В. Краљ креће да врати посету Њ. В. Кнезу Бугарском.

На жалост та посета не испада онако згодно, као што се очекивало.

И у Србији и у Бугарској далеко су од оног *одушевљења* — ма и тренутног — што је увек пратило сличне манифестације између два сродна народа, као што то сводочи између осталог последњи састанак у Нишу. Па данас нема чак ни оног *расположења* што увек влада у јавном мнењу кад владари, ма и само пријатељских држава, мењају посете, а које је расположење једино оправдање оваквим пословима.

Ретко је која посета прошла кроз такве перипетије и изазвала толико узбуђење као ова. Ма да Србија није дала директнога повода, погрешка је српске Владе у томе што је испољила и сувише поверења, и показала сувише жеље за измену ових посета, те је друга страна могла уобразити: да је Србији баш догорело до ноката. Бугари нису људи, који такве прилике пропуштају, а да не покушају извући из њих што већу корист. Зато су и похитали, да одмах представе свету — нарочито овом на Балкану, за који ове посете и имају неког значаја — као да Краљ Србије долази први Кнезу Бугарском, и то пре но што је учинио посету ма коме двору у Европи.

Тако представљена ствар даје Бугарској и њеном Двору извесну превагу и подиже јој кредит на штету угледа Србије.

То је први узрок, због кога ова посета више хлади него што одушевљава јавно мњење у Србији.

Не може се ухватити на који је начин тај глас пуштен из Софије и у којој је мери за њ Влада бугарска одговорна, али знамо добро да је данашњи кабинет у Софији довољно јак да пресече оваква по Србију увредљива тумачења, и да јој уштеди ту непријатност да сама такве претензије од стране Бугара разбија и тиме до некле дира претерану осетљивост Бугара. Бугарска Влада, ако тај глас није одговарао њеној потајној жељи да се такво мишљење у маси утврди, имала је пута и начина да одмах ту легенду разбије објавивши свету оно што је и српској Влади најавила: да овај пут Краља Србије сматра само као враћање посете Кнезу Бугарском.

Ко иоле разуме овакве послове зна: да је онај долазак Кнеза Фердинанда у Ниш имао карактер једне званичне посете. То се видело по многим знацима. Прво што је сама Бугарска Влада пристала да Кнез учини посету Краљу под условима, на које се сложе обе стране. Што је посета била у Нишу а не у Престоници, узрок је чисто приватне природе, и Српска Влада је те све погодбе утврдила. Не може се ни мало сумњати да би посета била осујећена да је Српска Влада желела да се посета обави уобичајеним начином. Сем тога, Кнез је био дочекан најсвечаније; одређена му је била свита; довео је сам многобројну свиту и уз то председника владе и најважнијег члана у кабинету г. Петкова, а присуствовали су и заступници обеју држава. Најзад, измењане су декорације (пљуштале су к'о никад!)

Суштина је посете ту, и ако по форми свету није личило на посету због краткоће времена што га је Кнез провео као гост. Влада је српска јако погрешила, што је овога пута пренебрегла форму, која је у овим пословима и у оваквим приликама толико исто важна колико и суштина.

Но Србима је морало бити покварено свако расположење, кад су приметили овако понашање Бугара. Вера у неку заједничку, сложну радњу јако је поколебана кад се види да Бугари стварају забуну и у стварима, које би требало да клизају, ако се хоће да оне буду претеча великим догађајима. Чему се могу надати од њих у судбоноснијим питањима?

Та шикана доста је унервозила српско јавно мнење, те кад је стигла из Софије још и вест о некаквим демонстрацијама, што их „Маћедонци“ спремају против Краља, онда је на мах пропала сва морална корист, која се могла од те посете очекивати. А сваки је Србин добро знао и то: да ће увреда нанета Владаоцу Србије пасти на целу Земљу и да ће отворити врата недогледним компликацијама, које су сад Србији мање потребне но икад.

Да би се све то загладило Бугарска Влада је изашла с неким експликацијама, које су резултат честог путовања Г. Хесапџијева, али је наша Влада имала могућности да све то спречи те да не пробије у публику, само да је раније имала свога заступника, који би све негоцијације могао на тенани водити не оставивши ништа непредвиђено и нерасветљено. Али кад је дипломатски агенат Србије предао своје акредитиве *у очи самог доласка* Краљевог, онда је разумљиво, како су могла многа питања искрсавати баш у тренутцима, кад више није било могуће никакво повлачење.

Нико не може остати равнодушан ни према оваквом држању сумњивога пријатељства Бугарске, нити према простодушној поверљивости наше Владе, која је допустила да ова посета у место зближења донесе расхлађење.

ПРОСВЕТА

Без школскога надзора.

Годинама се доказивало да онакав школски надзор, како је уређен био Новаковићевим законом о основним школама, није био инструктиван, да је учитељима често доносио штету а школи слабу корист... Желео се бољи и потпунији надзор, који би невеште учитеље упућивао у раду, нерадне потстицао на рад — желео се стручан и сталан надзор.

Жељу ову прихватао је г. Андра Ђорђевић и унео у свој закон сталан школски надзор. Поклапало се то некако с његовим намерама. Он је желео да учитеље попритегне, да их повуче са поља политичке борбе у школе, или како се онда говорило, а пре тога предлагало: да се учитељи сагнају у школе, а попови у цркве.

Дошло се до сталнога надзора школског, постављени су били стални надзорници, али је тим само делимице испуњен био захтев, који напред забележисмо. Надзор није био и *стручан*, јер се за надзорнике бираху више људи од поверења, него по стручној спреми. Узимаху се на та места професори средњих школа, који се свиђаху министру по политичкој боји, који му даваху довољно гарантија да неће фратернизирати с учитељима, да им неће допуштати да политизирају. Надзорници се стараху да оправдају поклоњено им поверење, трудили су се да одговоре министровим очекивањима. Ради постигнућа поменутога циља унесен је у школу и *ручни рад*. Толико се граје начинило са тим проналаском, који би, по причању пријатеља онога политичког правца, имао да препороди Србију. Ко је понздаље слушао оне многе и заносне приче о ручноме раду, могао је помислити: да је ручни рад у школи од веће важности него што је био проналазак штампарије.

У нас то тако!

Наравно да је стални школски надзор, са неподобности већине надзорника и због сувишне ревности понеких од њих да се додворе режиму онога времена, да је због тога стални надзор убрзо био компромитован. Није требало ни три године да се сталан надзор огледа на практици, па се викнуло на њега да је — штетан. Због извесних надзорника ударило се на све надзорнике. Стога што неки надзорници нису били дорасли за посао који им је поверен, или што су им власт злоупотребили, оглашен је рат самоме надзору. Учитељи који су постојано тражили да се уведе стални надзор, изјаснише се против сталнога надзора.

Готов да руши, мање умешан да ствара, г. Љ. Давидовић пристаде да укине стални надзор. Али да не би некад, кад прође ова ора за рушењем свега што се затекло, био прекорен што је укинуо сталан надзор, г. Давидовић се досетио, па га оставио законом, а само га довео у зависност од буџета. *Кад буде могућности буџетске, биће и сталан надзор враћен у живот.* Повременим надзором, надзором на крају школске године — што се не може ни звати надзором — замењен је стални надзор.

Је ли ово било потребно. Хоће ли настава у народним школама бити од сада боља? Да ли ће бити сада у школама обилатијега и озбиљнијега рада? Хоће ли се бар сад упутити невешти у раду? Ко ће нерадне учитеље натерати на рад? Ако дође време — а није у нас ни то немогућно — да у овој земљи фијукне бич каквога н. пр. Генчића, ко ће онда узети у заштиту оне који ће први бити изложени гоњењу, ко заклонити учитеље од општинских и полицијских насртљиваца? И нама свима, а учитељима најбоље, познато је да су школски надзорници, какви су били да су били, јак бедем за учитеље. Они су их чували и бра-

---

ФЕЉТОН

КУКУ, ЉУДИ!...

Ријетко се већ рађа таких батоња као што бјеше покојни Милош Бојовић — да му Бог душу прости и помилује! Он је био потомак старе војводске куће из Никшићске Жупе, и прави тип доскорашњег херцеговачког племства, које се нерадо растаје са својим насљедним привилегијама. Особито не могаше трпјети превласт и кочоперење, како отприје сусилних балија, тако доцније црногорских јучевечерњаковића и никоговића, па макар их књаз свилом и кадифом заодио и сердарским грбом закитио. А за највише је мрзио модерне дворске ласкавце и лижисане. Волио је правду и истину као очи у глави, а српско име, прађедовске обичаје и часни крст и од свога живота више. Зато и није чудо што је често долазио у сукоб и опреку с црногорским државницима, пузавцима, шпијунима и кривокапама, па и са самим књазом.

Једном приликом књаз Никола изађе у Никшић; одатле науми у Дугу у лов, па — између осталих главара и главосјековића — поведе у својој источњачкој пратњи и старину Милоша Бојовића.

У Дузи, за време турске владавине тако крвавом превоју и богазима, на Ноздрама и око Стога књаз је у своју личну корист опредијелио забран, читаву једну планину, ђе ништа живо а туђе не смије ногом прекорачити. Како тај забран по својим грдним гудурама и густој шуми изобилује разноврсном дивљачи, то је нико, осим књаза и чланова књажевског дома и кога он позове и — шумара не смије ловити за живу главу.

Те године, кад се овај догађај десио, књаз је наредио да му на пашу Дугу најамници ишћерају испод Требјесе до сто грла говеди и хиљаду коза и оваца, те да му планинке купе сир, скоруп и масло, стригу кострет с коза и вуну с оваца, а све то главни настојник уредно шаље у двор на Цетиње.

Послије дужег хајкања и ловљења, књазу се прохте да прегледа сву своју сермију; нареди перјаницима и чобанима да му је окупе и најаве на ливаду под ноздарском тврђавом.

— Мацоње и Бјелаве, Зрнаљи и Калоке, Рињили и Ласе њихаху се гомили испред свијетлог Књаза и шарене му тевабије, — а он гледаше свој мал с онаким задовољством као што је и турске лешеве послије боја на Вучјем Долу. Уз осмијех на брцима окрену се одједном на своју пратњу, премјери је очима, поглед му заста на Милоша, који недалеко стајаше прислоњен уз један крш замишљен, и стаде га запиткивати:

— Ти си, Бојовићу, од колијевке чојак сточар; разумијеш се о хајвану ка' ико. Па како ти се чоче, допада они храњеник?.. она јуница?... они преходник?.. они шиљег?.... они угич?.... они прч?... она дванаца? — а?... —

Милош му укратко похваљиваше претилу стоку, па му се досади празно четовање, одмахну срдито и немарно такумли чибуком, и осијече осорно: „Ма што ме више мориш, старца ћутурума, кога ли ђавола, господару?! — Какво ј' ово, те какво ј' оно? — Добро све, фала Богу, који ти је то д'о! Да му је слава и милос', али, валај, не чини ни он ваада право: некоме грца мас' и на нос и уста, и дава му и шаком и капом, а неко нема су што ни качамак осолит' ни скроб осолит' ни на Божић у јутро! Хе, ја,бели, господару, памтим, кад ти не маше ни стоти дио мога мала и зенђилука, па сада ти честит домаћин и кутњик, а ја још мало па штап у руке те у просјаке!

„Куд ће ти, господару — ако Бога знаш — толика сехисана и врзгара?! А видиш лијепо — нијесу т' очи испале — да с' од све те стоке и толикије' брањевина салте фајдишу слуге, а ни ти ни народ! Притијеснио си овијем јадовима, Дужанима и Голијанима, те немају ђе ни искрижану кртолу усадит', ни тисову тојагу убрат', ни ледену рипу усјећ', ни 'ромице испуштат', — а ти се у вас чобанлук и тежачлук не разумијеш више но Шуто Роганов у ћитап! Владар и — сточар! Чудна ми чуда! То, валај, на окрс' бијелог свијета не чини нијелан ни краљ ни цар до — тебе!.. !

„Све што би најљевши кроз Црну Гору или узе себи или раздаде некаквијем вртирепима и букачима око себе. Додија, господару, с толикијем спахилуцима — јадан ти заманиле Али-паша Сточевић! А они, што им је прскавало чело 'вудије отимљућу земљу од пексијана, пуваjу нили од полиције, они су их заступали пред министром. Само се тим може и објаснити факат да су учитељи много мање гањани под Владаном него ранијих година.

Ми тврдимо, а с нама ће се сложити сваки човек који познаје народну школу и њене потребе, да без сталнога и стручна надзора нема и не може бити озбиљна рада у школи. Признајући да већина учитеља врши савесно своју дужност, ми смо тим већ рекли да има један број њих који ошљаре с радом, не раде колико могу и кад треба. Већ би само њих ради потребан био сталан надзор. Кад се још к томе дода да су млади учитељи невешти у раду, да сатиру своју снагу и замарају ученике своје, не умејући правим путем поћи — онда се види да је њих ради потребан инструктиван надзор. Сем тога, надзорникова је дужност да са сваком новином у настави упознаје наставнике, да српску школу примиче школи напреднијих народа. Он је „помиритељни судија“ у неизбежнима сукобима између наставника који живе у једном месту. Он се стара да су школске зграде саграђене како је потребно за школу, да се одржавају у добром стуњу. Његова је дужност да учитеље сазива на зборове, да их зближује и изазива их на утакмицу, итд. итд. У закону су побројане дужности школ. надзорника, а у упуству надзорницима детаљисано је шта све мора надзорник да ради.

И у Давидовићеву закону о народним школама набрајају се дужности школ. надзорника. Одређено је шта треба да раде они службеници, којих нема, којих неће ни бити. А ко ће вршити онда те послове који се стављају у дужност школским надзорницима? На ово питање не умемо одговорити, а г. министру није ни стало за тим хоће ли ко радити то што би требало да раде школ. надзорници.

Дође ли, после г. Давидовића, какав министар који ће хтети да примени закон у свој потпуности његовој и добије ли од Народне Скупштине кредит за стални школски надзор, имаћемо надзор школски онакав какав је био и по закону Андре Ђорђевића. Такав надзор неће одговорити потреби народне школе. Њега је требало друкчије уредити и удесити како ће се моћи видети корист од њега.

Сви немарни и нерадни учитељи биће захвални г. Љ. Давидовићу што је укинуо школски надзор, уносећи га у закон само ради параде. Озбиљни и вредни учитељи, каквих је велика већина, нису били против сталнога надзора, него само против појединих надзорника, који нису били за положаје које су заузимали. Њима школски надзорник није страшило, већ искрен пријатељ, човек који је законом позван да помогне у раду, да отклања тешкоће, да заштити од напасти. Такве школске надзорнике и ми желимо нашим народним школама. Такви су они и у другим државама, па стога нити учитељи устају против надзорника, нити има тамо министара који добивају прохтев да позбацују надзорнике, да укину и надзор школски.

ТЕЛЕГРАМИ

Јучерањи

Софија. *15 октобра.* Срп. дипломатски агент Г. Симић примљен је у подне у свечаној аудијенцији код Кнеза. (У очи самог дана поласка Краљевог у Софију! Ур.)

Софија. Јутрос је кнез примио новог аустријског дипломат. агента, који му је предао своја акредитована писма. Кнез је престоном беседом отворио седнице Собрања. У беседи се чини алузија на догађаје у Македонији; од турско-бугарског споразума, очекују се благотворни резултати за Маћедонце; истичу се осећаји симпатије према Русији. Састанак кнеза са аустро-угарским царем и енглеским краљем, сматра се као опште поверење према Бугарској. Даље се у беседи изјављује, да је састанак у Нишу први корак, а у Софији залога за срдачне односе између оба владарска дома и два братска народа.

Лондон. *15. октобра.* У стану првог министра Балфура одржана је конференција којој су присуствовали: чувар државног печата Солсбери, државни секретар за спољне послове Лансдовн, први лорд адмиралитета Селборн и генерални државни правобранилац Финлај.

Париз. *15. октобра.* Са Малте јављају: Један део енглеске средиземне ескадре приспео је изненада овамо и очекује даље заповести. Држи се да ће се сутра кренути за Гибралтар.

Лондон. *15. октобра.* Сви чланови кабинета позвани су да буду спремни за случај да се позове кабинетски савет. Савет ће се сазвати пре но што влада предузме одлучујуће кораке у енглеско-руском питању. Док су државни секретар за спољне послове Марки од Лансдовна и руски посланик гроф Бенкендорф конферисали у стану првога, отишао је к њима француски посланик.

Лондон. *15. октобра.* Из најпоузданијег извора дознаје се да до четвртка у вече није из Русије дошао никакав дефинитиван одговор.

Јутрошњи

Саутхемптом. (Енглеска) Министар председник Балфур, држао је јуче говор у коме је изјавио да ће се Хулски догађај ставити на претрес међународној комисији и да ће обе стране примити решење нарочитог суда, који ће се саставити по одредбама Хашке конвенције. Русија је изјавила, да ће се још у Вигу отпочети истрага над одговорним делом балтичке ескадре. Одговорни официри, неће продужити пут за далеки исток, него ће им се судити и биће достојно кажњени. Исто тако Русија је издала наредбу, да се такви догађаји више не појављују.

Лондон. После министарске седнице Балфур је отишао у Букингенску палату да конферише са краљицом о догађају Хулском.

Лондон. Лорд Ландсдаун, javља да не дели мишљење песимиста и да се нада, да ће ускоро моћи дати повољну изјаву јер је потребно да се цела ствар Хулског сукоба регулише пре, него балтичка ескадра стигне до одређеног места.

Атина. Енглеска ескадра под адмиралом Домвилом добила је наредбу да с места крене из грчких вода.

Гибралтар. Мобилизација енглеске ескадре, која се овде налази и која је требала да се доврши, одложена је до даље наредбе.

Токијо. Према саопштењима, Јапанци су 13. о. м. извршили општи напад на узвишења Кикванска и на Ерлушанске тврђаве и да су нека утврђења заузели ноћу између 13. и 14. о. м. Цео Порт-Артур био је у пламену. Једна граната, оштетила је оклопњачу „Севастопољ“. Исто су тако две друге гранате потопиле једну руску ратну лађу.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

Извештај Рождественског.

Руски министар спољних послова послао је енглеској влади извештај адмирала балтичке флоте Рождественског у коме овај тврди да није намерно пуцао на рибарске лађице, а ако је која од њих оштећена, да је то био пуки случај. Међу рибарским лађицама беху два паробродa који су најјачом брзином јурили и који су у свему личили на торпедњаче. Адмирал је закључио да су то јапански бродови и да су са његових бродова пуцали само на ове. Његови официри апсолутно нису знали да је каква рибарска лађица погођена од топовског метка. Адмирал изјављује и своје и своје флоте жаљење и тврди поново да су оба речена брода имали потпуно тип ратних лађа.

Толико у званичном извештају Рождественског. А у једном интервју-у кога је у Вигоу имао један новинар са адмиралом балтичке флоте, Рождественски је изјавио да је догађај са рибарском флотилом био пуки случај. Све је то било ноћу и у густој магли. Уз једаред око једног сата ноћи указаше се између руских бродова две лађе које у магли личаху потпуно на торпедњаче. Чим их са руских бродова спазише, осуше ватру на њих пошто се официрима са руских лађа учинило, да се на страним лађама спремају да баце торпеде. Од рибарских лађица није се ни једна видела и према томе нису ни официри балтичке ескадре могли знати да их има у близини. Из тога се изводи закључак да ни једна од њих није имала фењера. Најзад је Рождественски изјавио да сажаљева јако овај случај али да у исто време јако сумња да ће руска влада хтети платити какву оштету.

Ово је у главноме све што је адмирал балтичке ескадре јавио својој влади о овом жалосном догађају, и шта је руска влада саопштила Енглеској. Међу тим у Енглеској нису ни из близа задовољни овим и не мисле да одустану од својих захтева. Шта више јавно мнење сваког је часа узбуђеније и може се рећи, да се већ у велико помирује са мишљу о оружаном сукобу између Енглеске и Русије. (Види извештај из Енглеске у сустрашњем броју. *Пр. Ур.*)

Нови турски комесар у Софији.

Из Цариграда јављају да је Султан наименовао за комесара вакуфа (дипломатског агента) у Софији, дивизионог генерала Садик Пашу Моајада. Он је познат као енергичан и политички израђен човек и из тога закључују неки да султан намерава од сада у Бугарској водити енергичнију политику.

Садик паша је арапског порекла и сматра се као љубимац султанов. Шиљан је неколико пута у поверљивој мисији у Арабију појединим там. племенима која су била противна жељезници ка Хеџису. Прошле године испало му је за руком да умири Арнауте у Ђакову.

РАТ

Положај на бојишту.

Мали сукоби не престају.

Ноћу у очи среде (13. ов. м.) добровољци стрелци наместили су једну заседу и кад је пред зору наишла јапанска предстража, отворили су на њу паљбу и натерали је да се повуче ка југу.

Једном другом опет одељењу пошло је за руком да спасе једно руско возарско одељење, које је било на непријатељском терену. Те ноћи две чете пођу у рекогносцирање и том приликом панђу на јапанске предстраже и потисну их, али кад је овима стигла јака помоћ, Руси су се повукли према селу Шаху. Но пре повлачења успели су покопати неке мртве другове и понети собом доста оружја и муниције.

Како су смртоносне и те мале борбе, види се по овоме, што је у једној таквој борби код Бенкенку ударило *дванајест* куршума у заставу првог „шрекенског“ пука. Том је приликом одбијен и крст.

У среду је ђенерал Куропаткин послао телеграфски извештај: да тога дана није било никаквих сукоба.

*

Приметио се известан застој у одушевљењу код Јапанаца. Они су постали много опрезнији и штедљивији у топовској ватри. Руске извиднице констатовале су да Јапанци имају утврђене позиције на брегу јужно од села Фундјату и по брежуљцима југоисточно од села Курјоса. Позиције су дугачке осам километара, и са редутима, градобранима и жицама.

Само услед погоршаног времена војска страда! Мразеви су врло јаки а трупе су у оскудици; предели на 30 врста јужно од Мугдена опустошени су. Путеви чине ужасан упечатак, јер су препуни рањеницима, који се једва крећу у дугим редовима. Све становништво је утекло, и све колебе су сравњене са земљом. Мугден је препуњен бегунцима који немају нигде ништа. Наступање Јапанаца показује извесну збуњеност, јер су последњих дана били решени да пођу на Мугден, па су овај план у последњем часу напустили.

у празне длане и опљуцкују гледајући како сунце залази.

„Ти добро знаш колико је јунака и оџаковића, који немају ђе ни черғашке крпе више главе развит' а који су сваку стопу крви залили, и који се саде скићу од немила до недрага а Турци и Лацмани и свака вјера и милет их гони и претуца и ругају им се — па и тебе не остављају с миром. Па те празнове да окупиш, и раздијелиши им, богме: онако господарски — сва та добрета и забране, мал, куле и хоџаке, које с' од њих џабе уз'о а они ти их џабе уредили — љевше би ти се прочуло но да до ово доба године постанеш цар од Балкана. Таде би се Црна Гора и сиротиња по њој имала рашта молит' Богу за здравље, и таде би мог'о одмјерит' од шаке до лаката и цару и ћесару. А 'вако, Бога ми, кад види ови подмладак, како јунаци — к'о Стојан Ковачевић, Новак Рамов, Туња Шајов и стотину другије' — носе кукрице на рамо и крепају од глади, рђаво мисли, а горем се надај! Шта си се, кога ђавола, џомбос'о, па јагмиш све што дочепаш к'о Сливски Понор — к'о да ћеш живјет' довијека — а?! Вљеша је мирно савјес' но круна, а поштен глас од икаква блага на свијет!...“

Књаз се спрва заблеши, па се стаде на сваку ријеч мрштити, док му се не навуче гука међу обрвама колико клупче; свој мрачни поглед упиљи у плочу преда се, о коју грчевито куцкаше седефли штапом; помодре од љутине као жуч; постаја мало замишљен, па, да би забашурио узрујаност и збуњеност, осмјехну се горко и рече: „А — да, ваистину бож'у, Бојовићу, тако ти је то! Теке не жнам, кад б' и ти био на моје мјесто, би л' ишта другојаче работа'. А ја ћу, чоче, 'вако док узмогу махат', и — драго ми је!“ —

Хајде, како му недраго, — пошто се сврши лов, врати се Књаз с пратњом у Никшић; ту се забави још неколико времена, и једног дана бахне у окружни суд за вријеме суђења, које — пошто заузе предсједничко мјесто — отпоче сам обављати. Парничари се наврсташе испред господара; перјаници се размјестише између њих и испред врата од суднице; главари и судије с десне и лијеве књажеве стране, а Милош Бојовић се наслони уза зид при једном буџаку, и посматраше шта се збива.

Метнувши десну руку с капицом на оружје за коланом, стојећи уђустечени као кипови, а понеки се тресући од узбуђења и страха, давуџије су се давијали пред књазом један с другим у тако великој ларми да се је сва судница тресла, — јербо Црногорац не броји да се парничи добро, ако не виче да би га на пушкомет хода чуо и ако се не ипади са својим противником док не унесе један другом чепрљке под грло а домалим не запну чаркове на револверима.

Књаз им је пресуђивао укратко и одсјечно. Одвали сваком по свом начину, па као да си ножем одрезао: што му га је, ту му га је! Апелације нема. И поред свега тога на народни појам о књажевој правичности — Боже сачувај, да и најмањи облачак сумње смије да се опази.

И парнице се свршише брзо, на велико „уздиханије“ парничара, теферич беспослених главара, радост перјаника и послужитеља, и зорбу самог књаза.

— Видите ли, Црногорци, како ја судим и брзо и право — тако ми Бог и Свети Петар помога'!? — зађе књаз поносно, пошто изрече свима пресуду.

— Видимо, господару — да те Бог жив! Ка' ти! Бог па ти — Боже ти здравља, теби и твојијем нашљедницима! — гракнуше ласкавци и чанколизи.

— Валај, господару! — додаде Милош Бојовић из буџака: — Колико ти се гођ чини: е судиш хитро и право, ја то знам: кад би био Бог на Будошу, е б' и мимо те прошло до њега да тражи правду не мање давуџија но иг долази к теби пр'о Окружног и Великог Суда! —

Присутни главари и слуге попријечише очима на Милоша као да им је оца заклао, с очитим гњевом: како он тако што смије рећи неограниченом господару Црне Горе, Брдâ, Зете, Поморја, Јужне Херцеговине и Западне Рашке!

Књаз Никола се лецну као да га ко ножем збоде; окрену главу на страну; тресну штапом о под; скочи на ноге зелен од љутине као брштан, и одјури у Двор и без збогом — остајте! — —

То је било — истина је било, а и прошло је — као и сав досадашњи рад и плод неиспитљиве прошлости, и као што је и сами Милош Бојовић и хиљаде таких великана био и битисао слично сјајним метеорима у ноћној сумаглици. Штета је што тако у невријеме преминуше, а још штетније: што се истражише, те празнина за њима звијари као каква паклена бечалина на оном свијету.

Вај, до Бога — ђе наше вријеме на часној могили правих витезова и чистих карактера очајно цвили и нариче: „Куку, људи!“.... —

Невесињски.

* * *

Но и ако су јапански губитци велики, у Токију ипак држе да ће Русима требати читава два месеца док попуне губитке битке код Шако. Зато Јапанци спремају зимовник.

За сад обе армије стоје једна према другој у правом фронту и то на више места једва по 500 корачаји размака. Од села Шахкопу повлачи се бојна линија ка западу до доњег Хуно-а, а источно до кланца Каутулиш, који је удаљен од Шакхоце 30 врста.

Но услед јаке зиме, мучно се војска снабдева. Дрва за гориво је врло тешко добити, те ако Јапанци предузму опет офанзиву, бојати се да од овако измучене војске не отму Мугден.

БАЛКАН

—:—

Писма из Прилипа.

14. oktobra 1904. г.

Што ћутим? Па пишем Вам, а слаба вајда од тога. Боље би било да престанем, да мање мислим на наше јаде, да се мање позлеђујем....

Јер, Бога Вам, да ли ви тамо мислите што о нама? Држите ли ви: да ми можемо издржати ову борбу са разузданом војском, дивљим Арнаутима, осветољубивим комитама, које подржава званична Бугарска? Но још су најгоре потурице „горе од Турчина!“

Сви су против нас, јер је слободно бити против нас и убијати нас некажњено, а ви нас још више убијате вашим немаром.

Ви спавате и само као у сну ваше усне шапућу: „Тамо на Југу, тамо где топло море бије обале класичне Србије, тамо су границе Српства.“ Декламације!

Да, да, тамо и још даље, само док ви дођете да те границе потражите, Срба више неће туда бити. Крвни непријатељи Српства, чине разбојништва неописана, под фирмом борбе за слободу! Сарафов, Ванче, Грујев и њихове комите раде да смакну Мицка, и што их се он мање боји, то их све више дражи.

Ми ни оружја немамо. А шта се с голим шакама може учинити? Зато се народ и не диже, јер зна шта га чека, али се ипак нада и сматра Мицка, као генија народног, и као пробу устанка.

Сви се надамо да ће његово јунаштво победити, али страхујемо за њ, јер знамо да је незамењљив.

Од Септембра су постали још активнији. Ужасно их дражи све што српско име носи, и до сад нема попа или учитеља српског, који није био нападнут каквим било начином. Зато је народ и осетио то више и јаче но икад до сад па се многи окупљају око Мицка, те се све више спремају за одбрану.

„Пореч је српски! поручује им Мицко, и ма колико да нас је мало, одбранићемо га јер је то Богу право“.

Дај Боже! Молите се бар и Ви за нас.

С.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:-:—

Краљев полазак.

Вечерас у 9 ч. Краљ се креће специјалним возом за Софију, где стиже сутра у 10 ч. пре подне.

У свити су Краљевој: министи г.г. ђенерал Грујић и Пашић; командант моравске дивизије пуковник П. Бојовић, први ађутант Милошевић, секретар г. Ј. Ненадовић, ађутант Д. Стефановић, г. Др. Димић и г. Ж. Балугџић.

Раније је јављено па је и Бугарска известена да ће у свити бити и Г. Министар Војни ђенерал Путник, но он је спречен болешћу морао изостати.

Наш спецални извештач.

„Правда“ је послала свога репортера г. Млађу Живановића, као специјалног извештача о Краљевом путу у Софију. Г. Живановић је отпутовао ноћас брзим возом.

Преглед.

Министар народне привреде, одредио је комисију ради прегледо фабрике куфера Алексића и Живковића у Београду.

Порез на воденице.

Министар финансија издао је распис, којим повлачи све раније о порезивању водница, уводећи у живот распис од 1902 год. којим се правичније оптерећавају порезом воденице.

Колико је нама познато, воденицама је чињена неправда досадањим системом порезивања.

Кажњен.

Г. Светомир Николајевић, кажњен је пресудом кварта дорћолског са 100 дин. што свој плац није оградио.

Скандал у суду.

Јуче се десио у Првостеп. суду за град Београд до сад нечувен и невиђен случај!

У другом оделењу био је протрес Мил. Бабићу и Душ. Тадићу које тужи „Веоградска Задруга“ преко свога пуномоћника г. Мил. Миловановића адв. а бранили су га г. г. М. Дуја и М. Драгутиновић — Крака адвокати.

Кад је претрес почео, г. Миловановић изађе за један тренут послом, оставив све своје хартије на свом месту. Кад се вратио — *његовог пуномоћија нема*, те тако нема ни приватног тужиоца и оптужени би морали бити пуштени, јер нема тужбе против њих. Међутим г. Миловановић је ту пред собом у почетку претреса имао потребно пуномоћије. Један очевидац дошапне г. Миловановићу где се дело његово пуномоћије, и он јавно пред судом оптужи свога колегу г. Краку да му је *пуномоћије украо*. Свак ко не познаје Краку — зна шта о овом да мисли!

У мал те није дошло до туче у пуном заседању. Поднете су узајамне тужбе.

Каквих ти адвоката нема!! Па ће и даље такав адвокат „хранити“ нечије интересе!!

Спроведени суду.

Љуба Антонијевић и Живко Јокић келнери, који су извршили опасну крађу Д Милојевићу стављени су под поротни суд с тим да се из притвора бране. Види се да ово нису адвокати, па им је забрањено красти!!

Заборављени храм.

У капели дун. основ. школе сутра ће се на служби божијој читати „Јеванђеље“ на српском језику и говорити о предметима који се у њему спомињу.

Може ли се у цркви читати јеванђеље на другом ком језику сем на славенском?

Рањена.

Наталија кћи Аркадија Живојиновића, стара 14 год. ранила се нехотично у груди из револвера, јуче по подне. Спроведена је у болницу.

Концерат.

Вечерас је концерат радeничког друштва код „Такова“.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Ко радо краде — радо и лаже.

„Ш. Дн. Лист“ доноси данас белешку: како је г. Маринковић ишао у позориште *„муфте“*. Што Лоповићу Павлу не каже Грол да и редакција „Правде“ има као и „Шп. Дн. Лист“ *сталну* карту у паркету, само што ту карту „Правда“ и заслужује, јер *редовно* пише о Позоришту, а „Шп. Дн. Лист“ по примеру свога шефа Љубе Ж. Муфташа краде и на тај начин позориште, јер узима и продаје карту, а никад не враћа позоришту писањем. И у тој шпијунској редакцији седе два члана из управе позоришта.

Не рачунамо, што се *цела редакција* „Шп. Дн. Листа“ смуца по оним муфташким ложама, — но од сад ћемо *без милосрђа* доносити свачије име ко у оне ложе уђе. Нек се зна ко је *муфташ*!

Дакле, види се ко радо краде — радо и лаже! А већ се зна да власник „Шп. Дн. Листа“ радо краде!

Одјек.

Што се Јаша
Свог „Одјека“ маша,
Е, па кад ко о ледину гекне,
Мора јадник мало да — одјекне!

Зашто Љуба Ж. Муфташ не излази.

Партизани Господина Љубе Муфташа, већ су се озбиљно забринули због повлачења г. Љубиног. Он по цео дан никуд из куће не миче, и кад му се оде, он седи у одајама замраченим, те изгледа туробан и гробан.

А нико не зна узрока тој разерви, тој усамљености.

Најзад јуче један његов пријатељ, који је и његов лекар, саопштио нам је ово у поверењу.

— Г. Љуба је приметио извесне мале боре на лицу и то га је почело узнемиравати за његове „успехе“. Сем тога ово јесење време ужасно, убитачно утиче на „тен лица“, те је се г. Љуба решио да излази само у вече, кад се боре не виде и кад му „тену“ не прети опасност!

И ми ово Вама саопштавамо у поверењу.

Загонетке.

Сваког дана памет му све рећа —
Сваког дана штампа му све блећа.
Па шта је то, ко год зна ли?
(„Журнал Мали“)

Скерлић одбијен.

Кад је чуо да је Јаша иступио из „Самоуправе“ Скерлић се понудио за одговорног уредника тога листа. Али је био одбијен, јер је Г. Ст. Протић нашао да је Скерлић сувише компромитован да би могао ма шта бити у уредништву владиног органа.

ИЗ НАРОДА

—:—

(Из питоме Топлице)

Господине Уредниче,

Молим вас одштампајте ово моје писмо нека бар свет чита, кад друге помоћи нема:

Наша је земља довољно уређена уставом, законима, правилима, расписима, али то само вреди за добре и поштене преседнике, а за преседника Дуњића то вреди мање од букова листа.

Ја ово говорим праву истину, тако ми божијег страшног суда.

Ми дадосмо против председника Дуњића преко 600 тужби и жалби. Заведено је у разним надлештвима преко 900 нумера, леже на ислеђењу небројене кривице. Стоје на раду код прокупачког суда до 40 крив. предмета, а има их и по војним канцеларијама, и по министарствима, и код пореских оделења, код Народне Скупштине, — па по кратким прорачуну утрошено је артије онолико колико је он, Дуњић, тежак, па нико овог силеџију да заустави, него и сада прави чуда!

Све је ово права истина и нико одрицати не сме!

Сем ове општине која пати од Дуњићеве неправде има у овом срезу још 11 општина. То су људи срећни са њиховим председницима, против њих не постоји ни једна тужба, јер су људи поштени радикали, и радикали су од пре 15—20 година, али овај је Дуњић до скоро био напредњак, примао „Видело“, има и карту напредњачку, па да би извршио своју нечасну намеру, он се порадикали, и сада је постао јузбаша!

Јунак је у томе: да граби туђа имања, да пљачка општинска добра, да заваћа, да туче, да ништи туђа имања, да изриче осветничке пресуде, да штити лопове, и да им даје помилования, да прави фалзификате, да прави утаје и т. д. и т. д. и тиме је оштетио општину, грађане и државу до 22828 дин. и то је све изложено у реченим тужбама.

Та се његова дела извиђају полако и треба чекати онолико времена колико чекају Јевреји да им се роди Месија.

Ја сам уверен да га потпомажу и бране неки јаки људи и посланици, ја им честитам на поштењу кад имају срца и душе да бране овог неваљалца, на душу им грех.

Поред све неописате неправде сада спречава нам лист „Правду“, и никако нам не даје, него трпа у судницу, цепа, баца, и кад лично идемо те тражимо он нас напада и хоће да нам створи кривицу. — Свака му је прва и последња реч: „Иди ме тужи! ја се не бојим никога!“ Даклем ово је доказ да за њега не вреди ни правило ни закон о „Општ. пошти“.

Ако који мисли да није овако нека ме тужи суду, а ћутање је признање!

Његови браниоци мисле да им Дуњић кућу зида! не: он им руши до темеља, но они то не виде.

9 окт. 1904. г. Драгуше.

Радосав Милосављевић
из Гор. Драгуше, срез прокупачки.

Село Степанчиково
и
ЊЕГОВИ СТАНОВНИЦИ

из забележака непознатога
приповетка **Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГ**
(с руског)

ПРВИ ДЕО

(38)

(Наставак)

Он се меша у разговор господе, не бринући се о томе, што их он прекида у говору. Он им прича такве ствари, које никако не треба да прича господи. Он се облива најискренијим сузама, кад госпођа падне у несвест, или кад већ сувише грде његовога господина. Он прима саучешћа у свакој несрећи. По некад прилази генералици, љуби њене руке и моли, да се она не љути — и генералица му великодушно прашта такве смелости. Он је осетљив до крајности, добар и наиван као овнић, весео као срећно дете. Са стола где се једе, њему дају по нешто.

Он увек стоји иза фотеле генераличине и ужасно воли шећер. Кад му даду ше- а, он га ту поједе својим јаким, бе- но млеко, зубима и неописано љство блиста у његовим веселим, им очима и на целом његовом лепом

Дуго се гневио Тома Томић; али, расудивши, напослетку, да се гневом не може успети, он се наједан пут реши да буде добротвор Фалалеју. Изгрдивши најпре стрица за то, што се он не стара о образовању послуге, он је одлучио да одмах почне обучавати јаднога дечка наравствености, лепом понашању и француском језику. „Како је!“ говораше он, заштићавајући своју неосновану мисао (мисао, која долази на памет не само једноме Томи Томићу, већ и другима чему сам сведок и ја, који пишем ове редове), — „како је! Он увек горе код господе: на један пут му она, заборавивши. да он не разуме Француски, каже, например, донне муá мон—мушуар—он треба и ту да се нађе, и ту да услужи!“ Но показало се, да не само није било могућно Фалалеја научити Француски, већ да кувар Андрон, његов стриц, који се узалуд старао да га научи да чита и пише руски, давно је већ дигао руке и оставио буквар на полицу. Фалалеј је био толико глуп за књигу, да није разумевао савршено ништа. Сем тога: од овога је постала цела историја. Млађи су почели задиркивати Фалалеја називом Француз, а старац Гаврило, заслужни камердинер чикин, осмелио се отворено да одриче корист изучавања француског језика. Ово допре до Томе Томића и нaљутивши се, он, као за казну, натера да учи француски језик сам опонент Гаврило. Ево како је и постала сва та историја о француском језику, која је тако наљутила г. Бахчејева. На рачун понашања било је још горе: Тома савршено није могао да васпита по својој вољи Фалалеја, који је, не гледајући на забрану, долазио јутром да му исприча своје снове, што је Тома Томић, са своје стране, налазио да је то до највећег степена неучтиво и фамилијарно. Но Фалалеј упорно је остајао Фалалејем.

— Знате ли, знате ли, шта је он данас урадио? бивало је, виче Тома, ради већега ефекта изабравши време, кад су сви на окупу. — Знате ли, пуковниче, до чега доводи ваше систематско мажење млађих? Данас је он прождрао парче колача, који сте му ви дали за столом, и, знате ли, шта је он казао после тога? Дођи овамо, дођи овамо, одвратна душо, дођи овамо, кретене, ти румена наказо!..

Фалалеј прилази, плачући, бришући обема рукама очи.

— Шта си ти казао, кад си прождрао свој колач? Понови пред свима!

Фалалеј не одговара и облива се горким сузама.

— Онда ћу ја рећи место тебе, кад је тако. Ти си казао, треснувши се по своме набивеноме и неучтивоме трбуху: „нагрувао сам се колача, као Мартин сапуна!“ Молим вас, пуковниче, зар се сме тако говорити у образованом друштву у толико пре у вишем? Јеси ли ти то казао, или не? Говори!

— Ка—зао сам!.. потврди Фалалеј, грцајући.

— Ну, онда ми сад кажи: зар Мартин једе сапун? Где си ти на име видео таквога Мартина, који једе сапут? Та говори, да добијем појма о том феноменалном Мартину!

Ћутање.

— Ја те питам, настојава Тома, — ко је баш тај Мартин? Ја хоћу да га видим, хоћу с њим да се упознам. Но, ко је он? Регистратор,[1] астроном, песник, надзорник војничкога „цајхуса“ млађи — ко му драго мора бити. Одговарај!

Мла—ђи, одговара, најзад, Фалалеј, продужујући да плаче.

— Чији? Чије господе?

Но Фалалеј не уме да каже чије господе. Разуме се, свршава се тиме, да Тома, увређен до срца, бежи из собе и виче, да су га увредили; генералица пада у несвест, а стриц проклиње час свога рођења, моли од свију опроштај и цео остатак дана иде на прстима по својим сопственим собама.

(Наставиће се)

---

[1] Чиновник 14. класе.

Практична Извешћа

Краљевско Српско Народно Позориште

Репертоар за Октобар

Субота, 16. октобра: Кријел Акоста, трагедија у пет чинова, написао Карло Гуцков, превод с немачког.

Недеља 17. октобра: Дневна представа: Прециоза, позоришна игра у четири чина, с певањем, написао Пије Александар Волф, превео с немачког М. Живковић. Музика од Вебера. Вечерња представа: Максим Црнојевић, трагедија у пет чинова, написао Др. Лаза Костић.

„Весело Позориште“ — Коларац. — Директор Бакић.

Сала Коларац — Весело Позориште директор комичар Бакић. Вечерас у програму две комедије: „Ја све знам“ и „Добричина комесар“ — одигране ситне пијесе и Мистер Ана и Сер Џемс. Приспели су нови гости: Талијански дует и амерички ексцентрик акробати.

— Гранд Орфеум — Булевар —

— 16 октобра 1904 —

Са свим нов програм „Нови вештаци и уметнице. Одабране пијесе. Интернационалне певачице и играчице. Нови комичари нарочито чувени комични акробати

— Браћа Георгис —

Почетак тачно у 9 часова.

— Улазак 1 динар. —

Трупа — Мауриц

Хајдук Вељко

Свако вече нов програм дуэти, песме, комичне продукције.

Народни Музеј

Народни Музеј отворен је публици сваког дана сем понедељника од 9—12 пре подне и од 2—5 после подне.

Народна Библиотека

Народна Библиотека отворена је публици сваког радног дана од 8—12 пре подне и од 2—6 после подне. Недељом и великих празничних дана не ради, као ни у мање празничне дане по подне.

Железница

Из Београда за Ристовац брзи воз полази у 10 и 22 сах. у вече.

Из Београда за Ниш путнички воз полази у 8 и 20 сах. у јутру.

Из Београда за Ниш путнички воз полази у 8·— сати у вече.

Из Београда за Беч брзи воз полази у 1·17 мин.

Из Београда за Пешту путнички воз полази у 7.55 сати у јутру.

Из Београда за Пешту путнички воз полази у 4.— сата по подне.

Из Београда за Париз оријент-експрес полази у 4.08 сати по подне.

Из Београда за Цариград оријент-експрес полази у 6.— сати у јутру.

Примедба: Оријент експрес за Цариград иде у ове дане: Понедељником, средом и петком; за Париз иде уторником, четвртком и суботом за; Беч уторником, четвртком и субомом после подне.

Бродарство

Краљевко Српско пов. Бродарско Друштво

Из Београда за Радујевац полази уторником и петком у 7 часова у вече. Повратак: из Радујевца за Београд средом и суботом у 8 у вече.

Из Београда за Дубравицу полази сваки дан у 7 часова пре подне. Повратак: из Дубравице за Београд сваки дан у 12 час. пре подне.

Из Београда за Шабац полази недељом, уторником и четвртком у 7. изјутра. Повратак из Шапца за Београд понедеоником, средом и петком у 7 изјутра.

—

Прво Цес. Краљ. повлаш. дунавс. пароб. друштво

Из Београда за Дубравицу полази недељом, средом и петком у 2 сата по подне.

Из Дубравице за Београд полази понедоником четвртком и суботом у 8 часова из јутра.

Из Београда за Шабац полази понедеоником, средом и петком у 7 часова из јутра.

Из Шапца за Београд полази уторником четвртком и суботом у 7 часова из јутра

—

Мађарско речно и помор. брод. акцион. друштво

Из Београда за Галац полази уторником, петком и недељом у 5 сати из јутра.

Београд—Земун

Прва лађа из Београда за Земун полази у 6 часа у јутру, па сваког сата. Последњу 6 у вече.

Из Земуна за Београд прва лађа полази у 6 и по у јутру и последња лађа у 6 и по у вече.

Цензура у Новчаним Заводима

Народна Банка — Уторником, четвртком, и суботом.

Кредитни Завод — Уторником и петком.

Кредитна Банка — Понедељником, Средом и петком.

Трговачка Банка — Уторником и петком.

Београдска Задруга — Понедељником и четврт-

Врачарска Штедионица — Четвртком.

Чиновничка Задруга — Петком.

Дунавска Задруга — Средом.

Удеоничка Задруга — Средом.

Берза

16 Октобра 1904 год.

Наполеондор	Продат	20·05	дин.
Форинте	продате	209·79	дин.
Лутр. 2% Лоз. С. Ж. . . .	продат		
Дуван. Лоз. С. Ж.	продат	—	

На Јадранско Приморје

Моле се госпођице и госпође, које желе да проведу зиму на Јадранском Приморју, да у Уредништву сазнаду за другарицу и да се писмом јаве.

ТЕЛЕФОН СТРУГАРЕ 471. ТЕЛЕФОН СТРУГАРЕ 471.

Краљ. Српска Повлашћена

Парна Стругара и Сушница

Прометне Банке

у Београду *у Београду*

Препоручује дрварску грађу у свима врстама и димензијама од српског и страног дрвета, за грађевинарске, столарске и остале потребе.

На стругари на дунавском крају, као и у стоваришту на Ткалишту, могу се добити готове:

Даске, летве и штафле од чамовог дрвета; штафле и фоске од беле и црне боровине;

Рендисан патос са шљебом — шифбоден; кратке летвице за баштенске ограде;

Тачке — притке за винограде и баштоване; крајнице за ограде, таване, шупе;

Ољлице за скеле;

Отпаци за гориво, везани у округле снопове од пола мет. у пречнику, подесни за пекаре и домаћу потребу;

Пањеви цепани и у облом стању по куб. мет. и на кола;

Стругара прима поруџбине из Београда и унутраш. за израду:

Греда за кровове по одређеним димензијама као и дашчица за сандуке за паковање јаја, сапуна, за шарене сандуке, препарске, калупе и т. д. 2—10 УПРАВА.

ПРАШАК ИНЈЕКЦИЈА

КАПСУЛА

ВЕЖЕТАЛЕ

Pourde végétale

Од француских лекара препоручен и у целом образованом женском свету признато, као најбоље средство против разног бленоройчног цурења — **флуса, белог прања** — код женских.

Цена 1 кут. прашка вежетале 3 д.

„ 1 плеханом иригатору 3 д.

„ 1 стакленом „ 4 д.

ВЕЖЕТАЛЕ

Од француских лекара препоручено, као изврсно средство против акутног и хроничног (застарелог) — бленоройчног цурења, — **трипера, канкова** — код мушких.

Цена инјекцији 2.50 п. дин.

„ капсулама 3.— дин.

Шприцева, суспензорија разних.

САСАПАРИЛА ЕСКТРАКТ. Изврсно средство за чишћење покварене крви после горњих венеричених болести, као и против сифилиса и шкрофула. Цена 1 флаша 2. дин.; 6 флаша 10 д.

Главну продају за Србију и Балкан **уступио сам само: апотеци код Срп. Краља — НИКОЛЕ J. МАРИЋА у БЕОГРАДУ** ул. Кр. Александра, где се може и добити, одакле се и поруџбине из унутрашњости по пријему новаца или уз доплату под дискрецијом одмах шаљу.

R. Frére

pham. I. Cl. Paris

22—100

ЗАСЕБНУ КУЋУ испод Народног Позоришта и Управе Фондова, на углу улице: Доситијеве и Господар Јованове бр. 69. елегантно реновирану, са: 4 простане собе, предсобљем, кујином, собом за млађе, подрумом, вешерницом, шпајзом, електричним осветлењем и т. д. **издајем под кирију од 1. новембра ове год.**

Стан се може видети свакога дана за разгледање обратити се г. **Тодору Н. Кајтарић** бакалин Доситијева ул. бр. 21. 10—10

НОВА КРОЈАЧКА РАДЊА

Ј. БУНУШЕВЦА

Телефон 417 **БЕОГРАД—ТЕРАЗИЈЕ** **Телефон 417**

Има Велики избор енглеских, француских и бринских штофова.

Израђује све врсте одела (грађанског, официрског, полицијског и остале униформе) по најмодерније и најсавршенијем кроју.

Цене су солидне и утврђене.

Услуга брза и тачна.

„МАРИЋЕВ“

— ПРАШАК —

За свиње

(ЗА БРЗО ГОЈЕЊЕ СВИЊА)

Признат је у целој Србији, Мађарској, Влашкој, као најбоље средство **за брзо гојење свиња**, као и против: кашља грчева, болова у стомаку и цревима, против свињске болести — цркавања, као и немања — воље за јело.

Ко хоће да су му свиње здраве и да се брзо угоје, а тако исто и од свињске болести — цркавања — да их сачува нека им даје **Марићев прашак за свиње.**

Много стотина поруџбина и благодарности, докази су изврсности Марићевог прашка за свиње с тога га треба сваки онај који свиње храни у довољној количини да има.

Цена: 1 кутија „Марићевог прашка за свиње“ 1 динар; 10 кутија 10 динара; 50 кутија 45 динара; 100 кутија 85 динара. Мање од 10 кутија неће се слати. Ко наручи од 10 кутија на више поштарину не плаћа.

Поручбине по пријему новаца или уз доплату, шаљу се свагда одмах. Поручити треба само код произвођача: **апотекара Николе Ј. Марића,** — апотека код Српског Краља — Београд — улица Краљ. Александра број 20.

АНДРИ В. РИСТИЋУ — АЛАВАНТИЋУ

ревизору у Смедереву, потребан је добар дечко за разношење новина. Плата стална и храна.

КАСА № 3.

Вертхајмова очувана потпуно исправна

ПРОДАЈЕ СЕ

Упитати у хотел „Македонији“

1—3

Нуди се за шегрта

Свршен ђак II разр. грађан. школе стар 13 год. добро васпитан. интелегентан, здрав живахан, окретан, из добре трговачке куће у унутрашњости, нуди се за шегрта у каквој већој мануфактурној радњи у Београду.

Ступити може одма или од Митрова дана. За извештај упитати у редакцији „Правде“

12.000 динара у сребру дају се под повољним условима на непокретно имање у Београду на I-во место.

Извешће даје г. *Чеда С. Бркић* адв. Краља Милана ул. 34.

Шлески Набрезински Грчки и Кирасирски мермер у разним бојама црни шведски гранит у цијанит-финским лабораторима

ЂОВАНИ БЕРТОТО

КАМЕНОРЕЗАЦ

најстарија и најразгранатија радња у Србији

Једина, која је 20 година могла опстати од опасних конкуренција домаћих и страних. Једина која прима сваку израду каменотесачку, од најпростије па до најфиније израде од свију врста камена као:

мермера, гранита, сијанита порфира, пешчара и т. д.

Најбогатије стовариште надгробних *споменика* у свима врстама и квалитетима — *Сопствена израда.*

Као сопственик разних камених мајдана у стању сам сваку конкуренцију сузбити.

Имам у великом избору тротоарских плоча из цепских мајдана, које су се показале као најпостојаније.

Велико добро сортирано и једино стовариште керамитских плочица у разним шарама и бојама и разних домаћих каменова свагда у великој количини. Све поруџбине извршујем тачно и брзо са ценама умереним и утврђеним. **Филијал код Новог Гробља. Телефон 714.** 8—8

Штампарија Бојовића и Мићића (Кнежев споменик бр. 35.). Одговорни Уредник **Стеван Петровић** Хиландарска ул. 40.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . . 1.50 дин.

За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . . 4 „

Излази сваки дан
из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара.
Уређује Одбор

Уредништво
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР 857.

Сву претплату и огласе за лист
слати администрацији „Правде“
Штампарија Св. Саве,
Дечанска ул. бр. 20

БРОЈ 47. БЕОГРАД, СРЕДА 23. ФЕБРУАРА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

☛ Види телеграме на трећој страни

Панама

Ко је год пажљиво пратио Балугџићеву одбрану пред судом — а њу је с највећим интересовањем прихватило цело јавно мњење — могао је јасно увидети да у њој има три капиталне тачке, има управо три афере.

Прва је у томе, што је Влада сградила план: како да оштети Српску Државу са неколико милијуна (Балугџић помиње само *три*) да би тиме купила дефинитивно благовољење Двора.

Друга се тиче „издајничког рада“ Пашићевог у прошлости и садашњости. Ми се на његов рад у прошлости нећемо враћати, јер је он и сувише познат и о њему је већ давно донет суд. Тај његов поступак може само послужити као карактеристика његове личности, али његов садањи рад има тесне везе са најбитнијим интересима Државе и може бити судбоносан по Земљу. Зато ћемо се ми на њему подуже задржати.

И трећа је афера у могућим компликацијама са самом Бугарском, која сад може од пријатељски расположеног суседа постати наш отворени непријатељ, благодарећи оваквом понашању једне дворске личности као и шепргљанству и легендарној индискрецији нашег агента у Софији.

Ми ћемо се за данас зауставити само „на милијунима.“

Не осврћући се много на само тврђење Балугџића, мора се поклонити вера његовом исказу, кад се он позвао на сведоке — Церовића па чак и на Пашића — који ни једном речи не осудише све до јуче овакву употребу њихова имена.

Но шта даје савршену вероватноћу овом Балугџићевом исказу, то је прошлост самога Пашића и његова позната наклоност према таквим „поклонима.“ Још се сви сећамо: како је он завио и у једној резолуцији поднео на поклон Краљу Милану *милијун динара*; а није давно било, кад је Пашић изненадио скупштински клуб предлогом: да се за Двор Краља Александра откупи онај квадрат у продужењу Министарства Унутрашњих Дела.

На реду је био трећи владалац, коме је Пашић реда ради и веран традицији радикалне Скупштине и својој сопственој, морао понудити неки „поклон“, који се имао предати у тако „финој форми“, да би се и сам Балугџић с тим помирио.

Као што се види из оних речи што су их Балугџићу казали и Церовић и онај виши официр „блиски рођак једном министру“, за ту племениту и издашну намеру Пашићеву знала је *цела Влада*.

Она, дакле, неизбежно носи потпуну одговорност за овај сраман покушај чије извршење још није искључено.

Но сад тек настаје крупно питање: да ли је Краљу била позната ова намера Владина?

Више је него сигурно: да су и Балугџић и др. Динић и Јаша Ненадовић морали Краља известити шта се о тој ствари говори и какав упечатак тај глас код публике оставља. Неоспорно би таква намера Владина, ако би се доказала, била за Владаоца увредљива, и он би имао права да такву Владу одмах отпусти, која се у такве послове и на његов рачун и штету упушта без његова одобрења.

Уставни се монарх не би у том случају ни у колико о Устав огрешио, јер прво што Владаоцу дугује сваки поданик, а његова Влада пре свију, то је *поштовање*. А овај покушај не би ни најшире савести човек могао узети као знак каквог поштовања.

Сем тога, Краљ има право по Уставу наименовања министара. Никакав пропис Устава нити какав утврђени парламентарни ред или обичај не може натурити Краљу за министре личности, које су се према њему нелојално понашале. Све што је он као парламентарни Владалац дужан чинити, то је да састави Владу из Скупштинске већине, али чак не мора ни то чинити, кад је у питању његово достојанство или интереси државни. Њему Устав даје право апеловати на Народ, и он има права да својом посланицом обавести Народ у каквом се положају он налази. Нема тога Србина који би у овом случају такав поступак осудио.

Али то се није учинило. Пашић је остао и даље први министар Краљев. Значи: да Краљ није имао разлога бити незадовољан са радом председника његове Владе, и онда се мора само посумњати у истинитост тврђења Балугџићевог, јелте? По суђењу здрава разума, ако у овој држави није пошло све у суноврат, друго се ништа претпоставити не сме.

Међутим, тврђење је Балугџићево тако убедљиво, тако поткрепљено доказима, да су готово сви слушаоци отишли с претреса убеђени у истинитост његових навода.

И онда човек више не зна шта да мисли!

Човек се револтира и на саму претпоставку: да је могло и тврђење Балугџићево бити истинито, и да је ипак Пашић могао остати Краљев први министар!

То би било страшније но најгора афера, какве се једва виђају у нехришћанским државама.

Не, не! Србија није заслужила *толико* понижење; Србија није толико згрешила да јој „ново стање“ и такву срамоту донесе!

Панамска афера би према овој српској „смотацији“ била један прост и безазлен виц!

ОДЈЕЦИ

—:—

Један наш пријатељ добио је поводом Балугџићеве парнице од једног виђеног прекосавског политичара писмо, у коме овај после кратког, приватне садржине увода, вели:

„ . . . Имате ли ви тамо у Београду бар једног паметног човека у Влади, или бар у близини краљевој? Има ли бар кога, коме би се могло објаснити да се такви скандали — а Балугџићев је процес скандал првога реда — не смеју дешавати у једној монархистичкој држави, па ма какви монархистички, државни и државоправни резони у њој владали. Ми овамо и ако нисмо државници ни политичари који се баве вишом, државном политиком нисмо могли веровати извештају београдског листа „Правде“, и тек кад смо прочитали то исто и у „Пестер Лојду,“ морадосмо приклонити главе и прогутати истину, као какву горку пилулу.

Боже мој, Боже мој, шта ће од нас Срба најзад бити! И оно мало слободице и самосталности; и оно мало угледа што га наши дедови и очеви спечалише; и то ви тамо раскућавате и у блато свлачите, као да је то само ваше и само за вас стечено. Зар за то извршисте она страховита убиства и изазвасте језу код целог света при помисли на Србију да данас тако лакоумно, управо цинички обелодањујете страшне и у истини гадне ствари? Зар ви мислите да је тиме нешто добивено што је тај Балугџић сада осуђен, или да би било нешто добивено да је пуштен као невин? Зар је онима ван Београда и ван Србије овим процесом створено повољно мишљење о Балугџићу с једне, или о Пашићу с друге стране; да се је опште јавно мњење поделило на двоје, са девизама „Ніе Пашић!“ с једне и „Ніе Балугџић!“ с друге стране? Не, не! Од јуче, када сам прочитао извештај са претреса, говорио сам бар са 50 људи, поштених и родољубивих Срба, који у Србију гледају као у своје јединче, и ни један од њих не спомену Балугџића или Пашића, но сви осуђиваху ново стање и Владара. Људи не знају и неће да знају за некакав закон, звао се он уставност или парламентарност, који допушта да се на суду расправљају такве ствари које омаловажавају државу и Краља. Целом свету је јасно, да је неко требао да стане на пут томе скандалу, и, кад то није учинила влада, да је то требала да уради Круна.

Дакле министар председник је хтео да поткупи краља са три милијуна динара! Зашто се тај министар, за такву тешку увреду нанету Круни, није оптужио Нар. Скупштини? Није учинио то директно, рећиће ви тамо. Добро, али зашто је онда дозвољено да такав човек и даље остане на управи земље? Како се сме министар, који је показао намеру да новцима задобије Круну за један посао, који наноси штете држави, и даље оставити у благовољењу и поверењу круне, те да се сачека један приватан процес у коме ће се ова страховита корупција обелоданити?

Немојте ми одговарати да акт подмићења није ни покушаван, јер се онда појављује друго питање, које није ни мало безначајније: Како се сме у непосредној близини круниној трпети човек, који за таква дела оптужује председника министарства, не износећи никакве друге доказе, до једино своја опажања која се ничим не потврђују. Сме ли Влада, којој је на челу човек тако гадно осумњичен из непосредне близине двора, остати и минута даље на управи земље, и стављаши круни алтернативу: или потпуно рехабилитовање шефа владе или уважење оставке?

Како год узмете ствар, кривица, грдна кривица која је гора но велеиздаја постоји, и за њу је неко одговоран. Ко је тај неко ми нећемо да испитујемо, а није нам одавде ни могуће, али знамо да су у овом скандалу и Пашић као и Балугџић штафажа једној бруци, која је у овом процесу створена Србији као никад до сада...“

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Кнез Фердинанд у Лондону.

Тихо и нечујно пројездио је владар вазалне Кнежевине Бугарске кроз европске крајеве и стигао у Лондон, у посету енглеском краљу — владару најаристократскије државе; двору најскрупулозније етикеције. Телеграм, који нам ову вест јавља, саопштава да је вазала турске царевине дочекао на железничкој станици Принц Уелски — енглески престолонаследник, да га је испратио у палату Букингем, где га је дочекао сам краљ Велике Британије.

Ми ћемо о овој посети проговорити опширније а сада не можемо а да не обратимо пажњу на ову жалосну околност: Јуче, као на дан када је пре 23. године проглашена Краљевина Србија, по иностранству пуца брука Србије услед једног скандалозног процеса, у коме се осветљује корупција каква се у земљи не памти, а тога дана јавља телеграм да је Краљ Велике Британије и Цар Индије примио посету владара вазалне кнежевине Бугарске.

Проглас Цара Николе.

Као што смо у телеграмима јавили, Цар Никола упутио је министру унутрашњих дела Букигину један проглас у коме се вели:

„Сходно старом обичају руског народа, да Престолу у данима радости и жалости Отаџбине изрази своје осећаје, Мени су скупштине племства и земстава, трговачка тела и сеоске општине из свих крајева Русије поднели многе честитке поводом рођења Престолонаследника с изразом готовости, да за успешно завршење рата жртвују своје имање и да сву своју снагу Мени посвете ради усавршавања реда у Русији. У Своје име и у име Царице налажем вам, да им саопштите нашу срдачну благодарност за израз лојалних осећаја, који у садашњем тешком времену тим радоснији беху.

Мојој срдачној жељи сасвим одговара изречена готовост, да се на мој позив суделује на остварењу реформама, које сам ја наговестио. Жеља ми је, да се у заједничком раду владе и зрелих снага друштвених остваре моје намере, намењене добру народном. Настављајући рад мојих предака, да неокрњене одржим руске земље и сачувам ред, решио сам, да, Божјом помоћу, од сада призовем најдостојније људе, који уживају поверење народно и које народ изабере, да учествују у изради законодавних нацрта и у саветовању о њима.

Узимајући у разбор нарочите прилике Отаџбине, разноликост њених народа и у неким крајевима слабо развиће грађанства, руски владари су давали реформе свакад према сазрелим потребама, имајући у виду континуитет чврсте историјске везе са прошлошћу као залогу сталности и чврстине у будућности. Предузимајући сада ову реформу и будући уверен, да ће познавање локалних потреба, животно искуство и трезвене искрене речи изабраних људи осигурати плодоносност законодавног рада на праву корист народу, ја предвиђам у исто доба целу замршеност и тешкоћу остварења реформе уз безусловно очување непоколебивости основних закона државних. С тога, познавајући Ваше дугогодишње административно искуство и ценећи Вашу мирну сигурност, нашао сам за добро, да изаштем под Вашим председништвом нарочиту конференцију ради већања о путевима за остварење те моје воље.

Бог благословио мој добри потхват! Бог Вам помогао, да га успешно изведете на добро Богом повереног ми народа! **Николај**“.

О РАТУ

—:—

Ситуација на бојном пољу

Вести које стижу са бојног поља, ма да су прилично неповољне по Русе, ипак казују: да је све оно што се о некаквим великим јапанским успесима по немачким и енглеским листовима прича, и сувише претерано. Не само да Јапанци нису пробили руски центар но у опште нису ни имали каквог јачег успеха, који би се овоме равнао. По последњим телеграмима, који су стигли у часу када ово пишемо, види се да је борба између Руса и Јапанаца трајала у недељу целог дана. Јапанци су се били сконцентрисали југозападно од Мукдена и ту ударили на Русе али их нису могли потиснути успркос јаком нападу. Ноћу у очи понедељника обновили су напад али и овог пута без успеха; исто тако и сутра дан. Битка траје још једнако али се је десно јапанско крило повукло на југ. Рачуна се као сигурно да су Јапанци за ово неколико дана изгубили које мртвих које рањених на 15.000 војника.

Нова јапанска армија.

Преко Лондона јављају да Јапанци сада спремају и пету армију. Она ће се састојати из 8. дивизија са укупно 140.000 људи, све резервиста. Од ових осам дивизија три дивизије ће бити упућене на север за Владивосток а осталих пет употребиће се за обилажење Куропаткинове војске.

Владивосток у опасности.

„Кореспонденц Биро“ јавља преко Лондона да је Владивосток у великој опасности од јапанске сувоземне војске и да су Руси већ опоменули стране војене изасланике да напусте Владивосток.

БАЛКАН

—:—

Дебар, 21-II-1905.

Народ у Дебарском крају, а нарочито у Реконској кази, доведен је до ивице пропасти јер он ништа нема, али и за оно што мало има није сигуран да ли ће сутра бити његово. Зулуми, пљачкање, арање и убиства на све стране и сваког дана. Путеви несигурни, заседнути бусијама, а судови и власти немоћне да зауставе ова недела, која се врше над овдашњим напаћеним народом. Ма какво се убиство догодило од стране Арнаута, власт неће ни да чује, чини се глува, јер за ђаура нема суда. Овамошњи је народ остављен на милост и немилост Арнаутима како беговима дебарским тако и Малисорима. Ове је зиме било у неколико мирније, али сад настаје права погибао, јер почиње већ пролеће и они су ту. Што год је било стоке све су отерали, готово из сваког села. Сад почињу да узимају новац по што нема више стоке, чак и бивши сејмени траже новаца и ако сада нису сејмени, (власт их је отерала) иначе прете убиством.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—

Обустављен закон. Прекјуче још, г. Мин. Просвете и Црkв. Послова известио је Вел. Школу да су, због ступања у живот зак. о Университету, предавања на њој прекинута. Интересантно да г. Министар обуставља функционисање Вел. Школе, која још постоји, пошто, у колико нам је познато, закон о Университету још није ни потписан. Па баш и да јесте, он није још обнародован, а по Уставу један закон обавезан је и може се применити тек пошто је обнародован. Не знамо шта ће на ово рећи „принципијелни“ *Одјек*, који вели како је, пре 29. Маја, *указ* био старији од закона. А сада? Сада је чак и — *наредба* једног ресорног министра јача од закона! За овакве се ствари, г. Министре, одговара *кривично* по Уставу.

Преглед каса. Јуче су затворене све државне касе у Београду и одређени комесари од стране Главне Контроле отпочели преглед каса.

„Млађа браћа“ и Трговински Уговор. Како чујемо, самосталци су решили у своме клубу да гласају против Трговинског Уговора са Немачком, ако се овај буде поднео Нар. Скупштини у овој сесији.

„Старија браћа“ и Трговински Уговор. Поводом одлуке „млађе браће“: да гласају против Трговинског Уговора са Немачком одржала су „старија браћа“ и то она „главатија“ синоћ једну конференцију, на којој је решавано питање: шта да се ради?

Тајна седница. Јуче пре подне одржата је у Нар. Скупштини тајна седница, у којој је Влада поднела својој „млађој браћи“ рачун од 200.000 дин. за које сад тражи накнадни кредит.

Лекарски указ. Др. Живан Јашић, лекар среза мачванског, постављен је за физикуса округа топличког. Досадањи физикус Др. Јован Ђокић пензионисан је.

Предњи чланови комисије. „Одјек“ саопштава имена чланова комисије за одржање упоредних топовских проба и вели: „Ми ћемо у осталом рећи коју више о раду, пракси и т. д. предњих чланова комисије.“

А што само о предњим члановима; зашто не и о задњим?

У знак братства. Из Куманова јављају, да су пријатељи наших „пријатеља“, бугарске комитетлије понова напали на дом Петруша из Кипана, кога су тек пре кратког времена убили, и поубијали: Петрушеву удовицу, снаху, синовицу и све укућане.

Пријатељи г. Свете Симића веле да су на њему приметили симптоме размишљања.

Накнадно. Јуче смо заборавили јавити читаоцима да је г. Света Симић у прекјучерањем броју „Самоуправе“ и опет публиковао једну своју изјаву. Али, овог пута ту изјаву није потписао, бојећи се да га Балугџић не ухвати за уши. Овако ће да повуче „Самоуправа“ која је најзад за то и ту. Само управо!

И он не ваља. „Самоуправа“ изјављује у јучерањем броју, да ни Јован Ђаја није ваљао као посланик у Софији и да г. Света Симић, и кад га овде у Београду грде као пачавру, боље бди над српским интересима но Јован Ђаја, који се „био изоловао кинеским зидом.“ Сад још остаје само да се Ђока Симић и Сава Грујић изјасне како мисле о Св. Симићу, па да и њихов рад „Самоуправа“ квалификује по заслузи.

Ко је *данас* задовољан са Симићем, тај је *био* добар у прошлости, а ко није *данас* задовољан он није ваљао. Такву им ракију пече „Самоуправа.“

Читуља. Мајка нашег пријатеља *Раде М. Дунића*, адвоката у Крушевцу, *Султана* умрла је 21. ов. месеца у 69-ој години. Наше искрено саучешће пријатељу.

Месојеђе у Алексинцу. Читаоница Алексиначка, после београдске можда најстарија у Србији, приређује у суботу 26. ов. мес. велику игранку са шаљивом лутријом и разним другим прикладним шалама у гостионици код Шуматовца.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

—:—

„Одјекове“ мудрости

(*„Одјек“ бр. 8.*)

„На г, министра се могу љутити само радикални посланици, што он не пази, те износи такве пројекте који не одговарају радикалном програму, *а више нико други нити има зашто нити се може љутити.*“

Дакле, кад министар покуша да земљи наметне какав реакционарни закон; да слисти извесне слободе или да удари какав нови намет, онда се нико, ни народ, ни јавно мњење, ни опозиција; једном речи нико осим радикалних посланика на то не сме љутити. *Нико више.* Запамтите!

Како чујемо Господин Георгије Генчић дао је свој пристанак на ову теорију, јер кад дође он на власт онда ћеј се против његових реакционарних закона моћи љутити само његове присталице. Самосталци ће онда ћутати на основу свог програма.

Наука и карактери

Нар. посланик Мелентије Божовић вели у своме говору, кога је држао приликом дебате о универзитетском закону, да је Света Симић рекао: „да наука не даје карактере. Изгледа да је г. Симић ово мишљење делио још ђаком и стално га се држао, те је с тога и доспео до ступња карактерности, на коме се данас налази.

Јао јадна вам ваша кожа!

Мрљава а достојанствена „Самоуправа“ на којој је Светин стил оставио бео траг као куд пуж промили, изјављује: да је за њу „ван сумње, да ће положај г. Симића у сваком случају бити бољи у Софији, но положај г. Маринковића, када је и он заступао Србију у Софији.“

Еј благо вама веселници! Ви ако не умете ништа урадити, бар умете лагати. Па какав му је то јадан положај тамо, кад цео свет зна да Света не сме ни да седи у Софији од силног „уважења“, него је непрестано овде, а у Софију оде више крадом, само да се види с фамилијом, Цела Софија зна да он тамо општи једино још с Ђуром шустером. А какав је положај Маринковић тамо имао, то ви фушери не умете ни да оцените. Где су Маринковића примали најпријатељскије, тамо Свету ни у предсобље не пуштају.

Књижевна питања

Поглед на руску поезију последњих сто година.*

— *А. Волински* —

I

Сви савремени руски песници говоре непрестано о *Пушкину*, пишу о њему и у стиховима и у прози — а како су они далеко од Пушкина! Далеко су они од њега не само с погледом на њихов таленат него, што је још важније, гледајући на карактер њихове поезије. Пушкин — то је светло предање о хармоничној целини душе, која је била изразима потпуни народни елеменат; у данашњој поезији немамо још ничега потпунијега. Све су само психолошки напори, који противрече сами себи, нејасни, јер се не оваплоћују у заокруженим сликама. Али — чудновато! Што се руска литература више удаљује од Пушкина, све више лепим постаје њен чудовидни поетички облик.

Није тако давно, кад је Пушкин био предмет баналнога подсмевања у редовима поглавитих руских критичара. Сити су се налудовали против њега, стављајући га као пример одсуства садржине и ако га сматраху за блиставога верзификатора. Таки су се појмови о Пушкину зачели већ у доба Белинскога, који је хтео последњих година свога критичкога рада — са свим противно

---

*) Ахил Волински, есејиста и публицист у Петрограду, замољен за чланак који би Јужне Словене укратко а тачно обавестио о руској уметничкој поезији у XIX веку и даље до наших дана, написао је овај чланак који и ми доносимо. Уверени смо да ће наши читаоци прочитати ове врсте у сласт и с коришћу. *Уредн.*

НАУЧНИ ПРЕГЛЕД

ПРИЛОГ

нашем старом наследном праву

— *Алекса С. Јовановић* —

—:—

По родбинском поретку, који је владао у нашој старој држави, родитеље су наслеђивали као и данас у првом реду синови, затим кћери. После синова, кћери и њихова потомства, прихватили су наслеђе даљи покојникови сродници до *треће братучеди*.

Овој наследној системи, налазимо извора у следећој одредби Душанова Законика, о наслеђу самохрана властелина...

„Који властелин имат децу или неимат и умрет, и по његове смрти баштина пуста останет, аште се обретет од његова рода до третијега братучеда, тај да имат његову баштину.“ Значи, да је пусту баштину властелина без порода, или чија су деца раније помрла, наслеђивала његова родбина до трећег братучеда.

Појам братучеди, представља међусобни сроднички одношај мушких и женских потомака од рођене браће, овим редом:

— мушка деца два брата, јесу једно према другом првобратучеди, а женска првобратучеде;

— њихова деца, односно мушка и женска унучад јесу другобратучеди и другобратучеде;

— деца ових (праунучад) јесу трећебратучеди и трећебратучеде, и међусобно стоје у осмом степену сродства. На овом је дакле степену, прекидано право наслеђа сродника по крви у побочној линији, по Душанову Законику.

По себи се разуме, да су овом поретку претходили у наслеђу отац и рођена браћа покојникова, а у инокосним породицама и мати са кћерима; јер је у нашем старом праву важило начело: да наслеђе прелази на сроднике *„по роду и колену како ближња крв подаје“*. По записнику Дубровачке Општине од 18. септембра 1438. године, знатан део оставе великог војеводе Сандаља, примио је као несумњиви наследник његов рођени синовац „Славни господин војевода Степан, милошћу божјом велики војевода русага босанскога“. Један је део оставе задржан у Дубровачкој општини за Степанове малолетне синове Кнеза Владислава и Кнеза Влатка „како се у записијех господина војеводе Сандаља удржаше“... Том је приликом између Дубровника и војводе Степана утврђен следећи наследни распоред:

— браћа Владислав и Влатко, могу подићи своје делове оставе, чим наврше четрнаест година живота;

— ако *дотле* умре један од њих „тада да један другому одумире“. т. ј. да живи брат наследи део умрлога;

— ако један или обојица умру *након тих година*, онда део оставе или цела остава, припада њиховом оцу војводи Степану;

— ако отац не буде у животу, оставу ће примити његов син или више синова, ако их буде имао;

— ако не би било синова „а била (би) ћи или веће ћери, тада да се да госпође Јелене, господина војеводе Степана госпође, како — то и ћерима“;

— у случају преминућа свију именованих лица, остава припада четирима кућама племена господина Степана „и њих останку по мушком колену“. Куће су именоване као задружне јединице по браћи, као мушким представницима уже породице, с тим „тер би која кућа попипсала без натрашка мушкога, да су вољне остале куће всем покладом“.

Овај је распоред основан на наредби војводе Сандаља, која је у истоветном значењу цитирана у запису Дубровачке Општине од 21. фебруара 1433. године, и у ранијем од 6. фебруара 1431. године.

По томе, што се као наследници покојног властелина, појављују у првом реду његова деца, дакле синови и кћери, даје се претпоставити, да је владао исти поредак и у случајима, кад наслеђе пређе на братучед и даље покојникове сроднике. Мушка су деца увек уживала одлику приоритета; али је у недостатку њих припадало наслеђе и женском потомству, по себи и по праву представљања.

Као појам непокретне својине у најширем смислу речи, баштина је Душанова доба значила: у првом реду, наследно породично имање (очевину или дедовину); а у другом личну непокретну тековину (крчевину, купљеницу, прћију и т. д.). И државне проније, као право уживања прихода од сеоских имања, даване су више пута у наследну баштину властелину „и јеговој братији и јеговој дети, и њих внучију и превнучију“.

По начину уживања и расположења, баштине су се делиле на слободна добра, и зависне поседе.

У прву категорију баштина, долазе градска и сеоска имања слободних грађана, на којима је мимо извесних муниципалних обавеза, лежала државна дужност војевања и плаћања данка (у натури под именом „сок“ или у новцу „царева перпера“)... „И баштине все, да су свободне от всех работ и поданак царства ми, разве да дају соке и војску да војују по закону.“

Друга је категорија обухватала наследне сеоске баштине, назване „меропшине“ и „проније“, које су стајале под господарима, у општинским или административ ономе што је раније писао — онога песника судити с либералнога становишта и измахнути над њим својим публицистичким бичем.

Али су се још грђе, још безобзирније и још више једнострано понели према Пушкину познији знаменити критичари, посебице Писарев који је Пушкина управо извиждао, чему је с пуно осећаја повлађивала млада Русија. Каква чудновата појава у руској историји! Пушкин — то је свеже јутро рускога друштвенога живота, јутро јасно, које надима груди и које много обећава. С Пушкином се у руској литератури већ започиње дан са својим бригама, са својим несугласицама и са својом борбом. И у средини се тих несугласица и те борбе чинило некима потребно љутити се на јутарње свитање и противити се златосјајном Фебу руске поезије. Али и ако је ма како радила руска критика, која је била још непрестано зли вођ руске уметности, у друштву су се полако почели скупљати елементи за друкчије, ново разумевање и признање Пушкина. То бејаху људи који су умели стати више но што је стајао ниво руске интелигенције што се непрестано управљала према либералној критици. Шта више, и међу самим се критичарима с времена на време чуо протест у заштиту Пушкина, протест који је потицао од тако даровитих писаца као што су били *Аполон Григорев* и *Страхов*. Све је то скупа наглашавало у том питању преврат који се у истини извршио онога дана кад су, 8. Јуна 1880., у Москви подигли споменик Пушкину.

(Наставиће се)

ИЗ НАРОДА

—:—

Благостање.

Ви тамо по Београду мучите тешке муке: свађате се и мирите се с неодговорним чиниоцима, час их анатемишете и претите им некаквом и нечијом осветом, а час их опет хвалите на сву меру и дивите се њихову патриотизму; обарате Владу, рекли бисмо без разлога, а по том је дижете из блата са још мање разлога; приређујете сјајне забаве, исто вас стаје великога труда и много се бринете да на трпезама буде разноврсних и ретких ђаконија. Уморни сте, знамо; зловољни сте, верујемо. С тога вам и не досађујемо ни доласцима ни писањима. Сад вам се јављамо само да смо мнозина још у животу.

Може бити да вам није одвећ мрско чути још коју реч о нама, кад смо већ отпочели разговор.

Добро нам је, хвала Богу, и од Бога и од људи. Коме је дао Бог те је зарадио у ранија времена, или му је од баба остало, или му се од некуд превалило, тај вам има и хлеба и с хлебом. Сиротиња, као сиротиња, и Богу је тешка. Зато, ваљда, о њој не воде рачуна ни људи, кад је, како веле, и самоме Богу досадна.

Али опет ни она баш не умире листом од глади. Неки надниче код богатијих, неки се задужују, неки продају што имају, те тако дођу до које шаке брашна. Да се не би, сит и пијан, народ похасио, научили су га мудри људи истинској штедњи: гуле кору с дрвета, туцају је и мешају с брашном. Кажу неки, који су гледали тај хлеб, да је изврстан: мек као душа, а слађи од симита.

Нешто ми се по одавно врзе по глави мисао, и баш хоћу да вам је кажем: како би било да држава монополише брашно, да га само она може производити и продавати, па да меша брашно овако као код нас, с кором од дрвета. На тај би начин држава имала који милијон динара више на расположењу, те не би скомрачила у давању награда кад кога треба наградити, а и народ би дошао до здрава и лепа хлеба.

Причају сами сељаци да деца, кад се наједу тога хлеба, по два дана не траже ништа да једу. Срачунајте колико се дâ уштедети на самом хлебу!

Неки народни пријатељи мисле обратити се Народној Скупштини и Влади молбом: да се струготине од дрвета са свију стругара откупе и о државном трошку разашљу по свој Србији да их народ меша с брашном. За сад, док не стигне брест и коприва, била би то народу велика помоћ. Гладни народ без сумње би благосиљао своје изабранике и ову чисто народну Владу што се тако очински брину о њему.

Ми смо вам овамо у највећем пријатељству и с државним и општинским властима. Сви се они родитељски старају да нам свима добро буде, а народ, сит, брекће и верно служи онога коме је Бог рекао да заповеда. Одавно нам није било овако добро. Старији људи причају да су од својих родитеља слушали да се овако живело пре сто и више година.

Тек да је издурати до коприва и до цремоша, само колико да се промени јело!

Голубац 10-II-905. **Б.**

Исправка

Господине Уредниче, у 41. броју „Правде“, под насловом: „*Тако је наредио Шиља,*“ изашла је белешка, коју вам је ваш дописник, неистинито и у нарочитој намери преставио:

На основи чл. 14 зак. о штампи, оштампајте следећу *Званичну Исправку*.

Милан Ђорђевић, земљодел, из Д. Лајковца, дао је писмену доставу суду општине боговађске, како је Велимир Филиповић, бив. служитељ општински, (за кога ваш дописник вели да је напредњак), јавно казао: „да Гвозден, убица порезника Савића, није далеко већ је код једног напредњака сакривен и да се неће власти предати док код њега траје новаца; као, и да ће га они — напредњаци — подговорити да каже да је председник знао за ово убиство, па ће га власт ухапсити.“ — за доказ својих навода, позвао се на цигло једнога сведока: Милинка Кикојевића.

Ислеђењем утврђено је: да су и достављач, и достављени и сведок пили у механи боговађској, да је достављени био пијан и да су сва тројица измислили ове лажи. — На основи овога, потписати је сву тројицу казнио са по 10 дана затвора за дело из тач. 3. § 357, каз. закона. — Сва тројица осуђених, чим је пресуда постала извршном ухапшени су и казну су издржали још 4. тек. месеца. —

Да ли и какву моралну одговорност, треба да носи ваш дописник, за тако истините дописе, оцените Ви сами.

Бр. 1816.
18. фебруара 1905.
Мионица.

Начелник срески
М. М. Јевтић

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

—:—

Нов арцибискуп.

За арцибискупа у Бамбергу наименован је професор Универзитета у Вирцбургу, Д-р Фридрих Филип Алберт.

Модерна куварица.

У једном броју „Badischer Landesbote“ који излази у Карлсру-у, налази се ова анонса: „Тражим куварицу која може одмах ступити под овим условима: „Место је врло повољно. Деце нема. Летње одсуство од 4 недеље. Може ићи у Швајцарску, Италију или Шварцвалд како воли, трошкове плаћам ја. Месечна плата 50 марака. Сваке недеље по подне излазак од 3 до 11 часова с правом на кључ од капије.“ На огласу је потписан Х. Рајдлер јувелир из Карлсруа.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

—:—

Српска народна поезија на Универзитету у Будимпешти.

Г. Јунгерт Михаљи, правник, држаће у суботу 12. Марта (по новом) у 6 часова по подне у литерарном кругу будимпештанског Универзитета јавно предавање о српској народној лирској поезији а нарочито о значају српске народне поезије.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

—:—

Програм новинарског концерта.

Београдско певач. друштво. — *Јан Бухтела:* „Успомена на Београд“ (сопствена композиција — новитет). — *Камарота:* а) Шаминад: „Ritournelle“ (речи од Франсоа Копеа, превео Фердо Милер); в) *Маскањи:* Серенада из опере „Jris“. — *Ида Добриновићева:* „Риголето“ концерт парафраза од Верди-Листа. — *Милорад Гавриловић:* „Отаџбина“ од Ђуре Јакшића. — *Валерија Вастлова:* „Ah neni tu“ од Дворжака и „Asra“ од Рубинштајна. — *Јан Бухтела:* а) Шпанске мелодије од Сарасате и в) Bazzini: Dans des gnomms. — *Камарота:* а) „Ариозо“ из опере „Пајаци“ од Леонкавала и б) „Сицилијана“ из опере „Кавалерија Рустикана“ од Маскањија. — *Јеврејско певачко друштво:* XI. сплет словенских песама од Штирског.

ШАЛА И ЗАБАВА

—:—

Ко о чему...

Учитељ: „Зашто се употребљује сапун?“

Мали Исак: „За продају!“

Збиља, разлог.

Гошћа: „Па што не отпустите куварицу кад је тако безобразна?“

Домаћица: „Несмем, њен је љубавник поднаредник у чети у којој мој син служи.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

Мугден. „Рајтеров Биро“ јавља, да је битка непрестано трајала у недељу цео дан. Јапанци су концентрисани југозападно од Мугдена и нису могли да истерају Русе из њихових опкопа, које су они упорно бранили. Јапанци су ноћу поновили своје нападе противу Гутулина и других позиција, али без успеха. Бомбардовање Ердагуа и Путиловљевог брега трајало је пет дана. Руски губитци нису тако велики, јапански су губитци већи.

Петроград. „Руска Телеграфска Агенција“ јавља из Мугдена, да су Јапанци јуче по подне поновили нападе на различитим тачкама рускога фронта, али су свуда одбијени. Најжешћа битка беснела је на десном крилу. На крајњем левом крилу битка се распростире дуж целога фронта до Мугдена на дужини до 120 врсти. Јапанци су имали великих губитака. Број мртвих и рањених износи преко 15.000 људи.

Лондон. У Хакадат је приспела једна јапанска ескадра од четири крстарице, 16 торпедњача и контра торпедњаче и две помоћне крстарице. На острово Формозу, које је изабрано за основицу флоте, истоварене су велике количине угља.

Лондон. „Дејли Телеграф“ јавља из Токија, да су Руси позвали војне аташеје, да напусте Владивосток, и да јапанска ескадра сада крстари по Индиском Океану.

ВАШИНГТОН. Ридл је постављен за американског посланика за Србију и Румунију.

БЈЕЛОСТОК. Издворник, шеф полиције, убијен је.

МУГДЕН. Артиљериска борба трајала је у понедељак све до заласка сунчева. Напади су били само код Јаназутуна. Војници су готово сви рањени од шрапнела. Ноћни напад на леви центар одбијен је пред Гутулином. Јапанци су оставили 2000 мртвих.

ПЕТРОГРАД. После изјаве радника да неће да изаберу своје представнике у комисију за решавање радничког питања под председништвом Шјаловског, та је комисија у недељу, по наредби царевој, распуштена.

ним гранама (поједина села и читаве жупе). Оне представљају аграрни подвласни ред, који је „по меропском закону“ плаћао на име годишњег данка цареву перперу, и лично радио господарима... „*Меропхом закон*. По всој земли у недеље да работају два дни пронијару, и да му дава у години перперу цареву, и за маницом да му се накоси дан един, и виноград дан един; а кто не има виноград, а они да му работају ине работе дан. И што уработа меропах, този все да стежи, а ино през закон ништо да му се не узме.“

У феудном смислу, били су изједначени са меропсима поседи отрока, који су припадали властелину „у баштину вечну“; а у неколико и манастирске и црквене метохије (куће или села подложна богомољама), у које спадају и прњавори као насеља на манастирској земљи... „Отроци и меропси, који седе заједно у једно селе, всака плаћа која приходи, да плаћају вси заједно на људи. Како плаћу плаћају и работу работају, такози и земљу да држе“... Метохије „от всех работ освободи царство ми, токмо да работају цркви. Кто ли се најде изгнав метохију на меропшину, и пречује закон царства ми, тази властелин да сераспе и накаже.“

Све су баштине стојале под нарочитом заштитом државне власти... „Да нест вољан господин Цар ни Краљ ни госпожда Царица, никому узети баштине по силе, ни купити ни заменити, разве ако си кто сам пољуби.“ Заштита се простирала и на баштине по освојеним крајевима, које су као придобијена права утврђаване хрисовуљама и простагмама.

Слободном је баштином могао сопственик да располаже по својој вољи, да је прода, поклони, размени, цркви приложи за душу, и у прћију даде... „И тези баштине да су тврде, какопо и првих праповерни Цар; да су вољни њими и под црков дати или за душу одати, или ином у продати кому љубо“. Ограничење је могло наступити само по родбинским и суседним претензијама (право заједничког уживања проскуп и т. д.). За владе Кнеза Лазара, била су предмет слободног располагања и правног отуђења сеоска имања разне категорије, као: воденице, виногради („лозја), њиве, вртови, градине, перивоји и т. д.*). Нема сумње, да је у том смислу имала најширу примену следећа одредба Душанова Законика... „Људи земљане који имају своју баштину, земљу и виногради, и купљенице, да су вољни од својих виноград и од земље, у прикију отдати или цркви подложити“.

О мери располагања ратарским имањем, немамо поузданих података. Меропси су били прости наследни уживаоци својих баштина, и нису смели да их напусте. У противном случају, господар је могао да их врати и казни „да га осмуди и нос му разпори, и ујамчи да је опет егов“. У опште, проније су сматране за неотуђива добра, јер су и господари и поседници били само правни уживаоци. Следећа одредба Душанова Законика, садржи у том погледу обострано ограничење „Пронију да нест вољан никто продати ни купити, то неима баштину. Од пронијарске земље, да нест вољан никто подложити под цркови: ако ли подложи, да нест тврдо.“

Овај је имовни поредак важио у нашој држави, са малим разликама, чак до прве владе Кнеза Милоша. Његова се начела дају свести у следеће тачке:

1. Слободну су баштину наслеђивала деца покојникова, најпре мушка а затим женска, са неограниченим правом располагања. У недостатку деце и њихова потомства, наслеђе је прелазило на даље покојникове сроднике по крви, до осмог степена закључно.

2. Ратарска су имања прелазила неотуђиво на потомке или сроднике по крви са обвезом „да раде на ономзи месту, ономузи господару чије буде село.“ У недостатку синова, кћи је могла довести мужа у кућу и на имање под истом обвезом.

3. Безнаследна или пуста ратарска баштина, припадала је господару села... „Ако ли не буде работника оному господару чије буде село, да ест вољом узети оназии виноград“.

4. За неотуђива сеоска имања, сматране су куће, њиве и ливаде. Све остало што је човек подигао својом руком, или прибавио својим трудом и настојавањем (као крчевине, купљенице, прћије и т. д.), његова је лична својина, са којом је могао неограничено да располаже. И ова су добра добијала карактер неотуђиве својине, преласком на наследнике; пошто је у сељачком реду вођен тачан рачун о дедовини и очевини, као чисто породичном објекту.

Овим је податцима довољно објашњен лични и материјални обим наслеђа у времену Душанова Законика. Они служе као допуна грађи, која је објективно оцењена у мојој књизи „Историјски развитак српске задруге“ на коју се читалац упућује.

* * *

---

*) Даровно писмо Господина Константина Дејановића од 26. марта 1388. у Штипу.

Практична Извешће

Краљевско Српско Народно Позориште

Репертоар за Фебруар 1905. г.

Уторак, 22. фебруара: **Фрицхен**, драма у 1 чину, од Хермана Судермана, с допуштењем пишчевим превео Ст. М. Јакшић. — **Тако ти је то у свету дете моје** комедија у два чина, написао Ђ. Газила превео Боговој Руцовић.

Четвртак, 24. фебр. **Нарцис**, трагедија у пет чинова од Брахфогла, превео Ст. Д. Поповић.

Субота, 26 фебр. **Кириџија Хеншел**, драма у пет чинова од Герхарта Хауптмана, с немачког превео Б. Бошковић (Први пут).

Недеља, 27. фебр. Дневна представа: **Флорентински шешир**, шаљива игра у пет чинова, написали Ежен Лабиш и Марк Мишел, превод с француског. — Вечерња представа: **Кириџија Хеншел**.

Народни музеј

Народни Музеј отворен је публици сваког дана сем понедељника од 9—12 пре подне и од 2—5 после подне.

Народна Библиотека

Народна Библиотека отворена је публици сваког радног дана од 8—12 пре подне и од 2—6 после подне, недељом и великих празничних дана не ради, као ни у мање празничне дане по подне

Цензура у Новчаним Заводима

Народна Банка — Уторником, четвртком, и суботом.

Кредитни Завод — Уторником и петком.

Кредитна Банка — Понедељником, средом и петком.

Трговачка Банка — уторником и петком

Београдска Задруга — Понедељником и четвртком.

Врачарска Штедионица — Четвртком.

Чиновничка Задруга — Петком.

Дунавска Задруга — Средом.

Улеоничка Задруга — Средом

БЕРЗА

17 Фебруара 1905. год.

Наполеондор	Продат	20·41 дин.
Форинте	Продате	214·09 дин.
Лутр. 2 од сто Лоз С. Ж.	Продат	
Дунав. Лоз. С. Ж.	Продат	

Један СТАН од две собе и кујне у кнез Михаиловој ул бр. 15. издаје се *одмах*. Упитати г. Павла Маринковића.

Чезе (или енглеску карету) ко има на продају нека јави уредништву „Правде".

РУКАВИЦА

Женских кожни, одличне каквоће беле у бојама и црне, пар дин

2,50

ПРОДАЈЕ

Мануфактурно-Платнарска Радња

МИЛОШЕВИЋА И КОМП.

пређе:

Бранковић и Вулковић

Београд, Кнез Мих, ул. бр. 32.

— ТЕЛЕФОН 302 —

У пола цене

Већу партију штофова за женска одела продаје

У ПОЛА ЦЕНЕ

Мануфактурно Платнарска Радња

МИЛОШЕВИЋА И К°

пређе: *Бранковић и Вулковић*, Београд Кн. Михаилова улица број 32.

ТЕЛЕФОН Бр. 151 **ДОБИО САМ** ТЕЛЕФОН Бр. 151

Једну партију вина и то:

Једногодишње	**Сићевачко**	црно	кошта литар	0·50	п. д.
Двогодишње	**Смедеревско**	бело	„ „	0·60	„ „
Двогодишње	**Врањско**	црно	„ „	0·60	„ „
Трогодишње	**Смедеревско**	бело	„ „	0.80	„ „
Трогодишње	**Књажевачко**	црно	„ „	0.90	„ „
Петогодишње	**Прокупачко**	црно	„ „	1·00	„ „
Медок (Médok)	**Француско** (бордо)	црно	„	1·50	„ „
Сотерн (Sauternes)	„ „	бело	„	1·50	„ „

Поштовани потрошачи уверили су се, да су именована горња вина чиста и природна.

Преко 100 литара знатно јевтиније.

Ђока Богдановић
закупац хотел „Империјала"

Бр. 7 8—20

ЗА МЛАДЕНЦЕ

СТАКЛАРСКО-ПОРЦУЛАНСКА РАДЊА

БРАЋЕ К. ЋИРКОВИЋА

Карађића ул. Бр. 18. спроћу лутер. цркве

Препоручује велики избор посуђа: *Стаклених, порцуланских, металних, никлованих, кина-сребрних, асталчића бронзани* и других разних предмета за ПОКЛОНЕ.

Нарочито обраћа пажњу П. П. на сервисе. За умивање, Сервисе за ручавање за 6—12 персона као и на сервисе за ракије, вино и пиво.

Радња је сада реновирана и добро сортирана а цене врло солидне.

1—10

ШТОФОВА | ШТОФОВА

ТРГОВИНА

Браће Х. Габаја

код Круне

Кнез Михајлова ул. бр. 31

Добили смо 500 комада разноврсних ШТОФОВА **распродајемо** испод фабричне цене.

ШТОФОВА за женске хаљине у боји црних, карираних и делина.

Корисна прилика

СВИЛЕ за хаљине украсе у боји и црне од цене метар 1·50, 1·80, 2.—, 2·40, 2·80 3·— 3·50 4.— до 8 дин.

Велики избор

ПЛАТНА у комаду од 30. мет. за динара 15·— 16·— 17·—, 18·—, 19·—, 20 па на више.

ПЛАТНА за јорганске и душечне чаршаве у ширини 140|130, 150|140, 170|160, 200|2

ПОРКЕТА белог, швир и пик. у боји.

ВЕЗОВА белих у боји.

ЦВИЛИХА за душеке и ролетне.

ОКСФОРТА 1. ком. 20 мет. Дин. 11.—, 12·—, 13.— 14·—, 15·—, па на више.

Градла, Кепера, Ангина, у великом избору.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно.

За унутрашњост шаљемо поруџбине уз доплату.

„Распродајем једну велику партију амрела"

С поштовањем

Браћа Х. Габај

Бр. 2. 8—20

Задруга за Подизање Зграда

Прима новац до 6% интереса по споразуму.

Има кућа на продају.

Прима се подизања зграда.

Израђује планове и предрачуне.

Има плацева на продају а сви се налазе у варошком рејону.

Посредује за продају и куповину кућа и и имања.

Бр. 1—20

БЛАГОДАРНОСТ

У четвртак, 10. ов. м. преминуо је у 80 години својој

Александар Л. Лазаревић

ЧЛАН ГЛ. КОНТРОЛЕ У ПЕНЗИЈИ

а сахрањен 12 овог месеца на Новом Гробљу у Београду.

Све сроднике и пријатеље своје извештавамо о овом ненакнадимом губитку нашем.

У највећој понизности изјављујемо захвалност Његовом Величанству Краљу, који је благоизволео послати свога изасланика на погреб и преко њега изјавити нам саучешће у жалости.

Врло смо захвални Г. Г. протојерејима војним: Сави Кезићу и Здравку Пауновићу и ђакону г. Воји Марковићу, који су из почасти чинодејствовали при опелу и спроводу.

Топла хвала свима који нам телеграмима и писмима изјавише саучешће у жалости.

Уредништвима београдских листова, који донеше некрологе и белешке о смрти и погребу драгог нам покојника остајемо довека захвални. Хвала свима који присуствоваху опелу и учествоваху у спроводу.

10. фебруара 1905. год. у Београду

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Супруга *Милица*, синови *Лука* и *Марко*, кћери *Данојла* и *Јелена*, зет *Никола Марковић*, снахе *Љубица* и *Каја*, унуци, унуке, праунучићи и остала родбина

Помодна мануфактурна и платнарска трговина

БОЖЕ Х. ГАБАЈА

Васина ул. бр 5 | **Васина ул. бр. 5.**

РАСПРОДАЈЕ **свиле** за хаљине венчанице

ШТОФОВА

за женске хаљине у модерним фарбама и црних

Фабрично стовариште

Платна за удаваче и домаће употребе 1 комад 30 метара Дин. 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 па на више

аспродаје једну велику партију зимских **ЦИПЕЛА** од цене: дин. 2, 2·50, 3, 3·50, 4·50, 5 па на више

Распродаје гарнитура асталских и креветских чаршава штофаних и кончаних.

Мустре на захтев шаљем бесплатно

Поруџбине шаљем уз доплату.

Бр. 1 8—15

С поштовањем
БОЖА Х. ГАБАЈ

Власник **Павле Маринковић** Издавач штампарија „Св. Сава" Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1.50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 „

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

Број 5 пара.
Уређује Одбор

Уредништво
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Штампарија Св. Саве.
Дечанска ул. бр. 20

БР. J 49. БЕОГРАД, ПЕТАК 25. ФЕБРУАРА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Види телеграме на трећој страни

Каква доследност!

Оснивачи Радикалне Странке у Србији објавили су рат скупим и непотребним установама, обележавајући као такве: Државни Савет и окружна начелства. Тражили су упрошћење администрације, укидање жандармерије, укидање консисторија (духовних судова) и укидање неких епископија.

Све је то прихватила радикална интелигенција, и докле су год били у опозицији, радикали су истицали те предлоге и тражили њихово извођење. Кад су били на власти, ништа од тога нису извели.

Раније су се могли изговарати да им смета Краљ. А ко им сад смета.

Државни Савет и данас стоји, и не само што се одржава, него радикални праваци запињу свом снагом да нађу за се места у тој, како је они у своје време назваше, државној дембелани. Администрација не само што није упрошћена, него је толико гломазна и скупа, да горе и скупље администрације и нема ни у којег народа осим у Турака. Жандарма имамо неколико пута више него што их је било онда кад су радикали захтевали укидање жандармерије. Духовни судови и сада врше све оне послове и исто онако као и онда кад су радикали доказивали непотребност њихову. Број епископија није смањен, чак је обновљена и шабачка епископија, која је била укинута.

А начелства окружна? Не само да нису укинута, већ им се данас даје значај већи него што су икад имали.

Данашњи министар унутрашњих дела, г. Стојан Протић, годинама је живео од коментарисања радикалног програма, а тај програм обухвата и укидање окружних начелстава. И г. Протић је некад мислио да су начелства непотребна. И он је некад писао да начелства окружна ваља укинути. Данас, као министар, друкчије говори. Док је био у опозицији, начелства су непотребна; кад је на власти, она су му корисна. Онда их је желео укинути; сад би пре одступио с власти, него што би допустио да се поведе озбиљан разговор о укидању начелстава.

Пре петнаест година, радикална Скупштина доноси закон да окружни начелници морају имати факултетску спрему; чак се то тражило и за среске начелнике. Сада министар унутрашњих дела доказује да начелнику окружном није потребна факултетска спрема, и Скупштина то прима. Сада, кад има факултетски образованих људи у довољном броју и за среске начелнике, налази се разлога да се на положаје окружних начелника дижу људи без школске спреме. Самоуправи окружној и среској треба да дају живота људи нешколовани, необразовани. То хоће, тако жели г. Стојан Протић, а Скупштина му одобрава.

Да се заведу стручни испити, државни испити, за све државне чиновнике: тако гласи једна тачка из радикалног програма. Као новинар, г. Стојан је бар неколико пута унео у свој чланак тај захтев о испитима за чиновнике; као министар, он је устао отворено против захтева неких посланика да се од окружних начелника тражи да положе државни испит. А куд би, врага, положили испит нешколовани људи, које он жели поставити за окр. начелнике!

Некада је већина окружних начелника била у четвртој класи (4000 дин. годишње плате), а једва је који достизао другу класу (6000 дин.) но још ређе прву класу (7000 дин.) И онда се говорило да су начелства окружна не само непотребна него и скупа. Данас министар унутрашњих дела, г. Стојан Протић, предлаже плату начелницима окружним 10.000 динара. Онда је Србија била без државних дугова, амбари и кошеви пуни, стоке много, новаца у народа доста; данас државни дуг износи пола милијарде, народ оголео, осиротео грдно. Онда се није могло плаћати, данас може. Тада се, у родне године, говорило да се народ храни бретом и копривом; сад, на овој гладној години, хоће се да исцеди од народа још која десетина и стотина хиљада динара, да се повећају чиновничке плате.

И то чине не реакционари, не непријатељи народнога добра, већ баш народни људи, који само и мисле о народном добру!

Ако упоредите пројектоване плате начелничке с платама осталих чиновника, тек онда долази чуђење којему краја нема. Лекари, инжењери, професори, поред факултетске спреме, полажу и стручне, државне испите, па њихове максималне плате, до којих могу доћи поступно после двадесет и пет година службе, заостају далеко иза плата начелничких. Судијама се повишују плате периодично, али судија никад не може доћи до плате окружног начелника. Професорима новоствореног Универзитета највећа плата је 9000 динара, а начелнику окружном г. Стојан Протић даје 10000 дин., јамачно зато што не мора бити школован човек и што му се не тражи никакав испит. Окружне начелнике г. Стојан хоће да изравна с члановима Држав. Савета и с ђенералима.

Каквим именом да крсти човек овакву радњу?

Ми нисмо за укидање начелстава, али нисмо ни за расипање новаца. Не одобравамо Министру унутрашњих дела разлоге које је изнео (какве разлоге?) против факултетски образованих људи за окружне начелнике, а слажемо се с мишљењем некадашње (радикалне) Народне Скупштине, да нешколовани људи не могу заузимати положаје окр. начелника. Испите треба завести по свима струкама, као што су већ уведени за инжењере, професоре и лекаре.

Или г. Стојан Протић није члан радикалне странке, или се у тој странци не води никаква рачуна о оном што се говорило и обећавало — не зна се за доследност.

„СЛОВЕНСКОМ ЈУГУ“

—:—

„Дужност је непристрасног и поштеног листа не „ћутати о појавама које су за осуду“. Тим је речима „Слов. Југ“ у последњем броју свом отпочео једну белешку личне природе и извесне тенденције. Уважавајући наведени цитат као тачан по садржини, хоћемо овде да обратимо младим редакторима тога листа пажњу на нелогичност, која постоји између такога почетка и онога што се у поменутој потици даље наводи.

Питање је о томе зашто једно лице, које је изабрано за ванреднога професора Вел. Школе, није постављено указом на то место. Читаоци се већ сећају о коме је или управо о чему је реч, па, без бојазни да ће много погрешити, могу знати и прави извор такве бриге.

„Слов. Југ“ зна, као и ми сви, да се цело питање врзе око тога: хоће ли данас-сутра бити, при укидању Вел. Школе, један чиновник више или мање на расположење стављен. И кад не би био у питању човек о коме се с рђавих му особина за свега живота његова неће престати говорити с примерним негодовањем, које се, најблаже речено, граничи са гнушањем — ипак је једно јасно: тиме што нестаје Вел. Школе у којој би и он радио, искључено је питање о штети науке која би је постигла са његова непостављења. Према томе остаје само срачунавање личне штете дотичнога лица — а то у овом случају не може да буде предмет државне бриге. Суштина је, међутим, у томе што је извесна котерија хтела да на онај камен биљекташ, с кога ће се лакше ускакати у будући Универзитет, попне благовремено још једнога члана свога. А да таким котеријским рачунима не треба да служи „непристрастан и поштен лист“ увидеће и младе колеге наше, које треба да нам верују кад им, лично незаинтересовани, речемо да између науке и личности, коју је требало по што по то извући на виши степен у чиновничкој хијерархији, нема никакве везе. Нити је злато све што сја, нити је наука све што је штампано!

Врло је лепо кад се школска омладина брине да катедре не остану празне. Али има нешто што, специјално у овом случају, не препоручује редакцију „Словенског Југа“.

Лане у ово доба један по све ограничени човек, који је седео на столици Министра Просвете, поставио је за професора Историје Српске Књижевности у Великој Школи једнога апсолутно слабога наставника. Та његова неспрема није морала ни мало интересовати групу „Слов. Југа“, али је било нешто што је ова група пропустила учинити, а што начелно никада но би смела пренебрегнути. Тим је постављењем незаконито укинута једна катедра која је постојала све док се на В. Школи није основао клуб „Слов. Југ“ а која се — о, иронијо! — зове: катедра књижевности Јужних Словена! Ко је био позванији да се томе одупре, ко је био пречи да против тога протествује — ко, ако не Југословенски Клуб?! Укинута је једина катедра која научно оправдава биће тога клуба, а клуб ни прстом да мрдну! Саучесник при томе дављењу била је ова иста котерија која је ових дана хтела и другога недостојнога да извуче за професора Вел. Школе, и којој је — верујемо да је то нехотице — послужио и Југословенски Клуб...

Нас се не тичу личности које су у питању. Од такве ситничарске политике живи у првом реду поменута котерија. Али нам није свеједно хоће ли један омладински лист падати два пута у погрешку: први пут када напушта наслеђену позицију а други пут када својим гласом хоће да штити незајажљиве прохтеве проблематичне индивидуе.

Преко Беча

—:—

Где су 200.000 динара?

Знате да је једна обична скупштинска седница претворена у тајну. Чули сте да је на њој председник министарства објашњавао где је утрошена она сума од 200.000 дин. за коју се тражи сада накнадни кредит и да је Скупштина усвојила поднети јој рачун као тачан. Али, што нисте знали — а нисмо знали ни ми — то је питање: на шта је управо та сума утрошена? И ви и ми, као рачунасмо: оно што се решава у тајној седници није за јавност а кад није за јавност онда не треба истраживати. Тако мишљасмо ви и ми држећи се старог резона о државним и националним интересима, али тако не мисле модерни политичари. Они рачунају да јавност треба да зна све те с тога све и објављују. Али, како наши закони — ваљада за то што нису још сви модернизирани — не дозвољавају публикацију онога што се сматра као државна тајна, то су ти модерни политичари удесили ствар овако: Они јаве у Беч шта је решавано; бечке новине саопште београдским а београдске новине саопште публици. И тако нико није казао а сви знају. За радознали свет ово је врло лепо удешено, јер, да није тако, од куд би се знало да је у тајној седници Нар. Скупштине, г. Пашић изјавио: да су тих 200.000 динара утрошени нешто око свечаности крунисања а остало дато црногорском престолонаследнику „као поклон.“

А као зашто да не поклањамо?

Чујмо!

И ову вест нам јавља „Нова Сл. Преса“, званични орган оних за које се не зна ко су: „У двору се чине припреме за један парламентарни дине. На њему треба Краљ да држи један говор, који ће се можда односити на последњу кризу и на оно што је овој претходило. У парламентарним круговима очекује се овај говор са занетошћу.“

Тоциљајка се дакле спрема!

О РАТУ

—:—

Куропаткин код Фушуна

Изгледа да се најјаче сконцентрисана руска сила за одбрану Фушуна налази на линији од Тита до Мафунтана. Како из Токија јављају Куропаткин и даље брани Фушун најодлучније. И данас Јапанци нису начисто да ли ће се Куропаткин борити и даље или ће се почети повлачити. Но, изгледа да ће се он свима силама упети да задржи Фушун да би штитио своју војску код Шахоа.

Борба код Мукдена

Из Мукдена јављају преко Париза, под датумом од 21., ове појединости о борби пред Мукденом: Између трупа ђенерала Ногиа и ђенерала Каулбарса, дошло је јуче до страховите битке на 9 километара северозападно од Мукдена. Села, којих у томе пределу има врло много, и која су једно с другим везана шанчевима, претворена су у праве цитаделе из којих бљује страховита топовска ватра. Руски сибирски батаљни отимали су од Јапанаца једно по једно село, док најзад нису узели и село Датшичао, које се налази 14. км. удаљено од Мукдена и које је кључ јапанских положаја.

УЖИЧКИ ЧЕЛИК

—:—

Међу заоставштином пок. Брзака у маси књига и хартија, нађена је и једна хартија, на чијој је полеђини при врху, руком покојниковом исписан горњи наслов.

Тај наслов заголицао је, вољно и невољно, новог притежаоца оне заоставштине, да унутрашњост те хартије проучи. И ево шта он прича:

Кад сам је прочитао, питао сам се шта ли је аутора овог написа нагнало на самоубиство. Забораван шта је и јуче било, дигнем се у стопу па право у Народну Библиотеку.

Молим Вас донесите ми „Српске Новине“ из године 1899., — ослових још с врата служитеља библиотеке.

Лист по лист шуштао је, пажљиво по њему разгледајући нашта ћу наићи. Тако редом прођох и зиму, прођох пролеће и уђох већ у само лето ових новина, док на једном као ракетла засветли се ванредно издање 137. броја од 26. Јуна, у ком се објављује народу српском, *да је јуче на Иван-дан по подне, на Краља Милана покушан атентат.*

Сад ми беше мало јасно, али како сам претурио три годишња времена ових „Српских Новина“, продужих да прођем и њихову јесен.

У броју 160. на другој страни прочитах ово:

ми

АЛЕКСАНДАР I.

по милости Божијој и вољи народној

Краљ Србије

На предлог Нашег министра народне привреде, а по саслушању Нашег Министарског Савета, решили смо и решавамо:

Да се Димитрије Даниловић*) секретар треће класе у поштанско-телеграфском одељењу министарства народне привреде, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, одпусти из државне службе.

Наш министар народне привреде нека изврши овај указ.

18. Јула 1899. год.
у Београду.

Александар с. р.

Министар
Народне привреде,
С. М. Лозанић с. р.

*

ми

АЛЕКСАНДАР I.

по милости Божијој и вољи народној

Краљ Србије

На предлог Нашег министра народне привреде, а по саслушању Нашег Министарског Савета решили смо и решавамо:

Да се Лазар Здравковић*) телеграфиста зајечарске поштанско-телеграфске станице на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја, с пенсијом која му припада по годинама службе.

Наши министри: народне привреде и финансија нека изврше овај указ.

18. Јула 1899. год.
у Београду.

Александар с. р

Министар
Народне Привреде
С. М. Лозанић с. р.

Министар Финансија
Вук. Ј. Петровић с. р.

У броју 162. на првој страни прочитах ово:

ми

АЛЕКСАНДАР I.

по милости Божијој и вољи народној

Краљ Србије

На предлог Нашег министра народне привреде, а по саслушању Нашег Министарског Савета решили смо и решавамо

Да се Мијајло Пујић*) управник треће класе лесковачке поштанско-телеграфске станице, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја, с пенсијом која му припада по годинама службе.

Наши министри: народне привреде и финансија нека изврши овај указ.

22. Јула 1899. год.
у Београду.

Александар с. р

Министар
Народне Привреде
С. М. Лозанић с. р.

Министар Финансија
Вук. Ј. Петровић с. р.

У броју 164. на другој страни прочитах ово:

ми

АЛЕКСАНДАР I.

по милости Божијој и вољи народној

Краљ Србије

На предлог Нашег министра народне привреде, а по саслушању Нашег Министарског Савета решили смо и решавамо:

Да се Добривоје Арнаутовић*) управник ћуприске пошт.-телеграфске станице на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда одпусти из државне службе.

Наш министар народне привреде нека изврши овај указ.

25. Јула 1899. год.
у Београду.

Александар с. р

Министар
Народне Привреде
С. М. Лозанић с. р.

У броју 174. на другој страни прочитах ово:

ми

АЛЕКСАНДАР I.

по милости Божијој и вољи народној

Краљ Србије

На предлог Нашег министра народне привреде, а по саслушању Нашег Министарског Савета решили смо и решавамо:

Да се **Јаков Петровић***) контролор друге класе београдске поште;

Антоније Ивковић*) управник алексиначке поштанско-телеграфске станице и

Андреја Аголић*) контролор треће класе београдске поште на основу § 70. зак. о чиновницима грађанског реда, ставе у **стање покоја, с пенсијом** која им припада по годинама службе.

Наши министри: народне привреде и финансија нека изврше овај указ.

3. Августа 1899. год.
у Нишу.

Александар с. р

Заступник
Министра Народне Привреде
Министар Финансија
Вук. Ј. Петровић с. р.

Министар Финансија
Вук. Ј. Петровић с. р.

*

ми

АЛЕКСАНДАР I.

по милости Божијој и вољи народној

Краљ Србије

На предлог Нашег министра народне привреде, а по саслушању Нашег Министарског Савета решили смо и решавамо:

Да се Петар Путниковић*) поштар шесте класе варваринске поштанско-телеграфске станице; и

Живојин Стошић*) поштар шесте класе наталиначке поштанско-телеграфске станице — на основу § 76. зак. о чиновницима грађанског реда одпусте из државне службе.

Наш министар народне привреде нека изврши овај указ.

3. Августа 1899. год.
у Нишу.

Александар с. р.

Заступник
Министра Народне Привреде
Министар Финансија
Вук. Ј. Петровић с. р.

У броју 198. на другој страни прочитах ово:

ми

АЛЕКСАНДАР I.

по милости Божијој и вољи народној

Краљ Србије

На предлог Нашег министра народне привреде, а по саслушању Нашег Министарског Савета решили смо и решавамо:

Да се **Владислав Ристић***) контролор друге класе у поштанско-телеграфском одељењу, министарства народне привреде на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда стави у **стање покоја, с пенсијом** која му припада по годинама службе.

Наши министри: народне привреде и финансија нека изврше овај указ.

28. Августа 1899. год.
у Нишу.

Александар с. р.

Министар
Народне Привреде
Жив. Живановић с. р.

Министар Финансија
Вук. Ј. Петровић с. р.

Дакле и поштанско телеграфски радикали плаћају потрицу атентатора Кнежевића! Поново извуко из џепа Брзаков „ужички челик“ и ево онако како га је аутор срочио и своје ручно написао прочитах га на глас:

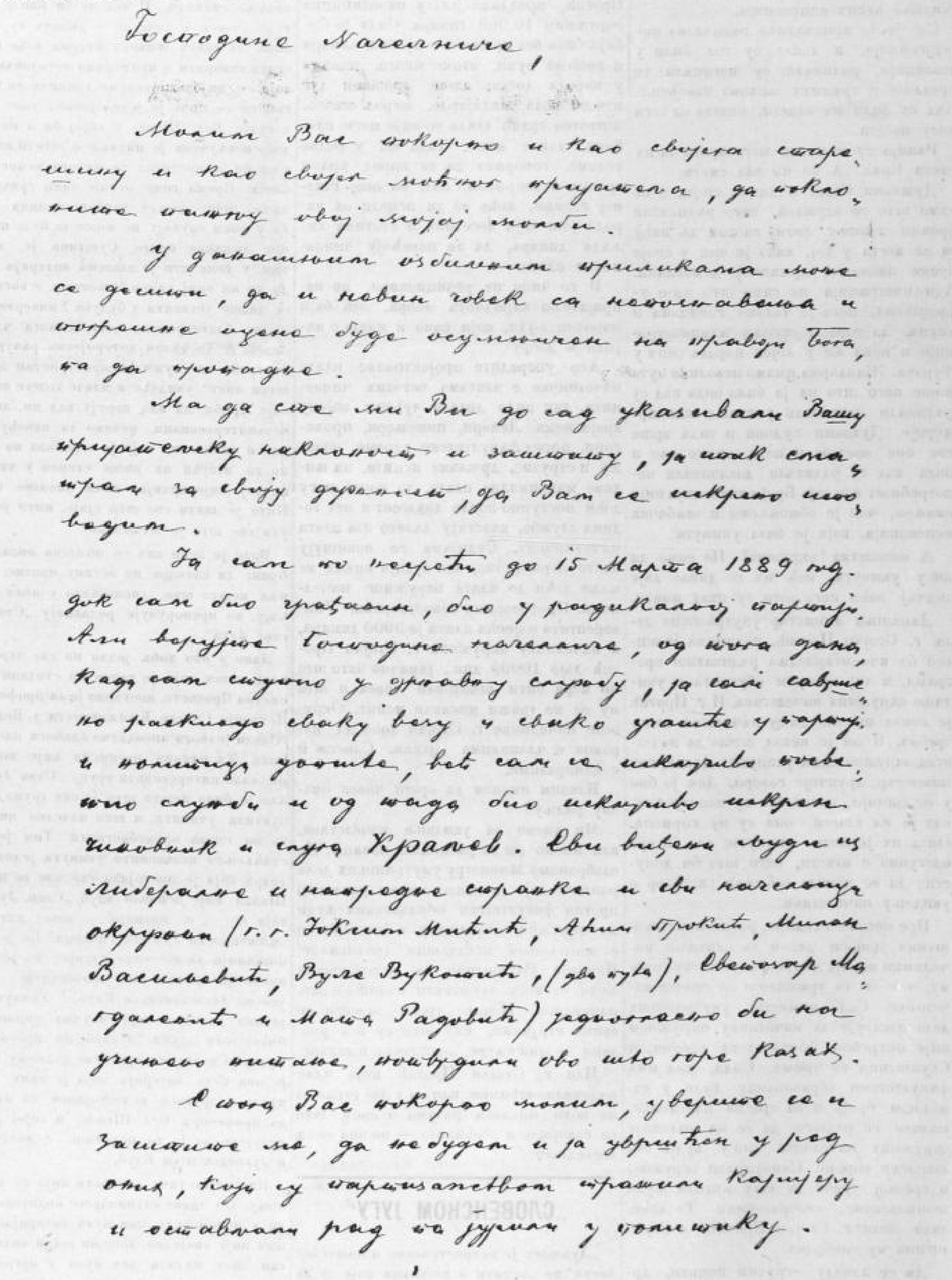

Господине Начелниче!

Молим Вас покорно и као свога старешину и као свог моћног пријатеља, да поклоните пажњу овој мојој молби.

У данашњим озбиљним приликама може се десити, да и невин човек са непознавања и погрешне оцене буде осумњичен на правди Бога, па да пропадне.

Ма да сте ми Ви до сад указивали Вашу пријатељску наклоност и заштиту, ја опет сматрам за своју дужност, да Вам се искрено исповедим.

Ја сам по несрећи до 15 Марта 1889 гд. док сам био грађанин, био у радикалној партији. Али верујте Господине начелниче, од онога дана, кад сам ступио у државну службу, ја сам савршено раскинуо сваку везу и свако учешће у партији и политици уопште, већ сам се искључиво одао служби и од тада био искључиво искрен чиновник и слуга Краљев. Сви виђени људи из либералне и напредне странке и сви начелници округа (г. г. Јоким Мићић, Аћим Протић, Милан Васиљевић, Вуле Вукотић, (два пута), Светозар Магдаленић и Маша Радовић) једногласно би на учињено питање, потврдили ово што горе казах.

Сада Вас покорно молим, уверите се и заштитите ме, да не будем и ја уврштен у ред оних, који су партизанством упропастили каријеру и остављали род на рукама у [illegible].

---

* радикал.

**) Што се тиче мога рада у самој служби, ја се надам да Вам је познато, какав сам. Никад нисам ни опоменут, одликоват сам похвалницом од Господина Министра и инспектора господина Аранђела Петровића, а уверен сам, да би сво грађанство овдашње, сви чиновници, који су се овде за ових 6 и по година откако сам непрекидно у Ужицу, (од старијих чиновника били су г. г. Љуба Стефановић, Димитрије Зумбулић, Драгутин Јоцић и Тома Станимировић) измењали, потврдили би: да сам искрено и истрајно радио све послове у станици. и за сво време није било никаква неповољна случаја, нити жалбе на ову станицу.

Ја Вас дакле најпокорније молим да ме заштитите од могуће случајне неправде акве, јер би то било право убиство невина човека и породице.

Ја сам сиромах човек, мени је служба светиња, имам троје одрасле деце у школи у Београду, те због тога Вас покорно молим, да ми не замерите што сам у зебњи од сваке евентуалности и поред иначе чисте савести морао да се Вама као старијем старешини исповедим.

Надајући се у Вашу правичност и доброту ја Вас покорно молим: да ме преместите у Београд, где ми је и породица; но молим Вас ако је икако могуће „по потреби" а не „по молби," јер бих као сиромах и оптерећен породицом много био оштећен. плаћањем велике декретне таксе и сеобног трошка. Ја Вас молим, имајте у виду да служим часно 6 и по година у једној класи, те ми олакшајте тиме, да дођем „по потреби".

Верујте, Господине Начелниче, у мени ћете увек имати најоданијег службеника струци, најзахвалнијег и најоданијег поштоваоца, а моја би Вас породица сматрала за својег највећег добротвора.

Ако не бих за сад могао добити службу за Београд по потреби, онда Вас покорно молим немојте ме приликом размештаја куд на другу страну премештати, јер би ми после Београда инак овде било најбоље због здравља, јевтиноће и што овди имам близу себе сестру, која ми је од помоћи док сам овди.

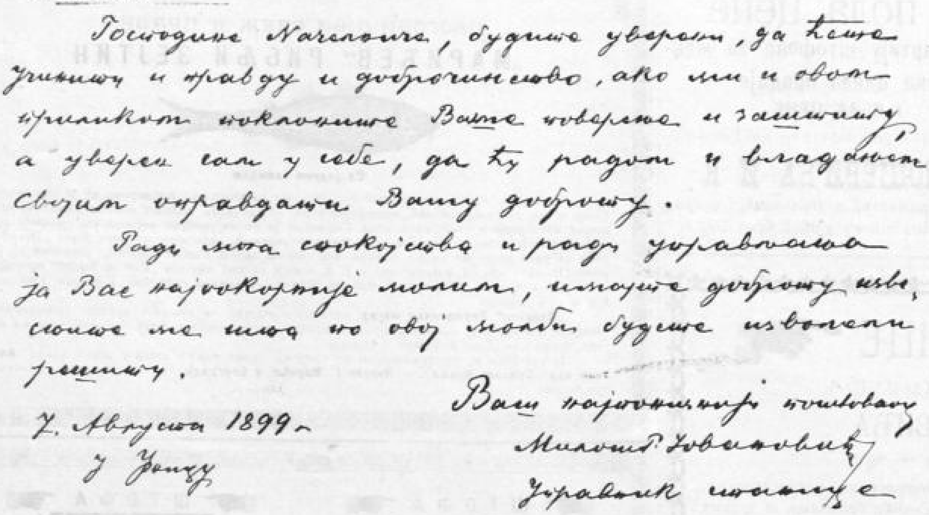

Господине Начелниче, будите уверени, да ћете учинити и правду и доброчинство, ако ми и овом приликом поклоните Ваше поверење и заштиту а уверен сам у себе, да ћу радом и владањем својим оправдати Вашу доброту.

Ради мога спокојства и ради управљања ја Вас најпокорније молим, имајте доброту и јавите ми шта по овој молби будете изволели решити.

Ваш најпокорнији поштовалац

Милош Р. Јовановић

управник станице

7. Августа 1899.

У Ужицу

На полеђини овога што вам на глас прочитах, сем оног Брзаковог наслова, руком ондашњег начелника **Ст.** им између осталог ово још исписано:

„Не треба испитивати окружне начелнике, на које се овај бивши „радикал" позива. Треба прочитати „Српске Новине" од 15. маја 1894. године Бр. 107, страну другу, стубац други ред 105-ти! Његова молба заслужује призрење!

Кад смо већ у Народној Библиотеци дај и ово да прочитамо, биће ваљда објашњења зашто не треба испитивати окружне начелнике?

У повезаним „Српским Новинама" за 1894. годину нађосмо и број и страну па и ред, као да смо руком оставили, прочитасмо све то за свој рачун, што тамо нађосмо, и право да кажемо бејасмо јако изненађени памћењу ондашњег начелника, шта је кад где било. А сад ево по други пут да прочитам на глас. Чујте:

Изјаве и честитке

Његовом Величанству Краљу Србије

Александру I.

поводом чина од 9. маја 1894. год.

*

Телеграми

Ужице 10. маја 1894. (предат 5 с. 30 м. по п.)

Његовом Величанству Краљу Србије

АЛЕКСАНДРУ I.

Београд.

Твојим данашњим за Српство најзначајнијим чином, којим си цео народ од очигледне пропасти спасао, дао Си највидљивијег доказа Твојој искреној и пуно родољубља тежњи за срећом и сталним напретком наше миле домовине.

Живео и слава ти Господару.

М. Јовановић.

Дакле г. начелник имао је пуно право, да се не испитују челикови сведоци. Какви би у осталом он шеф струке био, кад не би познавао карактер својих подчињених. А сад, да видите шта је на крају краја било са молбом Брзаковог *ужичког челика*!

У „Српским Новинама" од 18. Септембра 1899. г. Бр. 208, прочитасмо ово:

ми

АЛЕКСАНДАР I.

по милости Божијој и вољи народној

Краљ Србије

На предлог Нашег министра народне привреде постављамо:

у београдској поштанској станици

За контролора прве класе **Милоша Јовановића** управника исте класе ужичке поштанско-телеграфске станице, **по потреби службе**.

Наш министар народне привреде нека изврши овај указ.

15. Септембра 1899. год.

у Нишу.

Александар с. р

Министар

Народне Привреде

Жив. Живановић с. р.

Ето то је све што смо могли пронаћи и прибавити самом себи објашњења о Брзаковом *ужичком челику*.

Бог да прости Брзака!

---

* *) Да нам не би „ужички челик" заузео много простора у листу, ми смо што је важно из њега дали израдити клише, због неверних читалаца, а ресто слажемо из штампаних слова.

(УРЕДНИШТВО).

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

Г. Сабанин с Госпођом, који је пробавио четири дана у нашој престоници, отпутовао је синоћ у Софију.

Г. Сабанин је посетио овде само г. Пашића и споразумео се за намену депеша нашег Пресбироа са Руском Телеграфском Агенцијом. Из Софије иде Г Сабанин у Цариград а одавде у Русију.

Желимо Г. Сабанину срећан пут.

Из дуга времена. Пошто је министар просвете обуставио предавања на Вел. Школи, то су се неки ђаци, ваљада из дуга времена, јуче пре подне потукли пред секретаријатом Вел. Школе.

Концесија. На прекјучерашњој скупштинској седници решено је да се концесија за грађење жељезнице: Велико Градиште—Мајданпек уступи народном посланику Јоци Селићу.

А дијурна — награда је сва! Главни сарадник „Самоуправе" г. Аца Станојевић професор постављен је за члана управе Држ. Класне Лутрије са дијурном од 10 динара од седнице.

Хвала Богу кад се почело. У „Гласу Црногорца" читамо књажевски указ, којим се установљава монопол цигарпапира за Црну Гору. Црногорцима се може честитати, јер су на путу да нас стигну. Од цигарпапира се и почиње.

Самоубиство. Лаза Милосављевић чиновник Београдске Задруге, учинивши дефицит, извршио је самоубиство код своје куће у Черевићу.

Са помена. Јуче је у цркви Св. Марка био помен пок. поручнику Милану А. Милојковићу, који је погинуо у Манџурији. Помен је приредила његове породица, чинодејствовао је велики број војних и грађанских свештеника а присуствовало је врло много официра и грађана.

Стављен у притвор. По тужби стараоца масе пок. М. Михајловића апотекара са Уба стављен је у притвор Остоја Николић пенз. овд. за двапут наплату дуга од 6000 динара. Суд је ово решење полицијско оснажио.

Исправка. У 45. броју нашег листа у чланку „Само Топ и Лафет" поткрала се ова погрешка: „Пушчана муниција... месечно може се израдити око 17.000 а треба да стоји: Пушчана муниција.... дневно може се израдити око 70.000."

Преминуо. Миливоје Барјактаровић, отправник послова у Букурешту, преминуо је прекјуче после дужег боловања.

Тело покојниково биће пренето за сарану у Београд.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

—:—

Паметније ваља послушати

„Самоуправа" је послушала савет „Правде" као паметније од себе и у јучерањем броју почела доказивати; да писма, за која се вели да их је писао г. Пашић, у ствари не постоје. Исто је тако по нашем савету позвала и ону господу, на коју се Балугџић позивао као на сведоке, да кажу шта знају о ономе шта је Балугџић тврдио.

Држимо да ће „Самоуправа" и у будуће слушати савете паметнијих, нарочито кад ови не траже никакве благодарности.

Одговори Уредништва.

—:—

Дост. Загр. Свака земља која се може обрађивати пољопривредно зове се овамо „*зиратна*," у разлику од „прљуше", „пескуше", „забрана" и сл.

Пошљи што имаш што краће али што више и чешће. Пожури. Поздравље ти од свију.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

ШАБАЦ. Ноћу између среде и четвртка неколико зликоваца провалили су кућу Михаила Самуровића, уваженог трговца, пошто су поломили гвожђе на прозорима. Но како је Самуровић са женом спавао тек у петој соби ваљало је обити четвора врата, од којих су једна врата била затворена риглом и полугом. Проваљујући направили су толику ларму да су учинили узбуну, због чега су морали напустити „посао" и утећи.

Ово се десило у сред вароши. Ето какву красну безбедност ми уживамо.

Беч. „Фремденблат" пише: Српској влади близак лист саопштио је ту скоро вест, да се је аустро угарски цивилни агенат у Маћедонији заузео за помиловање убица српског свештеника Ташка, упућујући савет реформним силама, да у интересу саме реформне акције напусте потпомагање убица и разбојника, иначе ће и мирно становништво Маћедоније изгубити веру у реформну акцију. Ова бојазан и опомене српског листа неумесне су, јер, по извештају са компетентне стране, аустро-угарски цивилни агенат није предузимао никакве кораке у корист Ташкових убица, јер за то није било ни разлога, пошто су турске власти потпуно коректно поступиле.

ПАРИЗ. Г. Љуба Живковић изненада напустио своје лечење у Мантони. Јуче приспео Експрес Оријентом у Париз

Одмах по доласку посетио министра финансија Пачуа у хотелу, а после конферисања заједно колима отишли у Отоманску Банку, где их је у I сат примио директор г. Навиљ.

Живковић и овога пута жртвовао своје здравље да бесплатно на државном послу послужи.

Синоћ је у дому Навиљ давао у част Живковића дине, на ком је присуствовао од Срба још и Пачу и Свилокосић.

Зајам је осигуран.

ТОКИО. Ђенерал Ојама јавља званично да су Руси потучени у свима правцима. Изгледа да су Руси почели одступати у среду изјутра. Јапанци их гоне енергично.

ЛОНДОН. „Тајмс" јавља из Петрограда, да су губитци руски за првих десет дана битке по званичним подацима 33.000 људи од којих 830 официра. У Царско Село су стигли озбиљни извештаји. Куропаткин јавља да, пошто су јапанске трупе на северозападу Мукдена, то га приморава да се повуче одмах из Мукдена. Чује се јака пуцњаву топова, у Мукдену најжешћа се битка води.

ТОКИЈО. „Рајтер" јавља: Куропаткин потучен.

Практична Извешћа

Краљевско Српско Народно Позориште

Репертоар за Фебруар 1905. г.

Субота, 26 фебр. **Кирицја Хеншел**, драма у пет чинова од Герхарта Хауптмана, с немачког превео Б. Бошковић (Први пут).

Недеља, 27. фебр. Дневна представа: **Флорентински шешир**, шаљива игра у пет чинова, написали Ежен Лабиш и Марк Мишел, превод с француског. — Вечерња представа: **Кирицја Хеншел.**

Народни музеј

Народни Музеј отворен је публици сваког дана сем понедељника од 9—12 пре подне и од 2—5 после подне.

Народна Библиотека

Народна Библиотека отворена је публици сваког радног дана од 8—12 пре подне и од 2—6 после подне, недељом и великих празничних дана не ради, као ни у мање празничне дане по подне

Цензура у Новчаним Заводима

Народна Банка — Уторником, четвртком, и суботом.

Кредитни Завод — Уторником и петком.

Кредитна Банка — Понедељником, средом и петком.

Трговачка Банка — уторником и петком

Београдска Задруга — Понедељником и четвртком.

Врачарска Штедионица — Четвртком.

Чиновничка Задруга — Петком.

Дунавска Задруга — Средом.

Удеоничка Задруга — Средом

БЕРЗА

17 Фебруара 1905. год.

Наполеондор . . . . Продат . . 20·41 дин.
Форинте . . . . . . Продате . . 214·09 дин.
Лутр. 2 од сто Лоз С. Ж. Продат . .
Дуван. Лоз. С. Ж. . . . Продат . .

Дуванџиница на одличном месту предаје се под врло повољним условима. Питати уредништво.

Један СТАН од две собе и кујне у кнез Михаиловој ул бр. 15. издаје се *одмах*. Упитати г. Павла Маринковића.

Чезе (или енглеску карету) ко има на продају нека јави уредништву „Правде“.

РУКАВИЦА

Женских кожни, одличне каквоће беле у бојама и црне, пар дин.

2.50

ПРОДАЈЕ

Мануфактурно-Платнарска Радња
МИЛОШЕВИЋА И КОМП.
преће:
Бранксвић и Вулковић
Београд, Кнез Мих, ул. бр. 32.
— ТЕЛЕФОН 302 —

У пола цене

Већу партију штофова за женска одела продаје

У ПОЛА ЦЕНЕ

Мануфактурно Платнарска Радња
МИЛОШЕВИЋА И К°
преће: *Бранковић и Вулковић*, Београд
Кн. Михаилова улица број 32.

ТЕЛЕФОН Бр. 151 ДОБИО САМ **ТЕЛЕФОН Бр. 151**

Једну партију вина и то:

Једногодишње	**Сићевачко**	црно	кошта литар	0·50 п. д.
Двогодишње	**Смедеревско**	бело	„ „	0·60 „ „
Двогодишње	**Врањско**	црно	„ „	0·60 „ „
Трогодишње	**Смедеревско**	бело	„ „	0.80 „ „
Трогодишње	**Књажевачко**	црно	„ „	0.90 „ „
Петогодишње	**Прокупачко**	црно	„ „	1·00 „ „
Медок (Médok)	**Француско** (бордо)	црно	„	1·50 „ „
Сотерн (Sauternes)	„ „	бело	„	1·50 „ „

Поштовани потрошачи уверили су се, да су именована горња вина чиста и природна.

Преко 100 литара знатно јевтиније.

Ђока Богдановић
закупац хотел „Империјала“

Бр. 7 10—20

ОВОГОДИШЊИ СВЕЖ И ПРАВИ

„МАРИЋЕВ“ РИБЉИ ЗЕЈТИН

Са јодним гвожђем

Од лекара препоручено одлично средство за чишћење покварене крви код шкрофула, отока жлезда, бледоће, оспифирцигера — и осталих кожних болести, као и за крепљење малокрвне и слабуњаве деце. Справљен је по најновијем норвешком пропису под гаранцијом из свежег чистог правог **Рибљег зејтина**, добивеног из рибе зване „Dorsch“, деца га радо пију, не квари стомак као многи други Рибљи Зејтин, добивени не од рибе „Dorsch“, већ од *морског пса* и т. д. а који се под именом „Рибљи Зејтин“ продају.

Цена правог „Марићевог“ Рибљег Зејтина са јодним гвожђем: 1 флаша 1·60 дин; 5 флаша 7 динара.

„Марићев“ Реуматичан флуид, одлично средство за трљање противу реуматизма, ишијаса, укочености, болова у рукама, ногама, иглавковима и свих болести које од назеба пропазаве. Цена 1 флаша 2 динара.

Поруџбине из унутрашњости по пријему новца или уз доплату шаље одмах: **Апотека код „Српског Краља“ — Николе J. Марића у Београду**. — Улица Краља Александра бр. 90.

ЗА МЛАДЕНЦЕ

СТАКЛАРСКО-ПОРЦУЛАНСКА РАДЊА

БРАЋЕ К. ЋИРКОВИЋА

Караџића ул. Бр. 18. спроћу лутер. цркве

Препоручује велики избор посуђа: *Стаклених, порцуланских, металних, никлованих, кина-сребрних, асталничића бронзани* и других разних предмета за ПОКЛОНЕ.

Нарочито обраћа пажњу П. П. на сервисе. За умивање, Сервисе за ручавање за 6—12 персона као и на сервисе за ракију, вино и пиво.

Радња је сада реновирана и добро сортирана а цене врло солидне.

2—10

Стовариште јагодинског пива

Јавља Поштованом Грађанству да је добило овогодишње пиво

САЛВАТОР

из чувене пиваре М. J. Косовљанина и да ће, као и сваке године, точити за кратко време, и то у гостионицама: код „Такова“, „Лондона“, „Орача“, „Два Сокола“, и „Новог Мајдана“. Овогодишњи САЛВАТОР из Пиваре г. Мих. J. Косовљанина је изврсног квалитета и надмаша и страни САЛВАТОР.

17—II—1905
Београд

Стовариште

Задруга за Подизање Зграда

Прима новац до 6% интереса по споразуму.

Има кућа на продају.

Прима се подизања зграда.

Израђује планове и предрачуне.

Има плацева на продају а сви се налазе у варошком рејону.

Посредује за продају и куповину кућа и и имања.

Бр. 2—20

ШТОФА ШТОФА

ТРГОВИНА

КОД „ДВА БРАТА“

преко од хотела „Македоније“, до електричара

Добила је **500** комада разноврсних **штофова**; распродајемо испод **фабричне** цене.

Штофова за женске хаљине у боји црних, карираних и делина.

КОРИСНА ПРИЛИКА

Свиле за хаљине, украсе, у боји и црне од цене: метар 1·50, 18·80, 2·—, 2·40, 2·80, 3·—, 3.50, 4·— до 8·— динара.

ВЕЛИКИ ИЗБОР

Платна у комаду од 30 метара за динара: 15·—, 16·—, 17—, 18·—, 19·—, 20— па на више.

Платна за јорганске и душечне чаршаве у ширини: 140|130 150|140 170|160 180|170 200|2

Поркета белог, шнир и пик у боји.

Везова белих у боји.

Цвилиха за душеке и ролетне.

Оксфорта 1 ком. 20 метара дин. 11·—, 12·—, 3·—, 14·—, 15·— па на више.

Градла, кетера, ангина, у великом избору. — Огроман избор **свиленог фула** кутија 6 дин.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — За унутрашњост шаљемо поруџбине уз доплату. Ко пазари преко од 10 д. добијаће поклон.

РАСПРОДАЈЕМ ЈЕДНУ ВЕЛИКУ ПАРТИЈУ АМРЕЛА

С поштовањем
Трговина код „Два Брата“

Бр. 5 6—15

Помодна мануфактурна и платнарска трговина

БОЖЕ Х. ГАБАЈА

Васина ул. бр 5

Васина ул. бр. 5.

РАСПРОДАЈЕ **СВИЛЕ** за хаљине венчанице

ШТОФОВА

за женске хаљине у модерним фарбама и црних

Фабрично стовариште

Платна за удаваче и домаће употребе 1 комад 30 метара
Дин. 14, 15, 16, 17, 18, 19. 20 па на више

Распродаје једну велику партију зимских **ЦИПЕЛА** од цене: дин. 2, 2·50, 3, 3·50, 4·50, 5 па на више

Распродаје гарнитура асталских и креветских чаршава штофаних и кончаних.

Мустре на захтев шаљем бесплатно

Поруџбине шаљем уз доплату.

Бр. 1 10-15

С поштовањем
БОЖА Х ГАБАЈ

Власник **Павле Маринковић** Издавач штампарија „Св. Сава“ Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1.50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . . 4 „

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара.
Уређује Одбор

Уредништво
кнез Михаилова ул бр. 15
ТЕЛЕФОН БР 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Штампарија Св. Саве.
Дечанска ул. бр. 20

БРОЈ 50. БЕОГРАД, СУБОТА 26. ФЕБРУАРА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Види телеграме на трећој страни

Порушени Србинови идеали

—:—

Пошто је постала јасна, сад већ остаје и утврђена „операција“ са три милијуна дин. Све што је о тој до сад нечувеној и невиђеној смотацији Балугџић пред судом изнео, остало је непобијено. Ни једно од оних поменутих лица, — ма да су сви били јако дирнути Балугџићевим откровењима — није смело под потписом његов исказ оспорити, ма да су многи у *приватном* говору тврдили да Балугџић „лаже“ и да ће они дати најенергичнији деманти. Све је, дакле, остало онако како је он показао.

С те прве тачке чисто „финансиске“ прелазимо на аферу која се тиче националне политике, и која се после ових Балугџићевих откровења у са свим новој боји представља. Ни наводи Балугџићеви, који се на њу односе, нису ничим са надлежне стране потврђени, сем што је „Самоуправа“ покушала да им оспори важност.

Ми немамо никаква основа не веровати овим исказима Балугџићевим. Кад су могли данашњи властодржци поклањати слепу веру свима његовим нападима на прошло стање, о коме он није био ни из далека овако обавештен и према коме је он био до цинизма огорчен, зашто данас не би читаоци поверовали његовим речима, кад говори о ствари, која је њему, судећи по његовом положају у Двору, могла бити до ситница позната? У толико му се пре може веровати — само у овом случају — што он сад није према новом стању нерасположен, него је његов најватренији присталица, па и ако зна да ће ова његова откровења бацити веома ружну сенку на данашњи режим, он се ипак решио да говори.

Нас се апсолутно не тиче у овом случају ни његова личност, нити побуде из којих он то чини. Његови искази — који су праве исповести — имају за нас вредност једног *изгубљеног писма* као оно Милоша Јовановића у јучерањем броју „Правде.“

Ми се користимо овом срећном приликом да би што боље могли осветлити основе данашње режимске политике, те да се истрезни и ово мало наивног света, који је очекивао неки бољитак у „обновљеној Србији.“

*

Многи теоричари тврде да је Република као облик владавине много бољи од Монархије из пуно разлога, међу којима је један од најважнијих и овај: што се у Монархији врло често дешава, да се интереси династички претпоставе интересима Земље.

Балугџић је својим исказима на суду пружио тим теоричарима један леп пример за њихову тезу.

Он је из два поверљива разговора, што је водио са Бугарским Кнезом и са једним чланом наше Владе (а ни један ни други разговор није демантован), закључио пред судом, а у ствари је тврдио с поуздањем, што му га дају и друга тачнија сазнања: да је Србија с Бугарском закључила споразум *на основи узајамног одржавања династија.*

Балугџић ово тумачи онако како ће за његову агитацију бити најбоље т. ј. да су тиме српски интереси оштећени у толико, што би српска војска (та „узданица“!), којој су намењени велики национални задаци, морала у извесном случају, ако би услед немира Кнез Фердинанд дошао у опасност, ићи у Бугарску и тамо своју крв пролевати, да би одржала Кнеза Фердинанда на престолу.

Балугџић је то могао рећи и остати жив, он је слободан још жешће закључке правити и још се патриотскије изражавати, али нека га та родољубива брига не мори. Ако се само *тога* боји, он може мирно спавати.

Остали свет, који већ поодавно и с разбором прати развој прилика и у Србији и у Бугарској, и коме је боље позната ситуација у обема земљама и војскама, него Балугџићу, увиђа да би ту био са свим други ђаво. У Бугарској није подељена војска у два табора.

Ако би до чега дошло више је но сигурно да не би наша војска трчала у Бугарску да брани Кобурга, нити је Бугарска тражила да таква клаузула уђе у тајни споразум. Има она много већих и важнијих циљева, ради чијег постигнућа је она јамачно и пристала да и то „узајамно подржавање“ уђе у уговор. Бугарска, која се приволела земаљскоме царству, упрегла је све своје силе да извојује Маћедонију и у стању је да би то постигла да пристане и на најапсурдније услове.

У осталом ток догађаја показује да је и наше и њихово схватање тачно. Они се у Маћедонији, *сад више но икад до сад,* понашају као у својој кући. Развили су таку силну агитацију, да им Срби само позавидети могу. Ко им год од Срба смета — њега уклањају немилице, а Србија не сме ни да писне, него још наши конзулати препоручују мирољубивост оним потлаченим Србима. Кад Бугари не могу баш сваком да дођу хака, они то захтевају од Србије, која на мах захтеве испуњава. Тако је домамљен на веру и интерниран у Крагујевцу Мицко, да цитирамо овај један од стотине најпознатијих примера.

По Софији се шетају с министрима Цончев, Сарафов, Грујев и сви маћедонски „дејци“, па нико не сме ни да помисли да што Бугарској пребаци, а у Србији?

Уз агитацију по Маћедонији иде паралелно одлична спољна политика владе бугарске и вешта радња кнежева (тај еминентни опорћуниет“ као што га назива „Temps“), који својим посетама по дворовима Великих Сила припрема земљиште за успехе у Маћедонском питању.

Ти, срећна Србијо, на сваки успех Бугарске, одговори с по једним скандалом!

И како сад тек јадно и бедно стоји наша спољна политика! Многи су се чак жалили и није им било право што Србија на *равно* третира с Бугарском; многи чак нису хтели у опште с Бугарском заједничкога рада ни споразума, а никад нико није ни помишљао: да ће се смети и овако што унети у уговор.

Што се нас тиче, ми смо били увек да база наше спољне политике мора бити: заједничка радња с Бугарима. Ми смо знали да је та, веома благодарна и плодоносна у будућности, политика јако непопуларна код оба народа у садашњости; знали смо да ће бити огромних тешкоћа при изналажењу додирних тачака и општих интереса, и да ће извођење политике споразума доживети страховитих криза, горких разочарења и најзад стати огромних жртава у претенсијама.

Али смо се ипак уздали: да ће добри ђеније два братска народа умудрити наше државнике да тим путем пођу и помоћи им да на њему истрају те тиме своје отаџбине спасу.

Али јао! ми ни једнога часа, ни у најпесимистичнијем расположењу нисмо могли претпоставити: да ће велика будућност Србијина бити жртвована сићушној, грабљивој садашњости; да ће Маћедонија послужити за лична поткусуривања, и да ће интереси једне фамилије постати алфа и омега српске националне политике.

Благо онима, који ово не доживеше!

А сучим ћемо ми изаћ' пред Милоша?

КО ПОРУШИ У ТОПОЛИ КУЛУ?

—:—

Поштовани Господине Уредниче,

У Вашем цењеном листу — бр. 105. у нотици под називом „Ишчачкавања,“ говори се: о моме изненадном пензионисању, и да је узрок томе, што сам, као ондашњи полицијски чиновник, после Тополске Побуне порушио градић у Тополи; а изнет је и неки говор, који се о томе између г. министра војног ђенерала Радомира Путника и мене водио.

Нотица је та Г. Уредниче у неколико погрешна, и хтео сам је ради тога одмах исправити, али ме је од тога уздржало, што сам се постарао да приберем доказе о томе: Ко је порушио градић у Тополи, и ко је иследњивао кривицу пок.: Јеврема Марковића, пошто ми је г. Министар војни, на један дан пре мога пензионисања саопштио, да сам ја тај био.

Како сам сад добио доказа о наведеноме, изјављујем, да је ствар о моме пензионисању овако текла:

У суботу 11. Децембра пр. год. саопштио ми је г. Министар, да је у министарској седници искрсло питање да се пензионишем: што сам, у времену Тополске Побуне, порушио кулу у Тополи, и што сам иследњивао кривицу пок. Јеврема Марковића.

Уверавао сам г. Министра да то није истина, а и да сам све то по дужности чинио, зар то може бити узрок пензионисању после 27. година, када би и кривица застарила, да сам баш ја пок. Јеврема Марковића и без пресуде убио! Уверавао сам га, да сам ја тада, као писар Првостепеног Крагујев. суда, за време другог српског-турског рада 1877. године, одређен био за Начелника тополске станице, и да сам једино само ту дужност у Тополи вршио, а да никаквог удела нисам имао ни у рушењу Куле у Тополи, ни у иследњењу и суђењу кривице пок. Јеврема Марковића, нити ма кога од окривљених по афери Тополске Побуне, напоменув му, да се о правом стању ствари може уверити из акта команданта тополске посаде. Но г. Министар није нашао за потребно да се о истинитости увери, и ако му је дужност налагала да то учини, и сутра дан 12. Децембра стављен сам у пензију.

Да су наводи г. Министра војног, — да сам ја порушио Кулу у Тополи, и да сам кривицу пок. Јеврема Марковића иследњивао, неистинити, ево доказа:

1. Градић — Кулу — у Тополи, порушио је у главном, средством кулучара, ондашњи Начелник среза Јасеничког, а сада окружни Начелник у пензији г. Сима Павловић, према *писменој наредби команданта* тополске посаде, а коју је наредбу, команданту тополске посаде из Београда донео лично један ондашњи артилериски потпуковник, који је и сада жив,* и 1. Децембра 1877. год. предао му је у Тополи. Тврђе пак делове Куле, средством динамита порушио је ондашњи артиљер. поручник, а сада Управник Монопола Дувана, г. *Влајко Николић* (ох, ох!). Ово се све тврди званичним подацима, који се находе у актима команданта тополске посаде, која се и сада налазе у главном ђенерал-штабу, а то ће потврдити и г. Влајко Николић и г. Сима Павловић, који су у Београду;

2. Кривица пок. Јеврема Марковића, иследњивана је, претходна истрага извршена у његовој команди, па предмет, преко среске власти послат Тополском Војном Суду, у коме је поред осталих судија, био као судија — аудитор — и г. Гача Поповић сада пук. у пенз., што тврде званични подаци, који се налазе у актима Тополског Војног Суда, која се у главном ђенерал-штабу чувају, а то ће потврдити сигурно и г. г. Гача Поповић и Сима Павловић, а и остала г. г. судије, који су сви у животу;

3. Погрешно је у нотици стављено, да сам као полиц. чиновник порушио градић у Тополи, јер никад у полиц. служби нисам био, нити сам градић порушио; и

4. Погрешно је тако исто, да сам у говору са г. Министром спомињао и имена пок. ђенерала Косте Протића и г. Авакумовића, но је другојачији и интересантнији говор г. Министров тада био, али се за сада устручавам да га и јавности предам (а што? — ур.).

Ради уверења г. Министра војног, да сам му истину на питање његово одговорио да кулу нисам рушио, нити кривицу пок. Јеврема Марковића иследњивао, као што сам и дотле свагда искрен и савестан био, како према њему, тако и осталим г. г. Министрима за све време док сам шеф судске струке био — од 1893. до 1905. године; као и ради знања мојих другова и пријатеља о узроку мога пензионисања, — молим вас, г. уредниче, изволите ово јавности предати. Ваш

12. Фебр. 1905. год. Поштовалац,
Београд. **Анта Лазаревић**
судски пуков, у пенз.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Планови бугарског Кнеза.

Ус пркос званичном тврђењу — како од стране Бугарске тако и од стране Немачке, а сада и Енглеске — да посете бугарског кнеза, немачком и енглеском двору, немају никаквог политичког значаја, овај значај ипак постоји, ма колико се ми у Србији показивали несклони да тим званичним тврђењима верујемо. Није могуће, да кнез бугарски посећује дворове немачки и енглески, који, као што је познато, имају донекле заједничке планове на Балкану на супрот интересима Аустрије и Русије, а да се при састанку бугарског кнеза са немачким и енглеским владаром не поведе реч о политичкој ситуацији на Балкану. Политичарима, којима се због своје неспособности или неуспеха допада улога ноја, који крије главу у песак, мислећи да кад он ништа не види онда и други не види, могу бити довољни разлози којима се прави смер путовања кнеза Фердинанда покрива. Али људима, који хладно и бодрим оком прате развој политичких догађаја, ти разлози не могу затворити очи. Када је Русија, услед своје политике на далеком Истоку, оставила Балкан са свим Аустрији, бугарски кнез, као владар државе која има амбицију да постане стожер на Балкану, почео је да тражи начина да паралише опасност која његовој држави прети од Аустрије и разуме се да је морао доћи до уверења да ће ту опасност најбоље паралисати тако, ако нађе помоћи код супарника Аустрије у питањима која се тичу Балкана. Ти су супарници Немачка и Енглеска, и, кад бугарски кнез посећује владаре ових држава, онда значи да он код њих припрема земљиште у корист своје државе, а срдачан, за једног вазалног владара чак и сувише срдачан, пријем јамчи да намере бугарског владара нису наишле на неповерење или на непријем.

---

* То је сад ђенерал Илија Ђукић! (Ур.)

Наши меродавни фактори могу и себе и нас тешити, да је путовање кнеза Фердинанда са свим приватне природе, али тиме не могу уклонити факат да Бугарска за рана спрема себи пријатеље. А ми?

О РАТУ

Повлачење Руса ка Тјелину

Борба, која се бије западно од Мукдена, траје већ три дана. Руске трупе повлаче се са својих положаја на Шахду и на левом крилу, са утврђењима на Хунхо, дочим се Јапанци, приближујући се Мукдену све више концентришу. Јапанска одељења, која се са севера приближују Мукдену, приближила су се жељезничкој прузи до на 3 врсте, тако да ђулад њихових топова допиру до пруге.

Париским листовима брзојављају из Петрограда, да је Куропаткин приморан да напусти своје положаје у центруму на десном крилу и пред Мукденом, те да се повуче ка Тјелину. Један део његове војске одступа преко Фушуна. У опште Куропаткинов положај сматра се већ и у Петрограду као ванредно критичан, пошто Јапанци покушавају да са северне стране пресеку жељезничку пругу, која води у Мукден. Ако би у овоме успели, онда би Куропаткину био пресечен пут за повратак, и он би остао опкољен непријатељем.

Сва се нада полаже још у то, да ће Јапанци посустати.

Куропаткиново одступање

„Тајмс“ саопштава вест из Петрограда да су у Царскоје Село стигле врло озбиљне вести са бојног поља. Тврди се, да је Куропаткин јавио како се северозападно од Мукдена сконцентрисала једна велика јапанска сила, која га гони да се одмах повуче.

Руски губитци

Аутентични податци о руским губитцима још нису познати ма да се приближне цифре јављају и из Петрограда и из Токија. По петроградским извештајима, Руси су за последњих десет дана изгубили 33.000 људи, које мртвих које рањених, рачунајући ту и 830 официра. Међутим из Токија јављају, да су Руси изгубили око 50.000, а Јапанци само 25.000 људи. Како борба још једнако траје то је врло вероватно да су у опште све ове цифре само апромакситивне.

Положај пред Мукденом

По последњим вестима из јапанског главног стана, види се, да се Руси концентришу код Мукдена. Но Јапанци рачунају као сигурно — ако се не догоди што ванредно — да ће се Русима одступница ка северу онемогућити. Јапанско лево крило, које се налази на височима пет миља западно од Мукдена, напредује стално и рачуна се да ће то крило ускоро доспети до саме вароши. Десно јапанско крило потукло је руско лево крило и гони га тако да се сад очекује коначна победа Јапанаца.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

Зајам закључен? „Нова Сл. Преса“ доноси у броју од четвртка у свом економском делу овај телеграм из Париза: „У берзанским круговима говори се да се преговори о закључењу српског зајма могу сматрати као закључени. Зајам ће бити од 100 милијуна динара са 4 и по процента. 40 милијуна даће париске, 30 милијуна берлинске и 30 милијуна бечке банкарске групе.

Трговински уговор с Немачком. „Новој Сл. Преси“ јављају из Београда да је влада решила да трговински уговор с Немачком поднесе Нар. Скупштини још у овој сесији и да Скупштину распусти ако се у њој покажу какве сметње пријему уговора.

На чистини. Краљев лекар, Др. К. Динић, публикује ову изјаву:

„Истина је, да ми је мој пријатељ Јова Жујовић говорио: „како се проносе гласови“ да је двор заинтересован за „известан“ *систем* — а не број топова. Није ми дакле нагласио да се о том говори „нашим“ т.ј. круговима Самосталаца. О „милијуну“ једном или више није међу нама било речи.“

Видите ли виспрена господо око „Самоуправе“ како се долази до резултата кад се приђе послу како ваља. Сад, ако вам је стало до чисте истине, попритегните мало „пријатеља“ Жујовића да и он изађе на чистину. Ко зна шта ће вам тај господин испричати.

Уважене године службе. Михајлу Ристићу, пешадиском капетану, уважила је Нар. Скупштина у године указне службе 19. година, које је провео као учитељ пре но што га је пок. Краљ Милан превео у службу активног официра.

Талијански Краљ на Цетињу, Из Рима јављају, да ће талијански Краљ и Краљица овог лета отићи на Цетиње и тамо провести неколико дана.

Исправка. У бр. 36. „Правде“ под насловом „Српска посла“ изашла је нотица у којој се наводи, да је један Ваш сарадник 6. ов. мес. између 9 и 10 часова увече читаво по сахата тражио дежурног лекара и нико му се није одазвао.

Да не би необавештена публика мислила, да је ово било кривицом дежурног лекара, моли се Уредништво да изволи оштампати ову исправку.

Из дневника ноћног лекарског дежурства види се, да је 6. ов. мес. у 9 час. и 20 минута у вече телефоном позват дежурни лекар у Кнез Даниловy улицу код Ђоке Марковића обућара, због болести његове жене. Дежурни служитељ одмах је отишао да доведе кола и иста су за 10 минута била пред општинском кућом. У тренутку кад је лекар хтео да пође куда је позван, један жандарм довео је једног радника коме су у једној тучи на Дорћолу одгризли уво, лекар је морао прво овоме човеку зауставити крв, која је липтила, зашити и привезати ране, и по том одмах у 10 часова и 15 минута отишао поменутој жени.

Из довде изложеног види се, да је дежурни лекар био на својој дужности у општини и коректно поступио указав прво помоћ потребнијем.

Од Суда општине града Београда 20 фебруара 1905. године АБр. 2016.

Стрељани. Убице пок. Матића, трговца из Паланке, који су осуђени на смрт, стрељани су јуче близу Смедерева.

Француски клуб. Заказани концерат (матине) у француском клубу, за недељу 27. ов. м. одлаже се за недељу — 6. марта т. год.

Овом приликом се извештавају г. г. официри, да се од 1-ог марта т. г. отвара за њих и за почетнике курс.

Предавања ће се држати 3 пута недељно. За услове заља се обратити г. Вајану председнику или г. г. Куртију и Василију Јовановићу секретарима истога клуба.

Одбор госпођа „Књагиња Љубица“ имаће своје седнице *1. и 15. марта; 1 априла* као и свагог првог у месецу.

Све седнице држаће се у 10 сах. пре подне у одборској канцеларији. — Гундулићева ул. бр. 15.

Моле се *све* сталне чланице да изволе доћи.

Пажња читаоцима. Обраћамо пажњу читаоцима на оглас Косовљанинове јагодинске пиваре, којим се препоручује њезино пиво Салватор. Вода, којом се ово пиво справља, равна је водама пилзенских пива а парно кување такво је да даје пиву каквоћу која премаша квалитет баварских пива.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Исправка

Господине Уредниче,

У јучерашњем (13) броју вашег листа „Правде“ а у рубрици „Важне Вести“ штампана је белешка „Један куриозум“ у којој се једна моја депеша, послата са земунске станице шефу железничке станице у Инђији представља као сумњива и загонетна карактера.

Да сте штампали текст депеше, моје би објашњење било од само неколико речи, али кад то нисте учинили, а пустили сте овај коментар, потребно је да вам објасним шта значи она депеша.

Младић (дете, одрасли дечак) који је у поменутој белешци обележен знаком * * * јесте мој шурак Хр. Михаиловић, сада у Минхену, који је пролетос, без питања родитеља, и док му је мати била гост у мојој кући, пошао у свет с једним другом, чије је друштво за њ било опасно.

Због овог неваљалог му друга није требало ни њега пустити. За то кад сам сазнао да су пошли у Земун, похитао сам да му осујетим пут. Ради тога обратио сам се комесару савске полиције г. Б. Љубишићу а по том и комесару на железничкој станици г. Катићу и заступнику угарских железница. Ну ови за то што је * * * био већ на туђем земљишту и воз је већ био отишао из Земуна. нису ми могли помоћи, међутим упутили су ме на комесара полиције на земунској станици.

И ја сам похитао тамо да стигнем пре него би воз стигао у Инђију. А кад сам се обратио полицији, заступник комесаров објаснио ми је, шта имам да радим и отишавши са мном у телеграфски биро, саставио је депешу у прописној форми, којом сам се обратио шефу станице у Инђији с молбом да г. * * * задржи од даљег пута и спроведе у Земун. Бојећи се пак да та депеша не стигне касно из телеграфског биро-а у вароши Земуну послао сам сличну депешу у Брод ако би „путник“ пошао на Ријеку и даље. И обе ове депеше, по налогу тамо надлежних, потписао сам пуним именом додавши и звање да би се знало камо ће бити г. * * * по повратку.

Као што видите, Господине Уредниче, моја депеша шефу станице у Инђији, није ни сумњива ни загонетна, већ један корак потпуно приватна карактера за који сам имао одобрење од родитеља г. * * * и упутство полицијске власти овде и у Земуну. Али у колико ово истинито преправљање узрока поштанске депеше одузима овој сваки сумњиви и загонетан карактер, у толико је више загонетан начин,

КЊИЖЕВНИ ПРЕГЛЕД

„УЧИТЕЉ“

Педагошко-књижевни лист и орган учитељског удружења. Издавач учитељско удружење; уредник Михаило М. Станојевић учитељ у Београду. Излази у месечним свескама од 4 до 5 штампаних табака; година XXIV.

(наставак)

Друга свеска (октобарска) стоји много ниже од септембарске. Први чланак „Uzgojni idejal kralja Petra“ (Трстењак) штампан латиницом, са песничким полетом узноси васпитни идејал Краља Петра као оца; ну идеје у њему исправне су само по песничкој лепоти. Фразе остају фразе, које стилизоване лепо, одлично попуњују празнину. Одмах за овим долази стручна расправа др. Паје Радосављевића написана пуним разумевањем истакнуте теме. „Говор у деце“ од П. Љотића професора превод (свршетак из прве свеске), пун је финих опажања у развијању живота код деце, пропраћен психолошким и педагошким поукама. Од осталих радова истиче се темељитошћу студије чланак „*Из методике буквара*“ од Владимира Вемића учитеља. Ова расправа, узета као оригиналан рад пишчев, одаје темељну спрему господина Вемића. Писати о основним елементима, који чине методику буквара и њих расветлити, довести у везу и систематски израдити начела методике буквара, заиста је посао који тражи озбиљног и спремног радника, коме не оскудева ни теориска, ни практична спрема, наравно коме је литература методике буквара добро позната. Господин Вемић дорасао је расправљању ових питања и кад г. Вемић доврши своју расправу, вратићемо се да о њој исцрпно говоримо.

Узгред напомињемо да ова расправа писца учитеља из села, куд и камо стоји над расправом уредника „Учитеља“ о буквару г. Кашиковића. Док је код Вемића свака поставка оправдана познатим психолошким процесима и својом дубином ушла у научно истраживање потребних елемената, са којима се долази до постављања норми, чему и тежи педагогика као наука (да постане нормативна наука); дотле код уредника „Учитеља“ у његовом реферату наилазите на букварску библиографију по хронолошком поретку. О букварским методима, који су развијени упоредо са новим букварима, као да писац нарочито избегава да говори. Већа издашност у критичком проверавању метода букварског, јавља се код писца само кад говори о Јовићевом буквару. Али онај галиматијас појмова, често контроверзни један другом, а при том ни једна негација да је каквим било принципом оборена, доказује необичну порцију цинизма уредниковог. Тврдња уредникова: да се Јовићев буквар „разликује од првобитног неком оригиналношћу која је порушила основне принципе савремених буквара и бацила букварску литературу уназад“, није ничим доказана. Уредник „Учитеља“ заборавља, да је и у књижевности забрањено разбојништво; или мисли да читаоци неће у овом случају осетити онај исти страх, као и кад разбојник грмне: „дај паре“. Порушити без оправданих разлога једну умну тековину везану за име и част тога писца, теже је, но узети му знојну тековину — новац. Али — ситна пакост неких београдских учитеља нема краја...

Чланак „Ђачке књижице у народним школама од М. М. Стевановића даје богатог материјала младим учитељима за уређење ђачких књижница. И ако је у овој расправи требало нарочито разрадити питање: какве дела треба највише набављати за те књижице, којима је задатак, да што боље спреме васпитаника за живот, ипак је ова расправа добар прилог за решење тако крупног питања.

Трећа свеска „Учитеља“ (новембарска) удала се неочешљана. Уређивачки одбор хтео је овом свеском да докаже, како је заморен и дремован, па онако дремљив пустио, да цилит игра некакав М. Д. Максимовић учитељ, чија напис „Кроз нови закон“ даје му довољно права, да до године уђе у уређивачки одбор са садањим заједно. Наравно уласком овако врсног члана у уређивачки одбор „Учитеља“ појачао би се број чланова, али би квалитет остао исти.

Писац те расправе „Кроз нови закон“, одмах у почетку признаје, да „*не претендује на меродавност ових излагања, пошљедња, али нека се прима, бар — добра воља,*“ — (тачан навод са интерпункцијом), одаје заиста добру вољу пишчеву за цилитање, али то још није доказ, да писац треба да пише а уређивачки одбор да штампа тај напис!

У поменутом чланку (по реду први у свесци) г. Максимовић расправља питање о новом закону о народним школама чији је творац Љуба Давидовић. И ја сам писао о томе закону, па наравно износио мане али и добре стране, али кад сам прочитао ову шетњу „Кроз нови закон“, ја сам се — признајем — згрануо. Није то више да не ваља закон, како смо нас неколико тврдили, признајући му и добре стране, но је то већ, како вели Максимовић, апсолутна „немогућност“ извести оне одредбе (продужно школовање), које овом Давидовићевом закону баш и дају неко обележје, које га дели од осталих закона о народним школама. (свршиће се) како је уредништво „Правде“ у суседној монархији могло доћи до текста депеше, коју сам платио и од тога признаницу добио, али нисам добио никаква одговора, и ако сам се у два маха обраћао редарству у земунској станици.

Молећи Вас, Господине Уредниче, да ово моје писмо штампате као исправку белешке „Један куриозум“ част ми је уверити Вас о мом штовању.

Јован Н. Томић,
библиотекар Нар. Библиотеке“.

Пошто је овај учевњак из пусте амбициозности запео свима средствима да му ова његова проза угледа света у тако озбиљном листу као што је „Правда“, то је ево саопштавамо. Ово му је досад најбоља диплома.

Књижевна питања

Поглед на руску поезију последњих сто година.

— *А. Волински* —

3)

I

Још је и ово нашао Достојевски у производима Пушкиновим. Нашао је да борбу особних и елементарних народних принципа као и пророчанство да ће ти принципи победити у руској историји која ће, због својих опште човечанских идеја, постати некада средсредом светске историје. И само је Достојевски могао тако разлагати Пушкинову уметност, у којој су облик и садржина сливени тако чврсто уједно да на први поглед изгледа као да је сва та красна, лака и слободна поезија само тријумф сјајнога облика. Код Пушкина је све светло и јасно, неусиљено и с поља нимало умотано. Пред очима вам се отвара цео свет живих организама, а ако погледате на њ изгледа вам да песник и не мисли на оне законе који крећу тај свет. Све се код њега блешти као у јутарњој сунчаној светлости, па је и сама човекова туга преливена неком тишином и омекшана неком благом надом у могућност хармоније. Можемо рећи да је Пушкиново песништво у истину божанско зато што су хаотичне подлоге живота подупрте у њему већ готовим, кратко кристализованим, савршеним формама, које се виде и осећају више него стварност светскога хаоса, његова мистика која порађа из себе сваку телесност. Код Пушкина је као код генијалнога уметника свуда на првоме месту та жива крв, ватрена, покретна, подложна само механици емпиричних моћи...

(Наставиће се)

ИЗ НАРОДА

—:—

Претње!

Кроз Алексинац кружи глас: како се стари дефицитлија Милун спремио, да демантује „Правдин“ допис „Алексиначки Балугџић“. Изјаву је документовао са „непобитним аргументима“ из минулог му председништва под бившом династијом. По истој, где саме цифре говоре, изјављује без зазора: да је сем 100 кгр. алеве паприке за боље угошћење покојног Краља и Његове свите потрошио и једна кола зелени, што је према његовом рачуну „сувише јефтино за богате Алексинчане.“

У тој изјави, послатој његовој за срце му прираслој „Самоуправи“, испољава и своју ужасну мржњу спрам старе династије, којој је како вели: „услед притиска био одан“. Искрен човек па ће све „од срца са осећањем“ изнети ради својих пријатеља, како је, у истини било и тим оборити све против њега изнете гласове.

Весели Алексинчани изгибоше свако јутро трчећи књижари Ристе Бајлона ради „Самоуправе,“ која се на „јагму продаје.“ због „с нестрпљењем“ очекујуће изјаве. —

Баш су домишљани они око „Самоуправе“. Ко веле, да бар овом приликом — аконто изјаве која због своје стилизације још лежи у кошу и ако је писана руком „човека од пера,“ чувеног професора кликера — протура свој лист. Сачекаћемо док изваде из коша и ту нечувену изјаву, што ће без сумње учинити из решпекта „духовитог професора.“

— Сем тога, овамо се најако говори: како је господин кликер спремио против уредништва „Правде“ необориму тужбу због нанете му увреде. Како је „осетљив“ г. кликер, верују, да лако може позвати на двобој и самог уредника.

Тако исто и Цоја „бозаџиско пасторче“, нарогушено обратио се за састав тужбе дрвеном адвокату пуноглавцу Гилкићу.

Ови ватрени привърженици данашњег режима, тобож због увреде накострешени као ћурани, шикћу кроз Алексинац као гуске.

Богме у изгледу је „страшна ситуација“! Није се са овим шалити!

С тога нам пријатељска дужност налаже да Вас опоменемо, да се припремите за одбрану од ових „неустрашимих бораца“ а при том „великих и духовитих импровизијатора“.

Прете Вам, и то страшно прете ови „нечувени Алексиначки оракули!“

Од Алексиначког Балугџића, те „силе од човека“, немате се шта плашити, јер он воли да се о њему пише, па ма шта то било.

На послетку, зарежили и он, ми ћемо Вас известити на време.

12-II-905 Алексинац. *Вика.*

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

—:—

Масна парница.

Ових дана решавао је мадридски касациони суд једну парницу, која је покренута још 1517. год. — дакле још у 16. столећу. Парница се води око једног великог наследног добра, чији су приходи у току времена порасли на милијуне, ма да су читаве генерације адвоката те приходе јели. Ова је парница небројено пута долазила пред Касацију али је увек, час једној час другој страни полазило за руком, изналазећи све нека нова документа да решење одложи. Овог пута је Касациони суд заказао, да се парница мора завршити најдаље за две године.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

—:—

Идеали и идеализам у праву. *Мисли и захтеви ради унапређења правосуђа и судијског сталежа.* Од Др. Павла Шилхаса, среског судије. Превео Др. Драг. Аранђеловић, Београд. Штампано у штампарији Доситија Обрадовића, 1905. Цена 1 динар.

Ову лепу књижицу треба да прочита сваки судија и правник који се спрема за ту каријеру. Она је пуна паметних савета за стручно и морално образовање тога, скоро најважнијега, реда у држави. Преводилац, г. Аранђеловић, нас је задужио што нам је ово дело дао на српском.

Превод је течан и лак, те је, и са те стране, задовољство ову књижицу читати.

Позив на претплату на приповетку која је изашла у Немачкој прошле год. под именом **„Ђаковање Емила Вердера“**, изазвавши велико интересовање за питања, која се у њој расправљају на веома занимљив и пластичан начин, а црта ђачки живот са свима својим радостима и школским јадима.

Кроз целу приповетку провејава јасна жудња за стварношћу, природношћу и чистом истином као и најтоплија љубав према омладини школској.

Ову приповетку треба да прочитају родитељи и васпитачи, а нарочито је препоручујемо ученицима средњих и виших школа, ради којих је и написана — ради којих је и преведена.

И ако ће приповетка изнети до 22 штампана табака, ипак јој је цена, сада у претплати, само два и по динара (2,50) или круне.

Број претплатника заједно с новцем ваља послати Штампарији „Талетовој“, Краља Петра ул. бр. 9. која и јамчи за послати новац.

Рок претплате траје до празника Благовести, 25. марта.

ШАЛА И ЗАБАВА.

—:—

На изложби слика

„Ама, што ова сликарка употребљује увек тако дречеће боје?“

„Па зар не знате да је она глува“.

Јавна благодарност

—:—

Ради вечите успомене на пок. *Милутина Гарашанина* бив. председника министарства, сакупљени пријатељи из града Врања приложили су *сто динара* фонду сирот. ученика-ца врањ. основ. школа и тиме уписали пок. Гарашанина за *добротвора* овога фонда.

У име сирот. ученика-ца врањ. осн. школа, којима је много суза утрго овим фондом, потписати овим изјављују најтоплију благодарност приложницима — пријатељима пок. Гарашанина, са топлим жељама да се у Србији хиљаде великани и патриоте који се достојно одужују својим великанима.

Пок. Гарашанина Бог да прости.

22. фебруар 1905. год.
Врање. Председник уч.' већа
Деловођа, Управитељ
Љуб. В. Симоничић **Јосиф И. Петровић.**
уч.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

Петроград. Ђенерал Куропаткин телеграфише 23. о. м. с десне стране реке Хуна, да су Јапанци отпочели офанзиву ка Мукдену са север-запада, делимично и са севера; да се центар руске војске повлачи без битке ка утврђеним положајима, на десну обалу реке Хуна; и да су сви јапански напади на северне руске позиције одбијени. Јапанци су имали великих губитака. На западном фронту Јапанци су напали руске позиције код села Њузтуна, али су одбијени.

Лондон. Дописник „Рајтеровог бироа“ у војсци ђенерала Окуа јавља, да је лева јапанска војска пресекла и разорила железничку пругу између Мукдена и Уијеменга. Руси се повлаче северним путевима. Говори се да је једна колона леве војске имала близу Ликанонуа очајну битку с руском војском.

Јекатеринослав. У рудницима Шчербиновга и Бауербах, у баиновском округу, обустављен је рад; својина рудника, магацини и стоваришта опљачкани су. Кад је војска дошла да поврати ред радници је дочекаше камењем и револверима, после чега је избацила један плотун. Више радника је погинуло и рањено. Ред је успостављен и радници су се вратили на рад.

ЛОНДОН. „Дељи Телеграф“ јавља из Токиа: Чуло се да је руски центар церниран. Доцније је ту вест потврдила депеша по којој је руској војсци од 200.000 војника пресечена одступница. Рајтеров биро јавља из Њучванга: Ђенерал Ноги продужује наступање убрзаним маршем ради кооперације са левим крилом ђенерала Окуа. Тврди се да је Ноги заобишао једно јако руско одељење код Тијелина и да је пресекао повратак руским трупама. Тврди се да Куропаткин није добио никакву потпору од 14. ов. мес. на овамо.

ПЕТРОГРАД. Два непозната лица пуцала су на пуковника Пругулбицког, шефа сушумског округа, али га нису ранили. Атентатори су побегли.

ТОКИЈО. Рајтер јавља да су Јапанци заузели јуче у 10 часова Мукден.

ПОДЛИСТАК

ПСЕТО

Прича *И. С. Тургењева*

— с руског —

Своју је ташту, између осталога, дотерао тако изврсно: меницу јој је подметнуо; значи, изабрао је најосетљивији нерв! Постала је мека као памук: дала му је пуномоћије за управљање целим имањем — шта се може више желети? А доиста, зар је мала ствар — ташту победити — а? Изволите сами пресудити. Па ипак он је отишао од мене незадовољан: ја сам га опет казнио на картама са једном стотином рубаља. Чак ме је грдио: говораше да сам ја незахвалан, неосетљив; а шта сам ја ту крив? Ну, то се само по себи разуме — а његов савет ја сам примио к знању: тога дана отпутовао сам у град, и настанио сам се у кући познатог ми старчића расколника, који издаваше станове под кирију. Старчић је био достојан поштовања, премда малчице и суров, због усамљеног живота: сва му је породица изумрла. Само никако није волео дуван и према псима осећао је велику одвратност; чини ми се, пре би сам себе пресекао на пола, него, на пример, што би пристао да пусти у собу псето! Због тога, вели како је могућно! Ту код мене у главној соби, на дувару, само Владичица изволева стојати, и да ту мете погани пас своју нечастиву њушку. У противном — неваспитаност је! А у осталом, ја сам тога мишљења: каква је коме мудрост дана, тај нека се такве придржава!

— Та ви сте, као што ја видим, велики филозоф, — по други пут и с оним истим подсмехом прекиде га Антон Степанић.

Порфирије Капитонић овога пута се чак намршти.

— Какав сам ја философ — то се још не зна, — проговори он натмурено чупајући своје бркове: — али бих се ја радо примио да вам дајем лекције.

Ми смо се сви тако узбезекнуто загледали у Антона Степанића: сваки је од нас очекивао охол одговор или макар ужасан поглед... Но господин грађански саветник преведе свој подсмех од презривог у равнодушни, за тим зену, помлатара ногом на своме седишту — и ништа више!

— Ето, код тога старчића ја сам се и настанио, — продужи Порфирије Капитонић. — Одредио ми је он собицу, као познанику, не од бољих; сам је он становао такође ту иза преграде — а мени је само то било и потребно. У осталом ја сам тада претрпео муке! Собица мала, врућина тадашња, загушљивост, муве, па некаке лепљиве; у углу некав необични иконостас, са старим иконама; метално одело на ликовима икона изгледаше тамно без свакога сјаја, и не беше масивно, већ бушно, мирис се зејтина тако непријатно осећа од њих, и још од некакве шпеције; на кревету два перјана јастука; мрднеш јастуком, а испод њега мољац бежи... ја сам се већ, од досаде, напио чаја до невероватности — просто напаст! Легох; не беше могућности да заспим — а иза преграде домаћин уздише, кашље, чита молитве. Ну, ипак, најзад се смири. Чујем: поче стругати чутуре — и то некако лагано, на старомодни начин, учтиво. Свећу сам био одавно угасио — само гори кандило пред иконама... То је сметња значи! Ево, ја узех, и устадох лагано, онако бос: попех се на столицу код кандила, и дунух у њега... Ништа. — А-а! мислим: значи, код туђина не сме да се појављује.... Тек што сам се ја спустио на постељу — опет настаде узбуна! И гребе, и чеше се, и отреса ушима. . ну, баш као што треба! Добро. Ја лежим, чекам, шта ће бити? Чујем: буди се старац. Господине, — вели, — а господине? — А шта? — То си ти кандило угасио? — И не дочекавши мога одговора, кад се раздре наједаред — шта је то, шта је то? псето? псето! Ах, ти, проклети никонијанче! — Немој ме, — велим, — старче, грдити — већ је боље да ти сам дођеш овамо. Овде се, — ја му велим, — свршавају чудновате ствари. — Тумараше мало старац иза преграде и уђе код мене са свећом, танком-претанком, од жутога воска; и зачудих се ја, посматрајући га какав је! С разбарушеном косом, уши обрасле длаком, са злобним очима, као у твора, на глави му бела вунена капица, брада до појаса, такође бела, и прслук са бакарним дугмадима на кошуљи, а на ногама чизме од мешине — и заудара од њега на вењу. Приђе он с оваким изгледом ка иконама, прекрсти се он три пута са два прста, запали кандило, опет се прекрсти — и, окренувши се мени, само грокну: деде објашњавај! И тада му ја, ни мало не одуговлачећи, саопштих све опширно. Сва моја објашњења саслушао је старина, и да је бар једно словце изрекао: само главом врти. Затим он седе код мене на кревет — и дуго ћуташе. Чеше се по грудима, по потиљку и по осталим местима — и ћути. — Шта, велим му ја, Федуле Иванићу, како ти мислиш: да ли је то каква нечастива сила, или што друго?

(наставиће се)

…тична Извешћа

…пско Народно Позориште

…за Фебруар 1905. г.

…**Кириција Хеншел**, драма у пет … Хауптмана, с немачког пре… (Први пут).

…27. февр. Дневна представа: **Флорен…ински шешир**, шаљива игра у пет чинова, написали Ежен Лабиш и Марк Мишел, превод с француског. — Вечерња представа: **Кириција Хеншел.**

Народни музеј

Народни Музеј отворен је публици сваког дана сем понедељника од 9—12 пре подне и од 2—5 после подне.

Народна Библиотека

Народна Библиотека отворена је публици сваког радног дана од 8—12 пре подне и од 2—6 после подне, недељом и великих празничних дана не ради, као ни у мање празничне дане по подне

Цензура у Новчаним Заводима

Народна Банка — Уторником, четвртком, и суботом.

Кредитни Завод — Уторником и петком.

Кредитна Банка — Понедељником, средом и петком.

Трговачка Банка — уторником и петком

Београдска Задруга — Понедељником и четвртком.

Врачарска Штедионица — Четвртком.

Чиновничка Задруга — Петком.

Дунавска Задруга — Средом.

Удеоничка Задруга — Средом

БЕРЗА

17 Фебруара 1905. год.

Наполеондор	Продат . .	20·41 дин.
Форинте	Продате . .	214·09 дин.
Лутр. 2 од сто Лоз С. Ж.	Продат . .	
Дуван. Лоз. С. Ж. . . .	Продат . .	

Дуванџиница на одличном месту предаје се под врло повољним условима. Питати уредништво.

Један СТАН од две собе и кујне у кнез Михаиловој ул бр. 15. издаје се *одмах*. Упитати г. Павла Маринковића.

Чезе (или енглеску карету) ко има на продају нека јави уредништву „Правде“.

РУКАВИЦА

Женских кожни, одличне каквоће беле у бојама и црне, пар дин.

2.50

ПРОДАЈЕ

Мануфактурно-Платнарска Радња

МИЛОШЕВИЋА И КОМП.

пређе:

Бранковић и Вулковић

Београд, Кнез Мих. ул. бр. 32.

— ТЕЛЕФОН 302 —

У пола цене

Већу партију штофова за женска одела продаје

У ПОЛА ЦЕНЕ

Мануфактурно Платнарска Радња

МИЛОШЕВИЋА И К°

пређе: *Бранковић и Вулковић*, Београд

Кн. Михаилова улица број 32.

ТЕЛЕФОН Бр. 151 ДОБИО САМ **ТЕЛЕФОН Бр. 151**

Једну партију вина и то:

Једногодишње	**Сићевачко**	црно	кошта	литар	0·50	п. д.
Двогодишње	**Смедеревско**	бело	„	„	0·60	„ „
Двогодишње	**Врањско**	црно	„	„	0·60	„ „
Трогодишње	**Смедеревско**	бело	„	„	0.80	„ „
Трогодишње	**Књажевачко**	црно	„	„	0.90	„ „
Петогодишње	**Прокупачко**	црно	„	„	1·00	„ „
Медок (Médok)	**Француско** (бордо)	црно		„	1·50	„ „
Сотерн (Sauternes)	„ „	бело		„	1·50	„ „

Поштовани потрошачи уверили су се, да су именована горња вина чиста и природна.

Преко 100 литара знатно јевтиније.

Ђока Богдановић
закупац хотел „Империјала“

Бр. 7 11—20

ОВОГОДИШЊИ СВЕЖ И ПРАВИ

„МАРИЋЕВ“ РИБЉИ ЗЕЈТИН

Са јодним гвожђем

Од лекара препоручено одлично средство за чишћење покварене крви код шкрофула, отока жлезда, бледоће, ослифирицгера — и осталих кожних болести, као и за крепљење малокрвне и слабуњаве деце. Справљен је по најновијем норвешком пропису под гаранцијом из свежег чистог правог **Рибљег зејтина**, добивеног из рибе зване „Dorsch“, деца га радо пију, не квари стомак као многи други Рибљи Зејтин, добивени не од рибе „Dorsh“, већ од *морског пса* и т. д. а који се под именом „Рибљи Зејтин“ продају.

Цена правог „Марићевог“ Рибљег Зејтина са јодним гвожђем: 1 флаша 1.60 дин; 5 флаша 7 динара.

„Марићев“ Реуматичан флуид, одлично средство за трљање против реуматизма, ишијаса, укочености, болова у рукама, ногама, зглавковима и свих болести које од назеба пропзлазе. Цена 1 флаша 2 динара.

Поруџбине из унутрашњости по пријему новца или уз доплату шаље одмах: **Апотека код „Српског Краља“ — Николе Ј. Марића у Београду** — Улица Краља Александра бр. 90.

ЗА МЛАДЕНЦЕ

СТАКЛАРСКО-ПОРЦУЛАНСКА РАДЊА

БРАЋЕ К. ЋИРКОВИЋА

Караџића ул. Бр. 18. спроћу лутер. цркве

Препоручује велики избор посуђа: *Стаклених, порцуланских, металних, никлованих, кина-сребрних, асталчића бронзани* и других разних предмета за ПОКЛОНЕ.

Нарочито обраћа пажњу П. П. на сервисе. За умивање, Сервисе за ручавање за 6—12 персона као и на сервисе за ракије, вино и пиво.

Радња је сада реновирана и добро сортирана а цене врло солидне.

3—10

Стовариште јагодинског пива

Јавља Поштованом Грађанству да је добило овогодишње пиво

САЛВАТОР

из чувене пиваре М. Ј. Косовљанина и да ће, као и сваке године, точити за кратко време, и то у гостионицама: код „Такова“, „Лондона“, „Орача“, „Два Сокола“, и „Новог Мајдана“. Овогодишњи САЛВАТОР из Пиваре г. Мих. Ј. Косовљанина је изврсног квалитета и надмаша и страни САЛВАТОР.

17—II—1905
Београд

Стовариште

Задруга за Подизање Зграда

Прима новац до 6% интереса по споразуму.

Има кућа на продају.

Прима се подизања зграда.

Израђује планове и предрачуне.

Има плацева на продају а сви се налазе у варошком рејону.

Посредује за продају и куповину кућа и и имања.

Бр. 3—20

ШТОФА **ШТОФА**

ТРГОВИНА

КОД „ДВА БРАТА“

преко од хотела „Македоније“, до електричара

Добила је **500** комада разноврсних **штофова**; распродајемо испод **фабричне** цене.

Штофова за женске хаљине у боји црних, карираних и делина.

КОРИСНА ПРИЛИКА

Свиле за хаљине, украсе, у боји и црне од цене: метар 1·50, 18·80, 2·—, 2·40, 2·80, 3·—, 3.50, 4·— до 8·— динара.

ВЕЛИКИ ИЗБОР

Платна у комаду од 30 метара за динара: 15·—, 16·—, 17—, 18·—, 19·—, 20— па на више.

Платна за јорганске и душечне чаршаве у ширини: 140|130 150|140 170|160 180|170 200|2

Поркета белог, шнир и пик у боји.

Везова белих у боји.

Цвилиха за душеке и ролетне.

Оксфорта 1 ком. 20 метара дин 11·—, 12·—, 3·—, 14·—, 15·— па на више.

Градла, кетера, ангина, у великом избору. — Огроман избор **свиленог фула** кутија 6 дин.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — За унутрашњост шаљемо поруџбине уз доплату. Ко пазари преко од 10 д. добијален поклон.

РАСПРОДАЈЕМ ЈЕДНУ ВЕЛИКУ ПАРТИЈУ АМРЕЛА

С поштовањем
Трговина код „Два Брата“

Бр. 5 7—15

Помодна мануфактурна и платнарска трговина

Васина ул. бр 5

БОЖЕ Х. ГАБАЈА

Васина ул. бр. 5.

РАСПРОДАЈЕ **свиле** за хаљине венчанице

ШТОФОВА

за женске хаљине у модерним фарбама и црних

Фабрично стовариште

Платна за удаваче и домаће употребе 1 комад 30 метара Дин. 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 па на више

Распродаје једну велику партију зимских **ЦИПЕЛА** од цене: дин. 2, 2·50, 3, 3·50, 4·50, 5 па на више

Распродаје гарнитура асталских и креветских чаршава штофаних и кончаних.

Мустре на захтев шаљем бесплатно

Поруџбине шаљем уз доплату.

Бр. 1 11-15

С поштовањем
БОЖА Х. ГАБАЈ

Власник **Павле Маринковић** Издавач штампарија „Св. Сава“ Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1.50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . . 4 „

Излази сваки дан
из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара.
Уређује Одбор

Уредништво
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР 857.

Сву претплату и огласе за лист
слати администрацији „Правде“
Штампарија Св. Саве,
Дечанска ул. бр. 20

БРОЈ 58.
БЕОГРАД, УТОРАК 8. МАРТА 1905. ГОД.
ГОДИНА II.

Види телеграме на трећој страни

ЛОГИКА

на збору акционара Народне Банке

—:—

Сирота логика! Зла ли је времена доживела. Нигде је не трпе. Као што је оно Краљевић Марко некада узвикивао: „Зле ти судбе допадосмо Шаро, — Ја апсане а ти мензулане!“ — тако ти некако могу сада узвикивати логика и њена друга правда. На прилику овако: Злу ти судбу дочекасмо, друго, — Не верма нас ни старо ни младо!

Пошто је логика видела, како јој је у Влади, како у Скупштини, како у Савету, како у Универзитету, како ли на другим странама, хтела је јуче, тешко њој, да види како ће јој бити и на збору акционара Народне Банке.

И видела је. Свуд јој исто.

И ту је дочека, докопа, и немилостиво згњави државни саветник г. Аца Борисављевић. Г. Аца најпре доказиваше: како Управа банчина није дорасла свом позиву; како не уме да чува интересе банчине; како је требала још на *десет година* пре истека садање банчине повластице учинити кораке за продужење ове повластице, а не сад тек, на четири-пет година пре истека садање повластице; како ју је сада Влада *нашоцињала*; како јој је Влада бацила *мамац*, а она се на мамац полакомила; како она није требала чинити Влади, Држави, никакве позајмице, док прво не добије у руке продужење повластице; како он сад може позитивно тврдити да од продужења повластице неће ништа ни бити...

Једном речи, г. Аца и тим и даљим таким у ствари доказиваше: да је у овом послу Влада изиграла *каишара*, а Управа банчина *мамлаза*.

А кад Управа банчина на то одговори: да та сведоџба г. Ацина о Влади може бити и основана, јер г. Аца је тамо из тог круга у коме је и Влада, и он је бивао министар и они тамо један другог боље знају; али да Управа никад никоју Владу није могла друкчије сматрати него као Владу поштену, од људи поштених а не од којекаквих и да се даље, ни у ком случају, била Влада кака му драго, не може рад на продужењу повластице вршити друкчије, него како је овде вршен; да ни Влада Управи, ни Управа Влади не може ништа дефинитивно потписати ни дати, док Влада не добије одобрење од законодавне власти, а Управа од збора својих акционара — онда г. Аца лист обрну и скоро Управу направи каишарем а Владу мамлазом!

Није то тако, вели, како Управа хоће, него Управа треба да зна, да је Банка од државе кредитована са тридесет милиона, и да зато Банка треба држави да чини, да чини, и да плаћа порез, и порез, и порез, а не само двадесет или тридесет од сто од чисте добити!..

Шта је то и порез и остало о чему он говори, о томе, вели г. Аца, људи у Управи банчиној ни појма немају!...

Још се сирота логика не одмори од тих буботака, кад ето ти јој и нових!

На дневном реду беше предлог о акцијама, на које одређена уплата није у своје време положена.

По статутима банчиним, те би се акције имале огласити за уништене, и у место њих издати и продати нове у корист банчину. Раније учињене уплате акционари губе.

Тих акција има око четири стотине, и готово су све, осим неког незнатног дела, у рукама наших суседа Румуна.

И суседу за љубав, и што је по статутима казна за неполагање уплате на време сувише оштра, и што је непотребна, и што у овом случају очевидно није изостала по какој спекулацији — нашло се за добро да се учини предлог по коме би се та ствар на један справедљивији начин довела у ред.

Ваља одмах додати да и по овом предлогу не би ипак ти акционари остали без сваке казне. Опет би они били кажњени. Најпре, на раније уплаћене суме не би они имали никакав приход од времена пропуштене уплате. Затим, на пропуштену уплату, коју би сад учинили, били би дужни, за све време од пропуштене уплате, платити и интерес по осам на сто.

Предлог тај већ толико пута стављан је на дневни ред и по нарочитој жељи Министра Народне Привреде. На дневни ред за ову годину стављен је и по решењу самог збора акционара од прошле године.

Г. Аца, што је тешко било, пронађе и прочита на збору члан статута, који за таке акције одређује, то што напред наведосмо!

Кад је г. Аци од стране Управе одговорено, да за тај члан статута свак зна, али да се и закони и статути са оправданих разлога и својим путем могу и мењати, или за све случаје или и само за који, и да се зато овде и од саме Управе за овај предлог предлажу и сви услови који се статутима траже за *измену* статута, то јест да ће предлог бити примљен само онда, ако је на збору најмање пет хиљада акција, ако је од тога најмање две трећине за предлог, и ако предлог одобри и Министар Народне Привреде — онда г. Аца опет лист обрну.

Онда г. Аца, опет оста чврсто на оном члану статута што га он пронађе и прочита, али предложи: да се овим акционарима, у место онога што је Управа предложила, *врати њихов уплаћени капитал*.

По г. Ациној логици, ономе члану статута што га он пронађе и прочита, не одговара оно што је Управа предложила, а одговара ово што је он предложио!..

Логика и по!

КРАЉЕВА РЕЧ

Посвећено „Самоуправи“

—:—

И ако сте нам ви дали и сувише разлога, да се у овом случају не обраћамо вами око владиног органа онако ђутуре, но директно на вашег главног уредника, те њега да запитамо: како се са његовим положајем универзитетског професора слаже подметање и денунцирање, ипак то нећемо да урадимо, јер ваш неваспитани поступак не би оправдавао такав с наше стране. Дакле, ово што вам имамо рећи, тиче се свију вас, који сте се са готовим признаницама у џепу покупили око владиног листа, и чисту добит од Самоуправиног чланка „Правди“ ставили смо сваком од вас посебице на рачун, тако, да кад једном дође време да „Правда“ исплаћује рачуне, ви ћете сваки посебице добити по „пуну исплату“. Нећемо тада питати ни ко је био главни ни ко је био споредни творац оних денунцијација које су ево већ по други пут управљене против „Правде“. Толико као увод, а сад да пређемо на главну ствар.

Са свим је природно да ваш госа, дакле Влада, није могла ни смела ћутати на наш чланак поводом Краљевог говора. Гвоздена логика, изведена на основу она два пасуса из тога говора, толико је противу поступка Владиног према носиоцу Круне, да Влада није смела неодговорити на нашу оптужбу: да је она употребила ту прилику (Краљев говор) да Краљеву реч ангажује за своје, више лично-партијске но опште државне, потребе. Са свим је природно и то, што је Влада вами око „Самоуправе“ наредила да је узмете од „Правде“ у одбрану, јер за то вас и плаћа, и кад вас у таквом послу и у таквој невољи својој не би употребила, ког би јој врага ви и требали?

Но, што није ни најмање природно, а још мање Влади корисно, то је начин којим сте се ви дали на тај посао. Место да сте побијали наша тврђења, и место да из њих изводите закључке вами корисне, ви сте ударили у подметања, и на основу ових резоновали на начин који са нашим писањем апсолутно никакве везе нема, осим те једне што нас денунцирају.

Ви признајете „Правди“ право да за Краљеве речи баца одговорност на Владу, али — велите — „Правда“ није чинила одговорном Владу, него неког другог, мислећи притом на Круну. То је већ једно отворено подметање. Ми смо изрично, једино и само Владу за извесне Краљеве речи кривили и све што смо том приликом рекли, упутили смо њој на адресу. Тако је то разумео цео свет, па је тако разумела чак и полиција, која нам број није узаптила. Велите да смо требали „са више обзира деликатности дискутовати о круни и Њеној Речи.“ Пре свега „више обзира деликатности“ врло је глупа фраза — од прилике као и „шупља дупља“ — која казује како сте са одговором натезали. А што деликатније нисмо писали о Круни, кривица је до Владе, која је својим поступком довела Круну у неделикатан положај. Није то неделикатно кад „Правда“ констатује нетачност двају израза у Краљевој речи, но је неделикатност што су ти изрази стављени у Краљеву реч. Ако су неделикатни логични закључци који се изводе из једног свршеног факта, онда је крив онај који је тај факат створио, а не онај који из њега изводи логичан закључак. У осталом добро би учинили ви око „Самоуправе“, кад би нам прецизније рекли шта ви то сматрате у „Правдином“ чланку за неделикатно, јер судећи по ономе: „више обзира деликатности,“ нами изгледа да ви нисте начисто са речју: „деликатност.“

Велите да је „Правда“ покушала да ослаби значај Краљеве Речи. То је, господо браниоци Владе, скроз неистинито. „Правда“ на то није ни помишљала. Она је само констатовала да два става у Краљевом говору нису тачна и ту је нетачност доказивала; иначе о Краљевој Речи није било ни говора. И, кад ви кажете да се „Правди“ нарочито није свидео израз „незнатне појаве“, онда ви или збиља не знате ни шта читате ни шта пишете, или за извињење владиног поступка према Круни немате друга средства осем неистине. „Правди“ се у Краљевој речи није ништа ни „нарочито“ ни „ненарочито“ свиђало, но је она констатовала да „у Краљевом говору, који је иначе у свему краљевски, има два става у којима су изнете несумњиво нетачне оцене.“

Најнедостојније јавног гласила, па ма оно било и владино и звало се „Самоуправа“, јесте оно ваше тврђење „да је „Правда“ допустила себи слободу, да малициозно интерпретира уставне осећаје Круне.“ „Правда“ је доказивала нетачност двају тврђења у Краљевом говору, за коју носи одговорност Влада. Да би показала колико је Влада била нескрупулозна према Круни, кад је у Краљевом говору оставила — или метнула — оне две неистините тврдње, „Правда“ је изнела у каквој се светлости показују уставни и монархистички појмови носиоца Круне. Влада је кроз уста Монархова тврдила нешто што не стоји у ствари, чиме је ставила монарха у незгодан положај и „Правда“ је тај положај приказала и осветлила. „Правда“, дакле, није „малициозно интерпретирала уставна осећања Круне“, но је преставила нескрупулозно понашање Владе према Круни, стављајући је за рачун Владин у незгодан положај.

Не желећи се даље обзирати на ваше конфузне: деликатности, неделикатности, малициозности, интерпретације, аргументације и анализације, хоћемо да вам једном за свагда дамо и овај савет. „Правда“ није „орган једног бившег министра“, који са њоме диктаторски управља и рукује. Она је орган једне политичке групе и за све што у њој изађе одговара та група. Нико из те групе не може и не сме диктаторски тражити да нешто уђе или не уђе у „Правду“. То је у осталом у „Правди“ једним прогласом публиковано и кад ви, у извесним случајевима, чините одговорним једно лице из Уређивачког Одбора „Правде“, онда је то хотимично и у намери да се томе лицу, ма у коме виду, нашкоди. Да то није ни паметно ни лепо, увидели бисте кад бисмо ми, за недоследности и нетактичности у Самоуправи — чиме она изобилује — чинили одговорним Главног Уредника „Самоуправе“.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Аустријски протекторат на Оријенту

Пре неколико дана јављено је из Цариграда, да се тамо воде преговори између Порте и аустро-угарског посланика, о предаји протектората над католицима на истоку Аустро-Угарској. Како сада из Беча јављају, та је вест нетачна јер не постоји намера да се досадања ситуација у питању о протекторату сада мења.

Немачки цар у Неапољу.

Из Берлина јављају, да ће немачки цар 5. априла (по новом) стићи у Неапољ, где ће га дочекати талијански краљ. Као што је познато, немачка царица налази се са принчевима већ сада у Италији у Месини одакле ће 27. ов. мес. (по новом) стићи у Таормину.

Регулисање плата у Турској

Пре неколико дана издата је валијама маћедонских вилајета једна ирада, у којој се саопштава да ће се од нове финансијске године, која почиње 4. ов. мес., почети издавати редовно сваког месеца плата свима војеним и цивилним службеницима и то не из касе локалних пореских одељења, као што је то до сад био случај, но из филијала Отоманске Банке, којих има у сваком вилајету по једна.

Одвајање цркве од државе

Из Париза јављају, да је комора решила да се као данас почне дебата о законском предлогу за одвајање цркве од државе. Као известилац овоме предлогу у комори одређен је социјалистички посланик Бриан и овај је преко социјалистичког листа „Хуманита“ изјавио да је републиканска већина решила, да се ово одвајање што пре изврши. Ово је решено са 347 против 245 гласова.

О РАТУ

О смењивању Куропаткина

О смењивању Куропаткиновом са положаја главнокомандујућег износе руске новине разне коментаре и мишљења. Тако на пр. „Новоје Времја“ констатује, да је Куропаткин пао као жртва јавног мњења, које је изгубило сваку веру у њега. Једновремено са овим тај лист констатује да су огромни губитци и повлачење руско знак да је јака природа Куропаткинова сломијена. Овај лист мисли да ће после ове смене наступити и друга смењивања, и да ће за команданта прве армије бити постављен ђенерал Зарубајев.

Држи се да за садање ратне неуспехе носи у многоме одговорност још Куропаткинов рад као војеног министра. Његов тадањи главни помоћник био је данашњи министар војени Сахаров. Исто тако носе одговорност и маринска одељења као и дипломација. С тога би требало да садању судбу Куропаткинову деле и други који су били његови сатрудници.

„Новости“ веле за смену Куропаткинову, да је добро учињено што је извршена, јер боље је и доцније но никада. „Рус“ са своје стране изражава благодарност Куропаткину на досадањем труду

Последње борбе под Куропаткином

Последњи извештај Куропаткинов, писан пре 5 дана, гласи овако: Наша позаднина имала је северо-источно од Тјелина и код села Палитцуан сукоба са непријатељем. После подуже борбе позадница се повукла у положаје код Синуасити на Лиаоху и код села Каолинса. Сутра дан су наше трупе продужиле марширање. Варош Факумен заузели су Чунгузи.

Нове борбе

Маршал Ојама јавља у Токио да су јапанске трупе напале источно од Лиаохо осам руских ескадрона, снабдевених са топовима и да су их разјурили заузевши једно узвишење северно од Тјелина, одакле су бомбардовали руска одељења која су се повлачила.

Из Петрограда јављају да борбе северно од Тјелина трају још једнако и да Јапанци потискују час лево час десно крило Руса. Чује се да једна јака пешадијска јапанска колона иде ка северу, да пресече Русима одступницу.

БАЛКАН

Дебар 3-III-1905.

25. пр. месеца дошао је овамо новопостављени мутесариф (паша) и одмах је почео да изводи нове наредбе. Услед овога велико је незадовољство завладало међу овдашњим арнаутским беговима. Изгледа да ће се опет тужити Султану и против овог паше. Чете су почеле да излазе из Малесије. Шаћир Торбеш изашао је са 60 другова у Малу Реку.

Дебар 3-III-1905.

28. прошлог месеца убијен је Косоврашки оџа. Убили су га Арнаути из истог села, али ипак се криве за то хришћани из села Косоврасти. Многи су већ позатварали ни криви ни дужни. 28 фебруара такође је убијен овде чувени бег Пустиношки на сред чаршије.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

Тешкоће око зајма. Како из Беча јављају, са зајмом иде веома тешко. Француске и немачке банкарске групе, које имају у рукама повећи број титри од прошлог зајма, траже да им аустријска група банака, која жели у овом зајму да участвује, извесан број ових прими, на шта ова опет не пристаје. То је много погоршало ситуацију.

Преговори о зајму. „Нова Сл. Преса“ јавља, да су преговори о зајму у Бечу вођени између Пачуа и Таусига, као представника оне групе аустријских банака које намеравају да участвују у српском зајму. Овим преговорима присуствовао је и Др. Мих. Вујић.

За осуду. Јучерашњи *Днев. Лист* у једној белешци, напао је Правни Факултет зато што је он изабрао за редовног професора Университета г. Авд. Ђорђевића Држ. Саветника у пензији и пређ. ред. проф. Вел. Школе. Изгледа, да је тај лист заборавио оно писмо г. Министра Просвете Председнику Университетскога Одбора, г. Лозанићу, у коме г. Министар ставља на срце Одбору да се, при бирању професора, руководи једино интересима науке — писмо које је нашло на опште одобрење код публике. — Само заборавношћу може се тумачити дрскост тога листа: да Правном Факултету замери што није одбацио једног тако одличног и истакнутог стручњака као што је г. Ђорђевић само — због његових политичких уверења, којима се ни сама влада није руководила при постављењу досадашњих унив. професора. Редактори *Днев. Листа* мисле, ваљада, да је и Правни Факултет неко уредништво и да би у њему избори требали да се врше искључиво према политичким симпатијама а не према спреми кандидата.

Где је истина. Др. Коста Динић, Краљев лекар, публиковао је јуче и опет једну изјаву, у којој тврди да г. Јов. Жујовић не говори истину у оној полемици, која се међу њима изродила поводом исказа Балугџићевих. Данас сутра одговориће ваљада и г. Жујовић, тако да ћемо се и даље увесељавати овим појавама.

Турске ратне припреме у Маћедонији. Из Турске стижу важни гласови, из којих излази као да се Турска припрема на крупне кораке. У Солун је стигао један транспорт од 40.000 брзометних пушака са 3,000.000 фишека, а у Скопље 30.000 пушака са 2,000.000 фишека; сем тога две батерије брзометних топова и запрега се на све стране набавља.

Коме ли се то о глави ради?

Политика Бугарске. Док су бугарски листови осули најжешћу паљбу против Срба, због оно мало српских чета, што их је српски живаљ у Маћедонији у очајању, одбране ради, образовао, дотле у Бугарској и званична и приватна иницијатива прегла је: да омогући и помаже покрет у Маћедонији.

Тако дознајемо: да је бугарска Влада доставила комитетима до знања, да изврше прелаз преко границе потпуно до повратка Кнежева у Бугарску, јер ће тада бугарска Влада из обзира на Кнежева обећања, учињена приликом ових посета по дворовима, морати свако прелажење четама забранити.

Нов руски секретар. Јуче је допутовао у Београд заменик г. Муравјева, који је отпутовао, г. Обиорски и одсео у Гранд-Хотелу.

Војни указ. Указом од 6. ов. мес. произведени су у чин пуковника: потпуковници Милош Пауновић и Милутин Мариновић, сем тога у чин инжињерског потпуковника мајор Светислав Милојковић, и у чин санитетског потпуковника мајори: др. Чедомир Ђорђевић, др. Војислав Стојановић и др. Ђока Владисављевић; у чин мајора капетани I класе пешадиски: Љубомир Михајловић, Дим. Калушевић, Милош Станковић, Душан Туфегџић, Алекс. Глишић; Јован Ивковић, Ђура Докић и Живојин Бацић; артиљериски: Александар Мијушковић, Васа Божидаревић Војислав Милојевић, Драгомир Стојановић, и Драгомир Милојевић; инжињерски: Љуб. Максимовић; коњички: Драгутин Окановић; судски, Милан Милојковић и Станко Цветковић.

За вишег интенданта постављен је Боривоје Маленић, пеш. капетан.

Као што се види, из целе XIII класе произведени су само двојица, а остали и ако су одлични и непрекорни официри као Васа Антонић, Јов. Вељковић, Љуб. Лешјанин, Љуб. Милић, К. Јокић, Мих. Јанковић изостављени су. Овим официрима је учињена велика неправда, и по нова створен један узрок за незадовољство и раздор. Овакво је поступање за сваку осуду.

Погрешка. „Штампа“ говорећи у недељу о руским вел. кнежевима рекла је: како је брат царев вел. кнез Михаило Александровић био болешљив и т. д. Међутим Цар Никола је имао два брата: Ђорђа, који је био болестан и у скоро после ступања Николиног на престо и умро, а за престолонаследника је био проглашен најмлађи син Александра III Михаило, који је крупан, снажан и здрав и у свему подсећа на свога оца Александра III. Михаило је био презумптиван наследник све до рођења сина Цара Николе.

Мангуп-новац. У врачарском кварту има једна сума новаца од 2420 динара које се сви отресају. Ту је суму пре неколико дана донео кварту потпуковник Лука Лазаревић са изјавом, да ју је Јовица Голубовић из Књажевца послао Рад. Докићу, бив. писару полицијском, за неки дуг. Докић вели да му Голубовић не дугује ништа и да с тога полаже преко г. потпуковника тај новац кварту. Сад долази Јовица Голубовић и изјављује: да он не дугује ни Докићу ни потпуковнику ни марјаша и да им није никакав новац ни слао. И тако се сада не зна ни чији је ни откуда је тај новац.

Да би ствар изгледала романтичнија, лист, који је ту вест о депоновању овог новца донео, саопштава сада да ју је добио од полиције.

Концерат у немачком посланству. Данас овд. немачки посланик г. Барон Хајкинг даје вечерњу забаву, за коју су послате многе позивнице. Пре игранке биће концерат, на коме ће учествовати неколики артисти (свирачи и певачи) из Дрезде.

Школа Удр. трговач. помоћника. Удружење трг. помоћника отвара 15. ов. месеца школу за изучавање немачког језика. Предавања ће се држати сваког понедељника, среде и петка у вече од 9—10 часова, и то у гимназији „Вук Караџић“. Ради уписа у ову школу ваља се обратити у друштвеном стану Краљ Миланова ул. бр. 7. од 9—10 час. у вече.

Конгрес Социјал-Демократа. Трећи конгрес социјал-демократске странке одржаће се 5. Јуна ове год. у Крагујевцу.

Раднички збор. У недељу 13. ов. мес. држаће се у сали код Коларца раднички збор.

Добротвор. Прекјуче је умро стари београдски трговац Илија Кораћ. Покојник је био родом из Требиња. Важио је као веома богат човек, што се и документовало сад после његове смрти, јер, како сазнајемо, оставио је Београдској Трговачкој Омладини на пола милијуна динара. Бог да му душу прости.

ФЕЉТОН

МОДЕРНА ПОЉСКА МУЗИКА

Некада се у нас много више разбирало и знало о уметничкој поезији наше пољске браће. Највећи меѓ' свима на своме дому, песник Адам Мицкијевић, био је и у Срба познат, ако не онако и онолико колико његов геније заслужује а оно бар више но што је то данас случај. С приповетком већ стоји боље. Сјенкјевић, Ожешкова, Конопњицка, Болеслав Прус и други данас се у нас преводе и читају онако како је у раније доба чињено са старим и плодним Крашевским. И то је добар знак.

По једном чланку краковскога професора Антона Мазановскога хоћемо, ради допуне онога што се у нас већ зна о новијој поезији у Пољака, да саопштимо неколико појединости о идејама које данас владају у модерној лирици пољској.

„Нема много — вели Мазановски — од онога доба када се у нас чула тужба да су извори надахнућа усахнули — а гле, јурну понова читава поплава поезије и песника!“ То је, вели, читав концерат у коме има и хармоније и дисхармоније и свакојаких гласова.

Једна од идеја које у новој поезији пољској имају свога израза јесте бол и тамно гледање на свет и његов живот. То је песимистичко схваћање нарочито изнесено у неким песмама *Андрије Њемојевскога*.

У вези је с тим и мисао о борби у корист поробоћенога простог народа, у коме се правцу одликују песме *Јана Касаровића* и *Тетмајера*. Карактер је те поезије у главном онакав какав нам је познат и из поезије тога правца у другим савременим литературама нарочито несловенским.

Стара је и опет нова тема — љубав према женскињу. „Који још песник није писао и не пише о љубави? А сви сликају спољне појаве и утиске. Подно је уживање изразно у највећој мери опет *Тетмајер*. Сав апарат натуралистичке порнографије први пут је у нашој љубавној лирици употребљен код њега дрско и нецрпно“.

Таква је у главном и поезија *Јанова*, који у једној песми вели: „Нека су благословена имена свих женских које сам љубио! Пред женском никад не можеш довољно приклонити своје главе, никад не можеш у довољној мери побожно клекнути пред њом, јер и не слутиш колико има Бога у њеном анђеоштву!“

Такав је и *Стерлинг* и *Касаровић* и други. Али се, по речима Мазановскога, чују и друкчији гласови у тој еротичној лирици. „Овде онде налази се и чудновата блазираност, опијеност и подна неумереност; овде онде осећаш материјализам, животињске нагоне као и недостатак хармонично чисте лепоте — а место тога искаче на видик болеснички жељкање и обмањивање до крајних граница.“

Посебан је правац и у размишљању о верским осећајима. Ту се и поред осталих, истиче песник *Мирјам*. И у њега и у других јавља се све живља пропаганда неверовања у божанство Христово, те се као антагонист Христов јавља Луцифер. „Имамо — вели даље Мазановски — читав низ умотвора који дишу чистом псовком свега што се зове вером, драгоценим благом човечанства“. Ту се нарочито одликује *Жулавски*. Нарочито се довољно расправља о односима Христовим према Богу, где се проповеда Спаситељева телесност и где се одриче милост Божја.

Неки се песници заводе пантеизмом Спинозиним, други проучавају Заратустру, трећи Буду. Један је део следбеник учења Ничеова.

Песимистичка размишљања у новој поезији пољској само су остаци великога песимизма оних романтика који су око половине деветнаестог века у пољској песми владали. Символизам је такођер ухватио корена.

Млада Пољска има у себи и нечега нерасположенога према маси, према друштву уопште. „Себе ћемо ценити — вели песник *Трембецки* — више него што се људи цене, а друге мање но животиње!“

Један од извора за свагдашње поетско одушевљење лежи у природи и њеним лепотама. Пољски модернисти такођер не запостављају тај извор, на коме се запајају сви већ именовани песници а осем њих и други међу којима ваља истаћи: *Вирбицкога* и *Пшибишевскога*, који се нарочито одушевљавају морем и његовим величанственим појавама. Раније поменути *Каспровић* и *Жулавски* дали су најлепше описе швајцарске природе, међу којима се истичу нарочито песме „На Јунгфрау“, „Над Аром“, „Берн у ноћи“ и т.д.

Козмополитизам, који се налази у лирици Младе Пољске, дошао је утицајем француске поезије парнасиста и декадената. Овде је ипак најсимпатичнији глас песника *Ридла*, који је туђинску основицу довео у лепу хармонију с напевима домаћих пољана и ливада.

Од осталих песника треба именовати још: *Болеслава* и *Казимира Висјанскога*, *Артура Опмана*, *Дембицкога*.

Општи утисак новије пољске поезије, посебно лирске, такав је да по њему можемо изрећи већ и први став књижевнога суда. Нестало је родољубивих и народних мотива и напева, угасила се друштвена

Вратио се. Министар Финансија, др. Лаза Пачу, вратио се синоћ из Беча.

Читуља. Обрад Лазовић, из Чачка, дугогодишњи председ. општине бив. посланик града Чачка, преминуо је 5. ов. м. у Чачку.

Бог да му душу прости.

Цветко Ђорђевић трг. из Младеновца, изгубио је своју јединицу кћер Бису 6. ов. м. у најлепшем добу. Наше искрено саучешће родитељима.

Пренос тела. Тело пок. Мије Барјактаровића пренето је у Београд и данас у 2 и по сата биће сарањено у Новом Гробљу.

Веридба. Г-ђица Викторија И. Јанићијевићева, свршена ученица Више Женске Школе верила се са г. Драгољубом Михајловићем порезником смедеревског пореског одељења. Честитамо.

Књижевна питања

Поглед на руску поезију последњих сто година.

— *А. Волински* —

10)

На тај је начин постала поезија *Некрасовљева*. Пуна огња и темперамента, и ако нетачна у психолошком смислу, ипак је та поезија задуго на неки начин истисла Пушкинске утицаје. Тјучева руско друштво није познало све до последњега часа, Фјет је био засут поругама као површни слаткогласни певач у тешко доба руске јаве; о Полонском и Мајкову савршено су ћутали. У друштву је владала Некрасовљева муза „борбе и бола." Некрасов је био законодавац у журналистици као уредник листа од великога утицаја, па је био први ауторитет и у области песништва. У самој ствари, то је велика личност у другој половини деветнаестога века, која је у руском друштву оставила велике брazде. Како је богата и пуна контраста била природа Некрасовљева! Он је певао о народу и ако је сам био властелинскога сталежа, човек с необузданим страстима у разним смеровима, до хазардне игре, и у исто доба са добро прорачуњеним приликама кроз које га је водио пут живота. Све то осећаш у његовим стиховима, смелим, силним, сад бујно-лепим а сад са звуцима претргнутога усклика. То је пређашњи феудалац с феудалским инстинктима у крви, који искрено оплакује народ, не онај у широком смислу те речи већ само сељака, зато што у Русији још нема целокупнога народа већ постоји само презрена маса сељака, којој без моћи заповеда шачица интелигентних и полуинтелигентних људи. Тада та сељачка већина са својим унутарњим животом још није била у руској литератури изишла на површину, ако изуземемо само један пример — сиљну, ђенијалну поезију *Кољцова*. То је једини истинско-народни, сељачки песник у друштву великих руских песника, међу којима тамне имена *Никитина*, *Сурикова* и других. Некрасов је пак, понављам, господин који пева о сељаку, оплакујући његову судбину с висине петроградскога журнализма, који не губи вере у његов препорођај. С препорођајем рускога сељака, с његовом просветом и његовим ослобођењем везан је за Некрасова тесно препорођај и целе Русије.

(Наставиће се)

ИЗ НАРОДА

Још једно убиство

У Четвртак 24. пр. мес., како ме извести мој пријатељ, погинуо је Ђика Стојановић из М. Калиманца ср. пољаничког. Ово је убиство извршио Јован Јањић, налбантин из Влад. Хана, звани „Инџа" и то овако: пок Ђика био је са својом женом и ћерком у гостима код свога рођака Јоргаћа Ташића из Прекодолца, и враћајући се отуда са својом женом и ћерком својој кући „Инџа" је опалио из пушке и на место убио пок. Ђику, а жена и ћерка му побегле - „Инџа" се је сам пријавио, власти где је дело признао али друкче, но што је у самој ствари; јер он се је саслушао, да му је пок. Ђика напао на кућу и да га је он у одбрани убио, међутим је закупац поште сурдуличке нашао на путу мртвог Ђику, и то увече око 6 и по сати, а „Инџа" се јавио власти око 10 сати ноћу, и после тога је Ђика нађен мртав у авлији „Инџиној"!!? Дакле све по плану, а кад се дода још и то, да је пок. Ђика био у завади с „Инџом", као и то, што је једаред јуначки одбранио г. Тому Јовановића телеграфисту из Владич. Хана кад су га напали „Инџини" једномишљеници — (националисте), па покојни Ђика није дао, онда Ђикини пријатељи сумњају да је Ђика заменуо главу г. Јовановића.

Власт води истрагу над „Инџом", па шта буде урађено јавићу. За сад се „Инџа" још шета по капетановој авлији сербез без окова.

У Цени 2-III-1905. *Истинити пријатељ пок. „Ђике."*

Ситнице из Подриња

Путујући ових дана кроз убаво Подриње, видех и сазнах многе ствари; које имају сваког доброг брата Србина да обеспокоје и да забрину, шта ће на крај краја бити.

I.

Прошло-годишња неродица, лична и имовна безбедност без заштите, у главу је утукла веселог сељака; својим сам очима гледао, где сељак у најам даје своју жену, да би могао себе и децу исхранити а како ће ову велику државну дацију платити Бог ће свети знати.

Азбуковчани листом траже хлеба и то да им се у Азбуковицу донесе, јер немају са чиме они донети. Овако је стање и у Рађевини.

И кад се овако народ злопати у Подрињу, у Српском Мисиру, ја какви су јади у нахији Ужичкој, Рудничкој, Крајини и Тимоку.

И онда, как им речима треба поздравити трибуна ужичког; да је наш народ богат и задовољан; да има витороге волове и бесне хатове; а сам је пре још 25 година трубио по механама и казаницама, да је народ оголио и да се храни брстом и копривом; — ну он данас по себи и осећа и цени. Њему је врло добро: плива у сваком задовољству; побратим је неког Балугџића, па шта му је стало за народ и овога муке. Али треба да упамти, да је тешка народна клетва и да народ никоме не остаје дужан.....

II.

У граду Шапцу, прошлих месојеђа, све овдашње хумане установе давале су забаве у корист својих каса у сали хотела „Касине". И трговачка омладина, женско друштво, занатлије, учитељи и професори И све су ове забаве биле одлично посећене и богати прилози пали. Што служи на част и похвалу Шапчанима. И свима овим удружењима и посетиоцима, нису сметале ни очи боле слике у сали намештене Великог Милоша, Бесмртног Мијаила и Краља Милана; оне су са дужном поштом и благодарношћу гледане.

Али није тако било, кад су официри шабачког гарнизона, прошле године, забаву давали.

Кад су гости већ почели долазити у салу. слике су поскидане, што је код присутних нашло на осуду, те су многи отишли са забаве.

Зар Краљ, путујући по Србији у срцу Шумадије пред народом признаје да Обреновићи имају заслуга за Србију и да их треба поштовати, а у Шапцу на официрској забави њихове слике уклањају се и бацају?

III.

Либерали шабачки љуто су се завадили због њиховог посланика Др. Вељковића. Већина га грди; што ни уста не сме у скупштини да отвори о несрећама што се по земљи граде и што је спрегао са политичким швиндлерима: Давидовићем, Продановићем, Негојцем и ових кумпанијом. А мањина — његови дужници — бране га и веле, да он зна шта ради и да ће свима подвалити. Да неће проћи много времена, да ће он бити изабран у земљи Страдији за председника Републике.

Овој лажи верују само његови дужници, а остали отресају га се као овај росе.

IV.

Чуо сам да грађани старог Шабачког округа спремају депутацију, да оде г. Министру Правде, и да му заблагодаре у име свих пупилних маса што је за старатељског судију поставио „вредног" и „способног" судију Ђаковића; јер ће овај одељак судски са овим судијом „пропевати" и молиће га, да га за живота не смењује.

— *Сал,*

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

„Фигаро".

Сад у среду био је збор акционара париског листа „Фигаро". На збору је прочитан извештај из ког вадимо неке интересантније податке.

За 1904 годину био је приход од продаје 2,050.000 д.
од огласа 1,410.000 д.
Свега 3,460.000 д.

Трошкови су изнели за целу годину 2,931.000 дин. Од те суме отишло је само на награду сарадницима 1,300.000 дин. Је л' те да вас то јако опомиње на какав београдски лист. Чист приход за ову годину да се подели акционарима а износи 530.000 дин.

„Фигаро" није велики политички лист, нити је представник какве велике политичке групе, па ипак сваке године све више напредује. У 1901 год. било је свега
прихода 2,980.000 д.
а већ у 1904 год. 3,460.000 д.

Срећан и велики народ у свему.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Нова хрватска драма

Пре кратког времена приказана је у Загребу нова историјска драма „Пропаст краљева хрватске крви", Драму су израдили проф. Милан Огризовић и Марија Кумичићка; удовица пок. књижевника Кумичића, по чијем је роману „Краљица Лепа" и написана ова драма. Дело је на позорници потпуно успело.

ТЕЛЕГРАМИ

Беч. Цар је отпутовао у Будимпешту и стигао у вече тамо.

Петроград. Ђенерал Лињевић јавља да су јапанске батерије 4. марта бомбардовале руска одељења у долинама Таванпура и Јанпуа; Јапанци су се појавили близу Каотајца; јапанска коњица заузела је Факулин. Руска војска се повлачи и концентрише.

Токио. (Рајтер). Јапанска одељења стално гоне Русе и продиру; продрла су до Кајена. Руси су напустили то место и запалили железничку станицу.

Цариград. Митровачког муфтију Халим ефендију убили су Арнаути.

ЛОНДОН. „Дејли Телеграфу" јављају из Јокохаме да су Јапанци изгубили једну контраторпедњачу услед буре на обали Индокине. Извештач „Рајтеровог бироа," јавља из Курокијевог главног стана, да Куроки увек на челу Јапанаца продужава гоњење Руса. Линија убојна простире се на земљишту од 80. миља; сваки дан се дешавају борбе. Велики број Руса је заробљен.

мисао. Што даље све се више чује тон сумње. Душа и расположење сад су све и сва. И ако је велики број песника, опет је поезија у знатној мери монотона. Али се и из те монотоније ипак зачује с времена на време младалачки глас и крепак тон, јави се и одушевљење за све што је узвишено, за пољску реч и за чишћење језика од туђе примесе. Шта ће донети будућност, не зна се; али је и у поменутоме већ неки напредак.

* * *

ПОДЛИСТАК

Драгоценије од живота

Прича Е. Матерна

Ја знам да сам поступила правилно. Па чак и у тренутку кад кроз зидове тамнице допире до мене лупа секира, које спремају за мене вешала, — понављам, да сам поступила правилно; да сам поступила човечно, и ако је мој поступак био убиство, и ако сам тиме себе лишила среће, коју би можда уживала данас.

Сутра у ово доба, ја ћу већ знати, је ли свршено све после овог живота, или ћу још видети човека кога волим или ћу можда, прочитати у његовим очима горки прекор и сажаљење о дугим годинама живота, којих сам га лишила због своје журбе. Али не знам по чему то верујем, да ме Бог не може тако сурово да казни: јер је он љубав, и ја сам извршила преступ из љубави и ради те љубави умирем сад.

Ја узимам место међу преступницима, који су пролили невину крв из непознатих побуда, јер преступи њихови не могу се објаснити ни мржњом ни злобом ни суревњивошћу. Они, што ће се окупити око мога срамнога стуба, видеће девојку, која још нема ни двадесет година, са великим плавим очима и црним дугим трепавицама, као што ме је некада сликао Антоније. Они ће ме назвати окорелом преступницом, а жене ће распитивати, због кога сам извршила преступ, и чудиће се како сам вешто умела сакрити све трагове. Да је овде био умешан други човек, можда мој љубазник, биће за све јасно као дан. Ја сам опазила то по изразу лица судија, кад се у суду о томе говорило: да узрок преступа остаје необјашњен, и ако сам се решила да убијем човека који ме је лудо волео, и да сам то учинила вероватно ради онога кога сам сама лудо љубила. И ако ми се учинило, да је моја радост, кад ми је изречена смртна пресуда, могла убедити све те људе, ипак и сад видим недоумицу и жалост исписану на лицу председника пороте, кад је изрекао кобне речи, које су ме тако обрадовале.

Мајка Антонијева била је присутна у суду и, ако би поглед убијао, мене већ не би било међу живима. Она га је љубила, можда, не мање од мене. Антоније ми је често говорио о њеној љубави према њему. Она ме је посетила у затвору и готово на коленима молила, да кажем, како сам могла учинити овај грозан преступ, ничим необјашњен, али ја сам ћутала и само спустила главу. Њена тако одједном оседела коса раздирала је душу моју, али ја јој нисам могла казати истину, јер би тиме само повећала њене муке. И она је отишла од мене ћутећи, ма да сам ја очекивала ма и једну реч љубави и опроштења од жене која га је љубила колико и ја. Долазио је к мени и пређашњи лекар Антонијев и такође ме је молио да кажем истину; да кажем да је то била случајност, да нисам знала да дајем отров Антонију. Али ја сам га спокојно запитала: како би то могло бити, кад је на мехуру био читак напис и кад сам могла прочитати, шта се у њему налази. У том случају, — рече он, — то је било лудило, и као луда, убили сте човека, кога сте љубили више него живот, а луднке не вешају. Не вешају! Питала сам га, зар он мисли, да је лакше цео живот провести у лудој кући, него претрпети неколико тешких тренутака и смирити се за навек, а може бити и видети се са љубљеним човеком?

Узбуђен он је по стотину пута покушавао да дозна од мене што о болести, која је претходила смрти Антонијевој, али која му није причинила смрт. А ни на ум му није долазило, да је свему крив његов друг, који је поставио погрешну дијагнозу болести Антонијеве.

И у самој ствари: Зар је бивало кад год случајева, да је погрешка лекара изазвала преступ, који је прикривао трагове те погрешке? Замишљам како је он био узбуђен и како је страховао сво време док је трајало иследјење. Ја одавде чисто чујем уздах олакшања, који му се отео, кад је прочитао у новинама о пресуди судској и умирио се, јер сад никад нико неће сазнати његову погрешку.

Ја сам убеђена, да је он био искрен у својој заблуди, али се често питам, какав је нас зао удес довео баш у овај мали немачки град, где живи доктор Сигфрид? Ово је местанце могло бити интересно само за антикваре? На несрећу Антоније је једном био и то.

(наставиће се)

Практична Извешћа

Краљевско Српско Народно Позориште

Репертоар за Март 1905. г.

Уторник, 3. марта: **Наша деца**, хуморeска у једном чину, од Бранислава Ђ. Нушића. Женску улогу игра [illegible] г-ца Марнета, а мушку син г. Мих. Марковића, члана новосадског позоришта. **Тако је морало бити**, драма у четири чина написао Бранислав Ђ. Нушић.

Народни музеј

Народни Музеј отворен је публици сваког дана сем понедељника од 9—12 пре подне и од 2—5 после подне.

Цензура у Новчаним Заводима

Народна Банка — Уторником, четвртком, и суботом.

Кредитни Завод — Уторником и петком.

Кредитна Банка — Понедел. средом ипетком.

Трговачка Банка — уторником и. петком

Београдска Задруга — Понедељником и четвртком.

Врачарска Штедионица — Четвртком.

Чиновничка Задруга — Петком.

Дунавска Задруга — Средом.

Удеоничка Задруга — Средом.

БЕРЗА

6 Марта 1905. год.

Наполеондор	Продат . .	20·39 дин.
Форните	Продате . .	213·90 дин.
Лутр. 2 од сто Лоз С. Ж.	Продат . .	
Дуван. Лоз. С. Ж. . .	Продат . .	

Чезе (или енглеску карету) ко има на продају нека јави уредништву „Правде“.

РУКАВИЦА

Женских кожних, одличне каквоће беле у бојама и црне, пар дин.

2.50

ПРОДАЈЕ

Мануфактурно-Платнарска Радња

МИЛОШЕВИЋА И КОМП.

пређе:

Бранксвић и Вулковић

Београд, Кнез Мих, ул. бр. 32.

— ТЕЛЕФОН 302 —

У пола цене

Већу партију штофова за женска одела продаје

У ПОЛА ЦЕНЕ

Мануфактурно Платнарска Радња

МИЛОШЕВИЋА И К^о^

пређе: *Бранковић и Вулковић*, Београд Кн. Михаилова улица број 32.

ЗА МЛАДЕНЦЕ

ВАНРЕДНО **ЛЕПЕ И ПРАКТИЧНЕ СТВАРИ**

За поклоне младенцима, приспеле су у огромном избору

Великом стоваришту галантериске и конфекциске робе

МАРКА ВУЛЕТИЋА И ГАВРИЛОВИЋА

У БЕОГРАДУ

3—3 ЦЕНЕ ВРЛО УМЕРЕНЕ И УТВРЂЕНЕ

ИЗВОЗНА БАНКА

Четврти редовни збор акционара Извозне Банке биће 20. марта ове године у 9 часова пре подне у Грађанској Касини са овим редом:

1.) Избор перовође, бројача гласова и три потписника скупшт. записника.
2.) Извештај Управног Одбора о билансу и подели добити;
3.) Извештај Надзорног Одбора;
4.) Одобрење биланса и давање разрешнице управном и надзорном одбору на рад и рачуне за 1904. год.;
5.) Бирање четири члана за Управни Одбор;
6.) Бирање два члана за Надзорни Одбор;
7.) Предлози појединих акционара у смислу чл. 18. банчиних статута;

Акционари, који желе да учествују на овоме збору, треба да поднесу своје акције најдаље на шест дана пре збора, дакле до 13. марта ове године закључно и то у Београду у Централи или Филијалу Извозне Банке, а у унутрашњости новчаним заводима.

После дана, кад се збор закључи, могу акционари своје акције, по повратку признанице, узети натраг онде, где су их и положили.

9. фебруара 1905. год.
Београд

Управа Извозне Банке

ЗА МЛАДЕНЦЕ

СТАКЛАРСКО-ПОРЦУЛАНСКА РАДЊА

БРАЋЕ К. ЋИРКОВИЋА

Карађића ул. Бр. 18. спроћу лутер. цркве

Препоручује велики избор посуђа: *Стаклених, порцуланских, металних, никлованих, кина-сребрних, асталчића бронзани* и других разних предмета за ПОКЛОНЕ.

Нарочито обраћа пажњу П. П. на сервисе. За умивање, Сервисе за ручавање за 6—12 персона као и на сервисе за ракије, вино и пиво.

Радња је сада реновирана и добро сортирана а цене врло солидне.

9—10

Стовариште јагодинског пива

Јавља Поштованом Грађанству да је добило овогодишње пиво

САЛВАТОР

из чувене пиваре М. Ј. Косовљанина и да ће, као и сваке године, точити за кратко време, и то у гостионицама: код „Такова“, „Лондона„, „Орача“, „Два Сокола“, и „Новог Мајдана“. Овогодишњи САЛВАТОР из Пиваре г. Мих. Ј. Косовљанина је изврсног квалитета и надмаша и страни САЛВАТОР.

17—II—1905
Београд

Стовариште

Комисионерска и шпедитерска радња

КОМИСИОНЕРСКА И ШПЕДИТЕРСКА РАДЊА

У БЕОГРАДУ И БУДИМПЕШТИ

РАЈЕ С. ПОПОВИЋА И Комп.

прима у комисион све овоземске производе. Даје на исте зајмове под врло повољним условима, и стара се за њихову најбољу продају.

Експедицију увоза и извоза врши најтачније и најбрже, а уз то увек са скромном провизијом.

Тешкоће наших трговаца нама су врло добро познате. Зато ћемо се трудити да их на сваком месту истински заступимо, њихове интерес штитимо и тиме њихово трајно поверење заслужимо.

С поштовањем
Раја С. Поповић и Комп.
шпедитери и комисионери
БЕОГРАД-БУДИМПЕШТА

1—10

„Распродајем једну велику партију амрела“

ШТОФОВА | ШТОФОВА

ТРГОВИНА

Браће Х. Габаја

код Круне

Кнез Михајлова ул. бр. 31

Добили смо 500 комада разноврсних ШТОФОВА **распродајемо** испод фабричне цене.

ШТОФОВА за женске хаљине у боји црних, карираних и делина.

Корисна прилика

СВИЛЕ за хаљине украсе у боји и црне од цене метар 1·50, 1·80, 2.—, 2·40, 2·80 3·— 3 50 4.— до 8 дин.

Велики избор

ПЛАТНА у комаду од 30. мет. за динара 15.— 16·— 17·—, 18·—, 19·—, 20 па на више.

ПЛАТНА за јорганске и душечне чаршаве у ширини $^{140}|_{130}$, $^{150}|_{140}$, $^{170}|_{160}$, $^{200}|_{2}$

ПОРКЕТА белог, шипр и пик у боји.

ВЕЗОВА белих у боји.

ЦВИЛИХА за душеке и ролетне.

ОКСФОРТА 1. ком. 20 мет. Дин. 11.—, 12·—, 13.— 14·—, 15·—, па на више.

Градла, Кепера, Ангина, у великом избору.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно.

За унутрашњост шаљемо поруџбине уз доплату.

С поштовањем

Браћа Х. Габај

Бр. 2. 13—20

Задруга за Подизање Зграда

Прима новац до 6% интереса по споразуму.

Има кућа на продају.

Прима се подизања зграда.

Израђује планове и предрачуне.

Има плацева на продају а сви се налазе у варошком рејону.

Посредује за продају и куповину кућа и и имања.

Београд 1905. го ине

6—20

Наш мили и добри брат

Миливоје Н. Барјактаровић

ОТПРАВНИК ПОСЛОВА У БУКУРЕШТУ

који је преминуо 23. фебруара т. г. у Ментони у 41. години свога живота, пренет је у Београд ради сахране.

Опело биће данас 8. марта у 2 и по часа по подне у Саборној цркви, где му је тело пренето а сахраниће се у Новом Гробљу у породичној гробници.

8. марта 1905. год.
Београд.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Мати **Савета**; браћа: **Михаило** и **Љубивоје**; сестра: **Милица Л. Пурић**; браћа од стрица: **Милан, Коста** и **Спасоје**; сестре од стрица; **Стана Ј. Матковић** и **Мара А. Боди** и остала родбина.

Власник **Павле Маринковић** Издавач штампарија „Св. Сава“ Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . . 1.50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . . 4 „

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број **5** пара.
Уређује Одбор

Уредништво
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Штампарија Св. Саве.
Дечанска ул. бр. 20

БРОЈ 62. БЕОГРАД, СУБОТА 12. МАРТА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

☞ Види телеграме на трећој страни

О прљуши Љубе Живковића

—:—

Пуних осам дана требало је нашем виспреном председатељу Главинићу да сочини исправку на наш чланак о последњем подвигу (последњем за оно време) Љубе Живковића; исправку, коју смо објавили у 53. бр. нашега листа. Управо тачно онолико времена, колико је било потребно да из Ментоне или Париза (ми не знамо јесу ли у то доба били ангажовани преговори о зајму) добије и инструкције од свога шефа партије.

Наредба је била, разуме се, да се све оно што смо ми у нашем чланку изнели огласи као *неистинито од почетка до краја*. И наш весели председатељ морао је погнути главу и слепо извршити добивену заповест.

Но који га ђаво натента да се онолико у исправци расприча. Да је просто изјавио, да је „све оно што је изнето у поменутом напису „Правде“ измишљено“ ми на ову ствар не би се ни враћали. Врши човек наредбе на му не треба ни замерити.

Али од куда беднику дође на памет та луда мисао, да нам доказује како *чича Аранђел* само из обзира што је овде у питању *„општа потреба“* за коју је он, као и дични му син, готов да сваку жртву учини, *„пристаје“* да своју прљушу *„устипи“* општини београдској за цигло **28.238 дин. и 2 паре динарске**. Овом нашем општинском шаљивчини као да је сврака попила и оно мало мозга, које је са покојне Велике Школе у општину донео (а то је било тако мало) кад је могао и помислити да ће оваквом исправком свога шефа оправдати. Или ваљада је за критеријум интелигенције својих суграђана узео медицинског сарадника „Одјека“ Др. Бум-Бума!!

„Сачувај ме Боже луда пријатеља“, рекао је сигурно Љуба Живковић, када му је ова исправка у рукопису до руку дошла. Да ње није било зуцнуло би се овде онде још која али би ствар легла као и за Негоје, и на крају крајева, београђани би прогутали чича Аранђелову прљушу.

Али овако не иде. Ми смо принуђени да поводом ове исправке још један пут проговоримо. Ово једино ради наших читалаца. Не бисмо били ради да они поверују, што за нас не би било ни најмање ласкаво, да смо задовољни оним смушеним објашњењима нашега шаљивог председатеља коме, ако овако продужи, неминовно предстоји један други епитет, који се са истим словом почиње. А већ да ће Љуба Живковић своју операцију до краја извести, у то и не сумњамо. Што тај брат једаред *зграби* то више не пушта.

Ми смо у нашем чланку „последњи подвиг Љубе Негојца“ у главном тврдили:

I. Да за гробље београдско постоји утврђен и од надлежне државне власти потврђен план на коме је тачно назначено *у коме ће се правцу Ново Гробље ширити кад се за то потреба укаже*.

II. Да је противно томе плану одбор општине београдске **незаконито решио** да одкупи једну прљушу оца Љубе Живковића, која је тако стрма да је апсолутно неподобна за потребу којој се намењује.

Ни на један од ових навода, наш смушени пресeдатељ не даје одговора.

Ухваћен у све четири а да би ствар забашурио, он се на дуго и на широко расписао о неким предлозима, решењима и одлукама гробљанског одбора, општинског суда и одбора, заплео се у неке нумере АБрој, ГБрој и т. д. а о промени утврђеног плана ни речи.

Међутим тај план у општини постоји о чему се сваки грађанин београдски може уверити. Исти план начињен је према постојећим законским прописима и на њему је тачно назначено у ком ће се правцу гробље ширити. Због тога је оно са источне стране остало неограђено док је са друге три стране подигнут огроман зид, *прави бедем*.

Свака измена у том плану мора проћи кроз исте фазе, кроз које је и првобитни прошао. Законом санитетским прописано је детаљно како треба да је земљиште за гробље и надлежна државна власт преко својих нарочитих државних органа, физикуса и среских лекара, дужна је у сваком конкретном случају настојавити да се ти законски прописи врше. Рад општинског суда и одбора подлежи надзору државне власти. Нека нам наш весели председатељ каже: је ли при промени гробљанског плана, којом је приликом у њ увучена и прљуша чича Аранђела, поступљено у свему као што закон наређује? Јесу ли лекари и инжињери изашли на лице места да се увере о подобности тога земљишта за циљ коме има да послужи? Где је њихов реферат о свему томе? Или ваљда у општини мисле да је гробљански фонд пусто масло за које нема ни правила ни закона.

Преко свега тога наш дични председатељ прелази ћутећки. Он износи неко решење општинског одбора, по коме би проширење гробља по утврђеном и од надлежне власти одобреном плану, било незгодно за то што би гробови били далеко од друма, а затим и скупо, јер сопственици, чија би се имања по томе плану имали одкупити, нису као чика Аранђел, који је за *општу ствар готов све да жртвује*, но запели људи па траже „сувише велике цене“.

Да честита старина самосталска чича Гаја из Деспотовца тражи да гробље буде баш поред самога друма, ми бисмо још и разумели. Тога има доста у његовом срезу. Велики број његових поштовалаца борави вечити сан поред цареке џаде, али њима гроб одређује првостепени ћупријски суд а не општинска власт. Ми смо београђани питомији људи, ми са џандарима нисмо у тако рђавим односима, као што је та честита самостална старина из Деспотовца и његови верни. Нама није баш толико до друма.

Други пак разлог општинског суда, да сопственици, чија имања по плану треба одкупити, уцењују општину и траже сувише велике цене *просто је комичан*. Па зашто је закон о експропријацији наш бистри председатељу? Зашто се он није могао на њих применити, као што нас у исправци уверавате, кад се могао применити на чича Аранђела, коме ће се без сумње *одбити оне* **две динарске паре**, које преко 28.238 динара за своју прљушу тражи?

Толико о промени гробљанског плана, а већ да је чича Аранђелова стрмен потпуно неподобна за гробље то и наш шаљиви пресeдатељ не покушава у исправци да порече. А како би могао и порицати такав један факт, који очи боде и о коме се сваки за цигло 10 пара динарских може уверити. Да би ствар забашурио, он ударио у рекламу те прљуше. Испричао нам како на њој постоји „преко 400 облагорођених (као срце Љубе Живковића) воћака које рађају“, као да ће мртваци крушке јести или се за стабла аћати кад се једнога дана доле у јаругу почну суљати!!

Его то су наши наводи, које по наредби Љубе из Париза ова наша шаљивчина из општине *оглашује за неистините од почетка до краја*. И ми, по његовом предлогу остављамо независним грађанима београдским да они свој суд о овој ствари изреку.

На крају најелементарнија непристрасност од које ми не одступамо чак и онда кад имамо посла са најпоштенијим противником налаже нам да изјавимо: да је општински суд *са свим у праву* кад у својој исправци вели да Љуба Живковић није имао „ма какве потребе“ за тих тричавих 28.238 дин. и 0·2 паре динарске. Ми смо наш први чланак написали пре пута Љубе Живковића у Париз. Отуда и наша заблуда. Данас после његовог активног учешћа у преговорима о зајму ми потпуно поклањамо вере уверавању нашег шаљивог председника, да Љуба Живковић нема сада „ма какве потребе“ да прљушу свога оца уклани општини за ову тричаву суму **од 28.238 дин. и 0 2 паре динарске**, јер ова сума према оној што ће му Париз донети заиста је једна багатела!

Зашто је смењен Куропаткин

—:—

(свршетак)

Међутим сумња више у том трепутку већ није била допуштена; присуство целе једне армије на северо-западу од Мугдена било је утврђено многобројним доказима: још 2 (н. с.) је ђенерал Оболешев телеграфисао да се војна снага на том месту пење до 7 дивизија, и та тачна процена доводила је до вероватног закључка да је војсциНогија било поверено једно стратегијско опкољавање. Било је време за Куропаткина да се снабде, што би повукао к себи III-ћу армију чије место више није било на обали Шахо; што би посео утврђења Кун-Хо, што би појачао резерве са II и III-ом армијом и што би ту тако скомбиновану масу за ту прилику бацио на опкољавајуће јапанско крило. Такву је маневру могао извршити без страха, јер би био заштићен отпором II-ге армије а нарочито 10-им корпусом ђенерала Черпицког пред Мадијапу. Тако сигурне трупе као што су руске, заслужују да се на њих човек наслони и да с њима рачуна; поверивши се војницима Черпицког, као што је Мак-Махон положио наду у дивизије Мелинеа и Пикара, избачене испред Аустријанаца код Навиглијо-Гранде, Куропаткин је могао постати за један дан „кнез од Мугдена“ као што је Мак-Махон постао војвода од Мађенте с вечери 16. Јуна 1859. г.

Па и овог пута му та сјајна перспектива измаче. Одуставши од маневровања он прими 5-ог чисту отпорну битку против снаге Ногијеве, која је сва стигла, напала фронтом и у исто се доба пружила левим крилом претећи да заузме железничку пругу. Ма како да је био погрешан стратегијски положај, вредност трупа је омогућавала још лепе алтернативе: Черпицки брањаше без попуштања и, тако рећи, до бесконачности приступ Ма-Дија-Пуа; 6-ог, у трепутку кад је битка била у највећем јеку, трупе ђенерала Гернгроса (1-ви сибирски корпус) освојише на бајонет села Финдјатун, Ткаван, Лијудијафон па и сам Ташичао; претња заобилажења, која је требала да се појача ка У-Су-Ткај, оста суспендована; Ноги је морао призвати к себи једну дивизију одређену да затвори круг и упућену сувише рано у правцу Тијелина преко Тендјатуна.

Међутим стезање Јапанаца постајаше теже преласком једног дела Окувове снаге, па чак и Подзуове; овај придолазак потпоре, извршен сукцесивно у последњим данима битке, ставио је под команду Ногијеву још 5 нових дивизија, и то се приметило од 7-ог по јачој пресији пред Ма-Дја-Пу, Нингонантуном, Лизумпуом, Пандијасом, Сандијасом, и таквим губитцима, да су три руска пука била редуцирана до у вече на трећину својих војника. 1. и 3. Сибирски корпус су били не само ангажовани него и десетковани; а 16. корпус је чак морао борити се на западу од Мукдена.

Под таквим условима умора и трошења Куропаткин се више није устезао призвати к себи III-ћу армију, али је већ било сувише доцкан, и тај покрет повлачења, — пун обећања да је био извршен пре неколико дана — постао је само предигра општег повлачења војске. Још горе, то се повлачење компромитовало у напред задоцнењем Биндерлинговог повлачења, Неред је ушао у те раздражене трупе, 8-ог, и док су оне доспевале до обале Кун-Хо, поседајући неправилно обале реке, оне су остављале празнине нарочито у Фулину и Кијосану; тог дана једно јапанско одељење дође до тих тачака, и 9-ог се већ увукло ту, претећи да одатле на северо-запад пође и да пресече саобраћајну везу баш на оној страни, на којој је она изгледала да је најбоље чувана.

На ту узнемиравајућу вест, и не осврћући се на срећу, коју су још могле понудити храброст његових трупа, баш тазе доказану пред Куантцинтуном и Сандјаном — Куропаткин издаде заповест за одступање. То је значило: господарство руско компромитовати у Манџурији, тражећи нове жртве, до сада изјаловљене, од трупа, и здробити своју сопствену каријеру. И ту смртну пресуду је несрећни ђенерал сам себи изрекао: непристрасна историја има само да је забележи.

После овога пораза Куропаткиново име, за које су везиване толике наде не само Руса него целог Словенства, потамнело је дефинитивно, зато он и није више могао остати „главнокомандујући“.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Нови кабинет у Италији

Министарска криза у Италији решена је — бар од стране Круне. Председник министарства постао је Титони а сви остали министри, који су били у Ђиолитијевом кабинету, ушли су и у овај. Према томе, овај је кабинет добио име: „Ђиолитијев кабинет без Ђиолитија.“ Прошле среде Титони је представио свој кабинет комори, изневши у кратко шта га је руководило да прими састав кабинета. Прошли кабинет, који је имао своју већину, састављену из разних странака, поднео је оставку из разлога који су потекли ван коморе, т. ј. услед болести шефа владе, Ђиолитија. Краљ је услед нарочитих стицаја околности мислио да ће најпогоднија личност за продужење рада у правцу Ђиолитијева програма бити Де Фортис, али се овај из извесних разлога није могао примити ове дужности. Услед овога, изродило се питање: да ли у опште постоји још компактна већина у комори, која је после избора била састављена на основу владиног програма. На захтев круне, кабинет, који је поднео оставку, а који је за тај свој корак по уставу одговоран, излази данас понова пред комору, да затражи вотум не за личности но за саму ствар. Ако већина, састављена у комори из разних странака, ради заједничке цељи, још постоји, и ако и даље остаје верна своме програму, онда ће се њезина снага, која је била отеловљена у своме вођи Ђиолитију, показати још јача. Али, ако се гласањем покаже да постоји нека нова већина са новим програмом, онда ће наше остајање на министарским столицама, што ми сматрамо као нашу високу политичку дужност, показати да је уставна искреност дошла до израза.

После ове изјаве Титонијеве, отпочела је дебата која ће вероватно трајати најмање два дана. Сви су изгледи да ће комора изгласати поверење новоме кабинету.

О РАТУ

—:—

Повлачење Руса

Из Токија јављају да се руска позадина налази на двадесет миља северно од Канјуана. Јапанска предња одељења налазила су се у среду веома близу ове позадине. Руси се повлаче ка Кирину и Чангчуну и то на три главна друма.

Судећи по једном телеграму из Петрограда руско повлачење врши се у најбољем реду. Пошто су се одељења одмарала 4 дана у Тјелину и ту све доведено у ред, продужено је одступање. Гоњење од стране Јапанаца веома је слабо и без икаквог заузимања.

Незадовољство због повлачења

Из Сингапора јављају да је међу војницима прве армије овладало велико незадовољство услед тога што се одступа. Прва армија не само да није изгубила ни једног топа, но је запљенила седам јапанских револверских топова и заробила неколико стотина Јапанаца. Нарочито је изазвало незадовољство то, што су се морали напустити положаји које Јапанци никако не би могли заузети. Повлачење се врши у највећем реду.

Овације Куропаткину

„Новоје Времја“ саопштава телеграмом из Харбина, да је тамошње становништво са највећим одушевљењем испратило Куропаткина натраг на бојно поље. Војници су бацали капе у вис од радости кад су видели да се Куропаткин понова враћа да предузме команду.

Исто то јављају и из Гутулинга. Куропаткин је одмах после своје смене отпутовао са бојног поља и дошао у Харбин, где га је затекла депеша, којом се поставља за команданта прве армије. Полазећи натраг на бојиште Куропаткин је држао светини, која га је поздрављала, говор, у коме је дао израза нади да ће армија ускоро бити у стању да претрпљене ударе поправи.

Лажна вест

Из Петрограда демантују вест да су Јапанци заузели Канјуан. Последњи телеграм из Куншулина, који је стигао у среду у 11 часова и 22 мин., гласи: „Ноћу је на целом фронту владао мир. Канјуан још није заузет од Јапанаца“.

БАЛКАН

—:—

Тетово 8-III-1905.

Имамо да вам јавимо радосну вест одавде. Добили смо дозволу за српску школу и цркву у селу Милетину. Сви су сељани прешли на нашу страну, те су одмах добили и српску школу. С њима је и поп пришао к нами. Овдашњи бугарски комитет није због овог задовољан и решио је да казни прваке из Милетине што су се усудили да отворе српску школу.

Скопље 8-III-1905.

Међу осуђеним Србима на смрт од стране овд. бугарског комитета налази се и седи Архимандрит Сава, администратор Скопске Српске Митрополије. Архимандриту непрестано стижу претећа писма, у којима му се јавља да ће бити убијен. Бугараши много страхују од Архимандрита Саве, јер знају шта може он урадити. Они добро знају да ако он дође за Митрополита, да ће Бугарима доста рђаво бити а нарочиту у Тетову, услед тога гледају да га убију. Поред Архимандрита мисле да поубијају и остале виђеније Србе овдашње.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—

„Ден“ о братству. Бугарски лист „Ден“ доноси у броју од четвртка један кратак антрфиле, о српско-бугарском братству, а поводом трговинских односа између Србије и Бугарске који гласи:

„Српска влада саопштила је нашој да ће она, пошто нови трговински уговор између двеју суседних држава није још закључен, од сад на бугарске производе, који се буду увозили у Србију, примењивати општу царинску тарифу. Наша је влада на то одговорила да ће и она на српске производе примењивати општу тарифу. Другим речима српско-бугарски трговински предмети цариниће се по максималној царинској тарифи а то је једно исто са царинским ратом.

Решења једне и друге владе не могу а да не изазову утисак кад се има на уму са колико су фанфоранада владина „клепала“ прошле године причала о „братству“, „царинском и политичком савезу“ и др. између Србије и Бугарске. Где је све то сада остало? У осталом „џамбаслук“ данашње политике не може ни имати других последеца“.

Начелнички указ. Јуче у подне потписан је указ којим се стављају у пензију:

Ђорђе Ђорђевић инспектор и

Јован Несторовић начелник у Нишу.

Оба напредњаци.

Постављени су: за начелника у Нишу Мих. Церовић.

За начелника окр. пожаревачког Љуба Марковић начелник ужички.

За начелника окр. крагујевачког Ђока Ненадовић начелник пиротски.

За начелника окр. пиротског Ст. Гудовић начелник крајински.

За начелника окр. крајинског Мих. Јоцић адвокат из Зајечара.

За начелника окр. чачанског Милоша Ђорђевић начелника у пенз.

За начелника ужичког Ђока Луковић начел. ср. крагујевачког.

За инспектора у Министарству Перу Благојевића начелника пожаревачког.

Као што се види, чисто партизански указ, којим се и оно мало нерадикала гони из полиције.

Ових дана долази капетански указ, Хоће многе мајке закукати!

И опет коцкарница у Топчидеру. „Die Zeit“ јавља из Београда, да се у Бечу склопило једно друштво које ће од српске владе тражити концесију зе отварање једне велике, светске коцкарнице у Топчидеру. Ово друштво располаже капиталом од 60 милијуна динара. Саопштавајући ово, „Zeit“ напомиње, да је ову концесију већ једном тражило једно белгијско друштво за време краља Александра, али да се давању те концесије противила краљица Драга.

Штета? Какви би то сад лепи приходи били.

Не забашури! Из Митрополије је пуштен глас кроз један лист: како је онај свештеник Јаковљевић, који је напао Митрополита, враћен на своју парохију.

Наравно да се не помиње: по коју је цену то учињено. Дознајемо да му је изнуђена изјава: како није било никаквог скандала у Митрополији. Зар и таква изјава вреди? и зар се тиме може ко задовољити?

Што се нас тиче нама је дибидуз све једно. Кад г. Митрополит налази да није било скандала — нама је право!

Дебело пријатељство. Главно обележје данашњег кабинета у спољној политици било је и остаје: споразумна политика с Бугарском. То се толико у јавности признавало, а у четири се ока шапутало: да чак постоји и писмени уговор. Ми у овај последњи верујемо само у колико се на династију односи, али Србија никад од њега вајде видети неће.

Најбољи је доказ ово: Све владе до данас, које нису парадирале са том пријатељском политиком, паштиле су се да одрже с Бугарском пријатељске односе на делу, бар у трговинским односима. Међутим сад је наступило између Србије и Бугарске *право неодговорно стање*, од кога пате обе земље.

Ко је томе крив? и ко је до тог довео?

Отварање Универзитета. „Нова Сл. Преса“ јавља, да приликом свечаног отварања Универзитета Краљ „треба“ да држи неки говор.

Лекарски указ. Јучерање „Српске Новине“ саопштиле су лекарски указ којим се постављају:

За секретара санитетског одељења Министарства. Унутрашњих Дела, др. Иван Лазаревић, физикус округа подринског; за физикуса окр. топличког др. Владислав Томић, секретар санитет. одељења Мин. Унутр. Дела; за физикуса окр. тимочког др. Теофил Мирковић, физикус окр. крајинског; за физикуса окр. крајинског, др. Димитрије Мицић, физикус окр. тимочког, и за физикуса окр. подринског, др. Живан Јакшић, физикус окр. топличког.

Адолф Менцл. У последњем броју „Бранкова Кола“ од 10. ов. мес. написао је наш пријатељ г. др. Бож. С. Николајевић кратку оцену о великом немачком сликару Адолфу Менцлу.

Концерат. У недељу 13. ов. мес. приређују г-ђица Харишева и г. г. Вукозић и Младеновић велики концерат у Урошевој пивници на Теразијама. Почетак у 9 час. у вече.

Лекарска услуга. И ако је суд општински установио ноћно лекарско дежурство, где се може у свако доба ноћи, на случај потребе, наћи лекар, који је дужан сваком болесном грађанину београдском на позив одмах отићи и лекарску помоћ указати, ипак се за то, вероватно из незнања, да постоји така установа, многи грађани, на случај напрасног обољења ноћу, не обраћају дежурном лекару, који би им најпре могао доћи и помоћ указати, јер је он целу ноћ обучен и чека само на телефонски позив, те је у стању са колима, која му општина ставља на расположење, у најудаљенији крај Београда за 10 минута да стигне болес-

ФЕЉТОН

Позоришна проба

(Једно пре подне на београдској позорници.)

—:—

Госпођица —ћева (као без душе дојури на позорницу): Извините ме, г. управитељу... ах, како сам се журила... Замислите само, шта ми се догодило, баш кад хтедох јутрос на пробу доћи... узмем фијакер, само да не одоцним.... кад тамо, кочијаш трештен пијан... Сударимо се са електричним трамвајем... кола се изврну... кочијаш падне доле и угане, пребије, шта ли леву руку,... неће бити, мислим, десна је... Ја, наравно, паднем у несвест... добри људи ме прихвате и однесу — — —

Управитељ (ледено): Немојте се даље штрапацирати, госпођице. Већ сте прибележени са пет динара... Па, ако би опет кадгод до беле зоре — — учили Ваше улоге, а ви баталите фијакер, кад на пробу полазите.

Писац: Пардон, кад је већ реч о госпођицином улози, молим вас, драга госпођице, да се онако не мрштите, кад питате: „а хоће ли бити и шампањца“? Зар ви шампањац не бегенишете?

Гђица —ћева (смешећи се): То зависи од његове марке.

(Проба се свршава:)

Гђица —тићева (ухвати писца под руку): За Бога, је ли истина, да се комад догађа у зиму? А ја сам приправила две летње тоалете.

Писац: То ми је жао, госпођице. Али већ у првом чину долази: „Ух, сто му мука, ала је то зима!“

Гђица —тићева: Па то бар није тешко окренути тај став у: „ала је то врућина“! на сваки начин много лакше, него да ја водим бригу за две нове зимње тоалете!

Писац: Хм, размислићу мало о томе.

Гђица —ћева (узбуђена, вуче писца на другу страну): Замислите само, драги пријатељу. Госпођица —тићева хоће у другом чину да парадира са шеширом од плава атлаза и грдним перјем, а такав исти шешир имам ја, за трећи чин. Такав безобразлук! Шта ви на то велите?

Писац: Укочио сам се од чуда! али, знате шта, драгичка? Натакните ви тај ваш шешир такође у другом чину, а ви пре ње излазите.

Гђица —ћева: Не могуће, јер ми не пасује уз тоалету.

Писац: А ви га носите већ у првом чину.

Гђица —ћева: Па ја и не играм у првом чину.

Писац (очајно): А ви га натакарите иза кулиса!

Режисер (вуче писца у један крај позорнице): Први и трећи чин сасвим одобравам, али други чин мораћете скроз прерадити. Послушајте мој савет.

Писац: Тако?... Мислите?...

Госп. — вић (хвата писца под руку): Знате, други и трећи чин издржаће сваку критику, али први је веома слаб. Мораћете га прерадити. Послушајте моје речи, јер ја сам на свима путујућим позор — — —

Управитељ (зове руком писца): дакле, ја сам готов са мојим мишљењем о вашем комаду. Први и други чин су — не буди урока! — без замерке, али трећи, тај не сме остати. Мораћете га скроз прекројити... Послушајте мој савет... Ја се нисам никада преварио...

Писац (сам себи): Свемогући Боже, па то је најпаметније да напишем сасвим нов комад!

По немачком К.

ПОДЛИСТАК

Мала Роса

приповетка

Гија де Мопасана

—:—

Брзо је корачао, с палицом под пазухом, стиснутих песница, главе у напред погнуте. А кожна му торба, пуна писама и новина, одмерено удараше по кретима.

Кмет је становао на крају шуме која му је служила као шеталиште, а цео један крај зидина испирало је језеро, у које се овде разлила Брендија.

Био је то висок двор, на четир ћошка, од сивог камена, стародреван; некад је бивао и опседнут, а свршавао је високом кулом, изиданом посред воде.

На овом градићу су некад биле стране за цео крај унаоколо. Звали су га Ренарова кула, а нико није знао, управо, зашто; отуд је ваљда дошло и име господара ове баштине, које они кажу да носе већ од две стотине година на овамо. Јер су и Ренардеови припадали оној мал те не племићској буржоазији, која је пре Револуције управо гамизала по покрајинама.

Писмоноша чисто утрча у кухињу; где је чељад управо јела, па се продера: Је ли устао господин кмет? Морам одмах с њим говорити. Сви су знали да је Медерик човек озбиљан и паметан, па су одмах помислили да се морало нешто озбиљно догодити.

Кад јавише Ренардеу, он нареди да му га одведу. А писмоноша, блед и задуван, с качкетом у руци, нађе кмета где седи за дугачким столом што је био сав претрпан разбацаним листинама.

Био је то човек стасит и крупан, угојен и румен, јак као бик. У околини су га волели, ма да је био веома напрасит нику по позиву. Телефонске позиве за ноћног дежурног лекара мора, према наредби Управиној, сваки кварт да прима ма у које доба ноћи то било.

Обраћамо пажњу нашим читаоцима на ову новину, да би се на случај потребе могли користити овом доиста хуманитарном установом.

Годишњи збор. У недељу 13. т. м. у 3 часа по подне у „*Касини*“ на Теразијама биће годишњи збор подружине друштва за чување народнога здравља за квартове: теразијски и варошки,

Умољавају се сви чланови и пријатељи овога друштва да на овај збор изволе доћи. Приступ је свакоме слободан.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

—:—

Поздрав од Уредништва „Правде“

Г. Живојину Будимировићу

секретару начел. тимочког

Лепо је то кад Ви све своје послове отправљате сами, само не знамо како их отправљате. Јер, кад немате појма о закону о штампи, како ли тек знате оне друге, мало тугаљивије законе? Ми не можемо прописивати нашем дописнику о чему ће се бринути, а о чему не. Али, кад Вам је до тога баш стало, забраните му Ви кад сте и иначе тамо „Влас“.

Прочитајте дакле закон о штампи; знате, ону одредбу која говори о исправкама, па онда нам се јавите. Рачунамо да ћете онда умети написати исправку а Вашу садању исправку, дозволите да сачувамо, можда ће нам кадгод устребати тако писмен човек и зналац закона какав сте ви, па да Вас не сметнемо с ума. А дотле: отправљајте и даље сами своје послове као и до сад.

Књижевна питања

Поглед на руску поезију последњих сто година.

— *А. Волински* —

14)

Још је неколико песника који нису без талента, и ако нису тако велики и тако изворни да би било потребно о њима посебице говорити. Такви су: *Љебедев*, *Бунин*, *Фјодоров*, *Шуф*, *Тан* и *Мељшин Јакубовић*, који сви марљиво раде у савременој журналистици и издају зборнике својих песама. Између њих Тан и Јакубовић ударају у Некрасовске струне; Јакубовић се поред тога бави и о превођењу. Остали именовани песници опомињу нас на прве кораке Фофанова и Љдова. Имају талента али не и довољно израђене поетичне индивидуалности. По средини тих песника стоје ***Аполон Корињфски*** и *Вјеличко*. Корињфски је претенциозан, ларманџија, али ипак празан стихотворац, који је објавио већ целу врсту књига са чудним натписима. Радо га чита само гомила простодушних, неразвијених читалаца. Вјеличко тежи у својим песмама источним мотивима и бојама које позајмљује од источних песника. И он је журналиста и нечистокрвни публициста који често радо напада породице..

Треба још да се обазремо на малени круг песника — на тако зване *московске симболисте*. Тај круг има данас и своју издавачку штампарију „Скорпију“, која се поред осталога занима и с преводима аутора сличнога смера као што су н. пр. Едгар Пу, Ибзен, Д’ Анунцио и др. Велики углед код тих песника уживају *Баљмонт* и *Сологуб*, али им је прави јунак млади песник *Александар Доброљубов*. То је веома чудноват младић који се игра с ориђиналношћу и воли тајанствености сумњивог морала. По свршетку првих универзитетских семестара отишао је пешке у Соловетски Манастир на Беломе Мору, где живи и сада. „Скорпија“ је издала малу књигу његових песама с предговором и напоменама *Ивана Коњевскога* и *Валерија* Брјусова. Коњевски анализује особине Доброљубова. Доброљубов је, вели, намеравао створити свој посебан свет „удаљен од човечјих осећања и човечјих мисли, без тела и ума.“ Коњевски зато види у Доброљубову појаву великога „духа.“ Битност је те песникове задаће очевидно у томе, да би се човек управљао само по својој вољи у свим њеним слободним каприцима. У истину песме Александра Доброљубова показују значајну илустрацију такве врсте песништва, која нема на себи никаквих животних боја јер није оснивана на реалним утисцима, нема израђених идеја већ је забачена свака нормална логика. Није тешко разумети да таква поезија Александра Доброљубова није управо никаква поезија него, боље речено, луда блудња по затвореној и неплодној души, која је без талента и без живих веза с природом, с људма и с уметношћу, без тих правих и оних скривених веза из којих произлази уметничко стварање. Стихови су Доброљубова суви, усиљени и примитивно бесмислени. У њима нема оне живе халуцинације која би могла постати силна воља. Што се тиче других песника тога круга, морамо признати да је *Валерије* Брјусов најзнаменитији. Он пише стихове, критичке цртице и целе расправе о књижевним питањима. На први је поглед то врло интелигентан човек који се са знањем добро припремио за успешан литераран рад, кад не би радио под заставом „Скорпије“, а кад се не бисмо сећали чудноватости његовога пређашњега песништва, могао би се Валерије Брјусов прибројати општој струји најновије декаденске уметности. Али шта чини судбина! Једном је он написао песму само од једнога стиха:

> „О, заклони своје бледе ноге!“ — и ништа више!

(свршиће се)

ИЗ НАРОДА

—:—

Нова Општина.

Село Маљуревац, које је једва извојевало себи општину, извршило је пре неки дан избор општинских часника у највећем реду, у најбољој слози и најчистијој љубави. На гласање су изашли по готову сви бирачи, и пре сунчева смираја изабрани су једногласно за председника: Урош Милић, и за члана Ранко Станковић (други члан за село је већ био изабран). У одбор су ушли Л. С. Карамарковић, Живко Стевић, Стојан Ивић, Стојан Јанковић и Стеван Милошевић,

Сад се ово село задовољило.

Ђилкоши!

Амо не памте оваку годину.

Снег је пао ове зиме до 2 м., слути на „берићетли“ годину; људске хране има свака десета, а сточне свака педесета кућа.

Али је тек новчана „криза“ превршила сваку меру! Она се осећа чак и код кметова, само је нема код неких попова. Чујте!

Пре неки дан, поп Вељко „самосталац“, и кмет Саво „социјалиста“, кладише се за 5 динара, да ће кмет препливати хучни Рзав, који за сад због топљења снега не уступа Дрини. Цело Ариље крену се реци да гледа кмета пливача и попа који рескира 5 дин. Гурну кмет у ледену реку, јуначки преплива, стресе се и возну попу 5 динара. Још и два младића кладише се, препливаше и макоше попу по 5 дин.

Ето докле је дотерала новчана криза, да и кмет за 5 дин. скаче у снежну реку и рескира живот.

Скоро ћу вам јавити о крађи сланине, волова, премлаћивању људи, младића и баба.

Ариље 8-III-905. *Мир.*

Уредништву „Правде“

Погрешно је дописник у бр. 56 „Правде“ у рубрици „Из народа“ навео: да је начелство ово обешено о клин и да је пало на врат једном секретару.

Окр. начелника, који је заиста болестан, а болест свакога извињава, заступа потписати, а послове у начелству отправља негов персонал у колико је коме стављено у дужност, у који поред секретара долазе и писари, инжињери, економ, благајник и т. д. Сваки од њих отправља само своје послове без обзира на класе.

На основу чл. 14 зак. о штампи, изволиће уредништво ово оштампати:

Бр. 2142
6 марта 1905 г.
Зајечар.

Заступа
Начелника окр. тимочког
Начелн. среза зајечар.
Дим. М. Павловић.

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

—:—

Највиши тунел на свету.

Маја месеца ов. год. почеће се пробијати тунел за јунгфрауску железницу у близини станице „Ледено Море“, који ће бити највиши тунел на свету, јер ће бити пробијен на висини од 3161 метар над морском површином. До сада је важио као највиши тунел онај код Цермата на гомергратској жељезници, јер се налазио на висини од 3136 мет. дакле 25 мет. нижи од овог на јунгфрауској жељезници. Рачуна се да ће се овај тунел пробити и да ће се цела јунгфрауска жељезница предати саобраћају најдаље до 1. августа (н. н.) ове год.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Румунске демонстрације.

У Вел. Вараду, у Угарској, престављан је прошле суботе комад Виктора Ракошија: „Занемела Звона“, у коме се на једном месту говори против Румуна. Кад је прошла та сцена, присутни Румуни ударише у демонстрацију, али их полиција стаде растеривати. Том приликом ухапшена су три Румуна — правника.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

Петроград. Претходни уговор с руским банкама о унутрашњем зајму од 150 милиона рубаља по курсу 96 закључен је.

Порт Луји. Један пароброд, који је дошао из Коломба, јавља, да је ноћу 4. о. м. срео једну руску торпедњачу за којом је ишла једна флота, чија се народност није могла да распозна.

Берлин Царица је отпутовала у Италију.

Будим Пешта. Цар је примио у аудијенцију Д-р Векерла.

Лодз. У неколико фабрика радници су поново напустили рад.

Токијо. Маршал Ојама јавља, да су трупе које гоне непријатеља 8. ов. м. ушле у Чанту. Многи непријатељски одреди 20 миља од Кајуана повлаче се у нереду дуж железничке пруге на северо-истоку.

Петроград. Ђенерал Лињевић јавља 9. о. м., да 8. о. м. нису стигле никакве вести о каквим биткама.

„Руска Телеграф. Агенција“ јавља из Сингапуа, да је одступање руске војске ка северу изазвало панику код мирног становништва. Кинеско становништво, бојећи се јапанске освете, не сме Русима да продаје храну.

Софија. Уверавају, да се велике маћедонске организације журно спремају за заједничку активност у Маћедонију.

ПЕТРОГРАД. Велика књагиња Марија Маврикијевна родила кћер. Ковалински, прокуратор у Варшави наименован је за директора полицијског департмана. Ђенерал-лајтнант Плеве наименован је за команданта варшавске тврђаве.

На прошлој седници комисије за штампу већина чланова изразила се за укидање превентивне цензуре за све књиге.

и строг. Имао је одприлике четрдесет година, а пре шест месеци је остао удовац, па је живео као сеоски властелин. Обесна му ћуд честе га је уплетала у немиле истраге, из којих су га увек извлачили судије из Рујлетора, давнашњи му пријатељи, који су му много што шта прогледали кроз прсте. Зар није једанпут збацио кочијаша с високог му седишта на дилижансу, јер му у мало не прегази ловачког пса? Није ли убо у слабину пољскога чувара само зато што је овај гунђао кад је он с пушком у руци прелазио преко суседове њиве? Или зар није штепао за гушу свог срес. начелника, кад је овај под изговором да обилази свој срез кортешовао за изборе, што је било противно Ренардеу, који је био противник Републици по породичном предању.

Кмет упита: „шта је ново Медериче?“

— Нашао сам у вашем лугу мртву девојчицу.

Ренард скочи са седишта, а у лицу црвен као ватра:

— Шта, девојчицу?

— Јесте, господине, сасвим голишава, полеђушке, крвава, мртва, сасвим мртва.

Кмет стаде псовати: „Бога му... то је зацело мала Роса. Већ су ми јавили да је нема кући још од синоћ. Где си је нашао?“

Писмоноша му објасни, исприча и појединости, па се понуди да отпрати кмета онамо, али му Ренарде одговори осорно: „Не, не требаш ми више. Пођи ми одмах пољског чувара, писара и лечника, па иди онда својим путем. Брзо, но, журно, иди и реци им да дођу за мном у луг.

Писмоноша га послуша те изиђе. Срдит и једак што неће и он бити тамо кад буду ствар испитивали.

А кмет изиђе, узме шешир, велики шешир од сиве длаке и мекана широка обода, па за неколико тренутака застаде на прагу свога стана. Пред њиме се ширили пространи травњаци, и преливајући се као три разнобојне пеге, црвена, бела и плава, као три велике котарице, пуне расцветана цвећа, једна на с рам забата од куће, а друге две са стране. А подаље се чак у небо дизало прво дрвеће његова луга, док се с леве стране, тамо иза Брендије која се овде разлила у језеро, виделе пространe ливаде, читаво море од зеленила, равница прекинута само брбљивим изворима и низом врба што личе на ноћна чудовишта, на здепасте кепеце; увек обрасле грањем, па им дебло изгледа покривено перјаницом танког, нежног грања што лелуја на поветарцу.

На десно, иза појата за стоку, склоништа за кола и других зграда, просуло се имућно село са сељацима, који сви раде с воловима, гаје их и продају их даље.

Ренарде сиђе полако са степеница и пође на лево до обале потока, и онда се лаганим ходом упути према лугу, забацив руке на леђа. Ишао је мало погнут, па се с времена на време обзирао неће ли угледати кога од оних, по које је послао да дођу.

Кад стиже под дрвеће, застаде, скиде шешир и обриса чело од зноја, као што је био учинио и Медерик, јер је жарко јуласко сунце шиљало на земљу читаве снопове пламених зрака. После пође даље, па и опет стаде, пође чак и назад, али се онда саже, и умочи марамицу у воду што му је крај ногу тихо отицала, па обви њом чело и притиште је шеширом. По слепочицама су цуриле водене капљице, те падале на модре му уши, низ гојни и румени врат, па су се једна по једна спуштале под белу огрлицу од кошуље.

Како још никога није било да дође, стаде он чисто копати земљу ногом од љутине, те поче довикивати: „Еј, еј!“

Са десне му стране одговори неки глас: „Е-во ме, е-во!“

И међу дрвећем се указа лечник. Био је то омален, мршав човек, некадашњи видар у војсци, кога је околина држала за врло вешта у послу му. Помало је храмао, јер је као војником био рањен, па се у ходу испомагао палицом.

Мало после се указа пољски чувар, с писарем, који су заједно пошли, јер су заједно и дознали за све ово. Били су у лицу препеpражени, а и усплахирени од трчања; час су ишли у корак, а часом су се затрчавали да би пре стигли; рукама су опет тако млатали, да је изгледало као да им оне више помажу у журби, него и саме ноге.

Ренарде рече лечнику: „Знате ли шта се догодило?

— Знам, Медерик је нашао у лугу убијену девојчицу.

— Тако је, хајдемо!

И пођоше упоредо, а за њима су ишла друга двојица. Корачали су по маховини, па се није чуо никакав шум, и очима су тражили пред собом, тамо у напред.

Лабарб одједаред показа руком: „Глете, ено је!“

Тамо далеко под дрвећем се нешто беласало. Да нису већ знали, не би никако ни погодили шта је. Изгледало је тако јасно и бело, као разастрт, убељен без, јер се кроз грање прокрала једна сунчана зрака и трептала је по бледом телу око појаса. Прилазећи ближе све су више разазнавали облике: покривену главу, окренуту према води, и раширене руке, као да је разапета.

(наставиће се)

Практична Извешћа

Краљевско Српско Народно Позориште

Репертоар за Март 1905. г.

Субота, 12. марта: **Ричард 3.** трагедија у пет чинова, од Шекспира, превео с енглеског Др. Лаза Костић.

Недеља, 13, марта: Дневна представа: **Врачара**, чаробна оперета у три чина, написао М. Мило, превео с румунског Васа Ј. Живановић, музика од ’енка. — Вечерња представа **Три мускетара**, драма у пет чинова (дванаест слика) са епилогом написали Александар Дима Отац и Август Маке, превео Драг. Л. Стевановић.

Народни музеј

Народни Музеј отворен је публици сваког дана сем понедељника од 9—12 пре подне и од 2—5 после подне.

Цензура у Новчаним Заводима

Народна Банка — Уторником, четвртком, и суботом.

Кредитни Завод — Уторником и петком.

Кредитна Банка — Понедељ. средом ипетком.

Трговачка Банка — уторником и петком

Београдска Задруга — Понедељником и четвртком.

Врачарска Штедионица — Четвртком.

Чиновничка Задруга — Петком.

Дунавска Задруга — Средом.

Удеоничка Задруга — Средом

БЕРЗА

11 Марта 1905. год.

Наполеондор	Продат . .	20·43 дин.
Форинте	Продате . .	214·19 дин.
Лутр. 2 од сто Лоз С. Ж.	Продат . .	
Дуван. Лоз. С. Ж. . . .	Продат . .	

ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА

до даље наредбе

I. НА ДУНАВУ:

Из **Београда** за **Радујевац и Галац**: четвртком суботом и понедеоником у 5 сах. из јутра. (Средњо-европско време). (Прва пловидба 10. (23) марта.)

Из **Радујевца за Београд, Земун** и **Будимпешту**: уторником, четвртком и суботом у 11 сах, 50 мин. пре подне.

Из **Београда за Гроцку Смедерево и Дубравицу**: недељом, средом и петком у 2 сах. по подне,

Стиже у **Дубравицу**: недељом, средом, и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице за Београд**: понедеоником четвртком и суботом у 8 сах. из јутра

Стиже у **Београд**: понедеоником, четвртком и суботом у 1 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби:

Из **Шапца за Београд**: уторником, четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: уторником, четвртком и суботом.

Из **Београда за Шабац**: понедеоником средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Шабац**: понедеоником, средом и петком у 1 и по сах. по подне.

Чезе (или енглеску карету) ко има на продају нека јави уредништву „Правде“.

Дуванџиница на одличном месту предаје се под врло повољним условима Питати уредништво

ШТОФОВА | ШТОФОВА

ТРГОВИНА

Браће Х. Габаја

код Круне

Кнез Михајлова ул. бр. 31

Добили смо 500 комада разноврсних ШТОФОВА **распродајемо** испод фабричне цене.

ШТОФОВА за женске хаљине у боји црних, карираних и делина.

Корисна прилика

СВИЛЕ за хаљине украсе у боји и црне од цене метар 1·50, 1·80, 2.—, 2·40, 2·80 3·— 3·50 4.— до 8 дин.

Велики избор

ПЛАТНА у комаду од 30. мет. за динара 15.— 16·— 17·—, 18·—, 19·—, 20 па на више.

ПЛАТНА за јорганске и душечне чаршаве у ширини $^{140}|_{130}$, $^{150}|_{140}$, $^{170}|_{160}$, $^{200}|_{2}$

ПОРКЕТА белог, шнир и пик. у боји.

ВЕЗОВА белих у боји.

ЦВИЛИХА за душеке и ролетне.

ОКСФОРТА 1. ком. 20 мет. Дин. 11.—, 12·—, 13.— 14·—, 15·—, па на више.

Градла, Кепера, Антина, у великом избору.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно.

За унутрашњост шаљемо поручбине уз доплату.

С поштовањем

Браћа Х. Габај

Бр. 2. 16—20

„Распродајем једну велику партију амрела“

НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ

Ханингов Хинински Екстракт

EXTRACTUM CHINAE HANNING

НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ

Употребљава се у свима берлинским болницама

Ево шта вели један чланак у најчувенијем медецинском листу „Therapeit Monatsheften“:

„EXTRACTUM CHINAE NANNING“ *одлично лечи рђав апетит код малокрвних; немање апетита код шкрофулозних и туберкулозних; акутне и хроничне катаре стомака; грозничаве и ранаве; реконвалесцентне а* Dusmennorrhoe *исчезава после кратке употребе истог лека.*

„БЕЧКИ ЛЕКАРСКИ ЛИСТ“ *упозорава на то, да се горњи препарат врло добро употребљава у добром старом вину или млеку против повраћања код трудних женскиња, против хроничног стомачног катара код алкохоличара и малокрвних итд.*

Лист „МЕДИКО“, *који излази у Риму, истиче одлично дејство овога лека код стомачног катара и катара црева. Атоније (малаксалости стомака) инфлуенце са једновременим појавама у стомаку и цревима или њиховим последицама и код нервозне диспепсије стомака.*

У сличном смислу изразили су се и други чувени, светски, медецински и лекарски листови.

УПОТРЕБА:

За одрасле: 12 до 20 капи три пут дневно,

За децу: 5 до 10 капи три пут дневно.

Произвођач: H. NANNING

Den Haag — Holland

Главно заступништво за Србију:

Дрогерија код ГУСЛАРА

ЦЕНА ФЛАШИ 2 ДИНАРА И 40 ПАРА

НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ

НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ

КОМИСИОНЕРСКА И ШПЕДИЕРСКА РАДЊА

У БЕОГРАДУ И БУДИМПЕШТИ

РАЈЕ С. ПОПОВИЋА И Комп.

прима у комисион све овоземске производе. Даје на исте зајмове под врло повољним условима, и стара се за њихову најбољу продају.

Експедицију увоза и извоза врши најтачније и најбрже, а уз то увек са скромном провизијом.

Тешкоће наших трговаца нама су врло добро познате. Зато ћемо се трудити да их на сваком месту истински заступимо, њихове интерес штитимо и тиме њихово трајно поверење заслужимо.

С поштовањем

Раја С. Поповић и Комп.

шпедитери и комисионери

БЕОГРАД-БУДИМПЕШТА

3—10

Задруга за Подизање Зграда

Прима новац до 6% интереса по споразуму.

Има кућа на продају.

Прима се подизања зграда.

Израђује планове и предрачуне.

Има плацева на продају а сви се налазе у варошком рејону.

Посредује за продају и куповину кућа и и имања.

Београд 1905. го ине

7—20

ТЕЛЕФОН Бр. 151 ДОБИО САМ **ТЕЛЕФОН Бр. 151**

Једну партију вина и то:

Једногодишње	**Сићевачко**	црно	кошта	литар	0·50	п. д.
Двогодишње	**Смедеревско**	бело	„	„	0·60	„ „
Двогодишње	**Врањско**	црно	„	„	0·60	„ „
Трогодишње	**Смедеревско**	бело	„	„	0.80	„ „
Трогодишње	**Књажевачко**	црно	„	„	0.90	„ „
Петогодишње	**Прокупачко**	црно	„	„	1·00	„ „
Медок (Médok)	**Француско** (бордо)	црно		„	1·50	„ „
Сотерн (Sauternes)	„	„ бело		„	1·50	„ „

Поштовани потрошачи уверили су се, да су именована горња вина чиста и природна.

Преко 100 литара знатно јевтиније.

Ђока Богдановић

закупац хотел „Империјала“

Бр. 7 18—20

ИЗВОЗНА БАНКА

Четврти редовни збор акционара Извозне Банке биће 20. марта ове године у 9 часова пре подне у Грађанској Касини са овим редом:

1.) Избор перовође, бројача гласова и три потписника скупшт. записника,

2.) Извештај Управног Одбора о билансу и подели добити;

3.) Извештај Надзорног Одбора;

4.) Одобрење биланса и давање разрешнице управном и надзорном одбору на рад и рачуне за 1904. год.;

5.) Бирање четири члана за Управни Одбор;

6.) Бирање два члана за Надзорни Одбор;

7.) Предлози појединих акционара у смислу чл. 18. банчиних статута;

Акционари, који желе да учествују на овоме збору, треба да поднесу своје акције најдаље на шест дана пре збора, дакле до 13. марта ове године закључно и то у Београду у Централи или Филијалу Извозне Банке, а у унутрашњости новчаним заводима.

После дана, кад се збор закључи, могу акционари своје акције, по повратку признанице, узети натраг овде, где су их и положили.

5—5

9. фебруара 1905. год.

Београд

Управа Извозне Банке

ОВОГОДИШЊИ СВЕЖ И ПРАВИ

„МАРИЋЕВ“ РИБЉИ ЗЕЈТИН

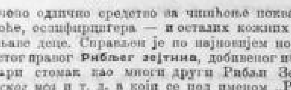

Са јодним гвожђем

Од лекара препоручено одлично средство за чишћење покварене крви код шкрофула, отока жлезда, бледоће, есдифирцигера — и осталих кожних болести, као и за крепљење малокрвне и слабуњаве деце. Справљен је по најновијем норвешком пропису под гаранцијом из свежег чистог правог **Рибљег зејтина**, добивеног из рибе зване „Dorsch“, деца га радо пију, не квари стомак као многи други Рибљи Зејтини, добивени не од рибе „Dorsh“, већ од *морског меса* и т. д. а који се под именом „Рибљи Зејтин“ продају.

Цена правог „Марићевог, Рибљег Зејтина са јодним гвожђем: 1 флаша 1.60 дин; **5** флаша 7 динара.

„Марићев“ Реуматичан флуид, одлично средство за трљање против: реуматизма, ишијаса, укочености, болова у рукама, ногама, зглавковима и свих болести које од назеба пропалазе. Цена 1 флаша 2 динара.

Поруџбине из унутрашњости по пријему новца или уз доплату шаље одмах: **Апотека код „Српског Краља“ — Николе Ј. Марића у Београду** — Улица Краља Александра бр. 90.

Власник **Павле Маринковић** Издавач штампарија „Св. Сава“ Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . . 1.50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . . 4 „

Излази сваки дан
из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара.
Уређује Одбор

Уредништво
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР 857.

Сву претплату и огласе за лист
слати администрацији „Правде“
Штампарија Св. Саве.
Дечанска ул. бр. 20

БРОЈ 77. БЕОГРАД, СРЕДА 30. МАРТА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Види телеграме на трећој страни

Тобџијски кабинет

—:—

Кад овај батлија Пашић са својим поштоланим колегама једнога дана остави ону маварску палату у присенку теразијских кестенова, моћи ће одмах тражити да се и он и сви његови другови преведу у резервне тобџијске ђенерале. Јер, ево, од како су заседи на оне окрвављене фотеље, они ни о чем другом и не мисле, но само о топовима и „фургум фурт“ о топовима. Најпре су запевали у кору: „Српство иште, Српство зове, да имамо брзометне топове“. И позваше људе из бела света да донесу топове. Но тек што то учинише, а отуд из комшилука маварске палате преко новоподигнуте хумке, којом је једно крваво историјско поприште зачепркано, донесе ветар чудне звуке једне песме, чији им глас дође ка’ нешто мало познат: „Лазар иште, круна зове, да пробамо ми топове“.

Покуњише се министри и одоше у Скупштину и запеваше: „Хлеба треба, треба, ал’ топова више него хлеба!“ Прота Ђурић први скочи за топ, а Баличевац, Бојичић и сва остала братија: „Треба, треба, више него кора хлеба!“ Али сад се исповрте и опет оно дерно питање: А да ли да их најпре пробамо? Пашић устаје и резолутан како га је Бог дао вели: „Па добро је да не пробамо, а добро је и ако их пробамо“. Вечити Путник скаче лак к’о пилеће перо, и подвикну: „Кад ја пођем на пазар, купим пиле за динар — ал’ га најпре пробам“. Еле, решише сви, ама баш сви, и одговорни и неодговорни, да се топови пробају. И да би те пробе ишле како ваља, узвикнуше: „Дреши, честити српски народе, кесу, јер нас зову да пробамо ми топове“. И српски народ одреши кесу и просу из ње у то име три стотине хиљада сребрника. И позваше Швабе, Прајзе и Французе да донесу своје топове, да их Срби пробају. А гладнице, жељне српских милиона, похиташе да запрежу топове и да их вуку у далеку у земљу Србију. Но, ево стиже глас из Париза: да не сме бити проба. Какву силу имају прости банкари и интережџије да прете једној Влади и грозе једној држави!!

Пашић и Пачу, који нису никад ни били одушевљени за пробе, позваше Путника да виде није ли му одушевљење спласнуло и да батали оне пилеће разлоге. Збиља, Путник одмах приста на све, задржавајући право да и даље проба пилиће по пијаци, које му право Пашић остави неокрњено. И сад, опет сложни и загрљени, запеваше попечитељи на историјској хумци: „Нећемо пробе ни добре робе. Ми ћемо поћи, а ви нам не дајте!“ И не дадоше им поћи. И сад више нити Лазар иште нити и т. д. Проба бити неће. И шегрти испод теразијских кестенова, носећи готове чизме и пролетње иберцигере, певају весело: „Нема више пробе, нема више пробе!“ Радомир телеграфише у јабану да му не шиљу топове, него само ценовник и то не сви, јер су навалили фабриканти на Србију к’о на шарова прошће, те неће стићи за годину ни да прегледа, а камо ли да стручну оцену да. Доста је ако се јаве Французи за топове и Прајзи за муницију, а што се зајма тиче, пара ничија не смрди, ту нек се јаве свиколици: и Прајз и Аустријанац и Француз. И тако ће сад да путује не Путник, што би природно било, него Пачу. Пашић остаје да ујдурише већину како би прангије примише топове, а да једни на друге не ревнују.

Ваљаће — ако се не поквари.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Бугарски кнез у Риму

Како телеграм јавља, бугарски кнез Фердинанд стигао је јуче у Рим, у посету талијанском Краљу. После посете коју је учинио немачком цару и енглеском краљу, сад је на ред дошла и посета талијанском краљу. Разуме се да ћемо ми ову посету прогласити за чисту „конвенционалност“ и чин куртоазије, као да нам то нешто помаже, У публици је већ почело да се порађа питање: па кад Бугарима и њиховој политици помаже та куртоазија и конвенционално држање њиховог владара, зашто се не служимо и ми тим средствима? Кад се ништа више не тражи онда би могли и то рескирати. Зар у земљи тантијема и дијурне нема пара једном и за дијурне за владалачке посете?

Да, али у питању о посетама, има реч и онај који треба да буде посећен — довикује нам страна штампа.

Криза у Угарској

Цар-Краљ Фрања Јосиф напустио је престоницу угарске краљевине, а министарска криза, која већ месецима траје, још није окончана. На против, ситуација је данас мутнија и заплетенија но икада. Ни сам владар није био у стању да узрујаност политичких духова утиша, а још мање да нађе излаза из шкрипца у који је и Круна и круни наклоњена либерална странка, последњим изборима доведена. Сабор је на окупу, али га замршеност ситуације омета у сваком послу тако да је немогуће ма шта радити. Прво питање које има да се реши, јесте питање о адреси, а њега је, што је сасвим и природно, немогуће под постојећим околностима решити. Сада ваља или саставити нов кабинет, или одложити саборски рад. Прво је врло тешко а друго веома опасно.

О РАТУ

—:—

Мишљење адмирала Дубасова

Пошто се појавом једног дела балтичке флоте у близини китајских вода све већма ствара могућност што скоријег сукоба на морској пучини, то ће бити од интереса да изнесемо овде мишљење руског адмирала Дубасова, које је он о развоју рата изнео дописнику париског листа „Echo de Paris“. На питање новинара: да ли је тачна вест да балтичка флота неће ићи на Далеки Исток, него да ће се вратити у Балтичко Море? Дубасов је одговорио, да је та вест лажна.

„Адмирал Рождественски — рекао је Дубасов — занима се сада вежбањем своје ескадре, очекујући да му се придружи трећа дивизија адмирала Небогатова.

У намерама Рождественског ништа се није изменуло, јер он чека само да се цела његова флота састане па да онда заједничком силом нападну на флоте адмирала Тоге. Познавајући искуство и спрему Рождественскога и готовост његових официра и војника да пролију своју крв за добро отаџбине ја сам уверен да ће Рождественски успети да разбије Тогу па ма он бројно био и јачи.“

На питање новинара, да ли му је познато тврђење једног енглеског капетана брода, да су руски бродови толико покривени разним морским растињем (шкољкама и биљем) да се једва крећу, Дубасов је одговорио, да је то проста измишљотина. Та је опасност за рана предвиђена и да би се предупредила руски су бродови премазани нарочитом неком бојом, која не допушта да се на подводне делове брода ма шта прилепи. Осим тога учињене су све предохране да се бродовље редовно може чистити.

Прешавши на питање о могућности закључења мира Дубасов је рекао: Русија се ни на који начин не сме решити на мир који би био закључен под условима који су помињати у јавности. „То што Вам кажем није само моје мишљење као Руса и родољуба, но то је утисак који сам добио из разговора са многим компетентним личностима из Париза и Лондона. Русија не може ни мислити на закључење мира у садашње време. Куропаткин је морао одступити, али само одступити, и ништа више, јер су тешки опсадни топови из Порт Артура решили ситуацију у корист Ногијеву. Несрећна сибирска железница није била у могућности да транспортује све ратне потребе услед грдне даљине и тако смо ми остајали у бројној мањини према Јапанцима.“

„Ни један руски родољуб — завршио је Дубасов — неће ни да мисли сада на мир јер би то Русију не само понизило, но и осрамотило. То би значило одрећи се Русије а Русија није побеђена. Њена су средства велика и колико се год одмичемо на север у толико се Јапанци удаљују од своје базе. Ми хоћемо да победимо и победићемо пошто пото.“

БЕОГРАДСКЕ МИСТЕРИЈЕ

Припреме за 29. Мај

IV.

(Наставак)

Стари познаник.

Стигао сам у Инђију и одмах извадим ону шарену рукавицу, узех је у руку па стадох, шетајући се по перону, вртети је као из дуга времена. Био сам и узрујан и радознао у једно исто време, очекујући да видим ко ће ми се приближити. Можете мислити како сам се изненадио, кад ми се приближи човек кога сам одавна познавао и с којим сам се упознао још у Пећи у Ст. Србији код Мула Зеке. У први мах нисам био начисто да ли је то онај прави „пријатељ“ због кога сам и дошао овамо, или се мој стари познаник ту случајно десио и на мене наишао. Али сам брзо био начисто. Мој пријатељ се тако понашао и сигурно кретао у питањима његовог доласка да сам видео да је он онај кога тражим.

Седосмо дакле у воз који се враћао за Земун и стигосмо мојој кући. Разговарајући са мном, мој пријатељ примети, да ја нисам био посвећен у суштину самог посла, и с тога ми се поведи отворено и пријатељски.

Отворене карте

Чујеш ти брате — поче мој пријатељ — ја видим да они теби нису ништа рекли о мени, а то није лепо. Ти се, брате, излажеш великој опасности, па је право да знаш ко сам ја и зашто сам дошао. Ти истина знаш мене од пре, али не знаш шта сам данас и шта хоћу. То су требали да ти они сами кажу, али кад нису, ево да ти ја кажем па да се знаш управљати како знаш и умеш.

Све ово, брате, што је до сад било и што си ти до сада радио била је проста играчка али сада настаје озбиљан рад. Мора бити да знаш за кога ми радимо; ја тога човека познајем и веруј ми да вреди за њега залагати главу, јер да није такав, ја не бих ни малим прстом мрднуо за њега. Али то треба и ти да знаш и да не радиш онако у ветар. Ти си сигурно чуо за неког С...... који је оглашен за хајдука и коме је глава уцењена. Тај С...... ја сам, и ја сам дошао да ме одавде пребаце у Београд.

У крв

Ту мој стари познаник застаде мало као да се размишљао: да ли да ми се сасвим повери или не. Али како је био упућен на мене а ја по своме темпераменту не показујем се никада ни уплашен ни изненађен, то се реши да тера даље па ми продужи причати:

Можеш мислити да не идем у Београд ситним послом. Човек, коме је глава у торби, и кога је у Београду слободно убити, па он ипак реши да иде тамо, тај не иде тамо без велике невоље. *Мени је, брате, додељено да на згодном месту дочекам кола Краља Александра, да се у трен ока нађем у њима и да свршим с њиме и с њом.* Ја сам у себе сигуран и знам да ћу, ако само уграбим прилику у магновењу послати и њу и њега на онај свет.

Ви, господар Стеване, не можете замислити како је поштеном човеку кад изненада чује да треба да пљусне људска крв и да при томе и он треба да помогне. Али, читаоци „Правде“ моћи ће се уживети у мој положај. Ја одмах рекох моме госту да су ми моји пријатељи рекли, како се неће крви, али мој гост настави растветљавати ствар:

Ја, брате, идем из Италије. Тамо сам се састао са људима који су ми посао објаснили. И они су некима говорили тако као теби, али разуме се да је то само онако форме ради, да се људи придобију за ствар. Што се мене тиче мени је све једно. Ја ако би остао и жив после тога нисам сигуран да нећу доћи под суд, па ма ко да дође на престо али ја сам и на то приправан, па ако хоће нека ме и стрељају само ако успем да помогнем отаџбини. Ти не можеш да замислиш како живи човек коме је глава уцењена, који се потуца по туђем свету, нигде сигуран а жељан куће и отаџбине.

Мој гост заћута мало па онда опет настави: Нећу да те лажем, да не мислим и на себе. Мислим брате, те још како, и рачунам да ћу у оној галами и забуни моћи да утекнем. А рекли су ми да има у Београду наших људи који ће да ме склоне, док се све не стиша а после ће се радити да се моја кривица извиди. А веруј, брате, да нисам учинио оно због чега сам оглашен за хајдука и што се све мени на леђа товари. Знаш и сам повичу људи на некога: курјак!, курјак! па онда и од јагњета постане курјак...

Заморих се, господар Стеване, и стога проштавајте до сутра.

(Наставиће се)

БАЛКАН

—:—

Прилеп, 27-III-1905.

Између војске и бугарских комита било је сукоба у Поречу, у коме је пало пет четника. Услед овога власт је наредила војсци да стално станује у поречким селима и да пази на најмањи покрет сељана. Готово у свакој кући има по неколико војника, који чине грдне зулуме над сиромашним људима.

Битољ, 27-III-1905.

Заоштреност између Грка и Бугара непрестано влада и сваким даном бива све већа, како овде у вароши тако и у околини. Сукоби су чешћи у околини око Лерина, у Морихову а и у вароши. Пре неколико дана сударили су се овдашњи градски грчки и бугарски комити, па се и војска морала умешати. Грци су много накострешени против Бугара а нарочито против бугарског комитета.

Куманово, 27-III-1905.

Услед оне погибије у Табановцу овде влада велики страх од разјарених Турака. Они су управо бесни кад су могли да изврше такво дивљачко убиство над ухваћеним комитама. Чим је дошао валија одмах је наредио да се затвори чаршија, да би се свет мало умирио и наредио да војска шета по вароши да се не би десио какав неред. Валија води истрагу и многи ће отићи невини у затвор, који ће бити окривљени да су учесници.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

ПАЖЊА ЧИТАОЦИМА. Од сутра „Правда“ почиње доносити најновије телеграме с ратишта како на суву, тако и на мору. Сви телеграми, што стижу ноћу изаћи ће изјутра у „Правди“.

Зајам запиње. Нешто не иду преговори глатко.

Сад су Французи тражили да састанак буде у Паризу — коли лијеп толи драг Љуб. Живковићу. Г. Пачу мора однети прецизно од Владе шта којој држави даје. Мора им се бацити као гладним зверовима да се насите.

Французима ће се бацити топови, Немцима 90.000 пушака, Аустрији жељезнички материјал. Остаје још да се види ко ће зграбити 90,000.000 патрона.

Кад им све разда — Влада ће бити мирна.

Цене топова. Кад су отворени оферти оних фабрика, које су позвате на конкуренцију, показале су се веома мале разлике у ценама. Све три су од прилике дотерале до 384.000 дин. за батерију од 4 топа са по 500 метака. Свега по 2000 метака на батерију.

Комитет је предложио Влади да узме систем Шнајдер-Кане из Крезо-а.

Видите ли да ћемо ми плаћати по близу 100.000 и словом сто хиљада динара за један топ.

Канда су ови топови од сувога злата саливени.

Ко ли је сад „неодговорни чинитељ“? „Н. С. Преса“ донела је у прекјучерањем своме броју најдетаљније податке о раду комитета и његовој оцени топова. Ти детаљи могли су бити познати само члановима Владе и члановима комитета. Сигурно је да нико од ових последњих није смео издати поверљиве ствари. Па ко онда?

Румунско наоружање. Јављају: да је румунски министар војни тражио од парламента накнадни ванредни кредит од 50,000.000 дин. за комплетирање војне спреме. То је одговор на бугарско наоружање, а Путник држи да су се Власи од наших нових топова препали.

Публикован закон. У јучерањим „Српским Новинама“ публикован је закон о концесији за грађење и експлоатацију жељезнице Велико Градиште —Мајдан-Пек.

Ова је концесија дата једном одбору у коме су ова лица: Рафаило Мијајловић нар. посланик, Феликс Хофман руд. инжињер, Свет. Ж. Карамарковић трг., Јоца Селић нар. посланик, Таса Обрадовић, трг., Влад. М. Ђорђевић тр., Мориц Драшкоци апотекар, Илија Јанковић трг., Сима С. Бајкић трг., Себастијан Рош инжињер и Милоје Васић чувар музеја.

Нека је аирли. „Српска Ријеч“, орган Срба у Босни и Херцеговини, који је тек ових дана покренут, осетио је и ако веома млад, благодети босанско-херцеговачке управе. Полиција је изненада банула у стан његова уредника и глав. сарадника и извршила преметачину тражећи неког ђавола. Разуме се да није ништа нашла.

Молимо за мало објашњења. Чули смо да је аванзовани трговац сарага, Господар Стева Лукавчевић у прошлој недељи довезао неку рибу из Црне Горе, која је у таквом стању била да је чиновник на царинарници није хтео пропустити без лекарског прегледа.

Сутра дан је већ Господар Стева донео наредбу (— од кога? — Што се будите кад знате!) Царинарници: да ту робу пропусти.

Стева је тад господарски подвикнуо чиновнику:

— Знаш ли ти ко сам ја, бре?!

Екстрадиција хајдука. Хајдук Маша Митровић, који је хајдуковао по смедеревској нахији, пребегао је био у Аустрију и ухваћен је у Панчеву. На тражење наше Владе мађарска Влада решила је и одобрила издавање хајдука Маше српским властима, и то је решење наш ђенерални конзул из Пеште саопштио српској Влади.

„Застој у трговини.“ Са свију страна стижу нам гласови да је посао у целој земљи врло рђав, до сада се бар није то овде код овд. гросиста опажало, али ове сезоне и овд. гросисте јако се туже на посао, дакле последице лањске неродице почињу се опажати.

Свршио докторат. Г. Драгољуб Новаковић, син г. Ђоке Новаковића председника Главне Контроле, завршио је докторат у Паризу одбраном тезе.

Реновирана радња. Дворски фризери у кнез Михајловој улици успели су да своју радњу тако реновирају, да се она сада може мерити са првим берберско-фризерским радњама светских вароши. Све што је модерно у овој бранши набављено је из Париза, а нарочито је обраћена пажња хигијени. Пада у очи леп и удобан намештај од махагонског дрвета, који је израђен у Осеку.

Убиство. Ноћу између 20. и 21. ов. месеца убили су непознати зликовци у селу Парцанима мајку Стојана Мијатовића, учитеља из Пољне. За убицама се — разуме се — живо трага.

Фотографски апарат Goertz-Anschütz, 9—12, потпуно исправан, на продају. Упитати у дрогерији г. Окановића.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

—:—

Мајски микроб

Мајски микроб почео је да дејствује. Нагло су се почели побољевати „хероји“, и ко год није подлегао пићу, јал' каквом другом пороку, изложен је нарочитој болести, коју су лекари назвали: „грижа савести.“

Као одличан субјект за ту болест постао је Аца Машин, код кога се појављују веома чудни знаци растројства, савршено нови и оргинални у терапији.

Многи налазе да та болест још на част служи болеснику.

Кума-Владан у „Самоуправи“

Владин орган „Самоуправа“ донела је оглас о Кум Владановој „Књизи,“ па чак тај оглас назива и „књижевним огласом,“ као да сокачке лажи ове бивше и будуће дворске сакалуде могу имати неке везе с књижевношћу.

По овом једном јединим симптому — и да није других — може се видети: по чијој је поруџи писан овај памфлет, као и из ког ће „фонда“ бити плаћен.

ЕКОНОМСКА ПИТАЊА

Пресипање из шупљега у празно!

—:—

Од кад је предат Скупштини на одобрење уговор о трговини између Србије и Немачке, између многих званих и незваних, дали се на посао, с једне стране као критичари *стручни писац* у „Тргов. Гласнику“ и Млади Ужичанин у „Одјеку“; а с друге стране они у „Самоуправи“ као „одговорни чиниоци“ уговора. Нападаји су безобзирни и жучни, а одбрана мал да не смешна. Ту су разлози *за* и *против*, а изнад њих вије се *двоглави црни оро*, па их соколи: ко ће боље доказати народу у Србији сав значај тога пресипања из шупљега у празно!.....

Ужичанин довикује из „Одјека“: хе, неће ти Швабо та упалити док је мени русе главе на раменима! А писац у „Тргов. Гласнику“ покаскује: па сипа о *капуту* (caput) уговоре као из рукава..... а онај са *Спреве* (Барон Ритхофен) као кроз зубе добацује и једнима и другима: langsam, langsam mein lüber Freund!......

Ето, то нас је определило, да завиримо у ту направу којој су дали обележје уговор о трговини између Србије и Немачке. И прво што нам треба објаснити то је питање: шта му значи та реч „уговор“ и даље, у каквим се приликама она појављује?“ Одговори на та питања прилично су и у нас разрађени у књизи: „О уговорима и обвезаностима у опште“ од Ђ. М. Павловића (1869) а за међународне уговоре један *Аустроугарски дипломата* по струци Др. Права (1889) о значењу речи уговора писцу ових редова рече: „уговор је последица дате речи увек за то, да у даном случају послужи као основ против уговора; и, према томе најбоље је оно стање, кад тог уговора као последице дате речи и нема, већ сваки скрупулозно, право и поштено искупљује своју реч!...“ Мени се чини да је ова дефиниција тачна. Али кад то у већини случајева не може да опстане, као што је случај и с овим уговором између Србије и Немачке, онда да завиримо и у његове одредбе, да их на овај начин представимо, па да видимо у каквој сразмери стоје одредбе његове са критиком.

Полазна тачка критике била је по причањима *Вукашиновим* (а њему су у индат дошли и Ужичани) та, што се у опште с тим послом почињало на Спреви (Берлину), а не на *Лајти* (у Бечу). После се тај изузетак Вукашинов показао *као мућак*.

За овим су дошли детаљи, специјалитети, које су критичари износили по својим нахођењима, с главе, с репа — како је ко стигао, почучао, помирисао, па и сажватали тврдо убеђени да они то, што

ФЕЉТОН

ЦРТЕ ИЗ ЖИВОТА МАЛОРУСА

пише: CONTRIB

—:—

(наставак)

Услед чега мора баш тако да буде? Како би изгледала ствар, кад би је посматрали овако? и т. д. А сва питања такве природе продукат су искључиво здраве свести и самосталне душевне радње човекове. Такав је ум савремених Малоруса, и код њих моћ памћења не игра у животу тако важну улогу као здрави смисао.

Литерарни укус код Малоруса је такође изврстан. Док се огромна маса познате конзервативне интелигенције руске дави у читању колосалних томова: Фарара, О. Јована Кронштадског, Аксакова, Мајкова или „позитивном философијом“ архијепископа херсонског Никанора, дотле се малоруска интелигенција у најгорем случају напаја слободоумним и здравим идејама највећега свога песника Шевченка. Редак је колико било интелигентнији Малорус који није добро познат са књижевним радовима: Бјелинског, Островског, Пушкина, Достојевског, Чернишевског, Писарева, Толстоја, Максима Горког и др. Док се интелигенција малоруска халапљиво граби за слободоумније великоруске писце, Великоруска напротив с гордим презирањем прелази преко малоруске и пољске књижевности, сматрајући за понижење бавити се „хохлацкој литературој!“ Овакних абнормалних појава код Малоруса нема, они поштују чак и највеће непријатеље своје онде где заслужују.

Малоруси се готово искључиво баве земљорадњом и сточарством. Гаје и свилене бубе, али само у неким местима. Трговином Малоруси се нерадо баве, она као да им не иде од руке. У свима главнијим градовима Малорусије као: Кијеву, Могилеву, Чернигову, Каменец-Подолску и др. прву реч у трговини воде Јевреји — жиди и странци. Док Великоруси у својој чисто националној територији предњаче у трговини не само Јеврејима но и свима осталим странцима, Али зато су Малоруси као земљоделци и пољопривредници далеко напреднији и вреднији од Великоруса. Многе најобичније сељачке куће имају најусавршеније пољопривредне справе, па чак и швајцарске бикове, а код богатијих сељака могу се видети и машине за вештачку производњу живине из јаја.

Особито су Малоруси вешти у калемарству а то је с тога, што за обуку у калемарству постоје у већини малоруских села калемарски курсеви, под руководством сеоског учитеља. И као што код нас постоје награде учитељима за рад у продужним школама, тако се код њих награђује сваки онај учитељ, који је поред осталих предмета предавао и калемарство.

Свака готово сељачка кућа малоруска има своју домаћу бању, у којима се чланови породице два пута недељно купају. Ко је од сељака толико сиромашан да није у стању саградити себи бању, он иде код свога комшије те се окупа. Прво се купа обично женска чељад па послење мушка. Особито су такве бање корисне зими, када је вода хладна а реке замрзнуте. Али ове бање имају великог значаја и са здравственог гледишта, јер чим се ко од Малоруса разболи од каквих кожних болести, главобоље и т. д. он одмах трчи у бању, испари се, попије чај, легне и колико сутра дан здравље је повољно. У тѣм погледу ми смо ужасни према Малорусима. Наш српски чак и средњи сталеж једва ако се зими по једном искупа. О сељацима и нижем сталежу да и не говоримо, они се купају искључиво од Ђурђева дана до Св. Илије.

Малоруске куће по селима по спољашности много су налик на шокачке, махом су покривене црепом и окречене. На кућама рибара — којих у Малорусији има и сувише — налазе се фигуре риба и рибарских справа. Изображења ова не садрже у себи ничега уметничког. Вајати, штале за стоку и обори махом су одвојени од зграда за становање обично 50 до 80 мет., што није случај код Великоруса, где је јамачно услед веће хладноће све под једним кровом и стан за људе и обори за стоку.

Малоруси су страсни љубитељи башта и паркова; то је у неку руку и обележје духа њиховог. Нарочито се у томе одликује женски пол. Свака готово кућа има своју башту или како је они зову гај, коју одржавају у најпримернијем реду. О тим њиховим гајевима постоје читаве серије песама; тако се помиње у песмами: „Ој за гајем гајем, гајем зелењенким“.... „Ој гају мој гају та густи непрогљадни... Гају милињски козаче родњенки и другим.

Као сви Руси уопште и Малоруси се одликују примерним гостопримством, и ако не баш у оној широкој мери као Великоруси. Па и познанства се код Малоруса не теку онако брзо и лако као код Великоруса. Скептичан, Малорус прво те испита, процени шта вредиш, па тек тада уводи у кућу али већ не више као обичног познаника већ као друга, пријатеља и госта.

(свршиће се)

чине, чине тако из жеље да допринесу угледу и користима својој отаџбини!.......

— Поздравили Вас на ово много *Др. Пачу*; а већ што се тиче *Посадовског* — то не питај: (сав страхује и цепти као усијана фуруна од критике Ужичанина („Одјека“) *и стручног писца* („Трговин. Гласник“). И Др. Пачу и Посадовски беру кожу на шиљак, па се дали на посао да сузбију те „основане“, академске критике, па у несташици изабрали мене, да репродуцирам њихове мисли пред српским јавним мњењем. И, ја, оран за рад, одазвах им се и душом и срцем само под једним условом: *да све остане тајна!* — ић.

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

Учитељи и државни служитељи.

Шта су управо учитељи: чиновници, или служитељи? Има ли за њих међу државним службеницима стална места? Да ли ће се кадгод утврдити у коју категорију они долазе: међу чиновнике или међу слуге, или у засебан некакав ред.

Ми ова питања не постављамо ни Министарству Просвете ни Главном Просветном Савету, јер тврдо верујемо да се они неће забавити и таквим пословима: ситно је то за њих. Обраћамо се људима од закона, правницима, и њих молимо да у којем политичком листу, или у „Браничу“ даду одговора на горња питања. Учитељима је много стало за тим да се на та питања добије потпун одговор. Треба им то и ради утврђења моралног угледа учитељског и ради појединаца којима се често оспорава право које имају по закону. Ако учитељи долазе у ред пандура, служитеља и одаџија, онда ће државне власти бити поштеђене од досађивања учитељских да их увршћују у класу на коју немају права. Призна ли се да су учитељи чиновници, сузбиће се сви они који имају прохтеве да учитеље унижавају и штете.

И ако смо уверења да одговор на горња питања мора бити једнодушан: да су учитељи не слуге него чиновници државни, опет налазимо јаких разлога да та питања јавно истакнемо. Томе нам је дало непосредна повода само Министарство Просвете, које је од новога закона о основним школама почело убрајати учитеље у ред слугу. Сви учитељи који су, на основи новога закона, без свога тражења премештани, имају права на накнаду путног и селидбеног трошка. Кад су рачуни о том поднесени Министарству Просвете, нашло се тамо: да се учитељима не могу исплатити путни и селидбени трошкови као чиновницима, него као практикантима и пандурима. Према том, њихова су потраживања преполовљена.

Не сумњамо да ће Државни Савет, по жалбама појединих учитеља, поништити решења Министарства, али држимо да је потребно да се једном за свагда расправи питање о месту учитеља међу државним службеницима.

ИЗ НАРОДА

Злато!

Пуки случај нанесе ме у кршни Звижд, до села Нересница. Крај те Нереснице „тихо жубори,“ како би песник казао, Пек, а у самој Нересници још тишије, неколико тихих Енглеза, најлак слажу у стаклене бутеле, *суво, жежено злато,* мере га, пакују и шаљу — *у богату Енглеску*...

Као велики мераклија на злато, суво, жежено злато, распитах се и ево шта дознадох:

Наша држава уступила је у експлоатацију, за једну незнатну, ништавну суму реку Пек и околину дуж Нереснице, неким *Енглезима.* Ови Енглези, као достојни синови Велике Британије, у тишини, згрћу из тога *нашега* Пека сува, жежена злата *по 4 килограма дневно*, и то сило *наше* злато пакују и шаљу *својој* Енглеској. Вредност тога злата износи по процени мештана дневно око 14.000, месечно 420 хиљада, а *годишње преко 5,000.000 динара.* Оволико благо, без икаквих брига и кубура, згрћу *паметни Енглези*, на очиглед лења и несретна Србенде *данас*, са два „багера“, а за најкраће време очекују још два таква „багера“, и тада ће згртати овога нашега сувога, жеженога злата за милион динара вредности месечно. Ово је потпуно тачно, јер сам се о томе (случајно) лично уверио, ма да ове добричине Енглези, брижљиво и најбрижљивије — извесно са велике скромности или можда стидљивости — у највећој „дискрецији“ мере, пакују и *шаљу* то огромно благо.

Дознав и видев све ово, запитах се нешто: да ли је, Бого вољени, то оно: „памет царује“! И све ми изгледа да јес' баш то — то; ама сада опет не знам: колика ли је тек и каква памет у оних наших тамо на ћутуку, кад они, ич не водећи бриге о овоме силноме, *нашем* злату, ипак прибављају државној хазни богату ренту!! А већ наша држава има, сасвим сигурно има од тога *своја* злата ренте, и то свакако врло големе ренте. А и куд би се могло оволико богатство дати некоме дип-џабе, на макар то било и опробаним пријатељима Енглезима!!!....

То ми се, ето, непрестано врзе по мозгу, па рекох: хајд да то срочим, онако на брзу руку, „с ногу“, у новине. А ускоро ћу вам о овоме жеженоме злату и паметним добричинама Енглезима јавити још пуно лепих ствари.

У Нересници, на Биљани Петак, 1905. године. Е.

Поп — ован

16-ог септембра прошле године нестао је ован Драгојлу Барјактаревићу из Глушаца. Драгојло је по целом селу и по околини тражио овна пуних шест месеци. О томе је и власт општинска упознавала глушчане на састанцима општинским, *којима је присуствовао и сам свештеник глушачки Михаило.*

16. марта, дакле тек после шест месеци и толиког узалудног трагања, познаде овна Илинка, Драгојлова унука. Илинка јави то ђеду своме и овај стане на шор и чекаше да се врате *попове* овце из градине. Затим оде Драгојло поповој кући и узме свог овна без речи. Поп је само рекао: „могао је вала и даље бити ништа му не би валило.“ На ово му је Драгојло полазећи отвјештао: „зорли ти мене попо намучи за ово пола године. На састанку општинском стојали смо баш један до другог кад је власт за мог овна разбирала, а ти ни беле“.... Поп је сматрао био овна за свог, па га и другима за овце позајмљивао. Сад цело село не каже друкче већ поп — ован.

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

Ми и други.

У Бечу има друштво аустриских универзитетских доцената, које издаје научно-популарни лист. У том листу изашла је расправа „Шилер као народни песник“ Ова расправа добила је и једну универзитетску награду. А знате ли ко је написао тај чланак? — Фрањо Свобода, железнички кондуктер у Бечу.

Боже, Боже! А ми у Србији имамо кандидата за професоре универзитета и министре просвете, који су чланови Академије Наука — а нису до данас ни једну јоту написали, сем што су потписивали платне спискове.

Пси у рату

Из Јоханесбурга пише један енглески официр „Тајмсу“, како су покушаји, за време бурског рата, да се употребе у извидничкој служби пси, који су за ту службу нарочито спремани, дали неповољне резултате. Услед жарког и сушног климата у Јужној Африци пси су изгубили своју на далеко чувену моћ мирисања, те су постали апсолутно неспособни, да „нањуше“ непријатеља.

Бугарски и српски књижевници.

Београдски дописник тршћанске „Единости“ пише, да бугарски књижевници доиста нису послали ни једнога рада за алманах. Међу бугарским књижевницима владају чудне прилике. Сваки за себе мисли, да је он једини прави књижевник и другима не признаје никакве вриједности. Сваки књижевник је за себе посебна група и посебна струја. И за то се нису могли сложити ни у избору редакцијског одбора за алманах. Поред тога стоји и то, да је неодзиву крив и бугарски сепаратизам. У београдском „одбору“ мисле ту ствар решити тако, да се обрате на сваког књижевника посебно, и замоле га рад за алманах.

Ови Бугари као да нису наша браћа. Што се не угледају на наше књижевнике, који живе у љубави као сијамски близанци.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

Уредништво је добило на приказ: брошуру:

Одговор

Г. Мати Јовановићу на његове „приказе“ о Управи Фондова. Прилог „Самоуправи“. Штампарија Аце Станојевића.

У овој брошури се одговара бив. управнику г. Мати Јовановићу, на његове замерке о раду Управе. Све је то полемика од локалног значаја и интересантна само за људе са свим посвећене у компликоване послове овог завода.

ШАЛА И ЗАБАВА.

Мајка. — Шта рече зет, кад си му показала рачун за хаљину: је ли се љутио? је ли праскао?

Кћи. — Таман је отворио уста да виче и да грди, а ја сам му поднела рачун за шешир. Забленуо се, занемео, па штукну у своју собу.

Мајка. — Пусти га нек се издува, биће му лакше. Толико је пажње заслужио од твоје стране.

ТЕЛЕГРАМИ

Рим. Бугарски кнез стићи ће сутра овамо. (Дакле данас).

Месина. Цар Виљем је на броду „Хохенцолерн“ отпутовао за Крф.

Сингапоре. „Рајтер. Биро“ јавља: да је један енглески пароброд јуче видео руску ескадру да је бацила котву на 150 миља од Сингапора. Четири ратне лађе, које изгледа да су јапанске, опажене су 25. ов. мес. близу гребена Светог Јакова, код Сајгона, у водама Индо-Кине.

Петроград. „Руска Телеграф. Агенција“ демантује вест, да је тобож нека висока дама ухапшена у Царскоме Селу што је на њу пала сумња да је спремала атентат противу царице удове. Од свега тога ништа није у истини.

Париз. Истражни судија у познатој завереничкој афери наредио је да се ухапси Немац Хаусен, представник једне трговачке куће.

Келн. Алжирски листови јављају, да су чете претендента Бухамаре и поглавице племена Хуамама покушали да заузму Уџу. Пошто је положај трупа мароканског султана постао врло критичан, командант пограничног одреда француске војне мисије у Мароку, Мужен, нареди да се против ових чета отвори топовска паљба. Чете су се морале повући са великим губитцима. „Тан“ додаје да је Мужен, на основу уговора, имао право да се умеша.

Батавија. „Рајтеров биро“ јавља, да су се руске ратне лађе виделе код Мунтока. Холандска ескадра с тајним наредбама отпловила је из Приока на север.

Петроград. Ђенерал Харкевић јавља, да 27. ов. м. није било никакве промене на бојноме пољу.

ПОДЛИСТАК

Андреја Колосов

прича И. С. Тургењева

— с руског —

1

У малој, пристојно намештеној соби, пред камином, седело је неколико младих људи. Зимње вече тек што је почињало: самовар се пушаше на столу, разговор је постајао све живљи и прелажаше с једнога предмета на други. Почеше водити разговор о необичним људима и о томе, чиме се они одликују од обичних људи. Сваки је излагао своје мишљење како је умео; гласови се подигоше и залармаше. Један мали, блед човек, који је дуго, пијуцкајући чај и пушећи цигарету, слушао говоре својих другова, наједаред устаде и обрати се свима нама (ја сам такође био у броју оних који вођаху разговор) овим речима:

— Господо! сви су ваши дубокомислени говори свога рода добри, али бескорисни. Сваки, као што је познато, дознаје мишљење свога противника, и сваки остаје при овоме убеђењу. Но ми се не састајемо први пут, не водимо разговоре први пут, и зато смо, вероватно, већ успели да се и најаснимо, и да дознамо мишљење других. Онда око чега се бакћете?

Изговоривши ове речи, човечуљак, небрежљиво отресе у камин пепео са цигарете, зачкиљи очима и равнодушно се осмену. Сви ми заћутасмо.

— Онда, по твоме мишљењу, шта треба да радимо? рече један од нас: да играмо карата, шта ли? да легнемо да спавамо? да се разиђемо кућама?

— Пријатно је играти карата и корисно је спавати, — одговори му мали човек, а разићи се кућама сад је још рано. Но ви ме нисте разумели. Чујте ме: ја предлажем да сваки од вас, кад је већ реч о томе, опише нама ма какву необичну личност, да нам исприча свој сусрет ма с каквим необичним човеком. Верујте ми, најгора прича је много речитија од најодличнијега размишљања.

Ми се замислисмо.

— Чудновата ствар, примети један од нас, велика шаљивчина: осем себе самога ја не знам ни једнога необичнога човека, мој вам је живот свима, чини ми се, познат. У осталом, ако заповедите...

— Не, узвикну други, није потребно! Та зашто, — додаде он, обраћајући се човечићу: — почни ти. Ти си нас све избио из концепта, теби и уступамо то право. Само, пази, ако нам се твоја прича не допадне, ми ћемо те извиждати.

Пристајем, одговори овај.

Он стаде код камина; ми седосмо около њега и заћутасмо. Човечуљак нас све редом погледа, погледа у таван и поче овако:

— Пре десет година, моја милостива господо, ја сам био студент у Москви. Мој отац, милосрдни и коренити спахија, дао ме је у руке немачкоме професору у оставци, који се за сто рубаља месечно обвезао да ме поји, храни и да води надзор над мојим владањем. Овај је Немац био обдарен врло важним и достојанственим спољашњим изгледом; ја сам га се у почетку прилично прибојавао. Но једнога прекраснога вечера, вративши се кући, ја сам с неисказаним задовољством видео свога наставника, који сеђаше са тројицом или четворицом другова за округлим столом, на коме се налазаше приличан број празних флаша и неиспивених чаша. Видевши ме, мој поштовани наставник устаде и, машући рукама и муцајући, представи ме поштованој компанији, која ми цела одмах понуди чашу пунша. Ово пријатно друштво освежавајући је подејствовало на моју душу; моја ми се будућност представи у најпривлачнијим сликама. И доиста: од тога незаборављенога дана, ја сам се користио неограниченом слободом и без мало што нисам девета свога наставника. Он је имао жену, која је увек ударала на дим и сирће од краставаца; она је била још доста млада, али већ није имала ни једнога предњега зуба. Познато је, да се све Немице врло брзо лишавају овога неопходнога украса човечјега тела. Ја њу спомињем једино зато, што се она била у мене заљубила страсно и без мало ме није уморила храном.

— На ствар, на ствар, повикасмо ми, валда не намераваш да нам причаш своје љубавне авантуре?

— Не, господо! одговори нам мирно човечуљак, ја сам обичан смртни. Дакле, ја сам живео код мога Немца, као што се вели, певајући. На универзитет нисам ишао сувише приљежно. а код куће нисам радио ништа. За врло кратко време, ја сам се зближио са свима својим друговима и са свима сам био на „ти“. У броју мојих нових пријатеља налазио се један, доста уредан и добар дечко, син вршиоца дужности начелника среског у пензији. Звао се Бобов. Овај се Бобов навадио да долази к мени и, чини ми се, заволео ме је. И ја њега... знате, не то да сам га волео, не то да га нисам волео, већ некако....

(наставиће се)

Практична Извешћа

Краљевско Српско Народно Позориште
Репертоар за Март 1905. г.

Уторник, 29. марта: **Веселе жене виндзорске**, комедија у пет чинова, од Шекспира.

Четвртак, 31. марта: **Јадни Пјеро**, драма у три чина, од Фемоа Кавалотиа, превео Миодраг Ристић. (Први пут).

Субота 2. априла: **Јадни Пјеро**.

Недеља, 3. априла: Дневна представа: **Нарцис**, трагедија у пет чинова, од Брахфогла, превео Ст. Д. Поповић. Вечерња представа: **Лутка**, оперета у три чина, с предигром, написао Морис Ордоно, Музика од Едмонда Одрана, превео Драгомир Брзак.

Ц. К. У. ДУНАВ. ПАРОБР. ДРУШТВО
ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА
до даље наредбе
I. НА ДУНАВУ:

Из **Београда** за **Радујевац** и **Галац**: четвртком суботом и понедеоником у 5 сах. из јутра. (Средњо-европско време). (Прва пловидба 10. (23) марта.)

Из **Радујевца** за **Београд**, **Земун** и **Будимпешту**: уторником, четвртком и суботом у 11 сах. 50 мин. пре подне.

Из **Београда** за **Гроцку Смедерево** и **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 2 сах. по подне.

Стиже у **Дубравицу**: понедеон. средом, и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице** за **Београд**: уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: уторником, четвртком и суботом у 1 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби:

Из **Шапца** за **Београд**: понедеоником, средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: понедеон средом и петком.

Из **Београда** за **Шабац**: уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 3 и по сах. по подне.

Пољско добро

Од 20—30—40 хектара, у питомини јасеничкој код Паланке смедеревске продајем.

Свет. Н. Тодоровић
судија из Алексинца

ПРИЈАТЕЉИМА

У суботу 2. априла 1905. год., даваћемо полугодишњи помен у цркви Новачкој, нашем нигда непрежаљеном мужу, односно оцу, брату, стрицу, деди итд.

†

Јовану Ћириловићу

бив. дугогодишњем народ. и краљев. посланику, председ. општине итд.

Молимо све сроднике и пријатеље да се тог дана с нама заједно помоле Богу за покој његове добре и племените душе.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Супруга **Миљана**; синови: **Милорад** и **Марко**; кћери: **Смиљка**, **Настасија**, **Ангелина**, **Анка** и **Марица**; брат **Димитрије**; синовци: **Војислав**, **Милош**, **Сава** и **Љубомир**; синовице: **Милева**, **Ката**, **Јованка**, **Марија** и **Радојка**; снаје: **Ћенадија**, **Персa**, **Катарина** и **Љубица**; унуци и унуке: **Никола** и **Александар**: **Даница Љубица** и **Десанка** са осталом родбином.

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ“ и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су соби спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има, у случају потребе да га употреби.

Прави **„Биљни сок“** може се добити само у апотеци код **„ЦРВЕНОГ КРСТА“** у Београду. **Цена 2·50 дин.**

„NEROLIN“ признато као изврсно средство противу: кашља, катара плућа, тешког дисања (asthma), зачетка туберкулозе и пљување крви. **Цена 4 дин.**

„SAPARIN“ одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 дин.**

„БИЉНИ ТЕЈ“ противу нервозних болести. **Цена пакету 4 динара.**

СВИ ОВИ ЛЕКОВИ МОГУ СЕ ДОБИТИ У АПОТЕЦИ КОД **„Црвеног Крста“** У БЕОГРАДУ.

Шаље се свуда доплатом.

АДРЕСА: **Апотеци код „Црвеног Крста“ у Београду.**

НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ

Ханингов Кинински Екстракт

EXTRACTUM CHINAE HANNING
НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ

Употребљава се у свима берлинским болницама

Ево шта вели један чланак у најчувенијем медецинском листу „Therapeit Monatsheften“:

„EXTRACTUM CHINAE NANNING“ *одлично лечи рђав апетит код малокрвних; немање апетита код шкрофулозних и туберкулозних; акутне и хроничне катаре стомака; грозничаве и рањаве; реконвалесценте а* Dusmennorrhoe *исчезава после кратке употребе истог лека.*

„БЕЧКИ ЛЕКАРСКИ ЛИСТ“ *упозорава на то, да се горњи препарат врло добро употребљава у добром старом вину или млеку против повраћања код трудних женскиња, против хроничног стомачног катара код алкохоличара и малокрвних итд.*

Лист „МЕДИКО“, *који излази у Риму, истиче одлично дејство овога лека код стомачног катара и катара црева. Атоније (малаксалости стомака) инфлуенце са једновременим појавама у стомаку и цревима или њиховим последицама и код нервозне диспепсије стомака.*

У сличном смислу изразили су се и други чувени, светски, медецински и лекарски листови.

У П О Т Р Е Б А:
За одрасле: 12 до 20 капи три пут дневно,
За децу: 5 до 10 капи три пут дневно.
Произвођач: H. NANNING
Den Haag — Holland

Главно заступништво за Србију:
Дрогерија код ГУСЛАРА
ЦЕНА ФЛАШИ 2 ДИНАРА И 40 ПАРА

НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ
НАЈБОЉИ ЛЕК ПРОТИВ СТОМАЧНИХ БОЛЕСТИ

Задруга за Подизање Зграда

Прима новац до 6% интереса по споразуму.

Има кућа на продају.

Прима се подизања зграда.

Израђује планове и предрачуне.

Има плацева на продају и сви се налазе у варошком рејону.

Посредује за продају и куповину кућа и имања.

Београд 1905. године 17—20

---

†

Са највећим болом у души јављамо нашим сродницима и пријатељима, да је наш мили и никада непрежаљени: супруг, отац, свекар деда, брат и т. д.

Бојица Иванковић

СВЕШТЕНИК БАДОВИНАЧКИ

После дугог и тешког боловања, а у 57. години свога живота, испустио своју племениту душу 16, а сахрањен у кленачком гробљу 17. овога месеца уз многобројно саучешће покојникових и наших сродника и пријатеља обојег пола одавде и са стране, оставивши нас да за њим уцвељени до смрти тугујемо.

Сматрамо за дужност да овом приликом изјавимо нарочиту благодарност *Његовом Преосвештенству Епископу Шабачком Господину Димитрију*, који је изволео доћи и из почасти чинодејствовати при опелу свом школском другу нашем милом покојнику.

Благодаримо и свештеницима: г. г. Михаилу Вучетићу, црнобарском; Милошу Веселиновићу, глоговачком; Луки Марковићу, глушачком; Ненаду Станојевићу прњаворском; Велимиру Савићу, богатићском; Јови Илићу, дубљанском; Чедомиру Шљивићу, богатићском; Милану Дукићу, кленачком и Божидару Николићу, ђакону шабачком, који из почасти чинодејствоваху при опелу и до вечне куће испратише нашег непрежаљеног покојника.

Тако исто благодаримо и учитељима: г. г. Тимотију Јовановићу, прњаворском; Димитрију Ћосићу, богатићском; Милосаву Б. Радишићу, Милану Ђ. Бркићу, Лепосави Радишићки, Лепосави Бркићки, бадовиначким; Живојину Радосављевићу, салаш-црнобарски; Милоју Поповићу, црнобарском; Николи Јањићу, кленачком; Милошу Дукићу, глоговачком; Љубици Вуловићевој, богатићској и Дамјану Митровићу, богатићском, који такође из почасти суделоваху при опелу и испратише до вечне куће милог нам покојника.

Изјављујемо благодарност и г. Др. Живану Јашићу, који је се за све време дуге болести покојникове својски трудио да га од смрти спасе.

Благодаримо сродницима и пријатељима покојниковим и нашим као и г. г. Крсти Радовановићу, начелнику среском; Драгољубу Ружићу, порезнику и Драгољубу Петаковићу, среском писару, који присуствоваху опелу и драгог нам покојника испратише до његове вечне вечне куће.

Таку исту благодарност изјављујемо и свима оним покојниковим и нашим пријатељима, који нам телеграмом или писмом изјавише саучешће у нашој тузи.

Исто тако благодаримо и г. г. Велимиру Савићу свештенику и Милану Бркићу, учитељу, који се врло лепим говорима са покојником опростише и нама у неколико тугу ублажише.

Много благодаримо и нашим добрим суседима и сродницима, који покојника за време његове болести походише, чуваше и по смрти до вечне куће испратише.

18. марта 1905. год.
у Бадовинцима

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Супруга: **Мара**; син: **Анта**: снаха: **Христина**; унучад: **Персида**, **Пера** и **Стева**; сестра: **Стана** и остала родбина. 2—3

---

†

Наше мило чедо, наше непрежаљено дете, односно сестрица

МАРИЈА — ЦИЦИКА

испустила је своју анђеоску душицу 24. о. м. у 6 и по часова по подне, у шестој години свога млађаног живота, после двомесечног тешког боловања.

Ову тужну вест и ненакнадими губитак јављамо сродницима, пријатељима и познаницима.

Београд 25. марта 1905. год.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Мати **Лаура**; отац **Јосиф Ј. Клајн**; браћа: **Јосиф**, **Рудолф**, **Емил**, **фердинанд** и **Александар**; сестре: **Терезија**, **Јозефина**, **Лаура** и остала родбина. 2—3

ОВОГОДИШЊИ СВЕЖ И ПРАВИ

„МАРИЋЕВ“ РИБЉИ ЗЕЈТИН

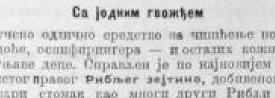

Са јодним гвожђем

Од лекара препоручено одлично средство за чишћење покварене крви код шкрофула, отока жлезда, бледоће, осипфарингера — и осталих кожних болести, као и за крепљење малокрвне и слабуњаве деце. Справљен је по најновијем норвешком пропису под гаранцијом из свежег чистог правог **Рибљег зејтина**, добивеног из рибе зване „Dorsch“, деца га радо пију, не квари стомак као многи други Рибљи Зејтин, добивени не од рибе „Dorsh“, већ од *морског пса* и т. д. а који се под именом „Рибљи Зејтин“ продају.

Цена правог „Марићевог, Рибљег Зејтина са јодним гвожђем: 1 флаша 1·60 дин; 5 флаша 7 динара.

„Марићев“ Реуматичан флуид, одлично средство за трљање против: реуматизма, ишијаса, укочености, болова у рукама, ногама, главоболима и свих болести које од назеба прошлазе. Цена 1 флаша 2 динара.

Поруџбине из унутрашњости по пријему новца или уз доплату шаље одмах: **Апотека код „Српског Краља“ — Николе Ј. Марића у Београду** — Улица Краља Александра бр. 90.

Власник **Павле Маринковић** Издавач штампарија „Св. Сава“ Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 81. БЕОГРАД, СРЕДА 6. АПРИЛА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Види телеграме на трећој страни.

6 АПРИЛ

—:—

Данас сваки Србин може с дубоким уздахом шанути: имадох — не знадох, изгубих — познадох!

Док је српска држава стално расла угледом и aукторитетом, док се племе српско будило, надало и одушевљавало успесима Српског Пијемонта, док су се границе мале Србије учестано проширивале, дотле су Срби били поносити на своју прошлост и пуни наде за своју будућност. Они су од некуд осећали јаку напонску силу у себи, па их је то чинило нестрпељивима и изгледало им је да се довољно брзо не корача у славну будућност, коју су предвиђали. Мудра и опрезна политика личила им је на излишно оклевање и неоправдано страховање.

Међутим то поштовање прошлости, та сигурност и спокојство за тадању садашњост и ту голему наду на будућност улио је тадашњем нараштају у многоме сам владалац Србије, који је умео узднћи достојанство српског кнеза над положајем једног обичног вазала, коме би импоновале турске паше. Неумрли Кнез Михаило за непуних седам година, знао је завести мир и ред у земљи, обезбедети спокојство и сигурност, које би ми могли сад само жељкати, подићи законодавство на модерни ступањ, организовати државну управу тако да се управо могло сматрати да је Србија за тај период скинула *унутарњу* политику с дневног реда, и зато се била посветила сва спољној политици, остварењу својих националних идеала, који нам изгледају данас напуштени.

Није прошло много времена а срећна Србија беше дочекала да њена мудра и патриотска политика донесе тако видне и тако сјајне резултате, да је своје противнике узнемирила и забринула, а срца сродних племена најлепшом надом испунила. Србија се беше толико морално уздигла, њен је престиж и aукторитет био толико порастао, да је она импоновала чак своме суверену Турској, и од ње очупала мирним путем оно што се и пре и после задобијало само на сабљи и то после упорне и мучне борбе.

Пре 38 година, баш на данашњи дан, Султан, суверен, се повукао пред својим вазалом Српским Кнезом и предао му тврде градове по Србији, чије су бедеме Срби крвљу својом натопили, а костима подзидали, али их узети нису могли. Оно што није била у стању дотле освојити српска мишица, освојила је мудра глава. Престоница Србије, која није могла мирно ни једне ноћи ока склопити, јер су свакој српској кући грозили турски топови са градских бедема, и тиме кочили свако благостање и напредак, постала је од једном слободна и спокојна.

Све позније тековине биле су омогућене овим великим и дотле невиђеним тријумфом.

6. Априла ушла је Српска Војска са својим мудрим Кнезом на челу у градове, да их за увек учини српским.

То је био у дотадањој новој историји Србије најсветлији тренутак. То је била кулминациона тачка тадање мудре националне политике.

Тога се с тугом морамо опоменути, нарочито данас кад видимо како жалосно Србија стоји у погледу својих националних аспирација.

У то доба су се грабиле велике силе за утицај у Србији и за просте конзуле слале су велесиле људе првог квалитета, од којих су касније постајали амбасадори, а данас је Србија готово престала важити као међународна јединица, јер су је западне силе напустиле и предале у сферу само једне моћне али културно слабије државе.

Енглеска, која је од почетка прошлог века била увек од пресудног утицаја на политичке комбинације у Европи, дигла је руке од нас и помаже наше супарнике на нашу очигледну штету. Наши суплеменици ван Краљевине изгубили су веру у Србију, а сродна племена наша, која су раније упирала своје погледе у Србију и од ње ишчекивали помоћ и спас, сад су подлегли другим утицајима и постали су непријатељски расположени према Србији.

Сама Србија изгледа да је абдицирала на своју традицијоналну политику, и помирила се са својом уском судбом, јер је све своје идеале свела на одржање овог хаотичног стања у земљи, које је званично названо „Свето Стање.“

Да, да, стање је свето, али како данашњи 6. април изгледа бедан према оном из 1867. године!

Сетити се 6. априла, то је сетити се негдашњих снова Србинових, негдашњих великих, широких идеала његових, негдашње напонске снаге и поноса његовог!

Сетити се 6. априла значи опоменути се да смо некад били равни сваком па и најбољем народу у Европи, који данас с багателисањем на Србију погледају.

И због тога је 6. април знаменит, и због тога он заслужује да га сваки Србин помене.

Но дан, 6 април, има свог нарочитог значаја и за унутарњу политику Србије.

На тај дан 1901. г. је прокламован један устав, који се може сматрати као последњи покушај да се у Србији дефинитивно уреде односи између јавних фактора и да се уставно питање скине с дневног реда. Тај покушај није успео у многоме кривицом самог оног, коме је тај устав требао бити нарочито драг, и који је ту своју погрешку скупо платио.

Многи су тада кренули у бој против принципа, који је тај Устав прокламовао и гарантовао, али сваки дан показује колико су били политички незрели противници његови. Они, који су били узрок те се 5. јуна 1903. године пошло другим уставним путем, први данас премиру од страха, јер „неодговорни чиниоци“ грозе да одувају ове слободе, назидане на тако мобилном земљишту као што је *гласање*. Свако данас осећа да политика „немешања“ омогућава и једну владу, која ће извршити онако исто изборе као што су вршени под Авакумовићем, и тада све слободе загарантоване Уставом постају илузорне, јер их нема ко чувати ни бранити.

Друкчије би се осећало јавно мњење да је данас један сенат, састављен из најозбиљнијих политичара, позван да бди над применом Устава. Нико не би зазирао ни од интрига „неодговорних чинилаца“ ни од промене владе, јер би свако знао у напред: да ће се све интриге и смицалице разбити о сенат, који је сталан и не да се разјурити, док се Устав не обори. А зна се шта наступа, кад се Устав укида.

Сенат, што је 6. априла 1901. био унет у Устав био је силнија тврђава и јача одбрана за унутарње слободе грађана српских, него и најтврђи град, што га је неумрли Михаило освојио.

Па и по томе ваља поменути 6 април.

Београдске Мистерије

ПРИПРЕМЕ ЗА 29. МАЈ

ДОДИР С ОФИЦИРИМА

—:—

Ви сте дакле, газда Стево, више волели сладак сан, него ову заверу, и сишли сте из Ваше собе тек кад је писмо било већ запечаћено, и спремно за пошту, наравно земунску. Пошли сте, тобоже, да ме на лађу испратите, али сте Ви пошли у самој ствари да би дознали садржину писма, јер Вас је копкало шта је могао „пријатељ“ писати.

Кад смо стигли код „Хотел Крагујевца“, Ви изађосте с фарбом на среду: затражисте да отворим писмо те да га прочитате. Па како Вас је Бог незграпна дао, нисте умели ни прикрити Вашу жељу, нити сте умели лепо обући ту Вашу жудњу, него онако по црногорски рекосте: „А да, чоче, ко зна шта је он све писа' а оно ће да дође у руке“...... знате већ коме!

— Па шта онда? упитах ја. Нека дође ком хоће, шта смо ми криви?

— А, чоче, може писмо и да нестане, и да у друге руке дође, па шта ћемо онда ит.д.

Незгодно је било тражење, али је и време и место било још незгодније за објашњавање. Зато само да бих Вас час пре скинуо с врата, обећах Вам: да ћу писмо у Земуну отворити и све што буде незгодно било избрисати.

Ово нека ми буде извина што сам заиста то писмо отварао и неке речи својом руком дописивао, јер да ме Ви нисте натерали, ја никад то не бих учинио, као што никад и нисам отварао сва друга писма, која су преко мене ишла, што сам ласно могао чинити.

Ви сте наравно касније пред „пријатељем“ то одрицали да сте то од мене тражили, и знате шта је услед тога наступило. Ви сте се после сав савцит били заложили да ту ствар изгладите и заташкате, јер сте видели какав је одговор на то писмо стигао, опет преко мене, и.... но о томе други пут.

За сада се ограничавам само на потсећавања, те да се тргнете и да не причате којешта, а ускоро ће бити разговора: о припремама за 29. Новембар, па за Св. Николу. Тако исто посветићу неколико писама првом састанку с *Доктором* у Инђији, где је он био дошао на састанак баш на Туцин дан чак из Беча, а тако исто говорићу опширније и о другим припремама.

Да бих све то могао лепо описати и што верније представити, рад сам одштампати нека писма у факсимилима, а за то ће ми требати нешто времена, док се све то изради.

Ви дотле рахат уживајте, само се мање размећите и ни мало не претите, то Вам је порука од

Ђоке.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Проглашење бугарског краљевства.

Париски лист „Тан“ у броју од недеље донео је уводни чланак под натписом „Кнез Фердинанд и бугарска политика“, а који по свему изгледа, да је инспирисан у циљу, да припрема земљиште за проглашење кнежевине Бугарске за краљевину.

То би био врло важан симптом за напредак политички, који је учинила Бугарска у последње време у јавном мишљењу европском.

„Узастопне посете, које је кнез Фердинанд учинио у Берлину, у Лондону, у Паризу и Риму разноврсно су коментарисане. Човек се пита, шта је циљ оволиком путовању? Да ли му плаћа трошак Маћедонија? Или напротив уздигнуће кнежевине у ранг краљевине? Или чак обе те ствари? Човек има у толико више разлога, да верује у те разне хипотезе, у колико је тајна боље чувана. У извесним круговима у Софији сматрају, да је велики, управо једини план кнежев, да на своју главу стави краљевску круну. Додају, да је народ бугарски у томе питању мање ватрен него његов кнез. И ма колико, да се жели ослободити од турског сизеренства, ипак у тој независности, народ види извесне неприлике, којих је лишен садашњи режим.

Истину говорећи потпуно је разумљиво, да кнез у преображењу кнежевине у краљевину види крунисање оне зграде, на којој је он стрпљиво радио...“

Затим „Тан“ говори, како је имао кнез Фердинанд мучан почетак и како њему нису врачаре круну предсказале, „већ да је то логичан развој историје Бугарске, који доводи до тога закључка. *А пре а после велике силе биће принуђене да то констатују*“.

Најзад се „Тан“ упушта у доказивање о могућности тога чина и пашти се *убедити Бугаре*, како од проглашења краљевине не би имали никакве штете.

Ми, заиста, морамо бити снуждени читајући овакве чланке у највећим европским листовима, који у својим земљама праве јавно мњење о спољној политици. Далеко смо од тога, да завидимо на успеху једној словенској држави, али се не можемо отети од поређења, које нам се намеће: како је јадна и жалосна политика данашњега „светог стања“ краљевине Србије према крепкој, енергичној и смишљеној политици кнежевине Бугарске.

Док „Тан“ пише овако повољно за Бугаре, дотле га Србија мора плаћати огромним сумама само да ћути о Србији.

Мароканско питање.

Мароканско питање, које је изазвало приличан неспоразум између француске и Немачке, и велику узрујаност код француских политичара, још једнако је на дневном реду. Како француски листови јављају, француски министар спољних послова, Делкасе, решио се најзад да покуша затегнута [illegible] питања, регулишући стране и своје [illegible] у забелешку, па да тиме омогући и споразумевање са Немачком у питању Марока.

Како листови јављају, Делкасе неће ни овог једног [illegible] питања [illegible], које би сметале остварењу споразума између Немачке и Француске. Он ће, дакле, прво се упутити у овом питању, и уложити све могуће да се заплетени између Немачке и Француске односи.

По једној полузваничној ноти, публикованој у „Petit Parisien“, изгледа да је после овог неспоразума између Француске, Енглеске и Немачке питања, јер је само она изазвала неспоразум, успостави она мора и да подноси одговорност за то. Цео овај догађај, како ће се изгладити, и лукавство и достојанство обеју држава, које се међусобно поштују, и сматрају треба да питање, које ће прво да предузме иницијативу за поравнање спора.

У овој полузваничној ноти, која је изазвала са своје прилично [illegible] не мало изненађење, каже се и једна врло значајна ствар: да у Делкасеу овом часу припада по општем мишљењу [illegible] Рувијеа. С друге стране се опет [illegible] тврди да је Делкасе у томе већ заборавио, па чак се вели и то, да је од Делкасеа тражено да поднесе оставку, али не треба да учини што се од њега тражи. Изјавио је то [illegible] [illegible]: „Наш министар спољних послова претпоставио је да се опамети, но да Европу поново [illegible] да изгуби у њеној скептичности. Он, истина, ако не може више да ужива, али ћемо бар добити један и мало уобразни [illegible] која је сасвим бољи од стања“.

О РАТУ

Веровање о балтичкој флоти.

Из Хонга јављају у Лондон, да се сада опет не зна где се налази балтичка флота, односно онај њезин део, који стоји под командом адмирала Рожественског. Зна се само то, да Рожественски још није стигао у мореуз Формозе. Морепловци, који познају сваку тачку у оним деловима земље, рачунају као сигурно да ће Рожественски, чим стигне до рибарских острва, заузети једну тачку на њима као базу за своје операције. Ако му то збиља пође за руком, онда ће моћи све своје бродове да снабде и последњи пут угљем и бити готов за битку. Осим тога, држи се да ће и Јапанци радо пристати да ту дође до одсудне битке, пошто ће одатле моћи лако одвући у јапанска пристаништа своје оштећене бродове.

Где се налази јапанска флота.

Као год што се не зна где се сада налази руска флота, тако се исто не зна ни где је јапанска флота, која стоји под командом адмирала Тога. Командант једног енглеског брода тврди, да је она пре месец дана виђена код Сингапура, и да је од тада остала невиђена. Оне јапанске бродове који су се у последње време местимично видели, били су крстарице које врше извидницу. И сами енглески [illegible] пути, које, као што се зна, крстаре на све стране, уверавају да нису нигде видели Тогову флоту, али рачунају као сигурно, да се она налази тамо негде око Формозе. Ту је не може нико спазити, јер се нико у те воде не сме упуштати, пошто се зна да су пуне јапанских мина.

Балкан

Скопље, 19-III-1905.

Ових се дана десише овде два крвава убиства у срезу нашем [illegible] патријоте. Сефердију [illegible] из [illegible] нападоше Турци ноћу и изболоше га на прагу му куће. Ово су убиство извршили на [illegible] патријоте која је била у болници. Нарочито, прави кривци нису ухваћени, него неки други, који немају ни појма о овом убиству. Отац овог несрећног Сефердије одмах је отишао код реформатора, да се потужи и да јави да су му сина убили, али реформатори нису му могли помоћи.

Друго су убиство извршиле бугарске комите над једним Србином. Пошто су га ухватили сви заједно [illegible] 30 наоружаних, мрцварише га [illegible]. Несрећни муж пак се у исто време [illegible] је шта и да види, шта сва [illegible] не могући се. Одмах је [illegible] властима, где је дошла и састављен протокол. Бугарске комите у последње време почињу и отимати, да се [illegible] бугарским [illegible] насиљем и убиством, само да би натерали Србе да пређу на бугарску страну.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

Нови указ. У Министарству Унутрашњих Дела израђује се један омањи указ обухвативши једног среског начелника, који је уплео среску и неколико писара.

Дочућу их!

Мобилизација. Кроз варош циркулише необично сензационална вест о мобилизацији наше војске. Колико има у овоме истинитости ми не знамо, али би добро било да надлежни о томе информишу јавност ради умирења духова.

Не примају их као залогу. Управа Акционарског [illegible] Радионица уложила је протест против извесних државних службеника, који не следују наредби Нар. Скупштине и не примају при државним лиферацијама као залогу уделнице именоване акционарске установе у потпуно уплаћеној вредности. С тога је Министар народне привреде умолио Министра унутрашњих дела да саопшти свима полицијским властима, да морају примати уделнице као залогу у потпуно уплаћеној вредности, а према решењу Н. Скупштине од 22. априла 1902. године.

Зебња међ војском. Радници нам се жале, да је министар војени покушао решити својим расписом да понизи над радницима обућарима један свој посао, који је — ако то у истини стоји — збиља за сваку осуду. Ствар је у овоме: радници обућари, који раде у Официрској Задрузи, услед неспоразума с управом ове Задруге престали су радити. Министар војни да би притекао овом заводу у помоћ, издао је распис да се сви радници обућари, који су војени обвезници, позову на војено вежбање па да се као војници упуте на рад у Официрску Задругу. Разуме се да радници, док су на овом „вежбању“, не могу да привређују себи и својим породицама а као војници не добијају никакву награду.

Ми не знамо колико је ово тврђење радника тачно, али ако оно буде у истини тако стајало, онда је овакав поступак г. министра за сваку осуду и ми ћемо се на ово вратити.

Заступник на Конгресу. Др. Бошко Марковић, професор Универзитета, заступаће српску државу на интернационалном конгресу за [illegible] заводе у Будим-Пешти. Конгрес ће се одржати у септембру ове године.

Поплава. Само нам је још она фалила! У читавој колекцији зала и несреће што су на ову земљу насрнули осећала се једна златна празнина. Било је и ветрова, и суше, и ужасне зиме и глади, али је недостајала још — поплава. Сад је и она дошла.

Прво је почела Морава. Повећала је тако нагло почела надолазити, да је многи нису могли избећи, него је пало много жртава. Међу утопљенима је најпознатији закупац [illegible] Милан Јанићијевић, богат трговац из [illegible].

Железничка пруга Ниш-Врање прекинута је, јер је Морава однела мост на Прибоју.

Тако исто је прекинут сваки саобраћај између Лесковца и Власотинца јер велики мост на Ветерници плива на води. Са свију страна јављају о великом броју жртава.

Честитка. О самосталском четутину, пашу Мијаилу Рашковићу, који је тај скоро поднео оставку на посланички мандат, „јер се не ради како треба“, донела је „Самоуправа“ у јучерашњем броју маму података, који приказују овог четутина у бољем [illegible] која са честитком пише заједничком темељу. Љубопитљиви смо како ће се сада Мијајло бранити.

Бесплатна лечења сиротиње. Београдска општина објављује да ће од 15. Маја пружати бесплатно лекарску помоћ само оним лицима, која буду добила од општинског суда карточице карте, које ће важити за целу годину. И како у општинском суду заседавају све најљући партизани, то свако ко није самосталац или „некомпромитовани радикал“ може отрсути [illegible], док му суд нађе једну такву карту.

Друштво за експлоатацију Градца. Ових се дана образовало ново друштво за експлоатацију реке Градца код Ваљева, која је чувена због свог необичног и јединственог пада. Ово друштво намерава оснивати фабрику електрицитета, подићи је и основати ткачке радионице поред фабрике. Циркулише вест, да ће друштво, пошто ће Ваљево ускоро добити железницу, основати и фабрику хартије на поменутој реци, ако успеје добити концесију за подизање фабрике. Друштво сачињавају неки наши виђенији трговци и Французи.

Измене у репертоару. У репертоару г-ђице Шумовске учињене су ове измене: у недељу 20. овог месеца место *Сибирије*, која се одлаже за други дан, претстављаће се *[illegible]*.

Бродарско друштво. Поново су изабрани за председника бродарског друштва г. Дим. Ђирковић, а за подпредседника г. Тоса Банковић.

Уједначење осуда. Како се нагомилао број осуђеника по казненим заводима, то је наређено да сви кривци, који су осуђени на затвор испод шест месеци, издржавају затвор по апсанама среских и окружних начелстава.

За службу. У Београду се с времена на време могу видети ствари, које су по својој природи јединствене, и достојне да их опише какав Бранислав Нушић. Такав један догађај имали смо прилике посматрати и јуче. Београдски шинтери, који падају у очи са своје јединствене подраности, на којој им могу позавидети чак и наполитански Лацарони, заредили су јуче од куће у кућу, у пратњи једног полицијског писара и жандара, па [illegible] не само по кућама, но и по самим становима. Где год су се појављивали они грубе [illegible] уз асистенцију светле и велике жандармерије, настајало је кукање, лавеж угрожених паса, грдња жена и плач и рицање деце, којима се на очиглед извлачио испод стола или [illegible] омиљени Кучић или Пивчина. Разуме се, да су они одр-

ФЕЉТОН

СВЕТО СТАЊЕ

Ви сви знате какви су анђели: мали, пуначки, кудрави, с крилцима, [illegible]. Не стоимо ја тако [illegible] анђели што су Рафаелови. С таквом озбиљношћу сматрамо да им је Рај у брзо морао постати досадан. Не што у Рају није било лепо: Боже сачувај! Рај је диван, прво диван, преко сваке мере диван! Има тамо и лепих и то увек „првих“, једу се све неке страшно слатке ствари од сунчаних зрака, што личе на сладолед, пије се нектар, свуд је зеленило и цвеће као на сликама, сва се рајска лица само једна на друго смеше и врло лепим речима предусрећу. Још је Хајне приметио, да кад Вам ко у Рају стане на жуљ, Вам то ни мало не заболи, него се просто растопите од милине, и жуљ предусрета своју [illegible] само зато, да би у Рају [illegible] једна пријатност више.

Е, али како ће га и у том рају знати! Баш те превелика пријатност, задовољство, среће и свет, направише су од Раја једно фадно обиталиште, у коме би се [illegible] и могло [illegible], али за ову [illegible] „[illegible] пре времена угрубе“, и за све оне веселе душе, који су много знали много занимљива, па их тај монотони час [illegible] за један [illegible] место — за сва та лица, која су непосебно постали анђели. Рај је постао монотон.

Ал' шта да му се ради. Из Раја човек никуд.

Док је на овој црној земљи и док се проводи кроз ову „долину суза“, човек све има неку крупну наду, да ће једном моћи одавде умаћи. Не зна управо где, али има наде — отићи, па ма где. Свуд мора бити боље, тешки се по земљи. Кад се нешто дође у крају он се вучи и преварава:

„Земља тврда а небо високо“, али има ипак да има нешто више њега, па ма да је сувише високо, ипак се нада да ће се једног дана моћи и тамо упутити.

Ал' шта да ради створење кад се једном обре у Рају? Ко се не може надати нечем још вишем! Ала би ма шта Бог дочекао кад би приметио да још нешто боље и од самог Раја жели! Два би Он њему да би се све срушио! А то би заиста и био безобразлук, али оно [illegible] тражење преко хлеба погаче.

Но како се Србији наводно да тако [illegible] и да увек тражи [illegible] кад има бољег белог хлеба, то се нашло неколико њих таквих и у Рају. Тамо је нарочито [illegible] оно велико наше начело: „брат ми је мио, које вере био“, али је, ипак зато, свако задржао своју национално [illegible]. А нашао би ни и то красан Србин био, који би заборавио на свој род и своју Отаџбину, чим би се нашао у небесу! Но би био у стању учинити само какав реакционар, кад би се и он нашао чудом или неком тешком протекцијом могао прогурати до у Рај, али пошто се зна да је сваког реакционара његова реч толико [illegible], то се већ сматра као утврђен факт да никакав реакционар не може ступити у Рај својом грешном ногом, којом је газио по Уставу и законима своевољачки.

С тим смо, дакле, на чисто: у Рају не може бити реакционара, јер у Рај пушта само Св. Петар, а већ је познато да су Пере савршено поштена створења, па ма били и свеци. У Рају, дакле, нема реакционара: тамо је све сам [illegible], пречишћен и кроз „Пургаторијум“ прекупљени патриота и слободњак. Има их пуно, којима се види још ожиљак по леђима од [illegible] пушчаних за правду и поштење.

Али ипак бар сад у награду и живу у Рају!

Ето, нашло се неколико њих којима је почело бивати страшно досадно и фадно у Рају. По цео дан [illegible] кроз [illegible], које су, као што знате, пресле пуне на небу, кроз које душе свеци и анђели следају шта се збива на земљи. Жудно [illegible] оне, које са неким долине не би ни [illegible], нарочито са ових [illegible]. По неки местимично чак и [illegible] и у Пакао, али му и не даду ни приговорити, да не би поремећено ред, који је у Пакалу одличан.

Од једном договорили један погледа који је пад земљом погледа, и виком. — О, грађани небески! да чујете и видите нешто невиђено! Сад сам баш посматрао једно врло знаменит чин.

— Знамо, знамо, поклоне благородни анђели. Гледаш си [illegible]. Ала, види! Но то вараш. Ово је нешто много важније. Има један кутић на земљи, који пости на неку промену, у којој је претстављено „Свето Стање.“

— Не може бит! примети [illegible] Тома.

— Богата ми јес! Баш га лепо претставише [illegible] у срећ Скупштине, и о том сад сва штампа пише.

— И како је и штампа признала, то је што друго, рече Св. Павле.

— Да то је диван! кликну Св. Трифун, који је увек мало весео, и прво човек на земљи где једино дома има. Њему овај нектар ништа не прија, личи му на „[illegible]“. Допоти, знаете шта, сад можемо тражити од Бога, макар да мало одемо на Земљу, управо не на целу Земљу, него само у ту државицу у којој је „свето стање“, јер је сад та држава постала у неку руку небесни филијал. Можемо тамо отићи, колико да променимо ваздух и да мало уживамо [illegible] буде весели, а не би ни у колико променили наше праве и законе. И тамо је све свето и по таман као и овде.

— Врло добра [illegible] овај [illegible], примети Св. Ђурђе. Ја и онако писам давно [illegible] своја [illegible], па ћу се бар мало покренути по правој [illegible]. [illegible] по која гут и [illegible], браге, није то исто што на земљи. Овде пре свега [illegible] не стоје пошао на земљу, и колико је тешко [illegible] да „не стоје на земљу“, јер није истина, толико је то овде горе [illegible]. Све се мотам по овим облацима и ништа нисам [illegible] да прелазим. Сем тога сви се браге имамо у стању, па нема ни ко да ме погледа кад пролазим.

(наставиће се)

пани ловци са жицама својим усклицима: „држи га“, „ено га под креветом“, „побеже мајку му...“ ит.д. овај џумбус само повећавали, док му је достојанствено држање полицијских органа давао неки кикандонски изглед.

Боже, Боже! шта ли још неће пасти у дужност полиције! Сад већ мора својим ауторитетом да помаже шинтерима.

Похватани ајдуци. Начелство округа београдског прогласило је још 14. фебруара ове год. Чедомира Топаловића и Живка Рајића из Шопића за разбојнике, који су се одметнули испод власти. После овога ови су разбојници напала на кућу Ненада Пауновића из Шопића али су тада умакли. Сада нам јављају да је ове разбојнике похватали ноћу 27 и 28 марта сеоска потера и одмах предала власти, која их је оковала и ухапсила.

Води се истрага. Поводом извршеног претреса у ристовачком комисаријату од стране царинских власти, о коме смо раније у допису из народа јавили, поведена је сад енергична истрага у Министарству Финансија. Тако ће ова до сад тајанствена и строго поверљива ствар избити на јавност.

Ослобођен затвора. Ст. Радосављевић Блин, који је био осуђен са 70 дана затвора, ослобођен је од издржавање казне услед застарелости кривице. Блин је био осуђен на овај затвор по старом закону о штампи.

За Српску Гимназију у Плевљу приложили су: Одбор за прикупљање прилога у Ваљеву 1500. дин.; Пододбор за прикупљ. прилога у Рачи 217. дин; Одбор у Свилајенцу од приређене забаве 160·25 дин; Пододбор у Мионици 140 дин.; Одбор госпођа и г-ђица у Ивањици од приређене забаве 131·50 дин.; Учитељи-це у Лозници од приређене забаве 128 дин.; г. Ђорђе М. Илић учитељ у Ћићевцу прикупио 87·36 дин.; Врачарска Штедионица у Београду 100 дин.; Коста Ракић начел. среза у Јабуковцу од приређене забаве 62 дин.; Никола Тасић из Црнајке од приређене забаве 52 дин.; Димитрије Тасић учитељ у Сталаћу од приређене забаве 42·50 дин.; Управа кључког учитељског збора у Кладову 50 дин.; Станиша Прокић учитељ у Јаловику од приређене забаве 41. дин.; Чланови Друштва „Србадија“ у Минхену 31 марку; Академско Друштво у Петровграду 10 рубаља; г. Лука Пиштелић председник академ. друштва у Петровграду 5 рубаља; Видосава Б. Протића из Минхена 5 марака; Наредници подофицирске школе у место венца преминулом другу 26 дин.; Пододбор у Бразој Паланци од приређене забаве 24 дин.; Нишка женска подружина 20 дин.; Чачанска женска подружина 20 дин.; Сем овога прилози стижу и из других крајева наше отаџбине, а моле се и овом приликом и остали родољуби којима је Бог дао да се својим прилозима одазову и исте шаљу *благајнику Гл. Одбора г. Драг. Н. Ђукановићу трг. из Београда.*

ВАЖНЕ ВЕСТИ

—:—

Један „Унтерхалтунг“

Два стара знанца, пријатеља и мераклије на масне и неслане вицеве сусретоше се јуче пред Народном Банком па се — после дугога растанка — бацише један другом у загрљај.

„Где си, човече Божји? Бог ми је сведок, да сам једва чекао да те видим и загрлим“, отпоче оца Ћира. „Е, е, мој драги Жицо, зар си ме се толико зажелео?“ После уобичајених поздрава између ова два лисца, настави отац Ћиро: „Па које добро нам доносиш, мислиш ли једном курталисавати ову земљу од ове жгадије радикалске; од ње се просто не може живети, — ево, видиш и мене пензионоваше и ако сам још „свеж“ за рад. Свуд ти је расуло, па и у цркви нам иде наопако. Погледај само ко су нам и какви су представници цркве.“ — „Ни бриге те није, моја слатка тамбурицо, потписаћу ја њима свима квекер, а ти си ми добро дошао, јер ми је по моме плану потребан тако „свеж“ епископ.“ Отац Ћира само жмирну задовољно и пријатељски се растаде с Владанчином.

Из народа

—:—

Наши кметови.

(Ваљевска Посавина.

Владини листови на све стране трубе: како је данас у Србији право, чисто законито и уставно стање; кметови сви поштени, рад по општинама иде како Бог воли. То вели „Самоуправа“, где су њени људи у том положају, а опет „Одјек“, где су његови „самосталци“, он се па опет утркује да докаже како су његови бољи кметови, а кад погледате у ово што иде, не зна се који су гори; чијем табору ови наши кметови припадају то ја не знам, тек видим да су они „понајбољи“ — али за у џеп, ла још кад се са њима удружио и г. уча, који никад *из суднице не избија*, а родом је из Турске, човек „одличпа“ карактера те му је потребно да пошто пото подржава ове „честите“ кметове, — онда можете замислити какво је сво ово друштво, које се с' концентрисало у Грабовцу.

Помислите само: учитељ из Турске, учитељица из Далмације, општински писар из Аустро-Угарске, пријатељ са председником, осуђиван за проневеру државне порезе, председник „поштен“ човек, учитељ им поверилац за 800 дин. — куне се у своју децу Жарка и Бојану (а веће треће још није ни крштено и ако се родило пре 4—5 месеци — даје пример у вери) како су ови људи „најпоштенији“, а то чини и кад на очиглед *лаже*. Но оставимо то да видимо шта раде кметови. Ево шта раде:

25. Октобра прошле год. пореско обреновачко оделење продало је земљу, за дуговану порезу, Милана Којића из Грабовца за 580 динара, од ових новаца претекло је 300 и нешто више динара од дужног пореза; овај Милан где је год нашао на писмена човека, тражио је и молио да му онај вишак од одељења изваде, а пошто су га сви тако рећи одбили, он се обрати председнику општине грабовачке Живојину Маријановићу и његовом пријатељу Мијаилу Ференцу, да му тај новац изваде, — разуме се они то приме али за добру награду. — Они се послуже овим: дозову брата кмета Илије Филиповића Маринка, па сањћим пазаре два вола за 191 динар, овоме издаду пасоше и пренесу на „купца“ Милана и са актом упуте их у пореско оделење, те исто исплати „продавцу“ Маринку волове све у сребру дводинарцима. Маринко прими новац на право у општински суд — преда новац председ. Живојину, а овај одброји Милану 100 динара а 91 дин. задржи за себе, — овај па сиромах човек рече; па много је, Живојине, зар ти самном, преполови, — е па брате имали смо ми посла да то извадимо, — то смо само ми вешти. Поред ових 191 динар што је дато Милану, он је још добио за храну волова од одељења 59 динара, па се још не задрже на томе него и за онај остатак ујдуришу и издаду Милану *уверење лажно*, да Милан има троје деце, једно од 10 год., друго 8 а треће од 5 год. и да му је потребно за исхрану, па опет оделење и оно ресто изда на основу лажног уверења. Од ових пара што је Милан примио, послао је Живојину председнику и писару Ференцу по Крсти Којићу овд. 20 дин., и од тих пара дође на део Ференцу 4 дин. а председ Живојину 16 дин.

Ово је све на тужбу Војислава Чолића пореско оделење тачно испитало и утврђено испитом сведока, као и признањем Милановим, а шта је даље било то не знам, само видим да се све ово ради по „закону и уставу“. Истина полиција за ово зна, само се чудим да овај наш самозвани громовник“ Илија, писар, није тако ревностан по овом делу, као што то он уме за сат и по да прими тужбу, донесе реферат и решење о притвору за неког.

Истина он је то радио у осуству капетана, па се доцније брани како му је то наређено, а међу својим либералима фали се да свети први Април, — но најзад ухапсио је радикалца, рачунао је на класу, па му се то овим указом измаче. Но до душе то је човек као чиновник поштен — троши више но што има одкуда му то — то ће он знати?!....

Ето драги читаоци како је код нас у Посавини равној.

1. Априла 1905. год.

Грабовац. *„Грабовчанин“.*

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

—:—

Прво гостовање.

Г-ђица Шумовска је била лепо дочекана синоћ. Публике је било много, нарочито на бољим местима и симпатично је предусрела излаз уметнице.

Комад је из пажње према гошћи био боље подељен, и глумци су добро играли.

У „Прегледу“ ћемо говорити опширно.

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

—:—

Салто мортале.

Прошлога месеца акробаткиња Марсела Рандал, лепа девојка од својих 22 године, правила је салтое из аутомобила за време трка. То је било у casino de Paris. Имала је сиротица огромна успеха.

У суботу публика је била пренеражена видећи, да Марсела после скока не устаје. Констатовало се, да је у скоку наступила нагла конгестија, од које је умрла. Услед тога је управник париске полиције забранио сличне представе.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

Сајгон. Неколико руских ратних лађа бациле су котву недалеко од Канаринског залива. Ескадра је од свога поласка из Европе изгубила свега 8 људи, који су умрли. Посада на ратним бродовима износи 18000 људи.

Токио. Изашло је званично саопштење да је пет ескадрона Јапанаца ушло ноћу 2. ов. м. у Самјенчин, који лежи на путу између Фанумена и Фогтвана. Руси су имали 8 мртвих, Јапанци двојицу.

Фор-де-франс. (Мартиник). Од неколико дана из Менпелса куља густ дим и изливају се велике масе лаве.

Рим. Из унутрашњости стигле су депеше да је на свима железничким станицама потпун мир. Штрајк је свуда само делимичан и захватио је све категорије железничког особља.

Цетиње. Ђенерал Грујић, који носи својеручно писмо краља Петра књазу Николи, примљен је јуче у аудијенцију. Том приликом су измењани разговори, у којима су нашли израза срдачни односи између обеју династија и братства обе земље.

ЦАРИГРАД. Посланик српски, Симић, креће се ових дана на осуство. Порта је противна постављању Авакумовићевом за посланика у Цариграду, и није вољна да изда агреман. Са српске стране надају се, да ће се финансијско питања са васељенском патријаршијом решити повољно. — Обећано је, да ће од три српска кандидата, који се буду предложили за скопљанског митрополита, један бити изабран.

СОФИЈА. Узбуђење због крвопролића у Загоричанима, једнако траје. По унутрашњости земље држе се митинзи, на којима се протестује против грчких зверстава и позива се влада да узме у заштиту македонске Бугаре. Владин орган приписује ове изгреде турској дипломацији, која потпомаже грчке и српске чете против бугарског становништва, и на тај начин иде на руку међусобном уништењу хришћанског елемента. Владин орган позива хришћане да буду умерени.

ПОДЛИСТАК

Андреја Колосов

прича И. С. Тургењева

— с руског —

—:—

„Не, ја сам још овде“, одговорио му је Колосов, пришавши вратима; —„да ли вам је сад боље?“ — „Боље“, одговори поручник; — „уђите овамо, брајко.“ Колосов уђе. Сидоренко га погледа и нерадо одговори: „Ну, хвала; свратите који пут к мени — како вам је име, ђаво ће вас знати?“ — „Колосов“, одговори Андреја. „Ну, добро, добро, свратите; а сад немате зашта овде да дреждите; ваљда вас код куће чекају.“ Колосов изиђе, опрости се с Матреном Семеновном, поклони се Варвари Ивановној, и врати се кући. Од тога дана он поче ићи к Ивану Семенићу с почетка ретко, затим све чешће и чешће. Настаде лето: он узме кад кад пушку, метне ловачку торбу и као бајаги оде у лов; зађе к поручнику у оставци — па се и заседи код њега до у вече. Отац Варваре Ивановне прослужио је двадесет пет година у војсци, спечалио мало новаца и купио себи нешто земље на две врсте од Москве. Он је једва умео да чита и да пише; али, не гледајући на његову спољашњу неокретност и грубост, био је паметан и лукав, и чак понекад у стању да вара, као многи Малоруси. Он је био страшан себичњак, упоран, као во, и у опште веома нељубазан, нарочито с непознатима; мени се чак дешавало да опазим код њега нешто налик на презрење према целом роду човечјем. Он ни у чем није хтео да оскудева, као размажено дете, није га се тицао нико и живео је „ради свога задовољства.“ Ми некако поведосмо једном с њим разговор о свадбама у опште. „Свадба... свадба“, проговори он: — „ну, ког ђавола ја да удам своју девојку? ну, због чега? Да је њен мужић лупета песницама, како сам ја песничао своју покојницу? А с киме ћу то ја остати?“ Ето какав је био у оставци поручник Иван Семенић. Колосов је ишао к њему, — разуме се, не због њега, већ због његове кћери. Једнога прекрасног вечера, Андреја је седео с њом у врту и разговарао се о нечем. Иван Семенић им приђе, натмурено погледа Варју и одазва Андреју на страну. „Чуј ме, брајко“, рече му, — „теби је, ја видим, весело да брбљаш са мојом јединицом, а мени је, старцу, досадно; доведи некога, јер ја немам с ким да прочешљам карте; чујеш ли? Тебе самога ја нећу пуштати.“ Другога дана Колосов се појави с Гавриловом, и јадни Севасћјан Севасћјанић у току целе јесени и зиме играо је до по ноћи карата са поручником у оставци; овај заслужни муж понашао се с њим, као што се вели, без церемоније, т.ј. ужасно грубо. Сад сте ви, господо, вероватно, разумели, зашто је Колосов, после смрти Гаврилова довео мене к Ивану Семенићу. Саопштивши ми све ове појединости, Колосов додаде: „ја волим Варју, она је најмилија девојка; ти си јој се допао.“

Ја сам, чини ми се, заборавио да вам доставим до знања, моја милостива господо, да сам се ја до тога времена бојао женскиња и да сам их избегавао, премда се дешавало, па само, да сам по читаве сате маштао о састанцима, о љубави, о узајамној љубави, и т. д. Варвара Ивановна била је прва девојка, с којом ме је неопходност нагнала да проговорим, — збиља неопходност. Варја је девојка обична, — а међутим таких девојака је врло мало у светој Русији. Ви ћете ме запитати: због чега? Због тога, што ја никада нисам опажао код ње ништа натегнуто, неприродно, извештачено; због тога, што је она била просто, искрено, у неколико с тужним изгледом створење; због тога, што ју је било немогућно називати „госпођицом“. Мени се допадао њен тихи осмејак; ја сам волео њен простодушно — јасни гласић, њен лаки и весели смех, њене пажљиве, премда не сасвим „дубоке“ погледе. Ово дете није обећавало ништа; али сте се ви нехотично наслађивали њиме, као што се наслађавате изненадним узвиком жуње пред вече, у високој и мрачној брезовој шумици. Ја морам признати, да бих у друго време доста равнодушно прошао поред такога створења: мени сада није до ноћних усамљених шетњи, нити до жуња, али тада...

Господо, ја мислим, да сте ви, као сви људи од реда, били заљубљени бар једном за време свога живота и да сте по сопственом свом искуству дознали, каким се начином зачиње и развија љубав у човечјем срцу па с тога ја нећу сувише да се упуштам у то, шта се дешавало тада у мени. Ја сам с Колосовом доста често ишао к Ивану Семенићу; и премда су ме проклете карте више пута доводиле до потпунога очајања, али у близини љубљене женске (ја сам се заљубио у Варју) има некаква чудновата, слатка утеха која те мучи. Ја се нисам старао да угушујем овај осећај који се почео појављивати; уз то, кад сам се ја најзад одлучио да назовем тај осећај по имену, он је већ био сувише силан...

(наставиће се)

Практична Извешћа

Краљевско Српско Народно позориште

Репертоар за март 1905. год.

Четвртак, 7. Априла: *Франсина*, комад у три чина од А. Диме Сина. (Г-ца Шумовска, у насловној улози, као гошћа).

Субота, 9. Априла: *Завичај*, драма у четири чина од Судермана. (Г-ца Шумовска, у улози Магде, као гошћа).

Недеља, 10. Априла: Дневна представа: *Кин*, позоришна игра у пет чинова, написао Александар Дима Отац, с француског превео К. Н. Христић.

Вечерња представа: „Мали Лорд“. (Види) данашње Дневне вести.)

Ц. К. У. Дун. пар. друштво

ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА

до даље наредбе

I. НА ДУНАВУ

Из **Београда** за **Радујевац** и **Галац**: четвртком, суботом и понедеоником у 5 сах. из јутра. (Средњо-европско време). (Прва пловидба 10. (23) марта.)

Из **Радујевца** за **Београд**, **Земун** и **Будимпешту**: уторником, четвртком и суботом у 11 сах. 50 мин. пре подне.

Из **Београда** за **Гроцку**, **Смедерево** и **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 2 сах. по подне.

Стиже у **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице** за **Београд**: уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: уторником, четвртком и суботом у 1 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби:

Из **Шапца** за **Београд**: понедеоником, средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: понедеон. средом и петком.

Из Београда за **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 3 и по сах. по подне.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

4. априла 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·48	20·48	20·49
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30%	214·86	215·05	214·86
Лутриски 2% лоз		119·50	119·—
Дунавски лоз		23·—	22·—
Немач. марке 100 зл.			
„ за дец. и јан.			

Димитрије Маринковић

због болести у кући, не може примити посете о својој слави Св. Лазару.

Пољско добро

Од 20—30—40 хектара у питомини јасеничкој код Паланке смедеревске продајем.

Свет. Н. Тодоровић
судија из Алексинца

КАФАНА

са једиком преко пута Саборне Цркве код **?** издаје се под кирију од 1. маја т. г. упитати у истој кући Марковића и Павловића, Београд.

Момак који је служио по добрим кућама, а рад је ступити у службу код самца, нека се јави уредништву „Правде“.

ДРУШТВО

за унапређење Врњачке Бање

Објављује овим да је отпочео да се врши упис његових акција и то код г. г. Павла Денића бив. министра и Аце Ћирковића трг. на Сави. И код ових новчаних завода: Савске Банке, Београдске Трговачке Банке, Врачарске Задруге, Врачарске Штедионице, Српског Кредитног Завода у Новом Саду, Срп. Кредитне Банке у Броду на Сави, Ресавске Штедионице у Свилајнцу, Шабачке Трговачке Банке, Ваљевске Штедионице, Нишке Акционарске Штедионице и Смедеревске Кредитне Банке.

Основни капитал овог друштва је 250.000 динара и свака акција по 100 динара у сребру.

Чланови оснивачи овог друштва јесу: А. Ћирковић трг., И. Бајлони индуст., Павле Маринковић бив. министар, Павле Денић бив. министар, Др. П. Јефтић лекар, П. Арамбашић трг., Влајко Гођевац индустријалац, А. Борисављевић држ. саветник, Ђорђе Р. Одавић трг., Љуба Перишић, Никола З. Поповић, Коста Др. Ризнић, Љуба Срећковић, Јоца Ж. Јовановић и В. Вошковић.

Сунцобрани Кишобрани

Приспели су у огромном избору најновији СУНЦОБРАНИ и КИШОБРАНИ великом стоваришту галантериске и конфекциске робе

Марка Вулетића и Гавриловића

у Београду.

ЦЕНЕ СУ САСВИМ ЈЕФТИНЕ

ТОПЧИДЕРСКИ МАЈДАН-КАМЕНОЛОМ

више Бурдеља — кафане у Топчидеру

прима на израду све врсте *израђевина од камена — као: камен за зидање, за калдрму, коцку, цокле, степенице, тротоаре, подлогу, трегера и шодер*, и продаје по најповољнијим условима и ценама.

Испоруке се врше тачно и на уговорено време.

Поруџбине се примају у мајдану, телеф. бр. 596, или *Ник. Т. Ђорђевић* баруџија, Кр. Александра ул. бр. 29, телефон 564.

Задруга за Подизање Зграда

прима новац до 6% интереса по споразуму.
Има кућа на продају.
Прима се подизања зграда.
Израђује планове и предрачуне.
Има плацева на продају, а сви се налазе у варошком рејону.
Посредује за продају и куповину кућа и имања.

Књижарима штампарима новчаним заводима

У БЕОГРАДУ И УНУТРАШЊОСТИ

Препоручујемо своје велико стовариште:
Хартије писаће у свима квалитетима
Хартије за трговачка писма и циркуларе.
Хартије за штампање књига и новина.
Хартије танке и дебеле за паковање.
Хартије у кутијама за приватну преписку.
Картона у табацима.
Картона за позивнице и посетнице.
Трговачких књига за све врсте књиговодства.
Копије писама и преса за копирање.
Коверата за трговачку преписку.
Коверата за приватну преписку.

Пера Кунових, Сенекенових и Леонордових као и сав остали писаћи и цртаћи материјал у највећем избору.

Цене су најјевтиније, роба најбољег квалитета, послуга брза и тачна.

На веће поруџбине знатан попуст.

С поштовањем
Маричић и Јанковић
Београд

Бр. 15 6—15

ЛИНОЛЕУМ

Жуту лакфарбу за патос и велики избор фарбарије, фирнајза, лакова и четака продаје на више и мање.

ТРГОВИНА
Јована Умлауфа
На Цветном Тргу

Пролетњи шешири

Великом стоваришту галантериске и конфекциске робе

МАРКА ВУЛЕТИЋА И ГАВРИЛОВИЋА У БЕОГРАДУ

Приспели су у великом избору најмодернији **пролетњи шешири**.

ЦЕНЕ СУ ВРЛО УМЕРЕНЕ И УТВРЂЕНЕ

Поруџбине из унутрашњости извршујемо брзо и тачно.

НОВА КРОЈАЧКА РАДЊА

Ј. БУЊУШЕВАЦ

ТЕЛЕФОН 417. **БЕОГРАД — ТЕРАЗИЈЕ** ТЕЛЕФОН 417.

Има велики избор енглеских, француских и бринских штофова.

Израђује све врсте одела (грађанског, официрског, полицијског и остале униформе) по најмодернијем и најсавршенијем кроју.

Упозорава поштоване муштерије, да је за своју радионицу ангажовао кројача који је више година практиковао у Немачкој и Француској и радио овде у првој кројачкој радњи.

Цене су солидне и утврђене

Услуга брза и тачна

КОМИСИОНАРСКА и ШПЕДИТЕРСКА РАДЊА

у Београду и Будимпешти

Раје С. Поповића и Комп.

Прима у комисион све овоземаљке производе. Даје на исте зајмове под врло повољним условима и стара се за њихову најбољу продају. **Експедицију увоза и извоза врши најтачније** и најбрже, а уз то увек са скромном провизијом.

Тешкоће наших трговаца нама су врло добро познате. Зато ћемо се трудити да их на сваком месту истински заступимо, њихове интересе штитимо и тиме њихово трајно поверење заслужимо.

С поштовањем
Раја С. Поповић и Комп.
комисионери и шпедитери
Београд — Будимпешта.

НОВОСТИ

ЗА ПРОЛЕЋЕ

Жакети - Палето - Крагнови - Кепови

И ДРУГА КОНФЕКЦИЈА

приспела је великом стоваришту галантериске и конфекциске робе

Марка Вулетића и Гавриловића у Београду.

ЦЕНЕ СУ УМЕРЕНЕ И УТВРЂЕНЕ

Поруџбине из унутрашњости извршују се брзо и тачно.

Власник **Павле Маринковић** Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9. Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . 4 дин.

Излази сваки дан
из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист
слати администрацији
„Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 85. БЕОГРАД, ПЕТАК 8. АПРИЛА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

ДРЖАВА И РАДНИЦИ

У радничким круговима кружи вест, да је командант места наредио овдашњим командама, да све војнике, који су кројачи по занату, упути у овд. официрску задругу, у којој радници штрајкују.

Када су пре две године у Аустро Угарској на државној железници штрајковали радници, тада је влада сазвала резерву, у којој је био велики број тих штрајкача и тако, силом, нагнавши их, да врше посао, осујетила сваки штрајк. На ово су сви опозициони листови у Аустроугарској дрекнули, а нарочито социјалистички. Остала европска штампа, па и најреакционарнија, прихватила је овај поступак аустро-угарске владе са највећим негодовањем. У Србији нарочито се одликовали *Одјек* и његови трабанти, који су писали вулминантне чланке противу гробара основних човекових права.

Данас налазе се на влади исти ти људи, који тако радо кокетују са слободом, и пред њиним очима одиграва се у једној државној институцији, у војсци, комедија са влашћу, каква се en gros недавна свршила у нашем комшилуку. И то још овде није у питању држава и њене користи већ цигло приватна трговачка установа, коју држава потпомаже у интересу једне категорије чиновника.

Када се „реакциона Аустрија“, како радикали називљу наш лукави комшилук, одлучила, да на тај начин отклони једну опасност, она се могла правдати многим разлозима. Железничким штрајком били су угрожени општи државни интереси, а војска је ту, да узме те интересе у одбрану од физичког непријатеља. Јер није само оно крвник, који тело убија већ и онај, који душу трује и хлеб насушни отима. Када је, дакле, влада аустроугарска позвала резерву, она је сматрала жељезничарски штрајк у земљи као нов облик буне.

Међутим сасвим је друга ствар са „револуцијом“ у Задрузи.

Ако се командант места руководи истим начелима, сем ако не страхом за своје акције, он је изгубио једну ствар из вида: Официрска је Задруга приватно предузеће а не државно. Јер на исти начин могао би сутра апеловати г. Вајферт, Гођевац и др. на генерала Путника.

По нашем мишљењу ни сама држава нема права, да на тај начин расправља питања о радничкој најамници и другим правима. Јер ако радници сами не чине државу, они су један део њен. Они су војни и порески обвезници и имају исто тако право да цене свој рад, као што Панђела и Половина цене говеђину и свињетину, а Грубер своје кифле.

Ако се коме не допада њина цена, нека са њима не ступа у погодбу, па мирна крајина. Присиљавати људе на посао, било директно било индиректно, значи стављати известан друштвени ред у положај робова: значи њино право располагања собом потчинити сопственим прохтевима и интересима.

Ако има држава, које такве мере предузимају у тзв. општем интересу, нема их сем данас Србије, која то чини у приватном интересу, а овде у интересу не акционара официрске задруге већ њене управе, која би одговарала пред акционарима за изазивање радничког штрајка.

Дакле, ако је командант места заиста предузимао какве мере за „сузбијање“ штрајка, он се могао руководити само интересима појединаца у томе питању, а личним интересима у општим државним стварима не може и не сме бити места.

Ми смо одсудно противни да се и овакве друштвене појаве, које су неминовне и неизбежне у једном модерном друштву, решавају по војнички. Војска је већ са свим добила превагу у политичким питањима, па сад још само треба да предузме решавати и социјална питања.

Далеко ћемо с тим дотерати!

КО СЕ МАЧЕМ СЛУЖИ...

Има већ више од двадесет година како је Маћедонија поприште крвавог утамањивања тамошњег српског живља, од стране бугарашких агената и комита. У току тога времена пало је од њихова ножа и куршума стотинама виђених Срба, само за то што су Срби и што су својом националном свешћу служили као пример осталим Србима, те на тај начин осујећавали намеру бугарских пропагатора, да од чисто српског живља на тај начин створе, — бар пред Европом — чисто бугарски елеменат.

Ма колико да се са српске стране против тога протестовало — на жалост не увек и доста енергично —; ма колико да је и целокупно европско јавно мњење употребу таквих крвавих и у правом смислу речи варварских средстава у националној борби осуђивало, ипак су бугарске патриоте продужавале и даље спасавати Маћедонију на тај начин — не од турског насиља; не од безвлашћа и анархистичке управе, но од српског живља и угледнијих српских родољуба. Само с времена на време, кад је какав ужасан догађај, каква сеча en masse изазвала гнушање целе Европе, и услед тога наступила опасност да се и Велике Силе умешају и узму у заштиту српски живаљ; само у тим случајевима давали су Бугари рачуна о своме крвавом послу, и то на начин којим су употребу ножа и куршума против Срба пред страним светом отворено заступали и бранили. На сваки такав протест они су одговарали, да су убијени Срби шпијуни, да су гониоци „мирних“ Бугара, да су претили убиствима, и т. д. и да је једини лек против тога зла нож и куршум. За све то време од двадесет и неколико година и поред толиког огромног броја убијених Срба, Бугари — ни Влада ни Штампа — нису ни један једини пут, бар привидно зажалили, бар привидно осудили крваву и ужасну пропаганду њихових људи. Увек је то било и умесно и оправдано у њиховим очима.

Практикујући ту пропаганду читаве деценије, Бугари су је не само санкционисали, но су у маћедонском становништву створили непоколебљиво уверење, да је употреба ножа и куршума једно обично, легално средство у националном трвењу, и да то није ништа ни страшно ни необично убити човека, који нечијим националним и политичким аспирацијама и намерама смета. Је ли онда чудо ако су једнога дана и противници Бугара, имајући пред очима двадесето-годишње примере, покушали да се истим средством послуже; да клин клином терају, или што наш народ вели — „нож ти, нож ми; кубура ти кубура ми“?

„Зло рађење готово суђење“ вели пословица, за коју бугарски дејци и њихови протектори — јавни и тајни — као да не знају, јер их видимо, како се зграњавају што је један од њихових противника у Маћедонији — Грци —, приступио употреби ножа и куршума. Крвави догађаји у Загоричанима; где је читаво једно место готово уништено од Гркомана, изазвало је читаву буру у Бугарској, тако да су се одмах по читавој земљи почели држати митинзи, да се против таквог зверства протестује и нађе пут и начин како да се таквим догађајима у будуће стане на пут. Како нам сада из Софије јављају, сви виђенији бугарски политичари и представници маћедонских Бугара, или како се они радије називају „Маћедонци“, сазвали су за 10. ов. мес., у локалу „Санстефанске Бугарске“ у Софији, један велики конгрес, на коме ће да се тражи: да бугарска влада одмах уложи протест у Цариграду и Атини, да се упути Великим Силама захтев да стану на пут зверствима Грка и да се предузму мере против Грка у Бугарској, којих тамо има у великом броју.

Далеко смо и од помисли да повлађујемо Грцима. Шта више, ми смо догађај у Загоричанима први саопштили и осудили. Али, изгледа нам готово смешно кад видимо Бугаре, који двадесет и неколико година кољу своје противнике по Маћедонији и уништавају подједнако и Србе и Грке, ако се не изјасне да су егзархисте и Бугари, да сада они апелују на Европу и на Велике Силе, тражећи да узму у заштиту од грчког ножа оне, за чији је рачун употреба ножа и уведена. Догађај у Загоричанима је гнусан и варварски, али, зар није гнусније и варварскије оно што Бугари већ двадесет година раде? Оно што су Гркомани урадили у Загоричанима за сваку је осуду, али, зар не треба пре свега и на првом месту осудити оне, који су Гркоманима тутнули нож у шаке и показали им како да га употребе — зар нису за тај догађај криви баш они који се против тога догађаја жале т. ј. сами Бугари.

Не замерамо им што протестују и што позивају у помоћ Европу, њиховом се протесту придружујемо и ми, али не можемо а да их не упозоримо: да су прави проузроковачи загоричанског крвопролића они сами, јер се они већ двадесет и неколико година служе ножем, а ко се ножем служи од ножа ће и погинути.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

Скопљанско митрополитско питање.

О фази у којој се данас налази скопљанско митрополитско питање, саопштава „Нова Сл. Преса“ један телеграм из Београда, у коме се између осталога вели и ово:

„Услед његове (Себастијанове) смрти, митрополитско место остало је и опет упражњено и стара препирка између Срба и Грка почиње и опет. Тешкоћа решења овог питања не лежи само у забуни која влада у Св. Синоду у Цариграду, но и у до крајности заоштреним односима и националној мржњи која влада у Маћедонији. Српска је влада неколико пута упозоравала патријархову пажњу на опасност, која прети православној цркви отуда, што ово митрополитско место остаје тако дуго упражњено, у времену када је Егзархат развио највећу делатност по целој Маћедонији. Јуче (т. ј. пре четири дана) српски отправник послова Христић и опет је конферисао са патријархом, и овај му је — вели се — обећао да ће се ускоро приступити избору. Ко познаје прилике у Синоду знаће, да се ово обећање патријархово не сме узети као посве сигурно, као што то у Београду раде. У Београду су уверени, или бар уверавају да су уверени, да ће се ово питање у најкраћем времену решити, и то у корист српских интереса. Факат да је Фирмилијан морао чекати четири године на посвећење, и да је његов следбеник Себастијан умро без да је посвећење дочекао, може послужити као доказ, да у патријаршији баш нису наклоњени да изађу српским захтевима на сусрет, и да ће се на решење овог питања још дуго чекати.

Маџари и Хрвати.

Познато је да је угарски сабор, у коме данас већину сачињава опозиција, на окупу и да је егзекутивни одбор опозиције израдио нацрт адресе у име целокупне опозиције, у коју се од најскоријег времена рачунају и Хрвати. Према томе могло би се узети да су и Хрвати т.ј. хрватски делегати на угарском сабору солидарни са нацртом адресе, али Хрватима као да то не иде у рачун, јер се од те адресе ограђују.

Ових дана публиковао је др. Мазура у „Аграмер Тагблату“ једну доста оштру изјаву, у којој вели да егзекутивни одбор опозиције није опуномоћен од хрватских делегата да и у њихово име говори већ ни с тога што интереси Маџара и Хрвата, изложени у адреси, нису ни из близа једнаки.

О РАТУ

План Рождественског.

Петроградски дописник „Echo de Paris-a“ јавља своме листу, да му је један морнарски официр рекао: како је врло вероватно да ће Рождественски покушати да заузме Формозу, па да тамо створи себи операциону базу.

Јапанци и Французи.

Јапанци се почињу веома љутити на Французе. Као разлог овој својој љутњи они наводе то, што се бродовље руске балтичке ескадре веома гостољубиво дочекује по свима пристаништима француских колонија и што их снабдевају потребама. Јапанска штампа тражи од владе, не само да протестује, но да предузме и енергичне мере (!!) против Француза. Велики јапански лист „Јијишимпо“ тврди, да је употреба острва Мадагаскара од стране балтичке флоте отворена повреда принципа неутралности. Само за то, што је Мадагаскар веома удаљен од јапанских вода, задовољила се јапанска влада обичним протестом, али ако се тако што буде догодило ближе Јапану, онда ће он предузети и друге мере. Ако се још једном примети да Француска потпомаже Русе, онда ће Јапан известити Енглеску и затражити њезину помоћ на основу међусобног споразума.

Извештај ђенерала Харкевића.

Ђенерал Харкевић известио је телеграфским путем ђенералштаб у Петрограду, да није наступила никаква промена код армије. Једно руско оделење, које је имало да издржи код места Јукил један сукоб, повукло се према Ханшимао без да га је непријатељ гонио. Сутра дан је једно непријатељско одељење покушало да заобиђе руско лево крило услед чега се ово морало повући.

Балкан

Охрид, 6-IV-1905 г.

Пре неколико дана десио се јак судар између турске царске војске и бугарских комита близу села Модрича у Дебарском Дримколу. Борба је подуже трајала и доста је била крвава. Комите су се храбро држале а и војска. С' обе стране има и мртвих и рањених.

Овде су бугараши са својим митрополитом решили, да затворе српске школе по околини помоћу њихових комита.

Скопље, 6-IV-1905. г.

Арнаути сваки дан све више и више нападају на Србе у Скопској Црној Гори. Сваки дан се деси које убиство над Србима по селима. Пре два дана пуцали су на три Србина из села Кучевишта, који су се враћали са пазара кући. Пут од Црне Горе до вароши није сигуран од Арнаута а ни од бугарске комитске чете, нарочито од ових, јер ови кога год сретну и виде да је сам одмах га убијају. Одело носе као и заптије, па се сељаци и преваре мислећи да су заптије, те не беже. Задатак је ових комита да тамане све што је хришћанин.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

Укази. У јучерашњим „Српским Новинама“ публиковани су укази Министарства Грађевина којима се унапређују неки архитекти. У Министарству су већ готови укази и о размештају неких дирекцијских службеника и публиковаће се кроз дан два.

Отпутоваће. Г. др. Ненадовић, секретар Њ. В. Краља, отпутоваће ових дана за Немачку на кратко бављење. Многи тврде, да је г. др. Ненадовић болестан и да му је потребан одмор, те се с тога и повлачи из Београда. Мањ то!

И Шкода је ту! „Нова Сл. Преса“ доноси у своме економском делу ово саопштење: Шкодина фабрика израдила је један самостални оферат за лиферовање свију топова које Србија потребује. Она оферира пријем лиферације 50 пољских и 9 брдских батерија. Цене, које су у овом оферту назначене, много су мање од понуђених цена француских и немачких фабрика. Ово оферирање потекло је услед бављења генералног директора фабрике, Гинтнера, у Паризу, које свакако стоји у вези са питањем о лиферацији српских топова“....

Дакле сад је и Шкода ту. Сад могу и Влада и неодговорни чиниоци да запевају унисоно:

„Grüss euch Gott, alle miteinander, alle miteinander“...

Ваљда последњи рок. Сад говоре да ће г. Пачу насигурно поћи 11. ов. м. на пут, а да ће његов састанак с банкарима бити 1. маја по новом стилу.

Ваљда ће ово бити последњи рок, иначе човек не зна више шта да верује.

Командант Левасер. Ми смо јуче донели белешку о одласку команданта Левасера, гувернера Престолонаследниковог, онако како смо чули. Накнадно смо с поуздане стране извештени: да је гувернер Левасер отишао приватним послом у Француску, где ће се бавити за време ускршњег распуста, који за Престолонаследника траје од 14. до 28. ов. м. О томе је гувернер нарочитим циркуларом известио све професоре Престолонаследникове.

Иступа из клуба. Дознајемо да ће г. Љуб. Живковић, адвокат и народни посланик, вођ самосталних радикала, иступити из клуба самосталаца. Као узрок томе наводи се енергично захтевање самосталаца, да и он гласа у Скупштини противу зајма. Како је г. Живковић, као што је и раније рекао, за зајам, то он неће гласати противу овог и с тога ће морати иступити из клуба.

Деманти. Синоћњи „Одјек“ донео је један комунике у коме вели, да Љуби Живковићу нису стављани од стране самосталаца никакви услови, нити остављани рокови за његово изјашњавање у питањима о зајму. Тако и треба; зашто гулити коре кад се зна да ће бити горе и да Љуба волије гласати за зајам па ма га се Самосталци и одрекли.

Г. Веснић о Македонији. У броју од 15. априла (по новом) париског *Тана* изашао је један подужи интервју редакције тога листа са нашим тамошњим послаником г. Веснићем. Редакција вели да су се, у њеном листу, о македонском питању изјаснили већ заступници Румуније (г. Гика), Грчке (г. Делијанис) и Бугарске (г. Золотовић), те јој је остало да, о истој ствари, чује још и мишљење српскога представника.

Г. Веснић, у главном, говорио је о томе да су цифре које су, односно броја својих саплеменика у Македонији, дали посланици горе поменутих балканских држава, врло нетачне. На име, у тој турској покрајини има Срба много више него што су они представили. За доказ да је српски елеменат тамо врло јак, г. Веснић наводи српски просветни успех у Македонији, и поред огромних сметњи које се Србима са свију страна чине.

Г. Веснић заступа политику реформама, под контролом Европе, уверен да ће та политика бити корисна по српско народносно питање. Затим се изјашњава за солидаран рад балканских држава у погледу побољшања стања словенскога, грчкога и румунскога живља у Маћедонији.

Убиство у селу Пренка. Извештени смо да је у селу Пренка, у кичевској кази, убијен ових дана Змајко, бив. лебар у Београду у Душановој улици и његов син Анђелко, који је поп у истом селу. Убиство су извршили Арнаути на најгрознији начин.

Радикалска конференција. Марко Нedeљковић, народни посланик, позвао је јуче после подне конференцију радикала среза врачарског. На конференцији се говорило о партиским стварима.

Укопација. Окупациона — или згодније речено укопациона — Влада Босне и Херцеговине ухапсила је пре три дана уредника „Српске Ријечи“ г. Васиља Грђића. Главни сарадник тога српског листа ухапшен је још раније и тако је ова редакција сада збиља укопана.

Омладина се припрема. Као што смо раније јавили, 19. о. месеца одржаће се конгрес југо-словенских новинара у Загребу. Поред конгреса одржаће се и изложба хрватске уметности. Наша универзитетска омладина, да би доказала своје симпатије према Хрватама, припрема се да у што већем броју посети конгрес и изложбу. Управа „Побратимства“ свом силом дела да оде по могућству што већи број омладинаца. Она ће, да би могла остварити идеју, умолити општину, новчане заводе и виђеније људе да је потпомогну. Омладина жели да се сада одужи Хрватима за њихову посету приликом Југословенске изложбе овде у Београду. За време бављења у Загребу, омладине су намерне да одрже и велики конгрес.

Јеврејска Пасха. Јуче је отпочео велики јеврејски празник Пасха.

Измене у регулационом плану. На синоћној седници општинског одбора говорено је о изменама регулационе линије око цркве Св. Саве на Савинцу.

Осуђен. Пожаревачки Суд је осудио Чеду Рајићу, бив. полицијског писара, за учињени дефицит на три године робије.

Удружење државних чиновника. *Г. Љуба Кремановић* уписао се за члана утемељача овог удружења и положио улог од 100 динара.

Удружење моли све државне чиновнике да похитају са уписом у чланство овог јединог општег чиновничког удружења (стан: Хотел Париз), које тежи да сакупи све чиновнике, те да тако удружени пораде на моралном и материјалном обезбеђењу своме и својих породица.

Нова поштанско-телеграфска станица. Министар Грађевина је одобрио да се може отворити поштанско-телеграфска станица у Рибарској Бањи, која ће вршити ограничену дневну телеграфску службу, и све видове поштанске службе. Телеграфска ће се служба почети вршити од отварања станице, а поштанска од 16. Маја ове године.

Поклон г-ђици Шумовској. Како чујемо и омладина припрема леп поклон за г-ђицу Шумовску, који ће јој се предати на завршетку гостовања.

Напрасно преминуо. Најдан Пајић, лекар среза копаоничког, преминуо је прекјуче у хотел „Националу“ напрасно. Лекарским прегледом утврђено је да је умро од природне смрти.

Изгубљена меница. Јуче је изгубљена на путу од Кнез Михајлове улице до „Гранд Хотела“ једна меница, на којој је акцептант Александар Николић артиљ. поручник а жиранти Младен Вукићевић коњ. капетан и Светислав Маринковић коњички поручник.

Ко буде нашао ову меницу моли се да је донесе у уредништво „Правде“. У исто време обраћа се пажња заводима да овакву меницу не приме на есконт.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Furor Denunciandum.

Човек је чудна зверка — што рекао Бранин Калакурдија и као такав пати од разних болести. Има их које бољка тера да краду, има других које бољка тера да пишу, а сад видимо да има и људи који пате од болести денунцирања. Такав један болесник као да је нашао склоништа у редакцији „Самоуправе“, јер ето већ по трећи пут како тај владин орган денунцира „Правду“ полицији. Прекјуче је „Правда“ међу домаћим вестима довела белешку како „по вароши циркулише необично сензациона вест о мобилизацији наше војске.“ И ако се у тој белешци констатује један факт, на име: да „таква вест циркулише по вароши“; и ако смо по новинарској дужности и требали и морали указати на тај факат, и учинивши то изрекли своје миш-

ФЕЉТОН

СВЕТО СТАЊЕ

(СВРШЕТАК)

У том пристиже један здепаст чичица, обангавео и одртео, који се на сваком кораку спотакне, али се ипак вуче, који се на сваком другом кораку засопи; али га ипак нешто тера напред. Изгледаше грдно измучен и као до посрташе под неким преголемим теретом.

— Какав ли је овај старчић и ко њему додели овако тешку судбу?

— То је наш вечити Путник, вршилац дужности овоземаљског вечитог Јуде, који никад мира нема, коме одмора не дају, кога су завереници проклели на вечито окретање и трајање.

Мало било ови отидоше
А за њима други наидоше,
Ту измиље некаквога пука...!

Они иђаху опрезно и прикривено, застајкујући час по и зверајући око себе. Једни су преобучени, неки сасвим у плаштове завијени, неки се префарбали, а неки сасвим поседели. Но нигде не иду више од по два заједно и све нешто шапућу.

— Какве су ово прилике? упиташе радознали обитаоци Раја.

— То су скоро пострижени у свеце, чувена братија „неодговорних чинилаца“, која је ову земљу усрећила и до ове светиње довела. Онај први задригли то је Преподобни Авакум, који је у последње време постао великомученик, јер је Бог послао на њ неко искушење, те се жив распада. Зато су га хтели послати на хаџилук, ама се таквих светаца тамо боје. Све ово остало су новоисковани свеци: Св. Ђурђе на белим коњима, истина нису његови но тастови, па их он узме по који пут да се мало профудули. Он је веома силовит и све себе дотерује да личи на Бедуина. С њим нарочито лепо живи Св. Јован Главосек, али га тако не зову зато што су му одсекли главу, као оном вашем горе, него зато што је он одсекао једном тиранину главу, па се од то доба посветио. Сабљу наше, војвода је! Оно су разни свеци, који се непериодично јављају, да опомену невернике на послушност и страх божји. Ту је Св. Лука, па Св. Јаков кога су од милоште прозвали Јашом, па Неверни Тома, који сад опет у све верује пошто је постао хаџија и посветио се. Најзад овај тамо лепе косе и браде, с којих помада цури, и коме се на челу виде ожиљци од обијених рогова, а међутим непрестано преврће очима, оно је чисто српски светац, зове се Св. Љуба а заштитник је младих жена, и због тога непрестано је изложен шамарима разних аждаја, змајева, гвозденозуба, од којих Св. Љуба грдно пати, али се његово стрпљење равна његовој кожи. Обоје су јако издржљиви.

Полако иза њега приступа нечујно и ко на прстима чувени врач Св. Дамњан, који је остао без свог Кузмана. Он има свакојаког биља и за свашта лек. У њега је трава „расколник“ и што год хоће да створи у светом стању, он само намаже травом оног који се опире, а тај несрећник заковрне к'о пиле. Он и самог Св. Николу преведе преко свију његових вода жедна жеднијата, па му тек на другој страни да по нешто да лазне.

Најзад се нешто забели, то беше овоземаљска „кумовска слама“, која осветљаваше пут кумовима. И из једне јаруге избише два кума овог светог стања: Свети Кума-Владан и Свети Кума-Света. Један је прекрстио Царствујушчи Дом а други ово Свето Стање.

Они иду загрљени и певају:

„Пала Мара пала Сара“!...

Ову саблажњиву појаву у једној светој земљи, објаснише анђелима тиме: да су се ова двојица жртвовали да целог века буду чанколизи једино ради добра својих ближњих. Св. Кума-Владан је узимао државну хазну те ранио сиротињу, а Св. Кум-Света је пристао да прима и од најгрознијих тирана по четири плате само да би што боље могао удомити Св. Дечане.

Таман хтедоше анђели ступити у ближа познанства са својим колегама на земљи, кад им привуче пажњу неко јечање. Потрчаше тамо одакле тај страшни звук долазаше и видеше неке рупчаге препуњене људима повезаним, поцрнелим, испијеним.

— Шта је ово наопако? узвикнуше запрепашћени анђели.

— Е видите, тога ви тамо немате! ми смо у томе орђиналнији. То су они чувени *Томрунци*. У њима су све сами „пајамници“ и противници овог „Светог Стања.“ Замислите! ови људи неће да се посвете! Па не само што они сами неће него ни нама не дају! Зато смо их ми као кужне позатварали овде, и били смо у јакој незгоди, јер није било доста места. Али сад, хвала нашем богу, Св. Стојан је издао један распис, по коме ће се моћи тамповати у свакој окружној вароши, јер до сад под реакционарним и компромитованим режимом било је доста места по казненим заводима, па су се зликовци башкарили. Али ми то сад не дамо. Сем тога већ је дат у рад један план за „Кулу.“ Ми смо у срећно доба имали већ једну такву кулу у Гургусовцу, али је Куњићи и Разновановићи порушише на срамоту наше миле отаџбине.

љење: „пошто не знамо колико има истинитости у тој вести, да „надлежни треба да информишу јавност", ипак је тај болесник — денунцијант у „Самоуправи", довикнуо „Правди" и глупо дрско: „да се је „Правда", пре но што је забележила ту вест, могла о истинитости њеној обавестити на надлежном месту" и да се „проношење оваких вести казни по чл. 25. закона о штампи".

Они паметнији у „Самоуправи" добро би учинили кад би тога господина — болесника уклонили из своје редакције. „Правда" није ни тврдила да је мобилизација наређена, но да „та сензациона вест циркулише по вароши", и према томе се није имала шта-ни обавештавати. А да ли је констатовање факта: да се по вароши говори о мобилизацији војске казнимо по чл. 25. зак. о штампи, то нека објашњују томе болесном господину они који су га и склонили у „Самоуправу.

Вавилонска Кула.

Београд постаје све неразумљивији! Сваког дана, апсолутно сваког дана, искрсавају такви гласови, који пометају људе, те више нико не зна шта да мисли и о овој влади и о овој земљи. Из дана у дан се проносе неки гласови: о кризи, о заверама, о покољу, о промени устава, о новом кабинету, о новим изборима, о променама у Двору, — да је чаршија изгубила критеријум и не зна шта да верује.

С друге стране — друга крајност: све се одриче!

Кад човек пође од Калемегдана као од Екватора пун је новости, и упаљен хита у Министарство да види у чему је ствар. Што ближе Министарству све у хладније сфере улази док не уђе у Министарство где је сам лед и снег. Сви вас тамо уверавају да нема ничег. Међутим су јуче врло озбиљни људи тврдили да има неког ђавола.

Па ко то измишља? Ко то сеје? Ко то проноси? Кад год потерате траг, увек констатујете да је такав глас пустило неко лице које је врло добро записано и које се могло „на ћутуку" обавестити.

Зато свако, у пркос свима овим дементовањима од стране владиних кругова, држи; да има неки ђаво који лежи у торби.

Из народа

—:—

Запрепашћење!

Ви већ, без сумње, знате, да у Шапцу има велики број наших суграђана — Јевреја. Знате и то, да су све то ваљани, већином имућни и, што је најглавније, исправни грађани! Наши шабачки Јевреји одвајају својом грађанском исправношћу. То су људи који само у свом раду и кредиту гледају будућност; без великих захтева, а који према својој држави скрупулозно испуњавају своје дужности.

Па ти људи, који никад не ропћу, који никад не одричу што се год од њих тражи — били су просто пренеражени, убијени, оним вестима београдских листова, — да су они зверови, убице несрећнога Анафа, — помиловани!...

Ужас је то и за нас хришћане — а тек какав је за њих терор! Ја ћу да вам опишем овде, колико сам начуо, шта тај бојажљиви, повучени свет мисли и осећа под утиском овога гласа.

— Убице су помиловане за то, мислимо да веле они, што су то хришћани који су убили једног Јеврејина. Значи, да у Србији није подједнак грех убити Јеврејина, као и убити хришћанина. Јевреји су убили Христа, њиховог Спаситеља, право је (чују они како лупетају механске клуподере) у накнаду за тако скупоцену главу, да падну све јеврејске главе у Србији! Јер, ето вам за то доказа: убице Анафа помиловане, а убице Матића из Паланке — стрељане!... То је миг убицама, да се за убиство Јевреја не везује за колац!...

Тако резонују запрепашћени и језом подузети ови преплашени људи. Али њихово резоновање није са свим тачно.

Нису Анафове убице помиловане за то, што су они у Анафу убили једног Јеврејина, него су они помиловани за то, што је то помиловање требало или да напуни џеп оног шугавог господина, што с помиловањима тргује и за време реакције и за време „светог стања", или да огазди материјално, или морално каквог „народног" човека, који ће имати каквог утицаја при гласању о зајму.

Најзад, њих не треба то да чуди ни мало ни за то, што је ова земља са посуврађеним појмовима, где се проста убиства сравњују са херојзмом и што се стање засновано на крви толиких обезглављених породица, баш хришћанских, српских, сматра за „свето"! Ко ће му још у такој идеалној Земљи водити рачуна још и о једном убијеном старцу — Анафу, који је и иначе био већ с једном ногом у гробу?! Ко зна, можда је баш та помисао: да је Анаф и иначе већ доста проживео и да би, што је главно, и иначе скоро умро, и била „непосредни разлог" помиловању његових убица, који се имају сматрати као нека врста „спасилаца".

Ништа не треба ти мирни људи да се секирају, као што се, без сумње, и Анаф не секира: спасао се човек ових земаљских мука и *ненадно* је отишао под окриље свога Јехове. Зар је то чудновато: *изненадно* умрети у Србији?!.. Може да се теши бар, што није савременик проба топова без проба и сведок посета кума Владана!...

Шабац 25 марта 1905. г.

Шабчанин.

Примери светога стања

„Ово је стање свето стање". Света Дечанац.

Други пример:

У селу Гунцатима, у околини крагујевачкој,ниси ли самосталац излемају те и испребијају, па био ти и сам председник општински. Тако је било о Богојављењу у *учином танчшулу*, тако је било сад у недељу, опет на игри.

Био леп дан. Грануло пролетње сунце, па младеж, заморена трудним радом преко недеље, похитала да се мало разоноди и протегли. Заиграло се коло уз звиждање двојница на тек озелененлу пољу: похватало се све, па и многи старији. Одиграло се једно, друго коло, кад на један мах стаде ларма нека и свађа. Позавадили се млађи и старији радикали, па очи да повађе, препирући се ко је од њих заслужнији за ово „свето стање".

Коло престаде, двојнице се ућуташе, само се чује грдња и псовка. У тренутку полете једна песница, потом друга, трећа; штапови почеше оцртавати по ваздуху своје путање, заустављајући се на главама појединаца. Настаде једна општа туча, у којој је сваки добивао ударце са свих страна и давао ударце на све стране. И крв већ поче прскати по оној младој зеленој травици.

Неко отрча те јави председнику шта се догађа на игри. Брже боље председник дође на место да стиша кавгу. Јест, али Богдан Цветић, самосталац (изабран за председника, још пре неки месец, а ни до данас неуведен у дужност, због жалбе на избор) киван на њ, подговори завађене сељане и посаветује их да се они, као радикалци, покрену на председника, Андру Михајловића, напредњака, и да на његовим леђима пречисте своје рачуне.

Ови тако и учине и, како је председник пристигао и почео их мирити, они га дохвате и испребијају на мртво име. Мало то, него му онако испребијаноме отму и 200 динара, које је јадни председник био скупио тога дана на име порезе државне. Читав мали 29. Мај!

Кад су га тако претукли и опљачкали, они, помирени, па још са парама, продуже игру и добро се поднапију.

Председник је сутрадан дошао у Крагујевац, узео лекарско уверење и полицији поднео тужбу противу разбојника.

Трећи пример:

У очи недеље прошле, пред мрак, „непознати" зликовци иставе читав прозор на кући Миладина Здравковића, тежака из села Мокришта и однесу му све ствари од вредности, па чак и дечје хаљине.

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

—:—

У име закона.

Из Трста јављају овај догађај: Пре неколико дана седела је богата госпођа Марија дел Моро при доручку, када неко закуца на врата од њене собе и викну: „Отварајте у име закона"! Када је госпођа отворила врата, угледа пред собом полицијског комесара у пуној униформи а са њиме још три господина који изјавише да долазе да изврше преметачину. Госпођа је испочетка протестовала, али је најзад „пред влашћу" попустила. Два господина осташе на вратима као стражари, а онај трећи поче заједно са полицијским комесаром да врши преметачину по целој кући. Кад су овај посао свршили, понели су из гвоздене касе госпођин накит и све хартије од вредности, рекавши јој да у 11 часова пре подне дође у комесаријат, да прими своје ствари. Кад је госпођа отишла у одређено време по своје ствари речено јој је, да полиција није извршила никакав претрес, јер није било ни разлога за то, и да су према томе код ње извршили претрес неки препредени лопови. Госпођа Моро је на тај начин оштећена за 5000 круна.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

Цариград. Турски листови демантују вест да је српска влада тражила агреман за Авакумовића.

Петроград. „Руска Телегр. Агенција" демантује гласове о емисији новог унутрашњег зајма.

Ђенерал Лињевић телеграфише 5. о. м. да је непријатељ 1. о. м. ступио у офанзиву код Хајхимоса и на друму Синминтао-Шихоцау. Јапанци су после битке заузели села Падијаце и Наунзахице.

Париз. Министар спољних послова Делкасе изјавио је у комори да је ток француске политике у Мароку повољан; а што се тиче односа према Немачкој, Делкасе је изјавио да, ако његова изјашњења нису довољна, он је вољан да их допуни, да би на тај начин одагнао сваки неспоразум.

Рим. Железничка служба на свима линијама готово је нормална или се побољшава. Комора је усвојила у целини предлог да држава узме у своје руке експлоатацију железница. Комора је одложила своје седнице за 28. април.

Либава. Штрајк пристанишних радника завршен је.

Лимож. Према званичним извештајима, приликом јучерашњег сукоба, рањено је каменицама 198 војника, међу којима су неки тешко; погинуо је један радник, а четворица су тешко рањени.

Токио. Изашло је званично саопштење да је јапанска војска наступала ка Тунглингу и да је 2. о. м. заузела ово село. Непријатељ се повукао на север. На другим крајевима бојног поља није било никаквих промена.

САИГОН. Руска ескадра налази се још у заливу Камраш. Адмирал Жонтијер предузео је све мере да осигура неутралитет.

— А молићемо ко сте Ви? упиташе љубопитљиви анђели.

— Ја сам Св. Живко. То је онај светац што не може никако да уђе у званични календар, али ја сам „приватни" дванајестогодишњи пријатељ, и ми те ваше календаре и законе из бив. режима не признајемо. Ја сам се прогласио за свеца сам, и да видите добро ми помаже. Овај овде је архиђакон Стефан, многу је рибу уз пост продавао, па се и он због тога посвети.

— Па добро, а шта је оно, што је полегло по земљи?

— То су остаци бив. реакционарних режима. Навикли људи на *кукуруз* па просто без њега не могу да живе! Сад од како се земља посветила наравно кукуруз, као веома проста биљка, не може да ниче. Зар је њему овде место? А ови реакционари неће да једу милихбротове с нектаром, него заинтачили тражити проју и мамаљугу, па им ми не дамо макар полипсали од глади. Зато се они сад тако отежу као цркотине. А сва је она стока поскапавала, из ината да би се пред Европом компромитовало ово свето стање. Иначе наши кметови су прави божји угодници. Угађају они Богу а грешници нека страдају.

„У том рикну низ пазар ријека..."

Са свију страна чуше се запевке: „у помоћ!" „у помоћ."

— Ништа је то, вели Св. Живко, то се народ брчка и купа, а реакциона штампа урла: како је то ко зна каква поплава.

Док иза њихових леђа праснуше пушке.

— Ене! шта је то?

— То је сад наступило опште разрачунавање. Чувари „светог стања" опомињу револверима опозиционаре: да не треба да се жале на „свето стање." Мало мало па неко поигне, неког премлате, неког придаве. А без револвера ни један светац ни у цркву не иде.

Кад то видеше обезпусађени анђели, како су само они без револвера, прнуше на небо да тамо пред престолом Господа причају о красотама што су видели и чули у „Светом Стању."

Ластавица.

ПОДЛИСТАК

Андреја Колосов

прича И. С. Тургењева

— с руског —

—:—

— Више од две недеље ја нисам видео Варју... Охолост, љубав, нејасно очекивање, мноштво разни [illegible] очеше се таласати у мени... ја манух руком и са страшним премирањем срца пођох сам к Ивану Семенићу.

Не знам, како сам се ја докотурао до познате ми кућице; сећам се, да сам неколико пута седао на путу да се одморим — не од умора, већ од узбуђења. Ја уђох у предсобље и још нисам успео да изговорим једну реч, кад се врата од сале отворише, и Варја дотрча к мени на сусрет. — „Најзад" — рече она дрктавим гласом: — „где је Андреја Николајевић?" — „Колосов није дошао..." промрмљах ја усиљено. — „Није дошао!" понови она. — „Да... он ме је молио да вам кажем, да су... га задржали..." Ја савршено ни сам нисам знао, шта сам говорио, и нисам смео да подигнем очи. Варја непомично и ћутећи стајаше преда мном. Ја је погледах: она окрену главу у страну; две крупне капље сузе лагано се скотрљаше низ њене образе. У изразу њенога лица било је толико изненадне, горке туге: борба стида, жалости, поверења према мени, тако се добродушно, тако дирљиво показала у нехотичном покрету њене јадне главице, да се срце у мени преврнуло. Ја нагох мало напред.. она се брзо стресе и утече. У сали ме је срео Иван Семенић. — „Шта је то, брајко, ви сами?" запита ме он, зачкиљивши чудновато левим оком. — „Сам", одговорих ја збуњено. Сидоренко се наједанред закикота и оде у другу собу. Ја се још никада нисам налазио у тако глупом положају, — до ђавола, каква одвратност! Но није се имало куд. Ја почех ићи горе доле по сали. — „Чему се, мишљах ја, засмејао овај дебели вепар?" Матрена Семеновна са чарапом у рукама изиђе у салу и седе код прозора. Ја се почех с њом разговарати. — Међу тим донесоше чај, Варја се сиђе одозго, бледа и тужна. Поручник у оставци прављаше вицеве на рачун Колосова — „Ја", — говораше он: — „знам, каква је он зверка; сад, ја мислим, не можеш га ни колачима овамо примамити!" Варја брзо устаде и оде. Иван Семеновић погледа за њом и обешењакчи звизну. Ја га у недоумици погледах. — „Та није могућно, мишљах ја, да он све зна?" И поручник, као погађајући моје мисли, потврђујући климну главом. Одмах после чаја, ја устадох и поклоних се. — „Вас, брајко, ми ћемо још који пут видети", примети ми поручник. Ја ни речи не рекох као одговор... ја сам се просто почињао бојати овога човека.

(наставиће се)

Практична Извешћа

Краљевско Српско Народно позориште

Репертоар за март 1905. год.

Субота, 9. Априла: *Завичај*, драма у четири чина од Судермана. (Г-ђа Шумовска, у улози Магде, као гошћа).

Недеља, 10. Априла: Дневна представа: *Кин*, позоришна игра у пет чинова, написао Александар Дима Отац, с француског превео К. Н. Христић.

Вечерња представа: „Мали Лорд“.

Ц. К. У. Дун. пар. друштво

ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА

до даље наредбе

I. НА ДУНАВУ

Из **Београда** за **Радујевац** и **Галац**: четвртком, суботом и понедеоником у 5 сах. из јутра. (Средњо-европско време). (Прва пловидба 10. (23) марта.)

Из **Радујевца** за **Београд**, **Земун** и **Будимпешту**: уторником, четвртком и суботом у 11 сах. 50 мин. пре подне.

Из **Београда** за **Гроцку**, **Смедерево** и **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 2 сах. по подне.

Стиже у **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице** за **Београд**: уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: уторником, четвртком и суботом у 1 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби:

Из **Шапца** за **Београд**: понедеоником, средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: понедеон. средом и петком.

Из **Београда** за **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 3 и по сах. по подне.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

7. априла 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·48	20·48	20·49
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30⁸/₄	214·86	215·05	214·86
Лутриски 2% лоз		119·50	119·—
Дувански лоз		23·—	22·—
Немач. марке 100 зл.			
„ за дец. и јан.			

Димитрије Маринковић

због болести у кући, не може примити посете о својој слави Св. Лазару.

Пољско добро

Од 20—30—40 хектара у питомини јасеничкој код Паланке смедеревске продајем.

Свет. Н. Тодоровић
судија из Алексинца

КАФАНА

са једиком преко пута Саборне Цркве код ? издаје се под кирију од 1. маја т. г. упитати у истој кући Марковића и Павловића, Београд.

Живојин Перић

професор Универзитета

извештава пријатеље и познанике да, због болести у породици, не може примити посете о својој слави Св. Лазару.

Задруга за Подизање Зграда

прима новац до 6% интереса по споразуму.
Има кућа на продају.
Прима се подизања зграда.
Израђује планове и предрачуне.
Има плацева на продају, а сви се налазе у варошком рејону.
Посредује за продају и куповину кућа и имања.

ПРВА СРП. КРАЉЕВСКА ПОВЛ. ФАБРИКА КУФЕРА

Димитријевић и Алексић

у Београду — Фрушкогорска ул. бр. 10.

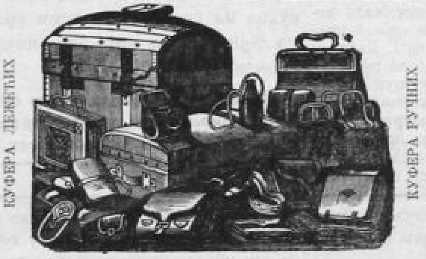

Главно стовариште Васина ул. бр. 18.

Радуј се и не очајавај путниче. У место доскорашњих тешких и неспретних страних израда, фабрика се побринула да те снабде са практичним, истрајним издржљивошћу, по лакоћи јединственим лежећим и ручним куферима од најмањих па до највећих. Куфера лежећих има од 5—150 дин. Куфера ручних од 2·20 — 80 динара комад. Торби ручних свију сорти: школских, ловачких и за пијацу. Кајиша, за плед. камашни платнених и кожних, фишеклија, ловачке футроле за пушке, цилиндере и женско рубље; новчаника, буђелара све сорте, и свију осталих артикала што у ову струку спадају; све у најбољој изради.

Конкуренција је искључена. Наше израде одликоване су на бечкој изложби 1894. год. сребрном медаљом, на смотри београдске изложбе у 1895. год. златном медаљом, и на пожаревачкој изложби 1895. године златном медаљом.

— Ценовнике на захтев трговцима шаљемо бесплатно. Поруџбине извршујемо брзо и тачно.

С поштовањем
Димитријевић и Алексић
фабриканти куфера.

Сунцобрани Кишобрани

Приспели су у огромном избору најновији

Сунцобрани и Кишобрани

великом стоваришту галантериске и конфекциске робе

Марка Вулетића и Гавриловића

у Београду

ЦЕНЕ СУ САСВИМ ЈЕФТИНЕ

У кафани код Старе

Црне Мачке

На Врачару спроћу гардиске касарне, поред доброг чистог и природног српског вина и ракије може се добити врло **добар рошт**, фришких ћебапчића, *ражњића и осталих мезелука, свако подне тазе печење* **јагњеће**.

Моли за посету угоститељ.

Кућа засебна у Охридској улици бр. 5 са три собе, предсобљем и осталим удобностима даје се под кирију од 1. Маја.

Упитати за цену и обавештење у кући бр. 9. иста улица или г. Драг. Стаменковића адвоката, Крунска ул. број 5.

Књижарима штампарима новчаним заводима

У БЕОГРАДУ И УНУТРАШЊОСТИ

Препоручујемо своје велико стовариште:
Хартије писаће у свима квалитетима
Хартије за трговачка писма и циркуларе.
Хартије за штампање књига и новина.
Хартије танке и дебеле за паковање.
Хартије у кутијама за приватну преписку.
Картона у табацима.
Картона за позивнице и посетнице.
Трговачких књига за све врсте књиговодства.
Копије писама и преса за копирање.
Коверата за трговачку преписку.
Коверата за приватну преписку.
Пера Куновић, Сенекенових и Леонордових као и сав остали писаћи и цртаћи материјал у највећем избору.

Цене су најјевтиније, роба најбољег квалитета, послуга брза и тачна.

На веће поруџбине знатан попуст.

С поштовањем
Маричић и Јанковић
Београд

Бр. 15 6—15

НОВА КРОЈАЧКА РАДЊА

Ј. БУЊУШЕВАЦ

ТЕЛЕФОН 417. **БЕОГРАД — ТЕРАЗИЈЕ** ТЕЛЕФОН 417.

Има велики избор енглеских, француских и бринских штофова.

Израђује све врсте одела (грађанског, официрског, полицијског и остале униформе) по најмодернијем и најсавршенијем кроју.

Упозорава поштоване муштерије, да је за своју радионицу ангажовао кројача који је више година практиковао у Немачкој и Француској и радио овде у првој кројачкој радњи.

Цене су солидне и утврђене

Услуга брза и тачна

ЛИНОЛЕУМ

Жуту лакфарбу за патос и велики избор фарбарије, фирнајза, лакова и четака продаје на више и мање.

ТРГОВИНА

Јована Умлауфа

На Цветном Тргу

ДРУШТВО

за унапређење Врњачке Бање

Објављује овим да је отпочео да се врши упис његових акција и то код г. г. Павла Денића бив. министра и Аце Ћирковића трг. на Сави. И код ових новчаних завода: Савске Банке, Београдске Трговачке Банке, Врачарске Задруге, Врачарске Штедионице, Српског Кредитног Завода у Новом Саду, Срп. Кредитне Банке у Броду на Сави, Ресавске Штедионице у Свилајнцу, Шабачке Трговачке Банке, Ваљевске Штедионице, Нишке Акционарске Штедионице и Смедеревске Кредитне Банке.

Основни капитал овог друштва је 250.000 динара и свака акција по 100 динара у сребру.

Чланови оснивачи овог друштва јесу: А. Ћирковић трг., И. Бајлони индуст., Павле Маринковић бив. министар, Павле Денић бив. министар, Др. П. Јефтић лекар, П. Арамбашић трг., Влајко Гођевац индустријалац, А. Борисављевић држ. саветник, Ђорђе Р. Одавић трг., Љуба Перишић, Никола З. Поповић, Коста Др. Ризнић, Љуба Срећковић, Јоца Ж. Јовановић и В. Бошковић.

ТОПЧИДЕРСКИ МАЈДАН-КАМЕНОЛОМ

више Бурдеља — кафане у Топчидеру

прима на израду све врсте *израђевина од камена — као: камен за зидање, за калдрму, коцку, цокле, степенице, тротоаре, подлогу, трегера и шодер*, и продаје по најповољнијим условима и ценама.

Испоруке се врше тачно и на уговорено време.

Поруџбине се примају у мајдану, телеф. бр. 596, или *Ник. Т. Ђорђевић* баруџија, Кр. Александра ул. бр. 29, телефон 564.

Власник **Павле Маринковић** Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра [illegible] и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 99. БЕОГРАД, СРЕДА 27. АПРИЛА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

ЧИНОВНИЧКО ПИТАЊЕ

—:—

Када су Французи под Седаном били поражени од стране Пруса, они су између осталог тражили и узроке изненадном напредовању малене пруске краљевине и они заиста пронађоше, како су Хохенцолерни попели своју малу државу на ступањ европске силе. Genie administrateur беше биће, коме су Французи придавали тако велико значење.

И заиста, у једној држави необично је важно питање, које се односи на техничку страну земаљске управе.

Није питање само у томе, може ли земља бацити приходе и да ли је производима и људством толико богата, да бар за извесно време одржи отпор према непријатељу изван земље. Не само то, дакле, већ и којима ће се људима поверити та земља на чување. Јер од тих носилаца више и ниже државне власти зависи не мало напредак и бољитак целе земље. Могао је и Петар Велики и Никола II проповедати колико хоће о препорођају земље, кад се њина царска воља сломила о инертност корупционираног чиновништва. Међутим само један миг царева из дома енцолерна био је довољан, па да оремећена равнотежа у земљи ренут ока успостави у првобитни жај.

парламентарним државама а ла рбија, где се још за дуго не може оворити о сталности и равнотежи, тешко је и замислити чиновништво, основано на тако чврстој моралној основици, као што је данас у Немачкој и Швајцарској или у Енглеској.

То се даје сасвим објаснити прекарним политичким приликама, које изазивају економске трзавице, услед чега се и иначе несталан положај чиновништва сасвим из темеља потресао.

Наше чиновништво, изложено ћуди партизана и политичких авантуриста, свесно свога несигурног положаја у друштву, сасвим је опало у некадашњој моралној снази и само се за то није сасвим спустило у талог свакидашњице, него је било приморано да поред све своје прекарије остане на извесноме степену достојанства и господства.

Несумњиво је, да би се један ве ки део општих зала смањио, кад се приступило рационалном расправљању и решењу чиновничког питања, које не трпи одлагање. Јер као што морамо имати добре војнике и добре топове и пушке, тако исто и земаљска управа треба да се налази у добрим рукама. Од последњег препишчика до шефа краљевске владе све то треба да је ваљано и пробрано.

На жалост овде није такав случај. Захваљујући широким везама наших радикала са пропалим и проблематичним личностима у земљи и ван ње, наш чиновнички кадар почео се врбовати све из самих непоштењаковића и слаботиња.

Зато није ни чудо, кад је један војнички бегунац могао да заузима положај првог представника званичне штампе и шефа једног оделења у најважнијем министарству. Зато није ни чудо, ако се какав трговац сарага кандидује за управника монопола, а какав пропали ликерџија за управника државне трошарине или ђумрука.

Покушавало се више пута, да се чиновничко питање реши на начин, како се решење добило у Угарској или Белгији. Поднашани су у томе смислу министрима и неки предлози. Али људи, који пробају пилеће батаке, немају времена, да се задрже на тако ситним питањима, као што је чиновничко питање у Србији.

Београдске Мистерије

Припреме за 29. Мај

„МЕТРАУХ“

У своме напису о припремама за 29. Мај помиње г. Славковић на неколико места неко чудно име. То је „Метраух у Ж.“ Тај „Метраух“ је очевидно псеудоним, иза кога се крије нека крупна зверка, која у припремама за 29. Мај игра врло важну ако не и главну улогу. Тако бар изгледа већ и по ономе, што је г. Славковић непотпуно изнео. Јер први пакет са опасном садржином, који су г. Славковић и његове рођаке и пријатељице тешком муком пребацили у Београд, стигао је од Метрауха из Ж. Кад је одржан први састанак „пријатеља,“ кога г. Славковић чешће помиње, и трговца са сарагама с официрима у Хотел Националу, онда се о том састанку израђује брижљиво опширан рапорт, који се из Земуна отправља опет Метрауху у Ж. Од Метрауха долазе преко земунске поште често писма за разне личности из завере. Све у све, види се да је „Метраух“ псеудоним неке персоне, врло важне за заверу, у коју сви учесници са неким страхопоштовањем очи упиру, од ње наредбе добијају и о свима крупнијим догађајима јој рапортирају. И баш за то је за историју припрема за 29. Мај јако потребно да се потпуно расветли, или бар јасније наговести, ко је тај, „Метраух“, у коме је крају света и у ком граду живео. А г. Славковић то извесно зна, кад су преко њега долазиле пошиљке од „Метрауха“ и кад су се преко њега слали рапорти „Метрауху“.

Еле, ко је тај „Метраух“.

Доктор.

Г. Славковић помиње само летимично свој састанак с „доктором“ у Инђији и обећава да ће о томе састанку опширније писати, кад буде целу ту историју завере опширније и поткрепљено документима разрађивао. Надајмо се да ће ту бити довољно занимљивих ствари, јер није тешко погодити који је то „доктор“. Он је седео годинама у Бечу, одатле је плео мреже и прибирао људе. Нека ту г. Славковић не заборави означити имена оних људи за које је доктор слао разне, веће и мање, новчане пошиљке и нека не заборави изнети и ону намишљену гвожђарску фирму, која је блистала на докторовим писмима, што их је у Србију слао. Нека се г. Славковић не ограничи дакле само на то, да опише опширније свој састанак с доктором у Инђији, него нека изнесе и све оно што зна о састанцима докторовим у Инђији, у Суботици, у Пешти и у Бечу са разним пријатељима, који су му извесно казивали шта су све с доктором разговарали, углављивали и каква су наређења од њега примали. Ваљда ће њему бити познато нешто и о првим састанцима докторовим с оним личностима, које су још кратко време пре тога биле познате као верне слуге пок. краља Александра, па се после подигле да траже ћара и шићара. Ту ће бити врло поучних ствари, које треба добро расветлити. Доктору је, истина, сад перје мало покисло, али је он фина тица, соја господскога. Вредиће за потоње дане приказати све његове заслуге а тиме му се може човек и додворити, злу не требало.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Маџари и Хрвати.

Од како је у Угарској наступила ова дуготрајна парламентарна криза, све се више и више испољава да Хрвати нису никакви политичари. Истина, у то није нико, ко Хрвате на политичком пољу познаје, ни сумњао, ма колико да се њихово јавно мњење разбацује и Хрватску представља као неку особиту политичку чињеницу у аустро-угарској монархији.

Све што у Хрватској иоле води политику; све то тврди, па и живи у уверењу, да је Хрватска грдно угњетена од Угарске, и да је дужност сваког Хрвата да се бори против Маџара. Једино им је још мржња према Србима већа. Па ипак, нигде не видите какву стварну, озбиљну политичку акцију против Маџара. Једини који као политичар (посланик па Сабору) и као новинар води сталну кампању против Маџара, како са посланичке говорнице, тако и преко свог листа, јесте Јозеф Франк, иначе чувен са свога србождерства. И баш са те своје кампање против Маџара он и ужива велико поверење међу Хрватима, и на основу тога је и стекао своју популарност, коју он врло вешто уме да употреби против Срба. То је у ствари цео његов политички програм, или боље рећи цео његов програмни виц. Нападајући вешто и умешно Маџаре он убија три муве: иде на руку Бечу, ласка мегаломанији Хрвата и политички капитал, који на тај начин тече, употребљује против Срба. Данас има свега два човека у Хрватској који се стално боре против Маџара — и ако је иначе све у Хрватској против Маџара — а то су Јозеф Франк и Стјепан Радић. Али како је овај први и интелигентнији и препреденији, а уз то и посланик на сабору и вођа једне јаке фракције, то је он од много јачег утицаја на масу, од Радића, који у многоме личи на пок. Пелагића; дакле тип који хрватску масу, затуцану у католичанство, не може да задобије за себе.

Кад је тако велика мржња у народу против Маџара, и кад сви политичари — осим владиноваца — верују да је једина Маџарска која смета развићу Велике Хрватске, природно би било кад би Хрвати сада свима силама запели да искористе ову прилику затегнутости између Угарске и бечког двора, и да извојују себи неке концесије или права која им по њиховом мишљењу припадају. Међутим они седе скрштених руку а њихови заступници, у угарском сабору, изјављују: „да Хрвати не траже ништа, али ако Маџари добију маџарску команду онда и Хрвати траже хрватску команду“.

И то се код Хрвата, који хоће да буду вође Југословена, зове политика.

О РАТУ

—:—

О балтичкој флоти.

Јапански дописник лондонског листа „Morning Post“ јавља, да се у Токију као сигурно држи: да се јапанска флота поделила на два дела. Један део, по мишљењу Јапанаца, налази се близу острва Хајнаха а други близу пристаништа Дајет. Држи се као посигурно да ова флота броји преко 60 бродова, пошто су се с њом сјединиле угљарице и они транспортни бродови који су очекивали флоту на разним тачкама кинеског мора.

Рождественски и Небогатов.

И ако се већ пре петнаест дана тврдило да су се ескадре Рождественског и Небогатова сјединиле, ипак се тај глас ни до данас није обистинио. Изгледа да Рождественски има неке особите намере, које нипуколико не захтевају ово сједињење, услед чега се с тиме и не жури. Факт је, да је ово сједињење могло већ бити, да је руска флота у каквој опасности, али како је Рождественски још једнако господар ситуације, то је за њега још рано да ово сједињење изврши. Судећи по свему, Рождественски хоће да одржи Јапанце у што већој неизвесности, и да му је циљ, да до последњег часа Јапанци не буду на чисто где се руска убојна сила управо налази. Та му је намера збиља до сада и испадала за руком. Маса вести о бављењу Рождественскове флоте, које једна другу потиру, најбоље казују како се управо ништа не зна о томе где је Рождественски, а то је оно што Јапанцима веома отежава положај, јер не знају шта им ваља предузимати. На тај начин не само што не могу предузимати кораке да осигурају себи победу, но нису у стању ни да предузму мере за одбрану од евентуалне опасности, која их сваког часа изненада може снаћи. Њима дакле не остаје ништа друго но да скрштених руку чекају извешћа о томе где се Рождественски налази, и да комбинацијама нагађају његове смерове — а то свакако није ни згодан ни утешан положај.

Балкан

—:—

Писмо из Пећи.

22-IV 1905.

Настало је несносно стање. Још нам не зарасте рана за посеченим Луком Ристићем, заптијом (жандармом), а ево и друге ране. Турци овдашњи увек се труде да о каквом већем српском празнику створе какву забуну, само да га Срби не проведу весело, и кад год су то покушавали испало им је за руком. Та нас несрећа и ове године, на дан Ускрса, не хте мимоићи. Стеван Арсић, заптија, и Сима Илић, враћајући се рано изјутра из цркве на први дан Ускрса, буду нападнути, на сред чаршије, од зликоваца, који припуцаше из револвера. Стева се мртав стропошта, а Сима буде опасно рањен по глави, тако да ће мучно преболети. Крвожедни Арнаути и овдашње потурице намислили су да нас све истребе. Склопили су овде комитет за убијање Срба. Да се то изврши, баца се коцка, па на кога падне коцка, он мора убиство да изврши. До сада је било већ неколико случајева, а шта ће доцније бити то Бог једини зна.

Какви се пак зулуми и убиства по нахији врше, о томе се не може ни писати. Нема дома у коме се убиство, крађа или како насиље не изврши.

Све ово власт гледа равнодушно и не спречава. Сваком улицом у Пећи крстаре по две-три патроле војника, а ред ипак не могу да одрже. У току ова два до три месеца убијено је њих шесторо у сред чаршије и ниједан се убица не ухвати. Види се да и сама власт иде на руку револуционарима и убицама српским. Пре неколико дана је пуцано и на једног свештеника, Ђорђа Јовановића, пароха долачког.

За сада оволико. *Српски поздрав.*

—

Дебар, 25-IV 1905.

Стање у Дебарском крају постало је несносно. На све стране пљачке, убиства и злостављања. Арнаути како из вароши тако и преко Дримци-Малисори неће ни да чују за пашине наредбе, да се не краде и не убија, јер им и паша иде на руку својом попустљивошћу. Пошто сада долазе ћехаје са својим стадима (овцама) из јужних предела Солунског Поља и Тесалије, где су били на зимовишту, Арнаути су се договорили да их дочекају и да их опљачкају. Услед тога многе су чете Арнаутске прешле Дрим и упутиле се планинама око Кичева да причекају ова стада. Паша, дознавши за ове чете, послао је по селима хришћанским доста војске, к'о бајаги да брани ова села од ових зулумћара Арнаута, међутим да још више чине насиља над сиромашним сељацима. Паша шаље по хришћанским селима војску, а не шаље да поседне пролазе арнаутске на Дриму и по селима арнаутским, и ако су удаљена од вароши на два сахата. Ми смо пак запали између две ватре: с једне стране нас пљачкају и убијају Арнаути, а с друге стране саме турске власти а још кад додамо бугарске комите!!

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

О зајму. У суботу у вече када је наш лист већ био закључен, стигао је телеграм преко Беча да су претходни преговори око зајма закључени и да сада остаје само да Краљ да свој пристанак(?!)

Како сада накнадно јављају, зајам ће бити од 110 милијуна динара срп. државне вредности са четири и по процента камате. Протокол, који је потписан поводом постигнутог споразума, вели да је зајам намењен наоружању, набавци железничког материјала и конвертирању ранијих зајмова са кратким роковима. Протокол су потписале ове Банке: Отоманска Банка, Финансијско Удружење за Оријент, Берлинско Трговачко Удружење и Аустријски Боденкредитаншталт.

У самом протоколу министар финансија Пачу изјавио је у име српске владе, да је она вољна један део узајмљене суме утрошити у иностранству за набавку оружја и железничког материјала. Тачну квоту, која ће за ове поруџбине бити потребна, може министар тек по одобрењу Краљевом(?!) утврдити. Како ће ове поруџбине бити подељене на поједине државе, било је остављено банкарским групама и оне су се овако споразумеле: француска индустрија добиће 40% од целокупне поруџбине а немачка и аустриска индустрија по 30%.

Од целокупног зајма биће на париској берзи котирано 40%, дакле 44 милијуна динара. Облигације за остатак од 66. милијуна динара продаваће се на берлинској и бечкој берзи.

Исета. Пошто је за сада питање о зајму закључено то је и питање: ко ће какво исе добити, решено, јер без тога не би било ни зајма. Француска ће лиферовати топове а Немачка ће са Аустријом братски да подели лиферацију железничкога материјала. У Аустрији се надају да ће лиферовати и неке пушке.

Г. Новаковићев долазак. Како смо извештени, г. Ст. Новаковић посланик у Петрограду, који је и посланик народни, известио је свога министра г. Пашића да ће као посланик доћи на састанак Скупштине.

Г. Пачу. Министар финансија стигао је јутрос у 6 час. из Беча оријент-експресом.

Једно деликатно питање. Овд. конзулати врло су се често обраћали директно Министарству Унутрашњих Дела ради свршавања појединих послова. Министарство је нашло да је такав поступак некоректан и *обилазан*, јер то Министарство ипак о сваком таквом послу свом мора известити и Министарство Спољних Послова. Зато је Министарство Унутрашњих Дела одбило да директно расправља спорна питања са представницима конзулата, но их је упутило на Министарство Спољних Послова.

Турско се посланство жалило против таквог схватања Министарству Спољ. Послова, тврдећи да конзулати имају права по конвенцији између Турске и Србије обраћати се непосредно административ. и судским властима њиховог округа. Но Министарство Спољ. Послова је одбило такву рекламацију Посланства доказујући: да се Министарство Унутрашњих Дела, као саставни део Владе, не може ни у ком случају сматрати као административна власт консуларног округа. И то је по нашем мишљењу са свим правилно, јер је представник Владе пред странцима, само Министарство Спољ. Послова.

Тако је ово питање сад *начелно* решено.

Судски указ. Јуче је публикован омањи указ из судске струке, којим су унапређени архивари зајечарског и крагујевачког суда а један свршени правник постављен за судског писара.

Војени указ. Јуче је публикован један војени указ којим се постављају: за шефа грађевинског одсека инжињерско-техничког одељења при Министарству инжињ. п.пуковник Милош Ранковић, дос. командант понтонирске команде и вршиоц дужности управника инжињерског арсенала;

за команданта понтонирске команде и вршиоца дужности управника инжињерског арсенала, инж. п.пуковник Светислав Милојковић;

за команданта I (врањске) пуковске окружне команде, пешад. мајор Драгутин Димитријевић;

за референта артилерије у команди моравске дивиз. обл. артил. мајор Илија Милојевић;

за команданта II инжињерског батаљона, инж. мајор Владимир Радосављевић;

за команданта II дивизиона хаубичног пука, артил. мајор Милош Михаиловић;

за команданта I дивизиона шумадијског артилеријског пука „Танаска Рајића“, артил. мајор Александар Мијушковић;

за вршиоца дужности команданта 1. батаљона XVI пешад. пука, пешад. капетан I класе Сретен Ристић; и

за вршиоца дужности референта инжињерије у команди тимочке дивиз. области, инжињ. капетан I класе Војислав С. Поповић.

Др. Клинковски благодари на честитању свима пријатељима и познаницима и свима листовима, који су о његовом јубилеју проговорили.

Црвени Крст држаће годишњи скуп 1. Маја ов. г. у 11 час. пре подне у свом дому.

Исправка. Онај „професор“, који нам је упутио оно писмо, што смо га јуче штампали у „Важним Вестима“ зове се *К. Миленовић*, а не Милановић.

Лекарско Друштво. У недељу је Лекарско Друштво имало свој главни збор ради бирања нове управе.

Изабрани су за председника др. Ђ. Николић; подпредсед. др. Мита Николић, секретар Суботић млађи. Затим из Београда чланови др. Вл. Поповић и др. Кујунџић, а остали су из унутрашњости.

Кума Владан није смео доћи као што се спремао, јер су неки млађи чланови намеравали избацити га из локала.

Жега. Опет се наглашава рђава година. Већ више од две недеље како није капи кише кануло по унутрашњости. Услед тога појавиле су се неке ужасне врућине пре времена, те се у Београду до јуче свако кувао као у јуну месецу. Никад април није био овако врућ.

Сељаци се јако жале. Њима је пропао јесењак, јер га разнеше ветрови, пропао им је први кукуруз, јер због необичне хладноће није могао да никне, те су морали пресејавати, и сад се боје да због суше не омане и ово сејање.

Ако до 1. Маја не падне киша, како сад готово ни росе нема, биће кукуруз уназађен, а ако суша догони до пола Маја — свршили смо работу!

Венчање. Г. Ђока Паштрмац, новинар, венчаће се са г-ђицом Видом, ћерком г. Д. Алексијевића, 28. Априла ове год. у 7 ч. изјутра.

Разрешен. Од дужности шефа грађевинског одсека инжињ. — техничког оделења разрешен је и стављен на расположење министру војном, инжињ. технички мајор Милан Туцаковић.

Примљен у поданство. Милан Прибићевић бив. аустр.-угарски потпоручик, примљен је у српско поданство.

Полицијски Зборник, што га је спремио Г. Дим. Калајџић, и за који смо јавили да је готов, сад јављамо да је већ укоричен и изложен продаји. Може се добити у Министарству Унутраш. Дела по цену од 7 дин.

Ово је врло корисна књига за полицајце и у опште све правнике.

Самоубиства. Министарству Унутрашњих Дела стижу извештаји о учестаним самоубиствима. Готово је ова година најпогоднија у тим „манифестацијама живота“. За један дан стигао је министарству глас о *три* самоубиства.

Пољопривредна изложба. Као сваке, тако ће и ове године Српско Пољопривредно Друштво приредити о својој Слави 30.

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

(НАСТАВАК)

„Грето!“ узвикаше он у сваки тавнији кут. Свако друго уво чуло би у том викању безгранични страх очинског срца, али за малу, која чучаше као окамењена у џбуну и која мрким погледом праћаше сваки покрет јахача, беше онај човек на коњу још увек онај исти, који се данас после подне у тавном ходнику беше нагнуо над њом не знајући да л' да је удави или згази. И сада, када се већ беше приближио са свим обали језера и кад му поглед прелеташе преко плитке воде, која беше тако чиста и бистра, да се чак и у сумрачку виђаше бео песак на дну језера; и сада када му се очи испод јаких црних обрва светљаху као и увек кад је „страховито љут,“ спопаде малу чудан осећај страха. — Не дишући и као окамењена, чучаше она у џбуну, и пре би дозволила да је он ногом гурне у воду, но што би пустила глас од себе.

Господар Лампрехт обрте коња и изјаха опет из баште. Мора бити да је то, што је јахачу отворио капију, био Фекторов слуга, судећи по папучама које су клопарале по калдрми. Господар Лампрехт говораше нешто с њим, а глас му беше дошао промукао и слаб, као да му је грло пресушено. Он питаше момка кад ће му се таст вратити, а момак му одговори да се стари господин са кугланђа никад пре два сата не враћа. Шта су даље говорили, није се могло разумети. Господар Лампрехт изјаха преко дворишта на капију, а и слуга канда пође с њим. Али не ударише друмом, но преко њива куда је и мала дошла.

И тако мала бегуница оста и опет сама. Сада тек, када је душевна укоченост напусти, осети она бол од притешњености коју јој причињаваше грање од џбуна. Влага од земље осетно јој продираше кроз танке ципелице, а џбун беше пун мушица, које је крвожедно ујedaху по лицу и голим ручицама. Тешком се муком подиже и стаде извлачити ноге из блата, које оста, тешко висећи, на ципелицама. Али сада мораде да удари у тихо јецање — џбун је са својим трновитим грањем не хтеде пустити! Зар да остане у овом грдном блату и влази и да у овом шибљу као мало врапче чека док се деда не врати! А он се пре два сата неће вратити. Још читавих 5 часова треба чекати и бранити се од крвожедних мушица, које је све већма напаствоваху, ма колико да их је рукама разгонила! Па и жаба има много — а Рајнхолд вели да је једном видео и једну дугачку, шарену змију како је изашла из џбуна. Маргарита се сва стресе од језе, јер јој се учини да јој је под ногама све оживело. Скупивши сву снагу стаде се као бесна отимати и чупати из глиба и џбуна док се најзад не искобеља.

Беше то јадно, рашчерупано и сво исцепано створење, које је више посртало но ишло ка павиљону. Шешир је већ при улажењу у џбун била изгубила и није се за њ ни бринула, и хаљина што је сва исцепана, није марила, али ноге, које беху обвијене густим слојем блата, и оставиху на чистим плочама пред павиљоном црне трагове, беху страшне за гледање.

На небу се стадоше појављивати звезде — све једна по једна, али мала, шћућурена у врата не примећаваше их. Кад би подигла отежале трепавице видела је само како се губи у помрчини и последњи блесак са површине језера. Пољанице испод грмова црњаху се, а разне ноћне појаве све се више и више указиваху. Глас јејине одјекиваше по мирној ноћи, а слепи мишеви излетаху и улетаху у таван павиљона. Готово кроза сан чујаше она удаљен лавеж паса из села а сат је и опет откуцао два пута по четврт.... Треба још много и много четврти да откуцају док дође два сата. — Влага на ногама натера јој дрхтавицу у цело тело, а чело, прислоњено уз тврди рагастов од врата, гораше јој као у грозници.

(наставиће се)

октобра о. г. изложбу *свежег воћа, кукуруза, пасуља и кромпира; свежег, сушеног и иначе прерађеног поврћа* (боранице, першуна, шаргарепе, паштрнака, карфиола, купуса, кеља, келерабе; лука сваке врсте; салате; ротке и роткивице; диње, бундеве, тикве и тиквице, краставце, паприке, патлиџане и т. д.). Ово се још сада ставља на знање произвођачима, да се потруде и да одгаје и спреме од напред побројаних производа за изложбу, како ће моћи, што је најлепше, изложити и за то достојну награду добити, а страном свету показати, да смо и ми у стању да произведемо исто оно што и они, ако не и боље, под овим Богом благословеним приликама у којима се налазимо. „*Ступањ привредне образованости једног народа, мери се по развитку његовог повртарства*“ — веле образовани и у пољској привреди напреднији народи. Осветлајмо, дакле, образ и себи и нашим производима из напред побројаних група наше пољске привреде, — а то можемо, ако само хоћемо.

Слава Св. Савске цркве на Врачару. Београдска црква Св. Саве на Врачару (Савинац) прославиће 27. априла о. г. свечано свој храмовни празник—дан успомене спаљења моштију Св. Саве. Побожни београђани треба својим присуством, како на Свето-Архијерејској служби, која почиње у 8 сати, тако и при сечењу колача, после литургије у сали црквене куће, да увеличају ову црквену свечаност.

Вешт Репортер. Уредништву „Правде“ потребан је вешт и савестан репортер.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

—:—

Симптоматичан деманти.

Нашу вест о уклањању Г. Др. Динића из Двора, Г. Пашић је покушао демантовати. Али — врло карактеристично! Демантовао је свуд по свету, чак и преко „Рајтеровог Бироа“ у Лондону, само је изоставио демантовати то у Београду. „Самоуправа“ ћути. А како врага сме и демантовати, кад ће се то кроз две три недеље збити. Наравно да ће и Др. Динић сам дати оставку, као и кузен Јаша, а Пашић ће се згранути, упропастити, жалити, молити, одвраћати и — уважити.

Тако ће они сви проћи.

Из поганих књига.

Кретен Александар и бистри Владан.

Виделисте јуче како кума Владан, лош глумац, сад жели да представи своју судбу као трагичну, само зато што је био тако дрзак да се прима послова за које није био спреман. Је ли га ко терао батином да буде министар? На против, из његове се „књиге“ види да је он био готов да клопне власт к'о пас муву. Чим му понуде — он прима, и то прима све што му понуде.

Данас упозоравамо читаоце на једну противречност кумову, која документира тупоглавост његову.

После 29. маја, кад, дакле, није било више ни једног живог Обреновића, кум је надрљао неко писмо у „Zukunft-u“, и у том писму је говорио врло ружно о интелектуалним способностима пок. краља. И кум је позајмио свој „aукторитет“ да би се акредитирала она глупа лаж: како је краљ Александар био *кретен*.

Међутим из разговора, што их кум Владан саопштава на праим странама своје „књиге“ види се јасно: колико је Краљ Александар био довитљив и брзог схватања, како је лако налазио аргументе да и погрешне теорије брани. Управо из тога дијалога, који се мало доцније претворио у „тријалог“, може се видети, да је у тој соби био само један *кретен*, и тај је био Др. Владан. На све аргументе, разлоге, комбинације, податке, софизме Краљеве Др. Владан није ништа друго умео одговорити него:

— Рад старати се Ваше Величанство.

Ма да сваки више памти и боље излаже свој говор него туђ, па је тако и кум Владан радио, ипак се из овог дијалога види да је махом Краљ имао нешто да каже, а кум, који је *састављао кабинет*, само је слушао и покоравао се.

И он хоће да га неко сматра за политичара! и то још паметна политичара, кад је он једна проста мува зунзара, која својом лармом напуни целу собу.

Сутра даље.

Из народа

—:—

Други самосталски вођа тучен.

Брзојавно да вас известим: да је јутрос и други вођа самосталски у Шапцу, чувени Моша Слуз тучен. Види се да слога међу самосталцима влада: један за све, сви за једног, сви за својим вођом потекоше,

Ђе јаокне, сви ће јаокнути,
Кад њега налемају све ће лемати.

„Моша“ је увредио једног мирног и доброг човека, Николу Антонијевића економа, који је далеко од сваке политике, али самосталци не дају ником мира, и зато их свуд лемају.

Лепа Дружина!

У нашој Добродолској општини пре два месеца изабрата је нова општин. управа. За председника изабрат је Мицко Милосављевић који је осуђиван и много пута био под судом за крађу и јатаковање — хајдучију. Пре годину дана у његовом бунару нађени су чаброви са машћу Иве Милутиновића овд., која му је покрадена.

Да би нас овај председник још боље усрећио он је пре неки дан отпустио општинског писара, који је до сада био и овога заменио са једним лицем из суседне голубачке општине. Кажу да се зове Огњан Бисенић, а има надимак некаквог хајдука. — У колико сам о њему сазнао његова је прошлост сјајна, на име уцењио је свога стрица са 100 дуката, а под именом хајдука Деспића и за то сада и носи име хајдука Деспића, јер га у његовом селу тако зову. Био под судом за паљевину пре две године, био кажњаван за крађу брашна, и т. д.

Наши сељани на рачун председника и ћате праве вицеве и кажу: председник има масти а ћата белог брашна, па могу да праве питу или као што ми сељаци кажемо гибаницу. — Оба су ова брата самосталци.

3-III 1905. год.

Добродол. *Добродолац.*

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

—:—

Женски врат.

У берлинском листу за женску лепоту и неговање тела изашао је један овакав апел на жене:

Годинама лудо и непаметно управљате вашим лепим и драгоценим вратом! Баците круте оковратнике, јер само у слободи живот се развија и постаје све лепшим. Свако насиље убија. Мидер груди, оковратник врат, данашње уређење душу. Све се успава услед скучавања, а постаје крепко и свеже у слободи. Изгорите круте крагне, баците од себе тврде мидере и облачите меке свилене или идите слободне свакога терета, како вас је Господ саздао. Не упропашћујте свој врат, нека се свикне на студ и ладноћу, сваки свеж поветарац, сваки зрак сунца освежиће и улепшаће вашу кожу. Врат ће вам бити леп у починку, још лепши кад се крећете.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

—:—

Талијанско позориште у Паризу.

Познати талијански издавач музикалиа и поседник многих позоришта у Италији, Сонсоњо, решио је да упозна париску публику са најбољим позоришним делима својих земљака, и за ту циљ је закупио за два месеца позориште Саре Бернар и довео собом у Париз елиту талијанских певача и глумаца као и своје декорације. За покровитељицу тог подузећа задобио је председницу музичког друштва, грофицу Грефил.

Прва представа, коју је талијанска дружина давала 3. Маја (по нов.), била је одлично посећена. Играна је Адријена Лекувревова и представљачи су пожњели сјајан успех.

О ЖЕНАМА

—:—

Природа је женина као море; она попушта и под најмањим притиском па ипак носи највеће терете.

Размус Нилзен.

—

У жени почива тајна васионе.

Карл Гуцков.

—

О жене, ваше су сузе талисман којим освајате мађионички свет. — Жена која плаче света је.

Платен.

—

Жене поштује само онај који је сам поштовања достојан и презире их само онај који је достојан презрења.

Арапска изрека.

—

Жена тежи много више да усрећава, но да буде срећна.

Богумил Голц.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

(26. априла.)

Беч. Овамо је из Париза стигао српски министар финансија Пачу.

Сајгон. Руска балтичка лађа „Кострома“ стигла је у Сајгон, што показује да је Небогатовљева ескадра већ близу.

Шеснаест товарних бродова налазе се на пучини код рта Св. Јакова. Рождественскова ескадра бави се крај обале Анама изван територијалних вода.

„Хавасова Агенција“ јавља да је Рождественскова флота, путујући на југ, била у близини другог једног залива, али је Рождественски изјавио да ће одмах путовати даље.

Париз. Јапански посланик Мотоно имао је јуче подужи разговор са Делкасеом.

Париз. Делкасе је приликом јучерашњег разговора с јапанским послаником Мотоном поновио своје раније изјаве, да ће Француска скрупулозно чувати неутралност. У том смислу су послате и формалне инструкције француским властима у Индо-Хини.

Лодз. Кад је јуче по подне ишао улицом шеф тајне полиције, напала га је гомила. Разбијена му је лобања и Козаци су имали муке да га пренесу у болницу, где је после неколико минута издахнуо.

Петроград. „Новости“ јављају из Житомира да је тамо 24. ов. м. био крвав сукоб између хришћана и јевреја. Има много мртвих и рањених.

Исти лист сазнаје да је Максиму Горком допуштено свуда да станује сем у Петраграду. Близу престонице за њега је најмљена једна вила.

„Руское Слово“ јавља из Јекатеринослава да су тамо отпочели да штрајкују трговачки помоћници. Дућани су затворени. Полиција и козаци одржавају ред.

ПОДЛИСТАК

НАШИ НА СТРАНИ

Н. А. Љејкина

—:—

III

— Узмимо да се од сладоледа трбух особито узбурка, кад се већ само њега наждеру. Али опет, не може то бити да они због глади долазе.. Где је ту глад, кад ми толико време кроз села путујемо, па не видимо ни једне сваљене, нити развалене кућице. Не видим ни сламнена крова на кућама. Просто на просто Немац долази нама на лаке послове. Овде он мора да копа, а код нас чим дође, — одмах му нуде за управника над имањем.. Овде је некакав бандист па иде по малим крчмама и свира за ситне паре, а кад нама дође — оправља клавире и навија их, и за само једно навијање плате му по рубљу и по.

И опет Швабице у шеширима и са грабљама. Опазише их где стоје око грма, чије је лишће већ пожутело. Једна од њих грабљама свлачи с грма жути лист, а друга га згрће у гомиле.

— А нашто им то жуто лишће? Гле како га брижљиво купе! чуди се Глафира Семјоновна.

— Ђаво је Шваба... Шта га знаш: можда тај лист иде у неко јело, одговори Никола Ивановић. — А може бити да за оне псе, што вуку таљиге, спрема неко јело од тога лишћа.

— Од куд би псето јело грмов лист?

— Ех, од куд, од глади, особито кад се помеша и укува са овсеницом.

— Не, мора бити да тај лист иде у туршију. Знаш, да грмов лист иде у слане краставце.

— Знам, знам, али не жути лист.

— Е, може бити у њих треба баш такав лист.

— Та што би се толико досећали! Боље припитај за то, како знаш и умеш, ту Швабицу што пред тобом седи и плете чарапу, рече Никола Ивановић и махну главом на жену, која брижно прибираше врхове игала вуненим плетивом. — Знаћеш ваљда, како се жути лист зове немачки?

— Ја сам ти већ казала, да су нас учили само собним речима.

— Леп пансион! А овамо су за науке сваког месеца пљачкали по пет рубаља!

— Богме по десет.

Не мало се чудише они и Швабици што је плела чарапу. Ова, како је ушла у вагон и извадила започетак, пуна два сата није скидала очију са рада.

— Ова, мора бити, код куће нема кад да плете чарапе? рече жена.

— А ваљда и има, него им така навада, одговори муж. — Швабице су такав свет... И не само у вагону, већ и у сандук кад легне, дочепаће какву чарапу да плете.

Воз је само јурио. Супрузи се намоташе бела хлеба са сиром и икром. И после слана јела жеђ их стаде мучити, а није се имало шта пити. За оно кратко време што воз стојаше на станицама, они не излажаху из вагона да траже бифе, бојећи се да воз не оде без њих.

— Нек иде до ђавола та немачка вожња! Станеш један минут! Човек не сме да сиђе ни у бифе! љутио се Никола Ивановић. — Чим станеш педесет људи изиђу, педесет путника уђу, — па опет даље. И не објављују кад полазе, како је ред. Једно звоно и — хајде. Веле, то је за цивилизацију... А каква им је то ђаволска цивилизација, кад човек нема кад ни чашу пива да попије докле воз стоји?

— Да: мора да им је такав обичај, да собом носе пиће, говорила је Глафира Семјоновна. — То је свет економичан.

— Па где си их видела да пију у вагонима? Само пуше цигарице и читају новине. Ето колико прођосмо, а да би где год видели флашицу! Истина једоше бутерброде, али да пише — не пише. Не код нас је у томе куд и камо боље. Код нас кад дођеш на станицу, онда стојиш, стојиш, да нема краја томе стајању. И ту можеш и пити и јести у сласт, можеш се и опити ако хоћеш. Прво звоно. — не хиташ, већ одеш да узмеш који вјаземски колач, или да се распиташ за цену папучама; за тим — друго звоно, па треће, а воз све стоји. Па тек кондуктер кад науми — свирне пиштаљком машинисту, да овај лагано крене. Не, код нас је куд и камо боље.

Воз стаде. Станица та и та виче кондуктер и додаје: „Zwei Minuten“.

— Опет цвеј минутен, ђаво их однео! Кад ће ми душа дахнути и хоћемо ли једном стати, да се што може попити! повика Никола Ивановић.

— Та подај кондуктеру за чај и замоли да нам донесе пива у вагон, саветује га жена. — Стакло ћемо платити:

— Замоли... Лако је рећи — замоли... А како да замолиш кад си без језика? Попадао сам се у те као у учену жену, а ти баш ни зуба обелити....

— Собне речи ја знам, а ово су пијаначке. То је твој део. Сам си се хвалио како си лепо изучио пијаначке речи, па кад си се хвалио, онда и замоли кондуктора да нам донесе пива.

(наставиће се)

Практична Извешћа

Ц. К. У. Дун. пар. друштво

ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА

до даље наредбе

I. НА ДУНАВУ

Из **Београда** за **Радујевац** и **Галац**: четвртком, суботом и понедеоником у 5 сах. из јутра. (Средњо-европско време). (Прва пловидба 10. (23) марта.)

Из **Радујевца** за **Београд**, **Земун** и **Будимпешту**: уторником, четвртком и суботом у 11 сах. 50 мин. пре подне.

Из **Београда** за **Гроцку, Смедерево** и **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 2 сах. по подне.

Стиже у **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице** за **Београд**: уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: уторником, четвртком и суботом у 1 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби:

Из **Шапца** за **Београд**: понедеоником, средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: понедеон. средом и петком.

Из **Београда** за **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 3 и по сах. по подне.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

26. априла 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·45	20·45	20·43
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30 3/4	214·29	214·60	214·29
Лутриски 2% лоз		120·—	118·—
Дувански лоз		24.—	23·50
Немач. марке 100 зл.			
„ за дец. и јан.			

Стан са свима удобностима у доситијевој улици бр. 9. издаје се под кирију од 1 маја.

Погодбе ради обратити се г. Таси К. Кузмановићу, адв. Љубичина ул. бр. 16. 3—5

КАФАНА

са једиком преко пута Саборне Цркве код ? издаје се под кирију од 1. маја т. г. упитати у истој кући Марковића и Павловића, Београд.

Кућа засебна у Охридској улици бр. 5 са три собе, предсобљем и осталим удобностима даје се под кирију од 1. Маја.

Упитати за цену и обавештење у кући бр. 9. иста улица или г. Драг. Стаменковића адвоката, Крунска ул. број 5.

У кафани код Старе

Црне Мачке

На Врачару спроћу гардиске касарне, поред доброг чистог и природног српског вина и ракије може се добити врло **добар кост,** фришких ћебапчића, *ражњића и осталих мезелука, свако подне таве печење* **јагњеће.**

Моли за посету угоститељ.

КУЋА велика, удобна, на лепом месту, Обилићев Венац бр. 29. (на углу до кафане „Руски Цар“) издаје се под кирију од 1. маја. За цену упитати у истој кући.

Цариградски магацин

Јанаћа Т. Јове

Препоручује за наступајуће празнике своје огромно стовариште као:

Шамија калемћарских и кадифених, крепова, фесова женских и мушких.

Марама од Венедика и свилених са богатим везом и фронцлама.

Разна веза на свили и кадифи рађених.

ОГРОМАН ИЗБОР: **папуча** и **комотшуха** са златом извезених и клот. **Помпандуре** са златом везених, по најевтинијој цени.

ЦЕНЕ БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

ТОПЧИДЕРСКИ МАЈДАН-КАМЕНОЛОМ

више Бурдеља — кафане у Топчидеру

прима на израду све врсте *израђевина од камена — као: камен за зидање, за калдрму, коцку, цокле, степенице, тротоаре, подлогу, трегера и шодер*, и продаје по најповољнијим условима и ценама.

Испоруке се врше тачно и на уговорено време.

Поруџбине се примају у мајдану, телеф. бр. 596, или *Ник. Т. Ђорђевић* баруџија, Кр. Александра ул. бр. 29, телефон 564.

Овогодишњи свеж и прави

„Марићев“ рибљи зејтин

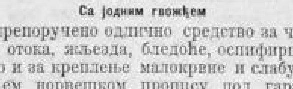

Са јодним гвожђем

Од лекара препоручено одлично средство за чишћење покварене крви код шкрофула, отока, жљезда, бледоће, оспифирцигера — и осталих кожних болести, као и за крепљење малокрвне и слабуњаве деце. Справљен је по најновијем норвешком пропису под гаранцијом из свежег чистог правог **Рибљег зејтина**, добивеног из рибе знане „Dorsch“, деца га радо пију, не квари стомак као многи други Рибљи Зејтин, добивени не од рибе: „Dorsch“, већ од *морског пса* и тд. а који се под именом „Рибљи Зејтин“ продају.

Цена правог Марићевог, Рибљег Зејтина са јодним гвожђем: 1 флаш 1.60 дин; 5 флаша 7 динара.

„Марићев“ Реуматичан флуид, одлично средство за трљање против: реуматизама, ишијаса, укочености, болова у рукама, погама, зглавцима и свих болести које од назеба пропалазе. Цена 1 флаша 4 динара.

Поруџбине из унутрашњости по пријему новца или уз доплату шаље одмах: **Апотека код „Српског Краља“ — Николе Ј. Марића у Београду** — Улица Краља Александра бр. 90.

НОВА КРОЈАЧКА РАДЊА

Ј. БУЊУШЕВАЦ

ТЕЛЕФОН 417. **БЕОГРАД — ТЕРАЗИЈЕ** ТЕЛЕФОН 417.

Има велики избор енглеских, францусних и бринских штофова.

Израђује све врсте одела (грађанског, официрског, полицијског и остале униформе) по најмодернијем и најсавршенијем кроју.

Упозорава поштоване муштерије, да је за своју радионицу ангажовао кројача који је више година практиковао у Немачкој и Француској и радио овде у првој кројачкој радњи.

Цене су солидне и утврђене

Услуга брза и тачна

Књижарима штампарима новчаним заводима

У БЕОГРАДУ И УНУТРАШЊОСТИ

Препоручујемо своје велико стовариште:

Хартије писаће у свима квалитетима
Хартије за трговачка писма и циркуларе.
Хартије за штампање књига и новина.
Хартије танке и дебеле за паковање.
Хартије у кутијама за приватну преписку.
Картона у табацима.
Картона за позивнице и посетнице.
Трговачких књига за све врсте књиговодства.
Копије писама и преса за копирање.
Коверата за трговачку преписку.
Коверата за приватну преписку.

Пера Кунових, Сенекенових и Леонордових као и сав остали писаћи и цртаћи материјал у највећем избору.

Цене су најјевтиније, роба најбољег квалитета, послуга брза и тачна.
На веће поруџбине знатан попуст.

С поштовањем
Маричић и Јанковић
Београд

Бр. 15 7—15

Милица Н. Петровићка са децом, даваће трогодишњи помен своме добром и непремаљеном оцу

✝ Проти Новици Лазаревићу

у четвртак 28 ов. м. у 10 час. пре подне у цркви Св. Николе на новом гробљу.

Моли сроднике и пријатеље, да овом помену присуствују.

С' болом у души јављамо сродницима, пријатељима и познаницима да је наш добри, мили и никад незаборављени

† Никола Ђ. Николић

трговац и механџија са Умке

напрасно и изненадно преминуо другог дана Ускрса 18. Априла у 52 год. свог живота, оставивши нас да вечито за њим тугујемо и плачемо.

25-IV-905. год.
Умка.

Тужно ожалошћена:
супруга! *Савка* с' десеторо деце; мајка: *Јованка* и остала ожалошћена фамилија.

30 1—3

Наш никада незаборављени добри син, брат, девер и стриц

† Светомир М. Радовић

бивши секретар начелства, срески начелник и резервни пешадијски п.поручник.

После кратког и тешког боловања испустио је своју племениту душу 18. овог мца, оставивши нас да за њим вечно тугујемо, а тело његово предато је матери земљи 19. овог месеца, уз учешће великог броја пријатеља, познаника, грађана и чиновника свију редова.

Овом приликом не можемо пропустити а да не изјавимо своју срдачну благодарност г. команданту места, који је са своје стране учинио све да се покојник као резервни официр уз учешће војске и војне музике сахрани.

Не мању благодарност изјављујемо нашој куми г-ђи Перки Петровићки, госпођицама Анђи и Лели Крупниковићевим, Јеврему Васовићу, трговцу, који су се за све време болести покојникове око његове постеље налазили.

20 априла 1905 год. Београд.

Вечито ожалошћени:

Мати **Јула**, отац **Мата Радовић**, начелник окружни у пензији, сестра **Даница**, браћа: **Драгомир**, **Владимир**, **Александар и Милорад**, синовци: **Миливоје**, **Боривоје** и **Славиша**, синовица **Нада** и остала родбина.

Власник **Павле Маринковић** Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уркоша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан
из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист
слати администрацији
„Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 100. БЕОГРАД, ЧЕТВРТАК 28. АПРИЛА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

ПРОФЕСОРИ ВЕЛИКЕ ШКОЛЕ

—:—

Избори на Универзитету, може се рећи, свршени су, и сада настаје питање шта ће бити са оним професорима Вел. Школе којима судбина није доделила ту ретку срећу да уђу у први српски универзитет. Наравно да тај факат, што је та ретка срећа њих обишла, тим људима ни најмање њихову вредност не одузима, као што ова није подигнута онима који су у универзитет ушли. Указима, па ма они били везани и за јубиларну годину, људи се не стварају ни бољима ни горима него што су. Као год што ни избори, где равни равне бирају и квалификују, нису никакав критеријум. Сутра ће, може бити, они који су остали изван универзитета или су у њему добили нижи ранг, него што им, по њиховој спреми, припада, избацити из школе или деградирати оне који су сада у њој. Ко би могао рећи да би тај универзитет био гори, када се има на уму, да се је, за његово комплетирање, употребио онај исти модус који и за комплетирање садашњега универзитета? Такви модуси имају, у простом језику, овамо [illegible] Иди ти за [illegible]ја. И ако се они буду, у највишем просветном заводу, репетирали, то ће бити кривица законодавчева који је, несмишљеном радњом својом, ставио у изглед борбу између две групе професора, борбу која ће много више штете просвети донети него сва могућа звучна имена. То је, ваљада, алузија на ону борбу која се хтела прославити јубиларним светковинама. Наравно борба мање херојска и мање патриотска. Какво време онаква и борба.

Дакле, шта ће бити са тим неизабратим професорима? Са некима је већ свршено. Г. г. Бакић и Андоновић отишли су, по својој молби, у пенсију. Они су учинили своју дужност; сада могу ићи. Пропагатори универзитетске реформе говорили су да је Вел. Школа довољно отишла напред да се може прогласити универзитетом. А ко је Велику Школу довео до тога степена, ако не њени старији професори који су, као ово г. г. Бакић и Андоновић, провели у њој близу 30 година? Али, заслужни у том погледу, они нису били заслужни да уђу у универзитет који су, својим радом, заједно са колегама своје генерације, омогућили. То је тако исто као кад бисмо некоме који је једну зграду подигао рекли да он није достојан да у њу уђе. Творац једнога дела није њега достојан! Апсурдност која другује са неправичношћу.

Што се осталих неизбраних професора тиче, закон о универзитету постарао се је и за њих. Он их за руку води од понижења ка понижењу. Они ће, вели се у прелазним наређењима, бити постављени на друге положаје. Н. пр. у пошту, у Топчидерску Економију, у Фабрику Дувана или за интенданте у Министарству Војном. И, љубазност којом се држава наспрам тих просветних радника одужује, они не могу такве положаје одбити: редовни професор Вел. Школе има да буде интендант или да да оставку. Да бира између унижења и сокака! Они пак, којима би држава одрекла чак и квалификацију за поштанског или монополског чиновника, отићиће директно у пенсију или ће бити отпуштени. Професор Вел. Школе, отпуштен, најурен, онако исто као какав полицијски писар, који је на то место дошао са жандармскога положаја! Човек који има највеће квалификације које закони траже, који је, поред тога, најкомпетентнијим телом у држави, Вел. Школом, изабран да образује чиновнике и научне раднике, иде напоље као какав практикант који је свршио два разреда основне школе!

Ми немамо довољно простора у листу да изређамо све штетне и неправедне последице којима је одвео и којима ће одвести зак. о универзитету. Куд ћете бољега доказа за тврђење да је тај закон погрешан? Зар би добра ствар дала рђаве резултате? Какав отац такав син.

Ако се, дакле, жели да нам највиши просветни завод, у место да пође напред, не udари натраг, треба се пожурити са уклањањем оних махна из закона о универзитету које ће за овај фаталне бити. На име, треба увећати број катедара, поправити учињене неправде, ваљане снаге довести понова на своја места, измирити колеге, и тако омогућити солидаран рад њихов на унапређењу највише наставе. А ако би, за већи број катедара него што је овај сада, био мали садашњи школски буџет, онда треба плате редуцирати. Боље је већи број професора са мало мањим платама, него велике плате, несразмерне са нашом финансиском моћи, а многе науке, универзитету потребне, незаступљене, ђаци без довољно посла, подвојеност и трвења, у осталом врло разумљива, међу онима које треба да вежу најинтимнији колегијални односи. Најближа будућност ће показати да ли смо имали право. Наше је, пак, уверење, да ће наш универзитет бити изложен сталним потресима, само ако се узроци, овде показани, тих потреса не отклоне.

Београдске Мистерије

Припреме за 29. Мај

„ПРИЈАТЕЉ“

У првим зачецима завере против пок. краља Александра игра улогу један човек, кога Славковић у својим забелешкама доста брижљиво прикрива, називајући га просто „пријатељем“. Тај „пријатељ“ је, колико сам могао сазнати, онај Бацета, за кога је Света Симић рекао Жив. Балугџићу у Пешти, да је „једини пријатељ Карађорђевића“. Бацета се по мишљењу многих његових пријатеља родио тамо негде у Васојевићима или Беранима, ма да то, по нашим подацима, није тачно јер је он из ужичког округа. Он је учио војне науке у Русији и био је доцније официр у Србији, па ако се не варам и у Бугарској. Бугари су га бацили као српског агента у Црну Џамију, из које је побегао помоћу новца, који је дао пок. Краљ Милан. Доцније је Бацета радио у министарству спољних послова, као дијурниста у благајничком одељењу, за чијег се шефа говорило да је Карађорђевац, што му ни мало није сметало да под Обреновићима направи врло лепу каријеру, са добром платом и још већим приходима.

Бацета је човек који се фанатички уме да заложи за неку ствар. Придобијен једном да ради на збацивању династије Обреновића, он долази у додир с „доктором“ и ради према његовим наредбама. Кад је Бацета ступио у везу с првим незадовољним официрима, они су одмах ковали планове како да се краљ Александар и краљица Драга смакну. О самој тој радњи говорићемо доцније. За сад, утврђујући која су лица зачетници завере, напомнићемо само толико, да је полиција преко једног свог агента, неког руског новинара, нањушила да Бацета нешто снује, те је извршила претрес стана и код Бацете и код његовог шефа, а исто тако и у њиховим канцеларијама у министарству спољ. послова. То је онај претрес за време г. Вујићевог кабинета, кога је тадања опозиција осуђивала као реакционаран и неумесан. Као што се зна, полиција тада није ништа сумњивог нашла, али је Бацета отпуштен из службе а његов шеф ускоро пензионисан. Доцније су Бацету протерали из Београда у неку варош у унутрашњост, али је он после извесног времена прешао у Земун, одакле је одржавао стално везу с једне стране са завереницима а с друге стране опет с „доктором“ у Бечу и с „Метраухом у Ж.“

У Земуну је Бацета био нераздвојни друг Славковићев. Но једног дана га пребаци земунска власт у Београд и београдска се полиција нађе на муци с њим, те га отправи и опет некуд у унутрашњост — ако се не варам у Ваљево, где је остао све до 29. Маја. Кад је настало ово „свето стање“ Бацета се не виђа међу лицима, која су на врат на нос полетели да траже награде за своје заслуге, што свакако иде у прилог тврђењу људи који га познају: да је он фанатик али не и непоштен човек. У последње време се не виђа по Београду и по информацијама, које о њему имам, он се бави сад маћедонским стварима. У осталом изгледа да је Бацети његов шеф из Министарства Спољ. Послова просто сугерирао мисао да последњег Обреновића треба са света уклонити и он се онда са жаром једног фанатика бацио на овај посао. Отуда је он у првим зачецима завере био душа целе, тада још мале, дружине, и тек кад је на њега пало око полиције и ова га почела гонити, прешла је ствар у друге руке, чиме је и цела завера ушла у нову фазу.

Све ово о Бацети потребно је да се зна и с тога сам све и изнео. О самом раду његовом и његових другова говорићу опширно доцније, пошто претходно овако у кратким потезима означим још и друге личности, које су се нашле у првом колу завере.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

О руском парламенту.

Руско „Новоје Времја“ саопштава у једном чланку намере министра унутрашњих дела, о установљењу руског парламента. По податцима тога руског листа, министар мисли да се установи земаљско веће као доњи дом, а досадањи државни савет да остане неизмењен, овако какав је, па да функционише као горњи дом. Избори за земско веће вршили би се помоћу земстава и варошких управа. Свима посланицима, којих би било 550, загарантовао би се имунитет. Осим ових посланика, чији би мандат трајао три године, ушли би у земаљско веће и посланици које би Влада постављала. Председника већа постављао би цар из редова посланика. Овакав доњи дом имао би права да предлаже нове законе, да интерпелише министре, да већа о државном буџету и да контролише руковање њиме. Предлози, које би земаљско веће усвојило, долазе пред државни савет а коначно решење о њима припада цару. Државно веће састајало би се сваке године од средине Новембра до Јануара, [illegible] који се може још и мењати.

Из угарске кризе.

Докле се у угарском сабору почиње развијати дебата око адресе, која може постати веома интересантна, дотле је председник министарства, Тиса, отишао у Беч, да реферише цару-краљу о ситуацији. Разуме се да га је монарх одмах примио у аудијенцију, и, судећи по свему, изгледа да је Тиса и опет тражио да буде разрешен од вршења дужности шефа Владе. У бечким политичким круговима тврде као позитивно, да је Тиса том приликом препоручио монарху, да састав новог кабинета повери заједничком државном министру финансија, т. ј. управнику Босне и Херцеговине, барону Буријану, и да је монарх на то пристао. Факт је, да је Тиса одмах од монарха отишао грофу Голуховском, а одатле барону Буријану, са којим је конферисао читава два сата.

Одмах после ове конференције, у бечким политичким круговима знало се, да Тиса није у својој мисији успео, т. ј. да је барон Буријан дефинитивно и одсудно одбио састав кабинета, о чему је Тиса још истог дана известио монарха.

Тако је и та комбинација пропала.

О РАТУ

—:—

Инвазија Сахалина.

Из Тиенчина јављају у Лондон, како веле из сигурна извора, да Јапанци намеравају приступити инвазији острва Сахалина. Овој инвазији приступиће се већ око половине маја, пошто је војна снага за ту циљ већ спремљена у Хиросаки. Инвазијом би руковали дивизиони командант ђенерал Харагухи, ђенерал Takeнoухи и пуковник Корзуми као шеф штаба.

Сукоби предњих трупа.

Из Токија јављају, да је једно јапанско одељење, које је било изашло од Тунгхуа у северном правцу, наишло на једно руско оделење каваљерије, и, разјуривши га, заузело место Кујатај, које се налази 28 миља северно од Тунгхуа. Друго једно оделење, које је из Факумена ишло према Фенхуа, разјурило је непријатеља из околине Ерзиатуна и Тасиатуна и заузело место Папаотун, 30 миља удаљено од Факумена.

Енглези у Хонконгу.

„Daily Mail“ дознаје из Хонконга, да се је тамо пре неки дан одржала једна тајна конференција у хонконшком маринском арсеналу. Овој конференцији присуствовали су оба енглеска адмирала и сви капетани и команданти тамошњих ратних бродова. Целокупном особљу тамошњих енглеских ратних бродова скраћен је рок осуства, које им се обично даје ради изаласка на суво.

Са манџурског бојног поља.

Из Петрограда јављају „Келнским Новинама“ ове појединости са манџурског бојног поља: Главна снага Јапанаца скупља се дуж лиаоташке линије. Њихове предње трупе кренуле су се према руском десном крилу на главном друму Факумен-Башиншен код села Палитум.

Јапанска каваљерија прешла је према Русима у наступање, и помоћу пешадије успела је да потисне руске трупе. Значај целог овог покрета није још утврђен.

Јапанци су са свим овладали, као да је то њихова својина, синминтиншком жељезницом. Њоме врше у огромној мери транспорт трупа, муниције и провијанта и нај начин допуњавају своју војску и снабдевају је свима потребама. Рачуна се као сигурно да ће борбе ускоро почети.

Балкан

Скопље, 26-IV 1905.

Овдашњи бугарски комитет одредио је народа новац за „свето дело“. Новац купе свима средствима. Још у комитету реше колико ће ко дати, па му пошљу курнјера са решењем да плати одређену суму, иначе ће бити осуђен. Од свих најревноснији су у купљењу новаца један професор овдашње бугарске гимназије, који не бира средства само да дође до новаца. Ово је готово свима додијало па и сами Бугараши гледају да се ослободе ових, који су гори и од најкрвожеднијих Арнаута. Услед овога неколико њих реше да убију ове силеџије, те дочекају двојицу, Кучук-Петра и професора, те првог опасно ране, а професор побегне. Петар тешко да ће преболети од ране. Убице су ухваћене.

Призрен, 26-IV 1905.

Оне зликовце — католици-Арнаути — што похараше овдашњу цркву Св. Спаса, пустише из затвора после недељу дана од њихова затварања, и ако је дело доказано, они су ипак пуштени као невини. Али шта ћете има ко да их штити, они су католици, те их аустријски консул чува. Кад би била католичка црква покрађена сигурно би се лопови осудили на више година, а ово је српска црква?!

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

Чаршија и зајам. У чаршији је избило видно незадовољство против зајма. Ретко је кад до сад чаршија била тако једнодушна у осуди каквог догађаја. Нарочито нико не појми оволику огромну суму, што се зајми. У свима досадањим зајмовима, чаршија је била мање више интересована, јер је свако имао по нешто примати од Државе, али сад Влада тврди да је буџет у равнотежи и — опет прави већи зајам но *икад* до сад. То је онда прави бес.

Ми нисмо до сада ништа говорили о зајму, јер нисмо хтели да нам се пребаци да говоримо на памет и пре но што је ствар свршена. Сад, пак, чим будемо дознали тачно услове, проговорићемо опширно о том зајму.

Будућност зајма. Дописник „Нове Сл. Пресе“ прориче у једном телеграму да ће зајам наићи на велике тешкоће у Скупштини и да је опште мишљење да неће бити примљен, услед чега се сада већ говори о распуштању Скупштине.

Владин демантни. Наша Влада нашла се побуђеном да демантује вест „неких страних листова“: да је код овд. француског посланика одржана конференција од чланова овд. дипломатског тела, на којој је решавано: какво држање да заузму дипломате према двору услед постављења двојице завереника за ордонансе.

Како је српска Влада себи ставила је у истини, то може лако бити да је и ова демантована вест истинита.

Сметње листовима у Босни. Пријатељи из Босне и Херцеговине, којима шаљемо наш лист, жале нам се да им се у последње време „Правда“ задржава и да је не добијају. Изгледа да босанска Влада намерава почаствовати „Правду“ одузимањем пост-дебиа.

Изглед на промену. „Рус. Слово“ јавља да је Шипов, председник московске губерније, позван у Петроград и да се тај његов одлазак доводи у везу са променом министра Унутрашњих Дела, Булигина. Тај лист верује да ће Шипов постати министар Унутр. Дела, и како је он вођ либерала, то би ова промена била од највећег значаја и обележила ново доба у Русији.

Г. Пачу. У место јуче изјутра, експресом, стигао је синоћ брзим возом, у Бечу је конферисао са Таусигом.

Реформе у Маћедонији. Званично се потврђује: да су вел. силе дале пристанак на израђен пројекат финансиских реформама од стране Турске. Те ће се реформе изводити под контролом свију вел. сила — а не само Аустрије и Русије као до сад — сем Немачке. Тако ће у контроли бити: цивилни агенти Демерик (Рус) и Милер (Аустријанац), француски, енглески и талијански делегати, и најзад Хилми-паша.

Напад на Призрен. Арнаути Љумљани напали су 29. пр. м. на Призрен и једва их је аскер с топовима одбио. Том приликом ранили су коња под турским ђенералом. Вођа Арнаута је чувени зликовац Рамадан Заскок. Арнаути продужавају грозити Србима, чији је живот постао несносан.

Конгрес. Славенски новинари држаће велики конгрес 1. Маја у Абацији. Циљ конгреса је: организација удружења словенских новинара.

Читуља. Тома Тошковић, учитељ српске школе у Турни-Северину, преминуо је 23. ов. мес. Пок. Тома је био родом из Пријепоља и служио је дуго у Маћедонији. Важио је као одличан српски учитељ.

Болестан. Њ. В. Митрополит Инокентије озбиљно је оболео од неколико дана.

Спроведен. Милутин Савић, лађар, спроведен је на издржавање 15 година робије, на коју је осуђен због извршеног убиства.

Друштво „Краљ Дечански“. Г. г. Никола и Милутин Месаровићи приложили су Друштву „Краљ Дечански“, преко његовог председника, г. Св. Николајевића. 200 динара.

Отворена башта. У „Позоришној Кафани“, коју је прошле јесени узео под закуп г. Пера Сотировић и од тог доба од ње начинио један од најпосећенијих локала, отворена је пре неки дан башта, која је веома лепо украшена сликама и дотерана за све удобности посетиоца.

Српско Бродарско Друштво јавља својим акционарима да ће исплаћивати *дивиденду за 1904. год.* почев од *1. Маја ове године* и то: у Београду на својој *главној благајни* а у унутрашњости код тамошњих новчаних завода.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Из поганих књига.

Мртви сведоци. У „Прирепку“, тој визит-карти кума Владана, изашла је била некаква ода новоождребљеном председнику Владе, у којој се налазио и овај утешни стих:

„Нека ти ништа не буде мар
Када ти кажу да си Цинцар“!

Таква литература је ускорила смрт овог кумовог мезимчета, јер се „Прирепак“ није више могао употребити ни за послове, на које га је и само име намењивало.

Али је кума Владан запамтио тај, пун философије, савет и ништа „му није био мар“, да лаже као најординарнији цинцарски ћопек.

Да би се лакше у те лажи поверовало, кум се позвао на сведоке, и тиме је постигао савршено противан резултат, јер свакоме мора изгледати комично то његово позивање — на мртве сведоке.

Један орђиналан тип, познат са својих неочекиваних опсервација и закључака, а кога кума Владан добро познаје, бранио се једном приликом од прекора: како је плашљив. — Да ли сам ја плашљив или нисам, питај за то покојног Бабовића, он је био мој командир у рату, па ће ти он најбоље да каже! одврати убедљиво овај Нишлији. Кума Владан има неки крњ и отупели зуб на Николу Стевановића, па да би му се осветио, он је покушао да осумњичи — наравно под туђом одговорношћу — његову „чистоту руку“, ма да до данас није никад пала слична оптужба против Николе. Уплео је једну епизодицу из приватног живота у којој је Никола играо улогу само пријатеља. Пок. Марко Поповић имао је неких несугласица са својим пок. сином Др. Милутином, иначе ваљаним човеком, али на кога се отац нешто био наљутио, те је хтео оставити тестаменат, који би ишао више у прилог другим синовима. То је била изричнa воља тестаторова, и Никола, као пријатељ пок. Марка, саставио му је тестаменат *онако* како је овај хтео. Сваки други би морао тако учинити.

Какве сад то везе има с политичким радом једног човека?

Али како се сад слаже ово клеветање и оптуживања [illegible] речима, са оним познатим *фактом*: што је кума Владан *таквог* Николу, каквог му га је „окарактерисао“ краљ Милан, одмах у почетку своје владе поставио указом за председника општине београдске, где се, као што кум Владан *зна*, даје више „кшефтирати“, но у Министарству Унутрашњих Дела? Где су биле скрупуле кумове при овом постављању? А где су остале примедбе краља Милана?

А познато је: да је Владан отерао Николу из општине, тек кад је овај почео требити оне организоване лопове из ње.

Ништа, дакле, од свег тог причања кумовог није истина, јер би краљ Милан, како је био брзорек, ту сумњу о Николи

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

(НАСТАВАК)

Ах, само бар неколико минута да може метути главу на мекан јастук, и само да јој је гутљај-два воде из хладног авлијског бунара — ала би јој то добро чинило. Тетка Софија јој је увек у воду сипала по мало сока од малине, а за уједе од комараца и мушица имала је неку добру маст. — Ах како је добро бити код тетка Софије! Нека несавладљива чежња за верном и добром тетком обузе наједаред малу.

Она затвори очи па се у мислима и опет пренесе у спаваћу собу. Прозори из ове гледаху у мирну авлију, а вода са бунара жубораше у отицању, тако да се жуборење дан и ноћ чујаше у соби. То је жуборење од вајкада било деци песма успаванка. Маргарита је лежала у белој мекој постељици и тетка Софија јој хлађаше горуће лице и изબодене руке докле год није заспала... Да, да, спавати — отићи кући па спавати, то треба да уради. Та помисао учини те се једним скоком диже прође кроз башту, па преко авлије изађе поводећи се на капију и упути путањом, којом је дошла, кући. Није више ни чула колико је то сат на торњу откуцао кад је изашла кроз капију — оно бојажљиво бројање четврти беше престало. Није више мислила ни на дужину пута пред собом, јер је пред собом имала само своју циљ: велику, хладовиту спаваћу собу, у којој ће смети испружити своје уморно, сво у ватри тело. Већ је чула мили глас тетка Софије и видела руке теткине које је дижу у крило и скидају јој онај влажни терет с ногу. — Шта ће сутра бити, на то није више ни помишљала.

И њене укрућене ножице постадоше гипкије. У дивљем трчању пролазила је позадину села док се не указа мрачна, густа шумица — тамна маса, састављена из милијуна шуштећих листова. И то пројури мала тргнувши се само једном, када угледа пред собом нешто бело као авет. Али у брзо виде да је то стабло тополе, између чијих се огранака у даљини сијаше, као мала звездица, светлост у собици градског чувара на торњу. И та је светлост подскакивала час лево час десно; час горе час доле, као да стародревни торањ од дуга времена подиграва. Али све то губљаше се једно за другим и само једна помисао одржаваше се у детињој главици: кући, кући тетка Софији!

А у шуштању класја чујаше се плач малог Рајнхолда што му је „дивља Грета“ оборила торањ, а Барба једнако мрмљаше о госпођи са драгим камењем у коси, и о кретању завесе у затвореној соби.

На узаној стази, која вођаше кроз жито, беше загушљиво, да се једва могло дисати. Али ма колико да је влажна, расхлађена земља вукла дете к себи, оно ипак не леже, јер јој из даљине једнако брујаше глас тетка Софијин: „Напред Грето! Гледај да стигнеш кући!“

И она трчаше послушно даље, али већ клецајући коленима и једва дишући, док не стиже до вароши. У многим кућама првих улица, кроз које се уморно провлачила, још се виђаше светлост, али врата беху свугде затворена и уморни детињи кораци тутњаху преко мале ћупријице, кроз мирну ноћ, одјекујући по празним сокачићима. И једва једном стиже испод високог свода велике капије на магази. Али квака старинске браве беше толико висока, да је дете не могаде дохватити. Она потскочи неколико пута па, не успевши, сроза се низ капијско крило, и сва изнемогла наслони се на камен који беше намештен за одбијање колских точкова. Малој се учини као да се цео свет окреће око ње а јако куцање била одузимаше јој слух. Али жуборење каналске воде, која је протицала средином улице, ипак је чула и хладовина, која је од воде до ње допирала, утишаваше јој раздражене нерве. И сад се чу како неко иде улицом. Одмерени, чврсти кораци све се већма приближаваху магази, и после неколико минута указа се човек под капијским сводом. Звездано небо обасјавало је околину таман толико, да се црте лица могаху распознавати. Беше то господин Ленц, који становаше над магазом и кога је мала Маргарита тако много волела. Колико јој је он пута, кад се по авлији играла, пролазећи поред ње, добацивао по коју шаљиву реч и миловао је по коси, кад би га поздравила.

„Пустите и мене унутра!“ промумла она сва промукла, када он откључавши капију хтеде ући у авлију.

Он се трже и окрете. „Ко је то?“

„Грета“.

„Шта — дете из куће? — За име Божије дете, откуд ти ту?“

Она не одговори но се маши за његову десну руку, коју он беше испружио да јој помогне дићи се. Али то јој беше апсолутно немогуће и с тога му не остаде ништа друго но да се сагне; да је узме на руке и да је тако унесе у капију.

(наставиће се)

јамачно још коме рекао. Али је ипак овом клеветом учинио услугу Николи, јер је Никола баш због својих односа са тим истим Владаном био прављен и кусим и репатим.

Читаоцима је, пак, пружио један документ више који боље утврђује кумов ђозбојаџилук!

Из народа

—:—

Врањска посла.

Касирка...

То је бисер, то је дијамант за пограничну варош! Она није само украс креденца, но и украс омладине. Фићфирићи отимају се око ње! Она је за све њих анђео... А ти анђели из креденца ужасно су ружни по овим крајевима. То су праве наказе. Али опет „касирка је младићска утјеха“ и они се крве око ње!

Била тако Јела касирка у хотелу Врања. Она је била мање ружна, од ове садање. За то је настала већа трка. Налетеше ћифтице и — слаба женска страна подлеже. Ал' нема да „звекне“ — не дају ћифте; а код касирке кад не звекне, не помаже ни уздисање ни декламовање. И ћифтице изгубише посластицу Јелу. А Јела, да рекнете: да је отишла у манастир, није, него се с војном струком спријатељила и — пара пада!

„Од куд тебе Јело, господско одело?“ Уздишу ћифте, а Јела ни оком не мрдне, укипила се у креденцу, па изгледа као фигура у панооптикуму.

И ћифте просто да побесне. Запенушили од беса, па смишљају како да преотму Јелу? Кад не може милом, а оно ће силом. И наравно ко ће да буде та сила него начелник! И реше се: да јуначки убаце начелнику пасквилу, у којој траже: да он, као власт, примора Јелу, да и према њима буде љубазна и издашна, другим речима да начелник часком одигра улогу подводаџике.

После прве пасквиле, дошла је друга готово истог садржаја, само се у њој енергичније тражи посредовање начелниково.

У том је начелник одпутовао званичним послом у околину Врање, а раздражена јуност врањска употреби ту прилику, те у начелников стан убаци трећу пасквилу, коју наравно нађе жена начелникова. Она је управо и упућена била на госпођу. То је најгаднија пасквила. Виђени младићи, којима треба да су идеал оне групе на Козјак планини; које треба да заноси ослобођење Македоније, они се заносе ослобођењем — касирке! Гадно! А последња пасквила, убачена госпођи, заслужује линчовање. Први младићи: опомињу начелниковицу да примора мужа, да нагони касирку да буде њихова.

Шта би ту радио какав Врањалија, који се вечно размеће поштењем? Убио би пасквиланта! Је л' те. А шта је начелник могао да ради —? Он је морао све по закону.

Пасквиланти су похватани...

* * *

Јован Миљковић, трг. овд., председник националне омладине и Димитрије Ђ. Цупара, овд. кажњени су пресудом начелства окр. Врањског, за дело из § 357 т. 2. крив. зак. што су у својим пасквилама, јер су признали да су их сами писали, намерно вређали начелника округа, као представника власти у целоме округу, тражећи: да начелник силом свога ауторитета натера Јелу касирку, да с Миљковићем, Цупаром и другима, ступи у недопуштене односе, а Сава Алексић, као духовни отац тим пасквилама, кажњен је за дело из § 359. т. 3. крив. закона.

И узрујани пасквиланти жале се суду на ову казну и суд — поништава пресуду из разлога што је иследна власт *велику казну одмерила*.

На основу ових примедаба иследна власт донесе другу пресуду са мањом казном. Они се опет жале: суд опет — поништава из чисто формалних разлога и што је Сава много кажњен!

И трећа пресуда иследне власти донета је, са смањеном казном и томе Сави, с тим: да се иста по § 15. и 16. пол. уредбе, пошто је дело из § 359. т. 3. каз. зак. одмах и изврши, остављајући Сави право на жалбу из притвора. Ну, овај изјави да жели казну да замени новцем, што је начелство и учинило.

И по трећи пут жале се окривљени и по трећи пут суд ништи пресуду иследне власти из разлога: што је пресуда написана оштрим тоном и што је над Савом пресуда извршена пре, но што је постала извршна (овде је суд заборавио § 15. и 16. полиц. уредбе. Е па куд ће суд све да памти, зар је ту један параграф!) И што је и овога пута, по мишљењу суда, пасквиланту Сави одмерена велика казна.

* * *

Поштено врањско грађанство узрујано је поступком суда. Оно тражи: да се пасквиланти казне; јер кад су према власти овако чинили, шта је остало за грађанске домове; ту могу они упасти без предходне писмене изјаве!

Кад је и трећа пресуда пала, одбор града Врање изјавио је своје негодовање. И то суду није доста!

Жалосно!

Омладина, која треба с пушком и редеником, да је на оној страни границе, нарочито ова врањска омладина, она седи и пише пасквиле и бори се за касирке! И ми хоћемо уједињење Српства!! Никад, док овакве не раселимо са границе наше отаџбине, овакве којима ништа свето није...

„Правда“ овим тачним извештајем исправља онај написи из Врање, коме је до данас веровала да је тачан. *В.*

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

—:—

Досетљиви адвокат.

Један париски лист доноси ову анекдоту из живота једног париског адвоката, чија је дрскост и присебност на далеко била чувена.

Државни тужилац оптуживао је неку жену за убиство детета и сви докази, којима се он служио, јасно су откривали њену кривицу. Напослетку устаде бранилац и поче: — А кад отворим Орфилу, шта ћу наћи тамо?

И он отвори књигу знаменитог лекара и криминалисте, преврну лист, два и почне да чита. Оно, што је писало у Орфили, сасвим је разорило темеље, на којима је државни тужилац кулу зидао.

— Молим Вас, да видим Орфилу! Завапи државни тужилац, коме се преврцу канцеларија пред очима, јер је он све дотле мислио, да зна Орфилу на памет. А гле, како га овај адвокатчић обрука.

Бранилац му с устезањем пружи књигу и из ње испаде писани лист артије.

Заиста, он је отворио Орфилу и у њему нашао је — свој састав, у коме је вешта ради побијао оправдану оптужбу државног тужиоца.

И ако је суђење текло суморно, сви прснуше у смеј, само се државни тужилац намршти, што је посумњао у себе.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

—:—

„Кића.“

У Нишу је почео излазити „Кића“, лист за шалу забаву и прикупљање народних изрека, пословица, стихова и др. умотворина. „Кића“ излази сваке недеље и судећи по првим бројевима око њега је искупљено доста људи од пера и познавоца нашег народа. С тога препоручујемо „Кићу“ и нашим читаоцима.

О ЖЕНАМА

—:—

Љубав човекова личи на кап росе, која носи у себи све дугине боје, али коју сунчана светлост обасјавајући је уништи. Љубав женина личи на брилијант, чија је главна особина немогућност уништења. Али, било кап росе, било брилијант, обоје су огледала сунчевом зраку и носе у себи вечиту светлост, растворену у земалским бојама.

Јулија Буров.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

(27. априла.)

Петроград. „Руска Телегр. Агенција“ јавља из Систијазе да су Руси на левом крилу наишли 22. о. м. на два јапанска батаљона у Инголинском Кланцу и оборили једни на друге неколико плотуна. На десном крилу појавили су се повећи јапански одреди. Јапанске предстраже толико су појачане да Руси још не могу да пробију линије њихових предстража.

Петроград. Ђенерал Лињевић телеграфише цару да су руске торпедњаче, које оперишу дуж јапанске обале као извиднице, запалиле код рта Сансуси једну јапанску једрењачу и отправиле је у Владивосток.

Петроград. Растурен је манифест којим се раднички кругови позивају да узму учешће у прослави 1. маја, али се уједно опомињу да све употребе да се том приликом одржи мир.

Осек. Овде је избио општи штрајк. Број штрајкача износи око 300. Дошло је до сукоба између њих и жандармерије. Они су се бацали камењем на жандармерију, која је употребила оружје. С обе стране има рањених.

Рим. Италија ће послати на Крит два ратна брода.

Париз. „Хавасова Агенција“ јавља из Натранга да је адмирал Рождественски, који је више дана крстарио код Хонкошког Залива, јутрос отпутовао с целом својом флотом.

Лондон. Влада ће публиковати Жуту Књигу, у којој ће се показати коректност Француске у одржавању неутралности на Далеком Истоку.

(специјални)

Петроград. У вишим круговима су потпуно убеђени да су ескадре Небогатова и Рождественског, које су међусобом општиле последњих дана помоћу брзих лађа, сад везане телеграфом без жица. До сад никаквих сметњи нема њиховом сједињењу, које се очекује сваког часа ако већ није извршено.

Чује се да су Јапанци појачали одбрану својих обала, попуњујући своју флоту регрутима из риболоваца.

Житомир. Нереди се продужују.

Москва. „Руско Слово“ јавља да су сељачки нереди почели у Кишињеву. Гувернер је послао два ескадрона.

Петроград. „Биржевија Вједомости“ јавља да друга пруга на железници трансибирској неће почети ове сезоне, него ће се послужити ради боље комуникације воденим путем.

Лондон. *Дејли Телеграфу јављају из Токија да је стање руске ескадре у Владивостоку следеће: У пристаништу су тамошњем „Росија“, „Громобој“, и „Богатир“, али овај последњи још није оправљен. Сем тога има 9 торпиљера и матерајала за грађење три контра-торпедњаче. Грађење 5 руских подводних бродова довршено је. Приближавање Пескадорским (рибарским) острвима опасно је за бродове, јер су постављене многе мине.*

Тунцулин. *Ма да се, по кретању јапанске војске, може закључити да предстоји скори напад, ипак за сад на бојишту влада потпун мир.*

ПОДЛИСТАК

НАШИ НА СТРАНИ

Н. А. Љејкина

—:—

III

— Па, хајде, да замолим.

Никола Ивановић извади из џепа сребрну марку и показавши је кондуктеру, који туда протрча, подвикну:

— Еј, хер!... Хер кондуктер! Комензи... Ево ти немачки полутак... Дејч полутак... Бир тринкен може? Бригензи бир... Бојим се да изиђем из вагона, да не би отишао... Два бир... Цвеј бир... За мене и за мадам... Цвеј бир, а остало — немензи на чај....

Све је то пропраћено знацима. Кондуктер сазнаде у чему је ствар и — појави се пиво. Донесе га келнер из бифеа. Човек и жена прождрљиво искапише по чашу.

Воз опет јурну.

Испијено пиво још више раздражи жеђ у Николе Ивановића и Глафире Семјоновне.

— О, Боже, да је бар чаја да се гдегод сити напијемо, вели Глафира Семјоновна мужу. — Неће ваљда овај воз све овако без престанка јурити до Берлина? Где би онда ручали? Где ли вечерали? Да је појести бар какав бифтек и сркнути коју кашику супе. Ко ће се целим путем хранити само сиром и икром? Па и хлеба немам довољно. Свега су ми три мале кифле заостале. А зар ми је то живот, кад се не једе и не пије?

— Аха! тужиш се! дражи је муж. — А што си навалила у „Заграницу“? Боље би ти било да си чувала своју кућу на Љиговци.

— Наваљивала сам због Ајфелове куле и прохтело ми се да идем Французима на изложбу.

— Зар ће ти тамо бити слађе? Чекни мало, можда ћеш на Ајфеловој кули заурлати.

— Никола Ивановићу, потражите још пива у кондуктера.

— Чекај, да се до станице дође.

На станицама, као за пакост, стојало се само по минут.

— Бир, бир... Цвеј бир! Кондуктер!... Хер кондуктер!... Ево ти дејч полутак. Ожежи само... Можеш и сам тринкен... Тринкензи!... викао је Никола Ивановић, дајући кондуктеру марку, али кондуктер само слеже раменима, шири руке и вели:

— Nur eine Minute, mein Her...

Главни кондуктер даде знак пиштаљком, локомотива одговори на знак и полети.

— Полети цивилизација! викну Никола Ивановић. — Ах, да би вам пуста остала! Бадава, код нас је поредак куд и камо бољи.

— Шта би с пивом? пита жена.

— Видиш, шта би. Дајем кондуктеру полутак на чај, али тај се и не обазире на новац.

Воз јури невероватном брзином. Видим само како без престанка промичу кућице, поља засејана јарицом, изравњени, покошени лугови, фабрични димњаци, баште, вртићи. Свуда обрађена земља и грађевине.

— Ови као да немају пустара? И где су им ритови? чудио се Никола Ивановић.

Воз је растеривао с поља цела јата птица. Птице су цвркутале и летеле са реповима назад окренутим.

Глафира најпре запази то и упозори мужа.

— Овде су и птице са свим особите. Гледај, молим те, лете натрашке. Не лете у напред, већ у назад.

Никола Ивановић опазивши то и сам се зачуди, али одмах нађе разлога.

— То њих воз облеће зато се тако и чини.

— Немој ти мене да заводиш. Као да ја не разумем у чему је ствар. Ето, види, лете реповима у назад... Такве су ваљда те немачке тице. А сећам се да су нас у пансиону баш о таквим птицама учили, брани се жена.

У вагон уђе кондуктер да ревидира билете.

— Бир тринкен... Где се може бир тринкен и појести што год? навали на њ Никола Ивановић.

— Есен, есен... тумачи Глафира Семјоновна, па поцрвени од тога што је проговорила немачки. — Бир тринкен, тее тринкен, кафе тринкен и есен? настави она.

Кондуктер је разумео шта га питају, па одговори.

— Königsberg... Königsberg werden Sie zwölf Minuten stehen...

— Знамо, знамо. Зер гут. У Кенигсбергу имамо дванаест минута. Тако, то се разуме! То је на своме месту. То је човечно! радује се Никола Ивановић.

— А кад? Којега сахата? Ви фиљ ур? запита Глафира и још више поцрвени.

— Um sieben, одговори кондуктер.

— Мерси... Данке... Но, хвала Богу.... У седам часова... А то значи кроз два сахата. И та два сахата ћемо којекако провести.

Муж погледа жену и доброћудно рече:

— Е, ето видиш. Умеш да говориш немачки, а овамо нећеш да разговараш.

(наставиће се)

Практична Извешћа

Ц. К. У. Дун. пар. друштво

ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА

до даље наредбе

I. НА ДУНАВУ

Из **Београда** за **Радујевац** и **Галац**: четвртком, суботом и понедеоником у 5 сах. из јутра. (Средњо-европско време). (Прва пловидба 10. (23) марта.)

Из **Радујевца** за **Београд**, **Земун** и **Будимпешту**: уторником, четвртком и суботом у 11 сах. 50 мин. пре подне.

Из **Београда** за **Гроцку, Смедерево** и **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 2 сах. по подне.

Стиже у **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице** за **Београд**: уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: уторником, четвртком и суботом у 1 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби:

Из **Шапца** за **Београд**: понедеоником, средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: понедеон. средом и петком.

Из **Београда** за **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 3 и по сах. по подне.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

27. априла 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·45	20·45	20·43
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30$^{3}/_{4}$	214·29	214·60	214·29
Лутриски 2% лоз		120·—	118·—
Дувански лоз		24.—	23·50
Немач. марке 100 зл.			
„ за деп. и јан.			

Стан са свима удобностима у доситијевој улици бр. 9. издаје се под кирију од 1 маја.

Погодбе ради обратити се г. Таси К. Кузмановићу, адв. Љубичина ул. бр. 16. 4—5

КАФАНА

са једиком преко пута Саборне Цркве код ? издаје се под кирију од 1. маја т. г. упитати у истој кући Марковића и Павловића, Београд.

Кућа засебна у Охридској улици бр. 5 са три собе, предсобљем и осталим удобностима даје се под кирију од 1. Маја.

Упитати за цену и обавештење у кући бр. 9. иста улица или г. Драг. Стаменковића адвоката, Крунска ул. број 5.

Под кирију издају се од 1 маја ове године: два лагума веома подесна за пиће и цео горњи спрат или поједини станови, где је било Српско Бродарско Друштво. Лагуми и станови налазе се на Сави — Хотел Крагујевац. Ради погодбе обратити се г. Бори Орешковићу адв. овд. 32—1—3

КУЋА велика, удобна, на лепом месту, Обилићев Венац бр. 29. (на углу до кафане „Руски Цар“) издаје се под кирију од 1. маја. За цену упитати у истој кући.

Задруга за Подизање Зграда

приам новац до 6% интереса по споразуму.
Има кућа на продају.
Прима се подизања зграда.
Израђује планове и предрачуне.
Има плацева на продају, а сви се налазе у варошком рејону.
Посредује за продају и куповину кућа и имања.

ЛИНОЛЕУМ

Жуту лакфарбу за патос и велики избор фарбарије, фирнајза, лакова и четака продаје на више и мање.

ТРГОВИНА
Јована Умлауфа
На Цветном Тргу

АПОТЕКА

код Црвеног Крста у Београду

препоручује: г.г. Трговцима, Хотелијерима, Кавеџијама и осталим потрошачима.

ПРИРОДАН „СОК ОД МАЛИНЕ“

изврсног укуса и мириса по 2·20 п.д. флашу од 1-ог литра.

Велики избор најмодернијих
амрела женских

ЦРНИХ за кишу и сунце у најтрајнијим свиленим и полусвиленим квалитетима.

У БОЈИ у свим модерним бојама украшених и клот свилених и полусвилених, са ванредно лепим и елегантним дршкама.

добила је ТРГОВИНА
Драгутина Караулића и Комп.
6—16 Кнез Михаилова улица број 27.

Анастас Павловић
Београд

ЗА ПРОЛЕЋЕ и ЛЕТО
УКУСАН ИЗБОР
ШТОФА
ЗА МУШКА ОДЕЛА
У НАЈНОВИЈИМ ДИМЕНЗИЈАМА
ЧОЈА и ШЕВИОТА
ЗА ЖЕНСКЕ КОСТИМЕ У РАЗНИМ БОЈАМА
ЧОЈЕ
ЗА УНИФОРМЕ, СТОЛОВЕ и БИЛИЈАРЕ

Све у добром квалитету и повољној цени. 5—9

ДРУШТВО

за унапређење Врњачке Бање

Објављује овим да је отпочео да се врши упис његових акција и то код г. г. Павла Денића бив. министра и Аце Ћирковића трг. на Сави. И код ових новчаних завода: Савске Банке, Београдске Трговачке Банке, Врачарске Задруге, Врачарске Штедионице, Српског Кредитног Завода у Новом Саду, Срп. Кредитне Банке у Броду на Сави, Ресавске Штедионице у Свилајнцу, Шабачке Трговачке Банке, Ваљевске Штедионице, Нишке Акционарске Штедионице и Смедеревске Кредитне Банке.

Основни капитал овог друштва је 250.000 динара и свака акција по 100 динара у сребру.

Чланови оснивачи овог друштва јесу: А. Ћирковић трг., И. Бајлони индуст., Павле Маринковић бив. министар, Павле Денић бив. министар, Др. П. Јефтић лекар, П. Арамбашић трг., Влајко Гођевац индустријалац, А. Борисављевић држ. саветник, Ђорђе Р. Одавић трг., Љуба Перишић, Никола З. Поповић, Коста Др. Ризнић, Љуба Срећковић, Јоца Ж. Јовановић и В. Бошковић.

Милица Н. Петровићка са децом, даваће трогодишњи помен своме добром и непрежаљеном оцу

✝ Проти Новици Лазаревићу

у четвртак 28 ов. м. у 10 час. пре подне у цркви Св. Николе на новом гробљу.

Моли сроднике и пријатеље, да овом помену присуствују.

С' болом у души јављамо сродницима, пријатељима и познаницима да је наш добри, мили и никад незаборављени

† Никола Ђ. Николић

трговац и механџија са Умке

напрасно и изненадно преминуо другог дана Ускрса 18. Априла у 52 год. свог живота, оставивши нас да вечито за њим тугујемо и плачемо.

25-IV-905. год.
Умка.

Тужно ожалошћена:
супруга! *Савка* с' десеторо деце; мајка: *Јованка* и остала ожалошћена фамилија.

30 2—3

Наш никада незаборављени добри син, брат, девер и стриц

† Светомир М. Радовић

бивши секретар начелства, срески начелник и резервни пешадијски п.поручник.

После кратког и тешког боловања испустио је своју племениту душу 18. овог мца, оставивши нас да за њим вечно тугујемо, а тело његово предато је матери земљи 19. овог месеца, уз учешће великог броја пријатеља, познаника, грађана и чиновника свију редова.

Овом приликом не можемо пропустити а да не изјавимо своју срдачну благодарност г. команданту места, који је са своје стране учинио све да се покојник као резервни официр уз учешће војске и војне музике сахрани.

Не мању благодарност изјављујемо нашој куми г-ђи Перки Петровићки, госпођицама Анђи и Лели Крупниковићевим, Јеврему Васовићу, трговцу, који су се за све време болести покојникове око његове постеље налазили.

20 априла 1905 год. Београд.

Вечито ожалошћени:

Мати **Јула**, отац **Мата Радовић**, начелник окружни у пензији, сестра **Даница**, браћа: **Драгомир**, **Владимир**, **Александар** и **Милорад**, синовци: **Миливоје**, **Боривоје** и **Славиша**, синовица **Нада** и остала родбина.

Власник **Павле Маринковић** Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“ Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 105. БЕОГРАД, СРЕДА 4. МАЈА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

НОВЕ ТЕШКОЋЕ.

—:—

Ако је веровати бечкој „Н. Сл. Преси“, новом зајму српском стоје на путу нове тешкоће.

Тај лист доноси из Београда један телеграм, који смо ми јуче у целини саопштили, да је Краљ у министарској седници, која је држана у суботу, изјавио: да је потребно одложити питање о зајму, док он не чује о том мишљење политичких људи из других странака, док се наша штампа не изрази јасно и отворено и док се не сазна шта мисли народ у Србији о овом зајму.

Да ли је овај телеграм послао том бечком листу дописник његов г. Ж. Балугџић, или ко други — ми то не знамо. Не знамо ни да ли је истинито ово што се меће у уста Краљу. Али како нас је владин орган учио да је г. Балугџић редовни дописник Пресин, да су сви извештаји из Србије (осим оних,ваљда, које сама владе шаље) у том листу из пера г. Балугџићева, ми смо вољни веровати владину гласилу, у овој прилици. Дакле, примамо да је г. Балугџић протурио поменуту вест. И баш с тога што верујемо да је то написао г. Балугџић, ми смо склони примити његово казивање, уз извесну ограду, као тачно. Познато је да г. Балугџић и данас стоји у интимним односима с неким лицима, која могу знати шта се ради и чему се тежи.

За такво мишљење своје налазимо извесне потврде још и у том: што је до сада отезано са сазивањем Скупштине, јер је несумњиво да би Влада похитала са сазивањем Скупштине, да није некаквих нових тешкоћа. Врло је за веровање да те тешкоће долазе баш с оне стране на коју указује Пресин дописник. Наша је дужност да тај глас прибележимо, остављајући, наравно, одговорност ономе који га је изнео на јавност.

Али има и друго нешто, на шта морамо скренути пажњу својим читаоцима. Оно што смо ми у више прилика помињали, да ова Влада виси о танку кончићу, о поверењу које није нимало јако, потврђује се и наведеним телеграмом Пресиним. За њу сваки час наступа опасност да ће одлетети с положаја. Криза је сталан пратилац владин. Она живи животом туберкулозна човека: кад се осећа најбоље, смрт шири руке да је прими у ледени загрљај свој.

Бадава је све, парламентаризам српски стоји на чврстим ногама!

Збиља, ако је Пресин телеграм истинит — ми то непрестано понављамо — како ли је Пашић примио саопштење: да о *најважнијем задатку* (речи Самоуправине и владине) кабинета његова треба чути мишљење Ђ. Генчића, Аце Борисављевића, Хаџи Томе и осталих? Да ли он признаје надлежност овој супер-комисији да цени рад владин? Да ли ће се покорити њезину решењу, ако би оно било против његова рада? Пристаје ли он да остане и даље на Влади, ако налази да рад владин подлежи *само* контроли Народне Скупштине?

О том нека води рачуна сам г. Пашић. Ако му подноси, нека буде извршилац одлука некаквих комитета. Ми ради њега и његова угледа не бисмо о том ни речи проговорили. Нама је стало за тим да сазнамо једном: има ли Србија и на делу парламентарну Владу; треба да се зна да ли је Влада одговорна за вођење политике у Србији, или има неко други те ради а Влада само носи фирму; ред је да се зна је ли Устав написан само зато, да би се могло радити и мимо њега.

Хтедне ли се, збиља, водити рачун о мишљењу народном и о писању домаће штампе о зајму, онда је пресуда готова: зајам ће бити одбачен. Ни најзатуцанији партизани из народа не би пристали ни на какав зајам, јер је Србија направила до сада много зајмова, од којих се видела врло мала вајда. Сви листови у Србији, осим „Самоуправе“, и по неких неполитичких листића, изјаснили су се одсудно против овога зајма.

Био телеграм „Пресин“ истинит или не био, факт је да је Влада на белом хлебу. Питање о зајму, то је питање о опстанку владину. Она се сва ангажовала за овај зајам, она га, по свом признању, сматра као најважнији задатак. (То најважнији задатак једне парламентарне Владе, која, по партиском програму свом, треба да изводи радикалне реформе у земљи!) Наравно да ће се упети из све снаге, радити свим силама да тај важни задатак свој изведе. Па и опет, ко зна да ли ће јој посао изаћи за руком!

Ми ћемо о зајму тек да говоримо, говорићемо опширније и казаћемо свој суд јасно и отворено.

Београдске Мистерије

Припреме за 29. Мај

Ухваћен траг.

Исто тако није ништа нађено ни у Бацетином стану. Добри пријатељи су их за времена известили каква им се посета спрема и све је било за времена уклоњено. Рус се осрамотио и у брзо за тим морао је отићи из Београда. Али у краљу Александру је била пробуђена сумња и за то је благајник Степановић одмах стављен у пензију, Бацету протераше у унутрашњост, а доцније му дадоше пасош за Манџурију, с којим је отишао у — Земун. Тиме је пресечен за неко време цео заверенички рад. Изгубише се и анзихтскатре и „Тополе“ и „Слободе“ и сва слична литература.

Одласком Бацетиним из Београда може се рећи да је завршена прва фаза завере. Краљ Александар је почео сумњати чак и у исправност Мише Вујића и радикала у опште, и гледао је да их се час пре отресе и да доведе на владу људе поузданије, поред којих би могао мирније спавати. Ту свакако ваља тражити узрока и повода целој промени у владавини и доласку на управу земље пок. ђенерала Цинцар-Марковића, под чијом управом улази притајена завера у своју другу фазу, у којој је дошло до познате катастрофе.

⁂

Претрес у Министарству Спољ. Послова.

Господине Уредниче,

Јуче је у овој истој рубрици а под насловом „Ухваћен траг“ изашла једна нетачност, јамачно из недовољне обавештености самога писца, али која не треба да остане у том иначе тачном регистровању „Правдином“ појединих детаља те грозне завере од 29. маја.

Јуче је на име речено како је г. Д-р Миша Вујић *„радо пристао“* на претрес у Министарству, јер је био тврдо убеђен да се код његовог благајника не може наћи ничег сумњивог и да неки неваљалци клеветају и благајника и његовог дијурнисту.

Међутим, мени је баш та ствар потанко позната и она не стоји тако у истини. Г. Миша Вујић се на против *страшно опирао*, да се тај претрес у Министарству изврши, а нарочито да се изврши ноћу. Кад је позват и г. Никола Стевановић, тадањи мин. унутр. дела, онда су обојица дуго и живо настојавали да Краља стишају, те да од тог ноћног претреса одустане, а обећали су му извршити претрес сутра и то из основа. Но краљ Александар није хтео попустити и чак је почео сумњичити обојицу. Он је био убеђен и имао, како је говорио, доказе у рукама: да се у тој канцеларији Степановића налазе страшне ствари. Ко је год познавао пок. краља, зна и то: како је било тешко одвратити га од неког корака само кад надре.

Најзад је г. Никола изнео као аргуменат и *физичку немогућност* тога претреса. Ко то може извршити без кључева и без бравара? Но краљ се беше и за то постарао. Раније се био споразумео са управником града Београда, који је за тај посао одредио члана г. В. Недића, те је овај био раније дозвао једног бравара с калаузима и Недић је код њега учио пуна два дана: како се отварају браве, и не знајући нашта ће у крајњем случају ту своју вештину употребити.

Краљ је био већ наредио Недићу да дође и овај чекаше прикривен у једној соби у двору са великим свежњем разних калауз-кључева.

Кад се краљ није дао одвратити и упустио се у разне претње, онда министри то више нису могли спречити, па г. Миша остане с краљем у двору да чека резултат претреса.

Наравно, да се при претресу није ништа нашло. А знате ли због чега? Зато што је оно исто лице које је Краљу потказало: да се код Степановића налазе документи, и тиме се код краља препоручило, то је исто лице известило и Степовића да све склони. Тако је то умиљато јагње две овце сисало, и код обе стране добро стојало. И сад је то лице прави, асли Кара-Обреновићевац.

Ето истине о том претресу.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Како се пролази са зајмом.

Пре извесног времена закључила је и румунска влада са француско-немачким банкарским групама један зајам с тим, да десет милијуна динара од тога зајма да француска банкарска група. Није нам познато како је споразум о зајму стипулиран, и у колико је у уговору предвиђена ангажованост индустрије, т. ј. да ли је зајам дат под условима да се морају код Немачке и Француске извршити и какве поруџбине, али је факт, да је зајам сада због тога питања наишао на велике тешкоће у Француској.

Како из Букурешта јављају, француске банкарске групе не пристају да исплате онај део зајма од 10 милијуна динара, који оне треба да исплате, све дотле, док им румунска влада не учини извесне уступке. Ти се уступци, по извештајима из Букурешта, састоје у захтевима које је француски посланик у Букурешту предложио румунској влади: да се попусти на многим царинским стопама у будућем трговинском уговору; да румунска влада поручи у Француској лађе, топове и материјал за мостове, да се обнови концесија француском друштву за гасно осветлење и др. Румунска је влада све ове захтеве одбила, услед чега је француска банкарска група отказала исплату оног дела зајма који је падао на њу. У Букурешту се држи као посигурно, да ће ту суму примити на себе немачка група и да ће према томе цео зајам румунске владе пасти на немачку новчану пијацу.

Русија и Енглеска.

Како из Петрограда јављају, у тамошњим политичким круговима направио је говор енглеског министра спољних послова, Балфура, који је држао у доњем дому, дубок упечатак, нарочито онај део у коме је помињао односе руске и енглеске у Авганистану.

„По моме мишљењу — рекао је Балфур — сваки покушај, саградити на авганистанској територији жељезницу, која би била у вези са руским стратегијским путевима, морао би се сматрати као непријатељски корак, управљен директно против Индије. Ја немам ни најмање разлога веровати: да Русија намерава сада или у будуће градити такву железницу, али кад би настао такав случај, ја би то сматрао као повреду наших интереса, јер би се на тај начин извршио најжешћи удар против индијског царства, који се само даје замислити.“

У Петрограду се овај говор сматра као опомена Русији и за то је и изазвао велику сензацију.

О РАТУ

—:—

Того и Рождественски.

У меродавним круговима не само руским но и енглеским и немачким све се више утврђује мишљење, да јапански адмирал и командант флоте избегава сукоб са Рождественсковом флотом. То истина није ништа необично, јер сама тактика захтева да се руска флота што више приближи јапанским водама и да, у случају сукоба, Јапанци буду имали своју операциону базу у непосредној близини јапанских обала, али је ово избегавање ипак карактеристично по Јапанце. Зна се са колико су багателисања и Јапанци и њихови европски пријатељи говорили и писали о руској балтичкој флоти и са колико се разметања тврдило да ће Того, где год наиђе на руску флоту, изазвати судар и, разуме се, однети победу. Сад од свега тога нема ни помена, но се пришло најстрожијој предострожности и чека се да Рождественски просто улети у клопку спремљену за њега у јапанским водама. То је бесумње најсигурнији знак, да су Јапанци у току последњег времена променули своје мишљење о Рождественсковој флоти, и да им је овај руски адмирал улио својим присебним и тактичким маневрисањем неко страхопоштовање, које они нису испочетка осећали. Према томе, има се само Јапанцима приписати што сукоба између обеју флота није до данас било. А то је опет најсигурнији знак да руске акције не стоје онако рђаво како се причало и прича.

Сједињење флота.

Из Петрограда јављају, да су се обе руске флоте сјединиле и да брзом паром плове у Баздински канал између Филипина и Формозе. Чује се да су Јапанци извршили напад са торпедима на балтичку флоту али да им напад није испао за руком. О самом овом нападу нема још никаквих опширнијих извештаја.

Балкан

Охрид, 1—V—1905.

Пре неколико дана умро је у селу Лабуништу војвода Ђорђе Цветковић. Покојник је био добар Србин и увек је заштићавао Србе од бугараша у овим крајевима. Он се је и машао оружја што није могао да трпи и да гледа како невини Срби падају од убилачких руку бугараша и бугарских комита.

Велес, 1—V—1905.

Десио се сукоб између Глигорове чете и војске. Сукоб је био у околини Велеса, трајао је подуже време. Од четника је пало двојица а такође и од војске је пало неколико.

Гостивар, 1—V—1905.

Овај чувени зликовац Азир из Орчума не престаје да уцењује јадне и напаћене Хришћане. Сељаци из околних села: Вруток, Ново Село, Церово и села Маврово. Нићорово и Леуново не могу да живе од њега. Тражи им новац којим их уцењује, иначе им прети да ће их убити. Заузео је Меницу и ту чека путнике из горњих села. Власт никакве мере не предузима против овог зликовца!

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

Сазив Нар. Скупштине. Јуче је публикован указ, којим се Нар. Скупштина сазива у ванредни сазив на дан 8. Маја ове године.

Оболео. Министар финансија, г. Лаза Пачу, је доста озбиљно оболео од ноге. Лекари предвиђају операцију и врло лако може бити да ће г. Пачу због тога морати отићи у Беч. Но то би тек наступило по свршетку питања о зајму.

О раду Скупштине. Нар. Скупштина сазвата је у ванредни сазив ради посвршавања ових послова: да реши питање о зајму, да сврши са трговинским уговорима између Србије с једне и Немачке, Бугарске и Црне Горе с друге стране, и да реши питање о давању концесија за грађење жељезница, окрузима пожаревачком и подринском.

Ове би жељезнице биле окружна својина.

Штајнхардт протеран. Јуче око 10 час. пре подне, полиција је спопала на улици Г. И. Штајнхардта, дописника бечког листа „Die Zeit“, и одвела га његовој кући колико да узме најнужније ствари, а затим га одмах пребацила у Земун.

Овако поступање са страним дописницима је за сваку осуду. То само озлојеђава страну штампу да пише још нештедљивије о нашој Отаџбини. А већ и да не говоримо о самом извршењу чина. Оно је таман такво, како се практикује у Турској.

Иначе је Србија цивилизована земља, само се Владан и Ст. Протић много боје новинара, нарочито кад ови хоће да омету „санирање наших финансија“.

Пожаревачка жељезница. Пожаревачка жељезница, за коју округ тражи концесију, ишла би од Дубравице, преко Пожаревца, Петровца, Жагубице и Зајечара, где би се везала са тимочком жељезницом.

Уместан распис. Поводом оног „приређеног“ стрељања у Рачи (крагујевачкој), Министар Унутр. Дела упутио је један распис властима: да при извршењу смртне казне над злочинцима смеју од сада присуствовати само лица, која по закону морају том чину присуствовати.

Та је наредба потпуно умесна, јер стрељање и није никакво „позориште“.

Неуредност на пошти. Један наш претплатник из Сталаћа жали нам се да му се лист врло неуредно издаје. По његовом тврђењу он добија у недељу дана највише три броја. Како ми редовно шаљемо лист томе претплатнику, то је једина могућност да му листа нестаје на пошти. И последњи пут обраћамо пажњу надлежнима на ову неуредност. У противном случају мораћемо предузети мере, које ће свакако дати повољне резултате.

Опет сукоб. Опет је стигао глас о сукобу између српске и бугарске чете код села Папратишта у велешкој кази на десној обали Вардара. По српским извештајима пало је 7 Бугара, и погинуо је бугарски војвода Стојан Димитров. Од Срба нико.

„Од нашијех нико не погибе,
„Од њихових нико не остаде“.

Земљотрес. У Алексинцу и Сокобањи јавио се земљотрес ноћу између 1. и 2. о. м. Трајао је 5 секунада и учинио је малу штету.

Сам себи дошао главе. — Онај зликовац Никола Лазић, који је убио у млавском срезу оног сиротог дугмеџију из Јањине, — утекао је из затвора, па кад га је потера притерала, он се сам убио. Што пре то боље.

Са Универзитета. Др. Никола Вулић постављен је за ванредног професора Универзитета за општу историју старога века, и др. Милорад Поповић, постављен је за привременог доцента у философском факултету.

Стављен у пензију. Јанко Лукић, професор Велике Школе на расположењу, стављен је у пензију.

Полицијски указ. Јуче је публикован омањи полицијски указ о размештају неких полицијских писара по потреби службе.

Бродарске вести. Услед појављеног спруда у Дубровачком пристаништу на месту где бродови Српског Бродарског Друштва пристају, низводни Радујевачки брод неће до даље наредбе ноћу улазити у Дубравицу, све док се не осигура слободно кретање тог брода у истој станици.

Год. скупштина Срп. Књижевне Задруге. Дванаеста годишња скупштина Срп. Књижевне Задруге биће 22. маја ове године. — Дневни ред објавиће се накнадно.

Важне вести

Из поганих књига.

Циљ. Све што је до сада писао кума Владањ имало је један недостојан циљ, па је тако и са овим његовим „књигама“.

Он жели да без казне оклевета гомилу људи, да набалега силу лажи у такој форми, како неће моћи одговарати, али ће траг од његова гада ипак остати. Збиља, он јадан држи да себе пере кад стотину других каља.

Кум све догађаје, све речи и држање многих људи дотерује на своју воденицу. Зна он врло добро да је сав његов рад без икаква принципа и политике, али покушаза стари подводник да изнесе на пазар опет сву своју готовост за рђава дела и срамне прохтеве. Као год што је служио као „посредник“ и првом и другом Краљу, па му је то доносило награде, тако се овај сада већ отрцани фијакер префарбава, и нуди за ма какав посао што би му га нови курс доделио.

Кум искоришћава своје циничке способности, да се не би на њ заборавило. Цела је ова „књига“ написана једно ради личних грдњи и ради искаљивања срца над појединим људима, који не одобраваху његов нитковски рад, а друго да би се увукао извесним лицима, за која држи да су од утицаја.

Тако је у оним белешкама о грађењу устава 1888. год., што их је публиковао под радикалном владом, хвалио тада моћнога Таушановића, а сад кади Ст. Протићу, кога је, кад је у власти био, отерао као највећег зликовца на робију.

У његовим „књигама“ нема дакле ни помена о каквој политици. Он је оне „програме“ и „планове“ турио сад накнадно и дотерао их према приликама једино параде ради. О каквом политичком програму може говорити та политичка оклепаница, која апсолутно никаквих појмова нема ни о политичком ни о материјалном стању наше земље? Зар се „програми“ могу тако избацивати после вечере, кад је кум у стању само трућати неке неслане досетке? Израђени политичари склапају по неколико година програм, па не могу да га удесе према приликама, а кум падне из небуха у Беч, и пре но што се видио ма с којим својим будућим сарадником: истреса програм као из рукава!!

Све је то, дакле, лаж, али куму и није много стало да му се у то верује. Цигански је то образ.

Он жели само да се поверује у оне клевете против многих људи, и да би у том успео, он све говоре, нарочито оних мртваца, облачи у форму, како би изгледали што вероватнији. Кум само меће у уста људима њихове познате узречице или њихов начин излагања, па под том марком жели да протури цео говор као аутентичан, и ако је он са свим друкчије гласио.

Кум је права трапаћоза!

Од сутра прелазимо на другу кумову „књигу“.

ИЗ ХАРТИЈА АДВОКАТА ДУЈЕ

Његовом Величанству Краљу Србије Петру I.

Овога чуда, Премилостиви Господару, што се у нас ради, као да нигде у беломе свету нема!

ГОСПОЂА с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

(НАСТАВАК)

И тако се о целом том догађају са свом његовом несрећном последицом ћутало исто тако, као што се ни о одвођењу „неотесане Грете“ у институт није више говорило...

На отвореном ходнику магазе беше све мирно; само што је вечерњи ветрић с времена на време покретао лишће на зеленом своду ходника, и производио неки успављујући шум... А у лепој соби са мирисом од резеде свакако је седела и госпођа Ленц, са брижним материнским лицем, јер је и лепа Бланка отишла. Она беше јутрос отпутовала, свакако и опет у кондицију у далеку Енглеску, као што је Барба јутрос рекла тетка Софији. Мала Маргарита беше као у неком полу сну, кад је Барба то причала, па се при томе тргла, и заривши главу у јастук заплакала. Али сада, баш када је Рајнхолд отишао у кућу да донесе коцке за зидање кућа, и када је Маргарита остала сама, дође Барба преко авлије, са руком испод кецеље, [illegible]ајући правим инквизиторским погледом на прозоре горњег спрата.

„Госпођица Софија зна за то и допустила је да ти дам, Гретице; али госпођа Саветниковица не мора баш да види“ рече ова. „Кад си ти била болесна, онда је лепа Госпођица често пута морала тамо на ходнику чекати по читав сахат на мене, да јој кажем како ти је. Доле у авлију није силазила ни једаред, за све време док се овде бавила. — Знаш тата и старамајка врло су поносити људи и не трпе наметљивост и дрскост — али данас сабајле, кад сам отишла на бунар за воду, дође она преко авлије већ са путничким шеширом и путном торбом, бледа као смрт и сва уплакана, тако да је једва могла гледати на очи, ваљда зато што мора опет далеко у свет. Па ми је рекла да те много, много пута поздравим и да ти дам ово“.

Она извуче руку испод кецеље, па мету на сто један мали, бео завежљај. Радосно узвикнувши извуче дете из хартије малу штиковану торбицу.

„Ћути, ћути, Гретице — не дери се толико“, опомињаше је Барба. О, што је то јутрос било комедије. Баш није било лепо од госпође Саветниковице — што је право право је — као да је то бог зна каква несрећа што је баш и млади господин Херберт наишао с чашом на бунар, као и сваког јутра. Изгледао је веома болестан и сав блед, као смрт, кад је пошао девојци — ваљада јој је хтео рећи „срећан пут“, или тако нешто. Али, наједаред се створила ту госпођа Саветниковица са својом спаваћом капицом и у спаваћој хаљини, онако како је из постеље скочила. Па кад се избечи на сироту девојку као да је хтела да је прогута. А ова се само поклони дубоко пред њом, па оде својим родитељима који су је у капији чекали. Знаш ли Грето да ни госпођа Херцогиња није изгледала достојанственија, а о лепоти да и не говорим. Можда је баш та поноситост старамајку толико раздражила, јер пре но што сам и могла разумети шта се то догађа, већ ми је била истргла завежљај из руку и прегледала га.

„То је за Гретицу, госпођо Саветниковице“, рекох јој ја.

„Тако!“ рече она са свим гласно и љутито. А откуд долази госпођица Ленц да даје успомене мојој унуци? А то је сирота девојка морала слушати својим ушима као и њезини родитељи. И младом господину је то било веома криво, јер је љутито погледао мајку, па онда одјурио у кућу! Госпођа Саветниковица хтеде ми пошто по то узети завежљај али ја лепо побегох, а госпођица Софија каже да не увиђа зашто да ти не носиш ту торбицу.

Барба оде опет у своју кујну а мала Маргарита остаде да размишља.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

У Краљевини Србији, као да никога нема, ко би поштовао *извршну пресуду суда једног*, који би поштовао приватну својину грађана. —

Председник општине В. Мокро-Лушке и његови кметови, неће да вермају ову извршну пресуду Изабраног Суда, о синору, између нашег села Калуђерице и села Вел. Мокрог-Лука.

Обележене границе атара ова два села не зарезују кметови В. Мокро-Лушки, ни у што.

Њима треба утрина, јер су своју, по начелу комуне, у своје време, међу се разграбили и поделили.

Данас им се чини, да, оно што немају, могу наћи у другога, да могу отимати.

Својом стоком притисли су нашу утрину.

Надзорне државне власти, којима смо се небројено пута до сад жалили и тражили заштите наше имовине од самовласника, нису кадре да нас заштите.

Пре но што се понова пролије крв између сељана, с обе стране, у највећој поданичкој покорности, овим писменим актом, уз који прилажемо и поменуту извршну пресуду, молимо Ваше Величанство, као поглавара Државе, за помоћ!

У пређашњем крвопролићу сељана, због ове отмице нашег имања, један је *погинуо*, четворица су *осакаћени*, водило се ислеђење и било је и *робије*.

Немамо се већ куд жалити више.

12. Априла 1905. год.
Београд.

Краљу покорни,
у име сељана села Калуђерице
пуномоћник
Живан Стевановић,
(пуномоћство потврђено код начелника ср. врачарског 27. авг. 1902. Бр. 11.296.)

ВОЈНА ИЗВИДНИЦА

—

Долазак регрута.

Ове године су регрути, не као обично, пре 15. априла, већ 1. маја ступили у војску. Маса младих људи, нове, свеже народне снаге отишла је у касарну, да се тамо тренира за живот и искушења, којима је ова напаћена земља изложена.

Ту их има одасвуда и свакојаких, из породица и бескућника, поштених и неваљалих, писмених и неписмених. Све је то смумуљано заједно и према свима употребљује се иста васпитна метода.

И ако војска, бар српска, сем свога опредељеног задатка, има и један други, који је додељен само новим народима у културноме свету, задатак да у народ враћа просвећене људе, у нашој војсци ограничава се све на „о десно раме“ и „нож на пушку“.

Два три дана њи ће још којекако у нашим касарнама, али после им не прилазите, да не скапате од страха, да ће се на вас срушити.

На све стране пуцање и праске.

То каплари васпитавају војну омладину.

Немојте мислити, да је моја слика претерана. На жалост, она је још само благо приказана истина.

Са васпитањем у војсци није се дошло даље од батина и мацака. Часни изузетци ретки су. А то је сасвим и природно, кад се први наставници — каплари — врбују из најниже категорије војника: улизица, пудљивица и шарлатана, који својом спољашношћу обмањују своје старешине и после, кад дођу до своје „звездице“, искаљују на регрутима гнев за претрпљене муке и штрапаце.

Капларски ред у војсци састоји се из таких елемената, да је он целом подофицирском кору убио лепи глас, који би иначе овај са правом могао уживати.

Наши „ђенералштаблери“ брину се о томе, да ли ће носити црвене или шућмурасте панталоне, да ли ће 2—3 лампаса имати, али какве капларе — а они у војсци поред подофицира имају исту мисију, коју и учитељи у просвети, — треба однеговати, то им је последња брига.

И ти људи груби и сурови, заинтересовани и грамживи, — не „ђенералштаблери“, јер они се ретко и по канцеларијама виђају! — први излазе у сусрет нашој узданици новој војсци српској.

Из народа

—:—

Незахвалан свет.

Тврда је она кула сталаћка, ама је тврд и онај свет у Сталаћу. Кулу поткопаваше Турци, насртаху на њу са свију страна, отети је не могаху док војвода Тодор не нађе смрт своју у таласима валовите Мораве. И грађани оба Сталаћа јуначки се бране и данас, као оно војвода Тодор, бране се од свију који на њих насрћу. А навалила је напаст, па јуриш за јуришем!

Неко пуцао на Ристу Мишовића шпедитера. Потребно је било да за тај покушај убиства буде окривљен Илија Миливојевић. Ево ти Илије у апсу и још седморице његових пријатеља. Суд пусти шесторицу, али оста Илија у притвору. Оста, нама се чини, само до претреса судског по овом делу. Илија је угледан човек. Његова се реч слуша у Сталаћу. Али је напредњак, а то је баш оно што му никако не ваља. Председник је у Сталаћу био пријатељ Илијин. Чим Илија паде у апс, капетан објасни председнику да је потребно, да је *нужно* да да оставку. Миран, послушан, председник даде оставку. Дивота! Илија је у апсу, избор ће се извршити без његова утицаја, биће изабран онај који је у вољи полицији.

Избор је био 18. априла. Присуствовао је и г. капетан. Асистирао је г. Димитрије Тасић учитељ сталаћки. Све је ишло како ваља и требује. Резултат: Јосиф Лукић (напредњак) добио 175 гласова, а радикални кандидат 82 гласа. По наредби г. капетановој гласали су и железнички чиновници и радници за радикалног кандидата, јер је, рече им г. капетан, таква наредба од господина Министра. Па и веруј да је тако!

Љут као ватра, одјурио је г. капетан право у Ражањ, изговоривши при поласку: „Ах, растурићу ја то гњездо! утрћу ту клицу!“ Некад је један министар рекао: да ваља почупати напредњачке клице, па видите како је то семе пало на плодну земљу, кад овај капетан хоће да утре напредњачку клицу!

Сутра дан по избору (19. апр.) позвао је г. капетан у Ражањ: новоизабраног председника, чланове суда и дванаест одборника, да их саслуша за неправилно подељених 1200 динара кошевске хране. Ваљда нико неће мислити да је ово израз срдње г. капетанове због избора у Сталаћу!

Али и јесу ови Сталаћани незахвалан свет! Не заслужују да им се и за шта прогледа кроз прсте, ни да им се опрости и једна кривица. Замислите само шта су урадили, како су наједили једнога добротвора свога.

Љубисав Катић, не толико угледан домаћин, колико је виђен члан радикалне странке, има у Сталаћу своју кафану. Кафана је то по плану, и има врло велику, управо неоцењену вредност. Истина, приход је од те кафане мали, те Љубисав не види Бог зна какве користи од тога скупоценог имања свог, али то се већ никога не тиче. Добри овај човек науми да то своје имање, ту бину по плану, поклони општини Сталаћкој за школу, под погодбом: да општина њему поклони једну хартију, на којој би написано било, да ће му у року од 10 година исплатити суму од 10 хиљада динара са 10% интереса.

Никад боље прилике за општину да дође до лоше школске зграде, а по тако ниску цену. Просто џабе! јер човек не тражи паре.

Пукао беше глас о овом великом добротвору просветном, и свакн га је гледао с највећим поштовањем. Али ђаво не оре и не копа, него гледа како ће којој хришћанској души напакостити. Паде некоме на памет, да се сазове општински збор, да му се саопшти поклон Љубисављев и да му се ту на збору најави вечита захвалност грађана месних и свију оних који ће некада живети у Сталаћу. На том збору устаде *некакав* Стојко Обрадовић, те обрну народ за собом да не прими дар Љубисављев.

Е, Бог им судио! Неће ни поклон да приме. Не умеју да поштују велике људе своје. Па зар према њима да се има некаква обзира?!

Ко зна да ли ће Сталаћ умети саградити школску зграду. Ко зна, да ли деца сталаћка неће остати неписмена, слепа код очију, само с тога што им родитељи не хтеше примити дар Љубисављев.

У Љубисављевој механи додуше плету сад пауци своје мреже, а Стојко Обрадовић одговара за увреду Краља. Е нека те, Стојко! Ниси хтео да будеш миран. Хоћеш да сметаш једном угледном народном човеку да постане просветни добротвор. Дувај сад, брајко! Народни људи не праштају онима који се огреше — о њих.

Сталаћ, 22. априла 1905.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

—:—

Српски устав.

Под натписом „Serbische Verfasung“ изишао је у мартовској свесци берлинског часописа „Mitteilungen der Jnternationalen Vereinigung für vergleichende Rechtswissenschaft und Volkswirtschaftslehre (Месечника међународног удружења за упоредно право и народну економију) расправа професора г. Жив. Перића, која је раније штампана под натписом „Додатак студији“. Уставу краљевине Србије од 6. априла 1901. у часопису парискога друштва за упоредно законодавство 1903.

Немачко издање ове расправе допуњено је са две подуже напомене. У првој напомени, додатој II. § — 4, писац говори о облику владавине у Србији после укидања априлског устава (од 25. марта до 29. маја). Затим оцењује убиства извршена 29. маја са гледишта позитивног права и третира питање о законској одговорности извршилаца тих убистава, јер је у француском издању расправе писац говорио о тим убиствима само са гледишта морала.

У другој напомени, која је додата III. § — 4, г. Перић истиче политичко искуство напредњака и споразумних радикала, који су, пристајући на сенат а на установу доживотних сенатора, ставили препону личноме режиму и метнули краља Александра, да буде истински уставни владалац или формални апсолутиста. Док су се самостални радикали у својој теспогрудности показали мање политички увијавни, пошто су, тражећи једно-домни систем, индиректно и ма да не намерно потпомагали тежње краља Александра за личним режимом, који једнодомни систем омогућава.

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

—:—

Школа за крадљивце.

У Паризу је полиција открила школу, у којој су млади људи добијали формалну наставу за вршење крађе. Тајни полицијски агенти притворили су три дечака, на које се сумњало, да чине крађе. Најстарији од њих, 16 година стар, отворено је признао, да краде већ годину дана и то са успехом — а, вели, није ни чудо, јер сам изашао из добре школе.

Затим саопшти име „директора“ школе и првог „наставника“, коме су они давали за наук један део „дневне зараде.“ Кад је полициски иследник ушао у стан „професоров“, нашао је тамо више лутака, обучених у мушко и женско одело и са многим горњим капутима, сукњама, шињелима и т.д. На тим луткама учили су се питомци те школе практично разним лоповским марифетлуцима.

ПЕСИМИСТИЧКЕ МИСЛИ

—:—

На сваком кораку, у свему и свачему, долази човек до жалосног сазнања, да свет и живот не оснивају своју егзистенцију на срећи и задовољству.

Шопенхауер

—

Сав свет је до очајања жалостан.

Ленау.

—

Млада и чедна је природа. Само човек стари, ширећи на све стране грехе и неволу.

Платон.

—

Нико није беднији од човека на земљи.

Омир.

—

Срећа не постоји и само несреће има. И чим се сазнала та горка истина, то се срећом назвало оно, што је мученику у несрећи од користи било.

Индиска.

О ЖЕНАМА

—:—

Женина љупкост може често више да учини но човекова храброст.

Ф. Глезер.

—

Имати среће код жена, не значи ништа, али, бити срећан са једном женом, значи све.

Макс. Берн.

—

Жена види у дубину а човек у даљину. Човеку је свет срце, а жени је срце свет.

Теод. Грабе.

—

Жене имају то више од људи, што без резонмана делају. Мудрост, коју људи с муком стављају у један систем, код жена је инстинкт и с тога се и вели: да жене мисле срцем.

Хајнрих Лаубе.

Арапске искрице

—:—

Створени су људи за то
Да уздахе вјечно вију,
И до задњег свога дана,
Муке трпе, сузе лију!

—

Сјајније је као дивљак
У слободи проживити,
Но у ропству несносноме
Просвећени човјек бити.

—

За јунака побједе
Нема боље, сјајније,
Него коју извојшти,
А крви не пролије!

С арапског
А. К.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

(3. маја.)

Беч. У подне је избио пожар у магацину хемијских продуката. Услед тога су експлодовали целулојидски гасови. 58 лица је повређено, неколико тешко.

Чифу. „Рајтеров Биро“ јавља, да је јапански транспортни брод, који је ишао у Њучванг, ударио на мину у Печилском заливу и потонуо.

Токио. Влада је забранила извоз угља за Сајгон све док се баве руски бродови у индо-кинеским водама.

Петроград. Вечерашњица и ноћашњица протекла је на миру. Једино су радници покушали да манифестују у јавним парковима, али је брзо повраћен ред. 50 лица је похапшено.

Каменец-Подобск. Сељачки покрет у срезовима просковском, невушичком и каменецком утишао се.

Софија. (Буг. Тел. Аген.) Влада је извештена, да је директора бугарске гимназије у Солуну Ченпслова неки Грк прекјуче тешко ранио ножем.

Цариград. У Приштини се образовала чета од 200 Арнаута с намером, да упадну у Србију. Прете да ће поклати све Србе у Старој Србији.

Цариград. *Чохаџић предузео кораке код Великог Везира због битољске афере са аташеом српског конзулата. Очекује се да ће се ова афера регулисати.*

Код Страже(?), југоисточно од Прешова, у вилајету скопљанском, био је сукоб између једне српске чете и турске војске. Од чете је пало њих седморица. Од Турака је погинуо један официр и 8. војника је рањено.

(специјални)

Тукцулин. По извештајима Кинеза, Јапанци су концентрисали знатну силу код Тунтјатуна, где им непрестано стижу појачања и комора, највише из Никауа. Саобраћај се врши џонкама; Јапанци су до сад попунили своје проређене кадрове, и њихова сила рачуна се сад на 325 хиљада људи.

Петроград. „Руска Телеграфска Агенција“ јавља, да јој је њен дописник из Сајгона јавио, да су се ескадре Небогатова и Рождественског састале.

Практична Извешћа

Ц. К. У. Дун. пар. друштво

ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА

до даље наредбе

I. НА ДУНАВУ

Из **Београда** за **Радујевац** и **Галац**: четвртком, суботом и понедеоником у 5 сах. из јутра. (Средњо-европско време). (Прва пловидба 10. (23) марта.)

Из **Радујевца за Београд**, **Земун** и **Будимпешту**: уторником, четвртком и суботом у 11 сах. 50 мин. пре подне.

Из **Београда** за **Гроцку**, **Смедерево** и **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 2 сах. по подне.

Стиже у **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице** за **Београд**: уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: уторником, четвртком и суботом у 1 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби:

Из **Шапца** за **Београд**: понедеоником, средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: понедеон. средом и петком.

Из **Београда** за **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 7 сах, из јутра.

Стиже у **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 3 и по сах. по подне.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

2. априла 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·38	20·39	20·38
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30¾	213·81	214·—	214·90
Лутриски 2% лоз		120·—	118·—
Дувански лоз		24.—	23·
Немач. марке 100 зл.			
„ за дец. и јан.			

У кафани код Старе

Црне Мачке

На Врачару спроћу гардиске касарне, поред доброг чистог и природног српског вина и ракије може се добити врло **добар кост**, фришких ћебапчића, *ражњића и осталих мезелука, свако подне тазе печење* **јагњеће**.

Моли за посету угоститељ.

АНДРА В. РИСТИЋ—АЛАВАНТИЋ ревиз. новина и продавац државних лозова налази се са дућаном у кући г. Стојана Николића, трговца Дунавска улица до хотела Лафа.

Кућа засебна у Охридској улици бр. 5 са три собе, предсобљем и осталим удобностима даје се под кирију од 1. Маја.

Упитати за цену и обавештење у кући бр. 9. иста улица или г. Драг. Стаменковића адвоката, Крунска ул. број 5.

Под кирију издају се од 1 маја ове године: два лагума веома подесна за пиће и цео горњи спрат или поједини станови, где је било Српско Бродарско Друштво. Лагуми и станови налазе се на Сави — Хотел Крагујевац. Ради погодбе обратити се г. Бори Орешковићу адв. овд.
32—4—3

Пољско добро

Од 20—30—40 хектара у питомини јасеничкој код Паланке смедеревске продајем.

Свет. Н. Тодоровић
судија из Алексинца

У мојој кући у Иван-Беговој ул. спрам Железничке Дирекције има:

Три удобна стана:

за издавање под кирију од 1. Маја ове год. Кућа је нова, станови су пространи и са свима удобностима, у којима су озидани шпорети по најновијем начину и врло мало дрва троше, а у кући уведена је и електрика.

Коме треба нека се за гледање обрати чувару у истој авлији, а за погодбу мени сопственику у радњи Месаровића и Павловића.

У Цар Урошевој улици на Дунаву имам мањих и већих удобних станова за издавање под кирију од 1. Маја о. г.

Коме треба нека се обрати за гледање и цену моме чувару истих кућа.

Михајло Павловић трг.

Књижарима штампарима новчаним заводима

У БЕОГРАДУ И УНУТРАШЊОСТИ

Препоручујемо своје велико стоварищте:
Хартије писаће у свима квалитетима
Хартије за трговачка писма и циркуларе.
Хартије за штампање књига и новина.
Хартије танке и дебеле за паковање.
Хартије у кутијама за приватну преписку.
Картона у табацима.
Картона за позивнице и посетнице.
Трговачких књига за све врсте књиговодства.
Копије писама и преса за копирање.
Коверата за трговачку преписку.
Коверата за приватну преписку.
Пера Кунових, Сенекенових и Леонордових као и сав остали писаћи и цртаћи материјал у највећем избору.

Цене су најјевтиније, роба најбољег квалитета, послуга брза и тачна.
На веће поруџбине знатан попуст.

С поштовањем
Маричић и Јанковић
Београд

Бр. 15 10—15

Праве

СИНГЕР

Ваља мотрити на фабричну марку

шиваће машине

БОРН И Комп.

Београд, Књаз Михајлова ул. бр. 23.

ДОКТОР

Слободан Рибникар,

ОПШТИНСКИ ЛЕКАР ЗА ИСТОЧНИ ВРАЧАР,

преселио се до самог досадашњег свог стана, у кућу

ДРУШТВА ЗА УЛЕПШАВАЊЕ ВРАЧАРА,

НА ЦВЕТНОМ ТРГУ — (Његушева улица број 17)

ОРДИНИРА од I до 3. **ТЕЛЕФОН Број 649.**

33 2—3

Царигрaдски магацин

Јанаћа Г. Јове

Препоручује за наступајуће празнике своје огромно стовариште као:

Шамија калемћарских и кадифених, крепова, фесова женских и мушких.

Марама од Венедика и свилених са богатим везом и фронцлама.

Разна веза на свили и кадифи рађених.

ОГРОМАН ИЗБОР: **папуча** и **комотшуха** са златом извезених и клот. **Помпандуре** са златом везених, по најјевтинијој цени.

ЦЕНЕ БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

ИЗВОЗНА БАНКА

Уплата последње (V.) рате од дин. 20. — и издавање сталних акција почело је од 1. априла и трајаће до 31. јула тек. године. — И уплата акција и издавање сталних акција вршиће се искључиво у Централи Извозне Банке на Сави.

25. априла 1905.
Београд.

Управа Извозне Банке

ПРАШАК

ВЕЖЕТАЛЕ

Poudre végétale

Од француских лекара препоручен и у целом образованом женском свету прихвато, као најбоље средство против разног бленороичног цурења — **флуса, белог прања** — код женских.

Цена 1 кут. прашка вежетале 3 д.
„ 1 плеханом иригатору 3 д.
„ 1 стакленом „ 4 д.

ИНЈЕКЦИЈА

КАПСУЛА

ВЕЖЕТАЛЕ

Од француских лекара препоручено као изврсно средство против акутног и хроничног (застарелог) бленороичног цурења, — **трипера, каннова** — код мушких.

Цена инјекцији 2·50 дин.
„ капсулама 3·— дин.
Шприцева, суспензорија разних.

САСАПАРИЛА ЕКСТРАКТ. Изврсно средство за чишћење покварене крви после горњих венеричних болести, као и против сифилиса и шкрофула. Цена: 1 флаша 2 динара; 6 флиша 10 динара.

☞ Главну продају за Србију и Балкан **уступио сам само: апотеци код Срп. Краља — НИКОЛЕ Ј. МАРИЋА у БЕОГРАДУ** ул. Краља Александра, где се може и добити, одакле се и поруџбине из унутрашњости по пријему новаца или уз доплату под дискрецијом одмах шаљу.

R. Frére
.pham. 1. Cl. Paris.

Са великим болом у срцу јављамо свима, да је наш мили и незаборављени

† НИКОЛА Н. НИКОЛИЋ

ТРГОВАЦ ОВДАШЊИ

у добу када је млађани живот био у најлепшем цвету, после дужег боловања, на рукама своје ојађене мајке преминуо 23. о. м. а сарањен 24. ов. мес.

Сматрамо за највећу дужност, да изјавимо благодарност: протосинђелу г. Сергију Ђорђевићу, нашем много уваженом проти и бив. пароху г. Милутину Стокићу, г. Мих. Милићевићу, члану дух. суда, и г. Милану Милутиновићу, ђакону, који из почасти чинодејствоваше при погребу.

Благодаримо архимандриту г. Кирилу, г. Алекси Илићу проти и г. Божи Јовановићу, свештенику, који изјавише да би чинодејствовали, али беху спречени неодложним послом.

Много благодаримо нашем одличном пријатељу г. Спири Милошевићу, трг. овд., који нам указа своје велико пријатељство, те је много допринео да погреб буде онако свечан, г. Кости Димитријевићу, члану фирме „Конкордија“, на услугама и солидарности, које указа око спреме нашег милог покојника, као и свима многобројним пријатељима са стране, који нам писмима и депешама изјавише саучешће.

26. априла 1905. год.
Београд

ОЖАЛОШЋЕНИ И БЛАГОДАРНИ

Мати: *Катарина* уд. поч. *Наума А. Николића*, браћа: *Тихомиљ*, *Маша*, *Миливоје*, сестра *Даница*, сна *Загорка* и остала родбина.

Власник **Павле Маринковић** Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
—
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 110. БЕОГРАД, УТОРАК 10. МАЈА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

КРАЉЕВА ОДГОВОРНОСТ.

—:—

У једном ономадашњем телеграму Neue Freie Presse, послатом овом листу из Београда, читали смо, да Краљ Петар још није дао своје мишљење о новоме зајму, да ће, пре тога, консултирати и људе изван радикалне странке и најзад да, ако зајам буде примљен, он за њега оставља *одговорност* влади и Скупштини.

Ова последња реченица привукла је нашу пажњу. Она значи да Краљ Петар, у случају да зајам буде изнесен пред Нар. Представништво и изгласан, неће да за то понесе никакву, то јест ни моралну одговорност.

Пре свега ми не верујемо да је Краљ Петар могао овако што рећи. Јер таква афирмација је толико противна најосновнијим правилима науке о моралу да је од нас далеко и помисао да Краљу Петру чинимо ту неправду да та правила не зна. Ко је такав телеграм послао Преси? Ако је то урадио, као што је вероватно, г. Балугџић, онда он на врло интересантан начин испољава своје дванајестогодишње пријатељство. То је прилика да кажемо: Сачувај нас Боже пријатеља.

Ипак мислимо да неће бити излишно да се на овоме мало задржимо, ради публике која би могла поверовати г. Балугџићу, или која би могла узети као тачно да владалац не одговара, чак ни морално, за оно што се под његовом владавином дешава.

Разуме се, да овде не може бити речи о каквој законској одговорности Краљевој, ако се овај огромни Gobseck-ов зајам прими. По Уставу Краљ је *законски* неодговоран; терет такве одговорности пада, у уставним државама, само на министре.

Али Устав нигде не говори о моралној Краљевој одговорности, што значи, да је он не искључује, као што је случај са одговорношћу законском. У осталом, Устав као позитивни закон, не може се тим ни бавити: правила о моралу не долазе у круг атрибуција законодавца. Напослетку може законодавац колико год хоће устати против каквог прописа моралних закона, тај пропис тиме неће ни најмање важност изгубити. Најбољи пример имамо за то у декларацијама Нар. Представништва у Јуну и Септембру 1903. год., које је убиства, извршена 29. Маја, поздравило као патриотско дело. Је су ли те декларације биле у стању да пониште правило морала по коме је забрањено убити? Ни најмање. И данас је убиство као и пре, као и на дан (или ноћ). 29. Маја 1903. неморално дело.

Психолошки је са свим тачно да владалац одговара морално за законе. Како ови могу постати само са његовим садејством, то ни једног закона не може бити, ако га владалац неће. Што значи да, ако је неки нови закон постао, то је стога што га је владалац *хтео*. Закон је, дакле, производ и *воље владаочеве*, чега је последица то: да и он за њега носи моралну одговорност. Сваки одговара за своју вољу.

Затим владалац одговара морално и зато што не може бити права без дужности. Као што у физичком свету има равнотеже (без ове не би, у свету, било реда), тако је исто мора бити и у социалном: ту равнотежу дају нам права и дужности који се еквилибрирају. Не може према овоме владалац, који се толико изнад других појединаца уздиже својим правима (власт, почасти, цивилиста, и т. д.), претендовати на то да, за радње у којима суделује, не носи ни моралну одговорност. То би значило, да такав владалац тражи за себе само *права* а одбацује сваку *дужност*, да хоће да, из владалачкога положаја, извуче све користи а да неће да прими ни један ризик који тај високи положај прати. Међутим, правило је (правило и морално и правично) не само да онај који *ризикује профитира*, већ и да који *профитира ризикује*.

Јасно је, према овоме, да ће Краљ Петар, како за указ којим се влада овлашћује да пројекат зајма изнесе пред Народно Представништво, тако и за закон о зајму, ако се овај донесе, носити, онако исто као и министри, онако исто као и посланици, пуну моралну одговорност. Јер, ако ово све што рекосмо буде, то је стога што је то и Краљ *хтео*, што је на то и он *пристао*. Без његове воље, без његова пристанка (потписа) не може бити ни указа о подношању зајма пред Скупштину ни закона о зајму.

Има један само начин да Краљ избегне моралну одговорност, а тај је да, својим негативним држањем, *спречи* овај зајам. Али ако га, својим позитивним држањем, *омогући*, он ће, понављамо, такође за њега носити *моралну одговорност*.

Београдске Мистерије

Припреме за 29. Мај

Једна исправка.

Београд 7. Маја 1905. г.

Господине уредниче,

Имам на брзу руку да исправим неке нетачности „Старог полицајца“ публиковане у данашњем 108. броју „Правде“ а у чланку: „Београдске Мистерије“, у колико се тичу извршених претреса у канцеларији и у стану г. Рујанца — Бацете.

Нисам ја имао никакву доставу противу г. г. Милутина Степановића и Рујанца, нити је ма шта с моје стране нарећивано противу њих. По мојој наредби нису извршени ни претреси, како онај у Министарству иностраних дела, тако ни онај у стану Бацетином у хотелу „Националу“.

Та ствар текла је овако:

У сами мрак позвао ме је Министар г. Никола Стефановић у Министарство и у поверењу наредио ми, да те ноћи, у 11. сати, дођем у Министарство са чланом г. Недићем, а г. Недић да набави и понесе калаузе кључеве, којима би се могла отворити врата и асталске фијоке.

Та наредба извршена је.

Под вођством г. Стефановићевим, г. Недић је отворио затворе у Министарству иностраних дела, те је у асталским фијокама г. г. Степановића и Бацете извршен претрес, али није нађено ништа сумњиво. Сутра дан рано г. Недић је извршио претрес и у стану Бацетином, у хотелу „Националу“, али ни тамо није нађено ништа сумњиво.

Истога дана кад је извршен претрес у „Националу“, пок. краљ добио је доставу како је *синоћ* саопштено и Степановићу и Бацети да склоне што има код њих сумњиво, те су ови и склонили, ако су што имали. Ко им је то могао саопштити, ја нећу овде да нагађам. Од полиције доиста није нико, јер почев од мене нико из ње није ни знао до 11. сати ноћу, да су ова Господа осумњичена.

Мислим, Господине Уредниче, да је незгодно што сам морао, изазван, овим путем да говорим о овој ствари тако рано. Доцније ја сам и сам намеравао писати и о овоме и још о многоме које чему другом.

Да, у мало не заборавих: Благодарим „Староме полицајцу“ на оном, за мене до сада непознатом откровењу, како је г. Стефановић Министар хтео одступити због мене. А ја сам све веровао да је он био мноме задовољан.

Божо К. Маршићанин
бив. Управник полиције

ЕНГЛЕСКИ СУД ОСЛОБОДИО

Војислава Ивковића

(ОРИГИНАЛАН ИЗВЕШТАЈ „ПРАВДИ“)

—:—

Лондон, 3. Маја 1905.

Познато је да је по тужби г. Љубе Живковића као „стараоца“ масе пок. Велимира Тодоровића, односно баштине „Негоја“, влада српска захтевала да се у притвор стави и њој изда г. Војислав Ивковић, бивши секретар српског посланства у Букурешту, који је у своје време придодаван у помоћ разним пуномоћницима српске државе по предмету поменуте масе. Влада је српска тражила да јој се г. Ивковић изда на кривично суђење због утаје повелике суме новаца, коју је, по њеном тврђењу, за рачун оне масе примио а није предао коме је надлежало.

Судија, Сер Алберт де Руцен спочетка је одбијао све аргументе, које је бранилац Ивковићев, солиситор Хари Вилсон, наводио, доказујући да нема законска основа да се оптужени држи у притвору, и још мање да се издаје српској влади. Судија се показивао врло предусретљив према свакој жељи српског отправника послова, г. Јовичића, и давао је овоме детаљна упутства какве документе и у каквој форми влада српска треба да поднесе, па да јој се у притвор стављени Ивковић изда. Сваке недеље од ово три месеца г. Ивковић је извађан пред судију, да га овај формално задржи у притвору још једну недељу, да би српска влада могла поднети нове или и исправљене и накнадне документе. По енглеском закону судија је требао да ослободи притвореног већ на крају осме недеље, почем у томе року влада српска није поднела ниједан доказ, на основу којега би енглески судија могао решити да се оптужени изда. Али је судија сваког седмог дана продужавао формално притвор, не би ли само српској влади дао времена и могућности да поднесе доказе, које би суд енглески могао да уважи.

Јутрос је г. Ивковић *петнаести* пут изведен пред судију. Сер Алберт де Руцен, пре него што је отворио седницу, известио је српског отправника послова да сви они докази, које је он од стране српске владе до тога дана поднео, по енглеским правним појмовима не доказују кривицу оптуженога и да би он требао да оптуженога данас пусти слободна; али је он ипак вољан да српској влади даде још једну недељу времена, да накнадно пошље какве нове и јаче доказе, само на крају те недеље да ће он оптуженога ослободити ако влада међутим не поднесе боље доказе. Шта је г. Јовичић на то одговорио није јавности познато, али кад је Сер Алберт заузео своје место и дао довести пред-а-се г. Ивковића, солиситор Паркер, који заступа г. Јовичића пред судом у овој ствари, изјавио је да се сви докази, које је српска влада могла прибрати и поднети, налазе пред судијом и да он сад мора да остави њему да је реши како за добро нађе. Ово је имплицовало да српска влада нема никаквих других доказа.

На то је по извештају, који лондонски листови доносе, судија Сер Алберт де Руцен рекао ово:

„Ја сам у овој ствари ишао до крајње границе, до које један судија може да иде; ја сам се у неку руку сам претворио у јавног тужиоца, објашњавајући српској влади какве доказе треба да пошље па да се тужба поткрепи тако, како би било оправдано да јој се притвореник изда. Али српска влада није могла да добије (had failed to obtain) потребне доказе, и с тога ја морам притвореника пустити слободна“.

Солиситор Паркер рече, да он жели да обрати пажњу на то, да је српска влада имала да се бори с великим тешкоћама. Ово је први случај те врсте с којим је имала посла.

Сер Алберт де Руцен: „Ја не мислим да чиним никакве замерке српској влади. Она се својски трудила да докаже своју тужбу, а што у томе није успела то није њена кривица. Притвореника оглашавам за слободна.“

Солиситор Хари Вилсон (бранилац оптуженога): „Ја бих имао много шт [illegible] кажем, али можда ће боље бити да [illegible] уздржим.“

Г. Ивковић, пре него што је оставио суд, топло је захвалио судији, судским званичницима као и полицијским органима на њиховој доброти, коју су му указивали за све време његовога дугог притвора.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Епохално дело.

Пре кратког времена ми смо на овом месту саопштили разговор аустриског цивилног агента за увођење реформи у Маћедонији, von Милера, са дописником „Нове Сл. Пресе“, у коме је он рекао да је први април (по старом) епохалан дан по Турску, јер је од тада почело тачно издавање плата како војницима и официрима тако и свему чиновништву у Маћедонији и Старој Србији. Сад да видимо шта о том епохалном времену зна да прича младотурски лист „Шурај-Јумет“. Тај лист има у 70. броју један допис из Битоља у коме вели:

Већ од неколико месеци на овамо војсци није издата плата. Услед тога се један део официра жалио надлежнима, па како не добише никаквог одговора, они брзо јавише у Цариград. Да би се ова ствар како тако заташкала из Цариграда наредише да се овим официрима издаплата за један месец, а у исто време одредише и једну комисију да иследи целу ствар. Ова комисија, место да задовољи или бар умири на леп начин официре, осуди петорицу од њих на по 6 месеци затвора, а остале отпусти из службе.

Овакву исту жалбу поднели су били и официри из Дебра. Тиме су постигли то што је 28 официра стражарно доведено у Битољ, где ће их као побуњенике ставити под војни суд. Официри ловачког батаљона у Солуну изјавили су отворено да неће ићи за комитама док им се год не изда плата, тврдећи да „гладан медвед не игра уз даире“. Сви су ови официри протерани из Солуна али се не зна куда.

„Излишно је — вели даље дописник овог младотурског листа — помињати да има још много оваквих неправилности. Отаџбина нам је сва у огњу, а војницима, који треба овај огањ да гасе, чине се овакве неправде, па им чак и храну краду.

Пре неког времена нису војницима за 15 дана давали месо. Била је бајаги издата заповест да се лиферантима плати половина од оног што имају да примају, а у ствари су издали 5—10 гроша људима који имају да примају по 5 хиљада.

Ваља знати да је Тефик-Беј, командант града, продао овд. (у Битољу) руском конзулу стратегијски план овога града за 100 турских лира. Кад се за ово сазнало, валија је повео истрагу али се цела ствар свршила тиме што је Тефик-беј смењен.“

Ето какво је то епохално доба наступило у Маћедонији.

О РАТУ

—:—

Сједињење ескадри.

Сада је већ званично констатовано да су се ескадре, Рождественскова и Небогатовљева, збиља сјединиле. „Руска Телеграфска Агенција“ је добила телеграм из Сајгона, датиран 2. Маја у 6 часова и 20 минути у вече, у коме се јавља да су се обе флоте састале и да сада заједнички плове.

Нови руски бродови.

Из Либаве јављају, да су у тамошњем пристаништу „Александар III“, а у присуству великог кнеза Алексија, пуштени у море једанајест нових руских транспортних бродова. Кроз пет дана ови ће се бродови кренути за Кронштат.

О предстојећој битци у Манџурији.

„Тајмсу“ јављају из Токија, да по извештајима, који тамо стижу из Манџурије, предстоји ускоро велика битка. Руси су заузели положај који је дугачак 42 миље и пружа се од Иекохинга, преко Супихинга, чак до Хајдосиена и свугде имају добре, јако утврђене позиције. Јапанци наступају у три колоне од Каијусена, Чантуа и Факумена. На источном делу терена Руси су се, повукавши се са Тунгуа и Ксингсинга, сакупили на 48 миља северно од Тунгтура, али су се доцније повукли још више ка северу тако, да је сада њихов најпредњи положај код Лиухохена, 15 миља северно од Вангкаотце.

Куропаткинова изјава.

„Новости“ јављају да Куропаткин у једном писму демантује вест да је молио да га опозову. Он је истина уморан али може још да ради.

Адмирал Бирилев.

Адмирал Бирилев креће се 12. ов. мес. за Владивосток, где ће да предузме главну команду над тихоокеанском флотом.

Балкан

—:—

Битољ, 6-V-1905.

Бугараши, заклети непријатељи наши, и њихове крвничке чете пошто по то решили су се да униште све што је српско. Прваке, учитеље, попове злостављају и убијају, сељацима прете убиством што су Срби и што шаљу своју децу у српску школу. Тако су запретили Србима у Крушеву, да ће их све побити ако и даље шаљу своју децу у српску школу. Ови се поплаше, те одустану да шаљу децу у школу и тако сада *затворише бугарске комите и српску школу у Крушеву*.

† Ђенерал Кока

Ђенерал *Кока*, који је подуже побољевао, није више међу живим. Синоћ — 8. маја одједном му позли — и у 11 сахати ноћу тихо достојно војника, замени овај с оним светом.

Један кратак поглед на живот и рад овога човека, овога војника, овога ратника, овога великог мислиоца и трудбеника при сваком послу своме, — казује, како је сама природа веома чипава при давању великих људи.

Читаво човечанство, ма да броји на милијарду и по људи, оно је у своме развијању, у своме напредовању, у својој непрекидној борби за свој опстанак највише потрошило и свога труда, и свога лично стеченог тециваи своје крви у ратовима за своју слободу, за своја људска права — за свој живот,— па му је природа врло мало дала великих и ђенијалних посленика, великих ђенерала и војсковођа. Сва времена и сви народи могу их тако рећи на прете избројати. И кад је читаво човечанство сиротно у великим и ђенијалним синовима својим, а да како ли су тек сиротни поједини народи, а особито малени и још нејаки народи... Велики људи нису велики кад су само велики у очима свога народа, већ су тек онда велики, кад њихову величину умотре и други народи.

Ђенерал *Кока* један је од тих великих работника на послу коме је он цео свој живот посветио, — ма да је народ, чиј је он син, још мален и нејак.

О животу, о раду, о дугим ноћима проведеним у мишљењу, у срачуњавању, у решавању извесних математичких тешкоћа и задатака, да се изнађе оно, што је овај војнички мислилац себи у задатак поставио, док је постигао оно што је желео, а то је док је само саздана пушка „*Кока-Маузер*“ — могла би се написати читава књига. И ми ћемо све то прећи и оставити и позванијем и вичнијем перу него што је наше, па ћемо у крупнијим потезима овде изложити, и то врло кратко, његову биографију а из ње ће читатељи „Правде“ увидети: шта је српска војска у ђенералу *Коки* имала и шта је његовом смрћу изгубила... А народ српски?... Он се може само поносити, што је у своме крилу подигао и однеговао један тако видан и редак ум, с којим се далеко већи и напреднији народи поносити могу.

*

Ђенерал *Кока* Миловановић рођен је у Београду 8. Јула 1847. године. Ступио је у војену артиљериску школу као свршени ђак IV разреда гимназије 9. Октобра 1861. год; из које је изашао 1866. као артиљеријски официр. Пошто је одслужио у трупи, био је као питомац послат у Берлин, где је свршио и вишу артиљериску школу. По свршеним штудијама у Немачкој буде наименован за професора војене академије за артиљерију и науку о оружју. Пред први рат престао је то бити.

У првом рату командовао је 12-том фунтовном батеријом и учествовао у борбама на Прћиловици, Алексинцу, на знаменитим Адровачким висовима.

У другом рату командовао је при опсади Ниша једном опсадном батеријом код села Поповца. По заузећу Ниша био је начелник артиљерије у штабу Врховне Команде.

После ратова био је војени аташе у Бечу, где му се први пут зачела мисао о новој пушки, са којом је постигао што је желео. Та његова пушка била је у рукама српског војника, када је отворен рат између Србије и Бугарске, у ком је рату заузео видно место у командовању са левим крилом дунавске дивизије. При крају овог рата, када је установљена Нишавска војска под командом пок. Топаловића а доцније Хрватовића, *Кока* је постао шеф њенога штаба. После рата враћен је поново у Беч за војеног аташеа. Садашњи аустриски цар необично га је волео, и томе се има преписати што је тако дуго остао у Бечу.

Године 1893. *првог* априла постављен је за команданта Дунавске дивизије. На Светог Николу 1894. унапређен је за ђенерала, а 1. фебруара 1897. године по својој молби стављен је у пензију.

За време свога службовања, својим радом, добио је ова одличија: Таковски Крст са лентом; црногорским Даниловим крстом са лентом; аустриским, Франца Јосифа са лентом; бугарским, Александровим крстом у брилијантима са лентом; Орденом Милоша Великога II степена са звездом; Османлијом II степена са звездом; Таковским II и IV степена са мачевима; Станиславом руским; Талијанском Круном: Прајским крстом — III реда; Медаљама златним: за храброст; за ревносну службу; за обновљење краљевине и за ступање на престо Њ. В. Краља Петра.

Сем ових одликовања, кад је његова замисао пушка „Маузер-Кока“ постало дело, руски Цар Александар III изјавио је жељу да га види лично и том приликом поклонио му је прстен од скупоценог смарагда.

Док је свој проналазак усавршио, он је утрошио од државе позајмљених 20.000 дин., која му је сума у низу година месечно обустављана. Та обустава трајала је све до године 1896, када му Народна Скупштина у знак признања ову позајмљену суму поклони.

Радећи заједно са фабриком Маузера своју пушку он је имао примити као награду 100 хиљада динара. коју је суму понуђену му од фабрике одбио, не примивши је.

Живео је као и сви остали српски чиновници, од своје плате. Умро је, и после себе није оставио блага земаљског, али је оставио блага части и поноса.

Из ових неколико редака, из рада и живота ђенерала *Коке*, види се, да је он један наш великан, умотрен не само очима народа, чиј је он син, већ и очима других вели-

---

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

(НАСТАВАК)

Све је исто као и некада што беше, кад је малени склопулица, опкољен прастарим зидинама, и назван варошица Б., сачињавао цео свет за њу, где је она пошто по то хтела живети и умрети!... Све баш као и некад: Нептун на чесми на Тргу обрасао маховином. Кућа на ћошку, косо преко пута, са каменом фигуром изнад засвођене капије: То беше пивара. Мало, јасно звоно на торњу општинске куће, које је баш избијало седам и по сати, разна звонења на дућанским вратима. Њене ваљане земљакиње које су стајале као читав чопор на углу улице и извијале вратове, као и сањива деца умотана у широке памучне огртаче: нису се могли сити нагледати великог лустера, који је осветљавао гостинску собу Лампрехтових — оне су цвркутале међу собом. — Млада особа напусти своју тачку гледања на прозору и смејала се — она учини то исто што и брбљива дружина преко пута — диже главу и жудно гледаше према великом свећњаку горе...

VIII.

Није јој било тешко да се неопажена промакне до горе. Нов широк ћилим беше на степеницама по коме се нечујно могло корачити. Један слуга са послужавником, на коме је носио флаше селтерске воде, пројури поред Маргарите; и не примети младу довојку а горе непажњом остави врата отворена, тамам за толико да се она могаде провући кроз отвор. Коридор беше слабо осветљен, само из отворених салонских врата избијала је светлост свећа, и делила пространу пијесу на две половине и у моменту кад је лакеј ушао са флашама у салон, промаче Маргарита иза њега у мрачну позадину и намести се у једној ниши од прозора.

Имала је преглед великог дела салона, и било јој је одиста као да седи у каквој ложи и гледа неку интересантну шаљиву игру.... Прву љубавницу — то беше без сумње она млада странкиња за столом — гледала је право у лице, била је лепог пуног лика, са тихим осмехом, округлог и као снег белог врата и широких лепо развијених плећа.... Млада дама седела је тако да је сасвим уз њу изгледала као да стоји чинија — од масивног сребра у облику лађе, пуна воћа и цвећа — стари чувени астални украс Лампрехтових. Нашој радозналој Маргарити давало је све то слику најлепших боја. То цвеће није било свежије од плаве девојачке главе са сјајним теном.... Дакле, то ли је била та Елоиса од Таубенека, која је у садашњости играла највиднију улогу у Саветниковој кући!... На послетку онда баш није ни било тако чудновато, што је стара мајка била у том погледу врло сретна, по причању тетка Софијином.

Назвати својом снајом нећаку једног великог херцега — и ако је она била само кћи принца Лудвика из морганатичног брака — ипак је то далеко, далеко превазилазило и најсмелије бабине жеље. Како је само подносила ту надземну срећу? —

Амбициозна стара госпођа нагињала се над столом, са гордим блаженим изразом на лицу, рукама побожно склопљеним, са свога места није очи одвајала од плаве лепотице, која је седела до јединог њеног обожаваног сина, који је невероватном брзином напредовао у државној служби и у својој двадесет-деветој години беше већ „Господин Начелник“. Колико је пута чула Маргарита као дете, како га је отац подсмешљиво називао: „наш будући министар. А ето сада беше близу „високој мети“, као што би тетка Софија у Берлину рекла. Она чак говораше како се међу људима шапуће да је у изгледу промена — досадањи шеф министарства обољева и жели због тога да оде на Југ. Зли језици пак говораху да Његову Екселенцију не боли ни једна жила. Дијагноза није долазила од лекара него од једне високе личности, а господин начелник Марциал поред својих одличних способности неће ипак скочити на високи положај.

„Да, свет је баш зла језика“. Тиме су закључене биле новости из куће, са сажаљевајућим слегањем рамена. Али ђаволство се огледало тетка Софији у очима, кад би то говорила. У осталом Херберт је заиста постао сасвим отмен човек — пожурила би се она да дода — просто је рођен за висок чиновнички положај.

Па да, беше то леп младић, права фигура дипломате, са отменом сигурношћу у делању и понашању. Да га је у иностранству случајно негде срела не би га извесно на први поглед познала... Дуго га Маргарита није видела, од тога доба могло је бити већ седам година. Као ђак проводио је распусте највише на путовању, и кад би се враћао кући, склањала би се она мудро с пута „уображеном студијозусу“, који још никако не добијаше браду, и зато није ни могао имати право на диктаторску титулу чике — он за њу никад није ни распитивао — разуме се! —

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ких и напредних народа и њихових владара, и да су га ови одликовали великим знацима свога владалачког уважења.

И прерана смрт ђенерала *Коке*, у колико је ожалостила српску војску за коју је он живео, којој је цео свој живот посветио, српски народ, чији је он редак син, у толико се именом његовим, животом његовим, ђенијалношћу његовом могу поносити: и српска војска и српски народ и сваки Србин, па био он у границама Краљевине Србије или ван њених граница.

Уз паљбу из пушака и топова преко његова гроба у који врли покојник леже, искрено пожелимо нека му буде проста и лака српска земља, коју је волео, за коју је радио и нека му буде вечан помен у душама садашњег нараштаја и оних што ће за нама да дођу.

Lazrad.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

Пала влада. Услед оне импотенције Скупштинске да изабере себи председника, Влада је, поред свег слепила, видела колико је сати. Зато се решила да да оставку. Нови кабинет, како се чује, саставиће Ђенерал Грујић, и то са самосталцима, наравно. У том би случају самосталци гласали сами за зајам.

Пашићева изјава. На питање да ли је Влада дала оставку г. Пашић је изјавио да је Влада услед познатога резултата гласања о председнику учинила представку Краљу да јој или уважи оставку или распусти Скупштину. Пашић дакле пристаје остати само ако добије указ о рараспуштању. Краљ је примио к знању и оставио да се размисли.

На томе је ствар остала до ноћас.

Збрка. Јуче је „Самоуправа“ изашла најпре са званичном вешћу: како је Влада дала оставку. После по часа су то издање поништили и издали друго, у ком нема ништа о кризи.

Међутим криза постоји. Да ли зна то Г. Пашић? Молимо Г. Шефа пресе — да му то каже.

Самосталски клуб. Синоћ у 5 ч. Самосталци су држали свој клуб у „Одјеку“. За ту прилику су морали позвати све посланике.

Ко издаде? Од виђенијих старијих радикала нису дошли на бој на Косово т. ј. у Скупштину: Милија Миловановић, Јоца Јелчић, Сретен Којић, Мата Радојковић, Павле Савић, Сава Грујић, а ни његово екселенција, господин Алекса Жујовић, није доспео да каже коју против реакције.

Г. Новаковић у Бечу. Г. Ст. Новаковић је у петак стигао у Беч, где ја остао ради одмора два—три дана. У суботу је посетио г. посланика Вујића, а данас долази у Београд.

† Ђенерал Кока. Погреб његовог тела извршиће се данас у 3 сата по подне, опело у Саборној цркви, а сарана на Новом Гробљу.

О државном трошку. На предлог владин Краљ је наредио да се ђенерал Кока сарани о државном трошку.

То је лепо дело.

Збор самосталаца. У Обреновцу се скупио приличан број самосталаца у недељу где су позвати и самосталски посланици из ваљевског округа, који су полазили за Београд. Нешић учитељ, Радивојевић судија и Панта Вучковић. Збор је тражио да њихови посланици учине све да би спречили усвајање овог скандалозног зајма. Том је приликом Чолић из Грабовца добро истресао посланике због њиховог досадашњег бедног држања.

Сви осуђују. Овај зајам су до данас осудили апсолутно сви јавни органи без разлике боје и партије. Само два владина листа, (у пансијону код владе) „Самоуправа“ и „Борба“ још нешто шапућу за зајам.

Сад се бар не може рећи: да само „најамничка штампа“ то пише да би уносила забуну. Али ко зна шта се све данас може рећи!

Незнање. „М. Журнал“ по своме јединственоме незнању јавља: да г. Д-р Миша Вујић неће доћи у Београд на Скупштину, јер је против зајма, а не би због „партиске дисциплине“ могао гласати против.

Тако онај Б. С.

Међутим г. Вујић неће доћи на Скупштину из много простијег узрока: јер г. Вујић у опште није посланик.

Цинцари у Србији. Грчки лист „Неа Имера“, који излази у Трсту, доноси интересантна саопштења о Цинцарима у Србији. Тако, он има аутентичну вест из Битоља, да Цинцари из Србије новчано (а можда и чим другим) помажу Цинцаре у Турској и Бугараше.

Само Цинцари из Крагујевца приложили су на *ту цељ 12.000 динара*, за који је прилог пре кратког времена нарочито долазио у Крагујевац један виђени бугараш из Битоља.

Смањивање интереса. У програму што га је Влада спремила за ову Скупштину, — који наравно неће бити ни почет — има и пројект закона о смањивању законске стопе интереса од 12 од сто на 8 од сто.

Као да се до сад неко обзирао на законе да тражи зеленашке интересе!

Исправке. У чланку „Читатељима Владановог памфлета, и т. д.,“ у броју пред овим, поткрало се неколико штампарских грешака које ваља исправити:

У шестом ставу, седми ред, на место: за ме потписана, треба да стоји: за мене потписана.

У дванаестом ставу, други ред, на место: укази о активирању, треба да стоји: укази о мом активирању.

У последњем ступцу, пети ред, на место: „Караешкино магаре“, треба да стоји: „Караешкин магаре“, даље, шести и седми ред, на место: Банабаково Караешкино магаре, треба да стоји: Банабаково Караешкин магаре.

„Народни Лист“. Од власништва и уредништва „Народног Листа“ умољени смо да дамо места овој изјави:

„Шта је све рађено противу „Народног Листа“ од 29. Маја па на овамо, а особито пред решавање крупних и важних питања, то зна цела Србија.

Сад, када Народна Скупштина има да реши питање о зајму, затворена је штампарија г. Петра Јоцковића, у којој је штампан „Народни Лист“.

Ми смо одмах пренели „Народни Лист“ у штампарију г. Чеде Стефановића и после првог броја, који је изашао на пола табака, настала је потера за њим од стране управника града Београда и његових млађих, који су му отворено рекли: *„Народни Лист“ нипошто не смете штампати док се зајам не изгласа, а чим зајам буде изгласан можете га штампати на два и три табака.*

Кад је штампар покушао да штампа и други број полиција је упала у штампарију у 2 сата по поноћи, раднике истерала и на тај начин извршила и конфискацију Листа.

Па како *ниједна* друга штампарија у Београду не сме да прими „Народни Лист“ на штампање, то „Народни Лист“ данас неће моћи изаћи, а ми смо све учинили да „Народни Лист“ за дан-два настави своје излажење.

Ето, шта се ради у сред српске престонице, у овом „светом стању“ а за време састанка Народне Скупштине.“

За осуду. Јутрос смо имали прилике да видимо како полиција спроводи једну гомилу беспосличара у Управу града Београда, а међу њима и једно свештено лице у мантији. Ово је за сваку осуду, јер и иначе је поштовање према свештеницима код нас на најнижем ступњу, а кад чак и власти почну свештенике трпати, у једну категорију са мангупима онда не треба нико да се чуди ако се једнога дана и у публици не буде више правила разлика између свештеничке мантије и коцкарског одрпаног капута.

Важне вести

Да га поћушнемо.

Сад су искочиле на дневни ред ствари и крупне и важне, па зато немамо више кад пера поганити пишући и о таквој ствари као што је кума Владан. С тога то ђубре ногом поћушкујемо у буџак, док се ова јурија око зајма не сврши, црно или бело, а затим ћемо се опет вратити на ту џукелу. Ваљда дотле неће мањкати, те да се користи оном латинском „de mortibus nihil.....“

Нешто се крупно спрема!

И радикали и самосталци шапућу: како ће то бити несрећа ако се одбаци зајам, јер ће Земља остати ненаоружана сад баш кад се нешто крупно спрема на Балкану. Па да би зар доказали ту „крупноћу“, они пропеше глас: да је Пашић дао оставку и да ће Савушка саставити кабинет. Таман! Па шта се то врага може „крупно“ спремати? Мањ ако се не рачуна на њега, те да он одмах предложи Европи:

„Да се одложи“!

НАРОДНА СКУПШТИНА

Дочекали смо и тај много очекивани дан састанка Нар. Скупштине, сазване у ванредни сазив а ради решавања питања о зајму. Можда баш за то што је сазив ванредан, многима се од „народних отаца“ не долази на седнице, ма да је пуштена девиза: „зло је поћи а горе не доћи.“ Клубови су почели и опет да држе своје седнице; закулисне смицалице, домуњђавања и натезања и опет су у пуном јеку, и онда није ни чудо што је и политичка ситуација према томе. Како се са самосталцима није могло доћи ни до каквог споразума у питању о конституисању Скупштине, то је влада нашла за добро да се прва седница не одржи 8., за када је Скупштина указом сазвана, и због тога је своје присталице наговорила да у ту седницу и не дођу. Кад су остали нар. посланици, преко привременог председника Игњата Лукића, констатовали да нема довољан број посланика за решавање, то се је први састанак завршио тиме што је састанак заказан за сутрадан т, ј. за јуче, понедељак.

И, збиља, тога дана су дошли у скупштину сви посланици осим оних који су се задржали код кућа, ваљда размишљајући и даље коме ће се приволети царству. Привремени председник Игњат Лукић и опет је заузео председничко место и позвао посланике да приступе избору председника Скупштине. Пошто су изабрана три бројача гласова приступило се гласању и резултат је испао овакав: Гласало је 138 посланика. Аца Станојевић је добио 66 гласова; Никола Николић (самосталац) 52; празних (либералско националистичких) листића било је 17 и Станко Петровић, Ђока Симић и Љуба Живковић добили су по 1 глас. Пошто на тај начин нико није добио апсолутну већину гласова, приступило се поновном гласању. И овог је пута постигнут исти резултат, услед чега се, са узвиком „три пут Бог помаже“, приступило трећем гласању. Како је и по трећи пут Аца Станојевић добио 66 гласова, Никола Николић 53 гласа а либерали и националисте се уздржали од гласања, то је релативном већином гласова изабран Аца Станојевић за председника Нар. Скупштине.

После 10 минути домунђавања заузео је г. Станојевић председничко место, да с њега објави како се не може примити избора, пошто је резултат гласања показао да не би имао довољно ауторитета за руковање скупштинским седницама.

Шта сад?

Пошто владини људи нису знали кога да кандидују, а самосталци и либерали (са националистима) нису знали како да се према новом кандидату понашају, то је решено да цела ова ствар преспава, т.ј. да се одложи до сутра односно за данас.

И тако је хвала Богу и други састанак прошао без да се што урадило.

Из народа

Господину Министру Унутрашњих Дела.

Београд.

Господине Министре, Душан Јовановић, председник општине Блацке, и његове десне руке писари Тихомир Спасић, Никола Стошовић и Светозар Ковачевић, некаки *самосталци*, задужише ми се у механи 196.40 динара механског рачуна, овај су трошак учинили у мојој радњи, већином око агитације, за њихове самосталце, доказивајући народу како Г. Пашић мисли да презадужи земљу, и како ни једна странка за народ не ради само самосталци. Ето, Г. Министре, шта ова напаћена земља трпи.

Ја сам овај трошак тражио од њих лепим, но они ме одбијају од дана до дана. Најзад сам се жалио и г. Начелнику окружном, па од тога нема ни црно ни бело, сад се реши да тражим овим путем, не би ли ми што помогло, јер сам човек сиромах.

Молим Вас, Г. Министре, скрените пажњу г. Начелнику да овог осионог председника, који је до пре годину био напредњак, а сада неки вајни самосталац, натера да дуг плати.

24. Априла 1905. г.
Блаце.

Тодор Николић.
механџија.

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

Законодавне реформе у Америци.

Неки Солон у држави Канзалу хоће да начини крај брачној мизерији, па је предложио, да се брак ограничи на 10 година живота, што се, наравно, многој еманципованој американки допало и оне се сад разлетеле на све стране, па чине пропаганду за ту фамозну идеју.

У Њу-Јорку, том назови Паризу новога света, као да је овладала нека реакција. Неки морални законодавац предложио је, да се они, који се жене и удају путем лутрије, казне за покушај таквог „неморалног дела“ робијом до 2 године или новчаном казном до 2.000 долара. Други један опет тражи, да се кривично казне и онај, који даје напојницу и онај, који је прима. Трећи, нека врста американског Бајарда, предлаже да се онај, који злоставља жену, стави на мацке, и да му се у присуству лекара отцепи прописан број батина. — Ово последње могло би се и у Србији увести.

ТЕЛЕГРАМИ

(9. маја.)

Визбаден. Немачка царица пала је низ степенице и лако се позледила по челу. Позледа је незнатна. Ипак је одлазак цара и царице одложен.

Атина. „Хавасова Агенција“ јавља да је код Ланголе у Маћедонији било боја између једне грчке чете и турске војске. Једанаест четника и 50 Турака је погинуло. Остатак чете је умакао.

Петроград. Цар је упутио великом кнезу Николи Николајевићу рескрипт, у ком наређује да се образује сталан савет за народну одбрану. Великом кнезу Николи поверено је да састави законски пројект о томе.

Петроград. Из Гунџулина јављају, да се тамо пронео глас, да је на руском левом крилу дошло до озбиљна сукоба. Вели се да је пало преко 500 Руса које мртвих које рањених.

Токио. „Рајтеров биро“ јавља из службеног извора 6. о. м., да су Руси напали Ченцу и Чинуанпао, али су одбијени. Главна сила руске коњице концентрисана је код Куншунчана, западно од Факушена. Она је покушала да с леђа нападне на јапанске положаје, али се морала далеко повући.

Цетиње. Кнез Никола отпутовао је у Берлин да походи Цара Виљема.

Практична Извешћа

Ц. К. У. Дун. пар. друштво

ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА

до даље наредбе

I. НА ДУНАВУ

Из **Београда** за **Радујевац** и **Галац**: четвртком, суботом и понедеоником у 5 сах. из јутра. (Средњо-европско време). (Прва пловидба 10. (23) марта.)

Из **Радујевца** за **Београд**. **Земун** и **Будимпешту**: уторником, четвртком и суботом у 11 сах. 50 мин. пре подне.

Из **Београда** за **Гроцку, Смедерево** и **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 2 сах. по подне.

Стиже у **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице** за **Београд**: уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: уторником, четвртком и суботом у 1 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби:

Из **Шапца** за **Београд**: понедеоником, средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: понедеон. средом и петком.

Из **Београда** за **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 3 и по сах. по подне.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

7. Маја 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·515	20·52	20·51
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30¾	213·25	214·25	214·05
Лутриски 2% лоз		118·—	117·—
Дувански лоз		23.50	22·50
Немач. марке 100 зл.			
„ за дец. и јан.			

У кафани код Старе

Црне Мачке

На Врачару спроћу гардиске касарне, поред доброг чистог и природног српског вина и ракије може се добити врло **добар кост,** фришких ћебапчића, *ражњића и осталих мезелука, свако поднеташе печење* **јагњеће.**

Моли за посету угоститељ.

Приватан учитељ

немачког језика јавља г. г. официрима, чиновницима и трговачким помоћницима и сваком другом лицу, који жели да научи **немачки језик,** да се преселио у Космајску улицу Бр. 25.

КУЋА велика, удобна, на лепом месту, Обилићев Венац бр. 29. (на углу до кафане „Руски Цар“) издаје се под кирију од 1. маја. За цену упитати у истој кући.

АНДРА В. РИСТИЋ—АЛАВАНТИЋ

ревиз. новина и продавац државних лозова налази се са дућаном у кући г. Стојана Николића, трговца Дунавска улица до хотела Лафа.

Кућа засебна у Охридској улици бр. 5 са три собе, предсобљем и осталим удобностима даје се под кирију од 1. Маја.

Упитати за цену и обавештење у кући бр. 9. иста улица или г. Драг. Стаменковића адвоката, Крунска ул. број 5.

У мојој кући у Иван-Беговој ул. спрам Железничке Дирекције има:

Три удобна стана:

за издавање под кирију од 1. Маја ове год. Кућа је нова, станови су пространи и са свима удобностима, у којима су озидани шпорети по најновијем начину и врло мало дрва троше, а у кући уведена је и електрика.

Коме треба нека се за гледање обрати чувару у истој авлији, а за погодбу мени сопственику у радњи Месаровића и Павловића.

У Цар Урошевој улици на Дунаву имам мањих и већих удобних станова за издавање под кирију од 1. Маја о. г.

Коме треба нека се обрати за гледање и цену моме чувару истих кућа.

Михајло Павловић трг.

ИЗВОЗНА БАНКА

Уплата последње (V.) рате од дин. 20. — и издавање сталних акција почело је од 1. априла и трајаће до 31. јула тек. године. — И уплата акција и издавање сталних акција вршиће се искључиво у Централи Извозне Банке на Сави.

25. априла 1905.
Београд.

Управа Извозне Банке

АПОТЕКА

код Црвеног Крста у Београду

препоручује: г.г. Трговцима, Хотелијерима, Кавеџијама и осталим потрошачима.

ПРИРОДАН „СОК ОД МАЛИНЕ“

изврсног укуса и мириса по 2·20 п.д. флашу од 1-ог литра.

ПРАШАК

ВЕЖЕТАЛЕ

Poudrę végétale

Од француских лекара препоручен и у целом образованом женском свету признато, као најбоље средство против разног бленороичног цурења — **флуса, белог прања** — код женских.

Цена 1 кут. прашка вежетале 3 д.
„ 1 плеханом иригатору 3 д.
„ 1 стакленом „ 4 д.

ИНЈЕКЦИЈА
КАПСУЛА

ВЕЖЕТАЛЕ

Од француских лекара препоручено као изврсно средство против акутног и хроничног (застарелог) бленороичног цурења, — **трипера, канкова** — код мушких.

Цена инјекцији 2·50 дин.
„ капсулама 3·— дин.
Шприцева, суспензорија разних.

САСАПАРИЛА ЕКСТРАКТ. Изврсно средство за чишћење покварене крви после горњих венеричних болести, као и против сифилиса и шкрофула. Цена: 1 флаша 2 динара; 6 флиша 10 динара.

☞ Главну продају за Србију и Балкан **уступио сам само: апотеци код Срп. Краља — НИКОЛЕ Ј. МАРИЋА у БЕОГРАДУ** ул. Краља Александра, где се може и добити, одакле се и поруџбине на унутрашњости по пријему новаца или уз доплату под дискрецијом одмах шаљу.

R. Frére
pham. 1. Cl. Paris.

ПРВА СРП. КРАЉЕВСКА ПОВЛ. ФАБРИКА КУФЕРА

Димитријевић и Алексић

у Београду — Фрушкогорска ул. бр. 10.

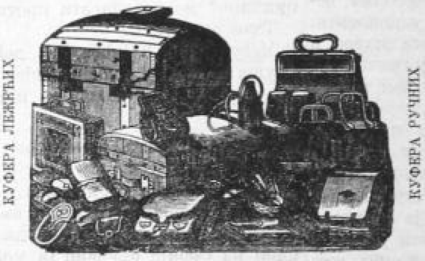

Главно стовариште Васина ул. бр. 18.

Радуј се и не очајавај путниче. У место доскорашњих тешких и неспретних страних израда, фабрика се побринула да те снабде са практичним, истрајним издржљивошћу, по лакоћи јединственим лежећим и ручним куферима од најмањих па до највећих. Кufера лежећих има од 5—150 дин. Куфера ручних од 2·20 — 80 динара комад. Торби ручних свију сорти: школских, ловачких и за пијацу. Кајиша, за плед. камашни платнених и кожних, фишеклија, ловачке футроле за пушке, цилиндере и женско рубље; новчаника, буђелара све сорте, и свију осталих артикала што у ову струку спадају; све у најбољој изради.

Конкуренција је искључена. Наше израде одликоване су на бечкој изложби 1894. год. сребрном медаљом, на смотри београдске изложбе у 1895. год. златном медаљом, и на пожаревачкој изложби 1895. године златном медаљом.

— Ценовнике на захтев трговцима шаљемо бесплатно. Поруџбине извршујемо брзо и тачно.

С поштовањем
Димитријевић и Алексић
фабриканти куфера.

Велики избор најмодернијих

амрела женских

ЦРНИХ за кишу и сунце у најтрајнијим свиленим и полусвиленим квалитетима.

У БОЈИ у свим модерним бојама украшених и клот свилених и полусвилених, са ванредно лепим и елегантним дршкама.

добила је ТРГОВИНА

Драгутина Караулића и Комп.

12—16 Кнез Михаилова улица број 27.

Пажња родитељима

Најсигурнији и највише опробан лек противу:

Шкрофула, отока, жљезда, оспи (тзв. фирцигера) и осталих кожних болести које од нечистоте крви проистичу, како за одрасле, тако и за децу јесте:

Рибљи зејтин са јодним гвожђем

OL. JECOR. D' FERRO-JODATO 0.50 од сто.

Који се од више година справља увек од свежег зејтина у **апотеци код „Црвеног Крста“** у Београду.

Овај је зејтин тако справљен да је онај обичан непријатан мирис рибљег зејтина са свим угушен тј. не осећа се, па га као таквог и стомак боље прима и врло лако сварује. Због те његове одлике и **деца га врло радо пију**.

Дуговременом употребом овог зејтина деца се поправе и угоје, добију румену и свежу боју, једном речју крв се у организму сасвим пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести ређе појављују, па и кад се појаве врло брзо пролазе.

Поруџбине ваља слати на адресу:

Апотеци код „Црвеног Крста“ Београд—Савинац.

Шиље се свуда уз доплату, цена је јенрој флаши са упуством само 2 динара.

У унутрашњости може се добити код: Рувидића у Нишу, М. Јанковића у Крагујевцу, С. Тодоровића у Лозници, Трајсића у Смедереву и В. Јовановића у Паланци.

Задруга за Подизање Зграда

приам новац до 6% интереса по споразуму.
Има кућа на продају.
Прима се подизања зграда.
Израђује планове и предрачуне.
Има плацева на продају, а сви се налазе у варошком рејону.
Посредује за продају и куповину кућа и имања.

Власник **Павле Маринковић** Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 113. БЕОГРАД, ПЕТАК 13. МАЈА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

АДМИНИСТРАТОР

„Правди“ је потребан вешт и вредан администратор. Јавити се могу само они који су потпуно версирани у администраторском послу. Плата је добра.

Зашто се кочи?

—:—

И четврти дан прође од како се констатовало: да са овом данашњом Нар. Скупштином нико не може да ради, и од како је Влада поднела оставку, и криза још није решена. И странка која је до сада била на Влади, као и странке које су влади изгласале неповерење, констатовале су да је из ове парламентарне кризе једини излаз: распуштање Скупштине и поновно апеловање на народ, па у пркос томе, питање: да ли треба ићи на нове изборе? још није дефинитивно решено.

Ко кочи? То је данас питање које лебди на свачијим уснама, и на које сваки има спреман један исти одговор: да монарх не жели распуштање.

Констатујући то на основу онога што из оних многобројних парламентарних и парламентарности непознатих конференција избија на јавност, свет са чуђењем тражи основана разлога томе кочењу, и, не налазећи га, пушта фантазији на вољу, да она распреда узроке и мотиве овом кочењу. А по себи се разуме да ти измишљени и произвољно створени разлози никако не иду у прилог круни, јер где нема умесна разлога тамо се траже и изналазе неумесни.

Узбуна, па, ако се сме рећи истина, негодовање, које је ово кочење у јавности изазвало, у толико је веће, што се у њему испољава нешто, чега од 29. Маја на овамо није било — а то је изненадно активно учешће носиоца круне у политичким питањима. Изгледа да је принцип немешања изненада напуштен, и да сада настаје ера активног учешћа круне у државним пословима. Ако је та промена збиља наступила, онда ће њу многи и многи у Србији поздравити, а на првом месту ми, који смо и доказивали: да је носиоцу круне *дужност* да се меша у државне послове, у колико му то устав дозвољава. Али, што неће ни један паметан и поштен политичар одобрити то је мешање круне у државне послове мимо устава и уставом прописаних граница.

Ми нећемо да се упуштамо у третирање питања: да ли је противљење крунино општој жељи: да се Скупштина распусти и да се нареде нови избори, основано на уставним правима круне, а још мање помишљамо да то без потребног коментарисања тврдимо. Али, акцептујући оно што су већ сви акцептовали: да је Круна једина која би желела да се са овом Скупштином и даље ради, ми хоћемо да упозоримо на факат: да такав захтев Крунин не иде у корист ни земљи ни Круни. Када се и Влада, и опозиција и целокупно јавно мњење изрази за распуштање Скупштине, тврдећи да је то једини излаз из ове несрећне политичке сутуације, у којој се земља налази, онда Круна не може имати никаквих разлога, па, ако се хоће строго уставно, чак ни позитивног права да се томе противи, јер би у противном случају тражила нешто што не само нико у земљи неће, него што је чак и немогуће извести. А оно што нико у земљи неће и што не може бити, не може се сматрати ни као уставно, ма како се Устав и границе крунииих права тумачили.

Тако то данас схваћа сваки, и политичар и неполитичар, и за то је свакоме и непојамно зашто се кочи и тражи оно што је не неуставно, но апсолутно немогуће.

Ми никако не можемо ни да умотримо ни да разумемо: на што се иде, ни шта се хоће оваквим радом? Краљ има права у уставној земљи имати своје гледиште и заузети извесно држање, па ма оно и не одговарало у извесним приликама жељама *већине*, али то може бити само у изузетно важним приликама, и на строго прецизираним питањима. Сем тога, Краљ мора одмах испољити јасно своје гледиште, те да се земља и бирачи могу изјаснити и разумети у чему је ствар. Најзад, Краљ може учинити то кад његова жеља дође у сукоб са тежњама и вољом *већине*.

Но данас није ни један од тих случајева. У питању није једна ствар прецизирана и одређена, него једна општа оцена прилика. Само питање распуштања Скупштине није судбоносно, и најпосле мишљење краљево није дошло у опреку с мишљењем *већине*, него је цела земља — све скупштинске фракције и сви органи јавног мњења — једнодушна у жељи да се ова Скупштина распусти и да се нови избори распишу.

И према томе ми не разумемо ово опирање нити му видимо права разлога.

У сваком случају од овог продужавања кризе интереси земаљски и државни претрпеће извесну штету, а за то неко мора носити одговорност.

Међутим знамо: да сад немамо Владе, која за ово одуговлачење кризе пристаје да понесе одговорност.

КРИЗА

—:—

Комедија се продужује.

Ово је „свето стање“ врло духовито. Од како се оно зацарило у Србији, ми смо доживели и такве ствари, што их до сад нико ни у сну није виђао. Ова је криза нарочито препуна тих реткости: Прво смо у њој видели: да Влада прави сама себи опструкцију, т.ј. да владини посланици утекну из Скупштине, да она не би могла радити. То је било као што знате у недељу. Сличног случаја нема ваљда ни у — Лотар-Бухеру! Мањ ако „Самоуправа“ не пронађе то у каквом Пелагићевом напису.

Затим смо доживели оно јалово гласање, те је српска Скупштина била до сада једина на свету, која није била у стању ни да се конституише. На тај је начин савршено поништен указ о *њеном сазиву*. Скупштина, у пркос указу, још није ту, а њена ситуација није другим уставним указом регулисана, него се ово неуставно стање продужава.

После су настале неке дворске конференције, којима је једино објашњење и извина, *што се већ некад тако радило.* То је остала још једина и најјача одбрана у пуно ствари овом светом стању. Сад се само позивају на прошлост. Самосталци, који су некад тако осетљиви били, сад се мувају и чешу о разне шугавце и реакционаре на тим конференцијама, без икаква зазора.

Све то сачињава једно стање за које се може рећи „noch nie da gewesen“!

Четврти дан кризе.

У среду вече звати су Љуба Живковић, у пркос свом качеству обичног партиског редова, и Љ. Стојановић у Двор и питани су: шта они предлажу као излаз? коме да се повери извршење нових избора? У место прецизног одговора, они су рекли: да не могу ту ништа саветовати, јер Пашић није поднео *писмену* оставку. Њихови су се најташи по вароши страшно скандализирали на ту „ујдурму“ Пашићеву. У ствари Пашић заиста није поднео писмену оставку, али је усмено Краљу рекао да Влада даје оставку, ако се не дође до нових избора. Привременом председнику, пак, *писмено* је јавио да је Влада дала оставку.

Пашићево тумачење.

Тако стање ствари дало је повода многима, који и иначе не верују Пашићу, да пронесу како Пашић сад гледа да изврда и овако „толкује“ свој положај.

Влада налази да се с овом Скупштином не може радити и да је треба распустити. Ако се то њено гледиште не усвоји, она даје оставку, а како су се и све фракције и сви јавни органи изјаснили, да се с овом Скупштином не може радити и да је *треба* распустити, то Влада нема потребе да даје оставку, јер се и Краљ мора с њом сложити, пошто то цела Скупштина тражи. То би изашло на то, као да је на тај начин Пашићу Скупштина издала *посредним* путем поверење, јер је усвојила његово гледиште. И зато он тражи да остане.

Свако ко није апсолутно слеп или тотално глуп може видети да је овако резоновање прост софизам.

Стање је овако: нико у овој Скупштини нема већине, Влада, дакле, мора пасти. Њој се **пре свега** оставка мора **уважити**, па тек онда саставити тако кабинет како би слобода избора била потпуно ујамчена. И то је све.

Ваља, дакле, само бирати лица, која би давала довољно гаранције да ће избори бити слободни.

Фузионашки клуб.

Опет се јуче састао и остао је при својој старој одлуци: да нико из њихове групе не сме узети никаква учешћа у новом кабинету ако Краљ уважи оставку Пашићу.

Самосталци у Двору.

Јуче пре подне звати су прваци Самосталски у Двор: Љ. Стојановић, Љ. Давидовић, Јаша Продановић и Вл. Тодоровић. Из овога се позива дало закључити: као да ће Краљ њима поверити Владу.

Кандидат за председника пословног министарства.

Јуче око 11 ч. пре подне отишла су дворска кола у Касацију и одвезла у Двор г. Ђоку Павловића, председника Касације, кога је звао Краљ. Држи се да је Краљ њему нудио састав кабинета, но да је г. Ђока одбио.

Тако исто је зват у Двор и г. Љ. Каљевић.

Љ. Живковић искључен.

Сад тек изилази дело на видело: да г. Љ. Живковић није дао оставку на шефство самосталске странке, него да је с тог места просто најурен.

Кад су га другови посланици припрли са свију страна питањима: зашто је он радио на зајму? и шта је све радио? он је ударио у лагање. Прво је рекао да се само једном видео с Пачуом у Паризу, а мало после је признао да се видео тричетири пута, најзад је признао да се виђао с њим често, и да је с њим и ручавао и вечеравао по Паризу.

Кад је услед негодовања, на које је наишло такво његово врдање и лагање, понудио оставку, нико се није мрднуо да га од тог корака одврати.

Он је о свом иступању написао и изјаву, која ће изаћи у — „Самоуправи“.

Тако је свршила та пропалица.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Криза у Угарској.

Гроф Јулије Андраши већ је стигао у Беч и до сада је свакако већ био у аудијенцији код Краља. Нико не зна са каквим је инструкцијама Андраши отишао у Беч, ма да сви листови опозиционе боје тврде, да Андраши није опуномоћен од стране опозиције да ма у чему од њезиних захтева попусти. „Будапести Хирлап“, лист који се сматра као орган барона Банфија, признаје отворено, да је гроф Јулије Андраши збиља најпогоднији човек коме је уједињена опозиција могла поверити улогу посредништва између ње и круне, али да се ипак од његове мисије нема шта много очекивати. „Ми отворено признајемо — вели „Пести Хирлап“ — да ничег доброг од ове мисије не очекујемо, јер предвиђамо непрелазан јаз између појмова круне и појмова парламентарне већине. У војеним питањима постоји и данас још она иста неприступачност, која је решење кризе још у почетку учинила немогућном. С тога сматрамо као једну политичку и моралну немогућност, да опозиција свој војени програм, без одговарајућих концесија, узме као предмет за трговање и да ту базу напусти због мандата већине. У колико се гроф Андраши буде показао достојан поверења већине у толико ће се са већим тешкоћама морати борити. Кад би он покушао да, мимо тачно ограниченог му делокруга, води своју личну политику, онда он за то не би добио пристанак већине. Он би тиме могао да успе само у томе, да одвоји дисиденте и да на тај начин разбије коалицију, али не би из тих хетерогених странака могао створити већину за свој рад. У осталом, за такву улогу гроф Андраши се не би дао ни употребити. На основу свога мандата, он има да заступа само становиште адресе. Али, кад би он бар толико успео: да помоћу поновне поделе допуњујућих округа у Угарској осигура код сваке регименте већину маџарског елемента, те да се на тај начин осигура и облигаторно увођење маџарској језика код регименте као званичног језика, онда би имали бар неке наде да ће се криза моћи решити, јер кад у регименти превлада маџарски језик онда он силом околности постаје и језик за командовање."

О РАТУ

—:—

О Рождественском.

Из Париза се пронела вест, којој се не зна извора, да је адмирал Рождественски умро. „Телеграфска Агенција" из Петрограда јавља да о томе није ништа познато у Петрограду. Ова се вест пронела и по Лондону, ма да је и руско посланство у Паризу објавило да ни руској влади није о њој ништа познато.

Ђенерал Каулбарс.

Руске „Новости" имају из Одесе вест, да ће командант друге манџурске армије ђенерал Каулбарс ускоро напустити овај положај, услед слабог здравља.

С манџурског бојног поља.

Поводом последњег извештаја из Токија, да је једно руско коњичко оделење покушало да странпутицом удари на Факумен, вели војни стручњак „Нове Сл. Пресе" ово:

Кад се коњичка извидница крене против непријатељског фронта, онда то има увек мали, управо само спољни успех, јер се тада највише може учинити то, да се констатује где се непријатељ налази и које је тачке јаче посео. Хоће ли се да дозна што тачније о груписању непријатеља у дубини, онда се мора заобићи једно од непријатељских крила, те да се удари са стране, а то је са руске стране оним коњичким испадом покушано да се изврши. Једно кавалерискo оделење прешло је у близини кинеске границе реку Љао, и доспело је до у близину Факумена — места које лежи доста далеко иза западног крила јапанског операционог фронта. Према томе је ово руско оделење збиља дошло иза леђа јапанском крилу, али није успело да пређе друмом Факумен — Сиаотатсе, и да оде даље на исток, но је морало да одступи пред предохранама Јапанаца. У колико су Руси овим актом имали успеха, не може се сада знати, али се мора признати да је овај испад извршен веома вешто и јуначки. и да у свему подсећа на испад ђенерала Мишченка на Хунху.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

Г. Стојан Новаковић, био је код Краља јуче у 4. ч. по подне и остао је пун сахат. Г. Новаковић се изјаснио против зајма и саветовао распуштање Скупштине.

Покушаји измирења. Јуче по подне су се опет клубови лонцали, а све у циљу „да би се одазвали жељи Господаревој" те да се споразуму, да се не би Скупштина распуштала. Сад се већ ачик угађа „жељама."

Клубови. Јуче по подне у 4 ч. фузионашки је клуб држао седницу у скупштинској згради, и дискутовало се о измирењу фузионаша и самосталаца. Све се то ради „по жељи". Посланици само слежу раменима и чуде се: каква је ово нова напаст!

Опет једна жеља. Камарила, видећи како се води велики рачун о жељама, зачела је и ту жељу: да се мандат овој Скупштини продужи до прве смрти. Тако ће се сасвим избећи опасност, која може наступити после нових избора.

Исправка. У јучерањем броју „Правде" у рубрици „Припреме за 29. мај" изашла је штампарска погрешка која квари прави смисао једној тврдњи. У другом ступцу ове рубрике где се вели: „Управника, о чијим финансијским операцијама са обављачима проститутских радњи..." треба да стоји: Управника који не зна о финансијским операцијама са обављачима проститутских радњи..."

Молимо читаоце да ову погрешку приме к' знању јер је испала сасвим нехотично.

Жалосна појава. Прекјуче између 12 и 2 и по часова по подне украђени су из професорске канцеларије „Прве Београдске Гимназије каталози VI, VII и VIII разреда. Разуме се каталози са ђачким оценама.

Ово је збиља карактеристична појава, нарочито сада при свршетку године када оцене играју пресудну улогу у питању о прелазу и непрелазу ђака у старије разреде.

Читуља. Наш одличан пријатељ, примеран и угледан свештеник Чеда Ћирић, из Синошевића, после подужег побољевања, умро је јуче; рано и прерано у својој 36. години.

Пок. поп Чеда, својим животом и као грађанин и као одан слуга Божији, био је вољен и омиљен не само од својих парохијана, но од целе Поцерине. Он је био пун милосрђа, његова рука многог је пријатеља помогла; за прогрес и истину енергично је се борио а противу варалица и лажних демократа политичких, и овој напасти није било земљишта у његовој општини и околини.

Лака му земља и трајан спомен, међу нама пријатељима, које је од срца волео.

Оставка г. Д-р В. Бакића. У данашњем броју доносимо, под рубриком „Из Школе и Цркве", акт којим је г. Д-р Војислав Бакић, поднео оставку на хонор. професуру у Университету. Обраћамо на њега пажњу читаоцима.

И штета и неправда. Поводом наше белешке о накарађивању Кошутњака, послао нам је један пријатељ неке податке о промени која је у надзорништву Кошутњака учињена, а која је свакако то накарађивање и изазвала.

До пре кратког времена био је надзорник — јегер — Кошутњака, неки Велимир Петровић, ислужени наредник, кога је за то место препоручило наше Ловачко Удружење. Тај је човек вршио ту дужност — по уверавању нашег извештача веома савесно — за 50. динара месечно и то тако да је и његова жена радила, водећи бригу о живини која припада двору. Некоме је пало на памет да на то место доведе стручњака, и тако је чак из Чешке доведен данашњи надзорник, чија се „стручност" тако лепо испољава у накарађивању Кошутњака. Разуме се да је онај Велимир најурен из службе. Већ само то што се један ислужени српски подофицир, који је у дужности био исправан, просто најурује, неправо је, а та неправда постаје и штетна, кад се томе странцу плаћа сада годишње 2000. дин. на место 600. дин. колико је плаћано оном сада отпуштеном Србину.

Не поричемо дворском економу или управнику Двора право, да отпуштају и постављају на то место кога хоће. Али, верујући да им није намера да, користећи се тим правом, наносе некоме неправду а својим буџетима штету, ми их на ово упозо[illegible]мо.

Лекарски указ. Јуче је публикован указ о размештају среских лекара.

Преминула. Јованка, кћи нашег вредног и савесног глумца Јеврема Божовића, преминула је прекјуче у подне после дугог боловања, а у најлепшем цвету своје младости.

Јуче је по подне сахрањена уз саучешће великог броја пријатеља њенога оца.

Шаљемо њеним уцвељеним родитељима наше најтоплије саучешће, а младу сиротицу Бог да прости!

Чиновнички збор. Удружење државних чиновника držaће први јавни збор у недељу 15. ов. м. у 9 часова пре подне, у просторијама хотел „Париза" (Теразије). На збору говориће Д-р Воја В. Рашић, као секретар Глав. Одбора: О потреби да се државни чиновници удруже. Овом приликом изнеће се и сва корисност основаног Удружења државних чиновника, и даће се реч свима који буду хтели говорити по овом предмету. Улаз је слободан и бесплатан. Обраћа се пажња нарочито г. г. чиновницима, који би требало да буду на овоме збору у што већем броју.

Верени. Г-ђица Љубица Ил. Стојановића верила се са г. Аксентијем В. Радојковићем пешад. поручиком. Честитамо младенцима.

Важне вести

—:—

Будући полициски кандидат.

У јучерањем броју „диспозиционог органа № 2" испустио је Чеда Циклоп једну изјаву, у којој објашњава своје деловање као полициског агента при угушивању опозиционих листова.

Сад је то потребно пред изборе те да га полиција „подржи" при „истима".

Сава сочиво.

Читалисмо да ће наш оседели ђенерал Сава поћи о државном трошку у Берлин, те да тамо буде сват при венчању немачког престолонаследника. Неопажено је прошло: да тамо Сава иде као изасланик *Државе*. Међутим зна се: да ни једна *држава* не шаље своје изасланике при таквим церемонијама, већ да то чине владалачки домови. Али да један владалац пошаље свог изасланика негде, ваља да буде позван, а ми, колико се сећамо, нигде не прочитасмо у званичним новинама што о каквом позиву.

Да нам не изгледа наш добри Сава тамо у Немецкој као неко сочиво на Божић? Или пошто сочиву сад није сезона, бојимо се да не личи на какав *боб*.

Морална неодговорност.

Одговарајући „Правди" на њезин чланак „Краљева Одговорност", „Самоуправа" вели:

„Где нема уставне и законске ту логично не може бити ни моралне одговорности, иначе уставна одредба о владалачкој неодговорности била би потпуно илузорна".

Дакле тамо где нема уставне ни законске одговорности за Краља, тамо нема ни моралне одговорности? Па лепо, само нам ви заборависте рећи: за кога краља важи та ваша теорија; да л' за све уставне краљеве у опште, или само за данашњег Краља Србије?

За све уставне краљеве, велите ви.

Е па добро, али, онда то свакако важи и за убијеног краља Александра. А кад је он и морално био неодговоран за оно што су Владани, фузионаши и Цинцар-Марковићи, радили зашто је он онда убијен, и зашто сте ви то убијство прогласили за акт спасења отаџбине? Кад је он био, за све што се под његовом владавином

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

(НАСТАВАК)

Али ова светлост од горе мамила ме је толико, и ја сам се дала ухватити! Сад опет идем — доста сам видела! — Тако? Па шта си ти то видела? — О, велику лепоту, дивљења достојну, истинску лепоту, ујаче! Али и много отмености, много снисходљивости за нашу кућу." — Твоји то не налазе! рече он оштро. — „Изгледа тако, додаде она слежући раменима:" „Али су они и много паметнији од мене. Мени је од увек сујета мојих предака, старих платнара, била у крви — ја не примам радо нешто на поклон". Он се измаче од ње. „Сад ћу те морати оставити твојој судбини" рече јој суво, и поздрави је лаким покретом главе. „Али молим те, још један тренутак! Кад бих ја била Госпођа с' Драгим Камењем, могла бих безопасно ишчезнути, и не бих те морала трудити; али овако те молим да за један часак затвориш врата од салона, да бих могла промаћи".

Он брзо приђе к вратима, дохвати оба крила и затвори их за собом. Маргарита прелете преко коридора; чу како изнутра једногласно протестирају против затварања врата, и пре него што је спољна врата за собом заклопила виде како се оба крила полако отварају, како се мушка глава крадом провуче, свакако да види да ли је дошљак нашао излаз. Дивно! Крути Господин Начелник и горделљива Грета у комплоту. То није могао ни сањати!...

Кад уђе у полумрачну седећу собу изненади је неки узвик. Врата која су водила у кујну нагло се отворише и Барба изјури одатле.

„Буди паметна, Барба" рече Маргарита смејући се и пође за њом до на праг јасно осветљене кујне. „Ја ни мало не личим на оцу у великом црвеном салону, а прозрачна, танка као г-ђа Јудита, ни то нисам!... Ходи и дај ми руку верна душо. — Често сам за том чезнула! Јесте, — и она пружи њену лепу, малу руку — „топла је и од меса и костију је, узми је слободно"!

И „стара верна душа" постаде на један пут као луда од радости. Она не само да зграби руку, него је и протресе тако да је младој девојки било као да јој вид и слух се одузима, и сузе јој јурнуше на очи... Да, пет година је већ прошло, не зна ни сама како! И од Грете је постала дама, савршена. — „Као каква мала дивља мачкица она би неки пут од натраг скочила ми на леђа, кад нисам била љута, и док се бејах задубила у моје прање", — говораше она судопери у кујни и брисаше смејући се очи — да, била је ужасна! Али" — њен јасни глас спусти се у шаптање — то опет нисте требали да чините, госпођице — т. ј. ја мислим да са таквима као што су они горе у ходнику, не треба човек да се упоређује. Има једно „али" у томе, а ви сте и иначе тако бледи, сувише бледи!" — Маргарита се силом уздржа од смеја. „Дакле и ту све по старом! Е па да — успе су се стезале у ироници — на нама нема мрље, довољно смо конзервативни", говорила је тетка Софија кад је Рајнхолд откинуте руке и ноге мојих лутака брижљиво скупљао и респектирао као стару својину... Имаш право, Барба, бледа сам, али ипак доста свежа, да би могла чувати своје тело и свој живот од твојих духова. Ти ћеш у осталом видети како ће у нашем оштром тирингском ваздуху моји образи бити румени као Бонсдорфске јабуке... Ал' слушај!" — кроз отворен кујнски прозор звонио је опет младићски глас, — сад ми кажи „ко то тамо пева у доњој кући?"

То је мали Макс, унук старог Ленценса. Његови родитељи кад су умрли деда и баба су га узели код себе. Он иде овде у школу и мора да је дете од једног сина зове се Ленц. Иначе ништа више не знам да Вам кажем. Ви знате то су тако мирни људи; ако им се догоди жалост или радост, други хришћанин о томе ништа не чује. А наш госп. Саветник и г-ђа Саветниковица не могу никако да трпе да неко од нас и спомене да у доњој кући станује свет. То је због сплеткарења, знате, госпођице, и заиста тако просто се не сме показивати кућа као што је наша... Малишан наравно много распитује шта се код нас ради — то је леп дечко, госпођице Грета! — Али тај је од првог дана без бриге ишао у двориште и ту се игра као са неким правом, онако исто као што сте ви и млади госп. Рајнхолд тутњили по њему.

Браво, дечко! Храбар мали момчић, у њему има снаге и сигурности у самог себе, — говораше Маргарита за себе.

Али шта на то вели стара мајка?

Е па, госпођа Саветниковица, та вам је разуме се љута и бесна, а тек млади господин, ах, ах! она пронесе руку кроз ваздух — ту има много зле крви! Али све то ништа не помаже, и још једанпут тако јасно „кроз цвеће" да се даје на знање, госп. Саветник као да нема ушију.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

догодило, и уставно и законски и морално неодговоран, како сте смели његово убиство прогласити за патриотско дело, кад се у целом свету убијање уставно, законски и морално невиних људи кажњава као злочин?

Шта сте зинули сад!?

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

Оставка г. Д-ра Војислава Бакића.

Г. Декану Философскога Факултета.

Не могу се примити дужности *хонорарнога* професора из ових разлога:

1.) Што при наименовању и прибирању *редовних* професора није узета у обзир *потреба* универзитетске *наставе*, нарочито за философско-педагошку струку; јер код мене се овога семестра уписало 99 слушалаца *педагогике* (73 редовна и 26 ванредних), од којих има 30 редовних и 16 ванредних (свега 46), којима је педагогика *главни* предмет; а у *педагошки семинар* уписало се 39 чланова: 27 редовних и 12 ванредних; свима је педагогика главни предмет;

2.) Што је струка, коју сам ја заступао у Великој Школи, *омаловажена*, јер се за њу сада одређује *привремени* наставник, док је она од 1892. год. имала сталну катедру, коју сам ја заузео по скоро једногласном избору Академијскога Савета;

3.) Што ми је философски факултет, избором за хонорарног професора, *признао квалификацију* за *редовног* професора Универзитета, јер, по закону, хонорарни професор мора имати исту квалификацију као и редовни професор; па ми је, при свем том, понудио *нижи*, привремени положај на Универзитету, а није ме хтео предложити за *редовног* професора, и ако има још једно празно место у том факултету;

4.) Што ми се, *деградовањем* од редовног професора за хонорарног, *слаби ауктиоритет* пред слушаоцима Универзитета, а мој се предмет сматра као *споредан*; а колико је то *штетно* по наставу, то ја најбоље знам, јер то улази у круг мојих предавања;

5.) Што сам ја, почев од 1893. год., непрекидно *радио* на подизању Велике Школе на ступањ *Универзитета*: у разним комисијама, у Академијском Савету, у Министарству Просвете; састављао сам законске пројекте, писао сам чланке и држао сам беседу о том на Св. Савској прослави, у опште радио сам на том дуже и више него ма који други професор Велике Школе, и кад сам, заједно с осталим факторима, успео у том, онда, место награде за толики труд, *уклоњен* сам са моје катедре у сред озбиљног наставничког рада, у тридесетој години беспрекорне професорске службе, на *недостојан* начин: без правилног разрешења од дужности, кажњен смањењем плате, понижен пред својим ученицима и пред осталим светом, — и ако г. министар признаје, да је „досадашња Велика Школа достојно завршила свој развитак.“

Молим г. Декана, да ово саопшти савету философског факултета, коме сам захвалан, што ми је *једногласно признао* квалификацију за *редовног* професора Универзитета.

5. Маја 1905. год.
Београд.

С одличним поштовањем,
Д-р. Војислав Бакић с. р.
проф. Вел. Школе у пен.

Из народа

Где да буде веза?

Нека јавна гласила учестала су изношењем, да је комисија за трасирање и стално обележје — Тимочке железнице, завршила свој рад; једни тврде, да ће веза са румунском жељезницом бити код Радујевца, међутим друга гласила објављују, да је г. Велимировић, као стручњак, нашао за умесно, да се таква жељезничка веза изврши код Кусијака због праве и краће линије.

Поводом тога, лист „Трговински Гласник“ нарочито бр. 88. — сигурно из наклоности, да жељезничка веза Србије и Румуније буде код Радујевца, а не на ком другом месту — наводи, да на Румунској страни, спроћу Радујевца постоји село „Груја“ *око ког села да се завршује Румунска железница*, која долази од Крајове (унутрашњости Румуније).

У бр. 61. „Правде“ били смо изнели, како је под владом г. Новаковића био донет закон о грађењу жељезнице „Ниш Кладово“ али променом владе, промени се и мисао такве жељезнице! —

Сада, када међ онима, који данас ведре и облаче, нема одушевљења за општу ствар, нема патриотизма; срез остављен без посланика из своје средине; на ћутуку никога да се истински о овоме срезу брине; у оваквој жалосној нашој мутљавини, ево како други пренагљују, да се жељезничко питање час пре реши, на штету оног г. Новаковићевог закона и вечиту штету нашег среза!

Ради постигнућа цељи износе се јавно факта и која не постоје. — Мени је жао, што ћу много цењеном листу „Трг. Гласнику“ учинити једну малу примедбицу, да се Румунска жељезница која иде из Крајове — унутрашњости Румуније — не завршује око Грује, спроћу Радујевца, већ таква Крајовска Румунска жељезница иде преко села и вароши: Страхаја, Прунишора, Поројне, *Турне-Северина*, а завршује се код Врчорове на граници Аустро-Угарске, где се спаја са аустриском жељезницом. — Од Грује до Прунишора има на 60—80 км., па једно због такве даљине, а најглавније и због терена, живог песка, брда и т. д. сумњам да би икада Румунија пристала да своју Крајовску жељезницу обрне на Грују—Радујевац; и онда шта је Србија учинила, кад би жељезницу саградила до Радујевца а још мање до Кусијака!? — Има ли кога да о свему овоме размисли! — Истина чувеном бојеру Штирбеју, чије је село Груја, годи и још како годи, да код Радујевца буде саграђена чак и жељезничка ћуприја преко Дунава; али ми мислимо да у Србији немамо Штирбеја, већ да је Србија и нами Кључанима — мила мајка! —

У прастаро доба, када су силни Римљани — тако рећи — владали целим светом, да би спојили везу света „југа“ и „севера“ зар нису овде код Кладова и Турне-Северина, преко Дунава сазидали чувену „Тројанову“ ћуприју, од које и сада постоје бедеми и с' једне и друге стране обале дунавске; и зар су онда Римљани такову ћуприју шетње ради сазидали, или каквих светских потреба!?... Па шта сад хоћемо? Зар баш на Штирбејеву Грују?! — То сигурно трговина захтева, но молимо која трговина, светска или само појединих — зна се чија! —

Ми Кључани, и ако смо у овом времену без добрих вођа и искрених пријатеља, нарочито у овом нашем животном питању, — сачекаћемо на ток ове ствари, па ћемо по потреби опет проговорити, али ћу онда изнети разложно: и говор садањег министра грађевина на интерпелацију б. посланика Станоја Х. Станковића; и тражење б. посланика г. Ђорђа Михаиловића, као и саму конвенцију сачињену у Букурешту 6. Јануара 1898. г. између Србије и Румуније, *да се на Дунаву, између Турне-Северина и Кладова сагради мост ради везе гвоздених путова Србије и Румуније*“; када је таква конвенција сачињена по нарочитој онда жељи оба владара (о свему овоме види стенографске белешке о раду Народне Скупштине за 1901. год. страна 1401., 1403. 1404.) Шта више изнећу и оригиналне резолуције од 1. и 4. Априла 1893. године, донете у Кладову на скуповима од толиких изаслатих трговаца Турне-Северина и великог броја трговаца из Кладова и среза (на којима сам се онда као присутан и ја потписао) о постигнутом споразуму, — па према свему овоме, свет ће видети: шта се сада ради, а на чијој је страни правда! —

Кладово, 26. Априла 1905. г.

Јов. Радовић
пензионер

ПОЛИТИЧКЕ МИСЛИ

Једна, према противнику поштена и искрена државна Влада, међу самим лажовима, немогућа је, јер би то била Влада самоуништења.

Холцендорф.

ТЕЛЕГРАМИ

(12. маја.)

Баку. Персијски шах стићи ће овамо 14. маја.

Петроград. Адмирал Бириљев постављен је за главног команданта пацифичке ескадре; адмирал Николов вршиће привремено на место Бириљева дужност шефа флоте у балтичким пристаништима и дужност војног губернатора Кронштата. — Оклопњача „Слава“ готова је и данас је први пут исповила ради пробе.

Беч. Андрашијева аудијенција код цара остала је без резултата, јер се није могло доћи до споразума у питању војске. Андраши се враћа по подне у Будимпешту.

Петроград. Ђенерал Лињевић телеграфише 10. о. м. цару, да су Јапанци дочекали у шанчевима пушчаном паљбом једно руско одељење, које је продрло до станице Чантацу. Руси су напали на шанчеве северно од станице, Јапанци напусте своје положаје и повуку се.

Цетиње. Око 1000 наоружаних мусломана нападоше српска села Борицу и Крупицу, у мутесарифлуку пљевљанском, близу црногорске границе. Борба је трајала цео дан. Не зна се број жртава, али их, нема сумње, има. Мутесариф пљевљански послао је војску да угуши неред, али како су турске власти немоћне, црногорска влада тражила је од Порте да предузме мере, да би се спречило проливање крви и повратио ред на граници.

(специјални)

Ковно. У једној великој овдашњој фабрици раденици, незадовољни надзорницима, тројицу су метнули у вреће, потоварили их на кола и изгурали напоље; рад је ипак продужен.

Петроград. Велики кнез Михајло Александровић постављен је за председника царског историјског музеја.

ПОСЛЕДЊИ ЧАС

Краљ је јуче пре подне био заузет око славе у гарди, а у току дана је примао још разне политичаре. Г. Пашић је у 4 и по часа по подне отишао у клуб и изјавио: да је свако даље консултовање и дискутовање завршено и сад се само чека **решење Краљево.**

Чекајмо!

Манила. Рајтер доноси вест, која има да се потврди, да су се флоте сукобиле јужно од Формозе. Јапанци су потучени.

ПОДЛИСТАК

НАШИ НА СТРАНИ

Н. А. Љејкина

VI

Е?! У таком случају поручујем за себе мало рибице — „сељотке“. Чудо што ми се то једе. А како се зове немачки „сељотка“?

— Од куд бих то знала?

— Чекај, сам ћу запитати. Кељнер! Хабензи гарнирану сељотку? окрете се келнеру Никола Ивановић.

Овај избечи очи.

— Сељотку, знаш што се гарнира?..... понови Никола Ивановић. — Што се даје с купусом, шунком, бубрезима и разном дивљачи?... Нихт ферштајн? Ништа не разуме.

Глаша, како се зове кувано прасенце с реном? То бар да узмем.

Жена се даде у мисли.

— Зар ни то не знаш?

— Стани,... знам... Свиња — швејн, А прасенце....

— Хабензи детенце од швејн? пита Никола Ивановић момка.

— Швајнбратен? О! ја... одговори му овај.

— Ама не треба нама брат, него — „дитју от швејн“.

— Дете се зове немачки кинд, умеша се жена. — Стани, да питам ја. — Швејнкинд хабензи? постави она келнеру питање.

— Чекај, чекај... Ја хоћу швејнкинд скуван и хладан...

— Кальт, додаје жена.

— И то с кајмаком и реном... Хабензи?

— Nein, mein Herr, одговори момак а једва се уздржава од смеја.

— Е, ето видиш, да се ни по карти без телеграма не може добити. Вели — нејн, намигну на жену Никола Ивановић. — Леп ред, нема се шта рећи!

— А како смо отоич могли да добијемо котлете и да их понесемо собом у марами?

— То је било у хитњи и момак није добро разумео у чему је ствар, а ваљда је држао да смо послали телеграм... И после, ми смо оне котлете просто на просто отели, бацили новац на сто и побегли. А сад, како видим, не можемо тако... Је ли да не можемо, келнеру?

— Ето ти, вели да не можемо.

— Nein, mein Herr.

— А ти му дај бакшиш, па ће се моћи, саветује жена. — Гурни му новац у руку. За двајест копјеки све ће учинити.

— Истина, да покушамо! Кељнер, немензи ово на тее, и брингензи швејнкинд... Узми, узми... Шта ти је? Нико неће опазити. Изгледаће као по телеграму, говораше Никола, ћушкајући келнеру две монетице по десет пфенига.

Момак не узима.

Nein, mein Herr. Jch habe schon gesagt, dass wir haben nicht.

— Не узима... значи, код њих је строгост, па не сме.

— Онда затражи бар бутерброда са сиром. Можда ће то моћи, рече жена. — И ја сам нешто гладна.

— А можемо ли добити бутерброда без телеграма? снова пита Никола Ивановић.

— Бутерброд мит кезе и мит флејш објашњава жена.

— О, ја, Мадаме.

Келнер отрча и донесе што је тражено.

— Е, хвала Богу! повика Никола Ивановић и узе јести. — То јест, реци ти код нас, на пијаци, ма коме било, да у Немштини има какав град, где путницима на станици дају ручак и вечеру само по телеграмима, за живу главу, нико ти не би поверовао! говораше Николај Ивановић и у чуду рашири руке.

VII

Воз, на коме су Никола Ивановић и Глафира Семјоновна требали да путују у Берлин, морао је доћи у Кенигсберг у један час по поноћи. Чим сказаљка на сату показа $12^1/_2$ часова, супрузи пренуше и стадоше се спремати да изиђу на платформу.

— Брже, Глаша, брже, да како не закаснимо. Ђаво их знао какав поредак имају! Може се догодити да воз и пре одређена времена дође. Ако се нађемо на платформи, нећемо закаснити, тако је Никола Ивановић журио жену. — Чим воз прође, одмах ћемо ускочити у њ'. Само живо.

— Хајдемо, хајдемо, одговори жена, излазећи иза стола. — И знаш ли шта још: узми ти још који бутерброд на сваки случај; добро те их овде без телеграма дају, јер се на другим станицама може десити да нам ни то неће дати без телеграма, те не би имали шта сутра доручковати и ручати.

— Тако је, брате, тако...

И супрузи захватише пун пакет бутерброда па онда изиђоше на платформу. На платформи још никакве публике не беше.

Жељезничка послуга врљала је тамо амо, пушећи цигаре, или на луле.

(наставиће се)

⁂

Практична Извешћа

Ц. К. У. Дун. пар. друштво

ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА

до даље наредбе

I. НА ДУНАВУ

Из **Београда** за **Радујевац** и **Галац**: четвртком, суботом и понедеоником у 5 сах. из јутра. (Средњо-европско време). (Прва пловидба 10. (23) марта.)

Из **Радујевца** за **Београд**, **Земун** и **Будимпешту**: уторником, четвртком и суботом у 11 сах. 50 мин. пре подне.

Из **Београда** за **Гроцку**, **Смедерево** и **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 2 сах. по подне.

Стиже у **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице** за **Београд**: уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: уторником, четвртком и суботом у 1 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби:

Из **Шапца** за **Београд**: понедеоником, средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: понедеон. средом и петком.

Из **Београда** за **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 3 и по сах. по подне.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

12. Маја 1905. год.

	предато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·53	20·54	20·53
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30⁸/₄	215·25	215·44	214·25
Лутриски 2% лоз	118·—	119·50	118·—
Дувански лоз	23·—	23·50	23·—
Немач. марке 100 зл.			
„ за дец. и јан.			

У кафани код Старе

Црне Мачке

На Врачару спрођу гардиске касарне, поред доброг чистог и природног српског вина и ракије може се добити врло **добар кост**, фришких ћебапчића, *ражњића и осталих мезелука, свако подне таze печене* **јагњеће**.

Моли за посету угоститељ.

ЗАВОДУ М. К. ЈОРГОВИЋКЕ

Краља Милана ул. бр. 68

потребно је више добрих радепица за бело рубље, бели вез, монограме, за хаљине. Ступити могу одмах.

35 2—5

КАФАНА

са једиком преко пута Саборне Цркве код ? издаје се под кирију од 1. маја т. г. упитати у истој кући Марковића и Павловића, Београд.

Приватан учитељ

немачког језика јавља г. г. официрима, чиновницима и трговачким помоћницима и сваком другом лицу, који жели да научи **немачки језик**, да се преселио у Космајску улицу Бр. 25.

КУЋА велика, удобна, на лепом месту, Обилићев Венац бр. 29. (на углу до кафане „Руски Цар“) издаје се под кирију од 1. маја. За цену упитати у истоі кући.

3000 динара у сребру

дају се под интерес, на залогу непокретног имања у Београду. Могу се дати после Управе Фондова.

Упитати г. Андру Николића у кафани „Обилић“ до двора, сваког дана од 2—5 по подне. 34 3—3

Кућа засебна у Охридској улици бр. 5 са три собе, предсобљем и осталим удобностима даје се под кирију од 1. Маја.

Упитати за цену и обавештење у кући бр. 9. иста улица или г. Драг. Стаменковића адвоката, Крунска ул. број 5.

ПРАШАК

ВЕЖЕТАЛЕ

Poudre végétale

Од француских лекара препоручен и у целом образованом женском свету признато, као најбоље средство против разног бленорончног цурења — **флуса, белог прања** — код женских.

Цена 1 кут. прашка вежетале 3 д.
„ 1 плеханом пригатору 3 д.
„ 1 стакленом „ 4 д.

ИНЈЕКЦИЈА
КАПСУЛА

ВЕЖЕТАЛЕ

Од француских лекара препоручено као изврсно средство против акутног и хроничног (застарелог) бленорончног цурења, — **трипера, канкова** — код мушких.

Цена инјекцији 2·50 дин.
„ капсулама 3·— дин.

Шприцева, суспензорија разних.

САСАПАРИЛА ЕКСТРАКТ. Изврсно средство за чишћење покварене крви после горњих венеричних болести, као и против сифилиса и шкрофула. Цена: 1 флаша 2 динара; 6 флиша 10 динара.

☞ Главну продају за Србију и Балкан **уступио сам само: апотеци код Срп. Краља — НИКОЛЕ Ј. МАРИЋА у БЕОГРАДУ** ул. Краља Александра, где се може и добити, одакле се и поруџбине из унутрашњости по пријему новаца или уз доплату под дискрецијом одмах шаљу.

R. Frére
pham. 1. Cl. Paris.

Праве

СИНГЕР

шиваће машине

Ваља мотрити на фабричну марку

БОРН И Комп.

Београд, Кнез Михајлова ул. бр. 23.

АПОТЕКА
код Црвеног Крста у Београду

препоручује: г.г. Трговцима, Хотелијерима, Кавецијама и осталим потрошачима.

ПРИРОДАН „СОК ОД МАЛИНЕ“

изврсног укуса и мириса по 2·20 п.д. флашу од 1-ог литра.

ПРВА СРП. КРАЉЕВСКА ПОВЛ. ФАБРИКА КУФЕРА

Димитријевић и Алексић

у Београду — Фрушкогорска ул. бр. 10.

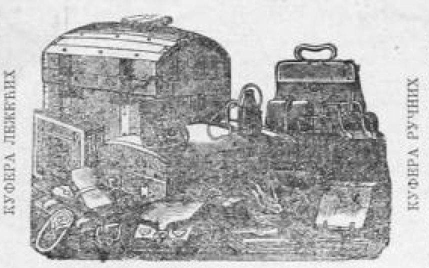

Главно стовариште Васина ул. бр. 18.

Радуј се и не очајавај путниче. У место доскорашњих тешких и неспретних страних израда, фабрика се побринула да те снабде са практичним, истрајним издржљивошћу, по лакоћи јединственим лежећим и ручним куферима од најмањих па до највећих. Куфера лежећих има од 5—150 дин. Куфера ручних од 2·20 — 80 динара комад. Торби ручних свију сорти: школских, ловачких и за пијацу. Кајиша, за плед. камашни платнених и кожних, фишеклија, ловачке футроле за пушке, цилиндере и женско рубље; новчаника, буђелара све сорте, и свију осталих артикала што у ову струку спадају; све у најбољој изради.

Конкуренција је искључена. Наше израде одликоване су на бечкој изложби 1894. год. сребрном медаљом, на смотри београдске изложбе у 1895. год. златном медаљом, и на пожаревачкој изложби 1895. године златном медаљом.

— Ценовнике на захтев трговцима шаљемо бесплатно. Поруџбине извршујемо брзо и тачно.

С поштовањем
Димитријевић и Алексић
фабриканти куфера.

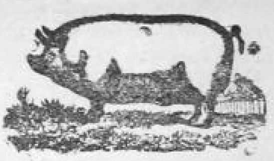

„Марићев“

ПРАШАК

ЗА СВИЊЕ

(ЗА БРЗО ГОЈЕЊЕ СВИЊА)

Признат је у целој Србији, Мађарској, Влашкој, као најбоље средство ЗА БРЗО ГОЈЕЊЕ СВИЊА, као и против: кашља, грчева, болова у стомаку и цревима, против свињске болести — цркавања, као и немања — воље за јело.

Ко хоће да су му свиње здраве и да се брзо угоје, а тако исто и од свињске болести — цркавања — да их сачува нека им даје МАРИЋЕВ ПРАШАК ЗА СВИЊЕ.

Много стотина поруџбина и благодарности, докази су изврсности Марићевог прашка за свиње, с тога га треба сваки онај који свиње храни у довољној количини да има.

Цена: 1 кутија „Марићевог прашка за свиње“ 1 динар; 10 кутија 10 динара; 50 кутија 45 динара; 100 кутија 85 динара. Мање од 10 кутија неће се слати. Ко наручи од 10 кутија на више поштарину не плаћа.

Поручбине по пријему новаца или уз доплату, шаљу се свагда одмах. Поручити треба само код произвођача: **апотекара Николе Ј. Марића**, — апотекара код Српског Краља — Београд — улица Краљ. Александра број 20.

ИЗВОЗНА БАНКА

Уплата последње (V.) рате од дин. 20. — и издавање сталних акција почело је од 1. априла и трајаће до 31. јула тек. године. — И уплата акција и издавање сталних акција вршиће се искључиво у Централи Извозне Банке на Сави.

25. априла 1905.
Београд.

Управа Извозне Банке

Велики избор најмодернијих
амрела женских

ЦРНИХ за кишу и сунце у најтрајнијим свиленим и полусвиленим квалитетима.

У БОЈИ у свим модерним бојама украшених и клот свилених и полусвилених, са ванредно лепим и елегантним дршкама.

добила је ТРГОВИНА

Драгутина Караулића и Комп.

14—16 Кнез Михаилова улица број 27.

Власник **Павле Маринковић** Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 114. БЕОГРАД, СУБОТА 14. МАЈА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Једна напас'!

—:—

Е више се не може овако! Или да се Скупштина распусти или да нам се уважи оставка.

Па зар баш да се распусти?

Или једно или друго.

Е па добро, али чекајте да видимо прво шта други веле.

И позваше друге да чују и њих. А они веле да више неће да помажу владу, па или влада или они.

Па добро узмите онда ви.

Па ми би узели, али они неће нас да помажу. А без њих немамо већину.

Па зар неће да вас помажу?

Неће!

Па да их питамо?

Питајте?

И позваше оне прве. А они одбише и помисао да помажу ове друге.

Па баш нећете?

Нећемо!

Па шта ћемо сад?

Да распустимо Скупштину!

Па зар баш да распустимо?

Или то или оставку!

Па добро. Него како би било да покушате лепо, заједнички.

Не може ни то, покушали смо једном па није ишло.

Ама да видимо, да их питамо?

Па питајте. Само неће од тога ништа бити.

А што?

Па неће наши више овако. Оће људи чисту ситуацију — или, или!

Ама зар баш неће?

Неће!

Па да их запитамо?

Па може и да ги питамо ама неће да вајди.

Ако, питајте ви њих а ја ћу ове друге.

Па добро, да ги питамо.

И припиташе и једне и друге. И први неће с другима, а неће ни други с првима.

Па шта ћемо сад?

Да распустимо Скупштину!

Зар баш да распуштамо?

Да распуштамо!

Е па добро. Само да их позовемо па да се договоримо како ћемо.

Па да их позовемо!

И позваше их и дођоше сви; дођоше чак и они који нису требали да дођу.

Па шта ћемо сад?

Да се распусти Скупштина.

А шта велите ви?

И ми то исто.

А ви?

Па, овај, и ми!

Па добро. Само... како би било да се ви споразумете лепо, па да заједнички радите?

Не може!

Што?

Неће наши.

А неће ни наши.

Збиља неће?

Неће!

Како би било да их питате?

Па питали смо!

Па?

Неће. Људи неће, па то!

Хм.., Па шта ћемо онда?

Па рекли смо: распуштање!

Па добро. Само ја мислим да би се ви могли лепо споразумети?

Ама не можемо!

Па зашто?

Е па неће људи више то натезање!

Ама питајте их. Кажите да бих ја то баш волео.

Људи се згледаше готово крвнички. Волели би да једно другом полете у косе али се уздржаше, па одоше да припитају своје.

Шта је?

Неће.

Неће ни наши!

Е па лепо, шта ћемо онда?

Распуштај ако Бога знаш!

Ама зар баш да распустимо?

Распуштај!!

Па добро, да се договоримо.

Не можемо се више договарати!

Што?

Неће ни једни ни други више да чују низашта!

Да их запитамо?

Људи слегнуше раменима па ућуташе као заливени. Само један у чакширама што прошишта кроз зубе:

Каква је ово напас' ако ко Бога зна!

ОДЛУКА

Млађих чланова бив. Напредне Странке

—:—

На конференцији коју су одржали 11-ога овога мес. у хотелу „Империјалу“ млађи чланови бив. Напредне Странке у Београду донесена је ова одлука:

„1°. Да је, по наше јавне послове, корисно да у њима што активније узму учешћа и чланови бив. Напредне Странке који су, и после растурања ове, остали као засебна политичка група;

2°. Да бив. Напредњаци ту дужност имају нарочито данас када се јавни односи у нашој држави налазе у једном изузетно неодређеном стању;

3°. Да је, до решења о даљој судбини ове политичке групе, потребно да се, поглавито помоћу једног листа, ојача везу међу људима који тој групи припадају;

4°. Да се слажу са мерама које су старији бив. Напредњаци у том циљу у последње време почели предузимати и да ће они са њима остати солидарни све дотле док бив. Напредну Странку буду водили путем који им интереси опстанка Србије, с погледом на садашње политичке прилике, јасно показују, и на коме путу ће се, сумње нема, сусрести са свима људима добре воље и добрих намера.“

КРИЗА

—:—

К'о рак, к'о рак за кораком...

Тај је каламбур пок. Абуказем направио за данашњу ситуацију. Што се више мрдамо и крећемо, све мање одмичемо. Ово већ постаје срамотски.

И до сад су кризе бивале, и до сад су дуго трајале, па је бивало да и дуже трају, али се није никад овако без разлога кењкало. Цео се свет пита је ли свршено? шта је свршено? Зашто се не свршава? и нико паметна одговора не уме да да. 'Ма и нема паметна разлога, но нам земља изгледа пометена ко да је пијан води.

Петак из јутра.

Јуче из јутра је ситуација била збуњенија, замршенија него и у сами понедељак. Првих су се дана дискутовале идеје и претресали разни предлози, а јуче већ више нико није знао ни шта се хоће, ни куд се иде. Један од старих посланика, кад смо га упитали: како стоји ситуација? одговорио нам је дословно овако:

— Ђаво ће га знати! Има 23 год. како сам непрестано посланик, никад ништа горе и луђе нисам видио. Срамота ме, не само да говорим, него и на улицу да изађем. Цео дан сам јуче лежао и тек сам сад изашао, колико да се разонодим. Оваквог вашара Србија не памти.

Цело смо јутро тумарали да би се обавестили, и нико ништа није знао, нити ма ко зна у чему је ствар? или како ће се свршити?

Сви против — једнога.

Јуче се пре подне јасно и очито видело стање у Србији, како до данас није никада било. Влада, четири групе у парламенту, сви јавни органи, целокупно јавно мњење, сва страна штампа траже једно и исто: распуштање Скупштине. Само се један једини томе противи, и — цела Србија чека.

Овакве једнодушности Србија није показала од Косова.

Али данас имају више важности тетке и ујне него цело јавно мњење у Србији.

Самосталци у Двору.

Јуче пре подне су опет били неки првaци самосталски у Двору. Љуба Стојановић и Давидовић иду као представници своје странке и свога клуба, а Љ. Живковић иде као дворски човек, и најновији члан дворске камариле.

Ускоро ће му „кузен“ Јаша потписати карту којом се прима у „неодговорне чиниоце.“

Гледишта парламентарних група.

Фузионаши, базирајући на одлуку свога клуба, формулисали су пред Краљем Петром овако своје гледиште: или да овај Пашићев кабинет, *без измена*, распусти Скупштину и изврши нове изборе, или се они повлаче и неће учествовати ни у каквој другој комбинацији при саставу друге владе.

Самосталци су изјавили овако: или да саставимо с фузионашима кабинет ради извршења нових избора, или нека изборе изврши овај исти Пашићев кабинет, или нека се образује пословно министарство. На све три солуције пристајемо, само нећемо да примимо сами владу и да сами вршимо изборе.

Ту резерву самосталци чине из чисто партиских разлога, јер су они, веле, сигурни да ће на идућим изборима добити већину, па зато нису ради да сами врше изборе, те да им фузионаши могу пребацити да су вршили притисак.

Националисте преко њиховог вође г. Рибарца изјавили су: да се мора Скупштина распустити и да треба образовати једно пословно министарство ради обављања избора.

Либерали преко г. Вељковића су то исто изјавили.

И најзад г. *Ст. Новаковић*, који је последњи стигао на саветовање, јер је био на путу, изјавио је да би требало ову Скупштину распустити и да би било мудрије поверити извршење избора једној незаинтересованој влади.

Краљ остаје при своме.

Преко свега тога Краљ Петар остаје при својој жељи: да се образује једна коалицјона влада, на коју фузионаши никако не пристају.

Уважена оставка.

Јуче је пре подне Пашић поднео *писмену* оставку Краљу Петру, која му је и уважена.

Опет Сава Грујић.

У подне се јуче пронео глас: да је поверено Сави Грујићу да састави један коалициони кабинет. А шта ћемо с Берлином? У том би кабинету ваљда Стева Сарага био Министар Привреде.

Клубови.

Јуче у 4 ч. по подне имали су фузионаши свој клуб, а у 5 ч. самосталци свој у редакцији „Одјека“.

Шта би с они 3,000.000?

Многи се сад присећају за ову округлу цифру. Многи држе да то има везе са овом дуготрајном кризом. Тешко ће се још који први министар наћи који ће умети да измисли тако „лепу форму“, за овако тугаљива питања.

Страна штампа о кризи.

Сви виђенији страни листови, говорећи о кризи, налазе да је неизбежно распуштање Скупштине. „Temps“ у уводном чланку вели: Ова криза још једном доказује да је немогуће радити с овом Скупштином, која је овако исцепкана. Судећи на даље, т. ј. непристрасно, изгледа да је распуштање неизбежно“.

Али код нас, они врло „близу“ (чанка), тако не мисле.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Румунија и Турска.

Већ од подужег времена говори се по европској штампи о конфликту који је искрсао између Румуније и Турске, поводом протеривања неких школских надзорника из Јањине. Пре три дана била је поводом тога догађаја дебата у румунској комори када је Влада известила комору да је тај спор изравнат, благодарећи потпори коју су европске силе указале Румунији у овом питању. О самом овом сукобу рекао је румунски министар спољних послова, Лаховари, у комори ово:

Конфликат, који је сада већ срећно уклоњен, није изазвала турска влада но јањињски валија, који се је противио отварању румунског конзулата и румунских школа у Јањини, и који је, мимо заповести великог везира, ухапсио и протерао румунске школске надзорнике које је сама порта послала. Румунска је влада одмах после тога послала у Цариград ноту, и тражила да јој се одмах да потпуна сатисфакција. Султан, који познаје лојално држање Куцовлаха, одмах је дао тражену сатисфакцију. Јањински валија одмах је отишао румунском конзулу и обећао му да ће одмах вратити протеране надзорнике, молећи да се цела та ствар преда забораву. Осим тога султан је издао ираду којом се признаје куцовлашка народност, тако да ће Куцовласи од сада имати својезик по црквама, школама и општинама, и имати права да бирају општинске председнике.

О РАТУ

—:—

Из једног писма.

Из једног писма које је наше уредништво добило из Русије вадимо ове редове:

„Као добру патриотку јако ме тишти и жалости кад видим како се и шта се код нас мисли о рату. На све стране само се чује: кад ће се рат свршити, као да је свеједно како ће се свршити. Наравно, да на већину јако утичу наше недаће на ратишту; али мени се чини да и саме те недаће долазе донекле од наше равнодушности к рату. Као и у каквом приватном предузећу, тако и овде, посао не може успевати, кад су сви у наоколо непријатељски расположени, кад руковаоце његове не само да стално критикују, него их још и клеветају.

Унутрашњи немири, по моме мишљењу, такође не могу никакве користи донети. У Русији има много разних народности, које очигледно не воле Русију као своју отаџбину и којима у садањим тренутцима ни уколико не лежи на срцу напредак и благостање ниже класе нашег народа. Они само мисле и раде на томе да добију што већа права и повластице за своју народност.

У опште ишчезла је свака дисциплина; нико не говори о дужности, или обавези, већ сви и сваки само захтевају и траже нека нарочита своја права, сваки само даје савете и сваки жуди да игра какву улогу.“

Балкан

—:—

Писмо из Дебро.

10—V— 1905.

Одавно вам се нисам јавио писмом, па сте услед тога сигурно мислили да је овамо добро и да вам немам шта писати. Не, имам много шта да вам јавим одавде из овог арнаутског града, где место закона владају ћефови појединих правака арнаутских. Ко год није био овамо, или ма где где су Арнаути, не може да замисли како је стање овде у Дебру. Видите турску војску, али та војска ништа не може, јер и њу чувају Арнаути, сејмени, да је не би напали Арнаути из Малесије; видите судове и неке власти али не смеју и не могу никоме судити од Арнаута, видите чак и пашу, али га ни за шта не вермају. Изађите чаршијом, свуда ћете срести наоружане људе у групи, чак и децу и сви вас гледају попреко, морате проћи погнуте главе и да претрпите све што вам кажу. Кад би казали реформаторима да је неспосно стање овде, они би казали да није истина и не би веровали, а кад би им казали да дођу да виде шта се овде ради, одговорили би вам, Дебар не спада у круг реформног плана, те зато не можемо доћи. Цела Река, нарочито Доња Река, поседнута је војском, ни једно село није без војске. Шта раде ови аскери а са њима и Арнаути не да се описати, нико не сме изаћи подаље од куће, од ових одрпаних и гладних војника. Пре три дана на очиглед саме војске једна чета Арнаута нападне путнике у Јазову, недалеко од села Селца, и зароби их. Ове заробљенике одвели су у Малсију одакле траже велики откуп за њих.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

„Напредак“ у Београду. Млађи чланови бив. Напредне Странке, чију одлуку доносимо у данашњем броју „Правде“, образовали су, као што смо то и раније јавили, свој клуб под именом „Напредак“. Правила клуба су дефинитивно утврђена и примљена на конференцији од 11. ов. м., када је изабрана и управа. За секретаре клуба изабрани су г.г. Д-р Јован Жив. Милосављевић, лекар и Стеван Ђукић, трговац дрварски, којима треба слати пријаве за клуб. Г. Милосављевић станује у Ломиној улуци бр. 16. а г. Ђукић се увек може наћи у својој дрварској радњи на Сави.

„Напредак“ у Крагујевцу. Из Крагујевца јављају: да су млађи чланови бив. Напредне Странке и тамо основали свој клуб „Напредак“, и да су одлучили да, од 21. ов. мес., покрену и један политички лист, који ће носити исто име.

Ризов. Присни пријатељ Николе Пашића, Ризов, до сада бугарски дипломатски агенат на Цетињу, премештен је сада у Београд.

Изасланство. Уз Саву Грујића отићиће да присуствује венчању немачког престолонаследника потпуковник г. Стева Илић.

Грозно убиство. Јуче изјутра убио је Лазар Рашовић ђак VIII раз. гимназије, родом из Црне Горе, Василију Јовановић свр. ученицу Више Женске Школе. Лазар је ово убиство извршио „из љубави“ за то што је Василија, која је била „његова љубав“, требала да се уда на наваљивање матере за некога другог.

Лазар је притворен и сад изиграва улогу неког „несрећног љубавника“, кога ће од те несрећне љубави, која ђаволски личи на разбојнички карактер, свакако суд излечити.

Одушевљење. Телеграм Рајтеровог бироа, да су Јапанци потучени на мору, произвео је велико одушевљење у грађанству, како у Београду тако и у унутрашњости. Из унутрашњости, па чак и из Босне стижу телеграфским путем питања да ли се тај глас обистињава.

Шта се хоће. Из једног телеграма „Новој Сл. Преси“, види се да Краљ хоће да се састави једно коалиционо министарство, које би продужило радити са овом Народ. Скупштином. У том случају та влада би код Скупштине издејствовала зајам за наоружање и тиме би цело питање о зајму било свршено. Зато се оволико и натеже.

Опасно оболео. Извештени смо да је митрополит Инокентије опасно оболео од запаљења мозга.

„Пестер Лојд“ о Краљу Петру. „Пестер Лојд“, доноси у претпрошлом свом броју уводни чланак о политичкој ситуацији у Србији, створеној последњом министарском кризом, па између осталога вели у њему и ово:

Краљ Петар је европски образован и поштен човек, само што живи у заблуди да може од својих Срба да направи за неколико година Швајцарце и Белгијанце, и да он треба да почне први као грађански Краљ. Међутим, Србима не треба такав Краљ. Ако он не стекне код њих уважење одлучним држањем и одређеним циљем, сјајним крунисањем и спољном репрезентацијом неће га моћи изнудити. Краљ, кога председник министарства може пријатељски тапкати по плећима и подмашати му какве хоће указе на потпис није за Србе...

Завршена предавања. Данашњим даном, по закону о средњим школама има се распустити VIII раз. у свима гимназијама и донети одлука, којом се ђаци VIII р. пуштају на испит зрелости, а који остају да понове разред или који имају да полажу испите из појединих предмета, те да могу доћи до испита зрелости. Ово се има све урадити на основу ђачких оцена. Како ли ће то ићи са ђацима VIII раз. I. Беогр. Гим., чији су каталози нестали?

Преминуо. Милан Адамовић, пр. чиновник Краљеве Канцеларије, преминуо је јутрос, у 5. часова. Погреб ће бити у суботу, 14. ов. м., у 10 часова пре подне. Стан Босанска ул. бр. 34.

Веридба. Г-ђица Олга, кћи г. Петра С. Спасојевића трг. из Краљева, верила се са г. Милованом Ј. Васићем трг. из Чачка. Честитамо.

Нашим читаоцима. Због данашњег фељтона изостала су за данас оба подлистка.

Калемегданско вече. Универзитетска Омладина приређује 14. ов. м. у 8 ч. *Калемегданско Вече* у корист подизања *Дома* за сиромашне студенте. Свираће музика Краљеве Гарде, под дириговањем *Г. Ст. Биничког*, цео Калемегдан биће осветљен и украшен; посетиоцима ће бити на расположењу неколико прадавница конфета, цвећа дувана, и два бифе-а.

Улазна је цена само 0·50 дин. од особе.

Важне вести

—:—

По Фрањи Јосифу.

Ви знате да ми имамо једну немачку граматику „по Трауту“? Тако сад имамо и једну кризу по Фрањи Јосифу.

Ми, знате, волимо само големе моделе, да се по њима управљамо. Тако се носимо, тако се возимо, па тако и кризе правимо.

Неко је објаснио: да не треба много зазирати од ових дугачких криза. Напротив, то се сматра као неки „шик“, јер ето како нпр., узмимо, траје криза у Угарској. Па шта ради Франц Јосиф? Просто чека и не решава се. И он не да извесну ствар. Истина, тамо није реч ни о каквом зајму, нити Фрања има каквог Пашића, који уме да измишљава „лепе форме“, али криза је криза. Па кад може он можемо и ми! Фрања Јосиф се мора осећати јако поласкан!

Прави доктор.

Пок. Тоша Јовановић је јако волео добро црно вино, и немилице га је пио кад год би му се згодна прилика указала. Кад је већ оронуо са здрављем, он потрчи к лекарима и сви како београдски тако и они бечки професори препишу му дијету и забране свако пиће, па, знајући да воли јако црно вино, забране му специјално то пиће.

Грдно се мучио због те забране, сиромах! јер је он био од оних природа, које се подају задовољствима без обзира шта ће то коштати. Ускоро затим сретне он неког свог старог кардаша, који је од то доба постао лекар у Иригу, Шиду где ли, па тај навали на њ с неким добрим старим црним вином. Тоша се к'о мало опире, позивајући се на забрану лекара, ал' овај га иришки капацитет поче уверавати: — Та мани врагу! Какво кренковање због тога? Ди то може бити да добро црно вино шкоди! Та шта они горе о том знају какве су наше натуре?! То само помаже добрим варењу. Пиј ти па ни бригеша ти, ја стојим добар зато.

То је Тошу потпуно убедило и он је од то доба стално пио црног вина. Но обично кад би отпочињао пити, његова одана жена би га тек опоменула: — Тошо! та немој пити црног вина, знаш да су ти сви доктори то забранили.

— Е, ал' знаш како је онај казао да могу, и — продужи пити.

Таква нам — sauf хоће respect — изгледа данашња ситуација.

НАУЧНИ ПРЕГЛЕД

Војвода Вучић и законописац Хаџић

— АЛЕКСА С. ЈОВАНОВИЋ —

—:—

Решењем од 24. јуна 1840. године № 701. Државни Савет одреди ученом Јовану Хаџићу из Новог Сада 2000 дуката, на име хонорара за израду Грађанског Законика, под условом „да Законик буде мотивиран и најбољим начином израђен“.

У новембру 1842. године Хаџић јави, да ће бити готов са послом до краја године. Желео је, да учествује у претресању и штампању законских пројеката и осталих уредаба државних, на којима је радио од 1838. године; и зато замоли да му Правитељство дода у име награде још 200 талира месечно, поред бесплатног стана. Спроводећи Савету његову молбу, Попечитељство Правосудија дало је мњење „да би поред користи, коју би тиме Правитељство имало, излишан трошак постојао“. Ипак је Хаџић прешао у Србију са породицом, и настанио се у Београду.

У том су времену политичке прилике биле промењене. Поједини чланови нове владе, нису били задовољни Хаџићевим радом. У једном реферату Попечитеља Финансија, о неправилним радовима бивше владе и Државног Савета, речено је „да би се за плату коју Хаџић ужива три лица набавити и издржавати могла, која би већу ползу отечеству приносила“ (акат Државног Савета од 4. августа 1843. године № 794). Ова је изјава за Хаџића била „увредителна“, и зато је замолио тадашње Намесништво за објашњење, да ли ће Државни Савет покварити закључени са њим уговор. То се није догодило. Из акта Државног Савета од 17. јануара 1844. године № 1473 видимо, да је Хаџић у том времену уживао сталну плату од 3000 талира годишње, коју је задржао поновљеним уговором још за три године, по решењу Државног Савета од 8. априла 1844. године № 356.

Грађански Законик буде примљен и обнародован, и по највишем решењу од 16. марта 1844. године В№365. ступи у живот на Благовести 25. марта исте године. У том су добу имаовни одношаји у Србији, расправљани „благоразумијем судија“ по обичајном праву, уз припомоћ повремених државних уредаба. То је потпуно одговарало спреми ондашњих наших судија и потребама земље. Појава првог Грађанског Законика, у многим тачкама изазове у народу разна претресања и неповољне оцене. Београдске су жене подбадане биле да руже и куну Хаџића због збрке у наследном праву женскиња, и ако је ушла у законске прописе противно његовим назорима. И сами тадашњи државници, који су више — мање имали учешћа у нашим законодавним реформама, одбијали су од себе одговорност, бацајући кривицу једино на законописца. Војвода је Вучић јавно говорио, да је разне законе и државне уредбе, које су показале рђаве успехе, Хаџић наметнуо Српском Народу, као нешто ново што није за њега.

Хаџић је био частољубив и срчан човек. И ако се дотле одушевљавао именом Вучићевим, ипак није могао да отрпи његове увреде. Бранио се, да су тадашњи великаши српски, *под видом поправљања судова*, предузимали кораке који су изазвали народно незадовољство, и ако их је он од тога одвраћао „убедителним примечанијама“; а кад је то незадовољство избило на површину из самих судова, „онда су они ударили у стари шеретлук, и бацајући на њега своје дело говорили су да је то Хаџић учинио.“ Тако је, вели, говорио о њему и Вучић у Крагујевцу.

Ozлојеђен оваким неправедним оценама, најзад, Хаџић упути Војводи Вучићу писмо следеће садржине:

Ваше Превосходителство

Високопочитајеми Госп. Вучићу!

Доста ми је познато, чему се нисам никад од вас надао, шта ви противу мене говорите, и како се ружно на губитак чести и уважења имена мога изражавате. Што ми говор људи не каже, оно ми разум мој докучи, а што ми разум недомаши, оно ми Бог одкрива, који ми је свагда у помоћи био, пошто он љуби и чува истину и правду, јер је он сам истина и савршена истина и правда; а ко је противу њи против онога је и он. А ви сте хвала Богу ловац, па знате да свака зверка куда прође шапама својим иза себе траг оставља; па добар ловац и по трагу познаје зверку, која је онуда прошла. Тако се и дела и намеренија људи не могу сакрити.

Измишљавања којекакова, лажи, опадање, оговарање, клеветање, сплетке и слутње, ови жалосни остатци старе тобоже порушене школе, нестоје лепо ни женама које кецеље носе, а камо — ли јунацима који оружије пашу. Верујте ми, такове ствари никоме на чест не служе, нити се с' тим чест задобити нити се сачувати може. Тим се увреда наноси онима, противу који се то употребљава, и собствено име и чест онога који се тим служи каља и презренију излаже, а свакојако неповерење омразу и раздор сеје

Сви доктори и капацитети политички уверавају: да треба распустити Скупштину, а само се нашао један преподобни Авакум који каже да не треба распуштати Скупштину, и — он се слуша. Нек им је на здравље.

Тоша је после тога умро.

Из народа

—:—

Врњачка Бања.

Пре неколико дана изашао је један допис у једном београдском листу против Врњ. Бање.

Дописник је изнео такве ствари против ове воде, какве не би требао ни један син своје земље да износи, јер он калпи своје рођено огњиште. Претпоставимо баш да постоји у истини оно што је дописник у листу на јавност изнео. Да је један страни инжињер дигао силну дијурну, воду и Бању коначно покварио па стругнуо.

Ја сам мишљења, да је дописник претходно требао да се мало потруди и сам лично увери, па тек онда своје мишљење на јавност изнесе.

Да ли је дописник водио рачуна о посетиоцима Вр. Бање, и онима који су своје капитале уложили у Вр. Бању? Какав ће утисак такав један допис на њих учинити? Ал' се то дописника није ништа тицало, као што казује сама садржина дописа. Ко је тај допис писао не знам, али позитивно знам да у ствари не стоји оно што је дописник на јавност изнео. Ево вам најновијих података.

Ја сам овде у Врњце дошао у четвртак 21. овог м. Сутра дан 22-гог у петак изјутра у 9 сахати упутио сам се право купатилу, путем сам се нашао са г. надзорником Бање, и с њим о тој ствари већ почео говорити, и заједно смо пошли ка купатилу, где смо нашли и г. инжењера, кога ја нисам познавао, па као заинтересован одмах сам на ствар прешао, и г. инжењера упитао: да ли је онај допис читао? и постоји ли о томе што у ствари? Г. инжењер ме је уверио да Бања ни у ком случају не може бити оштећена, но на против, имаћемо већу количину воде, топлију и базен проширен.

Кад сам се растао са г. инжењером, позвао сам Лазу амамџију, који је такође с нама био, да са мном у купатило иде, а и термометар сам понео да воду измерим.

Купатило је одиста разорено и шиба страшан ветар на све стране као на Ђердапу; сиђох доле са амамџијом где сам воду измерио, и нашао сам воду за купање више од 27 ст. а за пиће са леве стране дубоку у ћошку 28½ ст., а каква ће вода бити када се све озида и у првобитно стање доведе, а то ваљада може свакидацени. Врњачка Бања сваким даном напред корача, има дивних станова, парк је улепшан, чиме је г. Јанечик Баштован посетиоце изненадио.

У интересу посетилаца Вр. Б. сматрао сам за своју дужност, да ово о чему сам се сам на лицу места уверио на јавност изнесем.

На Ђурђев-дан
905 Врњци

С. С.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

—:—

Трошком Карлсбадске градске општине приређује се друго, допуњено издање

„Карлсбадијада“

шаљивих песмица старог

д-ра Казбулбуца,

које су прво излазиле у покојном „Стармалом“, неумрлог Чика Јове-Змаја, а доцније прикупљене биле у једну збирчицу и штампане трошком г. Петра Атапацковића у Београду.

Ово друго издање штампа се код г. *Д. Димитријевића у Београду*, и биће украшено многим лепим сличицама, односећим се на живовање у бањи Карлсбадској.

Књига ће о Духовима бити готова и разаслаће се — на захтев — свима пријатељима ведре шале и пријатне забаве.

ЛОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

—:—

† Амалија Шенхен.

У Минхену је умрла у 71 години чувена бечка глумица Амалија Шенхен. Покојна Шенхен почела је своју глумачку каријеру на хановеранском дворском позоришту и то као субрета. Одатле је прешла у Визбаденско, па онда у Нирнбершко, затим минхенско позориште где је наскоро изашла на глас као глумица првог ранга. У минхенском дворском позоришту је Шенхен остала 24 године и тек кад је у Бечу 1893 г. основано тако зв. Рајмундово позориште, прешла је у ово, одакле је позвана у Бургтеатер.

У Амалији Шенхен, немачка глума губи најјачу и најиндивидуалнију представницу Анценгруберових селанки и ненадмашну „бабу“ у Рајмундовом „Расникући“.

ПОЛИТИЧКЕ МИСЛИ

—:—

Краљ који је готов да буде човек свога народа, највећи је краљ на свету, али пожели-ли да буде нешто више, онда, тако ми неба, није баш ништа.

Маколеј.

—

Устави нису шатори, разапети за дремање.

Royer-Collard.

—

Ништа није одвратније од већине. Она се састоји из неколицине јачих људи, из лола који се акомодирају, из слаботиња које се асимилирају и из масе која трчи за њима не знајући ни сама шта хоће.

Гете.

—

Демократија утиче разоравајући на војену организацију. Војничка организација почива на дисциплини; демократија је негирање дисциплине.

Ренан

О ЖЕНАМА

—:—

Жене траже једновремено и оно што је највеће и оно што је најмање. Траже да их љубимо и да будемо и учтиви према њима — траже милиун у двопарцима.

Л. Верне.

—

Тешко је рећи, који је посао гори: да л потсецати фитиљ на лојаници, да л жене разлозима поучавати. Свака два минута мора се посао понављати, а ако човек изгуби стрпљење онда се и оно мало светлости што има угаси.

Л. Берне.

—

Код жена се готово свака стварна препирка изметне у личну, па било то са најфинијом иронијом било са пиљаричким грдњама.

Хартман.

—

Вашим женама наредите да ћуте у општини.

Св. Павле.

—

Жену нећете никад наћи без одговора мањ да је нађете без језика.

Шекспир.

—

Жена која не уме да баци своју кривицу мужу своме на врат, нека никад не доји дете, јер ће јој дете посисати глупост с мајчиним млеком.

Шекспир.

—

У свету постоји само једна зла жена, само је несрећа то што сваки муж мисли да је то његова жена.

Лесинг.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

—:—

Влад. Павловићу учитељу, Доња Трнава. Ама ви сте дибидуз неписмен човек. Исправка није за то да полемишете и да позивате некога да вам нешто докаже, но да исправите нетачне и неистините наводе. Са грдњама сте сад изоставили и оно што сте хтели исправити, те нам причате приче о Кулину Бану. Баталте то па нам пошљите *клош* исправку. — Благо вашим ђацима с вами!

ПОСЛЕДЊИ ЧАСОВИ КРИЗЕ

—:—

Влада је, дакле, дала писмену оставку, коју је Краљ Петар синоћ уважио. Преговори се продужавају водити, против убеђења свију оних који у преговорима участвују, да се може саставити коалициона влада. Али таква је „жеља“, а данас се она слуша. После конференције у Двору на којој су били Пашић, Љ. Стојановић и Рибарац, остало је да се покуша образовати коалиционо министарство.

Држи се да ће Свет. Милосављевић са млађим радикалима (који су сад то „млађи“?) и самосталцима саставити Владу.

13-ти па још и петак.

Али се ништа јуче није могло свршити, јер је био фатални број 13, па се још погоршао тиме што је пао у петак.

Ми смо, знате, врло модерни, али смо ипак толико сујеверни да не смемо ништа радити у такве дане. Чекамо младу суботу!

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

(13. маја.)

Петроград. (Руска Тел. Агенција). Ђенерал Лињевић јавља Цару, да је руска војска 9. о. м. поново напала Нанчензи и на јапанске позиције на левој обали реке Љао, јужно од Хандахејл. После пушкарања с руским стрелцима Јапанци су напустили Нанчензи и оставили на бојишту неколико десетина мртвих и рањених.

Петроград. Адмирал Авелан изјавио је уреднику „Руса“ да вести о болести Рождественског треба примити с великом резервом. Рождественски је оронуо услед пређашње болести, али му здравље није постало горе откако је кренуо на пут. Очекује се ускоро борба на мору, јер Рождественски има средстава и начина да принуди Јапанце на битку.

Манила. „Рајтеров Биро“ јавља да је по званичним извештајима опажено 50 ратних бродова, по свој прилици руских, источно од Патанских острва. Бродови су пловили на северо-исток.

Варшава. Синоћ је дошло до борбе између јеврејских радника и скитница; двадесет тешко рањених однесено је у болницу. Целекупан је број рањених непознат. Узрок сукобу је у том што бољи део јеврејског становништва хоће да се отресе скитница Јевреја.

Данас се поновило пљачкање Јевреја разоравају јавне локале и већ су око 30 опљачкали. Данас је било више он 40 лица тешко рањених, а неколико их је погинуло.

Варшава. Јуче и данас су гомиле Јевреја, по разним улицама, убијале батинама, ножевима и револверима Јевреје подводаче и сопственике проститутских радња. Убијено их је 10, рањено 50. Полиција растерала гомиле. Јевреји ово раде за то да покажу како су неосновани прекори да Јевреји свугде распростиру неморал из користољубља.

Лондон. Вест „Рајтеровог Бироа“ о победи Рождественског изазвала је овде велико узбуђење. Листови су издали ванредна издања коментаришући ову вест. Тек сутра дан када се вест није потврдила. легло је узбуђење и почело се ширити уверење да је лажна.

На берзи се одмах пронела друга: да је Рождественски потучен, али се ни она не потврђује. Руско посланство упитано званично одговорило је да нема никаквих извештаја.

(специјални)

Петроград. Говори се да ће Победоносцев бити враћен опет на старо место те да може утицати на све реформе.

Журнал „Рус“ демантује вест да су већина улагача у главне банке у Москви намерни да своје капитале изваде и пласирају у иностранство.

Демантује се вест да је прекинута железничка веза са Владивостоком.

(На питање из нашег Прес-Бироа о победи Рождественскога дошао је овакав одговор).

Петроград. Званично још није потврђена победа Рождественскога.

Синоћ је отпутовао специјалним возом у Владивосток адмирал Бирилов.

АДМИНИСТРАТОР

„Правди“ је потребан вешт и вредан администратор. Јавити се могу само они који су потпуно версирани у администраторском послу. Плата је добра.

и распростире; из који се никада добро не рађа, но све зло и горе како за поједине људе тако и за обште.

Зато вас из онога пријатељства, којим сам свагда спрама вас и вашега имена и части одушевљен био, овим својски опомињем и молим да се прођете такови поступака, који никако не воде добром концу. Нећу овде да опомињем, да сам ја то заслужио да се ви овакови послова спрама мене оканете; јер то нерадо чујете, почем сте ради са отуривањем подпора ваши да покажете, да сте ви сами и једини створитељ имена и части своје. Ја ћу лако есап учинити кад до тога дође, па онда шта коме у део падне. И ако мислите, да тим што мени приписивате као да сам ја устројеница разна и законе као нешто што за народ Србски није, паметнуо, мене опадате, да тим чест моју убијате, то се љуто варате; ви тим само неповерење подрањујете, које обштој ползи на штету служи, и напредовање устеже и закасњава; а хоће ли таково што вама на чест служити, расудите. Само мене срдце боли, што очима мојим морам да гледам како ви, ви, који би требало највише да ово мало почетка народнога темеља чувате, ви сами изражавате се безобаирце против реда и закона, а незнате да тим против самога Бога грешите; јер треба да знате, да ни Бог другојачије овим светом не управља него законом и поретком; и будући да су се све државе од почетка света до данашњега дана само поредком и законом установиле и одржале, то ви тим начином очевидно своје собствено подножије испод ногу своји одтурујете, а купно подривате и подкопавате срећу народну, и са обштом несрећом себе самога несрећи излажете. А заиста нема веће несреће него кад човек сам себи такову причини, било у знању било у незнању, било по собственој памети било туђој управи и навади, произлазило то од покривени непријатеља или глупи пријатеља; јер дејство је једнако, само се кривица мења. Који год грану на којој сам стоји сече, онај са граном и сам пасти мора; и који свод онај који народну срећу покрива и од напасти чува и заклања, под којим се и сам налази, пробија, тај народну срећу руши и обара; но порушене цигле и прашљиве одломке на своју главу сваљује, и да би баш хитро испод развалине измакао, већ би се налазио изван покривача народнога блага.

Најпосле, што је при поступцима вашим најжалостније, пазите и чувајте се да вам се непријатељи ваши, којима је чест ваша свакојако трн у оку, са осветом ненасмеју и ненаругају. Ја ово неби напомињао, кад неби видио да се врази ваши још сад радују, а пријатеље ваше и народне части туги предају. Нисам рад, да будем на моју жалост пророк, премда сам се до сад редко и мало у чему кад преварио о овдашњим стварима. Зато вас са овим врстама и опомињем својски и пријатељски, да се прођете такови поступака који вам ни сад неслуже на чест, а доцније ће још мање служити. Што вам пак ово нисам усмено него писмено саобштио узрок је тај, што неби могао ладнокрвно говорити, почем сам од вас јако уврeђен, и што речи лете а писмо остаје; премда би највoлео, да никада Бог неда таковог случаја, да вас ја гдигод и кадгод на речи моје ове и подобне опоменути узморам.

Ја вас молим, да несматрате ово као укор какав, но једино из пријатељског срца изливену најбољу жељу, којом ја свагда за обште благо народа Србског дишем, и којом и вас части ваше ради и ползе народне ради јединствено као пријатељ опоменути за добро налазим, да небуду „последњаја горшаја первих“; и остајем са сваким пристојним високопочитанијем ваш истинити пријатељ.

20. Декембра 1845. год.
у Београду.

Јован Хаџић.

(СВРШИЋЕ СЕ)

Практична Извешћа

Ц. К. У. Дун. пар. друштво

ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА

до даље наредбе

I. НА ДУНАВУ

Из **Београда** за **Радујевац** и **Галац**: четвртком, суботом и понедеоником у 5 сах. из јутра. (Средњо-европско време). (Прва пловидба 10. (23) марта.)

Из **Радујевца** за **Београд**, **Земун** и **Будимпешту**: уторником, четвртком и суботом у 11 сах. 50 мин. пре подне.

Из **Београда** за **Гроцку**, **Смедерево** и **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 2 сах. по подне.

Стиже у **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице** за **Београд**: уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: уторником, четвртком и суботом у 1 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби:

Из **Шапца** за **Београд**: понедеоником, средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: понедеон. средом и петком.

Из **Београда** за **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 3 и по сах. по подне.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

13. Маја 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·53	20·53	20·52
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30¾	215·25	215·34	215·25
Лутриски 2% лоз	118·—	119·—	117·—
Дувански лоз	23·—	23·50	23·—
Немач. марке 100 зл.			
„ за дец. и јан.			

У кафани код Старе

Црне Мачке

На Врачару спроћу гардиске касарне, поред доброг чистог и природног српског вина и ракије може се добити врло **добар кост**, фришких ћебапчића, *ражњића и осталих мезелука, свако подне таже печење* **јагњеће**.

Моли за посету угоститељ.

Телефон бр. 151. Телефон бр. 151.

добио сам

ДВЕ ПАРТИЈЕ

ВИНА БЕЛОГ СМЕДЕРЕВСКОГ

продајем га

1 литар разлађеног 60 пр. дин. и
1 „ „ 80 „ „

Такође имам на стоваришту и **разна црна вина** са ценом од 50, 60 и 90 пр. дин. и од 1. и 1.50 динара литар.

Од 10 литара па на више шаљем поштованом поручиоцу по мојој послузи.

Ђока М. Богдановић,
закупац „Хотел Империјала“

ЗАВОДУ М. К. ЈОРГОВИЋКЕ

Краља Милана ул. бр. 68

потребно је више добрих раденица за бело рубље, бели вез, монограме, за хаљине. Ступити могу одмах.

35 3—5

Приватан учитељ

немачког језика јавља г. г. официрима, чиновницима и трговачким помоћницима и сваком другом лицу, који жели да научи **немачки језик**, да се преселио у Космајску улицу Бр. 25.

КУЋА велика, удобна, на лепом месту, Обилићев Венац бр. 29. (на углу до кафане „Руски Цар“) издаје се под кирију од 1. маја. За цену упитати у истој кући.

Кућа засебна у Охридској улици бр. 5 са три собе, предсобљем и осталим удобностима даје се под кирију од 1. Маја.

Упитати за цену и обавештење у кући бр. 9. иста улица или г. Драг. Стаменковића адвоката, Крунска ул. број 5.

ИЗВОЗНА БАНКА

Уплата последње (V.) рате од дин. 20. — и издавање сталних акција почело је од 1. априла и трајаће до 31. јула тек. године. — И уплата акција и издавање сталних акција вршиће се искључиво у Централи Извозне Банке на Сави.

25. априла 1905.
Београд.

Управа Извозне Банке

Велики избор најмодернијих

амрела женских

ЦРНИХ за кишу и сунце у најтрајнијим свиленим и полусвиленим квалитетима.

У БОЈИ у свим модерним бојама украшених и клот свилених и полусвилених, са ванредно лепим и елегантним дршкама.

добила је ТРГОВИНА

Драгутина Караулића и Комп.

15—16 Кнез Михаилова улица број 27.

Цариградски магацин

Јанаћа Г. Јове

Препоручује за наступајуће празнике своје огромно стовариште као:

Шамија калемћарских и кадифених, крепова, фесова женских и мушких.

Марама од Венедика и свилених са богатим везом и фронцлама.

Разна веза на свили и кадифи рађених.

ОГРОМАН ИЗБОР: **папуча** и **комотшуха** са златом извезених и клот. **Помпандуре** са златом везених, по најјефтинијој цени.

ЦЕНЕ БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

Овогодишњи свеж и прави

„Марићев“ рибљи зејтин

Са јодним гвожђем

Од лекара препоручено одлично средство за чишћење покварене крви код шкрофула, отока, жљезда, бледоће, оспифирцигера — и осталих кожних болести. као и за крепљење малокрвне и слабуњаве деце. Справљен је по најновијем норвешком пропису под гаранцијом из свежег чистог правог **Рибљег зејтина**, добивеног из рибе знане „Dorsch“, деца га радо пију, не квари стомак као многи груги Рибљи Зејтин, добивени не од рибе: „Dorsch“, већ од *морског пса* и тд. а који се под именом „Рибљи Зејтин“ продају.

Цена правог Марићевог, Рибљег Зејтина са јодним гвожђем: 1 флаш 1.60 дин; 5 флаша 7 динара.

„Марићев“ Реуматичан флуид, одлично средство за трљање против: реуматизма, ишијаса, укочености. болова у рукама, ногама, зглавцима и свих болести које од назеба произлазе. Цена 1 флаша 4 динара.

Поруџбине из унутрашњости по пријему новца или уз доплату шаље одмах: **Апотека код „Српског Краља“** — **Николе Ј. Марића у Београду** — Улица Краља Александра бр. 90.

Пажња родитељима

Најсигурнији и највише опробан лек противу:

Шкрофула, отока, жљезда, оспи (тзв. фирцигера) и осталих кожних болести које од нечистоте крви проистичу, како за одрасле, тако и за децу јесте:

Рибљи зејтин са јодним гвожђем

OL. JECOR. D' FERRO-JODATO 0.50 од сто.

Који се од више година справља увек од свежег зејтина у **апотеци код „Црвеног Крста“** у Београду.

Овај је зејтин тако справљен да је онај обичан непријатан мирис рибљег зејтина са свим угушен тј. не осећа се, па га као таквог и стомак боље прима и врло лако сварује. Због те његове одлике и **деца га врло радо пију**.

Дуговременом употребом овог зејтина деца се поправе и угоје, добију румену и свежу боју, једном речју крв се у организму сасвим пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести ређе појављују, па и кад се појаве врло брзо пролазе.

Поруџбине ваља слати на адресу:

Апотеци код „Црвеног Крста“ Београд—Савинац.

Шиље се свуда уз доплату, цена је јенпој флаши са упуством само 2 динара.

У унутрашњости може се добити код: Рувидића у Нишу, М. Јанковића у Крагујевцу, С. Тодоровића у Лозници, Трајсића у Смедереву и В. Јовановића у Паланци.

Књижарима штампарима новчаним заводима

У БЕОГРАДУ И УНУТРАШЊОСТИ

Препоручујемо своје велико стовариште:
Хартије писаће у свима квалитетима
Хартије за трговачка писма и циркуларе.
Хартије за штампање књига и новина.
Хартије танке и дебеле за паковање.
Хартије у кутијама за приватну преписку.
Картона у табацима.
Картона за позивнице и посетнице.
Трговачких књига за све врсте књиговодства.
Копије писама и преса за копирање.
Коверата за трговачку преписку.
Коверата за приватну преписку.
Пера Куновиx, Сенекеновиx и Леонордовиx као и сав остали писаћи и цртаћи материјал у највећем избору.
Цене су најјевтиније, роба најбољег квалитета, послуга брза и тачна.
На веће поруџбине знатан попуст.

С поштовањем
Маричић и Јанковић
Београд

Бр. 15 13—15

Задруга за Подизање Зграда

приам новац до 6% интереса по споразуму.
Има кућа на продају.
Прима се подизања зграда.
Израђује планове и предрачуне.
Има плацева на продају, а сви се налазе у варошком рејону.
Посредује за продају и куповину кућа и имања.

Власник **Павле Мариновић** Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:

Тромесечна	4 дин.
Месечно	1·50 дин.

За стране земље:

Тромесечно	8 дин.
Месечно	4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 115. БЕОГРАД, НЕДЕЉА 15. МАЈА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Деведесет лева криза

—:—

Србија је најбогатија земља — у кризама. Зауар је да ма у чему буде прва наша мила Отаџбина.

То се њено богаство повећава још наричитом орђиналношћу, и то у тој мери да се слободно у политичку историју Европе може унети један специјалан појав под именом Crisa Serbica.

Све кризе, што су до сад код нас бивале, личиле су мање више на остале кризе, што се и у другим земљама виђају, али је ова данашња тако јединствена, да меће Србију у највеће политичке изузетке на свету.

Свуд до сад су носиоци извршне власти растеривали законодавно тело, и то је класични узрок свима до сад виђеним кризама, али се код нас појавио савршено обрнути случај. Цело народно представништво је убеђено у своју неспособност за даљи рад при овaквом саставу, и жели да иде на нове изборе, само носилац извршне власти то неће и не да Скупштини да се разилази.

Свима је ова Скупштина досадила својим јаловим радом, само је извршној власти она добра, она се задовољава њеним радом, који је раван нули.

Скупштина очигледно манифестује да не може више ништа добро урадити, пошто не може ни да се конституише, а извршна власт вели: добро је и ово ништа, само седите мирни, да не буде горе.

И Скупштина......

Има ли Скупштине? Шта ради Скупштина?

Указом сазвана, она је својим нерадом фактички указ поништила. Указ не може ни да се оствари, Скупштина сазвата не може да се конституише. Скупштина повлачи собом и владу у пропаст, и сад у Србији већ седам дана како нема ни владе ни Скупштине. Од три уставна чиниоца, стоји још само један.

И нико за ово овако шашаво стање не носи одговорност. *Уставна* одговорност, од сувише жеље за парламентаризмом, постала је илузорна, а већ *морално* зна се ко одговара.

За непуне две године ово је ваљда дванаеста криза! Свака међутим кошта државну касу грдних новаца. Сваког дана трошкови за Народну Скупштину износе преко 4000 дин. за седам дана то износи преко 30.000 дин. бачених за бадава.

Ко носи одговорност за тај похарчени новац у овој гладној години?

Чиме се мисли оправдати овакво понашање пред бирачима, пред земљом, пред историјом?

Је ли то онај бољитак обећаван сутра дан по 29 мају? Или је ово само претеча за „боља“ времена што нам тек спрема „Свето стање“?

И у другим земљама има владалаца и има Скупштине, али овако честих, овако дугих и овако безразложних криза нема нигде. Ми нећемо цитирати велике срећне државе на Западу. Ми смо изгубили право после 29. Маја да себи за углед стављамо тако велике примере, али погледајмо на Румунију, Грчку, Бугарску.

Тамо нема никад овог чуда.

Има већ више од две године како је у Бугарској кабинет Раче Петрова, а код нас ће бити сад образован шести кабинет, не рачунајући ту оне ситне делимичне кризе.

Зашто и ко то прави од Србије измет државу?

Докле ћемо ми имати ове и то овакве кризе?

Београдске Мистерије

Припреме за 29. Мај

II **Официрска принова.**

1. *Генерал Атанацковић*

Шта је овог политичког генерала, у коме је краљ Александар гледао сигурног човека, побудило да приступи завери? Да ли његова привржeност краљу Милану и после смрти овога, или мржња на краљицу Драгу, или може бити незајажљива амбиција, коју се надао задовољити променом на престолу? Може бити, да је и то све троје утицало на рачуне генералове, те је и он приступио у заверeничко коло, што је за заверенике свакако била добит већ и у толико што су могли да броје у свом друштву и једног генерала. Кад је генерал пришао завери, није ми познато, но свакако да је то било већ при крају, у самој 1903. години. Ко нешто више зна о побудама, које генерала увукоше у заверу и о времену кад је то било, као и о његовој улози, добро ће учинити, ако то саопшти.

2. *Машин*

Код њега је већ ствар чистија и јаснија. Годинама је био дворски љубимац а долазак његове снахе на српски престо затворио му је дворска врата, нека чегрст као да га је раздвајала од те жене. И он је могао оберучке прихватити понуду да ступи у заверу, која га је истина могла главе стати, но која му је, успели, обећавала лепу будућност. Машин је играо у самом нападу на двор врло видну улогу, о којој ћемо доцније говорити. Биће да је и он пришао завери врло доцкан, али свакако пре генерала Атанацковића.

3. *Мишић*

Пера Мишић је сродник данашње династије. Ваљда су га баш због тога у врховима војне управе, и ако одлична официра, хтели запостављати. Тек је позната ствар да је за потпуковника авансовао тек пошто је био у подужој аудијенцији код краља Александра. Шта га је, осим сродничких веза, опредељивало да уђе у заверу? Извесно, оно што и све млађе официре из завере — нада да ће променом на престолу свега зла у Србији нестати, јер људи који га познају тврде да је он и као човек и као официр исправан. Он је у самој завери био једна од најважнијих личности а зашто о томе ћемо говорити, кад будемо даље наставили описивање развоја самих догађаја.

4. † *Мика Наумовић*

Ађутант краља Александра. Вечито у двору и на ручку и на доручку. Љубимац краљев, коме је овај много, врло много учинио. Шта је њега увукло у заверу? Био је, истина, унук оног Наума који је заједно с Кара-Ђорђем погинуо, но да ли се само тиме може објаснити његово приступање завери? На та питања тешко је данас добити одговора, но ваљда би се ипак могао наћи неко, ко би и у ту мрачну појаву могао убацити који зрачак светлости. Трагична смрт његова на прагу свога господара, кога је имао чувати, а кога је хтео издати, такође је загонетна. После погибије у конаку рекло се да је несрећним случајем погинуо од динамитског метка, но људи, који су га мртва лежати видели, тврде да је пок. Мика погинуо од куршума. Да ли је неки куршум залутао, или су другови из завере посумњали нешто у њега, што им није врата отворио, те и с њим кратак процес направили. — Ко би то могао и хтео данас објаснити?

5. *Љуба Костић*

Овај капетан телесне гарде опет је једна од личности, чије ступање у заверу изгледа необјашњиво. На челу трупе, која се имала искључиво бринути о безбедности краљевој, непрестано за краљевом совром, иначе богато награђиван и вазда одликован, па се ипак диже на оне, који с вером у њега погледају и у њега се уздају, он своме господару о глави ради, стављајући при том на коцку свој живот — то је заиста права загонетка. Да ли су тог човека могли руководити изгледи на неке материјалне користи? Та он је тога имао у издашној мери од Александра, не ризикујући апсолутно ништа. Шта је, дакле, њега могло привлачити завери, то би вредило да разјасни неко, ко тог човека познаје и који му је у душу загледао.

6. *Дамјан Поповић*

Овај пуковник је најмање ризиковао, а после извршеног чина највише се понео. Послао је нешто државног динамита по млађим официрима, који су у самом нападу на двор учествовали, а он је међутим мучен страхом и трепетом цептио у Пироту, да 29. Маја по свршеном чину осване у Београду, да се гурне у прве редове и да пође на челу војног изасланства у Женеву, где бива једном грешком оглашен за генерала, да после опет остане пуковник. Његова фатална улога почиње управо после 29. Маја. Због њега ломи копља цела дипломација, име му се проноси по целом свету, где мисле да је то неко чудо од човека. Но кад понеком Енглезу, који у Србију као турист залута, покажу овог сувоњавог пуковника плесниве боје, он се разочаран пита у чуду: Зар то Дамјан? Он међутим гура и даље у првим редовима заверeничким као њихов мајестро.

7. *Богдан Дамјановић*

Да ли је овај човек био завереник пре зоре 29. Маја или су га за таквог огласили тек кад су га позвали да га поставе за управника града Београда? То је питање које себи и многи од заверeника стављају.

КРИЗА

—:—

Сизифов камен.

Ова је криза постала збиља прави Сизифов камен. Ваља се по цео дан, трчи се, лонца се, преговара се, мири се, па у вече — буп! на старо место. Пред мрак вам тек „званични кругови“ саопште: да смо остали на истој тачци где смо били и из јутра, али нам се наговештава, да ће се нешто почети као сутра дан.

Кад сутра дан — опет то исто, и миц по миц напунисмо недељу.

Јуче је опет било млаћење празне сламе.

Цео се дан чуо „клепет млина“, али ни прегршт брашна није испала, да захрани политичку ситуацију.

Пик Саво, на ново!

У мал’ се Сави не измаче Берлин!

„Одазивајући се жељи“, он се примио да покуша саставити некакав коалициони кабинет из обе радикалне групе.

Нико није могао ни разабрати, ни докучити, ни погодити: на каквој би се основи имао тај кабинет образовати и у каквом циљу. Тек, потребно је имати какав такав кабинет па сутра опет: шта да Бог!

И Сава, онај наш стари добродушни Сава, примио се да и то чудо покуша.

Једна неправилност.

Сава није тражио овога пута споразум са *клубовима* скупштинским, него се обратио — како тврде опет по „жељи“ — на главне одборе радикалне и самосталне странке. Ови су погрешили, те су послали јуче на састанак у Министарство Иностраних Дела сваки по своја четири представника.

То је Сава учинио, као председник гл. одбора радикалне странке, али у циљу: да из тих преговора искључи Пашића и Стојана, не би ли кога од њихових закачио.

Састали су се, дакле, од радикала: С. Грујић, А. Станојевић, Прота Ђурић и Ј. Чорбић; а од самосталаца: Љ. Стојановић, Љ. Давидовић, Ник. Николић и Милут. Станојевић.

После дужег конферисања, резултат је био апсолутно негативан. Обе су групе одбиле да узму учешћа у таквој влади.

Хвала Богу! Сава ће ићи у Берлин.

Опет у Двор.

И опет је Сава ишао у Двор, а за њим је отишао и Љ. Стојановић. И опет се није знало на чему смо. Они су изашли у подне да би сваки саопштили својој групи до каквих су резултата дошли са преговорима, и да се спреме за после подне за нове позиве, нове преговоре, нове лонце.

И све тако......

Чека се Рибарац.

Рибарцу, који је дошао у почетку кризе у Београд, досадило се даље чекање. Предвиђајући да њој неће бити краја, вратио се био у Пожаревац.

Од једном се присете да се без њега не може. Док је био овде у Београду, нису га се сетили, а сад, кад се удалио, — не може се без њега.

Таман да се добије један дан у одлагању.

Еле јуче је по подне и он дошао и одмах је добио позив.

Калп-оставка.

Чули сте како се говори да је Пашић хтео да „подвали“ с оставком. Објавио да је оставку дао, а овамо није дао. То је јако наљутило самосталце, те су га кроз „М. Ж.“ жестоко изгрдили. Но то није ништа, али су се и други толико од његових подвала упудили, да је чак зват г. Ђ. Павловић да даје стручно мишљење: у каквој форми треба да буде написана и потписана оставка?

То је већ јављено и једном овд. листу.

Замислите, колико је Пашић изгубио поверење: кад и писмену оставку даје они је преврћу и загледају да није нека ујдурма.

Добро нису звали П. Убавкића као вештака да оцени: да ли је на акту баш Пашићев рукопис.

То личи на оно кад: неки маков гост дође у механу па при плаћању гажда сваку пару што од њега прими удари о мермер, да би се уверио да није „бенац“.

Лепо друштво!

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Криза у Угарској.

И последња нада: могућност да ће гроф Јулије Андраши успети код круне бар донекле у својој мисији, подбацила је. Андраши се одмах после прве аудијенције вратио у Пешту, да саопшти уједињеној опозицији, да краљ ни у колико не попушта у војним питањима.

Сад се тек не зна шта се хоће и шта ће бити. Једно је само сигурно: да ни опозиција неће више да трпи данашњу владу на управи земље, нити сама влада хоће и даље да управља државним пословима. Услед тога држи се као сигурно, да ће још у току данашњег дана краљ ма коме поверити састав кабинета и да ће се већ у понедељак знати ко ће у тај нови кабинет ући. Да у тај нови кабинет неће ући гроф Куен-Хедервари, то се зна — веле пештански листови — сигурно.

О РАТУ

—:—

Гласови о судару.

Како се из страних новина види, глас о судару руске и јапанске флоте, и о победи Руса, изазвао је грдну сензацију у целоме свету. По признању тих листова, још никад ни једна вест није изазвала толико узбуђење и грозничаво нестрпљење као ова. У Лондону је био прави хаос, кад су продавци новина почели проносити кроз улице грдне плакате са написом: „вести с судару и о јапанском поразу“. Тек кад се видело да осим неодређене депеше „Рајтеровог Бироа“, никаквих других вести нема, узбуђење је попустило и уступило место грозничавом очекивању деманта или потврде. И, у колико је год време протицало, у толико су се узбуђени духови умиривали, верујући да је вест нетачна. У томе су стигли и извештаји из Петрограда и Токија, да тамо није ништа познато о каквом сукобу, те се то уверење, да је вест нетачна, потпуно утврдило.

Исто је таква сензација била у Паризу, Бечу, Њу-Јорку и Берлину. Интересантно је, да су у Петрограду ту вест одмах примили са резервом и да с тога није изазвала оно узбуђење које је било овладало у Лондону и другим престоницама.

Авелан о Рожественском.

„Standard“ јавља на основу једног извештаја из Петрограда, да адмиралу Авелану није ништа познато о плановима Рожественског. Авелан признаје, да би корисније било кад би Рожественски стигао у Владивосток, пре но што би се сукобио са јапанском флотом, али је ипак уверен да ће до сукоба морати доћи, пре но што флота стигне у Владивосток. Авелан је мишљења, да Рожественски нарочито плови према северу, да би натерао Тогу да се упусти у битку, јер овај то избегава, чекајући да се Рожественски што више приближи јапанској бази. У петроградском адмиралитету држе као веома вероватно, да су Јапанци пустили своје торпедњаче да се приближе руској флоти, али да их је ова одбила или потопила.

Балкан

—:—

Скопље, 13-V-1905.

Арнаути, који крстаре између Призрена и Феризовића, злостављају, пљачкају и убијају путнике. Срби не смеју сами проћи без каквог пратиоца Арнаутина. Ови Арнаути пре неколико дана нападоше на еспап Крсте Лазића трговца из Призрена, свог су му га отели. Сиромах Крста овим је много оштећен, јер вредност еспапа како овде говоре његови познаници, износи више од 400 турских лира. Сви су путеви поседнути оваким четама арнаутским.

—

Велес, 14-V-1905.

Пре кратког времена десио се овде ужасан догађај од стране грчких комита, који су и овај крај захватили. На путу ухвате неколико путника и једног дечка па их све повежу. Тако везане водили су их до једног узвишеног места поред Вардара, па су их одатле све подавили у Вардар. Овако што год још није се десило. Ето докле је дошло овамо. Само да би се осветили Грци не бирају ни средства да убијају, а тако исто раде и бугарске комите.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

2-р Миша Вујић и криза. „Нова Сл. Преса“ у вечерњем издању од четвртка упозорује на то, да наш посланик у Бечу, д-р Мих. Вујић, никако није зват на ове многобројне конференције, које се ових дана држе у двору, па вели да је то отуда, што је г. Вујић веома потребан у Бечу због трговинских уговора. Г. Вујићу мора да је веома криво што и њега не потражу и не питају за мишљење које се после не зарезује.

Промена у дипломацији. У истом броју тога листа вели се да ће наш посланик у Петрограду, г. Стојан Новаковић, ускоро бити пензионисан а на његово место да ће бити постављен г. Др. Миленко Веснић, „који већ одавна гаји жељу да буде премештен у Петроград.“ На његово место у Париз отишао би г. Ђока Симић, садањи посланик у Цариграду.

Трговац с мора. Крвави 29. Мај донео нам ie у Србију и једног трговца с мора. Истина, он није баш директно с мора, више је из скадарског блата, али је у своје време трговао с морском рибом и то морски трговао. Изгледа да је тај трговац, и ако је сад постао велика зверка, остао и даље са старим навикама да морски тргује. Како чујемо, он је пре извесног времена добавио извесну количину вина из Црне Горе, и, као namењено дому свог дванаестогодишњег пријатеља, није платио на њ никакву царину. Како се то вино, намењено подруму дванајесто, годишњег пријатеља, створило и опет у његовим рукама не знамо, али знамо да он сада то вино продаје испод руке. Црногорско је вино, а царина неплаћена па иде као вода. И ако ће! Зашта смо се борили!?

Стечај за грађење цркве. Главни одбор друштва за подизање храма Св. Саве расписао је стечај за израду планова за цркву, коју друштво намерава подићи на Врачару. Ради тога позива све архитекте Србе, из свију крајева српских, да участвују у овој утакмици око израде скица, за које су одређене три награде: прва од 2000., друга од 1500., и трећа од 1000. динара.

Још једно убиство из љубави. Стеван Јовановић, фактор у штампарији Димитријевића, био је верен са Вукосавом Петровићевом ајнлегерком. Па, како се отац девојачки био предомислио и није хтео дати кћер за Стевана — који је иначе добар и вредан радник — то овај, видевши шта је тога истог јутра урадио онај црногорски љубавник, реши да и он то исто учини. Спремивши једну флашицу цеђа и нож, оде кући својој невести, приђе јој, па је удари два пута ножем у врат. Девојка тако рањена и обливена крвљу јурне на поље вичући из свега гласа за помоћ, а Стеван натегне ону флашицу са цеђем па је испије.

Девојку а за њом и вереника одвезоше у болницу, где се констатовало да повреде на девојци нису смртоносне и да ни цеђ није био довољно јак да би могао уморити Стевана. Нема спора да ће Стеван одговарати за покушај убиства али је за нас изван спора и то, да је и за ово дело крив онај Лазар.

Положили испит. Капетани М. Миловановић, Воја Живановић и Драгутин Димитријевић положили су испит ђенералштабног мајора.

Учитељски испити. Јуче су завршени учитељски испити ученица IV разреда овдашње Женске Учитељске Школе. Честитамо младим будућим наставницама наше омладине.

Словенска Банка. Новооснована Словенска Банка отворила је упис својих акција. Упис се може вршити код свих оснивача као и у Банчином стану: Карађорђева улица бр. 47. од 8—12. пре и од 2—6. по подне.

Правила Словенске Банке може сваки, ко се за ову установу интересује, добити у стану банчином.

Верење. Г. Атанасије М. Поповић, професор Богословије Св. Саве, верио се са госпођицом Косаром, кћерју г. Димитрија Миленковића, пароха београдског.

Искрено честитамо младенцима и родитељима!

Делонеова представа. На многе захтеве публике приређују г. Делоне и г-ђица Бенита своју последњу представу данас у недељу 15. маја.

Сем многоструччног програма помињемо још као ново: Кабинет духова, спиритуалистичке манифестације на пољу модерних чуда и 30 кинематографских живих слика.

Читуља. Дознајемо да је наш добар пријатељ Драгутин Гавриловић — Дута — судија у Лозници напрасно умро.

Сиромах Дута био је духовит и жив човек а добар и поштен судија.

Бог да га прости и да утеши његову породицу.

Митрополитова болест. Јуче смо јавили да је Њ. П. Митрополит Инокентије опасно оболео од запаљења мозга. Како нас извештавају ова болест наступила је услед болести једног увета која се толико погоршала да се је јуче по подне Митрополит морао подврћи операцији.

НАУЧНИ ПРЕГЛЕД

Војвода Вучић и законописац Хаџић

— АЛЕКСА С. ЈОВАНОВИЋ —

—:—

(СВРШЕТАК)

Седмог марта идуће године, у главној Саветској Седници, војвода и кабинетски саветник Вучић, преда Савету цитирано писмо са изјавом, да Хаџићев укор није заслужио. Ако се мисли, да је он доиста човек који поткопава тврђу отачаственог благостања, онда жели да му се то каже, и он ће се од сваке дужности повући; али ако правитељство налази да су употребљене речи клевета и неправедна напаст на њ' и на његову част, онда тражи да му се да задовољење.

По Књажевом упуту, Државни Савет узме ову задевицу у поступак, и под 27. марта 1846 године № 211 донесе следеће решење:

„Сљедствије височајше препоруке, Совјет узима чест јавити Вашој Светлости, да је он како ово писмо г. Хаџића, тако и ону предизјављену тужбу г. Вучића у расужденије узео; и имајући у виду то, да овакова појављенија при Правителству нашем, немогу имати никакова добра својства за ону хармонију између виши Сановника правителствени, које је поради постиженија земаљске или државне цели; и даље из призренија тог, што је правителства једна од најглавнијих дужности, удаљавати од себе сваку незгоду која из оваки и овим подобни обстојатељства произлази, нашао је за добро решити: да се наш законописац г. Јован Хаџић од дужности, коју је при правителству нашем под уговором на себе узео и досад одправљао, одреши и одпусти; а у случају, ако би он овако разрешени захтевао, да му се, преко свега тога што се праштá свакога посла за наше правителство, ипак и остатак плате измири, онда му се и овај рест до дана до којега је с њиме уговор за службу учињен, по сљедству писма Совјета од 21. Фебруара 1844 године № 87 изда“.

Ову одлуку прате одвојена мњења председника Савета, и саветника Книћанина, Лазе Зубана и Ј. Вељковића, који су били за то, да се Хаџићу изда плата само до дана разрешења. Книћанин није признавао Хаџићу никакве услуге. Зубан, кога Хаџић у својој коресподенцији назива незналицом и интригантом, ишао је и даље написавши, да га је ваљало одавно отпустити, као небрежљива у раду.

Једини је саветник Јеврем Ненадовић желео, да се Хаџић отпусти пуном платом, али да му се оставе, на даљу израду до истека уговора, послови на Уставу и грађанским и кривичним законима, на којима је радио од 1838. године као члан одређених комисија.

Књаз одобри решење Државног Савета. Пошто је Хаџић тражио, да се важност уговора о његовој служби броји од дана његова закључења „по общтем правилу“, наређено је, да му се изда плата до 31. јануара 1847. године, с тим да врати званична акта, која су му била предана на рад (Решење Државног Савета од 31. марта 1846. године № 231).

Овим је начином престала, у Србији, Хаџићева законотворна радња.

Хаџић је био и славољубив човек; радо се мешао у државну политику, и имао везе са представницима руског и аустријског двора. То је и сметало његовом зближењу са народом, и задобијању симпатија у политичким круговима. Ондашњи великаши, које он назива „жалосним уставобранитељима, неизцрпимим у шеретским стварима“, уважавали су његову правну способност, али га нису трпели близу државних послова. Председник Савета Стојан Симић говорио је, да Хаџић може бити од велике користи саветима у тешким државним питањима, само треба да је удаљен, и да савете даје писмено под печатом. Хаџићу је ова оцена била позната. То се види из његовог писма од 11. јануара 1847. године, у ком вели: „Та ја сам њима још 1839. године казао, да су они људи који желе и хоћеду, да им човек и науком и совјетом и радњом у помоћи буде: али само тако, да онај свагда као у заслону под пердетом стоји, па како га требају, а он да се чува да му се глава невиди; и да што брже уклања главу за перде, јер ћеду га одма по глави“.

Хаџић је волео Србију, у којој је провео скоро девет година, радећи на њеним законима. Свој је одлазак из Србије, приписивао интригама великаша. Колико је био због тога ожалошћен, види се из његова писма Глигорију Возаревићу књижару из Београда, од 19. новембра 1846. године, из Новог-Сада, у коме вели: „Ви знате, да сте желили да нас обојицу једна земља и то Србска земља покрије. А судбина је противно уредила, и жељи нам насупрот стала. Зато кад јој се другчије осветити неможете, нека се бар начека. А ја јој се другчије осветити нити хоћу нити могу, него да се потрудим дјела достојна срдца и душе Србске оставити, и да се кадгод рекне, да неблагодарна земља Србска није достојна да кости моје покрива. Ја држим, да је самим промислом божијим дете моје Ана, која је онако тешко боловала, из чељусти смрти истргнута, да не би неблагодарна земља она ни детета мога кости покривала, да ми неби спомецом црним душа и срце

Важне вести

—:—

Осуђени цига.

Страшно се бојимо да распустимо ову Скупштину. Каква је да је добра је за нас према оној што ће тек доћи.

„Зло се трпи од страха горега“.

Једног Цигу осудио суд *на смрт*, а адвокат га тера да се жали:

— Море ти треба да апелираш, па ће све добро бити.

— Та онај, девла, ја би апелирао, ама се бојим — биће горе.

Још горе од смрти!!

Примамо к знању.

Г. Ч. Костић у своме органу, што га је, како вели, за своје рођене паре с друштвом покренуо, назвао је нашег власника у неколико бројева: најпре издајником, затим превртљивцем, кловном, човеком без части, моралном пропалицом и т. д. па се најзад присетио и изјавио.

„да жали што се до сада варао и сматрао Павла Маринковића за оно што он није и никад није био.“

То је последња изјава г. Чедина. Ми ту *извину* примамо к знању, и жалимо што је до тих грдњи дошло.

Добро би било да *главни људи* око „Борбе“ припазе, шта неки ћалови без значаја, у њихово име и под њиховом одговорношћу пишу.

Наша интрига.

„Одјек“ од петка нас беди: да ми хоћемо неку интригу да правимо између њих и њихове „старије браће“, кад износимо: да владини кругови тврде да су самосталци обећали гласати за зајам.

Ми заиста волимо по кој пут да направимо више мање добар виц, али то увек у таквој форми да се види да је шала и спрдња. Но то ретко радимо у рубрици „Дн. Новости“. Овога пута, пак, уверавамо „Одјек“, да нити смо имали намеру да правимо шалу нити интригу. Саопштили смо оно, што је један наш пријатељ чуо из уста једног од најважнијих министара, а сем тога је један члан наше редакције чуо то исто од једног посланика из већине.

Тражићемо овлашћење од те господе, па ћемо им имена објавити.

У осталом, то нас се слабо тиче, што су самосталци „обећавали“ „старијој браћи“, али смо, према оном држању Љ. Живковића у питању о зајму, поверовали и у ово.

Нека се „Одјек“ дакле не љути много. Све ће изаћи на видело.

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

—:—

Кубуре једног родитеља.

Молим Вас, г. уредниче, да ово неколико редака штампате у „Правди“!

Ја нисам новинар и не пишем у новинама, али ме моја кубура натера да напишем ово како знам и умем, па да се јавно пожалим и потражим лека.

Пре свега да кажем ово: нити би било ове моје кубуре; нити бих ја морао ово писати, да се нису у Србији десила три велика догађаја т. ј. да у Србији није случајно био министар просвете чак и Љубомир Давидовић, да за српску децу није написао буквар некакав Ст. Чутурило, кога му је онај случајни министар за рачун државе откупио и утрапио у руке српској деци, и да ми Бог није дао синчића, који је пошао у школу, баш за време министровања Љубомировог и букварована Чутуриловог.

Хвала Богу тај Љубомир више није министар у Србији и доста је којешта починио и за оно кратко време — али је буквар још у сили, гњави нашу сироту децу, а дечица угњавише опет нас родитеље.

Не знам како је сиротим учитељима, али ја јад јадујем и кубуру кубурим са мојим синчићем због буквара, у коме има речи да те Бог сачува.

Моје је дете и вредно и добар ученик, и баш за то што је добар ученик, он хоће да зна, да разуме све шта чита, и за то ми досади запиткивањем и доводи ме у неприлику са неким шашавим речима, које налази у буквару, прочита их па не зна шта значе.

Ја нисам човек од књиге па да критикујем буквар, али ћу Вам изнети речи због којих кубурим и пред дететом црвеним, јер их и ја не знам и не разумем.

Једног дана, пита ме синчић:

— Је ли отац, шта значи ова реч: *заслон*.

— Како велиш, сине?

— Заслон.

— Ниси добро прочитао.

— Јесам, отац. Ево види.

И доиста испод слике змија стоји рече *заслон*.

— Бога ми сине, ја ти то не знам. Заслон није ништа и сумњам да зна и онај чича што је буквар писао.

Прође неколико дана, а дете ће опет:

— Отац, шта значи ово: „*Као крава у кварy*“.

Узмем, гледам, али не иде, не знам. Знам шта је кад се крава „укварн“ — кад се преједе младе траве, али шта ово значи не знам.

Прође опет неко време, док ти дете једног дана, кад се врати из школе, пљус те буквар преда ме.

— Шта значи реч: „*љуљ*“.

Гледим: „Краљ, *љуљ*, кључ.“

— Е, сине, и то ништа не значи. То се само чича Чутурило ачи.

Не прође ни два дана, а дете ме опет салети:

— Шта је то: „*чешањ*“ а шта је „*стењ*“.

Мени досади па се издерах:

— Остави ме на миру и питај свога господина.

Дете кроз сузе одговори:

— Питали смо, па — господин не зна и вели да *чешањ* није ништа, а и „*стењ*“ није ништа.

— Па и није ништа, разуме се...

Од тога времена дете ми је ређе досађивало са запиткивањем о глупим речима у буквару. Има их још пуно, али ја већ досадих са овим писмом па хоћу да скратим, јер ће изгледати као да ја критикујем буквар, а мени то није намера, нити се ја у томе разумем, али ово, што видим да баш не ваља и због чега толико с дететом кубурих, морадох изнети.

Захвалан на гостопримству остаје.

Ђачки родитељ.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

—:—

XIII. Коло Срп. Књижевне Задруге.

Изашло је и разаслато коло књига „Срп. Књижевне Задруге“, које се састоји из ових седам књига: „Избор поучних састава“, од Доситија Обрадовића; „Васкрс Државе Српске“, од Стојана Новаковића; „Еквиноцио“, драма у четири приказа од Ива Војновића; „Приповетке Милована Ђ. Глишића“, књига прва; Хаџи Ђера“, приповетка Драгутина Ј. Илића; „Холандска“ написао Е. де Амичис и „Слике из живота“ од Светолика П. Ранковића.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

—:—

Бабић код „Хајдук Вељка“.

Комичар Ђорђе Бабић приређује вечерас у сали гостионице код „Хајдук Вељка“ представу. Репертоар му је одабран из шаљивих комада, међу којима се истиче представљање пок. Краља Милана.

О ЖЕНАМА

—:—

Ако је жена ружна онда се не допада; ако је лепа онда се допада другима; ако је богата онда је муж сиромах; ако је сирота онда ју је тешко издржавати; ако је паметна онда хоће да влада; ако је глупа онда не уме да слуша. *Хибел.*

—

Жене су непобедне кад су разумне, да им се не би противречило; љубазне, да им се радије подајемо, осетљиве да им се не би наносило вреда и пуне предосећаја да би се плашили. *Халм.*

О ВЛАДАРУ

—:—

Ваши поданици, Величанство, желе само једно: као што су они наклоњени да Вашу личност раздвајају од Ваше Владе, тако би требало и Ваше Величанство са своје стране да разликује стално достојанство које краљу припада од онога, које служи само за подмирење интереса и частољубља једнога министра.

Junius.

—

Пре но што Ваше Величанство потчини себи срца својих поданика, треба да победите своје рођено срце.

Junius.

—

Није питање: да ли се строго или благо влада, но да ли се по закону или самовољно влада. *Берне.*

ПОСЛЕДЊИ ЧАС

—:—

Дуга болест готова смрт.

Ова криза дуго болује, ама не цркава. Ми поцркасмо пишући о кризи. Кад се Сава састао са представницима главних одбора обеју група, и тражио им да образују у Скупштини једну групу довољно јаку, која би имала подржати његову владу — онда су му сва поменута седморица одговорила: да неће апсолутно ништа да чују о таквој комбинацији, нити помишљају на рад у овој Скупштини. Сава им се на то захвалио „на поверењу“ и лепом одзиву, и — господа су се разишла.

Затим су опет отишли на саветовање и у Двору се изнела жеља да би као према „досадањим приликама“ требао г. Стојан Протић да покуша саставити један кабинет.

„Припитао се“ наравно Стојан, који је дефинитивно одбио, пошто су сви чланови Пашићева кабинета солидарни.

Према томе остало је да се још једна десетина зову, питају, саветују и т.д. Опет смо тамо где смо били пре *седам* дана,

Посланици погибоше од срама.

Конференција.

Ови пали министри су држали у 3 часа по подне јуче нову конференцију. Шта су, ког ђавола, опет имали „решавати“, сам Бог може знати.

Клубови.

После конференције ишли су у клуб.

И самосталци су имали клуб.

Ништа се још не зна, не зна се ни кад ће се знати! Забуна, мрак, тама, хаос!... Чују се неки звуци о Пашићевом кабинету, неутралној влади, пословном министарству, ал' то сад већ настају бунцања!

И од последњег часа — последњи.

Сава је опет отишао синоћ у 5 ч. у Двор и вратио се у 5 и по и одвезао се у клуб. Г. Пашић је рекао г. шефу прес-бироа да саопшти новинарима невероватну новост:

да оставка владина није још уважена.

После овога — шлус! Лаку ноћ!

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

(14. маја.)

Петроград. Поговара се да ће Побједоносцев добити такав положај, са ког ће моћи утицати на све реформе што се сад спремају.

„Рус“ демантује вест да су депозитари главних московских банака тражили натраг своје депозите, да би их пласирали у иностранству.

„Новоје Време“ тврди да ће укидање министарства земљорадње, по свој прилици, бити почетак великих реформа руских министарстава. Управа путних листова, телеграфа и контрола границе потпашће под министарство финансија, које ће имати два одсека, трговински и финансијски.

Петроград. Лињевић телеграфише 12. ов. м.: Руска коњица, у којој су кавкаски и трансбајкалски козаци под Мишченковом командом, потиснула је јапанске авангарде 3. о. м на југ и стигла у Синкунчан. 5. ов. месеца авангарда нашег одељења изашла је на такуменски друм, запалила слагалишта хране и разорила телеграф на великој дужини. Велике чете Хунхуза опколиле су наше одељење, али их је оно разјурило. 6. о. м. оделење се вратило на такуменски друм код Чигудзе. С висова јужно од Такумена, дочекала га је велика непријатељска војска с митраљезама. Ма да су Јапанци имали јаке, утврђене позиције и артиљерије, руско оделење их нападне, сатре две чете, зароби целу чету с официрима и заплени две митрељезе. За тим се врати на друм дуж десне обале реке Шахе и код Анцуфе уништи транспорт намирница, који је био дуг 7 врста, поруши телеграф. Мишченко је заробио 234 Јапанца, међу њима 5 официра.

(Бугарска телеграф. агенција)

Софија. Вест што је донела „Курријер de la Сера“, као да је Бугарска добила новаца да купи за рачун Русије ратне лађе — потпуно је измишљена.

Токијо. *Рајтер јавља: да је Роженственски на пучини код острва Цушине у корејском мореузу. Проноси се глас да је ту дошло до боја између две флоте.*

се узнемиравало. Извините за ово, и припишите поводу даном; јер је срце моје, којега су чувства онако љуто увређена, тако вредевно, да само најмањи повод треба да га се дотакне, па да сав свет изливом својим напуни“. И у писму саветнику Проти М. Ненадовићу од 30. новембра 1836. године, јадикује Хаџић, што је Правитељство са њим незаслужено поступило, насилно раскинувши везу части између њега и његова рода. Ја сам, вели, род мој страстно љубио, па сам по љубави мојој желио и надао се, да ће род мој бољи бити од рода Јудејскога.“*)

По Књажевом предлогу, Државни Савет под 9. марта 1859 године № 282 донесе решење, да се комисији за израду Грађанског и Кривичног Поступка, по начелу усмености и јавности, придода *г. Ђорђе Стојаковић аустријски чиновник, као човек вешт и способан и добар православ;* но претходно да се пита да ли би могао и хтео доћи, на које време, и под којим условима. Три Саветника међу којима је на првом месту разборити Андрија Стаменковић, одвоје мњење. Они су налазили, да наша отаџбина већ има довољно синова, спремних за вршење државних задатака, без стране помоћи; да је комисија, раније састављена из наших људи, јасно доказала поднесеним предлозима способност и правилно познавање свога важног задатка; и да би учешће у законодавству учених људи са стране, служећи на срамоту наших научњака, изазвало опште незадовољство „јер је горко искуство и сувише уверило народ, да странац не може за Србина законе писати.“

Нису ми познате последице поменуте Саветске Одлуке.

Књаз је Михаило уважавао Стојаковићеву способност, и у почетку своје друге владе повери му састављање „Државног Устава.“ По оцени Јована Ристића, његов је пројекат устава формално беспрекоран, само се у основу своди на просту кодификацију постојећих закона.

Овим се завршују у обновљеној Србији патриотске услуге наше учене браће из Аустро-Угарске, на пољу модерног законодавства. Већ су у 1856. години били ангажовани за израду потребних закона, домородни спремни правници: Димитрије Црнобарац помоћник Попечитељства Правосудија, Ђорђе Ценић секретар Врховног и Касационог Суда и Јеврем Грујић секретар Државног Савета.

---

*) Споменик Српске Краљевске Академије. XXX.

Практична Извешћа

Ц. К. У. Дун. пар. друштво

ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА

до даље наредбе

I. НА ДУНАВУ

Из **Београда** за **Радујевац** и **Галац**: четвртком, суботом и понедеоником у 5 сах. из јутра. (Средњо-европско време). (Прва пловидба 10. (23) марта.)

Из **Радујевца** за **Београд**, **Земун** и **Будимпешту**: уторником, четвртком и суботом у 11 сах. 50 мин. пре подне.

Из **Београда** за **Гроцку**, **Смедерево** и **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 2 сах. по подне.

Стиже у **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице** за **Београд**: уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: уторником, четвртком и суботом у 1 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби:

Из **Шапца** за **Београд**: понедеоником, средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: понедеон. средом и петком.

Из **Београда** за **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 3 и по сах. по подне.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

14. Маја 1905. год.

	продати по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·51·5	20·51	20·50
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30¾	215·15	215·15	215·05
Лутриски 2% лоз	117·—	118·—	117·—
Дувански лоз	—·—	23·50	22·50
Немач. марке 100 мд.			
„ за дец. и јан.			

У кафани код Старе

Црне Мачке

На Врачару спроћу гардиске касарне, поред доброг чистог и природног српског вина и ракије може се добити врло **добар кост**, фришких ћебапчића, *ражњића и осталих мезелука, свако подне тазе печење* **јагњеће**.

Моли за посету угоститељ.

Пољско добро

Од 20—30—40 хектара у питомини јасеничкој код Паланке смедеревске продајем.

Свет. Н. Тодоровић
судија из Алексинца

КАФАНА

са једиком преко пута Саборне Цркве код ? издаје се под кирију од 1. маја т. г. упитати у истој кући Марковића и Павловића, Београд.

ЗАВОДУ М. К. ЈОРГОВИЋКЕ

Краља Милана ул. бр. 68

потребно је више добрих раденица за бело рубље, бели вез, монограме, за хаљине. Ступити могу одмах.

35 4—5

Приватан учитељ

немачког језика јавља г. г. официрима, чиновницима и трговачким помоћницима и сваком другом лицу, који жели да научи **немачки језик**, да се преселио у Космајску улицу Бр. 25.

КУЋА велика, удобна, на лепом месту, Обилићев Венац бр. 29. (на углу до кафане „Руски Цар“) издаје се под кирију од 1. маја. За цену упитати у истој кући.

Кућа засебна у Охридској улици бр. 5 са три собе, предсобљем и осталим удобностима даје се под кирију од 1. Маја.

Упитати за цену и обавештење у кући бр. 9. иста улица или г. Драг. Стаменковића адвоката, Крунска ул. број 5.

„Марићев“

ПРАШАК

ЗА СВИЊЕ

(ЗА БРЗО ГОЈЕЊЕ СВИЊА)

Признат је у целој Србији, Мађарској, Влашкој, као најбоље средство ЗА БРЗО ГОЈЕЊЕ СВИЊА, као и против: кашља, грчева, болова у стомаку и превима, против свињске болести — цркавања, као и немања — воље за јело.

Ко хоће да су му свиње здраве и да се брзо угоје, а тако исто и од свињске болести — цркавања — да их сачува нека им даје МАРИЋЕВ ПРАШАК ЗА СВИЊЕ.

Много стотина поруџбина и благодарности, докази су изврсности Марићевог прашка за свиње, с тога га треба сваки онај који свиње храни у довољној количини да има.

Цена: 1 кутија „Марићевог прашка за свиње“ 1 динар; 10 кутија 10 динара; 50 кутија 45 динара; 100 кутија 85 динара. Мање од 10 кутија неће се слати. Ко наручи од 10 кутија на више поштарину не плаћа.

Поруџбине по пријему новаца или уз доплату, шаљу се свагда одмах. Поручити треба само код произвођача: **апотекара Николе Ј. Марића**, — апотекара код Српског Краља — Београд — улица Краљ. Александра број 20.

АПОТЕКА

код Црвеног Крста у Београду

препоручује: г.г. Трговцима, Хотелијерима, Кавеџијама и осталим потрошачима.

ПРИРОДАН „СОК ОД МАЛИНЕ“

изврсног укуса и мириса по 2·20 п.д. флашу од 1-ог литра.

Праве

СИНГЕР

Ваља мотрити на фабричну марку

шиваће машине

БОРН И Комп.

Београд, Кнез Михајлова ул. бр. 23.

ИЗВОЗНА БАНКА

Уплата последње (V.) рате од дин. 20. — и издавање сталних акција почело је од 1. априла и трајаће до 31. јула тек. године. — И уплата акција и издавање сталних акција вршиће се искључиво у Централи Извозне Банке на Сави.

25. априла 1905.
Београд.

Управа Извозне Банке

Цариградски магацин

Јанаћа Г. Јове

Препоручује за наступајуће празнике своје огромно стовариште као:

Шамија калемћарских и кадифених, крепова, фесова женских и мушких.

Марама од Венедика и свилених са богатим везом и фронцлама.

Разна веза на свили и кадифи рађених.

ОГРОМАН ИЗБОР: **папуча** и **комотшуха** са златом извезених и клот. **Помпандуре** са златом везених, по најјевтинијој цени.

ЦЕНЕ БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

ПРАШАК

ВЕЖЕТАЛЕ

Poudre végétale

Од француских лекара препоручен и у целом образованом женском свету признато, као најбоље средство против разног бленороичног цурења — **флуса, белог прања** — код женских.

Цена 1 кут. прашка вежетале 3 д.
„ 1 плеханом иригатору 3 д.
„ 1 стакленом „ 4 д.

ИНЈЕКЦИЈА
КАПСУЛА

ВЕЖЕТАЛЕ

Од француских лекара препоручено као изврсно средство против акутног и хроничног (застарелог) бленороичног цурења, — **трипера, канкова** — код мушких.

Цена инјекција 2·50 дин.
„ капсулама 3·— дин.

Шприцева, суспензорија разних.

САСАПАРИЛА ЕКСТРАКТ. Изврсно средство за чишћење покварене крви после горњих венеричних болести, као и против сифилиса и шкрофула. Цена: 1 флаша 2 динара; 6 флиша 10 динара.

☞ Главну продају за Србију и Балкан **уступио сам само: апотеци код Срп. Краља — НИКОЛЕ Ј. МАРИЋА у БЕОГРАДУ** ул. Краља Александра, где се може и добити, одакле се и поруџбине из унутрашњости по пријему новаца или уз доплату под дискрецијом одмах шаљу.

R. Frére
pham. 1. Cl, Paris.

Књижарима штампарима новчаним заводима

У БЕОГРАДУ И УНУТРАШЊОСТИ

Препоручујемо своје велико стовариште:
Хартије писаће у свима квалитетима
Хартије за трговачка писма и циркуларе.
Хартије за штампање књига и новина.
Хартије танке и дебеле за паковање.
Хартије у кутијама за приватну преписку.
Картона у табацима.
Картона за позивнице и посетнице.
Трговачких књига за све врсте књиговодства.
Копије писама и преса за копирање.
Коверата за трговачку преписку.
Коверата за приватну преписку.
Пера Куновиx, Сенекенових и Леонордових као и сав остали писаћи и цртаћи материјал у највећем избору.

Цене су најјевтиније, роба најбољег квалитета, послуга брза и тачна.
На веће поруџбине знатан попуст.

С поштовањем
Маричић и Јанковић
Београд

Бр. 15 14—15

Власник **Павле Маринковић** Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
—
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 120. БЕОГРАД, СУБОТА 21. МАЈА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

ПА, ИПАК ЋЕ БИТИ ДОБРО

—:—

Огрешили бисмо се о једну дужност своју, кад не бисмо водили рачуна о ономе што говоре и пишу људи који имају утицаја на политику наше земље. Један од тих људи, по положају, који данас заузима у Србији, врло виђен човек, саопштио је своје мисли о материјалном обезбеђењу масе народа нашег. Данашњи дупли Министар, господин Ј. Жујовић спремио је био за Конгрес Српских Земљорадн. Задруга, који је држан у Врању прошле године, један дугачак говор. Нисмо се тачно известили, али, колико се сећамо, господин Жујовић није држао тај говор на Конгресу. Него добро је што га је написао био и сачувао га. Сад је тај говор објављен у органу познате котерије, у Српском Књиж. Гласнику, а под насловом: Мисли о фонду за земљорадничке пензије.

По овом предлогу господина Жујовића и сељаци би од сада имали пензију. Чим сељак наврши шесет година, он би стављен био у пензију те и те класе (предвиђена је и могућност да буде више класа пензионарских). Да се и сељаци материјално обезбеде, да у старости и изнемоглости имају свој тајин и свој грош, како вели господин Жујовић: то је намера његова. Да сви имамо колико нам треба, да су свакоме подмирене најпрече потребе — томе теже сви. И господин Жујовић исказује ту исту жељу, и он томе тежи. Само је он покушао да ту општу жељу обуче у извесно рухо, да је формулише у предлог, да је изнесе пред један скуп, на којем се дискутовало о унапређењу земљорадње у Србији.

Нећемо бедити господина Жујовића да се он, стари социјалиста, овим предлогом својим прикучује социјалистима. Од таквих прекора господина Жујовића заклања и његово добро материјално стање, и лукративни положаја у државној служби, које он није одбијао, и родбинске везе његове, и његова доскорашња прошлост политичка. Он је господско дете, син имућних родитеља, зет богате куће, интиман пријатељ понеких чланова владалачког дома, некадашњи напредњак, дворски човек, неутралац и т. д. Неће и не може такав међу социјалисте!

Учиниће се коме, може бити, да предлог једнога члана Државног Савета, једнога саветничкога сина, имућна човека, који гласи: и сељацима да се дају пензије, да тај предлог, велимо, може мало да замирише на господар-Вучићев захтев о смањивању порезе. Али нема бојазни од тога. И ако Жујовићи имају Космај под руком, неће они никакав бунт. Они јесу народни људи, мисле и раде за народно добро: Господин Алекса у Космају, а господин Јова у Београду, али и ако су данас ватрене демократе, опет су лојални и умиљати као јагањци, они што сисају по две мајке.

Шалу на страну, па да видимо за часак шта предлаже господин Јова Жујовић.

Ево његових речи:

„Држава би требала да оснује фонд за пензије земљорадничке, у који би сви земљорадници улагали извесне сумице. Из тога би фонда они добијали пензице (Ради разумевања: *пензице* значи мале пензије) у старости, а по њиховој смрти пензице би добијале њихове удовице и деца док не одрасту*. Ти би се улози наплаћивали као прирез уз порез и предавали Управи Фондова на руковање.“

„Ја мислим да сваки и најбеднији српски земљорадник треба да има осигуран по један тајин и по један грош на дан. (Како ове речи подсећају на онога из Груже!) Свој тајин треба да осигура улагањем бар по 2—3 мерице хране у општински кош, одакле ће га у невољи и немоћи примати; а новчану помоћ добијао би од државе из фонда за земљорадничке пензије.“

Исписасмо оно што је најглавније у предлогу Господина Жујовића, остављајући дужи разговор за другу прилику.

Сада да прибележимо само још ово: Мисли Господина Јове Жујовића о земљорадничким пензијама објављене су *16. маја* ове године (Види Српски Књижевни Гласник, свеска за 16. мај), а *тога истог дана* постао је Господин Жујовић Министар у самосталској Влади. Судба му је била особито наклоњена, срећа Српскога Народа је хтела, да сам предлагач одмах, истога момента, дође на положај са којега ће свој предлог моћи и остварити. Колико знамо, никад се никоме до данас није десио тако срећан случај.

Али као да је опет неки шејтан умешао своју канџицу. Господин Јова Жујовић, који се по одавно обележио у јавности као радник на унапређењу наше привреде народне, нарочито пољске привреде, као предлагач пензија земљорадничких, не постаде Министар Народне Привреде, већ оде у другу струку. Било би нам врло право да сазнамо: да ли се Господин Жујовић, из неких „виших државних разлога“ примио министровања у два ресора, а није заузео положај Министра Народне Привреде, који је на њега чекао; или је стукнуо с тога поља пред јачом снагом, која се јавила у лицу поштованога Господина Иве Павићевића. Ми слутимо да је ово друго превагнуло, т.ј. да је Господин Жујовић дигао руке и од земљорадничких пензија, кад је саслушао привредни програм свога цењеног колеге Господина Павићевића. И свакојако добро је учинио. Ако сељаци случајно и не добију пензије сад до избора, а оно ће се бар науживати славе и части, што је о њима и њиховим интересима неко време водио бригу један тако угледан и на привредном пољу познати капацитет, као што је господин Иван Павићевић, по милости господина Стојана Протића адвокат Београдске Општине. Онда ће господин Павићевић оставити дубока трага у Министарству Народне Привреде, и да ће се, по свршеним изборима, имати о чему дуго и много разговарати, у то неће ваљада неко посумњати.

НОВИ УСПЕХ

АУСТРИЈСКЕ ПОЛИТИКЕ НА БАЛКАНУ

—:—

У петроградском листу „Развјету“ 13. овог месеца пише:

„Говор талијанскога министра иностраних дела учинио је силан утисак у Београду. Искључиво Срба тиче се само оно место у говору, у коме је речено, да су се Италија и Аустро-Угарска обвезале једна другој да не окупирају Албанију и да њој сједине оне округе Маћедоније, у којима бројно преовлађује арбанашки живаљ.

У овој изјави за Србе има више неутешнога, него утешнога. Утешно је за Србе само то, што Титони изјављује да две савезне силе не мисле да окупирају Албанију. Ову радост није могла сакрити чак ни „Самоуправа“, орган српске владе, него је дебелим словима штампала речи: „Не окупирати“, утехе своје ради као и ради утехе народа, који свакодневно очекује продирање Аустро-Угарске у Новопазарски санџак. Непријатан је по Србе сам по себи споразум, јер у неспоразуму Италије и Аустро-Угарске Срби су видели гаранцију својих интереса у Турској.

„Осуство сагласности између ове две силе, као и решеност Срба не уступати Аустро-Угарској више без крви ни једне педи српске земље, чинило је да су Срби мирније гледали у своју националну будућност, него што гледају сад. На рачун те несагласности талијанско-аустријске штампа је подизала ваздушне куле. Италија ће, тобож, стати на чело Балканских држава у борби против Аустро-Угарске, и не само што ће бити пресечен пут немачком „Drang nach Osten“, него ће се Босна и Херцеговина ослободити тешкога аустријскога јарма, па чак, благодарећи расвиту југословенскога братства, доцније ће се оделити од хабсбуршке монархије Војводина, Хрватска и Далмација и ући у југословенску заједницу.

Одједном Србе неочекивано извештава телеграфска жица о говору Титонија у парламенту и .... све су се те наде срушиле. Не само што су се срушиле наде, него је стварност постала гора. Управо рећи, то је последњи дипломатски ударац који је нанела Србима мудра политика грофа Голуховског, који види у Србима разложно главну сметњу немачкоме „Drang“-у.

Први и главни ударац за Србе био је успех грофа Голуховског у Петрограду 1897. год., кад је споразумом с Русијом о чувању status quo лишио Србе сваке наде на помоћ од стране Русије за њихову природну тежњу, да очувају своју народну индивидуалност помоћу одупирања аустро-угарској навали на центар српских земаља, на Стару Србију. Други ударац нанео је Србима гроф Голуховски споразумом с грофом Ламсдорфом у Мирцштегу, кад је искључио из реформама Стару Србију и ново-пазарски санџак и резервисао га „бригама“ Аустро-Угарске. Трећи и ваљда последњи ударац нанео је гроф Голуховски Србима споразумом са Титонијем у Венецији, јер ако из Старе Србије искључимо новопазарски санџак и поарнаућене Србе и Србе мухамеданце сјединимо Арбанасима, онда ће сва Стара Србија ући у појам „Албанија“ и српска народна ствар у Ст. Србији зависиће не од Русије и других сила већ... од Арнаута и њихове савезнице Аустро-Угарске.

И кад не би било рата, да ли Срби могу рачунати на Русију, која је од 1872. године до сада игнорисала интересе српскога народа? Ова питања постављају себи Срби у овим тешким тренутцима за њихову националну будућност, горко жалећи се на руску дипломацију, која није појмила њихова словенска осећања, него их бацила у загрљај Аустро-Угарске“.

Тако „толкују“ Руси српска осећања, али се о њима не брину. Њима је preча Манџурија од Балкана, па зато тако и пролазе.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Бугарска — Краљевина.

Лондонском листу „Daily Chronicle“ јављају из Букурешта, да се у тамошњим бугарским круговима држи као насигурно, да ће се питање о прогласу бугарске краљевине решити најдаље до јула месеца. У тим круговима верују, да је кнез Фердинанд добио од великих сила — за сад у поверењу — обећање да ће оне бити наклоњене прогласу Бугарске за краљевину. Са самим овим прогласом доводи се у везу и решење маћедонског питања, јер се држи да је кнез Фердинанд при својим посетама појединих европских дворова ова питања нарочито третирао.

О РАТУ

—:—

Неизвесност.

Никада јавно мњење није било у већој неизвесности но што је сада у питању о исходу морске битке, која је вођена у корејанским водама. Најразноврснији гласови, на основу телеграма из Токија и Петрограда, протурају се кроз светску штампу, и сви су међу собом тако противречни да се не зна чему ваља веровати. Докле Јапанци из Токија, званично и незванично, јављају, да је целокупна руска флота уништена, и да су сви руски адмирали заробљени, не помињући ништа о јапанским губитцима, дотле из Петрограда јављају да руски губици нису велики а да су јапански веома тешки. Јапанци иду чак и даље, па тврде да је Рожественски погинуо, тако да страни листови о томе пишу као о свршеном факту, — „Нова Сл. Преса“ доноси чак и уводни чланак — ма да се са руске стране тврди да је Рожественски само рањен.

Ни до овог часа ситуација није чиста. Телеграми стижу и даље и потиру један другог, тако да се ни једном од њих не сме поклањати вера. Све што је до сад објављено види се да је и с једне и с друге стране претерано, те је с тога најбоље ако се причекају детаљи, који ће јасно и сами по себи рећи шта је у истини.

Руски извештај о сукобу.

„Руское Слово“ саопштава извештај о току борбе на мору, како га је поднео командант крстарице „Алмаз“, која је стигла у Владивосток:

Првог дана сукоба, а то је било 27. (по нов.) изјутра, чим су се указале четири јапанске крстарице, отворио је руски брод „Император Никола I.“ топовску паљбу на њих и оне се повукоше. Руска је ескадра онда наставила пут кроз мореуз, пло-

---

*) Јел' и удовице кад одрасту? *Слагач.*

већи у четири колоне. Адмирал Рожественски формирао је ескадру у бојни ред и, приближивши се непријатељу, отворио је борбу. Јапанци су покушали да маневрисањем опколе Рожественскову ескадру. Оклопњача „Суваров“ борила се очајно; пет пута се на њој појављивао пожар и свих пет пута је пожар угашен. Одлично су се борили бродови: „Наварин“, „Адмирал Сењавин“, „Ђенерал-адмирал Апраксин“ и „Адмирал Ужаков“, који су сви тога дана остали неповређени.

Ужасна и очајна битка развила се после подне у 1 сат, и трајала је до у сам мркли мрак, када је констатована оваква ситуација: помоћне крстарице „Рус“ и „Урал“ беху потонуле, пошто је посада са њих прешла на друге бродове. „Император Николај I“ са свим је насео: „Орел“, чији су димњаци и катарке одбијени, био је сав у пламену, „Аурора“ такође је остала без катарки. Два брода, типа „Бородина“, беху се накренули али су се још држали. Од јапанских бродова виђено је кад су три потонула и то један брод са три димњака, један брод типа „Нисина“, а трећи непознатог типа.

Пре заласка сунца одбијен је први напад јапанских торпедњача. Изгледа по свему да Јапанци преувеличавају своју победу, као што то тврди и француски брод „Иноар“, који је битку посматрао. Адмирал Небогатов збиља је заробљен, пошто је његов брод „Император Николај I.“ насео. У суботу у вече за време битке издао је Рожественски са свога брода сигнал: да се престане са пуцањем, пошто се непријатељ повлачи. Оштећени бродови потонули су због тога што је море било веома узбуркано.

Ово је први руски извештај са детаљима о току борбе, али је и он непотпун а свакако и нетачан, јер ни он ништа не казује о стању у коме се налази јапанска флота, као што не казује ни то, шта је са осталим руским бродовима.

Балкан

Битољ, 17-V-1905.

Стање овде у вароши врло је рђаво, а тако исто је и у околини. Бугарске и грчке комите непрестано се гложе, нема дана а да се не сударе, или да не нападну које село. Како су се у последње време грчке комите намножиле по целом битољском крају, то је овдашњи варошки бугарски комитет решио, да се устане против грчких комита са што више чета. У вароши велики страх влада како код једних тако и код других, да се не би сударили и поклали.

Прилеп, 19-V-1905.

Стање овде и околине врло је рђаво. Бугарске комите не престају нападати Србе и српске учитеље. Овдашњи одбор бугарских комита решио је да се сви виђенији Срби униште, како овде у вароши тако и по селима, те да су једном мирни од Срба. Школе наше једва животаре; по селима већ су се распустиле а овде у вароши од страха од Бугара и не шаљу своју децу у српску школу. Није боље ни у Поречу, и тамо су Бугари свој прст заболи, и тамо прете Србима.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

Конференција. Г. Стојан Новаковић позвао је већи број бив. напредњака на конференцију у „Империјал“ за недељу. На њој ће се решавати о држању бив. напредњака на овим изборима.

Сахрана Митрополита. Јуче је била служба у Саборној Цркви над одром пок. Митрополита. Чинодејствовао је преосвећени Епископ нишки г. Никанор. Данас ће бити друга служба, на којој ће чинодејствовати преосвећени Епископ шабачки г. Димитрије.

Агитација почиње. Игњат Лукић, привремени председник бив. Скупштине, одступиће од своје кандидације у орашком срезу (смед. округ), а замениће га — да Лукића кућа не остане без исета — његов синовац Живота Маркићев—Лукић.

Његов квалификовани колега за округ биће и г. др. Јаша Ненадовић, бив. секретар краљев, за кога именовани Живота Маркићев—Лукић агитује свим средствима, од којих је најважније обећање, да ће, чим уђе у Скупштину, прогласити срез Велико-Орашки за срез Кара-Ђорђев.

Нове ђенерали. Већ је трећи дан како је бугарски кнез Фердинанд произвео у ђенералски чин пет пуковника. То је дало, како се чини, маха и нашим амбицијама, јер се говори, да ће г. г. пуковници Дамјан Поповић и Машин бити произведени за ђенерале. И треба, јер је то баш потребно!

Французи о нама. „Temps“ доноси овакав телеграм из Београда: „Избор пуковника В. Антонића за министра војног изненадио је цео свет, јер је нови министар познат као отворен анти-краљеубица, и увек су га сматрали као врло непријатељски расположена према новом режиму. Он чак припада категорији официра које су завереници осудили на смрт“.

Тако „Temps“. Али биће да је тај дописник неки лоше обавештени човек.

Пољуљан. Говори се већ о повлачењу новог и младог Министра Финансија г. Марковића. Рђав утисак, што га је његово постављење учинило на целокупно јавно мњење, једнодушна осуда свих озбиљних људи, рђав пријем, што га је нашао код старијих чиновника сопственог ресора, а нарочито бедан ефекат што је код странаца, који по званичној дужности долази с њим у додир, произвео — доста су пољуљали његов положај у кабинету. Држи се да ће он сам створити какав згодан изговор да се извуче из ове беде невидовне, и другови га неће задржавати.

А доста је и био!

Џабе. Онај памфлет Нешићев против г. Перића добили су сви слушаоци правног факултета бесплатно. Како смо чули они се спремају да га достојно и употребе. Јуче је пак тај памфлет и полиција растурала по неким удаљеним местима.

И џабе је скупо!

Један владика у оставци. Епископ тимочки, г. Мелентије, отишао је пре извесног времена у Св. Гору, па кад је видео како бедно стоје српски интереси у њој, решио се да остане у Хилендару и послао је Архијерејском Сабору оставку на свој архијерејски положај.

Хвала Богу, кад се и код Срба — а нарочито код калуђера — нађе неко који ће се одважити да мрдне мало и из Србије и да се побрине за српске интересе.

Надамо се да ће му Сабор одмах уважити оставку, и да га неће ометати у том његовом неочекиваном лепом поступку.

Само да се у брзо Његово Преосвештенство не пишмани!

Ко бира Митрополита. Право бирања митрополита имају ова лица и овако по категоријама распоређена: 8 цивилних, 4 архијереја, 1 ректор богословије, 17 архимандрита и 17 прота; свега 47 лица.

Пошто је Епископ Мелентије дао оставку и изјавио жељу остати у Хилендару, то се има извршити избор између епископа: Димитрија, Никанора и Саве.

Отпутовао. Г. Жорж Бегоа, француски посланик у Београду, отпутовао је експресом.

Жалосна власт. Јуче је био претрес у Варошком Суду Кости Кузмановићу из Вишњице због просте крађе. Том приликом се оптужени жалио: како га је исљедник, писар кварта палилулскога, г. Пешић *тукао*. То је посведочио чак и један жандарм Милан а и други сведоци пред судом.

То је заиста ужасно да људи буду изложени таквом незаконитом поступању баш онда, кад су под заштитом власти. Полиција у место да чува грађане од других изгредника, сама гази законе и то над онима, који су њеном старању поверени.

Ето прилике за новог министра Унутрашњих Дела да покаже: је ли му закон пречи од личности? Или ће и он прогутати ову ствар, као што је његов претходник прогутао сличну са писарем Грудићем. Сад је овај преступ утврђен пред судом и то са свим случајно.

Кнез Фердинанд. Јуче је пропутовао засебним возом кроз Србију за Беч Кнез Бугарски.

Кедив. Данас ће пропутовати за Беч оријент-експресом мисирски Кедив.

Одобрена пресуда. Апелациони Суд одобрио је пресуду прв. беогр. суда, којом је г. Коста Ивковић, уред. „Срп. Сељака“, осуђен на 5 год. затвора, за увреду Краља.

Завршена предавања. Јуче су завршена предавања на нашем Универзитету, за ову школску годину. Ових дана почеће и полагање испита, који се имају завршити до 15. јуна т. г.

Наредба. Пошто многи становници београдски, који подижу куће у вароши, заузимају грађевинским материјалом толики улични простор испред и поред својих грађевина, да је у многим улицама отежан пешачки и колски саобраћај, то је општински суд наредио да они који сада зидају, могу за смештање грађевинског материјала заузети од улице највише толико, да коловоз остане слободан најмање са 5 метара. Рушевине, и избачена земља морају се односити са улице у најкраћем року.

Умро. Онај штампарски радник, који је, угледајући се на „јунака“ Лазара Рашовића, ударио своју заручницу ножем па онда испио флашицу цеђа, умро је ноћу између четвртка и петка. И боље је, но да се, заведен рђавим примером, вуче по робији.

Скупштина Српске Књижевне Задруге. Скупштина Књиж. Задруге, за коју смо јавили, да ће бити 22. ов. м., одложена је. Дан скупштине објавиће се накнадно.

Отпутовали. Правници II и III године нашег Универзитета отпутовали су синоћ засебном лађом у Срем. Митровицу ради разгледања казненог завода.

Дуја и Брана. Нешто су били дошли до речи, и том приликом Брана рекне г. Дуји извесне речи, у којима је г. Дуја нашао за се клевете, па га је зато тужио суду. Јуче је био претрес, али је г. Дуја предусретљиво опростио г. Брани кривицу, после чега је следовала захвалност од тужене стране и — сад су опет добри пријатељи.

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

(НАСТАВАК) 80

Ошишала бих се сасвим, да је било потребно, тако нестрпељива бејах и хтедох да са тим једном свршим... У осталом, ствар није баш тако страшна, стара — мајчице. Моја коса расте као трава, и док се окренем, ја ћу опет имати „пристојан куріук.“

„То ћеш ти још доста чекати,“ добаци суво стара госпођа. „Глупост, грдна глупост“ љутила се она. „Тетка Елиза је могла боље на тебе припазити и ту бесмислицу спречити.“

„Тетка — Елиза? Та тек рђаво изгледа! Најмање јој је за ширину руке краћа коса него моја.“ — Она повуче једну од њених витица у дужину, и враголасто се смешкаше.

„Но, ал' ви водите чергашки живот по вашим ученим тумарањима!“ рече стара госпођа индигнирана, и нервозно скиде једну мрву од торте са чаршава.

„Како је то моја сестра успела да се потчини професијоналним штудијама њенога мужа, то ми је сасвим непојмљиво. Па где је онда право женино на сопствен пријатан положај у животу!“

У осталом, то је њена ствар. Како се сеје, тако се жње... Али шта ће сад бити? Погледај само ту девојку, Балдујине! Године треба да прођу док она постане мало „презентабл...“ Питам те само, Грето, како ћеш ти у то кратко чудо од косе да метнеш цвет неки пут? И да не говорим о неком накиту?

„На пример оне звезде од рубина, које су тако несравњено добро стојале твојој покојној мами“? —

Ах, драго камење? Оно што лепа Лора има у коси, у црвеном салону? упаде Маргарита живо.

„Да, Гретице, баш то камење“ потврди саветник, који се до сад ћутљиво уздржавао, и баш испио чашу шампања. Био је побледио, али испод чела очи су му се сијале, и прсти су му стезали чашу, као да хоће па комаде да је размрскају. „Ја те од срца волим, ћерко, и даћу ти шта ти срце зажели, али оне звезде од рубина изби себи из главе, док сам ја жив, ниједна их женска коса више неће понети!“

Стара-мајка пређе марамом преко очију, и гледаше жалосно пред собом. „Појмим, разумем те, драги Балдуине“ рече дубоко саучесничким тоном. „Ти си сувише волео јадну Фани.

Горак осмех прелете преко његовог лица, и он подиже широка рамена, као да је хтео да се отресе некакве безимене унутрашње нестрпљивости. Треснувши чашу тако да је зазвонила о сто па лаганим корацима оде у суседну собу, затварајући врата за собом.

„Јадни човек“ рече стара-мајка полугласно и заклони за један часак руком своје влажне очи. „Ја сам неутешна због моје необазривости. — нисам требала да дирам у ту рану неналечиму!“

„И баш данас је био тако весео, могла бих рећи „гордо сретан“, од толико година сам га данас први пут видела насмејана.... Али, и имали смо неколико небесно лепих часова, незаборавимо лепих и сретних... Само ми је једно неколико пута терало хладан зној од страха на чело, драга Софија“! — Тихо звекетање сребра иза ње престаде, тетка Софија је пажљиво слушала шта ће бити. — „Сувише се лагано сервирало. Мој зет ће јамачно за такве случајеве набавити још неколико руку за помоћ —“.

Боже сачувај, стара-мајко, шта ће то коштати?“ протестираше Рајнхолд. „Ми за то имамо довољно послуге и ту се више ништа неће прекорачавати. А Франц нека боље промрда своје троме ноге. Ја ћу га већ умети томе научити!“

Стара-мајка је ћутала. Она узеде неколико полусвелих ружа, које је г-ђица Хелоиза од Таубенека држала у руци и оставила на месту где је седела — и гурну свој шиљати носић као да их мирише. Она никад директно није противречила раздражљивом унуку свом. „Али нарочито ми је једна мисао синула у памети за време јела, и узнемирава ме, драга Софија — рече она после тренутне паузе, нагињући се на наслон од столице — зар није јеловник био састављен на сувише обичан начин? Знате ли, драга моја, да је то било мало одвише „грађански“ за наше госте? — А и росбиф није био као што треба“.

„Ви заиста не би требали да се за то плашите, госпођо“, одговори јој тетка Софија, са својим највеселијим смехом. „Јеловник је био онакав какав је према овом годишњем добу могао бити. А росбиф је био добар, као што је увек на нашој трпези. На пољу, тамо у Принценхофу не траже преко целе године тако скупо и добро парче — као што ми рече њин касапин. „Тако! — Хм“! промрмља стара госпођа и сасвим сакри лице међу руже. „Ах, да дивног мириса! прошапта она, гледај Херберте ова бела „те-ружа“ је једна новина из Луксембурга, као што ми то рече г-ђица од Таубенека.

(наставиће се)

Важне вести

Српско дежурање.

Готово о свачему у Србији владају неки посувраћени појмови, па нико и не обраћа пажњу кад нам због тога неки детаљи изгледају накарадни.

Код нас, као и у целом свету, мора на великим телеграфским станицама *дежурати* чиновник и ноћу. Сама реч *дежурни*, значи од ноћи направити дан, дакле радити исто као и дању.

А како у Београду бива.

Можете кад хоћете свратити после поноћи у гл. станицу телеграфа. — Свуд мрак! Кад се човек попне на други спрат — мрак! Уђе у неко предсобље и хоће у несвест да падне од смрада, што долази од испарења људи на спавању. У апаратској соби — мрак. Сви спавају. Некад „дежурају, и неке даме па се те још и закључају, тако да публика апсолутно не зна шта да ради.

Будите све редом, док вам најзад сањиви момци не покажу нека врата, кроз која ви опрезно ступите опет у мрак. И после велике лупе, ларме, вике успете да отргнете из слатког сна вредног и доброг телеграфисту, који упали сијалицу и онако бос, у гаћама, раздрљене кошуље, диже се сав знојав, чеше се и зева и скрпљеним очима једва успе да вас схвати због чега сте дошли.

То се зове код нас *дежурати* у телеграфу!!

Шефови би требали да знају да је то неуљудно и законом забрањено. Ко је одређен за *дежурство ноћу*, тај је слободан дању и треба да се испава, па да публику дочекује у истом положају ноћу, као што је дочекује и дању, а да укину онај „неглиже“.

До сад смо узимали ово само с комичне стране, а у будуће ћемо другчије поступати.

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

Просветне парије.

У овој су земљи данас полицајци — школски надзорници, а управитељи учитељских школа — полицајци. *Старији* су учитељи баштовани и клисари и млекари и столари и пчелари и политичари; а *„млађи“* су били *учитељски заступници*, па су унапређени за *привремене учитеље*.

То су добити од новога закона о народним школама.

Учитељски су заступници, по закону Андре Ђорђевића, били они који су свршили Учитељску Школу, положили учитељски испит на крају те школе и добили државну службу с 50 динара месечне плате.

Да видите кроз какве мене пролази тај заступник учитељски!

Он је своје звање и 50 динара месечне плате добио 16. септембра 1902. г. Служио је тако државу до 3. маја 1904. и рад му оцењен са „одличан“. Тога је дана нови и јединствени закон демократе Давидовића укинуо звање „учит. заступник“, али су сви заступници неким волшебним начином остали у истом звању и плати до 1. јануара 1905. Поменути је заступник био, дакле, две године и три месеца у том звању и плати. Мислио је да ће бар 1. јануара 1905., и поред доказане подобности за службу с платом од 50 дин., добити звање стални учитељ“ са 66 дин. Брзо се видело да се преварио, јер је господин Министар Просвете нашао да он треба и даље да остане с платом од 50 динара као *привремени учитељ*, пошто, вели, није одслужио рок у војсци. Истина, закон о војсци, на који се Господин Министар позива, изрично вели да грађанин, који није одслужио војску, не може добити никакву државну службу, дакле не може нико добити ни учитељску службу, док не одслужи војску. Лепо! Не може нико бити постављен за учитеља, а од куд може бити постављен за *учитељског заступника* или за *привременог учитеља*? Или се, може бити, та звања и не урачунавају у државну службу.

Што не буду искрени, па да кажу отворено: Не дамо вам веће плате, да би се што уштедело. Па кад је то разлог, да пристанемо нека се штеди на нама — учитељима, јер, без сумње, и нема се на чем другом уштедети.

Педесет динара месечно! Много збиља! Ево да се уверите. Кад се одбије порез и улог за фонд, остаје управо 40 динара. Поменути заступник има, рецимо, III и IV разред са 60 ученика. По наставном плану он има недељно 27 часова, а то чини месечно 140 часова. За тих 140 часова (не рачунам рад у канцеларији, одбору, башти, цркви и друге „културне послове“) плаћа му се равно 40 динара. Дакле за учење 60 ученика плаћа му српска држава 28 пара од једнога часа. За учење и васпитавање једнога свога грађанина Србина плаћа учитељу *мање од пола паре на час*. Зар није доста?

Чујем већ преговор: „Па ти не рачунаш право на стан!“ Добро. Урачунајмо и њега. Тај је срећни заступник (сада „привремени“) имао стан, који није био „прописан“, и неки мали додатак, који му, узгред буди речено, због „гладне године“ није исплаћиван. Али, дође распис од Госп. Министра да се и школске канцеларије употребе за стан учитељев, а канцеларијске послове учитељ да врши у својој соби. Тако тај заступник остаде сасвим без додатка, јер је, изгубивши канцеларију, добио „прописан“ стан. Да је бар на том остало! Али није ни то све. Министар финансија тражи да се плаћа порез и на стан!

Демократа министар донео је овако напредан закон. Ми, млађи учитељи, с највећим одушевљењем улазимо у школу, међу децу, да их васпитавамо, а излазимо из школе с врућом жељом, да потрчимо на зборове: да обавештавамо народ да му је сва нада у демократској групи, која се зове: *самосталци српски*.

Запни, учитељу весели! Имаш и за кога; имаш и за шта.

Један од парија.

Из народа

Г. Министру Унутрашњих Дела.

Молим вас лепо овим путем, да изволите наредити начелнику среза расинског, да одмах без одлагања извиди тужбе грађана општине Јасичке, поднете противу председника исте општине Живана С. Јовановића, због његовог варварства а и злоупотреба у званичној дужности.

Тужбе се датирају још од 1903. 1904. и 1905. год., а има неких предмета и у архиви среској, који се повлаче несвршени.

У овим се тужбама има поред осталог да извиди: крађа пресуде примања Анђелка Тајтацака, казна Алексе Петковића за непристојно понашање, казна Ристе Трајковића учитеља и т.д. и његови зулуми.

Надам се, Господине Министре, да ћете одредити комесара, те да ову ствар извиди, наравно среског начелника.

1. Априла 1905. Понизан
Јасика. *Јаковљевић.*

—

Свуд је најгоре!

Позната је овогодишња глад са свима њеним последицама. У овим крајевима она је најсвирепија. Ево чега овде још има:

Немајући сточне хране, па ни лисника, почесмо стоци давати витко пруће. Гладну већ ослабљен стомак није могао ово варити. Стока отпоче мањкавати. При секцији видело се, да је пруће избушило стомак и црева. Оваквих случајева има више у срезу бољевачком.

Није редак случај да во, после прве узоране браздe, на сред њиве мањкава.

Ослабљен, услед слабе хране, при иолејачем напору најежи се, помодри и убрзо угине.

Предвиђали смо, да ће нам стока изнаслабити, али се надасмо, да ћемо је новом утрином колико толико опоравити. Да, али за несрећу, дуга зима, која овде још траје, лишила нас је помоћи и у дванајестом часу. — Треба већ приступити орању, али ослабљена стока под плугом мањкава. Беда за бедом. Нек нам Бог опрости што почесмо веровати да нас је грешне и Он заборавио, и то баш у овом „светом стању“, за које рече наш Света Дечански да је „Богу угодно“.

Тимочанин.

—

Све сам чистунац!

Петар из Новака правио је лажне банке. Веле да је добро испекао занат.

Павле из Рукладе, шверцовао је дуван. Дело је доказано, и једнога и другога; Обадва су угледни самосталци. Обојица се уздају у г. Мику Радивојевића и г. Алексу Нешића, да их неће напустити. Кажу да је г. Нешић подвикнуо, кад је чуо за беду које су му допала ова два бирача: Море ослободићу их обојицу сваке одговорности. Петар ће бити председник општински, а Павле контролор монополски.

И ми се сви надамо да ће г. Алекса одржати реч, а неће ни г. Мика дремати.

У нас што вам је год самосталац, све је прави чистунац.

Тамнава, 24. априла 1905.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

Један памфлет.

Ових дана појавила се једна брошура под насловом *„Живојин Перић као правни писац“* — први и други утук — написао Милутин Д. Нешић доктор права, доктор из политичких и административних наука.“

Овај дупли доктор рђав занат упражњава. Због чега се могао он испизмити на једнога исправнога и поштенога човека и одличнога професора — о том ми не разбирамо, кад г. Нешић не сме да призна, али је врло ружно да се човек извесног образовања оваквим средствима служи. Дупли доктор, који није био у стању да своме оцу купи гробницу, но се обраћао за милост општини, не може оваквим списима себи стећи гласа код писмених и образованих људи.

Јер ово је прост памфлет! А да је то заиста памфлет, па да га чак и г. Нешић тако сматра, најбољи је доказ то, што је „први утук“ био раније штампан под лажним именом *П. Марковића*, и том се приликом дупли доктор чувао као од ватре да се не дозна да је он писац. Шта да се мисли о човеку, који ружне ствари пише, па још том приликом украде и име туђе?

Ми ни речи нећемо потрошити о садржини „књиге“, јер она није зато ни написана. Писац памфлета је човек од курса, па се сад потписао на њему да би се могао обратити за награду онима којима г. Перић смета.

У здрављу да поруча!

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

Герхарт Хауптман — доктор.

Ових дана промовисан је на оксфордском универзитету за доктора чувени немачки драмски писац Герхард Хауптман, који је и код нас познат са своје „Ханеге“, „Кирпције Хеншела“ и „Потонулог звона“.

Ову почаст указао је оксфордски универзитет у своје време и чувеном чешком музичару и композитору Дворжеку.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Глумица — наследница.

Гроф Стеван Кеглевић, који је, као што смо већ јавили, пре неколико дана погинуо у двобоју, оставио је све своје имање пештанској глумици Клари Ланци и њеној деци. Покојни Кеглевић био је некада један од првих богаташа мађарских, али је велики део свога иметка страћио у разним шпортовима и бесмисленим шпекулацијама. Но ипак је његовој пријатељици Клари доста остало.

О ВЛАДАРУ

—

Морал једнога краља не може се оцењивати по обичним правилима. Његов је положај јединствен. Има погрешака које му чине част, као што има и врлина, које му наносе срамоту.

Јунијус.

Краљ је јавна личност; он то мора бити пре свега али само зато да би могао себи рећи: да не сме ништа чинити што би морао крити; да мора поштовати обичаје; да се мора клонити ситничарских прохтева и да не сме ништа друго хтети, до бити добар према свакоме, да би свако био добар према њему.

Мирабо.

О ЖЕНАМА

Има људи који надмашују речитост женског језика, али нема човека који би надмашио речитост женских очију.

Вебер.

—

Кад се код људи не може наћи храброст, нек гину жене.

Шекспир.

—

Утврђено је, да је Бог створио жену само за то да њоме упитоми човека.

Волтер.

ТЕЛЕГРАМИ

(20. маја.)

(РУСКА ТЕЛЕГР. АГЕНЦИЈА)

Петроград. Цар је наредио да се одмах проучи питање о сазивању Земског Сабора; сада у Царском Селу конференција проучава Витеов пројект и извештаје вођа племства.

Петроград. На станици Топлино, на екатариновској железници изазвали су војници неред у возу; дошло је до боја с жандармима, који су били послати да успоставе ред; два војника су ухапшена.

Тифлис. Комесар полиције округа Гори рањен је тешко.

Москва. Публика је прекинула свирање музике на булевару Петровом. 21. ов. м. биће сазвано општинско веће, да расправља о мерама које би требало предузети с погледом на пропаст руске флоте.

(БУГАРСКА ТЕЛЕГРАФ. АГЕНЦИЈА)

Софија. Кнез је синоћ отпутовао у Ебентал, у пратњи ађутанта ђенерала Маркова и мајора Стојанова.

У Ебенталу ће кнез да присуствује прослави рођендана принцезе Клементине. До Цариброда су кнеза отпратили министри: спољних послова, унутрашњих дела и војни.

С кнезом је отпутовао на дужност и Станчов, бугарски дипломатски агент у Петрограду.

Токијо. (Званично). Седми извештај адмирала Тога стигао је 18. ов. м. у јутру. У њему се констатује овај дефинитивни резултат борбе: четири брода, који су сачињавали главну силу руске флоте, потопљена су или заробљена; већина руских крстарица II реда и слабији руски бродови уништени су. Према томе је фактички уништена цела руска флота. Потопљене су три јапанске торпедњаче, али је посада махом спасена; у осталом Јапанци нису изгубили ни један брод, а бродови су им врло мало оштећени. Људи су изгубили Јапанци свега око 800.

ТОКИО. Рајтер јавља: руски губици сем заробљеника износе 7—9000. Много је лешина нађено на обалама околних острва. Губици јапански 113 погинулих. 624 рањених које официра које војника.

ПЕТРОГРАД. Цар је добио телеграм од команданта крстарице „Изумонда“, капетана Фрегате, да је Ферден експедовао из пристаништа Св. Олге прекјуче у вече и детаље о поморској битци. Јавља да су били принуђени бацити у ваздух крстарицу да не би пала у руке непријатељима. Велики адмирал, велики кнез Алексије примио је телеграм команданта торпедњаче „Бравиа“, лајтнанта Дурново, који јавља, да је та торпедњача, која се још 15. ов. мес. одвојила од ескадре, стигла у Владивосток пре три дана.

ПЕТРОГРАД. Поручник Дурново јавља, да је стигао тамо: за време борбе од четири и по сата „Бравиј“ је спасао 175 официра и војника с „Ослабље“. Паљба с јапанских оклопњача начинила је „Бравом“ велике штете, погинули су 9 мрнара, рањен један поручник и четири мрнара. Пошто је торпедњача била јако оштећена, крене се дуж јапанске обале на Владивосток и у том опази петнајест јапанских торпедњача, које су се враћале из боја; да би прошао неопажен, Дурново да оборити катарку и обојити димњак белом бојом.

Практична Извешћа

Ц. К. У. Дун. пар. друштво

ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА

до даље наредбе

I. НА ДУНАВУ

Из **Београда** за **Радујевац** и **Галац**: четвртком, суботом и понедеоником у 5 сах. из јутра. (Средњо-европско време). (Прва пловидба 10. (23) марта.)

Из **Радујевца** за **Београд**, **Земун** и **Будимпешту**: уторником, четвртком и суботом у 11 сах. 50 мин. пре подне.

Из **Београда** за **Гроцку**, **Смедерево** и **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 2 сах. по подне.

Стиже у **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице** за **Београд**: уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: уторником, четвртком и суботом у 1 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби:

Из **Шапца** за **Београд**: понедеоником, средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: понедеон. средом и петком.

Из **Београда** за **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 3 и по сах. по подне.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

18. Маја 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·505	20·49	20·475
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30³/₄	215·86	215·96	215·76
Лутриски 2% лоз	—·—	118·—	116·50
Дувански лоз	—·—	23·—	22·—
Немач. марке 100 зл.			
„ за деп. и јан.			

Телефон бр. 151. Телефон бр. 151.

добио сам

ДВЕ ПАРТИЈЕ

ВИНА БЕЛОГ СМЕДЕРЕВСКОГ

продајем га

1 литар разлађеног 60 пр. дин. и
1 „ „ 80 „ „

Такође имам на стоваришту и **разна црна вина** са ценом од 50, 60 и 90 пр. дин. и од 1. и 1.50 динара литар.

Од 10 литара па на више шаљем поштованом поручиоцу по мојој послузи.

Ђока М. Богдановић.
закупац „Хотел Империјала“

СВОЈУ тридесето-годишњу шлајферску радњу преселио сам у кућу г. Јоце Ж. Јовановића, Краљ Милана улица бр. 15 на Теразијама.

Умољавам поштоване муштерије да ми и у будуће поклоне досадашње поверење.

с поштовањем
38 4—5 **Антоније Горшано**
шлајфер

ЦЕЛОКУПНОГ ЛЕКАРСТВА

Др. М. Д. Русо

специјалиста за дечије болести

ординира од 2—3.

Стан: Господар Јевремова бр. 7 до Џамије.

ТЕЛЕФОН Бр. 913. 4—6

ИЗВОЗНА БАНКА

Уплата последње (V.) рате од дин. 20. — и издавање сталних акција почело је од 1. априла и трајаће до 31. јула тек. године. — И уплата акција и издавање сталних акција вршиће се искључиво у Централи Извозне Банке на Сави.

25. априла 1905.
Београд.

Управа Извозне Банке

Позив на упис акција Словенске Банке

Пошто је Господин Министар Народне Привреде, по саслушању привредног савета, изволео потврдити правила Словенске Банке, оснивачки одбор отвара упис акција сходно члановима 11. и 14. закона о акционарским удружењима и члана 8. правила Словенске Банке, при упису акција од 100 динара полаже се у име главнице најмање 5 динара а 1.50 дин. на име оснивачких трошкова.

Сваки ко жели што тешњу трговинску везу Словенства са Србијом и остварење сталне изложбе — Музеја — српских и словенских производа у Београду, нека упише колико може удеоница — акција — ове корисне и у Србији јединствене установе.

Оснивачки одбор обраћа пажњу уписницима и на члан 15. правила, којим је обележен пословни делокруг у коме има новина до сад неуведених ни у једном овдашњем заводу.

Акције се могу уписати код свих оснивача, као и у канцеларији Карађорђева улица број 47 сваким радним даном од 8—12 пре и од 2—6 по подне. 37 3—10

Деловођа
Манојло С. Торбица,
инспектор румунског бродарства.
Благајник,
Никола Димитријевић,
трговац.

Председник оснивачког одбора,
Милорад Рувидић,
архитекта.
Под-председник,
Никола Бошковић,
трговац.

ОСНИВАЧИ:

Љуба Ковачевић мин. у пензији, Милан Андоновић професор универзитета, Милан Р. Миленковић рентијер, Драгутин Илић књижевник, Васи Огњановић адвокат, Божа Драгољевић трговац, Димитрије Најдановић трговац, Војислав Лукић начелник, Димитрије Вучковић трг., Јанаћко Костић грађевинар, Никола Петровић рачуноиспитач гл. контроле.

Цариградски магацин

Јанаћа Г. Јове

Препоручује за наступајуће празнике своје огромно стовариште као:

Шамија калемћарских и кадифених, крепова, фесова женских и мушких.

Марама од Венедика и свилених са богатим везом и фронцлама.

Разна веза на свили и кадифи рађених.

ОГРОМАН ИЗБОР: **папуча** и **комотшуха** са златом извезених и клот. **Помпандуре** са златом везених, по најјевтинијој цени.

ЦЕНЕ БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

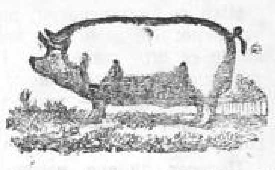

„Марићев“

ПРАШАК

ЗА СВИЊЕ

(ЗА БРЗО ГОЈЕЊЕ СВИЊА)

Признат је у целој Србији, Мађарској, Влашкој, као најбоље средство ЗА БРЗО ГОЈЕЊЕ СВИЊА, као и против: кашља, грчева, болова у стомаку и превима, против свињске болести — цркавања, као и немања — воље за јело.

Ко хоће да су му свиње здраве и да се брзо угоје, а тако исто и од свињске болести — цркавања — да их сачува нека им даје МАРИЋЕВ ПРАШАК ЗА СВИЊЕ.

Много стотина поруџбина и благодарности, доказ су изврсности Марићевог прашка за свиње, с тога га треба сваки онај који свиње храни у довољној количини да има.

Цена: 1 кутија „Марићевог прашка за свиње“ 1 динар; 10 кутија 10 динара; 50 кутија 45 динара; 100 кутија 85 динара. Мање од 10 кутија неће се слати. Ко наручи од 10 кутија на више поштарину не плаћа.

Поручбине по пријему новаца или уз доплату, шаљу се свагда одмах. Поручити треба само код произвођача: **апотекара Николе J. Марића,** — апотекара код Српског Краља — Београд — улица Краљ. Александра број 20.

Праве

СИНГЕР

Ваља мотрити на фабричну марку

шиваће машине

БОРН И Комп.

Београд, Књаз Михајлова ул. бр. 23.

ПРАШАК

ВЕЖЕТАЛЕ

Poudre végétale

Од француских лекара препоручен и у целом образованом женском свету признато, као најбоље средство против равног бленороичног цурења — **флуса, белог прања** — код женских.

Цена 1 кут. прашка вежетале 3 д.
„ 1 плеханом иригатору 3 д.
„ 1 стакленом „ 4 д.

ИНЈЕКЦИЈА

КАПСУЛА

ВЕЖЕТАЛЕ

Од француских лекара препоручено као изврсно средство против акутног и хроничног (застарелог) бленороичног цурења, — **трипера, капкова** — код мушких.

Цена инјекцији 2·50 дин.
„ капсулама 3·— дин.

Шприцева, суспензорија разних.

САСАПАРИЛА ЕКСТРАКТ. Изврсно средство за чишћење покварене крви после горњих венеричних болести, као и против сифилиса и шкрофула. Цена: 1 флаша 2 динара; 6 флиша 10 динара.

☛ Главну продају за Србију и Балкан **уступио сам само: апотеци код Срп. Краља — НИКОЛЕ J. МАРИЋА у БЕОГРАДУ** ул. Краља Александра, где се може и добити, одакле се и поруџбине из унутрашњости по пријему новаца или уз доплату под дискрецијом одмах шаљу.

R. Frére
pham. 1. Cl. Paris.

Овогодишњи свеж и прави

„Марићев“ рибљи зејтин

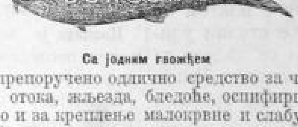

Са јодним гвожђем

Од лекара препоручено одлично средство за чишћење покварене крви код шкрофула, отока, жљезда, бледоће, оспифирцигера — и осталих кожних болести, као и за крепљење малокрвне и слабуњаве деце. Справљен је по најновијем норвешком пропису под гаранцијом из свежег чистог правог **Рибљег зејтина**, добивеног из рибе знане „Dorsch“, деца га радо пију, не квари стомак као многи други Рибљи Зејтин, добивени не од рибе: „Dorsch“, већ од *морског пса* и тд. а који се под именом „Рибљи Зејтин“ продају.

Цена правог Марићевог, Рибљег Зејтина са јодним гвожђем: 1 флаш 1.60 дин; 5 флаша 7 динара.

„Марићев“ Реуматичан флуид, одлично средство за трљање против: реуматизма, ишијаса, укочености, болова у рукама, ногама, зглавцима и свих болести које од назеба произлазе. Цена 1 флаша 4 динара.

Поруџбине из унутрашњости по пријему новца или уз доплату шаље одмах: **Апотека код „Српског Краља“ — Николе J. Марића у Београду** — Улица Краља Александра бр. 90.

Власник **Павле Маринковић** Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
—
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 121. БЕОГРАД, НЕДЕЉА 22. МАЈА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Једна глупа одбрана

—:—

С времена на време опажају се у руском јавном мњењу неке појаве, које јасно казују: како је било могуће, да аустријска превласт овлада у свима балканским питањима, мимо руских интереса, а на штету опште словенске идеје. Неки од наших политичара приписивали су то некаквој вишој политици Русије у Азији, а други опет некаквом хотимичном напуштању и уступању Балкана аустриској сфери интереса. Ми се нећемо овде упуштати у оцењивање једног или другог мишљења, јер нас се овде сада не тиче, шта званична Русија са Балканом и балканским Славенима намерава по мишљењу наших политичара, али нам је намера да укажемо на једну појаву у руском јавном мњењу, које, специјално у питањима Балкана, има утицаја на меродавне политичке факторе у Русији.

Пре кратког времена изашла је у Лондону једна брошура, у којој се предлаже, да Јапан окупира Манџурију на исти начин којим је Аустро-Угарска окупирала у своје време Босну и Херцеговину. Писац је те брошуре Нагао Арига, помоћник маркиза Ита, јапанског пред. министарства.

Због тога се у Петрограду и верује да је тај предлог потекао из јапанских владиних кругова, те је и руска штампа обратила озбиљну пажњу томе предлогу, одбијајући га као нешто из основа неумесно и немогуће. Што руска штампа тај предлог одбија, са свим је разумљиво и природно, али је у толико неразумљивији и неприроднији начин којим она то ради — а то је баш она појава о којој хоћемо да говоримо.

Место да руској штампи баш то позивање на окупацију Босне и Херцеговине, од стране Аустро-Угарске, послужи за доказ о немогућности окупације Манџурије од стране Јапана. Место да укаже на факат: да је окупација Босне и Херцеговине извршена не само на штету Русије, но и против најбитнијих интереса балканских народа, и у часу када Русија није била у стању да брани своје и својих једноплеменика интересе, и да баш с тога она данас не сме дозволити да то исто буде сад и са Манџуријом, место тога руска штампа доказује да је окупација Босне и Херцеговине била једна потреба, која је извршена у интересу општег мира и ради спасавања становништва Босне и Херцеговине од турског зверства. Говорећи о овом предлогу доктора Арига, „Новоје Времја у броју од 14. Маја са свим отворено вели:

„Нашим читаоцима познати су политички узроци који су довели Босну и Херцеговину до аустриске окупације. Од 1856. год. до Берлинског Уговора, те две несрећне провинције буквално нису знале ни једнога дана за мир. Турска зверства за тих 20. година постала су за Босну и Херцеговину епидемичне појаве, те су и интереси суседних аустријских провинција страдали од анархије и услед тога, као *потпуно природан исход*, јавио се 25. члан Берлинског Уговора, који је дао Босну и Херцеговину у окупацију и управу Аустро-Угарској.“

Говорећи о Манџурији „Новоје Времја“ каже да о каквој окупацији у интересу међународнога мира, *као што је то било у Босни*, немогуће је говорити.

Овако резоновање једног тако угледног руског листа, као што је „Новоје Времја“, за сваку је осуду, и кад се његови редактори усуђују да тврде: да је окупација Босне и Херцеговине била оправдана и потребна, онда није никакво чудо што и званични руски кругови пуштају Аустрију, да свој престиж на Балкану и даље шири. Шта више, по овом и оваквом мишљењу редактора „Новоје Времја“, Аустрија би с правом могла данас тражити да окупира и Стару Србију и Маћедонију, јер је и у једној и у другој провинцији ситуација данас гора но што је била икада у Босни и Херцеговини. Кад је Аустрија „с правом“ тражила и добила мандат за умирење Босне и Херцеговине, за то што јој је „претила опасност да и она буде заражена анархијом“, која у ствари онда није ни постојала — јер устанак није анархија — онда јој „Новоје Времја“ признаје право да и сада затражи мандат за умирење Старе Србије и Маћедоније, где збиља влада анархија. Она би то данас могла тражити тим пре, што јој је Берлински Уговор за то донекле дао и права оном фразом „до Митровице и даље“.

То је са свим природан и логичан закључак из тврђења „Новога Времена“, а колико је то све право и корисно не само за нас на Балкану но и саму Русију, то ће ваљада и само „Новоје Времја“ увидети.

Ми с наше стране можемо само да жалимо што се оваквим писањем утврђује уверење: да Русија није пристала на окупацију Босне и Херцеговине силом околности и услед незгодне ситуације у којој се налазила после свога ратовања са Турском, но за то што је мислила да је то, „са свим природно“, требало да буде тако.

Кад руско јавно мњење овако отворено и без икакве потребе вређа осећаје и права славенског живља, онда није чудо што и међу Славенима има својих непријатеља.

КАКАВ ОТАЦ ТАКАВ СИН...

—ОТАЦ МИРОН и ОТАЦ РАФАЈЛО—

—:—

Кад је некад био настојатељ богатог манастира у Бачкој, онда му није ни на ум пало, да се одушевљава националним идеалима, нити је икада помишљао, да ће га награда мимоићи за његова „богоугодна“ и „добра“ дела. Возећи се на четири коња и правећи разне смицалице и теревенке по Ковиљу, задужио је онај богати манастир преко шест хиљада форината. Покојни владика Опачић, потраживши од овог „вредног“ настојатеља, а садањег пионира на националној мисли у Ст. Србији — рачуне, увидео је, да је отац Мирон починио грдне злоупотребе, па да не би и даље упропашћивао богату имовину, задужбину Св. Саве, одмах је оца Мирона са управе разрешио и карловачки Синод осудио га, да више никада настојатељ ни у једном манастиру не може бити. Апеловати није имао куд, те тако наш отац Мирон пређе у Србију 1897. год. и добије од покојног митрополита Михајла ман. Манасију на управу, где је управљао исто тако као и у Ковиљу!

Прошле године, кад му је комисија у Манасији радила, нашла је читаву збрку у рачунима; и предложила је, да се отац Мирон у притвор стави, док суд пресуду изрекне. Али „честити отац“ маја месеца побегне у Аустрију и с тим избегне суд у Краљевини Србији. У Војводини нико није хтео ни главу на оца Мирона окренути, јер сви Срби тамо знаду ко је и какав је он. Видећи, да је поверење свуда изгубио, извадио је аустриски пасош и допутовао прошле године августа месеца у Ст. Србију. Митрополит призренски Нићифор тад се бавио у Плевљима, па кад се вратио у Приштину, Мирон га је дочекао, око њега вазда увијао, док није успео да га овај у договору са једним продавцем Високих Дечана није поставио за настојатеља у М. Пећској Патријаршији, не знајући да је отац Мирон са својим „поштеним“ радом упропастио два манастира: Ковиљ и Манасију.

[illegible] у погледу националне мисли и идеје, да буде привезан за колац, јер је у договору са светогорским руским калуђерима све Србе искушенике из Дечана извео и у Пећ довео, те је с тим дао већег маха светогорским пустоловима да у Дечанима раде шта хоће. Срећа је што патријаршијом управља пећска општина, иначе би отац Мирон одавно почео певати патријаршији свјати Боже, док не би завршио са вјечнаја памјат.

Сад да видимо ко је отац Рафајло? То је некадањи ковиљски искушеник Ђока Момчиловић, Миронов „духовни“ син, који је заједно са својим „духовним“ оцем прешао у Србију и у Манасији се покалуђерио. Истина је, да је он неки живописац, али каква вајда. Он је велики „патриота“ само за свој џеп. Издржаван у живописним школама у Москви и Риму о трошку црквеног фонда Краљевине Србије, никакву корист српским црквама учинио није. Три су године, како је он свршио школовање, па још своју обавезу није испунио. Још ни једног ђака живопису научио није и ако је Архијерејском Сабору обавезу дао, да ће одмах живописну школу отворити у ком од наших манастира и српске младиће у тој цељи спремати. Сад га ено у М. Раковици ужива по шаблону свог духовног оца.

Признајемо, да отац Рафајло, кад оће, може лепо радити, а признајемо и то, да он није ништа и словом ништа још за српску и општу ствар урадио.

Ми ћемо се по овој ствари опет јавити, па ћемо онда изнети и слику ковиљске црнооке Кате, коју је Ђока Момчиловић радио.

Један српски калуђер.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Посланик Клофач у Пешти.

У уторак у вече давало је 14 маџарских независних посланика вечеру у част чешког радикалног посланика Клофача и прашког адвоката дра. Соботке. Клофач је уверавао Кошутовца Полоњиа, да чешки народ прати симпатично борбу Маџара за независност и да ће ју помагати колико буде могао. Једина непријатност те пријатељске вечери беше та да су се нови пријатељи морали разговарати језиком славенских конгреса — немачки.

Атентат на шпанског краља.

Ноћу, између четвртка и петка, пола сата после поноћи, мало те не постаде жртва атентата краљ Алфонзо, гост Француске. Атентат се десио после гала-преставе у Опери, на ћошку улица Роан и Риволи, близу Француске Комедије. Краљ је био врло присебан, умирујући своју пратњу: „Ништа се није десило, господо, умирите се“.

И овај атентат, попут убијства аустријске царице у Женеви, показује у крвавој слици сву зликовачку неправду револуционарних присталица „пропаганде делом“. И овом приликом је рањено много невиног света. Смртно рањен није нико. Убијен је само коњ кирасирског бригадира Шартона, из краљеве пратње.

Тај атентат је у толико трагичнији, што је млади гост Лубеа тако мало владао, да још није могао дати повода оваквој свирепој освети. За [illegible] прво официјално путовање у иностранство, тај доживљај је одвише горак, у толико горчи што се јавља онда, кад је осамнаестогодишњи владар пошао на пут да нађе у Енглеској себи вереницу. То је већ други атентат у његовом младом животу. На његовом првом краљевском путу по Шпанији био је у његовој близини прободен министар председник Маура.

Париска полиција је узаман учинила све, да се атентат спречи. Ухапшено је неколико најопаснијих анархиста, ухваћен је и неки Авила (или Давила), на путу из анархистичког центра, узапћене су његове бомбе осим једне једине, која је јамачно експлодирала на лево од кочија, поред Лубеа. Кажу, да се краљ нашалио и рекао како је преживео „прву ватру“ и ако није био у боју.

О РАТУ

—:—

Извештај једног очевидца.

Један кореспондент „Дели Телеграфа“, био је у последњој поморској битци и овако је описује:

Комбинована друга и трећа руска флота ушла је у јапанске воде, са планом да распарча јапанску флоту. Руске крстарице отпловише напред да из Сајшинтауа рекогносцирају у Цушима мореузу, дочим руска главна флота промени пут као да се враћа натраг. Али у суботу изјутра око 5 ч. окрете се највећом брзином и удари корејским путем кроз воде острва Ики, правцем на север.

Јапанци беху спремни и њихова помоћна флота затвори са севера Русима пут. Поче велика битка. Тогове лађе маневрисаху апсолутно тачно и Руси, на фронту и на крилима, уђоше у унакрсну ватру.

Са по једном непријатељском флотом на свакој страни, Рожественски беше после неколико сати потучен. Јапанци добро уочише час када су се Руси осетили побеђеним и онда осуше са свих страна ватру на њих, ставивши их претходно у безизлазни положај. Када је руска флота кренула према Владивостоку, и јапанска флота кретала се полагано на север, између Руса и њиног циља. Између 3 и 5 ч. по подне потонула је једна крстарица Нахимова система и крстарица „Камчатка". Сада дође руска флота у највећи неред. У том тренутку беше јасно, да је Рожественски сасвим потучен. Јапанци сада умање растојање и њихова ватра постане још ужаснија. Руске лађе су потиснуте према обали провинције Нагото.

Борба је трајала до заласка сунца. Ветар је престао, ноћ беше дивна, а око 8 часова навалише јапанске торпедњаче, које заштићаваше ватра са великих бродова. Још у 2 часа ноћу беснио је бој. Те ноћи пропадоше: „Александар III", „Ослабља" „Наварин", „Орел" и три топовњаче. У недељу изјутра притиснуше Јапанци Русе уз западну обалу Нагате. Цео дан је беснео бој, у којему немаху Руси ни једне стратегијске позиције за озбиљан отпор.

Балкан

—:—

Дебар, 19-V-1905.

Арнаути из Доње-Дебре решили су да за извесно време не краду, не нападају и не убијају; дакле везали су *интифак*. Поводом овог и овдашњи арнаут-бегови, са договором стараца из Малесије и Грике мисле да вежу *интифак*, с том погодбом ако им паша дозволи да носе слободно оружје и да дозволи опет бившим сејменима да могу седети по хришћанским селима. Ако им ово паша не дозволи, продужиће опет да нападају, пљачкају и убијају све што нађу.

Погреб Митрополита

—:—

Декорација.

По сред Саборне Цркве на црноме катафалку лежи већ замандаљен метални сандук у коме су земни остаци митрополита Инокентија. Око сандука стоје ђаци у одеждама с рипидама, а иза њих лепе палме са обе стране, што даје цркви врло импозантан изглед. Пред сандуком код ногу изложени су на јастучићима ордени покојникови.

Долазак.

Око 3 часа поче се црква пунити великодостојницима. Церемонијал је израдио Маршалат, коме су придати на службу и млађи чиновници Министарства Иностр. Дела.

Од министара најпре г. Председник иђаше „ситно" а за њим баућаше г. Жујовић као какав „мецгер". Стали су на министарска места иза Краља. После мало дође министар војни г. Антонић и стаде на своје *старо* место. У стопу за њим стиже беломусасти Никола Идеалиста са Таковским крстом на врпци, што му га је даровао Александар I. 11. Септ. 1900. год. као на дан рођења Краљице Драге. После се указа г. Павићевић у нечијем фраку и најзад најмлађи и најважнији г. Марковић, сад већ бив. хонорарни професор Трговач. Академије. Он беше избријан и „по американски" одевен т. ј. без и једног ордена. Чим дође он прогони стражње мимо прве и стаде пре свију одмах до председника.

— „Шта си се, брате, чак ту истрчао — шану му Жујовић. Мало ти је што си у опште дошао у овај ред, него чак ни ранг не држиш."

Једва га отераше тамо до Павићевића. Таман су њих двоје изгледали к'о два момка из министарства.

Мало после дође и г. Алимпије и стаде са г. Жујовићем „Qui se ressemble s'assemble" примети неко иза њих.

С леве стране је стајао цео дипломатски кор у униформама.

Иза њих мало ниже виши чиновници, а за њима официрски кор. У завереника нема ранга; стали су како је ко миловао. Најпре пуковник Влајић, на десном крилу, па Сава Пауновић, па Дача, Машин, Солар и т. д. „Међу друговима то је све једно", што рекао поручник Рајф.

Ниједног ђенерала; никог од фузионаша!

Опело.

Тачно у 3 ч. отпочеше мали богословци певање „Свјати Боже" од Василија Великог. Одмах се затим отворише двери и изиђоше полако и достојанствено преко 70 свештеника. У врх, више главе покојникове, стаде администратор Митрополије Епископ Димитрије, па с десне Епископ Никанор и Хороепископ Кирил, а с леве Епископ Сава и архимандрит крушедолски Анатолије, чувар гроба краља Милана, кога је Патријарх са архимандритом Зерамским и др. Чупићем, проф. карловачке Богословије, послао на погреб Митрополиту.

Прво је јеванђеље читао епископ Димитрије, друго епископ Никанор, треће епископ Сава итд. Архимандрит Кирил је дивно певао, и чули су се крај њега лепо прота Живко из Пожаревца и Мића Поповић судија духовног Суда.

После опела говорио је посмртно слово епископ Димитрије и у име целе српске цркве опростио се с покојником. Затим се тело покојниково обнело око цркве, и ту је пред црквом проф. богословије г. Бојовић држао беседу о Инокентију као наставнику. и кад је тело унето да се спусти у гроб пришло се „последњем целивању" и држао је говор прота Марко. При спуштању тела у гроб, војска је чинила поздрав и са три пушчана и три топовска плотуна завршила церемонију.

Свечаност је у опште била достојанствена и служи на част нашем свештенству.

Тачно у 4. часа стигао је Краљ сам, у парадном оделу са обичном свитом.

Пред црквом је била постројена пешадија и коњица, а улице околне беху препуне народа, који је грдно покиснуо, јер око 4 ч. удари киша.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

Главни одбор радикалне странке. У главни одбор радикалне странке изабрата су ова лица: Из Београда: Никола Пашић, Андра Николић, Пера Велимировић, Лаза Пачу, Михаило Јовановић, Светолик Радовановић, Стојан Протић, Аца Станојевић, Милан Мостић, Прота Марко Петровић, Коста Стојановић, Милић Радовановић, Коста Борисављевић, Добра Ружић, и Др. Драгољуб М. Павловић.

Из унутрашњости: за округ ужички Прота Милан Ђурић, чачански Јаков Чорбић, подрински Тома Бојичић, крагујевачки Ђока Стојковић, нишки Станко Петровић, пиротски Војин Ћирковић, руднички Максим Сретеновић, топлички Илија Илић, београдски Љубисав Благојевић, крушевачки Ђока Брачинац, врањски Велимир Карић, пожаревачки Риста Поповић, моравски Мија Мартинац, тимочки Драгољуб Божиновић, смедеревски Живан Сретеновић, ваљевски Миливоје Савић.

Одбор се конституисао овако: председник Никола Пашић, потпредседник Стојан Протић, благајник Милић Радовановић, секретари Коста Стојановић и др. Драг. Павловић.

„Браник" о ситуацији. „Велике наде, које су биле скопчане за бољитак Србије услед катастрофе од 29. маја, нису се испуниле. Није наступило „свето стање" као што су то неки фанатици 29. маја означили. Стање је остало готово исто као и под последња два Обреновића, само са том разликом, да је Краљ Петар држао за најцелисходније да се **не меша** у партијске одношаје и да остави „вољи народној" да образује скупштинску већину и „парламентарну" владу, чиме би и одговорио својој дужности као уставни владар. Но је ли само ово права дужност уставнога владара и није ли уставни владар позван и што више да чини, и да ли он не сме за бољитак земље у уставном правцу и неку *коректуру* учинити?..."

„Ваљда ћемо још и то доживети, да ће се образовати и нека „*завереничка странка*", која ће се позивати на своје заслуге за „*свето стање!*"

То је лако доживити.

Убијена служавка. По занимању је гимназијалац, али је волео да убија мачке из револвера. Убио је две а кад је хтео и трећу, он убије служавку у кући. Прошишо јој куршум кроз сред срца.

Па шта је било? питате ви сад. Није ништа! Служавка је убијена пре 5—6 дана а њега видесмо прексиноћ са цигаром у устима, где се шета улицом.

А била је са свим обична слушкиња.

Дечји летњиковац у Кошутњаку почиње ово-годишњу сезону у понедељак 23. ов. мес. Деца уписана у Летњиковац нека тога дана, ако буде лепо време, дођу у 7 и по часова у јутру, код Теразиске трамвајске станице.

Матурантски састанак. Матуранти, суделовачи састанка 1895., састаће се 18. Јуна у Београду. Сви који желе участвовати на том састанку, треба да се јаве г. Јовану Ђикадину, архитекту мин. грађевина, који ће давати о свему обавештења.

Несрећа на Зеленом Венцу. Јуче по подне срушила се са нове куће г. Милана Јанковића — Маћедонца на „Зеленом Венцу" скела, на којој су радили радници: Миливоје Миљковић, Младен Ђорђевић, Риста Ђорђевић, Михајло Радојичић, и неки Стојиљко, Старосрбијанац, који је таман јуче ушао у посао. Прва четворица лако су рањена а Стоиљко је смртно озлеђен. Несрећни Стоиљко лежао је пред кућом у самртним мукама, крваве главе и отечена лица. Доња кост лубање и доња вилица је размрскана. Несрећа је привукла много радозналог света, а несрећницима пружише г. г. доктори Живадиновић и Коен прву помоћ. Стоиљко је пренесен у болницу.

Несрећан случај на трамвају. Јуче око једанаест сахати мало те не погази трамвај на Батал-Џамији г. Драгашевића почасног ђенерала у пензији. Г. ђенералу је пружена прва лекарска помоћ у теразијском кварту, где је констатовано да контузија није опасна.

Фарбарским радницима. Тарифна Комисија Савеза молерско-фарбарских и лакирерских радника јавља, да је утврђен минимум за послове на железничким станицама и караулама по 4·50 дин. дневно за деветочасовни рад.

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

(НАСТАВАК) 31

„Херцог је поручио ту врсту нарочито за Принценхоф". — Господин Начелник узеде ружу. Он разгледа њен слетар, окуша мирис и врати је својој мајци не померивши ни једну црту на лицу. Ко је могао познати на том човеку, да је он некад такву белу ружу са ватром и беснилом, као да је од једном постао суманут, отео и бранио и ни за коју цену није хтео вратити натраг? Маргарита није никад могла да заборави тај загонетни догађај, а сад јој он, разуме се, није био више никаква загонетка — ондашњи ђак је љубио лепу девојку из доње куће: то је била једна од оних првих ватрених ђачких љубави, на коју је он са садањег његовог гледишта са сажаљењем и иронијом гледао. Време лирике је одавно било прошло за њега, и проза сувог, рачунајућег разума је дошла на место ње.

Опет је тата, који се мало час скрио са својом тугом у суседну собу, опет је био друкчији! Он није могао да заборави, — срце јој се стеже од жалости и топле детиње љубави — и, не знајући шта чини, отвори тихо врата, која је он за собом затворио и умаче у собу. Саветник је стајао непомично у удубљењу од прозора, у које једва падаше слаба светлост висеће лампе и као да је гледао на трг. Густи ћилими угушивали су корак младе девојке и тако се она од једном нађе иза овог човека изгубљеног у мислима и благо милујући га метну му руке на рамена.

Он се трже као да је тај додир био ударац песнице, и гледаше је у лице са очима мутним и као у сумануто стању. „Дете", тешко проговори јој, „начин на који ти притиснеш руку". — Као моја јадна мама, тако исто, је ли? Он стеже усне и окрете се. Она се чвршће приви уз њега. „Пусти твоја Грета да је крај тебе! Не терај је!" Молила га је силно и из свег срца. „Туга је рђав друг, и с тога те не смем оставити на само. Тата, мени је већ двадесет година! Је ли, већ сам матора девојка? — и сасвим сам се тамо у свету умела наћи. Много сам што шта чула и видела, за све што је лепо и велико добро сам очи отварала и по неки наук себи у памет записала, као што тетка Софија каже... А свет је леп, прелеп!" „Зар и ја, дете, не живим у свету?" — Он показиваше на суседни салон. „Али да л баш међу људима који би ти истински помогли да изађеш из тог душевног мрака?" — Он се грубо насмеја. „То наравно да не. Ови најмање! Али може човек по кад кад да се разоноди и са мрачном душом. Наравно, јад се поврати после, два пута јачи, и у толико дубље упадне душа у своју грозну тугу". „Али ја се онда не бих томе излагала, тата!" рече она гледајући га озбиљно. Подсмешљива црта указа се на његовом тамном лицу, док је руком миловао њену косу. „Моје мало сироче! Ти говориш, као што схваћаш — о, кад би то све тако лако било!... Ти си се „провлачила кроз катакомбе и пирамиде" и у Олимпији и Троји под вођством течиним испитивала живот старога света. —

Добра моја девојко! Чини ми се да си ти једина у фамилији која имаш храбрости, и која би била уз мене, кад би ми цео свет рат. објавио —" „Наравно, тата, тек онда би била уз тебе!" Да ли би ми помогла да победим једну моју слабост?"—

„Та разуме се свом снагом својом, тата! Покушај ти само са мном! Ја имам храбрости за двојицу. Ево ти моје руке!" Диван осмејак, полу враголаст, полу озбиљан прелете преко њених усана. Он је пољуби у чело и после неколико тренутака она се опет нађе у салону.

Тетка Софије ту више није било. Она је сишла доле са котарицом сребра и сигурно је спремала чај на брзу руку. Слуга је гасио велики лустер а Рајнхолд је скидао са кристалних чинија посластице комад по комад и ређао их пријежно у разна стакла „за оставу". Стара мајка је међутим седела комотно између два сомотска јастучета, иза стола, јер је горе било прилично хладно услед непрестаног ветрења, док је овде доле било врло пријатно, топло и угодно као што она каже — и ређала је свој пасијанс као и сваког вечера. Стара-мајка и брат дакле нису имали много времена да се баве са Гретом, и њино „лаку ноћ" је звонило суво и изгледало врло расејано. Млада девојка није ни за чим жалила, баш ни за чим!

(наставиће се)

Важне вести

Колеге.

Ових дана срете на улици Бертолд, књижевник и кафеџија Владана Ђорђевића.

— Да купите, г. министре, ову моју књигу.

— Не купујем књиге, јер их и ја правим и продајем.

— Е, кад је тако, онда сервус колега.

Нов телефон.

Дознајемо да ће се између Министарства и Аустроугарског Посланства установити директна телефонска веза, ради бржег отправљања послова, попут Главне полиције и квартова.

Барјак.

Јуче је сахрањиван првосвештеник Српске цркве у Краљевини. На свима надлештвима вију се црне заставе, у Кнез Михаиловој улици на једном дућану грчи се црна тужна застава а преко пута на другом лепрша се барјак тробојни. Коме то на радост?

Барјак је био пободен на „базару Женског Друштва.“

„Одјекове“ мудролије.

„Одјек“, паметан како га је Бог дао, вели да је исход последње кризе довео „Правду“ у толику забуну, да не може још никако да се прибере.

Међер сте ви тамо неки грдни домишљани. Једини лист у Србији, који је тврдио да досадања Скупштина није била прави израз народне воље и који је свима силама радио да дође до распуштања Скупштине, била је „Правда“, и сад кад је Скупштина распуштена и нови избори наређени ви велите, да „Правда“ не може да дође к себи од збуњености.

Алал вам вера!

*

За промућурност „Одјековаца“ још је карактеристичније ово: „Правда“ је рекла да верује да „нова влада неће желети утицај власти и да се неће хтети послужити се недопуштеним средствима у изборној борби, али да је Стојан Протић удесио полицијски апарат за самосталце, којим ће се при избору самостална влада послужити и имати разлога да буде потпуно задовољна.“

Ова два тврђења изгледају „Одјековцима“ тако апсурдна, да их утврђује у њиховом досадашњем веровању, да власник „Правде“ и његово друштво никад ништа не мисле.

Дакле, кад се зна да је од крвавог 29. Маја па све до јуче министар полиције био Стојан Протић, и да је постојећи политички апарат он удесио, и кад се то доведе у везу са изјавом данашње владе, да не мисли мењати чиновничко особље, па и на основу тога изведе закључак да ће се Самосталци послужити полицијским апаратом који је саставио Стојан Протић, онда је то по „Одјеку“: „не мислити ништа.“

Зар то није карактеристично по логику „Одјековаца“?

МОЈИМ ПРИЈАТЕЉИМА

Јуче после подне кварт савамалски Управе града Београда имао је да изврши решење Топчидерске полиције, које је постало извршно одлуком Државног Савета, и по том решењу дужан је г. Драгутин Окановић, коњички мајор, да се исели из куће г-ђе Софије Окановић рођене Пајовић.

Том приликом г. Окановић је начинио скандал пред полицијском влашћу и присутним грађанима, нападајући, поред осталих личности, и мене, као пуномоћника г-ђе Софије, најпогрднијим изразима, претећи ми убиством и покушавајући да ме и физички нападне.

Гласови пронети о томе скадалу истинити су, и ја ћу тражити код надлежних власти задовољења, како за увреде и клевете нанете ми, тако и за претњу убиством и за покушани физички напад. 21. Маја 1905. год.

Београд. *Арсеније Стаменковић*
адв. приправник.

Из народа

Из Азање.

20. Марта 1905. г.

Амо у Азањи стање све „светије“ постаје, да сво село изгледа к'о нека, Боже ме прости, црква!

Ми у нашој средини имамо сада и посланика, а овај посланик има опет свој парни млин.

Општина је добила кукуруз, и овај се дели оскуднима; при деоби кукуруза стоје стражари, и ко кукуруз не однесе у посланикову воденицу да самеље томе се на путу одузме и у општину врати. — Ово може да вас и буни, но знате зашто ово бива, све из патриотизма у цељи да се народу помогне, кад му је дато окруњено да бар буде и самлевено.

Има још нешто што треба да се похвали. Некакав наш Илија Батинић — одборник је а и самосталац, а биће брат или синовац нашег посланика, а то је поштен човек, знате по чему, њему су пре неки дан подметули да је украо, и то знате шта, 1 канту масти и 1 џак пасуља. Ово је истина нађено у његовој качари прикривено, а сва је кривица била у томе што је џак са пасуљом био поцепан, па у ношењу показивао се траг просутим пасуљом. Но ово ништа не смета, наш је Илија ипак одборник и остао и на даље поштен и слободан човек.

Азањац.

ВОЈНА ИЗВИДНИЦА

Једна наредба.

Слушалац вишег курса Вој. Академије пешад. поручник г. Боривоје Бошковић, на служби у VII пук. команди артиљер. поручник г. Никола Лугумерски и водник 2-ог ескадрона, 2-ог коњич. пука „Цара Душана“, коњички поручник г. Миливоје Јаковљевић, учинили су следећу кривицу:

Поручници Бошковић и Лугумерски што су и то, први 30. октобра на Булевару, а други 23. истог месеца код Коларца, не водећи рачуна о свом официрском угледу и достојанству на очиглед својих другова и осталог света седели у друштву бивших официра Милана Дрндаревића, Александра Тодоровића и Илије Цветковића, а поручник Јаковљевић што је 16. октобра у сали хотел Булевара пришао столу за којим је седео бивши потпоручник Дрндаревић, са њиме се поздравио, пољубио и остао с њиме у разговору око 15 минута и ако им је било познато, да су именована лица осудом свих војних судова били осуђени на казну затвора са губитком чина за договор у циљу отказа послушности и побуне у војсци; као недостојни да носе униформу, они су из официрског кора избачени.

За означене кривице из тачке 6. и 21. уредбе о војној дисциплини, а на основу члана 6, 9, 45. и 46. поменуте уредбе, казним их са по 30 дана затвора.

Надлежне старешине нека ову казну по пропису изврше.

21. Децембра 1904. г.
Београд

Министар војни.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Бабић код „Хајдук Вељка“.

Комичар Бабић приређује у недељу 22. Маја у сали код „Хајдук Вељка“ величанствену представу. Поред осталих тачака у програму ће бити и ови новитети: Дух краља Милана у рају, Ранко Тајсић, Козељац и Радивој Милојковић.

Почетак у 9 час. Улазница 1 динар од особе.

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

Франциско Силвела.

Овај шпански државник, који је ових дана умро, био је вођ модерних шпанских конзервативаца и као такав два пута је био председник министарства — од 1898. до 1900. и 1902. год. — Своју државничку каријеру Силвела је почео као новинар, и код шпанске читалачке публике био је са својих новинарских и есејистичких радова цењен као и покојни Кастелар.

О ВЛАДАРУ

Један владар не може другоме нанети веће штете а себи веће бриге, но кад у пркос својим осредњим силама приступи извршењу каквог дела за које је потребна огромна способност.

Brougham.

—

Изађите, величанство, пред ваш народ. Оставите на страну формалности једнога краља, па говорите са храброшћу човека и језиком образованог света.

Јуниус.

ТЕЛЕГРАМИ

(21. маја.)

Петроград. У депеши од 19. ов. м. командант „Изумруда“, барон Ферзен вели, да се ескадра адмирала Рожественског, у којој су биле оклопњаче „Суворов“, „Александер III“, „Бородино“, „Орељ“, „Ослабља“, „Сисој Велики“, „Наварин“, „Никола I“, „Адмирал Апраксин“, „Адмирал Сењавин“ и „Адмирал Ушаков“; крстарице: „Олег“, „Адмирал Нахимов“, „Аврора“, „Владимир Мономах“, „Димитриј Донској“, „Свјетлана“, „Алмаз“, „Урал“, „Жемчуг“, „Изумруд“; торпедњаче: „Бодри“, „Дојни“, „Брасти“, „Брави“, „Блестајашчи“, „Безупречни“, „Бистри“, „Бједовој“, „Грозни“, „Громки“; транспортни бродови: „Камчатка“, „Анадир“, „Иртиш“, „Кореа“; реморкери: „Рус“, „Твер“, и болнички бродови: „Орел“ и „Кострома“, приближила се 14. ов. м. острву Цушими, где је у један сат и двадесет минути сусрела целу јапанску флоту. Одмах с почетка су Јапанци концентрисали паљбу на „Суворова“ и „Ослаблу“. Још пре ноћи били су потопљени бродови „Ослабља“, „Александер III“ и „Бородино“, а „Суворов“ „Камчатка“ и „Урал“ јако оштећени изгубљенем из вида. Кад се смркло предузео је команду адмирал Небогатов. Оклопњаче „Никола I“, „Орел“, „Сењавин“, „Апраксин“, „Ушаков“, „Сисој Велики“, „Наварин“, „Нахимов“ и „Изумруд“ били су одвојени од остале ескадре, на њих су неколико пута нападале јапанске торпедњаче. У зору је Ферзен опазио одељење руске флоте у ком су били „Никола I“, „Орел“, „Апраксин“ и „Сењавин“, а кад је изишло сунце 15. о. м. опази и јапанску флоту. Адмирал Небогатов поче брже пловити, „Сењавин“ и „Апраксин“ тад заостану. Око десет сати се појави јапанска флота с три стране; како су ме јапанске крстарице одвојиле од ескадре, решим се да продрем у Владивосток, убрзам ход крстарице и упутим се према Владимировом заливу, где стигнем ноћу између 16. и 17. о. м. „Изумруд“ у мраку наседне на стену, а како је на њему било само десет тона угља и како је било немогућно да се скине са стене, то сам дао да се посада искрца на обалу, а крстарицу сам бацио у ваздух. — Шест мрнара је рањено.

БЕРЛИН. Сава Грујић приспео.

ЛОНДОН. „Тајмсу“ из Токија јављају да је микадо заповедио да пусте на слободу адмирала Небогатова, да би могао однети цару извештај о борби и листу руских губитака.

ВАШИНГТОН. Рајтер јавља да је гроф Касини, амбасадор руски, имао један разговор са председником Рузвелтом, који је изјавио наду да ће Русија скоро закључити мир. Рузвелт није знао информисати амбасадора о условима Јапана. Амбасадор је одговорио од своје стране да Русија намерава за сад продужити рат, јер време још није подесно да се преговара о миру. Амбасадор ће доставити својој влади да је Рузвелт расположен помоћи Русији у преговорима за мир.

ПОДЛИСТАК

НАШИ НА СТРАНИ

Н. А. Љејкина

IX

— И још би те молила, да се данас постараш, те да добро ручамо, да имамо говеђу супу и вруће бифтеке, или котлете, говорила је Глафира мужу. — Овде је обичај, да путници ручавају по телеграму, зато им одкуд било пошљи телеграм и наручи ручак... да Бог да попркали за то!

— Ја држим, да се у гостионици може ручати и без телеграма. Телеграми важе само за железничке станице, одговори муж.

— Ти опет пошљи депешу. Трошак неће бити велики, а међутим можемо људски ручати. Депешу ћу сама написати. Знам како треба... „Готељ Берлин.... Дине ни фир ур“, и затим — презиме... Али што дине, поправља се Глафира Семјоновна. — Дине, то је француски, а немачки се каже митаг. „Митаг ни фир ур“ то ти је све.

— Боље ће бити да најпре запитамо келнера. Све ми се чини, да у Берлину не траже депешу, настављао је по своме Никола Ивановић.

— Ако будемо и за то питали сигурно ћемо се помести. Они ће рећи — да; а после ће се се показати да није тако, и ми ћемо остати гладни. Баш је невоља на страни без језика. А кад би ми говорили немачки као што треба, онда...

— Нас двоје ћемо се на неки начин објаснити с њима.

— Та и овако се много објашњавамо. Багаж ваља узети а ручни пртљаг и јастуке пронаћи. Него, шта се ту ваљаш?.. Устај... Гле, једанаест је часова!

Глафира повиси глас и свуче с мужа покривач. Муж се узе облачити.

После неколико минута супрузи беху умивени и обучени, па позваше келнера. Овај дође, поклони се и заузе учтиву позу.

— Самовар! рече му Никола Ивановић. — А тее не треба, тее имамо, цукер такође имамо.

Келнер га је гледао изненађено и најпосле запита.

— Thee wünschen Sie, mein Herr?

— Не тее, већ само самовар, без цукер и без те... Глаша, како се немачки зове самовар?

— Стани... Нека он просто донесе чај. Можда ће тако и самовар донети.

— Ама, што би чинили то, кад имамо свој чај?

— Тешто. Ко ће се ту с њиме вазда објашњавати! Видиш да он ништа не разуме од нашега разговора. Брингензи тее за двоје. Тее фјур цвеј...

Wünschen Sie auhe Brod und Butter, Madame? упита келнер.

— Глафира Семјоновна је разумела питање и одговорила:

— Ја... ја... Брод и бутер... Да брингензи цитрон, брингензи кезе... И брод повише... фиљ брод... Никола Ивановићу, за чудо како сам огладнела!

Келнер се поклони и пође.

— Чекајте... Вартензи, зауставља га Глафира Семјоновна. — Флејш можете бринген? Ја наручујем говедину, Никола Ивановићу. Може бити да ће је донети. Флејш брингензи, каљт флејш.

Kaltfleisch, Madame?

— Каљт, каљт... Само повише... Фиљ...

Донеше чај; али без самовара. И млаку воду дадоше у неком великом лонцу од млека.

— А самовар? Ферштеензи: самовар? питала је Глафира. — Самовар мит угљи... с угљевљем... с ватром... мит фејер; старала се она да објасни, па је у тој намери учинила знак уснама — пуф, пуф, пуф, као да би тиме представила како излеће пара испод поклопца на самовару.

Келнер се осмехну.

— Sie wünschen Theemaschine?

— Да, да... ја, ја... Теемашине, подухвати Глафира Семјоновна. — Гле молим те какву сам реч заборавила. А пре сам је знала: Теемашине...

— Theemaschine haben wir nicht, Madame. Das wird selten gefragt bei uns.

— Нејн?

— Nein, потврђује келнер.

— Ето, видиш, немају самовара! Но, Берлин!... У доброј гостионици а да нема самовара, докле код нас има га у свакој путничкој крчми!..; А врелу воду од куда да узмемо? Хејс васер?

Hier, показа момак на лонац.

— Овде? Каква може бити ту кључала вода?! То је просто водица, у којој је заморена студен. Ни пара од ње не иде. Нама треба кључала вода, ферштеензи, кејс вассер. И после ово је мало воде. Ту неће бити довољно ми хоћемо фиљ, ми пијемо по пет, по шест чаша. Ферштеензи — фјунф, зехс таесе.

— Батали, Глаша. Нек иду до врага. Пићемо како било. Овде, у немштини, све је обратно: не леже на перини, а перином се покривају; врелу воду не дају у чајницима, већ у лонцима од млека, уплете се у реч Никола Ивановић.

— И ручају по телеграмима додаје ова. — Геензи, рече она келнеру и даде знак да се удали; али се на једанпут нечега сети и заустави га. Или не, чекајте.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Практична Извешћа

Ц. К. У. Дун. пар. друштво

ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА

до даље наредбе

I. НА ДУНАВУ

Из **Београда** за **Радујевац** и **Галац**: четвртком, суботом и понедеоником у 5 сах. из јутра. (Средњо-европско време). (Прва пловидба 10. (23) марта.)

Из **Радујевца** за **Београд**, **Земун** и **Будимпешту**: уторником, четвртком и суботом у 11 сах. 50 мин. пре подне.

Из **Београда** за **Гроцку**, **Смедерево** и **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 2 сах. по подне.

Стиже у **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице** за **Београд**: уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: уторником, четвртком и суботом у 1 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби:

Из **Шапца** за **Београд**: понедеоником, средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: понедеон. средом и петком.

Из **Београда** за **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 3 и по сах. по подне.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

21. Маја 1905. год.

	продато по	покуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·505	20·49	20·475
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30¾	215·86	215·96	215·76
Лутриски 2% лоз	—·—	118·—	116·50
Дувански лоз	—·—	23·—	22·—
Немач. марке 100 ал.			
„ за дец. и јан.			

Локомобила

нова, стабилна, 3 коњ. снаге, подесна за штампарије, занатлиска предузећа и т. д. продаје се одмах и врло јефтин.

Видети код Ивка Мирковића, гвожђара у Паланци. 1—5

Пољско добро

Од 20—30—40 хектара у питомини јасеничкој код Паланке смедеревске продајем.

Свет. Н. Тодоровић
судија из Алексинца

СВОЈУ тридесето-годишњу шлајферску радњу преселио сам у кућу г. Јоце Ж. Јовановића, Краљ Милана улица бр. 15 на Теразијама.

Умољавам поштоване муштерије да ми и у будуће поклоне досадашње поверење.

с поштовањем
Антоније Горшано
шлајфер

38 5—5

ЦЕЛОКУПНОГ ЛЕКАРСТВА

Др. М. Д. Русо

специјалиста за дечије болести

ординира од 2—3.

Стан: Господар Јевремова бр. 7 до Џамије.

ТЕЛЕФОН Бр. 913. 5—6

ИЗВОЗНА БАНКА

Уплата последње (V.) рате од дин. 20. — и издавање сталних акција почело је од 1. априла и трајаће до 31. јула тек. године. — И уплата акција и издавање сталних акција вршиће се искључиво у Централи Извозне Банке на Сави.

25. априла 1905.
Београд.

Управа Извозне Банке

Позив на упис акција Словенске Банке

Пошто је Господин Министар Народне Привреде, по саслушању привредног савета, изволео потврдити правила Словенске Банке, оснивачки одбор отвара упис акција сходно члановима 11. и 14. закона о акционарским удружењима и члана 8. правила Словенске Банке, при упису акција од 100 динара полаже се у име главнице најмање 5 динара а 1.50 дин. на име оснивачких трошкова.

Сваки ко жели што тешњу трговинску везу Словенства са Србијом и остварење сталне изложбе — Музеја — српских и словенских производа у Београду, нека упише колико може удеоница — акција — ове корисне и у Србији јединствене установе.

Оснивачки одбор обраћа пажњу уписницима и на члан 15. правила, којим је обележен пословни делокруг у коме има новина до сад неуведених ни у једном овдашњем заводу.

Акције се могу уписати код свих оснивача, као и у канцеларији Карађорђева улица број 47 сваким радним даном од 8—12 пре и од 2—6 по подне.

37 4—10

Деловођа
Манојло С. Торбица,
инспектор румунског бродарства.

Благајник,
Никола Димитријевић,
трговац.

Председник оснивачког одбора,
Милорад Рувидић,
архитекта.

Под-председник,
Никола Бошковић,
трговац.

ОСНИВАЧИ:

Љуба Ковачевић мин. у пензији, Милан Андоновић професор универзитета, Милан Р. Миленковић рентијер, Драгутин Илић књижевник, Васи Огњановић адвокат, Божа Драгољевић трговац, Димитрије Најдановић трговац, Војислав Лукић начелник, Димитрије Вучковић трг., Јанаћко Костић грађевинар, Никола Петровић рачуноиспитач гл. контроле.

Цариградски магацин

Јанаћа Г. Јове

Препоручује за наступајуће празнике своје огромна стовариште као:

Шамија калемћарских и кадифених, крепова, фесова женских и мушких.

Марама од Венедика и свилених са богатим везом и фронцлама.

Разна веза на свили и кадифи рађених.

ОГРОМАН ИЗБОР: **папуча** и **комотшуха** са златом извезених и клот. **Помпандуре** са златом везених, по најјевтинијој цени.

ЦЕНЕ БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

Задруга за Подизање Зграда

прима новац до 6% интереса по споразуму.
Има кућа на продају.
Прима се подизања зграда.
Израђује планове и предрачуне.
Има плацева на продају, а сви се налазе у варошком рејону.
Посредује за продају и куповину кућа и имања.

Праве

СИНГЕР

Ваља мотрити на фабричну марку

шиваће машине

БОРН И Комп.

Београд, Кнез Михајлова ул. бр. 23.

ОГЛАСЕ

Прима уредништво „Правде“ по најумеренијој цени.

Пажња родитељима

Најсигурнији и највише опробан лек противу:

Шкрофула, отока, жљезда, оспи (тзв. фирцигера) и осталих кожних болести које од нечистоте крви проистичу, како за одрасле, тако и за децу јесте:

Рибљи зејтин са јодним гвожђем

OL. JECOR. D' FERRO-JODATO 0.50 од сто.

Који се од више година справља увек од свежег зејтина у **апотеци код „Црвеног Крста“** у Београду.

Овај је зејтин тако справљен да је онај обичан непријатан мирис рибљег зејтина са свим угушен тј. не осећа се, па га као таквог и стомак боље прима и врло лако сварује. Због те његове одлике и **деца га врло радо пију**.

Дуговременом употребом овог зејтина деца се поправе и угоје, добију румену и свежу боју, једном речју крв се у организму сасвим пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести ређе појављују, па и кад се појаве врло брзо пролазе.

Поруџбине ваља слати на адресу:

Апотеци код „Црвеног Крста“ Београд—Савинац.

Шиље се свуда уз доплату, цена је јенрој флаши са упуством само 2 динара.

У унутрашњости може се добити код: Рувидића у Нишу, М. Јанковића у Крагујевцу, Ђ. Тодоровића у Лозници, Трајсића у Смедереву и В. Јовановића у Паланци.

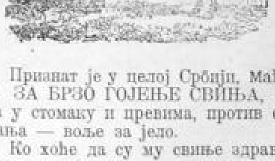

„Марићев“

ПРАШАК

ЗА СВИЊЕ

(ЗА БРЗО ГОЈЕЊЕ СВИЊА)

Признат је у целој Србији, Мађарској, Влашкој, као најбоље средство ЗА БРЗО ГОЈЕЊЕ СВИЊА, као и против: кашља, грчева, болова у стомаку и цревима, против свињске болести — цркавања, као и немања — воље за јело.

Ко хоће да су му свиње здраве и да се брзо угоје, а тако исто и од свињске болести — цркавања — да их сачува нека им даје МАРИЋЕВ ПРАШАК ЗА СВИЊЕ.

Много стотина поруџбина и благодарности, докази су изврсности Марићевог прашка за свиње, с тога га треба сваки онај који свиње храни у довољној количини да има.

Цена: 1 кутија „Марићевог прашка за свиње“ 1 динар; 10 кутија 10 динара; 50 кутија 45 динара; 100 кутија 85 динара. Мање од 10 кутија неће се слати. Ко наручи од 10 кутија на више поштарину не плаћа.

Поручбине по пријему новаца или уз доплату, шаљу се свагда одмах. Поручити треба само код произвођача: **апотекара Николе Ј. Марића**, — апотекара код Српског Краља — Београд — улица Краљ. Александра број 20.

Власник **Павле Маринковић** Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан
из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе листа
слати администрацији
„Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 142. БЕОГРАД, ПЕТАК 17. ЈУНА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Напредњацима и ❦ ❦ ❦ њиховим пријатељима у Београду

Решењем изборног главног одбора од 14. тек. мес. одлучено је:

Да се на дан 19. т. м. сазове конференција ради истицања кандидата посланичких за град Београд.

Конференција ће свој рад одпочети поменутог дана у 10 сати пре подне у Хотел „Империјалу“.

Позивају се напредњаци и њихови пријатељи да у што већем броју дођу на конференцију.

ЈАНКОВИ
последњи часи

[illegible] сам вам јавио, [illegible] српски велики књижевник, а наш дивни друг и пријатељ испустио своју мученичку душу.

Са неколико хладних речи преко жице телеграфске саопштила се целоме Српству та прежалосна вест, објавио се тај преголеми губитак за српску књигу!

Жалост је страшно тупа и празна! Она умртви човека на кога навали, те под њеним утицајем нема стварања. Ја сам од силне туге балдисао, па нећу умети ожалити овог великог писца и јединственог човека ни онолико, колико једна обична Мачванка, која виш' његове главе кука и нариче.

Покушаћу да вам у неколико речи само опишем како је провео своје последње часове овај добри човек.

Недеља.

Још у недељу, 12. о. м., било му је доста добро. Изашао је из собе, те седео у једној наслоњачи од црвена прућа под оним дивним липама, под којима смо тако срећне часове проводили, кад смо раније у његова оца честита попа Милоша гостовали.

Јанко је седео ваљен у јастуцима и разговарао са гостима, којих је сваког часа у њега бивало. Нарочито су га често обилазили околни учитељи и он их је као стари друг и колега радосно дочекивао. Око њега су лебдели отац, мати, његова жена Јока а савијала се највише као лоза око њега његова јединица Перса, коју је Јанко волео више но очи своје. Најстарији брат Мика долазио му је сваког дана из Совљака (четврт часа удаљеног), па је био дошао и у недељу. Сви су му доносили новости и понуда, а он их је распитивао о свачему и био врло радостан кад би га се ко поздравом сетио. Неко му рече: да сам био стигао у Шабац, и он ме очекиваше сваког часа.

Пред вече се у два три маха малко занесе. Мика му предложи да га обрије, јер се Јанко није дао бријати већ више недеља, и он тог пута очас пристаде, те га Мика обрије и унесу га у собу. Тог вечера му са свим позли.

Целу је ноћ био у заносу и непрестано је кркљао. Тако је и освануо, те су му кућани изгубили сваку наду.

Понедељак.

Сутрадан у 9 и по ч. ја сам већ био у Совљаку са Јанковим братом од тетке Антом, поп Бојичиним сином. С нама је из Богатића пошао и млади учитељ Дача, који је често обилазио Јанка. У Совљаку нам већ рече једна Јанкова родица да је Јанку врло зло и да журимо, те ми потекосмо, а одмах на путу сукобисмо честитог поп Јоцу из Совљака и свештеника богатићског Вељу, који се враћаху од Јанка пешице у Совљак и тужни рекоше нам да је Јанко на самрти.

Ми још боље потерасмо.

За пет минута бесмо пред поповом кућом, која је одмах преко од чувене Глоговачке цркве, коју је Јанко толико опевао. Пред нас на капију изађе стари [illegible] Ница, која [illegible] беше у очи тог дана долетела из Ниша. Она је била Јанкова љубимица и њена је нега и дворба најслађе Јанку падала. Кад нас видеше они зацикаше. Цела се породица опомену оног весеља којим су ме дочекивали кад смо са здравим Јанком доходили. Мени се стеже срце и једва се поздравих без речи, па утрчах у кућу.

Ах! идилска моја кућице! Колишна си а колико си радости и весеља видела! А како голему жалост сада у себи чуваш.

Свега две собе: једна десно, гостинска, где смо обично Јанко и ја спавали и друга лево, а по среди предсобље. Јанко је лежао у левој, на постељи одмах до отворених врата, те га ја, чим стадох на кутњи праг, угледах.

Црн, ваљене главе, преврнутих очију а отворених уста Јанко лежаше у најјачем заносу и кркљаше.

Ропац!

Мене нешто шину по срцу и ја се једва докотрљах сав у сузама до њега па га узех љубити, јер сам помислио да се више и неће повратити, да му је то последњи час. Хвала Богу! он се мало после прену. Отвори очи и погледа ме, па кад ме познаде он се насмеши, зграби ме обема рукама и окрете љубити. Његови се разбегоше плачући....

Јанко ме смешећи се упита:

— Шта ти је, што плачеш? Мени није ништа само сам грдно уморан, па не могу да се наспавам.

Ја се препадох да се он мојих суза не уплаши и очи очас усахнуше.

Јанко узе питати које што, али је врло тешко говорио и непрестано пљувао неки полукрвав шлајм. Ја му донесох силу поздрава, рекох му да га је г. Новаковић лично поздравио и најлепше му жеље послао, а његова Госпођа уз то још и неке понуде: колаче и лимунове.

— То, то, хоћу, дај лимунове, ама не цеди, него само расеци па тури у чашу.

Ми му одмах додадосмо.

— Е, хвала Новаковићу, зар да дочекам да он амо долази а ја к њему не могу!

Ја га стадох тешити....

Јанко опет сркну лимунаде, па на ново паде у занос. Опет отвореним устима дисаше, опет кркљање и гушење. Ја послах депешу његовом брату Стеви да одмах дође и замолих да пошљу по лекара. Срећом се он налазаше случајно у Црној Бари. Г. д-р Стејскал се својски заузимао око Јанка, често га похађао, па и сад одмах дође. Али га није дуго прегледао! Само му ослушну срце и пипну пулс.

Не преписа му ништа, не рече ништа, но се одмах крену да иде.

Ја пођох на капију за њим и упитах: шта је Докторе? Finis? — „Да, прошапута он, Јанко неће ни до мрака трајати. Све је пропало“. Родитељи не смеју ни да питају, но се само грче и хучу. Жена се не одмиче од постеље, а не сме да плаче, но се само загрцњава од суза. Кћи се забила у један ћошак па цвили — срца пара.

Ужегоше Јанку и свећу, па је прикрише иза једног столића крај кревета.

Тако је прошло време све до два часа по подне. Јанко у заносу кркљаше, а ми сви лебдимо око њега мећући му хладне облоге, и излазимо на поље само да се исплачемо.

Око 2 ч. по подне он се поврати. Најпре поче тражити „много хлада“, као што рече, па окупи искати хладне лимунаде. Поарчисмо све лимуне, и послаше у Богатић тражити друге. После мало он затражи да једе. Цела кућа прену, оживе, устумарало се: ко ће пре услужити. Жена и кћи лете ко на крилима, а мајка окупи причати и тешити. Донеше му шољу чорбе, он затражи да му удробим, па сам, ми га с леђа придржавамо, а он куса. При крају он узе шољу па попи!

— Ох, ох! ово жестоко би! Што сте се ви били устумарали и узнемирили? рече. Мени није ништа, само ми се спавало.

Причају му како је тешко дисао, како су му попови пре мога доласка читали молитве — он се ништа не опомиње.

Поче чешће пљувати. Кад му обришу уста и крију оно што испљује, он пита:

— Шта сам пљунуо?

— Ништа, вели попа, мало шлајма.

— Вала, шта је да је, мени је од тог лакше.

Поче са свим лако говорити, поврати му се нормална температура, и он се осећаше потпуно ведар. Рече ми како ће сутра изаћи под липе, па да га сликам, тражи непрестано да сам код њега, тера ме да му причам о изборима, о мојој кандидацији. Дира ћерчицу, смеје се и хоће да наједи жену и т. д.

Ми сви оживесмо. Сељани и укућани весело ћеретају по авлији под липама, грде лекаре и причају разне случајеве чудноватих оздрављења.

Јанко у соби врло весео, разговоран и само га оставимо кад га пресвлаче, јер он чешће свршава нужду у кревету. Кад се ја вратих он ме погледа, насмеши се и пропевуши:

„Погрешила ју путу....“ и погледа на ниже.

— Ћути рђо, рекох ја шалећи се, а жена трчкара око њега и удешава му.

— Е, Пајо, виш', морам да се венчам још једном са овом мојом женом. Баш ме ваљано двори!

Она се сиротица изгуби од задовољства!

Поп Јоца се диже да иде кући наноћиште.

— Па збогом, Јашо роде, хоће попа да иде. Спавај мирно и држи се јуначки.

Јанко му узе руку те пољуби, па се насмеши и рече:

— А, жестоко се држим, виш' како сам се јуначки уредио.

Ми се заврнусмо од смеха. Море добро је то кад се он тако шали!

Оде му и брат Мика у Совљак да ноћи. Све је то тако било добро до 11 час. у ноћи. Ми ћеретасмо по авлији, па кад навалише на ме да легнем, јер сам био врло уморан, ја одох к њему и питам га: како му је?

— Врло добро, вели, само сад да се добро испавам и одморим.

Ја му пожелих лаку ноћ, па се позабавих око њега док он не заспа. али је то била нека средина између сна и заноса. Легох и ја у соби до њега. Кућани се поделише на смену, само његова жена не леже.

Око 5 час. његова сестра Тина уђе у моју собу:

— Куме Пајо, молим Вас одите, Јаши је опет зло.

Ја скочих. Кад сам га угледао, њему беше већ са свим рђаво. Овога пута беше при свести и осећао је болове и тешкоће. Поче се мучити. Појка га запита: како му је? Он се намршти и накашља. Најзад рече оцу:

— Дај ми да ти пољубим руку, али ти је не могу узети, немам снаге, но ми је донеси до уста. Појка то учини и он је пољуби.

После тога се занесе, па поче издисати. Најпре преврну очима, па му се затвори једно, десно, око, оно око, што је 'нако соколски гледало!

Ко ће све то жив гледати! ко ће то жив описати! Ми само излећемо из собе и гушимо се у сузама не пуштајући гласа. Свећа припаљена. Јанко све тишији, тишији; отац му придржава доњу усну и преклапа очи јуначки, а ја јецајући гладим ону његову божанску руку, која је светове стварала.

Нешто му два пут куцну под грлом и — Јанко се угаси.

Био је још врућ, кад све запишта!

Ћерку му не пуштају к њему; изгибе сиротица. Ја утекох, и не смедох присуствовати оном ужасном спремању.

Жене, јуначке жене и два три комшије опремише остатке славнога Јанка и ми уђосмо после у собу да га целивамо. Ја му метух иконицу што је поп Јоца донео попу Милошу из Јерусалима, и накидах липовога цвета те га свег прекрих. Он је тако липу миловао!

У оној запевци окупи свет долазити.

Дође му и побратим др. Алексић из Митровице, који је Јанку сваки дан понуде слао, дођоше учитељи из околине, стиже и капетан мачвански Вуловић. Сви се они надметаху у љубазности и услужности. Све то жаљаше од срца доброг и великог Јанка! Али како ће га тек ожалити Српство!

Пред мрак стиже Јанков ојађени брат Стева. Сви се напрегосмо да не тужимо, да би најтежи тренутак, сусрет његов с родитељима, ублажили. Он паде на груди првом који приђе, а све се слеже на њ! Док мајка писну: „шта сте се похватали и загрлили као пијани! Божја воља, шта ћете против ње!“

Све се трже и уразуми. Хвала Богу те пресече, а после потекоше сузе, сузе, сузе, које све олакшаше.

П.

ТЕЛЕГРАМ „ПРАВДИ“

Жалим Јанка, жалим без престанка!
Жалим Јанка до суђеног данка.
Жалим Јанка — жалим Српство цело,
Јанков укоп причи је опело.
Нема Јанка нити ће бити више
Ко ће да нам сељаке опише...

Ниш. **Брана**

ОБРЕНОВАЧКИ ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИК
У ЛИПАМА

Ађутант обреновачког престолонаследника, мислим да се зове Јеленко Рајчић, дошао је у Смедерево, у кафану Илије Фифика, направио нешто трошка, и кад није имао да плати посвађа се са кафеџијом и потезао је тесак. Овај јави окр. начелнику, који га није најљубазније дочекао. Доста то да су се после извесног времена размилели подофицири да траже „ађутанта“ по вароши. Међутим он је оладио из Смедерева и отишао у Липе. Пред вече, стигавши у Липе, зовне кмета, попа и учитеља, представи им се као поднаредник Владимир Викторовић, на чије је име имао и објаву, и каже им да ће сутра преко Дубравице доћи престолонаследник а они треба да му спреме дочек. Одмах се по наредби све устумара. Нареди се те се те ноћи све куће окречише, пут се поправи до Мораве, послаше се људи у варош да набаве што треба, поп Ђока Хаџић спремаше целе ноћи поздравни говор, учитељ засука рукаве те сам удари у прање школског патоса, а поднаредник, који код њега беше на конаку, посматраше га и говораше, да не треба да се мучи, јер ваљда престолонаследник неће загледати у патос.

Учитељ је легао у један кревет а поднаредник у други. Ноћу је учитељ излазио на прстима, да не би поднаредника пробудио.

Кад је јутро освануло нисп могао Липе познати. Све окречено, венац направљен, трава у порти покошена, прангије напуњене, заставе се вију, попа шета по порти и учи говор, риба донесена, прасе спремљено да се пече, вино и остало набављено. Поднаредник устао и вели да ће ићи у Дубравицу да дочека престолонаследника, пре тога их запита шта који жели да му код престолонаследника изради? Један ово, други оно, не знам шта ће поп, шта учитељ, само знам да је учитељица била најскромнија: тражила је да остане у Липама.

Одреде два коњаника који ће пратити поднаредника, и дочекати престолонаследника. Поднаредник затражи и доби 6 дин. да „купи кифле и земичке за престолонаследника“. Дошавши до Мораве поднаредник остави на овој страни коњанике да чекају престолонаследника, а он оде у Дубравицу. Али ту би лоше среће, јер га познаде један подофицир, његов друг, баш кад је вадио карту, јави жандарму, да је војни бегунац и би уапшен и спроведен у Пожаревац. Ручак у Липама није пропао, појела га полиција и липски одбор за дочек. Можда ће поп штампати свој говор у „Одјеку“, „Самоуправи“, „Дневном Листу“ или „Малом Журналу“. Ето тако су и Липе помрачиле славу Обреновцу.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

Немачка нота Француској.

О најновијој фази, у коју је ступио марокански спор, јављају из Париза ово:

Данас пре подне (14. Јула) предао је немачки посланик кнез Радолин министру председнику Рувијеру одговорну ноту немачке владе. Кнез Радолин бавио се код председника више од једног сата и дао је истоме и усмени коментар о предатој ноти, којом одстрањује сваку сумњу на себичне намере Немачке. Кнез Радолин изгледа да је полагао велику важност на то, да увери Рувијера, да Немачка не може, а да не гази своје принципе, да тражи сепаратан споразум са Француском. На конференцији, коју Немачка тражи, биће штићени општи интереси свију а нарочито пак интереси Француске, које Немачка признаје, што ће свакако учинити и све друге силе на конференцији.

Нота немачке владе још није позната, али уверавају, да она садржи опште стање мароканског питања. Нота је израђена врло концилантним тоном и изражава жељу да се што пре дође до споразума. Најбољи је пут да се сједине сви интереси, конференција, за коју немачка политика вели да се мора образовати. Овде је учинило врло добар утисак што се Немачка тако пожурила са одговорном нотом, којом је она привела крају узнемирено стање и стварно много допринела умирењу расположења.

Француска је влада сада одлучила, да прими предлог мароканског Султана, који ће овај поднети конференцији.

О РАТУ

Лињевићев извештај.

Ђенерал Лињевић јавља под јучерањим датумом: 13. ов. м. предузео је непријатељ офанзиву против наших коњичких предстража, јужно од железнице. Непријатељ, који је добио појачања у коњици и пешадији, растерао је наше предстраже ка северу. У околини Хајлунгшена, 12. о. м., напала је јапанска коњица на наше коњичке предстраже и растерала их. Ми смо послали добровољне стрелце у помоћ, али су ови наишли код Сантсијатаја на јапанску артиљерију. У корејанским планинама опажена је јапанска пешадија.

10. ов. м. напао је непријатељ на неколико сотнија, наших предстража, које се после једног сукоба повукоше.

Употреба јапанске коњице.

Гуншулински дописник „Новог Времена“ јавља 13. о. м.: појављивање многих јапанских команди источно од Кирина и на крајњем западном крилу привлачи за сад већу пажњу на се, него ли свакодневне чарке између предстража. Ако је извештај тачан, да су Јапанци почетком овога месеца послали 30 ескадрона против Мишченка, то онда у тим групама треба огледати уједињену снагу генерала Талупе и Акијани, који су већ у Мукденском боју опколила били руско десно крило. Извештаји о јапанским опкољавањима званично се демантују, али људи, [illegible] са лица места, [illegible] но тврде и [illegible] Јапанци [illegible] перишу из Симинтина.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

Пут г. министра финансија. *Како се чује, министар финансија, г. Милан Марковић, предложио је на последњој министарској седници да иде у Цариград, да тамо покуша да склопи зајам. Не тражи, вели, ништа више него да му влада плати путне трошкове!*

Ову вест доносимо по чувењу и с резервом. Она је тако невероватна да је саопштавамо само за то, што потпуно одговара данашњем министру финансија.

О ревизији устава. Париски „Temps“, у своме броју од 27. Јуна (по нов.) доноси ову депешу из Београда:

„Изборна борба водиће се најпре око питања о зајму, али такође и око питања о ревизији устава. Независни радикали, данас на власти, теже ка проширењу народних права и говоре чак и о општем праву гласања. Умерени радикали са Пашићем и напредњаци под Новаковићем желе и једни и други увећање краљевих прерогатива и ограничења скупштинске надлежности установом једног сената. Краљ је, вели се, доста наклоњен уставној модификацији, али налази да је моменат рђаво изабран. Од скупштине која из избора изађе зависиће ова реформа.

„Немогућно је, пак, још сад знати каква ће бити ова скупштина. Поред ранијих двеју радикалних група, поред напредњака, либерала и националиста, образовале су се још две нове групе: патриоте, који су нарочито противници конспиратора и краљеубица, и сељачка група, од скора основана. Ако ова последња добије који мандат, она ће приредити старим странкама непријатних изненађења.“

Збор у Сараорцима. У недељу 19. о. мес. држаће се у Сараорцима збор чланова бив. напредне странке ради кандидовања посланика за срез орашки.

Моле се пријатељи да овај збор у што већем броју посете.

Туча. Г-ђа Николе Делинија апотекара овд. отишла је јуче пре подне у галантериску радњу Ристе Обрадовића, како се вели ради неког регулисавања дуга. Г. Р. Обрадовић мислио је да може према Госпођи бити интимнији но што то учтивост захтева, па ју је почео миловати. Г-ђа Делини није делила то мишљење и увређена отрчала своме мужу да се жали. Г. Делини одмах је отишао у радњу Обрадовића и тамо [illegible] пом у руци прибављати [illegible] вић налао дреку и свет се почео пред радњом скупљати дошла је и полиција, која је прекинула свако даље споразумевање.

О несталом новцу у поштанској благајни. Даљом истрагом доказало се да је г. Спасићу, благајнику за издавање новаца по страним упутницама, заиста новац украђен и да је то учинио један његов колега, који је поред њега радио. Овај је већ узет на саслушање.

Отпутовали у Крагујевац. Јуче су два Старосрбијанца отпутовала у Крагујевац и однела поречком војводи Мицку сабљу, коју су му као поклон дали овдашњи Старосрбијанци.

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

(НАСТАВАК) 50

„Ти ћеш остати овде!“ заповеди јој он и одгуриваше је од себе. „Хоћеш ваљда да будеш убијена?“ — То беху гласови који су јој продирали кроз срж у костима, и изгледаше јој да види како му се диже коса изнад његовог ужаснутог лица.

Он одјури, а она се ухвати за најближу липу, да би се одржала на ногама; јер у исти мах духну на ново свом жестином олуја по дворишту. Диже се зид од прашине, и облаци, што су се међу собом борили и гушили, беху потерани ка доњој кући и затим високо горе ка мрачном небу. Сад се могаху распознати чврсте контуре из замаглене гомиле. Доња кућа је истина још стајала, али као каква рујина, коју би човек једва познао. Доњи део тешког крова, који се надвишавао изнад отвореног ходника, штитио га и правио хладовину, беше свом дужином оборен и повукао је за собом стубове који су одржавали и ограду од ходника. Доле су биле нагомилане рушевине до прозора од партера и још су се котрљале цигље и падале са хуком доле. Пут преко тих рушевина беше везан опасношћу живота, онемогућен још више због силне кише — и Маргарита гледаше пуна страха како јој отац прескаче преко

тог хаоса, бацајући у страну греде које су му биле на путу, и упадајући до колена између гвожђарија и цигља. Он то све савлада после мало секунада и нестаде га у помрчини при изласку. Разни усклици са прозора господарске куће пратили су те његове напоре, и сад се сви становници куће слетеше доле у двориште — тетка Софија, цела послуга, и скоро у исти мах и господа из канцеларије. Њих је све терала олуја тамо где је Маргарита стајала испод липа; код чврстих зидина ткачке куће. Господару, дакле, није се више ништа могло десити.

Силан свод од капије, који га је примио, не би могао ни најбешњи оркан срушити, али дете, сиромах дечак, он је био изгубљен. Лежао је сигурно премлаћен испод рушевина! И Барба га још мало час беше видела са својих кујнских прозора где стоји у ходнику. — Лице старе куварице беше се променило од ужаса, и изгледаше као у каквог духа. И још у трчању, борећи се са олујом, говорила је дрхтећим уснама.

„Еј, ви људи — ето вам! Јесам ли имала право кад сам говорила?“—

Једва се могла разумети, јер глас јој се једва чујаше, толико беше загушен од прашине, олује и страха; али она је морала то рећи.

Тетка Софија обмота цепну мараму око њене лепршајуће косе и скупи чврсто сукње око себе. Речима није могла сада располагати, али руке и ноге остале су брзе за посао. И поред бесне олује и дрвенарије и цигаља које су још падале, јурила је она преко дворишта ка гомили рушевина, под којима је вероватно лежао јадни убијени дечко, и остали пођоше за њом у корак. Али скоро у исто доба појави се горе у отвореним кујнским вратима саветник. Он је одмахивао руком. „Натраг! Ником се није ништа десило.“ Довикивао је он. О, Боже, хвала ти! — Лица се разведрише. Нек пада сад са порушених кровова шта било — никог неће заболети, а осталу штету излечиће дунђерин и други мајстори. Сад се могло утешно смирити у заклоњени коридор.

„Па, да — за једну длаку само је недостајало.“ говорила је Барба резигнираним гласом, и трљала прашину са лица. „Непојмљиво ми је како је тај дечко умакао, — просто непојмљиво! У последњем часу још стајао је на згради!“

Она је климала главом с неповерењем. „Па, тако је морало бити, и још је срећа, хиљаду пута срећа да се није још много шта горе десило! — За нашу кућу било би ужасно — и нико се од нас целог века не би утешио!“ — Не буди тако будаласта, Барба, упаде Рајнхолд у реч. Он је остао мало час у коридору, зато што се поплашио од олује с правом као свог најопаснијег непријатеља.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Видовдански темати. Прекјуче су по уобичајеном реду у општинском одбору отворени и награђени темати наших ђака са Универзитета. Било је два темата; први: „О босанској интервенцији 1804—1809 године“, а други: „О остави српске властеле у Дубровнику од 1389. и доцнијих година.“ Први темат није награђен. За други темат беху пријављена три рада, од којих први није награђен; други рад *Радисава Јовановића* награђен је првом наградом од **400** дин.; а трећи рад *Зорке Недићеве* са **200** дин. Оцењивачи били су професори Универзитета г. *Љуба Јовановић* и г. *Станоје Станојевић*. За идућу годину одређени су за Видовданске награде ови темати: „Београд године 1791. до 1814. године“ и „Цар Јован“.

Прослава десетогодишњице. 1. Јула ове године прославиће десетогодишњицу свога постанка „Српска Банка“ у Загребу. Ова је Банка својим радом и заузимањем тамошњих Срба постигла врло велике успехе за тих десет година, и ми им с наше стране желимо да устрају у свом неуморном раду, те да и даље имају таквог успеха, јер успех њин успех је васколиког тамошњег Српства.

Општинска седница. Синоћ у 5 и по часова по подне држана је ванредна одборска седница београдске општине. На дневном реду био је: предлог стручног одбора за канализацију кеј и пристаниште, о почињању радова на канализацији; предлог о установљењу нарочите управе за извршење радова предвиђених законом о варошкој трошарини; и неколико других мање важних тачака.

Нови професор. За ванредног професора Универзитета изабран је г. Јован Радоњић, библиотекар српске Матице у Новоме Саду. Радоњић ће предавати историју средњег века.

Жао нам је што је ово учињено. У Радоњићу универзитетски ђаци не добијају никакву од једног интелигентног радника. Господин Радоњић би као библиотекар Матице несумњиво више привредио и науци ако му је до ње стало — и своме народу — да је хтео — но што ће то учинити као професор. Али пуста амбиција за титулама све то не признаје.

Пажња према књизи. Г. Душан М. Митровић, трговац из Смедерева, положио је благајни Срп. Књижевне Задруге, једну хиљаду динара, што је пок. г-ђа Јуца К. Штерићка из Смедерева оставила као свој поклон Задрузи с наредбом, да се њен пок. брат Петар Селић, бив. касациони судија, упише као члан добротвор, што је и учињено.

Преминуо. Стеван С. Колаковић, трг. овдашњи, преминуо је после дужег боловања ноћас у Аранђеловачкој Бањи. Земни остаци покојникови пренети су јутрос у Београд. Спровод се кренуо са железничке станице ка новом гробљу у 9 и по часова пре подне.

Бог да му душу прости!

Сигурни извештаји. Јучерањи „Одјек“ доноси на трећој страни телеграфске извештаје са самосталских зборова. Први је телеграм из Г. Милановца и у њему неки Вељковић јавља да је „збору среза качерског присуствовало **1000** Качераца.“

Међутим, шести по реду телеграм у истом броју и истом ступцу „Одјека“ јавља, да је на истом збору било **1500** Качераца! Колико је дакле било Качераца на збору? Да је Пантелија Туцаковић присуствовао овом збору он би бесумње броју присутних Качераца дао већу округлину — по њему би их било на 5000.

Десетогодишњица матураната. Скуп матураната из 1895. год. одржаће се 18. и 19. о. м. у Београду. Претходни састанак у суботу 18. ов. м. у 7 часова у вече у „Гранд Хотелу“; исте вечери банкет у 9 час. у Хотел „Империјалу“. Програм добија се на предходном састанку. Другови који се још нису пријавили нека то учине у што краћем року, телеграфским путем.

За г. Лазу Комарчића. Сутра у вече даваће се у сали код „Коларца“ концерат у корист оболелог новинара г. Лазе Комарчића.

Парастос. Г. Јеврем Божовић, члан Народног Позоришта, даваће у суботу, у 10 часова пре подне четрдесетодневни парастос својој преминулој кћери Јованци.

Важне вести

Последња увреда.

„Дневни Лист“ који је називао покојног Јанка Веселиновића „робијашом“ и „Драгиним чанколизом“ — онај исти „Дневни Лист“, који је сутра дан после крвавог 29. маја пујдао мангупарију на Јанков стан, тај прљави лист није могао пропустити ни последњу прилику да Јанка јавно не увреди. *Послао је своје изасланике да присуствују Јанковом погребу.*

Зар то није цинизам најгоре врсте. Али и то није све. Тај лист који је живоме Јанку наносио највеће увреде, тај лист, који је Јанка за срце уједао, заступали

многим другим људима, и г. Стојан Рибарац ни као јавни радник ни као нар. посланик није против тих примена протестовао. И, баш за то што г. Рибарац и други јавни радници и политичари нису онда сложно и одсудно против таквих појава протествовали, баш за то је г. Рибарац и дочекао да се њему деси оно, што он данас с правом и тачно обележава као „бесправно изазивање“ и „произвољно тумачење правила о сатисфакцији“. Да је г. Рибарац при првој појави овог бесправног изазивања протестовао, без погледа на личност која је изазивана; да је г. Рибарац при другој појави таквог бесправног изазивања нашао [illegible] време“ да се томе

Тане му госпио пријатељ Нико [illegible] тако штогођ диванити? [illegible] ислеђењу против Арсе Лорда, ти ниси ни могао у *претходној истрази*, и ако си фишкал на гласу, ни једну особу **ни заступати** (!) нити је Арса или ко други од њих био **оптужен** (!!)

— Србијанци диване, да си ти, у тој афери, *сасма шта друго радио* за леђи.

Једном председнику.

Председниче гордог града —
Шако јада,
Зар ти вођа престонице,
Изелице?
Зар за Јанка предлог паде,
Ти не даде?!
Умре Јанко... Теби мило!
Срам те било!
Књижевници нек те куну —
Нек те пљуну!...

ИЗБОРНА КРЕТАЊА

Поздрави са зборова.

Г. *Стојану Новаковићу*
Београд.
Неготин, 12. јуна.

Напредњаци града Неготина искупљени на данашњем збору, ради кандидације посланика за Неготин, поздрављају свога вођу, г. Новаковића, кличући: Живео г. Новаковић, живели напредњаци!

председник збора
Димитрије Стојановић.

Г. Стојану Новаковићу
Београд.
Пожега, 14. јуна.

Искупљени напредњаци среза пожешког и ариљског, на договору у Пожези, срдачно поздрављају вас као свог вођу са жељом да дуго година високо уздигнуту заставу напредне странке носите на срећу и славе отаџбине.

Председник договора
Страхин Поповић
адвокат.

Г. Стојану Новаковићу
Београд.
Пожаревац, 15. јуна.

Хиљаду напредњака са данашњега окружног збора поздрављају Вас као свога вођу са узвиком „живели“. Ја сам веома радостан што је мени пала у део висока почаст да Вам овај поздрав овим путем саопштим.

Председник окр. збора
Илија Ђорђевић
адвокат.

Г. Стојану Новаковићу
Београд.
Пожаревац, 15. јуна.

На сјајно посећеном збору изабран за носиоца листе. Други на листи Сава Обрадовић, квалификовани Илија Ђорђевић, поздравље од збора и од твога

Светомира.

Г. Стојану Новаковићу
Београд.
Крагујевац, 15. јуна.

Напредњаци из Доње Груже сакупљени данас на своме сјајно посећеном среском збору у Грабовцу, срдачно вас поздрављају као свога вођу са топлим жељама да још дуго поживите, делајући у корист народа и отаџбине. Живео.

Председник збора
Поп. Љуб. Каљушевић.

Г. Стојану Новаковићу
Београд.
Крагујевац, 15. јуна.

Напредњаци из дичне и поносне Горње Груже са свога данашњег збора у Барама најискреније вас поздрављају са жељом да дуг низ година поживите на књику и понос напредне странке и целог нашества. Живео!

Председник збора
Јован Гајић.

ром и
И т
јући н
њем ча
стану п
га је ро
примити
његови з
око његов
ми Мачван
колена: и с
по избор
ђаци и лаки
мртнички ода
скога цвећа г
тако жудно г

Уредништву „Правде“
Београд
Крагујевац 15. јуна

[illegible] напредњака у Барама за горњу [illegible] одлично посећен. Одушевљење [illegible]но. Са жудњом се очекује 24. јуни [illegible]ки збор. Гружани хоће да лично [illegible] чују свога вођу Г. Новаковића.

Др. С. Димитријевић

[illegible]ништву „Правде“
Београд.
Крагујевац, 15. јуна.

[illegible] срески збор напредњака за [illegible]у у Грабовцу сјајно посећен, [illegible] одушевљење нео[illegible] С[illegible] се и обраћам овим пријатељским [illegible]

Окановић.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Програм концерта за Комарчића

Концерат у корист Лазе Комарчића, романсијера, биће 17. ов. мес., дакле сутра, у башти код Коларца, са овим програмом: *Смеша срп. народ. песама* од Стојана Николића, пева Дунав. Певачко Друштво, „*Кањански*“. * * * изводи *г. Динуловић*, члан Кр. Срп. Нар. Позоришта. *Ноћни стражари* од Зајца, пева *Типогр. Пев. Друштво „Јакшић.“* * * * Свира на виолини г-ђица Франклова сврш. конзерваторискиња, на клавиру прати је г. *Покорни*, капелник војне музике. * * * пева певачко друштво „*Станковић.*“ * * * изводи г-ђа *Софија — Цоца — Ђорђевићка*, члан Кр. Срп. Нар. Позоришта — *Девојка чека драгог*, композиција Вл. Николајевића — Штирског, пева *Српско Јеврej. Певачко Друштво. Самртна чаша* од † Јанка Веселиновића, рецитира г. *Милорад Гавриловић*. члан Кр. Срп. Нар. Позоришта. — III Руковет од Мокрањца, пева *Београдско Певачко Друштво.*

Улазница стаје 2 дин.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

Изишао је 23. број **„Бранковог Кола“** с овим садржајем:

Саво П. Вулетић: На граници (приповетка 3.) — Д. Ј. Димитријевић: Меланхолија (Песма). — Д. Ј. Димитријевић: Spleen (Приповетка). — Тадија П. Костић: На великом хлебу (Приповетка 6.) — Боган Ластавица: Под Мрсињем (Приповетка) — Дим. С. Мерешковски: Васкрес богова (Роман, 23.) — Т. Стефановић Виловски: Од Брусе до Мохача (Историјска студија 9.) — Шпиро Ј. Геруп: Са шесте умјетничке изложбе у Млецима. — Љубомир П. Ненадовић: Стара писма. — Ковчежић: Књижевне оцене и прикази: La Serbie a l' exposition universelle de 1905 á Liege; (Dra Julija Golika „Stari i mladi u rimskoj književnosti“).

НАРОД

Шта је јавно мњење? Оно може бити велика сила, огромна снага националног осећаја, која у бурним, великим временима управља путевима државне владе. Оно може бити јака сила, која у мирно доба одређује правац владин, у заједници са јавним корпорацијама које на исти начин и у истом духу испуњавају заједничке дужности. Али, јавно је мњење нешто ситно и непоуздано тамо где није ништа друго до збир првих утисака, које осећају велики и мали чланови друштва и претплатници великих и малих листова.

Гнајст.

О ВЛАДАРУ

Када у једној држави улагивање постане пробитачније од вршења дужности, онда је све пропало.

Монтескије.

О ЉУБАВИ

Дивљење хвали, љубав ћути.

Берне.

Љубав је таштина и саможивост је њезин и почетак и свршетак.

Бајрон.

Љубомора је страст која с љубављу тражи оно што душу мори.

Шлајермахер.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

С. М. Р. Ваш некролог Јанку штампали би, али има у њему једна погрешка. Јанко није писац „Радетића Маре“. Њезин је писац Мика Сретеновић и према томе је немогуће стихове штампати.

ТЕЛЕГРАМИ

(16. јуна.)

Цариград. (Допис бечког кореспонденц бироа). У суботу је уништена код Фендаја, у кратовској кази, скопском санџајету српска чета од 30 људи. Од турске војске погинула су два војника, а 12 је рањено. Вели се, да се појавило неколико српских чета. Појава српске чете у Призренском санџаку изазвала је јако узбуђење међ Арнаутима тог санџака.

Цариград. Арапи из провинције Асира заузели су Ибнат, главну варош те провинције. Данас ће се у Јилдизу састати министарски савет, да већа о мерама којеваља предузети.

Беч. Рајсрат је отпочео претрес трговинског уговора с Немачком, у првом читању. Предлог је упућен царинском одбору.

Петроград. Данас је у Петрограду и округу петроградском отпочео сазив резервиста, који ће трајати три недеље. Укупан број резервиста, сазваних из вароши и фабричких предграђа, износи 80.000 људи.

Токио. (Званично). Пет руских чета са шест топова напали су 13-VI Јапанце код Чанхатјена, 12 миља северозападно од Кванпина, али су одбијени. Истог дана заузела је јапанска коњица Кусјун, 10 миља северно од Ајонсјона, у северној Кореји.

Кил. Кестер, шеф активне флоте, постављен је за великог адмирала.

(РУСКА ТЕЛЕГР. АГЕНЦИЈА)

Петроград. Главни штаб марине јавио је адмиралу Небогатову, да ће команданти оклопњача, које су се предале непријатељу, по повратку у Русију бити стављени под суд због злочина предвиђеног у § 279. поморског казненог законика, у ком се за тај злочин предвиђа казна: искључење из службе са деградацијом или смрт.

ПЕТРОГРАД. (Руска телеграфска агенција“ 16.—VI по подне) „Правитељствени Вјестник“ доноси царев указ од 10. ов. мес. којим се наређује сазив резервиста, официра и војника, и реквизиција коња у војним окрузима. Петроградском, Московском, Виленском и Варшавском.

Практична Извешћа

Ц. К. У. Дун. пар. друштво

ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА

до даље наредбе

I. НА ДУНАВУ

Из **Београда** за **Радујевац** и **Галац**: четвртком, суботом и понедеоником у 5 сах. из јутра. (Средњо-европско време). (Прва пловидба 10. (23) марта.)

Из **Радујевца** за **Београд**, **Земун** и **Будимпешту**: уторником, четвртком и суботом у 11 сах. 50 мин. пре подне.

Из **Београда** за **Гроцку**, **Смедерево** и **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 2 сах. по подне.

Стиже у **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице** за **Београд**: уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: уторником, четвртком и суботом у 1 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби:

Из **Шапца** за **Београд**: понедеоником, средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: понедеон. средом и петком.

Из **Београда** за **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 3 и по сах. по подне.

На продају

Ограда канцеларијска са стаклима једноставним, погодно за све радње, новч. заводе и трговине. За цену упитати **Свет. Велицког**, књигов. Бранкова улица број 19. 2—6

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

16. Јуна 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат, од 20 д. (напол.	20·38	20·38	20·37
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30¾	213·33	213·43	213·33
Лутриски 2% лоз	—·—	—·—	113·—
Дувански лоз	—·—	—·—	20·—
Немач. марке 100 зл. за дец. и јан.			

Изгубљена је књига

Препоручених писама г. Давида Нисима, моли се онај ко је нађе да је преда Уредништву овог листа, где ће и награду добити. 49 2—3

СРПСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

У БЕОГРАДУ.

Прима улоге на штедњу и тек. рач. са каматом 6 од сто год. по споразуму.

Управа.

КУЋА

у Космајској улици бр. 35 продаје се. 10—10

Упитати у истој кући.

БУРАД ПРАЗНА И БАЧВЕ

У Винарској радњи М. Јович[illegible] и Сина на Сави има већа колич[illegible] разне величине на продају.

45 4—20

ПРВА СРП. КРАЉЕВСКА ПОВЛ. ФАБРИКА КУФЕРА

Димитријевић и Алексић

у Београду — Фрушкогорска ул. бр. 10.

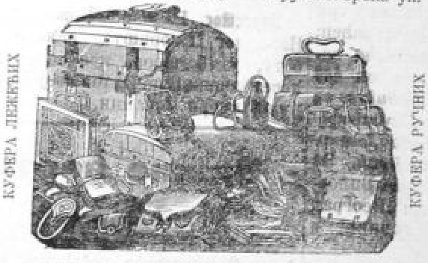

Главно стовариште Васина ул. бр. 18.

Радуј се и не очајавај путниче. У место доскорашњих тешких и неспретних страних израда, фабрика се побринула да те снабде са практичним, истрајним издржљивошћу, по лакоћи јединственим лежећим и ручним куферима од најмањих па до највећих. Куфера лежећих има од 5—150 дин. Куфера ручних од 2·20 — 80 динара комад. Торби ручних свију сорти: школских, ловачких и за пијацу. Кајиша, за плед. камашни платнених и кожних, фишеклија, ловачке футроле за пушке, цилиндере и женско рубље; новчаника, буђелара све сорте, и свију осталих артикала што у ову струку спадају; све у најбољој изради.

Конкуренција је искључена. Наше израде одликоване су на бечкој изложби 1894. год. сребрном медаљом, на смотри београдске изложбе у 1895. год. златном медаљом, и на пожаревачкој изложби 1895. године златном медаљом.

— Ценовнике на захтев трговцима шаљемо бесплатно. Поруџбине извршујемо брзо и тачно.

С поштовањем

[illegible]митријевић и Алексић

фабриканти куфера.

10. ов. м. напао је непри[illegible] неколико сотнија, наших предстража, које се после једног сукоба повукоше.

Употреба јапанске коњице.

Гуншулински дописник „Новог Времена“ јавља 13. о. м.: појављивање многих јапанских команди источно од Кирина и на крајњем западном крилу привлачи за сад већу пажњу на се, него ли свакодневне чарке између предстража. Ако је извештај тачан, да су Јапанци почетком овога месеца послали 30 ескадрона против Мишченка, то онда у тим групама треба огледати уједињену снагу генерала Талупе и Акијани, који су већ у Мукденском боју опколила били руско десно крило. Извештаји о јапанским опкољавањима званично се демантују, али [illegible] но тврде и [illegible]

[illegible]ЕКА

[illegible]та у Београду

[illegible]ма, Хотелијерима, Ка[illegible] потрошачима.

[illegible]ОД МАЛИНЕ“

[illegible] по 2·20 п.д. флашу [illegible]итра.

сту- из Па- [illegible]ја) пре- кнез Ра- ку Руви- ке владе. код пред- сата и дао тар о пре-

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Планинског Сира (Кашкаваља)

ДОБИЛА ЈЕ РАДЊА

Константина Д. Критић

Васина улица

и продаје [illegible] данас

1 дин. КИЛО,

сталежу.

ТЕЛЕФОН БР. 475.

Бр. 42, 6—25

времена [illegible] страже „ађутанта“ по вароши. Међутим он је о[illegible] [illegible] и отишао у Липе. Пред вече, стигавши у Липе, зовне кмета, [illegible] представи им се као под[illegible]

[illegible] датој ноти, којом [illegible]ује сваку сумњу на себичне намере Немачке. Кнез Радолин изгледа да је полагао велику важност на то, да увери [illegible] вијера, да Немачка не може [illegible] да [illegible]ком

Улог на штедњу

у сребру и у злату

Прима под најповољнијим условима.

Београдска Заложна Банка

Добрачина ул.

47 3—10

Фарбе, Фирнајза, Лака, — Четака за фарбање и моловање — Лак-фарбе за патос — Брунолина за мат намештај — Боја — Четака и платна за живопис — Сребра — Злата и позлате — Нових мустара за зидове — Сав молерски и фарбарски прибор — Сав каменорезачки материјал

ПРОДАЈЕ

Ђ. М. Ђорић у Београду

спрам споменика Кн. Михаила

Ценовник са 60 слика и пуно корисних упустава шаљем свакоме на захтев бесплатно. 2—10

ДЕВОЈАЧКИ ВАСПИТНИ ЗАВОД У БЕЧУ

(Пансионат)

СОПСТВЕНИЦА И ДИРЕКТРИЦА

ХРИСТИНА ЈОВАНОВИЋ

Wien. VIII. Lerchenfelderstr. 66.

Овај најновији, по свима хигијенским и педагошким захтевима удешени завод установљен је у циљу, да својим питомицама пружи свестрано образовање и васпитање.

Све предмете у овоме заводу предаје наставничко особље, снабдевено државним испитима. За изучавање француског и енглеског језика питомице имају у заводу француску и енглеску васпитачицу, а исто тако и за музику, живопис, играње и женске радове, ангажовано је стручно наставничко особље.

Сам завод, који је снабдевен са пуно укуса са свима удобностима, налази се у центру вароши, на дивном положају, са великом хладовитом баштом.

Цена пансиону заједно са школарином износи годишње 1200 круна са додатком од 50 круна за ситне трошкове.

Пошто је број питомица за пријем ограничен, то је потребно да се пријаве у што краћем року упуте сопственици завода, која ставља родитељима и стараоцима на расположење проспекте и детаљна обавештења.

Обућа

од платна сопствена израда може да се добије у обућарској радњи код

„ВЕЛИКЕ ЧИЗМЕ“

Васина улица 11. Београд.

Женске ципеле по 3·— дин.

Мушке ципеле по 3·50 дин.

Антон Сабо

обућар

46 4—20

Продаје се

кућа од тврдог материјала са виноградом, благородним воћем, пијућом водом и свима осталим удобностима. За услове и цену упитати у хотелу „Србији“ или у хотел „Босни“ на Сави.

ФАРБЕ И ФИРНАЈИСА

и све остало за фарбање, моловање, лаковање и позлаћивање може се знатно јевтиније добити, нарочито на већу количину.

Телефон 266.

С. М. Лазаревић трг.

Власник Павле Маринковић Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

Л 63

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
—
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе листза слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 143. БЕОГРАД, СУБОТА 18. ЈУНА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Напредњацима и ❧ ❧ њиховим пријатељима у Београду

Решењем изборног главног одбора од 14. тек. мес. одлучено је:

Да се на дан 19. т. м. сазове конференција ради истицања кандидата посланичких за град Београд.

Конференција ће свој рад одпочети поменутог дана у 10 сати пре подне у Хотел „Империјалу“.

Позивају се напредњаци и њихови пријатељи да у што већем броју дођу на конференцију.

ПРАВО ЗЛО

—:—

Господин Стојан Рибарац нашао се побуђен да јавно, једним отвореним писмом председнику Министарског Савета и Министру Унутр. Дела, протестује против понашања једног поручника према њему — г. Рибарцу, и против начина којим тај поручник тражи задовољења за некакву увреду, која му је — како он тврди — нанета у „Српској Застави“.

И ако је Уредништво „Срп. Заставе“ на захтев тога поручника — Милана К. Радовановића, Кочо — именовала писца белешке, којом се г. поручник нашао увређен; и ако су се његови сведоци већ састајали са сведоцима писца белешке, ипак се тај г. поручник предомислио, т. ј. решио да писца белешке остави на миру, и да задовољење затражи не од власника „Срп. Заставе“, не од њезиног одговорног или главног уредника, но од г. Стојана Рибарца, као шефа странке, чији је орган „Срп. Застава“. Ма да је тај обичај да се за увреде у једном листу тражи задовољење од шефа странке, а не од законских и морално одговорних лица, завела баш данашња влада, у лицу њезиног министра правде, ипак г. Рибарац налази, да му, против примене тога обичаја на њему, ваља протестовати и тражити од шефа владе, који је уједно и шеф органа јавне безбедности, да оваквим догађајима за у будуће стане на пут.

Ми налазимо да г. Рибарац има потпуно право што овакве појмове о прибављању сатисфакције осуђује, и што категорички тражи да им се једном стане на пут. Збиља је крајње време да и код нас буде крај сваком бесправном изазивању и свачијем произвољном тумачењу правила о сатисфакцији. Збиља се једном и у нашој земљи мора утврдити законитост у свима пословима према свима и свакоме, али је потреб[illegible] друго, нешто што би већ [illegible] ста[illegible] на пут оваквим бес[illegible] има и својевољ[illegible] вила о сатисфакцији — а то је солидарност грађана према оваквим поступцима. Г. Стојан Рибарац нашао је сада тек, када је лично према њему употребљена та наопака теорија о прибављању сатисфакције, да је „крајње време“ да се томе стане на пут, ма да то није ни једина ни прва појава и примена те теорије. Пре но што је она примењена на г. Рибарцу, примењивана је она на многим другим људима, и г. Стојан Рибарац ни као јавни радник ни као нар. посланик није против тих примена протестовао. И, баш за то што г. Рибарац и други јавни радници и политичари нису онда сложно и одсудно против таквих појава протествовали, баш за то је г. Рибарац и дочекао да се њему деси оно, што он данас с правом и тачно обележава као „бесправно изазивање“ и „произвољно тумачење правила о сатисфакцији“. Да је г. Рибарац при првој појави овог бесправног изазивања протестовао, без погледа на личност која је изазивана; да је г. Рибарац при другој појави таквог бесправног изазивања нашао да је „крајње време“ да се томе стане на пут и то са скупштинске трибине категорички захтевао, ми смо уверени, да би се већ онда употребиле против бесправног изазивања оне мере, којима се г. Рибарац после свог данашњег протеста нада. Да је то г. Рибарац учинио, он би био поштеђен од играња мечке пред његовом кућом и не би се излагао можда неоснованој сумњи: да је једно зло у његовим очима постало зло тек онда кад се је њега лично дотакло.

Није нам ни на крај памети помисао да г. Рибарцу споримо право да данас протестује за то, што је раније ћутао. На против, ми се његовом протесту придружујемо и с њим заједно тврдимо: да је сада збиља крајње време да се ово зло, па ма с које то стране долазило, уклони, али жалимо што се томе протесту ни данас не придружује нико други, до само они који су то зло на себи искусили. Жалимо за то што нас то само утврђује у уверењу: да је у Србији зло само за онога зло, кога оно дохвати или ошине, а то је тек право, опште зло.

ЈАНКОВ ПОГРЕБ

—:—

Дивна видовданска зора затекла је мртва Јанка под цветним липама у дворишту, прекривеног цвећем и окруженог прекрасним и питорескним венцем од Мачванки, у шареним костимима, од којих је свака донела по киту цвећа да га на Јанков одар положи. Неке су наивно доносиле „лецедерске“ колаче, парчета шећера и других понуда и све стављали око мртва неумрла Јанка.

Од ране зоре почео се стицати народ са свих страна. Авлија све пунија. Мачвански учитељи у великом броју. Мачвански капетан Вуловић беше одмах упутио председницима општине у срезу овако писмо:

„Председниче, наша Мачва изгубила је свога највреднија сина, утулила се звезда, која је виш' ње сјала на небу књижевноме, наш

Јанко М. Веселиновић

Прослављени књижевник, који је пером својим прославио нашу Мачву, преминуо је јутрос, код свога оца, попа Милоша у Глоговцу, где ће му бити и погреб, 15. ов. мес. после подне у 2 часа.

И он, који се својом Мачвом тако поносио и дичио, а и њен понос и дика био, неће више гледати њене широке равнице, тучна поља и цветне ливаде: неће више слушати песме жетелаца и двојнице чобана, о којима је тако лепе књиге умео да срочи, да је приче о лепоти наше Мачве разнео од уста до уста широм целог Српства.

И тако нас је оставио за навек, остављајући на нама дужност, да му у последњем часу, кад на његово трошно тело стану падати груде мачванске земље, која га је родила и која ће га најзад у себе примити — одамо сву пошту, коју му ми, његови земљаци, дугујемо, а то је да се око његовога самртничког одра сакупимо ми Мачвани из сваког села и из сваког колена: и седи старци и зрели људи и по избор момци и чиле девојке, и мали ђаци и лаки чобани, и да му његов самртнички одар окитимо венцима од пољскога цвећа и житнога влата, које је он тако жудно волео.

С тога се и обраћам овим пријатељским писмом теби, као првом грађанину твоје општине, и надам се, да ћеш ти, у договору са месним свештеником и учитељима, које ћеш одмах о овоме известити, сутра на погребу Јанковом дати очигледна доказа, колико високо цениш ти и твоја општина онога сина наше Мачве, коју је у звезде оковао.

Око подне почеше стизати и Београђани: С. Матавуљ с госпођом, као изасланик „Књижевног Друштва“, Дачић од „Задруге“, Д. Костић од „Дела“ и Милан Ђорђевић од „Самоуправе“, били су још преко ноћ дошли; убрзо затим приспеше Грол од Позоришта и Гавриловић од глумаца, Мића Милићевић и Шибалић. Кад се већ авлија прецуни светом дођоше Миле Павловић, Митровић и Р. Домановић. Домановић није могао пропустити ни ову прилику а да не направи скандал. Трештен пијан, с оним подбулим и блесастим бекриским лицем, он се приближи сандуку па поче којешта говорити. Од једанпут удари капу о земљу и продера се промуклим гласом:

Јаој Србијо, мајку ти ј . . . . кад ти и оваки људи помреше.

Све се пренерази!

Оне стидљиве сељанке, они образни сељаци, они свештеници гледаху пренеражено овога изасланика једног владиног листа. Домановић беше дошао од стране „Дн. Листа“.

Једва се свет поврати од чуда, али се рђав упечатак не изглади. Један сељак прошапута: „какви ли су они што осташе кад су оваки најбољи које изаслаше!“

Најзад стигоше и Шапчани: прота с пуно свештеника, начелник окружни Ђ. Ђорђевић, „Певачко друштво“, Самуровић, В. Милићевић и још пуно других. Мија Бошковић беше донео венац од „учитељског удружења“. Сем тог венца беше их још пуно од природног цвећа и венац с натписом на траци: „Своме Јаши — Павле“. Учитељи мачвански у место венца уписаше Јанка за члана каквог друштва.

Са свију страна стижу депеше, преко две стотине, но највећи број и најдирљивије долазе из класичног Мостара! Међу депешама једна Министра Просвете, и то је све од званичне стране!

(Јанку беше краљ Александар пред смрт одредио по 300 дин. у злату из сопствене касе, на име помоћи. Данашње „свето стање“ то му није могло опростити, и зато се г. Главинић направио глув на онај предлог: да Јанку општина изда незнатну новчану помоћ.)

Јанкова родбина, бескрајно ганута тим многобројним сведочанствима љубави српске према Јанку, благодарно примаше изјаве сажаљења. Стари појка Милош љубљаше сваког у чело и благосиљаше. Сви присутни не могоше довољно да се начуде његову јунаштву и издржљивости. Но после Јанка, који је за све време боловања јуначки муке подносио, претварајући се да му није тешко и храбрећи се својим оздрављењем само да своје не би плашио — најнепојмљивије је носила сву ову жалост и све ове боле његова стара мајка! Јанко је у осталом највише на њу личио. Она је цвилила да камен расплаче, увек у каквом буџаку, да је Јанко не би могао чути, и непрестано се молила Богу, а кад је њен драги Јаша умро, она се није одмакла од његова мртва тела, али је ипак све редом храбрила и подизала, не допуштајући да ико тузи подлегне, док је свет сакупљен. Неко гледајући Јашин покров рече: како му се не допада много овај покров, а она га пресече: „ћути! а коме се покров допада!“

И жена и ћерка и сестре и браћа све монија око Јашина погреба прошла на миру и реду.

Најзад се спровод крену!

Двадесет свештеника чинодејствоваху, а мноштво ђака и народа иђаше за сандуком. Красни мачвански момци ношаху Јашино ордење, крст и кољиво.

Из авлије до цркве су га носили рођаци сељаци Мачвани; у цркву су га унели изасланици и пријатељи из Београда, а из цркве до гроба су га носили његови учитељи. Миле Павловић је узимао у разним тренуцима фотографске снимке. За време опела је певало шабачко певачко друштво.

У цркви се опростио од стране свете цркве богатићски свештеник Веља Савић, пред црквом је говорио Матавуљ, чији ћемо говор донети, затим Дачић, Б. Ценић, Мија Бошковић и Домановић. На гробу су говорили Радосављевић у име мачванских учитеља, један учитељ у име Босанаца, један радник у име радничког удружења, Гавриловић у име Позоришта и најзад П. Маринковић, чији ћемо говор донети сутра.

Јанка спустише у хладни гроб уз потоке суза у истини ожалошћеног народа! Мачва прими у своје плодне груди великог сина свог! Оста Јанко сам да самује до века, као што ће му се и име помињати и прослављати до века.

Целој његовој честитој родбини ми шиљемо из дна душа и из сред срца наше најискреније саучешће у незалечивом болу с узвиком:

Слава бесмртноме Јанку!

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Криза у Угарској.

Већ је пре неки дан јављено, да ће барон Фејервари отпочети преговоре са вођама опозиције, чим буде довршио своје хитне послове. Том се мишљу Фејервари још и данас носи, међутим, тешкоће се у толикој мери намножавају, да ће се за кратко време морати одложити извршење те намере. Али, држи се да ће барон Фејервари, колико почетком идуће недеље ипак отпочети са претходним корацима за ту акцију. Намерава се, као што се говори, да се та акција отпочне са договором са председником независне странке, Францом Кошутом, који је у исто време и председник егзекутивног комитета коалиције. Заједно са тим политичарем утврдиће се модалитети, под којима ће се водити преговори. Почетком идуће недеље очекују се у Пешти и вође опозиције. По свима вестима и гласовима, који круже, може се узети, да ће барон Фејервари на тим преговорима владати потпуно по ручном писму круниним, које је на њ' управљено. Гласови о новој фази у војном питању и о предстојећим преговорима у истој, о концесијама, које прелазе преко војног програма од 1903. године, треба сасвим скептички примити. Идуће недеље очекује се поред осталих у Б. Пешти и гроф Јулије Андраши, коме ће, као што изгледа и као што се лако да разумети, припасти велика и знатна улога у будућим преговорима.

О РАТУ

—:—

Наступање Јапанаца у Кореји.

Јапанци су у Кореји прешли у офанзиву против козачких сотнија, које су се повукле ка крајњој северној Кореји. Јапанске извиднице налазе се у линији Чачудеги—Пуготин. (Ова је линија одвојена од руских позиција на Тумену на 80 км.).

Ситуација у северној Кореји.

По извештајима „Дељи Телеграфа", онај део руских трупа, који се од Кијенгсјонга повукао, застао је на десној обали Тумене, од Шатокола ка Тапнонгу, југоисточно од Онсонга. Руси журно раде на подизању одбранбених утврђења, с којима би задржали јапанско наступање.

„Дељи Телеграф" дознаје из Шангаја: Главне руске трупе повукле су се иза Тумена и зида утврђења на северним узвишењима од Цутаотунга и Јанфанга. Јахаће извиднице Јапанаца продрле су већ 30 миља преко Јуонсонга.

Једна верзија.

„Нова Слободна Преса" јавља из Петрограда: *Данас се овде пронео глас, да је лево руско крило опколило јапанску армију и натерало две дивизије да капитулирају. При томе је погинуо ђенерал Куропаткин.* Ову вест треба наравно с резервом примити.

Побуна на „Потемкину".

Из Одесе стигао је следећи телеграм. Када је на оклопњачи „Потемкину" један матроз отишао команданту, да се потужи за рђаву храну, командант је исукао сабљу и убио матроза. То је дало повода бојкоту и матрози поубијају капетане и многе маринске официре. „Потемкин" плива сада по Црном Мору. Побуњена посада прети бомбардовањем Одесе, ако им се не осигура безбедност после искрцања.

Истинитост ове вести има тек да се утврди.

Балкан

—:—

Велес, 14.—VI. 1905.

Бугарски војвода Денчев дошао је са 80 другова четника из Бугарске и намерава да пређе Вардар, па одатле да удари на Пореч и Прилеп. Овдашњи бугараши јако су се обрадовали доласку ове чете, а највише за то што је ова чета упућена нарочито против Срба и против српског Пореча. Сваки дан очекује се да пређу Вардар.

—

Битољ, 14.—VI. 1905.

Пре кратког времена био је сукоб између турске војске и једне бугарске чете близу места Кајгари. Борба између комита и турске војске била је доста крвава, тако да с обе стране има доста мртвих и рањених. Од четника пало је неколико а од војске доста је пало.

Грчке комите, које крстаре у околини, добили су из Грчке једну, чету која ће попунити сваку чету на место оних изгинулих четника у сукобима са бугарским четама и турском војском.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

Млађим напредњацима кварта дорћолског. Према одлуци акционог одбора млађих напредњака у суботу 18. т. м. у 8 часова у вече одржаће се у другој беогр. пивници конференција млађих напредњака кварта дорћолског ради квартовне организације. Умољавају се сви млађи напредњаци кварта дорћолског да на ову конференцију неизоставно дођу.

Млађим напредњацима у Београду. Акциони одбор млађих напредњака држао је прекјуче 16. т. м. своју прву седницу, на којој је решено да се одмах приступи организовању млађих напредњака по квартовима, и да се тога ради држе у свима квартовима квартовне конференције млађих напредњака, и то:

За кварт дорћолски 18. Јуна у 8 часова у вече у Другој Београдској Пивници;

За кварт палилулски 20. Јуна у 8 ч. у вече у кафани код „Орача";

За кварт варошки 21. Јуна у 8 час. у вече у „Трговачкој Кафани";

За кварт теразиски 22. Јуна у 8 часова у вече код „Такова":

За кварт савамалски 23. Јуна у вече у 8 часова у кафани „Златна Лађа";

За кварт врачарски 25. Јуна у 8 часова у вече код „Белог Орла".

Двобој. Јуче око 5 и по часова изјутра био је код Лаудановог шанца један двобој на пиштоље. Који су дуеланти, тачно се не зна, али се каже, да је један од њих био „неодговорни чинилац" са „звездом" а други један бивши официр. Рањен није нико.

Отпутовао. Власник „Правде", чим је стигао са Јанковог погреба, отпутовао је као изасланик Гл. Одбора за Крагујевац и још нека места.

Исправка. У јучерањем броју у 70 реду 2 ступца треба да стоји „усахнуше сузе" место „усануше очи".

Генчићева прокламација. Госп. Ђорђе Генчић упутио је либералима тимочког округа једну прокламацију у којом им благодари што су најурили Рибарчеве присталице и позива их да сазову збор, те да дође он међу њих да се с њима види, разговори и договори. Цео тај проглас г. Генчића управљен је противу г. Рибарца, кога оптужује да ради само за себе, што, разуме се, код г. Генчића није случај. Он је од вајкада и увек радио само за народ. То се бар зна.

О јучерањој тучи. Никола Делини, апотекар овд., умолио нас је да нашу јучерању вест о тучи у радњи гос. Ристе Обрадовића допунимо у оволико: г. Делини не дугује ништа г. Ристи Обрадовићу и његова госпођа није отишла у Обрадовићеву радњу због каквог регулисања дугова, већ да купи неке ствари. Том приликом г. Обрадовић се врло непристојно понашао према госпођи Делини. Госпођа је увређена тим понашањем, отишла своме супругу и потужила му се, на шта је г. Делини отишао у радњу г. Обрадовићу и с њиме се разрачунао како је са сходно нашао.

Према овоме исказу излази да је г. Обрадовићев исказ у полицији о неком дуговању г. Делинијевом и о току самог догађаја неистинит.

Амерички изасланици. Америчка је влада послала неколицину својих чиновника у Европске државе да процене земљиште за американску трговину. Говори се, да ће и у Србију доћи такав један чиновник. Интересантно је то, што ће и доћи и бавити се у Европи, у једну руку, инкогнито, јер путују потпуно као приватна лица.

Гром. Прекјуче по подне тачно у 3·45 по подне ударио је гром у зграду Свето-Савског Дома. Штете није било никакве.

Уважене оставке. Среским начелницима Радивоју Јовановићу и Драгољубу Миливојевићу, као и среском писару Драгутину Пешићу уважене су оставке, које су поднели на државну службу.

Параграф 76. Искусио је на себи Радош Пауновић, писар среза врачарског.

Пријављене кандидационе листе. Надлежним судовима пријављене су кандидационе листе: Милосава Ђ. Радојковића за варош Ћуприју. Ђорђа Генчића и Николе Јовановића за варош Ниш и Сретена Гогића за варош Чачак.

Топчидерска полиција. Чује се, да ће на место Веље Рамадановића бити постављен за комесара топчидерске полиције писар Грудић.

Полицијске вести. Игњат Штимер, кувар овд., кажњен је првом пресудом са 3 дана затвора или 30 дин. новчано за непријаву слуге, а другом пресудом са 20 дин. новчано у корист државне касе за непријаву слушкиње. Слуга је првом пресудом кажњен са два дана затвора или 6 дин. новчано. — Никола Цветковић, и Влад. Шанковић циганин, спроведени су Управи Града на преноћиште због скитње.

Пуштен. Г. Стев. Дамњановић поштански писар, који је био притворен због нестале суме новаца гос. Спасићу, благајнику при иностраним упутницама, пуштен је у слободу.

Посрнуо од пића. Мита Кујунџић, позлатар овд., пао је јуче на сред улице мртав пијан и услед пада добио неко ужасно штуцање, те је упућен у општу држ. болницу, да му се укаже лекарска помоћ.

Стављена под суд. Франциска Кука служавка код Карла Сабо-а кожара овд. стављена је под суд и у притвор због детоубиства.

Важне вести

—:—

Салепџија за бозаџију

У јучерањем „Одјеку", органу српске владе за личну грдњу, изашао је онај адраповац Јаша с неком изјавом, у којој покушава одбранити себе, Арсу Лорда и Љубу Вјетра од неких „подметања".

Најпре је најчеститији Никола Идеалиста устао да се брани: како није *бранио пред судом* Арсу Лорда, самосталског главног агента. Ми знамо да Идеалиста ништа пред судом јавно не ради, али знамо и то да је он готов улетети у свако прљаво дело где год угледа мрса! Из његове се

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

(НАСТАВАК) 51

„Ти говориш заиста, као да је неко од наше фамилије био у опасности, и Лампрехтови би се морали завити у црно, да се десила несрећа молерском шегрту. Којешта! — Али сви сте ви такви! Само што се вас тиче, то вас може да узбуди; међутим, штета, коју господари имају од ове целе лудорије, — то је за вас ситница. Ви мислите ми имамо новце у шафољима, и може се то разносити и расипати. — Ја вас добро знам!" — Он диже своју руку са дугачким, сувим прстима и указиваше на сакупљену послугу; затим се окрете презрива погледа и слежући раменима од забезекнутих слугу. „Та шала од преко пута коштаће нас лепу пару", рече он господи у биро-у, показивајући главом на доњу кућу. „Од оца је врло неразмишљено што је оставио да задња ограда толико опадне. Мени се то доцније већ никад не би могло десити; нећу пропустити ни једну померену циглу, — то се можете ослонити — па макар ишао четвороношке по таванским кутовима и разгледао! Да, и —" он одједном заћута, гурну руке у џепове, и истурив дугачке ноге, наслони се леђима на заклоњени од ветра зид — саветник се у том часу враћао кроз двориште.

Изгледао је још јако промењен, и његова од ветра разбарушена коса, која му дивље силажаше у лице, појачавала је ту импресију. Али, угледавши групу лица која су још била сакупљена у великом коридору, он се прибра, и усправи стас свом својом висином. Његово око је хладно сретало напрегнуте погледе људи; изгледало је као да у напред одбија свако питање — у опште разговор са својим потчињенима, то му не беше у обичају. Он дозва покућара, даде му некакво стакленце од лека, које је он у згрченој руци донео, и посла га у апотеку. „Старој госпођи од преко пута позлило је од страха; врло јој је рђаво, и од потребног лека није било ни капи у стаклу", рече он журно, скоро грубо, а ипак као збуњено и извињавајући се тетка Софији, а лака румен пређе му преко чела — то беше за Бога само мала услуга Самарићанина, једно сасвим природно притицање у помоћ свом ближњем, али од стране једног гордог, неприступачног човека било је и остало непојмљиво; управо неразумљиво понижавање, а највише можда у његовим сопственим очима. Маргарита учини сад као мало пре тетка Софија, она обви журно мараму око главе и изађе ћутке у двориште.

Куда ћеш, Грето? упита је саветник и дочепа за руку. Она у пркос томе нагињаше напред. „Идем да обиђем болесну жену, као што се то сасвим по себи разуме." —

Тога ћеш се оставити, дете, рече јој он живо и привуче је к себи. То се ни мало по себи не разуме, да ти идеш у сусрет опасности, да будеш тешко рањена, због једног наступа болести.... Госпођа Ленц кажу да пати врло често од таквих напада, и ником још не паде на памет да иде да је обилази. То трчкарање преко пута, тамо — амо није у опште никад код нас било у обичају, и ја никако не желим да се у томе што год мења" При тим врло одлучно изговореним речима и жељом одрепши Маргарита ћутке мараму с главе. Послуга се уклони нечујно иза разних врата а господа се журно упутише у свој биро. Само Рајнхолд остаде. „Тако ти треба, Грето!" говорио је он пакосно. Да, опасати плаву кецељу и ићи у куће сиромаха, болесне људе неговати и прљаву децу умивати, то је сад мода код младих девојака и ти онда сигурно мислиш, како ће дивно изгледати Грета Лампрехтова као каква Света Јелисавета! Једно је још добро, што Папа неће да трпи тог лудирање! — А сутра већ неће ни бити прилике за такве послове, рђавог укуса, је ли Папа? Ти људи не могу више остати у доњој кући, кад се буде зидало? Они ће напоље одатле је ли?"

„То није нужно — људи остају где су, одговори саветник кратко, дочим се Рајнхолд, забивши руке још дубље у џепове од пантолона и подигавши још више плећа у вис, са пуно једа окрете и оде у канцеларију.

(НАСТАВИЋЕ

заревић тр

а Уроша ул. бр. 55.

канцеларије издају лажна уверења; он оглашује мртваце за живе, он је командитор сваке веће пљачке. Ал' ипак остаје самосталцима: најчеститији! Судите сад о осталима!

Г. Јаша Лорд покушава сад скренути пажњу са свога побратима Арсе на другу страну, и цинички *признаје* (као што се приликује таквој протуви) да је говорио председнику министарства: (за чију исправност Јаша јамчи! Лепо друштво!) како овај, пошто је већ Арса умакао слободан, треба све да учини да *прави кривци* не избегну. Дакле: Арса побра Јашин није прави, он је невин као и Јаша, него ваља трагати за правима!!

О бруко српска није те не било!

Јаша се сад тиска око Љубе Вјетра, као што се увлачио П. Маринковићу док је био министар и Љ. Живковићу док је овај био моћан. Сад оне друге грди а ћушка се уз Вјетра — док и овај не љосне, па ће онда трчати уз Генчића, Дачу и т. д.

И Јаша, чепагија завереничка, још прича о неким Цинцармарковићевим агентима!!

Шта је с њиме?..

Политика ова коси
Кога косом, кога српом.
Једног спусти, другог носи —
Ама, шта је с Милом „Крпом?"
Ваљда није губав, краставв,
Нити умом коме смета,
Те не уђе он у састав
Овог младог кабинета?

ПАРТИЈСКА КРЕТАЊА

—:—

Са конференције млађих напредњака у Београду.

У среду 15. т. м. на позив управе клуба „Напредак" одржана је у „Хотел Империјалу" конференција млађих напредњака београдских ради споразума о изборној акцији. Конференција је била одлично посећена, поред свега тога, што су многи пријатељи, па и међу већ уписаним члановима клуба, били спречени да овој конференцији присуствују.

Конференцију је отворио г. Жив. Перић професор универзитета и својим уводним говором, пошто се присутнима захвалио на лепом одзиву, обележио је задатак и круг рада ове конференције. У свом говору г. Перић је објаснио постанак клуба млађих напредњака и изложио његов досадањи рад, који је и конференција одобрила. Прелазећи на разлоге који су изазвали сазив ове конференције, г. Перић је истакао да је то сазивање довољно образложено потребом да се на припремама за изборе народних посланика у Београду што живље и интензивније ради. Млађи напредњаци, који су решени да у свему и до краја потпомажу старије напредњаке у извршењу њиховог програма, организују се не зато, да утичу као засебна целина на политику напредне странке, но једино и искључиво у циљу да у самој омладини пропагирају идеје напредне странке и придобију што већи број младих људи за те идеје. Према томе њихов је задатак и у овој прилици јасно обележен. Задатак млађих напредњака је да за изборе од 10. јула изведу што већи број младих људи на гласање за листу, која буде утврђена на збору од 19. јуна т. г.

Пошто је конференција отворена изабран је једногласно за председника конференције г. Перић, па се затим прешло на већање о мерама које се имају предузети за постигнуће горе истакнутог циља.

После живе дебате, у којој су узели учешћа многи присутни чланови конференције, решено је да се изабере један акциони одбор, који ће организовати млађе напредњаке по квартовима, и приступило се избору тог одбора, у који су ушли из сваког кварта по тројица од присутних чланова конференције.

После свршеног избора конференција је завршена и приступило се упису у клуб по позиву г. Перића.

Из народа

—:—

Напредњачки збор у Млави

Млава, 12. јуна 1905. год.

Овде се јуче и данас одржало четири разна политичка збора: самосталски, радикалски, сељачке слоге и бив. напредњака. Али импонзантношћу, многобројношћу, редом и слогом одликује се, од свију зборова, збор бив. напредњака, како и доликује људима којима је увек програм био: ред, рад и законитост.

Наши су политички противници мислили, да напредњака нема и смејали се и терали спрдњу са посланицом Г. Ст. Новаковића. Али наш данашњи збор убио их је у појам. Кад су видели онолики број одабраних домаћина, они су се убезекнули и чисто нису веровали, но су неки долазили и гледали кроз прозор на наш збор, и кад су видели да је сала кафанска и башта дупке пуна напредњака, они су се враћали покуњена носа и јавно су признавали: да је напредњака на збору била више но и на једном и [illegible] Ред и слога, која је владала на збору, служиће свима за углед.

Ми смо отворили збор у пола 11 часова, а завршили рад у 12 и четврт у најбољем реду и слози. Самосталци су јуче држали збор и почели рад око 10 часова пре подне, а приближно су се погодили око 4 часа по подне и то у најбољем „реду" и „слози."

Један интересантан случај десио се на самосталском збору.

Кад је председник њиховога збора кандидовао два учитеља за секретаре, онда је збор викнуо: Нећемо учитеље и попове!!!

Ето, како је самосталски народ захвалан својим учитељима. Ово је добар наук за учитеље, који се налазе у јату самосталском.

А на нашем збору уз највећу помпу и са живели, — изабрата су два учитеља за секретаре. Колика је разлика између „реакционарних" напредњака и „слободоумних" самосталаца. Овај један пример лепа је школа за наше учитеље.

Сад да кажем коју реч о раду на нашем збору.

Сазивач збора, стари и опробани борац напредњачки, поп Јеша из Петровца отворио је збор складним говором, преставио је збору госте: Г. Г. Илију Ђорђевића адвоката из Пожаревца и Dr. Божу С. Николајевића доцента универзитета. На његов предлог једнодушно би изабрат за председника г. Илија Ђорђевић адвокат, за потпредседнике су изабрати г. г. поп Јеша и Илија Станојевић тежак из Кобиља, а за секретаре: г. г. Гојковић учитељ из Забрђа и Јоковић учитељ из Стамнице. По свршеном избору часништва узео је реч г. Ђорђевић и у свом дугом и врло лепом и смишљеном говору објаснио је значај овог покрета међ напредњацима, препоручив слогу, љубав и истрајност друговима. После је говорио поп Јеша, учитељ Илија Миљковић и многи други. Сви говорници одликовали су се како пробраном и објективном садржином говора, тако и успехом који су учинили на слушаоце. Одлика ових говора била је још и у томе, што ни једна ружна реч није пала за наше политичке противнике, и нико није у свом говору вређао своје противнике, као што то имају обичај наши противници, да на својим зборовима пиљарички грде нас. Дакле, и ово је једна одлика напредњака.

За кандидате су изабрати једногласно: поп Јеша Поповић из Петровца, Петар Васић теж. из Кобиља и Василије Петровић теж. из Златова, сва тројица часни, угледни и добри напредњаци и домаћини.

Са овим је завршен рад, после је настало велико весеље. **Г.**

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

—:—

Цигани људождери

Новосадски „Браник" јавља из Јасберита у Угарској овај готово невероватан [illegible] дан једну циганску банду од 20 чланова, на коју се већ поодавна сумња да краде малу децу, да је употреби — како се слутило — за просјачење, што се до сад није могло испоставити, јер код каравана не нађоше туђе деце. Сад је енергично настављеној истрази пошло за руком, да нађе како стоји ствар; наиме пронађено је, да је цигански „кнез" украдену децу давао убити, па ју је онда циганска чорда појела. Тај једва вероватан случај потврђен је тим, да је на колима циганским нађено на комаде исечено детиње тело. Цигани исказаше, да је сам њихов „кнез" појео осамнајесторо деце. Ти људождери су дошли из Ердеља, где су и починили највише тих ужасних дела. Поведена је најстрожија истрага.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

—:—

Карлсбадијаде.

Успомена на Бању Карлсбадску. Шаљиве песмице. Написао др. Казбулбуц. Друго издање, трошком градске општине Карлсбадске.

Ова је књижица украшена врло лепим епизодним сликама из Карлсбада и све песмице у њој одговарају појединим моментима из Карлсбадског сезонског живота. Књижица је ова у ствари стиховна реклама Карлсбада.

О ЉУБАВИ

—:—

Љубомора је порок ограниченог а поверљивост врлина широког срца.

Bentham.

Љубомора је застиђеност — застиђеност што је прављен рачун без крчмара, јер су узимате у обзир само сопствене жеље, сопствени осећаји а не и жеље и осећаји друге стране.

Раел

НАРОД

—:—

Народ цени пре свега јачину. *Гете*

—

Народ нема политичке увиђавности али има неко тамно политичко осећање.

Ламартин

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

(17. јуна.)

Петроград. Ђенерал Грипенберг постављен је за главног инспектора пешадије.

Париз. По извештајима из Петрограда, политички кругови тврде, да су свршени претходни послови за преговоре о миру.

Копенхаген. Руска крстарица „Терек" потопила је у кинеском мору дански паробород „Марију" 12. о. м. Вели се, да дански паробород није носио никакве контр-банде.

Петроград. Изашао је царски указ којим се ради осигурања јавне безбедности проглашује ванредно стање у Одеси и околини.

Севастопољ. 4 оклопњаче, 1 крстарица и неколико торпедњача одпловиле су у Одесу.

Петроград. Уверава се да је командант црноморске флоте Чукаин, који се бавио овде, отпутовао у Одесу.

ЦАРИГРАД. Споразум између васељенске патријаршије и српског посланика Симића у питању скопске митрополије постигнут је. Српски кандидат за митрополита је Вићентије, архимандрит хилендарски.

ПОДЛИСТАК

НАШИ НА СТРАНИ

Н. А. Љејкина

— Шта? Зар и за сервиз у вас наплаћују?

— Свуд се наплаћује.

— Глаша! Погледај, и за сервиз у коме смо јели, наплаћују. Но, Немци?

— То значи — за послугу, објасни вратар, и настави: четири марке за мене, што сам вас јуче водио, марка за свећу, марка за сувишан кревет ваше супруге.

— Како сувишан? Зар је моја супрга сувишна? Глаша! Чули ти? Тебе сматрају сувишном! викну Никола Ивановић.

— Допустите, господине, допустите. Соба се увек рачуна са једним креветом, а ако се хоће други — онда је сувишна марка. И тако, ето вам тринаест марака! Па онда омнибус са станице и на станицу четири марке то је свега седамнаест, после за супу, свега двадесет и једна марка, наброја вратар.

— Фуј-ф-фију! ћуче Никола Ивановић — тридесет и осам полутака за једну ноћ. Вр[illegible]ада ови хиљаду ру[illegible]ести, и ако смо [illegible] Париз на

— Исплаћуј то, исплаћуј! Нашто ценкати се! Све једно ништа ти неће уступити. Овамо мене журиш а сад се сам скањераш, рече Глафира Семјоновна.

— Пусти ме бар да их изгрдим за свој новац. Ах, лопови, разбојници једни! Причате како је немачки живот јевтин. Боље би било да те разговоре водите само међу собом. Ви сте разбојници, Франц! На ево ти тридесет и осам полутака, па вози одмах на железничку станицу.

— Рекавши то Никола Ивановић тресну по столу златним монетама.

— Ви сте ми обећали још шест марака, ваше превасходство; заповедате ли да то узмем? приметио је вратар.

— А зашто? Не рече ли ми мало час да је за те у рачун стављено четири марке.

— Четири марке ставио је наш хотел, а ви сте мени шест обећали да вас у воз посадим, да се не збуните. Најпре сте обећали три, а после опет три.

Никола Ивановић уздахну.

— Узимај, граби, рече он. — Али, тако ти Бога, посади нас у такав воз, како не би нигде прелазили, и како се не би збунили.

— Е, нема таквог воза, монсје. У Келну морате прећи у француске вагоне. У Келн стижете пред вече и седићете два сата на станици.

— Онда то значи: пиши пропало. Опет ћемо се збунити!... Чујеш ли Глаша? У некаквом Кељну морамо прећи у други воз.

— Добро је што ћемо у француске вагоне. Француски могу да говорим, француских речи знам више него немачких. А после тога, ја носим у ручном пртљагу француски речник, рече Глафира Семјоновна.

— У 7½ часова изјутра, супрузи се пењаху по степеницама у жељезничку станицу на Фридрихсштрасе. Вратар их је пратио.

— Да ли ти, Франц, водиш нас тамо, куда треба? говорио је у сумњи Никола Ивановић. — То је чини ми се исти пут којим смо и дошли. Пази да нас не заведеш. Ми, знаш, путујемо у Париз, Париз.

— Исти је пут, али ви не брините, одговара вратар.

— Овде у Берлину је обичај, ма куд ишли — све једним путем, и све с једне станице.

Никола Ивановић муну жену у бок и прошапта:

— Глаша! Чујеш ли шта вели? Изгледа ми да нас вара.

— А што би нас варао.

— Просто, да се подсмехне... Ето гледај: она иста станица, иста мењачница, исте жељезничарске њушке, као и јуче. Ја се просто бојим да пођем. Опет нас могу одвозати до Кенигсберга! Хер Франц! немој се главом шалити! Мени ти не подвали. То је она иста станица, на коју смо јуче из Кенигсберга стигли! повиси глас Никола Ивановић.

— Да, да, господине, али ви из Берлина можете поћи са ове станице у који хоћете град. Овде су кружни путеви, што опасују сав Берлин... Сви возови овде долазе и одавде одлазе. У седам часова и 53 минута ви ћете сести у воз за Келн.

— Ама, је ли то поуздано? опет запита Никола Ивановић.

— Ах, Боже мој! Зашто бих лагао, одговори вратар.

— Некако ми чудно говориш. Закуни се да не лажеш!

— О, какав сте ви господин! Та верујте ми, сваки дан путнике возим овамо из гостионице.

— Не, не, закуни се ти.

— Па ево: тако ми Бога!.. Само се ви узалуд плашите... А имате ли француског новца на трошак? Ноћу ћете прођи немачку границу, па ће вам одмах француског новца требати. Ево код овог Јеврејина можете новац разменити и узети франке, рече вратар и показа на мењачницу.

— А, то треба. Може ли он разменити банку од сто рубаља?

(наставиће се)

Практична Извешћа

Ц. К. У. Дун. пар. друштво

ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА

до даље наредбе

I. НА ДУНАВУ

Из **Београда** за **Радујевац** и **Галац**: четвртком, суботом и понедеоником у 5 сах. из јутра. (Средњо-европско време). (Прва пловидба 10. (23) марта.)

Из **Радујевца** за **Београд**, **Земун** и **Будимпешту**: уторником, четвртком и суботом у 11 сах. 50 мин. пре подне.

Из **Београда** за **Гроцку**, **Смедерево** и **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 2 сах. по подне.

Стиже у **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице** за **Београд**: уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: уторником, четвртком и суботом у 1 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби:

Из **Шапца** за **Београд**: понедеоником, средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: понедеон. средом и петком.

Из **Београда** за **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 3 и по сах. по подне.

На продају

Ограда канцеларијска са стаклима једноставним, погодно за све радње, новч. заводе и трговине. За цену упитати **Свет. Велицког**, књигов. Бранкова улица број 19. 3—6

Улог на штедњу
у сребру и у злату

Прима под најповољнијим условима.

Београдска Заложна Банка
Добрачина ул.

47 4—10

Праве

СИНГЕР

Ваља мотрити на фабричну марку

шиваће машине

БОРН И Комп.

Београд, Кнеза Михајлова ул. бр. 23.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

17. Јуна 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·37	20·37	20·36
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30¾	213·33	213·52	213·33
Лутриски 2% лоз	—·—	113.—	113·—
Дувански лоз	—·—	22.50	21.50
Немач. марке 100 ал. за дец. и јан.			

Изгубљена је књига

Препоручених писама г. Давида Нисима, моли се онај ко је нађе да је преда Уредништву овог листа, где ће и награду добити. 49 3—3

СРПСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

У БЕОГРАДУ.

Прима улоге на штедњу и тек. рач. са каматом 6 од сто год. по споразуму.

Управа.

КУЋА

у Космајској улици бр. 35 продаје се. 11—10

Упитати у истој кући.

БУРАД ПРАЗНА И БАЧВЕ

У Винарској радњи М. Јовичића и Сина на Сави има већа количина разне величине на продају.

45 5—20

Мајстори из Србије

молери, фарбари, сатлери, бравари, столари, позлатари, каменоресци и т. п.

који би хтели из прве руке да набаве јевтин и добар материјал за свој посао, добиће поштом

БЕСПЛАТНО ЈЕДНУ КЊИГУ СА 60 СЛИКА

ако се обрате писмом или картом

Димитрију М. Ђорићу,

У БЕОГРАД.

Из те књиге видеће где се шта може набавити, по коју цену и на који начин. Сем тога наћиће у њој пуно корисних упустава и обавештења потребних и мајсторима и самоуцима. 2—10

У пивници код „Хајдук Вељка“

отворена је башта и дивно украшена сала ради уживања п. публике

И отпочела је точење чувеног

Пилзенског пива

Из чувене *грађанске пиваре* у Пилзну, Чешкој. Чаша 0·30, кригла 0·50 дин.

Поред овог пива точи се и Бајлоново дупли мерц, чаша 0·20 кригла 0·35.

Изврсна српска, француска и талијанска кујна

Посетиоци могу добити купонске књижице за јела са 20 од сто јефтиније од цене по јеловнику.

Тако исто примам свадбе по умереној цени.

С поштовањем
Карло Пероло.

45—7—10

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ
Планинског Сира (Качкаваља)

ДОБИЛА ЈЕ РАДЊА

Константина Д. Критића

Васина улица

и продаје од данас, од једне погаче па на више по **1 дин.** кило, како продавцима тако и радfestival сталежу.

Бр. 42, 7—25

ТЕЛЕФОН БР. 475.

Посредничка Банка, Београд

КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА БРОЈ 31.

има на продају кућа од тврдог и мешовитог материјала за поједине фамилије као и за ренту, пласира новац и изналази кредит, са најповољнијим условима.

Све посредничке послове врши брзо и тачно.

50 1—4

Управа.

Част нам је известити поштовану публику да смо од I. маја т. г. узели под закуп

КАФАНУ И ПИВНИЦУ

„Пролеће“

Коју смо сасвим изнова оправили и реновирали.

Напомињемо, да смо подрум снабдели у великом избору из првих наших признатих крајева, како са новим, тако и старим вином, — а све од **Старе домаће лозе.** Цена вину почиње од 1 до 5 дин. литар у кафани а ван кафане са 20% јефтиније.

Поред нашег одличног вина, постарали смо се **за одличну и праву српску кујну.** За амбономан (претплату) 20% јевтиније по карти. Овај проценат важи како за јело тако и за све пиће, — сем пива.

Точимо признато и чувено пиво „Дупли Мерц“, из пиваре г. Ђуре Вајферта.

Послуга тачна и брза.

За посету моле

Браћа Т. Цветковић

Цара Уроша ул. бр. 55.

Власник **Павле Маринковић** Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован**

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 144. БЕОГРАД, НЕДЕЉА 19. ЈУНА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Напредњацима и њиховим пријатељима у Београду

Решењем изборног главног одбора од 14. тек. мес. одлучено је:

Да се на дан 19. т. м. сазове конференција ради истицања кандидата посланичких за град Београд.

Конференција ће свој рад одпочети поменутог дана у 10 сати пре подне у Хотел „Империјалу“.

Позивају се напредњаци и њихови пријатељи да у што већем броју дођу на конференцију.

Растројство партија

—:—

Изборна грозница, која је почела не с[illegible] старском тучом пред Спомеником, дохватила је сад већ целу земљу. Из свија крајева стижу нам гласови о огорченој изборној борби и о партиском трвењу какога је било може бити само пре 15—20 година. Само што је та борба данас компликована новим моментима, којих досад никад у толикој мери није било, све већом подвојеношћу између првака и чланова странке, између шефова и редова.

„Партиске дисциплине нема више“, то је једногласни узвик већине партиских првака у унутрашњости. И ње више збиља нема у већини странака. Саблажњиви пример, који су дали самосталци побуном противу својих шефова, учинио је своје дејство. Цео свет је кренуо да буде првак, да буни, да цепа, и да одваја, једном речи да пречишћава.

Томе првоме моменту придружио се и један други. Скандалозно и подлачко држање већине наше т. зв. интелигенције у последњим догађајима наше новије историје сасвим је разочарало наше сеоско становништво, и убило му сваку веру у неку начелну и државну политику. Све док се рђав ток ствари могао ма и обманом приписивати у кривицу законитом владаоцу и скупштинама изабратим, као што се тврдило, његовом протекцијом, народ је и могао веровати, да ће све бити друкше, када на владу дођу људи, које он буде изабрао.

Али када је свет са запрепашћењем видео, да су ти „његови“ људи, који су годинама агитирали и лармали противу притиска одозго, без оклевања стали у службу првоме ко се дочепао материјалне силе, да су прешли преко свих принципа, и акцептирали сва безакоња, само за љубав власти, и да су чак почели и [illegible]ички хвалити неморални режим, рам[illegible] у з[illegible] онда се у народу случај[illegible] [illegible]тиву инте- терет ст[illegible] лигенције и њезиних компромиса са савешћу и моралним принципима.

Тај покрет манифестовао се постанком сељачке странке с једне стране, нестанком партиске дисциплине у радикалној, самосталској и донекле либералној странци с друге стране. И све те три партије у жучној изборној борби, коју воде, принуђене су да попуштају до крајњих граница незадовољницима и дисидентима у крилу своме, и да сасвим и за сва времена саме униште своју унутарњу дисциплину, а тиме и принцип своје снаге.

Самосталци, који су својом побуном противу генералштаба радикалне странке дали први маха том реорганизационом покрету, највише ће и први страдати од ове нове болести, која ће, ако јој се не стане на пут, насигурно убити парламентаризам у Србији. Њихов јадни штаб београдски биће просто десимиран на овим изборима и на тај начин потпуно избачен из политике. У њиховим се редовима најјаче грми противу „капуташа“ и београђана.

У сред овог вашара за сада се још једино добро држи напредна странка. И ако се и у њој покушало покренути то је досад остало без резултата. У свима крајевима Србије напредњаци су досад успели да одрже потпуно јединство, слогу и дисциплину. Томе није разлог, као што ће можда ко помислити, у малобројности те странке. Ни либерална ни сељачка нису многобројније, па су се поцепале и завадиле. Разлог је у ствари тај, што је напредна странка данас једина, која може од својих чланова захтевати слогу и дисциплину у име неких виших принципа. Поједини њени прваци могли су и грешити, али те погрешке ни у колико не смањују спасоносност начела, за која сада напредна странка улази у борбу. А да се тим начелима извојује победа потребна је много више дисциплина но број. О томе је сваки искрени напредњак убеђен. И у том убеђењу лежи главна снага напредне странке, и гарантија њенога успеха у будућности. Она је данас више но икада до сада елеменат реда у овој земљи.

То ће показати, ако не ови избори, а оно избори у 1906. год., од којих нас према створеном светом стању ствари не може више нико спасти.

Опроштајна реч

Павла Мариновића

НА ГРОБУ ЈАНКОВОМ

—:—

Мачвани, браћо моја ојађена!

Отезасмо, облазисмо, говорисмо, оклевасмо, па ипак — дотерасмо с Јанком до гроба. Није нам вајде: ваља враћати матери земљи оно што је њено и било; ваља вратити Јанка његовој Мачви, која нам га је и дала.

А ето, каквог вам га ми враћамо!

Мачва је послала Јанка у Београд: млада као рујну зору; лепа, међу најлепшима; права као бор; здрава, једра и силна као од брега одваљена, али — непозната и незнатна, мал' те не ка' и обична сељака, а враћа вам га тај дер[illegible] остарела, сломијена, порушена, ћелава и безуба, али — *славна!* Славна и чувена до те мере да име ове трулежи, што пред нама овде лежи и којој је доста ово мало сандука, — испуњава данас цело Српство! Па су чак и границе пространога Српства данас нашему дивноме Јанку тесне, но се његова слава прелива преко тих граница и по свем Словенству, и по свем цивилизованом свету, где се велики умови поштују, где се књига љуби!

Јанко се у Београду силно мучио док је вама и Мачви славу стекао, па ви опет причајте како ми 'вамо по Београду само благујемо!

Али ја нисам почео говорити: да вас и Јанкове миле још више цвелим и расплакујем, него да се узајамно тешимо славом нашега бесмртнога Јаше.

Утешите се ви сви, и поносите се што је ма и оволико живио, кад је *тако* живио!

Довољно је било: да се у Мачви роди једно детенце, које на крштењу доби прекрасно име *Јанко,* — па да од незнатнога селанца Глоговца створи други *Тришић.* Довољно је било да ојачају божанске руке Јанкове, које су светове стварале, — па да Мачва постане славна мимо друге покрајине српске! Јер Јанко је прославио Мачву по Српству целоме! Нико још од Милоша, који је М[illegible] њен син Јанко! Он је просто узео ову дивну, цветну и шарену Мачву, па је њоме прекадио суро и суморно Приморје наше, и дуж целе Далмације замирисаше ове дивне липе и цветне ливаде и пропева ђидо мачвански!

Он је узео ову веселу и насмејану Мачву, па је однео у опустошену Ст. Србију и поробљену Маћедонију!

Он је дигао ову вашу *богату* Мачву, па је пресадио у убогу и сиротну Црну Гору.

Он је зграбио ову вашу *слободну* и *поносну* Мачву па је бацио у понижену и окрвављену Босну и Херцеговину!

И све Српство прену!

Уздрхта кост српска, заигра срце српско, осети душа српска: да је Србија, крај свих зала, још способна рађати Кара-Ђорђе и Милоше, који ће Српство пером прослављати, као што су га они мачем прославили. Оста нада: да ће родити мајка јунака, који ће велико њихово дело продужити и довршити.

Али слава је себична! Она је узела од Јанка све себи, а нама није оставила ништа сем његова спомена. Српство је и у овој огромној жалости добило, јер је горе отишао један велики човек више, који ће пред престолом Господа певати.

„Српско име — порушена црквo!“

Његова је породица утешена, јер Јанково име, њено име уђе у Историју, али шта ћемо ми, његови јадни пријатељи! Ми, који смо његовом *добротом* живели! Ми, којима је он био углед *несебичности, самопрегоревања и милосрђа!* Ми смо у толико неутешнији, што се сад јамачно последњи пут с њиме виђамо, како на овоме тако и на ономе свету, јер ће наш Јанко свакако, по величини срца свога, по племенитости душе своје, по многим добрим делима својим право у Рај, а тешко да ће ко од нас тамо доспети.

Па ипак је нама остала једна утеха: да се једнако Богу молимо за Јанкову душу.

О Боже! подај Рајско Насеље најбољему међу људима!

Збогом Јанко!

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Шведско-норвешка криза.

У другој комори Шведске поднели су посланици Франа и Сфенсон следећи предлог: Да Рајхстаг одбаци краљев предлог и да изрично одрекне признање противзаконе одлуке норвешког Стортинга; да Рајхстаг тражи, да се краљев предлог у идућој седници понова поднесе; најзад да Рајхстаг одобри 100 милијуна круна, да би имао потребног ослонца према одлуци Стортинга, у случају кад би се покушало да се та Стортингова одлука (о оцепљењу Норвешке) на силу изведе у дело.

Посланик Рајф предложио је да се то све одложи до идуће редовне Рајхстагове сесије или, ако се покаже да је то немогуће, да сам Рајхстаг изабере делегате који би — у случају да то Стортинг затражи — ступио у преговоре са Стортингом, али да ти преговори не буду обавезни, док не буду примљени и од шведског Рајхстага, као и од норвешког Стортинга и док их краљ не санкционише.

Посланик [illegible] да се преговори дотле сматрају провизорним, док се норвешки народ новим изборима не изјасни за цепање јединства, и да одговор буде предат прво од Рајхстага, који ће се састати после избора. Даље треба Рајхстаг да одлучи, да се краљу преда повећа сума новаца за случај који би употребио за штићење части земље и свога права.

Посланик Кронленд именовао је следеће тачке за обавезни споразум, које би за Шведску биле повољне; 1. Рушење пограничних утврђења: 2. Свака земља осигурава себи слободан саобраћај са другом и слободне пролазне путеве кроз другу; 3. Слободна употреба експортних могућности преко Нарвика за Шведску и транзитног саобраћаја преко Оротена за Норвешку; 4. Никаква нарочита првенствена права за државе изван Скандинавије; 5. Уговори о изборним судовима; 6. Уређење питања паша за коње; 7. Норвешка се обвезује да плаћа трошкове за своју дипломацију и конзулате, док се јединство формално не раздвоји.

Побуна у Одеси

—:—

Ми смо јуче укратко саопштили вест о побуни, која се појавила на руском црноморском ратном броду „Потемкин“. Вести, које сада стижу, казују да је та побуна узела врло озбиљне размере, тако да је проглашено ванредно стање у целој Одеси и околини, пошто се је грађанство солидарисало са побуњеним матрозима и војницима са „Потемкина“. Ево шта о целом том догађају јављају из Одесе:

У среду у вече стигао је брод „Кнез Потемкин Тауриананц“ са две торпедњаче из Севастопоља у Одесу. Одмах се затим пронео глас по вароши, да је посада брода помлатила своје претпостављене, да би осветили једног матроса убијен, јер се у име целе посаде потужио на рђаву храну. Даље се прича, како је леш убијеног матроза положен на новом кеју, и да матрози нису дозволили властима да се приближе већ су претили да ће се томе оружјем противити. Хиљаде људи пошли су ка том делу залива, где је лежало тело убијеног матроза Омелчука. На грудима леша била је утврђена једна цедуља, на којој је била написана изјава целокупне посаде, да је Омелчук погинуо за истину, јер је једном официру рекао како се људима даје рђава храна. Гомила је приложила врло велике суме новца у кутију, која је била постављена чело главе погинулог Омелчука, да би се имао чим сахранити.

Међу разним описима догађаја, највише се проносило то, да је официр, коме се Омелчук потужио због рђаве хране, убио истог једним револверским метком. На то је целокупна посада напала прво на тог официра, затим на капетана и подавила их са свима осталим официрима, изузевши осморицу, који су држали страну мрнарима. Кад су стигли у Одесу, изнели су матрози леш Омелчуков једним чамцем на суво и изјавили власти, да ће, у случају ако исте покушају да их ухапсе, пуцати. На оклопњачи је неколико пута истицана црвена застава; посада се мало по мало упутила на све пароброде и приморала раднике да обуставе рад. Ложачи и радници на угљу давали су посади храну.

Варошка светина је убрзо пристала уз побуњене матрозе; и ускоро је запаљено у пристаништу неколико зграда и учињена огромна штета.

Детаљни извештаји о томе гласе овако:

До 10 часова увече ситуација се веома погоршала на штету варошке управе. Карантинска станица, магацини за робу у заливу, стоваришта, канцеларије и више руских бродова горело је; читаво пламено море помали су се да одмах отпутују, кад се зато укаже потреба, али је „Књаз Потемкин“ својим апаратом осветљавао сваки део залива. Када је пред Ришељевим спомеником опазио једну групу козака, опалио је један топ и убио 4 козака а 20 њих ранио.

Преко ноћ одигравале су се грозне сцене. Подигнуте су барикаде, и између устаника и војске долазило је до очајне борбе. Наравно да војници, већим делом резервисти, нису хтели испочетка да пуцају у гомилу. Око леша убијеног матроза на кеју скупио се огроман свет. Држани су револуционарни говори и грозно се проламали са свију страна узвици: „Слободу! Слободу!“

До подне тога дана је, као што телеграми јављају, порушен сав залив и више руских пароброда спаљено.

О броју мртвих и рањених кружили су, као што је природно, најразличитији гласови. Говори се да је погинуло не мање од 5.000 војника, али други опет извештаји веле, да је погинуло 300 побуњеника и више трупа козака.

Пожар, који бесни од синоћ у 10. часова, ни данас по подне још није био угашен. Руља је похарала ствари у вредности више милијуна рубаља. Варош је завијена у густ дим, у коме се овде — онде бацају бомбе на војнике.

Балкан

—:—

Скопље, 17—VI-1905.

Пре неколико дана десио се сукоб код Јачинца у кумановској кази између српске чете Ђорђа Скопљанца и турске војске. Војске је било три чете пешадије, 80 коњаника и два топа. Ову су војску предводили аустријски официри. Борба између Ђорђа и турске војске доста је трајала и била је крвава. Војска је прилично страдала, и имала доста мртвих и рањених војника. Ђорђе се са четом спасао, а војска, која је дошла из Куманова у помоћ, почиње да трага за Ђорђем.

—

Гостивар, 17.—VI 1905.

Једна чета Арнаута напала ја на село Врбен у Горњој Реци и опустошила неколико кућа. Кад су хтели да се повуку из села ови Арнаути наиђу на једног човека и одмах га убију. Зулуми арнаутски су дозлогрдили, нема дана да не убију кога или да не опљачкају.

И по гостиварским селима крстаре неколико чета арнаутских и такав су страх задали да ни један сељак не сме да изађе сам, него мора увек да води са собом сејмена. Чувени зликовац Демир разрезао је порез сељацима, а такођер и Азир из порез на по се. Пре неколико дана скупили су под притиском скоро 50 турских лира из села Димитрино и Сушица, ко им не плати одређену суму прете им убиством.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

Помен пок. Јанку Веселиновићу. Говори се, да ће се у свима варошима одржати седмодневни помен заслужном српском књижевнику пок. Јанку Веселиновићу.

Где ће да свирамо? Данас је „велики“ самосталски збор у Сопоту. Самосталци су тај збор објавили великим плакатама, које су поизлепљивали по сопотским ћошковима, прошцима и где год се дало учинити. Чим су Цигани из околних села чули да је Сопот искићен неким плакатама, поврвише са ћеманетима у Сопот и стадоше дасађивати Сопоћанима запиткивањем: „где ће да будне циркус да свираме?“ Сопоћани их до данас нису могли убедити да неће бити циркуса и тако су Цигани остали у Сопоту да чекају самосталски збор, који по њиховом уверењу неће бити ништа друго до нека нова врста циркуса.

Г. Љуба Стојановић. Министар председник г. Љуба Стојановић отпутовао је јуче у Пожаревац да присуствује збору самосталних радикала, који је држат тамо јуче.

Учешће социјалиста при изборима. У београдском грађанству све више преовлађује мишљење да ће социјал-демократски посланички кандидати за варош Београд добити сигурно преко 2 хиљаде куглица, тако да ће њихова листа лако моћи добити два посланика. Људи који се интересују овим питањем констатују да сада већ има 2000 пријављених социјал-демократских гласача, који ће сигурно изаћи на биралиште.

Окончана парница. По спору г. Мике Сретеновића, књижевника, против г. Томе Јовановића, књижара овдашњег, због књижевне својине, Касациони Суд је пре неки дан донео своје решење и одобрио пресуду првостепеног суда за град Београд. По тој пресуди осуђен је књижар г. Тома Јовановић да накнади г. Сретеновићу 250 динара на име хонорара за самовласно прештампавање његове приповетке „Девојачки Гроб“.

Окончањем ове парнице, у којој је г. Сретеновића заступао власник нашега листа, српски књижевници могу бити задовољни. Честитамо г. Сретеновићу“.

Старе дубаре. Млади самосталски реакционари са свим су ушли у градској општини“ наредили су свима општинским надничарима и осталим радницима, који ма у каквом односу стоје према општинској каси, да морају да се упишу у гласачки спасак и да пријаве порезу те да могу — а већ да ће морати о томе нема речи — на дан избора изаћи на гласање.

Разуме се да се меродавни не старају око ових људи за то да они гласају за социјалисте или другу коју несамосталску веру.

Глад у школи. Основна школа у Лугавчини (ср. подунавски, окр. смедеревски) није исплатила служитеље за 8 месеци, а двема наставницама станарине за годину дана. Заступнику управитеља, привременом учитељу с 40 дин. месечно, дугује она досад 144 динара.

Служитељи су 16. ов. м. по други пут оставили школу, говорећи да им код куће деца пиште од глади, те морају ићи газди који ће им зараду исплаћивати. Привремени учитељ једе краставце и дудиње... Жалио се капетану, жалио окр. начелнику, жалио министру просвете и добио све друго само не новац. Ми ћемо о овој школи проговорити доцније више, а сад би само напоменули господину министру да би требало наредити да се тима гладним људима изда њихова зарада.

Др. Ј. Радонић и — Неко. Пре неки дан „Правда“ је изјавила да жали што је Др. Радонић изабран за ванр. професора нашег университета. То своје жаљење „Правда“ је мотивисала овим речима: „У Радонићу универзитетски ђаци не добијају никакву *особиту снагу, а прекосавски Срби губе једног интелигентног радника. Господин Радонић би као библиотекар Матице несумњиво више привредио и науци — ако му је до ње стало — и своме народу — да је хтео — но што ће то учинити као професор.*“

Ово мишљење „Правдино“ није се допало некоме из околине „Дневног Листа“, па се нашао побуђен да за то нападне лично г. Ј. Адамовића, уверавајући узгред читаоце „Дневног Листа“, како Адамовић није ни Мамзен *(Мамзен!)* ни Бекл, као да је Адамовић негде некад доказивао за себе да је некакав историчар. У недостатку стварних замерака, тај „Неко“ у „Дневном Листу“ прави се глупљи но што је, па се чуди и крсти логици, која тврди да неко може бити и интелигентан и вредан, па ипак да не буде нека *особита* наставничка снага. Јер, знате, довољно је бити вредан и интелигентан па постати особита наставничка снага, као што и сваки добар човек мора бити добар музикант.

[illegible] „Правдиних“ види се јасно, да „Правда“ признаје г. Радонићу и вредноћу и интелигентност и да баш за то жали што Радонић напушта послове прекосавских Срба, који веома оскудевају у таквим људима, а тај „Неко“ из „Дневног Листа“ са свим мирно тврди: да Адамовић доказује, како Радонић „није никаква снага,“ као да људи, који нису неке особите професорске снаге, морају увек бити „никакве снаге“. И тај „пријатељ“ г. Радонића мисли да му, бранећи га тако, подиже углед.

Карактеристична је примедба тога „пријатеља“ Радонићевог: „да Ада-

---

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

(НАСТАВАК) 52

Саветник обви руку око своје кћери па је одведе у собу. Он нареди да се донесе вино и прве чаше тешкога Бургунца попише се на искап, као да је била потребна ватра овог старог вина да растера загушљивост, коју је и једно и друго од њих осећало.

Маргарита је села до прозора, на месту где је увек као дете седела поред ногу тетка Софије. Она обви руке око колена и положи главу на седиште од наслоњаче.

Сад је била на само са оцем; између ових четири зида беше сад пријатно и необично угодно; са прозора се ширио мирис цвећа из саксија; сат се није дао збунити овом побуном у кући, те куцаше и даље одмереним тактом, а одмерени кораци очеви, који се замишљено шеташе по соби, одјекиваху хармонично и у такту са шеталицом.

Али на пољу бешњаше бура страховито, стаклад на прозорима звечаху а с времена на време допираше са пијаце тутањ врата или прозорског крила, које је ветар залупњавао.

„То ће најзад цео кров са магазе збацити,“ рече Маргарита подигавши главу.

„Црепова ће још много попадати, али кров неће,“ одговори саветник. „Ја сам прегледао кров, старе су греде као од гвожђа јаке и утврђене. То што сада лежи по авлији покрхано, то је фушерски посао новијег времена.“

Он застаде за један тренут, окренут њојзи и дневна светлост, која се већ почела мешати са сумраком, осветли црте његова лица. Вино је било учинило своје, бледоће беше нестало са образа и чела.

„И мали Макс је збиља остао читав — неповређен?“ запита кћи.

Да — комађе од откинутог крова прелетело је преко њега.

„Право чудо! Ту би се готово могло помислити, да су се две руке пружиле у одбрану више мале гргуљаве главе — руке његове покојне мајке.

Саветник је ћутао. Он се окрену и насу вина у своју чашу.

„Не могу се отрести ужасног утиска — још ми дрхте и ноге и руке“, додаде она после тренутног ћутања. „Сама помисао, да би тај лепи дечко пун снаге и живота могао сада лежати мртав или ужасно унакажен под гредама и рушевинама.“ — Ту она застаде и покри очи рукама.

За тренутак било је све мирно у соби, тако мирно, да је чак до собе допирало гуњђање из кујне.

„Ни наши се људи, као што изгледа, још не могу умирити,“ рече Маргарита. „Они воду дете.“

— Јадан мали! Он баш има тако усамљену младост. Немачко земљиште му је страно, мајка мртва а отац, кога никада није видео, далеко, тамо негде преко мора.“

„Малога не треба жалити, он је право мезимче свију својих сродника,“ додаде саветник. Он је још стајао на страни, држећи чашу на прозору и посматрајући боју вина; с тога је оно што је рекао некако чудновато звонило.

„Зар и очево?“ упита млада девојка сумњиво. Она климну главом. „Тај изгледа да се врло мало брине о детету. Зашто га не држи код себе, где му је и место, где и по Богу и по праву треба да буде?“

Напуњена чаша остављена је нетакнута опет на сто и неки чудновати осмејак појавио се на уснама приближавајућег се саветника. „То не би у суду и онај отац добро прошао који је читавих пет година био удаљио своју кћер од себе?“

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

мовић није достојан да изује обућу др. Радонићу, ни да буде послужитељ у философском факултету. Из те примедбе види се да друштво, у коме се креће тај пријатељ г. Радонића, своје виђене чланове удостојава почасти скидања обуће, чишћења канцеларија и т. д. То су одликовања која свакако одговарају укусу и појмовима о достојанству код г. Радонићевих „пријатеља“, а како г. Адамовић нема такве укусе ни такве појмове, то је он збиља недостојан тих послова.

Цицварићи. Ова чувена шабачка свирачка група почеће и опет од вечерас па на даље свако вече да свира у башти „Позоришне Кафане“. Цицварићи су пре кратког времена већ свирали у овој истој башти, тако да их је гостионичар Пера Сотировић на захтев посетилаца своје баште морао и опет вратити. Љубитељи лепе севдалијске музике, који нису имали прилике да слушају ове чувене српске свираче, не би требали да пропусте ову прилику.

Отпуштен. Марко Цемовић писар министарства спољних послова отпуштен је из државне службе за то што је агитовао — за фузионаше. „Погрешио ју путу“.

Поново стављен у притвор. Решењем кв. савамалског стављен је под кривичну истрагу и у притвор Свет. Дамњановић поштар за крађу 4658 дин. у злату г. Радивоју Спасићу поштару.

Одобрено решење. Првостепени суд за град Београд одобрио је решење кварта теразијског о стављању у притвор Петра Д. Јовановића, званог „Молтке“, трг. агента, због пријема са поште 182·50 дин. у злату по једној упутници из Париза, која не гласи на њега већ на другог.

Узрок отпуштању Р. Пауновића. Рада Пауновић писар среза врачарског отпуштен је из државне службе услед тога што се доказало, да је утицао на народ и агитовао у корист фузионаша.

Мањ то!

Божји благослов. Јаков Карић сељак из Слепчевића нема ни једног плуга земље, али за то *има 19 живе деце — 12 кћери и 7 синова*. Уверавају нас, да свако од ове деце једва ако сваког трећег дана дође до залогаја хлеба. Зар се за овакву једну плодоносну породицу не би могло што учинити, што Немци кажу: „von Rechtswegen“?

Полицијске вести. Кварт палилулски казнио је Светозара Бешевића са 30 дин. новчано за бесправно обављање радње. — Пресудом кварта врачарског кажњен је Пера Петровић бивши трговац овдашњи са једним даном затвора због недоласка на позив. — Решењем истог кварта прекинута је кривична истрага над Ристом Најдановићем предузимачем по тужби Аврама Крстића каф. овд.

Иде у Неготин. Ива Павићевић иде вечерас у Неготин, да одржи збор самосталних радикала.

Завршени преговори. Преговори за трговински уговор између Србије и Бугарске завршени су.

Оснажено решење. Дежурни судија првост. суда за варош Београд оснажио је решење кварта савамалског којим се Светислав Дамњановић поштар овд. ставља у притвор.

Верени. Син уваженог проте Која Поповића, из Љубинића у Тамнави, Живан К. Поповић, свршени богослов, верио се са г-ђицом Јелисавком ћерком г. Аксентија Илића ваљаног трговца из шабачке Каменице.

Честитамо!

Положио испит. Г. Миливоје Н. Николић, син поч. Наума А. Николића, положио је „Tercinium“, испит за апотекар. помоћника, са одличним успехом.

Важне вести

—:—

Сложна браћа

Изборна је сложна маса —
Сложно иђ' ће сви под руку.
И сложно ће да се гласа,
И сложно ће да се — туку!
И пршташе сложно глава —
Само слога све спасава!...

—

„Прави другови“.

Сви српски листови искрено ожалише великога српскога писца Јанка и узнеше славу његову, само „Одјек“, орган ове макове владе и „Дн. Лист“, орган мангупског удружења, изгрдише мртва Јанка.

По истоветном стилу и „мислима“ видело се да је обе грдње написала иста шака, и дознали смо да је то она уштва Скерлић извршио.

Због чега Скерлић грди Јанка? Што је одгурнуо од себе лажне пријатеље и подле другове, који су га упропастили, и зближио се с бољим људима.

Док је Јанко био с ранијим „правим друговима“ они су га угурали у злосрећну „Копељевачку аферу“, из које су га само *напредњаци спасли*, јер је Јанко био невин. До смрти своје Јанко је отплаћивао дуг по грађанској части, па ни од тога га не хтеше ослободити његови лажни пријатељи.

После тога су га, док је био с њима око „Дн. Листа“ нагурали по други пут у апс, где је одтамновао три месеца, јер је прави писац *украо* био рукопис од Јанка, те је Јанко за другог, (који је и данас члан редакције „Одјека“ и „Дневног Листа“) тамновао.

Јанка су крали и повчано и књижевно ти његови пријатељи, а тај просјак Скерлић вио се као црв око Јанка, док су му Јанкове препоруке биле потребне и док му је Јанко могао поправљати рукописе. Сад се Скерлић на њега бекељи.

После 29. маја „Дн. Лист“ га је денунцирао и указивао убицама на Јанка, да би и њему главе дошли. Одузели су му помоћ од 300 дин. што му је пок. краљ Александар био одредио.

Кад је Јанко почео радити у „Правди“ они су му слали и обећавали оних 4000 дин. Чика-Љубиних, само да Јанко „Правду“ напусти, али се Јанко није ни осврнуо на то лажне пријатеље. Дрпави Јаша је само за се осигурао неколико плата.

Неко је предложио „Књижевном Друштву“ да изда малу помоћ Јанку, но томе се успротиви завидљиви и убоги Скерлић, и тај предлог пропаде.

Затим је дошао предлог пред општински одбор, да се изда Јанку мала помоћ, па и то самосталци не дадоше.

Најзад, кад је Јанко већ умро, послаше му на погреб ону пијаницу Радоја, да му и последњу почаст, коју му пријатељи и поштоватељи указаше, обесвети и мртвачки одар оскрвни псујући мајку Србији.

И сад ти губавци говоре о неком свом пријатељству према Јанку!!

Јаша и Скерлић замерају Јанку што је се здружио и спријатељио с људима, који су му само добро чинили, добро желели а ништа од њега нису тражили, но да што дуже ради на Српској књизи.

Ако у овог народа има срца и свести он ће презрети и пљунути на оне партије из „Одјека“ и „Дн. Листа“.

Из народа

—:—

Јавна безбедност

Прокупље, 13. VI.—1905.

У прошлу суботу, 11. ов. м., око 9 сати у вече сачекан је Спира Ђорђевић — Челебон, трг. овд., пред капијом његове куће од непознатог лица, па кад је се вратио из вароши и хтео ући на капију напао га је голим ножем, но Спира га је зграбио и од себе одбацио за 5—6 корачаји, и том приликом зликовац испусти нож, који је после на лицу места нађен и којим је Спири само појас расечен. У ономе моменту, кад је зликовац одбачен од Спире, зликовац је пуцао и из револвера на Спиру и ранио га, но срећом, рана је безопасна. Ваља знати да је Спира напредњак.

Полиција за зликовцем енергично трага одмах од часа извршеног дела.

Истог вечера око 11 сати ноћу увукао је се у авлију Јевте Танића, бив посланика напредне странке из Бадњевца, у срезу Добричком, Мита Петровић из г. Црнатова, истог среза, са пушком и намером да Јевту убије, кад из куће изађе, но опажен је од задруге Јевтине и вешто опкољен, ухваћен и разоружан. Позват је одмах кмет селски, који је одмах дошао са одборницима на лице места, и тада је Мита признао пред кметом и одборницима, да је у авлију Јевтину дошао да Јевту убије, по овоме признању кмет га је са одборницима одвео из авлије, али га није спровео среској власти, већ га је пустио кући.

Јевта је, за ово дело, поднео тужбу среској власти јуче, па шта даље буде јавићу. Узгред напомињем, да је овога дана, т. ј. 11. ов. м., био окружни збор самосталаца (радикала), но да је због неслоге и неспоразума распуштен.

Збор је био сакупљен у реду и са заставама, а праћен бандистима, но доцније се разишао без реда, без „збогом,“ без заставе и без музике!

—

Кметови робијаши

У свима органима јавности нападан је бив. министар полиције Протић, што је дозволио, да његови органи трпе на општ. столицама људе, који су за разна злочинна дела, а понајвише за крађу и утају општ. и државног новца били осуђивани.

Тражено је ради угледа земље и ауторитета власти да се уклоне; али на све протесте министар Протић и његови органи оглушавали су се, но све ово из рачуна, да ће им требати, кад он — Протић — буде вршио изборе.

Нов министар унутр. дела позван је и својом дужношћу; и да би у истини загарантовао слободу избора: да нареди извиђај по целој Србији; и да све председнике робијаше путем закона уклоне са кметовских столица; а тако исто и све начелнике окружне, који су ове неваљалце држали и чували.

У противном нема гаранције за слободне изборе; јер ће робијаши за интерес сто вера променути и сваког госу а не закон послушати.

Листак

За клавиром

—:—

Сећаш ли се за клавиром
Кад смо, драга, сами били,
Кад смо наше осећаје
Уз песмице звучне, вили

Рука беше замршена
У прамењу твојих власи
А ти песме о љубави
На клавиру свирала си!

Та били смо тада срећни
И весели ко на пиру
Хориле се звучне песме
О љубави — на клавиру.

А арију кад довршиш
И престане акорд јасан
Загрлим те и пољубац
Тад одјекне дуг и страсан!

Аранђеловац.

Д. Димитријевић.

О ЉУБАВИ

(БРАК)

—:—

Брак је почетак и врхунац сваке културе. Он ублажава грубог, а ни најпитомији човек нема боље прилике у којој би своју питомину показао. Брак мора бити нераздвојан, јер он доноси собом толико среће да се појединачне несреће не могу ни рачунати.

Гете.

—

У браку се мора све модерирати па чак и љубав, јер та ствар (брак) траје и сувише дуго.

Имерман.

НАРОД

—:—

Глас народа треба увек с пажњом саслушати ма да га не треба увек и послушати, исто тако, као што има људи који се држе своје воље чак и онда кад им то штету наноси, али се не смеју држати ње и онда кад их увлачи у пропаст.

Фокс

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

(18. јуна.)

Беч. Руско посланство демантује гласове о некој тобожњој завери официра у Красном Селу.

Петроград. На место великог Кнеза Николе Николајевића постављен је ђенерал Острограски за главног инспектора коњице.

По вестима из Кронштата, мрнари, који сад нису на служби на бродовима, били су одређени да раде у радионицама на место отпуштених радника, но они нису хтели, изјављујући да су они војници а не радници и да хоће да служе на бродовима. Најзад је одређено да им се даје плата као и осталим радницима.

Петроград. (званично) Проглашено је опсадно стање у ериванској губернији, у окрузима: севастопољском, николајевском и кронштатском. Отпочео је штрајк у пристаништу, било је нереда, али није било сукоба с војском.

Париз. Сутра ће се Рувје састати с немачким послаником кнезом Радолином и предаће му ноту, по којој Француска пристаје на међународну конференцију за Мароко, али с извесним оградама.

Одеса. Приликом погреба мрнара Омелчука демонстровали су мрнари. Полиција их ухапси. Са „Потемкина“ опале једну бомбу, која паде у приватну кућу и начини велике штете. Затим су мрнари пуштени. Послови стоје. У пристаништу су изгорели неки прибрежни бродови. Страни бродови нису оштећени. Пожар у пристаништу је угашен.

Вашингтон. „Рајтеров биро“ јавља, да је 17. јуна консул Сједињених Држава у Одеси јавио министарству спољних послова, да је руска флота из Севастопоља стигла у Одесу у подне; посада „Кнеза Потемкина“ предала се одмах, не опаливши ни један топ и ниједне пушке. Мало после доласка флоте престала је и пуцњава у вароши.

Вашингтон. Државни секретар за спољне послове Хај умро је.

Њујорк. У компетентним круговима у Вашингтону се тврди, да су отпочети преговори за склапање примирја у Манџурији. Држи се да ће се Лињевић и Ојама споразумети.

Ташкент. Јуче је овде пропутовао Бухарски емир, он иде на Кавказ да се лечи.

Курск. Јуче се на станици Јамској опази пијан војник међу војницима што су путовали на југ. Командант нареди да се пијани војник веже, а војник поче ружити команданта. Официр тад потегне сабљу, и удари војника, а војник се сруши, обливен крвљу, умирући. Народ нападне на официра, који побегне у вагон, почне оданде пуцати и рани неколицину. Гомила запали вагон; вагон је изгорео заједно с официром, који се вероватно убио, јер се изнутра чуло пуцање. Власт је дошла на станицу и растерала гомилу.

БИТОЉ. Бугараши су у Битољу покушали 24. ов. м. да убију Гркомана Ђорђа Нешка. Гркомани су им се за то осветили 2. ов. мес. Тога дана око 7. часова у вече, кад се Илија Христов Крцун, Прилепчанин, враћао из радње кући, нападну га Гркомани близу српске гимназије, на улици иране га на неколико места револверским метцима. Илија је издахнуо те вечери. Он је био комитски „околински начелник“ за села у битољском пољу између Битоља и Муријета. Те исте вечери покушали су Гркомани да убију Стојка Петрова Радовића, брашнара, који је исто тако истакнут члан бугарашког комитета. Напали су га на Ленском пазару, али им је Стојко срећно умакао.

Ни убице Илијине ни нападачи на Стојка нису досада пронађени.

ЦАРИГРАД. Турски пресбиро и цензура иностране штампе забрањују листовима у Цариграду и у провинцији да доносе вести о поразима Немаца у југозападној Африци, а допуштају листовима да доносе вести о руским поразима. По тој симптоматичној разлици у поступању види се колико је турска влада потпала под уплив Немачке.

Практична Извешћа

Ц. К. У. Дун. пар. друштво

ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА

до даље наредбе

I. НА ДУНАВУ

Из **Београда** за **Радујевац и Галац**: четвртком, суботом и понедеоником у 5 сах. из јутра. (Средњо-европско време). (Прва пловидба 10. (23) марта.)

Из **Радујевца** за **Београд**, **Земун** и **Будимпешту**: уторником, четвртком и суботом у 11 сах. 50 мин. пре подне.

Из **Београда** за **Гроцку, Смедерево** и **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 2 сах. по подне.

Стиже у **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице** за **Београд**: уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: уторником, четвртком и суботом у 1 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби:

Из **Шапца** за **Београд**: понедеоником, средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: понедеон. средом и петком.

Из **Београда** за **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 3 и по сах. по подне.

БУРАД ПРАЗНА И БАЧВЕ

У Винарској радњи М. Јовичића и Сина на Сави има већа количина разне величине на продају.

45 6—20

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

18. Јуна 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·37	20·37	20·37
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30¾	213·33	213·24	213·33
Лутриски 2% лоз	—·—	113.—	111·—
Дувански лоз	—·—	22.50	21.—
Немач. марке 100 зл. за дец. и јан.			

СРПСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

У БЕОГРАДУ.

Прима улоге на штедњу и тек. рач. са каматом 6 од сто год. по споразуму.

Управа.

Телефон бр. 151. Телефон бр. 151.

добио сам

ДВЕ ПАРТИЈЕ

ВИНА БЕЛОГ СМЕДЕРЕВСКОГ

продајем га

1 литар разлађеног 60 пр. дин. и
1 „ „ 80 „ „

Такође имам на стоваришту и **разна црна вина** са ценом од 50, 60 и 90 пр. дин. и од 1. и 1.50 динара литар.

Од 10 литара па на више шаљем поштованом поручиоцу по мојој послузи.

Ђока М. Богдановић.

закупац „Хотел Империјала“

АПОТЕКА

код Црвеног Крста у Београду

препоручује: г.г. Трговцима, Хотелијерима, Кафеџијама и осталим потрошачима.

ПРИРОДАН „СОК ОД МАЛИНЕ“

изврсног укуса и мириса по 2·20 п.д. флашу од 1-ог литра.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Планинског Сира (Качкаваља)

ДОБИЛА ЈЕ РАДЊА

Константина Д. Критића

Васина улица

и продаје од данас, од једне погаче па на више по **1 дин.** кило, како продавцима тако и раденичком сталежу.

Бр. 42, 8—25

ТЕЛЕФОН БР. 475.

Улог на штедњу

у сребру и у злату

Прима под најповољнијим условима.

Београдска Заложна Банка

Добрачина ул.

47 5—10

Фарбе, Фирнајза, Лака, — Четака за фарбање и моловање — Лак-фарбе за патос — Брунолина за мат намештај — Боја — Четака и платна за живопис — Сребра — Злата и позлате — Нових мустара за зидове — Сав молерски и фарбарски прибор — Сав каменорезачки материјал

ПРОДАЈЕ

Ђ. М. Ђорић у Београду

спрам споменика Кн. Михаила

Ценовник са 60 слика и пуно корисних упустава шаљем свакоме на захтев бесплатно.

3—10

У пивници код „Хајдук Вељка“

отворена је башта и дивно украшена сала ради уживања п. публике

И отпочела је точење чувеног

Пилзенског пива

Из чувене *грађанске пиваре* у Пилзну, Чешкој. Чаша 0·30, кригла 0·50 дин.

Поред овог пива точи се и Бајлоново дупли мерц, чаша 0·20 кригла 0·35.

Изврсна српска, француска и талијанска кујна

Посетиоци могу добити купонске књижице за јела са 20 од сто јефтиније од цене по јеловнику.

Тако исто примам свадбе по умереној цени.

С' поштовањем

Карло Переоло.

45—8—10

Велико стовариште

планинског Пиротског и чувеног капаоничког качкаваља сира добила је радња

ДОБРОСАВА ИЛИЋА — УЖИЧАНИНА

КРАЉА МИЛАНА УЛ. БРОЈ 121 ДО КАФАНЕ „ТАКОВСКОГ ГРМА“

НА ВРАЧАРУ

продаје од данас од једне погаче па на више Пиротски по 1. дин. а Копаонички по 1·10 кило, како продавцима тако и мојим поштованим муштерија. У унутрашњост шиљем сваком на захтев уз доплату.

51 1—13

ДЕВОЈАЧКИ ВАСПИТНИ ЗАВОД У БЕЧУ

(Пансионат)

СОПСТВЕНИЦА И ДИРЕКТРИЦА

ХРИСТИНА ЈОВАНОВИЋ

Wien. VIII. Lerchenfelderstr. 66.

Овај најновији, по свима хигијенским и педагошким захтевима удешени завод установљен је у циљу, да својим питомицама пружи свестрано образовање и васпитање.

Све предмете у овоме заводу предаје наставничко особље, снабдевено државним испитима. За изучавање француског и енглеског језика питомице имају у заводу француску и енглеску васпитачицу, а исто тако и за музику, живопис, играње и женске радове, ангажовано је стручно наставничко особље.

Сам завод, који је снабдевен са пуно укуса са свима удобностима, налази се у центру вароши, на дивном положају, са великом хладовитом баштом.

Цена пансиону заједно са школарином износи годишње 1200 круна са додатком од 50 круна за ситне трошкове.

Пошто је број питомица за пријем ограничен, то је потребно да се пријаве у што краћем року упуте сопственици завода, која ставља родитељима и стараоцима на расположење проспекте и детаљна обавештења.

Обућа

од платна сопствена израда може да се добије у обућарској радњи код

„ВЕЛИКЕ ЧИЗМЕ“

Васина улица 11. Београд.

Женске ципеле по 3·— дин.
Мушке ципеле по 3·50 дин.

Антон Сабо

обућар

46 5—20

Продаје се

кућа од тврдог материјала са виноградом, благородним воћем, пијућом водом и свима осталим удобностима. За услове и цену упитати у хотелу „Србији“ или у хотел „Босни“ на Сави.

ФАРБЕ И ФИРНАЈИСА

и све остало за фарбање, моловање, лаковање и позлаћивање може се знатно јевтиније добити, нарочито на већу количину.

Телефон 266.

С. М. Лазаревић

Власник **Павле Маринковић** Штампарија „ТА

Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр.

1-63

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
—
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 145. БЕОГРАД, УТОРАК 21. ЈУНА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Наша принципијелност

—:—

У једном од својих последњих бројева а у чланку „Самосталци као власници“, *Самоуправа* је добацила „млађој браћи“: како су се она „дочепала власти *без законске основе*“. Фузионирани радикали мислили су јамачно овде на тај факат да је баш самосталцима, који нису имали већину у Скупштини, поверена та важна мисија да, у новим изборима, консултирају народ.

Нама није намера да понова расматрамо питање да ли су самосталци дошли или не на власт на један начин који би се слагао са парламентарним обичајима. И ако се је *Правда* о томе једном изјаснила, ми опет велимо да је питање ово такво да се о њему може дискутовати. Најбољи доказ за то имамо у тој околности да је оно заиста, у не малој мери, заинтересовало и занимало домаћу штампу.

Али једно је изван дискусије, а то је да долазак самосталаца на власт није, и ако су они образовали владу као скупштинска мањина, противан уставним одредбама. То је уставно право Краљево да бира и поставља министре, и ако се он, вршећи то своје право, има да обазире и на састав народнога представништва, како би парламентарни систем правилније и без потреса функционисао, то опет не значи да је, у том погледу, он потчињен скупштини и да мора увек образовати онакву владу какву му ова индицира: иначе би чл. 38. Устава, по коме „министре поставља и разрешава Краљ“, био без вредности. У којој ће се мери Краљ, при образовању новог кабинета, руководити приликама које владају у Скупштини, остављено је, Уставом, њему да цени. С тога је са свим погрешно у акту Краљевом, којим би он саставио владу из скупштинске мањине, налазити какве неуставности или незаконитости.

Из овога се види колико је нетачно оно тврђење редактора *Самоуправиних* да су се самосталци „без законске основе“ дочепали власти. И они сами знају да није тако, те се то тврђење не може друкчије објаснити него оном нашом познатом безобзирношћу у вођењу борбе са политичким противницима. Наравно да овакав начин борбе шкоди на првом месту оном који га употребљује, па ма то били и фузионирани радикали који, свакако, по политичкој прекаљености и искуству стоје изнад самосталаца.

Ми смо се ове ствари дотакли не зато да бранимо самосталце. Познато је колико су нам мало ти људи политички симпатични, већ смо хтели да, и по стоти пут, констатујемо флагрантне нетачности у које ми, често пута намерно, падамо само када је реч о нашим политичким противницима.

Али, ово нам није било главно. Наведени пасус у *Самоуправи* нама је нарочито пао у очи као типичан случај наше непринципијелности. Морамо рећи, да нам је жао што тај случај имамо да прибележимо на терет старијих радикала, од којих је очекивати више привржености политичким и другим начелима.

Самоуправа вели, да су се самосталци дочепали власти без законскога основа само стог што су они, као скупштинска мањина, образовали владу. Изгледало би, по овоме, да је Србија једна идеална земља у чијем се политичком животу никада ништа ненормално и неправилно десило није, па, уједанпут, долази тај страшан догађај да владу састављa мањина скупштинска!

Међутим, како ова одбрана закона од стране *Самоуправе* изгледа смешна и детињаста после револуционарне (!) владе од 29. маја! Шта видимо овде? Видимо да у владу улазе и људи који су пре тога убили законите представнике власти, који су убили како Краља тако и његове министре. И шта су тада радили редактори дањашње *Самоуправе?* Једни су отишли да седе, у тој истој влади, раме уз раме са људима који су се *убиством* власти дограбили, а други су похитали да те људе патриотама прогласе. Ако су икада сви могућни закони повређени, рачунајући ту и оне прописе који садрже осуду *на смршну казну*, то је било 29. Маја, и то [illegible] није сметало људима око *Самоуправе* да ту владу сматрају као закониту, толико закониту да је она била у стању да оснује у Србији „свето стање“, које нису могле основати ни најпарламентарније владе из ранијега доба.

И онда, зар није *Самоуправа* колосална, када, после свега тога, довикује самосталцима, *а само зато што су из мањине скупштинске дошли на власт*, како су се „дочепали власти без законске основе“. И зар редактори њени нису принципиелни људи када 29. Маја 1903. налазе да долазак на власт путем убиства има „законске основе“ а у јуну 1905. тврде да нема „законске основе“ влада која је само из скупштинске мањине састављена?

Влада од 29. Маја за редакторе „Самоуправе“ законита је, јер им је донела власт; влада г. Стојановића је незаконита, јер им је ову однела. Таква је радикалска принципијелност: свако средство, ма и најнезаконитије, *законито* је, само ако радикале на власт попне; свако средство, ма и најзаконитије, незаконито је, само ако их са власти скине. За радикале нема законитих и незаконитих средстава, већ само средстава *радикалских и антирадикалских*.

ИЗБОРНА КРЕТАЊА

—:—

У прошлу недељу 19. о. м. било је више напредњачких зборова.

Збор у Неготину посетило је више од хиљаду крајинских напредњака. Збору је председавао г. Никола Димић. За носиоца листе изабран је г. Светомир Николајевић, који је и сам био на збору. Други је на листи г. Илија Мојсиловић, а као квалификовани истакнути су г. г. Станојевић и Грубић.

Збор у Прокупљу руководили су као председници г. г. Стеван Каравезић, Новица Ковачевић, Мира Бакић, Станоје Станковић. Од одбора из Београда збору је присуствовао г. Андра Ђорђевић.

На збор у Пироту, коме је председавао г. Панта Ј. Дробњак, дошло је 400 напредњака и збор је одушевљено обновио странку, којој су начела ред и законитост.

Збор у Чачку походило је много напредњака округа Чачанског. Збору је председавао г. Милован Сокић.

Напредњаци из среза Ражањског округа Крушевачког држали су збор у Јовановцу. Збор је био одлично посећен. Збору је председавао г. др. Павле Јевтић.

Напредњаци округа Ужичког држали су збор у Ужицу под председништвом г. Страхина Ђ. Поповића адвоката.

Напредњаци из Горње Лепенице округа Крагујевачког држали су свој први партијски збор у Наталинцима. И ту је одушевљено поздрављена девиза странке: ред, рад, законитост.

Са свију тих места послани су одушевљени поздрави г. Ст. Новаковићу.

—

Конференција напредњака у Београду

Конференција напредњака из Београда ради кандидовања посланика, који се имају бирати 10. јула о. год., одржана у недељу 19. о. м. била је одлично посећена. Председавао је г. Никола Стефановић а секретари су били Ђорђе Радојловић и Стеван Ђукић трговац. Једногласно су кандидовани за посланике г. г. Мих. Ђурић трговац, Живојин Перић професор универзитета, Др. Давид Алкалај адвокат и Милан Димић индустријалац.

За представнике листе у глав. бирачком одбору изабрати су: г. г. Др. Коста Николић апотекар и Вучко Стојановић министар у пензији, а за њихове заменике г. г. Коста Н. Христић мин. у пенз. и Јов. Алексијевић инспектор царински у пензији. У појединим гласачким местима — квартовима изабрани су и то:

За кв. варошки за представника Мијајло Ђурић трг., а за заменика Татомир Петронијевић трг., за кварт савамалски за представника Стојан Пајкић трг., за заменика му Стеван Ђукић трг., за кв. теразиски за представника г. Душан Тодоровић бакалин а за заменика му Јевђа Марковић окр. нач. у пензији, за кварт врачарски за представника г. Ник. Марић апот. а за заменика Милан Димић индустријалац, за кв. дорћолски за представника Јосиф Јовановић трг. а за заменика Јаков Давичо чинов. Упр. Фондова и за кв. палилулски за представника Јанаћко Јанковић вин. трг. а за заменика Благоје Кечкић чинов. Упр. Фондова.

По свршеној кандидацији приступљено је одмах потписивању листе посланичке и исту је потписало око стотину грађана.

Кад је свршено потписивање председник је захвалио присутнима и замолио их да се сваки одазове својој грађанској дужности и дође на гласање.

НАПРЕДЊАЧКИ ЗБОРОВИ

—:—

Напредњаци *среза лепеничког окр. крагујевачког* држали су 19. ов. м. и опет један збор у Рачи, који је врло добро посећен. На томе збору председавао је Владимир Ћосић.

—

Још 12. ов. м. држали су напредњаци *округа врањског е доње, лесковачке стране* велики збор, који је био сјајно посећен. Збор је одржан у Грделици на Морави и на њему је вођен договор о кандидацији посланика за окр. Врањски.

Напредњаци *окр. крушевачког* одржали су до сада зборове: 12. т. м. у Макрешанима за *град Сталаћ, Макрешане, Текију, Бивоље, Дедину, Трубарево*. А у прошлу недељу, 19. овог месеца имали су зборове у *Стопошу* за извесне општине расинског среза; у *Александровцу* за срезове *жупски и копаонички*, у *Трстенику* за *ср. трстенички* и у *Јовановцу* за срез *ражањски*.

А 24. ов. м. одржаће конференцију изасланика из целог округа у *Крушевцу*, ради кандидације народних посланика за округ крушевачки, а за изборе који се имају обавити 10. Јула о. г.

—

Телеграфски извештаји.

Крупањ, 19. јуна.

Г. Павлу Маринковићу,
адвокату.

Београд.

На данашњој конференцији напредњака среза рађевског једногласно кандидовани сте Ви за посланичког кандидата овоме срезу, на листи којој је носилац уважени г. Стојан Новаковић Честитајући Вам ово молим пошљите потребни пристанак окружном одбору Шабац.

У име конференције
Акса Јовић.

—

Ужице, 19. јуна.

Уредништву „Правде“,

Београд.

Данас држат окружни збор у Ужицу за кандидацију посланика напредне странке. Сви кандидати земљоделци. Ред примеран, посета добра.

Павловић.

—

Уредништву „Правде“

Београд.

Збор напредњака сакупљених у Рачи сјајно посећен. Било је преко 600 напредњака. Весеље неописано. Нови чланови придолазе.

Окановић, адвокат.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Мароканско питање.

Познати немачки професор Шиман вели у „Берлинер Тагблат“-у, да су амерокански новинари рђаво разумели његово писање. Он није рекао да је председник Рузвелт осујетио рат саветујући Енглеску да штити мароканске интересе и француску ствар.

По једној депеши из Париза конференција ће се састати крајем јесени.

„Келнске Новине“ доносе следећи пасус о мароканском питању:

„Одговор француске на ноту немачке владе још не дозвољава, као што смо из аутентичних кругова извештени, да се дође до каквог закључка, јер г. Рувије још не прима предложену конференцију. Ми мислимо, да се тиме не циља ни на шта друго, до ли на продужење измена погледа и мишљења, јер нами ништа не даје повода, да сумњамо у добре намере г. Рувијера и францускoг јавног мњења. Господин Рувије, као политичар од такта и прибраности, сматра ту солуцију, која садржи примање конференције, као такву која је најсигурнија а која најмање вређа гостољубље Француза.

О РАТУ

—:—

Избор руских пуномоћника

Специјални дописник „Ле пти Паризијен“-а јавља из Петрограда: У дипломатским круговима говори се, да је руски пуномоћни министар у Риму, г. Муравјев, опозват у Петроград и да ће бити послат у Париз да замени садањег тамошњег руског посланика г. Нелидова, кога је цар изабрао за пуномоћника Русије при конференцији у Вашингтону.

„Лафанов Биро“ јавља из Петрограда: Амерички посланик у Петрограду, Мајер, интервјуисао је министра спољних послова грофа Ламсдорфа.

Говори се да је решено, да Русија неће послати у Вашингтон више од два пуномоћника, а не три, и то: Нелидова, посланика у Паризу и барона фон Розена, који су дефинитивно изабрани.

Јапански услови

Конституционална (уставна) партија на свом ономадашњем збору објавила је једну резолуцију, која каже, да ће Јапан морати тражити уступање земљишта, накнаду ратних трошкова и јасно и дефинитивно уређење питања о Кореји и Манџурији.

Прогресистичка партија објавила је ономад један манифест, који од прилике на исти начин формулише услове за мир, али додаје следеће:

„Забрана Русији да подигне ратна утврђења на оним местима, где би та утврђења шкодила јапанским интересима“.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

Знак признања. Наше уредништво добило је у недељу пре подне телеграм ове садржине:

„Пратећи борбу **„Правде“** *за слободу и интересе отаџбине и одајући* [illegible] *наци среза рађевског у знак признања истакли су за свог посланичког кандидата Власника* **„Правде“**, *Г. Павла Маринковића“*.

Младен Вићентић.

Дипломатске вести. Г. Велборн Цикон, новопостављени Аустро-Угарски посланик при нашем двору, допутовао је јуче. — Г. Канчов, први секретар руског посланства допутовао је из аустро-угарске. — Г. Мамулов, драгоман руског посланства допутовао је из иностранства.

Одликован Србин. Са поуздане стране сазнали смо, да је Управа јункерских училишта у Одеси наградила златном медаљом и Боривоја Марковића јункера другог специјалног разреда.

Како је Боривоје наш Србин из Београда, то нас је извештај о овом одликовању обрадовао у толико пре, што је Боривоје једини од Срба који је са 25 руских ђака добио то одликовање.

Честитамо Боривоју ово одликовање и желимо му да и даље продужи са примерним владањем своје школовање.

Нов минерални извор. Г. Атанасије Радовановић архимандрит Манастира „Св. Роман“ умолио нас је да објавимо ово:

Прошле године појавила се нека густа, жуто-бакарна масна вода из једног брда, које се налази баш до самог манастира. Многи говоре да је та вода из руде у којој има гвожђа и сумпора. Управа манастира Св. Романа јавља ово свима — нарочито стручњацима који се у томе разумћу — па ако је коме воља, да се о томе лично увери и да ствар на лицу места испита, нека изволи доћи до Ђуниса, па одатле на колима пут је до манастира свега 10 до 15 минута.

Нестао. Прекјуче приликом купања нестао је Миленко Попадић војник — понтоњер — из 2. чете II. инжињерског полубатаљона. Држи се да се удавио, јер нема основа сумње да је пребегао преко, пошто је већ стари војник и скоро одслужује свој рок. При прегледу ствари нађено је код њега: никлен сат и ланац, један новчаник са 5 динара у сребру и 1.70 у никлу. Других ствари, које би могле разјаснити његово нестајање није нађено.

Неистинита вест. „Франкфуртске Новине“ и неки руски листови донели су из Београда вест, да ће оба сина Краља Петра ступити у један француски завод ради стручног војничког образовања. Ова је вест по све неистинита, пошто ће оба краљевића продужити своје образовање.

Полицијске вести. Кварт врачарски спровео је Управи на преноћиште Петра Гитанова и Фердинанда Хале бугарске војне бегунце због скитње; Стојилька Вељковића и Трајка Митровића, комите, због нереда у кафани „Вардар“, којом је приликом Трајко нанео лаку телесну повреду Крсти Бојићу кројачу војне одеће. — Кварт палилулски спровео је Управи Милицу Јовановић, служавку код г. Благоја Кечкића, чинов., због сумње да је своме господару украла прстен. — Кварт варошки спровео је Управи на преноћиште Митра Караџића и Давида Морено, који су ухваћени на крову код „Коларца“, одакле су се бацали на публику.

Нађени лешеви. Прекјуче изјутра нађен је на дунавској обали леш удављеног Светозара Савића, радника стругаре Извозне Банке, који се, приликом купања и будући невешт пливач, удавио у Дунаву. Леш је пренет у капелу на Новом Гробљу одакле ће се сахранити.

Јуче је на Бановом Брду нађен леш Антона Мартина, бив. слуге код Стеве Тодоровића професора. Мартин је по свој прилици умро од пића, јер је прошле ноћи до зоре пио, па се мртав пијан упутио кући, где је на путу пао и умро.

Допуна извештаја. У допуну извештају са Јанковог погреба имамо да јавимо, да се је са пок. Јанком у име Босанаца опростио лепим говором, г. Светозар Л. Ћулибрковић учитељ из Слепчевића, родом Босанац—Крајишник.

Верени. Г. Велимир, М.Пешић, чиновник Извозне Банке, верио се са г-ђицом Даринком ћерком г-ђе Ленке Н. Кркићке удове.

Честитамо.

Позориште „Србадија“ потребује једног глумца и једну глумицу. Ваља се обратити управнику Нишлићу — Смедерево.

Збор самосталаца. Самосталци ће 24. ов. м. одржати овде један збор, на коме ће посланици прошле скупштине поднети извештај о своме раду у прошлој скупштинској сесији. Том ће се приликом истаћи и кандидациона листа за нове изборе.

Важне вести

—:—

Постављено на јаче ноге

Чујемо да су шабачки самосталци одбили да приме на своју кандидациону листу Николу Николића и г. Мих. Полићевића за то, што су дошли до уверења, да би општа самосталска ствар у томе случају стајала на врло слабим ногама. Да би се томе злу стало на пут, они су [illegible] Стеву Цицаревића. И тако је самосталски збор [illegible]на на јаче ноге.

—

Владини изрази и њен тон.

I

Тамо амо по „Одјеку“.

(само из броја од 11. јуна)

1. „Ви се *идиотски* подсмевате. „Тиче се наравно „старије браће“. Какво патријархално поштовање!);

2. „...корисним предлозима у том смислу *блесасто* се подсмева...“ (Реч је о „старијој радикалној групи“);

3. „...фузионаши су удомили своју *озлоглашену уседелицу* (т. ј. г. Пашића);

4. „Мика Поповић, министар финансија у *порођајном* кабинету“. *(Порођајни* с тога што је многим самосталцима *родио слободу* и *државну службу);*

5. „Тај државни муж (реч је о г. Чеди Костићу) са свима питомцима пок. Драге, који су се били *утрапили да јој колевке љуљају...*“;

6. „По разроким појмовима Драгиних *покућара и собара...*“ (Тиче се опет радикала који нису самосталци);

7. „...тискати се око аркапиџика Драгиних и *надметати се у покућарењу и денунцирању* свију тадашњих људи, који су око „Одјека“ били искупљени...“;

8. „*не љубе фузионашке закупце кошкова и гладнице и шпекуланте, које черупају фондове и Класне Лутрије, нити љубе слепе властољупце, који су кулучили свима режимима и скидали капу пред сваком крунисаном будалаштином Александровом и савијали колена и грбила леђа пред његовом обешћу и јагмили се око његових капиџика и порција и тањира*“.

II

Једна али вредна.

„ДОБИЋЕ ОДГОВОР“

„*Разбојнички напад робијаша* око „Самоуправе“ на част наших пријатеља и на углед овдашњег првостепеног суда добиће достојан одговор. Зна се ко заштићава *лопове и неваљалце!* Ако коза лаже рог не лаже! Ето „Самоуправа“ је пуна *бивших фалсификатора и дефрауданата* који у друштву са *пљачкашем* шума, *плаћеником* Владановим, и ковцем концесија Николом Пашићем нападају на част и образ поштених људи. Кад они не мирују ми ћемо их потпуно *разголитити*, те им неће помоћи ни „Смелост“ ни она *губава* „Правда“.

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

—:—

Писма о универзитету.[1])

I

Спрема за катедре на нашем универзитету.

У нашем се универзитету уобичајило нешто што нигде у свету нема. За потврду тога помињемо ово. Ако је се ко стручно спремао из словенске филологије, онда он има спрему: 1.) разуме су за катедру словенске филологије, 2.) има спрему за катедру српске историје као г. Станоје Станојевић, 3.) има спрему за катедру грчкога језика као г. Василије Ђерић, 4.) има спрему за катедру опште историје (ових је дана философски факултет изабрао за општу историју г. Јована Радонића). Како је слависта г. Ђерић добио катедру грчкога језика и књижевности, то према том опет други какав слависта може с истим правом добити катедру латинскога језика и књижевности. А како је слависта г. Ра-

---

[1]) Један пријатељ наше просвете и добар познавалац прилика на бив. Великој Школи и садањем универзитету обећао нам је, о тим питањима, дати један низ чланака.

Данас доносимо први чланак, обраћајући пажњу читалаца на њега.

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

(НАСТАВАК) 53

Упита смејући се још увек, али са оним нервозним дрхтањем доње усне, што је код њега био знак унутрашњег немира.

Она скочи и приви се уза њ. „Ах, та то је сасвим нешто друго, протестоваше она живо. Ти си своју кћер могао увек ваћи; и како си је често посећивао и бринуо се о њој! Ти имаш само да желиш, и ја остајем код тебе, сада и за навек. Отац пак малог Ленца“ —

„За навек?“ понови саветник. Он је прешао потпуно преко последњих речи и рече гласно: „За навек? — Дете, колико још, па ће доћи неки вихор из Мекленбуршке земље и однеће моју малу снежну пахуљицу одавде, такође за навек!

Она се удаљи од њега и њено се лице смрачи. „Ах, зар и то већ знаш? — Они се много журе, ти добри људи!“

„Кога мислиш тиме?“

„Та кога другог до ли стара мајку и ујака Херберта, строгог господина земаљског саветника!“ Она с неком комичном жестином пређе руком преко чела и растера косу са истог. „Грозно! Сад су већ и код тебе минирали, а нема ни пуна двадесет и четири часа како им је дошло до ушију тетка Елизино славно брбљање!... Дакле, да, ја морам брзо под вео! Њима је баш сада потребна у породици једна милостива, која би у исто време могла „парадирати“ и са високим именом — и за то мора сирота жртва, Грета, бити поднета на жртвеник.... Али не иде то тако брзо!“ — Она се смело насмеши. — „Пре свега треба да имају у рукама девојку, ако хоће да је вежу. Ујка Херберт.“ —

„Али какав ти то чудноват појам имаш о ујаку! прекиде је он. „Ми, Лампрехти му нисмо потребни; њему ће бити сасвим све једно, како ћеш ти име у будуће носити. Он хоће све кроза се. Колико се њих преваре тим плазивајућим, мало дивотним принципом — баш у наше доба. Али он то себи може да дозволи. Он је „недељно дете“ коме се све руке незване пружају, и ако их он грубо одбацује. Ја мислим, да он, и при својој женидби гледа да ли лепа Хелојза не доноси више но што он даје — и стога његово скањерање.“

„Није могуће!“ Она климаше не верујући главом, склопи руке и смејаше се. „Та то је сасвим противно ономе што свет о њему каже.“

„Свет! — Хтео бих да видим онога, који би се смео похвалити да зна шта он мисли!... Да, у друштву се врло предусретљиво понаша; али та мила предусретљивост му стиже једва до испод коже, толико ја знам! Он је скроз и скроз чврст и свестан свога циља! Ја му завидим на његовој хладноћи, ах те још како!“ — Он уздахну дубоко, испи до дна чашу Бургунца и рече: „Њега уздижу и одржавају оне карактерне особине, које му дозвољавају да више себе маше за звезде.“

„Боже сачувај, тата — не увек!“ Прекиде га она смејући се. „Било је и таквих времена, када се он снизио и машио се и за цветове на земљи! — Дивна Бланка Ленц са дугим плавим витицама, сећаш ли се још? — Она занеме при гадном подругљивом смејању њеног оца, после чега он опет поче крупним корацима ићи горе-доле по соби, тако да су даске под његовим ногама пуцале.

Трајало је подуже време док је опет застао пред њоме, и она се уплаши — био је ужасно црвен у лицу и његови погледи били су дивљи као и јуче, када је окренуо ка зиду слику лепе Доре.

„Снизио! Да, снизио — не рече ли ти тако!“ и пружи прст на њу. „Дакле, видиш ли да твоји принципи нису Бог зна какви? — „Та шта може и да зна тако једно мало девојче! Добаци он слегнувши раменима и пређе руком преко своје главе.

Дакле, моја Грета треба да постане баронница Билингел!“ додаде он, присиљавајући се после кратке паузе. „Мени би било право! Могао бих се поносити! Могао бих пред сву стару господу, горе у салонима, стати и рећи: „Гледајте, моја је кћи она, која је седмокраку круну унела у нашу фамилију.“ — Он прекиде и угризе се за усну, а Маргарита, која је испочетка, дирнута, скочила, ухвати га сада под руку и погледа га смешећи се, у лице.

„Но, ето ти, узми баронницу - кћер, ти поносити оче, и води је! Али полако, не онако набусито као што си баш сада корачао горе-доле по соби! рече она и пређе му руком преко чела. „Ти си нешто сувише црвен — то ми се не допада! Тако — један, два, један два — увек лепо у кораку! И ако мислиш да је то моје мишљење, кад говорим о ујаку онда се мало вараш... Један човек, који најзад иде да проси девојку у кнежевски двор па се онда „спиан“ до своје прве љубави, једне сироте кћери једнога сликара, — то онда суди тако звани свет и он сам, са његове садашње полазне тачке, јамачно на првом месту...

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

* * *

донић изабран за катедру опште историје (средњи век), то с истим правом могу друге две слависте добити остале две катедре опште историје (стари и нови век), кад би се, рецимо, те катедре упразниле. Према овом, што рекосмо, онај кандидат, који се стручно спрема из словенске филологије, има по схваћању философског факултета спрему за ових осам катедара: за словенску филологију, за две катедре српске истотије, на обе катедре класичних језика и за све три катедре опште историје. Али интересантно је напоменути, како спрема из словенске филологије не даје по схваћању философскога факултета спрему за друге две катедре на нашем университету, за које се баш мора имати спрема из словенске филологије, а то су ове две катедре: катедра историје српске књижевности и катедра историје књижевности јужних Словена. За потврду овога довољно је напоменути само то, како је једног Симу Томића (сада на жалост покојног), од кога међу нашим млађим славистима није било бољег слависте, прослављени наш философски факултет одбио, кад је Сима тражио ову катедру после расписанога стечаја за њу. Какву квалификацију тражи тај прослављени факултет за ове две катедре? За ове две катедре тражио је наш философски факултет спрему из француског језика и књижевности. Према томе су и добили ове катедре г. Павле Поповић и г. Јован Скерлић, који су се стручно спремали из француског језика и књижевности. Као поуку из свега овога понављамо академијским грађанима нашег универзитета да уче највише словенску филологију и француски језик, јер онда имају спрему за десет катедара на нашем университету. То ће бити све дотле, док се закон о университету и избор професора за поједине катедре у њему не подвргне озбиљној ревизији, а то због оваквих поступака у университету, који су очигледна незаконитост и права злоупотреба, једнога дана мора бити.

Из народа

Сила — председник

Гроцка, 7. Јула 1905.

Првог дана Тројица село Камендол у овом срезу носи литију. Тог дана у вече остало је неколико домаћина у порти, у разговору са гостима који су им били дошли са стране. Разговор се водио о свачему, па разуме се највише о изборима, о партијама, па и о напредњацима и збору, који се имао држати у Гроцкој III-ћи дан Тројица. Неколико напредњака договорили се, да иду горњег дана у Гроцку на збор, разуме се не презајући ни од кога. Ту се у близини десио Живко Карић, председник општине Камендолске, па, чувши овај договор напредњака, зовне одмах свога кмета Милоја Николића на страну и нешто му шапцу уво, а затим гласно рече: „ти си дежурни данас!“ Кад је кмет Милоје, на овај начин, примио дежурство, окрете се оним напредњацима и викну: *„најбоље одавде бежте вам напредњачко ј...., какви зборови оца вам вашег..... ја сам ваш Бог“*... нашта се је председник само слатко смејао?!

О Живку Карићу и осталој тевабији, која данас по тој општини чини триста чуда и покора, — могла би се читава историја написати! Причају, да ни Турци онако не би поступали са рајом, као што Живко и његова браћа, по власти, раде са појединим грађанима те општине. За многа чуда и злоупотребе тужили су Живка свуда па чак и г. министру унутрашњих дела, са подписима преко 100 грађана, — па све узалуд? Нико неће да заштити поштене људе од ћефа и освете овог силника, коме је пре место у пожаревачком заводу — но овди. Нико неће да одреди извиђај злоупотреба овог силеџије и делије камендолског, но се још кандидује за посланика!! — То је човек по „курсу“; јер кад су га „Самосталци“ пре 2 год. били одредили за чувара њихове кутије, он им је псовао све на свету и јавно се — преко новина — одрекао; сад, пак, трчи и доказује да је већи самосталац и од министра; обећава све, куне се на све, радиће све, што се год нареди, само да се тужбе оставе и да буде „посланик“! Та за Бога верујте му!...

Да ли ће му народ веровати, да ли ће му и самосталци веровати и примити га? — то ћемо видити; али што би требало видити пре, то је: *Зашто г. министар унутр. дела не нареди једног поштеног непристрасног чиновника, да извиди жалбу сељана и Карићеве злоупотребе?* Зашто се одржава човек, коме је место у истражном затвору а не на председничкој столици? Па докле ће се тако?!

Господин министар унутрашњих дела има реч.

П.

О ЉУБАВИ

(БРАК)

Брак је врло лепа ствар само траје малчице дуго. За то у браку може бити задовољан само онај који је у њега ушао из разлога који су трајни.

Етеан.

—

Код љубоморе показује се више славољубља но љубави.

Ларошфуко

—

Ми нисмо љубоморни тамо где љубимо, но тамо где желимо да будемо љубљени.

Раел

—

Брак је концентрисано опхођење.

Реал

НАРОД

Народ разуме само оно што осећајем схвати. Његови су једини говорници они који успеју да га дирљивошћу задобију.

Ламартин

—

Неправда, која се нанесе појединцу, неки пут је од користи народу.

Јунијус.

—

Пасивни су народи избрисани из књиге историје.

Линднер.

—

Напасти на језик једне нације значи напасти јој на срце.

Лаубе.

—

Само интерес и пристанак народа основа је легитимном ауторитету.

ТЕЛЕГРАМИ

(20. јуна.)

Петроград. У околини Царског Села, у селу Михи нашла је полиција у стану неког пензионара и ђака читаву фабрику бомби; конфисковано је осам напуњених бомби, 22 празне и велика количина експлозивних материјала.

Кишењев. „Руска телеграфска агенција“ побија гласове о општем штрајку у Кишењеву и вест, да су козаци поседи варош.

Барселона. Још непрестано се појављују спојадични случајеви куге.

Петроград. Ђенерал Линевић јавља цару, да су Јапанци 13. о. м. врло енергично напали на Бејху. Руске предстраже су се повукле, но кад им је стигла помоћ потиснуле су Јапанце назад. Истог дана Јапанци су напали из Нанчанченца на Логушан и из Жуланца на Ванхелу.

Канеја. „Хавасова агенција“ јавља, да су при афери код Платаније француске торпедњаче помагале Русима да спрече устанике да не би заузели Платанију.

„Рајтеров“ известилац јавља, да су при бомбардовању Платаније погинула два човека; Талијани су искрцали два топа.

Петроград. (Руска телегр. агенција) Ђенерал Линевић јавља да 18. ов. мес. није било никакве промене на бојном пољу. 16. ов. мес. у околини Хајмургчена Јапанци су у 9 часова пре подне енергично напали од Чимсаце до Безула; руске предстраже су се повукле али кад су добиле појачања вратиле су се опет у своје позиције. Око 11 час. одпочну Јапанци нападати од Нанчајтенцији ка Лепоишану на руске предстраже али их ове задрже. Истог дана отпочели су Јапанци офанзиву и од Жулација ка Ванхело-у али нису успели.

Тукцулин. У суботу је на јужном фронту било све мирно, вршени су само незнатни маневри. Време је лепо. Из Кореје долазе о кретању јапанских одељења на савер и о јачању јапанске војске гласови, који задају бриге.

Софија. Станчев, бугарски дипломатски агенат у Петрограду, задржаће се овде подуже, јер му је поверено да води преговаре о трговинским уговорима с Енглеском и Италијом, да учествује у реорганизацији службе министарства спољних послова. — Јуче је Хамди паша отпутовао у Солун.

Петроград. Из меродавног извора се утврђује да је Ђенерал Сахаров јуче поднео оставку као министар војни. Говори се, да ће на његово место доћи или ђенерал Редигер или Сухотин.

Букурешт. „Кнез Потемкин“ с једном торпедњачом спустио је котве у пристаништу Ђустенци. Капетан пристаништа отишао је на брод и захтевао да брод отплови из пристаништа. На „Потемкину“ је 700 мрнара без официра; мрнари су захтевали хране и угља. По упуствима из Букурешта власти су одбиле тај захтев и позвале су мрнаре да изађу с брода без оружја, уверавајући их да ће на румунском земљишту с њима поступати као са оданим дезертерима. Ако се Руси не покоре, него отпочну непријатељства против вароши, румунски ратни бродови су добили наредбу да употребе силу.

Севастопољ. *Кад је 17. о. м. Кригер стигао у Одесу, наредио је „Потемкину“ да се преда. „Потемкин“ се спреми за бој и прође крај целе ескадре, Кригер сигнализује: пођимо у Севастопољ а „Потемкин“ одговори: остајемо овде. Командант „Ђорђа Побједоносца“ јави: машине су оштећене. На поновни сигнал Кригера да се крећу у Севастопољ, „Ђорђе Побједоносац“ одговори да остаје у Одеси и најзад, да хоће да искрца официре. То је последњи сигнал што је ескадра видела пре но што је кренула за Севастопољ.*

СЕВАСТОПОЉ. Ескадра се вратила без „Потемкина“ и „Ђорђа Побједоносца“. Чим је ескадра стигла држан је на „Ростиславу“ савет адмирала под председништвом Кригера. После већања машине су заустављене, а официри и мрнари су добили дозволу да иду на суво. Јуче је издата наредба да се мрнарима резервистима из год. 1887. до 1897. да двомесечно осуство. Оклопњача „Катарина“, која спада у еволуциону ескадру, а била је остала у Севастопољу, разоружана је. Варош је мирна.

ПОДЛИСТАК

НАШИ НА СТРАНИ

Н. А. Љејкина

— Разуме се... Дајте само. Јер у Келну како не знате немачки, могли би вас Чивути и преварити. А већ мене неће преварити, Ја ћу одмах и рачун од фирме за вас извадити.

Никола Ивановић даде новац. Вратар приступи мењачници и врати се са златним и сребрним француским монетама и рачуном. Никола Ивановић баци око на рачун па онда рече:

— По тридесет и девет копјеки плаћамо један француски четвртак! Вешто! То се зове грабеж! Ови ће нам добро очистити џепове, очистити те још како! ој... ој!.. Само да је срећно доћи до Париза да не залутамо.

У осталом, он се умирио кад му дадоше квиту од багажа, и када у тој квити прочита for „Paris.“ Он одмах ту квиту показа жени и рече:

— Е, хвала Богу, багаж за Париз примише, значи, да ћемо и ми истим путем моћи да стигнемо до Париза. Као да ми је планина спала с плећа! хукао је и налетао је на путнике који на платформи очекиваху своје возове.

— А возови су само летели на платформи и с десна и с лева, застајући по минут-два, колико тек да испусте једне и приме друге путнике, па — да иду даље.

— Па куда вам лете толики возови? запита Никола Ивановић вратара.

— У све немачке градове на север. Свакодневно поред ове станице прође око четири стотине возова.

— Око четири стотине? Е, то баш лажеш хер Франц!

— Прочитајте који хоћете опис града.

— Чули, Глаша, четири стотине возова.. Па то је онда прави пакао!.. Како ту живи шеф станице?.. Он се ваљда сав избезумио.

— Овде је много шефова станице и они дежурају по часовима.

— Е, баш сте ви Немци! Ми се још чудимо, како су они могли да намисле мајмуна!.. Међутим, таква жељезничка пруга, по којој за дан пролазе око четири стотине возова, то је заиста нешто, што се да теже намислити по један мајмун! узвикну Никола Ивановић. — Ама, да ли ће скоро доћи тај наш воз?

— Тачно у 7 сати и 53 минута. Гледајте на сахат. Остало је још само три минута.

— У томе долети један воз.

— Је ли ово? брзо запита Никола Ивановић,

— Није, није. Тај иде у друго место. Видите да је педесет и један минут. А за ваш воз треба још два минута.

Писак, — и воз што беше долетео јурну, а за њим загрмеше точкови другог воза.

— То је ваш воз! вели вратар. — седајте одмах. Не зевајте! Срећан пут!

После једног минута крете се воз са супрузима даље.

XVII

- Бадава, није за нас, Русе, тај немачки живот! говорио је Никола Ивановић жени, седећи у вагону, што је јурио као стрела. Да живиш и годину дана не би се навикнуо на њихове обичаје. Виде ли ти, болан, како се овај воз кренуо? Ама једног звона да је било!... Таман ми у вагон, кондуктер свирну, а воз гурну као смушен... заиста, да не би Франца уз нас ми би се опет збунили и сели у други воз. Видела си да је за два минута до доласка нашег воза долетео овај други воз, а ја бих ушао у вагон, да ме Франц за рукав не задржа. А тај воз је путовао у Беч. Коме би пало на ум, да по једном истом путу, у 7 сати и 51 минут можеш ићи у Беч, а на два минута за тим — у Келн! И при том, све у таквој хитњи!.. А шта би да се десило да човека испраћају пет-шест рођака, и да му ваља опростити се са сваким од њих пред полазак воза... Ту се не би имало кад ни с једним пољубити.

— Којешта, одговори Глафира Семјоновна. — Нека се изљуби раније, па нек чека воз.

— Е, није тај фасон, Глаша, са свим није тај фасон. С рођаком, који те испраћа, пријатно је ући у вагон, колико да човек види где ће се сести, па онда полагано изљубити се с њим, стрчати у бифе, оборити на брзу руку по коју чашицу и онда опет вратити се и опет изљубити се. Зашто то све може бити у нас, а код њих журе, као да су сви лопови, и разбојници, па се спасавају од потере! И куда журе, пита се? Све једно, пре или после, стићићемо на место, где желимо. Знаш ли шта? Ја мислим, да ови Немци журе из економије, да не би које парче више појели и коју чашу више попили...

— Па разуме се, потврђује супруга.

— А пиво им је саблажњиво. То је једино и добро у Немштини. Пиво им је као зејтин.

Никола Ивановић је још нешто брбљао на рачун немачког поретка, а Глафира Семјоновна је извадила за то време из пртљага руско-француски речник и тражила по њему речи, које су, по њеном схватању, биле потребне при ступању на француску територију.

(наставиће се)

Практична Извешћа

Д. Н. Д. Дун. пар. друштво

ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА

за данас наредбе

I. НА ДУНАВУ

Из **Београда** за **Радујевац** и **Голац** четвртком, суботом и понедељком у 11 сах. изјутра. (Спешно—експресно време). (Први полазак 10. (23.) марта).

Из **Радујевца** за **Београд**, **Земун** и **Будимпешту** уторником, четвртком и суботом у 11 сах. 30 мин. пре подне.

Из **Београда** за **Грошу**, **Смедерево** и **Дубравицу** понедељк. средом и петком у 2 сах. по подне.

Стиже у **Дубравицу** понедељк. средом и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице** за **Београд** уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд** уторником, четвртком и суботом у 11 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби

Из **Шапца** за **Београд** понедељником, средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд** понедељк. средом и петком.

Из **Београда** за **Шабац** уторником, четвртком и суботом у 7 сах. изјутра.

Стиже у **Шабац** уторником, четвртком и суботом у 3 и по сах. по подне.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

23. Априла 1905. год.

	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Фондови			
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	—	[illegible]	[illegible]
[illegible]	—	[illegible]	[illegible]
[illegible]			
[illegible]			

На продају

Ограда канцеларијска са столицама једностаним, погодно за све радње, новч. заводе и трговине. За цену упитати **Свет. Величковић**, књиговез. Бранкова улица број 19. —6

* * *

Уредништво „Правде" прима огласе по умереној цени.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

[illegible] Сира (Качкаваља)

ДОБИЛА ЈЕ РАДЊА

Константина Д. Критића

Васина улица

и продаје од данас, од једне посте па на више по **1 дин.** кило, како продавцима тако и раденичком сталежу.

Бр. 42, 9—25

ТЕЛЕФОН БР. 475.

Улог на штедњу

у сребру и у злату

Прима под најповољнијим условима.

Београдска Задружна Банка

Добрињина ул.

47 6—10

У пивници код „Хајдук Вељка"

отворена је башта и дивно уређена сала ради уживања п. публике.

И отпочело је точење чувеног

Пилзенског пива

Из чувене грађанске пиваре у Пилзну, Чешкој. Чаша 0·30, кригла 0·50 дин.

Поред овог пива точи се и Вајфертово дупло мерц, чаша 0·20 кригла 0·35.

Изврсна српска, француска и талијанска кујна.

Посетиоци могу добити купоне [illegible] за јела са 20 од сто рабата од цене по јеловнику.

Такође лето примам спремање по умереној цени.

С поштовањем

45—9—10

[illegible] Петровић.

Велико стовариште

[illegible] Пиротског и чувеног [illegible] сира добила је радња

ДОБРОСАВА ИЛИЋА — УЖИЧАНИНА

[illegible]

НА ВРАЧАРУ

продаје од данас од једне посте па на више: Пиротски по 1. дин. а [illegible] по 1·10 кило, како продавцима тако и [illegible] поштованим муштеријама. У унутрашњост [illegible] на захтев [illegible]

51 2—10

Посредничка Банка, Београд

КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА БРОЈ 31.

има на продају [illegible], са најповољнијим условима.

Све посредничке послове врши брзо и тачно.

50 2—4

Управа.

Мајстори из Србије

молери, фарбари, [illegible], бравари, столари, [illegible], каменоресци и т. д.

који би стекли на прве руке да набаве јевтин и добар материјал за свој посао, добиће поштом

БЕСПЛАТНО ЈЕДНУ КЊИГУ СА 60 СЛИКА

ако се обрате писмом или картом:

Димитрију М. Ђорићу,

У БЕОГРАД.

Из те књиге видеће где се шта може набавити, по коју цену и на који начин. Сем тога наћи ће у њој пуно потребних упутстава и обавештења потребних и мајсторима и самоуцима. 3—10

ИЗВОЗНА БАНКА

Уплата последње (IV.) рате од дин. 20. — и издавање сталних акција почело је од 11. априла и трајаће до 31. јула тек. године. — И уплата акција и издавање сталних акција вршиће се искључиво у Централи Извозне Банке на Сави.

25. априла 1905.

Београд.

Управа Извозне Банке

Част нам је известити поштовану публику да смо од 1. маја т. г. узели под закуп

КАФАНУ И ГОСТИОНИЦУ

„Пролеће"

коју смо снабдели новом опремом и декорацијом.

Напомињемо, да смо подруме снабдели у великом избору из првих наших признатих вина, како са новим, тако и старим винима, — а све од **Старе домаће лозе.** Цене вину почињу од [illegible] литар у кафани а ван кафане са 20% јевтиније.

Поред нашег одличног вина, постарали смо се за **одличну и праву српску кујну.** За [illegible] 20% јевтиније по карти. [illegible]

Точимо признато и чувено пиво „Дупло Мерц", из пиваре г. Ђорђа Вајферта.

Послуга тачна и брза.

За посету моле:

Браћа Т. Цветковић

Власник **[illegible]** — Штампарија „[illegible]" — Краља Петра ул. бр. 9 — [illegible] **[illegible]** [illegible] ул. бр. 30.

Л63

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 148. БЕОГРАД, ПЕТАК 24. ЈУНА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Нашим претплатницима и скупљачима претплате

Концем овог месеца истиче и друго тромесечје претплати за „Правду“. Молимо све наше пријатеље да похитају са шиљањем претплате, јер ћемо бити принуђени да од 1. јула обуставимо шиљање листа сваком оном који до тога дана претплату не положи.

На ово обраћамо нарочиту пажњу нашим повереницима, који су из пријатељства и љубави према „Правди“ узели на себе дужност да се старају о благовременом прикупљању претплате.

„Правда“

„САМОУПРАВИНЕ“ ТЕОРИЈЕ У ПРАКСИ

—:—

Ми смо већ више пута имали прилике да покажемо, да су радикалима око „Самоуправе“ врло мало позната начела, за која се они тобож боре. Управо то је био резултат сваке наше дискусије са „Самоуправом“. Па ипак „Самоуправа“ не може да одоли, а да с времена на време не одговори по штогод на наше чланке, из којих би се међутим само могла чему поучити. Наравно да се ти одговори само корисно по њене сараднике, а штетно по њу саму могу свршити. Њени сарадници увек науче из наших чланака по што год, што је потребно знати једном политичару, а што они нису знали и не знају, али зато њихов лист све више губи у очима оно мало озбиљних људи, који га као партиски орган по дужности читају.

На наш чланак „Наша принципијелност“ одговорила је „Самоуправа“ једном нотицом, из које се види, да не само њени сарадници потпуно нису разумели наш чланак, но да код њих влада тако невероватна збрка у основним појмовима, да га они нису ни могли разумети.

Ми смо у нашем чланку, на који одговара „Самоуправа“, хтели да исправимо једно њено нетачно тврђење, да су самосталци незаконитим путем дошли на власт. „Самоуправа“ међутим сматра да ми тиме бранимо самосталце и да правдамо њихов долазак на власт. „Самоуправа“ не зна ни то, да су уставност и парламентарност два различна појма, који се не могу и не смеју бркати. Ми смо први утврдили да је последње решење кризе било непарламентарно. То је и „Самоуправа“ тек из наших чланака разумела, јер је пре тога сасвим у другом духу писала. Али ми не дамо, из чисто начелних разлога, да се каже да је такво решење кризе и неуставно и незаконито. Право Краљево да промени владу, и да по *свом нахођењу* доведе владу и из мањине несумњиво је и у Уставу је изриком признато. И према томе не само да Краљ по Уставу има права довести на владу напредњаке, који су у прошлој скупштини имали свега једног посланика, но има права довести на владу и људе, који немају ни тог једног јединог посланика. То није никакво „Правдино“ резоновање, но тако у Уставу пише. И кад се он тим својим несумњивим правом користи, ми не дамо да се каже, да је влада, коју је он саставио, дошла незаконитим путем на власт.

Ваљада да би нас заплашила „Самоуправа“ нас трпа у исту врећу са њеним самосталцима и „Одјеком“ и опомиње нас да наше гледиште дели и Владан и Вукашин, тврдећи да је то гледиште и свих реакционара у Србији. Нама је пре свега све једно, ко још дели наше гледиште, кад знамо да је оно једино тачно. Према томе ми се не бисмо ни осврталина ту „Самоуправину“ примедбу. Али ми хоћемо да скренемо пажњу наших читалаца на једну карактеристичну ствар, која иде у прилог нашим ранијим тврђењима о непринципијелности наших политичара. „Самоуправа“, која је до јуче с одвратним мажењем и комплиментирањем говорила о самосталцима, сада хоће да престави како смо ми с њима! Не, господо, то су ваша млађа браћа, и изволите их ви за себе задржати. Ако „Одјек“ данас стоји на истом гледишту на коме и ми у овом питању, он то чини из других разлога него ми. Сутра да дођете ви, или ма ко други на владу из мањине „Одјек“ би усвојио одмах то мишљење, да је та влада састављена без законске основе. У томе су самосталци сасвим ваша „млађа браћа“. Као и ви, и они цене све према томе, шта је по њих штетно или корисно. После 29. маја они су компромитовали принцип надмоћности цивилне власти, само да би се одржали у милости, и ви сте им у томе помагали, догод су вас меродавни хтели трпети на власти. Онда сте сматрали да једну владу може довести и Генчић, чисто по својој оцени и без обзира на већину и мањину, јер је он и вас припустио к власти, сад налазите да то право нема ни Краљ, и ако му то Устав признаје, само зато што сте отерани с власти.

Што се тиче Владана и Вукашина не стоје они на нашем, него на вашем гледишту. И они као и ви сматрају, да је све оно добро, што их власти приближује, а да све оно не ваља, што их од власти удаљава. И кад год се ваши интереси случајно поклопе, та два господина постану вам врло симпатични, цитирате их, рекламирате их, позивате се на њих, и признајете им да имају и добрих особина. Ви њих нападате само онда кад вам се интереси разиђу. И зато што то знамо, нас врло мало плаши кад нам се каже да Владан и Вукашин деле исто гледиште, као што нам врло мало ласка, кад се с нама у мишљењу сложи „Самоуправа“. Све то нема никаквог начелног значаја.

ПАРТИСКА КРЕТАЊА

—:—

Напредњаци среза ражањског.

Чланови бив. напредне странке у срезу ражањском састали су се 13. ов. месеца и конституисали се изабравши себи пододборе у појединим општинама тога среза. Тако је образован пододбор за општину ражањску, у који су ушли: као председник Јосиф Стефановић трг. из Ражња, као п.председник Драгољуб Ђорђевић, као деловођа Јован М. Ракић трг., а као чланови: Станисав Капетановић, Дим. Ј. Миљковић, Лазар Ракић, Стојадин Милојевић Алекса Ивановић, Владимир Николић, Сретен Станбилић, Ђорђе Станковић, Војислав Филиповић и Василије Цветковић.

У пододбор општине руишке ушли су: као председник Илија Ивановић из Црног Кала, као подпредседник Илија Радојевић из Руишке, као деловођа Божин Матић из Црног Кала, а као чланови: Петар Томић, Живко Савић, Настас Ивковић, Милисав Матић, Живко Миладиновић и Стојан Блажић.

У пододбор општине шеткарске ушли су: као председник Јован Миленковић тежак из Шетке, као подпредседник Милан Гагић из Мађаре, као деловођа Филип Пешић из Шетке, а као чланови: Костантин Николић, Мих. Гагић, Драг. Николић, Петар Николић, Сава Илић, Милан Томић, Милен Зарић, Јеврем Банкић и Милан Пауновић.

У пододбор општине прасковачке ушли су: као председник Петар Младеновић из Прасковче, као подпредседник Сима Ђорђевић из Манастирске, као деловођа Драгољуб Васић из Манастирске и као чланови: Милија Видојевић, Јован С. Јовановић, Стојан Пешић и Владимир Јовановић.

—

Ниш

У Нишу је лом! Биће свега *осам* листа Нишлије удариле у цепање таман да омогуће избор Генчића, који је просуо „силне паре“ како веле Нишлије, само да се изабере. Ма да га апсолутно нико неће, Генчић се нада да ће на дукате покупити војску.

У округу још већи хаос, фузионаши ће канда да угасе свећу. Станко се тако самовољно понаша при прављењу кандидатских листа, и тако је рђав избор учинио у лицима, да ће, како веле, листа бити преполовљена.

—

Врање

У врањском округу је Љуба Мрав са свим насео. Све које је метуо на листу отказали су му пристанак. Сад је остао сам на листи, и два три учитеља трче листу да му попуне. Главно је да Љуба прође, и толико ће ваљда добити. Највише изгледа има листа Мићића, бив. посланика, на којој су Сотир и Андра Гавриловић кфалификофани.

НАПРЕДЊАЧКИ ЗБОРОВИ

—:—

Збор напредњака у Пироту

У недељу 19 ог ов. м. састали су се напредњаци окр. пиротског ради истицања напредњачких кандидата за избор народних посланика.

Збор је био сјајно посећен, присуствовало је преко 500 најугледнијих напредњака из округа. За председника збора изабран је г. Панта Ј. Дробњак пензионер, који је руководио радом збора.

После лепих и језгровитих говора г. г. Дробњака, Миливоја Боровића адвоката, Милоша Велимировића свештеника, Тодора Поповића трг. из Сопота, Косте Брадића теж. из Доброг Дола и Косте Ивковића теж. из Вел. Јовановца приступило се избору посланичких кандидата.

За носиоца листе изабран је *Тодор Поповић* трг. из Сопота, а за квалификованог посланика кандидат главног одбора г. *Милоје Ж. Јовановић*, чин. министарства финансија.

Збор је по озбиљности и сложном раду био у сваком погледу завидан.

Истога су дана држали зборове старији радикали, самосталци и социјалисте, и докле се на тим зборовима дизала дивља дрека и долазило до гушања и ножа, па напредњачком збору био је ред, озбиљан рад и одушевљено весеље тако, да су многи паметни људи са завишћу погледали на збор напредњачки и говорили: „код њих треба ићи и реду се и дисциплини научити“.

Пошто је збор закључен био је општи ручак и весеље уз веселу песму и српско народно коло.

—

Збор у Наталинцима

19. о. м. био је збор напредњака овде за горњи крај Лепенице. На збор је дошло преко 200 људи, ма да су само четири општине позвате. Збор је отворио Мих. Илић бив. посланик из Јунковца. Збор је изабрао за председника Милију Стојановића, за потпредседника Васу Милисављевића и Миленка Протића из Жабара, а за секретара Мику Жарића и Перу Исаковића. Збору су присуствовали гости Г. Г. П. Маринковић из Београда, др. Ст. Димитријевић, Марић и Влајко Ботуњац трговци из Крагујевца.

Збор је с одушевљењем саслушао говорнике, који су износили потребу учешћа напредњака у овим изборима. Послата је депеша г. Новаковићу.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Немачка и Француска.

Дописник „Матена“ јавља из Берлина, да је опуномоћен објавити следећу изјаву кнеза Билова:

„Ја нисам намеран саопштавати резултат досадањих преговора нити у опште износити нешто, што се на те преговоре односи, јер ће то једино моћи учинити преставници обеју влада. Но за то ипак могу вам рећи, а и опуномоћавам вас да то објавите, да се у Француској јако варају ако претпостављају да ми имамо ма каквих гадних намера, због којих би они у Француској могли бити узнемирени. Немачка је дипломација простодушна и отворена, и она нема никакве друге намере, но да путем правилнога схватања Мароканског питања пређе мирољубивом решењу постојећег спора, који је овим питањем изазват. Ја и даље остајем при своме мишљењу, да би сазив једне конференције био једино право средство, како због тога, што би нас та конференција извела из овог натегнутог положаја, који је за многе државе опасан тако и због тога, што би се на тој конференцији постигао споразум, који би у себи резимирао све законске интересе.

Француски председник министарства и заступник министра спољних послова Рувије, после састанка са кнезом Радолином, немачким послаником у Паризу, дао је следећу изјаву париским листовима:

„Председник министарства примио је данас у пет часова кнеза Радолина. Овоме састанку била је циљ, резимирати предходне преговоре и из њих истаћи опште погледе, који би се, ако буду примљени с обе стране, могли сматрати као основа пристанка Француске на предложену конференцију“.

О РАТУ

—:—

Јапански губитци код Цушиме.

Познато је како су јапански извештаји после оне кобне битке код Цушиме упорно прећуткавали своје губитке и тврдили да су или мали или незнатни. Сада се из руских извештаја види, да су и Јапанци имали грдних губитака у бродовима. Тако на пр. јавља ђенералштабни капетан Михаилов, из Годчјадању у Манџурији, да су Руси потопили Јапанцима у битци код Цушиме ове бродове:

Једну оклопњачу по изгледу „Асахи“, две крстарице: „Изума“ и „Ивате“, 5 контр-торпиљера, и 8 торпиљера. Знатно су оштећене: четири оклопнице: „Миказа“ (заставни брод адмирала Тога), „Фуџи“, „Шикишима“, и „Изукишима“, шест крстарица: „Нишин“, „Касуга“, Читозе“, „Акаши“, „Сума“ и „Касаги“, шест контр-торпиљера и осам торпиљера. Према томе је потопљено 16 јапанских бродова и знатно повређено 24 брода, укупно 40 бродова.

Као што се види то нису ни мали ни незнатни губитци.

Балкан

—:—

Кичево, 22. VI 1905.

Арнаути из Зајаса образовали су арнаутске чете с намером да краду, пљачкају и убијају хришћане по кичевској околини. Једна таква чета напала је на село Дупјани и отерала два буљука (око 1500) оваца, и тако исто отерала је и сву стоку села Рабетина. Јадни сељани поменутих села тужили су се овдашњим властима, али ништа им није помогнуто, нити је што год предузимано против ових зулумћара. Имућније сељаке уцењују и ако уцену не плате убијају их. Ових чета има доста у околини.

Чувени зликовац качак Исљам Гарама опет је почео да уцењује људе по Поречу и око места Текије. Овај Исљам до сада је многе завио у црно и он је један од највећих крвника. Власт му ништа не може, изгледа да ће он добити награду од Султана и помиловање!!

—

Дебар, 22. VI 1905.

Једна повећа чета Арнаута из Лузуније, преко Црног Дрима, под вођством Зенила, ударила је на село Тресонче, у Реконској кази, те је отерала сву стоку, овце, козе и говеда. Нико није смео да изиђе у потеру, јер немају чиме, а и војска није хтела и ако је одмах дознала. Стоку су претерали преко Дрима у Лузунију. Ћефалија из Тјелопче дошао је овде да се тужи паши, али слабо ће му помоћи, пошто је и сам паша немоћан.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

Отпутовао. Г. Стојан Новаковић отпутовао је јуче у Крагујевац, да присуствује тамошњем окружном збору чланова бив. напредне странке, који ће се данас тамо обавити.

Са конференције. На конференцији млађих напредњака, из кварта теразиског, која је држата 22. овога месеца, вентилисано је и питање о сазиву конференције свију напредњака из тога кварта, па је решено да се коначна одлука о томе донесе на *вечерашњој* конференцији, на којој ће се изабрати и пододбор клуба *Напредка*.

Позивају се сви млађи напредњаци и њихови пријатељи да изволе доћи на овај састанак, који ће се држати у Хотел Таково у 8½ сати у вече.

Допутовао. Наш посланик у Бечу др. Мих. Вујић допутовао је прексиноћ брзим возом у Београд.

Парастос Јанку. У петак је епископ Никанор приредио у Нишу парастос пок. Јанку, на ком је сам г. епископ чинодејствовао. Позоришни хор одговарао је на јектенија.

У вече су чланови београд. друштва давали „Ђиду“ као успомену на Јанка и Брзака. На крају преставе Раја је отпевао ону песму „Јанку“ од карде Брзака, коју смо ми донели у некрологу Јанковом.

Катастар. Ових дана отпочеће у целој земљи привремено премеравање земљишта, те је министар финансија већ отворио потребан кредит пореским одељењима а из суме од 400.000 динара, коју му је Нар. Скупштина ставила на расположење за овај посао.

29. Јуни и политички кривци. Како смо с поуздане стране извештени, о овогодишњем Петровдану биће помиловање политичких криваца — али само делимично, јер међу тим политичким кривцима има таквих, које влада нема рачуна да предложи за помиловања и — обратно. То је, по свему би се рекло, учињено с тога што се с једне стране налазе г. г. Пера Јоцковић, Денић и други а са друге Живојин Балугџић.

Кандидационе листе. Од надлежних судова потврђене су ове кандидационе листе: за варош Врање Арсе Стајића трг. из Врање. За варош Врање друга листа Томе Зафировића кројача из Врање; за варош Лесковац Михајла Ђ. Баба Милкића, председника општине лесковачке; за Лесковац друга листа Петра Мусића учитеља из Рибара код Шапца; за Лесковац трећа листа Сотира Т. Аранђеловића адвоката из Лесковца; за град Ваљево Косте Мариновића обућара из Ваљева, за град Ваљево друга листа Светозара Поповића трг. из Ваљева и за варош Пирот Милана Маринковића геометра из Ниша.

Дипломатске бести. Г. А. Гвићоли италијански посланик, г. К. Губастов, руски посланик, г. Канчов, први секретар руског посланства допутовали су из Аустро-Угарске. — Г. пуковник Сисојев руски војни аташе и г. Велборн Цикан отпутовали су у Аустро-Угарску, а г. Барон Хајкинг немачки посланик допутовао је оршавачком лађом.

Одзнака. Главна поштанско-телеграфска управа обраћа пажњу саобраћајном свету, да по пропису чл. 53. тач. 4. царинског поступка уза сваки пакет из иностранства треба одмах предати поштанско-царинском магацину рачун вредности робе, који мора бити потписан како од пошиљаоца, тако исто и од примаоца; јер без оваких поштанских рачуна царинарница неће робу царинити.

Деманти. Страни листови донели су из Цариграда вест, да је наша влада на захтев Турске предузела строжије мере на српско-турској граници. Поводом тим послат је из Београда следећи демант: Српска влада је одавна и без икаквих захтева с Турске стране предузела потребне строге мере на српско-турској граници, али одржавању редовних прилика смета све већа емиграција српског живља из Турске у Србију.

Фузионашка листа. Фузионаши су синоћ у Хотел Паризу одржали један збор, на коме је требала бити истакнута листа посланичких кандидата за Београд.

Скандал пред радњом. Јуче, око 10 час. пре подне, направљен је читав скандал пред стовариштем фабрике обућа у Кнез Михајловој улици. Мих. Пантић овд., купио је био неке дечије ципелице, на којима је леп, којим се притврђују ивице од шава на ђоновима, попустио после двадесет и четири сата, и враћајући ципеле тражио да му се врати новац. Момак у радњи био је толико непажљив, те је одбио Пантићев захтев и овај је надао вику и ларму, која се повећала некоректним поступањем оних у радњи, тако да се наскоро скупила пред овом, иначе солидном, радњом грдна светина, која је по своме нахођењу и разумевању коментарисала цео овај скандал. Изгледа да онима који су се тада у радњи налазили није ни на ум падало, да из једне такве радње, која је и нова и изложена грдној конкуренцији, не сме нико изаћи незадовољан, а најмање се то незадовољство сме претварати у јаван скандал. Надамо се да ће власници радње учинити што треба да се овај скандал изглади.

Награђени привредници. Према расписаном стечају за „напредније радове“ од стране Срп. Пољопривредног Друштва, ове године награђена су три привредника, који су подигли вештачке ливаде и то:

1. Андра Петровић из Вел. Плане, подигао је вештачку ливаду на простору од 1·20 хектара на мочарном земљишту, са травама које таковом земљишту одговарају и добио је од друштва награду од 150 динара.

2. Михајло Џибаровић економ из Лесковца, подигао је вештачку ливаду на простору 1·10 хектара на умерено влажном и снажном земљишту са 11 врсти разних питомих трава и добио награду од 50 дин. и

3. Андра Ђурашковић, марвени лекар из Ћуприје, подигао је вештачку ливаду на простору од 1·70 хектара, који је прилично влажан и засејао је са 8 разних, том земљишту одговарајућих, трава. Награду је добио 150 динара.

Српско Пољопривредно Друштво обновиће стечај за подизање вештачких ливада, јер је добило извешће, да наши пољопривредници из раз-

---

ГОСПОЂА с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

(НАСТАВАК) 56

Гледај, читава столећа владао је тајанствени мрак испод тог старог крова а сада осветљавају звезде његов под, чисто ти изгледа као да видиш траг од оних људи, који су некада туда пролазили.

Он се попе уз мале степенице; баш је и тетка Софија долазила из ходника. Она склопи руке. „Господе Боже, зар је тај лармаџија нарочито нас Лампрехте узео на око? Та то је права пустош! Викаше она пренеражено показивајући на развањена врата. „Од кад постоје та врата нико се није машио за кваку на њима а сада! — та рупа мора одмах бити затворена, ако нећемо да нам се кућа напуни пацовима.

„Пацови! — Мени се баш учини као да је неки голуб улетео“, рече саветник смејући се подругљиво.

Тетка Софија се уплаши. „Но, то би нам још фалило да је и голубињак откривен!“ рече она и пође одлучно неколико корачаји на поље, да кроз греде погледа на кров ткачнице, где су били њени голубови.

Саветник се обрну слежући раменима и пође ка доњем стану и ускоро се врати са кочијашем и слугом, који су носили једне мердевине и неколико комадића од греде. С тешком муком испало им је за руком да притворе врата, после чега су их подупрли гредама.

„Можда је добро што је једном олуја прохујала овуда,“ чу Маргарита како кочијаш радећи рече слузи, док се она са оцем и тетка Софијом трудила да подигне и опет окачи обаљене слике. „Овуда хоће увек да изиђе онај дух! Ја сам га једном сопственим очима видео — биће тако око десет година отада — када је онај бео облачић право кроз ходник одлетео у овај угао, као да је директно изашао напоље у слободу — да на здравље! тамо је свет био даскама затворен и тај облак је облетао по зидовима — увек оно исто од како је госпођа мртва и не може да уђе у рај!... Али ту беше једна рупа, таман довољно велика да може да пропусти једну женску душу — а то би било добро за господу а и њој сам желео мир, но она то није заслужила; јер је она била та, која је навела свога драгог да не одржи реч својој првој жени. Томе су увек жене криве!“

Ветар је сваку реч јасно проносио, и саветника би та критика његових предака, из уста слугу, јако наљутила — Маргарета је видела како је стегао песницу, као да је хтео говорника да казни за такав говор; али он то не учини него само рече по својој навици: „хајде, журите се! на шта је кочијаш уплашено наслонио мердевине на зид и попе се до малог прозорчета, које је такође по могућности утврђено.

Маргарета напусти ходник и ступи за један моменат на прозор. Из разних прозора предње куће падала је јака светлост од лампе и са болом у души примети да је олуја оборила са чесме и дивну Нимфину стату-у.

Наједанпут виде покрај себе свога оца, док су међутим слуге носећи мердевине нечујно корачале ка излазу. Он положи своју руку на раме Маргаритино и показа на непокретну светлу сенку на крову. „То изгледа тако мирно у сред ове забуне, тако поносито мирно као и становници нашег господског горњег спрата.. Кад би они знали! — Сутра ће тамо бити једна олуја, исто тако бесна као и ова под којом се наша стара кућа из темеља уздрмала!

Тетка Софија баш дође из угла у ходник држећи фењер у рукама, и на то он укратко прекиде. „Дакле довиђења сутра, дете моје!“ рече он стиснувши младој девојци руку, за тим узе лампу са бифеа и повуче се у своју собу. — — —

По поноћи олуја је престала. У варошким кућама погашене су лампе и застрашено становништво потражило је брже боље заслужени мир. И у Лампрехтовој кући се све смирило; само Барба је зарила главу у свој шарени јастук и од једа није могла да спава. Није било више праве вере ни правог ослонца на овом свету. Сада су и оба глупака, кочијаш и слуга говорили као и господа и тврдили да су то мало пре слике биле, а пре тога су седели у кујни сасвим бледи од страха и на све што им је најсветије заклињали се да је лупарање по ходнику проузроковао дух. Али само стрпљења, стрпљења — све ће доћи!

Сутра дан био је ваздух сасвим чист и миран. Сунце обасјаваше све, почевши од пробушених торњева и црквених кровова па све до оборене баштенске ограде са топлим текућим златом и мамила је брилљантске, сјајне боје и парчади од поразбијаних прозора. Да, рушилац је починио много зло, и радници ће имати много посла док уреде све што је срушила олуја.

Из Дамбаха је пред зору дошао један момак са хитном поштом.

* * *

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

них крајева желе подизати вештачке ливаде, што је знак, да је и у тој грани пољске привреде наступио задовољавајући обрт.

Летњи концерат. Типографско певачко друштво „Јакшић“ приређује летњи концерат са игранком, у суботу 2. јула, у ново украшеној башти и сали код „Такова“. Програм ове забаве донећемо касније.

Нађен леш. Прекјуче је нађен и извађен леш Миленка Госпавића, војника — понтоњера — за кога је кварт савамалски јавио да га је нестало при купању. Леш је донет у болницу ради секције и сахране.

Удавио се. Петар Грчић портир код „Жировног Венца“, купајући се у Сави код маџарског штека са једним својим познаником, удавио се. Леш је тражен али није нађен.

Крађа. Кварт палилулски ставио је под кривичну истрагу и у притвор Јована Ђорђевића радeника, због извршене просте крађе новца у 90·10 дин. у сребру Ристи Миленковићу песачком раденику ноћу између 21. и 22. ов. м.

Важне вести

Шпиро Обешењак.

У Нишу постоји неки Спира Обрадовић, који тамо уређује некакву „Независност“. Еле тога Шпиру неко је у допису у „Правди“ мало уштинуо, и јуначка крв Шпирова не могаде то отрпети, но седе и написа једну прокламацију „Мојим пријатељима и Србима“. У тој прокламацији, Шпиро, „ради части мога оца који је 30 година ратовао и крв своју проливао“, изјављује: да ће се на сред Ниша или где му се каже, убити ако се докаже и најпростији знак **да је у чему и када до сада своме Српству служио**“.

Е па реците да ови Шпиро није велки обешењак! — ако му ма ко и ма чиме докаже да је ма у чему своме Српству служио он ће се убити. А како му се то ничим не може доказати, то ће он живети на опште увеселење још сто година — ако га Бог из милосрђа према Нишлијама сам не позове на онај свет.

Изборна ватра.

Многе ће да сатре
Плам изборне ватре.
Ал' највећу пажњу
Скрећу самосталци,
Биће к'о на ражњу
Препечени јарци!...

„Кермезлике“

Данас почињу на Калимегдану свечаности у корист Народног Позоришта, или „кермеси“, како се то од скора каже на лепом језику београдских жур-фиксова.

Биће на Калимегдану: и конфета, и пива, и музике, и лепих очију — и празних џепова, тек главно је, да ће свет бити весео и да ће се лепо провести.

Лепо је од госпођа из приређивачког одбора што су једногласно решиле, да свака колико хоће приложи за Народно Позориште. Тако, на пример, госпође:

Цаја Ненадовићка, Хаџи Томиница, Соларовићка и Генчићка већ су изјавиле да прилажу свака по 100 динара за Народно Позориште, а остале г-ђе из одбора угледале су се на њих и приложиле колико је која хтела и могла.

Овим су даме из одбора запушиле уста пакосном свету, који је у свему том њиховом одборисању и кермесовању гледао само згодно средство, да се мало прочаршијају и проведу на туђ рачун.

Као што се види, то је само пакосна измишљотина. јер су даме из одбора и звечећом монетом показале, да им збиља лежи на срцу Народно Позориште. Несумњиво је да ће се и остали свет угледати на њих.

Таман смо ми мислили да закључимо ове редове а враг нанесе једног добро обавештеног човека, који нам мирне душе рече да је све то лук и вода т. ј. да те госпође нити су шта приложиле, нити су обећале приложити, нити у опште на то помишљају.

„Па према томе је тачно оно што чаршија говори да је то све само параде ради? — упитасмо ми тога свезналицу.

Е није него!

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

ОТВОРЕНО ПИТАЊЕ

Г. Сави Поповићу свештенику Пољаничком.

Као Ваши парохијани овим путем позивамо Вас да нам објасните: је ли Вама познато да је 26. и 28. Маја ове године био бал код цркве сестрољинске до 3 сата после пола ноћи, ко је исти бал одобрио, и сме ли то да буде?

Друго. Молимо да нам објасните да ли су ваши парохијани заслужили да при ношењу литије участвују жандарми под оружјем са писаром? Ко је то наредио и зашто је то тражено? Ми мислимо да Ви Ваше парохијане, као њихов свештеник од преко 40 година, познајете, и да Вас никад глава није заболела. Ко Вам је шта учинио те сте тражили заштите од власти? Ви сте то и прошле године чинили, те је литија без вас, свештеника, и без ђака и учитеља читаво пола сата кроз село ишла а Ви сте са писаром и жандарима на друму стајали.

Г. попо, имајте на уму и то да ми као одборници нисмо прошле године били.

Ако нам у року од 5 дана не одговорите на ово, обратићемо се Духовном Суду а и Митрополиту.

Но, ми се надамо да ћете нам то објаснити, — кад се правдате да нас нисте код среске власти као одборнике оптужили, услед чега смо нас 13 одборника по 15 дана затвора осуђени, — ако се по датом нам објашњењу о свему овоме уверимо да Ви нисте криви, ми ћемо Вас извинити, али остајемо при томе да нико није имао права да у порти црквеној продуцира циркусе, или даје балове без Вашег одобрења и знања, — а ако Ви то нисте ништа наређивали, мислите ли да оптужите оне који су од среске власти жандаре приликом ношења литије тражили, као и оне који су балове код цркве без Вашег знања и одобрења давали и до 3 сата после пола ноћи са женскињама и свирачима седели.

31. Маја 1905. год.
Пољана.

ваши поштоваоци и грађани:
Милета Р. Марковић, Паун Ј. Брешкић, Јован Марковић, Трпко Н. Петровић и Радојко Траиловић.

ВОЈНА ИЗВИДНИЦА

Војни бегунци.

Код нас се одомаћило погрешно мишљење: да свако зло, које овлада у нашој средини, ваља крити и затушкавати из неког вајног патриотизма, бајаги да нам се не чује брука. То би се мишљење најзад могло и усвојити, кад би надлежни чинили све што је потребно да се таква зла не понављају, али место тога, надлежни као да се задовољавају тиме што ће се појава каквог зла сачувати од шире јавности, као да опасност не лежи у самоме злу, но у његовом публиковању.

Тако једно затишкавано зло код нас јесте учестано дезертирање војника. Уверавају нас људи, који те ствари знају, да не прође недеља дана а да из Земуна не стигне питање: да ли је тај и тај учинио какво казнимо дело, или је прост дезертер? Ове се појаве крију од наше штампе, а ако се што и дозна, ми сматрамо да из патриотизма не треба о томе писати, као да је патриотискије ћутати и остављати наивне сељаке — војнике — у уверењу да ће им бити лакше и боље кад се дезертирањем извуку испод војеног запта и стеге или и неоправданог кињења, па се на тај начин за цео свој век упропашћују, него открити зло и заинтересовати јавно мнење питањем: шта је прави узрок те је ово зло учестало.

Да ово напишемо навела нас је вест: да је пре неколико дана пребегло у Земун 8 војника из XVIII. пеш. пука. Ми не знамо је ли та вест тачна, и волели би да се она не обистини, али смо се решили да о овим појавама више не ћутимо, јер је крајње време да се и томе злу прави узрок потражи.

Из народа

Списак

крађа у селу Пољани (ср. пожарев.) у току ове год.

Господине Уредниче!

Да не бих „дуљио лакрдију“ и надугачко и на широко доказивао каква је сигурност у погледу имовине амо код нас, ево вам шаљем списак почињених крађа у току ове године. Ако вам ни то није довољан доказ о „светом стању“, које код нас влада, онда не знам шта би још хтели. Дакле чујте:

Сави Јовићу украђене су кошуље и сво одело за породицу. Огњану Јевремовићу прибор са кола. Спаси Стојимировићу све кокошке. Милији Степићу шест брава угој. свиња. Стевану Ицићу 1 овцу. Данилу Ристићу 5 брава оваца. Милошу Стојановићу 2 брава свиња. Димитрију Симоновићу каку са купусом. Живану Симићу преко 100 кл. лука. Садојки Андрејићу кокошију 24 ком. Михаилу Николићу 5 брава оваца. Мартинку Јовановићу цео буљук оваца отерато. Лазару Брешкићу кокошке, амове, врепгије и аиов. Јовану Андрејићу једног овна. Цветку Митуљевићу 2 џака брашна. Јеврему Томићу кокошке. Чед. Вучићевићу кокошке и кал. лозу. Школи пољаничкој спремљену грађу за нову зграду. Животи Арсићу 1 крмачу на сам дан Св. Тројице, Милутину Новаковићу три јагњета. Сву тарабу око школског дворишта.

Потрица и мањих крађа има сваку ноћ овде.

20. јуна 1905. год. Ваш **В.**

Јуриш на свилене бубе.

Поред свих теревенки и партизанства које у Србији постоје, није српска земља горе обести дочекала но данас: а под слободо-умном-уставном владавином, а нарочито у Посавини окр. београдског. У овој лепој посавској питомини, свет се више бави политиком, но економским и привредним радом. И ако је оголео и обосио, и у кући леба нема — он ипак трчи по зборовима и на тим местима тражи готовине, окрућено: неко за кмета, неко за посланика и тд. и тд., а јадна економија и привреда бачена је у коров да зарасте. Па не само што је наш народ ту привреду која га хлебом храни, презрео, и не помаже је, и гони сваког оног који ма какву економију развија, него ако није човек од данашњег курса, праве му сметње и неприлике. Тако пре неколико дана општ. власт умљанска самовољно и самовласно без икаквог решења више школске власти напала је на јаван завод — школу и учитеља, на радном школском дану, претресла је сву школу, таван и ђачку кујну, двориште и тд. Учитељ је једва могао доцније сазнати да су дошли због свилених буба, које је он са ученицима старијих разреда одгајио и по тавану и ђачкој кујни разредио.

Дошли су с намером да бубе избаце и униште.

Нападај од стране општ. власти и прекидање предавања и растројство код ученика није остало само на томе, већ истог дана после подне 14. ов. мес. ако пола 4 сата на један пут јурне полицијска власт са грађанима, не казавши ни шта желе и шта траже по школи. Настаде једна јурњава по школском тавану, по ђачкој кујни и по учионицама тражећи свилене бубе, као да су упали у гњездо хајдучко а не у јаван завод — школу.

Ево дакле једне слике данашњег слободног стања, где није мирна ни школа ни њени радници, ни васпитаници. Јадна економијо шта си дочекала! да те не само неписмена општ. власт гони, већ и полицијска. Оне учинише своје, а сад остаје пак да да суд Господин Министар просвете и Господин Министар полиције за овакав нападај на школу и прекидање школских часова, а све због гајења свилених буба, које су сигурно пропашли да су опасне за живот људски.

О овој јадној и жалосној појави од стране општ. власти и полицијске достављено је одмах окр. начелнику ради знања, шта се ради у овој уставној земљи а у општини умљанској.

Примите уверење мог одличног поштовања

19. јуна 1905. **С.**
Умка.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Брана у Нишу.

И ако су у Нишу чланови нар. позоришта, Брана, са својим веселим представама, одлично пролази. Код њега је увек јача посета, но у позоришту. У осталом и право је. Београђани ударили су на Брану, али офанзива била им је несмишљена и морају се повући с дефицитом.

ТЕЛЕГРАМИ

(23. јуна.)

Петроград. (Званично). Оставка министра војног Сахарова примљена. Генерал Родигер наименован је за администратора министарства војног. Ђенерални инспектор коњице Палуцин наименован је за шефа ђенералштаба.

Софија. Руска торпедњача „Стремични“ прошла је јуче поред Варне и отпутовала јуче из јутра непознатим правцем. Бугарска влада наредила је да се сви руски бродови, који се налазе у Варни, одмах разоружају или им наредити да одмах напусте пристаниште у противном случају употребиће се сила.

Севастопољ. (Руска тел. агенција) Ескадра вице, адмирала Кригера, која је била отишла у Одесу, вратила се са „Побједоносцем“.

Петроград. Лињевић јавља 20. ов. м.: Руске трупе предузеле су у Кореји офанзиву. Заузеле су Капујинц и нека места јужно од тога места.

Петроград. (Руска тел. агенција). Из Гунџулина јављају 22. о. м. да су Руси у боју код Санвејца изгубили мртва 2 официра и 23 војника и око 300 рањеника. Вели се да Јапанци употребљавају експлозивне куршуме са облогом од бакра. Данас се руска коњичка колона послата на кланац Чант повукла испред паљбе јапанске коњице и артиљерије без губитака.

Одељења јапанске пешадије и коњице се концентришу на друмовима за Мусан и Ансидан очевидно у намери да продру у округ Шушелски.

ФЕОДОСИЈА. Позвани преставници града били су на „Потемкину“, који је тражио да му се за 24 сата да 500 тона угља, меса, стоке, дувана и т. д. иначе ће позвати становнике да оду из града, који ће бомбардовати. Одбор мрнара који командује бродом позвао је градоначелника да објави становништву позив да се прекине рат са Јапаном, да се сазове земски сабор и да се становништво придружи револуционарима. Уплашено становништво бежи из вароши; општински је одбор решио да броду да хране а угља не јер у вароши и нема угља.

(СПЕЦИЈАЛНИ)

Крагујевац, 23 VI.

На домаху лаповске станице када се појавио воз из Београда пуцањ прангија поздравио је долазак г. Стојана Новаковића. Појаву његову из воза сакупљени поздравили су громким усклико„живио“ а првак шумадинских напредњака г. Митар Станојевић у име депутације Крагујевчана поздравио га је на граници округа топлом добродошлицом. Полазак воза са лаповске станице поздрављен је такође пуцњавом. На свима успутним станицама напредњаци су дочекивали свог вођу топлим поздравима млоги љубећи му руку.

Врхунац овација био је на станици крагујевачкој која је била прекриљена напредњацима из удањени крајева округа.

Када се г. Новаковић указа на платформи из свог вагона поздравом скидања капа и одушевљеним усклицима дочекаше га у своју средину.

Милина је било видети тог момента раздрагане напредњаке. Са станице г.г. Новаковић и Станојевић кренули су се за варош.

Пред њиховим колима јахали су коњаници.

Преко 30 фијакера допратило га је до хотела Такова где је одсео. Расположење одлично, збор ће бити импозантан.

Радојловић.

Практична Извешћа

Ц. К. У. Дун. пар. друштво

ПРОЛЕТЊА ПЛОВИДБА

до даље наредбе

I. НА ДУНАВУ

Из **Београда** за **Радујевац** и **Галац**: четвртком, суботом и понедеоником у 5 сах. из јутра. (Средњо-европско време). (Прва пловидба 10. (23) марта.)

Из **Радујевца за Београд**, **Земун** и **Будимпешту**: уторником, четвртком и суботом у 11 сах. 50 мин. пре подне.

Из **Београда** за **Гроцку**, **Смедерево** и **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 2 сах. по подне.

Стиже у **Дубравицу**: понедеон. средом и петком у 5 и по сах. по подне.

Из **Дубравице** за **Београд**: уторником четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: уторником, четвртком и суботом у 1 сах. по подне.

II. НА САВИ у мешовитој служби:

Из **Шапца** за **Београд**: понедеоником, средом и петком у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Београд**: понедеон. средом и петком.

Из **Београда** за **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 7 сах. из јутра.

Стиже у **Шабац**: уторником, четвртком и суботом у 3 и по сах. по подне.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

23. Јуна 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·30	20·30	20·29
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30¾	212·39	212·49	212·29
Лутриски 2% лоа	—·—	114.—	113·—
Дувански лоа	—·—	22.—	21.50
Немач. марке 100 зл. за дец. и јан.			

На продају

Ограда канцеларијска са стаклима једноставним, погодно за све радње, новч. заводе и трговине. За цену упитати **Свет. Велицког**, књигов. Бранкова улица број 19. 6—6

СРЕЋКЕ ЗА 30-то КОЛО

ВЕЛИКА ОВЛАШЋЕНА ПРОДАВНИЦА СРЕЋАКА СРПСКЕ ДРЖАВНЕ КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ

Кокановића и Васића у Београду

препоручује п. п. свој велики избор ових срећака којих ће вучење I. класе бити:

8. Јула 1905. године.

Државо српска јамчи играчима за исплату добитка.

Позивама п. п. да се за куповину срећака изволи обратити нашој фирми, где ће у сваком погледу најсолидније бити услужени.

Налоге упућене на нашу фирму извршујемо одмах по пријему уплате а по вучењу и званичну листу шаљемо.

Уплате из Србије и из иностранства најлакше и најефтиније је слати поштанском упутницом.

Цена је срећкама целој **24**, половини динара **12**, четвртини **6** и осмини динара **3**.

Планове ове лутрије и сва обавештења на захтев шаљемо бесплатно.

Београд, јуна 1905. **Кокановић и Васић**

52 3—10 Овлашћени продавци срећака у Београду.

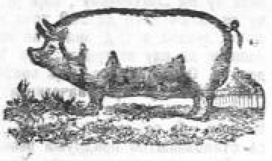

„Марићев“

ПРАШАК

ЗА СВИЊЕ

(ЗА БРЗО ГОЈЕЊЕ СВИЊА)

Признат је у целој Србији, Мађарској, Влашкој, као најбоље средство ЗА БРЗО ГОЈЕЊЕ СВИЊА, као и против: кашља, грчева, болова у стомаку и цревима, против свињске болести — цркавања, као и немања — воље за јело.

Ко хоће да су му свиње здраве и да се брзо угоје, а тако исто и од свињске болести — цркавања — да их сачува нека им даје МАРИЋЕВ ПРАШАК ЗА СВИЊЕ.

Много стотина поруџбина и благодарности, докази су изврсности Марићевог прашка за свиње, с тога га треба сваки онај који свиње храни у довољној количини да има.

Цена: 1 кутија „Марићевог прашка за свиње“ 1 динар; 10 кутија 10 динара; 50 кутија 45 динара; 100 кутија 85 динара. Мање од 10 кутија неће се слати. Ко наручи од 10 кутија на више поштарину не плаћа.

Поруџбине по пријему новаца или уз доплату, шаљу се свагда одмах. Поручити треба само код произвођача: **апотекара Николе J. Марића**, — апотекара код Српског Краља — Београд — улица Краљ. Александра број 20.

ИЗВОЗНА БАНКА

Уплата последње (V.) рате од дин. 20. — и издавање сталних акција почело је од 1. априла и трајаће до 31. јула тек. године. — И уплата акција и издавање сталних акција вршиће се искључиво у Централи Извозне Банке на Сави.

25. априла 1905.
Београд.

Управа Извозне Банке

Централа Извозне Банке

Београд — Сава

Прима улоге на штедњу у сребру и злату **без отказа**.

Каматна стопа одређиваће се по погодби са појединим улагачима.

53 2—24

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Планинског Сира (Кашкаваља)

ДОБИЛА ЈЕ РАДЊА

Константина Д. Критића

Васина улица

и продаје од данас, од једне погаче па на више по **1 дин.** кило, како продавцима тако и раденичком сталежу.

Бр. 42, 11—25 **ТЕЛЕФОН БР. 475.**

Фарбе, Фирнајза, Лака, — Четака за фарбање и моловање — Лак-фарбе за патос — Брунолина за мат намештај — Боја — Четака и платна за живопис — Сребра — Злата и позлате — Нових мустара за зидове — Сав молерски и фарбарски прибор — Сав каменорезачки материјал

ПРОДАЈЕ

2. М. Ђорић у Београду

спрам споменика Кн. Михаила

Ценовник са 60 слика и пуно корисних упустава шаљем свакоме на захтев бесплатно. 5—10

Велико стовариште

планинског Пиротског и чувеног капаоничког кашкаваља сира добила је радња

ДОБРОСАВА ИЛИЋА — УЖИЧАНИНА

КРАЉА МИЛАНА УЛ. БРОЈ 121 ДО КАФАНЕ „ТАКОВСКОГ ГРМА,

НА ВРАЧАРУ

продаје од данас од једне погаче па на више Пиротски по 1. дин. а Копаонички по 1·10 кило, како продавцима тако и мојим поштованим муштерија. У унутрашњост шиљем сваком на захтев уз доплату.

51 5—13

Посредничка Банка, Београд

КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА БРОЈ 31.

има на продају кућа од тврдог и мешовитог материјала за поједине фамилије као и за ренту, пласира новац и изналази кредит, са најповољнијим условима.

Све посредничке послове врши брзо и тачно.

50 4—4 **Управа.**

ОГЛАСЕ

Прима уреднишвто „Правде“ по најумеренијој цени.

Ожалошћена породица

† Јанка Веселиновића

изјављује своју искрену захвалност многобројним учесницима његова погреба, који се, из места, околине и удаљених крајева потрудише да личним или писменим путем узму учешћа у нашем заједничком болу. Особиту захвалност изјављујемо г. Павлу Маринковићу, власнику „Правде“, који се, гоњен искреним пријатељством према Јанку, нађе последњих дана и у последњим његовим часовима краі самртног му одра, Јанку на утеху, а нама на помоћ.

Много смо захвални г.г. Велимиру Савићу, свештенику; Сими Матавуљу, књижевнику; Ж. Дачићу, секретару Университета; Ценићу царинику; Бошковићу учитељу; Р. Домановићу, књижевнику; Радосављевићу и Петровићу, учитељима; Давиду Николићу, изасланику Радничке Задруге; Гавриловићу, глумцу; и Маринковићу, који се онако топло на растанку с Јанком опростише. — Корпорацијама што своја изасланства на погреб изаслаше; Начелнику окружном и среском, и милим нашим Мачванима, који се у онако великом броју на погреб драгог нам покојника искупише.

22. Јуна 1905. год.
Београд.

Милош Веселиновић
свештеник.

Власник **Павле Маринковић** Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр

163

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . 4 дин.

Излази сваки дан
из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 150. БЕОГРАД, НЕДЕЉА 26. ЈУНА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Нашим претплатницима и скупљачима претплате

Концем овог месеца истиче и друго тромесечје претплати за „Правду“. Молимо све наше пријатеље да похитају са шиљањем претплате, јер ћемо бити принуђени да од 1. јула обуставимо шиљање листа сваком оном који до тога дана претплату не положи.

На ово обраћамо нарочиту пажњу нашим повереницима, који су из пријатељства и љубави према „Правди“ узели на себе дужност да се старају о благовременом прикупљању претплате.

„Правда“

ЛИБЕРАЛНА СТРАНКА И 29. МАЈ

—:—

На све наше странке фатални 29. Мај утицао је на један разорни начин. Али ни једна од њих није из те катастрофе изишла у толикој мери оштећена колико либерална странка. То је, ваљада, дошло као казна за једну странку која се целога века поносила својом привржено шћу династији Обреновића а чији су људи, у много већем броју и много активније него људи из других двеју странака, из радикалне и напредне странке, имали удела у драми која је стала живота последњега изданка те исте династије.

Довољно је бацити и један летимичан поглед на садашње стање у тој странци, па стећи уверење да је тако. Ње више, управо, и нема. У место једне политичке групе имамо их сада три, са разним тенденцијама. Најпре имамо народну странку г. Рибарца, која је прикупила у себе оне либералне елементе који, далеко од тога да 29. Мај сматрају као неко патриотско дело, налазе, на против, да им је дужност од тога догађаја десолидарисати се: једна партија не може, наравно, ићи дотле да, у средства допуштена у политичкој борби, уврсти и убиства. Успех који народна странка, упоређена са групом мајских либерала, показује у садашњој изборној кампањи, доказ је, да је та странка, у овом погледу, на солидном земљишту, и да је г. Рибарац правилно ствар оценио када се је, онако категорички и дефинитивно, одвојио од шефа мајских либерала г. Авакумовића.

Либерали који нису хтели мењати своје политичко име, и ако су и они противници 29. Маја, груписали су се око г. Ж. Величковића чији је орган *Опозиција* на један, уређене и слободне земље недостојан, начин угушен. Ови либерали се одвајају од националаца у томе што су њихови погледи на 29. Мај још прецизнији и екстремнији него код г. Рибарца, шефа националаца. Схватајући 29. Мај као један ординаран casus из кривичнога законика, одричући му и најудаљенију сличност са револуцијом, они, логично, траже да се на извршиоце мајских убистава примени сва строгост законска, тим пре што су та убиства била довела једног момента и сам опстанак Србије у питање.

Напослетку долази група г. Авакумовића која, у главном, има присталица само у једном округу, подринском. У њој су људи који су, више или мање, стајали у вези са догађајем од 29. Маја. Али, интересантно [illegible], и та група, која акцептира 29. Мај, није дуго задржала на своме челу г. Авакумовића. Она га је, ако не избацила, а оно бар елиминирала, истина мало у рукавицама, али тек елиминирала, и изабрала себи за шефа г. В. Вељковића који, бар тако ми мислимо, није ни у колико био посвећен у грозни комплот. Ова промена значи да и ова група, која се назвала *либералном демократијом*, не жели да 29. Мај представи као дело патриотизма, што би било када би је водио г. Авакумовић, коме његово правништво и државништво није сметало да убиствима, тада извршеним, држи филипике. Другим речима, либерална демократија прима 29. Мај као fait accompli, неће да улази у његову дискусију, јамачно зато што мисли да би то изазвало нове и недогледне кризе у земљи, али и она налази да средствима, 29. Маја употребљеним, не треба прибегавати.

Ко је од либерала најгоре прошао, и потпуно заслужено, то је г. Ђорђе Генчић. Њега је, за разлику од г. Авакумовића, либерална демократија формално најурила. То се види из једног ономалашњега броја органа те групе, *Србије*. Колико томе господину мало места има међу некадашњим својим људима, види се и отуда што му ни један лист који представља либерале или са њима има везе не прима његове написе. Да не постоје плакате и да се *Штампа* по каткад не смилује на овог „чувара традиција“, он не би имао прилике да покаже своју писменост. Тако је ономад, у једном плакату, назвао г. Рибарца Херостратом либералне странке. Рекао другом оно што само њему приличи. Јер збиља тај Грк који је запалио један храм, да би очувао успомену на себе, и српски Генчић један су и исти тип. Из бојазни да његово име не пропадне, Генчић је, неспособан да буде Цезар, имитирао Илију Гавриловића: Цезар је прешао Рубикан, а Генчић је прескочио ограду на дворској авлији. И успео је. Поред, за Генчића сјајних, имена Тропмана, Пранзинија, Жака Трбосекача, брилираће име човека који је био саучесник у делу у коме је платило главом више од десет људи. И као што данас француске мајке плаше децу, да би била мирна, узвиком: ето Картуша*), тако ће и српске мајке умиривати своју децу узвиком: ето Генчића! Нишу би остала слава да се, у историји чувених злочинаца, помиње као варош која је бирала српског Тропмана.

Овај поглед на негдашњу либералну странку и прилике у њој један су од доказа да је 29. Мај дошао да, као неки ферменат за дисолуцију, уништи странке, групе и сваку заједницу, да нагризе и искида све везе међу људима на којима почива држава....

Има ли том лека? Ми мислимо да има.

---

*) Чувени разбојник.

ПАРТИСКА КРЕТАЊА

—:—

Самостални збор у Крагујевцу

Да ли је ко видео кад се Цигани лонџају, па сви у један мах почну џакати? Ето тако је било на збору самосталаца 19. о. м. у Крагујевцу.

Сазивач је отворио збор овако: Браћо, два дана и данас трећи како се лонџало кога ћемо да кандидујемо за посланика, ми се једва споразумесмо (чита имена кандидата.) За све смо се срезове споразумели сем Лепенице, јер она има 6 кандидата, но ми смо ипак решили за Милоша Банића и Ник. Стојановића, (кад је ова лица прочитао настала је толика ларма, да је мало фалило да дође до туче, дуготрајно, „нећемо, хоћемо, нећемо.“)

После звонења од читаво по сата, у једну клепетушу, једва је настављено даље читање осталих кандидата. Да се власи не сете, прво су истакнути сељачки кандидати, па тек последњи и за Гружу други Јаша Продановић, па су тек после сами кандидати истакли Јашу за носиоца листе у округу крагујевачком.

Јаша је се заблагодарио на почасти, велећи како се он поноси што види овако одабране људе на збору. Ала баш!

Заиста сваки онај ко познаје лично људе који су били на овом збору, могао је видети да су отмени људи. Све они отпаци од фузионаша, либерала и напредњака, који нису могли под овима бити кметови, пандури и фамулузи и који су скоро дошли из Љубичева.

Говор је држао и неки уча, па пошто је гњавио око по сата и ако је за време његовог говора била једнако ларма, чуле су се речи из збора, доста ако Бога знаш, погоресмо на овом сунцу.

Како је збор завршен нико не зна од оне ларме и тако су се сви разишли ко са гробља.

Сложни ко рогови у врећи, што народ вели.

—

Чутура и Паклић

Најновији програм либералних завереника.

Већ више од десет дана побратим и садруг Авакумов, Хаџи-Томић и познате компаније, Вељковић, тутњи по Подрињу и агитује, да га Подринци бирају за посланика.

На скуповима и конференцијама, које његови плаћени агенти сазивају; у место изношења програма и давања рачуна о раду за ово две године; — показује кесу и прича о Крезовом богаству свога бабе, ког је он наследник; и да ће он све што се поједе и попије платити. Још ово није ни изговорио, а агенти, ко чауши на свадби, позивају народ на кркаллук, а народ ко народ, из атара да не изађу а многи бога ми жељни мрса, навале на даћу, те по добро олакшају масарошку кесу.

Пошто се наједу и напију, агенти им стану делити и паклиће дувана; и позивају их, да овог њиховог шефа бирају за посланика; па кад се он изабере, онда ће свима добро бити, може и година омануги, даће се и то чешће давати.

Народ све кабули, одобрава и обећава агентима и по њима поздравља шефа, да се не брине и само питају, у које село сада путују, те како би опет сви дошли на кркаллук и џабалук.

Ово је најновија дубара либералска: за разлог и свест не дају ни мангуре, јер су се дубоко уверили, да овај еспап не иде. Изабрали су чутуру и паклић, да са њим продају доктора и знане и незнане науке.

Нека им је са срећом...

Калаба.

Напад на барутану

—:—

Ниш, 23. Јуна 1905.

Данас се прича ужасан догађај. Страшан је и као прича, али је двојином страшније што то није само прича већ истинити догађај.

Да чујете, па да се — грозите.

21. ов. месеца учињен је оружан напад на нашу барутану, на Винику, код Ниша. Учинили су, да се полицијски изразимо „непозната лица“. То је управо била мала чарка. И Боже ме прости, к’о да је ратно доба, ништа се не предузима против нападача, већ се само удваја стража, долази појачање од — 7 војника.

22. у ноћ напад је поновљен, али са јачом енергијом. Настало је пушкарање. С наше стране погинуо је 1 војник, с „непријатељеве“ два су мртва и један рањен. Непријатељ је заварао траг и чак упао у нашу караулу, где су затекли два наша подофицира, који испале по један метак из револвера, на незване госте и — више нису имале муниције.

Вели се, да су противници бугарске комите и да су хтели да баце барутану у ваздух, односно: сва три магацина с муницијом на Винику. У једном је магацину сложено 50,000.000 метака; у другом су шрапнели; трећи је хаубички магацин.

Кад се све то сумира значи: да се ово десило, што се намеравало, отишао би и Ниш у више свере. . .

Нападача је било 16. Два су убијена, један рањен, а тринајсторо побегоше. Коњичке патроле послате су за њима и наравно, да их још нису пронашле.

У неким шушњарима на Горичком Брду нађене су неке власуље и лажне браде и бркови... Све неке тајанствености...

И то наша препредена полиција, није раније сазнала! Читава чета упада, тако рећи, у Ниш, отвара се пушчана борба а дивизијар не зна; начелник ни појма нема!..

У другом свету, они би горко испаштали за овакав случај, а код нас? Боже мој, код нас! — Па, за Бога, начелник има преча посла: да „спреми“ изборе. А дивизијар има узвишенији рад — да мири официре!...

Честитајући Нишлијама што су остали у животу, бележимо још једном потврду паметне изреке: „Бог чува Србију“... И збиља нико је други и не чува. Али шта ће бити једнога дана, кад се и Богу досади та патролцијска дужност?!.

Засвирајте узбуну ви у Београду и покушајте да бар на тај начин бар за један дан прикупите све министре у престоницу, да се за тренутак махну трчкарања по зборовима и промисле о овоме случају...

Ми прибележисмо овај ужасни догађај и док се јаче обелодани вратићемо се на њега, ако дотле не одлетимо — у „луфт!“

Да сигурне безбедности у овој препорођеној земљи...

Б.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Две револуције.

На европском северу дешавају се нечујно и скоро прикривено промене, које ће за који дан просто да запрепасте културни свет новим државним облицима, у коіима ће се указати.

Краљ Оскар, дојучерашњи носилац круне шведске и норвешке, протествовао је званично, што је норвешка скупштина огласила норвешки престо за упражњен, што је са њиме норвешки државни савет и норвешка скупштина учинила оно исто, што учини какав министар или шеф надлештва, кад му се потчињени не јави у року од три дана на службу.

А знате ли, шта је учинио тај несрећни краљ?

Норвешки народ затражио је од њега своје мин. иностраних дела, своја посланства и још по неку жељу, краљ Оскар, који је пре свега био шведски краљ и у томе акту видео пропаст шведске хегемоније, противио се томе. Али он није више нашао међу норвежанима ни једног човека, који ће да му уђе у састав новог норвешког министарства, пошто је старо министарство дало оставке.

Он није укидао уставе, није позивао војску у помоћ, већ је известио парламенат, да нема људи за министре. На то је парламенат констатовао, да је норвешки краљ одавна прекинуо везу са народом, већ више од по године није долазио у престоницу и — огласио му је место за упражњено.

И место да плане пушка, сине сабља и прсне крв, парламенти оба народа мирно и хладно решавају питање о растурању уније, о прекидању вековне везе, која је држала у копчи Норвешку са Шведском.

Док се тако у културној Скандинавији на миран начин окончава једна озбиљна револуција, дотле у приморју Црнога Мора чудни и жалосни догађаји испуњавају хронику срама и ругла савремене Русије.

Као и Скандинавија, као и Аустро-Угарска, преживљује и Русија тешке и судбоносне дане у своме политичком животу. У најопаснијем тренутку, када на дањноме Истоку патуљасти Јапан ломи силу и моћ рускога гиганта у том истом тренутку остатак до јуче снажне и страховите руске флоте отказује послушност своме цару и шири црвену заставу револуције. Тако у Црноме Мору. А у Тифлису опет се дижу нове гомиле бунтовника, руше се споменици културе и напретка, руше се железнице и грађевине, јер заслепљени народ осећа зло, па га тражећи налази у добру своме.

Племство се буни, грађани се буне, а и скромни извозник диже свој глас и тражи своіа права. Сви се они буне, јер крв свију њих проливана је у славу Русије.

Русија гиба, али не тоне. Ова револуција само ће је препородити, ратни неуспеси само ће јој отворити очи, да открије своје слабе стране. И као што Пруска после Јене и Француска после Седана није пропала већ се опорављена поново подигла, тако ни славенску Русију овај велики преобрт ствари неће учинити мањом, нити незнатнијом.

О РАТУ

—:—

Положај Владивостока.

О положају у коме се данас налази Владивосток, саопштава петроградски дописник париског „Матена“ ову изјаву једног од руских министара:

„Пре прве одсудне битке неће се ништа догодити што би могло бити од пресудног значаја за Владивосток. Претпоставимо оно што је најгоре, а то је да Лињевић буде потучен, онда би до душе могли да напустимо Манџурију, Љаотунг, Портартур и харбинску жељезницу и да платимо ратну накнаду, али владивосточку тврђаву не би могли ни пошто порушити и од Сахалина одустати. Без Владивостока и Сахалина не можемо одржати Источну Сибирију. Нека нам се узме што није наше, али дирати Владивосток, значи дирати Русију. Захтева ли Јапан рушење владивосточког утврђења и искључење наше флоте из источноазијских вода, онда је потпуно бесцињно дангубити с бескорисним ћаскањем. Буде ли ђенерал Лињевић потучен, он ће се повући на сибирску границу, а Владивосток ће бити упућен на своју сопствену помоћ. Он може издржати више но годину дана, а то је довољно времена да се преко један милијон војника баци на границу. Тада то неће више бити колонијални, већ народни рат, за који нећемо оскудевати ни у људима ни у новцу, који ћемо узети од манастира“.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

Напредњачки збор у Крагујевцу. 24. ов. м. напредњаци округа крагујевачког приредили су у Крагуіевцу велики збор. Било је преко 3000 људи из четири среза. Г. Новаковић је био поздрављен одушевљено. Приметио се нарочито велики број млађих људи међу напредњацима.

Збор је одржан у „Вили“ коју држи добар напредњак Сава. Отворио је збор Чича Митар Станојевић, председник окр. одбора, који је био изабран и за председника збора.

Утврђена је кандидација за окр. крагујевачки. Носилац листа је г. Стојан Новаковић. На тој је листи и г. Жив. Перић; г. Павле Маринковић власник „Правде“ кандидован је као први квалификовани.

У идућем броју донећемо опширан извештај о овом великом збору.

Г. Вујић. Г. др. М. Вујића позвао је био г. Министар Спољних Послова ради конферисања о извесним пословима, који се чисто службе тичу. Том приликом се састао радикално-фузионашки главни одбор и понудио г. Вујићу место првог квалификованог у београдском округу. На такву неучтивост, да г. Вујић буде иза једног Љубисава из Моштанице, г. Вујић је одговорио категоричким одбијањем. Затим су му сами кандидати с те листе понудили за носиоца листе, и ту је понуду г. Вујић примио, те ако се буде имало материјално времена да се листа тако састави, Г. Вујић ће носити у београдском округу листу.

Г. Вујић је отпутовао синоћ оријентом у Беч на своју дужност.

Чариков. Јуче је пропутовао кроз Београд брзим возом из Цариграда за Хаг г. Чариков, пређ. руски посланик у Београду. Г. Чариков није овде никог известио о своме проласку, па га зато није нико ни сачекао на станици.

Мистериозни пуковник. Од неколико дана на овамо београдску публику — као и земунску — веома занима онај руски официр, о коме се прича да је долазио у Београд да наплати неке старе рачуне. Нико ништа тачно не зна о овој личности. По некима је руски добровољачки пуковник, по другима прави пуковник, по трећима потпуковник а по некима само капетан.

Шта је да је, тек овај Петропопов или Протопопов — ни име му се право не зна — постао је за београдско и земунско јавно мњење права мистерија, чија мистериозност постаје тим већа, што се у Београду „званично“ сви гласови о њему побијају, дочим земунска полиција на основу аутентичних података тврди, да тај човек има уредна документа и да, судећи по свему, није швиндлер или неурачунљив, како се то у Београду тврди.

О целом овом питању доносимо у данашњем броју опширан допис из Земуна из добро обавештених там. кругова.

Збор у Ратарима. Данас су на збор напредњака у Ратарима у срезу посавском округа ваљевског отишли г. г. Павле Маринковић, Ж. Перић, Р. Радосављевић, J. Адамовић, J. Грубић и С. Ђукић.

Г. Маринковић одатле иде за Мачву и Рађевину.

Карактеристичан оглас. У „Београдским Новинама“ читамо овај карактеристични оглас: „Нашем милом и никад непрежаљеном сину † *Војиславу М. Живановићу*, пешадијском капетану II класе **који није имао Карађорђеву звезду**, даваћемо четрдесетодневни парастос у понедељак 27. ов. мес. у 10 сахати и т. д. Ожалошћени: отац *Милан Живановић* и ојађена мати *Софија*.“

Самосталски кандидати за Београд. Једва једном су и Самосталци утврдили своју кандидациону листу за варош Београд. Листа је састављена овако: Никола Николић адвокат, Мика Банковић шпедитер, Милан Миладиновић ковач и Давид Симић трговац.

Самосталски кандидати за округ београдски. Носилац самосталске листе биће Милован Лазаревић (опанак) а за њиме Мића Миловановић (опанак) и Илија Бранковић (опанак). Квалификовани су капуташи Никола Николић и Ива Павићевић.

Несрећа од жице. Прексиноћ око 11 и по часова за време олује пукла

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

(НАСТАВАК) 58

Он јој гледаше чврсто и испитивајући у очи, које светлуцаху горким раздражењем. „Поздрав је као и новац; иде од руку до руку и нигде се не задржи,“ одврати он мирно. Ако дакле мислиш да ми гордељивост смета, да одговорим на један поздрав, онда се вараш — ја га нисам видео.“ —

„Па зар ни онда кад је стајао поред мене?“

„Ти мислиш да сам требео да приступим и да ја дам своје мишљење о Нимфином торзу? прекиде је он и насмеши се. „Зар би ти хтела да се онај коме ти тако често дајеш титулу ујака, у својим старим данима бламира? Ја не разумем ништа о тим стварима, а и ако се за њих интересујем, то ипак нисам никада имао времена, да се њима занимама. „О, времена а и воље доста, ујаче! смејаше се она. Ја се још добро сећам, када је тамо испод кухињског прозора — она показа руком на предњи део куће — стајао је један велики дечко са пуним џеповима шљунка и по читаве сате бомбардовао је ту стату-у са малим камичцима.“—

Ах, гле — та зар има још времена где сам и ја за тебе млад.“

„Некада, хоћеш да кажеш, ујаче! — у оно доба, када дипломатски фрак још није захтевао резервисано држање, где су се степенице каријере виђале само у магловитој даљини; у доба где је ватра и страст горела у твојим очима, и управљала твојим рукама — ја сам то осетила тамо!“ — Она показа на групу баштенског намештаја испод липа. — „Ко зна, у ком се углу сад непримећена распада бела ружа, за коју се тада са огорчењем и ватрено борило, као да је она била она лепа, плава девојка испод аристолихиског свода.“

Она виде са задовољством како је неколико пута црвенео и бледео. Од свију оних који су се господину министру in spe, будућем рођаку кнежевског дома удварали не би се јамачно ниједан усудио — да га на ту „младићску лудост“ опомене — она је то са задовољством чинила. Он се морао стидети, кад би упоредио ону прву ентузијастичку љубав са његовом данашњом себичношћу.

Али у ствари, застиђен или дирнут није изгледао. Он се обрте и погледа преко опустошеног ходника магазе, који је некада са својим дивним зеленилом уоквиравао најлепшу девојачку слику. Као неком мађијом нестаде свега. Зимзелен је одвукао са собом рушећи се кров и закопао све до најмањег листића у гомили рушевина, а девојка? Од како је тада, кроз ходник магазе, отишла у бели свет није је више нико видео, нити је пак што о њој чуо.

„Фатаморгана!“ говораше он полугласно за себе као изгубљен у успоменама на оно доба. Он се мало пре смејао помену о степеницама каријере, а и сада се тај осмејак појавио на његовим уснама и образи му лако порумeнише. „Не само ружа већ и једна плава пантљика, коју је ветар скинуо са плаве косе и однео је у двориште, неколико исписаних комадића хартије леже још заједно као верно очуване реликвије у тадашњем новчанику“, рече он мало ронично али ипак тронуто. Он климаше главом. „Да ли се још сећаш тога догађаја!“

Она се смејаше. „Та то није чудновато! Ја сам се у оном тренутку бојала тебе и твоје скривене јарости — тако штогод једно дете не заборавља исто тако, као ни акт самовоље, против кога очева правда устаје. Велики господин матурант увек је викао против харања и крађе, када су прсти Гретини крадом долазили у додир са бабиним тањиром са воћем, а сад он сам крадом, као лопов, пружа руку на имовину лепе Бланке и спушта је у свој буђелар.

Сад се и он смејао. „И од оног тренутка си ти моја противница“. —

„Не, ујаче, ти имаш рђаво памћење. Добри пријатељи нисмо никада били, ни пређе. Ти ниси никада трпео првенче твоје сестре. Тај је рачун увек тачно и поштено изравњаван.

Његово се чело, док је Маргарита говорила, смрачило, а и сада је остао озбиљан. „То би онда с тиме било свршено,“ рече он, „а ти ипак намераваш да тек сада са мном пречишћаваш рачуне.“ —

„Сада, када се трудим да те по звању и угледу строго респектујем?“ Она, смејући се, слеже раменима. „Као што изгледа ти ми узимаш за зло виц, којим сам те мало час опоменула на rosa blanka. Имаш и право, било је брзоплето, и не баш пуно такта. Али чудновато је; од како сам малопре са старцем говорила, стоји ми један тужан дан из моје младости тако јасно пред очима, да не могу да се отресем те успомене. Тада сам сликареву кћер последњи пут видела — била је бледа и уплакана, и бујна плава коса била јој је распуштена преко рамена...

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

* * *

је једна електрична жица у Главашевој улици и дохватила је коња фијакеристе број 21 и на месту га убила. Одмах су позвати радници електричног друштва, који су жицу везали и тако отклонили даље могуће опасности.

Прексиноћна олуја. Прексиноћна олуја била је таква, како се не памти одавно. На све стране ударали су громови, од којих је један ударио у дворник једне куће на Теразијама. Вели се да је по околини Београда почињена грдна штета; а највећу је штету јамачно претрпело наше јадно позориште, коме чак ни Богови од неко доба не желе добро, те су и овог пута осујетили кермес на Калимегдану, који би му јамачно доста велики приход био донео.

Није ни чудо! Ко се за позориште заузео!

Допутовао. Г. Симеоне Зеро, курир италијанског посланства, допутовао је из Удине.

Екскурзија. Јуче је отпутовао г. Никола Николић професор III београдске гимназије са 15 матураната исте гимназије за Фијуму.

За пок. Јанка. Српско омладинско коло „Узданица“ у Панчеву приређује данас свечану седницу у спомен и славу Јанку Веселиновићу. Програм ове свечане седнице је овај:

Ода Јанку од Милорада М. Петровића — декламује stud iuris Милан Лазаревић. *Некролог Јанку* — држи stud iuris Милан Л. Поповић. *О књижевном раду Јанкову* — говори cand. theol. Илија Ивачковић. *Биографске црте из живота Јанкова* — приказује Милорад М. Петровић. „*Самртна чаша*“ од † Јанка Веселиновића — рецитира Авдо бег Карабеговић. *О Јанку.* — из личних успомена — говори Др. Бранислав Станојевић.

Прослава пев. друштва „Јединство“. Јуче изјутра пропутовало је нишко певачко друштво „Бранко“ са 50 особа на прославу српског певачког друштва „Јединство“ у Бања-Луку.

Важне вести

—:—

Исправка

У 121 броју „Правде“ од 21. Маја ове године, штампана је белешка: „Српско дежурање,“ у којој се поред осталог износи: да просторије станичне нису ноћу осветљене, да су закључане и да дежурни званичници спавају тако, да се публика не уме наћи кад у Главну Телеграфску Станицу сврате после пола ноћи.

Поводом овога Главна Телеграфска Станица изјављује: да су њене просторије и њени послови тако удешени, да публика нема потребе да иде на други спрат њене зграде, и да се телеграми, а тако исто и рекламације телеграфске предају у свако доба на каси њеној, која се налази на главном улазу и на приземном спрату саме зграде. Правилником, међутим, забрањено је публици приступ у осталим Станичним просторијама, па и у апаратној дворници, и уредник Правде свакако из незнања или необавештености, огрешио се о прописе тога правилника што је тражио, да у те просторије уђе после пола ноћи. Што се тиче самог дежурања и начина како се у Станици врши, то је ствар чисто Станичне Управе и њених званичника.

Моли се Уредништво да ову исправку на основу чл. 14. закона о штампи, у своме првом наредном броју изволи оштампати.

Из канцеларије Главне Телеграфске Станице у Београду, 22. Јуна 1905. год. Број: 643.

—

Лордови

Јечи свуд, к'о пето звоно:
„Јаша нам је зорли горд!..“
Па зашто се тако поно?
Е, пост'о је: *Јаша — Лорд!*
Мистер Јашо од Шатронце, —
Честитамо нови мâл!
Ти си узор лордске лонџе,
И Никола идеал!

—

Гуњ и опанак — глупа ствар.

Ене! узвикнуше ових дана браћа самосталци, кад видеше да сељаци неће да чују за самосталске вође у капутима. — Па нисмо ми тако мислили! Ми смо вам говорили да не примате оне друге капуташе: старе радикале, напредњаке и либерале, а нас, народне људе, да примате. — Јок! јок! узвикује сељак. Нећемо ни вас. Они други су бар нешто и вредели, али ви баш ич!

Замислише се самосталци, па видевши да су забасали, почеше „џурукирати.“ Ено јуче „Дневни Лист“ донесе уводни чланак против „демагогије“ тврдећи: да код пуно људи, који су овамо демократи по политичкој боји, ако не по уверењу, све се своди на бенасту повику како је интелигенција упропастила Србију, и како у Нар. Скупштину треба слати само гуњ и опанак“ и да је „онај прави непријатељ сељаку који било из личних рачуна било из глупости *сваки час потрже изанђалу и глупу фразу о гуњу и опанку*“.

Дође сељак по своје!

ПРОТОПОПОВ и БАЛУГЏИЋ

—:—

Земун, 25. јуна.

Тамо преко код вас већ су сензације обична ствар, па ма не знам какве врсте биле. Тамо, на пример, у престоници Слободне Краљевине никога не изненађује кад се министри потуку на сред улице као какви наши донаујегери или кад се, на брзу руку, ипамарају угледни адвокати. Али замислите како је узбунио мирни и стереотипни Земун онај сукоб између једног руског пуковника и једног српског емигранта, који је био краљев секретар. Ми смо овде навикнути на тишину и мир, и, као праве бирократе, ужасни смо противници сукоба, где, Боже сачувај, може бити и крви. Па после, што је најглавније, ми Срби овде имамо сасвим друго мишљење о Српству, па нам је врло криво, кад се ко од Срба овде осрамоти, а нарочито ако је тај Србин из Слободне Краљевине.

За пуковника Протопопова дознали смо тек кад смо читали у престоничким новинама да га је Краљ примио у аудијенцију и кад је дошао овамо у Земун, или, тачније речено, кад су га из Београда протерали. Он је одсео овде у кафани код „Црног Орла“ у једној соби са једним српским новинаром, који у Земун није дошао својевољно. Не знам како, али се на једном почеше по Земуну проносити гласови како је тај пуковник стари знанац краљев и како међу њима постоје неки рачуни из прошлости, како је Протопопов сада дошао у Београд да те рачуне наплати, да је због тога био у двору смелији него што то пристојност налаже и да је због тога из двора најурен и протеран у Земун. Протопопов био је врло огорчен кад је амо стигао и претио је, да ће преко јавности испричати своје раније односе са Краљем не штедећи при том никога. Чак је тврдио, да ће то потврдити и документима која су још у његовим рукама. Јамачно због тога је и желео да се упозна са г. Балугџићем, јер је истога вечера, кад ће се тај скандал десити, молио оног српског новинара, који није својевољно дошао у Земун, да га с њиме упозна. Г. Балугџић је већ био дознао шта пуковник прича по Земуну, јер су се напила два врло услужна Србина, један трговац и један банкарски чиновник, који су му то, на врат на нос, испричали.

22. у вече била је лепа башта у хотел Централу дупком пуна. На једном се диже г. Балугџић са својега стола и позове пуковника. Пуковник устаде и тако су обојица стајала један према другом. У часу почеше један другом добацивати реч: швиндлер. Музика престаде да свира, свет се згрануо од чуда и очекивао да ће се та два ратника ухватити за гушу и ту одмах, у самој башти пред светом, поделити мегдан, Г. Балугџић је био блед као крпа и непрестано је понављао швиндлер, а пуковник је такође употребљавао исту реч и држао неке хартије на које се јамачно позивао.

Г. Балугџић је енергично — како он прича — тражио од управника вароши Земуна, да се протера Протопопов, али то му није пошло за руком, јер се управник уверио из пуковникових докумената, да он није објекат за протеривање. Баш на против, како ме овде уверавају, управник се понашао према пуковнику врло љубазно и учтиво као према сваком другом човеку високога положаја.

Истога вечера неко омалено буцмасто створење дошло је из Београда и предало пуковнику знатну своту новаца не зна се од кога. Пуковник је тај новац примио и веле да је том буцмастом човеку рекао: „реците, да је ово тек четвртина од онога што ја имам да примам и да је носач, који ће ми носити пртљаг, десет пута поштенији од онога што је овај новац послао.“ Он је после написао неколико писама, легао да се одмори и сутра ујутру је отпутовао.

Ето тако се овде прича. И сад човек, хтео не хтео, мора овако резоновати: или је тај Протопопов збиља пуковник који има нека посла у двору, па је зато примљен у аудијенцију, и онда је цела ова афера, која се њему десила, загонетна, и њу би што пре требало одгонетнути, или је швиндлер и онда настаје питање: а од куд швиндлер у двору?

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

—:—

Београдском Дух. Суду.

Сазнали смо, да је Богосав Петровић, сврш. богослов и дојучерањи полициски практикант, постављен за капелана своме оцу Марку Петровићу проти града Београда.

Како закон о цркв. властима изрично прописује, да „епархиски епископ, по саслушању епархијског духов. суда, решава коме свештенику да се даде капелан“, то се овим обраћамо београдском Духовном Суду са питањем: како је могао дати мишљење, да се Богосав рукоположи за капелана своме оцу, кад је имало далеко пречих кандидата за ово место и чиме је суд образложио то своје мишљење?

Ако Духовни Суд у року од 10 дана не одговори на постављено питање, сматраћемо, да је Духовни Суд *намерно погазио закон*, идући на руку амишности проте Марка.

?

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

—:—

„Тужилац ухваћен у све четири.“

Тако се зове књига у којој је Божа Живковић овд. индустријалац изнео податке о спору који води са министарством војним поводом тога, што је министарство одузело од г. Живковића право да може учествовати у набавкама војних потреба.

МУДРЕ ИЗРЕКЕ

—:—

Не само да је тешко у овоме свету наћи истину, но је се човек мора и одрицати.

Раел.

—

Истина није покварена женска, која се баца на груди и ономе који је не тражи, но на против, она је лепотица чије пажње није сигуран ни онај, који јој све што има жртвује.

Шопенхауер.

—

Нема можда ни једне истине која неће наћи некога коме се она неће допасти.

—

Број бракова који се годишње склапају, не одређује се по расположењу и вољи појединаца, но по великим општим чињеницама на које појединци не могу утицати. Сада је утврђен факат, да женидбе стоје у тачном и утврђеном односу према ценама о житу.

Истина се врло често, што но кажу, баца у засенак али се она никад не гаси.

Ливије.

—

Реч истине звони просто и неокићено.

Еурипид.

—

Лаж може да победи али тријумф лажи, тријумфује једнога дана.

Маколај.

НАРОД

—:—

Веруј, народ никад не стари и никад се не памети; народ остаје увек дете.

Гете.

Чувајте се ви, који хоћете народ да одржите у незнању, јер ви сте у највећој опасности од тога; зар не видите како се лако неразумно живинче претвара у бесну животињу.

Мирабо.

—

Народ не спада у оне љубазнице, које добијају у лепоти кад се у неглижеу покажу.

Етвеш.

—

Несрећа може наступити само кривицом других али понижен може бити један народ само својим сопственим делима. Страна најезда причињава штету али не може нанети срамоту. И народи као ни појединци не могу се обешчастити ако остану себи доследни.

Јавно мњење подлежи исто тако страсти и незнању као и владар, шта више, добије ли оно власт у шаке, оно је много више наклоњено растројству од владара.

Штал.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

(25. јуна.)

Токио. Јапански посланик и пуномоћник за мир Камимура путује сутра у Сједињене Државе. Кацура ће привремено управљати министарством спољних послова.

Феодосија. Контраторпедњача што гони „Потемкина“ свратила је амо да узме угља. Посада је састављена једино од официра и има наредбу или да принуди „Потемкина“ на предају или да га потопи.

„Потемкин“ је пустио енглеску угљарицу да оде, а после је и сам отпутовао. У вароши је мирно.

Сајгон. Власти су нашле на немачком пароброду „Лицуну“ ратну муницију. „Лицун“ ће остати узапћен под надзором у Сајгонској реци као и енглески пароброд „Carlysle.“

Цариград. Капетани енглеских бродова причају, да су видели побуњену оклопњачу „Потемкина“ где крстари на 16 миља пред улаз у Босфор и плови на исток. Исто се тако пронео глас да „Потемкин“ плови на Цариград. Услед узбуђења које је завладало становништвом, султан је послао две торпедњаче с Ахмед-пашом, шефом поморског ђенералштаба, у Силакли, станицу за угаљ с наредбом да се „Потемкину“ да угаљ и храна ако потражи, да би се избегао сукоб с њим. После је први секретар султанов Таксин-паша, добио званичну депешу турског консулата из Одесе, да је „Потемкин“ дошао пред руску варош Феодосију, и да прети да је бомбардује. По званичним извештајима „Потемкин“ није у турским водама, али се страхује да ће тамо доћи. Утврђења у Коваку добила су наредбу да га потопе ако се тамо појави.

Петроград. Генерал Лињевић јавио је накнадно да је битка код Сантваице отпочела у 9 часова изјутра. Једна руска колона зашла је дубоко међу јапанске редове и добила је наредбу да се придржава главног одељења, али је ту наишла на велике препреке и није могла извршити напад. У 7 часова у вече та колона нападне на утврђену јапанску позицију и заузме је, пошто је уништила читав један јапански пук. Јапанци су се повукли, а пошто су добили појачања прешли су опет у борбу, али нису могли ништа учинити. Увече наше је одељење добило наредбу да се повуче. Јапански су губитци врло тешки. Руси су запленили много муниције. На руској страни има много тешко рањених, из чега се даје закључити да Јапанци употребљавају дум-дум гранате.

Одеса. *По једном телеграму из Севастопоља, отишла је црно-морска флота да тражи „Потемкина“ и да га или ухвати или потопи.*

Петроград. *„Регирунгсботе“ објављује комуникацију, којом се извештава о нередима у Лодзу, и вели да су ти нереди изазвани агитацијом пољских јеврејских социјалиста.*

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

25. Јуна 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·26	20·27	20·25
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30¾	212·01	212·12	212·01
Лутриски 2% лоз	—·—	114·—	113·—
Дувански лоз	—·—	22·—	21.50
Немач. марке 100 ал. за дец. и јан.			

Кућа са 8—10 соба, здрава и удобна тражи се на 5 година а евентуално и да се купи.

Адреса K. Pos teres tanto Београд, посредници искључени. 2—6

За Абацију

Ко жели да неко време проведе на мору у **Абацији** а да има удобан стан, добру храну, купање, нека се обрати писмено или усмено

М. Стајићу
Двор. књижару

2—12

КАДЕ ЗА КУПАЊЕ

свију врста и величина, од најбољег материјала и по умереној цени, израђује радња: **ЈОСИФ БЕРГЕР**, Београд—Теразије. (Телефон бр. 15.)

54,—1—10.

ПРВА СРП. КРАЉЕВСКА ПОВЛ. ФАБРИКА КУФЕРА

Димитријевић и Алексић

у Београду — Фрушкогорска ул. бр. 10.

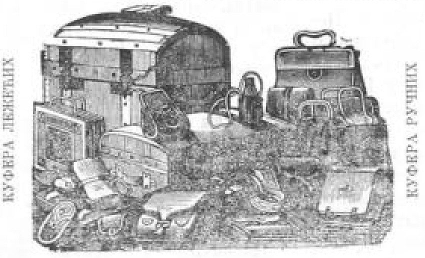

Главно стовариште Васина ул. бр. 18.

Радуј се и не очајавај путниче. У место доскорашњих тешких и неспретних страних израда, фабрика се побринула да те снабде са практичним, истрајним издржљивошћу, по лакоћи јединственим лежећим и ручним куферима од најмањих па до највећих. Кувера лежећих има од 5—150 дин. Куфера ручних од 2·20 — 80 динара комад. Торби ручних свију сорти: школских, ловачких и за пијацу. Кајиша, за плед. камашни платнених и кожних, фишеклија, ловачке футроле за пушке, цилиндере и женско рубље; новчаника, буђелара све сорте, и свију осталих артикала што у ову струку спадају; све у најбољој изради.

Конкуренција је искључена. Наше израде одликоване су на бечкој изложби 1894. год. сребрном медаљом, на смотри београдске изложбе у 1895. год. златном медаљом, и на пожаревачкој изложби 1895. године златном медаљом.

— Ценовнике на захтев трговцима шаљемо бесплатно. Поруџбине извршујемо брзо и тачно.

С поштовањем
Димитријевић и Алексић
фабриканти куфера.

Фарбе, Фирнајза, Лака, — Четака за фарбање и моловање — Лак-фарбе за патос — Брунолина за мат намештај — Боја — Четака и платна за живопис — Сребра — Злата и позлате — Нових мустара за зидове — Сав молерски и фарбарски прибор — Сав каменорезачки материјал

ПРОДАЈЕ

Д. М. Ђорић у Београду

спрам споменика Кн. Михаила

Ценовник са 60 слика и пуно корисних упустава шаљем свакоме на захтев бесплатно. 6—10

СРЕЋКЕ ЗА 30-то КОЛО

ВЕЛИКА ОВЛАШЋЕНА ПРОДАВНИЦА СРЕЋАКА СРПСКЕ ДРЖАВНЕ КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ

Кокановића и Васића у Београду

препоручује п. п. свој велики избор ових срећака којих ће вучење I. класе бити:

8. Јула 1905. године.

Државо српска јамчи играчима за исплату добитка.

Позивама п. п. да се за куповину срећака изволи обратити нашој фирми, где ће у сваком погледу најсолидније бити услужени.

Налоге упућене на нашу фирму извршујемо одмах по пријему уплате а по вучењу и званичну листу шаљемо.

Уплате из Србије и из иностранства најлакше и најјефтиније је слати поштанском упутницом.

Цена је срећкама целој **24**, половини динара **12**, четвртини **6** и осмини динара **3**.

Планове ове лутрије и сва обавештења на захтев шаљемо бесплатно.

Београд, јуна 1905. **Кокановић и Васић**
52 5—10 Овлашћени продавци срећака у Београду.

Велико стовариште

планинског Пиротског и чувеног капаоничког кашкаваља сира добила је радња

ДОБРОСАВА ИЛИЋА — УЖИЧАНИНА

КРАЉА МИЛАНА УЛ. БРОЈ 121 ДО КАФАНЕ „ТАКОВСКОГ ГРМА„

НА ВРАЧАРУ

продаје од данас од једне погаче па на више Пиротски по 1. дин. а Копаонички по 1·10 кило, како продавцима тако и мојим поштованим муштерија. У унутрашњост шиљем сваком на захтев уз доплату.

51 7—13

Ожалошћена породица

† Јанка Веселиновића

изјављује своју искрену захвалност многобројним учесницима његова погреба, који се, из места, околине и удаљених крајева потрудише да личним или писменим путем узму учешћа у нашем заједничком болу. Особиту захвалност изјављујемо г. Павлу Маринковићу, власнику „Правде“, који се, гоњен искреним пријатељством према Јанку, нађе последњих дана и у последњим његовим часовима крај самртног му одра, Јанку на утеху, а нама на помоћ.

Много смо захвални г.г. Велимиру Савићу, свештенику; Сими Матавуљу, књижевнику; Ж. Дачићу, секретару Универзитета; Ценићу цаpинику; Бошковићу учитељу; Р. Домановићу, књижевнику; Радосављевићу и Петровићу, учитељима; Давиду Николићу, изасланику Радничке Задруге; Гавриловићу, глумцу; и Маринковићу, који се онако топло на растанку с Јанком опростише. — Корпорацијама што своја изасланства на погреб изаслаше; Начелнику окружном и среском, и милим нашим Мачванима, који се у онако великом броју на погреб драгог нам покојника искупише.

22. Јуна 1905. год.
Београд.

Милош Веселиновић
свештеник.

ДЕВОЈАЧКИ ВАСПИТНИ ЗАВОД У БЕЧУ

(Пансионат)

СОПСТВЕНИЦА И ДИРЕКТРИЦА

ХРИСТИНА ЈОВАНОВИЋ

Wien. VIII. Lerchenfelderstr. 66.

Овај најновији, по свима хигијенским и педагошким захтевима удешени завод установљен је у циљу, да својим питомицама пружи свестрано образовање и васпитање.

Све предмете у овоме заводу предаје наставничко особље, снабдевено државним испитима. За изучавање француског и енглеског језика питомице имају у заводу француску и енглеску васпитачицу, а исто тако и за музику, живопис, играње и женске радове, ангажовано је стручно наставничко особље.

Сам завод, који је снабдевен са пуно укуса са свима удобностима, налази се у центру вароши, на дивном положају, са великом хладовитом баштом.

Цена пансиону заједно са школарином износи годишње 1200 круна са додатком од 50 круна за ситне трошкове.

Пошто је број питомица за пријем ограничен, то је потребно да се пријаве у што краћем року упуте сопственици завода, која ставља родитељима и стараоцима на расположење проспекте и детаљна обавештења.

Обућа

од платна сопствена израда може да се добије у обућарској радњи код

„ВЕЛИКЕ ЧИЗМЕ“

Васина улица 11. Београд.

Женске ципеле по 3·— дин.
Мушке ципеле по 3·50 дин.

Антон Сабо
обућар

46 7—20

Уредништво „Правда“ прима огласе по умереној цени.

БУРАД ПРАЗНА И БАЧВЕ

У Винарској радњи М. Јовичића и Сина на Сави има већа количина разне величине на продају.

45 8—20

СРПСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

У БЕОГРАДУ.

Прима улоге на штедњу и тек. рач. са каматом 6 од сто год. по споразуму.

Управа

Власник **Павле Маринковић** Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . 4 дин.

Излази сваки дан
из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
—
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист
слати администрацији
„Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 154. БЕОГРАД, СУБОТА 2. ЈУЛА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Нашим претплатницима и скупљачима претплате

Почетком овог месеца почиње треће тромесечје претплати за „Правду“. Молимо све наше пријатеље да похитају са шиљањем претплате, јер ћемо бити принуђени да обуставимо шиљање листа сваком оном који нам претплату за два-три дана не положи.

На ово обраћамо нарочиту пажњу нашим повереницима, који су из пријатељства и љубави према „Правди“ узели на себе дужност да се старају о благовременом прикупљању претплате.

„Правда“

Господину ЉУБОМИРУ СТОЈАНОВИЋУ

председнику министарства и Министру Унутр. Дела
Београд.

—:—

Господине Министре Председниче,

Заузети изборном борбом, која је данас у Србији у највећем јеку, Ви сте, свакако из недовољне рутинираности у управљању државним пословима, са свим изгубили из вида оно, о чему би требали на првом месту, као шеф краљевске владе, да водите рачуна: *о угледу земље и достојанству круне.* Уредништво „Правде“, које Вам је већ једном овим путем обратило пажњу на једну опасност, коју сте Ви били превиделли, сматра за своју дужност да Вам и сада укаже ту услугу, тим пре, што је код оног првог случаја констатовано, да сте Ви, поред свих својих мана, ипак човек који је вољан да послуша и противников савет, што је, свакако, лепа особина код човека који је дошао на управу земље више благодарећи стицају околности, но својој политичкој спреми и државничкој умешности.

Уредништво „Правде“ појми положај у коме се Ви, Господине Председниче Министарства, налазите, и разуме побуде које Вас у Вашем раду руководе, као што зна и разлоге са којих је Ваш рад једностран и за опште земаљске интересе недовољан, па чак и штетан. Сматрајући себе као шефа Владе, која има само једну дужност, *да изврши изборе у земљи,* Ви сте сву своју пажњу сконцентрисали на поље избора, трудећи се да, колико толико, доведете у склад двоје: *и да осигурате својој странци изборну већину и да очувате устав — колико толико — од грубљих повреда.* То је бесумње врло похвална тежња, за коју би Вам „Правда“ прва изјавила благодарност, кад би то био једини и најважнији посао који Ви и Ваши другови у кабинету имате да обавите. Но, како то није једина Ваша дужност и како сте Ви, оваквим својим једностраним и непотпуним схватањем своје дужности, пренебрегли главније интересе државе; интересе који су од трајније вредности и судбоноснији по опстанак Србије у својству уређене државе, то „Правда“ сматра за потребно, да Вас на праву Вашу дужност упозори.

Ваша и Ваших другова дужност, Господине Председниче Министарства, не састоји се само у обављању избора за Нар. Представништво, но у управљању свима државним пословима, и то тако, да се ни један од њих не пренебрегава, а још мање да се један запоставља за рачун другог. Мислимо да није потребно указивати на то, како је кабинет, коме Ви стојите на челу, све државне послове пренебрегао и како су Ваше колеге у кабинету обратили свуколику своју пажњу једино идућим изборима и припремама за исте. Нема спора да то не служи интересима земље као ни интересима народа, али, о томе у овај мах нећемо да говоримо, јер није реч о Вашим друговима у кабинету, но о Вами, Господине Председниче Министарства. Заузети и збуњени питањима више партијске но опште, државне природе, Ви сте, Господине Председниче Министарства, дозволили, да се на рачун угледа Србије, и на рачун достојанства носиоца круне краљевине Србије, из једног, истина мало необичног, али за то ипак безопасног питања приватне природе, развије читав један скандал, од кога данас брује цело јавно мњење европско на срамоту Србије.

Не велимо да сте Ви то хотимице учинили; на против, готови смо признати да је све то потекло отуда што сте Ви невични управљању државним пословима и што нисте начисто са питањем: где носилац круне престаје бити приватан човек а где постаје једно исто са круном и земљом. Да сте са овим питањем били начисто и да сте у управљању државним пословима мало умешнији, уверени смо, да би европско јавно мњење било лишено задовољства да са српским владалачким домом испира уста, а ми би сви били поштеђени од подсмеха коме смо данас у пуној мери изложени. Јер у томе случају, Господине Председниче Министарства, п.пуковник Протопопов не би могао бити примљен у аудијенцију, а да Председник Министарства и Министар Унутрашњих Дела не зна ко је он и шта хоће.

Уредништво „Правде“ неће да улази у испитивање јесу ли потраживања п.пуковника Протопопова оправдана или не. Уредништво „Правде“ неће ни да се упушта у коментарисање онога шта је по овој афери саопштавано надугачко и нашироко по разним листовима. Али, уредништво „Правде“ хоће да констатује, да је Вашом неумешношћу, Господине Председниче Министарства, створена једна скандалозна афера, која убија углед земље и крњи достојанство носиоца круне, и да Ви, Господине Министре, ни до овог часа нисте ништа предузели, да се та афера уклони из јавности.

Ви ћете се, Господине Министре, можда чудити овој нашој оптужби против Вас, сматрајући је као неосновану и неумесну. Ви ћете можда рећи да Протопопов није имао ничег званичног ни с Вами ни с двором и да је све оно, што је он с двором имао, била приватна ствар између њега и Краља Петра. Радо признајемо да је то у истини тако, али, што не можемо признати као приватну ствар, то је начин на који је цела ова афера извођена. Докле је год оно, што је Протопопов имао са Краљем Петром, остало између њих двоје, све дотле је то била њихова приватна ствар. Али, чим се у ту ствар умешала полиција и јавно мњење, та је ствар изгубила свој приватан карактер, и Вами, као шефу одговорне Владе, дужност је налагала да учините све што је могуће па да се из те приватне ствари не изроди општи скандал.

Ви то нисте учинили, или тачније речено, Ви сте целу ствар својом неумешношћу упутили у стазе скандала. Јер, место да сте ствар испитали и регулисали хладно и објективно, Ви сте преко Вашег Пресбироа јавили јавном мњењу, да је Протопопов непозната личност, свакако умоболна, и ако у Београду има маса света која тога човека зна као храбра војника из наших ратова и паметна човека из виших друштвених класа. На тај начин Ви сте целу ову ствар прејудицирали, и прејудицирањем ударили темељ скандалу, који данас бруји по целој Европи.

Но, као што рекосмо, све је то последица Ваше неумешности и нерутинираности у управљању државном пословима и с тога зато треба да носи моралну одговорност онај који Вас је на тај пун одговорности положај уздигао. Ми с наше стране хоћемо још само да Вас упозоримо на то, да Ви, као шеф Владе, још имате времена да своју погрешку поправите и да Вам скренемо нарочиту пажњу на потребу да се то учини. Затражите од меродавних да Вам изложе право стање ствари, па га изнесите, јер ма какво да је, оно не може бити горе од оног што страни листови — „Пестер Лоід“, „Вечерња Пошта“, „Берлинер Локал Анцајгер“ и т. д. — пишу и што се по вароши шапуће. На тај начин Ви ћете своју, свакако нехотичну, погрешку донекле поправити, и тиме учинити велику услугу: и угледу земље и достојанству Круне, а то свакако и Ви желите.

„Правда“.

ПОЛИТИЧКЕ ЈУДЕ

—:—

— НАСТАВАК —

У удешеном „дневнику“ Вукашина Петровића, стоји како је он подневши оставку министарства, „у наступу једног сарказтичног расположења“ предложио за председника министарства мене, и именовао извесне личности за министре; па је краљ, ђоја зачуђен овом кандидацијом, назвао мене „кретеном“ и бацио листу на патос, али је вели ипак по његовој „сарказтичној кандидацији“ поверено било *Алекси Слово Јовановићу*, образовање новог министарства и тд. и тд.[1] Све лаж до лажи.

Крајем јула 1902. године, поникла је у редакцији књижевног листа „Кола“ мисао, да се за једанаести септембар, као рођендан краљице Драге, приреди угледни ванредни број листа. Радови би се штампали као манускрипт писаца. Радо се одазовем овој намери као стални сарадник листа, и спремим чланак. Његова је садржина одговарала цељи прославе, објективним податцима о постанку мога министарства, и његовом раду до венчања краљевског пара. Жеља се редакције из неког разлога не оствари, а ја свој чланак предам редакцији „Малог Журнала“ који га донесе у свом 248. броју исте године, под насловом „Патриотска успомена“. У чланку су јасно представљени моменти политичке провизорије до састава мога кабинета 12. јула 1900. године, и услови под којима је кабинет постао, са напоменом да сам изабран за министра председника по договору између краља и двојице мојих доцнијих другова у кабинету. *Чланак је нашао одличног одзива у читалачкој публици; и проверен за живота краља Александра у свима тачкама, важи данас као апсолутна истина.*

Идуће године, изазове ме гадни чланак Владана Ђорђевића „Последњи Обреновић“,[2] те средим целокупне белешке из доба свога министарства *на основици поменутог чланка у Малом Журналу,* и станем штампати своје мемоаре под насловом „*Министарство Алексе С. Јовановића*“. Намера ми је била, с једне стране да оповргнем отрцане лажи Владанове, што сам и постигао; а с друге, да очувам историјски догађај од 8. јула 1900. год. у целини и потпуној светлости, на основи званичних писмених доказа и сведочанстава веродостојних савременика. И у томе сам потпуно успео. *Тим начином, поставши неоспорни историјски материјал, моји податци искључују изопачивања и лажи.*[3]

Оставка Михаила Поповића министра финансија у Вујићевом кабинету, нотирана је у броју 63. *Српске Заставе* од 1902. године, напоменом: да је и последњи остатак бившег Јовановићевог министарства отишао, пошто је показао све што зна и уме у политичком животу; да Поповић дуго не ће бити заборављен, и по неким стварима увек ће се помињати његово име; и да се његовом оставком не прекида одговорност, јер је он из онога друштва, које ће тек имати да полаже рачуне о свом раду и т. д. Претња је поновљена у броју 71. *Српске Заставе* исте године, провидном алузијом да се омаловажи краљев брак са госпођом Драгом. *Мале Новине* од 10. априла опет исте године, објаве Заставину намеру као недостојну и непатриотску, нагласивши да Јовановићев кабинет не може одговарати ни због тога, што су и Јовановић и Лаза Поповић бивши министар унутрашњих дела, ушли у кабинет од 12. јула 1900. године, *поглавито по препоруци Јована Авакумовића директора Српске Заставе.*

---

[1] *Штампа*, бројеви 164—169 тек. године.

[2] *Вечерње Новости*, бр. 187. и 188. од 1903. год.

[3] *Вечерње Новости*, бр. 228., 229., 230., 231. и 333. од 1903. године; бр. 87. и 296. од 1904. год.; бр. 1., 18., 37., 60. и 158. од 1905. године.

На Велики Четвртак однесем уредништву *Малих Новина* исправку, у којој је стајало, да нисам дошао на министарску столицу по препоруци Авакумовића, него је при образовању мога кабинета и он улазио у извесну комбинацију *по мојој молби.* Позвао сам се на самог Авакумовића и Симу Несторовића председника Народне Скупштине, да својом сведоџбом опровргну моје речи, ако не говорим истину. Пера ми рече, да се исправка може штампати тек по Ускрсу због нагомиланог посла, додавши да му се чини да јој нема места: прво, што је навештен *са меродавне стране*, да ме је доиста Авакумовић препоручио за министра председника; и друго, што му се чини да је све једно за саму ствар и часно за обојицу „препоручио Јоца Ацу, или Аца Јоцу.“ Одбијање тако незнатне услуге, која по новинарској дужности треба да се врши предусретљиво и брзо изгледало ми је загонетно. Пошто нисам био сагласан са Периним објашњењем, оставим му и исправку, с молбом да је ускоро штампа. Он обећа.

Алекса С. Јовановић

(наставиће се)

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Русија и Немачка.

Бивши председник француске коморе, Пол Дешанел, објавио је ових дана један чланак о дипломатским односима који су наступили између појединих држава у току руско-јапанског рата, па, говорећи о овим односима између Немачке и Русије, вели:

„Немачка има три веома важна разлога да подржава Русију. Пре свега Немачкој иде у рачун да се Русија забавља на далеком истоку, како би она сама била слободна у своме кретању на ближњем истоку. Друго, Немачкој је потребно да раздвоји Француску од Енглеске и треће она тражи пута и начина да се приближи Француској. Немачка би радо хтела да се склопи и опет једна заједница између ње, Француске и Русије, слична оној при закључењу мира између Јапана и Китаја 1895. године. Немачка је гурала Русију на далеки исток и не престаје то ни данас радити, јер Русија, везана у Азији, оставља Немачкој улогу господарства у Европи.“

Прелазећи на односе између Русије и Енглеске, Дешанел вели, да ни Енглеска нема рачуна да Русија ослаби на рачун снажења Јапана. И Солсбери и Балфур увек су се изјашњавали у томе смислу: да у Азији има довољно места и за Русију и за Енглеску. Енглеска мора једном увидети, да је страх од Русије због Индије неоправдан. Сада она већ има разлога бринути се због пажње, коју на се привлачи Јапан у Индији. Још мање — по мишљењу Дешанела — разлога има Енглеска да растура руско-француски савез. Она би иначе рескирала да створи Јапану доминирајући утицај у Китају а друго она би на тај начин омогућила склапање савеза између Немачке, Француске и Русије, и то на широј основи но што је био онај од 1895. године.

О РАТУ

—:—

Китајски захтеви.

Из Вашингтона јављају, да је китајска влада упутила председнику Рузвелту једну ноту, у којој тражи да и китајски делегати учествују у преговорима за мир, који се воде између пуномоћника Русије и Јапана. Рузвелт је о овоме захтеву известио одмах руску и јапанску владу и, како изгледа, обе су тај захтев одбиле као по све неумесан. По једној депеши из Вашингтона, Јапан је изјавио да ће он у преговорима за мир тражити да се Манџурија врати Китају и да ће тај захтев заступати јапански представник. Јапанска влада не види никакве користи од учешћа китајског пуномоћника у преговорима за мир и зато га и не прима.

Јапанци на Сахалину.

Из Сахалина јављају, да Јапанци тамо све више и више напредују. По последњим извештајима Јапанци су за ова четири дана прешли 170 километара, тако да се сада налазе још на 300 километара далеко од Александровска, главног места на Сахалину.

Њихове трупе тако су бројно надмоћне, да је гувернер Сахалина издао наредбу, да се нигде руске трупе не упуштају у битку, него да се непрестано повлаче. Види се, да су Јапанци одмах после битке код Цушиме помишљали на Сахалин и да су све за тај поход спремили. Очевидно је, да је њима стало до тога, да при преговорима о миру могу да укажу на ту околност, да су заузели и руску територију. Владивосток им не би за ово кратко време пао у руке, па су се зато и решили да иду на Сахалин, где им је успех лак и сигуран.

Балкан

—:—

Гостивар, 28.—VI—1905.

Пре десетак дана одметнуо се овдашњи грађанин Содик у качаке. Содик има својих 45 година и власт се сад тек сетила да га узме у војску. Содик је тражио од кајмакама да га не узимају него да има синове у војску, али кајмакам није хтео да попусти. За то једног дана пошље неколико војника са официром да приморају Содика, али овај гурне официра, опали му неколико шамара и кроз војнике побегне. Целу фамилију је склонио и сад је саставио чету од Дебрана. Највише прети кајмакаму и коласу, али доста ће од њега проплакати и Срби и сви хришћани. Он је до сада радио колима од Гостивара до Скопља па свакога зна. Због тога се сви овде од њега боје и сваки стрепи.

Воден, 29.—VI.—1905.

Две комитске чете сукобиле су се близу Водена код места Ђулешана. По својој прилици ове чете су биле једна грчка а једна бугарска. На глас пушњаве дошла је војска, али обе су се чете повукле и побегле, а војска је отишла за трага за њима. С обе стране има доста мртвих, нађено је скоро 25 трупова комитских, има више Грка мртвих.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

Председницима бирачких одбора. *На основу распореда, одштампаног у 120. броју „Српских Новина“ од 1. јуна ове год. и 136. броју истих новина од 23. јуна, којим су од стране Државног Одбора одређена извесна лица за председнике бирачких одбора, за поједина гласачка места, за избор Народних Посланика на дан 10. јула ове године; управа града Београда издаје лицима из Београда уверења о њиховом постављењу.*

Да би свима благовремено могла издати уверења, Управа позива сву Господу, одређене председнике, који до данас нису примили оваква уверења, да се одмах јаве управи ради пријема истих. У исто време, позива и ону Господу, која су примила уверења, али су доцније разрешени ове дужности и на њихово место друго лице постављено, да добивено уверење врате.

Реактивирам. Г. Борисав Николић, инжињерски поручник у оставци, враћен је према одлуци Државног Савета у дејствителну службу са истим чином и рангом који је имао.

Депутација среза звишког. Јуче је била код министра унутрашњих дела депутација грађана среза звишког, на броју око педесеторице њих, да умоле г. министра да им врати за среског начелника г. Живојина Илића, бив. ср. начелника звишког, који је пре неки дан отпуштен из државне службе.

Из Управе фондова. Управни Одбор Управе Фондова предложио је министру народ. привреде деветорицу својих чиновника за унапређење. Тројица од предложених чиновника стекли су право на унапређење још у мају месецу пр. год. Министар је унапредио свега двојицу од предложених чиновника, који су тек у овој години стекли право на унапређење. Један од унапређених је школски друг министров.

Овакав рад министров и равнодушност Управног Одбора према неправедном решењу министровом, изазвали су незадовољство међу свима чиновницима Управе Фондова, што ће имати рђавих последица по саму установу.

Управни Одбор има могућности да протествује противу овако неидеалног поступка члана једне идеалне владе и убеди га, да су вредноћа, савесност, поштење и марљивост претежнији од личног пријатељства.

Војна Академија. Питомци Војне Академије и слушаоци вишег курса њеног завршили су 30. прошлог месеца овогодишње своје испите и сад се крећу на практична путовања.

Од питомаца ни један није одбијен, а има их неколицина који ће поновити поједине испите; у опште, успех је и код питомаца и код слушалаца вишег курса врло добар.

Сада ће питомци прве и друге године бити размештени по трупама београдског гарнизона, ради практичног вежбања у строју, питомци III године иду на премеравање, са маршрутом: Аранђеловац—Рудник—Крагујевац—Паланка—Београд; питомци IV. године решаваће задатке и вежбаће се у крокирању, а маршрута ће им бити: Крушевац—Ваљево—Крагујевац—Аранђеловац—Младеновац—Београд.

Прва година слушалаца вишег курса разместиће се по трупама београдског гарнизона, ради практичне спреме, а слушаоци друге године отпутоваће на решавање тактичких задатака.

Француски народни празник. Јуче је француско посланство славило свој 14. јули, као дан када је 1789. год. париски народ заузео и разрушио Бастиљу.

Прослава тога народног празника извршена је у француском посланству на уобичајени начин, са благодарењем и примањем гостију.

Стечај за Историју Срба. Министарство просвете расписало је стечај за

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

(НАСТАВАК) 62

И ту под страним, расцветаним биљем, које окружаваше сребром окован ковчег богате жене, како причају, први пут господин Јустус Лампрехт видео је лепу Дору. Она је била кћи једног далеког пријатеља, који је после своје смрти у тестаменту наименовао господина Јуста за њеног тутора. И говори се, да су једне вечери стала једна кола пред Лампрехтовим вратима, и пошто се нико није бринуо за кола, и ако је ужасно много људи ишло у јако осветљену кућу, то је млада девојка изишла из кола и отишла са људима уз степенице, док није стигла горе и стала са ужасним погледом пред одар умрле госпође.

То је био први пут што је она ушла у кућу свога будућег супруга, и један сасвим рђав знак и већ и због тога морало је доцније тако бити, да је после три године на том истом месту положе на мртвачки одар, као једну лепу фигуру од воска са њеним мртвим анђелчетом на руци, покривена мирисавим цвећем и ако је то било у сред зиме; а бела свила њене самртничке одеће ширила се преко ивица од мртвачког сандука. То људи још и данас један другом причају...

Отада је још неколико мирних лица на том месту опевано: очеви и синови, мајке и кћери, сви су се одмарали на тој столици и као промене ради после старачких, изнемоглих и од живота већ уморних исељеника из те куће, лежало је на том месту још неколико, пре времена и у цвету младости умрлих лепих младића. Али мртваца, као што је био овај последњи Лампрехт, то место још није угостило. Све старице, које су се с муком пењале уз степенице, уз гомилу радознала света, могле би то исто рећи; оне нису целог свог живота ни једанпут изостале, кад год би се у Лампрехтовој кући одигравао овакав један жалостан догађај. И оне су имале потпуно право кад су тврдиле — та тај човек је лежао ту као да ће сваког трепутка устати зачуђен са своје чудне постеље, отрести са себе цвеће и протежући се с потсмехом посматрати својим очима скупљене љубопитљивце...

Па и други, људи, који шапутаху међу собом, имали су такође право кад су рекли да је с његовом смрћу сломљен и последњи моћни стуб куће — шта ли ће сада да буде? Сенка, дугачка и мршава, са танким вратом у једном крутом оковратнику и трљајући суве прсте од непрестане хладноће, која се шетала горе доле, била је тако јадна поред огромног мртваца, да се на тога наследника није могло рачунати.

Бојао се да ће страх од тако нагле наступеле катастрофе и код њега бити очајан: али изгледа да он није био баш тако жалосан; изгледао је више зачуђен и констерисан и првог дана ишао је као у сну. После тога је хладноћа његовог бића на људе у контоару још хладније утицала и код те присебности и објективности није ником ни изгледало чудновато што је он већ другог дан пробао како се седи за напуштеним столом покојниковим.

Погреб је већ био прошао. Највећи део сакупљених већ се разишао; само на понеком месту предомишљао се још неко, који се није довољно могао нагледати овог „последњег пута“ у свем своjем сјају. Високи учасници овог жалосног акта, свештенство, даме из принцезиног дворца, заступајући ађутант Херцегов и најближи пријатељи домаћи, били су још у великом салону, где се скупила и родбина покојникова. Једино кћи није била присутна. Она се повукла иза велике црне завесе која је својим богатим бојама потпуно поклапала средњи прозор. Побегла је у тај мрачни угао као да је рањена.

Зар су се морале правити све ове церемоније, ово ужасно излагање мртваца и болне туге оних који су преостали? Овде горе, где јој се чинило као да звучи наједанпут прекинути акорд једног човечијег живота у својим последњим издисајима, где је мислила, да ударање крила растављене душе мора уздрхтати у негдашњем земаљском дому, ту су преко дана тапетари лупали и куцали и неуморно су уз степенице доношена носила пуна цвећа. И зар је морало бити, да се и читаве гомиле страних лица гурају око мртваца, док је свештеник изговарао искрене и топле речи растанка?

Али, што више људи тиме је већа част за породицу! Сваки пут, кад год се нека кола зауставише пред вратима, дражесна стара мајка, која је одавала почасти посетиоцима, формално је порасла... И какви су бесмислени говори и реченице падале из по којих уста! Да је наједанпут нашао ту неки странац да је покојник целог свог живота био богаљ, јер му тако топло сви желе „вечити мир, опоравање са овог света.“

(наставиће се)

израду Историје Срба за ученике IV разреда основне школе. Историја сме бити написана највише на 6 до 7 табака и према захтевима данашње дидактике. Најбоље дело биће награђено са 2000 дин. једанпут за свагда.

Одлука банкарских чиновника. Чујемо, да је велики број банкарских чиновника решио да гласа за листу старијих радикала, услед тога што се министар привреде у извесној прилици рђаво изразио о банкарским чиновницима. Мисле да ће ојачати листу старијих радикала са 150—200 гласова.

Оном Јаши сви чиновници лопови, а овом оџаковићу не ваљају банкарски чиновници. Па ко им ваља у овој земљи?.

Дипломатске вести. Господин Константин Нано, овдашњи румунски посланик, отпутовао је јуче лађом за Румунију.

Пуштен „Молтке“. Г. Петар Јовановић, звани „Молтке“, трговачки агент, пуштен је из притвора, у који је био стављен, што је на пошти београдској пре неког времена наплатио 182·50 дин. по једној упутници из Париза, која је дошла на адресу г. Пере Јовановића, чин. жел. дирекције. Г. Јовановић је вратио исту суму и новац је предат правом адресанту.

Ухваћен фујор. Опасног разбојника и хајдука, Стојана Станојевића, званог Фујора, из Велике Јасикове, који је осуђен на двадесето-годишњу робију и који је 20. Маја ов. год. побегао из нишког казненог завода, власт округа крајинског ухватила је јуче и са њиме ће се по закону поступити.

Стављени под суд. Јуче је кварт варошки ставио под суд г. Милана Милића свршеног правника, због јавне увреде, нанете г. Милану Милошевићу трговцу овд. — Младен Констандиновић, кочијаш, за нехотичну паљевину зграде по тужби Зарије Гвоздановића.

Контролор општинских прихода. Г. Димитрије Стевановић постављен је за контролора свих општинских прихода.

Прекинута кривична истрага. Решењем кварта варошког прекинута је кривична истрага над Павлем Панићем бив. пореском помоћником за фалсификат поштанских упутница.

Уважена оставка. Г. Данилу Н. Атанацковићу војном апотекару уважена је оставка, коју је поднео на државну службу.

Збор стенографа. У недељу 3. о. м. у 10 часова изјутра држаће се у згради I београдске гимназије (спрам М. Калимегдана) стенографски збор, на коме ће се дефинитивно решити питање о спајању старих друштава статута и избору управе.

Концерат Ђачке Трпезе. Главни Одбор Ђачке Трпезе приређује у недељу, 3. јула, увече велики концерат на Калемегдану. Нарочито састављени Одбор Госпоћица примио се, да и овом приликом помогне овој хуманој установи. Надати се, да ће Београђани, који су ову корисну установу по наше сиромашне ученике свију завода својим прилозима основали и шест година одржавали, одазвати се и овом приликом. Улазна цена 0.50 дин.

Конференција клуба „Напредак“. *Пошто је организација млађих напредњака по квартовима свршена, акциони одбор на основу одлуке раније конференције од 15. о. м. сазива на дан 3. јула ове год. у 9 часова пре подне у хотелу „Империјалу“ општу конференцију свију млађих напредњака из Београда, као и осталих млађих људи који симпатишу политичким идејама бивше напредне странке.*

Дневни ред: Објашњење акције напредне странке и значај овогодишњих скупштинских избора.

Важне вести

—:—

Сад знамо.

Од куд Жики мис'о сину
Да баш седи у Землину?
Е, сад знамо:
Он је тамо,
Кад ког одуд ногом рину
Да га млатне у Землину.

—

Судом или без суда

Онај фузионашко-самосталски „Грађанин“ из Пожаревца грдно се љути на Тасу Митровића, напредњачког посланичког кандидата за округ пожаревачки, за то што је овај бајаги причао сељацима како треба творце 29. маја ставити под суд.

Ми не знамо да ли је Митровић то говорио сељацима али знамо да би и то што је говорио — ако је говорио — било боље од оног што фузионашко-самосталски листови пишу. Митровић тражи суд, па како суд пресуди, али „Грађанин“, „Одјек“, „Дневни Лист“ и „Мали Журнал“ траже нови 29. мај, који би скинуо много хиљада глава — а да и не говоримо о моткама које присталице тих листова употребљују.

У томе најзад и јесте разлика између исправних и неисправних људи. Први траже и ослањају се на суд а други на мучка убиства и мотке. Сваки по свом подобију.

ПАРТИСКА КРЕТАЊА

—:—

Збор у Новацима

У општини Новачкој у срезу Тамнавском окр. Ваљевском, чланови бив. напредне странке с погледом на своје месне прилике имали су свој партијски збор 12. јуна ове год. у механи Баталашкој, на коме су извршили и своју месну организацију.

Збор је сјајно био посећен све од самих првих и најчеститијих домаћина општине Новачке.

У месни партијски одбор изабрати су ови честити домаћини: за председника: Чеда М. Тешић, економ из Новака; за потпредседника: Степан Тешић, из Новака; за благајника: Јован М. Радовановић, из Новака; за деловођу: Велисав П. Јоксимовић из Баталага.

За чланове одбора из Новака: Аћим Танасић, Димитрије Ћириловић, Милоје Митровић, Јанко Тешић, Радосав Гајић, Милоје Ковачевић, Никола Станимировић, Младен Ковачевић, Јован Алексић, Милан Тешић, Светозар Ковачевић, Живојин Р. Митровић, Иван Станимировић, Васа Ранковић и Јован Остојић сви из Новака.

Из Баталага: Теодор Јоксимовић, Михаило Иконовић, Стеван Ковачевић, Крстивоје Тодоровић, Јеврем Стојичић, Степан Иконовић, Тома Радовановић, Данило Иконовић, и Алекса Стојичић сви из Баталага.

Из Зукава: Павле Снегић, Живојин П. Аврамовић, Андрија Стојковић, Живко Максимовић, Максим Глишић, Светозар Николић и Милинко Лазаревић сви из Зукава.

Збор је текао и свршен у најбољем реду и примерној слози, тој одличној особини српских напредњака.

Са збора је послан телеграфски поздрав г. Ст. Новаковићу, који је тога дана био на збору подринских напредњака у Шапцу.

На збору је било и два три радикална власничка шпијуна а са њима и кмет, који су дошли да виде нове напредњаке, па да их доставе где треба.

После збора одмах отпочето је гоњење напредњака, старе навике радикалне као: кулуци, апшења и т. д.

Ми, новачки напредњаци, смело и отворено довикујемо власницима радикалним: Да притиснуто јаче све на више скаче.

—

Клуб Напредак у Новацима

Истога дана иницијативом младога и школованог економа Милорада Јов. Ћириловића, из Новака, образован је и клуб Новачке Напредне Омладине „Напредак“ све из самих младих пољопривредника одушевљених за рад.

За председника клуба изабран је: Мил. Јов. Ћириловић економ из Новака; за потпредседнике: Сретен П. Иванковић из Баталага и Живко П. Аврамовић из Зукава; за благајника Видоје М. Тешић из Новака; за секретара: Светислав М. Радовановић из Новака.

Уписивање омладинаца у клуб нагло расте. Досадањи успех одличан. Живела свесна напредна омладина.

Agronom.

Из народа

—:—

Кандидати напредне странке

Шабац, 25. јуна 1905.

Напредњаци округа подринског данас су поднели своју кандидатску листу суду на потврду.

Кандидати су ови:

1. Стојан Новаковић, министар из Београда;
2. Младен Исаковић, економ из Лешнице;
3. Павле Маринковић, адвокат из Београда;
4. Мијаило Брајић, председник општ. Слепчевићске;
5. Живан Петровић, трг. из Белотића;
6. Чеда Антонић, економ из Јаребице;
7. Сава Јанковић, економ из Раденковића;
8. Савко Павловић, економ из Маова.
0. Јоца Давидовић, мех. из Љубовије.

Квалификовани:

1. Стеван Којадиновић, адв. из Шапца,
2. Спира Поповић, судија из Лознице.

Именовани кандидати часни су људи; прошлост им је светла и у борби је била за културни напредак Србије: од тековина напредњачких Србија и данас живи, и напредњаци могу њима само да се поносе.

У прошлости напредњачкој нема трошења узалуд; нема смицалица и буна; нема лажних и срамних обећања, нема, убистава, паљевина и хајдуковања; нема харања и пљачкања државне и општинске имовине и на рачун народне замуке обогаћивања.

С' тога рад и тековине напредњачке позивају напредњаке на слошки енергичан рад за срећу и добро отаџбине.

Победа напредњака, смрт је покварености и неваљалству; које се задржало у Србији и којим газдују којекакве белосветске скитачине, покупљене и удружене с коца и конопца.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

—:—

Шлеп и апарат

Кермеси су у недељу увече завршени и сада се сумирају приходи и расходи. Пара је доста пало, само је много сукања пропало. Кад пљусну у петак она кишетина и кад кермезлике почеше купити „скуте и рукаве“ — то само да сте видели, па да платите дуплу цену да само то још једанпут видите и ништа друго.

Најревноснија је била госпођа председниковица... Та госпођа баш спаде с ногу а то много значи — због позоришта. Али је за то свуда доспевала да нареди или поправи ово или оно.

Управник болесног позоришта г. Јанковић просто није могао да је стигне, а овамо опет, као галантан човек, никако није хтео онако „клот“ да утекне од ње.

И све би се лепо и на миру свршило, само да је шлеп у г-ђе п.председниковице био мало краћи. Овако, и поред свега њеног вештог оперисања с њим и бацања с руке на руку — ипак је на крају крајева тај ужасни шлеп направио читав русвај у фотографџиници на Калимегдану.

Ствар је текла овако: г-ђа п.председниковица је вршила са управником позоришта инспекцију по свима павиљонима и продавницама и на крају крајева пут је нанесе у ону фотографџиницу, што је била намештена при улазу у круг с леве стране, и у којој је свет могао да се фотографише по цену ништа јевтиније него што је код Милана Јовановића.

Напомињемо још да је ту био фотографски апарат г. Марка Николића, који је стајао неко време поред њега, али кад је видео, да свет неће његове фотографије, онда је његова фотографија банкротирала, а у место ње појавио се на лицу места један добар фотограф, са г. Стојчевићем, глумцем као руководитељем и касонаплатитељем. Елем, фотографија банкротира, али фотографски апарат остане ипак ту и за тај апарат закачи речени шлеп, речене г-ђе и направи тараф-тараф од њега. Чак ни хитри управник позоришта није могао да притекне у помоћ апарату и шлепу, који су се нашли у загрљају свакако незгодном по апарат, јер је сиромах, ваљада из казне што се нашао у близини шлепа, завршио своју каријеру тиме, што га је шлеп оборио и свега разбио. Чујемо да се управник од тога нада ћару: Г-ђа потпредседниковица платиће апарат г. Николићу, а овој ће те паре поклонити, Народном Позоришту. Ако Бог да!

НАРОД

—:—

Ништа није глупље но полагати нешто на опште мишљење оних које појединачно презиремо.

Цицерон

Народима ласкати исто је тако презрења достојан акт као и ласкање владарима.

Гентц

—

Памет не дејствује на прост народ.

Расин

—

Публика тражи да се са њоме поступа као са женскињем: не треба јој ништа друго рећи до оно што јој годи.

Гете.

МУДРЕ ИЗРЕКЕ

—:—

Гледајте их како грицкају науку као мишеви Голијатову башту. Један француски игуман доцира како је Александар Велики био кукавица. Један полумртав професор, који при свакој речи приноси носу флашицу са етером, предаје о снази, а никоговићи, који падају у несвест кад направе дете, критикују Ханибалову тактику.

Шилер.

—

Ко врло много размишља врло ће мало урадити.

—

Дуго размишљање обично показује да нам није пред очима питање о коме је реч, а неразмишљено делање казује да га и не познајемо.

Гете.

—

Запамтите једно, ви људи од дела. Ви нисте ништа друго до несвесни надничари мислених људи, који вам врло често у најскромнијој тишини у напред опредељују сваки ваш корак.

Хајне.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

(1. јула.)

Петроград. Цар је упутио адмиралу Бириљеву указ, у ком се спомињу порази флоте, услед којих је постала неподобна да олакша извршење задатка сувоземне војске и да јој прибави успеха. Цар наређује адмиралу као прву дужност, да успостави дух војничког реда и да се побрине да флота врши своју дужност. Министар мрнарице мора одмах отпочети обезбеду свију руских обала, а затим постепено понова саградити руску флоту, према средствима што су му на расположењу.

Париз. После претреса предлога о амнестији комора је одложена до октобра. У сенату је прочитан декрет, којим се закључују седнице коморе и сената. Министарски савет је решио да се помилују сва лица, обухваћена законским пројектом о амнестији.

Петроград. Муравјев се понова разболео и не може ићи у Вашингтон; могућно је да ће Вите бити постављен за пуномоћника.

ЛОНДОН. Јапанско наступање у Сев. Кореји напредује лагано. „Какумин“ у Токију јавља: Руси у Северној Кореји још се нису повукли на север од Тумена. Нема сумње, они ће се одупрети Јапанцима на тој реци. Њихове се трупе састоје из знатног броја коњице и артилерије, али мало имају пешадије.

ПЕТРОГРАД. „Регирунгсботе“ потврђује вест, да је Вите наименован за пуномоћника за преговоре о миру у Вашингтону.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

1. Јула 1905. год.

	предато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·22	20·22	20·20
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30⁰/₄	211·45	212.55	212·45
Лутриски 2⁰/₀ лоз	113·—	114.—	113·—
Дувански лоз	—·—	22.—	21.—
Немач. марке 100 зл. за дец. и јан.			

Кућа са 8—10 соба, здрава и удобна тражи се на 5 година а евентуално и да се купи.

Адреса K. Pos teres tanto Београд, посредници искључени. 6—6

За Абацију

Ко жели да неко време проведе на мору у **Абацији** а да има удобан стан, добру храну, купање, нека се обрати писмено или усмено

М. Стајићу
Двор. књижару

5—12

Против несносне врућине

од велике су помоћи

Вентилатори

Могу се добити *по умереној цени* у радњи код

ЈОСИФА БЕРГЕРА
Београд — Теразије.

Телефон бр. 15. 55. 3—10

Велико стовариште

планинског Пиротског и чувеног капаоничког кашкаваља сира добила је радња

ДОБРОСАВА ИЛИЋА — УЖИЧАНИНА

КРАЉА МИЛАНА УЛ. БРОЈ 121 ДО КАФАНЕ „ТАКОВСКОГ ГРМА,

НА ВРАЧАРУ

продаје од данас од једне погаче па на више Пиротски по 1. дин. а Копаонички по 1·10 кило, како продавцима тако и мојим поштованим муштерија. У унутрашњост шиљем сваком на захтев уз доплату.

5111—13

Посредничка Банка — Београд

Кнез Михајлова улица бр. 31.

Посредује у куповини и продаји имања, прима, и има на продају кућа од тврдог и мешовитог материјала, за поједине фамилије и ренту.

Посредује за пласирање новца и изналазак кредита.

Посредује за извоз српских сировина и производа на стране пијаце, као и за увоз страних израђевина свију врста за Србију.

Пошто Банка има и свога правозаступника то прима и све правне послове код судова и осталих власти. Уједно врши наплате и исплате за рачун својих комитената, по свима трговачким пословима како овде тако и ван Београда.

Све посредничке послове врши са најповољнијим условима брзо и тачно.

57, 1—4 УПРАВА

Централа Извозне Банке

Београд — Сава

Прима улоге на штедњу у сребру и злату **без отказа.**

Каматна стопа одређиваће се по погодби са појединим улагачима.

53 6—24

СРЕЋКЕ ЗА 30-то КОЛО

ВЕЛИКА ОВЛАШЋЕНА ПРОДАВНИЦА СРЕЋАКА СРПСКЕ ДРЖАВНЕ КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ

Кокановића и Васића у Београду

препоручује п. п. свој велики избор ових срећака којих ће вучење I. класе бити:

8. Јула 1905. године.

Државо српска јамчи играчима за исплату добитка.

Позивама п. п. да се за куповину срећака изволи обратити нашој фирми, где ће у сваком погледу најсолидније бити услужени.

Налоге упућене на нашу фирму извршујемо одмах по пријему уплате а по вучењу и званичну листу шаљемо.

Уплате из Србије и из иностранства најлакше и најјефтиније је слати поштанском упутницом.

Цена је срећкама целој **24**, половини динара **12**, четвртини **6** и осмини динара **3**.

Планове ове лутрије и сва обавештења на захтев шаљемо бесплатно.

Београд, јуна 1905. **Кокановић и Васић**

52 8—10 Овлашћени продавци срећака у Београду.

ПРВА СРП. КРАЉЕВСКА ПОВЛ. ФАБРИКА КУФЕРА

Димитријевић и Алексић

у Београду — Фрушкогорска ул. бр. 10.

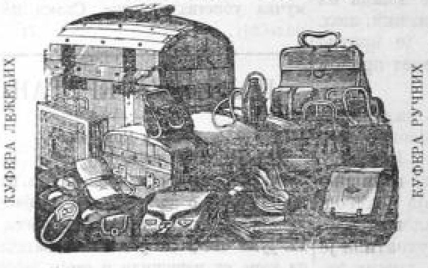

Главно стовариште Васина ул. бр. 18.

Радуј се и не очајавај путниче. У место доскорашњих тешких и неспретних страних израда, фабрика се побринула да те снабде са практичним, истрајним издржљивошћу, по лакоћи јединственим лежећим и ручним куферима од најмањих па до највећих. Куфера лежећих има од 5—150 дин. Куфера ручних од 2·20 — 80 динара комад. Торби ручних свију сорти: школских, ловачких и за пијацу. Кајиша, за плед. камашни платнених и кожних, фишеклија, ловачке футроле за пушке, цилиндере и женско рубље; новчаника, буђелара све сорте, и свију осталих артикала што у ову струку спадају; све у најбољој изради.

Конкуренција је искључена. Наше израде одликоване су на бечкој изложби 1894. год. сребрном медаљом, на смотри београдске изложбе у 1895. год. златном медаљом, и на пожаревачкој изложби 1895. године златном медаљом.

— Ценовнике на захтев трговцима шаљемо бесплатно. Поруџбине извршујемо брзо и тачно.

С поштовањем
Димитријевић и Алексић
фабриканти куфера.

Нашој незаборављеној

† Милеви Н. Јовановић

даваћемо 40-то дневни парастос у цркви на Новом Гробљу, у Понедељак 4-ог овог месеца у 10 сати пре подне.

ОЖАЛОШЋЕНА

Тетка *Јелена Ц. Јанковић и Перка Ћелидка.*

1. Јула 1905. год. у Београду. 58 1—2

Задруга за подизање зграда

Има на продају повише плацева, који се налазе у улицама: Кнез Милетиној, Гринчићевој, Војводе Добрњца, Баштованској, Гундулићев Венац и т. д.

Сви су ови плацеви у старом варошком реону испод ботаничке баште „Јевремовац“.

Плацеви се продају за готов новац и могу се и отплаћивати по погодби.

Распоред плацева може се видети сваког дана у Задругиној канцеларији на Теразијама и пре и после подне.

66, 2—30

Позив

Чланови *„Друштва за улепшавање и унапређење зеленовенчанског и савског краја“* позивају се на збор, који ће бити 17. о. м. у 10 сати пре подне у просторијама кафане „Америке“ на „Зеленом Венцу“. Дневни ред збора је овај:

1. Извештај привремене управе о досадашњем раду и стању друштвене благајне.
2. Избор сталне управе: 5 чланова надзорног и 9 чланова управног одбора.
3. Предлози чланова.
4. Потписивање представке општинског суда, ради пресељења главног трга на „Зелени Венац“.

У исто доба позивају се грађани савског и зеленовенчанског краја, да се код одређених повереника уписује за чланове друштва.

1. Јула 1905. г. у Београду.

Председник Привремене Управе
Ђ. С. Новаковић

1—1

БУРАД ПРАЗНА И БАЧВЕ

У Винарској радњи М. Јовичића и Сина на Сави има већа количина разне величине на продају.

45 10—20

Власник **Павле Маринковић** Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
—
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде"
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 158.
БЕОГРАД, ЧЕТВРТАК 7. ЈУЛА 1905. ГОД.
ГОДИНА II.

НАПРЕДЊАЦИМА у БЕОГРАДУ

—:—

Чланови бив. напредне странке истакли су за своје посланичке кандидате за град Београд ову господу:

Г. Светомира Николајевића,
министра у пензији.

Г. Стојана Пајкића,
трговца из Београда.

Г. Др. Давида Алкалаја,
адвоката из Београда.

Г. Милана Димића,
индустријалца из Београда.

Позивају се сви напредњаци и њихови пријатељи у Београду, да неизоставно изађу на биралиште и свој глас даду за ову листу.

Un parti du gouvernement

—:—

Србија је некада по живом темпераменту свога народа била земља у којој је свако чуђење трајало највише три дана. Али, благодарећи страховитој пометености нашега јавнога живота, чуда су тако учестала, да би било право чудо, кад би се сад наш свет ма чему читава три дана чудио. Међутим то је штета, јер код нас сад почињу пролазити неопажене и незабележене и такве ствари, о којима би се у свему осталом свету месецима па чак и годинама писало и говорило.

Призор, који нам пружа самосталска странка од кад је дошла на власт, једна је од тих интересантних слика, које се само у Србији могу видети. У ту су се странку према стицају прилика скупили с брда с дола људи најразличнијих политичких убеђења. По личним убеђењима има ту људи слободоумних, радикалних, конзервативних, социјалистичких, револуционарних и апсолутистичких погледа. Највише их пак има који у ствари немају прецизног и израђеног политичког убеђења, но о свакој ствари имају мишљење, које није ни мало у складу с осталим њиховим мишљењима. У ту странку сјурило се све што је из ма ког разлога незадовољно, било током послова у држави, било радом осталих странака, било најпосле радом појединих људи из других странака.

Људи који су се нашли на челу ове шарене (опростите нам за израз) булументе, увидели су потребу, да јој у начелном погледу даду изглед неке целине, и израдили су један програм за целу странку. Тај је програм истина непрецизан, прилично нејасан, недовољно систематисан, и без јасно одређених граница, али тек ипак му се бар могу, — истина с мало муке — схватити основне карактерне контуре. То је према нашим српским приликама и разумевању дотеран и покварен слободоумно - демократски програм, са неколико општих места, што се често понављају у чаршији и по новинама.

Маса самосталске интелигенције, која није на чисто са својим стварним убеђењима, примила је истакнути програм као свој, и, у колико га је запамтила и разумевала, трудила се да свој рад и говор сообрази томе програму. Истина је да јој то није увек испадало за руком, и да су се с тога и у самом „Одјеку" могли читати чланци инспирисани очевидно сасвим различним убеђењима, али све док је странка била у опозицији те различности нису толико стрчале за онога ко се привикао на српску збрку у појмовима.

Али су оне у толико силније избиле од кад је самостална странка дошла на власт. Они међу самосталцима који су се лично докопали власти, и они који се надају докопати се у блиској будућности великих места у државној управи умудрили су се, и труде се да се преставе земљи, као људи који разумеју потребе државнога живота, и који ће умети да доведу своја начела у склад са задовољењем тих потреба. Али они самосталци, што осташе у овој општој лори за сад напољу, певају сасвим другу песму. У свима органима данашње владе, па чак и у њеном полузваничном листу пише се тако и на такав начин, као да моралну и политичку одговорност за то писање не носи законита Краљевска Влада, него какав револуционарни и анархистични комитет. У једном владином листу отворено се проповеда насиље, као да више нема закона у овој земљи, и прети се покољем грађанима, који се усуђују да имају различито мишљење од владиног, а можда се мисли у опште на све грађане, од којих се има шта упљачкати. У владином полу-званичном органу — да оставимо на страну тон, који даје жалосно сведочанство о свести оних што се, на жалост налазе данас у врховима државне управе — истиче се отворено као званична девиза странке револуционарно начело: „што горе тим боље", и полу-званични орган једне *владе* има куражи подсмевати се другима, што су усвојили „просјачку девизу": „боље ишта него ништа". У самосталском генералштабу нису још ни с тим на чисто, да се једна странка, која претендује да влада, мора руководити принципом, да је боље ишта, него ништа, да је та, „просјачка" девиза, девиза свих влада и „regierungs-fähig" странака на свету, и да само екстремно револуционарне странке, странке које теже преврату, смеју истицати девизу „што горе, тим боље".

Бивше социјалисте, што су се окупили у генералштабу самосталском, могли су објаснити својим пријатељима, што дођоше из других странака, да у Европи чак и социјалистичка странка, странка револуционарна по циљу, класна по својим члановима, екстремна по своме пореклу, наилази данас на пут еволуционистички, и ако свугде још врло далеко од власти, и да је чист и прост апсурдум да једна владина странка истакне као своју девизу „све или ништа".

Ми врло добро знамо, да то, што владини листови пишу, није тако опасно, као што би могло изгледати необавештеном свету, да самосталци једно мисле, друго говоре, треће пишу, а четврто раде, да ни ово што су написали није њихово начело, јер они никаквих заједничких начела у опште немају нити могу имати, али смо хтели да забележимо ту интересантну и смешну последицу њихове безначелности, да они који су данас на влади изгледају по писању њихових органа не више ни као револуционари но чисто и просто као анархисте. Ко би се о нашим стварима само из новина обавештавао морао би закључити, да су у Србији самосталци више револуционарна странка и од самих социјалиста. А то долази само и једино од туда, што су социјалисте и код нас, ма како да су њихова начела настрана, ипак једна начелна странка, а самосталци су само једна гомила сектера различних начела, које спаја само њихова секторска заслепљеност и завист спрам бољих од себе.

ГОВОР

Живојина М. Перића

ред. професора универзитета

на конференцији напредњака среза јасеничког округа крагујевачкога, одржаној 3. јула о. г. у Аранђеловцу.

—:—

Пошто г. Перић није могао присуствовати општем збору напредњака за окр. крагујевачки, на коме је, као други на листи г. Стојана Новаковића, кандидован, то је, позван од стране јасеничких напредњака који су га на окружном збору истакли као свог кандидата, одржао са њима горе означенога дана у Аранђеловцу конференцију, врло добро посећену, на којој је изнео своје погледе на садашњу политичку ситуацију у Србији и на напредњачки покрет.

Ми ћемо овде донети само други део говора г. Перића. У првом делу истиче се потреба да напредњаци, чија је странка била странка *стварнога рада*, изађу из своје неактивности.

„....Неспособност за стварни рад није једина махна српског радикализма. Он има још једну, опаснију. Он је искварио наш политички темпераменат, који, већ и по томе што смо ми млад народ, није много погодан и повољан за озбиљан и плодан рад. Радикализам је нашу младалачку нетрпљивост, пристрасност и жучност изоштрио, нашу нарав толико пореметио да се, збиља, за Србе може рећи да, у политици, више раде срцем него разумом, а радити тако један посао који је ствар хладних комбинација значи радити га онако како се сигурно у њему успети неће.

И једнога дана тај процес јачања осећаја над разумом у политици достигао је свој врхунац: политички противници људи који су се тада десили на власти, у једном наступу невиђене раздражености, посвршавали су своје политичке рачуне и заћевице с њима: револверима, ножевима и динамитом.

Ја нећу да кажем да, у оној страшној ноћи, није било људи који су се, хладно и свесно, послужили средствима која су негација свију начела, и моралних и правних, и социјалних и државних. Ја не могу да признам да су људи који су, кратко време пре тога, укидали уставе, проглашавали ванредна стања и стварали преке судове, убили из неког фанатизма коме може да одведе политичко уверење. Не; они су убили баш зато што немају уверења; они су имали, за политику потребан, темпераменат, хладноћу, само што су ову ставили у службу других а не општих интереса.

Али, такви су, у тој ноћи, били ређи. Већи број је оних који су убили зато што су подлегли осећају мржње, фанатизма који управља револвером, ножем или бомбом анархиста. И ако Србија страда то је с тога што, по слабости свога карактера, ми тако често и тако лако падамо у слепило политичко које нас поведе на најлуће, најштетније кораке. Не велим, да код нас нема и рђавих људи; има их, али су они, то је моје тврдо уверење, у много мањем броју него што се обично мисли и говори. Нису они главни узрок наших недаћа, већ је то онај мало час поменути недостатак наш. У осталом, ја се мање бојим људи који рђаво раде из рачуна него људи који греше из уверења. Јер за оне прве знам где ће се зауставити: они ће престати зло чинити, чим за то не буду више имали рачуна, док не могу да одредим границу до којих је у стању да оде један политички фанатик.

И мислите ли да смо се освестили после онога страховитог догађаја? Не. Напротив, наше стање политичке неурачунљивости се продужује, оно се потенцира, — јер долази овај закључак, који је цео морални и паметни свет запрепастио: да је убити патриотско дело! И радикална странка, којој, благодарећи утицају самосталаца, дугујемо такву резолуцију у Јуну 1903. год., понавља, непрестано под истим утицајем, тај усклик и у Септембру те године, тријумфујући што је, ма то било и по онако страшну цену, дошла на власт.

Ми, чланови бив. Напредне Странке, не можемо да се сложимо са једним режимом који почива на тој догми: да се у политици могу употребити свака средства, па и убиства, да се на власт може доћи и оним путевима које власт баш треба да казни и због којих она и постоји. Ми не можемо да се сложимо са једним стањем које се појављује као победа анархизма: јер док се у просвећеној Европи анархистичке мере казне, код нас се оне подижу на висину једног начела! Странка *законитости*, Напредна Странка тражи од свакога да се, за остварење својих политичких идеја, послужи легалним путем, то јест оним путем који допушта и прописује режим против кога су те идеје уперене. Напредна странка је странка *еволуције*, а не странка *револуције*. А да ли би, после свега оног што се код нас догодило, могла то за себе рећи радикална странка, а нарочито радикална демократија или самосталци, који су данас оличење српскога нездравог радикализма?

Далеко од тога да одобравамо све оно што је код нас рађено пре 29. Маја, ми само не допуштамо да се режими могу оборити на начин на који је оборен режим од пре 29. Маја. Истински државничка странка, напредна странка, понављам, поставља као основно правило: да се један режим може срушити само оним средствима које он сам даје својим противницима, средствима која он сам сматра као редовна и законита. У својој будућој политичкој борби, као и у ранијој, ми ћемо се стално држати тога правила, нити ће нас ма ко и ма шта од тога исправнога пута одвратити. Као год што је, док се је налазила на влади, *горе*, била странка законитости, исто тако ће наша странка таква остати и за све време док *доле* буде. Она ће увек давати пример праве државничке странке.

Напослетку, ми мислимо да је тачно ово: да идеје које су већ зреле немају потребе да, за своје остварење, прибегавају незаконитим средствима, и да тај факат, да се извесне идеје не могу друкчије до насилним путем у дело да приведу, јесте доказ или њихове нетачности или њихове прераности односно несавремености.

И зато, тражећи да се садашњи режим замени другим, који би, и у политици, нелегалне мере а особито убиства сматрао онако како их цео образовани свет сматра, ми, бивши напредњаци, остајемо само доследни својој застави на којој светли реч *законитост*. На тај начин моћи ћемо одговорити и трећој девизи својој, а та је *ред*. А само Србија у којој рад, законитост и ред цветају, моћи ће, с правом, тражити солидно место у међународној заједници, моћи ће испунити своју историску мисију."

ПОЛИТИЧКЕ ЈУДЕ

—:—

— НАСТАВАК —

У трећем писму од 22. Новембра 1900. године из Београда, моли ме Вукашин за заштиту од министра финансија, који га „узнемирује писмима па чак му прети и забранама," за дела која је расправљао као министар. Каже, како сам му на нашем првом састанку рекао „докле сам ја на овом месту, тебе не ће ни глава заболети"; и скреће ми пажњу на то, да сам му 1887. године као касациони судија дао правду у сличној прилици, па се нада да у новом положају не ћу бити мање справедљив на спрам њега. Извињава се за досаду коју ми чини „јер га дужност другарског поштовања гони на овај корак"; и моли ме за дозволу да ме посети, ради ближег објашњења ствари.

Анализом тих писама, долазимо до следећег закључка о Вукашиновим намерама.

— Настојавао је свима силама, да обнови своје односаје са Двором, и настави мешање у државне послове, ма и посредно као саветодавац и тајни извршилац. Своја уверавања о најдубљој оданости краљу и краљици, крунисао је свадбеним даром „гондолом љубави", једним столовним украсом, који представља идилску проводњу љубавника на мору. Поклону је претходило одобрење, зна се преко кога, а спроводило га је најпонизније писмо, пуно честитања свадбеног догађаја и уверавања о великој предaности дому Обреновића, и најдубљем и најискренијем поштовању краља и краљице.

Успех је наскоро био постигнут. Вукашин је почео да улази у Двор на обоја врата, и већ је сматран за моћна посредника у остварењу жеља и молаба, које су наилазиле на отпор код министара. У писму једног његовог пријатеља, грђен је министар председник као тврдица, који не ће ником ништа да учини.

— Старао се да отклони пензију, позивом на краљево обећање у опроштајној аудијенцији. Из његове равнодушности у том питању, провирује жеља за реактивирањем, по удварању које код људи какав је он и нема друге цељи. По повратку из Ниша говорило се у Двору, како Вукашину треба дати место потпредседника у Државном Савету, као врло врло способном чиновнику у финансијским и царинским пословима, који се тамо расправљају; али Јовановићева влада није падала у искушење да прави указ у том смислу, знајући да би код поштеног света наишао на опште неодобравање.

— Желео је, да са мном као председником министарства, одржава другарске везе из двојаког шпекуланског разлога: да му будем мост за задобијање и одржање симпатија у Двору, и заштита у његовој службеној одговорности која му је свакодневно претила. У тој цељи опомиње ме писмом на услугу, коју ми је тобож учинио, бранећи ме од сумње да сам антидинастичар.

Познато ми је било, да ме краљ Милан није симпатисао због самосталног вршења дужности и избегавања тешњих веза са Двором. Кад сам у врло младим годинама изабран био за касационог судију као први великом већином гласова, на званичној пријави рекао ми је, да се ни мало није устезао да потпише указ, пошто сам *већ* изабран. Тако ме је предусрео и на подворењу које сам му учинио по упућењу Младог Краља, кад сам био одликован Белим Орлом, изјављујући да сам декорисан *само* због књижевних заслуга. Искрено говорећи, нисам ни ја њега волео (и ако сам иначе уважавао његов редак таленат и велику политичку увиђавност), због његове апсолутистичке владавине, и доцније због мешања у државне послове поред владајућег краља. У разним приликама називао ме је час прикривеним радикалцем, а час Карађорђевцем. Осем покојног Ристића, који ме је истински бранио од тих потвора, то знају г. г. Стојан Вељковић, Димитрије Маринковић, Љуба Каљевић, Живан Живановић и други. Читајући у „Браничу", мој чланак „Правда и управа за владе Турака"[1], он је црвеном писаљком подвлачио сваку реч о Карађорђевим заслугама, које сам по савести и књижевничкој дужности морао поменути, наводећи отуда неку злонамеру. То су ми доказали пријатељи из Двора, зна и г. Милан Марковић бивши уредник „Бранича", а потврдио ми је доцније и сам Млади Краљ, изјављујући смешењем, да је доиста краљ Милан зазирао од мене као од Карађорђевца..... Знајући, да је његова сумња, последица интрига и денунцирања од стране људи Владанова и Вукашинова кола, прелазио сам преко ње највећом равнодушношћу, ни мало не старајући се да га разуверавам другим начином, до тачним и савесним вршењем државне службе. У том погледу не дугујем ништа ни Вукашину Петровићу, за његово заузимање, ако га је било у ствари, у шта сумњам према његовом последњем непоштеном понашању према мени. Олајавања не заслужују тапшање по глави.

— Притешњен од министра финансија, моли ме Вукашин за помоћ, и потсећа ме на моја ранија добра дела. Ја сам га доиста 1887. године као касацијони судија, избавио од велике новчане одговорности и кривичне осуде, правилном употребом уставних и законских одредаба. Своје судијско мњење, бранио сам тада и у штампи чланцима о министарској одговорности, научним доказима, који се никад не могу оповргнути[2]. И на министарској столици, примао сам га највећом предусретљивошћу као старог друга и пријатеља, и обећао да га не ће ни глава заболети док сам ја на управи земље, подразумевајући под тим закону заштиту од уделешених кривица и уличних налетања и демонстрација, које испраћају сваку насилничку владу каква је и њихова била. Ја сам поштено одржао реч, али чиме се одужио за сва та доброчинства неваљали Вукашин? Непоштеном грдњом у дрљотини, која носи наслов „дневник", и која брише она његова писмена уверавања, о другарском поштовању и захвалности на спасавању.

Алекса С. Јовановић.

(СВРШИЋЕ СЕ)

---

[1] *Бранич*, број 10. од 1899. године.

[2] *Виделo*, број 159. и остали од 1887. године.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Први опуномоћеник Русије.

Вест, да је руска влада одредила за свога пуномоћника при преговорима за мир са Јапаном Витеа, наишла је на прилично одобравање, како у Русији тако и у иностранству. Држи се, да је Витеово постављање сигуран знак, да Русија збиља намерава да закључи мир, само ако Јапан не стави и сувише тешке услове. Као разлог овом веровању наводи се то: што се зна да је Вите од увек био против руске политике на Далеком Истоку, а нарочито противу рата са Јапаном. Петроградске „Новости" веле, да је Вите збиља био стални противник свију опасних предузећа на Истоку, од којих он није предвиђао никакве реалне користи, а која су збиља и увукли Русију у овај рат. Вите је на пример био отсудно противан заузимању Порт-Артура од стране Русије и против грађења јужно китајске жељезнице, са којом стоји у вези заузимање јужне Манџурије и Љаојунског полуострва. Осим тога он се једини одупирао предузећима Безобразова и компаније на Јалу, која су у своје време представљана као препрека јапанском кретању преко Кореје у јужну Манџурију. Најзад, Вите је био отсудан противник и оног тражења „допуњујућих гаранција" од Китаја.

Све ово даје основа веровању да ће Вите учинити све могуће да се овај рат, коме је он био отсудан противник, што пре оконча, те да се приступи поправљању досадањих, по његову мишљењу грубих, погрешака.

О РАТУ

—:—

Војне операције у Манџурији.

„Ажан Авас" јавља из Токија: Један јапански официр, који се ономад вратио из Манџурије, вели, да нема изгледа да ће Лињевић предузети офанзиву. У последње време Руси непрестано праве разне извидницe. Сам Лињевић иде са својим штабом дубоко до пред саме јапанске предстраже, да би некако натерао Јапанце, да сиђу са својих позиција, или чак да узнемири центар њихове војске. Те су извиднице сада престале.

Одлазак Витеов.

Вите ће отпутовати, како јавља петроградски дописник „Л' Ехо де Пари", у четвртак а не у среду. Прексиноћ, после аудијенције код цара, имао је Вите подужи састанак са Ламсдорфом.

Мисли се да Јапан намерава да формулише питање најмање у две тачке, од којих он неће никако да одустане. Ако пуномоћници руски буду примили те две тачке, онда ће Јапан бити готов да пређе и на остале тачке, које ће доцније назначити.

Овде изгледа да нису вољни да приме интродукцију Кине у преговорима за мир, јер је министар спољних послова већ изјавио, да сматра за нужно, да Русија и Јапан преговарају сами, лице у лице, без икакве треће силе, да би тиме покушали да поврате старо пријатељство, без чега је немогуће поставити трајан мир на Далеком Истоку.

ГОСПОЂА с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

(НАСТАВАК) 64

Изгледаше као да су сви људски гласови отишли са њима; наста дубоко ћутање.

Изгледа да је последњи призор све присутне дубоко тронуо. Нико не рече више ни речи. Поздрављајући се немо, разиђоше се сви, и одмах затим одоше кола, која су била доле пред вратима, на све стране.

„Зар си и ти тако брзо морао отићи, Балдуине?" гунђаше стари саветник болно. „Смилуј се, Боже, над сиротим људима са којима сада располаже овај бездушни младић, и који су сада под његовом кнутом!

Стари господин био је у соби сам са својом унуком, док су други отпраћали госте. „Та, престани једном, Грето! Буди храбра!" говораше јој он милујући по кудравој коси Маргарету, која је на највишој степеници подијума клечала и плакала.

Она пољуби хладну руку. — Изгледаше јој као да не сме да убрише дечков пољубац са мртвачевих усана — затим се подиже и оде под руку са дедом у у суседну собу.

„Тако, драга моја Грето, најтеже је већ претрпљено! рече он унутра. „А сада иди ти на неколико недеља натраг у Берлин. Тамо ћеш најпре доћи опет к себи и та сирота измучена глава научиће опет да се чврсто и право држи... Али онда помисли и на твог старог деду. Биће ужасно пусто у нашем Дамбаху, јер — он више неће доћи! — иза крупних, седих бркова дрхтале су сузе. „Мени је он био добар син, дете моје; и ако ми је његово унутрашње биће увек било „књига са седам печата."

На то он изиђе и затвори врата за собом, и Маргарета оде у најзабаченију собу, у дрвени салон — она је знала, да је сада напољу са свећом угашен и последњи сјај једне, у очима света јако омиљене и богате, душе, и да су свршене и последње припреме за пренос у мирну малу кућу пред капијом, који ће бити сутра најутра... Да, сутра у ово доба биће већ све свршено, а и она ће бити далеко, далеко од очинског дома! Још данас са последњим возом дошао је на погреб ујак Теобалд из Берлина, а сутра у подне ће опет отпутовати а и она с њиме.

Она је ишла горе доле по слабо осветљеној соби, за чијим је високим зидовима сваки њен корак одјекивао. Распремљена соба била је привремено како-тако опет намештена — ћилимова није било и све су слике још стајале у ходнику. Један врло велики квадрат висио је на зиду — слика Госпође с драгим камењем, дивне и љубљене госпође, за чију су душу сујеверни људи говорили како је сто дугих година лутала у старој трговачкој кући, док није продрла олуја унутра и као да ју је на својим крилима понела... Ах, та бурна ноћ! Тада је она последњи пут гледала у очево око! „Дакле до виђења сутра!" рекао је он — а то је за њу био његов последњи дах; јер то „сутра" није више никад дошло! — Она зари главу у руке и ишла је тако од зида до зида.

У то се отворише врата од салона. Херберт уђе унутра и погледа по соби. Имао је на себи врскапут и држао је шешир у руци.

Маргарета заста кад он ступи на праг и њене се руке лагано спустише.

„Зар су те тако саму оставили Маргарето? упита он са пуно сажаљења. Он уђе, баци шешир и дохвати руке младе девојке. „Како си хладна! Ова пуста соба није за тебе. Хајде са мном преко!" Мољаше он тихо и подиже руку да је обухвати око струка; али она пође неколико корака у назад. „Очи ме боле, рече она кратко, као уплашено. „Ова слаба светлост чиниће ми добро после оне јаке светлости... Да, овде је пусто, али мирно, — права благодет за једну рањену душу после толиких мудрих, утешних фраза!"

„Било је и неколико срдачних речи међу њима," додаде он. „Ја разумем, што је данашње непрестано долажење људи повредило твоје осећаје. Али не смеш заборавити, да је наш покојник увек много полагао на такове јавне изјаве. — Сјајни спровод учињен је баш по његовом духу. „То нека ти је утеха, Маргарета!"

Он заћута још неки моменат, као да је чекао неку реч са њених усана; али је она ћутала, и на то дохвати он опет свој шешир. Ја ћу да се одвезем до станице да дочекам ујака Теобалда. Он ће умети боље но сви ми да те теши, и с тога се радујем што долази... Али мора ли бити, да се ти с њиме вратиш у Берлин, као што ми баш рече мој отац?

„Да, ја морам да идем!" одговори она. „Ја ни сама нисам знала како ми је до сада било добро у свету — узима се живот, који тече глатко и неиспитано, као и лако удисање ваздуха које ми једва осећамо! Сада долази први пут велика несрећа на мене, и ја јој нисам дорасла и стојим пред њом као без главе.

(наставиће се)

Балкан

—:—

Црни гласи из беранске нахије

Турци у беранској нахији никако не могу да мирују. Очевидно је, да њих неко подбада да изазивају сукобе, јер је ондашњи српски народ жељан мира. Ту скоро су неке сумњиве личности пронеле у народ глас, да су Срби убили чувеног зликовца Ахмеда Диздарића из Крушева. Тај глас запрепастио је народ, јер ваља знати, да је Ахмед сестрић Бајровић паше. Због тога је међ народом овладао страх и сви се надају да ће у скоро доћи опет до крвавих сукоба између Срба и Мусломана. Шемзи паша у Бјелом Пољу поред све добре воље немоћан је. Вели се, да су црногорске пограничне власти припретиле и Шемзи паши и Турцима, да ће пустити војску из Црне Горе, ако Мусломани нападну попова хришћане.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

Говор г. Перића. На нашу молбу г. Перић је био добар допустити да један део говора, који је 3. ов. мес. држао на збору напредњака јасеничких у Аранђеловцу, изиђе у нашем листу. Ми га доносимо у данашњем броју.

Исправка. У броју 156. „Правде“, у првом ставу чланка „Политичке Јуде“, погрешно је штампано, да су г.г. Настас Антоновић и Душан Спасић, једино по препоруци г. Живана Живановића одазвани у Двор; а треба да стоји да су „једино по краљевој жељи и препоруци, а у присутности г. Живана Живановића, одазвани у Двор.“

Овим се исправља учињена погрешка.

Због имања убио сина. Бошко Панић, тежак из Брезовице, ср. трстеничког окр. крушевачког, ономад ујутру убио је свога рођенога сина Драгољуба и то у свађи око имања. Бошко је дело признао и сад је у притвору.

Убијен циганин. Ономад су преко ноћ четворица стражара, из Пепељевца општине куршумлијске, на друму Прокупље—Куршумлија убили из пушке Маринка Јовановића циганина, коритара, који је био у друштву са још тројицом и који нису хтели на позив да стану, већ су почели да беже. О овоме доносимо сутра специјалан извештај.

Убиство у Кривом Виру. Убиство, које је извршио у Кривом Виру судски писар у Алексинцу, г. Војислав Илић, син свештеника београдског г. Јове Илића, заинтересовало је све кругове београдског друштва, тим пре што се зна да је то био брак из љубави и што је г. Илић нежна песничка душа и интелигентан младић. Сада се чују разни гласови о узроцима, који су га навели на тај корак, али колико смо ми могли сазнати ствар је у овоме.

Г. Илићева жена, пок. Даринка, учитељовала је заједно са једним младим и нежењеним човеком, који је у исто време био и управитељ кривовирске основне школе. Г. Илић је био са службом одвојен од своје жене и одавно је почео да сумња у односе њене према том младом учитељу, а нарочито је његова сумња била повећана ту пре неки дан.

Тога дана г. Илић довезао се у Криви-Вир с намером да узме своју жену и поведе је са собом у Београд, где би је оставио код својих родитеља, докле се он буде бавио у једној страној бањи ради лечења, а у коју је хтео да иде због своје нервне растројености и слабости. Кад је, дакле, пре неки дан позвао своју жену да иде с њим у Београд, она је одговорила да неће и да нема вољу да оставља Криви Вир, пошто је њој и у селу добро.

После је између њих настала свађа, при којој је љубомора мужевљева дошла до врхунца свога и г. Илић, онако разјарен, нагрди своју жену изразима, који су ову толико обезумили, да пред множином света опали шамар своме мужу, на шта г. Илић потегне револвер и смртно је рани.

После извршеног убиства г. Илић је отишао у шуму, и лутао по њој док није најзад, измучен грижом савести, узео нож и расекао жиле на руци, у намери да и себе умртви.

Тако исеченог и обнезнањеног. због истекле крви из руку, нашли су га и пренели у Бољевац, где му је одмах указана лекарска помоћ. Стање је г. Илићево доста опасно, ма да нису све наде изгубљене.

За знање. Главни бирачки одбор за избор народних посланика за град Београд радиће 11. ов. м. у згради општинског суда, у сали у којој се држе одборске седнице.

Канализација. Још у току ове недеље објавиће се лицитација за грађење главних канала са Дунавске и Савске стране. Грађење почеће у четири деонице, две са Дунавске а две са Савске стране. Мисли се да ће се до краја ове године моћи израдити око 2000 метара канала.

Отпуштени. Г. г. Михаило Мићић и Драгослав Костић, писари Управе града Београда, отпуштени су из државне службе.

Пензионисани. Владимир Маленовић, начелник среза златиборског и Тешман Николић, вршилац дужности начелника среза посавског, стављени су у пензију.

Добио класу. Живојин Манојловић, писар прве класе среза лепеничког, унапређен је класом.

Лекар среза лужничког. Г. др. Радисав Радојковић, лекар среза бањског, постављен је за лекара среза лужничког.

Рањен при хајци. На дан 30. пр. м. приређена је била хајка на једног медведа, који се појавио у близини села Црног Врха, општ. јањске у ср. нишавском. Хајка је пронашла медведа и ранила, али не смртно, јер је медвед пребегао преко границе у Бугарску. Случајно је при хајци рањен Милан Живановић из Јање.

Кажњен. Петар Новаковић, бив. српски и црногорски официр, бив. ађутант престолонаследника црногорског Данила, кажњен је са 10 дана затвора и прогонством у округ врањски, због скитње и бесполичења.

Пресбиро разграњава посао. Од јуче је наш пресбиро ступио у везу и са свима листовима у унутрашњости Србије. Од сада ће пресбиро слати редовно тим листовима извештаје телеграфским путем, тако да ће ти телеграми бити експедовани у очи самог изласка листова у унутрашњости, те ће, и они у будуће имати телеграме са стране, које су до сада само престонички листови имали.

Концертираће у Топчидеру. У гостионици код станице електричног трамваја концертираће музика Краљеве Гарде данас од 6—11 часова у вече. — Улазак бесплатан. Трамваји раде до 1 сат после пола ноћи.

Важне вести

—:—

Шта ће бити?

Биће читав хаос партијских расула;
Дрхтавица свију радикалских чула;
Биће опет нова вавилонска кула;
Биће нека туча, граја и гунгула.
Биће —
Посланички избор десетога јула!

—

Генчићеве шансе у Нишу

У Нишу се образовало ново друштво „за изборе“, које броји 150 гласова, и бројаће их све и више.

То је нова неутрална партија, која нуди кандидатима своје гласове, али ко плати — 20 динара од куглице.

Како су се устумарали и радикали и либерали, а „независни“ Генчић већ је купио све цигане, то овом друштву расте нумера, јер кажу, да су њиних 150 гласова од битна утицаја за избор посланика у Нишу.

Ко зна можда ће Генчић плаћати и 100 динара за куглицу, ако се буде на више лицитирало.

Хаирли му вајда од таквих бирача!....

ПАРТИСКА КРЕТАЊА

—:—

Телеграфски поздрави, који су са шире конференције млађих напредњака из Београда послати били г. г. Стојану Новаковићу и Жив. Перићу, гласе овако:

Г. Стојану Новаковићу
изванредном посланику и пуномоћном министру
Врањска Бања.

Данашња конференција млађих напредњака из Београда поздравља једнодушно свога дичног вођу напредне странке господина Новаковића, желећи му да напредну странку снажно поведе путем који ће је одвести победи а земљу величини и слави.

Председник конференције
Никола Марић
апотекар

—

Апотекару Јовановићу за Живојина Перића
Аранђеловац.

Данашња конференција млађих напредњака поздравља једнодушно председника клуба „Напредак“ господина Перића, уверена да ће у будуће истрајати у своме раду на корист странке и земље.

Председник конференције
Никола Марић
апотекар.

Изјава

—:—

Либерали окр. Моравског, у својој кандидатској листи за избор посланика, означили су мене за представника листе и чувара њихове кутије у изборном месту у Д. Мутници ср. параћинског.

Не знам шта је руководило либерале, да мене означе као свога представника, кад ме они сви добро знају, да ја нисам либерал, већ сам био и остајем *напредњак*, и као напредњак нећу бити чувар њихове кутије.

Молим моје политичке пријатеље (напредњаке) да верују, да су ме либерали, без мога знања и одобрења означили за чувара њихове кутије, сигурно мислећи, да ме код мојих пријатеља омаловаже.

Молим уредништво „Правде“, да ову моју изјаву изволи одштампати.

2. Јула 1905. год.
у Доњ. Мутници.

Максим Ф. Јовановић, с. р.
кафеџија из Доњ. Мутнице.

Из народа

—:—

Свађа и кавга.

Подриње, 1. јула 1905.

I

Старија и млађа бивша браћа, који су на крштењу добили име „радикали“, а које је доцније народ, кад су постали пунолетни и кад су радњу — управљање државом — на своју руку обављали; и исту довели до банкротства и свеопштег расула, покрстио именима „упропасници“ и „самосталци“, — не могу никако да се умире, но крвнички и запенушено кидисавају један на другог.

Оружје им је: клевета, подметање, денунцирање, оговарање и претња.

Оно што по органима јавности износе противу својих првака и што им на главе пуне карлице проспипају: бледа је слика, према њиховим злочинима, прљавим и одвратним делима: по зборовима, сеоским састанцима, општинским судницама и механама.

И добри народ српски и читајући и слушајући, шта раде ове лажне „демократе“ и како мрцваре ову земљу, пренуо је и прегао је на енергичан рад, да се овоме спрдању крај учини и спрема се на борбу изборну, у којој ће лаж и неистину, која је „демократе“ родила и хранила, сахранити, да јој више ни помена нема.

I

Изборна борба у Подрињу траје једнако и у највећем јеку. Свршиће се 10. јула, а тога дана народ ће казати, хоће ли и даље дозволити, да му вашарски политички кесароши и даље ђаволско коло вршљају и да га упропашћују: у општини, срезу, округу и држави; хоће ли дозволити, да му последње ванцаге и бивши робијаши кметују и да му се старају за личну и имовну безбедност; која је у по све несрећном стању; да му шарлатани, плиткоумићи и шпекуланти управљају државом и да је докусуре са упропашћавањем; — или ће тражити: државнике, људе од науке, искуства, карактера и поверења, да спасавају и земљу и народ.

У памет Срби ако и себи и Отаџбини добра желите.

I

Некада осиони и бесни радикали, који су трубили по народу да их има пет шестина; својим несавесним, непоштеним и непатриотским радом срозали су се много и много. Има општина, у којима ни представника листе од радикала нису могли узети, но без дозволе онако кријумчарски узели су за преставнике противнике; а ови се радикала отресају као п.. росе.

У шеснаест општина и то у општинама: боринској, дринској, ковиљачкој, изворској, велико-селској, варошици Лешници, ступничкој, цикотској, дворанској, чокешинској, вукошићској, јаловичкој, свилеувској, глоговачкој, злињачкој и драгојевачкој; — и фузионаши и самосталци узели су једне исте људе за представнике листе. И око овога да се искољу; фузионаши веле да су изабрати њихови; а самосталци обратно и због овога грдњи и псовки нема краја.

За ово су криве „Српске Новине“ бр. 143., што су одштампале кандидатске листе и обелоданиле ништавило радикалско а и покрађу једних од других представника листа; — иначе они би и себе и остали народ лагали до дана избора.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

—:—

Ланер — са три торпедњаче (чланице) у Врњачкој је бањи, али се показало, да ова бања није погодна за његову болест и мораће да се повуче у — Трстеник.

Пелагић — пешачко друштво — у Куршумлији је. Ко ти га зна како му иде тамо иза Божјих леђа!?

Неча-Симић — у Ћуприји је. То је у неку руку комунска трупа. Иде им као — у Ћуприји. Ланер је соло долазио, до кечених извидница, не би ли му уграбио коју глумицу, али је јуначки нападнут и отеран у бегство.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

(6. јула.)

Лондон. „Стандарду“ јављају из Шангаја, да су Јапанци у Корзаковску искрцали потпун материјал за 125 миља ратне железнице и 3000 кулија. Укупан број јапанске војске на Сахалину износи 14.000 бораца.

Петроград. Ове године позвато је под оружје 475.246 рекрута.

Москва. Председништво конгреса земстава изјавило је главном губернатору, да конгрес не повређује закон, јер тежи циљевима који одговарају царевом манифесту. Губернатор је одговорио да ће затворити седнице конгреса које би се држале без његовог одобрења.

Петроград. Ђенерал Плеве, командант варшавске тврђаве, постављен ја за команданта тринајестог војног корпуса.

Шеф главног штаба марине демантује вест о побуни мрнара на оклопњачи „Александар II“.

ПЕТРОГРАД. Вите је примио заступника „Асосијатед Прес“ и изјавио да Русија неће мир али да га цар хоће ма по коју цену. Он се боји да јапански услови не буду такви да их Русија неће моћи примити. Русија није уништена унутрашњом кризом. Криза ће проћи и Русија ће опет бити доминирајућа сила у европском концерту.

ТОКИО. Јапански листови доносе, да се јапанска војска искрцава северно од Владивостока. Руси су потпуно изненађени; не могу да осујете наступање. Владивосток ће ускоро бити потпуно заузет.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА
6. Јула 1905. год.

	продати по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·21	20·21	20·20
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30¾	211·55	211.64	212·55
Лутриски 2% лоз	113·—	114.—	112·—
Дувански лоз	—·—	21.50	21.—
Немач. марке 100 зл.			
„ за дец. и јан.			

Телефон бр. 151. Телефон бр. 151.

добио сам

ДВЕ ПАРТИЈЕ

ВИНА БЕЛОГ СМЕДЕРЕВСКОГ

продајем га

1 литар разлађеног 60 пр. дин. и
1 „ „ 80 „ „

Такође имам на стоваришту и **разна црна вина** са ценом од 50, 60 и 90 пр. дин. и од 1. и 1.50 динара литар.

Од 10 литара па на више шаљем поштованом поручиоцу по мојој послузи.

Ђока М. Богдановић.
закупац „Хотел Империјала“

СРПСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА
У БЕОГРАДУ.

Прима улоге на штедњу и тек. рач. са каматом 6 од сто год. по споразуму. **Управа.**

За Абацију

Ко жели да неко време проведе на мору у **Абацији** а да има удобан стан, добру храну, купање, нека се обрати писмено или усмено

М. Стајићу
Двор. књижару

9—12

СРПСКЕ ИСТОРИЈСКЕ СЛИКЕ
ИЗРАЂЕНЕ У МРСНОЈ БОЈИ

Срби на развалинама Српскога Царства. Нова слика сликао Боцарић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . дин. 60·—

Таковски Устанак. Слика П. Јовановића. Дужина 95 см. Ширина 63. см. Са златним оквиром. . . . . . . дин. 60·—

Св. Сава, први Архиепископ српски. Сликао У. Предић, са оквиром у мрсној боји израђена. — Удешена нарочито за школе . . . . дин. 15·—

Св. Сава благосиља Српчад. Сликао Ђ. Крстић. дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . . дин. 60

Херцеговачко робље. Сликао Ј. Чермак. Дужина 95. см. Ширина 63. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Босански бегунци. Сликао У. Предић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Сеоба Срба. Сликао П. Јовановић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Милош на Косову. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром дин. 60·—

Рањени Црногорац. Сликао Г. Чермак. Дужина 63 см. Ширина 95 см. Са златним оквиром . . . . дин. 60·—

Игра са мачевима. Сликао П. Јовановић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . . . дин. 60·—

Митрополитски сабор 1861. год. Нова слика од Буковца. Дужина 95 см. Ширина 63 см. са златним оквиром . дин. 60·—

Слике дајем за готово
или на отплату по погодби.

Могу се искључиво добити у
ДВОРСКОЈ КЊИЖАРИ
Мите Стајића
у Београду.

6—12

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ
Плашинског Сира (Качкаваља)
ДОБИЛА ЈЕ РАДЊА
Константина Д. Критића
Васина улица

и продаје од данас, од једне погаче па на више по **1 дин.** кило, како продавцима тако и раденичком сталежу.

Бр. 42, 15—25 **ТЕЛЕФОН БР. 475.**

Централа Извозне Банке
Београд — Сава

Прима улоге на штедњу у сребру и злату **без отказа.**

Каматна стопа одређиваће се по погодби са појединим улагачима. 53 9—24

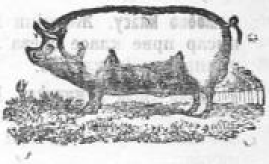

„Марићев“
ПРАШАК
ЗА СВИЊЕ
(ЗА БРЗО ГОЈЕЊЕ СВИЊА)

Признат је у целој Србији, Мађарској, Влашкој, као најбоље средство ЗА БРЗО ГОЈЕЊЕ СВИЊА, као и против: кашља, грчева, болова у стомаку и цревима, против свињске болести — цркавања, као и немања — воље за јело.

Ко хоће да су му свиње здраве и да се брзо угоје, а тако исто и од свињске болести — цркавања — да их сачува нека им даје МАРИЋЕВ ПРАШАК ЗА СВИЊЕ.

Много стотина поруџбина и благодарности, докази су изврсности Марићевог прашка за свиње, с тога га треба сваки онај који свиње храни у довољној количини да има.

Цена: 1 кутија „Марићевог прашка за свиње“ 1 динар; 10 кутија 10 динара; 50 кутија 45 динара; 100 кутија 85 динара. Мање од 10 кутија неће се слати. Ко наручи од 10 кутија на више поштарину не плаћа.

Поручбине по пријему новаца или уз доплату, шаљу се свагда одмах. Поручити треба само код произвођача: **апотекара Николе Ј. Марића,** — апотекара код Српског Краља — Београд — улица Краљ. Александра број 20.

Посредничка Банка — Београд
Кнез Михајлова улица бр. 31.

Посредује у куповини и продаји имања, прима, и има на продају кућа од тврдог и мешовитог материјала, за поједине фамилије и ренту.

Посредује за пласирање новца и изналазак кредита.

Посредује за извоз српских сировина и производа на стране пијаце, као и за увоз страних израђевина свију врста за Србију.

Пошто Банка има и свога правозаступника то прима и све правне послове код судова и осталих власти. Уједно врши наплате и исплате за рачун својих комитената, по свима трговачким пословима како овде тако и ван Београда.

Све посредничке послове врши са најповољнијим условима брзо и тачно.

57, 3—4 УПРАВА

ИЗВОЗНА БАНКА

Уплата последње (V.) рате од дин. 20. — и издавање сталних акција почело је од 1. априла и трајаће до 31. јула тек. године. — И уплата акција и издавање сталних акција вршиће се искључиво у Централи Извозне Банке на Сави.

25. априла 1905.
Београд.

Управа Извозне Банке

Миленко Марковић, управник Државне Штампарије са својом децом, јавља сродницима и пријатељима, да ће давати годишњи помен, својој доброј супрузи и мајци

† ДАРИНКИ

у суботу 9. ов. месеца, у 10 часова пре подне у цркви Св. Николе на Новом Гробљу.

Задруга за подизање зграда

Има на продају повише плацева, који се налазе у улицама: Кнез Милетиној, Гричићевој, Војводе Добрњца, Баштованској, Гундулићев Венац и т. д.

Сви су ови плацеви у старом варошком реону испод ботаничке баште „Јевремовац“.

Плацеви се продају за готов новац и могу се и отплаћивати по погодби.

Распоред плацева може се видети сваког дана у Задругиној канцеларији на Теразијама и пре и после подне.

66, 4—30

БУРАД ПРАЗНА И БАЧВЕ

У Винарској радњи М. Јовичића и Сина на Сави има већа количина разне величине на продају. 45 14,20

Против несносне врућине
од велике су помоћи
Вентилатори

Могу се добити *по умереној цени* у радњи код

ЈОСИФА БЕРГЕРА
Београд — Теразије.

Телефон бр. 15. 55, 7—10

Обућа

од платна сопствена израда може да се добије у обућарској радњи код

„ВЕЛИКЕ ЧИЗМЕ“
Васина улица 11. Београд.
Женске ципеле по 3·— дин.
Мушке ципеле по 3·50 дин.

Антон Сабо
обућар

46 12—20

КАДЕ ЗА КУПАЊЕ

свију врста и величина, од најбољег материјала и по умереној цени, израђује радња: **ЈОСИФ БЕРГЕР**, Београд—Теразије. (Телефон бр. 15.)
54,—5—10.

Власник Павле Маринковић Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
—
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 159. БЕОГРАД, ПЕТАК 8. ЈУЛА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

НАПРЕДЊАЦИМА у БЕОГРАДУ

—:—

Чланови бив. напредне странке истакли су за своје посланичке кандидате за град Београд ову господу:

Г. Светомира Николајевића,
министра у пензији.

Г. Стојана Пајкића,
трговца из Београда.

Г. Др. Давида Алкалаја,
адвоката из Београда.

Г. Милана Димића,
индустријалца из Београда.

Позивају се сви напредњаци и њихови пријатељи у Београду, да неизоставно изађу на биралиште и свој глас даду за ову листу.

Пред бирање

—:—

За дан два изаћиће Народ Српски на биралиште да каже своју жељу; да покаже је ли свестан своје дужности; је ли зрео за ова огромна [illegible] Државом; је ли

Гласање је тајно, власт је немоћна да у масама фалсификује вољу народну и омете слободно гласање његово. У пркос свима смицалицама, у пркос овим размештајима чиновника у очи самих избора противно обећањима председника министарства — у која, међу нама буди речено, није нико веровао — у пркос завереничког терора, у пркос овом витлању министара по зборовима — Народ ће по својим селима бити далеко од завереника, далеко од полицисках силеџија, и моћиће — ако хтедне и смедне — да каже: шта мисли о ове две страшне и несрећне године у Србији.

Ако Народу није дотужило ово „свето стање“ у ком никаква добра није видео;

Ако Народ налази, да је право убити па не само не бити кажњен, него још бити награђен;

Ако Народ налази, да је Србија доста угледна тиме што је највеће државе не примају у своје друштво;

Ако Народ сматра, да земљом треба да управљају последњи људи и пустахије;

Ако Народ не осећа, да су му ове дажбине тешке, него би желео још намета, још зајмова, онда — онда нека слободно гласа за коју од радикалних кутија.

Јер самосталци су чисто завереничка влада. Самосталци су примили она убиства не само као своја, него су се поносили да су их они инспирисали. Извесни официри су били само *рука* а самосталци су били *глава* завере од 29. маја. Они су убиства подигли на степен политичке догме, они су од 29. маја направили политичку теорију.

Упоредо с тим државничким погледима иду и њихови погледи у финансирању Државом.

Они су *хтели, одобрили, изгласали и бранили* прирез од 40%. Фузионаши су били само у најму код самосталаца, који су били диктатори. (Та срамна улога ни мало не умањује одговорност фузионаша, нити их извињава, али сваки паметан човек треба да види јасно како стоје ствари у истини).

Самосталци хоће тако исто овај зајам као и фузионаши, само што га самосталци хоће код других група, преко и због других сензала.

Све три политичке групе: и самосталци и фузионаши и либерали представљају једну и исту политику — политику „светог стања,“ јер њих везује један грозан догађај тешким синџиром, њих је 29. мај турио у један јарам. Они сви сад морају да ударају и ове огромне прирезе и да праве ове страховите зајмове, јер то хоће *неодговорни чиниоци*, јер је то потребно ради учвршћивања и осигурања овог новог „светог стања“.

Нека се, дакле, нико не буни, нека се нико не вара: гласајући ма за коју од ових група, тај гласач гласа и за превласт завереничку, и за овај нечувен и невиђен зајам од 110 милијуна, којим се с главе на главу терети свака српска душа са 60 динара *новог* дуга.

Сем тих, сваком докучљивих, зала, [illegible] сто радикални специјалитет, а која су самосталци до врхунца дотерали. То је ова општа незапамћена несигурност, где човек у Србији може погинути па да нико и не запита за њ — само ако није стран поданик. То је овај хаос по општинама, где кметују последњи људи а прве пропалице: где бивши робијаши суде поштеним људима. То је ова владавина мангупа, под којом се може догодити да активни министри, као сопаџије, насрћу у сред бела дана батинама на неке своје тобожње противнике, и ако се они зову „старијом и млађом браћом“, што у ствари и јесу.

Коме, дакле, годи да ове групе земљом владају и народом управљају — нека гласа за самосталце, фузионаше или либерале. Само нека свако зна, да после свршеног гласања не помажу извињавања, правдања, вајкања и запевања.

Сваки је своје среће ковач.

Ако народ жели зло — нека гласа за самосталске листе, па ће ово зло и продужити, а зло добра донијети неће.

АМА ШТА ЈЕ С КАТАСТРОМ
СРПСКЕ ПРЕСТОНИЦЕ?

—:—

Е баш је суђено, да се овај наш весели Коча, председатељ престоничке општине, мора да брука свуда и на сваком кораку.

Да видите, грађани престонички, верну слику онога одељка, у коме се грађанство заварава: да му се израђује катастар престонице.

Ево је већ прошла пуна година дана, од како је основан нарочити *катастарски одељак* при нашој општини, — у њему су толики раденици, — у њему је до сада потрошено *до 70.000 динара*, али од катастра нема још ни трага ни гласа, — а, како смо с поуздане стране чули, сав *катастар Београда треба да кошта највише до 280.000 динара* а треба брзо, **најдаље у року од 3 године** и да се сврши, ако ће општина па и сви радови да имају обилате користи од овога културнога посла.

И у овај се одељак увукла једна нарочита надзорна комисија (контролна није, — јер до сада није имала шта контролисати) са лепим годишњим хонорарима, у коју су наравно ушли све сами самостални катастарски стручњаци (?!) — У овој су вам комисији:

Г. *Влад. Тодоровић* садањи српско-краљевски министар грађевина.

Замислите ви, престонички грађани — српско-краљевски министар у служби општинској, који ће данас сутра морати да даје рачуна палилулским одборницима, за упропашћене толике хиљаде у катастарском одељку. Г. Влад. Тодоровић је лепо плаћен за свој нерад, јер он је председник комисије, и вуче месечно по 300 динара. За ово пет месеци узео је он од ове задушне престоничке општине 1500 динара и зато није ништа урадио, — јер и цео катастарски одељак за ову годину није ништа урадио — а појео је више од четири целе тријангулације! Поред њега је, а уз десно му колено, главом г. *Стеван Бошковић*, мајор и тријангулатор, који ево већ осма година како дави државну тријангулацију, којој не можемо да сагледамо краја. — И он је лепо плаћен за то, има 150 дин. месечно. Осем ове двојице налази се уз лево колено г. Влад. Тодоровића и новоскована самостални стручњак по мало водени, по мало катастарски — г. *Милош Милошевић* инжињер министарства грађевина (коме је г. Павићевић при кандидацији за посланике у крајини извукао асуру), и који је исто тако лепо награђен, али он није баш канда ни позван толико, да се меша у ствари *које мало разуме. За то су као поручени г. г. Влад. Тодоровић, и Ст. Бошковић*, ма да би овај последњи, као вршилац дужности начелника географ. одељења, био пре позван да ради своје послове у географ. одељењу, и да се не бакће на штету послова министарства војног са мучењем и учењем г. Балте, — јер се оно, што се за три деценије није научило, — не да сада никоме за инат надувати.

Катастарски квартет лепо завршује г. *Милан Лазаревић*, самостални адвокат, који је катастар посисао још са мајчиним млеком, те је, да видите, мало и плаћен, само 150 дин. месечно. — Он би могао да прима много више! јер зна све књиге „*Du Cadastre*“ — просто на памет!!

Ето тако имамо и сасвим самостални катастарски надзорни одбор, — који бог ме сасвим самостално и не ради ништа, а кошта прескупо. Овај и овакав „стручан“ одбор, комисија — шта ли је, — наметнут је веселом катастарском назор стручњаку, шефу катастарског одељка г. Балти да га руководи, надзирава, па и контролише, — те тако и вуче сву одговорност за сав нерад, — и то, молимо вас, грађани, прибележите и ово, наметнут, да буде контрола г. Балти, човеку, који је пред председатељем и једним нашим стручњаком изјавио:

1. *Да никад није на катастру радио;*
2. *Да никад није катастарским премером* ни руководио — и то нити у каквој малој вароши, а камо ли у престоници!!

И ако изгледа, да је мало чудновато, како је смео г. Главинић таквога шефа и да узме, и да му да из општинске касе пуних 7000 динара годишње, опет то не треба никога од грађана да буни и вређа — г. Балта је такође самосталац, па треба да вуче од београдске општине толику плату, — те да бар поздиже пирамиде у овом нашем лепом Београду, и тако овековечи и председатељство, и комисију, па и себе самога пирамидалним споменицима, а за скупе новце нашег преоптерећенога престоничког грађанства.

Је л' те, грађани београдски, да би ово све било по мало и смешно, када не би било жалосно, и по интересе свију нас веома штетно. Ми знамо, да се и ви у чуду питате, ама зар то може да се дешава, кад је председатељ техничар Коста Главинић, али, на жалост, тако је, — то је све сушта истина.

Сазнавши, да се у томе одељку ништа не ради, што би на катастар и личило, а да су међутим толике хиљаде већ утрошене, ми смо се заинтересовали за то питање, и саопштићемо у низу чланака: „Катастарски одељак или оличено расипкућство општине београдске“ све, што се на овај важан и рђаво отпочети посао односи, те да и овај пут будемо општим интересима од користи.

Ми скрећемо пажњу свију читалаца на чланке, који ће у нашем листу излазити, те да за толике бачене хиљаде добију бар појам о томе: шта све није требало радити или, боље, како се зло и незналачки радио, докле се нису потрађиле толике хиљаде, па да престоница српска ни после године дана нема ништа, што би послужило напредовању њеном.

Е тако је то, кад се овде тражило: кажи да си самосталац, па макар и не био катастралац, — али само је то требало да буде на рачун и о трошку самих самосталаца, а не на рачун и штету грађана београдских!

Камо те лепе среће, да се г. Балта управљао по ономе немачкоме:
Schuster bleibe bei deinem Leisten, — а не да нам сада задаје посла и толики трошак и вашар, јер, на крају крајева, може доћи време, кад ће се морати, поред моралне одговорности, одговарати и материјално.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Мароканско питање.

Као допуна споразума постигнутог у француско-немачком спору, спремају се као што „Пол. Кореспонденција“ дознаје из Париза, нови преговори, да би се пре отварања конференције дошло до тачнијег споразума о главним тачкама реформног програма, који има да се уведе у Мароку. При покушају који ће се предузети да се учини крај хроничној анархији, која влада у Мароку, врло је важно бити начисто о важности реформа, које ће се имати увести, и о начину њиховог брзог и трајног остварења. При овоме се не мисли узимати у обзир стварање неке врсте кондомината Француске са другим силама. Реформе, које се имају увести у полицији, војсци и финансији, не треба да имају интернационалан карактер и да буду остварене посредством Француске.

Као почетак рада мароканске конференције помиње се 15. септембар или 1. октобар (п. н.) О месту где ће бити конференција још се ништа тачно не зна.

О РАТУ

—:—

Преустројство руске марине.

Познато је да је досадањи врховни шеф руског адмиралитета, адмирал Авелан, смењен са тога положаја и да је на његово место постављен адмирал Бириљев. Поводом ове промене пише московско „Рускоје Слово“ ово:

„Ово није проста замена једнога адмирала другим, но је знак да предстоји опште и свестрано преустројство наше маринске управе. До сада код нас није било министарства марине у правом смислу те речи. На челу маринске управе и флоте стајао је ђенерал-адмирал као главни шеф, но за сваки рад у адмиралитету и у опште у ратној флоти, фактички је одговарао онај који је управљао министарством марине, а који у ствари није никада могао радити онако како је налазио да треба да ради. Компетенција шефа министарства марине долазила је увек у сукоб са компетенцијом ђенерал-адмирала, тако да се никад није знало ко управо заповеда.

Од сада то више неће тако бити. Бириљев није постављен за шефа маринског министарства, но за *министра марине*. Њему је предано врховно руковање флотом и поморском управом, тако да над њиме неће од сада бити онај фактор који се звао „главни шеф флоте и поморске управе“, јер под његовом управом сконцентрисано је све — једном речи он је постао министар марине.

Балкан

—:—

Битољ, 5.—VII—1905.

Још једна српска жртва бугарских разбојника у Српској Маћедонији. Бугарски комитет уби на прагу светог олтара српског свештеника и родољуба Спиру Анђелковића у селу Корбушнице недалеко од Кичева. Покојни Спира је био одличан Србин и врло добар поборник за опште српске ствари. Бугари су га мрзели а нарочито од кад је успео да узме цркву у своје руке, од тада су се зарекли да ће га убити. Своју су намеру постигли помоћу њиховог војводе, који је заступио крвника српског Арсу. Ови крвници и даље ће убијати невине Србе само за то што неће да пређу под егзархију.

НАПАД АРНАУТА НА КУРШУМЛИЈУ

—:—

Ономад у вече страховита пуцњава из касарне узбунила је целу Куршумлију.

Што је храбро било ухватило је за нож и за пушку, а што беше жена и кукавица тражило је подрум и земунице, да се тамо скрије од непријатеља из небуха.

— Арнаути! шапуташе жене и девојке, грчећи се у кутове од вајата.

— Арнаути! мрмљао је по какав кињан, тражећи сукњу и кецељац.

Господин начелник и господин председник општине, пробуђени из слатког сна, ужурбаше се према касарни, али тамо ни прићи. Бију куршуми на све стране, као да су на Вучијем Долу или на Шуматовцу.

Напослетку, све се стиша и неки бледи поручник искочи пред начелника.

— Господине начелниче, ваша патрола сигнализовала је Арнауте. Овако више неможе ићи. Моји људи поцркаше од страха и неспавања. Нек се одреди стража од грађана, која ће да ми чува војску.

„Господин начелник“, коме су још једнако зујали куршуми око ушију, прошапта кроз зубе:

— А где су ти Арнаути!

— Растерали смо их! грмну поручник и удари се руком у прса.

— Како болан растерали, завапи један трговац, који је пошао у касарну, да моли да се прекине паљба. Побише ми све пилиће у кокошињак и поломише све ћерамиде на крову.

— Ћут! грмну неко из мрака. Твоје беше. Сад је наше време да говоримо. Непознати беше познато радикалско „свештено лице“, које се редовно при чаши ракије вајкало, што није 29. маја било у Београду, да својом руком заврне шију оном покојном.

Сви се упутише месту, где је почела пуцњава.

Грађанска патрола тражила је ревносно по јендеку. Док не натрапаше на неку мрцину.

Први устукнуше.

— Ко зна! Можда је још жив!

Један храбрији приђе:

— Гле! Па то је Циганин Мија!

Сиромах Циган лежао је на земљи потрбушке са раном на леђима. Куршум је пробио срце.

Он бедник пошао у лов на пилиће. Наиђе патрола.

— Стој!

А он беж?

— Стој, пуцају!

А он још више зажди.

— Стој, пуцаћу!

И осу се плотун.

—

Кад су се сутра дан пробудили Куршумљани и сазнали шта се све десило у „крвавој ноћи“, тресла се цела варош од смеја.

Само је господин начелник био намргођен, а љутио се нешто и господин поручник, који још није добио од председника стражу, да му чува војску.

А Куршумлија се још једнако смеје, да се зидови у кућама тресу.

Кандидати

НАПРЕДНЕ СТРАНКЕ за посланике за избор 10. јула 1905. год. у варошима и окрузима.

—:—

I. У Варошима

Алексинац: *Наум Ц. Јанковић*, трг. из Алексинца.

Београд: *Светомир Николајевић*, министар у пензији; *Стојан Пајкић*, трг. из Београда; *Д-р Давид Алкалај*, адв. из Београда; *Милан Димић*, индустријалац из Београда.

Ваљево: *Драгић Атанацковић*, трг. из Ваљева.

Врања: *Риста Стевановић-Голочевац*, трг. из Врање.

Крагујевац: *Стојан Новаковић*, српски посланик на петроград. двору; *Димитрије Станојевић*, трг. из Крагујевца.

Лозница: *Спасоје Јеремић*, земљ. из Клубаца.

Ниш: *Тодор Д. Митић—Белкић*, трг. из Ниша. *Димитрије Ј. Којић*, трг. из Ниша.

Неготин: *Мита Петровић*, тр. из Неготина.

Пожаревац: *Сава А. Јовановић*, трг. из Пожаревца.

Параћин: *Лазар Т. Симић*, мех. из Параћина.

Смедерево: *Милан С. Нешковић*, терзија из Смедерева.

Чачак: *Алекса Пушељић*.

Шабац: *Светозар П. Самуровић*, трг. из Шапца.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

Напредњачка листа за округ врањски. За округ врањски утврђена је ова напредњачка листа: *Михајло Д. Јовановић* председник прв. врањског суда; *Аранђел Маринковић* из Грделице; *Арса Т. Јовановић* из Д. Отуље; Нешан Димић из Прибоја; Јевстатије Цветковић из Власине; Тоша Симоновић из Цепа; Јованча Радојчић из Сурдулице; Дина Михајловић из Прекодолца и Зафир Николић из Ратаја.

Кфалификовани су: Живојин Д. [illegible] фесори из Врање.

Председници бирачких комисија већ су отпутовали на изборе, нарочито они који су одређени за удаљенија места.

Отпутовали на практичан курс. Питомци III и IV године Војне Академије отпутовали су ономад ујутру на практичан курс у околину Крушевца.

Слушаоци друге године вишег курса отпутовали су такође на практична вежбања у београдски округ и то на коњима.

Парастос погинулим Маћедонцима. Коло Српских Сестара приређује парастос Србима у Маћедонији, који су погинули од бугарског, турског и арнаутског куршума и ножа. Парастос ће бити сад у недељу у Саборној Цркви.

Надамо се, да ће Београђани у што већем броју доћи на овај парастос и помолити се за покој душе српских мученика.

Народна Библиотека. Због ревизије појединих одељака Народне Библиотеке, читаоница Народне Библиотеке биће затворена од 15. до краја Јула о. г. (на основу чл. 14. закона о Народној Библиотеци).

Класна Лутрија. Данас је вучење срећака Класне Лутрије.

Неће да потпишу тарифу. Бербери овдашњи нису хтели да потпишу тарифу, коју су им њихови помоћници поднели, а у којој траже, као најглавнији свој услов, да недељом после подне не раде, те ће сад свакако настати штрајк берберских помоћника.

Напад на рабаџије. Непознати наоружани зликовци напали су 5. ов. мес. у вече на Миленка Стојановића и још његова три друга, рабаџије из Прилепца, на друму између Бумбарева Брда и Кнића. Разбојници су отели од Миленка 8.40 дин., тукли га и злостављали, од чега је тешко повређен, па затим побегли. Миленко је упућен у болницу на лечење.

Софијски Рашковић. Свакако по угледу на нашег управника вароши, Софијски префект издао је сличну наредбу о шантанским певачицама и сад је у Софији 140 певачица на сокаку. Ни једна нема легитимације. То су обична ђубрета, што више година даве оријент. Сад су све управиле погледе на Ниш. И меценат тих пробисвета, без икаквих легитимација, нишки Рапоња, већ се постарао, да дâ уточишта једном делу тих „сиротица“. Срамота за нишлије, да примају ђубре, које Софија баца. Г. Церовић има реч. —

Тифус у Ваљеву. Међу војницима XVII пука у Ваљеву појавио се ти- [illegible] 4 официра. Предузете су мере, да се зараза међу војском спречи. И у самом граду јављају се чешћи случајеви побољевања. Међу грађанством овладао је оправдани страх, који се повећава у толико више, што се види, да цивилни санитет није учинио све што треба, да се ова опасна зараза спречи. Надати се, да ће општина бар у дванајестом часу учинити оно што од ње заповедно изискују интереси јавног здравља.

Један савет. Ванђел Тома, оглашује, да кафану „Булевар“ даје под закуп. Пошто је то збиља врло поде-

---

ПОДЛИСТАК

НАШИ НА СТРАНИ

Н. А. Љејкина

— Какав разбојник! Ми смо дошли у Француску... Гле, француски језик... Можда је ово и сами Париз.

— Не може бити! То ваља питати. Дедер, питај... Покажи се с француским језиком.

Глафира Семјоновна се наже кроз прозор и викну неком Французу, који туда пролазаше:

— Монсје... Кељ статион? Пари?.. Есе Пари?...

— Oh, non madame. Paris est encore loin A Paris nous le matin, зачу се учитив одговор.

— Шта вели? распиткује Никола Ивановић.

— Не, не, није Париз. У Париз, долазимо сутра изјутра.

— Море, ти све разумеш.

— А шта ти мислиш? Ја могу говорити француски колико ти је воља. Ми смо имали у пансиону праву Французкињу, хвалила се Глафира Семјоновна. — Гле ено онде је написано — пур ље дам, а онамо — пур ље мосје... Ено — бјувет. Ту пије ко хоће

— Е, ако је тако, онда бих ја са задовољством испио што год. Питај колико минута стојимо.

— Не, не. На коме ти мене остављаш? Ја се бојим. Може на мах доћи какав разбојник.

Разбојник је ваљада остао на немачкој земљи. Не ће га зар пропустити преко границе. Најпосле ти можеш поћи са мном.

— Кондјуктер! опет повика Глафира Семјоновна. — Камбјен мињут иси?

— Seulment deux minutes á présent, Madame. Il vous reste deux minutes.

— Ме ну вулон буар..

— Да, буар... Буар вен руж, или бјер, додаје Никола Ивановић, па се одмах стаде хвалити пред женом. — Одлично ти знам све механске речи.

— Кондуктер испружи руку и рече:

— Vous voulez prendre du vin rouge? Donnez — moi de l' ardent, Monsieur.˙ Ie vous apporterai touat de suite.

— Шта каже, Глаша?

— Хоће сам да нам донесе вина. Комбјањ пур бутељ?

— Deux francs. Dèpêchez — vous Madame dèpêcchez — vous.

— Шта? Зар и ту траже депешу? пита Никола Ивановић.

— Та није, богати. Дај му одмах новаца. Подај два сребрна француска четвртака. Брже, брже!

— Ево! Ту Никола даде кондуктеру новац, па рече:

— Ту је труа четвртак. Нека буде за труа франк. А ја сам држао да је и овде као у Немштини, и да све треба по телеграфу, кад овај депешу спомену, рече он жени по одласку кондуктеровом.

— Боже сачувај! Није он за депешу говорио.. Он је казао — депеше ву, а то је: пожурите се. Ово је земља француска а овде тога нема.

— Тако ми реци! Мени се некако чудно учини... Мислим се: тамо је само ручак по депеши, а овде и пиће... За чудо је таква учитивост у Француза! Само зинеш на пиће, а он као из рукава: изволте, донећу вам.

— Дабогме. Французи су чудно учитив народ. Немци су куд и камо од њих заостали.

— Е, Глаша, не могу ти рећи, како ми је мило што смо на француској земљи.

— А како ли је тек мени?

Воз крену мимо осветљене станице.

— Глаша? Шта би с пићем? Где нам је тај вен руж? Подвали нам кондуктер... То ли је та хваљена учтивост! повика Никола Ивановић, али у исти мах врата се на купеу отворише и уђе кондуктер, држећи у руци боцу вина, која на врху беше покривена чашом.

— Voyons Monsieur.. Servez-vous рече он и пружи боцу Николи Ивановићу.

— Е, за то ти, мусје хвала, хвала за то. Гран мерси, рјус мерси! одговара Никола Ивановић, примајући боцу.

— Monsieur est un Russe? Запита Француз и настави: Oh nous aimons la Russie et les Russes! Vivent les Russes!

Од њега се осећало вино. Мора бити да је тога часа коју искапио и да се ни раније није туђио од вина. Никола Ивановић опази то, па рече жени:

— Изгледа, да је овај дечко прилично потегао..

— Ако је. Французи су љубазни и кад су пијани. То је свет за себе.

— Vos billetes Monsieur... уплете се кондуктер.

— Тражи карте, објасни Глафира Семјоновна.

— Та знам већ, знам. Што ми преводиш! Излази, да и сам све разумем, и да могу слободно говорити. Ево ти, мосје, биље, вуаља... А бјуве, мосје, је ли по вољи? Не вуле бјуве вен руж? кидиса на мах Никола Ивановић на кондуктера.

— Oh avec plaisir, Monsieur, Prenez seulement à prèsent vous-même, et moi aprés одговори овај, прегледајући карте.

— Е, лепо и одлично. Бјуве....

Никола Ивановић нали чашу и пружи је кондуктеру. Овај се поклони и одстрани чашу.

(наставиће се)

сан локал за вечерње забаве, ми саветујемо ономе, ко га буде узео, да ступи у преговоре са г. Браном да у томе локалу створи „фамилијарну забаву“, за којом Београд непрестано жуди, јер од шантана никаква вајда, нит је то више згодан мамак за публику.

Веридба. Г-ђица Росанда, кћи нашег пријатеља проф. Андре Гавриловића, верила се са г. Хенрихом витезом Кардоне, phil. cand. из Граца.

Честитамо вереници и њезиним родитељима од свег срца.

Лопов у Вазнесенској Цркви. Илија Кочановић, бив. фијакерист, покушао је 1. ов. мес. да изврши опасну крађу у Вазнесенској Цркви. Ну, како је одмах запажена његова намера и он ухваћен на делу, то је стављен у притвор и над њим је поведена кривична истрага.

Непрестано електрична жица. И прексиноћ се на Теразијама прекинула телефонска жица и једним својим крајем закачила се за електричну и после једним својим крајем пала на земљу. Одмах је срећом примећена и подигнута.

Опасна крађа. Ноћу између 2. и 3. ов. м. непознати зликовци обили су кућу Обрена Лазаревића из Милутовца у срезу трстеничком и однели му 1300 динара.

Власт трага за лоповима (разуме се).

Убиство. Бошко Панић из Брезовице, среза трстеничког, убио је свог рођеног сина из пушке. Убица је у затвору.

Породична жалост. Нашег пријатеља г. Милоја Ж. Јовановића, чиновника министарства финансија, и госпођу му, задесила је велика жалост: њихово јединче, ћерчица Вера преминула је прексиноћ у 6 сати а сахрањена је јуче по подне.

Наше искрено саучешће у тузи родитељима.

Преминуо. Јован Цветковић, свештеник из Крњева, преминуо је 6. о. м. у 7 часова у вече, а сахрањен вом гробљу у Београду. Бог да му душу прости.

Важне вести

Обећање на вересију.

Некад радикали, тврдом речју датом,
Обећаше: „порез цванцик са дукатом!“
А сад обећаше, пред изборни сајам:
„Гласај за нас, роде, ми нисмо за зајам!“
Ал' народ им вели, чешкајући шију:
„А ми, јопе', нисмо за ту — вересију!...“

„На дукате покупићу војску“.

Некада *горди* а сад одгурнути и *прокажени* град Ниш постао је права комендија у овим изборима.

Злоупотребљавајући познату покорност и снебивљивост староседилаца нишких све могуће шићарџије су се устремиле, да у Нишу упецају мандат. Тамо има сад неких 9 листа!

Нарочито се у грабљивости одликују браниоци и носиоци овог „светог стања“. Познато је сваком детету, а камо ли сваком Нишлији, колико су последња два Обреновића учинили добра Нишу и колико су се тиме гордили, колико су се Нишом поносили. Није било жртве на коју нису пристали, ако је само то било на корист Ниша.

Сад су арамбаше светог стања нарочито ашик на Ниш и желели би да Нишлије изаберу за посланика неку креатуру данашњег режима. Тамо су се кандидовала два најодличнија бедника у светом стању: Генчић црни херој и она лорфа од црно жутог Министра-Марковић.

Министар је министар и њему је лако наћи групу која га подржава, али Генчића су ода свуд сургунисали. Њега су најурили националисти, њега су одгурнули и либерали, који баш много не пробирају друштво, али се Генчић укопистио и хтео пошто пото истаћи листу. Кад су га питали: Како? С којом групом? Ко ће гласати за њ? Где му је војска? Он одговори:

— На дукате покупићу војску!

Овај поносни узвик оснопог Фочић Мехмед Аге потпуно доликује лепим устима модернога дахије.

И просуше се паре! Никола Ћурчија исплаћује „на невиђено“.

Али у пркос свим парама, и ако за злато рђа не пријања, злато у овом случају пријања само за рђу. Паре се арче, али се гласачи не теку. Генчићева кутија је оглашена као *шугава кутија*. Њој нико неће смети прићи, а лако ће бити свакому познати је:

Она свакоме пада у очи, јер је црвена као крв!

Стара песма

Ко остаје у мањини
Он обично ово чини:
До избора агитује;
На избору на власт пљује:
По избору владу псује,
И „фондом“ се утишкује!

Бухеровом панегиричару.

Извините што до сада не добисте заслужено признање за ваше саопштене нам податке о Лотару Бухеру. И сами видите да мећемо по три чланка у сваки број па ипак не можемо да дамо свима цевапа. Имајте дакле стрпљења (макар до сутра) Ви — *пуноглавче*.

„Одјек“, Протопопов и —

После питања које је „Правда“ упутила г. Председнику Министарства по афери Протопопова, полуслужбени орган Владе, „Одјек“, саопштава о Протопопову ове појединости:

„1) Никад и нико од чланова руског посланства није могао изјављивати ништа сличног, што је наштампано и измишљено са казнимом намером да се добију новци, које Протопопову нико није ни дужан.

2) Протопопов у војеној служби у Русији никад није служио не само као пуковник него ни као војник. Он је просто скитница кога су судили у Петрограду за многа варања и крађе, и који је прогнан у Сибир, од куда је побегао;

3) Дошав у Француску он је био суђен за преваре у Ници, и био је осуђен на две године затвора, затим је на свагда прогнан из Француске;

он је у Визбадену осуђен за крађу брилијаната на три године затвора, и такође прогнан из Немачке;

5) У новембру месецу 1904: год. дошао је у Париз, но био је ухапшен и осуђен на две недеље затвора, за то што је дошао у Француску, затим су га под стражом прогнали на границу; он је побегао и скривао се у Ници, где су га ухватили и осудили на два месеца затвора, затим је прогнан у Италију, одакле је дошао у Србију;

6) Bonfils живи у Ници I 7 rue Gaubernatisse, он је поштен човек, никад није ни за себе ни за кога другога узимао новаца од Протопопова, већ на против давао је често Протопопову милостињу; и

7) Протопопов је познат као веома опасан човек; он живи без пасоша, и узима разна презимена: књаз Ухтомски, књаз Долгоруков и др.“

Да поверујемо „Одјеку“ да су ове његове информације о Протопопову тачне, али, одкуда онда тој лопужи, варалици и скитници приступ у нашем двору? Ко му је израдио аудијенцију, ко га је препоручио и како је то могуће да овакве битанге биз икаквих тешкоћа налазе пријема у двору?

Из народа

Господине Уредниче,

Молим вас одштампајте у вашем цењеном листу и ову чудну бруку и безобразлук, коју је учинио председник општине камендолске Живко Карић.

Није Бог зна шта, господине Уредниче, али опет нек се зна да је овај радикални председник лопов.

Кад је примао храну од државе за сиротињу, која је дељена у Смедереву на жељезничкој станици, он је украо **само** један пун џак жита и продао га неком Михајлу, трговцу ондашњем, па за овај новац купио једно јаре те га слатко поркцкао у кафани Милошевој.

Научио чова на мулећину, па то ти је, овако је у крађи ухваћен, а и тужен је суду за ту крађу, али је боље нека се чује и преко јавности, а он, ако ово не буде учинио нека преко јавности отворено рекне или ако му је воља, нека ме суду тужи, али чини ми се да то не сме.

Не би се ни знало да су поштонопи дали да и он руча, сиромах носио џак на леђима па само 0.05 д. добио за хлеб а остало све председнику.

Председник Живко баш није требао овако да учини, кад се заклео да право ради, он је требао право и да подели, па да се не зна.

ПАРТИСКА КРЕТАЊА

Напредњачка конференција у Осечини

Напредњаци среза подгорског окр. ваљевског држали су 3. ов. м конференцију у Осечини, на којој су присуствовали по три изабрата члана из сваке општине у срезу. Конференцију је отворио и њоме руководио посланички кандидат Напредне Странке за срез подгорски, *г. Љубомир Е. Обрадовић*, трговац из Миличинице. На конференцији су прочитана упутства, добивена од окр. изборног одбора из Ваљева, утврдио се споразум за што живљи рад око избора, и најпосле решило, да се одмах по свршеним изборима предузме организација странке у свима општинама среза подгорског. Судећи по ономе, што је досад урађено, постоји оправдана нада, да ће напредњаци у срезу подгорском добити преко 600 гласова.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Опет „цару — царево“

Пошто се показује нека финансијска незгода у управи Кр. Срп. Народног Позоришта, то је опет решено: да чланови Кр. Срп. Нар. Позоришта од 10. т. м. играју у „внутрености“, за рачун позоришне касе, односно за своје плате. И тако после 10. јула, после избора, кренуће се позориште да агитује за — своју касу. Севдалијска (оперетска) трупа отићи ће у Шабац, а драмска у Пожаревац. Докле ли ће наше позориште да торбари?

— да брзи успех српскога радикали-
туда његово нагло ширење у омла-
. Успех радикализма потпомогнут је
отпором на који је он наишао код
ога фактора, код владаоца. Овај, ра-
се, није могао остати равнодушан
зарам теорије која му је стављала на
прот једног чиниоца, са којим он не
то да је имао делити суверену власт
ц, шта више, коме је он имао бити пот-
чњен. Рећи да је народ био суверен, то
качи да нико није био ни изнад ни по-
сд њега, то значи да је сваки па и вла-
слац био испод њега.

Овака теорија била је директно упере-
а против самога система владавине у
уставним монархијама, по којем суверену
власт дели народ са владаоцем. Радика-
лизам на тај начин појавио се као анти-
монархистичка странка и онда није чудо,
ко су му Обреновићи одмах рат објавили.
У осталом, борити се против такве кон-
цепције о суверенoj власти није било са-
мо питање одбране монархиског облика
владавине, већ је ту била у питању у
општe одбрана слободе појединаца. Како
се под народом има разумети већина, то
онда значи дати суверену власт тој ве-
ћини наспрам мањине, ставити ову под
једну неограничену моћ. Један део на-
рода потчињен потпуно другом, онако
исто, ако не још и горе, као и када је
цео народ потчињен апсолутисти. Мањина
је, дакле, морала бити у тој борби уз
владаоца, који, тежећи да се та два фак-
тора, владалац и народна већина, одржа-
вају у равнотежи, обезбеђивао је мањину
од те евентуалности, да буде под ногама
једне необуздане и неограничене силе.

Даљи разлог борбе Обреновића са ра-
дикалима била је њихова теорија о по-
литичкој једнакости. Допустити свакоме
без разлике да узима учешћа у вршењу
суверене власти, било је очевидно опас-
но, пошто за ту деликатну дужност сваки
није имао способности. Истина је да је
то одговарало идеалној правди, али у пра-
ву нема апсолутних истина као у физици.

Слобода

Ко сам собом не уме да влада — зар тај хоће да буде слободан? А ко то уме — зар није слободан?

Фајхтерслебен.

Нема ни једног осећаја који би од нашег бића био толико нераздвојан као слобода!

Фридрих II.

Позив

Позивам г. Николу Хаџи-Илића ванредног слуш. философије да ми у року од 10 дана поднесе обрачун о мојим књигама. У исто време молим све своје пријатеље, који су књиге примили, а новац још нису послали, да га пошаљу на моју адресу.

Авдо Карабеговић,
испитани учитељ. Зорина ул. бр. 34.

ТЕЛЕГРАМИ

(7. јула.)

Петроград. „Слово“ тврди, да је дознало из поуздана извора, да ће се пројект закона о Государственој Думи поднети на ревизију члановима државног савета, који ће изменити појединости по царевим примедбама. Закон о Думи ће се обнародовати на дан рођења престолонаследника.

Москва. Конгрес земстава је отворен у палати кнеза Долгоруког, и примио је резолуцију, у којој се изјављује, да Буљигинов пројект Государствене Думе није погодан да успостави ред, да избави Русију од анархије, нати да је поведе путем напретка, нормалног и мирног.

Петроград. Пуномоћник за преговоре о миру, министар Вите, отпутовао је синоћ са женом у иностранство.

Гота. У замку Фриденштајну извршено је свечано ступање на пре-

се зацарило под владама радикал-
ско-самосталским; да би се престало
са великим зајмовима, који се мис-
ле кајишарски да закључе на штету
свију нас; да би било праве зако-
нитости, реда и рада у нашој земљи,
а угледа и важности пред стра-
ним државама — Одбор позива све
напредњаке и пријатеље, да 10-ог
овог месеца, у недељу, сложно, у
групама, дођу на биралиште, и гла-
сају за нашу листу, на којој су
исписата светла и честита имена
првака напредњачких:

Стојана Новаковића, посланика српског на двору Цара моћне Русије, научара и државника, чије је име познато не само у Србији, већ цењено и поштовано и у страном свету,

Живојина Перића, професора универзитета и научара светског гласа,

Луку Р. Илића, економа из Чукајевца,

Младена Радовановића, економа из Лужнице,

Панту Пауновића, економа из В. Крчмара,

Петра Вучковића, економа из Влакче,

Павла Маринковића, адвоката из Београда,

Тихомира Драшковића, судију из Крагујевца.

Напредњаци!

Будућност лепша у нашој Отаџбини лежи у програму Напредне Странке, на чијој је застави сад записата и реч *истина*.

Сетите се добро, да је под владавином напредњачком била привреда јака, трговина живља, да су занати цветали, да је имућност у народу била већа, да је сигурности било јаче, да је народ новчанији и сретнији био.

Сетите се да је буџет државни под владом напредњачком био 42.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

7. Јула 1905. год.

	продато по	понуђено по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·20	20·21	20·20
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30$^3/_4$	211·27	211.64	212·55
Дутриски 2% лоз	113·—	114.—	112·—
Дувански лоз	—·—	21.50	21.—
Немач. марке 100 мк. за дец. и јан.			

За Абацију

Ко жели да неко време проведе на мору у **Абацији** а да има удобан стан, добру храну, купање, нека се обрати писмено или усмено

М. Стајићу
Двор. књижару

10—12

Велико имање на продају

које доноси годишње прихода дин. 11,000; исто се налази у средини Београда, а зграде су све од тврдог материјала. Дугује Управи Фоцдова дин. 60.000.

За цену и услове ваља се обратити Милану Лазаревићу адвокату, преко пута Београд. Задруге. 1—5

Ердељске саламе

Свежег „Теј Бутера," „Ементалера сира са долине ементалске, Кладовског Ајвара, разних српских сирева и т. д, препоручује колонијално деликатесна радња

Душана Тодоровића
Краљ. Срп. Двор. Лиферант — Теразије

НЗ. Г.Г. Потрошачима из унутрашњости на захтев шаље уз доплату.

СРПСКЕ ИСТОРИЈСКЕ СЛИКЕ

ИЗРАЂЕНЕ У МРСНОЈ БОЈИ

Срби на развалинама Српскога Царства. Нова слика сликао Боцарић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . дин. 60·—

Таковски Устанак. Слика П. Јовановића. Дужина 95 см. Ширина 63. см. Са златним оквиром. . . . . . . дин. 60·—

Св. Сава, први Архиепископ српски. Сликао У. Предић, са оквиром у мрсној боји израђена. — Удешена нарочито за школе . . . . дин. 15·—

Св. Сава благосиља Српчад. Сликао Ђ. Крстић. дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . . дин. 60

Херцеговачко робље. Сликао Ј. Чермак. Дужина 95. см. Ширина 63. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Босански бегунци. Сликао У. Предић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Сеоба Срба. Сликао П. Јовановић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Милош на Косову. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром дин. 60·—

Рањени Црногорац. Сликао Г. Чермак. Дужина 63 см. Ширина 95 см. Са златним оквиром . . . . дин. 60·—

Игра са мачевима. Сликао П. Јовановић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . . . дин. 60·—

Митрополитски сабор 1861. год. Нова слика од Буковца. Дужина 95 см. Ширина 63 см. са златним оквиром . дин. 60·—

Слике дајем за готово или на отплату по погодби.

Могу се искључиво добити у

ДВОРСКОЈ КЊИЖАРИ

Мите Стајића

у Београду.

7—12

ПРВА СРП. КРАЉЕВСКА ПОВЛ. ФАБРИКА КУФЕРА

Димитријевић и Алексић

у Београду — Фрушкогорска ул. бр. 10.

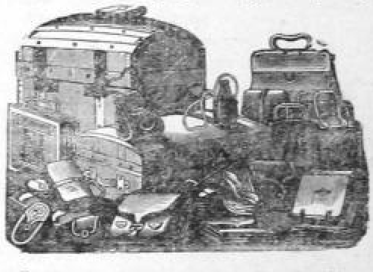

Главно стовариште Васина ул. бр. 18.

Радуј се и не очајавај путниче. У место доскорашњих тешких и неспретних страних израда, фабрика се побринула да те снабде са практичним, истрајним издржљивошћу, по лакоћи јединственим лежећим и ручним куферима од најмањих па до највећих. Куфера лежећих има од 5—150 дин. Куфера ручних од 2·20 — 80 динара комад. Торби ручних свију сорти: школских, ловачких и за пијацу. Кајиша, за плед. камашни платнених и кожних, фишеклија, ловачке футроле за пушке, цилиндере и женско рубље; новчаника, буђелара све сорте, и свију осталих артикала што у ову струку спадају; све у најбољој изради.

Конкуренција је искључена. Наше израде одликоване су на бечкој изложби 1894. год. сребрном медаљом, на смотри београдске изложбе у 1895. год. златном медаљом, и на пожаревачкој изложби 1895. године златном медаљом.

— Ценовнике на захтев трговцима шаљемо бесплатно. Поруџбине извршујемо брзо и тачно.

С поштовањем
Димитријевић и Алексић
фабриканти куфера.

Посредничка Банка — Београд

Кнез Михајлова улица бр. 31.

Посредује у куповини и продаји имања, прима, и има на продају кућа од тврдог и мешовитог материјала, за поједине фамилије и ренту.

Посредује за пласирање новца и изналазак кредита.

Посредује за извоз српских сировина и производа на стране пијаце, као и за увоз страних израђевина свију врста за Србију.

Пошто Банка има и свога правозаступника то прима и све правне послове код судова и осталих ... наплате и исплате за рачун својих комитената, по свима трговачким пословима како овде тако и ван Београда.

Све посредничке послове врши са најповољнијим условима брзо и тачно.

57, 4—4 **УПРАВА**

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Планинског Сира (Качкаваља)

ДОБИЛА ЈЕ РАДЊА

Константина Д. Критића

Васина улица

ште српске ствари. Бугари су га мрзели а нарочито од кад је успео да узме цркву у своје руке, од тада су се зарекли да ће га убити. Своју су намеру постигли помоћу њиховог војводе, који је заступио крвника српског Арсу. Ови крвници и даље ће убијати невине Србе само за то што неће да пређу под егзархију.

НАПАД АРНАУТА НА КУРШУМЛИЈУ

Ономад у вече страховита пуцњава из касарне узбунила је целу Куршумлију.

Што је храбро било ухватило је за нож и за пушку, а што беше жена и кукавица тражило је подрум и земунице, да се тамо скрије од непријатеља из небуха.

— Стој, пуцању!

А он још више зажди.

— Стој, пуцању!

И осу се плотун.

—

Кад су се сутра дан пробудили Куршумљани и сазнали шта се све десило у „крвавој ноћи", тресла се цела варош од смеја.

Само је господин начелник био намргођен, а љутио се нешто и господин поручник, који још није добио од председника стражу, да му чува војску.

А Куршумлија се још једнако смеје, да се зидови у кућама тресу.

Са болом у души јављамо свима сродницима и пријатељима да је наше мило јединче

† Верица — Вера

испустила своју анђелску душицу 6-ог ов. месеца у 6. сах. по подне, и да су њени земни остаци сахрањени на новом гробљу 7-ог ов. м. у 3 сахата по подне.

ожалошћени: *Даница и Милоје Ж. Јовановић*

ПОДЛИСТАК

НАШИ НА СТРАНИ

Н. А. Љејкина

— Какав разбојник! Ми смо дошли у Француску... Гле, француски језик... Можда је ово и сами Париз.

— Не може бити! То ваља питати. Дедер, питај... Покажи се с француским језиком.

Глафира Семјоновна се наже кроз прозор и викну неком Французу, који туда пролазаше:

— Монсје... Кељ статиоп? Пари?.. Есе Пари?...

— Oh, non madame. Paris est encore loin A Paris nous le matin, зачу се учтив одговор.

— Шта вели? распиткује Никола Ивановић.

— Не, не, није Париз. У Париз, долазимо сутра најутра.

— Море, ти све разумеш.

— А шта ти мислиш? Ја могу говорити француски колико ти је воља. Ми смо имали у пансиону праву Францускињу, хвалила се Глафира Семјоновна. — Гле ено онде је написано — пур ље дам, а онамо — пур ље мосје... Ено — бјувет. Ту пије ко хоће

— Е, ако је тако, онда бих ја са задовољством испио што год. Питај колико минута стојимо.

— Не, не. На коме ти мене остављаш? Ја се бојим. Може на мах доћи какав разбојник.

Разбојник је ваљада остао на немачкој земљи. Не ће га зар пропустити преко границе. Најпосле ти можеш поћи са мном.

— Кондјуктер! опет повика Глафира Семјоновна. — Камбјен минјут иси?

— Seulment deux minutes á présent, Madame. Il vous reste deux minutes.

— Ме ну вулон буар..

— Да, буар... Буар вен руж, или бјер, додаје Никола Ивановић, па се одмах стаде хвалити пред женом. — Одлично ти знам све механске речи.

— Кондуктер испружи руку и рече:

— Vous voulez prendre du vin rouge? Donnez — moi de l' ardent, Monsieur. Ie vous apporterai touat de suite.

— Шта каже, Глаша?

— Хоће сам да нам донесе вина. Комбјањ пур бутељ?

— Deux francs. Dèpêchez — vous Madame dèpêcchez — vous.

— Шта? Зар и ту траже депешу? пита Никола Ивановић.

— Та није, богати. Дај му одмах новаца. Подај два сребрна француска четвртака. Брже, брже!

ОД У БЕЧУ

ВИЋ

т. захтевима удешени вод устаза вање и васпитање.

бље, снабдевено државни испије у у заводу француску и енгл ску радове, ангажовано је стру о

удобностима, налази се у центру је

То ање 1200 круна са додатком од

требно да се пријаве у што краћем има на расположење проспекте

Највећи избор карата

Ansichts karten

добила је књижара

ВЕЛИЗАРА М. МАРКОВИЋА

Београд — Теразије

и продаје за сада најјефтиније, и то: платинотипија француска у боји по 0·15 д., исте у црноме мат по 0·10 д. — све друге карте лихтдрук у боји и мат црне по 0·05 п. д. На више цене су још јефтиније.

1—10

Велика БИБЛИОТЕКА, која има више од 10.000 разних књига, продаје се врло јефтино.

За цену и преглед исте библиотеке, ваља се обратити књижари Велизара М. Марковића, Београд—Теразије.

Телефон 615. 1—5

На продају

4 коња вранца
1 кола (фијакер) отворен
1 кола — батар — нов са гуменим и гвозденим точковима.
Више амова, комута, ћебади и осталих ситница.

За цену и условe ваља се обратити **Мити Николићу**, Београд Космајска ул. бр. 43. 1—5

бр. 9 Главни и одговорни уредник [illegible] Адамовић Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . 4 дин.

Излази сваки дан
из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист
слати администрацији
„Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 160. БЕОГРАД, СУБОТА 9. ЈУЛА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

НАПРЕДЊАЦИМА у БЕОГРАДУ

—:—

Чланови бив. напредне странке истакли су за своје посланичке кандидате за град Београд ову господу:

Г. Светомира Николајевића,
министра у пензији.

Г. Стојана Пајкића,
трговца из Београда.

Г. Др. Давида Алкалаја,
адвоката из Београда.

Г. Милана Димића,
индустријалца из Београда.

Позивају се сви напредњаци и њихови пријатељи у Београду, да неизоставно изађу на биралиште и свој глас даду за ову листу.

Једна Слика

БЕЗ КОМЕНТАРА

—:—

Енглески лист „Bystander“ у своме броју од 22. јуна 1905. донео је слику господина Љуб. Стојановића, председника министарства Краљевине Србије, са чланком под насловом „Српско министарство без браде“, који гласи овако:

„Ништа не успева као смелост. Господин Љуба Стојановић, чије најватреније жеље не би могле превазићи садашњост, најновији је министар председник у Србији. Као вођа плаховите групе самосталних радикала он је Краља Петра храбро убедио да је будућност т. ј. већина на предстојећим изборима — његова односно његове странке.

„Признајем да ми ње сад немамо“ рече доскорашњи професор-слависта, „али желимо да је имамо, веома желимо. Сигурно је да ћемо победити ако ми будемо руководили изборима, и Ви би најбоље учинили кад би нам сад предали владу, јер ако онај никоговић (rascal) Пашић и даље остане он ће их већ удесити по своме.“

„Но, да ли је то баш сасвим по Уставу!“ упита га Владалац својом познатом конституцијалном уздржљивошћу, „да се влада преда мањини распуштене скупштине?“

„То баш не умем да вам кажем“, беше озбиљан одговор. „Али је било тако чудноватих поступака у прошлом режиму који је тако свирепо свршио — та да, Ви се већ опомињете — да Вас у овом случају најозбиљније саветујем да ме послушате“.

И тако се то десило да се је група интересантних младића, који су до скоро седели у ђачким клупама, извалила у министарским столицама, потпуно уверени да ће се у њима учврстити помоћу једне оштроумне манипулације изборне машинерије, која данас постоји у Србији.

Господин Стојановић, Нестор своје партије, није тако неискусан као што га представља немачка штампа; а није баш тако ни млад. Не само да има бркове него чак мисли скоро и да се жени.

Да је нови кабинет потпуно свесан одговорности и достојанства свога положаја, веома је флагрантно доказано пре неки дан. Налазећи, да се његово високо место не слаже са протестом који је хтео дати бившем министру председнику, министар правде господин Николић дао је оставку. Пошто је шамарима осветио исту богињу, његови су га другови понудили да понова узме портфељ, али је он претпоставио да буде њихов кандидат за председника Скупштине.“

ГОВОР

Г. Жив. Перића

проф. Универзитета.

Под насловом: *Политички програм господина Живојина Перића, професора Универзитета*“, крагујевачки „Напредак“, орган крагујевачке напредњачке омладине, доноси говор г. Перића на конференцији напредњачких представника за срез јасенички окр. крагујевачког, одржаној 3. ов. мес. у Аранђеловцу. Ми прештампавамо тај говор г. Перића, изузимајући наравно други и последњи део који је већ изишао у прекјучерашњем бр. „Правде“.

—:—

Онај континуитет, који је у унутрашњој политици Србије дотле владао, прекинут је убиством Кнеза Михаила. У главном напори управљача Србије до тога времена имали су за циљ национално снажење наше, политика која је под владавином племенитога Кнеза Мученика била у напону, у коме се доцније никада видела није. Разуме се да је, баш зато, унутрашње уређење Србије морало бити стављено на друго место; јер чим се у једној земљи та тема истакне као прва, спољашња политика почне малаксавати: за њу тада више нема ни довољно времена, ни довољно прибраности, па, ако хоћете, ни довољно солидарности. Унутрашња политика толико раздели људе, да се та раздељеност осети и тамо где је не треба да буде ни најмање: осети се и у националној политици.

Као што рекосмо, од смрти Кнеза Михаила овај ред се мења. Унутрашње уређење заузимаће од сада прво место, и, наравно, рад на националној ствари трпеће отуда очигледне штете. Нећемо да кажемо да је мисао Кнежева била напуштена; не, она је и даље била ту. али, као што смо то и мало час објаснили, на њој се, због велике заузетости наше за унутрашњу политику, није могло радити ни из далека са оном интензивношћу са којом је то чинио Кнез Михаило.

Овај обрт морао би, за спољашњу политику, бити штетан код ма каквог народа. Код нас је он био фаталан због наше младости. Неискусни, ми нисмо умели, у своме угледању на запад, умерити се и задржати се на установама, које су се могле сложити са културним стањем нашим, са нашим особинама и нашим специјалним приликама. Ми смо заборавили на све оне фазе и поступности кроз које су западне државе прошле, док су дошле до садашњега уређења свога.

За још већу недаћу нашу, у то време постојало је у Европи чувено социјалистичко удружење, интернационала, које је захватило и наше неке младе људе. Још седамдесетих година видимо Светозара Марковића где оснива социјалистичку странку у Србији. Помислите: једна земља која још није имала ни међународну независност, чије се стање културно није могло помирити ни са политичком једнакошћу, имала се претворити у земљу са економском једнакошћу! Ми нисмо велики обожаваоци социологије; ми мислимо да дух човечји није, не мора и не треба да буде некакав супстрат социолошких закона слично материји која је потпуно потчињена физичким законима. Али, и поред тога, ми налазимо да су теорије Светозара Марковића са свим превиђале да ни рационализам Жан Жака Русоа није, као ни модерни детерминизам, потпуно тачан.

На духове српске, који су се дотле занимали идеалима националним, социјалистичка наука утицала је јако, снажно. Ти духови променише сада предмет идеала својих: њима ће у будуће бити идеали: једнакост свију чланова друштва, једнакост, за овај мах, политичка ако не и економска. Политичка једнакост се изводила из начела народне суверености. Како народ може бити суверен, ако сваки део народа није то? Ако се известан број грађана искључи из учешћа у јавним пословима, онда тај број нема удела у вршењу суверене власти, што значи да један део народа није суверен.

Наравно да је нова политичка наука дејствовала нарочито на млађи свет. Начело о једнакости људи одговарало је идеји о правди, и омладина, тај носилац идеала, природно, прихватила га је са одушевљењем. Принцип народне суверености ласкао је не само млађем свету, већ и старијем: бити један део суверена, на сваки начин, била је врло примамљива мисао.

Отуда брзи успех српскога радикализма, отуда његово нагло ширење у омладини. Успех радикализма потпомогнут је даље отпором на који је он наишао код другога фактора, код владаоца. Овај, разуме се, није могао остати равнодушан наспрам теорије која му је стављала на супрот једног чиниоца, са којим он не само да је имао делити суверену власт већ, шта више, коме је он имао бити потчињен. Рећи да је народ био суверен, то значи да нико није био ни изнад ни поред њега, то значи да је сваки па и владалац био испод њега.

Овака теорија била је директно уперена против самога система владавине у уставним монархијама, по којем суверену власт дели народ са владаоцем. Радикализам на тај начин појавио се као антимонархистичка странка и онда није чудо, ако су му Обреновићи одмах рат објавили.

У осталом, борити се против такве концепције о сувереној власти није било само питање одбране монархиског облика владавине, већ је ту била у питању у опште одбрана слободе појединаца. Како се под народом има разумети већина, то онда значи дати суверену власт тој већини наспрам мањине, ставити ову под једну неограничену моћ. Један део народа потчињен потпуно другом, онако исто, ако не још и горе, као и када је цео народ потчињен апсолутисти. Мањина је, дакле, морала бити у тој борби уз владаоца, који, тежећи да се та два фактора, владалац и народна већина, одржавају у равнотежи, обезбеђивао је мањину од те евентуалности, да буде под ногама једне необуздане и неограничене силе.

Даљи разлог борбе Обреновића са радикалима била је њихова теорија о политичкој једнакости. Допустити свакоме без разлике да узима учешћа у вршењу суверене власти, било је очивидно опасно, пошто за ту деликатну дужност сваки није имао способности. Истина је да је то одговарало идеалној правди, али у праву нема апсолутних истина као у физици. У праву се гледа на *корисност*, по општи напредак, дотичне институције. Теорија политичке једнакоста водила је том резултату да се право гласа призна и малолетницима, и лицима осуђеним, резултат који ни радикали нису могли примити. Што значи, да се, у овом питању, има да гледа не на неку уображену правду, већ на то: да ли је добро, да ли је опортуно да сваки може гласати; и да ли није потребно, са гледишта што правилнијега функционисања државнога механизма, искључити из тога права оне који би га могли вршити штетно по такво функционисање. Нашто идеална политичка једнакост, која би државу довела до застоја и пропасти? На што једно право које би постало платонско, јер када државе нема, нема ни права? Нашто народу његова сувереност, ако га она одведе глади? Може бити да таквог суверена радикали баш и желе, јер би он био сасвим безопасан: своју сувереност он би уступио за кору хлеба!

(СВРШИЋЕ СЕ)

Напредњацима и пријатељима у округу Крагујевачком

—:—

Да би се остварио наш привредни програм и сељак подигао материјално; да би било личне и имовне сигурности, под којом може само цветати привреда, трговина и занати; да би престало безвлашће, које се зацарило под владама радикалско-самосталским; да би се престало са великим зајмовима, који се мисле кајишарски да закључе на штету свију нас; да би било праве законитости, реда и рада у нашој земљи, а угледа и важности пред страним државама — Одбор позива све напредњаке и пријатеље, да 10-ог овог месеца, у недељу, сложно, у групама, дођу на биралиште, и гласају за нашу листу, на којој су исписата светла и честита имена *првака напредњачких*:

Стојана Новаковића, посланика српског на двору Цара моћне Русије, научара и државника, чије је име познато не само у Србији, већ цењено и поштовано и у страном свету,

Живојина Перића, професора универзитета и научара светског гласа,

Луку Р. Илића, економа из Чукајевца,

Младена Радовановића, економа из Лужнице,

Панту Пауновића, економа из В. Крчмара,

Петра Вучковића, економа из Влакче,

Павла Маринковића, адвоката из Београда,

Тихомира Драшковића, судију из Крагујевца.

Напредњаци!

Будућност лепша у нашој Отаџбини лежи у програму Напредне Странке, на чијој је застави сад записата и реч *истина*.

Сетите се добро, да је под владавином напредњачком била привреда јака, трговина живља, да су занати цветали, да је имућност у народу била већа, да је сигурности било јаче, да је народ новчанији и срећнији био.

Сетите се да је буџет државни под владом напредњачком био 42.

милијуна, а данас под радикалско-самосталском владавином 90. милијуна, а са прирезима и 150. милијуну.

Три стотине милијуна дуга натоварили су радикалци са својом браћом самосталцима на леђа народна, а народу ништа не помогоше, па сад хоће и нов зајам од 110. милијуна.

Са пријатељима и свима оним грађанима, који се слажу са радом нашим, сложно на биралиште, на коме треба да се чује пресудна реч и победа Напредњака; јер победа наша обележава у Србији победу над лажју и неваљалством наших политичких противника.

Са поздравом свима нашим бирачима.

Јула 1905. год.
у Крагујевцу.

Изборни одбор Напредне Странке
за округ Крагујевачки.

НАПРЕДЊАЦИМА И ПРИЈАТЕЉИМА ОКРУГА ПОДРИНСКОГ

—:—

Још нас од избора народних посланика раздваја само један дан.

Радикали, и фузионаши и самосталци крвнички и дин душмански завађени, не бирају средства у изборној агитацији мислећи, да је српски народ још наиван и лаковеран, и да ће се повести за лажним и празним обећањима њиховим.

Народ іе српски по својој злој срећи некад веровао свакој речи, која је од стране радикалских главешина потекла у народ; али је данас та вера побледела.

Радикали су владали земљом низ година; и иза сваке године њихове владавине земља је остајала још задуженија; они су из године у годину правили нове и нове заімове, да са њима исплате старе летеће дугове, па, на крају крајева, на народној грбини остали и стари и нови дугови.

Под газдовањем радикалских финансија долазило се дотле, да државна благајна није могла да исплати по какав свој рачун од неколико не хиљада, већ стотина динара. И, док се тако на све стране мучило и кубурило, радикалски пацови по надлештвима и општинама крали су и пљачкали, где су шта дохватили од државних прихода. На царинарницама био је дотле нечувен и непознат систем крађе и шверцовања. Монополи дувана десетковани су од великопродаваца дувана, који су могли бити само радикали, од којих многи дотле нису ништа имали, а после лиферовања и продаје дувана постали су велики богаташи, који по Београду зидају палате од 3—4 ката а по банкама имају на остави стотине и стотине хиљада динара.

Пређе сеоски кмет није смео дирнути у државну порезу, а у добу радикалских владавина један радикалски дроњо — кмет — придизао је по пет, десет, двадесет и више хиљада државне порезе и приреза; а већ о општинским приходима нико им није имао права ни тражити рачуна.

И док су се радикалски голаћи богатили на овакав начин, дотле је Србија и оголила и обосила!...

Кад год су радикали владали у Србији, друмови су пропали и занемарени, мостови искварени, пропусти испроваљивани; државне и општинске шуме и утрине разграбљене и упропашћене. Правде у судовима није било. Разбојништва и хајдуклуци земљу су поплавили, јавна безбедност пала је до испод нуле. Убијани су први и најбољи грађани у по бела дана, па — ником ништа! Зверовима хајдуцима најглавнији јатаци били су радикалски кметови. Ко није припадао радикалској странци, није имао права на заштиту, ни за личност ни за имовину. У по бела дана, или у глухо доба ноћи, турат је угарак, те је дугогодишња тековина српског грађанина претварана у гар и пепео; или су му сатирани усеви у пољу, премлаћивана и сакаћена стока, сечени воћњаци, сатирани виногради и триста других зала и чуда чињено и то све, као што рекох, над животом и имањем противника ове нечувене напасти, која је ову земљу снашла и данас је дави као каква, Бог с' нама био, опака болест!

Да се овој немани стане ногом за врат; да јој се пресечу пути и пролази стазе и богази, којима је она полазила у свој крвожедан лов; да јој се поизбијају зуби а оштре канџе сасеку, — на вама је, грађани округа подринског, да на дан избора листом кренете на биралиште и своје гласове дате оним кандидатима, који ће и хтети и смети ухватити се у коштац са лажним апостолима радикалским, и пред народом скинути им маску лицимерства и неваљалства и овим спасти Србију, да је више прождрљива зверад не даве и не упропашћују.

Гласајте, дакле, за листу на којој се налазе имена свима вама познатих, честитих и уважених грађана:

Стојана Новаковића, краљ. срп. посланика у Петрограду.

Младен Исаковић трг. из Лешнице.

Павле Маринковић адв. из Београда.

Михајло Брајић економ из Слепчевића.

Живан Петровић трг. из Белотића.

Сава М. Јанковић трг. из Раденковића.

Чеда С. Антонић из Драгинца.

Савко Павловић земљ. из Маове.

Јоца Давидовић из Љубовије.

Квалификовани

Стеван И. Којадиновић, адвокат из Шапца.

Спиридон И. Поповић, судија суда лозничког.

5. Јула 1905. год.
Шабац.

Изборни одбор Напредне Странке
за округ подрински.

Кандидати

НАПРЕДНЕ СТРАНКЕ за посланике за избор **10. јула 1905. год.** у варошима и окрузима.

—:—

II. По окрузима:

Београдски

1.) Михаило П. Живадиновић, адв. из Београда;

2.) Радован Ж. Ранковић, економ из Рудовца;

3.) Обрад Синђелић, економ из Ропочева;

4.) Обрад Милојевић индустријалац из Гроцке.

Квалификовани

Андра Ђорђевић, држ. саветник у пенсији;

Антоније Пантовић, мин. правде у пенсији.

Ваљевски

1.) Љуба Молеровић, економ из Врачевића;

2.) Љуба Сокић, економ из Брезовице;

3.) Светозар Мирковић, економ из Лесковца;

4.) Живојин Николић, економ из Ратара;

5.) Љубомир С. Обрадовић, трг. из Миличинице.

Квалификовани

Живко Романовић, проф. из Ваљева;

Михаило М. Томић, судија из Ваљева.

Врањски

1.) Петар К. Илић, индустријалац из Лесковца;

2.) Петко С. Јовановић, трговац из Брестовца;

3.) Јован Станковић, земљоделац из Поповца;

4.) Коста Стојановић, економ из Власотинаца;

5.) Коста М. Јовић, економ из Мирошевца;

6.) Глигорије Поповић, свештеник из Сејанице;

7.) Ђорђе Живковић, тежак из Печењевца;

8.) Сава Никодијевић, тежак из Реткоцера.

9.) Благоје Станковић из Гаре.

Квалификовани

Љуба Адамовић, адвокат из Лесковца;

Бранко Бугарски, апотекар из Лесковца.

Врањски

1.) Михаило Јовановић, председник суда врањског;

2.) Аранђел Маринковић, трг. из Грделице;

3.) Арса Т. Јовановић, општ. писар из Д. Отуља;

4.) Пешан Динић, трг. из Прибоја;

5.) Јевстратије Цветковић, земљ. из Власине;

6.) Тоша Симоновић, општ. писар из Цепа;

7.) Јованча Радојичић, трговац из Сурдулице;

8.) Дина Михаиловић, земљ. из Прекодолца;

9.) Зафир Николић, трг. из Ратаја.

Квалификовани

Живојин Д. Павловић, професор из Врање;

Вучко Јоксимовић, проф. из Врање.

Крагујевачки

1.) Стојан Новаковић, изванредни посланик и пуномоћни министар Србије у Петрограду;

2.) Живојин М. Перић, редовни професор Универзитета из Београда.

3.) Лука Р. Илић, економ из Чукојевца;

4.) Младен Радовановић, економ из Лужнице;

5.) Панта Пауновић, економ из Великих Крчмара;

6.) Петар Вучковић, економ из Влакче.

Квалификовани

Павле Маринковић, адвокат из Београда;

Тихомир Драшковић, судија прв. крагујев. суда.

Крајински

1.) Светомир Николајевић, држ. саветник у пенсији;

2.) Илија Мојсиловић, адв. из Неготина;

3.) Анђел Ницуловић, тежак из Кобишнице;

4.) Јован Челенковић, тежак из Корбова;

Квалификовани

Милош Станојевић, судија негот. прв. суда;

Јован Грубић, судија негот. прв. суда.

Моравски

1.) Јован Поповић, свештеник из Рековца;

2.) Милоје Урошевић, трговац из Параћина;

3.) Милован Тодоровић, земљ. из Риљца;

4.) Миливоје Сврзић, економ из В. Варварина;

5.) Аврам Симић, земљ. из Сикирице:

6.) Станоје Милутиновић, земљ. из Мајура;

7.) Коста Поповић, трг. из В. Поповића;

8.) Владислав Јевремовић, земљ. из Калудре.

Квалификовани

Др. Ђока Јовановић, окр. физикус врањски:

Стеван Д. Губеревац, инжињер из Ћуприје.

нишки

1.) Љуба Обрадовић, адв. из Ниша;

2.) Милан Марковић, земљоделац из Чечине;

3.) Наум У. Јанковић, трговац из Алексинца;

4.) Жика Милојевић, земљ. из Г. Матејевца;

5.) Стојан Стевановић-Бешанац, трг. из Бобовишта;

6.) Радојко Жикић, земљ. из Периша;

7.) Петар Вељковић, земљ. из Гркиње;

8.) Богосав Стојковић, земљоделац из Врмџе;

9.) Димитрије — Миле — Ђорђевић, земљ. из Трупале.

Квалификовани

Драгутин Ј. Трпковић, окр. инжињер из Ниша;

Светозар П. Тодоровић, судија трг. суда из Алексинца.

Пожаревачки

1.) Светомир Николајевић, посланик Србије у пенсији из Београда;

2.) Сава М. Обрадовић трг. из В. Градишта;

3.) Петар Васић, тежак из Кобиља.

4. Јеврем Поповић, свештеник из Петровца;

5.) Илија Ђорђевић, трг. из Влашког Дола;

6.) Димитрије Марковић, шпедитер и економ из Дубравице;

7.) Гаврило Павловић, трговац из Брњице.

8.) Петар Рибарац, трг. из Жагубице.

9.) Милутин Цветковић, трг. из Ракинца.

10.) Радован Стојадиновић, теж. из Братинца.

11.) Стеван Рајић, тежак из Вешнице.

12.) Василије Петровић, тежак из Златова.

Квалификовани

Илија Н. Ђорђевић, адв. из Пожаревца.

Драгутин Нешковић, судија из Пожаревца.

Пиротски

1.) Тодор Поповић, трг. из Сопота;

2.) Петар Стефановић, трг. из Беле Паланке;

3.) Вукашин Ј. Илијић, мех. из Вел. Боњинца.

Квалификовани

Панта Јан. Дробњак, пензионер из Пирота;

Милоје Ж. Јовановић, чиновник мин. финансије из Београда.

Подрински

1.) Стојан Новаковић, изванредни посланик и пуномоћни министар у Петрограду;

2.) Младен Исаковић, трговац из Лешнице;

3.) Павле Маринковић, адвокат из Београда;

4.) Михајло Брајић, економ из Слепчевића;

5.) Живан Петровић, трг. из Богатића;

6.) Сава М. Јанковић, трговац из Раденковића;

7.) Чеда С. Антонић, из Драгинца;

8.) Савко Павловић, земљорадник из Маове;

9.) Јоца Давидовић, из Љубовије.

Квалификовани:

Стеван И. Којадиновић, адв. из Шапца;

Спиридон И. Поповић, судија суда лозничког.

Смедеревски

1.) Хаџи Панта Банковић, свештеник и прота из Кусатка.

2.) Петар Радојичић, земљ. из Голобока;

3.) Жива П. Милосављевић трг. из Друговца;

4.) Сава Б. Милановић, трг. из Сараораца.

Квалификовани

Милан С. Нешковић, судија из Смедерева;

Атанасије Л. Штрбић, адв. из Смедерева.

Топлички (споразум са либералима.)

1.) Вучко Ранђеловић, земљ. из Градишта либерал;

2.) Новица Ковачевић, земљ. из Блажева напред.

Квалификовани

Андра Ђорђевић, држ. саветник у пензији напред.

Милан Петковић, адв. из Прокуплиб.

Тимочки

1.) Стојан С. Грујић, адв. из Зајечара;
2.) Арса Илић, трг. из Рогтине:
3.) Алекса Антић, трг. из Кривог Вира;
4.) Илија П. Илић, трг. из Брестовца;
5.) Јован К. Висарић, земљ. из Шарбановца;
6.) Милија С. Пантелић, писар општине из Трнавца.

Квалификовани

Милорад Ђорђевић, судија из Књажевца.

Станко М. Маринковић инж. окр. топличког.

ужички

1.) Михаило И. Јевремовић, економ из Бранежаца;
2.) Никола Милошевић, економ из Бакионице;
3.) Богдан Обрадовић, економ из Богојевића;
4.) Вилотије Спасојевић, економ из Љештанске.

Квалификовани

Страхин Ђ. Поповић, адвокат из Ужица.

Стеван Б. Божовић, адв. из Чачка.

Чачански

1.) Никола Кнежевић, трговац из Краљева;
2.) Милован Сокић, трг. из Ивањице;
3.) Тоша Драшковић, трг. из Гуче;
4.) Михаило Петровић, свештеник из Рашке;
5.) Јован Милорадовић, земљоделац из Лознице.

Квалификовани

Стеван Б. Божовић, адв. из Чачка;
Рајко Савић, судија из Чачка.

Крушевачки

1.) Dr. Павле Јефтић, окр. физикус из Ниша;
2.) Васа Анђелковић, трг. из Трстеника;
3.) Новица Минић, трг. из Александровца:
4.) Јосиф Стевановић, трг. из Ражња;
5.) Милан Вељковић, земљ. из Коњуха.

Квалификовани

Чеда Човић, адв. из Крушевца;
Тодор Богдановић, судија из Крушевца.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

Напредњацима округа Београдског. Обраћа се пажња свима напредњацима у округу Београдском, да је кандидациона листа напредњачка за избор посланика 10. Јула т. год. штампана на *црвеној хартији*, па сви, који су ради да за исту гласају, треба да траже кутију на којој је црвена листа.

Представницима листа. Упозоравамо све представнике напредњачких листа и њихове заменике, да „закон о избору нар. посланика“ чл. 61. тражи: да сви чланови бирачког одбора или њихови заменици (дакле представници појединих листа) морају бити у згради где ће се избор вршити у *2 сата по подне у очи дана избора* — дакле **данас у суботу** — ради примања кутија и сандучића с куглицама, азбучан списак бирача и друго. Упозоравајући их на ово молимо их да ни један од њих не пропусти отићи на одређено му изборно место.

Исправка. У списку напредњачких посланичких кандидата за Вароши, који је јуче објављен у „Правди“, поткрале су се неке погрешке које овим исправљамо: место Спасоје Јеремић треба да стоји Спасоје *Јеренић;* место Димитрије Којић треба Димитрије *Коцић* и место Милан С. Нешковић терзија треба да стоји Милан С. Нешковић *судија*.

Тифус у Ваљеву. Поводом наше нотице у јучерањем броју односно тифуса, који грози ваљевском становништву, накнадно сазнајемо да је узрок појави ове заразе у томе, што су бунари, одакле војска добија воду, испод самог гробља, те због тога чак и сами официри, кад немају боље воде на овој врућини, траже ту и говоре: „Дај ту, маснија је!“

Сви имућнији грађани ваљевски спремају се да бегају из вароши, док су неки већ утекли, јер зараза прети да узме још већи мах.

Изгледи за социјалисте. Социјалисти имају 1.700 гласача у Београду, а лане су самосталци са 1.350 гласова добили три посланика. Данас у Београду има седам посланичких листа и количник је такав, да ће 1.700 гласача социјалисти врло лако моћи добити сва четири посланика.

Збор београдских кафеџија. Прексиноћ су београдске кафеџије и гостионичари држали свој збор код „Коларца“, на коме је требало да се реши у начелу, како ће београдске кафеџије да се определе приликом избора. На збору су говорили г. г. Драгољуб Аврамовић—Бертолд, Божа Савић, Марко Цемовић, који се био удалио од предмета те му је одузета реч, даље још: Милан Лазаревић, Светозар Боторић и још неколицина.

Сваки је вукао на своју страну и на крају крајева разишли су се, да сваки гласа како хоће.

Ухваћен подбодач. Познати Лаза Ризнић ухваћен је ономад у Младеновцу и стражарно је спроведен кварту теразиском, који ће са њим сада поступити по закону. Код Лазе у стану, у Југ-Богдановој улици број 1 нађене су три девојчице које су такође кажњене. Стари неваљалац опет је отпочео свој стари занат, ма да га полиција непрестано хапси и гони.

Слава Савеза Добровољаца. Јуче су добровољци славили своју славу, у спомен дана, када су у 1876. славно се показали на Дрини, у рату ča Турцима. Тога дана је 1876. године био велики окршај на Дрини. Турци су потисли Србе и у најкритичнијем моменту добровољци, су под вођством пуковника Ђоке Влајковића, притекли у помоћ и после крваве битке пробили центар турске војске и победоносно ушли у Бељину. Турци би иначе пробили се и ушли у Шабац, само да добровољци нису у критичном моменту стигли и разбили Турке.

Јуче су наши ветерани прославили успомену на тај дан на најсвечанији начин. Домаћин славе био је г. Јован Сремац, лимар овд., и преко целога дана Београђани су ишли на честитање у просторије „Коларчеве“ пивнице, где је било славље.

Краљ и престолонаследник пратили су своје изасланике у лицу ађутанта г. Богољуба Младеновића, мајора и ордонанса г. Стојана Стојановића, капетана I. класе.

За идућу годину примио се за домаћина славе г. Драгољуб Теодоровић, порезник.

Општина за добровољце. Београдска општина решила је, да сахрани у једну општу гробницу кости свију добровољаца из 1876, 77. и 78. год., чије су кости укопане на старом гробљу. Општина ће на гробу подићи и видан споменик, са урезаним именима свију добровољаца.

Допуна. Слагачевом непажњом изостао је са дописа „Из Народа“, који је изашао у јучерањем — 159. — броју „Правде“ потпис писца тога дописа: Јанка Николића из Камендола, који овим саопштавамо.

Важне вести

—:—

Поп... губи!

Ви знате да је пре било: како год окренеш поп добија!

Дуго је то тако било, па се злоупотребило, и сад се окренуло и то се окренуло грозно против попова.

Напредњаци су за седам година своје владавине унапредили по готову све струке, и те струке и данас живе на оним основима, што су им напредњаци поставили. Али међу тим напредњачким и напредним државницима највише је обрађивао своју струку г. Новаковић. Он је све просветне раднике само својим личним заузимањем и донекле противно тадањем духу времена подигао на тако завидан ступањ, да је од њих направио по готову *привилегисан сталеж*. Професори и учитељи су постали најосигуранији и најбоље награђени ред у држави.

Прва награда Новаковићу од тих људи била је та: што су се они упели из све снаге да Новаковићево име у народу оцрне и омрзну. Само су се по кад-кад из подлости и кад их мука љута притисне смиловали да признаду: како је он највише за њихове струке учинио, али су и даље продужавали дивљу борбу против њега и сваког његовог рада.

Ни свештеници нису тада били заборављени. Они су до тада били у положају или просјака или отимача. Њима су парохијани плаћали у натури и пароси су се морали гушати с домаћицама око комада сланине или каквог сувог ребра. Новаковић је узаконио да свештенички бир државне власти купе уз порез, те да се достојанство свештеника не понижава.

Зато је већина свештеника окренула против Новаковића; зато су чак против њега износили најгнусније лажи: како он хоће да *поунијати* Србију.

И успели су свештеници и учитељи! И остварише се њихови идеали: дође свевласт оне партије за коју су они војевали у Србији. И та партија прво истави као начело у изборној борби:

„Нећемо мантијаше!“

И почеше избацивати попове из листа и са зборова, као пијане бећаре из крчме! Чим се појави који поп на збору самосталаца „народ свестан оних права“, којима су га учили ти исти попови, просто се збеси, и зграбе попове за рукаве па им се мантија разлети као амбрел! Тако су избацили поп Љубу из Беле Цркве, тако мисле и друге попове, а слично је поступљено чак и према најодличнијим свештеницима, као што је поп Која из Љубинића и т. д.

И опет су једини напредњаци остали, који попове не само не малтретирају и не понижавају, него их с поштовањем и љубављу примају, њихов глас слушају и почасна места указују.

Ту још *поп није* све изгубио.

—

Поређење

Радикали „старији“ и „млађи“
Изгледају сад у својој свађи
Као „дама“ када „дами“ скриви,
Па износе: „која с киме живи!“
А због чега та сокачка ера?
Свађају се због истог — швалера!

—

Жут голуб.

Поносито као жут голуб, сав знојав од тешка умора — под белим амрелом заваљен у бесплатни општински фијакер, врзма се, има неколико дана, около механе „Златног Топа“ и бившег „Чачка“ (сад, наравно, „Града Тополе“), неуморни и бистри наш председник општински, Главинић. Нема мира на седишту: врти се, испружа дугачко врат десно и лево, спред и остраг — види се, хтео би гласно довикнути скрушеном мимопролазећем житељству: „Нај, ето ти, види и увери се шта све вреди ова моја дугуљаста самосталска главица!“, па га нестане данас да се опет сутра, пред ручак, на том истом месту и са истом гимнастиком појави:

Начинио богату калдрму, отворио две нове цоле, (цоле, тако се каже) све то везао „добрим“ и „јаким“ озиданим капалом, а за багателу од 1000—2000 динара, из општинске касе......

Сад сопственици околних кућа спремају тужбу против општинске управе са Главинићем на челу, због потопа услед ове невиђене калдрмизације, односно операције.

Подруми околних кућа пуни су воде, чим киша падне, а о каквом прелазу пешака на томе живом месту, тада, не може бити ни слова.

Оздо језеро, озго мрежа убилачких електричних жица; из небуха гура електрични трамвај те обара коње и генерале.
Mein Liebchen was wilst du noch mehr?

Некад и сад

Пре би радо платили и антре,
За садржај министарске чантре.
А гле сада, сами чантре дреше
И сву прљеж бесплатно изнеше!
Један другог пиљарички грди!
Пуче тиква и сад страшно смрди!...

Изјаве

—:—

Господину
Љуби К. Ђорђевићу
адвокату
Пожаревац.

Ви сте ме одредили за представника ваше либералне листе, којој је носилац Мелентије Арсић тежак из Шапине а за општ. голубачку, а поред тога упутили сте ми и ваш проглас. Ја сам Вам одмах проглас вратио и писмено отказао а и овим путем изјављујем:

Да нећу бити преставник либералне листе; јер никада нисам либерал био нити ћу бити. До сада сам био „напредњак“ и у будуће то исто остајем.

Чудо ми изгледа, како сте ме могли узети за представника, пошто Вас не познајем лично нити сам пак икада чуо за Ваше име.

8. јула 1905. год.
Голубац.

Драг. Т. Богић.
тежак из Голупца.

—

Уредништву „Правде“ Београд.

У званичним новинама изишло је моје име као чувара сељачке, Вукашинове кутије. Као стари напредњак не могу се примити тога. С тога молим урдништво „Правде“ да ову изјаву оштампа у своме цењеном листу.

6. Јула 1905. год.
Барајево.

Јанаћије Петковић.
економ из Барајева.

МУДРЕ ИЗРЕКЕ

—:—

Дуга нада слађа је но кратко изненађење. *Жан Пол*

—

Стрпљење је вештина надању.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

(8. јула.)

Петроград. Кад је Побједоносцев стигао возом и села, неки младић од 28година покуша на станици да опали на Побједоносцева револверски метак, али га спречи неки путник и преда га полицији. Побједоносцев оде у палату Св. Синода и мало после се врати у Царскоје Село.

Петроград. „Руска телеграф. агенција“ демантује вест о атентату на Побједоносцева.

Москва. Данашњу седницу конгреза Земстава полиција није узнемиривала. Конгрес је с 270 гласова против 7 усвојио пројект устава који је израдио одбор конгреса. После је усвојио резолуцију којом се оштро осуђује што административни чиновници газе лична општа права руских грађана.

Петроград. Путовање цара одложено је на извесно време.

ПЕТРОГРАД. Тврди се, да због јучерашње седнице конгреса земстава у Москви и резолуција донесених на тој седници, цар неће ићи у Москву, и да се у опште Госрдарственуја Дума неће никако ни сазивати. Царева околина противна је слободоумним пројектима и нада се да ће наступити раздор у либералној странци кнеза Трубецког.

ЛОНДОН. У доњем дому Редмонд је предложио, да се смањи буџет министарства за Ирску, да би се протествовало против тамошњег система управе. Влада је била противна том предлогу, али је предлог иначе примљен са 199 против 196 гласова. Бурно одобравање на клупама левице, либерала и националиста. Балфур је на то изјавио, да ће у понедељак дати изјаву владе о њеној политици.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

7. Јула 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·20	20·21	20·20
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30¾	211·27	211.64	212·55
Лутриски 2% лоз	113·—	114.—	112·—
Дувански лоз	—·—	21.50	21.—
Немач. марке 100 зл. за дец. и јан.			

За Абацију

Ко жели да неко време проведе на мору у **Абацији** а да има удобан стан, добру храну, купање, нека се обрати писмено или усмено

М. Стајићу
Двор. књижару
11—12

Највећи избор карата

Ansichts karten

добила је књижара

ВЕЛИЗАРА М. МАРКОВИЋА
Београд — Теразије

и продаје за сада најјефтиније, и то: платинотипија француска у боји по 0·15 д., исте у црноме мат по 0·10 д. — све друге карте лихтдрук у боји и мат црне по 0·05 п. д.

На више цене су још јефтиније.
2—10

Против несносне врућине

од велике су помоћи

Вентилатори

Могу се добити *по умереној цени* у радњи код

ЈОСИФА БЕРГЕРА
Београд — Теразије.
Телефон бр. 15. 55, 8—10

На продају

4 коња вранца

1 кола (фијакер) отворен

1 кола — батар — нов са гуменим и гвозденим точковима.

Више амова, комута, ћебади и осталих ситница.

За цену и услове ваља се обратити **Мити Николићу**, Београд Космајска ул. бр. 43. 2—5

Велика БИБЛИОТЕКА, која има више од 10.000 разних књига, продаје се врло јефтино.

За цену и преглед исте библиотеке, ваља се обратити књижари Велизара М. Марковића, Београд—Теразије.
Телефон 615. 2—5

КАДЕ ЗА КУПАЊЕ

свију врста и величина, од најбољег материјала и по умереној цени, израђује радња: **ЈОСИФ БЕРГЕР**, Београд—Теразије. (Телефон бр. 15.)
54,—6—10.

БУРАД ПРАЗНА И БАЧВЕ

У Винарској радњи М. Јовичића и Сина на Сави има већа количина разне величине на продају. 45 15,20

СРПСКЕ ИСТОРИЈСКЕ СЛИКЕ

ИЗРАЂЕНЕ У МРСНОЈ БОЈИ

Срби на развалинама Српскога Царства. Нова слика сликао Боцарић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . дин. 60·—

Таковски Устанак. Слика П. Јовановића. Дужина 95 см. Ширина 63. см. Са златним оквиром. . . . . . дин. 60·—

Св. Сава, први Архиепископ српски. Сликао У. Предић, са оквиром у мрсној боји израђена. — Удешена нарочито за школе . . . . дин. 15·—

Св. Сава благосиља Српчад. Сликао Ђ. Крстић. дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . . . дин. 60

Херцеговачко робље. Сликао Ј. Чермак. Дужина 95. см. Ширина 63. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Босански бегунци. Сликао У. Предић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Сеоба Срба. Сликао П. Јовановић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Милош на Косову. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром дин. 60·—

Рањени Црногорац. Сликао Г. Чермак. Дужина 63 см. Ширина 95 см. Са златним оквиром . . . . дин. 60·—

Игра са мачевима. Сликао П. Јовановић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . . . дин. 60·—

Митрополитски сабор 1861. год. Нова слика од Буковца. Дужина 95 см. Ширина 63 см. са златним оквиром . дин. 60·—

Слике дајем за готово

или на отплату по погодби.

Могу се искључиво добити у

ДВОРСКОЈ КЊИЖАРИ

Мите Стајића

у Београду.

8—12

Обућа

од платна сопствена израда може да се добије у обућарској радњи код

„ВЕЛИКЕ ЧИЗМЕ“
Васина улица 11. Београд.
Женске ципеле по 3·— дин.
Мушке ципеле по 3·50 дин.

Антон Сабо
обућар
46 13—20

Велико имање на продају

које доноси годишње прихода дин. 11,000; исто се налази у средини Београда, а зграде су све од тврдог материјала. Дугује Управи Фондова дин. 60.000.

За цену и услове ваља се обратити Милану Лазаревићу адвокату, преко пута Београд. Задруге. 2—5

Доказано је!

Да су четке најбоље и најевтиније у стоваришту прве српске фабрике четака

М. Радивојевића
Крал. Миланова улица, Теразије, у кући Дом Апкера. — Београд.
Дођи пробај и увери се. 1—10

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Плашкинског Сира (Качкаваља)

ДОБИЛА ЈЕ РАДЊА

Константина Д. Критића

Васина улица

и продаје од данас, од једне погаче па на више по **1 дин.** кило, како продавцима тако и раденичком сталежу.

Бр. 42, 17—25 **ТЕЛЕФОН БР. 475.**

Са болом у души јављамо свима сродницима и пријатељима да је наше мило јединче

† Верица — Вера

испустила своју анђелску душицу 6-ог ов. месеца у 6. сах. по подне, и да су њени земни остаци сахрањени на новом гробљу 7-ог ов. м. у 3 сахата по подне.

ожалошћени: *Даница и Милоје Ж. Јовановић*

ПРВА СРП. КРАЉЕВСКА ПОВЛ. ФАБРИКА КУФЕРА

Димитријевић и Алексић

у Београду — Фрушкогорска ул. бр. 10.

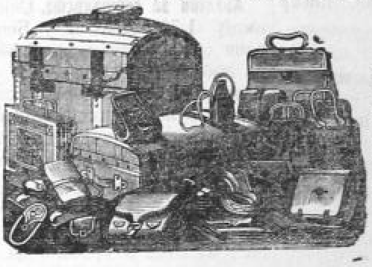

Главно стовариште Васина ул. бр. 18.

Радуј се и не очајавај путниче. У место доскорашњих тешких и неспретних страних израда, фабрика се побринула да те снабде са практичним, истрајним издржљивошћу, по лакоћи јединственим лежећим и ручним куферима од најмањих па до највећих. Куфера лежећих има од 5—150 дин. Куфера ручних од 2·20 — 80 динара комад. Торби ручних свију сорти: школских, ловачких и за пијацу. Кајиша, за плед. камашни платнених и кожних, фишеклија, ловачке футроле за пушке, цилиндере и женско рубље; новчаника, буђелара све сорте, и свију осталих артикала што у ову струку спадају; све у најбољој изради.

Конкуренција је искључена. Наше израде одликоване су на бечкој изложби 1894. год. сребрном медаљом, на смотри београдске изложбе у 1895. год. златном медаљом, и на пожаревачкој изложби 1895. године златном медаљом.

— Ценовнике на захтев трговцима шаљемо бесплатно. Поруџбине извршујемо брзо и тачно.

С поштовањем
Димитријевић и Алексић
фабриканти куфера.

Имамо већу количину

⊙ ⊙ Вага француског система ⊙ ⊙

гвоздених и дрвених које мере 1000—1500 кила **жигосани 1905. год. са гевихтови (тегови)** и без. Препоручујемо општинама и трговцима извозницима, цена врло **јевтина.**

Ст. Ђ. Танасковић и Богдановић
1—6

Ново-отворена Књижара

и трговина канцеларијског, писаћег и цртаћег материјала

Велизара М. Марковића

Теразије — Телефон бр. 615 — Београд

Препоручује свој велики избор канцеларијског, писаћег, цртаћег и школског материјала, коверата у боји и беле, картона за посетнице (визиткарте), позивнице и хартије са ковертима за веридба, свадбе и забаве, хартије са ковертима у заводима и кутијама у боји и бели за писма, а нарочито са украшеним кутијама за поклоне.

Карте (Ansichtskarten) има највећи и најбогатији избор; нарочито се скреће пажња на карте платинотипија у црноме мат по 0·10 дин. и исте у боји и у врло лепој колорацији по 0·15 п. д. има такође и велики избор других карата мат и у боји (Лихдрук) по 0·05 дин. а на више јефтиније. Карте и албуми крунисања са 12 врло лепих слика, као и албум Београда са 20 слика, по врло јефтиној цени.

Фонографи

Грамофони

Фонографа и Грамофона има највећи избор и то из првих и најбољих фабрика, који су до данас најсавршенији и најбољи.

Ноте и ваљце има такође врло велики избор, а нарочито српских.

Скреће се пажња да се сви поједини делови могу овде добити, а такође примају се на рад и све оправке које се одмах свршавају.

Цене су јефтине и без икакве конкуренције.

Препродавци и заступници за Београд и Србију траже се

Велики избор разне кожарије, као новчаника, портмонеа, табакера, портфеља за акта и менице, — путничке чантре и прибора за пут (гарнитуре), женске ручне торбе, и осталих ситница које се дају врло јефтино и без икакве конкуренције; — финога мириса, сапуна и сваковрсне парфимерије (W. Rieger) као и сву осталу књижарску робу.

НЗ. Нарочито се скреће пажња г.г. трговцима из унутрашњости, новчаним заводима, државним и приватним надлештвима да се сва роба даје са 20 од сто јефтиније од осталих. 1—10

Централа Извозне Банке

Београд — Сава

Прима улоге на штедњу у сребру и злату **без отказа.**

Каматна стопа одређиваће се по погодби са појединим улагачима.

53 10—24

Власник Павле Маринковић Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде"
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 161. БЕОГРАД, НЕДЕЉА 10. ЈУЛА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

НАПРЕДЊАЦИМА у БЕОГРАДУ

—:—

Чланови бив. напредне странке истакли су за своје посланичке кандидате за град Београд ову господу:

Г. Светомира Николајевића,
министра у пензији.

Г. Стојана Пајкића,
трговца из Београда.

Г. Др. Давида Алкалаја,
адвоката из Београда.

Г. Милана Димића,
индустријалца из Београда.

Позивају се сви напредњаци и њихови пријатељи у Београду, да неизоставно изађу на биралиште и свој глас даду за ову листу.

ФАЛСИФИКОВАЊЕ ГЛАСА НАРОДНОГ

—:—

Данас приступамо избору народних посланика. Ред је да проговоримо непристрасно о њиховом значају и вредности са гледишта опште земаљске политике, и о будућности скупштине, коју они могу дати.

Народна Скупштина, изабрана у септембру 1903. год., имала је да траје до септембра 1907. год. Али та је скупштина изабрана у таквим приликама и под таквим околностима, да је било више но очевидно, да она неће моћи издржати своју четворогодишњу периоду. У трајност те скупштине могли су веровати само људи, које је „свето стање" сасвим заслепело, и који налазе да је све добро кад је њима потаман.

Бирана у грозници после 29. Маја, са револуционарном владом на управи земље, та скупштина нити је била, нити је могла бити израз правог расположења народног. Терорисани догађајима каквих у овој земљи још дотле није било, бирачи су се пожурили да свој глас даду већином људима „од курса" или онима који су се таковима градили, не разбијарући ништа ближе о њиховим начелима и тежњама.

Ресултат таквог консултовања народа био је, да је створена једна немогућа парламентарна ситуација. Поред радикалне странке, која је дотле била далеко најнадмоћнија, у скупштину су ушли скоро у равном броју самосталци, чланови нове династичне странке, пошто је Србији суђено да увек има једну династичну странку.

Та и таква скупштина, да се у Србији зна за праву парламентарност, не би могла трајати ни два три месеца. Она је међутим код нас издржала пуне две сесије. Прва сесија проведена је у празним демонстрацијама и у борби око тога, да ли ће г. Пашић поново ући у владу или не. Г. Пашић је на крају крајева победио, и скупштина се после пет месеци „рада" разишла. Влада је добила седам месеци одмора, који је она противно духу Устава продужила још за један месец, да би колико толико себи продужила живот.

Јер пред почетак друге сесије видело се да поједини искуснији радикали почињу увиђати огромну штетност те анормалне ситуације, и да се спремају да јој учине крај.

„Правда" се одмах у почетку своме изјаснила за рашчишћавање ситуације створене изборима од 8. септембра 1903. год. Она се надала, да ће радикали увидети да је не само потребно у интересу земље но и у интересу њихове странке, да комендија са старијом и млађом „браћом" једном престане.

Али радикали, пошто су изазвали кризу у новембру и довели кабинет г. Пашића, нису распустили скупштину, но су продужили и даље дотадање крпарење. Тиме су народу одузели могућност, да се изјасни о општој политици радикала и самосталаца, и да се определи између једних и других.

У јануару месецу ове године пропустили су радикали и другу прилику, да консултирају народ о општој политици, и да изађу на једном питању од опште, начелне важности, на изборе.

Таквим шепртљанским радом дотерали су радикали дотле, да су њихови противници, самосталци изазвали најпосле консултовање народа на питању о зајму.

Та консултација је међутим апсолутно противна духу парламентарности. Питање о зајму неоспорно је важно питање, али оно је много више техничко, но политичко питање, нарочито како је оно третирано у јавности. Оцена доброте једнога зајма ствар је рачуна, а не избора. За то се тражи знање, а не политичко уверење. На таквим се питањима у строго парламентарним државама никад не изазива консултирање народа.

Јер када се на овим изборима народ буде изјаснио за или против зајма — а он ће то учинити више по инстинкту, но по неком рачуну — то још апсолутно ништа неће значити у погледу на општу политику појединих странака: Да ли он одобрава општу политику радикала или самосталаца, или осуђује и једне и друге, то се неће моћи закључити по резултатима данашњих избора. А, међутим, то је потребно да се зна, па да изабрана скупштина може дати владу, која ће одговарати правом расположењу народа, и издржати без узурпације уставом прописану четворогодишњу уставну периоду.

На изборима од 10. Јула, према приликама и под погодбама под којима су избори наређени, народ ће имати да гласа за или против зајма, какав је предложила радикална влада. Али један зајам овакав или онакав, са курсом од 85 или 93 од сто, не преставља никакву политику, но један факт, који може само служити за оцену стручне способности једног министра, али гласање за или против таквог зајма не може ни у ком случају значити одобравање ове или оне опште партиске политике, и према томе не може послужити ни као критеријум за састав нове владе. Избори од 10. Јула у ствари дакле и нису парламентарни избори, но плебисцит о једном специјалном питању.

И кад ствар тако стоји, јасно је као дан, да се новоизабрана скупштина мора распуштати чим се питање о зајму реши. Покушавати рад са овом скупштином и после тога, значи недозвољено експлоатисати једну вештачки створену пометњу, и фалсификовати вољу народну.

Народу се мора дати лојално прилика да се изјасни о општој политици. Њему се мора пружити могућност, да изјави, одобрава ли општу политику, програм, начела и тенденције радикала или самосталаца, или је сит и једних и других и тражи нешто треће.

Не пружи ли му се та могућност, онда је парламентаризам тако практикован једна проста превара. Хтети владати четири године са скупштином, коју је народ изабрао, да реши само једно питање у овом или оном смислу, значи преварити народ при вршењу једног политичког права, које он стварно има, и одузети му сваку могућност да утиче на политику земље.

Видећемо, да ли ће то ко смети покушати, и да ли су ови избори само погрешка услед политичке неумешности, или се намерно ишло да се фалсификује глас народа. У овом другом случају ми можемо свакоме гарантовати, да фалсификат неће успети, и да ће народ у пркос свему ипак у брзо добити могућност, да се једном мирно и на тенани изјасни о својим тобожњим пријатељима.

ГОВОР

Г. Жив. Перића

проф. Универзитета.

Под насловом: *Политички програм господина Живојина Перића, професора Универзитета*", крагујевачки „Напредак", орган крагујевачке напредњачке омладине, доноси говор г. Перића на конференцији напредњачких представника за срез јасенички окр. крагујевачког, одржаној 3. ов. мес. у Аранђеловцу. Ми прештампавамо тај говор г. Перића, изузимајући наравно други и последњи део који је већ изишао у прекјучерашњем бр. „Правде".

—:—

(свршетак)

Дакле, та борба радикала са њиховим противницима начинила их је још популарнијим. Ми знамо да и највећи зликовац, кад га поведу на губилиште, изазива сажаљење, а камо ли да тако не буде са људима који су били гањани због опако лепих обећања народу. Омладински кадрови радикалски све су многобројнији постојали.

Али, радикалски успех био је српски неуспех. Наша активност ограничила се само на унутрашњу политику, која се, с једне стране, састојала у непрестаној тежњи радикала да се, у политичким слободама, иде напред, без застајкивања, без одмора, а с друге стране, у труду њихових противника, консерватиincome, да се једном у томе застане, одахне, како би Србија показала свету и других добитака а не само празних слободоумних речи на хартији, које државу, саме за се, не чине ни јаком ни напредном.

Та опасност и данас постоји. Радикална демократија или самосталци, незадовољни овим уставом, за који и ми, али из других разлога, мислимо да није за Србију и који је доказ пометености која је владала у оном моменту када је донесен, траже већ његову ревизију у још радикалнијем духу, н. пр. траже право за народ да бира своје чиновнике, траже оно на шта још нико ни у републиканској Француској не помишља. Самосталци продужују стару радикалску политику: јурење, стално јурење за западом, па чак даље него и запад, беспрекидно потрзање питања о политичким правима и слободама, борбу без краја и без плода. За њих су умерени радикали, који, са већим искуством, не иду за сада даље од овога устава, назадњаци и реакционари. Помислите, назадњак онај који се задовољава Уставом какав, ваљада, ни просвећена Белгија нема!

Људи који су припадали Напредној Странци, нису могли, а да се не огреше о своје дужности грађанске, остати равнодушни наспрам таквих појава. Везани за странку чија је девиза била: *рад*, они се нису могли сложити са политиком која подгревајући непрекидно питање о народним слободама и правима, није давала никаквих стварних резултата, није земљу ни унутра ни споља снажила. И уверени да је збиља српски радикализам неспособан да такве резултате покаже, бив. напредњаци су се одлучили да оживе своју странку рада и да са њом отпочну борбу са политиком вечитих и празних декламација, која је учинила да, апстрахујући железнице које су Србији опет напредњаци дали, ми за двадесет година не можемо да се подичимо никаквим важним и корисним културним тековинама.

Али, политика рада немогућна је са овим Уставом, онако исто као што је и пре под њим немогућна била. Основан на једном парламентаризму, за који ми немамо погодаба, данашњи систем владавине у Србији даје апсолутну превагу скупштини. Због такве скупштинске надмоћности, борба око мандата је беспримерна. Сваки тежи за тим да буде члан једнога свемоћнога тела. А како мандат даје бирач, то ће се кандидати утркивати у ласкавим обећањима народу, што значи да ће питања о власти народа, његовим слободама, његовим правима бити стално на дневном реду.

Већ овај разлог довољан је за ревизију устава. Овоме треба додати и то посматрање: да садашњи устав, одбацујући Сенат, који би одржавао равнотежу између Краља и народа, води неминовно једном од ова два резултата, оба подједнако штетна за слободу и правилан развој државнога живота: деспотији скупштине или реакцији.

ПОЛИТИЧКЕ ЈУДЕ

—:—

— НАСТАВАК —

И Владан се после венчања понашао као његов Вукашин. Верење и венчање затекло га је на страни. Његов повратак има своју историјицу. Посетио ме је у министарству 19. августа 1900. г. око 11 ч. пре подне, и бавио се код мене скоро један час. После обичног поздрава, заузевши понуђену столицу, повео је разговор овако:

— Позната ми је господине, председниче, надлежност појединих министара, али у овој прилици обилазим министра унутрашњих дела зато, што сам уверен да без вашег знања не треба да изађе ни једна наредба, којом се угрожава личној безбедности грађана. Мени је на железници при доласку саопштио полицијски орган наредбу, да се не мешам у политику, да не бих одговарао. Молим Вас да ме известите, ко је издао ову наредбу, по ком праву и којим поводом. У опште рад сам знати, да ли сам сигуран у овој земљи својом главом?

Одговорим, да сам у праву да га упутим на ресорног министра, али да га не бих трудио вољан сам да изјавим, да влада није издала ту наредбу, шта више и да не зна за њу. Ако је дошла из Двора, то је без споразума. У осталом разлика је само у начину поступању, јер бих му и ја саветовао да се не меша у политику. Што се тиче његове главе, рекао сам, да је данас сигурнија, него што је била за његове владе.

— Па лепо, господине председниче, али шта ви разумете под речју немешања у политику?

Одговорим, да интелигенција једног Владана Ђорђевића, искључује потребу објашњења; али кад се већ чини питање, онда кажем да под забраном мешања у политику, треба разумети избегавање свега што повлачи сумњу, да неко ради против краља или владе или против земаљског поретка и т.д.

— Добро господине председниче, али да ли ја могу примати посете страних посланика, и састајати се са друговима из свога бившег министарства?

— Разуме се да можете! Као бивши шеф владе, ви сте без сумње стекли лична и породична познанства са представницима страних дворова; и ако желите, можете их одржавати као приватан човек. Ваше везе са друговима и пријатељима не ће бити подозриве, догод се ваши разговори и договори крећу у границама дружбених општења, без намере да се ма у чему напакости било Краљу било влади. Ако ваша кућа постане легло незадовољника, полиција ће имати будно око и на вас и на ваше пријатеље.

Владан рече, да се то не ће десити и настави:

— Ја не знам господине председниче, шта сам згрешио Богу и Господару, те ме Господар мрзи, напада, и говори да сам заслужио чак да висим о дворском кестену. Нисам ништа радио против њега и краљице Драге; а о њиховој веридби десио сам се на страни послом који ми је он сам поверио. У делима која је предузимала моја влада у овом питању, немам никаквог непосредног учешћа, и по правом рачуну ја нисам ни дао оставку на свој бивши положај, него су то учинили и у моје име моји другови. Ја сам веран поданик и искрени пријатељ Његовог Величанства Краља и Краљице Драге, и не дајем повода гоњењу.

Кад је Владан изјавио „да по правом рачуну није ни дао оставку на свој бивши положај,“ дође ми смешно, јер ми је тим објашњено, зашто је у бројевима *Малих Новина* од 11. и 13. Јула 1900. године, доказивано да, на оставци министарства, није потписан д-р Владан Ђорђевић, нити је он дао свој пристанак на то, већ је само известио своје другове да одлази у Париз, и саопштио им своју адресу, *„и према томе да он још није демисионирао.“*

Затим ме је Владан уверавао о својој личној и традиционално-породичној оданости династији Обреновића, са толико много речи и празног доказивања, да сам једва дочекао кад је прешао на разговор о својим синовима, који су служили у мом министарству. У том питању, ми смо стајали један према другом као родитељи, који се озбиљски брину за своју децу, и с највећом искреношћу говорили смо о тешкоћама својих дужности у породици. Ја сам му дао тврду реч, да ћу заштићавати његове синове, и одржао сам је и онда, кад сам морао да смањујем буџет министарства у интересу штедње. Један је био преведен у просвету а други у финансију.

На растанку рече ми Владан, да за сад нема могућности да лично Његовом Величанству Краљу и Краљици Драги, представи уверења о свом најискренијем и најдубљем поштовању; и замоли ме, да ја то учиним, пошто није заслужно ни прекор а то ли гоњење у ствари Краљеве женидбе. Обећао сам посредовање.

Кад сам доцније саопштио наш разговор Вукашину и г. Живану Живановићу, у засебним посетама, они су се смејали његовом удварању. Као да су се договорили, г. Живан је рекао са презрењем „цинцарин је то“; а Вукашин га је називао истим расположењем „цинцарским шеретом“.

Алекса С. Јовановић.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Румунско-грчки односи.

Из Букурешта има „Цајт“ ову вест: — Полузванични лист „Конзерваторум“ пише ово: Поводом непријатељског држања Грка према Куцовласима у Маћедонији наступили су запети односи између Румуније и Грчке. У Букурешту се образовала антигрчка лига, која ће у скоро сазвати један велики збор: ради протеста противу држања Грка у Маћедонији. Полузваничним путем оповргавају се вести о прекиду дипломатских односа с Грчком.

Српске чете у Маћедонији.

„Политичка Кореспонденција“ у једном допису из Цариграда, између осталог, саопштава и ове податке односно четовања, у времену од почетка маја до конца јуна (п. н. к.): — Једног полицијског агента, српске народности, убио је 30. маја један Бугарин код Криве Паланке. Убица је ухваћен. — Она велика чета, која је 31. маја уништена код Петраљице, у близини Криве Паланке, није била бугарска него српска чета. У чети је било 42 четника, којима је био на челу Пене Печенов. — Једна српска чета од 11 људи, под командом Павла из Павлишева, нападнута је 19. јуна код Белановца, у околини Куманова; погинуло је 4 четника, остали су побегли. Војска је нашла на месту борбе пет манлихерки и две бомбе. — Једна бугарска чета напала је 25. јуна на једног Мухамеданца и неколико Срба, који су радили на својим њивама, близу села Криво-Гачине; неколико Срба погинуло је. — Калуђери српског манастира Брода, код Малеша, доставили су власти, да им је бугарски комитет једним писмом запретио смрћу, ако не пређу егзархији.

Балкан

—:—

Кичево, 1.—VII—1905.

Турске комите пре неколико дана напале су на село Свето Враче, претурили су цело село, мислећи да ће наћи оружја и том приликом, пошто ништа не нађоше од оружја, убише двојицу Срба ни криве ни дужне. 28. јуна једна чета Арнаута из Зајаса отерала је сву стоку из села Врановшнице и отерала је чак у Малесију. Арнаутске чете на све стране шетају, задају свима страх, нико им не стаје на пут.

Овде је сад најнесносније стање: бугарске комите, турске комите, арнаутске чете (пљачкашке) такав су страх задали, да становништво не зна шта да ради и на коју ће страну, власти му ништа не могу помоћи.

СТОЈАН ПРОТИЋ и ЛОТАР БУХЕР

(по четврти пут)

—:—

Е, многопоштовани и високоучени господине Стојане Протићу, сад, пошто су људи отишли на гласање, хајдете да закључимо и ми часом наше рачуне. Да се не би ваздан претеривали с Вама, јер, право да Вам кажемо: прилично смо уморни, цитираћемо Ваше речи, па ћемо их онда коментарисати. На тај начин читаоци ће имати бољи преглед, а и лепше ће видети колико смо ми „Празноглавићи“ — како сте се Ви са пуно естетичког укуса изволели изразити — а колико сте Ви *Пуноглавић*. Дакле Ви рекосте ово:

„Колико сте ви, годинама живећи у Немачкој, научили о оном што пишете најбоље ће утврдити ова факта: Чланци Бухерови, који су излазили у Nationalzeitung-у, одштампани су у књизи Bilder aus der Fremde, која је изашла у Берлину 1862. године. Али је Бухер писао и по другим листовима и часописима, и један део тих његових радова и расправа је изашао у књизи Kleine Schriften, politischen Jnchalts. Ова је књига изашла у Штутгарту 1893. године. Она садржи шеснаест расправа и студија, од којих су само две из Nationalzeitung-a, а остале из Deutsches Museum, Preuss. Staatsanzeiger, Deutsche Revue, Grenzboten и т. д. Од њих су неке преведене на талијански и француски, као Моћ, Без одговорности и Кобден клуб. У овој књизи је и Бухерова расправа из 1868. године о енглеској слободи штампе и збора, која има преко педесет страна ситнога слога.

Што не знате за ову другу књигу није толико ни чудо, јер је она изашла 1893. године, кад сте ви сигурно отишли из Немачке, а што не знате за ону прву то је мало загонетно!

Је ли вам доста сад незналице? Ћутите и не брукајте се више.“

Признајете да су то ваше речи. Е лепо. Ви дакле тврдите: *а)* Да су сви „чланци Бухерови који су изашли у „Nationalzeitung-у, одштампани у књизи „Bilder aus der Fremde“, која је изашла у Берлину 1862. год. и *б)* Да је Бухер писао и по другим листовима и часописима; да је један део тих његових радова и расправа изашао у књизи „Kleine Schriften, politischen Jnchalts“; да је ова књига изашла у Штутгарту 1893. год. *и да ми, ни за једну ни за другу књигу нисмо знали све до сада, док нам Ви то не рекосте.*“

Је л' то значај Ваших речи? Јесте! Е добро, чујте сад нас.

Пре свега, прва књига, коју Ви овде цитирате, не зове се „клот“ „Bilder aus der Fremde“, но *„Bilder aus der Fremde fur die Heimat gezeichnet“*; то је једно; друго, то није *једна* књига но су то *две књиге*; и најзад треће: нису сви чланци Бухерови из „Nationalzeitung-а“ прештампани у ову једну књигу (односно две како ми тврдимо), но тих чланака има и у књигама: „Kulturhistorische Skizzen aus der Jndustrieausstellung aller Völker“, која је изашла у Франкфурту 1851. г. у „Der Parlamentarismus wie er ist“, која је изашла у првом издању 1856., а у другом издању 1882. год. и (као што Ви то и сами кажете) у књизи „Kleine Schriften Politischen Jnhalts“. Дакле, као што видите, нису сви чланци Бухерови из „Nationalzeitung-а“ изашли у оној првој цитираној књизи, но у више књига, па поврх свега тога има их који су остали и непрештампавани.

Сад долази Ваше друго тврђење: да ми нисмо знали за Бухерове чланке, који су штампани у другим листовима и часописима осим „Nationalzeitung-а“. Извините, али ту нам Ви и сувише много личите на ону малу Мару, која је нашла сикиру иза врата. Ви и сами признајете да су ти чланци из тих других листова прештампани угледали света у књизи „Kleine Schriften Politischen Jnchalts“. У тој књизи, као што и сами знате — јер сте се њоме пре 8 месеци служили — стоји црно на бело где је који чланак раније био штампан. Па откуд Ви то нађосте, да је то за нас могла остати тајна? Кад смо ми могли наћи из које књиге Ви цитирате Бухера, што нигде није било написано, што да нам остане тајна оно што стоји црно на бело у књизи, коју смо морали прочитати чим смо констатовали да сте се њоме служили?

Али пардон! Ви баш и тврдите да ми не знамо ни за једну ни за другу (сигурно за то што Ви не знате за трећу и четврту) књигу, а ако сада знамо — знамо за то што сте нас Ви на њих упозорили. Да Вас не би морили, да то прво напишете и преко „Самоуправе“ публикујете, па онда тек да Вам одговарамо, ми ћемо Вам сад одмах доказати да смо знали и за прву и за другу, као што смо знали и за трећу и четврту књижицу. Чујте!

Равно пре 8 месеци ми смо у „Правди“ од 6. новембра упутили на вашу адресу ове речи: „Бухер није никада написао некакву нарочиту „студију“, како то вели г. Протић, већ је написао један дугачак низ дописа из Лондона, у виду писама, *који су после прештампавани у* **засебне књижице**“.

Дакле, господине Стојане Протићу, већ пре 8 месеци ми смо Вам рекли да су многи Бухерови чланци прештампавани **у засебне књижице** (дакле неколико а не у једну) и Ви ипак данас тврдите да нисмо знали за Бухерове књиге — ма да су горе цитиране речи биле директно упућене Вами! Одговара ли Вашем положају и Вашем пуноглавству такво намерно извртање?

Даље, Ви тврдите категорички да нисмо знали ни за другу књигу Бухерових радова: *„Kleine Schriften Politischen Jnhalts“*, која је изашла 1893. год. То Вам је тврђење згодно дошло, али је компромитујуће за Вас и Ваш глас као озбиљна човека. Ви и сами признајете да је у тој књизи Бухерова расправа о енглеској слободи штампе и збора, на коју сте се Ви пре 8 месеци позивали; и сами знате да смо Вам већ тада довикнули: „Да би показао суштину закона о штампи у Енглеској он (т. ј. Ви) се позива на Бухера и цитира нека места из његових писама — *која је, ако се не варамо,* **издао његов брат Бруно Бухер**“. — Бруно Бухер, г. Стојане Протићу, издао је само једну једину књигу Лотарових радова, та је књига угледала света 1893. год. и зове се „Kleine Schriften Politischen Jnhalts“. Дакле, пре осам месеци рекли смо Вам да сте се баш том књигом послужили; пре осам месеци рекли смо Вам да је ту књигу издао Лотарев брат Бруно — па ипак Ви данас тврдите да ми за ту књигу не знамо.

То Вашој већ седој глави не доликује, Господине Стојане Протићу.

Да завршимо. Ви се као ишчуђавате нашој логици, што тврдимо: да Лотар Бухер не само да није „најумнија глава Немачке у XIX веку“, но да је у поређењу са Бизмарком и другим *правим* великанима обичан новинар, а одмах после тога називамо га *чувеним квадратом*. У том Вашем ишчуђавању Ви нам довикујете: „Сад је, дакле, пре свега Лотар Бухер чувен, а ономад је био тек обичан новинар!“

Од старог новинара, као што сте Ви, ово је резоновање у најмању руку детињасто. Лотар Бухер је своје чланке потписивао шифром □ и његови су чланци у своје време били чувени, као што су код нас били чувени дукатовски чланци. И данас се у српским политичким и новинарским круговима прича о „чувеним“ дукатовцима и „чувеним“ Драгишиним „Кајмакамцима“, и т. д., па ником живом не паде на памет да тврди: да писци тих чланака данас морају бити „најумнији људи Србије у XIX веку“, за то што се за њихове чланке и данас још вели да су чувени.

Је л' Вам то јасно? Е лепо, идите сад па гласајте, па у будуће памет у главу.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

НАШИМ ПРИЈАТЕЉИМА. Молимо наше пријатеље у појединим изборним местима да нас о резултату избора одмах известе телеграфским путем.

Отпутовао. Јутрос у 5·45 часова престолонаследник је, у пратњи двојице ордонанаса, отпутовао у Цирих. На путу ће се бавити три до четири недеље и пропутоваће Швајцарску.

Треба им пара. Јуче је код г. Иванића дошао један пунокрвни обрезани Мађар. Он је представник уредништва „Мађар Хирлапа“, који је, како изгледа, у моменталним новчаним неприликама, па је послало дотичног господина, да опипа пулс српском диспозиционом фонду.

Не знамо шта је овај многопоштовани гост успео постићи, али ћемо то кроз који дан видети по начину којим ће представити ситуацију у Србији.

Још једна жртва. У селу Доњем Јасеновцу, у Колашину, убијен је пре неки дан сељак из истог села, Митар Вукашиновић. Убиство је извршено пред мрак, кад је Митар ишао стоци. Мисли се, да га је убио Мемед Барјактаровић, из истог села. Турска власт, по свом обичају, није ни прстом мрднула, да се зликовац ухвати и казни.

Ред кутија. Коцком је одређено да изборне кутије буду постављене овим редом:

1. Напредњачка, 2. Радикална, 3. Либер.-Национална, 4. Мијалка В. Ћирића, 5. Социјалистичка, 6. Шибалићева, 7. Самост. радикала.

Број гласача. У гласачким списковима забележено је овај број гласача:

Варошки 2773, Врачарски 3204, Савамалски 1398, Палилулски 1022, Теразијски 1078, Дорћолски 902, Приновљено 638. Свега дакле гласача: 11.015.

Служба Божија. У овдашњој Евангелијској Цркви почеће служба Божија данас у 9 часова место у 10 час.

Четворогубо убиство због имања. Бицун Пауновић, тежак из Брестовца, ср. зајечарског, окр. тимочког, убио је 7. ов. м. око четири сата по подне сикирчетом Марију, удову пок. Јована Пауновића, стару 40 година, жену његовог рођеног брата; даље, Стану, жену Јона Станковића, стару 30 год. и децу овога Јона: сина Калина, старог 11 година и кћер Ружицу, стару 9 година. Убиство је извршио на трлу — појати Јана Станковића, а из освете у свађи са Јоном око имања. Убица се одмах предао сам власти и потпуно признаје дело.

Непогода у Јадру. У срезу јадранском 6. ов. мес. падао је јак град, обичне величине, са јаким ветром и кишом, у простору 1200 метара и уништио све усеве и воћњаке, а у општини коренитској био је такође јак град са провалом облака, ветром и олујом, у простору од 1500 хектара и начинио штете на 200.000 динара.

Нађен на путу убије. Ономад изјутра нађен је на путу за село Бертоновац Анта Цојић, теж. из Берчиновца, ср. заглавског окр. тимочког, и то убијен из пушке. Убиство је извршено из освете.

Објава. Због мале воде од јуче, 9. Јула, путнички бродови дун. паробродског друштва неће уз ове станице пристајати и то:

„Дубравица, Ћетатс и Ђурђево“. које се путујућој публики саопштава.

Преминуо. Аустријски цивилни агенат за увођење реформама у Маћедонији, Милер, о коме је у последње време било много говора у страној штампи, преминуо је у солунској болници. Покојник је патио од бубрега, али се до пре два-три дана добро држао.

У пок. Милеру Аустрија губи једног спремног дипломатског радника, а српска ствар једног опаког противника. Али која јој вајда кад јој досађују и мање опасни противници.

Важне вести

Жртва партијске нетрпељивости

Г. Министар финансија укинуо је у интересу штедње месечну плату од 3 динара оном белом мачку, који тамани пацове у царинским магацинима на Сави. На тај начин остао је сиромах мачак под своје старе дане на улици без хлеба.

Веле, да се г. министар оцшамио на њега што није самосталац.

Хајд полако.. хајд лагано

„Сви смо равни пред опанком —
Племићство је код нас нула!“
Тако беше. Али јаком
И сад боме свашта биће.
Кога ћемо у племиће?
Е, па то је све због враже
Апанаже!

„Према глави“

— Море, чули ти шта ради Вељковић с либералима по Мачви? Жестоко агитују! ал' то је ништа; либерали су и до сад били срчани у агитацији, ма да им то није помагало, па се свет навикао, али нашта свет није свикао, то је ово чашћавање. Где год иду свуд се раздају гомилама паклићи дувана, отварају акови ракије и вина, а падне боме и по који никлић у готову „главнијим људима“. У Бадовинцима су убили и испекли краву и источили „народу“ преко 30 акова ракије и 40 акова вина. Грдан се новац арчи! Ко то плаћа? Од куд тај новац кад се зна да је Вељковић легендарни циција.

— Море то је тако било у вашем крају Мачве, а да видиш шта је био зијан отуд око Глушаца и у Глушцима. Нисмо могли весељу ћевапа да дамо. И све је то, брате, плаћено као неком невидимом руком. Нико не умотри ни ко плати, ни кад плати.

Тако говоре сељаци из горње и доње Мачве, док ће један либерал из Змињака рећи:

— Море људи то њихово арчење и поткупљивање нас амо и плаши. Не баца се толики новац онако џабе. Мора да је те наше прваке стегла нека љута невоља кад они вако раде. Овде неком глава игра. Ти људи раде као кад је неком према глави. Изгледа да њима много зависи од ових избора.

— Аха! ту ли је. Биће то да је дошло време да се питамо за 29. мај, учини први.

Кад би...

Кад би био Владан
Поштен, миран, ладан,
Бар би био — јадан.
Ал' је, ето, Владан
На злу врло радан
Па је просто — гадан!

ВОЈНА ИЗВИДНИЦА

Балугџић — заштитник војних бегунаца

Свашта од беспосленог Балугџића. Сада је опет — ваљда из дуга времена — постао и заштитник наших војних бегунаца. Стари дезертер мрзи војску, па и друге упућује, да се спасу из ње. Ствар је у овоме.

Божидар Марковић, путујући глумац, ступио је у војску 1. маја ове године, у 18. пешадијски пук „Престолонаследника Ђорђа“, на одслужење свога рока. Глумачка природа његова одмах се сва побунила против грубог сукна и немилосрдне војне дисциплине и он је одмах после месец дана пребегао у Земун.

Његов стари отац, Сима Марковић, трговац из Смедерева, наљутио се на то синовље дезертирање и реши се, да сина по сваку цену приволи да се врати натраг у војску. У том циљу пратио је у Земун свога ортака Николу Ј. Николића, такође трг. у Смедереву, да Божидара посаветује, да понова ступи у војску. Никола је тамо напао Божидара, али са својим мисијом није могао да успе, јер овај бегунац није хтео да чује ништа о повраћању.

Њега је, како сам прича, одмах у Земуну нашао Балугџић и казао му да се ништа не боји и да се нипошто не враћа натраг у Србију, већ да чека помиловање, којим ће му се све опростити. То помиловање требало је да стигне и Балугџића и Божидара, сада о Петровудне, али — залуд им беше нада, јер оно тада не дође.

Да Божа не би седео скрштених руку Балугхић му је дао своју карту са препоруком на г. Нушића, управника новосадског позоришта, у које је Божидар хтео да ступи.

Дакле, све је то Божидар испричао тако ортаку свога оца, Николи Николићу, и ортак се је вратио у Смедерево без Божидара, који му је чак предао и последње успомене на своје служење у кадру: копоран, чакшире и цокуле, што је све Никола предао суду општине смедеревске, да их врати у команду.

Никола Ј. Николић, ортак Божидаревог оца, испричао је пред војним оделењем суда општине смедеревске све ово што ми горе испричасмо и кмет смедеревске општине, Димитрије Огњановић, упутио је то Николино саслушање команди 18 пеш. пука у Београд.

Нумера саслушања Николиног у општини смедеревској носи број 824, датирано је од 19.—6. ове године, а у деловодни протокол 18. пеш. пука то саслушање заведено је под бројем 3084.

Да је Божидар послушао ортака свога оца, који је у Земун прешао на неколико дана после Божидаревог бегства, казна не би била тако строга а овако је, благодарећи саветима Балугџићевим, пресекао себи пут у отаџбину и ко зна какве ће све муке претрпети због тога.

Из народа

Поватани разбојници

Гружа, 7. јула

Уредништву „Правде“

На друму Крагујевац — Чачак а око Бумбаревог Брда, десила су се за ово неколико последњих дана — управо ноћи 2—3 разбојништва.

Ноћу између 4. и 5. ов. м. нападнути су на друму од 6—7 непознатих зликоваца Миленко Стевановић и још два његова друга из Прилипца ср. Драгачевског; опљачкани су, а Миленко је уз то и доста опасно повређен.

Одмах идуће ноћи на истом друму нападнут је Вукадин Старчевић из Равни ср. Пожешког и опљачкан.

Синоћ, пак, механџија на Бум. Брду нападнут је од непознатих зликоваца, изнуђаван му је новац и прећено му је убиством — подношењем револвера под грло.

Благодарећи заузимљивости садањег заступника начелника ср. Гружанског, зликовцима се ушло у траг и синоћ је изненада послан писар срески са жандармима, који је — наравно вршећи дужност са вољом — ухватио два опасна коцкара — Глишу Лилића и Ивана Петрова (но сумњиво му је ово име и ако се за Бугарина издаје) и код обојице је нашао по један велики револвер, нож, 30 патрона револверских, бријачице и др. ситнице. Дакле види се, да ови нису обични коцкари, већ да су поред кесарошких операција спремни и на насилно отимање — разбојништва.

Ова двојица изјавили су да их је било седморо, по да су се остали разишли на рзане стране по вашарима.

Према свему, сви су изгледи, да су сва наведена разбојништва ови извршили, а кој зна колико би још вршили, да их полиција није похватала.

Интересантно је, да је Иван. кад су га жандарми ухватили и отимали револвер, улучио прилику и 1 дукат, који је при себи имао, прогутао.

Обојица дотерани су у Крагујевац и стављени у притвор, а даље продуженом истрагом без сумње ће се обелоданити и ветала њихова разбојништва.

Шта буде даље, јавићу. *Гружанин.*

Изјаве

Мојим бирачима.

Познати нитковн самосталци најмили су три несавесна радника и под њиховим потписом издали плакате у којима стоји да сам страи поданик. *То је ординарна лаж.* Српски сам грађанин и уживам сва политичка права, као и мој рођак Иван Павићевић самосталски министар Народне Привреде. Разлика је само у томе што је он *Самосталац и Министар* а ја *Социјал-демократа и радник.*

Овим се средствима истим служила и влада Цинцар-Марковића у борби против Социјал-демократа али без успеха. Нека другови и овом приликом послушају само глас своје партије и за њу гласају.

Са Социјал-демократским поздравом *Лука Павићевић*, лакир. радник.

Листак

10. ЈУЛИ

Изабрани дане! Теби, у део паде срећа,
Да глас народа чујеш: ком се приволи царству?
Уз ког ће народ стати, чија је сила већа?
Ко иде господарству?
Народ ће данас рећи... Ал' некадобро пази!
Јер од те речи силне будућност земљи биће:
Да л' ће под *звездом* бледом по мраку још да гази,
Ил' да јој сунце свиће?
Изборни јулски дане! О, дане судбоносни!
Озари народ овај, да данас не залута!
За Отаџбину мучну, данас им срца коснн,
Кажи им права пута!
А ти Народе српски, у лицу свога зноја,
Што дижеш оне што те не воде никад циљу,
Пази за кога гласаш! Јер пропаст биће твоја,
Од тебе, Израиљу!...

ТЕЛЕГРАМИ

(9. јула.)

Токио (званично). На разним местима острва Сахалина предало се до сад 460 Руса, међ којима је један пуковник и 14 других официра.

Гођадан. По приватним депешама руске телеграфске агенције појавили су се јапански ратни бродови близу Николајевска (на ушћу Амура). Многи становници из Николајевска и Владивостока отишли су у Хабаровск.

Париз. Више је стигао по подне амо.

Сандијего (Калифорнија). Услед експлозије на америчкој топовњачи „Хенингтону“ погинуло је 50 људи, а рањено 228.

Цариград. Аустријски цивилни агент Милер стигао је у Солун. Још пре него што је добио осуство разболео су изненада тешко, и морали су га однети у болницу. Његово стање улива страховање.

Хелзингфорс. Неки Финац, Кела Крокоп опалио је два револверска метка на поручика жандамерије Краморонског и ранио га тешко. Злочинац је ухваћен.

Келн. „Келнске Новине“ доносе из Цариграда, да је јуче приликом свечаног спровода на селамлик бачена бомба. Султан није рањен.

Петроград. Ђенерал Лињевић јавња 7. ов. м., да на фронту војске није било никаквих промена. 4. о. м. појавила се јапанска ескадра код корејске обале близу ушћа реке Тјумена и отворила паљбу на тамошњу руску батерију. Две јапанске торпедњаче ушле су у Хаскевићев залив и бомбардовале село Онги и руски бивак у њему. Руске предстраже код Онгија отворе паљбу на јапанске торпедњаче, које тад отпочну бомбардовати предстраже, а после се врате на пучину. Четири јапанске крстарице су пуцале на руско одељење у Анином заливу; у четири сата по подне крстарице се окупе и извезу на пучину.

Либава. Због последњих нереда ухапшено је 137 мрнара.

Цариград. Устанак на Криту се шири. Устаници су у Терису решили, да пошљу три делегата у Атину.

Петроград. Глас, да ће Свјатополк Мирски бити постављен за председника Государствене Думе, изгледа да је основан.

(синоћни)

Цариград. Услед експлозије су полупана сва окна на џамији и по околним палатама. Кад се вратио у Јилдиз, султан је примио барона Каличе-а, који му је честитао у име дипломатског Кора. Султан му је захвалио и рекао да се не боји ничега, јер је у ствари све божија воља. По држању султана и живости његовог духа, не би се могло познати да се десио какав страшан догађај. — Многа лица су похапшена. Очевидно је бомба експлодовала пре времена. Још није утврђен број погинулих и рањених. Проноси се глас да је атентатор Бугарин или Младотурчин, но до сад ислеђењем није још ништа утврђено.

Цариград. Кад се прекјуче после селамлика султан хтео вратити из џамије Хамидије у Јилдиз Ћошку, на тргу пред џамијом деси се експлозија са страшним треском. Сви се збунише. Констатовано је, да је бомба експлодовала на 200 корака од места где је био султан. Султан и његова свита нису повређени. Многа лица и коњи убијени су и рањени. Изгледа да је и атентатор погинуо. Сутан је при уласку у Јилдиз бурно поздрављан, и за време атентата и после је остао потпуно хладнокрван и миран.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА
9. Јула 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·18	20·18	20·17
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30¾	211·36	211.36	212·27
Лутриски 2% лоз	—·—	114.—	112·—
Дувански лоз	—·—	21.—	21.—
Немач. марке 100 ал. за дец. и јан.			

За Абацију

Ко жели да неко време проведе на мору у **Абацији** а да има удобан стан, добру храну, купање, нека се обрати писмено или усмено

М. Стајићу
Двор. књижару

12—12

Телефон бр. 151. Телефон бр. 151.

добио сам
ДВЕ ПАРТИЈЕ

ВИНА БЕЛОГ СМЕДЕРЕВСКОГ

продајем га

1 литар разлађеног 60 пр. дин. и
1 „ „ 80 „ „

Такође имам на стоваришту и **разна црна вина** са ценом од 50, 60 и 90 пр. дин. и од 1. и 1.50 динара литар.

Од 10 литара па на више шаљем поштованом поручиоцу по мојој послузи.

Ђока М. Богдановић.
закупац „Хотел Империјала“

Против несносне врућине

од велике су помоћи

Вентилатори

Могу се добити *по умереној цени* у радњи код

ЈОСИФА БЕРГЕРА
Београд — Теразије.

Телефон бр. 15. 55, 9—10

На продају

4 коња вранца
1 кола (фијакер) отворен
1 кола — батар — нов са гуменим и гвозденим точковима.

Више амова, комута, ћебади и осталих ситница.

За цену и услове ваља се обратити **Мити Николићу**, Београд Космајска ул. бр. 43. 3—5

Велика БИБЛИОТЕКА, која има више од 10.000 разних књига, продаје се врло јефтино.

За цену и преглед исте библиотеке, ваља се обратити књижари Велизара М. Марковића, Београд—Теразије.

Телефон 615. 3—5

КАДЕ ЗА КУПАЊЕ

свију врста и величина, од најбољег материјала и по умереној цени, израђује радња: **ЈОСИФ БЕРГЕР**, Београд—Теразије. (Телефон бр. 15.)
54,—7—10.

БУРАД ПРАЗНА И БАЧВЕ

У Винарској радњи М. Јовичића и Сина на Сави има већа количина разне величине на продају. 45 16,20

СРПСКЕ ИСТОРИЈСКЕ СЛИКЕ

ИЗРАЂЕНЕ У МРСНОЈ БОЈИ

Срби на развалинама Српскога Царства. Нова слика сликао Боцарић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . дин. 60·—

Таковски Устанак. Слика П. Јовановића. Дужина 95 см. Ширина 63. см. Са златним оквиром. . . . . . дин. 60·—

Св. Сава, први Архиепископ српски. Сликао У. Предић, са оквиром у мрсној боји израђена. — Удешена нарочито за школе . . . . дин. 15·—

Св. Сава благосиља Српчад. Сликао Ђ. Крстић. дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . . дин. 60

Херцеговачко робље. Сликао Ј. Чермак. Дужина 95. см. Ширина 63. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Босански бегунци. Сликао У. Предић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Сеоба Срба. Сликао П. Јовановић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Милош на Косову. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром дин. 60·—

Рањени Црногорац. Сликао Г. Чермак. Дужина 63 см. Ширина 95 см. Са златним оквиром . . . . дин. 60·—

Игра са мачевима. Сликао П. Јовановић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . . . дин. 60·—

Митрополитски сабор 1861. год. Нова слика од Буковца. Дужина 95 см. Ширина 63 см. са златним оквиром . дин. 60·—

Слике дајем за готово
или на отплату по погодби.

Могу се искључиво добити у
ДВОРСКОЈ КЊИЖАРИ

Мите Стајића
у Београду.

9—12

Обућа

од платна сопствена израда може да се добије у обућарској радњи код

„ВЕЛИКЕ ЧИЗМЕ“
Васина улица 11. Београд.

Женске ципеле по 3·— дин.
Мушке ципеле по 3·50 дин.

Антон Сабо
обућар

46 14—20

Велико имање на продају

које доноси годишње прихода дин. 11,000; исто се налази у средини Београда, а зграде су све од тврдог материјала. Дугује Управи Фондова дин. 60.000.

За цену и услове ваља се обратити Милану Лазаревићу адвокату, преко пута Београд. Задруге. 3—5

3000 ДИН. у сребру, дају се под интерес на залогу непокретног имања у Београду. Може се дати и после Управе Фондова. Извешће даје Андра Николић у кафани „Обилић“ до двора — сваког дана од 2—5 сати после подне.

Бр. 66. 1—3

Ново-отворена Књижара

и трговина канцеларијског, писаћег и цртаћег материјала

Велизара М. Марковића

Теразије — Телефон бр. 615 — Београд

Препоручује свој велики избор канцеларијског, писаћег, цртаћег и школског материјала, коверата у боји и беле, картона за посетнице (визиткарте), позивнице и хартије са ковертима за верења, свадбе и забаве, хартије са ковертима у завојима и кутијама у боји и бели за писма, а нарочито са украшеним кутијама за поклоне.

Карте (Ansichtskarten) има највећи и најбогатији избор; нарочито се скреће пажња на карте платинотипија у црноме мат по 0·10 дин. и исте у боји и у врло лепој колорацији по 0·15 п. д. има такође и велики избор других карата мат и у боји (Лихдрук) по 0·05 дин. а на више јефтиније. Карте и албуми крунисања са 12 врло лепих слика, као и албум Београда са 20 слика, по врло јефтиној цени.

Фонографи

Грамофони

Фонографа и Грамофона има највећи избор и то из првих и најбољих фабрика, који су до данас најсавршенији и најбољи.

Ноте и валцне има такође врло велики избор, а нарочито српских.

Скреће се пажња да се сви поједини делови могу овде добити, а такође примају се на рад и све оправке које се одмах свршавају.

Цене су јефтине и без икакве конкуренције.

Препродавци и заступници за Београд и Србију траже се

Велики избор разне кожарије, као новчаника, портмонеа, табакера, портфеља за акта и менице, — путничке чантре и прибора за пут (гарнитуре), женске ручне торбе, и осталих ситница које се дају врло јефтино и без икакве конкуренције; — финога мириса, сапуна и сваковрсне парфимерије (W. Rieger) као и сву осталу књижарску робу.

НЗ. Нарочито се скреће пажња г.г. трговцима из унутрашњости, новчаним заводима, државним и приватним надлештвима да се сва роба даје са 20 од сто јефтиније од осталих. 2—10

Централа Извозне Банке

Београд — Сава

Прима улоге на штедњу у сребру и злату **без отказа.**

Каматна стопа одређиваће се по погодби са појединим улагачима. 53 11—24

КРАЉ. СРП. ПОВЛ.

Столарско Акционарско Друштво

Набавило је огромну количину најсувље и најчистије пештанске грађе и тако сада има на своме стоваришту у огромној количини **разноврсне најбоље и најсувље грађе** од које:

ИЗРАЂУЈЕ све врсте намештаја у разним стиловима;
ИЗРАЂУЈЕ све грађевинске послове најбоље и најбрже;
ИМА на своме стоваришту велику количину израђеног намештаја у разним стиловима.

Израда изврсна и брза.
Цене без конкуренције.
Фабрика и стовариште Високи Стеван ул. 21.

1—20 **УПРАВА.**

ИЗВОЗНА БАНКА

Уплата последње (V.) рате од дин. 20. — и издавање сталних акција почело је од 1. априла и трајаће до 31. јула тек. године. — И уплата акција и издавање сталних акција вршиће се искључиво у Централи Извозне Банке на Сави.

25. априла 1905.
Београд.

Управа Извозне Банке

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Планинског Сира (Качкаваља)

ДОБИЛА ЈЕ РАДЊА

Константина Д. Критића

Васина улица

и продаје од данас, од једне погаче па на више по **1 дин.** кило, како продавцима тако и раденичком сталежу.

Бр. 42, 18—25 **ТЕЛЕФОН БР. 475.**

Имамо већу количину

⊙ ⊙ Вага француског система ⊙ ⊙

гвоздених и дрвених које мере 1000—1500 кила **жигосани 1905. год. са гевихтови (тегови)** и без. Препоручујемо општинама и трговцима извозницима, цена врло **јевтина.**

Ст. Ђ. Танасковић и Богдановић

2—6

Фарбе, Фирнајза, Лана, — Четака за фарбање и моловање — Лак-фарбе за патос — Брунолина за мат намештај — Боја — Четака и платна за живопис — Сребра — Злата и позлате — Нових мустара за зидове — Сав молерски и фарбарски прибор — Сав каменорезачки материјал

ПРОДАЈЕ

Д. М. Ђорић у Београду

спрам споменика Кн. Михаила

Ценовник са 60 слика и пуно корисних упустава шаљем свакоме на захтев бесплатно. 9—10

Власник Павле Маринковић Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник Јован Адамовић Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
—
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 163. БЕОГРАД, СРЕДА 13. ЈУЛА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

ФИЗИОНОМИЈА СКУПШТИНЕ

—:—

Избори за Народну Скупштину завршени су. Самосталци су добили апсолутну већину и према томе ће остати и даље на Влади свакако са изменама и допунама данашњег кабинета. Истина, та њихова већина не разликује се ни у чему од већине коју су њихова старија браћа имала у прошлој скупштини и због чије су несигурности и сишли с владе, али то нашим младим јуношама на влади ни најмање не квари вољу и расположење за даље седење на управи земље. Они ће се груписати, конституисати и тако груписани и конституисани постаће „стална парламентарна влада краљевине Србије“. Како ће они схваћати парламентаризам и како ће се одржавати са таквом већином на влади, то је питање у чије третирање данас нећемо улазити. Главно је да можемо констатовати, да они сматрају ову већину за довољну за владање, и да на основу тога хоће да остану на управи земље. Хоће ли се они при томе држати парламентарности онако како се парламентарност у опште схваћа, и како су и они, док су били у опозицији, тражили од других да је схваћају, то ћемо у скоро видети, тако да немамо потребе у напред говорити и своје мишљење износити. Факт је то, да ће физиономија идуће Скупштине бити таква, да неће моћи дуго радити и да ће и она завршити своју каријеру као и пређашња.

Није без интереса констатовати да многе, у нашем парламентарном животу интересантне, личности овог пута неће занимати посетиоце идућих скупштинских седница. У Скупштини неће бити више Љубе Живковића, најтеатралнијег парламентарца, који је са трагичним гласом и гестовима говорио најобичније ствари и најнеобичније бесмислице. Публика неће више имати прилике да слуша конфузне говоре чувеног браниоца „светог стања“, који је својим пиштавим гласом и бљутавом сервилношћу многима огадио и Скупштину и парламентарност — неће више слушати Свету Симића. У скупштинској дворани неће више одјекивати чудан глас још чуднијег свеца Алексе Жујовића, и његове оперетске чакшире и опанци, као дечји гробови, неће више кварити скупштинске клупе и дефектни под.

И многих других нема; њих су замениле личности непознате у српској парламентарности; личности за које ће се канда ускоро тврдити, да су најбољи глас уживали онда кад их нико није знао.

Македонско питање

у Горњем Дому енглеског парламента

(оригинални извештај из Лондона)

—:—

Лорд Њутн пита министра за спољне послове: да ли би им могао што даље казати о Македонији, као и да ли ће се даља преписка о томе предмету поднети парламенту. Он налази да се са реформама у Македонији споро напредује, и да то долази услед недовољне радње од стране Русије и Аустрије. Он је то и пре једном приликом казао, па су га за то укоревали, али он ево и данас, без икаква устезања, то исто каже. Уосталом зар може што бити неподобније, него да се Русији у њеном садашњем стању поверава да реформе у Македонији изводи? Њему једнако стижу писма од Бугара и од Грка; и једни и други шаљу му дугачке листе убијстава и покора које њихови политички противници чине. Кад се одбије нешто на претеривања, ипак се главна факта, која се у тим писмима износе, не могу оспоравати. Наравно да је права брука, да турска влада не одржава ред; али та је влада тако ослабила, да њен једини изглед (шанс) да и даље влада, лежи у одржавању раздора између Бугара и Грка. Један господин, који је испитивао стање ствари у Македонији — задатак за који је он био потпуно спреман — пише овако: „Још нема никакве видљиве или суштаствене поправке у стању народа, за коју би се могло рећи да је дошла услед примене мирцштешцког програма. А напреци, који су учињени, поглавито су негативне природе“. Ако ће се говорити како је у истини, онда напредак жандармерије постигнут је баш зато што је она под међународном управом а не стоји под искључивом контролом Русије и Аустрије. Али најпосле жандарми су само полицајци и ништа више. Две хиљаде полицајаца само односно мало могу да учине у земљи каква је Македонија, која се налази готово у ратноме стању. Он предлаже да права европска контрола замени садашњу (руско-аустријску). Биће сад скорим згодна прилика да се та промена изврши, јер истиче рок мандату цивилних агената, који су представници руске и аустриске претежности. (Чујмо! Чујмо!)

Ерл оф Кру: Слаже се са Лордом Њутоном, да, узев у целини, руско-аустријска контрола реформама у Македонији није имала успеха. Он пита да ли постоји намера, да се према турској влади примени онај модификован облик принудних мера, за који се у другим приликама нашло да је успешан у извршивању реформама? Била би несрећа не само за Македонију, него и за Европу у опште, ако би садашњи двојни систем (руско-аустријска контрола) и даље трајао. Он би желео да зна: какве кораке велике силе предузимљу, да томе систему крај учине, и шта су назори владе Његовога Величанства о томе предмету?

Владика од Оксфорда придружује се захтеву, да се предузму мере, којима ће се и даље реформе у стању Македоније извршати.

Одговор Министра Спољних Послова.

Маркиз Лансдаон признаје, да је положај ствари у Македонији *врло далеко* (very far) од тога да може задовољити. Ситуација се у последње време заплела појавом неког броја грчких чета, које турска војска није никако била у стању да растера. Али је у исто време, и то само пре неколико дана, Сер Никола Оконор (енглески амбасадор у Цариграду) известио владу Његовога Величанства, да је услед реформама — и ако те још нису далеко отишле — наступила сасвим приметна поправка у општој ситуацији, премда присуство многобројних чета грчких и бугарских и даље одржава немир у тој земљи. Генерални консул Његовога Величанства у Солуну сазнао је поуздано, да се у солунском округу Бугари, изузев само једну чету њихову, већ од дужег времена мирно држе. И валија тога округа изјављује, да су и бројем и активношћу грчке и бугарске чете приметно опале, а по другим окрузима, по којима су српске чете делателност показале, ове су биле савладане. Он не вели да су многобројни предлози, формулисани у мирцштешком програму, извршени са некаквим великим успехом. О многима од тих предлога могло би се рећи, да нико није могао ни очекивати да ће се они моћи извршити и за краће време од две године. Један од тих предлога, на прилику, био је тај: да би требало регруписати народности и реаранжовати народ. Сортирање и мешање те врсте, и то у земљи таквога стања каква је Македонија, био би задатак пред којим би и најхрабрији реформатор могао лепо да устукне, особито кад се сетимо како се баш и на овим нашим острвима искусила велика тешкоћа у премештању народа с једнога краја на други. Али рад на репатрирању наставља се и даље. Што се тиче жалбе да се није одржало обећање да се од сељана, којих су села погорела, неће тражити порез за годину дана, испитивање те ствари у Битољу показало је, да су та села доиста ослобођена била од пореза за годину дана, и ако је могућно да та олакшица није свагда пала у део [illegible] била. Експеримент, са заменом десетка новцем чињен је са успехом у извесном броју села, па се сад има намера да се слична реформа изведе у сва три вилајета, а у неким срезовима ће се одмах извршити. А од те реформе тешко да ће која друга имати већега уплива на благостање народа.

Шта се тиче употребе Баши-Бозука од стране Турака наше ремонстрације нису остале без успеха. Турска је влада издала прокламацију, да се сваки Баши-Бозук, који би се нашао у логору турске војске, просто убије. Та се наредба показала као врло корисно средство заплашивања, јер у последње време изванредно ретко кад бива да се Турци Баши-Бозуцима служе.

Реорганизована жандармерија показала се добро у окрузима за које смо ми одговорни. Ово је у толико похвалније што је реорганизација имала да новом жандармеријом замени дотадању у којој су људи били рђаво плаћени, рђаво оружани и рђаво дисциплиновани. Британски официри у тој жандармерији умели су да задобију потпуно поверење од стране сељана, па је и ван наших округа постало могућно да се заведе нов систем поделе, по којој ће се цела област поделити у округе, у свакоме од којих ће се поставити жандармеријска станица. Турска је влада дала свој пристанак на предлоге о повишици плате турским официрима жандармерије, да се овој дода известан број војника из редовне војске турске, и да се цела жандармерија наоружа Маузеровим пушкама. Постављање европских официра, да командују турским трупама дало је прилике, да се добију сазнања на основу којих је било могућно подићи жалбе и ремонстрације, у неколиким случајевима било је могућно постићи да се казне кривци, а у неким опет спречено је те није долазило до иступа. Главна сметња у још потпунијим реформама у самој жандармерији као и у другом чему лежи у оскудици новчаних средстава.

У вези са финанциском реформом била су изнесена три плана: један је предложила турска влада, други су предложиле руска и аустријска влада, а трећи је предлог био да се царине повисе са 3 од сто, те да се тако добију средства за извођење реформа. Сви су ти планови били отворени извесним замеркама. А што се тиче тако званог мандата Аустро-Угарској и Русији ту имам да кажем, да мисија, дата цивилним агентима тих сила, да надзиравају над реформама у Македонији, истиче у овом октобру који долази. Шта има иза тога да дође? Ја сам срећан што могу казати, да се дошло до задовољавајућег споразума међу силама, којих се ствар тиче, до споразума по коме ће се надзор над реформама ставити под контролу, коју би лорд Њутон назвао правом интернационалном контролом. Најбоље ћете се упознати са тим споразумом ако вам саопштим главни садржај једне ноте, коју су све силе поднеле Порти 8-ога Маја. Силе живо желе да наименују финацијске делегате, који ће надзиравати извршење финанцијских реформа и примену плана, и који ће осигурати да се он тачно врши. Ови ће делегати радити у споразуму са Генералним Инспектором и са цивилним агентима, којих су дужности одређене програмом Мирцштешким. Тако образованој комисији даће се сва потребна власт, да овај задатак постигне, а нарочито власт да надзирава правилно прикупљање пореза а тако и десетка. Буџети се морају подносити тој комисији пре него што би се коначно усвојили. Комисија ће имати право да измени сваки предлог, који се тиче прихода или расхода, а који се не слаже са законом или не одговара економским или финанцијским потребама земље. Комисија ће имати право да у свакој провинцији постави по једног инспектора, који ће надзор водити над званичницима што врше разне дужности у вези са наплатом пореза. Овај план јесте један велики корак напред у осигуравању не само успешне контроле над финанцијама Македоније, него и контроле међународног карактера. (Одобравање). Та је нота, како поменух, предана Порти 8-ога Маја. Не добивши одговора, силе су 24-ог Јуна, преко својих представника у Цариграду, тражиле да им се одговори. Сад ту скоро, 12-ог ов. м., добили су тражени одговор. Жали што има да дода, да је тај одговор просто одбијање. Влада Његовог Величанства нема ни на крај памети да се намири са тим одбијањем, а мисли да са исто тако потпуном поузданошћу може казати, да ниједна друга сила нема ни најмање намеру да напусти оне тако умерене и тако разложне захтеве, које су порти управили (Чујмо! Чујмо!).

(Наставак и крај следује).

ШТРАЈК У БЕОГРАДУ

—:—

Штрајк типографских радника.

Многи типографски радници а поглавито из оних штампарија, чији сопственици нису потписали тарифу, отпочели су прекјуче штрајк. Те су штампарије: Андре Јовановића, Димитријевића и Чеде Стефановића. Јуче пре подне спремали су се радници да бојкотују и штампарију Тоше Наумовића с тога, што је он за своју радњу најмио саме шегрте и ниједног старијег радника.

Туча.

Поводом штрајка типографских радника поједине штампарије престале су да раде, пошто ниједан радeник из типографског синдиката, који им је и забранио рад, није смео да се прими рада. Један раденик, који није у синдикату, неки Црногорац Стева Рајковић, покушао је прекјуче по подне да ради у једној од бојкотованих штампарија, али га штрајкаши, њих 50—60 на броју, нападну и почну јурити за њиме преко Обилићевог Венца док га нису стигли на Књаз Михајловој улици, где га почну нападати штаповима. Стева се бранио колико је могао и понова почне бежати ка хотелу „Русија“, где га опет сустигну. Ту се он ухвати за гушу са једним од раденика и обори га на земљу. На то дође и полиција и уз припомоћ грађана развади их, али два три радника почеше Стеву опет ударати штаповима узвикујући: „доле са Боксером?“ У кафани „Хотел Русије“ седео је случајно управник града, г. Рашковић, који изиђе и нареди жандармима да Стеву одведу у управу. Видевши г. Рашковића, сакупљена гомила, скори сами радници почну гласно викати: Уа! Уа! — Радници причају, како је Стева, пошто је протествовао против његовог хапшења и тражио да се похапсе његови нападачи, а г. Рашковић зато није хтео да чује, опалио г. Рашковићу шамар. Ми ово бележимо с резервом и по казивању радника.

Интересантно је то, што жандарми, видевши овог разјареног Црногорца, нису смели да га дирају или ухвате све док год није изашао г. Рашковић и наредио им, силом свога ауторитета, да Стевана ухвате и одведу у Управу.

Спрема се нова туча.

Сазнали смо од самих раденика, из синдиката, да спремају да нападну ону неколицину радника „штрајкбрехера“, који раде код Димитријевића и других бојкотованих штампарија.

Штрајк раденика трамваја и осветљења.

Раденици друштва за осветљење и трамваје отпочели су такође да штрајкују и то прекјуче по подне у 4 сата. Дознајемо, да су они објавили својој дирекцији још пре петнаест дана да ће у понедеоник, 10. јула, отпочети штрајк, ако им друштво не испуни захтеве, који се, као што се говори, састоје у томе, што траже повишицу награде са по 1 пару на сат. Према томе излази, да друштво није испунило за тих 15 дана њихове захтеве, и тако су прекјуче тачно у 4 сата напустили сва трамвајска кола, где се год која налазила, и отпочели заједно са радницима електричне фабрике штрајк. Око десет часова у вече истога дана друштво је пустило струју и покупило све трамваје у депо. Неразумљиво је то, што су трамваји јуче пре подне и поред свега тога, што је друштво јавило да нема струје, неко извесно време радили па поноћа престали.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

Исход целокупног избора. У варошима је свега изабрано 18 посланика, у окрузима 131, биће 11 поновних избора, дакле свега 160 посланика, а то је целокупан број.

Самосталци су добили 77 посланика, фузионаши 49, националци и либерали 13, напредњаци 4, сељачка слога 1, социјалисте 2, независни радикали 3.

Г. Аца Станојевић урачунат је у овом прегледу као фузионашки посланик, јер његов мандат може сада само скупштина да оспори.

Г. Вељковић у министарству. Прексиноћ је г. д-р Воја Вељковић целу ноћ пробденисао у министарској соби министра унутрашњих дела. Овом су приликом свакако претресали питање о обостраном помагању при поновним изборима, сад у недељу. Либерали г. д-р Вељковића помагаће самосталце.

Изгледа да ће се г. Воја Вељковић примити за сталног инструктора будуће самосталске владе.

Опроштајни ручак. Ономад су српски делегати за српско-бугарски трговински уговор давали ручак у част бугарских делегата г.г. Бојева и Германова. На ручку су били још и г. г. др. Милан Марковић, министар финансија и бугарски дипломатски агенат г. Хесапџијев.

Опет напад на барутану. Пре три дана ноћу два непозната човека пришуњали су се барутном магацину у селу Винорачу, ср. беличком, близу Јагодине. Стражар их је приметио и пуцао на те људе, на што је командир страже, наредник, потрчао за њима у потеру. Нападачи су пуцали из револвера на наредника, али га нису ранили.

Какви су то сад опет људи и докле ће наше барутане да буду мета њихових разбојничких напада?...

Изборне уберте. Арса Пилетић, учитељ из Балајнице, окр. топличког и председник општине балајничке, обадвојица либерали, убијени су од непознатих зликоваца, у очи дана избора. Мисли се да су убиство извршили њихови политички противници.

У министарству немају никаквих вести о овом убиству, док је г. Јанко Пилетић, брат убијеног Арсе, добио две депеше од жене Арсине. У првој му јавља, да је Арса опасно рањен и да је пренесен у болницу, а у другој да је већ издахнуо.

Пок. Арса је шурак проте Васе Милића, из Београда.

Предао опозивна писма. Данас је г. Христо Хесапџијев, досадашњи дипломатски агент Бугарске у Београду, предао своја опозивна писма Краљу и кроз кратко време отпутоваће на своје ново опредељење у Букурешт.

На његово место, као што је већ јављено, долази досадашњи бугарски дипломатски агент на Цетињу, г. Ризов.

Арнаути убили сина, а ранили оца. Два Арнаутина прешли су 10. ов. мес. преко границе и близу граничне линије, у округу топличком, на нашем земљишту убили Глигорија Комненовића, а оца му Обрена тешко ранили.

Разбојнички напад. Четири непозната зликовца напали су 10. ов. мес. на кућу Живана Миленковића, из Вранова, окр. смедеревског, кад су укућани били на раду и од Живанове жене Милице насилним путем одузели 33 дуката, нанизаних у 2 низе, 7 дуката у злату, 100 дин. у сребру, 120 дин. у банкама, два талира и 3 рубље старог новца у сребру. Истрагом је утврђено, да је један од зликоваца Милан М. Милошевић, онд. и он је одмах стављен у притвор.

Покара. Радомиру Милутиновићу, земљ. из Параћина, 10. ов. мес. у 2 сата по подне неки непознат лопов разбио је кућу и украо у новцу 135·70 дин. и један сребрн сахат.

Сукоб код Мукоса. 5. ов. мес. био је сукоб код места Мукоса, у близини Битоља, између српских и бугарских комитетских чета. Борба је била огорчена. Погинуло 20 Бугара и много их рањено. Срба само неколико рањено.

Слава јуначким српским борцима!

Београд у тами. Прексиноћ је Београд цело вече и целе ноћи био потпуно у тами услед штрајка раденика електричне фабрике. Београђанима је те ноћи сам Бог био на помоћи, јер им је осветљавао пут врло честим и јаким муњама; иначе би по оној густој помрчини, коју је олуја још и појачала, по неки Београђани били поломили вратове.

Бог чува Србију!!!

Наталија Љуб. Каравелова. 18. овог месеца преминула је у Маријенбаду Наталија Каравелова, удова великога бугарског патриоте пок. Љубена Каравелова. Тело покојничино пренето је у Београд и јуче је сахрањено у Новоме гробљу.

Покојну старицу познавао је цео Београд, јер је она и својим именом и својим познанствима имала велики број пријатеља, а и иначе је била јако уочљива старица, са своје ношње и држања.

Покојница је родом из једнога села у близини Београда и са покојним Љубеном упознала се и заволела, док је он још био ђак на нашој Великој Школи, на којој је учио као питомац Кнеза Михаила.

После је са Љубеном отишла у Бугарску, где је он био отворио штампарију, прву у Бугарској, која је одлично радила, те се одатле и датира велико богаство, што јој је Љубен оставио.

После смрти мужевљеве дошла је у Београд, али је веома ретко седела у њему, већ је непрестано путовала по свету.

Покојничина кућа била је увек отворена политичарима и дипломатији београдској, за то је у вишим београдским круговима била увек радо виђана.

Имање покојничино остало је да га ужива стари друг Љубенов, који је са њим заједно текао у штампарији и који је остао верна потпора старици до њене смрти.

После његове смрти имање ће се предати разним друштвима и добротворним установама, према завештању покојничином.

Поновни напад. Типографи-штрајкаши напали су јуче на подне и на другу штампарију г. Чеде Стефановића, код споменика, и растерали раденике, те је на тај начин и у тој штампарији онемогућен рад. Кад су се нападачи већ разишли наишли су пред штампарију члан кварта теразијског са једним писаром и два жандарма. У току јучерањег дана, па и данас, очекују се нови напади.

Кроз канал. Незадовољни радници доскочили су јуче пред вече једном вицу својих другова, који су хтели да раде у фабрици: блокирали су код Класне Лутрије канал, којим су се неки радници провлачили чак у фабрику, кришом од својих другова, где су наставили били рад.

КОНАЧНИ РЕЗУЛТАТ. У министарству унутрашњих дела утврђен је коначни резултат избора. Према томе званичном констатовању добили су:

Самосталци	**78**	**посланика**
Радикали	**50**	„
Либерали и националисте	**14**	„
Напредњаци	**4**	„
Социјалисте	**2**	„
Сељачка Слога	**1**	„

ПОДЛИСТАК

НАШИ НА СТРАНИ

Н. А. Лејкина

— A prèsent vous-même. Monsieur, et moi — je prendrai aprés vouz.

— Глаша! Шта он то?.... чуди се Никола Ивановић.

— Вели, да ти пијеш најпре.

— Ја? Же? Одлично. Тре бјен... Ево за здравље Франс!

Никола Ивановић искапи чашу па рече:

— Ми волимо вашу Франс, врло волимо. Глаша, преведи.

— Ну рјус, ну земон ља Франс.

— Oh, Madame! Et nous, nous adorons la Russie!

Кондуктер узе чашу црна вина, коју му понудише, подиже је у вис и дрекну: Viveia Ruseie: па је такође искапи.

— Друже! Ами... Франсе и русјами! одговори Рус и пружи руку.

Кондуктер га протресе за руку.

— Анкор... предлаже Никола Ивановић, а показује на чашу.

— Adrès, Moncieur... Prenez à prèsent vous-même. Dans une demiheure fe vous apporterai enkore une bouteille, ef nous „prendrons encore. J'aime les Russes..

Шта каже Гаша.

— Донеће још једну боцу тада ће опет пити с тобом.

— Е, ово ти је душа човек! виче Никола Ивановић, и удари кондуктера по рамену. — Ну, бјен, бјен... Донеси, само донеси — пићемо опет.

— Au revoir, Monsieur... Au revoir, Madame, поклони се кондуктер, дохвату рукатку на вратима купеа и изгуби се у мраку.

У таквим приликама Никола Ивановић и Глафира Семјоновна ступише на француско земљиште.

XXIII.

Са француским кондуктером искапио је Никола Ивановић две боце црнога вина. Уз другу боцу кондуктер му донесе бела хлеба са сиром, за мезе, а Глафири Семјоновној крушку и предаде јој исту као највећи каваљер. Појава овакога човека, после оних мрачних немачких кондуктера, знатно је одобровољила супруге на њихову путу, а кад је у зору, у Верјеу, багаж њихов тек површно прегледан био, у купеу, од чиновника царине, — супрузи ударише у дремеж, заборавивши са свим разбојнике, којих се у почетку бојаху тако јако. При томе се још и расвануло, а видело, као што је познато, парализује многи страх. Кад је воз прилазио Намиру, они су спавали јаким сном. Кондуктер, ако је и загледао у купе ради прегледа карата, ипак није их узнемиравао, видевши где спавају.

А кад се супрузи пробудише, опазе дивно светло јутро. Сунце је обасјавало камене сеоске кућице крај којих пролажаху, и — играло се на лепом растињу и зеленим луговима, на грмовима, што стајаху сваки за се, и на плавом платну речице, која је текла крај друма.

Глафира Семјоновна је седела крај прозора и уживала у изгледу. Наскоро се малени домови заменише здањима. Опазише се фирме на кућама, промаче гвоздена ограда на некој башти, указаше се високи фабрични димњаци, из којих је лагано струјао дим. Глафира повика:

— Ево у даљини Ајфелове куле! Одмах сам је по слици познала. Радуј се, Николо Ивановићу, ми долазимо Париз.

— Та шта говориш! рече Никола и прискочи прозору.

— Ено, ено, погледај!... показује му Глафира Семјоновна.

— Да, да... Ајфелова кула... Она је... „Кончен, кончен дањни пут. Вижу крај родими“ запева Никола Ивановић.

Успут, овде онде опазише се улице. Куће, као да су из земље нарасле. Показа се и црква са готичким кубетом. Покрет на улицама беше све живљи. Воз умери ход, и за неколико минута вагони се зауставише на платформи, где беше маса носача с плеханим нумерама на грудима.

— Е, ту смо... Стигосмо у Париз... радосно повика Глафира Семјоновна, кад кондуктер отвори пред њима врата од купеа.

Унутра ускочи носач, нудећи своје услуге.

— Вуј, вуј... Прене но саквајаж, рече му Глафира Семјоновна. — Е шерше кошe пур партир а готељ. Никола Ивановићу! Узимај јастуке. Што стојиш као кип.

— Une volture, Madame? Запита носач.

— Да, да, Вуатјур... И анкор наш багаж... говораше она и даде му признаницу.

— Oni, oui, Madame.

Извадише пртљаг и носач га понесе на леђима изласку. Супрузи су ишли позади. Опазише улицу и на њој свет како хита. Никола Ивановић је све изненађивао својим великим јастуцима. Некакав дечак са улице, што је продавао билете за наложбу, подвикну за њим:

— Voyons, ce sont les Russes!

Француски жандарм, у плавом огртачу и качкети, са засуканим брковима и клинастом брадом, махну руком на кочијаше, који су ишли позади.

(наставиће се)

Важне вести

—:—

Чудне страсти.

„Правда“ је пре неки дан саопштила у једном допису, да је Гл. Контрола у своје време била оптужила Ђоку Марковића из Митровице, због неке упропашћене порезе. Овај Ђока сад позива преко „Одјека“ г. Павла Мариновића да се убије ако не докаже на суду да је Ђока збиљи упропастио тај државни новац.

О газда Ђоко, газда Ђоко! Зар за то што је тебе — како велиш невина — петљала Гл. Контрола, да се сад убија Павле Маринковић? Добро те не тражиш да га пошљу на робију, за то што си ти тако бистар.

Аој Боже, чудне страсти!
Што га бијеш из Области?

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

—:—

Одговор на питање.

У Вашем цењеном листу „Правде“, број 148. од 24. Јуна ове 1905. године, упутили су ми Милета Р. Марковић, Паун Ј. Брешкић, Јован Марковић, Трипко Н. Петровић, и Радојко Трајиловић, сви тежаци из Пољане, „Отворено Питање“, и тражили одговора, на тамо положена питања, — па Вас молим да им у име одговора ово одштампате, на основу закона о, штампи.

Пољана. Питање петорице додирује мој службени рад, и положај, — означујући га, ма и околишно, као неисправан.

За све неисправности у служби, сваког јавног службеника, прописан је поступак у дотичним, позитивним законима. Овакога поступка, нисам нигде видео прописана — а најмање, да се одговара чаршији.

Ако, они петорица баш желе да што сазнаду, нека се обрате полициској власти среза Пожаревачког, и, тамо ће можда *што* добити.

Ако мисле да сам неисправан, молим их, да ме не штеде, већ табак у руке, и марке, на надлежној власти без милосрђа, — нека ме туже.

Ваш с одличним поштовањем
Сава Поповић
свештеник Пољански

8. Јула 1905. године
У Пољани.

Из народа

—:—

Г. Милу Ђ. Радојковићу,
трговцу и народном посланику.

Ви сте 19. јуна ове год. са С. Катићем дошли у свилајеначку Бојачу на збор ресав. самост. радикала у нади, да ће вас Ресавци и овом приликом примити у свој загрљај с оном љубави, којом су вас примали раније док вас нису упознали и да ће вас на том збору на рукама дизати у триумфу. Али сте се јако преварили. Ви сте на том збору освешћених Ресаваца, које сте ви и вама подобни годинама заводили варљивим обећањима претрпели потпуни фијаско, који вас је морално упизио и предочио вам ваше политичко банкроство.

После непријатности, коју сте на збору са свим праведно претрпели, мој вас је отац по лепом српском обичају, као свог рођеног пријатеља, позвао нашој кући као госта, не би ли се мало разаладили од велике запаре и за неколике тренутака заборавили на претрпљени пораз. Ви сте се позиву мога оца одазвали и дошли нашој кући. Ми смо вас са својим укућанима лепо дочекали, угостили, почастили и пријатељски испратили и уверени смо да нисте имали ни најмање разлога отићи из наше куће незадовољни. А шта вам је могло дати повода, да, као председник окр. одбора самосталне радик. странке, у свом напису штампаном у „Одјеку“, бр. 148, онако жучно излијете свој гњев на мене, мог оца и брата као своје пријатеље, трудећи се свим силама, да наше политичко држање представите као непоштено, што смо прошлих избора потписали кандидатску листу Млађе Николића. Ако сте мислили, да нас тиме омаловажите, ви сте се јако преварили. Ми се сматрамо срећним, што нас провиђење није увело у друш квих политичких чапкуна какви сте ваши самосталци. Ако сте хтели, да п зборе својим писањем по „Одјеку“ атите Ресавце да не гласају за Млађ о вам упалити неће, јер је Млађа по наиван али потпуно поштен и поште од вас 100 пута. А ако сте најзад же да тиме умањите важност пораж шег и ваших другова на збору у Бо бацајући кривицу на нас, да смо упреми истога и ми имали удела, он е у великој заблуди. Нас познаје и О јнац и Ресава, да нисмо јаки политич и да у политици узимамо учешће као исправни грађани, јер ми више п жемо на своје послове, које и дању и у неуморно отправљамо, него на пол у у којој никад никаквог регреса ни тражили.

Ми смо с болом у д зажалили, што се теби и Сими, као м им политичарима, који би после 200 ина, ако би вам Бог живот продужио, ике услуге учинили, десио онај стра малер и чисто нисмо могли веровати је то јава. Ми памтимо да је пре две у Бојачи било преко 6000 радикала, смо веровали да је радикализам вера Ресави и очекивали смо да на збор д и више од 6000, али после свега овог и ми смо се разуверили. Али, сад зна и узрок свему томе, а ви, пријатељу, резли у својим греховима, које иначе видите, бацате за своју пропаст кривица другога. То није ни лепо ни поште.

Ну, да би Вас колико толико вео из заблуде у којој сте, ја ћу вам азати прави узрок.

Ви сте више од 20 година обмањивали прост народ разним обећањима: када ће се смањити пореза, укинути кулук смањити чиновништво и војски и тл., чиме сте и могли масу придобити. А ка сте постали послаником ви сте се у Нар. Скупштини, ачили, бенавили, зевзечили, правили вицеве и мотали 15 динара дневнице. Ви сте поднели толико беспредметних интерпелација, да су сами одговори и дебате око истих стали државну касу преко 30.000 динара, а никакав кориснији предлог, којим би се благостање народно поправило, нисте народној Скупштини поднели.

Сима Катић, који је наследио велики политички капитал свога оца; који никад ништа за Ресаву и Ресавце учинио није, дође овамо међ народ само кад треба да се кандидује за посланика, кад има да сврши некакав посао, који му доноси лепу дијурну и да обиђе своје имање, а никада да запита народ шта га боли, шта га тишти, шта му не достаје, па да се за то и заузме у Нар. Скупштини, већ место тога дели мегдане и шамарише се у Н. Скупштини.

Ја бих вас пријатељски замолио, да у будуће не заједате мирне грађане, који само своје послове гледају. Овог пута прелазим с презрењем и гнушањем преко вашег безобзирног писања у „Одјеку“ и могу вам рећи: „Грешник мисли себе пере кад стотину других каља“, а другом приликом дођете ли на збор у Ресаву не верујем да ћете изнети читава леђа, а дрзнете ли се опет мене и мојих бићу разрешен свих обзира према вами.

7. јула 1905. год.
Свилајнац

Панта А. Ђирић трг.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

—:—

Глумачка кретања

Ранковић — преставља у Неготину. Друштво му је слабо, али га појачава г. Динуловић, који своје ферје проводи, у томе друштву.

Жикић — опет је у Шапцу. Нешто га силно везује за ово трговачко место, ако није каква трговина. Чиме ли то тргује?

Младеновић — са трима „крстарицама“ одпловио је у Софију. Тражи српске историјске комаде!... С киме ли би их приказао. Ми се на оригиналан начин брукамо пред Бугарима.

—

Јуни и позориште у Нишу.

Месец јуни — није показао велику галантност према Талији. То некаваљерство има олакшавајуће околности, јер г. Јуни у своме ресору има само две даме: Акилину (тринајестога) и Агрипину (23. јуна) и обе су — мученице. Оно и Талија није умакла од мученица, али тек Јуни није навикнут на нежност према женском полу.

И само са те своје природне неуглађености, г. Јуни је допустио, да Талијини производи у Нишу не донесу онакав приход, какав би требало.

Од 9. Јуна до 1. Јула, чланови кр. срп. нар. позоришта одиграли су главни део свога репертоара. Приказани су комади: а.) преводи: „Флорентински шешир“ — „Стари каплар“ — „Ромео и Јулија“ — „Марија кћи пуковније“ — „Чича Самуило“ — „Добио човек орден“ — „Агнеша“, „Мамзел Нитуш“ — „Врачара“ — „Пучанин као властелин“. б.) оригинали: „Суђаје“ — „Ивкова Слава“ — „Ђидо“ — „Коштана“, и са спуштеним ценама: „Милош Обилић“.

Интересантно је, да је „Мамзел Нитуш“ донела највећи приход, а најмањи „Ромео и Јулија“ и „Милош Обилић“. Чудновато је да „Коштана“ није привукла Нишлије, јер је приход био само 112 динара.

Исход деобе чистога прихода веома је мали — „првокласцима“ једва се хвата 1. 50 дин. дневно!

Можда ће г. Јули бити расположенији према Талији, јер су у његовом подручју многе даме: Еуфилија, Олга, Марина (огњена) Магдалена, Христина и Параскева. Он је већ навикнут на комплименте дамама, и са овима што их има, могао би да састави „одбор госпођа“, за какав „кермес“ на Калемегдану, у корист — позоришта.

У осталом видећемо и то. Ако г. Јули не поправи стање, глумци ће место ћара потрошити и своје плате, а то им није био циљ, па ма како да нас уверавају да су за то дошли: да потроше своје плате и да се проведу!... „лепо се — проводе.“

Б.

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

—

Американци опет дају пример.

Није само у Западној Европи врућина постала већ несносна, него и Американима је исто толико дозлогрдила. Само, практични Американци и томе су доско само треба да и Европљани пођу њиховим стопама, па ћемо после већ чути како је неки промућурни Американац прошао улицама Њу-Јоршким у Адамовом костиму.

Сада још не иду тако, још имају обазира, бар према лепоме полу, ма да их врућина све ужасније мучи и сатире. Депеше јављају, да у Америци термометар показује 39° у хладу и да у самом Њу-Јорку грдан свет пада од сунчанице по улицама. Топлота је тако несносна, да се већ по свима бољим гостионицама и ресторацијама, па чак и у најотменијој ресторацији: Валдор-Асторија може од пре неколико дана видети обзнана, прилепљена по свима прозорима са улице, на којој пише, да је господи допуштено да у локалима дотичне гостионице могу слободно да скину своје капуте и прслуке.

Шта ли ће Американци радити ако топлота постане још несноснија? —

Слобода

—:—

Делимична слобода означава само привилегију, првенствено право и ништа више. Оно што заслужује назив слободе јесте поштен, праведан, растегљив и непристрасан принцип. Она је велика, распрострта врлина а никако простачка самożива и неплеменита мана. Слобода припада маси грађана као њихов део а није преотето право какве моћне личности или какве владајуће странке.

—

Слобода којој се смемо надати не састоји се у томе да се у држави никад никоме не учини што на жао. Крајња је граница грађанске слободе, коју паметни људи желе, онда постигнута када се тужбе драговољно саслушавају, дубоко оцењују и кад се брзо узму у поступак.

Милтон.

—

Стега можда спречава многи преступ, али одузима чак и законском делању његову лепоту. Слобода проузрокава можда многу погрешку, али даје чак и порок, мање неплеменити.

В. Хумболд.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

(12. јула.)

Петроград. Цар Никола је отпутовао из Петрограда 10. о. м. у једанајест часова пре подне; с њим су били министер двора барон Фредерикс, Бенке, Бенкенсдорф, Бириљев капетан Хинце, војни поморски аташе Немачке. Цар се вратио вечерас у Петерхоф. Састанак руског и немачког Цара учинио је врло добар утисак на меродавне руске кругове.

Петроград. Министар двора јавља из Ђеркова 10. о. м., да је јахта немачког Цара у десет сати у вече спустила котве близу места, где је стојала јахта руског Цара „Поларна Звезда“. Немачког Цара дочекали су Цар Никола и велики Кнез Михајло Александровић. После пријатељског поздрава, цареви прегледају почасну стражу и после оду у салон. У једанајест сати у вече Цар Никола и Велики Кнез Михајло Александровић вратили су Цару Виљему посету на „Хоенцолерну“. У један и по у јутру дошли су натраг на „Поларну Звезду“.

Берлин. По званичној депеши из Ђеркое Цар Никола и Велики Кнез Михајло Александровић вечерали су са свитом својом на „Хоенцолерну“ Јутрос је Цар Виљем доручковао на „Поларној Звезди“. Цар Виљем позван је са свитом на ручак код Цара Николе.

Петроград. Ђенерал Линевић јавља, да се руско одељење код Хајлунчена 7 о. м. примакло у две колоне јапанским положајима четири врсте северно од Јуланцеа. Десна колона је напала на јапански фронт, а лева колона заобиђе с истока утврђену јапанску позицију и принуди Јапанце да напусте позиције без отпора. Јапанци су се повуки на утврђене позиције западно од Јуланцеа. Пошто је Русима тешко било да савлађују теренске тешкоће због омекле земље, повуку се опет натраг на старе положаје.

Нижњи Новгород. Јуче је било озбиљних нереда, који су трајали до сумрака. Изгредници су нападали на домове да пљачкају. Број жртава је знатан.

Цариград. Дан после атентата страни посланици су добили писма од јерменског револуционарног комитета, у коме комитет прети, да ће, због заплетености положаја у Турској и равнодушности Европе према том стању, употребити бруталну силу.

Листови доносе да је при атентату погинуло 24 душе, а рањено 58. Ухапшено је много бугарских поданика, Јермена, странаца и Муслимана. Надзор у Јилдизу је необично пооштрен. Власти енергично трагају за атентаторима.

Лондон. У доњем дому Балфур је изјавио да влада неће одступити због вотума дома од 7. о. м. него би одступили једино кад би јој доњи дом изјавио неповерење.

Петроград. Губернатор острва Сахалина телеграфише, да су се 10. о. м. појавиле јапанске торпедњаче јужно од Татарског мореуза спрам станице Александвска; пошто су избациле неколико метака на обалу, навезле су се понова на пучину.

ПЕТРОГРАД. У последње време Донски козаци почињу све одсудније да протествују против тога што их влада употребљава за угушавање нереда.

Недавно је читав пук заједно са атаманом (редовно је то какав царев поверљив човек) послао депешу, којом изјављује да неће да врши службу унутрашње полиције.

У једном селу у Бесарабији дошло је до између Јевреја и хришћанских сељака до сукоба. Погинуло је 8 јевреја и 2 сељака. 30 јеврејских кућа опљачкано.

ЦАРИГРАД. Ма да је до сада ухапшено толико света, да су апсане препуне, и ма да се ревносно апси и даље, власт није могла пронаћи трага атентатору. Сумња се на бугарско македонске „комитације“ (тако их Турци зову. — Ур.) и на младотурке.

При улазу у Јилдиз саградиће се нарочита сала, где ће се претрести сви посетиоци селамлука, а и њихова кола, на којима долазе.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

12. Јула 1905. год.

	предато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20·16	20·16	20·15
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30¾	211·90	211.15	212·20
Лутриски 2% лоз	—·—	114.—	112·—
Дувански лоз	—·—	21.—	21.—
Немач. марке 100 м.			
„ за дец. и јан.			

Против несносне врућине

ОД ВЕЛИКЕ СУ ПОМОЋИ

Вентилатори

Могу се добити *по умереној цени* у радњи код

ЈОСИФА БЕРГЕРА

Београд — Теразије.

Телефон бр. 15. 55, 10—10

На продају

4 коња вранца

1 кола (фијакер) отворен

1 кола — батар — нов са гуменим и гвозденим точковима.

Више амова, комута, ћебади и осталих ситница.

За цену и услове ваља се обратити **Мити Николићу**, Београд Космајска ул. бр. 43. 5—5

Велика БИБЛИОТЕКА, која има више од 10.000 разних књига, продаје се врло јефтино.

За цену и преглед исте библиотеке, ваља се обратити књижари Велизара М. Марковића, Београд—Теразије.

Телефон 615. 5—5

КАДЕ ЗА КУПАЊЕ

свију врста и величина, од најбољег материјала и по умереној цени, израђује радња: **ЈОСИФ БЕРГЕР**, Београд—Теразије. (Телефон бр. 15.)

54,—9—10.

БУРАД ПРАЗНА И БАЧВЕ

У Винарској радњи М. Јовичића и Сина на Сави има већа количина разне величине на продају. 45 18,20

СРПСКЕ ИСТОРИЈСКЕ СЛИКЕ

ИЗРАЂЕНЕ У МРСНОЈ БОЈИ

Срби на развалинама Српскога Царства. Нова слика сликао Боцарић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . дин. 60·—

Таковски Устанак. Слика П. Јовановића. Дужина 95 см. Ширина 63. см. Са златним оквиром. . . . . . дин. 60·—

Св. Сава, први Архиепископ српски. Сликао У. Предић, са оквиром у мрсној боји израђена. — Удешена нарочито за школе . . . . дин. 15·—

Св. Сава благосиља Српчад. Сликао Ђ. Крстић. дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . . . дин. 60

Херцеговачко робље. Сликао Ј. Чермак. Дужина 95. см. Ширина 63. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Босански бегунци. Сликао У. Предић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Сеоба Срба. Сликао П. Јовановић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Милош на Косову. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром дин. 60·—

Рањени Црногорац. Сликао Г. Чермак. Дужина 63 см. Ширина 95 см. Са златним оквиром . . . . дин. 60·—

Игра са мачевима. Сликао П. Јовановић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . дин. 60·—

Митрополитски сабор 1861. год. Нова слика од Буковца. Дужина 95 см. Ширина 63 см. са златним оквиром . дин. 60·—

Слике дајем за готово или на отплату по погодби.

Могу се искључиво добити у ДВОРСКОЈ КЊИЖАРИ

Мите Стајића

11—12 у Београду.

Велико имање на продају

које доноси годишње прихода дин. 11,000; исто се налази у средини Београда, а зграде су све од тврдог материјала. Дугује Управи Фондова дин. 60.000.

За цену и услове ваља се обратити Милану Лазаревићу адвокату, преко пута Београд. Задруге. 5—5

Зад за васпитање девојака

са интернатом

І. К. ЈОРГОВИЋКЕ

и стоји под врховним надзором Господина Министра Просвете и Црк х Послова и Господина Министра Народне Привреде, отпочиње за наступајућу 1905—906. школску годину.

воду је задатак: а), да допуни и прошири знање својих ученица појединих грана наука; б), да, поред васпитања у српском духу, спрем ченице за добре домаћице — јер ће ученице у Заводу изучавати АРСТВО у теорији и практици (*кување*), сем тога ученице доби стручну спрему из свију врста женскога рада.

ве предмете у Заводу предају стручни наставници—це, са квал кацијама које се траже за наставнике у државним средњим шко.

За изучавање немачког и француског језика, поред професора, има ученице васпитачице, Францускињу и Немицу за конверзацију и к р.

Редовне ученице овога завода (које уче све предмете по чл. 6. пра а завода) и ученице вишега курса (које су свршиле V и VI разред Ви Женске Школе а у заводу уче све врсте женскога рада, по чл. 6.) *ају права по чл. 4. правила завода за учитељице женскога рада у јавним школама и отварати школе за женски рад.*

Школовање у заводу траје: за редовне ученице 4—5 година; за учице вишега курса 2 године, и за ванредне ученице (које уче само крње и шивење белога рубља или хаљина и немачки језик једну гону. *Поред пансионаткиња примају се и полупансионаткиње и е ерне.*

Над свима ученицима водиће се материнска брига и старање.

Правила Завода на захтев шаљу се родитељима бесплатно.

За ближа обавештења обратити се

управитељица завода

Милеви К. Јорговићки

улица „Краља Милана“ бр. 68.

КРАЉ. СРП. ПОВЛ.

Столарско Акционарско Друштво

Набавило је огромну количину најсувље и најчистије пештанске грађе и тако сада има на своме стоваришту у огромној количини **разноврсне најбоље и најсувље грађе** од које:

ИЗРАЂУЈЕ све врсте намештаја у разним стиловима;

ИЗРАЂУЈЕ све грађевинске послове најбоље и најбрже;

ИМА на своме стоваришту велику количину израђеног намештаја у разним стиловима.

Цене без конкуренције.

Фабрика и стовариште Високи Стеван ул. 21.

3—20 УПРАВА.

Имамо већу количину

⊙ ⊙ Вага француског система ⊙ ⊙

гвоздених и древних које мере 1000—1500 кила **жигосани 1905. год. са гевихтови (тегови)** и без. Препоручујемо општинама и трговцима извозницима, цена врло **јевтина.**

Ст. Ђ. Танасковић и Богдановић

4—6

Мајстори из Србије

молери, фарбари, сатлери, бравари, столари, позлатари, каменоресци и т. п.

који би хтели из прве руке да набаве јевтин и добар материјал за свој посао, добиће поштом

БЕСПЛАТНО ЈЕДНУ КЊИГУ СА 60 СЛИКА

ако се обрате писмом или картом

Димитрију М. Ђорићу,

У БЕОГРАД.

Из те књиге видеће где се шта може набавити, по коју цену и на који начин. Сем тога наћиће у њој пуно корисних упустава и обавештења потребних и мајсторима и самоуцима. 10—10

Задруга за подизање зграда

Има на продају повише плацева, који се налазе у улицама: Кнез Милетиној, Дринчићевој, Војводе Добрњца, Баштованској, Гундулићев Венац и т. д.

Сви су ови плацеви у старом варошком реону испод ботаничке баште „Јевремовац“.

Плацеви се продају за готов новац и могу се отплаћивати по погодби.

Распоред плацева може се видети сваког дана у Задругиној канцеларији на Теразијама и пре и после подне.

66, 6—30

Највећи избор карата

Ansichts karten

добила је књижара

ВЕЛИЗАРА М. МАРКОВИЋА

Београд — Теразије

и продаје за сада најјефтиније, и то: платинотипија француска у боји по 0·15 д., исте у црноме мат по 0·10 д. — све друге карте лихтдрук у боји и мат црне по 0·05 п. д. На више цене су још јефтиније.

4—10

3000 ДИН. у сребру, дају се под интерес на залогу непокретног имања у Београду. Може се дати и после Управе Фондова. Извешће даје Андра Николић у кафани „Обилић“ до двора — сваког дана од 2—5 сати после подне.

Бр. 66. 3—3

Доказано је!

Да су четке најбоље и најјевтиније у стоваришту прве српске фабрике четака

М. Радивојевића

Краљ Миланова улица, Теразије, у кући Дом Анкера. — Београд.

Дођи пробај и увери се. 3—10

Власник Павле Маринковић Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник Јован Адамовић Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан
из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист
слати администрацији
„Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 164. БЕОГРАД, ЧЕТВРТАК 14. ЈУЛА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Господину ИВАНУ ИВАНИЋУ

шефу Пресбироа

Београд.

—:—

Господине,

У својству шефа српског Пресбироа, Ви сте 6. ов. месеца послали „Руској Телеграфској Агенцији“ један телеграм, који од речи до речи гласи овако:

„„Петроградска Телеграфска Агенција“ донела је телеграм, како су поводом рођен дана Краља Петра српски листови констатовали, да се стање ствари у Србији скоро више погоршало него поправило. Тим поводом неопходно је изјавити да је тако мишљење исказала само „Правда“, орган једне шаке незадовољеника“.

Судећи по овоме телеграму, Ви као да сте се ставили на гледиште: да српски Пресбиро треба да буде средство за ширење неистина, које иду у прилог — не земљи или влади — но политичком режиму који у земљи доминира. Немамо ништа против таквог схватања позива Пресбироа и дужности шефа Пресбироа, јер нисмо ни вољни ни расположени да и Вами још дајемо лекције о правима и дужностима. Можете Ви, дакле, и даље до миле воље, за државне новце и као државни чиновник, обмањивати свет и веровати да Вам то полази за руком, али Вам нећемо допустити, да то радите на рачун нашег угледа и нашег имена. Ви рекосте у цитираном телеграму, да је „Правда“, поводом рођен-дана Краља Петра, исказала мишљење: да се је стање ствари у Србији скоро више погоршало него поправило. То је, Господине, једна ординарна неистина, јер је „Правда“ тога дана донела уводни чланак о „Регрутовању виших официра“; чланак који никакве везе нема са питањем које Ви велите да је „Правда“ тога дана претресала.

Шта Вас је руководило да такву, по нашем мишљењу Вашим претпостављенима непотребну, неистину ширите по свету, нећемо да истражујемо. Можда је то резултат Вашег шепртљанства или Ваше сувишне ревности у служби режиму, који ће, по Вашој оцени, сада тек зацарити у овој земљи. Било једно, било друго ми Вас молимо да у будуће, кад Вам устреба какав објекат за поткусуривање Ваших личних рачуна, и за уклањање Ваших личних невоља, изаберете други који лист или средство и да оставите „Правду“ на миру, пошто она није склона да служи ни за поткусуривање рачуна већих личности камо ли Ваших.

На ону Вашу неучтивост: да је „Правда“ орган једне шаке незадовољеника, нећемо одговарати; то је учинио 10. Јули, када је 37.000 правних грађана ове земље гласало за људе, који су у свему једног мишљења са „Правдом“. Да сте Ви Србин из Србије, Ви бисте знали да тај број, од 37.000 грађана, садржи у себи све оно што с правом заслужује назив исправног српског грађанина. Али, Ви нисте из Србије те то и незнате, и зато Вам много и не замерамо. Али, опомињемо Вас да у будуће будете опрезнији у одбрани режима, коме сте своју личност и своју дужност ставили у службу.

То Вам је и прва и последња порука од

Уредништва „Правде“.

КАТАСТАРСКИ ОДЕЉАК
или
ОЛИЧЕНО РАСПИКУЋСТВО ОПШТ. БЕОГРАДСКЕ

пише

професор **М. Ј. Андоновић**

—:—

I., *Најискренији и најкориснији предлог упућен општини града Београда.*

Прошле године у мају месецу упутио сам био овакво писмо председнику општине г. К. Главинићу.

„Господине уредниче,

Одазивајући се вашој жељи, да вам, и поред познате одборске одлуке, останем у катастарском питању од помоћи, а поводом већ поднесеног предлога о образовању контролне комисије, од стране стручнога одбора, част ми је упутити вам моје мишљење у овоме што следује.

Контролна комисија предвиђена предлогом стручнога одбора неопходна је и преко потребна, па ма како се катастарски премер вршио, т. ј. било у режији, било путем предузимања.

Да би ова комисија била општини од највеће користи, она мора бити перманентна, дакле, да постоји у служби општинској за све време од почетка до краја рада, и да се образује *одмах, још пре отпочињања послова у опште.*

Ова перманентна комисија имала би бар три члана техничара, стручна и вична нарочито у савременој геодетској пракси која је при премеру вароши достигла свој врхунац.

Пошто ће ова перманентна комисија имати поред чисто стручно геодетског позива, да буде, према природи самога посла, на услузи општини и у другим веома важним приватно - правним питањима, која су у вези са катастром, н. пр.: да решава питања односно граница државних, општинских и приватних; да испитује према потреби право стање по документима; да предлаже могуће и потребне измене и замене граница; да констатује могућна заузећа; да предлаже најкорисније и најлакше изравњавање спорних питања, а у циљу олакшавања самога главнога посла и т. д. и т. д. — то треба у тој комисији да буду и општински адвокат или и какав одборник адвокат, но и један кмет општински, који је добар познавалац граница општинских имања, која се морају, ако досада нису, обележити дефинитивним белегама, а на начин како то правила за обележавање границе прописују.

Задаћа ове перманентне комисије веома је опсежна, и у главним потезима састојала би се у овоме:

1: Понајпре, да изврши попис и ревизију целокупног досадањег мерачког елабората у грађевинском одељењу, и то како за регулацију тако и за нивелацију;

2; да прегледа, испита и рачунски контролише основу садањега Халачијевог регулационог плана;

3; да на основу добивених података реши питање, да ли је садања веза са аустроугарском тријангулацијом довољно тачна за премер Београда па и употребљива за даљи рад или не.

Само на овој тријангулационој задаћи, ако се она изврши како наука и савремена геодетска пракса захтевају, може се општини уштедити најмање до 30,000 д.

4; да потребним мерењима утврди тачност и процени у коликој је мери неопходна нова тријангулација.

5; да реши у коликој је мери потребно допуњавање тријангулације;

6; да испита исто тако и тачке нижих редова, па да и с њима поступи као напред;

7; да нарочито одмах приступи ревизији регулационог и нивелационог плана и у улицама, у којима су регулације и нивелације дефинитивно утврђене, забележи дефинитовне регулационе Осе. те бар у тима улицама омогућити одмах израду канализационих планова, а на основу тачних података;

8; да се што пре постара, да се извиди и отклони садање неслагање, које постоји у дужинама за исте улице:

а) у регулационим плановима Халачијевим,

б) у Осама улица,

с) у Нивелманским профилима,

па и дефинитивно утврди, који су подаци вредећи, а који не. *Колико је ово важно за пројектовање канализације и израду планова, то је и на први поглед јасно;*

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Македонско питање
у Горњем Дому енглеског парламента

([illegible] Лондона)

—:—

(СВРШЕТАК)

Ерл Спенсер изјављује, да њему није јасно, какав ће у будуће бити положај „цивилних агената“ Русије и Аустро-Угарске.

Маркиз Лансдаон одговара, да финансијски делегати осталих Сила имају да раде заједно са цивилним агентима и биће с њима на равној нози. Овда и онда рекне нам се да ми треба да пођемо и идемо нашом сопственом линијом, али кад би ми доиста такву политику усвојили, ми би се нашли сами у нашој слави и сами у нашој немоћи. Влада Његовога Величанства је веровала да има оправдања, кад ради на томе да се слога великих сила не растура, него да се силе доведу да заузму оно гледиште, на које се британска влада ставила. Та политика може бити до сада и није испунила сва очекивања, али нам је уштедела понешто што би много горе било, а није баш безуспешна била ни у осигурању бар неких користи за народ Македоније. (Чујмо! Чујмо!) За тај мах још не може да каже ко ће бити британски представник у предложеној комисији, али ће се преписка (о македонском питању), коју лорд Њутон тражи, изнети на сто овога дома. (Чујмо! Чујмо!)

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Витеове инструкције.

Инструкције дате пуномоћницима за вођење преговора о миру, нема спора да су државна тајна, али тајна само за велики део шире публике, а никако за међународну дипломацију. За руског опуномоћеника, Витеа, вели се да је отпутовао у Вашингтон без одређених писмених инструкција, што делимице објашњава карактер мисије, коју је на себе примио Вите.

„Руское Слово“ вели у своме уводном чланку, у броју од суботе, да Вите није отпутовао у Вашингтон ради закључења уговора о миру, но ради узајамне измене мисли са јапанским опуномоћеницима у питању: Да ли није сада наступио моменат згодан за вођење преговора о миру. Пуномоћија Витеова не излазе из оквира овога питања, а према томе, ако се утврди могућност вођења преговора формално од пуномоћеника обеју страна, онда ће се опет приступити питању о формалним инструкцијама и издавању пуномоћија за вођење преговора о миру и за закључење истог. Та пуномоћија могу бити издана лицима, која данас воде преговоре у Вашингтону, али исто тако се могу дати и другим, нарочито за те преговоре изабраним лицима.

Из овога се јасно види, да се за сада у опште и не мисли на директно преговарање о закључењу мира, но само на испитивање земљишта, на коме би се преговори требали водити.

О РАТУ

—:—

Извештаји ђенерала Лињевића.

Ђенерал Лињевић јавља 9. ов. м., да се 7. ов. м. једно руско одељење у две колоне приближило непријатељским позицијама, четири врсте од Јулангцеа. Док је десна колона наступала [illegible] лева је колона обишла десно непријатељско крило. Изненадна појава леве колоне на непријатељском крилу натерала је овога да напусти своје позиције без отпора. Ми смо заузели непријатељске шанчеве. Јапанци се повукоше на једну утврђену позицију западно од Јулангцеа. Русима је било врло тешко да одстране све сметње, услед чега су се морали повући у северном правцу.

Окупација Сахалина.

Гувернер Сахалина, Љабунов, послао је јуче следећи телеграм: „Око 1 и по час по поноћи опазили смо на јужном хоризонту татарског мореуза код Александровска више јапанских бродова и торпедњача. Две торпедњаче ишле су северним правцем, док су се остале скупљале код Александровска. Оне су одатле опалиле четири метка, али нису имали никаквих успеха. Око 11 часова пре подне опазили смо у јужном мору велике бродове“.

Друга депеша: Јуче по подне стале су две јапанске торпедњаче код ушћа реке Аркот, 12 врста северно од Александровска; оне су бомбардовале обалу, па су се потом удаљиле у југозападном правцу. Крстарица и четири торпедњаче, које су биле поред те две торпедњаче, удаљиле су се истим правцем.

ШТРАЈК У ЕЛЕКТРИЧНОЈ ФАБРИЦИ

(ПРОДУЖЕЊЕ)

—:—

Кроз канал у фабрику.

Код Класне Лутрије на оној раскрсници има отвор, покривен плочом, где су доле у каналу постављени бушони. Ту, кроз тај отвор, спустила су се четворица радника, који су хтели да раде у фабрици и поред отпочетог штрајка, и каналом, који је доста широк, отишли су чак у фабричну зграду и ставили се на расположење директору г. Мажију.

Тада је сам директор стао код машине и уз припомоћ неколицине својих чиновника и ове четворице радника предузео да управља њом, после чега су трамваји за неко време почели да раде, па су опет престали, када је снага ложача и машиниста била исцрпљена.

Около фабрике

Штрајкачи су тада предузели да глађу натерају радно особље у фабрици да напусти машине. Блокирали су улазе и никоме нису дали да уђе у фабричне просторије. Наљутили су се на подвалу оне четворице радника, што су промакли кроз канал у фабрику и после су свакоме забранили улазак у фабричне просторије, па ма он званично или незванично дошао.

Једног жандарма, који је носио писмо директору г. Мажију нису хтели да пусте унутра, јер су и у њему гледали преобученог радника, а и за сваког другог тај су изговор употребљавали.

Чак су, отправнику белгијског посланства забранили да уђе, пошто се и под маском најинтелигентнијег господина може какав радник да увуче у фабрику и стане поред машине.

Око фабрике је било тада око 50 жандарма, заједно са чланом кварта дорћолског. Тај господин се сваки час лупао у груди, говорећи, како он зна и уме да одржи ауторитет власти, док овамо сва његова интервенција и ауторитет никоме од радника није могла да импонује, јер су они и поред њега и његових жандарма задржавали или пропуштали само оне, које су они хтели.

Штрајкачи секу каблове.

За све то време, док су улази у фабрику били блокирани, трамваји су час радили час престајали, јер је директор г. Мажи са оно неколико лица тешком муком отаљавао посао око ложења и руковања машинама.

Штрајкачи тада науме да исеку каблове и тиме сасвим прекину електричну струју. Тројица њих оду прексиноћ у Васину улицу и спусте се у онај исти отвор, где су се и она четворица провукла и одмах почну да секу и кваре каблове, да и оно мало електрике закрато Београду. У том тренутку наиђе на њих старешина кварта варошког, г. Коста Туцаковић, и запита их шта то раде, на што му они одговоре, да су праћени од фабрике, да доведу бушоне у ред, јер су се искварили. Члан им не поверује већ похита најближем телефону, те запита дирекцију стоји ли то у истини.

Директор му одговори да су то штрајкачи и да тим хоће сасвим струју да пресеку. Г. Туцаковић се тада врати радницима и сву их тројицу отера у кварт, где их одмах казни са по 10 дана затвора, или са по сто динара новчане казне, и то за обману власти и рушење туђе имаовине.

Г. Лапчевић интервенише.

Чим су та тројица радника дотерана из Васине улице и стављена у притвор, одмах је за њима дошао у кварт и г. Драгиша Лапчевић са Павићевићем и затражио од члана, да раднике пусти, пошто их је бесправно лишио слободе, јер су они рушили приватно добро и да према томе приватни тужилац треба прво да поднесе жалбу, па тек онда полиција да врши своје.

На сва ова г. Лапчевићева разалгања члан је одговорио, да он налази да су та тројица беспосличари, који руше туђу имовину, те да их је према томе казнио, а ако ли је то коме криво, нека се жали суду за бесправно лишење туђе слободе. Кад и сви остали разлози г. Лапчевићеви наиђоше на категорично одбијање од стране члана г. Туцаковића, ова два социјалистичка првака повукоше се, тврдећи да иду својим кућама и да перу руке за све што може после тога произаћи.

Сигуран штрајкач.

Кад је полиција кварта варошког потерала пред ноћ ону тројицу у Управу, један од њих узвикнуо је у том моменту: „ђаво нека носи све оне који су ме навели на штрајк!“, — частећи своје другове свакојаким епитетима и псовкама.

На жељезничкој станици.

Прексиноћ су штрајкачи чули, да ће возом стићи маса радника са стране, које је позвала дирекција на рад, да би њима заменила штрајкаче.

Маса дечурлије и велики број штрајкача дошао је на железничку станицу и стао да чека воз из прека. Кад је воз стигао, видели су, да су [illegible] преварили и одмах су се вратили натраг у варош.

Штрајк се умирује.

Опсадно стање око електричне фабрике још непрестано траје. Електрике од прексиноћ никако нема, те и трамваји не раде. Штрајкачи су прексиноћ покушали и у улици кнегиње Љубице, да пресеку каблове, али их је члан кварта варошког г. Туцаковић опет растерао.

Јуче су настали преговори директно између г. Мажиа и радника и синдикат ту нема никаква удела.

Штрајкачи ће нешто попустити, а попустиће и г. Мажи, те ће се свакако ваљда још у току данашњег дана штрајкачи повратити на посао.

СТАТИСТИКА ИЗБОРА

I.

Колико је изабрано по варошима?

Ред. број	Варош	Самостал.	Фузионаш. радикала	Национал.	Напредњ.	Сељ. Слога	Социјал.	Независних радикала	Свега	
1	Београд	2	1	—	—	—	1	—	4	
2	Ниш	1	1	—	—	—	—	—	2	
3	Крагујевац	—	1	—	1	—	—	—	2	
4	Алексинац	—	—	—	—	—	—	—	—	пон. избор
5	Ваљево	—	—	—	—	—	—	—	—	пон. избор
6	Врање	—	—	1	—	—	—	—	1	
7	Г. Милановац	—	1	—	—	—	—	—	1	
8	Зајечар	—	—	—	—	—	—	—	—	пон. избор
9	Јагодина	1	—	—	—	—	—	—	1	
10	Књажевац	—	—	—	—	—	—	—	—	пон. избор
11	Крушевац	1	—	—	—	—	—	—	1	
12	Лозница	—	—	1	—	—	—	—	1	
13	Лесковац	—	—	—	—	—	—	—	—	пон. избор
14	Неготин	—	—	—	—	—	—	—	—	пон. избор
15	Параћин	—	—	—	—	—	—	—	—	пон. избор
16	Пирот	—	—	—	—	—	1	—	1	
17	Пожаревац	—	—	1	—	—	—	—	1	
18	Прокупље	—	—	—	—	—	—	—	—	пон. избор
19	Свилајнац	1	—	—	—	—	—	—	1	
20	Смедерево	—	—	—	—	—	—	—	—	пон. избор
21	Ћуприја	1	—	—	—	—	—	—	1	
22	Ужице	—	—	—	—	—	—	—	—	пон. избор
23	Чачак	—	1	—	—	—	—	—	1	
24	Шабац	—	—	—	—	—	—	—	—	пон. избор
	Свега	**7**	**5**	**3**	**1**	**—**	**2**	**—**	**18**	

Свега дакле изабрано у варошима 18.

II.

Колико је изабрано по окрузима.

Тек. број	Окрузи	Сам. рад.	Фуз. рад.	Национал.	Напред.	Сел. Сл.	Социј.	Нез. рад.	Свега
1	Београдски	5	1	—	—	—	—	—	6
2	Ваљевски	5	2	—	—	—	—	—	7
3	Врањски	6	3	1	—	—	—	1	11
4	Крагујевачки	2	6	—	—	—	—	—	8
5	Крајински	2	4	—	—	—	—	—	6
6	Крушевачки	3	4	—	—	—	—	—	7
7	Моравски	6	4	—	—	—	—	—	10
8	Нишки	6	5	—	—	—	—	—	11
9	Пиротски	5	—	—	—	—	—	—	5
10	Подрински	5	1	3	1	1	—	—	11
11	Смедеревски	5	—	1		—	—	—	6
12	Пожаревачки	6	1	4	1	—	—	2	14
13	Руднички	2	2	—	—	—	—	—	4
14	Тимочки	3	5	—	1	—	—	—	8
15	Топлички	2	—	1	—	—	—	—	4
16	Ужички	4	2	—	—	—	—	—	6
17	Чачански	3	4	—	—	—	—	—	7
	Свега	**70**	**44**	**10**	**3**	**1**	**—**	**3**	**131**

Свега дакле изабрано у окрузима 131.

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

(НАСТАВАК) 66

На пољу пред позлаћеном оградом полуотворене камене кућице, чија се врата пре осам недеља затворила за последњим умрлим Лампрехтом, зидао је снег један алабастерни зид, један епитафијум; за онога, који је то умео да чита, стајало је на њему написано: „Бежите! Ово што за мном лежи нема са вама напољу никаква посла више!“ Они су овде један за другим улазили, и јамачно је сваки појединн господин трговац помислио при уласку у ову вечиту кућу: „Неће моћи да иде без тебе!“ Али је ипак ипао и у књигама се није услед тога записала никаква штета.

И тако се извршила и ова последња церемонија. Рајнхолд је, истина, био још непунолетан, али је већ био напунио осамнаесту годину и кроз кратко време требао је бити оглашен за пунолетног, једна проста формалност, на коју није било потребно нарочито чекати. Млади трговац са хладним принципима једног старца држао је узде већ после неколико дана чврсто у својим рукама; а да је био чврст у седлу то му је свако морао признати. Први књиговођа и главни фактор, којима је у почетку било поверено вођење радње, клонули су вољом и моћи до нуле, и врло су ретко правили примедбе, имајући у виду кратко трајање њихне службе и раздраженост наследникову. Други пак, господа у канцеларији и они који су имали посла у фабрици, чим би опазили дугачког нервозног човека са очима пуним одлучности и неумољиве чврстоће, одмах би се удубили у свој посао. И покојни саветник био је строг и врло би ретко подчињеном рекао добру реч; али никада се није узалуд апеловало на његову правичност. То и његова галантност при плаћању својих људи — „живети и пустити да се живи“ била је његова девиза — ипак га је и поред све његове гордости правила омиљеним код његових људи.

То је млади наследник ужасно критиковао. „Свему је томе крај! — Оцу је доста новца прошло кроз прсте — он је радио као кавањер — трговац није никада био!“ рече он и поче „распремати“...

Маргарета се такође вратила већ прексиноћ. Тетка Софија знала је за час када ће она доћи и дошла је са колима на станицу а и стара госпођа саветниковица удостојила је те части, да и она дође да би сироче узела у „старамајкино“ закриље. Али се стара госпођа није мало зачудила кад је видела, да са њеном унуком излази из воза и саветник Херберт... Он се као посланик Рајхстага задржао неколико недеља у престоници и очекивали су га тек кроз неколико дана. „Неки нарочити посао довео га је за неколико сати до прве веће станице, рекао је он смејући се и врло му је било мило да нађе своју сестричину, која се враћа кући и да јој за време њеног бављења на станици буде на услузи... Стара госпођа саветниковица климала је љутито главом, због овог „непотребног вожења тамо-амо“ по овој хладноћи. „Нарочити посао могао се свршити свакако и успут, али локомотива сад иде на руку сваком капрису. И јуче је изјутра дошао, као што су се договорили, са саоницама пред кућу да повезе Маргарету. Има своме оцу нешто да каже о добру датом под закуп — тако је он то тумачио и то ће за њу бити најбоља прилика да и она поздрави деду... Затим су одлетели преко у далеке недогледне беле пољане. Небо је било једна компактна маса снежних облака и ледени ветар зујаше им поред ушију, скидајући Маргарити сваког часа вео са лица. Држећи узде једном руком, саветник је ухватио лепршави вео, па скинувши своју бунду огрнуо је њоме дрхтећу девојку... „Та остави молим те“ рече јој он равнодушно, и, поред њеног одупирања, још је чвршће утврдио бунду око ње. „Кћери или синовице могу то без устезања дозволити своме оцу или старом ујаку, и то неће ни најмање шкодити њином девојачком поносу.

Погледавши плашљиво на принцезину палату, она примети, да отуда могу врло лако да њих виде. „Но, па и да виде? Зар би то била несрећа? одговорио јој је он, побацивши један поглед на њу и смејући се њеној наивности. „Даме ће знати да ово поред мене није и не може нико други да буде до ли моја нећака...“ Дабоме, лепа Хелоиза била је у своју ствар сасвим сигурна, и тако је немогуће да је могла у шта посумњати!

Предвече се опет вратио у престоницу, да присуствује последњој седници. Била је недеља. Тетка Софија била је у цркви слуге, изузимајући Барбе, били су такође отишли да слушају службу. И тако је владала у кући дубока недељна тишина, која је Маргарети дозволила да размишља о утисцима које је на њу учинио повратак.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

СТАТИСТИЧКИ ПОДАЦИ

о гласању Напредњака при последњим изборима.

I. по варошима.

У Алексинцу је гласало 90 напредњака, у Београду 303., у Ваљеву 46., Врање 49., Крагујевцу 416., Крушевцу 16., Лозници 206., Нишу 105., Неготину 195., Пожаревцу 52., Прокупљу 259., Смедереву 37., Чачку 52., Шапцу 144. — Свега је у вароши гласало напредњака 2051.

2. по окрузима.

Београдски округ (носиоц листе Мих. Живадиновић) гласало у срезу: врачарском 123, грочанском 253, колубарском 523, космајском 593, посавском 187. *Свега 1681.*

Врањски округ (носилац листе Михаило Јовановић председ. суда, из Врање) гласало у срезу: власотиначком 148, јабланичком 31, лесковачком 61, масуричком 92, пољаничком 63, пчињском 144. *Свега 539.*

Врањски округ (друга листа носилац Петар Илић из Лесковца) власотиначки: 249, јабланички 107, лесковачки 714, масурички 27, пољанички 14, и пчињски 51.

Ваљевски округ (носил. листе Љуба Молеровић, из Врачевића): ваљевски 397, колубарски 718, подгорски 264, посавски 280. тамнавски 678. *Свега 2.337.*

Крагујевачки округ (нос. листе Стојан Новаковић) гласало: гружански 1008, јасенички 993, крагујевачки 484, лепенички 392. *Свега 2.877.*

Крајински округ (Светомир Николајевић): брзопаланачки 81, кључки 201, крајински 202, неготински 488, поречки 44. *Свега 1.016.*

Крушевачки округ (д-р Павле Јевтић окр. физ. из Ниша): жупски 131, копаонички 57, ражањски 225, расински 289, трстенички 338. *Свега 1040.*

Моравски округ (Јован Поповић свешт. из Рековца): белички 130, деспотовачки 36, левачки 572, параћински 141, ресавски 12, темнићски 115. *Свега 1.006.*

Нишки округ (Љуба Обрадовић, адвокат из Ниша) алексиначки 43, бањски 53, нишки 508, сврљишки 51, моравски 77. *Свега 732.*

Пиротски округ (Тодор Поповић из Сопота), белопаланачки 73, лужнички 110, нишавски 442. *Свега 625.*

Подрински округ (Стојан Новаковић) азбуковачки 171, јадрански 601, мачвански 1306, посаво-тамнавски 275, поцерски 180, рађевски 346. *Свега 2879.*

Смедеревски округ (Хаџи Панта Банковић, прота из Кусатка) подунавски 433, орашки 431, јасенички 844. *Свега 1708.*

Пожаревачки округ (Свет. Николајевић) голубачки 73, звишки 296, млавски 655, моравски 176, пожаревачки 462, рамски 488, хомољски 145. *Свега 2295.*

Руднички округ. Није истакнута листа.

Тимочки округ (Стојан Грујић) бољевачки 89, заглавски 27, зајечарски 178, тимочки 8. *Свега 302.*

Топлички округ (Вучко Ранђеловић из В. Градишта), добрички 542, косанички 802, прокупачки 1473. — *Свега 2817.*

Ужички округ (Михаило И. Јевремовић из Бранешаца), ариљски 110, златиборски 62, пожешки 374, рачански 74, ужички 75, црногорски 46. *Свега 714.*

Опште бројно стање гласа по окрузима

Београдски округ: Свега правних гласача 27.059, гласало 15.263, није гласало 11.796.

Ваљевски округ: Свега правних гласача 26.674, гласало 18.636, није гласало 8.038.

Врањски округ: Свега правних гласача 41.120, гласало 20.096, није гласало 21.024.

Крагујевачки округ: Свега правних гласача 32.684, свега гласало 20.577, није гласало 12.107.

Крајински округ: Свега правних гласача 21.332, гласало 12.591, није гласало 8.741.

Крушевачки округ: Свега правних гласача 28.245, гласало 17,045, није гласало 11.200.

Моравски округ: Свега правних гласача 33.505, гласало 18.126, није гласало 15.379.

Нишки округ: Свега правних гласача 34.280, гласало 14.769, није гласало 19.511.

Пиротски округ: Свега правних гласача 20.530: гласало 8.153, није гласало 12.377.

Подрински округ: Свега правних гласача 40.473, гласало 23.918, није гласало 16.555.

Смедеревски округ: Свега правних гласача 24.726, гласало 13.176, није гласало 11.550.

Пожаревачки округ: Свега правних гласача 53.630, гласало 25.688, није гласало 27.942.

Руднички округ: Свега правних гласача 14.864, гласало 9145, није гласало 5719.

Тимочки округ: Свега правних гласача 30.492, гласало 14.551, није гласало 15.941.

Топлички округ: Свега правних гласача 17.472, гласало 9697, није гласало 7775.

Ужички округ: Свега правних гласача 25.490, гласало 15.599, није гласало 9.891.

Чачански округ: Свега правних гласача 24.259, гласало 15.807, није гласало 8.452.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

Укупан број напредњачких гласова. При изборима извршеним 10. Јули ов. г. Напредњаци су добили 27.172 гласова. Кад се узме да су на изборима, вршеним пре две године, напредњаци добили били око 14.000 гласова онда излази да су Напредњаци овог пута добили више дупло већи број. Па ипак противници тврде да Напредњаци припадају прошлости.

Избор у цифрама. Свега је у свима окрузима било 496.825 правних гласача; гласало је њих 272.832, није гласало 223.993 гласача.

Свега у свима варошима било је 38.722 правна гласача; гласало је 20.443, а није гласало 17.686 гласача.

Према томе свега је у Србији било 535.547 правних гласача, од тога броја употребило је свој глас 293.275 гласача, а уздржало се од гласања 241.679 гласача. Дакле, на гласање изишло нешто мало преко половине, а то није баш утешна појава по политичку свест српских бирача.

Није нападан. У јучерањем нашем извештају о штрајку типографских раденика изнето је како се међу штрајкачима прича, да је један од радника ударио управнику вароши г. Рашковићу шамар. Извештени смо да је то обична измишљотина и да се нико није такао шефа београдске полиције, што је најзад са свим и природно.

Распорен ножем. Ономад је у црквеној порти у селу Бресковцу, окр. ужичког, нађен мртав Миленко Поповић, теж. из истог села. Миленка је непознати убица распорио ножем од које је ране одмах умро.

Убила своју матер. Даринка, кћи Милана Катића, из Црквенца, окр. моравског, стара 7 година, прексиноћ у 6 час. убила је нехотично из револвера своју матер Стаменку.

Преминуо. Јања Манојловић, директор ужичке гимназије у пензији, преминуо је јуче изјутра. Бог да га прости.

Важне вести

Адвокат конфузија

11., у Крагујевцу, чаршију је пуно забављао, вођ самосталаца, тамо, г. Филиповић адвокат. На челу двадесетседморо деце из крагујевачких буџака, са заставом коју је носио један дугајлија, под општинском шајкачом са белим плеканим орлом на челу, и уз пратњу три члана „народне“ музике (плек-музика је бирократско) из Шеварица, надао је кроз крагујевачке сокаке и мејане такав урнебес, калдрма се цимала. Крагујевчани је не памте.

У Премовићевој гостионици, у мрак, одушевљење „народно“ попело се „на врхунац“. Господин народни вођ, штампаће свој говор у „Одјеку“. Јаша Продановић има прогутати, те вечери, у Крагујевцу свечано проглашену, фузију између самосталних радикала и социјал-демократа Шумадије равне; или ће овога вођу самосталне странке просто отпустити а његово дело прогласити за до сад невиђену и нечувену конфузију. У Крагујевцу, Филиповић адвокат, вођ самосталних радикала, прокламује јавно, под народном заставом, заједницу са „партијом револуционарног пролетаријата“ и са партијом која за ове скупштинске изборе, за овај самосталски „успех“, од речи до речи, кроз свој орган, каже ово: „Под пљуском грдњи, псовки, потварања, уз урнебес лажних обећања, уз припомоћ ракије и поткупљивања — извршени су скупштински избори, који су самосталцима дали већину.“ (в. бр. 59. „Раднички Новина, од среде)!!

Говорника је „маса“ бурно поздрављала. Узвицима „доле са тиранима“, „смрт кожодерцима“, „на барикаде грађани!“ не беше краја.

Говор, госта, г. Радоја Домановића, који од некуд упаде међу друштво и који отпоче рећати његове огромне заслуге за успех избора, такође ће се штампати, пошто прође блаумонтаг.

Један говорник у асли црвеној кошуљи, без прслука и капута, са шеширом на глави, од којег је обод ударио о лик Њ.В. Престолонаследника, на барјаку прилепљени, громогласно је захтевао од присутних чланова партије револуционарног пролетаријата, да с' места оснују у Крагујевцу један велики, чисто пролетерски Кредитни Завод „за узајамно потпомагање“: „Доле с цензуром“! „Нећемо интерес и жиранте“:

„Живео Васа Пелагић, отац комунизма“! Упис акција је одложен на неодређено време.

И да не стадоше пуцати шамари између келнера и „раздраганог народа“, овај би збор текао у најбољем реду. Овако, на заузимање једног црномањастог малог полицијског писара, коме пође за руком те гужву растури, фузионисани манифестанти скоро морадоше напустити дворницу и уз мелодичне звуке арије „Седамдесет и седам“, продужише пут ка Палилули.

Шта је све даље те ноћи било, казаће крагујевачка патрола.

Код Премовића је попијено 11. чаша пива, 72 шљивовице, 8 сатљика вина и 3 кафе.

Музику је исплатио г. Милан Лазаревић, самостални адвокат из Београда, који се ту затекао као гост. Он ју је лично и одвео и ставио на чело ове комичне процесије.

Цео Крагујевац говори сад само о овоме красном друштву и стрепи од извршења програма „револуционарног пролетаријата“:

„Вјетре бане, луде ли си главе!“

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

Врањански језик.

Пре кратког времена одржан је у Врању један родитељски састанак, сазван од тамошњих учитеља. Састанак је био прилично посећен и на њему су третирана разна питања, која интересују учитеље и ђачке родитеље. Између осталога, намолио учитељ Симоновић ђачке родитеље да терају своју децу да говоре лепо и правилно српски, наводећи као пример, да често пута баш родитељи ометају децу у томе, овај случај:

У трећем разреду женске основне школе питала је учитељица једну ученицу: зашто и код куће не говори овако лепо, као што учи у школи? Дете је одговорило: Ја бих, госпођо, говорила, али ми се код куће смеју; све ми вичу: *„Ја гу, ја гу погосподила се!“*

И сами ђачки родитељи, међу овима је било и простог света — увиђали су умесност овог учитељског захтева, само један на скупу није то увиђао а то је био — на жалост — *учитељ Мих. Стевановић.* Он је одсудно био противан говору свога колеге, довикујући ђачким родитељима: *Браћо Врањанци чувајте врањански језик!*

„Зато наша деца и добијају двојке из српског језика у гимназији“ — уздануо је један од присутних родитеља.

Добро би било кад би министар просвете преслишао овог љубитеља „врањанског језика“.

Из народа

Народни суд

Посаво-Тамнава, 8. Јула 1905. год.

У општини дебричкој, пре пет дана, народ је дошао пред судницу општинску, тражећи од председника општинског, да овај отпусти из службе писара Владимира Ђурића, званог „Ћопу“, јер зулуме, поквареност и неваљалства овога више не могу да сносе.

Председник општински, сазнав за ову народну тражбу, склонио се, а у судници оставио је писара „Ћопу“, који је стао да напада и да изазива народ, претећи да ће им се тек онда светити и да му нико па ни Бог не може ништа; јер је он, „самосталац“ и да су његови пријатељи Негојац, Продановић, Павићевић, који без њега не могу да буду.

Огорчен народ дочепа овог „самосталског“ красника, па га, пропустив кроз руке, избаце из суднице; ову затворе, поставе стражу и кључ од суднице однесу у Владимирце капетану и овако жалосно стање њихове општине представе, тражећи од овога заштите и да их курталише овог „Ћопе“, који изиграва радикалског војводу.

Радикалске власти, нису се ни до данас одазвале праведној тражби напађеног народа општине дебрчке. „Ћопа“ је опет у судници где жари и пали; проповедајући „поштење“ и „патриотизам“ Павићевића и Продановића „демократа“ у цилиндеру и Ранковића и Марковића шверцера „демократа“ у опанку.

Шта више, дознајемо, да власт води и некакву истрагу и то „поверљиво“, а „Ћопа“ разнео глас, да ће кривци бити оглашени као бунтовници, који су хтели и имали намеру да стање у земљи „преврне“.

„Ћопа“ је у уверењу, да кад њега народ неће за писара општинског; да неће ни капетана, ни начелника, ни министра ни све остале, што ову земљу у понор пропасти гурају. А они веле решили су, да без мртвих глава власт не дају.

Ово је „Ћопино“ уверење правилно, а за главе нек се не брине, оне ће остати на своме месту; а народ ће се гусеница курталисати.

Зла времена почињу по радикалске главешине; а и право је; ко ветар сеје, мора олују да жање.

ТЕЛЕГРАМИ

(13. јула.)

Тифлис. Шеф полиције Ковањев рањен је тешко бомбом, која је бачена на њ; ухапшена су два лица.

Стокхолм. Рамсдов кабинет дао је оставку. Специјални одбор скупштине предложио је да скупштина изјави, да ће преговарати о раскиду јединства с Норвешком, само ако би новоизабрана норвешка скупштина предложила раскид или кад би норвешки народ плебисцитом изјавио да је за раскид.

Визби (Шведска.) Цар Виљем стигао ја вечерас на „Хоенцолерну.“

Петроград. Ђенерал Лињевић јавља да су се две јапанске торпедњаче примакле обали код Декострије (?) јуче у четири сата по подне. Избациле су неколико метака и опет се навезле на пучину.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

13. Јула 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	27·17	20·16	20·16
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30⁰/₀	211·18	211.08	212·20
Лутриски 2⁰/₀ лоз	112·50	114.—	112·—
Дувански лоз	22.—	21.50	21.—
Немач. марке 100 зл.			
„ за дец. и јан.			

Сто **кубних метара сувих липових дасака** разних димензија потребује краљ. срп. повл. акц. друштво понуде треба слати одмах.

Цене треба означити франко **за готово.** 1—10 Управа.

Ерделске саламе

Свежег „Теј Бутера,“ „Ементалера сира са долине ементалске, Кладовског Ајвара, разних српских сирева и т. д, препоручује колонијално деликатесна радња

Душана Тодоровића

Краљ. Срп. Двор. Лиферант — Теразије

НЗ. Г.Г. Потрошачима из унутрашњости на захтев шаље уз доплату.

Обућа

од платна сопствена израда може да се добије у обућарској радњи код

„ВЕЛИКЕ ЧИЗМЕ“

Васина улица 11. Београд.

Женске ципеле по 3·— дин.

Мушке ципеле по 3·50 дин.

Антон Сабо

46 15—20 обућар

СРПСКЕ ИСТОРИЈСКЕ СЛИКЕ

ИЗРАЂЕНЕ У МРСНОЈ БОЈИ

Срби на развалинама Српскога Царства. Нова слика сликао Боцарић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . дин. 60·—

Таковски Устанак. Слика П. Јовановића. Дужина 95 см. Ширина 63. см. Са златним оквиром. . . . . . . дин. 60·—

Св. Сава, први Архиепископ српски. Сликао У. Предић, са оквиром у мрсној боји израђена. — Удешена нарочито за школе . . . . дин. 15·—

Св. Сава благосиља Српчад. Сликао Ђ. Крстић. дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . . . дин. 60

Херцеговачко робље. Сликао Ј. Чермак. Дужина 95. см. Ширина 63. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Босански бегунци. Сликао У. Предић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Сеоба Срба. Сликао П. Јовановић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром. . . . . дин. 60·—

Милош на Косову. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром дин. 60·—

Рањени Црногорац. Сликао Г. Чермак. Дужина 63 см. Ширина 95 см. Са златним оквиром . . . . дин. 60·—

Игра са мачевима. Сликао П. Јовановић. Дужина 95 см. Ширина 63 см. Са златним оквиром . . . . . . дин. 60·—

Митрополитски сабор 1861. год. Нова слика од Буковца. Дужина 95 см. Ширина 63 см. са златним оквиром . дин. 60·—

Слике дајем за готово

или на отплату по погодби.

Могу се искључиво добити у

ДВОРСКОЈ КЊИЖАРИ

Мите Стајића

12—12 у Београду.

Ново-отворена Књижара

и трговина канцеларијског, писаћег и цртаћег материјала

Велизара М. Марковића

Теразије — Телефон бр. 615 — Београд

Препоручује свој велики избор канцеларијског, писаћег, цртаћег и школског материјала, коверата у боји и беле, картона за посетнице (визиткарте), позивнице и хартије са ковертима за веридба, свадбе и забаве, хартије са ковертима у завојима и кутијама у боји и бели за писма, а нарочито са украшеним кутијама за поклоне.

Карте (Ansichtskarten) има највећи и најбогатији избор; нарочито се скреће пажња на карте платинотипија у црноме мат по 0·10 дин. и исте у боји и у врло лепој колорацији по 0·15 п. д. има такође и велики избор других карата мат и у боји (Лихдрук) по 0·05 дин. а на више јефтиније. Карте и албуми крунисања са 12 врло лепих слика, као и албум Београда са 20 слика, по врло јефтиној цени.

Фонографи

Грамофони

Фонографа и Грамофона има највећи избор и то из првих и најбољих фабрика, који су до данас најсавршенији и најбољи.

Ноте и валцне има такође врло велики избор, а нарочито српских.

Скреће се пажња да се сви појединии делови могу овде добити, а такође примају се на рад и све оправке које се одмах свршавају.

Цене су јефтине и без икакве конкуренције.

Препродавци и заступници за Београд и Србију траже се

Велики избор разне кожарије, као новчаника, портмонеа, табакера, портфеља за акта и менице, — путничке чантре и прибора за пут (гарнитуре), женске ручне торбе, и осталих ситница које се дају врло јефтино и без икакве конкуренције; — финога мириса, сапуна и сваковрсне парфимерије (W. Rieger) као и сву осталу књижарску робу.

НЗ. Нарочито се скреће пажња г.г. трговцима из унутрашњости, новчаним заводима, државним и приватним надлештвима да се сва роба даје са 20 од сто јефтиније од осталих. 3—10

КРАЉ. СРП. ПОВЛ.

Столарско Акционарско Друштво

Набавило је огромну количину најсувље и најчистије пештанске грађе и тако сада има на своме стоваришту у огромној количини **разноврсне најбоље и најсувље грађе** од које:

ИЗРАЂУЈЕ све врсте намештаја у разним стиловима;

ИЗРАЂУЈЕ све грађевинске послове најбоље и најбрже;

ИМА на своме стоваришту велику количину израђеног намештаја у разним стиловима.

Израда изврсна и брза.

Цене без конкуренције.

Фабрика и стовариште Високи Стеван ул. 21.

3—20 УПРАВА.

Имамо већу количину

⊙ ⊙ Вага француског система ⊙ ⊙

гвоздених и дрвених које мере 1000—1500 кила **жигосани 1905. год. са гевихтови (тегови)** и без. Препоручујемо општинама и трговцима извозницима, цена врло **јевтина.**

Ст. Ђ. Танасковић и Богдановић

5—6

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Планинског Сира (Кашкаваља)

ДОБИЛА ЈЕ РАДЊА

Константина Д. Критића

Васина улица

и продаје од данас, од једне погаче па на више по **1 дин.** кило, како продавцима тако и раденичком сталежу.

Бр. 42, 19—25 **ТЕЛЕФОН БР. 475.**

Ко има кућу на продају

у реону кварта теразијског, нека се обрати одмах посредничкој Банци. Кнез Михајлова улица бр. 31. Београд. 1—4

ДЕВОЈАЧКИ ВАСПИТНИ ЗАВОД У БЕЧУ

(Пансионат)

СОПСТВЕНИЦА И ДИРЕКТРИЦА

ХРИСТИНА ЈОВАНОВИЋ

Wien. VIII. Lerchenfelderstr. 66.

Овај најновији, по свима хигијенским и педагошким захтевима удешени завод установљен је у циљу, да својим питомицама пружи свестрано образовање и васпитање.

Све предмете у овоме заводу предаје наставничко особље, снабдевено државним испитима. За изучавање француског и енглеског језика питомице имају у заводу француску и енглеску васпитачицу, а исто тако и за музику, живопис, играње и женске радове, ангажовано је стручно наставничко особље.

Сам завод, који је снабдевен са пуно укуса са свима удобностима, налази се у центру вароши, на дивном положају, са великом хладовитом баштом.

Цена пансиону заједно са школарином износи годишње 1200 круна са додатком од 50 круна за ситне трошкове.

Пошто је број питомица за пријем ограничен, то је потребно да се пријаве у што краћем року упуте сопственици завода, која ставља родитељима и стараоцима на расположење проспекте и детаљна обавештења.

КАДЕ ЗА КУПАЊЕ

свију врста и величина, од најбољег материјала и по умереној цени, израђује радња: **ЈОСИФ БЕРГЕР**, Београд—Теразије. (Телефон бр. 15.)

54,—10—10.

Највећи избор карата

Ansichts karten

добила је књижара

ВЕЛИЗАРА М. МАРКОВИЋА

Београд — Теразије

и продаје за сада најјефтиније, и то: платинотипија француска у боји по 0·15 д., исте у црноме мат по 0·10 д. — све друге карте лихтдрук у боји и мат црне по 0·05 п. д.

На више цене су још јефтиније.

5—10

Доказано је!

Да су четке најбоље и најјевтиније у стоваришту прве српске фабрике четака

М. Радивојевића

Краљ Миланова улица, Теразије, у кући Дом Анкера. — Београд.

Дођи пробај и увери се. 4—10

Власник Павле Маринковић Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 8 дин.
Месечно . . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
—
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 165. БЕОГРАД, ПЕТАК 15. ЈУЛА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Београд у опасности

—:—

Један славни француски политички филозоф приметио је: да је боља и најгора влада него никаква влада.

Београђани сад имају жалосну прилику да се увере о истинитости те мудре опаске и да осете на својој сопственој кожи оно што је Тен само посматрајући формулисао.

Престоница се већ неколико дана налази у формалном ванредном стању. Трамваји, тако потребни саобраћају, не раде; осветљења, толико нужно за рад и забаве, нема; сукоби по улицама сваког часа; манифестације и демонстрације у свако доба и дана и ноћи. Сви мирни и имућни људи су се узјазбили; свако осећа да му може сваког дана доћи у питање и живот и имовина. Зашто? Ко је томе крив? Ко за такво стање одговара?

Сопственици фабрика, против којих су устали радници, криве раднике, а радници опет оптужују сопственике „капиталисте“, што неће да испуне њихове оправдане захтеве. Као год што је несумњиво да од таквог поступања пате, и то врло озбиљно, и интереси и једних и других, и капиталиста и радника, тако је исто за нас несумњиво; да ни једни ни други нису прави кривци.

Сопственици гледају само свој интерес и бране своја права, и ту су они са свим у праву, и држава мора та њихова права и интересе да заштити, а радници виде да њихов положај постаје несносан, да се нико не брине да узме у заштиту њихове интересе и доведе у склад законодавним путем њихове захтеве с интересима сопственика и општим интересима индустрије. И зато што су радници *изгубили веру у власт* и наду, да могу што редовним путем, као остали редови (трговци, професори, учитељи, лекари и т. д.) извојевати, они прибегавају штрајковима, демонстрацијама и насилним мерама.

Тако је исто поступио и онај бедни Никола Николић, кад је, као министар Правде, изгубио веру да му судови, којима је он на челу, могу дати жељену сатисфакцију.

На тај се начин створила ова заоштреност у вароши, а влада је апсолутно немоћна ни да спреми какву солуцију, која би интересоване задовољила и духове стишала, нити је моћна да ред одржи и права појединаца заштити.

Та немоћ владина, та неспособност њена за чување мира и реда примећена је одмах, и из тог се родила јака узнемиреност.

Свако може увидети, да је сад стање веома запаљиво. Није искључена могућност да раднике, који могу бити покренути најбољим намерама и који могу бити најстрожије дисциплиновани, не изазове каква околност или макар и нетактичност, те да они упадну у неке изгреде. А наравно да има пуно свакојаких агената и туђинских и овдашњих, који се труде да ову заоштреност појачају, да духове још више узбуде, да страсти код радника разбукте и распале, да апетите надраже, — не би ли само изазвали какав такав метеж и створили какву било забуну.

Ту може бити циљ и политички и национални, али је несумњиво да ће од тога претрпети знатну штету и радници и сопственици, а нарочито јавни поредак, мирни грађани, углед и кредит Србије.

Данашња влада, састављена из посве неспособних и незрелих људи, нити води о овим околностима рачуна, нити га уме водити, нити се зна каквим начином помоћи, па зато она *једина* и стоји одговорна и пред радницима и пред газдама и пред целом земљом за све незгодне и штетне евентуалности.

КАТАСТАРСКИ ОДЕЉАК
или
ОЛИЧЕНО РАСПИКУЋСТВО ОПШТ. БЕОГРАДСКЕ

пише
професор **М. Ј. Андоновић**

—:—

— НАСТАВАК —

9., да изради организацију катастарског одсека, да он буде у стању одговарати својој важној задаћи, као припрема и основа за све велике радове;

10., да изради катастарски правилник за све радове, с погледом на теренске прилике Београда, па било да се ради у режији, било путем предузимања;

11., да пропише потребне неопходне формуларе за сваку врсту послова;

12., да пропише и нарочите инструкције за вршење контролисања, за пријем радова, за оверавање као и одговорност раденика и т. д. — За картирање, за копије, за умножавање.

13., да повременим контролисањем и надгледањем радова упућује ове онако, како савремена наука и пракса налажу;

14., пошто катастарски радови, који постепено напредујући, представљају одељење целине, да комисија те готове радове контролише, прима и оверава, и прибира;

15., осем свега до сада поменутог, да комисија, радећи на главном задатку, изради такав програм рада, како би према намераваном предузимању радова на канализацији катастарски одсек могао свагда давати повремене дефинитивне и неопходне податке, где год и кад год то устреба;

16., да припрема све, што је за баштинску књигу и убаштињавање Београда потребно, па и да пропише правила за убаштињавање, као и таксу, но и да заснује баштинску књигу и прибави јој правну вредност;

17., да уреди најекономнији, а при томе најбољи начин репродуковања скица планова и карата, које ће општина приватнима продавати за разноврсне циљеве. Овај посао треба уредити тако заједно са баштинском књигом, да се приходом од планова и карата и баштинске књиге накнаде сви трошкови око катастра;

18., да уреди одржавање (евиденцију) катастра, те да он има *свагдању вредност*;

19., да буде перманентни експерт општине у свима питањима која су у вези са катастром, регулационим и нивелационим планом ма у коме погледу;

20., па, најпосле, да буде и садањем шефу катастарског одсека у помоћи.

Ова комисија имала би сваке недеље бар по једну седницу, а према потреби и чешће, и била би дужна, да иде и на терен кад год то треба зарад вршења своје задаће.

Председник пак те комисије имао би сваки дан[1], да је у служби општине и да, са садањим шефом одсека и потребним персоналом припрема све што је потребно, и што спада у делокруг рада ове комисије. Техничари чланови комисије вршили би све техничке послове, а заједно и са ова друга два члана (адвокатом и одборником кметом) радили би на свима питањима опште природе. Ако ми се учини част, да будем изабран[2] или за председника комисије или за експерта, ја ћу се ставити на расположење општини, да јој будем од користи, *носећи лично одговорност, да ће сви послови тећи онако како би резултат и катастар Београда, као и његови нови регулациони и нивелациони планови били према ступњу науке и онако израђени, као и у другим европским варошима.*

Налазећи Вам на сусрет, Господине Председниче, ја остајем

с одличним поштовањем
Проф. **М. Ј. Андоновић.**

—

Ово је писмо, како сам чуо, садањи председник прочитао одбору општине Београдске.

Ето, такво сам писмо ја и као грађанин и као стручњак за катастарско питање упутио у најискренијој намери председнику општине, али је моја намера, да послужим општини и својој струци, осујећена одлуком политичког одбора општинског, што је сада након године дана несумњиво доказано баш само *на очигледну штету* општине и престоничког грађанства. Али о овоме у идућем броју.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Атентат на султана.

Страна посланства у Цариграду добила су један дан после атентата од јерменског револуционарног комитета писма, у којима им се прети насиљима, услед равнодушности Европе према замршеном стању у Турској. Није пак искључена могућност да је то једна мистификација, да би се одстранила сумња од Јермена, или да се директно на њих управи сумња. Ова претећа писма су можда имала и друге намере. Слични покушаји чињени су у Цариграду већ неколико пута. Вредно је поменути једну епизоду, која се одиграла после атентата, пошто се о њој много говори. Одмах после атентата зачула су се три пуцња, која је опалио један арбанашки војник, не с каквом злом намером већ просто за то да покаже како је готов да брани султана. Војници су рђаво разумели изјаву тога војника и да официри нису енергично интервенисали, дошло би до туче, што би могло имати врло жалосне последице.

„Франкфуртске Новине“ дознају из Цариграда, да су предузета многобројна хапшења. По извештају турске тајне полиције, у Цариграду се од извесног времена на овамо крију два италијанска анархиста. Интересантни су подаци, који постоје о једном Немцу из Нирнберга. То је неки Хане Холер, који је, неколико дана пред атентат, дошао из Нирнберга. Он је сада у једном пансиону и после атентата више није виђен. За време селамлика, пред сам атентат, виђен је Холер иза коњичког кордона. Дозволу за присуствовање свечаности у унутрашњости кордона Хелер није тражио од свога конзулата. Према свему би се рекло да је Хелер ухапшен од турске полиције.

Причају да је султан, када му се шеф тајне полиције, генерал Фехим паша, сувише приближио, ошинуо овога својим бичем.

Може се без претеривања рећи, да је сам султан, својом хладнокрвношћу и присебношћу, спасао ситуацију, која је за неколико тренутака била заиста критична.

У току јучерањег дана кружила је вест, да је атентатор ухапшен, али је одмах за тим демантована.

О РАТУ

—:—

Ситуација у Манџурији.

Према извештајима француских дописника руско одељење, које се налазило истурено до Музана (у Кореји), повукло се оданде тек пре недеље дана. Ово је место удаљено од реке Тјумена још 50 километара. Авангарда јапанског генерала Хазегаве, вели се, да је допрла до Музана 3. (16). о. м. и од тога доба продужила наступање према Тјумену. Командант тврђаве Владивостока, генерал Казбек, наредио је да град напусте сви они, који нису способни за одбрану тврђаве, дакле и официрске породице, јер је знатна убојна сила непријатељска стигла јужно од Тјумена. Тај факт потврђује и акција адмирала Камимуре у том крају, те тако ће давно очекивани јапански напад на Тјумен, а можда у исто доба и на мору на Посјетов залив скорим бити извршен.

На манџурском бојном пољу, док на операционим фронтовима влада мир, на крилима настављају свој рад руска коњичка одељења, и то генерал Мишченко на западу, а генерал Рененкампф на истоку. Тако се јавља, да је генерал Рененкампф на једном испаду у југоисточном правцу од Гирина 2. (15.) о. м. код Тајхо-а уништио једно јапанско одељење.

Балкан

—:—

Све очајније стање у Ст. Србији.

У приштинском и пећском вилајету, као и у свима осталим местима где се правда дели са шиљтета и преко чибука, по свима казама наступа све јадније и очајније стање. Разбојници искрсавају свуда вршећи најужасније зулуме и крађе. У самој вучитрнској кази има 273 качака (разбојника), које власти не хватају, а по осталим казама биће их још више, јер непрестано стижу гласови о новим насиљима, те изгледа да све што се зове Арнаутин и није ништа друго до сам овејаши качак. Власти се правдају да су немоћне, да им стану на пут, али ма да у том има истине, ипак има много примера, који казују да и оне саме желе да се одржи ова анархија.

---

[1] Ово нарочито с тога што је изабрани шеф катастар. одсека почетник у радовима катастарским и није на висини савремене геодетске праксе и науке.

[2] Мени је лично председник г. Главинић донашао и саопштио, да ме је стручни одбор предложио за председника.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

Отишао у Скопље. Г. Стојан Новаковић, који се бави у Врањској Бањи, отпутовао је на дан-два у Скопље.

Вратио се с пута. Власник „Правде“ г. Павле Маринковић, вратио се после дужег осуствовања у Београд.

Почетак свршетка. Ономад преко ноћ у 1 сат по поноћи 24 радника — штрајкача — пријавили су се кварту дорћолском, са жељом да хоће да наставе рад у фабрици; кварт их је саслушао и упутио их у фабрику.

Према томе штрајк фабричких радника свакако ће се окончати, јер ће и сви остали радници поћи трагом својих другова и вратити се на посао.

После свега, изгледа нам да су радници за другога хтели да ваде кестење из ватре, па пошто су опрљили руке, одустају од узалудног штрајка и враћају се на свој стари посао.

Спречавање штрајка. Управа града Београда, да би стала на пут изгредима, који се појављују поводом штрајкова, издала је следећу наредбу:

Штрајк, као средство да се нагнају послодавци на споразум са радницима у циљу регулисања њихових односа, допушта се радницима у границама ове наредбе;

Забрањено је спречавати посао оним радницима, који неће да учествују у штрајку;

Забрањено је спречавати послодавца у прибављању и употреби радне снаге за време штрајка;

Забрањено је нагонити радника на штрајк принудним средствима (бојем, бојкотом фабрике и др.);

Забрањено је, у циљу успеха штрајка, рушити и кварити имаовину било послодавца, било радника нештрајкача;

Забрањено је у агитацији за успех штраика употребљавати малолетнике и странце, па ма они били и радници. Нарочито странце, који не испуњавају обвезе, које се од српског грађанина траже.

Учесници штрајка на први позив полицијских органа морају се разићи, ако се у гомилу скупљају на јавном месту.

За малолетнике, који у штрајку учествују, одговараће родитељи, ако су код родитеља, или њихове газде ако су у служби. За све остале штрајкаче одговорни су часници Управе дотичног радничког синдиката;

Синдикати раднички, чији чланови чине у штрајку прекорачења одредаба ове наредбе, неће се више сматрати као организована тела, нити ће власт узимати у обзир легитимације таквих синдиката. Управа пак таквог синдиката сматраће се као подстрекач недозвољених радњи у штрајку.

Како раднички синдикати имају карактер политичког тела, забрањује се у њих примати малолетнике, жене и ђаке;

Сваки онај, који се ухвати као учасник гомиле нелегалног штрајка, казниће се по овој наредби без обзира на занимање;

Забрањено је радничком синдикату држати око себе штрајкаче нелегалног штрајка, дуже од двадесет и четири сата без посла;

Повреде ове наредбе казниће се новчаном казном од десет до сто педесет динара или затвором од једног до двадесет дана, у колико не би ова повреда повлачила за собом већу казну по кривичном или другом ком закону;

Наредба ова почиње важити и има се примењивати од дана публикације у Српским Новинама.

Већ им је незгодан. Г. Мих. Рашковић као да је већ постао овоме новом стању незгодан, јер изгледа, да му се већ тражи заменик. Бар тако чаршија тврди, помињући као најозбиљнијег кандидата г. Бранимира Рајића, начелника округа београдског, а бога ми помиње се и г. Ђока Несторовић, касационац и новоскована посланик.

Оптужен „Народни Лист“. Полиција је оптужила суду „Народни Лист“ од среде, због увреде нанете краљу у чланцима: „Углед и морал владаочев“ и „После избора“.

У овоме другоме чланку увреду је нашла у тврђењу „Народнога Листа“, да је краљ Петар изабран од незаконите скупштине.

Велика паљевина. 13. ов. мес. запаљено је и у највећем јеку још и сада горе 1200 куб. метара дрва Ђорђа Јовановића, трг. из Брзе Паланке, у месту званом Падина, атара села Реке; кривац још није познат; штета износи до сада 2.000 дин. Ватра још није угашена.

Земљотрес у Жагубици. Прексиноћ око 8 сати после јаке и добре кише осетио се у Жагубици земљотрес, који је био праћен са јаком потмулом тутњавом, који је дошао од југозападне стране и кретао се у правцу североистока; трајао је 3 секунда. Штете није било.

† **Јања Манојловић.** Из Ужице смо добили прексиноћ овај телеграм:

„Данас испусти племениту душу честити човек и одличан члан напредне странке Јања Манојловић, директор у пензији“.

Миљко Борисављевић.

У пок. Јањи Ужице губи једног од најврснијих својих грађани. Он је у Ужици био око тридесет година професор, па после и директор и за све време свога бављења заузимао се за све јавне послове као ретко који човек. Са своје доброте, приступачности и отворене природе био је веома омиљен у овоме граду, који ће се још дуго и дуго сећати свога Јање.

Убио их гром. Ономад у подне у селу Иванковцу, срезу параћинском, ок. моравског, убио је гром Милану, жену Живка Петровића, из Иванковца и Јеврема, сина Љубомира Радосављевића, из Пољана, када су се са рада склонили од кише под једно дрво.

Пожаревљани за омладину. Како нас извештавају из Пожаревца, тамо се у велико чине припреме за концерат и забаву у корист фонда за потпомагање сиромашних студената, који ће се одржати 17. и 20. ов. мес. Образовани одбор од госпођа, госпођица и господе ради на јако и према томе и концерат и забава испашће врло сјаино.

Тако исто у велико се ради на припремама за концерат у Шапцу, Врању, Нишу, Врањској и Врњачкој Бањи, Параћину, Ћуприји, Неготину, Обреновцу и другим местима.

Случајно се ранио. Момир Бојић, касапин, чистећи свој револвер, случајно не спази да је остао још један метак, те, окидајући револвер, лако се обрани у ногу. Овај случај може да послужи многима за добар наук.

Социјалисти се саветују. Све радничке организације одржале су синоћ своје скупове, на којима је решавано, како да се држе после ове најновије полицијске наредбе о радничким штрајковима, којом им је подметла нож под грло.

Исправка. У јучерањем уводном чланку слагачевом погрешком изашла је цифра 37.000 место 27.000, што се овим исправља.

Забрањен лист. Јучерањи број „Народног Листа“ забранила је полиција.

Преминула. Лепосава, млађа кћи г. Јована Авакумовића, бив. председника министарства, која је прексиноћ пала несрећно с прозора, преминула је исте ноћи.

Бог да је прости.

Важне вести

—:—

Господину Ивану Павићевићу

Драги Иване!

Твој телеграф примили смо, ђе нам јављаш е си постануо министер; благо ни у дом, ми смо вељу знали, чим си о'шо на те велике праичке чколе, да ћеш постанут' вељи чојк — нек' си нам жив и здрав! *)

А шта ћеш сад с' нам; ваљад ћеш ни послат поткутљицу да засијемо.

Ми смо се много' смели, пуна кућа чељади и луде ђеце, а нема се ниодкуде па мука наша, па глај помогни не и пресели не, јер смо стали на мало земље, а и од живог има свега двије кравице и њешто јунади, пе-шест коза.

Ми смо ођек и част за те плаћали, јер то није маљена ствар — ти нам улеће за нашу срећу у министре, а ми овамо неможемо ни десечари бити' — то је срећна земља.

Јуче је вељу Господар послао сердар Илију, и он ни честитао. Сердар ни рече како је Господар рекао:

„Вјера ми Бож'а, да добра ли чојка нашег Иве, он ће ни образ освјетлат у туђини.“ Каже сердар да се Господар радује што ћемо ством помоћу да се обогатимо.

Ми смо сви здраво. Ча Ракин Мићо ошо у далеки свет чак у Америку, е је знао ћеш постанити министер, доша би к теби!

Очекујемо који фиорин, јер ни ђавоље паре њемамо сад.

Поздрављају те твоја браћа Радош и Груја.

Већ се порепубликанили.

Прексиноћ после 9 часова једна гомила радника упутила се кроз Кнез Михајла улицу ка Теразијама певајући „Марсељезу“ и демонструјући.

Силни се свет искупио и гледаше тај нов и досад невиђен призор. Неко од гледалаца упита зачуђен:

— Ама куд ће они овако на више? Они канда иду *тамо?*

— Како куд ће? узвикну други. Видиш да иду оном нашем *Швајцарцу* и певајући „Марсељезу“ показају му да их је он већ све порепубликанио, као што му је препоручила једна „пријатељица“, и да је према томе његова мисија овде међ' нама свршена, те сад може ићи одакле је и дошао.

— А! То ли му то значи! Е нека, нека.

—

Танте за танте.

Грдно су оба крила радикална изашла поломљена из ове изборне борбе! Осташе многе величине на бојном пољу да им тице нос и очи кљују. Ал' нарочито је страдала спољна политика. Носилац радикалне спољне политике, онај, који непрестано писаше о неким невидимим радикалним тековинама у спољ. политици, онај роњћави шебек Света Дечански, остао је крај Тимока ногом копајући.

---

*) Грујо баш поћас сања, е ћеш нас обрадоват.

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

(НАСТАВАК) 67

Стајала је поред прозора и гледала на снегом покривени трг... Изгледаше као да не влада само напољу јака хладноћа, атмосфера у кући била је такође хладна, као да је провејана неким леденим ваздухом... И пре је било времена, када је неки дух пролазио кроз стару омиљену кућу, где је меланхолија чинила јак притисак на расположење господара куће. Али то је била само сенка његовог рђавог расположења, са којим се он и онако врло често задубио у самоћу у својој собу. Све што је иначе очинску кућу увесељавало није тиме било алтерисано. Он се никада није мешао у старинска домаћа уређења, давао је увек пуним шакама, и тиме се трудио да одржи напредак и добро расположење у својој кући..... Како се то изменило!“

Наследник је у том тренутку опет седео преко, за писаћим столом, пред његовим омиљеним: „дугује и потражује;“ али сада више не беше само канцеларија позорница његовог рада. Он је у исто време био свугде. Дугачка прилика летела је као сенка по целој кући, од тавана до подрума, и уплашила би раденике својим нечујним доласком. Барба кукаше да јој, као жандарм, непрестано стоји за вратом. Он позива одлазеће млекарице и продавачице масла и јаја и пита их колико су продале у кујни, па за тим дође и сам у кујну да грди што се и сувише много троши; он јој чак извлачи дрва из ватре и променио је велику кухињску лампу једном са свим малом која сада изгледа као нека мала варница у огромној кухињи, и при чијој светлости човек мора да изгуби још и оно мало вида што му је остало.

„Зарађивати новац, и штедети новац!“ То је била сада девиза и трљајући хладне, бледе руке, уверавао је млади шеф да ће сада људи тек имати право да Лампрехте називају „платнарима“ Тирингије — под последњом двојицом шефова био је грдно много опао глас њиног новчаног богаства.

Преко тетка Софијиних усана до сада није прешла ниједна тужба, али је много побледела, свеж душевни живот био је као збрисан из њеног милог, верног лица и јутрос при кафи рекла је, да ће идућег пролећа дозидати на њену баштенску кућу две-три собе и једну кујну. Напољу у лепој Божјој природи становати, то је била увек њена тиха жеља.

Сада је долазила преко пијаце. Служба је већ била свршена. Гомилама излажаху побожни и ишли су на улицу, која је водила од цркве ка „галерији“. Тамо се лепршаху велови и пера, шушташе свила и кадифа. Богато и сиромашно, старо и младо, шетаху се једно поред другог, тако сигурни у свој живот и опстанак — а можда већ друге недеље понека од њих више неће бити ту да се поред осталих шета. Тако поуздане и сигурне шетале су се некада и тетка Јудита и лепа Дора, путем преко пијаце; истим путем којим је ишла сада и тетка Софија у својој новој бунди.

И ђаци долажаху певајући хорале. Маргарета стеже свој мали кожни огртач преко груди и изиђе напоље да поздрави тетку на вратима, и у том тренутку када она отвори врата запевала су млада грла ону дивну песму: „Небеса хвале част Вишњега“ врло дирљивим начином.

„Поручила сам то нарочито за недељу — иначе је певају само хорали! — рече тетка Софија улазећи и стресајући са себе снег. Али је Маргарета једва чула да је она говорила. Она је стајала и слушала не дишући високи сопран, који је победоносно и јасно лебдео над свим осталим гласовима.

„Но, да, то је мали Макс из магазе“, рече тетка. „И тај малишан мора да пева за хлеб“. Маргарета изиђе на праг полуотворених врата, и погледа напоље. Тамо је он стајао, са малом црном капицом на кудравој коси. Чим је отпевао и последњи тон позва га Маргарета руком, и он дође одмах и поклони се као мали кавaљер пред младом девојком.

„Је ли то по жељи твога деде и бабе, да по овој хладноћи певаш пред вратима?, рече она, па дохвативши малога за руку привуче га к себи на праг.

„Та то можете и замислити, госпођице!“ одговори он као зачуђено. „Старамајка је то дозволила, и онда је и деди право. Па и није увек тако хладно, а то и не мари ништа — свеж ваздух је здрав за мене“.

„А како то, да си отишао међ' ђаке?“

„Та, зар не знате, да ми деца тиме заслужимо доста новца? — Он баци један брз поглед за собом, где су баш и последњи ђаци били отишли. „Пустите ме!“ Он извуче своју малу ручицу из деснице Маргаретине и оде.

Канда се много што шта променило и у магази? упита Маргарета као са уздржаним дахом.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Њему су самосталци увек као брату симпатисали, и кад га нису могли из тог блата извући, они су му бар дали сатисфакцију тиме што су и са своје стране избацили најјачега у питањима спољне политике, глубокога Др. Бум-Бума. Он би у осталом, чистунац мајкин, био сад са свим беспослен, пошто није више ту Нушић да му пише говоре о српској политици у Маћедонији, које је Бум-Бум из шешира читао.

Тако пребише једнога доброга јунака за другога.

„И диздара од Клобука Зука
За сокола Мандушића Вука!“

Те наша спољна политика обудове и — спаде на удовца!

Из народа

—:—

Председник и писар.

Добри-дол окр. пиротски.

У општини Добро-долској председникује Јанаћко А. Модић, а писарује Апостол Ћирић, оба су по начелима све: прво напредњаци, па радикали фузионаши, а сада, како ми изгледа, већ су и у самосталцима.

Ова два господина, од како су се састали, починили су следеће незаконите радње.

Оштетили су општин. касу што су дозволили те су пресуде, по којој су Лата Гошић и Ђорђе Дешић кажњени, за горосечу застареле.

Нису извршили решење одборско, по коме је имао да плати Мика Стефановић из Нишора за бесправно пашење његове стоке у утринама Добро-долским 60 дин.

Фалсификовали су зборско решење, по коме је Мана Јовановић ослобођен целокупне суме у 136 динара са интересом за неколико минулих година, колико је општини дуговао по облигацији, док међу тим одбор и збор знаду да су решили да се Мани призна само 30 динара колико је општина њему дуговала, и та сума да се од главнице одбије, коју Мана дугује општини, а ресто да плати.

А шта раде са њиховим противницима то је страшно.

Од Цуне Поповића, који је по начелу либерал, наплатили су по застарелој пресуди 77 динара. Када је исти изјавио жалбу код полиц. власти и полиц. власт тражила од општине акта да се о наведеном увери и учини шта јој закон даје право, председ. и писар узму акта, мету их у фијоку, гди и сада чаме, а пред народом говоре, како им нико ништа не може док је овако, услед чега народ губи веру у власт и слеже раменима.

Јована Поповића, кога су оптужили да је врећао Краља, поплашили су да ће да оде на робију 5 година, и да му је једино спас у њима — председнику и писару и још неколико њихових људи лежи, услед тога Јован, као човек уплашен, да не би отишао на робију подипше изјаву да из напредне странке прелази у радикалну и направи једну добру вечеру — закоље једно прасе од 8—10 ока испече на ражањ и тако добро угости своје спасиоце; који су отада редовно његови гости, јер знаду да ће их Јован аконто овога појити џабе, колико су пак истину казали у овоме оптужењу види се њихово поштење још и с тога, што на одређено рочиште суду нису хтели престати, а наговарали су и друге да не иду, јер ће Јован, веле, о Петрову дне бити помилован. Разуме се знаду људи да нису савесно сведочили па се боје да ће их и Бог казнити.

Јован Алексић, који има парницу са Петром Ж. Ценићем због горосече, два пута је парницу добио, но када су сазнали да је Јован подписао сада листу Тодора Поповића, напредњачког кандидата, одмах преко ноћ су тражили таксу у 2 динара за изјаву жалбе, коју ће они написати, јер су сигурни да ће и ова пресуда пасти, пошто има празнине. Када је сирома Јован о овоме сазнао, отишао им је на покорење, и ствар је легла, само је од њега захтевано да испуни два услова: прво да се врати у радикалну партију, а пруго да направи једну добру вечеру. Тако су сада, и вуци сити и овце на броју, задовољан је и Петар који зна да је изјавио жалбу и по обећању пресуда мора пасти и у његову корист другу донети, а Јован је задовољан што је њему дата реч да не брине.

Имао би још да наведем, но за сада доста, сачекаћу да видим да ли ће власти што год по овоме предузети, и каквом ће се исправком исти бранити.

Сељак.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

—:—

„Мала Библиотека“. Уредник Ристо Кисић. — Власник: Издавачка књижарница Пахера и Кисића у Мостару. Година VII 1905 Свеска 101. (Број XI.) Стеван Сремац: „Скице“ — Ђокица — Малер — Зли поданик — Аца Грозница — Јусуф-агини политички назори.

„Пријеглед“, прилог „Мале Библиотеке“. Уредник: Ристо Кисић. — Власник. Издавачка Књижарница Пахера и Кисића у Мостару. — (Претплатници „Мале Библиотеке „добијају“ Пријеглед“ бесплатно). — Година IV. 1905. — Број XI. — Мостар, 15 VI. 1905. — Садржај: Слика † Јанка Веселиновића. — „† Јанко Веселиновић“, од У. — „†“ Јанку Веселиновићу (пэсма), од Мостарке — Освјештање Српске Школе у Травнику, од У. — Кроника: књижевност, умјетност, разно. — Уз ову свеску приложена је дописна карта са са сликом Српске Православне Основне Школе у Травнику.

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

—:—

Тајанствени злочин.

Један тајанствени злочин извршен је пре неке вечери у париском кварту Сен Мартен.

Један раденик, Жорж Борон, враћао се тога вечера око 2 часа по поноћи са једне забаве, на којој је провео један део вечери са својим пријатељима. У тренутку када је хтео да зађе за угао улице Сан Мартена, стигоше га једна кола. У исти мах кочијаш заустави кола и Жорж виде како из кола изиђе једно њему непознато лице, које је ишло право њему.

Не рекавши ни речи, тај непознати извуче иза појаса један повећи нож и удари њиме два пута Жоржа испод леве плећке, и овај смртно рањен паде на калдрму. Непознати на то ускочи опет у кола и одјури бесним трком.

После неког времена наиђоше два полицајца и видеше Жоржа обливеног крвљу. Са тешком муком испричао је Жорж шта се десило, после чега је понова изгубио свест. Одмах је пренет у болницу. Нападач још није ухваћен.

Слобода

—:—

Питајте морнаре шта им је милије: опасност буре или загушљива оморина, која влада на екватору. Сигурно је да ће буру и ветрове са грдним таласима претпоставити оморини. Таласи, кретање, ларма, бура, сила: то, то лежи у слободи.

Е. Кастелар.

—

Како може угњетени роб, над чијим се леђима вечито вије корбач, имати времена или храбрости за размишљање. А кад би и могао шта би му то помогло, до једино да му несрећу још увећа.

Виленд.

МУДРЕ ИЗРЕКЕ

—:—

Човечје право зове се гладовати и трпети.

Грилпарцер.

—

Све што радимо и деламо замарање је. Благо ономе ко се не умори.

Гете.

—

Говек се развијао, он није створен.

Окен.

—

Па и сам човек, шта је друго но инкарнација мисли? Јер оно што човека чини човеком, није његова кост, његово месо и његова крв. То су само акциденције, израсти, сметње његовој природи.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

—:—

Шапчину. Биће примљен. Учиниђу све радо. У осталом долазим кроз који дан.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

(14. јула.)

Нижњи Новгород. Немири су се данас поновили; за два дана примљено је у болници „Зимскоје Село“ 48 рањеника, од којих је осморица умрло. Месну полицију окривљују да је равнодушно трпела да гомила напада штрајкаче.

Петроград. „Правитељствени Вјестник“ доноси уговор између Русије и Данске о изборном суду.

Цариград. Положај Мухамеданаца на Криту нарочито у Селину и Ретимну, постаје све гори. Мухамеднаци гину сваког дана: они су наумили сад да траже заштиту од султана.

Копенхаген. Цар Виљем је известио данас дански двор да жели ускоро да посети данског краља.

Токио. „Рајтеров биро“ јавља, да је над Рожденственским извршена операција с успехом.

Сасновице. Радници из три фабрике отпочели су штрајк и принудили раднике у угљеним мајданима да обуставе рад. Број штрајкача износи осам хиљада.

Владикавказ. Службеници владикавкаске железнице отпочели су штрајк Саобраћај је обустављен.

Шербур. Министар Вите укрцао се у 8 часова у вече на пароброд „Цар Виљем.“

Цариград. Дознаје се из поуздана извора, да је у султановом двору 24 дана пре атентата примљено писмо Сарафова, шефа бугарских револуционара, у коме прети атентатом.

Кад је аустриски посланик после атетата био код султана, султан му је рекао да је уверен, да је атентатор бугарски револуционар.

Посланства су добила писмо тобож од јерменског револуционарног комитета „Биљока“, у коме се писму вели да је тај комитет приредио атентат. Но опште је мишљење, да је турска полиција написала то писмо, да би свалила кривицу на Јермене.

Бугарски доктор Зинов ухапшен је под сумњом да је саучесник атентата.

Цариград. Порта је добила извештај, да је једна Сарафовљева чета побила у четвртак 32 Муслимана у Дорјану, солунском вилајету, а друга опет Сарафовљева чета убила је у суботу седам Муслимана.

ЛОНДОН. „Дељи Талеграф„ јавља из Токија: по једном телеграму из Осаке, тамо кружи глас, да је велика јапанска армија напала је руске позиције на реци Тумену.

ЦАРИГРАД. Прошле ноћи полиција је уапсила све који су долазили у Јени-џамију и претресла их. После их је из подрума Јени-ђамије, где се справља гас за џамију одвела Аја-Софију. Није нађена ниједна бомба нити икакво експлозивно оруђе.

ПОДЛИСТАК

НАШИ НА СТРАНИ

Н. А. Љејкина

Из реда се издвојише мала кола. На боку седаше кочијаш, гојазан, глатко обријан а црвена лица, с белим, лакованим цилиндром. Багаж се намести у кола, и Никола Ивановић онда даде посачу цео стубић француских петака (како их називаше Никола Ивановић); сваки је вредио по десет сантима. Супрузи најпосле и сами седну у кола, заклонивши се са стране јастуцима. Кочијаш се окрете и запита куда ће да се иде.

— У ма какав готељ. Даљ готељ... рече му Глафира Семјоновна.

— Quel hôtel, Madame?

— Ах, Боже мој, зар ја знам — кељ? Же не се па. Никола Ивановићу, кељ?

— Од куда бих ја знао?

— Све једно, коше. Сетегал кељ. Ен готељ, треба нам шамбр... шамбр и де ли...

— Je comprends, Madame. Mais quel quartier désirez-vous?

— Глаша! Шта вели?

— Ништа не разумем. Ен шамбр дан готељ. Ну вајажер, ну не Рјуси...

Жандарм, што стајаше ту, рече нешто кочијашу. Овај одмахну главом и пође лагано, замахајући бичем, не на коња већ на дечурлију што прискакиваше прозорима од кола са неким објавама, са букетима цвећа. После десет минута кочијаш се заустави пред неким уласком и викну:

— Voyons!...

Искочи лакеј у црној блузи, капици и с великом кецељом, која скоро до земље допираше.

— Une chambre pour les voyageurs! рече кочијаш лакеју.

Овај одмахну главом и одговори да је све заузето.

— Ен шамбр авек де ли... рече му Глафира.

— Point, Madame, одговори овај и рашири руке.

Кочијаш потера даље. У другој гостионици исти одговор, у трећој такође, у четвртој не хтедоше ни разговарати. Портир, погледавши кроз врата, само одмахну руком, кад виде да прилазе кола са пртљагом на крову фијакера. Супрузи су лутали већ пола часа.

— Нигде собе! Шта да се ради? — пита жену Никола Ивановић.

— Ваља тражити. Не можемо живети у фијакеру.

Кочијаш се окрете на седишту, погледа кроз предњи прозор у фијакер и нешто промрмља.

— Але, але... махала је на њега Глафира Семјоновна. — Ен шамбр... Ну не пувон сан шамбр... Треба нам шрешеанкор готељ.

У петој гостионици понови се исти одговор. Вратар промуљи главу, погледа и одмахну руком.

— Каква је ово комендија! викну Никола Ивановић. — Ово је просто дошло дотле да човек виче полицију у помоћ. Париз!.. Хајде да пробам с бакшишем, пат ће се тако наћи каква соба. Мусје, ej Мусје! довикивао је Никола портиру и показао монету од пола динара. Овај отвори врата.

— Ево ти на чај... Прене... говори Никола Ивановић а пружи монету.

Се пур буар... поправља мужа Глафира Семјоновна. — Прене и доне ну зер шамбр.

— Nous n'avons point, Madame... одговара вратар, али ипак узе новац.

— Же компран, же контран. А где има шамбр? У шерше?

Вратар рече нешто кочијашу и показа руком. Опет се кренуше даље.

— Крупна је то ствар дати на чај! узвикнуо је Никола Ивановић. — То дреши језике... И сети се шта ти велим: наћи ћемо собу и то одмах.

Кочијаш се обрну кроз неколико улица па уђе у некакав мрачан буџак, с прљавим дућанићима у великим шестоспратним кућама и застаде пред једним неугледним уласком. Ту скочи с кола и уђе унутра, затим се врати натраг заједно с једном мршавом старицом у белој капици.

— Ен шамбр авек де ли... отпоче Глафира Семјоновна;

— Ah, oui, Madame... Ayez la bonté de voir seulement, одговори старица и отвори врата од кола.

— Има соба! повика Никола Ивановић — А шта рекох ја мало час?

Супрузи сиђу с кола и упуте се у кућу.

XXIV

На уласку висе плакати са сликама цирка и позоришта Petit Jonrnal-а. Замириса на печење. Лево од уласка види се нека малена собица. Тамо за канцеларијом стоји старац у похабану одећу. На глави му зелена шепа, на носу округли сребрни наочари, а на ногама везене папуче. Старица понуди госте да се пењу по уским басамцима.

— Кељ етаж? запита је Глафира Семјоновна.

— Troisième Madame, одговори баба и брзо пође горе.

(наставиће се)

БЕОГРАДСКА БЕРЗА
13. Јула 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	27·17	20·16	20·16
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30%	211·18	211.08	212·20
Лутријски 2% лоз	112·50	114.—	112·—
Дувански лоз	22.—	21.50	21.—
Немач. марке 100 зл.			
„ за дец. и јан.			

Ерделске саламе

Свежег „Теј Бутера,“ „Ементалера сира са долине ементалске, Кладовског Ајвара, разних српских сирева и т. д. препоручује колонијално деликатесна радња

Душана Тодоровића
Краљ. Срп. Двор. Лиферант — Теразије

НЗ. Г.Г. Потрошачима из унутрашњости на захтев шаље уз доплату.

Обућа

од платна сопствена израда може да се добије у обућарској радњи код

„ВЕЛИКЕ ЧИЗМЕ“

Васина улица 11. Београд.
Женске ципеле по 3·— дин.
Мушке ципеле по 3·50 дин.

Антон Сабо
46 16—20 обућар

БУРАД ПРАЗНА И БАЧВЕ

У Винарској радњи М. Јовичића и Сина на Сави има већа количина разне величине на продају. 45 19,20

Уредништво „Правда“ прима огласе по умереној цени.

Ново-отворена Књижара
и трговина канцеларијског, писаћег и цртаћег материјала
Велизара М. Марковића

Теразије — Телефон бр. 615 — Београд

Препоручује свој велики избор канцеларијског, писаћег, цртаћег и школског материјала, коверата у боји и беле, картона за посетнице (визиткарте), позивнице и хартије са ковертима за верења, свадбе и забаве, хартије са ковертима у завојима и кутијама у боји и бели за писма, а нарочито са украшеним кутијама за поклоне.

Карте (Ansichtskarten) има највећи и најбогатији избор; нарочито се скреће пажња на карте платинотипија у црноме мат по 0·10 дин. и исте у боји и у врло лепој колорацији по 0·15 п. д. има такође и велики избор других карата мат и у боји (Лихдрук) по 0·05 дин. а на више јефтиније. Карте и албуми круписања са 12 врло лепих слика, као и албум Београда са 20 слика, по врло јефтиној цени.

Фонографи

Грамофони

Фонографа и Грамофона има највећи избор и то из првих и најбољих фабрика, који су до данас најсавршенији и најбољи.

Ноте и ваљке има такође врло велики избор, а нарочито српских.

Скреће се пажња да се сви поједини делови могу овде добити, а такође примају се на рад и све оправке које се одмах свршавају.

Цене су јефтине и без икакве конкуренције.

Препродавци и заступници за Београд и Србију траже се

Велики избор разне кожарије, као новчаника, портмонеа, табакера, портфеља за акта и менице, — путничке чантре и прибора за пут (гарнитуре), женске ручне торбе, и осталих ситница које се дају врло јефтино и без икакве конкуренције; — финога мириса, сапуна и сваковрсне парфимерије (W. Rieger) као и сву осталу књижарску робу.

НЗ. Нарочито се скреће пажња г.г. трговцима из унутрашњости, новчаним заводима, државним и приватним надлештвима да се сва роба даје са 20 од сто јефтиније од осталих. 4—10

КРАЉ. СРП. ПОВЛ.
Столарско Акционарско Друштво

Набавило је огромну количину најсувље и најчистије пештанске грађе и тако сада има на своме стоваришту у огромној количини **разноврсне најбоље и најсувље грађе** од које:

ИЗРАЂУЈЕ све врсте намештаја у разним стиловима;

ИЗРАЂУЈЕ све грађевинске послове најбоље и најбрже;

ИМА на своме стоваришту велику количину израђеног намештаја у разним стиловима.

Израда изврсна и брза.

Цене без конкуренције.

Фабрика и стовариште Високи Стеван ул. 21.

4—20 **УПРАВА.**

Фарбе, Фирнајза, Лака, — Четака за фарбање и моловање — Лак-фарбе за патос — Брунолина за мат намештај — Боја — Четака и платна за живопис — Сребра — Злата и позлате — Нових мустара за зидове — Сав молерски и фарбарски прибор — Сав каменорезачки материјал

ПРОДАЈЕ

Д. М. Ђорић у Београду

спрам споменика Кн. Михаила

Ценовник са 60 слика и пуно корисних упустава шаљем свакоме на захтев бесплатно. 10—10

ИЗВОЗНА БАНКА

Уплата последње (V.) рате од дин. 20. — и издавање сталних акција почело је од 1. априла и трајаће до 31. јула тек. године. — И уплата акција и издавање сталних акција вршиће се искључиво у Централи Извозне Банке на Сави.

25. априла 1905.
Београд. **Управа Извозне Банке**

Сто кубних метара сувих липових дасака

разних димензија потребује :

Кр. Срп. Пов. Акц. Друштва

ПОНУДЕ ТРЕБА СЛАТИ ОДМАХ. — ЦЕНЕ ТРЕБА ОЗНАЧИТИ ФРАНКО **ЗА БЕОГРАД.**

2—10 Управа.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ
Планинског Сира (Качкаваља)
ДОБИЛА ЈЕ РАДЊА
Константина Д. Критића
Васина улица

и продаје од данас, од једне погаче па на више по **1 дин.** кило, како продавцима тако и раденичком сталежу.

Бр. 42, 20—25 **ТЕЛЕФОН БР. 475.**

ДЕВОЈАЧКИ ВАСПИТНИ ЗАВОД У БЕЧУ
(Пансионат)

СОПСТВЕНИЦА И ДИРЕКТРИЦА
ХРИСТИНА ЈОВАНОВИЋ
Wien. VIII. Lerchenfelderstr. 66.

Овај најновији, по свима хигијенским и педагошким захтевима удешени завод установљен је у циљу, да својим питомицама пружи свестрано образовање и васпитање.

Све предмете у овоме заводу предаје наставничко особље, снабдевено државним испитима. За изучавање француског и енглеског језика питомице имају у заводу француску и енглеску васпитачицу, а исто тако и за музику, живопис, играње и женске радове, ангажовано је стручно наставничко особље.

Сам завод, који је снабдевен са пуно укуса са свима удобностима, налази се у центру вароши, на дивном положају, са великом хладовитом баштом.

Цена пансиону заједно са школарином износи годишње 1200 круна са додатком од 50 круна за ситне трошкове.

Пошто је број питомица за пријем ограничен, то је потребно да се пријаве у што краћем року упуте сопственици завода, која ставља родитељима и стараоцима на расположење проспекте и детаљна обавештења.

Сто кубних метара сувих липових дасака разних димензија потребује краљ. срп. повл. акц. друштво понуде треба слати одмах.

Цене треба означити франко **за готово.** 2—10 **Управа.**

Највећи избор карата
Ansichts karten

добила је књижара

ВЕЛИЗАРА М. МАРКОВИЋА

Београд — Теразије

и продаје за сада најјефтиније, и то: платинотипија француска у боји по 0·15 д., исте у црноме мат по 0·10 д. — све друге карте лихтдрук у боји и мат црне по 0·05 п. д. На више цене су још јефтиније.
6—10

Доказано је!

Да су четке најбоље и најјевтиније у стоваришту прве српске фабрике четака

М. Радивојевића

Краљ Миланова улица, Теразије, у кући Дом Анкера. — Београд.

Дођи пробај и увери се. 5—10

Власник Павле Мариновић Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 166. БЕОГРАД, СУБОТА 16. ЈУЛА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

„Самосталска победа“

—:—

Преко својих листова у Србији и на страни самосталци су раструбили целоме свету своју изборну победу. И ако не у Србији, а оно на страни цео свет у њу и верује.

Међутим те изборне победе не само да нема, но је српски народ на изборима 10. Јула отворено изјавио неповерење влади, састављеној од самосталаца. И да се то не тиче њих но кога другога самосталци би то већ досад протолковали целоме свету. Овако ти људи од начела са свим мирне душе тврде, да је цео народ уз њих и да је прихватио њихова демократска начела, надајући се да ће на тај начин успети да прошверцују своју мањину као већину и да задрже драгу им власт.

Ми немамо ништа против тога да самосталци остану на власти. На против то је у нашем партиском интересу. Нека види овај народ и то чудо. Али хоћемо да скренемо пажњу свету на тај факт, да самосталски чистунци намеравају владати с несумњивом мањином у народу, благодарећи једном ординарном швиндлу. Потребно је да се то утврди, злу не требало.

Ми ћемо да оставимо на страну тај факт, да іе самосталска влада, која је тражила поверење народа, добила на својим званичним листама свега 77 посланика од 160, колико се свега има изабрати. Рецимо да ће она на поновним изборима добити још четири посланика, колико да накрми 81. Исто тако прећи ћемо ћутке и преко избора у моравском округу, где према свима изгледима самосталци имају да изгубе читавих 6 посланика, чиме би њихова такозвана већина била дефинитивно упропашћена. Ми сматрамо да то неће уништити и оне гласове, што су дати тој листи.

Али где се пораз самосталаца до очевидности јасно види то је у броју гласова датих на дан 10. Јула. Влада је тражила поверење народно, и народ јој је без сваке сумње то поверење својим гласањем отказао. На оцену тога факта ни у колико не могу утицати нечувено швиндлерска одредба чл. 92. Устава, нити противуставне одредбе изборнога закона о квалификованим посланицима. Већина посланика, наопаким законским одредбама изшвиндлована из мањине гласова, никако не може служити као основ за оцену народног поверења. Народ су гласачи а не посланици. Иначе би се морало признати да су и Цинцар-марковићева и Владанова и све друге скупштине, које самосталци само с анатемом помињу, биле израз народног поверења. Јер и оне су биле добивене на основу законских одредаба, којима се од већине правила мањина.

Међутим бројеви гласова датих на овим изборима страшни су за самосталце. Од 535.518 правних гласача изашло је на изборе свега 293.240. Од тога броја гласало је за самосталне листе свега 105.311 гласача. Самосталци су добили дакле мање него једну петину правних, а нешто више но једну трећину фактичких гласача.

С тиме се у једној парламентарној земљи не влада. 105.311 грађана гласали су за владу самосталаца, 187.929 грађана гласало је против њихове владе, и они се ипак на супрот тој несумњивој и огромној већини спремају владати, па чак и тврде да им је цео народ поклонио своје поверење! Ми се питамо онда на што гласање? Влада која би имала образа, дала би оставку још 12. јула, а самосталци мисле да им је дозвољено владати с овом скупштином, са њиховом релативном већином. Релативну већину добио је и г. Пашић, кад је пао.

Али самосталци се имају кад и горко кајати за своју данашњу похлепност за влашћу.

Они данас не седе на власти по поверењу народа но по милости. И за ову трећину гласова коју су добили, самосталци имају да благодаре једино том факту што су били на власти, и што су изборе правили на питању о зајму. За њих су гласали они, што питају која је краљева кутија, и она маса свих начела, што се држи пословице да је дуг зао друг. Ко познаје наш народ знаће, да им је то донело најмање 30.000 гласова. Број грађана, који су стварно пошли за њиховим програмом и за њима, није већи од 75.000, а то је мање но што су добили 1903. год.

Међутим нити ће самосталци увек бити на власти, нити ће увек бити у њихову корист питања о зајму. И тада ће они тек видети, како је несигурна владавина, која се заснива на тренутном добром расположењу, и повољном стицају интереса „неодговорних чинилаца“, као што је то видео и г. Пашић, који нам то никако није хтео веровати.

Само што ће самосталци још далеко грђе проћи. За две године опозиције они не само да нису ништа добили, но су вероватно изгубили. Неколико месеци владе сасвим ће их упропастити. Онај ко их са власти свргне, срушио их је неповратно и за свагда.

Нама може међутим само мило бити, да се народ почео будити, и да полако почиње одвраћати своје лице од демагога, за којима се тако дуго поводио. То нам даје најлепше наде за будућност.

ДА ЛИ ТРЕБА И ЊИХ ПОМИЛОВАТИ?

—:—

Од како је нови дворанин г. Балугџић у другоме „прогонству“, кроз штампу се почело зуцати, како ће овог или оног свечаника бити помиловани сви они, који су за штампарске кривице суђени и осуђени. Од то је доба прошло подоста времена и г. Балугџић је залуд упирао погледе, хоће ли му стићи весео гласоноша. Помиловаше и Анафове убице, помиловаше толике злочинце и са највећих блудника и преступника скидоше окове, а малена колонија новинарских изгнаника остаде да и даље шета по земунском кеју.

Сада везују та помиловања за један нов моменат. Ту је на прагу проглашење Престолонаследникова пунолетства. И сви са жудњом очекују тај тренутак радости и весеља у владалачкој кући и све је тврдо уверено, да ће се владалачка милост излити над повинима у овом значајном тренутку за династију, а није мали број новинарских сужника, који жудно ишчекују тај час, кад ће моћи, слободни и негоњени, да прођу кроз Теразије и Калимегдан.

Краљ ће помиловати оне, који су се огрешили о државу и њега, на то има права и као представник државе и као приватно лице. Али може ли Краљ помиловати и оне, који су вређали приватну част и разоравали срећу појединим породицама? Ако ћемо се држати текста закона, Краљ може ако хоће и њих да помилује, али да ли он сме то и учинити, то је питање, на које се може само негативно одговорити.

Кад владалац опрашта злочинцу казну за кривично дело, које је овај учинио њему или држави, он то чини на првом месту на основу правнога начела, да нико нема права тражити одмазду онде, где је не тражи онај, коме је нанет бол и увреда. Владалац и као приватно лице и као персонификација државе одриче се сваке накнаде и сатисфакције, јер се нада да ће опроштај у општем интересу благотворније утицати на повиног но осетна казна.

Али кад владалац опрашта казну за преступ, учињен приватним лицима и кад м[illegible] право даје, онда се тим поступком вређају основна права човека. Јер кад ја по закону као увређен имам право, да пре извршене пресуде, опростим казну преступнику, пашто онда мешање владаоца и државе у интимне ствари човекове; мешање, које се најмање оснива на принципу савременог монархиског уређења, где су породична права, суверена права. Право на част то је лично право и држави је дужност, да ми га зајамчи. Чим се законом нађу начини, да се то јемство изигра, онда шта мени остаје за одбрану моје части?

Ако је, дакле, устав и закон у питању о помиловању и сувише проширио власт владаоца, као представника државе, дужност а и политичка мудрост позива овог да се тим правом не користи.

Интерес државе изискује, да се част лица одржава на висини и не оскрвњена, а чим се она стане унижавати, како ће унижени бранити част државе и свога народа?

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Састанак руског и немачког цара.

О састанку немачког и руског владара, који је ових дана извршен у финландским водама, пише сада целокупна европска штампа, разуме се, по највише руска. Познати руски лист „Новости“ посветио је овом састанку уводни чланак, у коме третира важност овог састанка. И у мирно доба, вели тај лист, владалачки састанци од велике су политичке важности, а камо ли овај састанак руског и немачког цара за време руско-јапанског рата. Овај састанак интересантан је већ и по томе, што је немачки цар већ пре 13—14 година упозорио европске народе на опасност која им прети од жуте расе. Цар Вилхелм је и 1895. год., остав доследан овом овом мишљењу о опасности од жуте расе, приступио француско-руској коалицији, која је одузела Јапану велики део заузетог земљишта од Китаја. После пекишчког мира од 1895. Немачка се није зауставила само на мерама пасивне политике према жутој раси, него је прва приступила политици завојевања, т. ј: колонизацији севернога Китаја, узевши под закуп од китајске владе Кијанчао. Томе су примеру после следовале Русија и Енглеска. Прва је заузела Порт-Артура, друга Вајхај-Вај. Према томе Немачка је прва почела ону политику која је, а пре, а после, морала изазвати оружани сукоб између Јапана и једне од европских држава. Енглеска је овај сукоб благовремено избегла, закључивши 1902. год. савез са Јапанском. Јапанска се влада дуго колебала са којом од европских сила да заратује, а најзад се решила да то учини са Русијом, као са главом коалиције од 1895· године.

Утврдивши ова факта, „Новости“ веле: Интересантно би сад било знати, како становиште заузима Немачка у питању о продужењу рата. У истини за Немачку би боље било кад би се рат наставио и за то су нам немачки официозуси и давали „добар савет“ да продужимо рат, па ма по коју цену. Али, у исто то време дочекан је у Немачкој јапански принц са ванредним почастима, а одмах за тим су немачки банкари узели најживљег учешћа у реализацији новог јапанског зајма.

На основу свега тога није тешко увидети, од колике је важности овај састанак руског и немачког цара, који ће без сумње обелоданити да ли је немачки цар и данас још уверен у опасност од жуте расе или је немачкој дипломацији пошло за руком да ову опасност подини својим интересима.

О РАТУ

—:—

Рђави изгледи за мир.

И ако руски пуномоћник Вите још није стигао ни на место где ће се водити преговори, ипак се сад већ верује да од мира неће бити ништа. У том смислу пише и „Тајмс“, на основу података које му његов дописник шаље из Петрограда. И сам Вите, вели „Тајмс“, не верује у успех своје мисије, у толико мање, што је цар Никола наклоњен идеји о продужењу рата. Цар је уверен да Русија на крају крајева мора победити и једино ситуација у унутрашњости земље натерала га је да говори о миру. Кад би Јапан био „резонабл“, онда би се и цар решио за мир, но ма како да испадне ово питање о миру, Русија ће добити времена, да помоћу трансибирске железнице баци још 100.000 одморних војника на манџурско боино поље; према томе Русија није ништа рескирала, кад се упустила у преговоре, који ће трајати можда свега осам дана. Вите је сасвим у праву, кад тврди да су јапански финансиски извори сасвим усахнули услед овог рата. То и јесте разлог што Јапан тражи ратну оштету, коју му Русија канда неће ни хтети ни моћи дати. Она ће пре пристати да се Јапању да територијална накнада, која му неће материјално ништа помоћи. Па, како у Јапану одлучно траже новчану накнаду, то ће и ови преговори остати без икаквог успеха.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

Нема никаквог споразума. Тенденцијозно и у циљу агитације изнели су неки листови: како се радикали погађају са напредњацима о заједничком раду у Скупштини. Ми смо се известили и дознали, да та вест није ни у колико основана већ и због тога, што ни г. Новаковић као вођ напредњака ни г. Пашић нису у Београду, а без њих се о тако важном кораку не би преговарало.

Моравски избор. Изгледа да је листа самосталаца у окр. моравском са свим пропала.

Самосталци су били поднели уредно листу и у законом року, али су последњег дана хтели учинити неку измену. Како нису имали времена да нову листу потпишу 150 правних гласача, то су њих неколико отишли у суд и пребрисали једно име на листи, и написали друго име. Али таква поправљена листа оглашава се по закону за ништавну и сви гласови, што су на њу пали, проглашавају се као да нису ни гласали.

Према томе ће проћи по готову цела листа фузионашка, али ће се на тај начин изменити количник, те ће и напредњаци са својих 1040 гласова добити једног посланика.

Прексиноћ су звали дежурног судију из Ћуприје у министарство и тражили му изјашњење.

За сад тако ствар стоји, а она битно мења однос владе према опозицији.

Лажни гласови. Самосталци растурају гласове, како ће њиховој странци прићи многи од фузионаша, као Мика Поповић из Зајечара, Брачинац итд., па рачунају чак и на Др. Мих. Вујића, Милована и Веснића.

Међутим колико смо ми извештени, то је само ташта нада. Нико од тих неће да чује за самосталце. Они су успели једва „придобити“ Ђоку Николића и сад се могу надати Сави Грујићу и Милораду Карамарковићу.

Тако су сад много јачи.

Самосталска Вандеја. Шабац све више и више постаје самосталска Вандеја. За време кандидовања посланика шабачки самосталци нису хтели ни да чују за кандидате које им је главни одбор из Београда препоручивао, а сад хоће да чују за савет својих београдских главешина: да при накнадним изборима у Шапцу треба да гласају за Воју Вељковића.

Како нам јављају из Шапца, там. самосталци држали су 14. ов. мес. конференцију, на којој су огромном већином гласова решили, да сутра на поновном избору гласају за фузионаша а не за Воју Вељковића, као што им је из Београда поручено. Према томе је више но сигурно да ће Вељковић у Шапцу пропасти.

Браћа се крве. Прексиноћ неки сељаци из села Кнежевца — Самоуправа вели да су Самосталци, — под вођством Милана Поповића, пређашњег самосталског председника општине кнежевачке, напали су на Јовицу Голубовића, садашњег председника кнежевачке општине и грдно га искасапили ножевима. Начелник среза дошао је одмах у Кнежевац и ове разбојнике повезао и у затвор отпратио. Лекар, који је такођер одмах у Кнежевац дошао, изјавио је, да ће Јовица тешко у животу остати.

Сваки дан доноси по један доказ за оно тврђење у г. Новаковићевој посланици: „како је у Србији јавна безбедност сведена на нулу.“

Ручак у част г. Хесапџијева. Вечерас је у двору ручак у част досадашњег бугарског агента г. Хесапџијева. На ручку ће бити и бугарски делегати за српско-бугарски трговински уговор.

Још један националиста. Неочекивано гл. бирачки одбор за окр. нишки, наслањајући се на теорију гл. бирачког одбора за Београд, прогласио је за посланика и Мику из Лоћике, националисту, који има од свију највећи остатак.

Раднички одјек. Јуче су радници електричне централе упутили грађанству града Београда један плакат, у коме објашњавају своје држање приликом овога штрајка, тврдећи, да су се они у свему легално понашали, али да им то власт није дала. Апел се завршује овим речима: „Упамтите то, господо, као што треба да знате и ово: покушајима својим да угушите синдикате и организовану борбу пролетаријата, а ти су покушаји у осталом немоћни, ви само дајете доказа о томе, да вам је стало до варва[illegible] рушења фабрика и убијања фабриканата. Ви изазивате анархистички покрет, тако ужасан по културу и тако штетан по интересе пролетаријата.“

Боже, Боже, шта ли чека Љубу Вјетра.

Милерово тело хтело да изгори. Тело аустријског цивилног агента Милера у мало није изгорело на путу из Солуна у Беч. Кад је воз стао у станици Бачке, између Иеште и Беча, опазили су да из вагона, у ком је био Милеров сандук излази дим. Кад су отворили вагон, из њега појури пламен. Метални и дрвени сандук били су већ изгорели и једва се тело спасло. После су тело метнули у други сандук и отпратили другим возом у Беч. Мисли се да су варнице с локомотиве прошле кроз пукотине вагона и упалиле суве венце, који су били положени по сандуку.

Општи штрајк. Оно, од чега смо се ми бојали и нашу бојазан исказали у чланку „Београд у опасности“, наступило је. У четвртак вече социјалистички комитет је решио да услед последње наредбе г. Управника Полиције отпочну у целом Београду *општи раднички штрајк.*

Лепо нам иде.

Педесет српских мученика. Српски народ у пећској нахији не пишти само од арнаутских зулума, већ и од обести самих заптија, који се, ради одржавања јавне безбедности, налазе по селима пећске нахије. Сељани из тих и околних села отишли су ових дана у Пећ, да се жале мутесарифу и против арнаутских крволока, а у исто време и против обесних заптија. На све њихове тужбе и жалбе мутесариф им је одговорио, како нема начина да томе на пут стане, пошто ни у Дренику ни у Долцу нема места где би војска могла становати и одржавати ред.

На каквим су ужасним мукама Срби у пећској нахији види се по томе, што је у пећској нахији погинуло око педесет Срба.

Ми смо правили изборе и јаук им нисмо чули!...

Отпутовао руски посланик. Г. Константин Губастов, руски посланик, отпутовао је експресом у иностранство.

Пере се. Ј. Авакумовић срећно је догурао до „Малог Журнала“. Јуче је у томе листу штампао једну изјаву, у којој тврди да није он дао наредбу, да се пок. Краљица Драга избаци кроз прозор, и да зато није знао.

Доцкан.

Преведен у ђенералштабну струку. Артилериски капетан I кл. г. г. Михаило Љ. Јовановић и Милош Јовановић, преведени су из артилерије у ђенерал-штабну струку, са истим чином и рангом који су и до сада имали.

Паљевине. Неко је сигурно из освете запалио жито Ристи Пантићу, из Брзана, окр. крагујевачког, те му је изгорело око 300 снопова.

Непознати зликовци упалили су 350 снопова жита Кости Драгомировићу из В. Каменице, у вредности 180 динара.

Слободан прелаз у Панчево. Угарска влада издала је наредбу полицији у Панчеву, да за све време док траје пилићарска изложба у тој вароши, не тражи пасоше од посетилаца, који долазе на изложбу из Србије. Та изложба биће у августу месецу и за њу се чине велике припреме.

Из Управе фондова. Најновијим распоредом чиновника у Управи Фондова упражњено је место шефа књиговодства. Досадањи врш. д. шефа премештен је за шефа крагујевачког филијала.

С тога држимо да ће Управа у најкраћем року расписати конкурс за попуну тога важног места.

Разрачунавање. Г. Миле Павловић, професор (у књижевности прозвани „Миле Крпа“), напао је прексиноћ на улици уредника „Смелости“ Тасу Ивковића због неке белешке, која је у томе листу изашла. Ивковић је потегао револвер а г. Павловић се повукао.

Опет сукоб. У Бељаковцу, близу Куманова, био је сукоб између српске чете и турске војске. Срби су изгубили 4 четника, а Турци 10 војника. — Бугарска чета прети да ће спалити један српски манастир, ако калуђери не признаду бугарског егзарха као своју духовну власт.

Заједничка нота Порти. „Франкфуртске Новине“ јављају ово из Цариграда: Заједничку ноту односно финансијске контроле у Маћедонији данас су потписали сви посланици великих сила, а сутра ће се нота предати Порти.

Отпутовали. Синоћ су отпутовали у Врњце г. г. Дим. Маринковић и Никола Стевановић.

Ратоборни шегра. Ономад у подне један ратоборан шегрт из штампарије г. Андре Јовановића пуцао је из револвера на фактора „Политикине“ штампарије, али га није ранио. То је било у дворишту и једне и друге штампарије, пошто се обе налазе у истој згради. Шегра је видео своје старије другове како се носе са својим газдама, па се и он хтео мало да је процумбуси.

Бугарски новинар. Г. К. Бербенко бугарски новинар, дописник руског „Новог Времена“, дошао је у Београд и јуче је посетио нашу редакцију.

Војна музика код Коларца. Музика VII пешад. пука „Краља Петра I“ приређује сваке суботе и недеље концерт у башти код Коларца; програм ће се добијати увек на дан концерта на каси. Почетак у 9 часова у вече. Улазна цена 0·50 д. од особе. Први концерт почиње данас у суботу 16. јула.

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

(НАСТАВАК) 68

„Дабоме, моја драга Грето, све!“ одговори Рајнхолд на место тетке. Он је стајао на отвореном прозору своје канцеларије. „И одмах треба да дознаш, на какав се начин променило. Али само буди прво тако љубазна и затвори врата, улази ужасна хладноћа... Суседи ће се јамачно радовати, што госпођица Лампрехт подражава покојној госпођи Коти из Ајзенаха и позива ђаке у кућу — штета, што ниси имала један лонац са супом у рукама! То би било још дирљивије.

Тетка Софија затвори врата и удаљи се ћутећи. „Тетка прави сада увек такво лице, као да цео дан гута сирће“, рече Рајнхолд слежући раменима. „Нова, оштра метла, са којом се сада чисти кућа, не допада јој се, наравно, — старцима се не допада, када свеж ваздух прође кроз њино гњездо; али то ме се слабо тиче, а још ћу мање тетки учинити ту љубав, да дозволим да се и даље води беспослен живот и да у радњи задржим ноторне лењштине. Стари Ленц отпуштен је већ пре пет недеља и од нове године има да се сели из магазе... Тако, сад знаш, Грето, зашто мали пева пред вратима. И друга деца то морају — не испада им ни једно зрно из круне — и ја не знам зашто би мали принц из магазе био и сувише добар за то?“

Он затвори прозор и Маргарета оде не рекавши ни речи до своје собе; тамо је огрнула један шал, узела нешто новаца и оде одмах затим преко дворишта у магазу.

18.

Врата од старе зграде залупише се иза младе девојке; она оста неколико тренутака непомично на подножју степеница. — Низ ове степенице сишла је она оног ужасног дана, да отиде у Дамбах и да дозна грозну истину да је постала сироче... Кад би он знао шта сада ради онај непунолетни! Како је немилостиво и сурово избацивао све што се није слагало са његовим рачунским правилима!... Малога Макса покојник је много волео — и она је при томе често морала помислити на Саула и Давида — меланхоличан човек није могао да одоле ни чару, којим је тај малишан са својим бистрим погледом, свакога очаравао. Она се сећала са каквим је меким гласом дечку говорио; како је он свога таста уверавао како ће он доцније малога узети код себе у канцеларију. Та зар није рекао и онда, усред ове ужасне олује, на прозору, како дечко није за то одређен, да другога забавља?... А сада је тај малишан певао по овој цичи пред туђим вратима! —

Она се попе уз степенице. Даске под њеним ногама биле су покривене снегом и лаки мали ветрић пирио је — права тирингска недељна атмосфера!

На њено лагано куцање није нико одговорио, па ни њен улазак није одмах примећен. У дубини једног прозора седела је госпођа Ленц плетући неку шарену красну реклу, а пред другим прозором стајао је писаћи сто њеног супруга, који је седео погурен над својим послом. Тек на гласан поздрав Маргаретин подигоше стари људи очи и устадоше.

Пред зачуђеним лицем старог брачног пара стаде Маргарета као збуњена. Она је дошла код њих овде из једне куће, у којој је живео њихов највећи непријатељ, који им је одузео хлеб и одгурнуо их на поље у јад и муке. Та зар они нису морали да осећају горчину и неповерење према свему, што је отуд долазило?

Стари сликар дође јој у помоћ. Он јој срдачно пружи руку и одведе је до софе... Ту је сада седела у истом углу, где су пре десет година нежно неговали од грознице истрешено дете. Оно јој вече дође са свима појединостима опет пред очи, и она није могла да разуме, како је њен отац могао и после оваквих доказа пожртвовања и доброте према његовом детету остати конзеквентан у својој охолости према становницима магазе. А, како је рђаво ишло сада тим сиротим људима!

Још немаштина није била видна. Соба је била добро угрејана. Један велики застирач покривао је под; ни намештај ни завесе нису изгледале отрцане — видело се да се за време дугих година употребљавало и новца и пажње да се одржи то мало покућанства. У сред собе стајао је намештен сто за ручавање. Чист чаршав сијао се као атлас, и поред обојених порцеланских тањира биле су намештене сребрне кашике.

„Ја сам Вас узнемирила при вашем раду“, рече Маргарета извињујући се и узевши најближу столицу, док су господин и госпођа Ленц сели на софу.

„Није то био никакав рад, већ само скраћивање времена“, одговори стари сликар. „Сталног рада више немам, па сликам један предео, који сам отпочео још пре више година. Наравно да иде полако. На једном оку сам потпуно ослепео а и друго је већ прилично слабо; и тако могу да радим само још за време ово неколико сати око подне.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Концерат у Топчидеру. Музика Краљеве Гарде концертираће вечерас од 6 часова до 11½ у Топчидеру, у пивници код парка.

Улазак бесплатан.

Прекинута истрага. Прекинута је кривична истрага над г. Ђорђем Мостићем, шпедитером овд. по тужби г. Богомира Јакића, овд. трг. агента, за клевету.

Враћен у службу. Никола М. Рубовски бив. поштански чиновник, јавља својим пријатељима, да је враћен понова у службу. У исто време изјављује благодарност свима онима који су га материјално потпомагали док је био без службе.

Пажња читаоцима. Обраћамо пажњу наших читалаца на оглас гостионице „Руски Цар", који се налази на четвртој страни „Правде".

Важне вести

—:—

Ако је и скупо бар и не вреди.

Причају, говоре, тврде, уверавају: да је Генчић потрошио око свог избора у Нишу преко 10.000 дин. Наравно да се то не би веровало, кад би био какав паметан човек у питању. Али кад се позпаје персона Генчићева и кад се зна како је он лако до тих пара дошао, није ни ова прича за чудо.

То му дође таман 50 дин. за глас!

Е ко би рекао да су Нишлије тако скупе! Што је најлепше: и ако је скупо, опет је — џабе!

—

Човек с изјавама

Нема двоношца у Србији, који је више изјава у своме веку написао, него г. Ст. Максимовић, адвокат из Пожаревца.

Њему то кад дође, он мора избацити, па ма ђаво пук'о. И обратно: крава се отели баш увек кад треба, а Стевине изјаве падну баш онда кад не треба, ма да он мисли да је уграбио „цајт".

Он напредњак куне Милутина Гарашанина и моли Мајку Србију и т. д.

Он напредњак има брата рођенога кога у свему слуша и који је био целог века радикал, ма и дивљи;

Он напредњак, има два сина и једног зета отроване радикале.

Он напредњак, а његов син се сав упрегао да изабере у свом срезу за посланика познатога Милорада Карамарковића.

Он напредњак а даје изјаве преко „Самоуправе" и других напредњачких листова.

Он напредњак, а изјављује како „неко" не одобрава онај говор г. Светомира на збору о завереницима, кад је то одобрила сва партија, *и кад је гл. одбор после тога говора кандидовао г. Светомира за носиоца листе у Престоници.*

А зашто је то без нужде г. Стева изјавио? И ко је он данас? И у чије је име изјавио?

Све само за то: што је имао сина који није имао онолико новаца у каси колико је требало, и за то што је добио „звезду".

Ми додајемо: да г. Стева није имао пуномоћија ни у чије име — сем у своје *једно* име — онакве изјаве давати, а то најбоље показује то: што је г. Светомир и после свога говора и после ове нетражене изјаве из Двора, ипак био изабран, у пркос раду синова г. Стевиних.

—

Самосталски пресбиро.

Из најпоузданијих извора — од самога кафеџије скупштинског бифеа, који је „пер ту" са Јашом Продановићем и осталим виђенијим самосталцима, — чује се, да ће се скупштина чим се конституише, распустити до редовног сазива. Он је ово дознао из уста самога свога Јаше, код кога је отишао да пита, кад ће да се усели у Скупштину. Да би га охрабрио, Јаша му је на крају рекао: да ће идућа скупштина трајати читавих пет месеци.

Боже мој!... оно што не знају највећи државници у Београду, то знају најобичније самосталске кафеџије!?... Шта ћете, такав му је цајт. Само, шта ће им онда кога врага пресбиро и г. Иванић у њему?!

—

Бабице.

Ми смо већ раније јавили: да је оне ноћи између 10. и 11. ов. м. пробденисао Воја Вељковић у „црном кабинету" Министарства Унутр. Дела, чекајући уз Љубу Вјетра: какве ће резултате ови избори показати. Накнадно сазнајемо: да су уз Воју били још и Дача Поповић и Машин. Они су се нарочито узортирали кад су сазнали за избор г. Светомира Николајевића. Девер краљице Драге био је просто занемио!

Целе ноћи та три асистента помагали су Љуби Вјетру у дешифровању депеша, и кад су видели да њихови најбољи привրженици осташе у бубњу као Генча и Стева Дечански, онда Машин уздахну:

— Е ово ти је баш: где су многе бабице....

—

У бегству.

Онај судија — песник, са службом у једном првостепеном суду, који се, ту скоро кроз „Дн. Лист," тужио на судбину што га посла „у Србију за човека," напустио је дежурство и отумарао незнано где.

Умољавају се овоземаљске власти, да именованога у своме подручју потраже и са њим по надлежности поступе.

Лични опис види у потерници Министарства Правде.

Од особитих знакова: спава дању, био је квалификовани посланик на листи Бркићеве униформе; ове просте године, која броји 365 дана, послао је своједу председнику суда 366 лекарских „уверења"; иначе је јаког састава: своју опаку бољку, дању преспава а ноћу одседи: од пића не пије ништа.

Дабогме, по политичком убеђењу припада *самостално — револуционарном пролетаријату*. На ту канту, извршио је и ово последње бегство: „Не може ми ни свети Продановић ништа!" Самосталски режим почиње своје.

Из народа

—:—

Исправка*)

У 151. бр. „Правде" изишао је допис „Опструкција у општини", под потписом „ритопечанин".

Сви изнети наводи у овоме допису, с' кроз су тенденциозни и измишљени, и потекли су из партизанства и агитације, с' једне стране за посланички мандат а с' друге стране за кметском столицом.

У овој су општини извршени избори општин. часника. Узроци изазивању те смене и промене часника јесу ови: подштрекавање и подривање страних партизана који нису на општинској управи; претње и писање пашквилних писама, противу ових часника, убиством паљевином и т. д; за то су били принуђени ти часници дати своје оставке на тај положај.

Што дописник у своме допису прави упоређење између једне општинице и државе, односно неке опште парламентарне кризе, помиње неку опструкцију, назива кметове владом, општински одбор парламентом и још некакве стране и неразумљиве изразе, које чак ни он сам не разуме, то је само набацана једна гомила речи без икакве везе и разумевања.

Нов одбор изабран је 8. фебруара т. г. који је државни савет по жалби жалиоца Милана Петровића теж. овд. одобрио. Акта овога избора примљена су у суду овоме 21. пр. м.

Одмах, а на дан 24. пр. м. позват је нов одбор да положи заклетву, но како је свештеник случајно био удаљен од своје куће и како није по позиву дошло ни две трећине одборника на заклетву, то је одложено да се другог дана позову сви одборници и заклетву положе на свој избор. Никакво чудо није што се из оваких случајева одбор баш овога дана и часа није у дужност увео, кад је и сам крив услед свога изостанка.

Нов одбор добављен је и уведен у дужност 27· п. м. и данас се налази на своме изабратом положају.

Што се тиче навода у допису, да је председник самосталац, дошло је до чу[illegible] дописник са тиме хтео. Сигурно му завиди, а друго што је енергичан у својој дужности.

Што писац наводи „да председника подражава и куражира", како он вели неки скорашњи дошљак Љубомир Влаховић, он је са тим хтео на партизанске освете, да г. Влаховића као исправног, поштеног, енергичног и спремног деловођу суда сведе на недостојан положај и овим га измишљеним наводима обрука.

Г. Влаховић је у овом суду деловођа већ једну годину дана, њега до данас нико није тужио нити је ма зашта одговарао, а још мање за отварање писама већ као што је напоменуто ово је измишљотина или ипак с које стране подметање кривице.

Није истина да дописнику није познат Влаховић одакле је он, дописнику су познати и његови предци као чувени и часни људи, зашто и сам својим кретањем и понашањем то исто признање и поштовање у народу овди ужива. Он није дошљак из страних држава, већ је Србин, српски син ове отаџбине, војник и грађанин ове државе, који ужива сва грађанска законом стечена права; а као деловођа суда по чл. 114 зак. о општинама може бити деловођа где год хоће у српским општинама.

Бр. 1021. Из канцеларије суда општине ритопечке 4-ог Јула 1905 год. у Ритопеку.

---

*) Молимо читаоце да куриозума ради прочитају ову исправку.

Слобода

—:—

Дивљачко самоодржање, исто је тако елеменат човечје вредности, као и хришћанско самопрегоревање.

Ц. С. Мил.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

(15. јула.)

Шербур. Вите је отпутовао по подне у Њујорк.

Токио. Јапанци су 12. ов. м. заузели Александровск на острву Сахалину.

Вашингтон. Добро обавештени кругови тврде, да Јапан захтева да се Владивосток неутрализује, а за то пристаје да не утврђује Порт-Артур.

Москва. Данас се десила експлозија у магацину колонијалне радње Интера; два човека су тешко рањена. Ствар није политичке природе.

Вашингтон. „Рајтеров Биро" јавља, да се у дипломатским круговима проноси глас, да је Камимура пре него што се примио за пуномоћника за преговоре о миру, поставио ове услове: да се, пре но што се отпочну преговори, закључи јапански зајам, ради продужења рата, ако се преговори разбију; да се заузме Сахалин, да се почне наступање на Владивосток и да се у Манџурији изврши одсудни удар.

ВЛАДИВОСТОК. Дневном наредбом главног команданта стављене су све сувоземне и поморске силе, што су у Владивостоку, под команду заповедника тврђаве.

ПЕТРОГРАД. Ђенерал Дурново, бивши председник петроградске општине, наименован је за генералног губернатора Москве.

ЛИВЕРПУЛ. На станици Ватерло сударила су се два воза; 20 путника мртвих и велики број рањених.

ПЕТРОГРАД. Министар унутрашњих дела забранио је листу „Новости" излажење за два месеца.

ПОДЛИСТАК

НАШИ НА СТРАНИ

Н. А. Љејкина

— То је на трећем спрату? обавештава се Никола Ивановић.

— Да, на трећем. Та није много високо.

— Један етаж, два етажа, три етажа, четири етажа, бројао је Никола Ивановић, па онда повика: — Молим, молим, ево је већ четврти етаж, мадам, зашто кажете на трећем кад је ово четврти? Глаша, реци јој... куда нас води.

— Ву заве ди — труазјем... поче Глафира, једва говорећи од умора. — А шта је ово?...

— Oui, oui, Madame, le troisième. Encore un peu plus haut...

— Још горе? О, да грдне невоље!.... Она нас води на таван. Ово је већ и пети спрат!.... Глаша....

— Сјанк, мадам, сјанк... проговара старици Глафира.

— Mais, non, madame, c'est le troisième... одговара баба и уведе их у неки ходник.

— Фу! До ђавола! зар ми не умемо бројати спратове! Пети... Реци јој, Глаша, да је пети.

— Која вајда говорити, кад она тврди да је трећи.

Баба отвори врата из ходника у собу и рече:

— Voila Monsieur...

Никола Ивановић завири у собу и повика:

— Ово је права ћелија! Ту нема места ни за једнога!.. И после само један кревет! А нама требају два.

— Де ли, де... вели Глафира Семјоновна.

— Oui Madame... Je vous mettrai..

— Каже да ће наместити други кревет.

Супрузи су разгледали собу. Стари кревет, препотопскога фазона, од црвеног дрвета са завесама, — некакав диванчић, три столице, округао сто и огледало с фијоком, — то беше сав намештај у соби.

Два велика прозора беху до пола заграђена решетком, кроз њих се видело на супротној страни узане улице неколико таквих истих прозора! на једном је висило и сушило се детиње јорганче, на другом се опази разбарушена жена, где истреса неку хаљину, а на рамену држи мидер.

— И то ми је Париз... рече Никола Ивановић. — Није вредило долазити у Париз да се настаниш у којекаквој кочини.

— Па опет морамо узети ову собу: негде се морамо сместити. Нећемо ваљад до мрака врљати по Паризу. Доста је што смо се и ово два сата мотали тамо амо и толике хотеле обишли, одговори Глафира Семјоновна, па се окрете старици и запита је за цену: — Е ле при? комбјан?

— Dix francs! Madame... спокојно одговори баба.

— Шта, диз франк?! викну Никола Ивановић. — Па то је разбојништво! Десет четвртака по четрест копјеки то су четири рубље... А то је разбојништво!...

И ако је се ту узвикивало руски, опет је баба разумела у чему је реч, па слеже раменима и одговори.

— C est l' exposition, Monsieur.

— Она вели да је због изложбе тако скупо, тумачи Глафира Семјоновна:

— Све једно, опет је то разбојништво!... За овакве ћумезе у нас, у Петрограду, наплаћују по рубље, а ретко где по седамдесет и пет копејки. А ово је четири рубље, Ја не марим да дам четири рубље дао бих и пет, али зато дај и ти мени праву собу.

— Се шер, мадам, покуша опет Глафира Семјоновна, али баба само рашири руке и понови речи о изложби.

— Нема боље собе? пита Никола Ивановић. — Запитај, Глаша.

— Ву заве бон шамбр? Ну вулон бон шамбр.

— A présent non, Madam, одговори баба и одмахује главом.

— Шта да се ради? погледа Никола Ивановић жену.

— Ваља је узети. Нећемо се ваљад мотати још пола дана по Паризу!

— Ама погледај каква је! Права општинска апсана!...

— Касније ћемо и бољу потражити, а сад ваља се где било сместити.

— О, анатеме једне! Грабљивци! Овамо вичете Русима ура, а овде им скидате с леђа по седам кожа.

— Eh bien, Madame? пита баба супруге погледом.

— Вуј... њу пренов... Шта да чинимо... Нотр багаж...

Глафира скиде са себе огртач. Баба удари у звоно, да пошље за пртљаг. Никола Ивановић сиђе доле да се разрачуна са кочијашем. Успут изброја он степенице, и нађе да има 83 степена.

— Осамдесет и три степена, десет савијутака, пет одморака, — ето, то се у њих зове трећим спратом! рече Никола огорчено. — Скипије... праве скипије!... Комбјан? окрете се он кочијашу, пошто извади из џепа прегршт сребра.

(наставиће се)

* * *

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

15. Јула 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20.13	20·13	20·12
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30⁸/₄	210·80	211.80	212·71
Лутриски 2⁰/₀ лоз	112.—	114.—	111·—
Дувански лоз	22.—	21.50	21.50
Немач. марке 100 ал. за дец. и јан.			

Обућа

од платна сопствена израда може да се добије у обућарској радњи код

„ВЕЛИКЕ ЧИЗМЕ“

Васина улица 11. Београд.

Женске ципеле по 3·— дин.

Мушке ципеле по 3·50 дин.

Антон Сабо

46 17—20 обућар

„РУСКИ ЦАР“

У пивници „Руски Цар“ свира свако вече **чувена панчевачка капела маџарских свирача под управом свога капелника** АНТОНА МОЊА. Ова чувена свирачка трупа, која се рачуна међу прве мађарске капеле, обратила је већ на себе пажњу Београђана. **Програм је свако вече нов.**

КРАЉ. СРП. ПОВЛ.

Столарско Акционарско Друштво

Набавило је огромну количину најсувље и најчистије пештанске грађе и тако сада има на своме стоваришту у огромној количини **разноврсне најбоље и најсувље грађе** од које:

ИЗРАЂУЈЕ све врсте намештаја у разним стиловима;

ИЗРАЂУЈЕ све грађевинске послове најбоље и најбрже;

ИМА на своме стоваришту велику количину израђеног намештаја у разним стиловима.

Израда изврсна и брза.

Цене без конкуренције.

Фабрика и стовариште Високи Стеван ул. 21.

5—20 УПРАВА.

Имамо већу количину

⊙ ⊙ Вага француског система ⊙ ⊙

гвоздених и дрвених које мере 1000—1500 кила **жигосани 1905. год. са гевихтови (тегови)** и без. Препоручујемо општинама и трговцима извозницима, цена врло **јевтина.**

Ст. Ђ. Танасковић и Богдановић

6—6

Ко има кућу на продају

у реону кварта теразијског, нека се обрати одмах посредничкој Банци. Кнез Михајлова улица бр. 31. Београд. 2—4

Ново-отворена Књижара

и трговина канцеларијског, писаћег и цртаћег материјала

Велизара М. Марковића

Теразије — Телефон бр. 615 — Београд

Препоручује свој велики избор канцеларијског, писаћег, цртаћег и школског материјала, коверата у боји и беле, картона за посетнице (визиткарте), позивнице и хартије са ковертима за верења, свадбе и забаве, хартије са ковертима у завојима и кутијама у боји и бели за писма, а нарочито са украшеним кутијама за поклоне.

Карте (Ansichtskarten) има највећи и најбогатији избор; нарочито се скреће пажња на карте платинотипија у црноме мат по 0·10 дин. и исте у боји и у врло лепој колорацији по 0·15 п. д. има такође и велики избор других карата мат и у боји (Лихдрук) по 0·05 дин. а на више јефтиније. Карте и албуми крунисања са 12 врло лепих слика, као и албум Београда са 20 слика, по врло јефтиној цени.

Фонографи

Грамофони

Фонографа и Грамофона има највећи избор и то из првих и најбољих фабрика, који су до данас најсавршенији и најбољи.

Ноте и валцне има такође врло велики избор, а нарочито српских.

Скреће се пажња да се сви поједини делови могу овде добити, а такође примају се на рад и све оправке које се одмах свршавају.

Цене су јефтине и без икакве конкуренције.

Препродавци и заступници за Београд и Србију траже се

Велики избор разне кожарије, као новчаника, портмонеа, табакера, портфеља за акта и менице, — путничке чантре и прибора за пут (гарнитуре), женске ручне торбе, и осталих ситница које се дају врло јефтино и без икакве конкуренције; — финога мириса, сапуна и сваковрсне парфимерије (W. Rieger) као и сву осталу књижарску робу.

НЗ. Нарочито се скреће пажња г.г. трговцима из унутрашњости, новчаним заводима, државним и приватним надлештвима да се сва роба даје са 20 од сто јефтиније од осталих. 5—10

Сто кубних метара сувих липових дасака

разних димензија потребује:

Кр. Срп. Пов. Столар. Акц. Друштво

ПОНУДЕ ТРЕБА СЛАТИ ОДМАХ. — ЦЕНЕ ТРЕБА ОЗНАЧИТИ ФРАНКО **БЕОГРАД. ЗА ГОТОВО.**

3—10 Управа.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Планинског Сира (Качкаваља)

ДОБИЛА ЈЕ РАДЊА

Константина Д. Критића

Васина улица

и продаје од данас, од једне погаче па на више по **1 дин.** кило, како продавцима тако и раденичком сталежу.

Бр. 42, 21—25 **ТЕЛЕФОН БР. 475.**

ДЕВОЈАЧКИ ВАСПИТНИ ЗАВОД У БЕЧУ

(Пансионат)

СОПСТВЕНИЦА И ДИРЕКТРИЦА

ХРИСТИНА ЈОВАНОВИЋ

Wien. VIII. Lerchenfelderstr. 66.

Овај најновији, по свима хигијенским и педагошким захтевима удешени завод установљен је у циљу, да својим питомицама пружи свестрано образовање и васпитање.

Све предмете у овоме заводу предаје наставничко особље, снабдевено државним испитима. За изучавање француског и енглеског језика питомице имају у заводу француску и енглеску васпитачицу, а исто тако и за музику, живопис, играње и женске радове, ангажовано је стручно наставничко особље.

Сам завод, који је снабдевен са пуно укуса са свима удобностима, налази се у центру вароши, на дивном положају, са великом хладовитом баштом.

Цена пансиону заједно са школарином износи годишње 1200 круна са додатком од 50 круна за ситне трошкове.

Пошто је број питомица за пријем ограничен, то је потребно да се пријаве у што краћем року упуте сопственици завода, која ставља родитељима и стараоцима на расположење проспекте и детаљна обавештења.

БУРАД ПРАЗНА И БАЧВЕ

У Винарској радњи М. Јовичића и Сина на Сави има већа количина разне величине на продају. 45 20,20

Највећи избор карата

Ansichts karten

добила је књижара

ВЕЛИЗАРА М. МАРКОВИЋА

Београд — Теразије

и продаје за сада најјефтиније, и то: платинотипија француска у боји по 0·15 д., исте у црноме мат по 0·10 д. — све друге карте лихтдрук у боји и мат црне по 0·05 п. д. На више цене су још јефтиније. 7—10

Доказано је!

Да су четке најбоље и најевтиније у стоваришту прве српске фабрике четака

М. Радивојевића

Краљ Миланова улица, Теразије, у кући Дом Анкера. — Београд.

Дођи пробај и увери се. 6—10

Власник Павле Маринковић Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник Јован Адамовић Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
—
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 167. БЕОГРАД, НЕДЊА 17. ЈУЛА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

ЈЕ ЛИ ПРАВИЛАН ИЗБОР г. АЦЕ СТАНОЈЕВИЋА?

—:—

Господине уредниче,

У једном од последњих бројева „Одјека“ изашао је један чланак под насловом „Једна ружна појава“, у коме је оспорена вредност избора г. А. Станојевића за народ. посланика за град Београд. Ја Вас најучтивије молим да изволите дати места одговору једнога правника у Вашем цењеном листу на тај чланак, који је очевидно писао један партизан.

У чланку „Одјековом“, о коме је реч, излаже се ток рада Гл. Бирачког Одбора за град Београд, оспорава се правилност тог рада и том приликом нападају сви они чланови већине Одбора, који су се усудили имати мишљење противно интересима странке, коју „Одјек“ заступа. Пре свега, ја сам принуђен да апсолутно осудим тај начин дискусије. Само зато што су извесни чланови одбора имали своје засебно мишљење о промени изборнога закона „Одјек“ их је напао на најнедостојнији начин. Међутим без обзира на то да ли је то мишљење правилно или не, господа чланови одбора имали су *апсолутно* право да раде по своме мишљењу и убеђењу без икаква обзира на мишљење господе око „Одјека.“ „Одјеков“ чланак је јединствени пример у свету тако јакобинског непоштовања туђег мишљења, и један сраман покушај да се дрскошћу и безочношћу терористу поштени људи и приморају да законе врше не по свом убеђењу, но онако како се то „Одјеку“ допада.

Али у овом случају ствар је у толико гора, што је мишљење г. М. Трифковића, које је и бирачки одбор усвојио, потпуно правилно.

Као што је познато спор је око тога, како се имају расподелити посланичка места у једном изборном телу на разне кандидатске листе.

По чл. 87. изборног закона од 25. Марта 1890. додељивање посланичких места вршило се на тај начин, што је укупни број фактичких гласача дељен са бројем посланика, па затим свакој листи додељивано онолико посланика, колико се пута тај количник садржи у броју гласова, што их је добила та листа. „Ако се по том рачуну не добије толико посланика, колико има да изабере дотични изборни округ или варош, посланичка места што преостану разделиће се између листа, које имају бројеве или остатке гласова најближе количнику.

Тако је гласио тај закон пре но што је Уставом од 1905. г. враћен у живот.

Тај закон измењен је донекле Уставом од 5. Јуна 1905. г. Ја нећу улазити у претресање тога питања да ли за бирачки одбор важи Устав или закон. Ја стајем ту одмах краткоће ради на гледиште „Одјеково“ да је чланом 92. Устава измењен чл. 87. изборнога закона. Питање је само у колико. Ево како гласи чл. 92. Устава:

„У сваком округу сто бирача, а у свакој вароши што бира више од једног посланика педесет бираа, имаће права да поставе своју бирачку листу. На свакој листи мораће да буде записано толико имена колико посланика бира дотични окуг или варош. Листа ће носити име оног кандидата који је на њој први записан. Таква ће листа имати своју кутију на сваком месту где се врши гласање.

Целокупан број бирача који су гласали, подељен бројем посланика који има да изабере дотично изборно тело, даће количник гласова према коме се свакој листи досуђује сразмеран број посланичких места. Свака ће листа добити толико посланичких места колико се пута количник садржи у гласовима које је она добила.

У свакој листи количник ће се придавати кандидату на челу листе, па затим осталим кандидатима у реду у којем су назначени, док се не исцрпе број њезиних гласова.

Ако једна кандидатска листа не добије ни количник, њени се гласови придају кандидатској листи са највећим бројем гласова.

Ако буде посланичких места за која ни једна листа није добила број гласова раван количнику, придаваће се по један посланик оним листама које имају број количнику најближи, док се не добије одређени број посланика за дотично изборно тело. У случају да је тај број једнак на више листа, решиће коцка којој се листи има дати посланичко место.“

Шта то значи. Значи да се за одређење броја посланика по количнику, гласови оних листа, које нису добиле ни количник, придају листи са највећим бројем гласова, па се затим све листе деле количником. Но шта ће бити, ако и после тога остане извесан број посланичких места неподељен? То нам казује последња алинеја чл. 92. Устава, коју смо горе цитирали: У том случају „придаваће се по један посланик оним листама, које имају број количнику најближи“. Да ли се ту рачунају и оне листе, које нису добиле ни количник? Зашто да не? Чиме их је Устав изузео од тога? Апсолутно ничим. Тиме што је Устав гласове тих листа за одређивање посланика по количнику придао листи са највећим бројем гласова, он ту листу није уништио дефинитивно. Њени гласови пошто нема количника користе листи с највећим бројем гласова, само за поделу посланика по количнику. Иначе тој листи гласова *не пропадају. Доказ је што она и ако је придана највећој листи, ипак може добити једног квалификованог посланика.* Куд ћете бољи доказ, да гласови те листе не пропадају, но вреде и даље.

Када дакле по подели посланика по количнику остане ипак извесан број посланичких места, за које ни једна листа нема количник, онда се та посланичка места имају поделити између листа, које имају *број гласова количнику* најближи. Ни једна се листа не сме изостављати, јер је и Устав не изоставља. Својом одредбом о придавању гласова са листа без количника највећој листи за одређивање посланика по количнику, Устав је већ огромно фаворизирао ту највећу листу. Нико нема права да је аналогијом и преко тога фаворизира. Придавање гласова једне листе другој тако је анормална ствар, да се сме само онда вршити, кад за то постоји изрично уставно или законско наређење.

Да покажемо колико је сам Устав фаворизирао највећу листу узећемо само два примера. У округу београдском гласало је за 9 листа свега 15. 277 гласача и то:

За самосталску	5328
„ радикалну	2663
„ А. Жујевића	1975
„ напредњачку	1681
„ либералну	1133
„ националну	1132
„ сељачку	751
„ Жив. Величковића	364
„ Јакова Степановића	251

По изборном закону а без познате одредбе чл. 92 Устава посланичка места била би овако подељена:

самосталци	2
радикали	2
Жујевић	1
напредњаци	1.

Међутим кад се узме у обзир и чл. 92 Устава самосталци (највећа листа) добијају 5, а радикали 1. посланика.

Толико већ сам Устав фаворизира највећу листу.

У округу ваљевском добили би самосталци (највећа листа) без одредбе чл. 92 Устава свега 3 посланика; два би добили радикали и по једног либерали и напредњаци.

Међутим с привилегијом из чл. 92. Устава самосталци добијају 4 посланика.

Питање је ко сме ту огромну повластицу највећој листи да проширује, и преко изричних Уставних наређења и аналогијом да им даје и петог посланика.

Јасно је дакле како се има разумети Устав и изборни закон, у погледу њихових одредаба о додељивању посланичких места појединим листама.

Позивати се противу уставних и законских наређења на праксу и на Луку Панића, такав је апсурд, да се то може само десити апсолутно неправничкој редакцији „Одјека“. Ако је досадања пракса у супротности са правилно схваћеним уставним и законским наређењима, то значи само да је досадања пракса погрешна, и да је Устав рђаво примењиван. Али раније ни туђе ни своје погрешке не везују никога, нити могу кога спречавати да правилно примени Устав и законе, кад му та примена буде у надлежност стављена. На против његова је дужност да решава по закону а противно пракси. Праксом се не могу мењати позитивна уставна и законска наређења. Лепо би нам ишло кад би то било могуће. Београдска полиција збрисала би својом праксом за недељу дана сва уставна права српских грађана.

И зато су господа, која су донела овакво решење у бирачком одбору, извршили само једну дужност, истичући закон испред праксе и обзира опортуности. За скандалозну грдњу, коју су због тога повукли, нека се утеше тиме, да је то само у Србији могуће да људи, који примењују закон као судије, буду изгрђени од владиног листа зато што њихово образложено мишљење не иде у корист владине странке. Чланови бирачког одбора извршили су своју дужност, они су радили по својој савести и убеђењу. А Народна Скупштина, којој припада последња реч, нека ради како зна и нека истиче праксу пред закон. Наши вајни парламентарци одавно су усвојили начело, да се принципи могу надгласавати.

Р.

ПОЛИТИЧКЕ ЈУДЕ

—:—

(свршетак)

Без патриотизма поштења и сталног политичког правца, на позорници јавног живота Владан је увек одигравао улогу великог спекуланта, који има пред очима саму личну корист. Од републиканца у сељачком руху, постао је без муке званични либерал, јер га либерали светоандрејци нису волели: нити су му могли веровати; од либерала, улетео је у напредњачки клуб, по наговору краља Милана, као његов верни допаштач; затим је постао послушно чедо чича — Николиног кабинета, да стручном чак и *приредном* способношћу, потпомогне правилно решење брачне размирице у краљевском дому; и на послетку је усавршеним особинама реакционарства, завршио своју политичку каријеру, министарством од 11. октобра 1897. године, које је саставио у патриотској намери „да прекине дугу и некорисну партизанску борбу,“ ма то било и каквим иван-данским атентатом.

За оцену Владановог политичког карактера, помињемо његово конфузно писмо од 7. јануара 1888. године, у ком изјављује да су га радикали Дидић и поп Маринко отерали у напредњачки клуб; и да *као напредњак за невољу* иступа из напредне странке „јер је она престала бити партија реда и закона“. Остављам радикалном разјашњењу, његову напомену о Дидићу и поп-Маринку, који су главом платили своја политичка убеђења. Против напредњака се Владан био изузео за то, што су тадашњи политичари око „Видела“ објективно критиковали његов министарски рад. То су они чинили и у 1897. години у „Погледу“, доказујући да је Владанов кабинет без боје, и да је намера његовог неозбиљног програма, да прикупи либерале и напредњаке у целину против радикала, у чему веле „волшебни доктор“ није успео. Наговештено је и то, да је чак пожелео да се наметне за вођу либералној партији што није невероватно, судећи по његовој дрскости и таштини.

После свадбеног догађаја, Владан је покушао да се додвори радикалима, са жељом „да заједнички пораде на спасавању великомученице Србије“[1]. Његову представку о томе, ваља сматрати као фатални предзнак крвавог догађаја од 29. маја 1903. године. Од тога доба, живећи у сампасу, Владан сплеткари свима начинима, да се додвори *новом стању*, по заслузи која му по његовом уверењу неминовно припада. Са уживањем прича и пише, да се он налази међу оном четворицом, која су „добровољно изгнанство“

---

[1] Мале Новине, број 245, од 4. децембра 1901. године.

претпоставила служби Краљице Драге, пошто се и руски цар примио кумства и народ прихватио Краљеву намеру. „Ако икад, вели ћакнути доктор, буде речи о оној четворици, којима је част српског народа била важнија од свега осталог, онда ћу се и ја поменути, јер и ја сам један од оне четворице.[2]

Мржња је Владанова према радикалима давнашња, и има зачетка у борби са првим колом слободоумних младих људи, којима је био на челу покојни Светозар Марковић. Још из тога доба носи Владан на леђима обележје неваљалог јавног радника, са надимцима који одговарају његовој моралној ругоби као „доктор Патлиџанлија“, „шпиун“ и т. д. За ова заслужена понижења, скупо се наплатио Ивандданским атентатом. О овом догађају, срамно бацајући кривицу на Краља Александра и Краљицу Драгу, говори Владан у својим списима таквим ћуве̄ндијским пренемагањем, да заслужује не прекор, не јавну осуду, него улично пљување. Није човек хтео, да се атентат претвори у хајку против радикала; није одобравао напредно стање; није желео преки суд нити имао учешћа у његовом саставу, него је на све то морао да пристане из патриотизма, тобож заплашен оставком Младог Краља. И док он овако непоштено лаже, дотле противно сведоче развитак истраге и процес затварања и суђења најугледнијих људи; а нарочито јавна реч Николе Пашића којом уверава, да му је влада преко министра унутрашњих дела, изнудила познату изјаву против радикала, *под претњом да ће иначе пасти дванаест радикалних глава*...

У том је погледу далеко карактеристичније писмо самог Владана од 4. Августа 1899. године, из Ниша. Да влада оправда пред Европом своје крволочно дело, ваљало је саломити и Косту Таушановића. По инквизиторској наредби, болесни је Коста послао Владану једно велико писмо, доказујући своју невиност разлозима поштеног срца и заклетвом; али је неваљали Владан одбацио ту одбрану циничком изјавом, *да није толико наиван, да му на сентименталне заклетве верује да је невин*. Тражио је од њега другу изјаву. У поменутом писму Владан вели, да је јасно да Коста зна за многа мишљења и намере *дотичне владе*, и да је тешко веровати да је он *посланству те владе*, давао само привредне податке за његове рапорте. Упозоравајући га на то, да је његова кривица *злочин у повратку*, дакле у толико тежа, обећава му, да ће се сав заложити да му изради милост од господара, ако му даде *доказа*, да се овога пута одиста искрено *покајао*. „Тај доказ, ту гарантију, ја ћу, вели милостиви Владан, видети само у томе, ако би ми Коста Таушановић написао *све* шта зна о раду унутрашњих и спољашњих непријатеља династије, и то од времена радикалне буне, па до последњег њиховог атентата“. Писмо је испуњено и багателисањем немоћног осуђеника, и пребацивањем да је политичку каријеру започео спремом марвено-лекарског помоћника и дуванџије...

По цитираној садржини и сувише је јасно, да је Владановим писмом настојавано, да Коста својом изјавом обележи *Русију*, као главног покретача ивандданског атентата; али као поштен човек он то не хте учинити. Као довољан доказ о непријатељском поступању према Русији, исто писмо сузбија Владанове лажи о исправном држању његова кабинета у спољној политици.

Да допуним овај преглед неваљалих дела Владанових, ранијим мњењима о његовом непоштењу и шврастарској спреми.

— Др. Драгиша Станојевић, у свом часопису „Србину“, назива га монструозним и јединим представником засебне врсте политичара, који се одликују недостојним и неделикатним удварањем. Каже, да је свака Владанова реч, која звони опозиционарски, одвратна, отужна, лажна; да он све зна, и да је *свашта* и *ништа* и тд.

— Божа Савић, посветио је његовој државничкој несавесности и неспособности читаву књигу под насловом „Владановштина,“ са најобјективнијим оценама неваљалих дела његових.

— Генерал Мих. Магдаленић, одужио се Владану за омаловажавање, подесном оценом његових књижевних података, потсетивши том приликом читаоце на животињско име, које је добио Владан пре много година, у полемици са пок. др. Стевом Милосављевићем, начелником санитета.

— Пуковник Марко Ц. Марковић, на Владанове лажи у броју 187 и 188. *Вечерњих Новости* од 1903. године, као изазван, одговорио је објективном изјавом, у којој између осталог стоји и ово „Што је Драга постала краљицом, има се захвалити свима онима, који је чешће по својим домовима и виноградима частише, и гозбе у њену част приређиваше, под руку је водише, па чак јој и проводаџисаше, чему сам ја вазда противан био“ и т. д. Као узроковаче речимице помиње Владана и њему подобне[1])

— Паја Маринковић, у нарочитој рубрици своје *Правде*, показао је прстом све ругобе „погане“ Владанове књиге о „Крају једне династије“.

— Никола Стевановић, државни саветник у пензији...... али о том већ постоји и кривична тужба.

— Скоро сви домаћи листови, и т. д. и т. д.

Прекидам даља набрајања. Иначе би значило, да давим читалачку публику историјом једног политичког коцкара, који не заслужује њену пажњу. Ако буде потреба да наставим и другом приликом, не ће бити моја кривица.

Алекса С. Јовановић

---

[2] Последњи Обреновић.

[1]) *Вечерње Новости* број 195. од 1903 године.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

Реформе у Маћедонији и Арбанаси.

Поводом атентата на султана, поветио је „Пестер Лојд“ читав члак ситуацији у европској Турској утицају увођења реформа на њу. змеђу осталог, у овоме се чланку вори и о држању Арбанаса у Ст. бији према питању о увођењу рерми, па се вели:

Старо увођење реформи, у Старој бији и Маћедонији, није оно што даје бриге европским политичарима, но оно што тај посао онемогућва. Ту су на првом месту Арбаси, на чијој територији Турци нису хтели уводити реформе, пошто и дивљи поданици не вермају ни рске власти, а камо ли стране. Со попуштање од стране Турске није само резултат бојазни од какве абанашке револуције, но је то вии признање заслуга које су Арбанси стекли при гањању Срба, Грка и Бугара. Пошто Арбанаси нису били зодовољни само овом врстом наград, то су се, кад су видели да убисза, пљачке и крађе могу издржавти човека том подали тако да је за оих двадесет година било немогуће дтерати их у ред. Кад је султану био право, кад су Арбанаси употребљавани против суседних народа, она му сад мора бити право и то, кад Арбанаси траже да се за то наплате. То су главни разлози што Арбанаси онако вршљају по Старој Србији, без да им је и један паша озбиљно покушао да стане на пут. Кад је неко и покушавао да то учини, онда су се арбанашка племена групизавала — као пре кратког времена у Призрену — и оружаном рукои одупирали властима и турској војсци, тако да су готово увек султанови људи извлачили тањи крај...

Нема спора да је дужност Турске да таквој анархији стане на пут, и да за то нађе згодна пута и начина. Али, бојати се, да је за то већ доцкан, и да ће ускоро настати време, када ће Арбанаси постати опасни европском миру на западу Балканског Полуострва. Арбанашка анархија може се врло лако претворити у револуцију, која би изазвала решавање балканског питања.

О РАТУ

Расположење у руској војсци.

У једном од последњих бројева руског часописа „Развјет“, публикован је оригинални допис ратног известиоца овог листа, у коме се оцртава положај руске војске и расположење руских војника.

„По тврђењу лица“ — вели се у томе допису, — „која заслужују да им се верује, руска се војска са свим отресла свију рђавих последица мугденског пораза и пошто се навикла на оне крајеве и климу, овладао је у њој потпуно ратни дух. Уз то су стекли и велику веру у свога вођу. Истина, то се је и раније јављало и тврдило, али су данас односи у војсци сасвим другчији. Пре је у војсци владала нека безбрижност, а сада влада поуздање, основано на претрпљеним мукама и патњама. Целокупна руска војска, која се налази код Гунџулина, састављена је сада у једно велико, целокупно тело, и то исто онако, као што је то био случај код јапанске војске, кад је пошла у рат.

Данас је руска војска морално охрабрена и она сачињава један велики апарат, чије се функције узајамно попуњују и подупиру. Тако данас изгледа руска војска, која је до скора била растројена, и готово рећи без дисциплине. Руски се медвед најзад тргао, дигао шапе и стао на задње ноге, готов да се ухвати у коштац са непријатељем.“

Балкан

Арнаутска обест.

„Политичка Кореспонденција“ саопштава ово из Цариграда: Српског конзула у Приштини, Спалајковића, приликом његовог путовања по Албанији, пратио је и један учитељ. Турска власт у Пећи вратила је тог учитеља у место његова рођења. При његовом повратку, и ако је имао уза се заптије као пратњу, дочекају га Арнаути и из заседе убију. Српски конзул после кратког бављења у Пећи вратио се у Митровицу, на путу није му се ништа десило.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

Ко је крив? Сандук са пок. Милером претоварен је по жељи мађарских чиновника из турског у један њихов вагон, који је био способан за брзовозно путовање. Вагон је са сандуком стигао у Пешту у потпуно исправном стању и после се тек венци у њему запалили.

Аустријска влада оптужује сада наше железничаре и тврди, да је њиховом кривицом вагон са сандуком и венцима дошао одмах иза локомотиве, што није смело да буде, док наши опет из дирекције уверавају, да до њих нема никакве кривице, пошто је сандук путовао са товарним листом, у коме није назначено било за венце, као запаљив материјал, на који треба обратити пажњу.

Односно овога допутовала су јуче из Пеште два железничка контроло-

ПОДЛИСТАК

НАШИ НА СТРАНИ

Н. А. Љејкина

—Huit francs Monsieur... одговори овај најпосле.

— Како: вит фран? То значи осам франака. Да ниси ти јео бунике, драги мој? Осам четвртака по четрес копејки, — то износи три рубље и двадесет! дречи Никола Ивановић. — Мусје, рече он старцу, што из своје канцеларије изађе на излазак. — Овај вит франк хоће... Ви, ваљад, имате таксу? Није могућно да је такса тако велика?...

Старац се нешто разговори са кочијашем, па онда узе говорити Николи Ивановићу француски, нацрта нешто прстом на длану, али Никола од свега не разумеде ништа, него пљуну, узе две монете од пет франака, па их даде кочијашу, рекавши:

— Е не дам ти три рубље, па ма одмах овде цркао. Ево ти две па севај!... Але... марш!... Але... и у додатку одмахне руком, као да одагна кочијаша.

Кочијаш је тражио само осам франака а кад доби десет и опази да га гоне, без кусура, није знао шта да чини. Најпосле се насмеја скиде капу и рече: merci Monsieur... па оде даље. Старац се опет дивио дарежљивости свога госта, па слеже раменима и проговори француски:

— О, Руси, Руси! знам ја вас! Волите да грдите, али сте опет најдарежљивији народ!

Никола Ивановић је опет рачунао монету од пет франака за сребрну рубљу, и у душевној простоти, мишљаше да је откинуо од кочијаша рубљу и 20 копејки.

Он пође у своју собу за момцима, који му ношаху пртљаг. Био је спокојан и говорио сам себи:

— Две рубље. Па и то је врло скупо за оволики пут. Јер у ствари, ми се нисмо ни возали, него табали на једном истом месту.

Кад уђе у собу, он застаде Глафиру где наручује кафу. Пред њом стајаше у исцепану капуту и папучама од вуне неки младић, глупа лица, и говораше.

— Madame reut café au lait... Oui, oui...

— Ја наручих кафу, рече Глафира мужу. — Ваља попити што...

— Да, да... Кофеј, то је одлично... одговори Николај Ивановић. Али ти, братац, довуци нешто масла и хлеба, окрете се он слузи. — Глаша, преведи му.

— Пјањ-бјер... преводи Глафира Семјоновна. — Само повише. Боку...

— Пјањ-бер... понавља Никола Ивановић.

— Oui, oui. Monsieur... Un déjeûner...

— Да, да... Мени и жени... Ну, живо!..

Слуга отрча да испуни што је наређено.

XXV

Докле се Никола Ивановић и Глафира Семјоновна умише, дође и кафа. Онај исти момак у похабану оделу, у четвороугластој капи од хартије унесе послужавник са кафом, млеком и хлебом. Пре свега, Николу Ивановића пренеразише грдне велике шоље за кафу, које сразмером својом знатно надмашаваху оне шоље, у којима се супа доноси. Уз те велике шоље беху оне малене, десертне кашичице. Кад Никола Ивановић опази све то. — На мах повика:

— Боже мој, какве су им то шоље!... Без мало те нам не донесе праве ведрице! Ко је видео да се из таквих шоља пије кафа? Та ни праље, које радо имају ту кафетину, држим, не би се подузеле да је толику попију!

Слуга стоји, клања се и глупо осмејкује.

— Глаша! Преведи му!... рече Никола Ивановић жени.

— Па како ћу му то превести? одговори у забуни Глафира Семјоновна, — кад такве речи изговараш, какве ја не знам на француском...

— Преведи како знаш и умеш...

— Летас тре гран, обрати се Глафира слузи, показујући на шоље. — Пуркуа гран?

— Oh, Madame, c'est toujours comme ça. Vous avez demandé café au lait.

— Вели, да морају бити баш такве шоље, преводи Глафира Семјоновна. Ваљад је у њих такав обичај; ово је кавенска земља.

— Али, реци де ти њему за праљу.

— Не знам како се каже праља на француском.

— Како не знаш? Не рече ли ти да си све собне речи изучила, а праља — то ти је собна реч.

— Јест, тако је, али шта ћеш кад се заборавило.

— Па како ћемо се прати кад устреба?

— Онда ћемо да видимо у речнику. А сад сипај себи кафу и пиј. Шта зеваш над шољом?

— Како ћеш ту пити! Ту ваља кутлачама сркати, а не — пити. Него знаш ли шта мислим ја! Ја мислим да су они ова купатила нама нарочито потурили место правих шоља, да нам после наплате место једне порције три, или четири. Памти што ти кажем, за четири порције направиће нам рачун! То ти је права пљачка, грабеж...

(наставиће се)

ра и један инспектор, и одмах су повели истрагу, ради констатовања до кога је кривица за ову паљевину.

Јасно је, да су наши железничари најмање криви.

Исправка. У јучерањем броју вашег листа „Правда“ донели сте о мојој личности једну нетачну вест.

Ја нисам уредник „Смелости“ него сарадник као и они други девет мојих другова. Г. Милорад Павловић проф., ваљда, мислећи, да сам ја противу њега писао оно што је о њему било у „Смелости“ — напао ме је погрдним речима испред кафане „Славине“ пред двадесет људи.

И ако собом носим два револвера, нисам употребио ни један, јер ми за то г. Миле није дао повода.

Ево шта је г. Милорад казао: „Ја нећу да бијем редакторе „Смелости“, него ћу платити људе, који ће вас све помлатити, мајку вам ј....“

Ја, господине урединче, носим два револвера од онога дана, када је у Србији њен министар правде казао целом свету, како треба исправљати штампане нападе, јер ја већ двадесет и пет година стојим на новинарском ударцу па не бих желео, да ме без повода нападају уличним начином адвокати и професори, који данас управљају судбином ове земље.

За господина Мила Павловића професора нисам хтео употребити моје оружје јер налазим, да он треба да живи у недостатку државника самосталске владе, јер ако он погине: ко ће онда попунити данашњу владу?

Молим вас, да на основу закона донесете ову исправку у вашем веома цењеном листу.

16. јула 1905. г.
у Београду

Са особитим поштовањем
Таса Ђ. Ивковић.

Писарски указ. За писара друге кл. Касационог Суда постављен је Живота Н. Ђурковић, писар треће класе министарства правде, са годишњом платом од 1515·60, а за писара треће класе министарства правде Драгомира С. Вучковића, писара друге класе Касационог Суда, обојицу по службеној потреби.

Престала „Србија“. „Србија“, лист либералне демократије, престала је ономад да излази, а у исто време у свом последњем броју даје на знање либералима, да ће се у будуће определити према новим приликама и према осталим питањима, која су за решење сазрела, наравно, уз директиву тројице већ добијених посланика и четвртог, кога се надају да ће добити.

Натрунили им. Говори се да ће г. Раша Милошевић, управник Управе Монопола и г. Владимир Николић, управник фабрике Дувана, бити стављени у пензији, јер нису умели да удесе своје држање онако како су то хтели и очекивали од њих самосталске величине.

Г. Генчићу скачу акције. На глас, да је свршено с пензионисањем г. Раше Милошевића, Генчићу свакога часа акције све више скачу, па чак неки у њему гледају и заменика г. Милошевићевог.

Назнојио се, сиромах, доста са својим избором, па му сада влада превија овај хладан облог преко знојава чела.

Ко вели: боље и то, него да га до века држи на расположењу.

Провала облака. 13. ов.мес. била је провала облака у срезу масуричком ок. врањског, услед чега су реке и потоци јако надошли, те је бујица учинила велику штету по усевима и ливадама а и четири куће залула камењем и шљунком. Бујица је однела и 11 свиња и 1 кола. У селу Биновцу погино је од грома Радојица Филиповић, из истога села.

НАКНАДНИ ИЗБОР У ШАПЦУ. (*Телефонски извештај.*) **На јучерањем поновном избору за варош Шабац изабран је фузионашки кандидат С. Паунковић са 484 гласа против Воје Вељковића који је имао 420 гласова.**

Куповање ждребаца. Комисија за преглед и откуп ждребаца по понудама од појединих одгајивача за државни сточарски завод прегледаће исте по поднетим понудама: 1. из округа моравског, нишког, тимочког и чачанског у Добричеву 26. јула ове године.

2. Из округа подринског, београдског, ваљевског, смедеревског, пожаревачког и вароши Београда у Љубичеву 30. јула ове године.

Позивају се понуђачи да одређеног дана доведу комисији понуђене пастуве.

Важне вести

—:—

Шта њих жуљи?

„Дн. Лист“ преплашен што су извесни напредњаци изабрани за посланике, док су сви чланови његове редакције остали у бубњу, измислио је: како су се г. П. Маринковић и г. Млађа Исаковић погодили, да г. Исаковић уступи мандат г. Павлу, а овај да остави дијурну г. Исаковићу.

Ништа није слађе „Дн. Листу“ но слагати!

Пре свега, хоће ли и г. Исаковић доћи за посланика решиће г. Новаковић, који има право да оптири. Без њега не може о том питању бити речи.

Но сем тога г. Маринковић се све од 15. јуна није ни видео ни срео с г. Исаковићем, нити се ма о чем с њим разговарао. А до 15. јуна г. Маринковић није ни знао да ће бити кандидат.

Што се тиче Млађине „жудње“ за дијурном, види се да адраповци око „Дн. Листа“ нису никад с газдама имали посла. Млађа није какав самосталац, па да га привлачи дијурна у Скупштину. Он би сам могао платити дијурну свима носиоцима самосталских листа, па да и не осети. Чак би им платио и путни трошак да иду из Србије, само да је не срамоте као онај носилац са шубаром украдене овце.

И тај „преватљиви“ трибун добио је више гласова но и председник Владе Љубо Вјетар. Сад бар треба он Вјетра и да замени, па да буде Србија потпуно срећна.

—

Ми имамо

Ми имамо јавно мнење,
Ал' је — граја!
Ми имамо осветлење,
Ал' без — сјаја!
Ми имамо трамвај, шину,
Ал' — штрајк праве!
Ми имамо и општину,
Ал' — без главе!
Ми имамо префектуру,
Ал' без моћи!
Ми имамо штрајк и буру,
У по ноћи.
Ми имамо фину владу,
Ал' — зелену!
Ми имамо војску — наду,
Завађену!
И прес-биро ми имамо,
За лаж ширу!
Ми имамо све, ал' само
На — папиру.

—

Јадна „Србија!“

Читалисте да је „Србија“ отегла папке? Сирота Србија, како се њено име злоупотребљава! Приказали су га на једно парче свакојаке хартије, по коме су брљали онај глогов колац Воја и онај ординарни Жика Ајвар.

Притерала била Воју мука пред изборе, па се бацио у трошак и покренуо лист. Кад се нашло довољно лудака, те га изабрали за посланика, он сад батаљује све, и враћа се у своје старо шашаво друштво, где је онај мајмун Богдан неки прецептор.

Мораће Воја преживети цело лето само о хлебу и луку, док не накнади ове издатке.

Па ипак се нашло људи — ма и либерала! — који су и за оваквим човеком пошли!!!!

Из народа

—:—

Како су текли избори

Бела Паланка 12.—VII

Ономадашњег дана, као на дан избора народних посланика, случајно сам се нашао на путу у једној варошици, па сам видео и уверио се, да, и ако је код нас изборни систем за народне посланике тајан, опет се употребљује претња и терање тако рећи на силу на гласање.

Тако близу зграде где се вршио избор звкани су и дотеривани људи општинским служитељима у један дућан. Ту у дућану записивали су им имена и под разним претњама и обећањима упућивани на гласање за самосталце.

Цигане пак Мухамедове вере, којих има 30—40 пор. глава, јавно општински служитељ терао је пред собом на гласање.

У селским општинама, пак, слушао сам да је и ту од стране писара и кметова било претња и нагона, е да би и даље остали на писарским и кметским столицама.

Изгледа да је код нас правило, у чијим је рукама власт онога је и скупштина, изузимајући прошлу скупштину, када ни једна партија није била на влади.

Јуче пак са воза у Белој Паланци гледао сам бруку и покор.

Из Пирота враћао сам се возом за Ниш а са мном и изабрати посланик за град Пирот г. Милан Маринковић, социјалиста.

Приликом стајања воза неки грађани из Беле Паланке поздравише се са њима па се у томе посвађаше.

Пало је врло погрдних речи, и с једне и с друге стране, да не може горе бити, те: „банкроти“, „шпијуни аустријски“, „пропалице“, „убице“, „скотови и т. д. и да није воз пошао могло је свашта да буде.

Страшно је г. Милан самосталце грдио, па им је чак казао и то: да ће самосталци оваким својим радом ускоро довести Владана Ђорђевића.

Кажу да од изабратих посланика у окр. пиротском, носилац листе самосталске и један квалификовани порез сами и не плаћају од толико година, јер је носилац листе презадужен, а квалификовани као адвокат нигде и ништа нема, јер све што има од вредности кажу да је његова жена, те од никуда и не може да му се порез наплати.

Другом приликом више.

Путник.

О тучи у Кнежевцу

—:—

У Кнежевцу су сељани подељени на два противничка табора. Једну групу предводи Петар Бугарчић и она је и сувише непријатељски расположена према садањем председнику општине Јовици Голубовићу, стварајући му свакога дана неприлике, како би напустио свој председнички положај. Уз председника Јовицу стали су опет остали сељани из истог села.

Ова нетрпљивост спрам Јовице, као председника, потекла је отуда, што је Јовица у јануару ове године изабран за председника исте општине као самостални радикалац и то га је као таквог Бугарчићева фракција изабрала. Пошто је Јовица изабран за председнека и овај његов избор пре три месеца оснажио и Државни Савет, Јовица је подвалио Бугарчићу и пресалдумио у фузионаше, те тиме изазвао велико огорчење против себе.

Сада, кад су се самосталци осилили са успеха на изборима, Бугарчићева група постала је најагресивнија у нападима на Јовицу и сваки час је тражила прилику да заметне кавгу са њим. Тако, у порти сеоској, приликом сеоске славе сада 13. ов. мес. заметнула се кавга прво између Јовице и бившег председника Милана С. Поповића, али тада није дошло до озбиљног сукоба, пошто се у њихову свађу умешао један полицијски чиновник среза врачарског, који је тамо био ради одржавања реда.

Одмах сутра дан по слави, 14. о. мес., састали су се у порти и пред мрак прешли у кафану сеоску готово сви отреситији сељани кнежевачки. Јовица са неколицином својих пријатеља седео је за једним столом, а Бугарчић са Пајом Зарићем и још некима за другим столом.

Свађу су прво отпочели Петар Бугарчић и Благоје Михаиловић, грдећи један другога. У ту свађу умеша се Паја Зарић под маском мирења и приђе столу за којим је седео Јовица и поче лупати песницом и псовати Јовицу. Никола Бугарчић, који је седео за столом са Јовицом, казао је Паји да иде од њиховаг стола, но овај није хтео то да послуша, услед чега се Никола баци чалиом и удари Пају по глави. У том тренутку скоче сви на ноге и настане узајамна туча чашама и флашама. Јовицу поведу двојица кући, али чим је сишао низ басамака, потегне ножем и удри Јовицу.

Паја не признаје кривицу, али се то утврђује основима подозрења.

У овој тучи сем Јовице повређени су: Никола Бугарчић, Паја Зарић и Милан Поповић, служитељ општински. У притвору су због овога насртаја на председника Јовицу сем Зарића још и Петар Бугарчић, Никола Михаиловић, Боривоје Поповић и Радоје Лазаревић.

МУДРЕ ИЗРЕКЕ

—:—

Шта је човек на крају крајева до једно питање? Он је ту само да пита, поштено и отворено да пита, па да чека понизно одговор. Не питати отворено и одлучно, и сам себи давати ласкаве одговоре, то је основа свима погрешкама.

Реал

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

(16. јула.)

Софија. Аустријски дипломатски агенат барон Браун премештен је у Дражђане; на његово место долази гроф Турн-Валеасина, за ког је бугарска влада дала агреман.

Кишењев. Полицијски комесар Соловски рањен је са три куршума.

Москва. Народ шета улицама и говори да је он чувар реда, да тражи и гони лопуже.

Цариград. После јучерашњег селамлика султан је примио све стране посланике, осим аустријског, који је честитао још прошлог петка; посланици су топло честитали султану, што се спасао.

Кристијанија. Норвешка скупштина је усвојила плебисцит у питању раскида заједнице са Шведском.

Петроград. „Новоје Времја“ утврђује састанак руског и немачког цара са пролетошњим састанком председника Лубеа с енглеским краљем Едвардом. Као што састанак поглавара Француске Републике с енглеским краљем није пореметио руско-француски савез, тако ни састанак царева не може поколебати те односе нити уздрмати преговоре, што почињу. Наглашавање пријатељства између руског и немачког цара је драгоцен елеменат да обезбеди општу политику од сувише велике колебљивости и да појача солидарност европских сила.

Цариград. Ахмед Фејзи паша је понова одржао победу над устаницима у Јемену. — Шефови свију страних мисија честитали су султану поводом атентата.

ЛОНДОН. „Дељи Телеграф“ јавља из Токија: Јапанска флота блокира Владивосток; јаке јапанске ескадре чувају обале Сахалина, Сибирије и Кореје.

ТОКИЈО. („Рајтеров Биро“) Адмирал Катаока јавља II. ов. м: На Сахалину су се Руси повукли до Лујкова. 30 миља југоисточно од Александровска Руси су потпуно изолисани и неће се моћи одржати дуго времена. Очекује се да ће се Руси предати на свима странама на Сахалину, што би учинило Јапанце господарима целога острва.

ПЕТРОГРАД. (Руска телеграфска агенција). Администратор министарства војног Редигер наименован је за министра војног. Члан царског савета, ђенерал Дурново наименован је за генералног гувернера Москве.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

15. Јула 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20.11	20·11	20·12
Аус. ф. (100 ф.) 5·30%	210.62	211.71	212·62
Лутриски 2% лоза	112.—	114.—	111·—
Дувански лоза	22.—	21.50	21.50
Немач. марке 100 зл.			
за дец. и јан.			

Највећи избор карата

Ansichts karten

добила је књижара

ВЕЛИЗАРА М. МАРКОВИЋА

Београд — Теразије

и продаје за сада најјефтиније, и то: платинотипија француска у боји по 0·15 д., исте у црноме мат по 0·10 д. — све друге карте лихтдрук у боји и мат црне по 0·05 п. д.

На више цене су још јефтиније.

8—10

Обућа

од платна сопствена израда може да се добије у обућарској радњи код

„ВЕЛИКЕ ЧИЗМЕ“

Васина улица 11. Београд.

Женске ципеле по 3·— дин.

Мушке ципеле по 3·50 дин.

Антон Сабо

46 18—20 обућар

Доказано је!

Да су четке најбоље и најјевтиније у стоваришту прве српске фабрике четака

М. Радивојевића

Краљ Миланова улица, Теразије, у кући Дом Анкера. — Београд.

Дођи пробај и увери се. 7—10

Издаје се ПОД ЗАКУП од 1. новембра о. г. цео горњи спрат код ЗЛАТНОГ АНЂЕЛА у Чарапићевој улици. 168

Ново-отворена Књижара

и трговина канцеларијског, писаћег и цртаћег материјала

Велизара М. Марковића

Теразије — Телефон бр. 615 — Београд

Препоручује свој велики избор канцеларијског, писаћег, цртаћег и школског материјала, коверата у боји и беле, картона за посетнице (визиткарте), позивнице и хартије са ковертима за верења, свадбе и забаве, хартије са ковертима у завојима и кутијама у боји и бели за писма, а нарочито са украшеним кутијама за поклоне.

Карте (Ansichtskarten) има највећи и најбогатији избор; нарочито се скреће пажња на карте платинотипија у црноме мат по 0·10 дин. и исте у боји и у врло лепој колорацији по 0·15 п. д. има такође и велики избор других карата мат и у боји (Лихдрук) по 0·05 дин. а на више јефтиније. Карте и албуми круписања са 12 врло лепих слика, као и албум Београда са 20 слика, по врло јефтиној цени.

Фонографи

Грамофони

Фонографа и Грамофона има највећи избор и то из првих и најбољих фабрика, који су до данас најсавршенији и најбољи.

Ноте и валцне има такође врло велики избор, а нарочито српских.

Скреће се пажња да се сви поједини делови могу овде добити, а такође примају се на рад и све оправке које се одмах свршавају.

Цене су јефтине и без икакве конкуренције.

Препродавци и заступници за Београд и Србију траже се

Велики избор разне кожарије, као новчаника, портмонеа, табакера, портфеља за акта и менице, — путничке чантре и прибора за пут (гарнитуре), женске ручне торбе, и осталих ситница које се дају врло јефтино и без икакве конкуренције; — финога мириса, сапуна и сваковрсне парфимерије (W. Rieger) као и сву осталу књижарску робу.

НЗ. Нарочито се скреће пажња г.г. трговцима из унутрашњости, новчаним заводима, државним и приватним надлештвима да се сва роба даје са 20 од сто јефтиније од осталих. 6—10

„РУСКИ ЦАР“

У пивници „Руски Цар“ свира свако вече **чувена панчевачка капела мађарских свирача под управом свога капелника** АНТОНА МОЊА. Ова чувена свирачка трупа, која се рачуна међу прве мађарске капеле, обратила је већ на себе пажњу Београђана. **Програм је свако вече нов.**

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Планинског Сира (Качкаваља)

ДОБИЛА ЈЕ РАДЊА

Константина Д. Критића

Васина улица

и продаје од данас, од једне погаче па на више по **1 дин.** кило, како продавцима тако и раденичком сталежу.

Бр. 42, 22—25 **ТЕЛЕФОН БР. 475.**

КРАЉ. СРП. ПОВЛ.

Столарско Акционарско Друштво

Набавило је огромну количину најсувље и најчистије пештанске грађе и тако сада има на своме стоваришту у огромној количини **разноврсне најбоље и најсувље грађе** од које:

ИЗРАЂУЈЕ све врсте намештаја у разним стиловима;

ИЗРАЂУЈЕ све грађевинске послове најбоље и најбрже;

ИМА на своме стоваришту велику количину израђеног намештаја у разним стиловима.

Израда изврсна и брза.

Цене без конкуренције.

Фабрика и стовариште Високи Стеван ул. 21.

6—20 **УПРАВА.**

АПОТЕКА

код Црвеног Крста у Београду

препоручује: г.г. Трговцима, Хотелијерима, Кавецијама и осталим потрошачима.

ПРИРОДАН „СОК ОД МАЛИНЕ“

изврсног укуса и мириса по 2·20 п.д. флашу од 1-ог литра.

Централа Извозне Банке

Београд — Сава

Прима улоге на штедњу у сребру и злату **без отказа.**

Каматна стопа одређиваће се по погодби са појединим улагачима.

53 12—24

ИЗВОЗНА БАНКА

Уплата последње (V.) рате од дин. 20. — и издавање сталних акција почело је од 1. априла и трајаће до 31. јула тек. године. — И уплата акција и издавање сталних акција вршиће се искључиво у Централи Извозне Банке на Сави.

25. априла 1905.

Београд. **Управа Извозне Банке**

Сто кубних метара сувих липових дасака

разних димензија потребује:

Кр. Срп. Пов. Столар. Акц. Друштво

ПОНУДЕ ТРЕБА СЛАТИ ОДМАХ. — ЦЕНЕ ТРЕБА ОЗНАЧИТИ ФРАНКО **БЕОГРАД. ЗА ГОТОВО.**

4—10 Управа.

НОВО ТЕЛЕФОН БР. 934. **НОВО**

Електротехничка радња

Младена Васиљевића и друга код АМЕРИКАНЦА

студеничка улица бр. 35.

Снабдевена је свима потребним апаратима и проналасцима из области електротехнике као: *телефона, кућних телеграфа* (перофона, електр. звонцади и т. д.) *мотора, динамомашина, пумпи, громобрана, клозетни за водоводе, електр. вентилаторе и т. д.*

Инсталисање брзо и тачно а по цени која искључује сваку конкуренцију. Тачност посла, одличност материјала гарантујемо.

Поруџбине за унутрашњост извршујемо *одмах уз доплату.*

Инсталерима нашим муштеријама потписујемо планове бесплатно.

Молимо п. муштерије да нам изволе поклонити своју пажњу па ће се уверити како изредности материјала тако и тачној изради. Нарочито се препоручујемо п. грађанству у околини Грантовца и на врачарском крају.

С поштовањем

69 1—5 **МЛАДЕН ВАСИЉЕВИЋ и ДРУГ**

Власник Павле Маринковић Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник Јован Адамовић Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 168. БЕОГРАД, УТОРАК 19. ЈУЛА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

ШТА ЧЕКА ВЛАДА?

—:—

На изборима 10. Јула самосталска влада је изгубила битку и одржавали су је на месту једино незналачки чланци у „Одјеку“ и изврнути појмови о парламентарности код меродавних чинилаца. Очигледно је било за сваког поштеног и паметног човека, да кабинет који добије на изборима једва трећину од целокупног броја гласача не може остати на управи земље. Међутим Влада је хтела на силу остати, јер је тврдила да је добила у посланицима већину од 2—3 гласа.

И ако је то бедан изговор био, ипак смо ми с презривим смешењем трпели да на управи земље остану још неколико дана г. Љуба Стојановић са оно неколико фушера, које је он себи за колеге изабрао.

Али су накнадни избори преобратили ту изгубљену битку у прави правцати пораз самосталски. Према извештајима са накнадних избора самосталска влада може рачунати само на 81 посланика, па и то само у толико, у колико се оне индивидуе на које она рачуна називају самосталцима. У ствари, многи од њих су тако недисциплиновани (нпр. они из Подриња) да Влада на њих може рачунати ко на ма каквог опозиционара.

Народ је, дакле, својим гласањем смело осудио онај указ, којим је састављен Стојановићев кабинет из мањине.

Кад се узме у обзир: да су власти и ако без отвореног насиља, агитовале све у корист Владе; да су самосталци водили изборну борбу на једном тако непопуларном питању као што је зајам од 110 милијуна; кад се зна да су министри као сумануто јурили по зборовима, напустивши сваки државни посао; кад се зна да су се самосталци истакли као прави и једини *политички* носиоци овог светог стања, — кад се све то зна па изађе да нису при свем том могли добити више од 81 посланика, онда је то заиста *прави пораз*.

Влада је после тога требала одмах дати оставку.

Велимировићев је кабинет одступио јер је добио само 9 гласова већине; Пашићев је кабинет пао јер је имао само 2—3 гласа већине, а Стојановићев кабинет не пада и ако је добио само један глас већине и то на изборима којима је он управљао.

Влада је морала дати оставку.

Али баш зато што је Влада и требала и морала дати оставку — она се грчевито привезала уз власт, и не мисли је напуштати о мало срама.

Ми смо се тако достојанственом држању од њене стране и надали. Кад у једном друштву Љуба Стојановић представља памет, Ј. Жујовић образ, а Ива Павићевић отменост, онда се од таквог друштва нема шта очекивати. Ми смо увек били убеђени, да је та гомила људи, који су се крстили бесмисленим именом „самосталци“, само један смет од шпекуланата и грабљивих завидљиваца, којима је једини циљ био да се докопају власти, да би је што горе освсте и ћара ради злоупотребили.

Ми и сад дакле не очекујемо да ће овај кабинет поступити онако како би поступили људи од части и образа т. ј. онако како им то изборна ситуација наређује. На против, ми смо сигурни да ће они употребити све утицаје неодговорних чинилаца, само да би се на власти одржали, па ма каквом понижењу ову већ згажену земљу изложили, али ми хоћемо да укажемо прстом свету на ову *отворену узурпацију*. Сва којечија измотавања о некаквим уставним и парламентарним чувствима отишла су у ветар, после оваквог рада. Они који су створили 29. мај и њихови *инспиратори* имали су од првог тренутка само једну једину намеру, а то је: да одрже сву власт у својим рукама. Они су је, дакле, и предавали појединим владама само дотле, док су видели да су ове ропско и слепо оруђе у њиховим рукама. Чим би се која влада показала или незгодна или неодушевљена да им служи, они су је уклањали без устезања. Тако су измењали ове силне владе за ове две године, док нису „испрпле буџет“ и дотерали до овог последњег метка.

Самосталци су последња влада која брани и држи завереничкн режим. Кад она падне нема ко њих у политици заступати, и онда ће се видети колико народ одобрава ово „Свето стање“. Зато су се сви фактори и упели да ову владу пошто пото одрже на власти, ма да нема потребне већине.

И само зато већ два дана у Србији влада противуставни и противпарламентарни кабинет.

ПОСЛЕДИЦЕ ИЗБОРНЕ ПОБЕДЕ

—:—

„Борило се па се уморило“, и сад када треба ту победу славити, и у част њену се веселити, изгледа да победиоцима није до весеља. Зашто? То није тешко погодити.

Водити онако очајну борбу, како су је самосталци водили, па онда победити *онако како су они победили* и преко свега тога сигуран изглед, да тековине том победом стечене не могу сачувати, све то баца их у бригу и није им до весеља.

Ми им верујемо, ми их жалимо, али не толико њих колико овај грешни српски народ и ово парче наше Отаџбине. Народ за то што се његове коже тиче, а он заведен, као и у више прилика до сада, допустио је да му судба падне *њима у руке*, и то њима, који су свим својим држањем и вазда лажним демагоштвом једино умели кочити точак државног живота и рада у земљи.

Група људи, сакупљена из личних рачуна, изигравајући улогу политичке групе — странке, без обзира на то, што нема ни начела ни принципа, већ једино личности, успела је, да опет зарад личности дође до једне врсте већине, која је у овој прилици била по форми израз воље народа, и то оног истог народа, који је *ту исту већину* пре две године био дао другој политичкој групи.

Онда се не треба чудити, зашто победиоцима — самосталцима није до весеља. Када победиоци знају, да су ову и овакову већину извојевали једино „зајмом од 110 милиуна“, средством за агитацију најпогоднијим али врло привременим, да би се на успеху њиме могао и темељ победе поставити, онда је сасвим природно што им је око срца врло хладно.

Када се још сете, шта диктирају добро схваћени интереси државни, и какво је стање државних финансија, онда ће видети шта значи играти улогу лажних апостола; шта значи лагати народ и како је њихова победа врло кратког века.

Забезекнутост самосталаца, односно њихових представника у влади, много је већа но што смо то ми мислили. Нашли су се на влади, не баш у завидним приликама, и као недржавници и као људи потпуно неспремни да управљају бродом државним, у својој забезекнутости, почели су одмах прво јутро преко свог полузваничног органа да каде Саву Грујића! Зашто? Зато што и сами не знају шта раде и да им одмах није прискочио у помоћ и то из „личног пријатељства“ Dr. Воја Вељковић, ко зна какву би они још глупост учинили до састанка скупштине, овако док се бар скупштина не састане, могу са Војом правити комбинације на сваку руку и либералне, и националне, и либерално-демократске и демократско-националне, једном речју што год желе, Dr. Воја ће им у рецепту „преписати“, само штета да се ипак не могу у част *изборне победе* веселити, јер знамо како им је око срца хладно.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Политични успех једнога Србина.

Готово нечујно провукла се кроз београдску и у опште кроз српску штампу вест, да је др. Светислав Шумановић, подбан Хрватске и Славоније (положај који је скопчан са положајем министра унутр. дела), пао са тога положаја. Нико није на ту важну политичку ствар ни обраћао пажњу, ма да је то један симптом од врло великог значаја у питању о заједници Хрвата и Срба. Вредно је видети какве разлоге за његов пад наводе хрватски и српски листови, од којих ни једни нису наклоњени Шумановићу, први за то што је Србин а други за то што је члан српског клуба односно владиновац.

„Хрватски листови са „Хрватским Правом“ на челу тврде, да је Шумановић пао за то, што је и сувише био Србин, и као такав јако протежирао српске ствари. „Хрватско Право“ по своме обичају иде и даље, па га просто оптужује да је био издајник земље: „Под његовом владавином — вели тај чивутски лист Јозефа Франка — дигло се Српство у Хрватској до такове висине како никад прије. Већ се под његовом владом Српство на штету Хрватства размилило тако, да су већ госпође високих чиновника на господских саорејах радовале се распаду монархије, што ће Хрватску бацити у крило Србије и тако јој дати „народну династију“.

Српски листови „Застава“ и „Србобран“, падајући у другу крајност, споре Шумановићу сваки рад за српске оправдане жеље, доказујући да је према Хрватима био веома попустљив на штету Српства. Као год што је лажно оно што је „Хрватско Право“ изнело против Шумановића исто је тако нетачно оно што поменути српски листови тврде. Шумановић је много што шта учинио за српску ствар у Хрватској, што је и сада већ од велике користи, али разуме се није учинио оно што ти листови захтевају, не водећи рачуна о томе, да је много лакше тражити но давати — нарочито кад је у питању Српство у Хрватској. Какав је Шумановић иначе био као министар најбоље казује признање „Заставе“ која вели: „Шумановић је попустио од досадање владине строгости и на скоро је земљу умирио. Празне благајне напунио је, чиновнички апарат није застао и нестала беше узрујаност а повратила се и учврстила нада. Наскоро се финанцијална нагода склопила, влада добила три милиуна круна, вратила дуг; чиновници добили повишицу само што ова није праведна.

Др. Шумановић сад је хтео неким начином да измири владу с народом, јер знате свака влада у Загребу мора бити у противности с народом. Ето вам Куенове владе за двадесет година док на послетку није избило незадовољство у народу онако крваво, и велика је срећа што је Хедервари онако отишао, иначе би било несреће страшне и ужасне. То је хтео Шумановић да изглади, те да поврати народу све оно, што му је Куен одузео, али није могао све од једанпут. Мислио је, прво треба што је најважније, али одмах наиђе на оно чега се бојао прије него што се тога мјеста примио. Он није могао допустити да се избори за сабор (који ће се најдуже за месец дана одредити), изведу онако, како се то од њега тражило, јер би онда сва мржња народа и српског и хрватског на њега пала још горе, него што је прије на Куена“.

Ми у Србији већ 30 година тражимо министра за кога би се могло рећи ово што „Застава“ вели за Шумановића, па не можемо да га нађемо, а у Хрватској није с њим нико задовољан и он мора да падне. Чудни политичари!

О РАТУ

—:—

О примирју.

Дописник једног енглеског листа у Њујорку, интервјувисао је ово дана јапанског изасланика за преговоре о миру, Сато-а, и том приликом је Сато између осталог рекао, да је Јапан готов да закључи примирје, али тек по проучењу акредитивних писама пуномоћника за мир, што је свакако први задатак пуномоћника обеју страна. Он држи, да ће се после формалног почетка преговора између пуномоћних, моћи закључити примирје.

Сато вели даље, да су изасланици опуномоћени да приме сваки предлог и да у име владе раде, али, разуме се само по себи, да све што они потпишу подлеже одобрењу царевом.

Али, кад се узме у обзир одушевљене које влада код обеју страна за даље вођење рата, изгледа да ће се тешко успети да се закључи примирје. То одушевљење, нарочито пак код Руса, види се из овог случаја: Један комитет московских грађана, послао је општинском саветнику једну молбу, у којој га моли да он пошље Лињевићу један телеграм, у коме он изражава убеђење, да ће руска војска најзад однети победу над Јапанцима. У Јапану опет, влада велика радост о успеху експедиције на Сахалин, као и о искрцавању трупа и одузимању куле Светлиље у Кастријском затону, тим више, што је то први пут, што су јапанске трупе ступиле на руско земљиште.

РЕЗУЛТАТ НАКНАДНИХ ИЗБОРА У ВАРОШИМА

—:—

Ваљево. (Свега гласача 1011.; гласало 739 није гласало 272). Добили гласова:

Миленко Драшковић самост. 339. Светозар Поповић фузионаш 388.; Сретен Ђурић либерал 4.; Драг. Атанацковић напредњак 4.; Коста Мариновић занат. 4.; — Изабран Светозар Поповић фузионаш.

Зајечар. (Свега гласача 1350.; гласало 769, није гласало 581). Добили гласова:

Милутин Станојевић самост. 407.; Јеремија Савић фузион. 183.; Јован Станојевић либерал 179. — Изабран Милутин Станојевић самосталац.

Лесковац. (Свега гласача 1787; гласало 967., није гласало 820). Добили гласова: Мих. Бабамилкић фузион. 406., Василије Ристић самост. 25.; Сотир Аранђеловић 11; Таса Петковић либер. 216.; Петар Тасић социјалиста 309. — Изабран Мих. Бабамилкић фузионаш.

Параћин. (Било гласача 863., гласало 732., није гласало 131). Добили гласова: Милан Марковић либерал 286.; Вучета Стојадиновић фуз. 369.; Павле Марјановић самостал. 30.; Лазар Симић либ. 3.; Богољуб С. Јовановић 44. — Изабран Вучета Стојадиновић фузионаш.

Смедерево. (Било гласача 947; гласало 650; није гласало 252.) Јоца Нешић самос. 248; Жив. Тајсић фуз. 107; Алекса Нинић либерал 254; Милан Нешковић напредњак 24; Никола Величковић социал. 17. — Изабран Алекса Нинић либерал.

Шабац. (Било гласача 1599; гласало 1034; није гласало 565). Стеван Паунковић фузионаш 484; Воја Вељковић либерал 420; Добривоје Мијатовић самост. 3; Свет. Самуровић напредњак 6; Никола Величковић социјалиста 106; Неша Малевић сељ. слога 15; Свет. Петровић занатлија ни један. Изабран Стеван Паунковић фузионаш.

Неготин. Изабран Димитрије Машић националац.

Алексинац. Изабран Благоје Илић, самосталац.

Књажевац. Изабран Михаило М. Јаношевић, самосталац.

Ужице. Изабран Малиша Атанацковић, фузионаш.

Прокупље. Избор одређен за 24. Јули(?!)

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

Посетио Београд. Прекјуче, у недељу, посетио је нашу престоницу г. Др. Мих. Полит-Десанчић, адвокат из Новога Сада, директор „Браника“, и један од најистакнутијих првака међу оностраним Србима. Г. Полит је нарочито желео да види место на коме је био стари двор, чије је рушење дошло да притврди уверење код света да је 29. Мај заиста револуција а не обични комплот: само се у револуцијима, а не и у комплотима, руше дворови. Истина мајски људи то нису урадили оне ноћи када су испунили први услов „револуције:“ поубијали, као државни чиновници (официри) и помоћу државнога апарата (војске), своје противнике у њиховим домовима. Али, када искрну питање: да ли је 29. Мај револуција или ађутантска завера, онда мајевцима би дат овакав савет: пошто, у вашем патриотском делу, недостаје једно од главних обележја револуција:, *рушење двора*, то му накнадно додајте оно што му фали. И би порушен двор, и мајевци се умирише. Сад је јасно да је „догађај од 29. маја“ револуција, а револуција не потпада под кривични законик, који предвиђа и казни само комплот!

Г. Полит је видео како, на месту где је био двор, свира музика. Хришћански, музика на гробу! Ваљада имитација републиканске музике из Револуције која је, по париским улицама, интонирла: „An un sang umpusre abrenve nos sillons“.

Да ли су се Срби збиља већ порепубликанили?

Нису добили мандат. Изабрани посланици за округ моравски, са листе г. Симе Катића, нису добили посланички мандат и према томе неће учествовати при избору верификационог скупштинског одбора. на њихов избордао је своје примедбе председник главног бирачког одбора за округ моравски, г. Пера Велимировић пошто је саслушао председника и дежурног писара ћупријског првостепеног суда и то је саслушање ставио уз изборна акта.

Према томе верификациони одбор бираће у скупштини опозиција, јер ће самосталци без моравских посланика бити у мањини.

Траже индат. Љубо Вјетар и Јаша Продани су се јако збунили последњим резултатима на изборима и полетели су на све стране тражити индат. Зато су одмах позвали Милована Миловановића из Рима и Веснића из Париза.

Можете мислити до које је мере овој влади чапља мозак попила, кад она држи да ће је и ови људи сад помагати! Још који дан па ће се г. Вјетар и Пећић обратити г. Настасу Петровићу с молбом да „подржи њихов кабинет“.

Глупа погрешка. Последњих дана извршено је десет накнадних избора онако и у оном року како изборни закон прописује. Само се један једини бирачки одбор нашао који је ствар о накнадном избору у Прокупљу решио наопачки: он је одредио избор чак за 24 јули!!!

Та погрешка је дошла отуд, што је оне, који су о том решавали кад да буде накнадни избор?, мрзело било да прочитају цео изборни закон, него су само према чл. 84. тог закона решили, а заборавили на чл. 110.

Зато ће тај одбор и понети одговорност за рђаве последице од тог избора. Ми за сада нећемо говорити више док се избор не изврши, а после ћемо опширно изнети наше мишљење и тражити да се закону да задовољења.

Није им дивљак. Митар Мићић, искључени члан самосталне странке, кога је „Одјек“ анатемисао, како чујемо, не мисли се вратити у своје старо друштво, већ ће прићи старијим радикалима, којима је раније и припадао.

Сада га „Одјек“ не сматра више за дивљака, већ за најпитомијег човека на свету — али доцкан беше.

Нов члан. За члана Управе Града Београда, на место г. Милосава Петровића, биће постављен г. В. Максимовић, начелник Среза Пожаревачког.

Сезона штрајковања. Млинарски радници у свима београдским млиновима већ су објавили штрајк, јер им газде нису повисили наднице, тражили, нити смањили радно време са 1 сатом.

Бродарски радници прете штрајком, ако Бродарско Друштво не прими тарифу и укидање казне.

Нађене покрађене бугарске новчанице. Београдска полиција притворила је 5 лица — 3 женске и 2 човека — који су покушали да протуре међ свет бугарске оригиналне новчанице, али без потписа надлежних, које су покрађене на земунској жел. станици, приликом експедовања тих новчаница из Русије за Бугарску. У Земуну су се удружили неки несавесни жел. служитељи и из сваке масније пошиљке дизали по штогод; тако су и једно сандуче српских нових динара украли и поделили између себе, а сада ево где су и бугарске банкноте десетковали. Овога пута једина је по њих незгода била у томе, што банкноте нису биле снабдевене потписима надлежиих лица, и док су се они петљали око фалсификовања тих потписа, управник београдске полиције г. Рашковић открио им је траг и похватао их заједно са украденим новчаницама.

Од уапшених једна женска је из Земуна, а остала лица су одавде. Та земункиња је жена једнога бив. служитеља земунске жел. станице и она је држала код себе украдене новчанице, док су ово четворо из Београда радили на томе, како да се новчанице снабду потписима управника бугарске банке Карацејева и благаiника Урумова, те да се ни по чему не разликују од правих бугарских банкнота.

Преко једнога свога повереника г. Рашковић је ушао у траг овим украденим новчаницама и преко њега ступио у односе са том женом из Земуна, код које су банке биле. Чак је г. Рашковић израдио и клишета за потписе, и утиснуо их на банкноте, само да би тај повереник његов лакше уверио ту земункињу, како се лако потпис може да фалсификује.

Жена поверује и падне у замку. Ономад су два чиновника београдске полиције прешла у Земун и у присуству земунске полиције извршили претрес стана те земункиње, коју је полиција већ притворила у Београду пре неки дан, када је прешла у намери да новчанице протури.

У њеном стану наши су полицајци нашли 416 новчаница од по 20 леви у злату, и то сакривене под кофом од лајбштула. До сада је ухваћено до 500 комада тих новчаница, и то свака од 20 лева у злату, што представља вредност од 10 хиљада динара.

Према осталим саучесницима у овој крађи, који су махом железнички служитељи и финансиски стражари, водиће истрагу хрватска полиција.

Погибија арнаутских кријумчара. 11. ов. мес. око 8 сати у вече војници наше граничне трупе држали су заседу између наших караула „Хај Кобиле“ и „Мути Воде“ у срезу јабланичком. У то доба наиђу неки Арнаути, лопови, из Турске на за-

---

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

(НАСТАВАК) 69

„Одузели су вам дакле стални посао? упита Маргарета журећи се своме циљу.

„Да, мој је муж отпуштен“, потврди горко госпођа Ленц. „Отпуштен као надничар, зато што он као савестан уметник није давао радова у толикој мери, као млади и несавесни мазали“.

„Анице!“ прекиде је он с прекором.

„Да, драги Ернесте, шта ће бити ако ја не говорим?“ одговори она; са болним осмејком око усана. „Зар да у својим старим годинама престанем бити оно што сам увек била, бранилац мога и сувише скромног, доброг супруга?“

Он климаше седом главом. „Али, не смемо бити ни неблагодарни, драга жено“, рече он благо. „Истина, да за свој стални доходак за последње две године нисам давао одговарајући рад, и то због својих очију. Ја сам то и рекао, и молио, да ме плаћају на комад, али млади господар о томе неће ништа да чује. Па да, он има право располагања и ако је још непунолетан и тестаменат још није отворен, већ се то очекује кроз кратко време... На тај тестаменат надају се и многи радници напоље у Дамбаху, којима иде исто као и мени“.

Маргарита је знала, по казивању тетка Софије, да постоји чак и тестаменат, који ће се отворити кроз који дан; али тетка Софија је то само летимично поменула и она о томе није знала ништа опширније. То је рекла млада девојка на чудновато укочени поглед старчев. Она је томе давала врло малу важност, а још мање јој је падало на памет да ће последње жеље очеве можда ускратити мало Рајнхордову самовољу.

„Боже мој“, рече она, ако мислите да тестаменат може много што шта да измени.

„Измениће и мора много што шта изменити“, упаде јој у реч госпођа Ленц.

Маргарета устукну за тренутак, гледајући дирнута у још увек лепе плаве очи старичине — нека врста дивљег задовољства сијаше у тим очима. „Но, да,“ рече она за тим с прекором, „Нашта онда она суровост: пуштати дете, да по овој цичи пева пред кућама за хлеб?“

Госпођа Ленц устаде нагло. Била је саката у нози и могла је се само с муком кретати; али у том тренутку као да није осећала ни бол ни слабост. „Суровост? Како? Према нашем детету; нашем мезимчету? рече она као ван себе.

Стари сликар ухвати је нежно за руку. „Умири се, драга моја!“ рече јој он. „Нас двоје нисмо никада били грозни, је ли Анице? Ни према најмањем бићу, а најмање пак према нашем малишану... „Ви сте га чули кад пева? упита он обрнувши се Маргарети. „Јесам, пред нашом кућом, и срце ме заболело. Тако је ужасно хладно било — мислила сам да ће му се следити дах пред устима. Он ће назепсти“.

Стари Ленц климаше главом. „Малишан се сам научио на хладноћу. Ова соба је и сувише тескобна за његов глас, и, онда иде врло често, и пре но што ми то опазимо, горе на тавану и кроз тавански прозор пушта свој јасан глас.

Он је при последњим речима устао, овио руку жени својој око струка и нежно је привукао канабету. „Тако — стајање ти шкоди, срце моје. И ти не треба ни твога старца тако да плашиш својим узбуђењем, које ти увек шкоди!... Да, знате ли госпођице, такво једно женино срце је право чудо љубавне силе и љубавне способности“, рече он, Маргарети, заузевши опет своје место. Помислите она је пожртвовањем и преданошћу према деци потпуно истрошена, па онда дођоше унуци, и старамајка је опет она иста лавица, која је била и у младости“.

Маргарета помисли на стару госпођу са горњег спрата предње зграде, за коју су деца и унуци били само степенице, уз које се она хтела успети.

„Видите ли, ту поред топле пећи леже увек домаће ципеле, а на пећи увек топло пиће за нашег малог ђака“, продужи он. „А кад дође кући, увек је радосан; јер по његовом нахођењу има он сада огроман делокруг — он се стара за свога деду и своју бабу“. — Старац се смешио, и при томе је обрисао испод наочара једну сузу.

„Да, било је неколико фаталних, рђавих дана за нас, од како ми је млади господин отказао, отпоче он опет. „Били смо платили обућару и кројачу рачун за Макса, и прибавили мало угља, и једна сума на коју смо тачно увек могли рачунати, отпала је; и тад' дође једно вече, када смо стајали пред празном касом и нисмо знали од чега ћемо сутра скувати макар само једну супу... Хтео сам да идем и да продам неколико од наших сребрних кашичица, али ова женица“ — он показа са нежним погледом на своју супругу — „не даде ми.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

седу војника и сукобе се са војницима, којом је приликом један Арнаутин убијен на месту, а остали побегну на турску страну.

Код убијеног Арнаутина нађена је једна пушка мартинка и један џак турског кријумчареног дувана. Убијени Арнаутин предат је турском пограничном официру.

Удавио се у бунару. У сеоском бунару ср. темнићског окр. моравског, нађен је 16. ов. мес. мртав Светозар Јовановић, онд. Истрагом је утврђено да је Светозар у напитом стању био и да је ноћу, идући кући, упао у бунар и удавио се.

Брана у Београду. Како чујемо, Брана се са својим позориштем враћа у Београд на стално пребивање. У Београду ће Брана своју трупу из основа реорганисати, и канда је то почео са изменом назива своје трупе. Пошто сам програм његова репертоара, стоји потпуно у контрасту са орфеумским програмима, јер износи дела чувених светских писаца и гаји народну песму и шалу, то је назив томе позоришту, већ у унутрашњости Србије промењен са: „Весело позориште“ и тако ће и у Београду радити. У ствари ово и јесте позориште, а никако шантански орфеум.

Пензионисан. Г. Милосав Петровић, члан друге класе управе града Београда, старешина кварта Дорћолског, стављен је у пензију.

Ово је због његовог лабавог држања приликом штрајка електричних радника.

Приспео. Г. др. Милета Новаковић син г. Стојана Новаковића, приспео је синоћ из Париза.

Преминуо. Боривоје Маринковић, син Алексе Маринковића трговца из Крушевца, преминуо је 15. ов. мес. у 11 час. пре подне. Сарањен је сутра дан.

Угушен „Народни Лист“. Полиција је забранила штампарији Пере Талетова, да штампа „Народни Лист“, с претњом да ће у противном затворити штампарију, која је под стечајем.

Нађен убијен у воденици. 17. ов. мес. нађен је у својој воденици на Морави убијен Милан Николић, тежак из Лапова. Убијен је секиром.

Нађен леш. На обали реке Млаве нађен је леш Јоце Мирковића, колара из Дрмна, који се у Млави удавио још у новембру месецу прошле године.

Изборна литература. Готово по свима окрузима растурено је безброј апела на бираче, који су написани најразноврснијим тоном и најчудноватијим аргументацијама.

Само у нишком округу растурено је, кажу, на 50 разних листа, и то понајвише г. Генчићевих. Има људи, који су ревносно прибирали све те листе с намером да их сакупе у засебну књигу и сачувају за доцнија покољења, да не би остала слепа код очију.

Ми имамо неколико таквих листа, већином оне што су растуране по округу нишком. Готово све од реда написане су у облику дијалога, а разговор воде локалне политичке величине о благодетима свога програма и о ништавилу својих политичких противника. Тако, на пример, једна од тих листа носи наслов: „Ставра Бокор и Никола Узуновић — истинит случај“, а друга једна опет са оваквим насловом! „Мандт и папуча — разговор с духом.“

Најинтересантнији је, причају, плакат што су га самосталци растурили по тимочком округу. На једном аутографисаном парчету хартије ту се даје свакоме на знање, да је краљ довео самосталце на владу, јер је дознао да Пашић хоће да га протера. Такође је интересантан и онај телеграм из Турне Северине, што га је Бркић протурио, а у коме се јављало, да је у Мађарској буна, да је један мађарски ђенерал узео војску под своју управу и да је због тога у Србији г. Пашић дошао на владу.

Имаће свет свашта да чита из те изборне литературе.

Престала „Смелост“. „Смелост“ није изашла ни у суботу ни синоћ и, како смо извештени, неће у опште ни излазити.

Пажња читаоцима. Обраћамо пажњу читаоцима на Бертолдов оглас у данашњем броју „Правде“.

Др. Јован Ђурић, апотекар, јавља својим пријатељима, да ће ове године своју славу светог Илију прославити у Паризу у кругу своје породице.

Важне вести

„Ил' Вељковић да ти даје пара?“...

Свакоме, ко новине чита, познат је овај фамозни стих о Вељковићевом кавалерству. Он има репутацију да не даје ни Богу тамјана. Али нужда закон мења, и кад су Вељковићу дошле виле очима, он отвори кесу и — проспе је баш тамо где новац ништа не помаже. Воја је мислио да су Шапчани какви чампљузи, па ће им он импоновати са оних 500 дин. што се претргао, па их дао на школу.

Није доста за Шабац имати пара; сви су они старе газде и знају шта новац вреди, али они траже и што друго. Док су били у заблуди о Вељковићевој интелектуалној и моралној вредности, они су га и без просипања динара и без плаћених фијакера бирали, а сад га неће па ма све своје имање тамо страћио. Ал' то ни они, чова неће.

Тако је Воја Вељковић лично, политички у Шапцу сахрањен. Јер у Подрињу су оне гласове добили либерали, као што их је вазда тамо доста било.

Батлија

Министар је правде повукао ногу:
Да се сви грађани јавно тући могу.
И сад нема права нико да се вајка
Због толиких туча и беснога штрајка.

Два дедака

Полузванични самосталац а прећутни либерал Вељковић и пензионисани напредњак а пунокрвни самосталац Љубо Вјетар на накнадним изборима бацили су све четири у вис!

То се може назвати „успјехом:“ кад министар председник као шеф и владе и странке пропадне у своме родном мјесту. А од веље жалости његов најприснији пријатељ Војо одапне за њим!

Млади јакадемичар јод Ужица познати љубитељ „пребране шенице“, овог пута је само зграбио пуну шаку кукоља. Он свој пораз правда тиме прво: што није било у Ужицу доста вијакера да му возе бираче на гласање (И то је вакт! Ур.), а друго што у граду није смемо они потпуковник и бив. ађутант лијечити онако стомак, као што је то чинио по округу.

Било како му драго, тек је главно да су два прва носиоца данашње самосталске ситуације на изборима пропали.

Иначе су победили!

„Мемоари“.

У последње време француска је литература поплављена „мемоарима“ свакојаких „државника“, негдашњих министара и других политичких људи. Ево како о тим „мемоарима“, између осталога, згодно вели ономадашњи париски „Фигаро“:

„Библиографија мемоара ево прети да помете француску историју и да је замрачи. Изобиље ових противуречних тврђења може истина бити забавно за судију, али му уједно и смета, да о њима може свој суд дати. Јер како да погодиш ко од њих истину говори, пошто се сви заклињу да истину говоре? У ствари пак сви они лажу дрско и простодушно, а то нам се можда код њих баш највише и допада.

А најгори и најзабавнији су они пропали политичари, који нарочито хоће да оправдају своје злочине и будалаштине, и који, међу све самим кривцима, виде једино себе чисте и невине“. —

Шта ли би тек овај паметни Француз из „Фигара“ казао, кад би прочитао последње „мемоаре“ ове наше сојтарије Владана?!

Што су ти шпијуни.

„Одјек“ је канда уобразио да самосталцима за успешно управљање овом земљом, фали само умешност у шпијунисању, па је позвао све самосталце да се драговољно приме дужности шпијуна, те да самосталска влада има свој добровољачки кор шпијуна, као што поједине општине имају добровољне ватрогасце. Многи самосталци као да су се одазвали овом позиву, јер нам „Одјек“ већ саопштава повољне резултате од те своје нове установе. Ево једног примера:

У недељу је једно мало друштванце, састављено из господе: Павла Маринковића адв. и власника „Правде“, Јове Адамовића глав. уредника „Правде“, Пере В. Јовановића учитеља, Николе Марића апотекара и Милана Ђорђевића чиновника министар. финансија, направило излет до Обреновца. Већ сутра дан „Одјек“ је био у стању да реферише о овом излету својим читаоцима и да објави, да су речена господа били гости др. Мише Михајловића.

Зар то није приличан успех у шпијунажи? Не знамо само коме да припишемо тај успех, да л' г. Миловану Лазаревићу или брату г. министра финансија г. Пери Тунгузу.

...у чем није била

Ама шта се то раскакодакао тај шогор из пресбироа? Не може човек више да узме ни једне београдске новине у руке, а да не наиђе на какву његову исправку или изјаву. Изгледа да тај човек сваког дана до подне гради глупости а од подне се због њих извињава и тумачи их свету. Види ли то његов министар?

Из народа

Један потурчењак

Станичење, 14.

Решењем Држ. Савета бр. 3466 од 24. маја 1905. уништена је збор. одлука за избор председника овд. општине од дана 27. децембра 1904. год. зато, што је општински суд намерно и противно чл. 51. закона о општинама био одредио поновни избор после 14 дана по одржаном првом избору, у место у року од 5 до 10 дана, како то поменути члан закона о општинама прописује.

За ово некоректно дело од стране општинских часника поднесена је од стране овдашњих грађана тужба среској власти.

Данас пак, имао се одржати тај поновни избор председника општине, ну, одмах у самом почетку, изазвао је перед кмет Никола Ђорђевић тиме, што је изгурао из суднице све оне грађане — гласаче — који нису хтели да даду свој глас ономе, за кога је он желео и тако мисли тај Никола Ђорђевић и даље да кметује незаконито.

О овоме сукметици имало би се много што шта јавити: тај ти се више налази код казаница него у судници. Па док је још при свести може се и сносити, али кад изгуби памет од трешњеваче, он је толико бесан, да само тражи ма какав повод за кавгу и битку.

Ма да ми напредњаци имамо апсолутну већину у селу, што смо на прошлом избору доказали, па и на изборима за народне посланике, што може потврдити и председник бирачког одбора г. Радул Вељовић, чинов. желез. дирекције, опет ми морамо да трпимо самовољу нашег отпадника и бив. напредњака Николе, који је сада испао чистунац самосталски, који саме извршује наредбе онога циганина из Пирота, што га зову „Петљавина“.

Овде напомињем и то, да овај исти кмет труби пред збором, да ће избор на овакве начине да растура све донде, док људи сами не увиде, да морају по његовој вољи да раде, то јест самосталца изгласају.

Питамо, има ли власти и закона у овој земљи и за нас напредњаке?!

Изволите г. уредниче, ово неколико редака у хатар истине прибележити.

Младен Анђелковић
из села Станичења
(6. престав. листе напредњачке у Станичењу)

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Брана долази. Од одласка г. Бране из Београда пре 9 месеци, Београд је осећао да му фали забава, она забава коју је шест година ревносно пратио и која му је прешла у дневну потребу. Та се забава враћа Београду 20. јула ов. год. — долази г. Брана и даваће представе код „Такова“, на Теразијама. Његово „Весело Позориште“ унеће стару веселост у монотони Београдски живот. „Таково“ ће да оживи, као што је и пре живо било, док је у њему радио г. Брана. Гостионичар је увео невероватно јефтине цене јелу и пићу, да ће публика са потпуним задовољством проводити летње вечери у башти код „Такова“.

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

Две жртве свога пожртвовања.

Свештеник Пјер Диран, директор једног мушког пансионата у Шомону, и његов брат Шарл, водили су прошле недеље неколико ученика у другу једну општину. За време вожње на броду пало је једно дете својом непажњом у воду. Свештеник скочи одмах за њим у намери да га спасе, али буде дохваћен од точкова и удави се. Његов брат Шарл, видевши да му нема брата на површини воде, скочи и он да покуша да их спаса, али и њега дохвати точак и он се удави. Дете је најзад спашено.

ТЕЛЕГРАМИ

(18. јула.)

Гданско. Цар Виљем је отпутовао на „Хоенцолерну“ у Копенхаген.

Цариград. Сви службеници бугарског паробродског друштва су ухапшени; још није потврђен глас да је атентатор Бугарин.

Ђенерал Мустафа Нури паша постављен је за скадарског валију.

Петроград. Петроградска телеграфска агенција јавља, да је свештенство у једном округу оренбуршке губерније упутило цару депешу, у којој моли. да цар не закључи мир, сраман по Русију; на депеши је цар прибележио, да руски народ може бити уверен, да цар неће никад закључити постидан мир, недостојан велике Русије.

Ђенерал Мадем, помоћник шефа главног штаба жандармерије, постављен је за губернатора Москве.

Токио. Из Сахалинске војске јављају да су Јапанци 14. о. м. продужили наступање и енергично потисли Русе. Јапанска авангарда заузела је Дебринскоје, каваљерија је продужила наступање према Лоникову, друго одељење, што је пошло на исток, потукло је руску пешадију и артиљерију код Ведерниковског и почело да гони Русе.

Атина. Министар марине Бурурис наименован је за министра војног. Дељанис за министра марине.

ТОКИЈО. Рајтерова Агенција јавља, да су Јапанци 23 јула по нов. сузбили Русе у обласги Риковск на острву Сахалину, заузели су Риковск, после врло крваве уличне борбе. Затим су Јапанци јужно од Риковска срели 800 руских пешака и у току борбе пало је 200 Руса и 500 их је заробљено.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Изашло је дело

Грађанско бирачко право
или
нацрт државног склопа
од
Dr. Boj. B. Рашића

Ово дело из политичке и правно области намењено је да као потсетник послужи свима грађанима, који треба и желе да се ипознају са својим грађанским правима и политичким животом наше државе.

Књига износи 13½ табака велике осмине, и *цена је 1·20 динара.*

Може се добити у свима бољим књижарницама и код писца (Љубићска ул. бр. 15., Београд), који моли своје другове и пријатеље да се заузму за растурање ове књиге.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

18. Јула 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20.11	20·13	20·11
Аус. ф. (100 ф.) 5·30¾	210.62	211.71	212·6
Лутриски 2% лоз	112.—	114.—	111·—
Дувански лоз	22.—	21.50	21.50
Немач. марке 100 вл.			
„ за дец. и јан.			

Ердељске саламе

Свежег „Теј Бутера,“ „Ементалера сира са долине ементалске, Кладовског Ајвара, разних српских сирева и т. д, препоручује колонијално деликатесна радња

Душана Тодоровића

Краљ. Срп. Двор. Лиферант — Теразије

НЗ. Г.Г. Потрошачима из унутрашњости на захтев шаље уз доплату.

Обућа

од платна сопствена израда може да се добије у обућарској радњи код

„ВЕЛИКЕ ЧИЗМЕ“

Васина улица 11. Београд.

Женске ципеле по 3·— дин.

Мушке ципеле по 3·50 дин.

Антон Сабо

46 19—20 обућар

Доказано је!

Да су четке најбоље и најевтиније у стоваришту прве српске фабрике четака

М. Радивојевића

Краљ Миланова улица, Теразије, у кући Дом Анкера. — Београд.

Дођи пробај и увери се. 8—10

Сто кубних метара сувих липових дасака

разних димензија потребује:

Кр. Срп. Пов. Столар. Акц. Друштво

ПОНУДЕ ТРЕБА СЛАТИ ОДМАХ. — ЦЕНЕ ТРЕБА ОЗНАЧИТИ ФРАНКО **БЕОГРАД. ЗА ГОТОВО.**

5—10 **Управа.**

НОВО ТЕЛЕФОН БР. 934. **НОВО**

Електротехничка радња

Младена Васиљевића и друга код АМЕРИКАНЦА

студеничка улица бр. 35.

Снабдевена је свима потребним апаратима и проналасцима из области електротехнике као: *телефона, кућних телеграфа* (перофона, електр. звонцади и т. д.) *мотора, динамомашина, пумпи, громобрана, клозетни за водоводе, електр. вентилаторе и т. д.*

Инсталисање брзо и тачно а по цени која искључује сваку конкуренцију. Тачност посла, одличност материјала гарантујемо.

Поруџбине за унутрашњост извршујемо *одмах уз доплату.*

Инсталерима нашим муштеријама потписујемо планове бесплатно.

Молимо п. муштерије да нам изволе поклонити своју пажњу па ће се уверити како изредности материјала тако и тачној изради. Нарочито се препоручујемо п. грађанству у околини Грантовца и на врачарском крају.

С поштовањем

69 2—5 **МЛАДЕН ВАСИЉЕВИЋ и ДРУГ**

Ко има кућу на продају

у реону кварта теразијског, нека се обрати одмах посредничкој Банци. Кнез Михајлова улица бр. 31. Београд. 3—4

Ново-отворена Књижара

и трговина канцеларијског, писаћег и цртаћег материјала

Велизара М. Марковића

Теразије — Телефон бр. 615 — Београд

Препоручује свој велики избор канцеларијског, писаћег, цртаћег и школског материјала, коверата у боји и беле, картона за посетнице (визиткарте), позивнице и хартије са ковертима за верења, свадбе и забаве, хартије са ковертима у завојима и кутијама у боји и бели за писма, а нарочито са украшеним кутијама за поклоне.

Карте (Ansichtskarten) има највећи и најбогатији избор; нарочито се скреће пажња на карте платинотипија у црноме мат по 0·10 дин. и исте у боји и у врло лепој колорацији по 0·15 п. д. има такође и велики избор других карата мат и у боји (Лихдрук) по 0·05 дин. а на више јефтиније. Карте и албуми крунисања са 12 врло лепих слика, као и албум Београда са 20 слика, по врло јефтиној цени.

Фонографи

Грамофони

Фонографа и Грамофона има највећи избор и то из првих и најбољих фабрика, који су до данас најсавршенији и најбољи.

Ноте и валцне има такође врло велики избор, а нарочито српских.

Скреће се пажња да се сви поједини делови могу овде добити, а такође примају се на рад и све оправке које се одмах свршавају.

Цене су јефтине и без икакве конкуренције.

Препродавци и заступници за Београд и Србију траже се

Велики избор разне кожарије, као новчаника, портмонеа, табакера, портфеља за акта и менице, — путничке чантре и прибора за пут (гарнитуре), женске ручне торбе, и осталих ситница које се дају врло јефтино и без икакве конкуренције; — финога мириса, сапуна и сваковрсне парфимерије (W. Rieger) као и сву осталу књижарску робу.

НЗ. Нарочито се скреће пажња г.г. трговцима из унутрашњости, новчаним заводима, државним и приватним надлештвима да се сва роба даје са 20 од сто јефтиније од осталих. 7—10

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Планинског Сира (Качкаваља)

ДОБИЛА ЈЕ РАДЊА

Константина Д. Критића

Васина улица

и продаје од данас, од једне погаче па на више по **1 дин.** кило, како продавцима тако и раденичком сталежу.

Бр. 42, 23—25 **ТЕЛЕФОН БР. 475.**

„РУСКИ ЦАР“

У пивници „Руски Цар“ свира свако вече **чувена панчевачка капела маџарских свирача под управом свога капелника** АНТОНА МОЊА. Ова чувена свирачка трупа, која се рачуна међу прве мађарске капеле, обратила је већ на себе пажњу Београђана. **Програм је свако вече нов.**

Задруга за подизање зграда

Има на продају повише плацева, који се налазе у улицама: Кнез Милетиној, Добрињевој, Војводе Добрњца, Баштованској, Гундулићев Венац и т. д.

Сви су ови плацеви у старом варошком реону испод ботаничке баште „Јевремовац“.

Плацеви се продају за готов новац и могу се и отплаћивати по погодби.

Распоред плацева може се видети сваког дана у Задругиној канцеларији на Теразијама и пре и после подне.

66, 8—30

Бертолд јавља свом „драгом народу“, да је предузео кафанску радњу код „Трансвала“ (али не у Африци већ на друму топчидерском преко од зграде Народне Скупштине). Пошто српска влада нема ни једно надлештво да ми да по мојој молби (види бр. 127. „Правде“ о. г.) за државног кафеџију, а нисам у могућности за даље чекање, то молим све родољубе за посету у свако доба у мојој радњи „Трансвалу“: Да ли ћу ја са мојим „Трансвалом“ капитулирати и опет тражити за државног кафеџију — зависи од вас свију.

17. јула 1905. год.

Београд Слуга понизан

Драгољуб А. Аврамовић-„Бертолд“

каф. код „Трансвала“.

Највећи избор карата

Ansichts karten

добила је књижара

ВЕЛИЗАРА М. МАРКОВИЋА

Београд — Теразије

и продаје за сада најјефтиније, и то: платинотипија француска у боји по 0·15 д., исте у црноме мат по 0·10 д. — све друге карте лихтдрук у боји и мат црне по 0·05 п. д.

На више цене су још јефтиније.

9—10

Издаје се ПОД ЗАКУП од 1. новембра о. г. цео горњи спрат код ЗЛАТНОГ АНЂЕЛА у Чарапићевој улици. 68

Власник Павле Маринковић Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник Јован Адамовић Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“
Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 169. БЕОГРАД, СРЕДА 20. ЈУЛА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

НАШИМ СКУПЉАЧИМА И претплатницима

—:—

Ваша небрижљивост премашила је сваку меру. Лист примате, а претплату не шаљете, међутим нас кошта лист 80 дин. сваког дана. На тај се начин, како ви мислите да лист читате а да га не плаћате, не могу уређивати новине. Или ви одговарајте вашој дужности или ћемо ми обуставити лист.

Уредништво.

ЈЕДНА ПОРУКА

—:—

Од 10. Јула ов. год., када је поверење народа испослало четири најугледнија члана бивше напредне странке у Нар. Скупштину, почела се по бечким и пештанским листовима обраћати нарочита пажња политичком кретању чланова бив. напредне странке и с времена на време износити читави политички програми, овог или оног угледног представника бивше напредне странке, саопштавајући уз то и резултате некаквих конференција, преговора ит.д. и т. д. Међу овим тенденциозним и директно измишљеним извештајима, најглавнију је улогу играла вест: како ће представници напредне странке у Нар. Скупштини одмах захтевати решење питања о завереницима; како напредњаци тиме намеравају створити некакву велику кризу и како је то најглавнија тачка програмног рада напредњака у Нар. Скупштини.

Не сматрајући за потребно одговарати на такве провокаторске извештаје, који се намерно шаљу „Новој Сл. Преси“ и „Пестер Лојду“, не би ли ко од напредњака излетео и саопштио онима, којима је то потребно да знају, шта ће напредњаци радити и како ће се држати у питању о 29. Мају, ми указујемо на ову збиља интересантну и важну појаву, као на доказ од какве је политичке важности поновно ступање напредњака у политичку акцију. И ако се представници данашњег политичког режима свима силама труде, да се покажу равнодушни према начину којим је народ прихватио поновно ступање напредњака у политичку акцију; и ако се труде на све могуће начине, да растерају боре забринутости, које су им се сабрале на челу, кад су чули и видели како је народ прихватио кандидацију лица које је акциони одбор чланова бив. напредне странке одредио да на првом месту буду истакнути као представници програма напредне странке, ипак им то не полази за руком, и у колико они то више крију у толико се јаче њихова брига и страх од напредне странке испољава.

Идеје и политички назори, које су као приватне личности све до данас исповедали људи, који су 10. Јула постали представници народа и заступници програма бивше напредне странке у Нар. Преставништву, јесте оно од чега данашњи власници, — одговорни и неодговорни — највише стрепе. Видевши, да је бив. напредна странка на првом месту истакла као своје представнике оне људе који су сè до сада најјаче испољили као противници безвлашћа и распасаности, која је завладала после 29. Маја, а на првом месту као одсудни противници крвавог разрачунавања, они су запели из петиних жила да дознају јесу ли мишљења тих људи саставни део програма напредне странке и хоће ли ти људи, као представници напредне странке у Нар. Скупштини, на основу тих својих, досада личних мишљења, развијати програмни рад напредне странке. Како им то нико осим напредњака не може рећи, то су они нашли да је најзгодније средство, да се истина дозна, произвољно измишљање програмног рада представника напредне странке у Скупштини, рачунајући да ће се то са напредњачке стране званично или приватно или потврдити или оповрћи.

Увиђајући ову смицалицу, ми смо прве те провокаторске извештаје, протуране по страним листовима, остављали без коментара. Али, како се са тим није ни до данас стало, но се са том провокацијом и даље продужује, то сматрамо за дужност да изјавимо онима који се толико брину за рад представника напредне странке у Нар. Скупштини: да им је све то узалуд и да њихове провокаторске телеграме неће нико од стране напредњака ни демантовати ни потврђивати. Када се Нар. Скупштина састане и почне радити, онда ће се видети и чути шта напредњаци хоће и шта мисле.

Не трудите се, дакле, и не арчите државне паре на плаћање лажних телеграма и дописа.

ИЗБОРНА ПОБЕДА

(ГЛАС ИЗ УНУТРАШЊОСТИ)

—:—

Резултату прошлих избора могу се с правом обрадовати само напредњаци. За остале три странке: самосталце, фузионаше и либерале, може се с правом рећи, да су и сада онде, где су их оставили избори из 1903. год. с том разликом, што су самосталци и фузионаши изменјали број посланика — друге разлике апсолутно нема.

Док напредњаци, улазећи у садање изборе без организиране странке; без икакве заштите и наслона на власт, — знатно одскачу и по броју гласача и по броју посланика, дотле самосталци и фузионаши, у чијим је рукама и сила и власт, само чине трампу у бројевима и посланичким местима. Овакав резултат речито говори, да је народу све једно, а били на управи фузионаши а самосталци, али да почиње нагло увиђати, да су заиста напредњаци били једини, који су озбиљно не само радили, већ и много што шта урадили и да су само они, који могу нешто урадити.

Кад је овакав резултат у приликама, где су напредњаци остављени сами себи, а од противника и њихове власти још и на сваком месту потиснути, ја шта би било, кад би и они били тако сретни, да мало власти имају. На ово питање сваки ће наћи одговора у разлици садањих и ранијих гласача. Али, напредњаци то помоћу власти не траже. Они желе, да своја права легалним путем добијају, јер до својих права нису никад другим путем ни долазили. Све што напредњаци од својих противника — који су на власти — траже то је, да им са законом у руци даду сигурности, како би избегли бар у неколико оне честе насртаје на част, живот и имање од стране оних, који данас преставља ју силу и већину. То им је жеља и то толико траже, а на то ваљда имају права.

Напредњаци се могу поносити не само резултатом избора, већ још и изабратим посланицима, који су и чувени и познати са свога научничког и државничког гласа.

За остале, а нарочито самосталце, који имају највише посланика, може се рећи, да се немају с чиме похвалити, јер, после ових избора, неће опет моћи бити озбиљног и корисног рада. Ово већ и самосталци увиђају, па су у велико почели поговарати о некој новој од њихове стране омрзнутој и навиканој, али у овој прилици потребној, фузији. Она им дакле не фали, па била са Савом Грујићем или са Вељковићем. И тако ка ће као Бог. Он редом сваком по заслузи плаћа, а напредњаци ће у овој прилици да сејире и гледају то ново државничко груписање.

М.

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Ситуација у Угарској.

Московско „Руско Слово“ има један карактеристичан оригиналан допис из Беча, о ситуацији која је завладала у Угарској. У томе допису констатује се факт да у Угарској постоје данас две владе: једна коју је поставио краљ под председништвом барона Фејерварија, а друга која се сама саставила из средине парламента, и која се зове: комитет коалиционих странака. Тај је комитет, као што се зна, ових дана издао манифест на поједине муниципије и општине, у коме објашњава да Фејерваријева влада нема права да прибира порезу и да сазива регруте. У једној седници овога комитета посланик Хетвеш упозорио је на опасност која се може изродити, ако се влади не буде издавала пореза и регрути и да ће врло лако моћи букнути револуција. Кажу, да је тајни саветник гроф Евгеније Зичи на ову Хетвешову примедбу узвикнуо: Ми већ сада преживљујемо револуцију; и да су овом његовом узвику запљескали сви аристократски преставници народа, који су се јавно изјавили против бечког двора.

У најнезгоднијем положају налази се данас чиновништво аутономних установа, јер је запало између две ватре. Фејерваријева влада тражи од њега, да јој изда порез и остале државне приходе, а комитет коалиционе опозиције му то забрањује. Истина је, да се је један велики број општина и муниципија изјаснио против Фејерваријеве владе, али ће ипак за то огроман број чиновника страдати, то јест бити најурен из службе. За те најурене чиновнике дао је гроф Зичи милијон круна а барон Веселењи сто хиљада. Тим сумама моћи ће се издржати они чиновници који су отпуштени, док Фејерваријева влада не падне.

За расположење у маси карактеристичан је збор који је гроф Апоњи држао у Коморану. Говорећи о потреби, да се ова борба између опозиције и владе до краја издржи, те да народни суверенитет одржи победу, маса га је прекидала узвицима да они сви већ оштре косе. Апоњи, видећи, да је маса готова да приступи насиљу, морао их је ублажавати и доказивати им, да против Манлихерових пушака коса не помаже. Што се тиче војске, дописник руског листа уверава, да њезино расположење ни најмање не иде у прилог влади. Зна се, да су војници 62. и 82. регименте послали Кошуту петиције, у коима га уверавају, да неће никад и ни у ком случају употребити оружје против народа. Све су то симптоми који казују, да се у Угарској спремају врло важни догађаји.

Балкан

—:—

Бугари постају све живљи

Кретање бугарских чета постаје све живље. Из Џума Беле у сереском санџаку јављају, да су две бугарске чете од 400 људи прешле бугарску границу и да се сада налазе у родопским планинама. Војска је послата из Сереза у сусрет овим четама. Народ се толико заплашио од комита, да са свим вољно врши њихове захтеве, но има случајева, где се и код самих сељака показује воља за отпором. Тако су 200 турских сељака ишли у Дојран кајмакаму на жалбу и молили за дозволу да се могу бранити од Бугара.

Из Цариграда је препоручено да буду мирни.

—

Турци су задовољни, ако Бугари нису

„Кореспонденц-биро“ јавља из Цариграда: — У овдашњим заинтересованим круговима изазвала је оправдано чуђење софијска вест, да су маћедонски листови озлојеђени противу Аустро-Угарске и аустро-угарског жандармеријског капетана Урбана, што овај агитује међу Бугарима за прелаз унијатском католицизму, и што их убеђује, да је аустро-угарска окупација Маћедоније једино средство, да се оствари аутономија Маћедоније. Турски меродавни кругови чуде се тој вести тим више, што су уверени, да је рад аустро-угарских официра у маћедонској жандармерији потпуно коректан.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

Лепе наде. У пожаревачком „Грађанину“ изашла је изјава г. Саве Грујића*), у којој јавља својим бирачима, да је за сједињење радикалне странке и да ће својим посланичким положајем радити на том сједињењу.

Самосталци се надају, да ће им ова изјава и будуће држање г. Саве Грујића довести у њихов табор бар 15 посланика из старије групе.

---

*) О овој изјави г. ђенерала проговорићемо опширније. Ур.

Траже се савезници Шабачким либералима јављено је из Београда да су Самосталци понудили савез г. Стојану Рибарцу и да су му ставили на расположење два портфеља у идућем парламентарном кабинету. У исто време јављено је и то, да су сви изгледи да ће г. Рибарац пристати на ову комбинацију.

Дај Боже!

Званични деманти. Званични кругови уверавају, да је нетачна вест страних листова, да је између г. Васе Антонића, министра војног, и г. Стојана Протића, министра на расположењу, било несугласице и свађе. Односи између њих нису ни најмање помућени.

Не разумемо од куд сад наједаред „званични кругови“ да демантују нешто што се десило у уредништву „Самоуправе“. Мањ ако ти „званични кругови“ нису оличени у самом г. Антонићу. Ако је то и ако он сам сматра да односи нису помућени, онда немамо разлога сумњати у истинитост овога деманти-а.

Нота великих сила. „Кореспонденцбиро“ јавља из Цариграда: — Ових дана предаће се Порти једна нота посланика свију сила, којом ће одлучно захтевати, да се прими предлог о контроли у Маћедонској финансијској реформи.

Престао штрајк. Већина радника из електричне фабрике, који су штрајковали, вратили су се у фабрику на посао, не стављајући никакве нарочите услове. Безимено друштво и поред тога можда ће усвојити неке радничке захтеве, само док чује мишљење оних из Брисла.

Од заробљеника — љути четовођа. Из Битоља јављају, да је Филип Уилс, онај Енглез, за кога су негда листови донели да су га бугарске комите заробили, док су неки говорили да се сам дао заробити, како би дошао до пара, — да је, дакле, тај исти Енглез образовао сада једну грчку чету, те је тако од оплакиванога заробљеника постао љути четовођа.

Његова чета крстари око Охрида.

Једна оптужба. Управник Државних Монопола, Раша Милошевић, публиковао је у владином органу под својим пуним потписом ову оптужбу против директора фабрике дувана:

„...*До сада су, преко прописних месечних следовања, издаване фабричком особљу сваки дан знатне количине дувана и цигарета на ненадлежан и недозвољен начин, па је на такав исти начин и сам директор фабрике, преко свога месечног следовања, изузимао скоро сваки дан огромне количине дуванских прерађевина, које је раздавао разним приватним лицима, а које представљају вредности од по неколико хиљада динара месечно. И само таквом расипању и упропашћивању државне имовине Монополска Управа била је принуђена да стане на пут и о томе је издала наредбу 6. овог месеца под МБр. 13248, а никако и о забрањивању пушења за време одмора*“.

Видећемо шта ће г. министар финансија предузети против овог расипања државне имовине.

Преминуо. У Крагујевцу преминуо је прошле недеље, 17. ов. мес., у 77 години свога живота тамошњи угледни трговац Милоје Петровић-Блазнавац, рођени брат пок. Миливоја Блазнавца некадањег министра војног и кнежевског намесника.

Покојник је оставио за собом два сина: Светозара економа у Блазнави и Тихомира коњичког мајора, и три кћери, од којих је једна удата за ђенерала Јов. Мишковића, друга за пуковника Јов. Брдарског, а трећа за пуковника Бож. Кретића.

Бог да прости чича Милоја.

Убиства у свађи. Ономад 18. ов. м. око 6 с. по подне Вукола Станић, ковач из Ужица, посвађао се са Јевремом Пуровићем, надничаром онд. и у свађи потегне пушку капислару на Јеврема и на место га убије. После извршеног убиства Вукола је побегао из Ужица.

Христа Т. Јовић, трг. из Власотинаца, приликом свађе са Драгутином Јанковићем, слугом воденичарским, ударио је Драгутина каменом у трбух и повредио му црева, од које је повреде Драгутин преко ноћ умро. Христа је у притвору и над њим је поведена истрага.

Једно питање. Многи трговци и људи који се интересују трговинским прометом, питају нас за што Царинска Управа не објављује више месечне извештаје о приходу и расходу појединих царинарница у Србији?

И нама је то непознато, те објављујемо ово питање у нади да ће нам сама Царинска Управа одговорити.

Самоубиство. Јован, син Томе Митровића из Белишева, ср. пољаничког округа врањског, 15. ов. мес. извршио је над собом самоубиство из пушке. Узрок непознат.

Нађен мртав. У шуми баботинској нађен је мртав Илија Лазић, из Баботинца. Илија је убијен секиром. Убице су непознате.

Исправка. У броју 163. „Правде“ од 13. овог месеца, оштампана је нотица у којој се јавља да су Арса Пилетић учитељ из Балајнице округа топличког и председник општине Балајничке, обадвојица либерали, убијени од непознатих зликоваца, у очи дана избора, и да се мисли да су убиство извршили њихови политички противници.

Ово је потпуна неистина, председник општине Балајиначке није убијен, но је и данас потпуно здрав и жив, и нико га није нападао ни у очи дана избора ни пре ни после тога, а он се зове Васиљко Стојановић.

Што се тиче Арсе Пилетића, учитеља, овако је у ствари. Он је одређен за председника бирачког одбора за избор народних посланика у општини Иван-Кулској среза косаничког, и у очи дана избора отишао је у Куршумлију. Пре тога имао је једну раницу на врату, и кад је дошао до Куршумлије од ове почео је отицати, пошто је рана посигурно загађена, и по савету лекара куршумлиског вратио се натраг у Прокупље, а одатле пренет у болницу, и после једног сахата умро је. Све ово утврдили су лекари у Прокупљу. Дакле и њега нико није нападао нити га убио.

Моли се уредништво „Правде“, да изволи ову исправку у свом листу оштампати.

Начелник среза
Ник. Милосављевић.

Одликовани бугарски делегати. Бугарски делегати за преговарање о трговинском уговору између Србије и Бугарске, г.г. Бојев и Германов одликовани су орденом Св. Саве, и то први II степеном, а другим III степеном истога ордена.

Удавили се. Светозар Суботић, из В. Моштанице, удавио се у Сави.

Алимпије Ђокић, из Трбушнице, купајући се у Дрини, удавио се.

Огромна проневера у Бугарској. У софијској земљоделској банци извршио је огромну проневеру главни благајник банчин, Евлогије Геров, шурак бившега бугарског министра Теодорова. Проневерена сума рачуна се на преко два милијона динара.

Геров је утекао из Софије, под изговором да иде на велосипедску утакмицу у Варну.

Удавио се војник. Божин Ј. Радојковић, војник II пеш. пука, који се налазио на осуству у свом селу Орашцу, среза заглавског, купајући се у Тимоку, удавио се.

Важне вести

—:—

Зорт!!

Јучерањи „Дневни Лист“ грдно је процвилео; чујте га:

„Последњи избори, ма како да су испали повољно по самосталне радикале, који су добили тридесет мандата више, ипак имају својих тамних страна. Благодарећи поцепаности радикалних бирача, либерали и напредњаци су отели извесан број мандата, које не би добили да су радикали имали заједничке листе. Ако су либерали, због своје поцепаности, изишли ослабљени из изборне борбе, изгубив два три мандата, једна опасна клика политичка дигла је главу. То су напредњаци. Место једнога, у прошлој Скупштини, сада ће их бити четворо, и међу њима Светомир Николајевић, Андра Ђорђевић и, веле, Павле Маринковић...“

„Њима се мора признати једна ствар да имају искрености, и да не крију ни ближе ни даље своје циљеве. Они се отворено истичу као осветитељи 29. маја и траже скучавање народних права, Горњи Дом, висок ценз, везану штампу, полицијске законе.

Реакција у Србији није више иза леђа забавне будале Саве Шибалића; она напушта Куртовићеву идеју „Сељачке Странке.“ Реакција се данас прикупља око старе напредњачке странке, она улази у скупштину. То су људи који неће устукнути ни пред каквим средствима, који ће тражити потпоре на све стране, и с поља и изнутра, и са њима ће се имати посла.“

Зорт, бре!

—

Како кад

Кад се тукли министари
Управник је ост'о стари.
Кад радничка уста клика
Тад смењују управника!
Наравоученије:
Двоје кад се туку
Важе за поуку.
Многи кад се туку
То спада у — бруку!

—

Штрајк електрике.

Штрајк радника електричне фабрике званично још траје, али поједине групе штрајкача враћају се на рад у фабрику и очекују мирне душе, да им добра воља директорова повиси наднице. Пре три дана јавило се на посао њих 42, а ономад 30 штрајкаша.

Трамваји и електрика сигурно су се усмилили због оно ресто штрајкача, те док они не дођу неће ни електрика да засија својом старом „снагом“ нити трамваји хоће да „лете“ као негда.

Чешће још настане тотално помрачење електричне светлости, а већ трамвај гура „к'о тараба уз шебек“ — што рекао чича Илија. Али — Београђани су стрпљиви поданици, те ревносно чекају у том случају струју и ни један не тражи паре натраг.

Ко веле: боље се возити и на претрг, него никако.

—

Љубитељ наводница

Наш седи ђенерал г. Сава Грујић особити је љубитељ наводница. Сад кад су краљ Александар и краљица Драга мртви, он пише у органу самосталаца о краљевском браку као о срећном под наводницама, а пре четири године — дакле онда када је тај краљевски пар владао овом земљом и седи ђенерал тај, под

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

(НАСТАВАК) 70

Она је узела неке своје ручне радове, које је са својим вештим рукама у слободним часовима израдила, и пође — ма како да јој је тешко било ићи — са Максом у варош по дућанима, и не само да је донела кући новца, већ и многе наруџбине... И сада ја матора будала, дозвољавам да ме рани она рука, на коју сам ја некада метуо веренички прстен са тврдим и непоколебивим убеђењем, да моја девојка мора поред мене да живи као принцеза. — Да, видите, то вам је сада уметнички живот и уметничко надање!“

„Ерносте!“ прекида га госпођа Ленц претећи му прстом. „Зар ти баш хоћеш да напричаш госпођици Лампрехт, да сам ја себи замишљала неки богаташки живот с тобом?... Не, госпођице, он само прича тако, та стара уметничка глава! Ја нисам имала никада талента за ленствовање, за то сам била увек и сувише хитра. Радити и помагати, то је био увек мој животни елеменат, а и Макс има у себи моје крви. „Стара-мајко“, рече он пошавши кући, „сутра идем међу ђаке. Господин Контор рекао ми је, да би му био потребан такав један младић са мојим гласом, за његов хор, и та деца добијају пуне џепове пара“. —

„Ми смо покушали да му избијемо из главе ту идеју“, упаде у реч господин Ленц, „али он није хтео да попусти, молио је, плакао, ласкао, и најзад је моја жена једва пристала“. —

„Али не за љубав добити!“ прекиде га она протествујући. „За Бога не мислите то! То неколико гроша леже недирнути у примању; њих ћемо сачувати као успомену на оно доба када је горко „мораш“ натерало малишану помисао у главу; да за хлеб пева пред кућама“. „Анице!“ прекори је стари Ленц озбиљно.

Она отегну усне и гледаше кроз прозор пред собом. У целом њеном бићу било је нечега што је жудело за осветом. „Са дететом се доста рђаво поступало у великој гордој кући, од како је дошло у немачку отаџбину,“ рече она кроз зубе. „Шљунак је био и сувише груб за његове нежне ноге и баштенски сто био би обесвећен његовим књигама и његовим ручицама. И да га онако одгурну од сандука „горе у великом салону..“ Она ућута и преклопи очи рукама.

„Мој брат је болестан и зато није ничији пријатељ; с њиме не би требали да будете тако строги, и други пате од његове строгости,“ тешила је Маргарета нежно. „Међутим ја знам да је мој отац јако волео нашега Макса, као и сви у нашој кући. Ја знам, да је он хтео да се брине за његову будућност, и из тога разлога ја сам и дошла...

И њега би као и мене јамачно било заболело да је видео малога по овој цичи пред вратима, и с тога бих вас молила да малишану одузмете дату дозволу од данас, и да ми учините ту љубав — „Она завуче, поцрвеневши, руку у џеп.

„Не, никаку милостињу!“ узвикну госпођа Ленц љутито и ухвати Маргарету за руку. „Нећу милостињу!“ понови она блажије, кад је Маргарета извукла празну руку из џепа. „Ја осећам и знам да ви добро мислите. Ви сте из малена имали племенито срце. Нико то не зна боље од мене — вама се не може ништа пребацити!... Али, оставите нам и то мало поноса, да се можемо похвалити да смо сами одолели заданом нам удару... видите ли,“ — она показа на једну корпу, која је стајала поред прозора и била до ивица пуна разних везова и других женских ручних радова — а то је све готов рад! за сада нећемо бити у оскудици, а доцније ће сам Бог помоћи!... Макс неће више певати на улици, ја вам то обећавам! Он ће наравно против тога кукати, али најзад мора ће пристати на то.“

Маргарета узе десницу старе жене у своје руке и стеже је. „Ја вас разумем и нећу више тако глупо упадати у кућу“, рече она са летимичним осмехом. „Али ћете ми сигурно дозволити да малишана и даље као и досада волим и да обраћам пажњу на ток његовог живота“.

„Ко зна, госпођице — прилике врло често сасвим промене и најчвршће погледе — ко зна како ћете ви о томе мислити после четири недеље!“ одговори госпођа Ленц са нагласком. „Никако другчије но како данас мисли. Ја бих се кладио у моју матору главу!“ рече старац ентузијастички. „Ја сам малу Грету посматрао при њеном кретању и раду када се још играла у дворишту. Потребна је ужасно јака сестринска љубав и пожртвовање, да се буде увек стрпељиво коњче једног размаженог болешљивог и разузданог брата, и да се пусти без отпора туђи и мучити од њега. Ја сам видео, како је то добро дете јурило у кујну и од пакосне Барбе, која је увек на то гунђала, отимала хлеба и масла и давала просјацима... Кад бих почео да бројим све добре и племените стране тога доброг срца, не бих никада био готов.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

његовим наводницама, срећни брак као ретко ко искористио — он је писао чланке, у којима је помињао самосталне радикале под наводницама. Шта ћете, изгледа да су му наводнице „страс.“

Из народа

—:—

Пањић у очајању

15. јула 1905 год. Шабац.

Сиромах Пањић! Толике његове наде! Брука! Наговорен од Камењара а „честитога“ Ранковића и „чистога“ Шверцера Ђоке,“ који се сад спрема на самоубиство, — потрошио и „црно“ испод нокта и — ништа! Остаде, што веле његови бирачи, „у бубњу.“ Брука, по сто пута брука! Толика његова причања, хваљења, па боме је и претио већ некима, а већ жену је сваки дан ословљавао: „госпођо посланиковице“ — и ничево! Опет му оте мандат онај проклети Бошњак Шкорић! Страшно!.

Најпосле и да прежали и сав труд, и сво оно тумарање по ситним кафаницама и све оно силно лонцање, али га је сад снашла једна непредвиђена опасност и невидовна пропаст — резултат његове агитације и средства употребљеног у њој!..

Сад већ и шабачки гамени знају, да су Пањићу главно агитационо средство били — томпуси. За то су га и прозвали „Лука Томпус.“ Они који не знају за тај његов надимак зову га: „Лука Брука,“ или „Лука Мука“ — како се коме допада. Али су гамени духовитији, и остаће му на „віеки вјеков“ Лука Томпус!..:

Еле, он је у агитацији, у место ракије и еванђеља, употребио модерно средство, — цигаретле! Али, како би требало сав капитал уложити у једно сумњиво предузеће, он се, као права Мука, досетио јаду. Нема он рачуна да даје „специјалитете“, као г. вођа, него набави два сандука од шећера све самих — томпуса. А да се не би они трошили брзо, он их прво провуче кроз једну апотекарску смесу, па их онда спакује и зађе од села до села. Свуда дели сељацима томпусе, а ови раздрагани овим „деликатесом“, с радошћу примише његов предлог:

— Кад пођеш на гласање, припали овај томпус, па ћеш бити на чисто у коју ћеш кутију спустити куглицу!...

Али где је срећа, ту и несреће има. Сељаци дочепали томпусе, цимали, цимали, на сваком томпусу по пет њих се изређали и, најпосле, сваки последњи у очајању ударио би томпусом о утрину! Скандал: сви сељаци закрвавили очима, па, опијени, падају, као ударени од сунчанице. Већина се искилавила сисајући томпусе, а велики је број добио заушњаке као хлебове од двaес пара!

Пањићевом ужасу и очајању не беше краја, кад му ономад пред апотеку стадоше неки пет шест кола пуних „лежећих“ сељака као сардине. Сви гракнуше на Пањића:

— Овамо лека, бре! Надусмо се као утопљеници! Лека, или гинеш! Ти нас потрова оним твојим швапским чудом! Циганима си требао то да носиш, а не нама, који смо научили завијати у папир!...

За мало, па се искупи читава поворка кола.

Лука Томпус нађе се на белају. Видео је да ће доћи до густога! Кидну на задња врата, па право Камењару.

— Помагај, Ђоко, погибох на правди Бога! Ко ће све излечити овај свет, зар сам се мало истрошио са оним пашим заватинаром!?

И Лука Томпус, по савету Камењарову, кидну у Београд...

Сељаци одоше у болницу, али се спремају да подигну кривичне тужбе за тешку телесну повреду — нарочито они искилављени!...

Шапчанин.

Господину

Ђоки Б. Несторовићу

Београд.

Господине,

У вашој исправци у броју 152. „Самоуправе“, ви сте признали, да сте ви у своме службеном раду учинили грубе погрешке, а не ја, јер сте ненадлежно упутили опт. Станка преком суду. Ово сам и ја тврдио у броју 150. истог листа.

У истој исправци ви сте казали, да сам ја опт. Станку подметнуо дело и тиме хтео, да „*упропастим једног невиног грађанина*“.

Пошто је ово клевета најниже врсте, ја вас позивам, да у року од 10. дана ове своје наводе јавно докажете, начином, који наш закон за пуноважан признаје, јер ако ово не учините, припишите себи све зле последице, које ће вас као клеветника снаћи.

Ви у исправци тврдите, да сам ја, својом одбраном, хтео, да се препоручим старијим радикалима. Овако може да пише само, или безобразан и пуст, или савршено луд човек. Зашто ја да се коме препоручујем? Зар зато, што сам, користећи се законом о штампи, послао „Самоуправи“, на ваш глуп напад свој одговор и што је она, хвала јој, моју одбрану штампала.

Само човек вашег калибра научио је да пузи. Пузећи под режимом госп. др. Владана, били сте председник суда. Пузећи, под режимом госп. Алексе Јовановића, скочили сте у Апелацију, и благодарећи „*милосрђу*“ бив. министра правде, господ. Николе Николића, ви сте, као *черст радикал и идеалиста*, попели се на садањи положај, са кога ћете при првом пречишћавању судова слетети доле, ако вам се као „*идеалном*“ човеку још не прохте, да заузмете непопуњени положај министра правде, те да са вашим „*правним знањем*“, усрећите судску струку.

У вашој исправци, ви се називате, ослободиоцем опт. Станка. По коме праву то? Зар ви не знате, да је суд ослободио Станка, а не ви, и да се у Ђоки Б. Несторовићу не оличава суд, већ у судском колегијуму. Зар ово није доказ, да сте ви један неурачунљив човек и да нити знате шта пишете а још мање да мислите.

Лепо наш народ вели: „не пада снег, да помори свет, већ да свака зверка траг покаже“. Боље би било да сте ћутали, него што својим глупим писањем омаловажавате положај на који вас је довела не научна спрема, већ партијска протекција.

Ово вам је за сада мој одговор. Ускоро биће и више.

14. јула 1905. год.
Неготин.

Благоје Р. Кулић
начелник срески у пенсији, у Неготину живећи.

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

—:—

Често буде узет онај који је намеравао да узме.

Као и сви остали смртни тако и кесароши нису увек сретне руке.

Прекјуче по подне прошао је Н. Потије, секретар полицијског комесаријата париског кварта Св. Винцента, поред источне железничке станице, кад га заустави један човек, понудивши му, мислећи да је странац, да му покаже варош. Стари полицајац је одмах „намирисао“ намеру тога „цицерона“ и пристао на његову понуду. Шетајући се тако по пространом Паризу, Потије је пустио свога „цицерона“ да му на амерички начин украде новчаник. После једно четврт сата ухвати се он за џеп, бајаги у намери да извади свој новчаник и рече:

— Гле, ја сам оставио свој новац у хотелу, него, ако хоћете, ходите са мном у мој хотел.“

Овај врло радо пристане на тај предлог, надајући се при том да ће му и у хотелу испасти за руком да се дохвати каквог масног залогаја. Кад су тако дошли до пред један комесаријат Потије га нагло увуче унутра и рече му: „Ово је мој хотел и ту можете за подуже време џабе да станујете“.

„Цицерон“ је испочетка почео да протествује, али се одмах за тим предао својој судбини, видевши с киме има посла, признавши да је тога дана дошао из Брисела, у намери да неколицини „олакша кесу“, али ту му не упали кец.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

—:—

Нова опера.

Г. Брана је умољен, од учитеља музике г. Мормана, да напише по извесној идеји либрето за једну оперу, у једноме чину, из српског живота. Он се одазвао молби и либрето је готов, под насловом: „*После рата*“. Г. Морман ће узети у рад овај либрето, али не би рђаво било, кад би се још ко од наших композиста обратио г. Брани, за тај либрето па ко га боље компонује, ономе — слава.

Слобода

—:—

Да ли сам своју слободу скупо или јефтино продао; да ли служим доброг или рђавог господара — слободу сам и у једном и другом случају јефтино дао и *служим* па ма коме да служим.

Берне.

ТЕЛЕГРАМИ

—:—

(19. јула.)

Софија. Вест „Н. Сл. Пресе“, коју су донели и други страни листови, да је порта упутила бугарској влади ноту, која и чини њу одговорном за атентат на султана, потпуно је неистинита.

Петроград. Избор лица, што ће учествовати под царевим председништвом у већу за дефинитивну стилизацију закона о Государственој Думи, јасно сведочи да је влада решена, да режиму будућности да обележје апсолутистичко-прогресистичко; тај режим ће се ослањати на народно представништво, које ће имати само саветодавни глас. Апстрактна претераност радикално-демократског доктринарства, што су испољили већином представници земстава и великих градова, њихово непротествовање против политичких убијства у име социјалиста револуционара, пробудили су конзервативан инстинкт великих и имућнијих друштвених слојева, који су у великом броју решили да потпомажу владу. Један део земстава и градских представништава већ је схватио важност појачања владе и у свом делокругу пропагира опортунизам, који ће се показати у том, да се усвоји саветна Дума, и да се учествује у изборима њених чланова. Такав је општи положај у очи публиковања манифеста о Государственој Думи.

Петроград. Ђенерал Лињевић јавља 16. о. м., да је руска војска заузела Хајлунчен. Једно одељење, које је пошло на кланац Вонгулин, заузело је село Ердагу; после боја с Хунхузима, 13. о. м. одељење је продужило наступање, борећи се с јапанским предстражама, напало је и на јуриш освојило јапанску позицију западно од села Малугона. Јапанци су се повукли са великим губитцима.

Копенхаген. Цар Виљем стигао је амо; дочекали су га краљ и адмирал принц Валдемар. У вече је био ручак у дворцу Беренсторфу. Наздрављали су краљ и цар.

Цетиње. Божо Петровић, председник сената, отпутовао је да се састане са косовским валијом у Беранима. Они ће иследити узроке сукоба на граници и проучити потребне мере.

ПОДЛИСТАК

НАШИ НА СТРАНИ

Н. А. Лејкина

— Пиј ту па ћути. Ми смо и пошли на страну да нас опљачкају.

— Слуга је само стајао и осмејкивао се глупо.

Voulez-vous enkore quelque chose, Monsieur? запита он најпосле, спремен на полазак.

— Кад Никола Ивановић чу већ „анкор“ — збеси се:

— Како анкор?! Како анкор?!.. Донео си нам читаве ведрице и још питаш да ли би донео анкор! Хтео би ваљад да нам свезеш петачку кафе, шта ли? Иди, иди с милим Богом!.. Гле како су облапорни на новац? Анкор! Право је казао нама онај трговац на келнској станици, да они по седам кожа скидају!.. говорио је Никола Ивановић жени.

На све то разлагање слуга се глупо смејао и најпосле рекао:

— J'aime la langue russe.. Oh, que j'aime quand on parle russ!

— Глаша, шта брбља овај? Шта би још хтео?

— Каже да му је много у вољи да слуша кад се говори руски, преведе Глафира Семјоновна па за тим рече слузи: — Алее.. але...

Овај само промени позитуру, али не оде.

— Votre nom, Monsieur, votre carte... реч он. — Il faut noter chez nous en das.

— Пита како се зовемо. А? Пасош? Одмах.., одговара Никола Ивановић и похита да га тражи.

—Oh, non, Monsieur.. Le passeport ce n'est pas nécessaire. Seulement votre nom, votre carte.

— Вели да не треба пасош. Моли само за твоју карту.

— Како не треба! Којешта!.. Нека узме све заједно. Требаће да се узме прибелешка у кварту. Јер ми нисмо дошли само на један дан. Ево пасоша.. рече Никола Ивановић и положи га на сто.

Слуга отклони пасош руком и једнако говораше да му пасош не треба, него само карта.

— Seulement une carte.. une carte de visite.. тумачи он.

— Подај ти њему своју физитну карту. Овде сигурне не записују путнике.

— Зар и то може бити? Где си ти чула, да човек може у туђе место да дође, а да га не запишу? Одкуда би они знали за нас? И шта би да смо ми са свим без пасоша?... Узимај тај пасош, море, подвикну Никола момку.

— Pas passeport.. Seulement la carte.. говораше слуга.

— Та шта га задржаваш! Подај му физит-карту. За што си их правио ако не зато да их коме дајеш?

Никола Ивановић слеже раменима и пружи карту. Слуга оде.

— Знаш ли шта мислим ја, Глаша? запита Никола Ивановић кад слуга оде. — Ја мислим да ту мора бити неки ђаво. Ко је видео да се у гостионицама пасош не узима!

— Какав би ђаво могао бити?

— Ево какав. Могу они да нам дигну наше ствари, наш пртљаг. Ми ћемо куд било изаћи из собе, ствари ће нам ту остати, па кад се вратимо, они ће нам рећи: ви се нисте записали у нашој гостионици, нити ми знамо да сте овде долазили, према томе, какве ствари тражите сад од нас?

— Бог с тобом, човече! Немој којешта да измишљаш.

— А зашто да нам не узму пасош? Пасош се у гостионицама узима пре свега. Не, не, ја ћу да предам пасош газдарици, ма како то било. Кад се пасош потпише, онда смо и ми и они спокојни... Ако га не приме, можемо се одмах жалити полицији... За време овога разговора Глафира се већ напила кафе и пресвукла,

— Чујеш, Глаша! Обуци што имаш најбоље од одела, говорио је Никола Ивановић жени. — Овде су ти, у Паризу, прве помодарке, прве кокете; одавде нам моде долазе, па не би требало брукати се. Јер ти не би ни мало пријатно било да те сматрају за неку куварицу. Пасош нам не узеше, значи, не знају да смо од трговачког реда. А држим, да су и куварице овде обучене по последњој моди.

— Да идемо у позориште, то би могло бити, али ми ћемо одавде на изложбу, примети Глафира Семјоновна.

— И на изложбама су даме раскошно одевене. То ти је изложба, није што друго. Него ти обуци ново свилено одело, кадифени огртач, велики шешир, и метни на се брилијантни брош и браслетне.

— А на шта то?

— Метни то на се, кад ти велим, немој да те држе за куварицу. Ово је помодарски град, откуда долазе сви накити, а ти би се обукла у некакве траље. Облачи све, што је најбоље. И што је главно — брилијанте. А бићеш и мирнија кад су брилијантни украси на теби. Овако, кад нам пасош нису узели, како би могла драгоцености оставити код куће? А знаш да имаш брилијантских ствари на четири хиљаде рубаља.

— Мањ због тога да их узмем...

— Узми, узми.. Не говорим ја на памет.

(наставиће се)

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

19. Јула 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20.13	20·13	20·12
Аусг. ф. (100 ф.) 5·30%	210.71	210.71	210·65
Лутрнски 2% лоз	112.—	110.—	109—
Дувански лоз	22.—	20.50	21.25
Немач. марке 100 зл.			
„ за дец. и јан.			

Ерделске саламе

Свежег „Теј Бутера," „Ементалера сира са долине ементалске, Кладовског Ајвара, разних српских сирева и т. д, препоручује колонијално деликатесна радња

Душана Тодоровића

Краљ. Срп. Двор. Лиферант — Теразије

НЗ. Г.Г. Потрошачима из унутрашњости на захтев шаље уз доплату.

Обућа

од платна сопствена израда може да се добије у обућарској радњи код

„ВЕЛИКЕ ЧИЗМЕ“

Васина улица 11. Београд.

Женске ципеле по 3·— дин.

Мушке ципеле по 3·50 дин.

Антон Сабо

46 20—20 обућар

Доказано је!

Да су четке најбоље и најевтиније у стоваришту прве српске фабрике четака

М. Радивојевића

Краљ Миланова улица, Теразије, у кући Дом Анкера. — Београд.

Дођи пробај и увери се. 9—10

Сто кубних метара сувих липових дасака

разних димензија потребује:

Кр. Срп. Пов. Столар. Акц. Друштво

ПОНУДЕ ТРЕБА СЛАТИ ОДМАХ. — ЦЕНЕ ТРЕБА ОЗНАЧИТИ ФРАНКО **БЕОГРАД. ЗА ГОТОВО.**

6—10

Управа.

НОВО ТЕЛЕФОН БР. 934. **НОВО**

Електротехничка радња

Младена Васиљевића и друга код АМЕРИКАНЦА

студеничка улица бр. 35.

Снабдевена је свима потребним апаратима и проналасцима из области електротехнике као: *телефона, кућних телеграфа* (перофона, електр. звонцади и т. д.) *мотора, динамомашина, пумпи, громобрана, клозетни за водоводе, електр. вентилаторе и т. д.*

Инсталисање брзо и тачно а по цени која искључује сваку конкуренцију. Тачност посла, одличност материјала гарантујемо.

Поруџбине за унутрашњост извршујемо *одмах уз доплату.*

Инсталерима нашим муштеријама потписујемо планове бесплатно.

Молимо п. муштерије да нам изволе поклонити своју пажњу па ће се уверити како изредности материјала тако и тачној изради. Нарочито се препоручујемо п. грађанству у околини Грантовца и на врачарском крају.

С поштовањем

69 3—5 **МЛАДЕН ВАСИЉЕВИЋ и ДРУГ**

Ко има кућу на продају

у реону кварта теразијског, нека се обрати одмах посредничкој Банци. Кнез Михајлова улица бр. 31. Београд. 4—4

Ново-отворена Књижара

и трговина канцеларијског, писаћег и цртаћег материјала

Велизара М. Марковића

Теразије — Телефон бр. 615 — Београд

Препоручује свој велики избор канцеларијског, писаћег, цртаћег и школског материјала, коверата у боји и беле, картона за посетнице (визиткарте), позивнице и хартије са ковертима за верења, свадбе и забаве, хартије са ковертима у завојима и кутијама у боји и бели за писма, а нарочито са украшеним кутијама за поклоне.

Карте (Ansichtskarten) има највећи и најбогатији избор; нарочито се скреће пажња на карте платинотипија у црноме мат по 0·10 дин. и исте у боји и у врло лепој колорацији по 0·15 п. д. има такође и велики избор других карата мат и у боји (Лихдрук) по 0·05 дин. а на више јефтиније. Карте и албуми крунисања са 12 врло лепих слика, као и албум Београда са 20 слика, по врло јефтиној цени.

Фонографи

Грамофони

Фонографа и Грамофона има највећи избор и то из првих и најбољих фабрика, који су до данас најсавршенији и најбољи.

Ноте и валцне има такође врло велики избор, а нарочито српских.

Скреће се пажња да се сви појединн делови могу овде добити, а такође примају се на рад и све оправке које се одмах свршавају.

Цене су јефтине и без икакве конкуренције.

Препродавци и заступници за Београд и Србију траже се

Велики избор разне кожарије, као новчаника, портмонеа, табакера, портфеља за акта и менице, — путничке чантре и прибора за пут (гарнитуре), женске ручне торбе, и осталих ситница које се дају врло јефтино и без икакве конкуренције; — финога мириса, сапуна и сваковрсне парфимерије (W. Rieger) као и сву осталу књижарску робу.

НЗ. Нарочито се скреће пажња г.г. трговцима из унутрашњости, новчаним заводима, државним и приватним надлештвима да се сва роба даје са 20 од сто јефтиније од осталих. 8—10

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Планинског Сира (Качкаваља)

ДОБИЛА ЈЕ РАДЊА

Константина Д. Критића

Васина улица

и продаје од данас, од једне погаче па на више по **1 дин.** кило, како продавцима тако и раденичком сталежу.

Бр. 42, 24—25 **ТЕЛЕФОН БР. 475.**

У суботу, 23. јула, даваћу у глоговачкој цркви, у 10 часова пре подне, четрдесетодневни парастос моме непрежаљеном сину

† Јанку Веселиновићу

књижевнику

О овоме извештавам пријатеље и познанике.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Милош Веселиновић свештеник, с породицом.

Задруга за подизање зграда

Има на продају повише плацева, који се налазе у улицама: Кнез Милетиној, Дринчићевој, Војводе Добрњца, Баштованској, Гундулићев Венац и т. д.

Сви су ови плацеви у старом варошком реону испод ботаничке баште „Јевремовац“.

Плацеви се продају за готов новац и могу се и отплаћивати по погодби.

Распоред плацева може се видети сваког дана у Задругиној канцеларији на Теразијама и пре и после подне.

66, 9—30

Бертолд јавља свом „драгом народу“, да је предузео кафанску радњу код „Трансвала“ (али не у Африци већ на друму топчидерском преко од зграде Народне Скупштине). Пошто српска влада нема ни једно надлештво да ми да по мојој молби (види бр. 127. „Правде“ о. г.) за државног кафеџију, а нисам у могућности за даље чекање, то молим све родољубе за посету у свако доба у мојој радњи „Трансвалу“: Да ли ћу ја са мојим „Трансвалом“ капитулирати и опет тражити за државног кафеџију — зависи од вас свију.

17. јула 1905. год.

Београд Слуга понизан

Драгољуб А. Аврамовић-„Бертолд“

каф. код „Трансвала“.

Највећи избор карата

Ansichts karten

добила је књижара

ВЕЛИЗАРА М. МАРКОВИЋА

Београд — Теразије

и продаје за сада најјефтиније, и то: платинотипија француска у боји по 0·15 д., исте у црноме мат по 0·10 д. — све друге карте лихтдрук у боји и мат црне по 0·05 п. д. На више цене су још јефтиније.

10—10

Издаје се ПОД ЗАКУП од 1. новембра о. г. цео горњи спрат код ЗЛАТНОГ АНЂЕЛА у Чарапићевој улици. 68

Власник Павле Маринковић Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник Јован Адамовић Цара Уроша ул. бр. 55.

ПРАВДА

За Србију:
Тромесечно . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

Излази сваки дан из јутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

број 5 пара
Уређује Одбор

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. бр. 15
ТЕЛЕФОН БР. 857.

Сву претплату и огласе за лист слати администрацији „Правде“ Кнез Михаилова ул. 15.

БРОЈ 174. БЕОГРАД, УТОРАК 26. ЈУЛА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

НАШИМ СКУПЉАЧИМА И претплатницима

Ваша небрижљивост превршила је сваку меру. Лист примате, а претплату не шаљете, међутим нас кошта лист 80 дин. сваког дана. На тај се начин, како ви мислите да лист читате а да га не плаћате, не могу уређивати новине. Или ви одговарајте вашој дужности или ћемо ми обуставити лист.

Уредништво.

ПЕТЉАВИНА

У Србији свако доба добије свој назив према главним својим одликама. Ма колико да наш свет изгледа апатичан према политичким догађајима, ако би се то судило по његовом јавном учешћу у гласању, ипак се с великом пажњом прати политички развој у земљи и рад истакнутих политичара, и врло се често дешава, да су баш они, који никад не гласају и који по готову никаква учешћа у пословима не узимају, најоштрији посматрачи и најдуховитији критичари. „Има, — рекао је једном Волтер, — неко који је још духовитији од мене а то је *свет*.“ Он је то рекао у оном смислу те речи: „свет вели“, „свет верује“, „свет се боји“, „свет налази“ и т. д.

И тај је *свет* по готову увек тачно и духовито крстио поједине владавине у Србији. Једну је назвао нпр. „Влададовштином“, једну „Реакцијом“, једну „Светим Стањем“ и т. д. Могли сте увек сами контролисати, да је карактеристика и тачна и лепа. На исти начин су обележаване и поједине владе. Србија памти и „Акцијоно министарство“ и „Министарство Помирљивости и добре воље“ и „Фузију“ и „Шашаво министарство“ и „Парастосно министарство“ и „Свадбено министарство“ и „Крвави кабинет“, док се није догурало до „Мангупског министарства“, које је протоколисало фирму оним насртајем Николе Николића на г. Пашића.

Последњим изборима се у основи променила политичка ситуација у земљи.

Пре 10. јула самосталци беху колико неспремни толико безобразни; колико прости толико бесни, колико бескруполозни толико сигурни у се и у своју моћ. Они су се ставили у улогу нападача и нападали су апсолутно све у овој земљи, почев од Бога па до сељака. Грдили су апсолутно свакога за ког им се само учинило да њихов разорни и мангупски рад не одобрава. Они су прогласили владара за разбојника, митрополита за битангу, јавно мнење за курву, демократски дух српског народа за обичну „фразу“, народну свест за „легенду“, а све опозиционаре за туђинске најамнике. Ни од чега се ти политичари нису стидели и ни о чем нису бринули нити су рачуна водили.

То је све тако ишло док се нису сами ухватили у клопку као оно мајмун у чизму. Грабљиви и бескућници, они су само жудили да се докопају власти ма по коју цену, те да се обогате аферама онако као Љуба Живковић и Никола Николић.

Али кад су дошли на власт, пре но што се уђе у „афере“ ваља почети радити, ваља умети и владати. Влада је међутим одмах по изборима остала на цедилу. Кабинет није могао извојевати себи већине у пркос свој јатаганлијској вјештини Ива Црногорца.

И сад се кабинет нашао на муци: не сме да остане, а неће да иде; нема довољно посланика а има сувише кандидата за министре! Стао је страшно натезати као пијан.. Од куд ко иде он пита: „ама шта ово петља наша влада?“ Чим који паланчанин дође у Београд, он одмах упита: „шта ради влада?“ — „Петља!“ одговара му се, слежући раменима. Кад се ко из Београда враћа у унутрашњост сви га окупе питати: „ама па шта ће ово сад бити? Шта ради ово министарство?“ — „Петља, петља“, објашњава гост, и сви одмах разуму ово трудно занимање владино.

Влада се толико запетљала и толико петља, да је и сама нашла да јој је то главна карактеристика. Да би се зар потпуно обележила пред публиком као „Влада-Петљавина“, министар финансија (онај у оном дугачком од црног первијана капуту, те личи на фацираног глумца) предложио је јуче првој секцији: да узме себи за председника *Косту Петљавину*, јер је, вели, потребан правник. А у тој су секцији били и Андра Ђорђевић и Коста Борисављевић.

Наравно да је већина секције с комичном радошћу прихватила тај *први* владин предлог.

А публика, она досетљива и на шалу готова публика, је с благодарношћу поздравила ову карактеристичну оцену данашње владе, па је Косту Петљавину означила као крститеља ове ситуације, и његово име идентификовала с Владом коју тај фини и бистри господин заступа и брани.

Сад у Светом Стању имамо Петљавину Владу.

ПИТАЊЕ
МИНИСТРУ ВОЈНОМ
Ђенералштабном пуковнику г. В. Антонићу

Господине Министре,

Пре дванаест година казнио је тадашњи министар војни нашег прослављеног песника, пок. Војислава Ј. Илића са *десет дана затвора*, што се на једном јавном акту, као сведок у двобоју, потписао са титулом „срп. краљ. резервни официр“. Тада је министар војни био *г. Сава Грујић*.

Ономад је у „Одјеку“ изашла једна *политичка* изјава г. Саве Грујића, коју је г. Грујић потписао као *ђенерал*.

Г. Сава Грујић казнио је пок. Војислава, јер се, по његовом нахођењу, пок. Воја огрешио о правила службе, и ако није био у униформи у доба, кад је ону своју изјаву дао штампати. Међутим г. С. Грујић, потписујући и штампајући ону своју *политичку* изјаву, далеко се јаче *огрешио* о правила службе, која су му као ђенералу и бив. министру војном морала бити позната.

Питам вас, господине министре, ово:

1. Је ли ону своју политичку изјаву потписао г. С. Грујић као ђенерал по вашем допуштењу?

2. Ако није — а ја мислим да није, јер му то не бисте *ни смели ни могли* допустити, — онда вас молим за одговор: мислите ли казнити г. Саву Грујића, што се тако јако огрешио о правила службе?!

Ја се надам, господине министре, да ви нећете ни хтети, а најпосле ни смети, равнодушно гледати, да се основна војничка правила тако олако газе, јер ако то пропустите олако, онда нећете смети казнити ни каквог потпоручника, капетана ил' мајора, ако би овима пало на памет, да дају разне политичке изјаве.

Очекујући одговор на ова два питања ја вас, господине министре, молим да верујете, да она нису потекла из каквог нерасположења спрам личности г. С. Грујића. Не, и не дај Боже! Г. С. Грујић и није овде у питању, већ је питање: *да ли ви, као министар војни, смете допустити да се тако очигледно газе војни прописи од тако виђених личности, и то, што је још горе, некажњено.*

23. Јула 1905. г.
Дружетић.

Један прост сељак, коме су позната „Правила Службе“.

КАТАСТАРСКИ ОДЕЉАК
или
ОЛИЧЕНО РАСПИКУЋСТВО ОПШТ. БЕОГРАДСКЕ
пише
професор М. Ј. Андоновић

— НАСТАВАК —

Истина је, да стручни одбор има за се једну, али веома лошу одбрану, а на име: да се нама грађанима жали на то, што га политички одбор не слуша и не верма, и што му смета да ради онако како треба, али таква је одбрана мало достојна људи у опште, а камо ли људи часних, учених и стручних какви су наши стручњаци одборници. Таква одбрана ни уколико не помаже: да рђави послови буду бољи и да грађанство престонице за своје утрошене хиљаде и хиљаде динара добије колико толико употребљив катастар, и то у току од неколико година!

Што је пак још најгоре по саме одборнике стручњаке, таква одбрана њихова не може ни најмања да скине тежину ни моралне ни материјалне одговорности њихове пред јавним гласом и протестом оштећеног и преоптерећеног становништва наше престонице!

Поред свих ових рефлексија, мора се грађанство Београда озбиљно запитати, како могу школовани и интелигентни и као часни познати људи, као изабрани повереници општине да гледају:

Како се ево већ друга година, — услед онако штетног решења и питања о шефу катастарског одељка па и председника контролне комисије у — катастарском одељку ништа не ради што би на катастар и личило;

Како се скуп персонал гомила, и немајући паметне и стручне а умешне поделе рада, само дангуби и општину једе;

Како се немилице и без икакве оправдане и стручне потребе, дижу тако рећи **куле по ваздуху**;

Како се и толико време и толике хиљаде потраћише, па се нема ништа; — и све се то хладнокрвно и гледа и види и нико ни малим прстом да не мрдне!!

Та ваљда се на нашу велику жалост не мисли у општини, да се нас грађана, чије се **хиљаде у лудо бацају**, све то ништа и не тиче, и као да све то одбор и политички и стручни са свима онима из катастарског одељка праве и раде за своје лично увеселење, — шенлук ли, шта ли, па да и то све раде о своме рођеном трошку те да никоме ни о чему и не морају рачуна давати!?

Писац је ових редова можда и погрешио па и против своје дужности, као грађанин града Београда, радио, — кад је и поред тога што је и он лично био у питању, — **чекао пуну годину дана, али он је урадио то тако, само зато да му се не може и не сме рећи, да је из личних неких побуда ма коме хтео сметати.** — Он је оставио да се покуша чак и онако, како је немогућно, — дакле да се проба и онако, како је то политички одбор у своме пастраном обавештењу и за инат желео да буде, па и мислио да може бити, — а на име писац је ових редова оставио да се политички одбор увери, да је погрешно што није стручњаке послушао, оставио **да се кроз пуних 15 месеци ново изабрани шеф г. Балта и мучи и учи**, те да зар и научи и посао даље покрене, — али на нашу велику жалост и још већу штету и посла и општине, то све ни до сада није могло бити!

Што се није кроз деценије учило и научило то се не да сада никоме за инат, за годину две дана, надувати, и када се ова истина за скупе хиљаде општине београдске констатовала, сазнала и купила, онда дакле, **када је катастарски одељак потрошио око 60.000 динара, изгубио више од године дана драгоцена и ненакнадна времена** (нарочито с погледом и на друге неопходне радове у општини); па још **апсолутно ништа урадио није**, онда писац ових редова сматра, **да не сме више ћутати** и зато и излази на јавност, дижући глас против **очигледног расипања у нашој општини**, и апелује јавно на председника општине и стручни одбор, — ако политички мисли, да из партијских обзира треба још да ћути, — **да они учине крај оваквоме раду и узалудном трошењу**.

Ако је стручни одбор из скромности и мислио, да не треба да ставља питање о своме поверењу и неповерењу пре годину и по дана, то је он данас као повереник престонице дужан, да устане против очигледне штете, која се општинским интересима наноси, и што је и у самом катас. одељку већ обелодањена и доказана ствар.

Не, не, господо из стручног одбора Општине, па и Ви Господине Председниче општине, — овако, како је до сада било, не може и не сме остати, ако не желите да сва одговорност падне сада само на Вас, **јер Вас контролна комисија, која је за ових 5 месеци своју неспособност, да руководи овим важним послом, документовала, не може од одговорности ни заклонити, ни спасти.**

На страну сва ситна лична питања, којима се политички одбор тако радо заноси, на страну личност и самога писца ових редова, **Ваша је дужност да станете бар даљем расипању и времена и новаца на пут, да заштитите битне интересе општине!**

Може бити, господо, да сте Ви заузети другим пословима били необавештени какво је право стање у Вашем катастарском одељку, али у интересу баш обавештења и Вашега и целога грађанства ево вам само неколико непобитних података, према којима се можете управљати, јер су ови подаци неоспорни:

1., **Цела тријангулација београдског атара са до 250 тријангулационих тачака, може и сме коштати највише до 18.000 динара.**

2., Катастарски је одељак до сада утрошио округло **60.000 динара, — дакле суму, која је за четири тријангулације довољна, па нема данас још ни 20 тачака добро и дефинитивно одређених**;

3., Цео катастар Београда може да се изради и сврши **за четири године**, а пошто катастарски одељак неће за то време моћи свршити ни саму тријангулацију од 250, па ни полигону мрежу, која може имати и свих 3000—4000 тачака, онда је више него сигурно, да ће за израду катастра овакоме катастарском одељку требати **веома дугачко време**;

4., **Цео катастар Београда сме коштати највише до 280.000 динара**, а пошто ће овакав катастарски одељак сваки посао и ако и даље овако уради т. ј. да се почетници сада уче — **прескупо израђивати** — онда могу и стручни и нестручни одборници и сами закључити с погледом на тачке 1, 2 и 3: **да ће Београду требати небројено пута по 280.000 динара, па да се катастар и опет не сврши како ваља**!!

Ево ово је укратко оцртано право стање у коме се катастарско питање Београда сада налази. Писац ових редова ишчекује од стручног одбора и од г. председника општине, да они изврше своју дужност и заштите праве интересе престоничког грађанства. **Што пре то боље**

(наставиће се)

СПОЉНА ПОЛИТИКА

—:—

Састанак цара Виљема и Краља Едварда.

У програму немачког цара Виљема о састанку са појединим европским владарима назначен је и састанак са енглеским краљем Едвардом, али појединости о том састанку нису још познате, пошто је план о путовању краља Едварда у неколико измењен. Париски дописник познатог берлинског листа „Локаланцајгер“ дознаје од једне, увек одлично информисане личности, да су политички а не лични разлози руководили путничког маршала енглеског краља да измени званичан програм путовања краља Едварда, који је већ пре четири недеље био израђен. Путовање краљево, које је још почетком треће десетине овог месеца требало да буде, одложено је поново за три дана, јер краљ неће да се крене на пут док не буде на чисто о питањима која сада интересују Европу и њен политички свет. Та су питања поглавито престолно питање у Норвешкој и почетак преговора за мир у Портсмуту. По свима изгледима идући ће десет дана донети врло много новости за европске владајуће кругове. И са програмом за мароканску конференцију изгледа да је утврђено мишљење међу лицима, која имају уделе на тој конференцији, да ће се успети да се дође не само до конвенционално пријатељског већ, шта више, до срдачног споразума између Немачке и Француске.

О РАТУ

—:—

Судба Порт-Артура.

Ових дана донела је „Пруска Кореспонденција“ један интересантан разговор њезиног сарадника се једним угледним руским државником о предстојећој судби Порт-Артура. Тај државник рекао је, да Русија ни на који начин не би пристала да Порт-Артур уступи Јапанцима, као што ни ови не би пристали да ова тврђава остане у руским рукама. Према томе, као да ће најприродније бити, ако се Порт-Артур врати Китају. На примедбу новинареву: да би у том случају и Енглеска морала вратити Веј-хај-Веј, што она свакако не би учинила и да ће се због тога Енглеска противити предаји Порт-Артура Китајцима, руски је државник рекао:

„Може и то бити. Али тај отпор ће се моћи савладати. Не заборавите, да је и Енглеској у интересу да се Јапан не осили сувише у Жутом Мору и да се нама не пресече сасвим непосредан додир с Јапаном. Енглеска има највећа интереса, да се не уклоне сасвим прилике за трвење између Русије и Јапана на Далеком Истоку. И Немачкој и Француској је у интересу, да се Русија не одмакне далеко од Јапана. Ако Јапанци задрже Порт-Артур, онда су Руси према њима немоћни за неколико деценија. Све три силе, Немачка, Енглеска и Француска, имају великог интереса, да Порт-Артур не постане јапански. Њима би било корисно, да Порт-Артур не буде руски, а од штете да постане јапански; уступање Порт-Артура Китају с одредбом да га не сме дати којој трећој сили — било би за те три државе у средини. У осталом, ко зна хоће ли Енглеска тако брижљиво чувати свој уговор о Веј-Хај-Веју? Уговори се дају изменити, а ако Енглези помогну Китајцима да поврате Порт-Артур и покваре јапанске планове о Порт-Артуру, онда је та услуга вредна награде“.

На примедбу, да Јапан не би пристао на мир, којим би изгубио Порт-Артур, слегне државник раменима и одговори: „Qui vivra, verra. Кажем вам, да хоће, јер ће морати, и ако се не учини споља притисак на јапанску дипломацију“, додавши:

„Ако Енглези противно својим интересима у Жутом Мору помогну Јапанцима да задрже Порт-Артур, онда би добили одговор Русије, можда не одмах, али пре но што се мисли, у Персијском заливу и на Хималајима. Но то је искључено. Јер, као што рекох: Русија неће закључити мир, којим би Јапан добио Порт-Артур“.

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

—:—

Приспео. Г. Стојан Новаковић приспео је брзим возом јуче изјутра из Врањске Бање и истога је дана присуствовао скупштинској седници.

Изабран једногласно. Синоћ је на седници клуба фузионисаних радикала за председника изабран г. Никола Пашић, и то једногласно.

Тај факт показују колико је сати.

Одлука фузионаша. На последњој својој конференцији фузионаши су донели коначну одлуку да не улазе ниукакве компромисе са самосталцима. Овој конференцији присуствовали су и г. г. Вујић, Миловановић и Веснић.

Избор у Прокупљу. На поновном избору у вароши Прокупљу, који је извршен прошле недеље, изабран је ниционалац Милан Петковић са 361 глас. Напредњачки кандидат г. Благоје Бошковић добио је 292 гласа.

Спор између управника и директора. Од директора фабрике дувана добили смо ово писмо:

Уреднику „Правде“

„У 172-ом броју Вашега листа, изашла је једна нотица под насловом: *„Спор између Управника и Директора“*.

На наводе, који се лично мене тичу, одговорио сам раније опширно у 166-ом броју „Одјека“. Тамо сам навео и то, да сам тражио комисију од Господина Министра Финансија, ради прегледа рада у фабрици дувана, који ће преглед свакако изазвати и преглед у управи Монопола.

Кад се ово изврши, видеће се где је правилно а где неправилно рађено. Донде је излишно свако нагађање.

Што се тиче „једног чиновника“ који је слао цигарете у поштанском пакету, изјављујем: Да је дотични чиновник добијао на пушење ошкартиране цигарете и рефабрикацију према наредби XXII од 1. Октобра 1899. год. Од тих цигарета, он је, без мога знања, послао својој родбини уз остале ствари — свилу и штоф за одело — и око 100 цигарета рефабрикације.

За ово је тај чиновник саслушаван у управи монопола и она је надлежна да по истоме донесе своје решење.

Примите господине уредниче уверење о мом поштовању.

24. Јула 1905. г.
Београд. Директог фабрике,
В. Николић.

Тражио да се пензионише. Управни Одбор Монополске Управе тражио је од министра финансија да директора фабрике дувана г. Влајка Николића стави у пензију. Међутим министар га није ни с дужности сменио. Зна се да је Ива Павићевић министар нар. привреде кум г. Николићу.

Скуп млађих учитеља. Млађи учитељи из целе Србије држаће 4. Августа свој скуп у Београду у основној школи дунавског краја.

Преминуо. Стојан Катић, пуковник у пенз., преминуо је у суботу 23. ов. мес. а сахрањен је сутра дан у недељу.

Бог да га прости.

Киша. Јуче је пала киша у овим местима по Србији: у Шапцу, Младеновцу, Смедереву, Нишу и Јагодини.

За ова места стигла су извешћа опсерваторији, али биће да је и по осталим местима пала само нису стигли извештаји.

Молебствије. У недељу, 24. ов. м. после службе Божје, било је молебствије у свима отачаственим црквама за кишу.

Умро на улици. Јављају нам из Ваљева: 22. ов. м. пао је на улици и издахнуо Аранђел Илић, зидар из Црквице, окр. врањског. Пок. Аранђел радио је на зидању једног павиљона у овд. војној болници и ту се заразио тифусом. За сада има у Ваљеву оболелих од тифуса 100 војника и 40 грађана.

Нехотично убиство. Никола Вујичић из Трнавче, окр. пожаревачког, нехотично је ранио из револвера Милана, сина Недељка Голубовића, из Гашанца, од које је повреде Никола и умро.

Нађена обешена. 22. ов. мес. нађена је у шупи Ђорђа Стевановића, из Кршне, окр. ваљевског, обешена Вемија кћи пок. Владислава Лазића, из Кршне Главе. Узрок самоубиству непознат.

Убио се Арнаутин. 19. ов. мес. убио се из пушке у својој авлији Мандукић, Арнаутин из Тупала, ср. јабланичког окр. врањског. Узрок дуготрајна болест.

Смртно је повредио. Драгољуб Стојановић, кројач из Крагујевца, смртно је повредио своју жену Даницу и то у домаћој неслози.

ГОСПОЂА
с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

(НАСТАВАК) 74

„Можда из флегме — могуће је, да се она врло нерадо узбуђује. Њено лепо лице.“

„Да, лепа јесте, чак и врло лепа,“ упаде јој у реч Херберт.“ И ја бих врло радо хтео да знам да ли су се јутрос на њеном лицу могли опазити знаци неког потајног блаженства — она је јуче дознала нешто врло пријатно.

Ах, дакле зато је он вечерас тако весео; то „потајно блаженство“ тицало се колико ње толико и њега — било је дакле радосна вест за њих обојицу. „Зар ти то мене питаш?“ Упита га она насменувши се горко.

„Ти би бар најбоље требао да знаш да су даме из принцезиног дворца и сувише добро школоване а да би оне своје душевне афекте излагале сваком профаном погледу. „Од потајног блаженства“ нисам ништа видела; ја сам само посматрала њен класични профил, дивну боју њеног лица, дивне зубе; чудила сам се како се није угушила у ужасно јаком мирису којим се намирисала: и то, та претераност није ни најмање отмена код аристократкиње. —

— „Ето, опет се пробија мржња!“

„Не могу да је трпим! викну наједанпут Маргарета.

Он се насмеја и прочешља своју браду. „Но, тако, то је бар отворено речено! То ми се, видиш, допада! Знаш ли, да сам у последње време често помишљао на мало девојче, које је некада са својом безазленом отвореношћу и искреношћу довело бабу скоро до очајања? Светски живот претворио је ту праведност у дражесне мале инате и ја сам већ мислио да је и душа индивидуалности измењена. Али сам се преварио; ето је ту, недирнута! Ја се радујем што сам је опет нашао и морам опет да помишљам на она времена, када је виши гимназиста у дворишту јавно проглашен за неваљалца, с тога што је један цвет откинуо.

Већ при његовим првим речима Маргарита је била устала и отишла ка пећи. Она се ужасно љутила на саму себе. То, што је рекла, било је, истина права и непоколебљива истина, али при томе неумесно у толикој мери да се целог свога века тога морала стидети.

Она остаде код пећи и присиљаваше се да се насмеје.

„Вероваћеш ми ваљда, да ја тако више не мислим“, одговори она отуд. „Светски живот толико утиче на душу да је са свим учини неосетљивом за сувише нежна схватања. Данашњи свет толико краде мисли, краде ти од доброг имена, од твојих поштених тежњи, од праведности твојих намера толико, колико се год може украсти, и хтео би врло често да сасвим слисти са површине земљине целу личност, као и онда она ружа, коју си ти стрпао у свој џеп.

Ова борба за опстанак или боље, та крађа из себичности и зависти, може се најбоље посматрати у кући једнога човека од доброг имена. Ја сам врло много таквих примера запамтила, наравно да сам ту мудрост платила добрим делом мојих наивних детињских погледа... Што се мене пак тиче, могао би ти пред мојим очима да стрпаш у џеп све руже, све руже лепе Бланке“. — „Оне су сада осигуране од моје разбојничке руке“. —

„Но, онда, ако хоћеш можеш дићи све руже са партера принцезине палате!“ додаде она сада иронично“. „О, то би било и сувише за мој џеп, не мислиш ли и ти тако, Маргарета“. Он се у себи тихо смејаше и завали се још више у наслоњачу. „Није ми потребно да се тамо увлачим као лопов; што се тиче цвећа и воћа то га даме из дворца деле увек са мном и са мојом мајком, а и ти ћеш приликом твоје посете смети да понесеш читаву киту“.

„Хвала. Ја се ни најмање не радујем вештачком цвећу“, рече она хладно и пође вратима да их отвори. Тетка Софија се била вратила и трудила се да стресе са себе снег.

Она гледаше зачуђено кад се појави пред њоме Херберт. „Шта, гост на чај?“ узвикну она радосно, док јој је Маргарета прихватила бунду.

„Да, али гост са којим се врло рђаво поступало! рече он. „Домаћица се најзад повукла иза пећи и пустила ме да сам пијем чај“.

Тетка Софија се насмеши. „Ту је јамачно опет било некакво испитивање, као и у старо доба? — То Грета не може да трпи. И, ако сте можда свратили мало у Мекленбуршку, да мало прислушате —“ „Ни у ком случају“, одговори он најзад врло озбиљно. „Ја сам мислио да је то већ свршена ствар?“ додаде он као забринут.

„Боже сачувај! Још за дуго неће бити! као што то Грета сваким даном дознаје“, рече тетка Софија помисливши на гњављење старе госпође саветниковице. Херберт је узалудно тражио Маргаретин поглед; она га избегаваше и била је на опрези да ма и једном речи не уђе у ту одвратну тему, коју је тетка Софија тако непажљиво додирнула...

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Важне вести

Патриоте

Сви знате да су закупци буковичке киселе воде назвали главни извор ове воде извором „Милош Велики“. Сви, који ту воду пију, сећају се и знају да се на етикетама, прилепљеним на флашама те минералне воде, налазила слика Милоша Великог и то на средини етикете. После 29. маја закупци су сматрали за своју поданичку дужност да одбаце и име и слику Милошеву, и свакако би то и учинили, да им није дат миг из двора да то батале. Али њихова лојалност није ипак могла да гледа Милоша на етикетима и зато су решили да Милоша мало по мало погуркују, докле га сасвим не истисну. Кад им је нестало етикета штампаних пре 29. маја — дакле оних са великом сликом на средини — они наштампају друге, али са мањом Милошевом сликом, коју метнуше у лево, горње ћоше а као пандан у десно ћоше српски грб. Кад су и те етикете потрошили они штампаше треће издање и овог пута сасвим избацише Милошеву слику метнувши и у лево ћоше српски грб, а на назив извору од „Милош Велики“ прекрстише „Књаз Милош“.

И тако су своја патриотска чувства задовољили.

Е па реците сад да нема патриота!

Поставили батерије.

Још на првом састанку скупштинском самосталци су поставили своје батерије према противницима. Осетили су они да је непријатељ јак, па су за то и они упрегли све своје двадесетчетирифунтовне. Према Новаковићу су истурили министра Ћосу, према Андри Николићу речитог Николу Идеалисту, према Светомиру Стеву Пискаревића а према Андри Ђорђевићу и др. Веснићу два капацитета: Косту Петљавину и Симу Клапаревића. Милан Фрајнд је остао у резерви. Нишанџија на топовима је Драшковић.

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

Збор млађих учитеља.

На дан 4. Августа ове год. треба да се одржи овде у Београду збор млађих учитеља, на коме би ови подигли свој глас противу по учитељство штетних одредаба у закону Љубе Давидовића и још штетнијег тумачења појединих одредаба овог закона. Да би овај збор био што боље посећен, издат је од стране неколицине учитеља и учитељица један проглас, у коме се између осталога вели и ово:

„Закон је од 3. маја 1904. године својом непотпуношћу, нејасношћу и произвољношћу довео целу наставу у један особито незгодан положај. Већ су се после непуне године јасно осетиле последице тих његових особина. Полицијско старање о школи учинило је да опстанак многих школа постане управо немогућан, а ревизори ће крајем ове године показати такође колико је нови закон допринео напретку основне школе. Ну, тај се закон одликује још једном важном новином: он је својим чланом 86. дао министрима просвете велику слободу у тумачењу и схватању појединих одредаба његових. Та је новина, мислимо, главни узрок што се млађим учитељима не признају године службе које су провели као учитељски заступници и што су најмлађи учитељи, сада „привремени“, доведени у положај који је у материјалном погледу раван једном рђавом надничарском положају. Две године смо ми служили државу за непуних 50 динара месечно, и ако смо имали квалификације које су апсолутно једнаке с квалификацијама свих сталних учитеља у Србији или још и јаче од њихових. Добијајући по правилу, као „младе снаге“, четворазредне, најудаљеније и, разуме се, понајгоре снабдевене школе у сваком погледу — провели смо те две године напорне државне службе у ниским, мрачним и каљавим учионицама забачених сеоских школа. Служили смо и радили, трпећи сталну оскудицу у свима потребама, па често и праву физичку глад, јер смо се надали бољим данима. Нови је закон имао да буде весник тих „лепших“ дана. Међу тим, он нама не само није донео ништа, не само да нам је одрекао сав импулзивни рад за те две године, већ је велики део наших другова оставио да и даље, под маском „државни службеник, живе бедним надничарским животом“.

Овај збор биће — као што рекосмо — 4. Августа, а одржаће се у дорћолској основној школи. Дај Боже да што користи.

НАРОДНА СКУПШТИНА

Јуче пре подне Народна Скупштина отпочела је рад. Пре почетка рада министар председник позвао је посланике да оду до цркве и помоле се Богу.

Кад су се посланици вратили из цркве прота г. Марко Петровић извршио је призивања Св. Духа. Затим је г. Милутин Станојевић предложио за привременог председника најстаријега измеђ посланика, г. Игњата Лукића, који је заузео председничко место.

Председник захваљује на избору и предлаже избор четворице привремених секретара, и пошто Скупштина оставља њему да их он сам кандидује, он предложи: г.г. Косту Тимотијевића, г. М. Радивојевића, г. Живојина Рафаиловића, националца и г. Ђоку Стојковића, фузионаша, а за бројање гласова г.г. Николу П. Николића и Лазара Поповића, самосталце и Николу Узуновића фузионаша.!

После тога настао је избор 9 секција, после чега је свака секција из своје средине изабрала по једног посланика за верификациони одбор.

У тај одбор ушли су: г.г. Мело Ђаја, Коста Стојановић, Алекса Ратарац, Драг. Пећић, Љуба Давидовић, Никола П. Николић, Милорад Драшковић, самосталци и г.г. Ђока Стојковић и Риста Поповић, фузионаши.

За време одмора од четврт сата, верификациони се одбор конституисао, изабравши себи за председника Николу П. Николића, а за секретара г. Ђоку Стојковића.

Пошто је привремени председник објавио овај избор, закључио је седницу, и објавио да ће се нова држати, кад верификациони одбор буде готов.

Из народа

Хапшење посланичког кандидата

Џеп, 15. Јула.

Не чудите се, господине уредниче, што се ово код нас дешава и то да се посланички кандидат хапси. Ово је земља Србија, земља изненађења. Код нас у срезу су све писмени људи, особито Мирко писар, звани: „трбоња“ и Стојан писар, звани „Стојан пратикан“. Сви су они добро „чколовани“. Први је учио „чколе“ кад се учио часлов и псалтир, иначе је био и либерал, па је за Пашића „страдао“, а сада је ак-самосталац. „Пратикан“ је био све, само није био чиновник, ово „свето стање“ и то му даде.

Прошле године ова два полицијска „великана“ ухапсила су председника општ. џепске, и то знате за што? За злоупотребу у званичној дужности, што је појео народну и државну имаовину у 98.! Мислите шта? Не 98 наполеона, не 98 дуката, не 98 банака, — *него 98 и словом: деведесет осам пара динарских.* И то хапшење тако је удешено да падне таман онда, кад наступа судско ферије, не би ли случајно и који судија пред законом зажмурио да одобри и овако громопуцатело „решеније“. На тај начин мислило се да се може која класица зарадити — то господу пратикану и треба. Овој двојици је општина џепска опет кост у грлу. Прошле год. хапшен је председник општине, а сад опет писар те општине. На тај начин они гледају пошто по то, да ову двојицу раајуре, јер председ. и писар нису „народни“ људи из „светог стања“ него напредњаци, па то смета којекаквим потркушама и једној црногорској лопужи.

Ово треба да се прибележи, те да се зна, шта се ради у овом „Св. Стању“ у дику слободне ере уставности и парламентарности, под слободним демократским министрима, а све у славу и част слободних избора, а на дику и понос оног познатог министровог расписа.

Каквуј же мерију мерите, такоју же мјерију одмерит вам.

Приупослано

ОТВОРЕНО ПИСМО

Господину Министру Унутр. Дела

13. Маја ове год. тужио сам код кварта савамалског за крађу Владислава, неваљалог сина а пропалог Ђоке Митића, бившег мењача на Сави.

Кварт савамалски ни до данас није донео никакво решење, ма да је по закону то био дужан учинити најдаље за петнаест дана од предаје тужбе.

Молим Господина Министра за наређење да се закону прибави потпуно задовољење, јер *оваква нерадња кварта* даје ми повода да свашта помишљам, што ни мало не би ишло у прилог беспристрасности полициских органа.

24. Јуна 1905. г.
у Београду. учтив:
Димитрије М. Николић.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

Изашао је из штампе и разашиље се: Први извештај срп. прав. просв. Женске Задруге Св. Мајке Ангелине о срп. прав. девојачком васпитању у Будимпешти за школ. год. 1904—1905. Издање Управног Одбора Задруге. 8. стр. 72. Садржај: 1. Помолимо се Богу, 2. Образовање женске деце и „Св. Мајка Ангелина“, од др. Владимира Димитријевића пароха. 3. Летопис Задруге. 4. Правила Задруге. 5. Основно писмо Лазара Дунђерског. 6. Позив и молба родољубивим Србима и Српкињама. 7. Програм васпиталишта. 8. Домаћа и дисциплинарна правила васпиталишта. 9. Извештај управнога одбора скупштина задруге. 10. Преглед предаваних предмета. 11. Национала питомица. 12. Успех питомица. 13. Рачун за год. 1904. 14. Закладници, добротвори, оснивачи и чланови Задруге. 15. Посетиоци васпиталишта у год. 1905. Рачун и добровољни прилози од беседа год. 1902. и 1905. 17. Напомена родитељима. Илустрације. 1. Св. Мајка Ангелина по икони Паје Јовановића. 2. Св. црква пештанска. 3. Њ. В. срп. патријар Георгије врховни патрон васпиталишта. 4. Лазар Дунђерски оснивач васпиталишта. 5. Њ. Пр. епископ Лукијан патрон васпиталишта. 6. Управни Одбор Задруге. 7. Дом васпиталишта из црк. Порте. 8. Дом васпиталишта са ђачке улице до чекаонице. 10. Учионица. 11. Концерат у васпиталишту. 12. Ручаоница. 13. Игралиште у порти. 14. Испитна изложба. 15. Спаваоница. 16. Умиваоница.

Чланови задруге добивају овај извештај службено, а родитељи, које интересује васпиталиште, нека ишту извештај отвореном картом од Стевана В. Поповића, Budapest Tekolianum и добиће га бесплатно поштом.

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

Срби милионари у Америци

Један Србин из Америке послао је ових дана једном свом пријатељу списак Срба милионара у Америци и податке о њима Ево их:

Тома Срзентић, финансијер у Њу-Јорку. Одличан Србин родом из Боке. У Њу-Јорку стоји на челу једне велике банке.

Мита Лујановић, индустријалац у Њу-Јорку, родом из Оршаве. Учествовао је као добровољац у српско-турском рату. Отишао је после у Њу-Јорк и постао је милијунар.

М. Михановић, власник бродова у Буенос-Аересу, родом из Боке Которске. Почасни је конзул Аустро-Угарске. Срби у Америци мрзе га.

Нико Кожунић, милионар, повукао се од посла и живи у Буенос-Аересу у својој палати, која се цени на 3 и по милиона долара. Старац је већ од 80 година. Родом из Боке.

Марко Вукасовић, власник бродова у Буенос-Аересу, родом Далматинац. Још млад човек а стоји на 50 милиона. Његови велики бродови одржавају саобраћај између Јужне Америке и Шпаније. Као Србин врло добар.

Рафајловић, (не зна му се име) професор класичке филологије на университету у Буенос-Аересу. Родом Војвођанин и врло добар Србин.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Накнада штете једној глумици

Парнски суд решавао је пре неки дан о процесу између г-ђице Јан, чувене париске глумице и директора париског позоришта Атене, г. Девала, односно раскидања ангажмана.

Г-ца Јан била је ангажована од истог директора да у прошлој години игра главну улогу у комаду „Мала милијардерка“. Међутим, комад није представљан у тој сезони и г-ца Јан затражила је од г. Девала, да јој плати 20.000 дин. оштете. Директор позоришта пристане да јој плати 10.000, али г-ца Јан не задовољи се том сумом.

Сада је треће одељење париског суда решавало о овоме спору, по тужби глумичиној, и судије су донели решење, по коме се директор осуђује на плаћање оштете глумици у суми од 2.500 дин. и на плаћање свију осталих трошков.

Као што се види, глумица је тражила нешто веће, па је изгубила и оно из вреће. Суд није проценио — њено изгубљено време и увређену глумачку сујету ни оноликo колико је оценио сам њен директор, чије се кесе цела ова ствар и тицала.

Музеј драмске вештине

У Паризу је међ новинарима, глумцима и књижевницима поникла идеја, да се приступи стварању једног великог Музеја за драмску вештину. Комедија француска имаће ту, наравно, почасно место, али неће само она бити заступљена у том Музеју, већ и остала француска позоришта.

ТЕЛЕГРАМИ

(25. јула.)

Париз. „Еко де Пари“ доноси из Петрограда да почиње нестајати песимизма у погледу закључења мира; Вите је из разговора с Розвелтом добио утисак, да није немогућна погодба с Јапаном.

Петроград. Да би се обезбедио саобраћај на транскавкаској железници, дневном наредбом цара позвани су под заставу резервисти железничари те пруге.

Шербур. Француска ескадра полази вечерас у Енглеску.

Цариград. Јилдиски кругови тврде, да иследна комисија познаје већ сва лица, која су извршила атентат, сад их тражи и ради тога је ступила у везу са страним полицијама.

Остербај. На јучерашњи ручак на јахти „Mayflower“ дошли су прво јапански делегати: Розвелт их је дочекао, затим су стигли руски делегати и, пошто су се узајамно упознали, отпочео је ручак, за којим је Розвелт изрекао већ објављену здравицу.

Петроград. Проноси се глас, да ће се министарски комитет преустројити у министарски кабинет, коме ће главна задаћа бити да изради законске предлоге, што ће се поднети Государственој Думи. Вели се, да ће председник тог кабинета бити Свјатополк-Мирски.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

25. Јула 1905. год.

	продато по	понуда по	тражено по
Новац			
Злат. од 20 д. (напол.	20.12	20·12	20·11
Ауст. ф. (100 ф.) 5·30¾	210.44	210.62	210·44
Лутриски 2% лоз	—.—	111.25	110·—
Дувански лоз	—.—	22.—	21.—
Немач. марке 100 вл.			
„ за деп. и јав.			

КАДЕ ЗА КУПАЊЕ

свију врста и величина, од најбољег материјала и по умереној цени, израђује радња: **ЈОСИФ БЕРГЕР**, Београд—Теразије. (Телефон бр. 15.)
54, 10—10.

Уредништво „Правда“ прима огласе по умереној цени.

КРАЉ. СРП. ПОВЛ.

Столарско Акционарско Друштво

Набавило је огромну количину најсувље и најчистије пештанске грађе и тако сада има на своме стоваришту у огромној количини **разноврсне најбоље и најсувље грађе** од које:

ИЗРАЂУЈЕ све врсте намештаја у разним стиловима;

ИЗРАЂУЈЕ све грађевинске послове најбоље и најбрже;

ИМА на своме стоваришту велику количину израђеног намештаја у разним стиловима.

Израда изврсна и брза.

Цене без конкуренције.

Фабрика и стовариште Високи Стеван ул. 21.

11—20 **УПРАВА.**

Централа Извозне Банке

Београд — Сава

Прима улоге на штедњу у сребру и злату **без отказа.**

Каматна стопа одређиваће се по погодби са појединим улагачима.

53 16—24

ИЗВОЗНА БАНКА

Уплата последње (V.) рате од дин. 20. — и издавање сталних акција почело је од 1. априла и трајаће до 31. јула тек. године. — И уплата акција и издавање сталних акција вршиће се искључиво у Централи Извозне Банке на Сави.

25. априла 1905.
Београд. **Управа Извозне Банке**

АПОТЕКА

код Црвеног Крста у Београду

препоручује: г.г. Трговцима, Хотелијерима, Кавеџијама и осталим потрошачима.

ПРИРОДАН „СОК ОД МАЛИНЕ“

изврсног укуса и мириса по 2·20 п.д. флашу од 1-ог литра.

Задруга за подизање зграда

Има на продају повише плацева, који се налазе у улицама: Кнез Милетиној, Дринчићевој, Војводе Добрњца, Баштованској, Гундулићев Венац и т. д.

Сви су ови плацеви у старом варошком реону испод ботаничке баште „Јевремовац“.

Плацеви се продају за готов новац и могу се и отплаћивати по погодби.

Распоред плацева може се видети сваког дана у Задругиној канцеларији на Теразијама и пре и после подне.

66, 11—30

Завод за васпитање девојака

са интернатом

М. К. ЈОРГОВИЋКЕ

Који стоји под врховним надзором Господина Министра Просвете и Црквених Послова и Господина Министра Народне Привреде, отпочиње упис за наступајућу 1905—906. школску годину.

Заводу је задатак: а), да допуни и прошири знање својих ученица из појединих грана наука; б), да, поред васпитања у српском духу, спреми ученице за добре домаћице — јер ће ученице у Заводу изучавати КУЋАРСТВО у теорији и практици (*кување*), сем тога ученице добиће стручну спрему из свију врста женскога рада.

Све предмете у Заводу предају стручни наставници—це, са квалификацијама које се траже за наставнике у државним средњим школама.

За изучавање немачког и француског језика, поред професора, имаће ученице васпитачице, Францускињу и Немицу за конверзацију и клавир.

Редовне ученице овога завода (које уче све предмете по чл. 6. правила завода) и ученице вишега курса (које су свршиле V и VI разред Више Женске Школе а у заводу уче све врсте женскога рада, по чл. 6.) *имају права по чл. 4. правила завода за учитељице женскога рада у државним школама и отварати школе за женски рад.*

Школовање у заводу траје: за редовне ученице 4—5 година; за ученице вишега курса 2 године, и за ванредне ученице (које уче само кројење и шивење белога рубља или хаљина и немачки језик једну годину. *Поред пансионаткиња примају се и полупансионаткиње и екстерне.*

Над свима ученицама водиће се материнска брига и старање.

Правила Завода на захтев шаљу се родитељима бесплатно.

За ближа обавештења обратити се

управитељица завода
Милеви К. Јорговићки
улица „Краља Милана“ бр. 68.

ШИВАЋЕ МАШИНЕ

које имам на стоваришту *из првих светских фабрика*, *једине* **за домаћи рад**

подешене не само

ЗА ОБИЧНО ШИВЕЊЕ,

већ и за најфинији вештачки вез;

И ДРУГЕ **ЗА ЗАНАТЛИЈЕ**

РЕШИО САМ СЕ ДА ПРОДАЈЕМ

по најнижој цени.

Са сигурним јемством по потреби дајем и на отплату под врло повољним условима.

Београд, 20. јула 1905. год.

ЈОСИФ БЕРГЕР
4—10 — ТЕЛЕФОН БР. 15. —

Наша премила и непрежалима

† Даринка — Даца

ученица вишег завода Г. М. Маринковићке

после дужег тешког боловања, преминула је данас у цвету младости — у 15-ој години.

Ову тужну вест јављамо пријатељима и познаницима.

Погреб је био у суботу у 4 и по сата по подне. Стан: Ресавска улица бр. 29.

22. Јула 1905. г. у Београду. 2—3

ОЖАЛОШЋЕНИ:
Отац, **Божо Маршићанин** бив. управник; мајка, **Јованка**; брат, **Славољуб**, и остала родбина.

Ердељске саламе

Свежег „Теј Бутера,“ „Ементалера сира са долине ементалске, Кладовског Ајвара, разних српских сирева и т. д. препоручује колонијално деликатесна радња

Душана Тодоровића
Краљ. Срп. Двор. Лиферант — Теразије

НЗ. Г.Г. Потрошачима из унутрашњости на захтев шаље уз доплату.

Издаје се ПОД ЗАКУП од 1. новембра о. г. цео горњи спрат код ЗЛАТНОГ АНЂЕЛА у Чарапићевој улици. 68

Бертолд јавља свом „драгом народу“, да је предузео кафанску радњу код „Трансвала“ (али не у Африци већ на друму топчидерском преко од зграде Народне Скупштине). Пошто српска влада нема ни једно надлештво да ми да по мојој молби (види бр. 127. „Правде“ о. г.) за државног кафеџију, а нисам у могућности за даље чекање, то молим све родољубе за посету у свако доба у мојој радњи „Трансвалу“: Да ли ћу ја са мојим „Трансвалом“ капитулирати и опет тражити за државног кафеџију — зависи од вас свију.

17. јула 1905. год.

Београд Слуга понизан
Драгољуб А. Аврамовић-„Бертолд“
каф. код „Трансвала“.

Власник Пав[illegible]инковић Штампарија „ТАЛЕТОВА“ — Краља Петра ул. бр. 9 Главни и одговорни уредник **Јован Адамовић** Цара Уроша ул. бр. 55.

1 63

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕДЊАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

власник за клуб „Напредак“
ЈОВАН СЈЕНИЦКИ

Излази сваки дан изјутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

главни уредник
ЈОВАН АДАМОВИЋ

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. Бр. 15
Телефон 857

БРОЈ 202

БЕОГРАД, НЕДЕЉА 28 АВГУСТА 1905. ГОД.

ГОДИНА II.

НАШИМ ПРЕТПЛАТНИЦИМА.

Пошто се многи претплатници, у пркос свима опоменама и молбама, не одазивају дужном претплатом, то је редакциони одбор „Правде“ дефинитивно решио да од 1. септембра коначно обустави лист свима онима који нису измирили дугујућу претплату.

Ко не жели да му се лист обустави, нека се пожури са дугујућом претплатом, јер је администрација „Правде“ већ почела израђивати нове спискове претплатника, у које улазе само они који ништа не дугују „Правди.“

Чист ћар.

Данашња Краљевско-Српска Влада, којој на челу стоји, што рекао онај наивни Бугарин Бербенко „највећи српски научењак“ г. Љуба Стојановић — чије се највеће научно дело састоји у томе, што је за вечита времена затурио Мирослављево Еванђеље — забележила је у своје анале један велики успех. Наиме, успела је да без великих сметња изведе тачно по програму свечаност прокламовања Престолонаследниковог пунолетства. То истина, у очима обичних смртних људи, није никакав успех јер би то могао извести сваки и најобичнији импресарио, али, како данашња влада није ни по чему чак ни обична, то су јој и успеси овако необичне природе. Она т. ј. влада, оваква каква је, сва је радосна и блажена чак и онда, кад јој се ништа не деси и сваки дан, који јој прође без какве незгоде, она сматра као неки велики свој успех.

Обдарена оваквом јединственом скромношћу и сматрајући се срећном и зато, што њезини чланови сваког јутра, кад се из сна тргну, могу, с радошћу, констатовати да су још министри, је ли чудо што она и миран свршетак ових свечаности сматра као велику моралну добит. Шта више, ми смо уверени, да су господа чланови владе од синоћ почели рачунати ову свечаност као свој чист ћар. Можемо ми у својој краткоумности и кратковидости тај ћар тражити у по дана фењером, као што је Диоген тражио паметна човека, али то ни најмање не умањава вредност тога ћара у очима чланова владе. А ево зашто:

Баш у очи дана ове свечаности, разјарени грађани вароши Пирота скочили су са моткама да се бране од напасти и насртљивости неких — или неког — официра. Ова разјареност била је обузела цело грађанство и читавих 8 часова ова се варош налазила као у анархији Краљевска Влада — ова скромна Влада, која би најволела да овај народ и дан и ноћ спава, те да се њој не дешавају киксеви — држала је неколико седница, узбуђена питајући се шта да ради, јер тек се неће ваљада у Београду обављати светковине, кад се у Пироту бију грађани и официри. Влада је, дакле, изгубила сваку наду да ће се светковина у опште моћи обавити, а већ о прецизности и програмном извођењу да и не говоримо.

И гле, Пироћани се умирише, ствар леже и влада би у могућности да приступи извођењу свечаности и збиља их је извела. И сад она, која је од свечаности већ била дигла руке, сматра да је грдно ћарила што је свечаност ипак одржана.

Кажу да је гладном човеку завар и кад му мува улети у уста Ако је то истина, онда и наша скромна Влада има права да јучерању светковину сматра као један свој успех, па чак и као чист ћар.

Грчка и Македонија

оригиналан допис из Лондона

—:—

Лондонски месечни часопис „*The Contemporary Review*“, у свесци за Септембар, донео је интересантан чланак под горњим насловом а из пера атинског професора А Андреадеса. Чланак је у опште написан мирно, хладно, беспристрасно и објективно, што изненађује од стране једног патриотичног Грка, који узима да јавно о Македонији, и о праву грчкога народа на њу, пише. Да је професор Андреадес нека врста дипломате види се и по томе, што се он за своја тврђења никад не позивље на грчке изворе и грчке писце, него искључиво на званичне извештаје штампане у енглеској Плавој Књизи, и на енглеске и француске писце, који су лично походили Маћедонију.

Циљ је овог грчког меморандума, да поново задобије за Грке пријатељско расположење енглеског јавног мњења, Енглези у опште, а нарочито маса побожних „Несаобразника“ (Нон конформиста, оних који се „не саображавају“ државној англиканској цркви) ништа тако живо не желе, колико да се Турци протерају са европског земљишта Они су свагда на страни хришћанских устаника противу јарма турског, па су данас на страни Бугара, за које верују да се боре противу Турака искључиво за ослобођење хришћанског народа Македоније. Њих је запрепастило кад су видели, или кад им се учинило да виде, да се хришћански и иначе слободоумни Грци удружују с Турцима, или бар да се с овима нешто противу бугарских комитација споразумевају. Грци су због тога изгубили многе симпатије у Енглеској Сам Јупитер журналистички, „Тајмс“, почео је са свога Олимпа грмети противу такве једне недостојне политике.

Грци су осетили штете од таквог нерасположења енглеског јавног мнења, и узели су се трудити да Енглезе обавесте о правоме стању ствари. И професор Андреадес је узео себи за главни задатак да докаже: да нису то Грци, него да су то Бугари који се од времена на време споразумевају с Турцима на штету других балканских народа, и да су управо данас Грци једини народ, који још нешто снева о Балканској Конфедерацији.

Он помиње како је год. 1890 грчки министар председник узео иницијативу да лично у Београду и у Софији предложи заједничку акцију Грка, Срба и Бугара за ослобођење балканских земаља од Турака и за оснивање Балканске Конфедерације У Београду су, вели професор Андреадес, доста лепо примили Трикуписа, и показивали добре воље за савез балканских народа. Али у Софији не само да су попреко одбили грчки предлог, него су одмах јавили Порти како им Грчка предлаже акцију противу Турске и како су то они као верни васали султанови одбили, и како је наравно право да им се неке нове дијецезе у Македонији даду у награду те њихове верности. И добили су их.

Г Андреадес даље помиње држање Бугара за време грчкога рата с Турцима. Не само да нису помогли грчку акцију за ослобођење Хришћана, него су се у Цариграду издавали за верне пријатеље турске и опет добили нове користи у Македонији.

Наводи шта француски писац Шублије)*Choublier, La Questiion d' Orient depuis le Traité de Berlin*, стр 68) вели: »Захваљујући дипломатским тријумфима Стамбуловљевим (које је он постизавао издавајући се за пријатеља турског), бугарска је пропаганда у Македонији, вођена искључиво мирним методама, учинила задивљавајући напредак између године 1889 и 1894.“*)

Наводи и Начовићев уговор од прошле године, којим је између Бугарске и Турске постигнут споразум, који даје извесне користи Бугарима на штету других народа у Македонији.

Напослетку г. Андреадес изводи пред Енглеза као сведока и нашега седог ђенерала Саву Грујића, наводећи шта је овај рекао г. Гандолфу: „Ми смо Срби свагда желели споразум са балканским државама; али је Бугарска свагда тражила да ради сама за себе. Него својом безграничном амбицијом Бугарска промашује свој циљ, и само компромитује резултат« *Gandolphe, la Crise Macedonienne*, стр. 121).

Накратко г. Андреадес завршује први део свога чланка закључком: ако је уопште грех правити алијанцију с Турском, онда тај грех није Грчка учинила.

У другом делу свога чланка он обраћа пажњу, како су великом вештином и лукавством Бугари изабрали за своју »лозинку“ узвик: „*Македонија Македонцима.*“ Шта они под тим подразумевају, види се јасно из „званичног предлога македонског главног комитета за организацију аутономије македонске.“ Па онда из Плаве Књиге енглеске (№129 *Blue Book of* 1903, *on Turkey* I.) наводи шта је о томе тада мислила енглеска амбасада у Цариграду: „Предложена аутономија значила би да се практички створи друга Румелија, која би прошла онако као и она прва, чим би само бугарска управа добила времена да неке елементе претвори у Бугаре, а друге опет истера из Македоније!

Говорећи о радњи комитета на насилном побугаравању Македоније он називље такву радњу: „Прозелитизам тероризмом“. Описује изближе каквим се насиљима комитетлије служе и колико су стотина угледних Грка македонских, махом свештеника, учитеља и доктора, за ове последње две године поубијани. Г. Андреадес тврди да турска власт и турска војска никада не смета Бугарима да убијају Грке, а грчке чете чим се појаве да бране грчка села од бугарских комитација, турска војска највећом енергијом гони.

Наравно и професор Андреадес је и сувише јелински патриота да би се одрекао Грцима тако миле заблуде, да је „јелински елеменат у Македонији не само социјално и интелектуално, него и *бројно*, надмоћнији од других тамошњих елемената.“ Иначе му је чланак врло умерен и разборит. Ја сам му нарочито захвалан на једном дивном наводу из Ренана о томе шта је „народ“, а који мени није био познат. Њиме ћу вам завршити овај реферат.

„Народ је“ — вели Ренан — једна духовита фамилија, која се *у прошлости* створила заједничким успоменама, заједничким жртвама, заједничком славом — често и заједничком тугом и жалошћу, а *у садашњости* су везани жељом да наставе живети заједно. Што чини народ то није толико факат што његови чланови говоре истим језиком или припадају истој етнолошкој групи, колико факат да су у прошлости заједнички починили велика дела, и што имају вољу да и у будуће заједнички још и више чине.“ *Rénan Discours et Conférences, 4).*

---

*) Управо за време радикалне владавине у Србији од 1889—1894. — Прим. слагачева.

— Љ.

Спољна политика

—:—

Преговори о миру.

Изасланици Русије и Јапана потписали су у Портсмауту уговор о миру, честитали једно другом па се разишли. Руски изасланици отпутовали су за Њујорк а јапански за Бостон. Сад требају оба владара, руски цар и јапански микадо, да потпишу уговоре.

Вите почасни доктор права.

Вите-а на све стране зову да га виде; међу другима и њујоршки университет чека Витеову посету и том приликом ће бити предана Витеу диплома доктора права *honoris causa*.

Енглеска штампа после склопљеног мира између Русије и Јапана.

Енглеска штампа, задовољна што је руска акција онемогућена за подужи низ година на Далеком Истоку, у Кини, Тибету, Авганистану и Персији, изјављује уједно и своје задовољство, што ће се сада сва енергија руске силе окренути к Европи, те да припомогне да се равнотежа и међу европским силама одржава. Другим речма Енглеска потребује „суделовање“ Русије на потписивању немачке превласти на европском континенту. Дипломатска је ситуација у Европи и у Азији у овим данима врло чудновата, и Русија би, само ако се њена дипломација покаже довољно окретна, могла задобити велике користи. И у лондонским дипломатским круговима има већ сад мишљење, да ће Русија лако и ускоро моћи да за своју штету на Далеком Истоку добије и више него накнаду на блиском Истоку. Наравно све зависи од тога, какав ће исход наћи данашња унутрашња криза у Русији.

Балкан.

—

Дебар, 25 авг. 1905

Као што по свима крајевима овамо у Турској постоје неке бугарске реонске чете, тако и овде у Дебарском крају била је једна чета, која ни сама није знала шта ће и какав задатак има. Али ова чета је била малерозна, једно с тога што се никад није сударила са Арнаутима, а друго, све што је скупила од народа одузели су јој начелници штаба. Ова је чета животарила у овом крају све до пре кратког времена, оставши само на три четника али сада и њих нестаде.

У самој чети било је неслоге, једни су били чисти централисти и хтели су да раде споразумно са Србима а други су били, како су се сами називали, врховисти, и хтели су по наговору бугарског митрополита Дебарског попа Козме да униште све што је српско. Услед тога дође до свађе а и пушкарања. Врховиста Тоде Марков уби Павла Кара-Асана, који бејаше пре три године душа овој чети и који бејаше најпоштенији од свих, зато што бејаше противан да се гоне Срби. Ала дуго не потраја те и Тоде паде шака турске власти, те сада лежи као сужник у овдашњем прљавом и влажном затвору. Она остала двојица побегоше и од чете сада нема ни гласа.

Дневне новости

—

Са свечаности на Бањици. Приликом ревиа јуче на Бањици победу је однела артилерија, а за њом пешадијска гарда. Света је било на Бањици много, а видели су се и многи Срби са стране.

Говори. Приликом јучерање свечаности на Бањици, држано је неколико свечаних говора. Говорили су: Краљ престолонаследнику, престолонаследник официрима, министар војни Краљу и најзад Краљ министру.

Ађутантско питање. По вароши се упорно одржавају и шире већ два дана гласови о некаквом врло озбиљном сукобу између пуковника Дамњана Поповића и првог краљевог ађутанта, Милоша Милошевића. Прича се да је Дамњан чак и дигао руку на првог краљевог ађутанта и да је овај сабљом вратио ударац тако, да их је најзад сам Краљ морао лично развађати.

У интересу и угледу двора је да се ова ствар не заплиће у кучине, јер је боље знати једну бруку, него стотине нагађати и растурати

Комисија за пробу топова. У министарству војном изабрана су лица у комисију за пробу топова, и то: за председника комисије изабран је пуковник Леонида Соларовић, за чланове: пуковници Дамњан Влајић, Живко Касидолац и Михаило Рашић, потпуковници Недељко Вучковић и Гојко Ђурић, мајори Светозар Јовановић, Светислав Стајевић и Михаило Давидовић и капетан Ђорђе Шпартаљ. У комисију није одређен председник артилериског комитета пуковник Божидар Крстић, који је по своме положају први требало да буде одређен.

Као што се види, комисију састављају 10 официра, а дневница свакоме од њих биће вишим официрима 100 дин., а нижим 50 дин., сем путнога трошка. Комисија се креће на пут почетком септембра и то прво иде у Пешту, одатле у Беч, Праг, Пилзен, Берлин, Хановер, Есен, Дизелдорф, Келн, Лијеж, Брисел, Остенде, Довр, Лондон, Кале, Париз, Хавр, Руан, Ст. Етијен, Ст. Шамо, Лијон, Шани, Крезо, Дижон, Базел и Цирих.

Чудновато, да у оволико места комисија застаје, кад свега на седам места има пробу да изврши, — да није то због проводње и масне дневнице!?

Комисија ће на том путу пробавити два месеца. Дакле, један месец отићи ће на путовање и проводњу, а један месец на рад.

Двобој у изгледу. Између првога Краљевог ађутанта и пуковника Дамњана Поповића односи су се, кажу, толико заоштрили да је у изгледу двобој између њих.

Одбио. Академик г. Светомир Николајевић, који је био одређен за изасланика Академије Наука на Прешерновој прослави, одбио је још у почетку ту почаст. Чудновато је да Академија није о том све до данас ништа званично објавила. На тај би начин, ако ништа друго, уштедила узалудан договор оној неколицини неваспитаних бечких ђака у „Зори“, који су се били спремили да извиждe г. Николајевића у Љубљани.

Честитка Лубеова. Први је Краљу честитао престолонаследниково пунолетство председник Француске Републике г. Лубе.

Одушевљење Чеха. Јуче на Бањици нарочито су одушевљени били браћа Чеси, чији су се бурни и одушевљени узвици допадања сваки час чули, а нарочито приликом дефиловања наших трупа.

Најбоља квалификација. У комисију за извиђај злоупотреба у фабрици Монопола Дувана, одређен је од стране Управе Фондова, као стручњак у књиговодству, г. Душан Милијевић, чин. Управе Фондова. Кажу да су они у Управи Фондова, кад им је из Министарства Привреде примећено, да је г. Милијевић недавно кажњен тромесечном платом за неисправности у служби, одговорили овако: „Па баш зато ми и шаљемо г. Милијевића. Јер кад је он умео вешто да прикрива читаву годину дана своје неисправности, онда ће он најбоље знати да пронађе туђе.“

Боља му квалификација не треба. Нека и они у монополу добро притегну опанке.

Верени. Г-ђица Косара, кћи нашег пријатеља проте Крупежевића, и *Med. cand.* Г. П. Ивезић верени.

Честитамо.

Произведен у чин архимандрита. У цркви Св. Наталије, на дан њене храмовске славе, 26. ов. мес., произведен је, по решењу Арх. Сабора, у чин архимандрита г. протосинђел Сергије, предавач у I београдској гимназији.

Г. Сергије као архимандрит постављен је за старешину српског Подворја у Москви.

Главни одбор Свешт. Удр. На XVI редовној свешт. скупштини изабрани су за чланове глав. одбора ова господа свештеници: прота Стеван М. Веселиновић, ректор богословије Св. Саве, прота Аврам Миловановић парох алексиначки, прота Алекса Илић председник конзисторије у пензији, прота војни Здравко Пауновић, прота Станојло Драгуљевић парох вел. поповачки, прота Михаило Николић, председник зајечарског Духов. Суда, свештеник београд. Алекса Петровић, свештеник Димитрије Михаиловић члан Жичког Духов. Суда, свештеник Михаило И. Поповић члан београд. Духов. Суда, свештеник шабачки Петар М. Субашић, свештеник топчидерски Драгутин Димитријевић и свештеник београдски Миливој М. Петровић.

Овај се одбор овако конституисао: за председника господин Здравко Пауновић прота војни; за потпредседника г. Димитрије Михаиловић судија жичког дух. суда; за уредника г. Стева М. Веселиновић прота и ректор богословије; за глав. благајника г. Алекса Петровић, парох београдски и за извештача-секретара г. Миливоје Петровић, свештеник београдски.

Рукоположење. *Г. Милан Шиљак*, испитани професор Богословије, суплент I. београдске гимназије, 26. ов. мес., у цркви Св. Наталије, рукоположен је за ђакона од стране Њ. В. П Г. Митрополита.

Помиловање. У јучерањим „Српским Новинама“ публиковани су укази о помиловању. На основу тих указа праштају се и предају забораву све кривице учињене против закона о изборима народних посланика на дан 10 јула; сва кривична дела противстајања власти учињена на дан избора 10. јула и 7. августа приликом избора посланика за Народну Скупштину и Окружне Скупштине као и она, која су учињена на свима досадањим изборима општинских председника, чланова суда и одборника.

Ослобођена су даљег издржавања казне сва лица, која су извршним судским пресудама осуђена на затвор до шест месеци, а казне су почели издржавати, и то за дела увреде Краља, Краљевог Дома, владе или чланова владе.

ПОДЛИСТАК

Наши на страни

— Н. А. Љејкина —

(наставак)

— Е, кад је ниси видео онда ћути!

— Ја ћу ћутати, само се ти умири, ако Бога знаш. Гле нико се не плаши. Ето, колико је женскиња, и ни једна се не плаши. Ено и католичког попа, иде, ни бриге му није. О, Боже! Па овде је цео град! Ено ресторана, а ено и онамо једног....

— Ти само видиш ресторане. Друго не опажаш а зато си мајстор.

— Е, душице моја, па не могу ја себи очи ископати. Фу! Колико је света! Нећемо доћи на ред па са ограде погледамо доле.... Ну, ко би толико силество света ветром здунуо одавде? Такога ветра не може бити. Прогурај се за мном, рече Никола Ивановић, држећи жену за руку; али жена опет побледе и заустави се.

— Љуља се... Осећам како се љуља, шапће она.

— Којешта... То ти се само чини. Корачи са мном, корачи. Шта си заседа као кокош на пологу! Сав свет весео, нико се не плаши а ти, а ти....

— Она имају своју душу, а ја своју...

Којекако супрузи се прогураше до ограде

— Фу! видиш каква је! И ми смо само на првом спрату, викну Никола Ивановић... Гле људе, — као мрави се доле копрцају. А куће, куће! Гле колишне су куће! Као од карата, О Боже! И како се види на далеко. Сена као пантљика, пароброди на њој као неке играчке. А гле, онамо у даљини, има још једна река. Знаш шта, Глаша ја мислим, да кад би се кроз дурбин погледало, одавде би се могла и наша Нева опазити.

Глафира је ћутала.

— А? Шта ти мислиш? распиткује Никола Ивановић и, погледавши жену, рече: — Што ти гледаш као совуљага? Немој де ти меки.... Само очи избечила па стоји.... Хвала Богу жива си, здрава и благополучна.... Ја велим, кад би одавде на дурбин погледали, могли би видети Неву, а с горњег спрата мучно да не би видели и нашу Миговку. А где је онај Енглез што се довезе с нама? Могли би дурбин од њега да позајмимо. Дурбин му је велики. Хајдемо..., Хајдемо да потражимо тога Енглеза... Корачи, корачи мало смелије, не стајеш на јаја!.... О, Боже, Боже! Још један ресторан. Погледај кроз прозор: Ту неке Тиролке служе у зелену оделу. А што ће им на главама они рогови?.., Прави рогови! Та погледај, Глаша!

— Што да гледам? Тебе могу интересовати Тиролке с роговима, а ја пљујем на њих! раздражљиво одговори Глафира Семјоновна.

— Ама, лудо једна, ја велим да је ресторан чудан, рече Никола Ивановић, показујући Елсас-Лотриншку пивницу.

— Не изврћи, молим те, не изврћи. Знам ја шта ти хоћеш.

— А шта бих хтео? Ово је само по себи. Узишли смо на толику висину, па онда, можемо ли а да се што не испије? Зашто смо онда узлазили? Зашто смо за покретну машину плаћали? И чиме би се Петрограду похвалили, ако не тим, што смо пили на таквој висини? Онда бар могли би рећи: пили смо под небесима. Ах. да... Ено видиш где се отворене карте с Ајфелове куле пишу. Овде ми је, значи, и пошта.. Само би требало да купимо поштанских карата... Ено, где их продају. Деде, навали кроз публику. Да купимо одмах. Ти би могла и својој мамици написати коју реч.

Реци: љубазне мамице, бонжур с Ајфелове куле и же ву при вашег родитељског благослова А мон мари шаље вам поздав.

Супрузи се прогураше столићу за којим је једна жена у годинама, у црном оделу, продавала поштанске карте са сликама Ајфелове куле...

— Катр... катр штук... Или, што катр, — сенк, рече Никола Ивановић, метнувши на сто монету од пет франака.

Je vous en prie, Monsieur, вели продавачица карата и даде му кусур.

— Учтив народ, зато га волим! Све „же ву при“, све „мусју“, проговори задовољан Николај Ивановић. — Е Глаша, сад ћемо у ресторан, где су оне рогате тиролке. Ваља негде сести и написати оне карте. А у исто време да видимо баш и те тиролке.

— Та већ хајде, хајде. Моли Бога што сам се препала, па једва чекам да где год приседнем, иначе, не би ти мене увео ни у какав ресторан, одговара Глафира Семјоновна.

И супрузи кренуше у Елсас-Лотриншку пивницу

XXXIX

Елсас-Лотриншка пивница, закрчена беше мноштвом малих столића и разноврсном публиком. За столићима се пило пиво и писало на отвореним картама. Између столића провлачише се келнерице у вуненим зеленкастим сукњама, са широким рукавима и прекрштеним црним пантљикама на грудима и леђима.

(Наставиће се).

И најзад ослобођена су сва лица, која су извршним судским пресудама осуђена на казну за дела из другог одељка параграфа 156 кривичног законика (убиства из ефекта), ако су издржали половину казне а при том су доброг владања.

Напад на границу. При закључку листа добисмо из Прокупља извештај, да су преко 1000 Арнаута у близини Прокупља прешли нашу границу и запалили 4 села. Командант наше пограничне страже и један инжињер погинули су. Више наших караула запаљено је.

Важне вести

Господин Драшковић — *Sire rare.**)

У »Гранд Хотелу« седе за једним столом један бив. министар и један дописник страних новина, Француз.

Тема је за разговор о члановима данашњег министарског кабинета.

— А молим вас — запитаће, рђавим нагласком, дописник бив. министра — шта је пре била ваш данашња министар Народне Привреде?

— *Сирар*, одговори брзо упитани.

— *Sire rare!!* — ишчуђава се Француз.

Отац Маша

(Један купле из „Брачног Позоришта“)

Ових дана хучи хука...
Свет се гнуша!.. Пуца Брука!
Што се ларма? Шта је свету?
Један прота на тапету!

Знате л' име тога проте,
Тог чувеног патриоте?
У ордењу сав се блиста,
И ако је антихриста!..

Пред светом се клања, криви,
Као агнец незлобиви.
А у ствари игра „попа“
Док што масно не докопа!

И тако је скромно дис'о
И где треба метанис'о,
Док се једном не извика
За народног посланика!

Поста сила, па све граби!
Задрхташе пред њим слаби...
А он шора скромне чите,
Тресе и митрополите!

Кад је једног дана чуо:
„Главар цркве оронуо!“
Узврд'о се отац прота:
Шта да смота за живота?

И красна му мис'о сину:
„Постављење своме сину!“
На главара он кидише,
Постављење да потпише!

Митрополит на самрти,
Секретар му акт упрти:
Прота прети!.. Он издише...
И мор'о је да подпише!..

Ето, зато свет се стреса
И погледа на небеса:
Ако тамо има Бога
Нек погоди проту тога!

Кад је прота био млађи,
У домаћој некој свађи,
Кад га туђа женска текла
Пошa му је прст одсекла!

Суђено је оцу Маши
За грех сваки да с' роваши,
Ал' сад кад је грех у јеку
Шта ће да му сад одсеку?...

Та, чини вам се!

На улици се разговарају два пријатеља о сензационој побуни у Пироту.

— Ама, збиља, шта је то било у ствари?!

— Не знам, ну чуо сам да је некакав бугарски шпијун дошао из Софије у Пирот, да тутка српске официре на грађане. — Неће бити тако! Што онда онај официр није ударио сабљом тог шпијуна него исправног српског грађанина?! То нема смисла!

— Па, чини вам се! Није он мислио да нашкоди српском грађанину, већ је само хтео да се вежба на његовим леђима за - - - - решавање маћедонског питања. - - - -

(**Примедба.** Влада не би погрешила да за тако ратоборну господу спреми леђа каквих разбојника Бугараша и Арнаута, како би се поменута господа још изараније практично вежбала и без српских леђа).

Експресом.

Прекјуче изјутра стигао је експресом, преко Беча, пун један вагон јестива за двор.

Кажу да је то јестиво узето »одозгоре“ на основу оне наше девизе „свој своме.“

Изволте само.

Јучерање званичне новине саопштавају један краљевски указ којим се одликују орденом двоглавог Белог Орла: „Његово Височанство Кнез Арсеније и Његово Височанство Кнез Павле.“

Како на овом указу неми никаквог министарског премапотписа, но је потписат извесни ђенерал Атанацковић, то су овим указом одликована лица са свим комотно могла добити и титулу великих могула.

Зашто се женирати кад и иначе ништа не кошта.

Лажа и паралажа.

Министар Иво окупио да прича како у Пироту није ништа било а шеф пресбироа, Иванић, уситнио за њим па уверава сваког како баш ничег у опште није било. Да Иво ма и у шали запита где се Пирот налази, Иванић би тврдио да Пирота у Србији и нема.

Какав отац такав син.
Какав Ива такав Иванић

Шта је било у Пироту?

Јучерашњи „Дневни Лист« похитао је, ваљда у својству официозуса, да демантује нашу јучерашњу вест о побуни у Пироту, тврдећи да „у Пироту није било никакве побуне“ ни „револуције«, нити „грађанске војске.“ То је, вели „Дневни Лист“, права истина а истина је и то, да се револуција појавила у глави оних који су потрчали, да на данашњи дан, кад је Београд пун странаца, злонамерно створе забуну и од једне меанске свађе праве најглупље измишљотине. Гости, који данас долазе у Београд са стране, по томе могу видети како гадних синова има ова лепа земља“.

Изгрдивши нас тако по своме обичају »Дневни Лист“ у истом броју и у истом ступцу саопштава извештај министарства унутр. дела о догађају у Пироту, и у њему вели ово:

„Драгутин Петковић, пешачки поручик, седео је у хотелу Националу и јутрос око пет сати, у напитом стању почео је разбијати прозоре и врата на кафани. Наишао је у таквом несвесном стању на свога друга Лазара Ђорђевића на улици. Присутни грађани пришли су да их разваде. Петковић у несвесном стању повредио је без повода и Алексу Николића, пиљара. Услед тога скупио се свет, нарочито раденици, који су опколили кафану. Нападач се склонио у двориште. Војна и полицијска власт изашле су на лице места, али због огорчења публике нису могле одмах нападача Петковића спровести у команду. Извештен о томе г. министар унутраш. дела, наредио је да се предузму строге законске мере и да се ред одмах успостави. Поводом ове наредбе учињено је што треба и око два сата по подне нападач Петковић спроведен је војној власти; а скупљена се светина разишла без икаквог даљег нереда.“

Шта тврди, дакле овај званични извештај? Тврди ово:

1. Да је Драг. Петковић поручик, изјутра око 5 сати »*без повода*» ранио Алексу Николића пиљара.

2. Да се је почео скупљати свет и да је опколио кафану у којој се склонио нападач Петковић.

3. Да су војна и полициска власт изашле на лице места али *да због огорчења публике* нису могли Петковића спровести у команду.

4. Да је министар из Београда морао наређивати шта да се ради; и

5. Да је једва око 2 сата по подне (дакле после пуних 9 часова) властима пошло за руком да масу растури.

Све то констатује — као што се горе види — званични извештај министарства унутр. дела и у пркос томе крива је „Правда“.

Како би било да „Правду“ ставите под суд за пиротски изгред, јер и иначе изгледа да не знате где да почнете.

Из школе и цркве.

»Мајнхамска система народ. школа“.

Из извештаја са међународног школ. конгреса у Нирнбергу.

(НАСТАВАК)

Та су средства и по његовом мишљењу ова: „Установити свуда нарочите разреде за слабе ученике; највећу пажњу обратити при превођењу ученика из разреда у разред; да дотичан учитељ тражи ученика из разреда у разред; да се знатно смањи број ученика у разредима и на послетку да се највећа пажња поклони и избору наставних средстава, па је тек онда могућа рационална обука. Али одмах после тога тражи још и ово, да и сви просветни радници уложе све своје силе. Од тога, по истинском тврђењу Хајднера, неће бити никакве штете. „Ја видим — вели он — само срећу у томе ако деца не буду преоптерећена и изнурена. Ми веома често виђамо да ученици који су из школе изнели одличне сведоџбе, за практичан су живот неупотребљиви, а обични ученици бивају у животу способни и прилежни радници.“

Све је то лепо и у истини, али у животу на сваком кораку сусреће се не једно него гомила, маса изненађења и појединци, васпитани по макар каквој системи, најчешће не оправдавају наде које су на њих полагане. Зато је веома нужно, да се, припремајући их за живот обрати пажња на сваку способност коју испоље и колико је могуће обрадити је. Ако се покаже да једна, друга или све способности скупа требају нарочитог ухода, одмах им се мора дати поступајући при томе онако исто, као што се у таквим случајевима ради код животиња и биља. Доцније под утицајем нужде а и у опште, кад се ствар буде тицала животног питања, неке ће се способности истаћи над другима, али, ни у ком случају, позитивна страна какве било способности не може се показати као некорисна а још мање као штетна за живот. Ако „Мајнхамска система“ народн. школа зајемчава бољу, него каква обична система, оцену способности поједине деце и тиме сигурније дела у интересу њиховог развитка, у том случају њена примена у животу заслужује нашу нарочиту пажњу. Једно само морамо напоменути, да са увођењем те системе у живот, не сме бити ни мало пристрасности, какве било једностране доктрине, што се, нарочито нама учитељима, који стојимо на нижем ступњу педагошке лествице, у грех приписује.

(наставиће се).

Из народа

Господину Министру Унутрашњих Дела
Београд

Прошле годене радиле су у Књићској општини две пекмезарске радње: Светозара Ђуричића из Крагујевца и И. Тодоровића и М. Васиљевића из Књића. Светозар је мерио шљиве својом вагом и платио је општини за мерину 240 дин., а друга двојица — ортаци, имали су на расположењу општинску вагу и дали су општини за мерину 50 дин.

Први пут су истина нудили 100 дин., па кад је општински одбор приметио, да је то мало, они одустану од тога и понуде само 50 дин. Суд општински, рачунајући, ваљда, боље ишта него ништа и да не би сишло на 10 дин., прими!!..

Обе радње израдиле су по преко 15 вагона пекмеза, што тврде књиге филијала Извозне Банке у Крагујевцу.

За што је, г. Министре, један платио 240 а други само 50 дин. кад је народу опсагована мерина? Да ли су за ово криви трговци или општински суд? Хоће ли ко накнадити општини ову очигледну утају?

Исти трговци, који ни прошле године нису платили потпуно мерину покушали су и сада с' понудом општин. одбору, да за ову сезону рада даду само 150 дин. за мерину, а она колико узму. Ну за сада су наседи, јер их је одбор за сада одбио.

Молим да се учини истрага, кривци казне, а општини накнади што је њено било.

августа 1905 год
Књић Гружа »Књићанин“

ТЕЛЕГРАМИ.

Софија. Сисмограф је регистровао врло јак земљотрес, не врло далеко. Почео је у 3 сата 45 минута ујутру, максимум јачине достигао је у 3 сата 49 минута. а свршио се око четири сата ујутру.

Софија. Вечерас је пошао специјални воз, који је узело друштво »Шумадија“, са 400 особа за Београд. Четвртина путника су Срби. Са „Шумадијом» је пошло и тамбурашко друштво и даваће с њом заједно концерат у Београду.

Баку. У Балакхаму дошло је до праве битке између радника и војске; радници су разјурени; више од 1000 душа које погинуло, које рањено. Балакхам је сасвим изгорео. Татари пљачкају све. Бибијебат још гори. У Баку су затворене све банке; губитци су огромни.

Токио „Рајтеров биро“ јавља 24. о. м. увече, да су се нереди у средини вароши зарана поновили; светина је покушала да пали министарске куће. Дошло је до жестоке гужве с полицијом. Друга гомила, окупљена око ђенералштаба, није смела да напада, кад је видела тако јаку полицијску стражу. Светина је напала на трамвајска кола, спалила десет кола. Други неред био је у мали Канзи. где су изгредници опет палили куће Ухапшено је око 800 лица. За време овог нереда рањено је шест лица. Адвокатско удружење је решило да бесплатно брани све ухапшене. Сад је у Токију мирно.

Чиба. Народ је спалио начелство и судску зграду.

Рим. По последњим извештајима о земљотресу у округу Монтелеоне у Калабрији сасвим је разрушено десет села. Погинуло је 400 људи, неколико стотина је рањено. У срезу Катанцаро седам мртвих, једанаjест рањених; све су куће или порушене или су тако поремећене, да хоће да падну; у срезу Никастро штета је огромна, особито у Мартирану; 2200 душа је без крови.

---

*) Редак Цар

„Теј-Бутера“ увек свежег, сира „Ементалера“ са долине ементалске Ердељске саламе, Кладовског Ајвара, разноврсног **Домаћег слатка** има поред остале колонијално деликатесне робе увек на стоваришту.

Радња

Душана Тодоровића

Крањ. Срп. Двор. Лифирант—Теразије

НЗ. Г.Г. Потрошачима из унутрашњости на захтев шаље уз доплату-

Г-ЂИЦА ЈОЗЕФИНА ФУКСОВА даје часове из немачког и француског језика и клавира по најновијој и најпрактичнијој методи а уз врло скроман хонорар.

Упитати у Цинцар Јанковој улици, број 3. 118

ПЛАЦ на продају у Смиљанићевој улици (Грантовац).

Ради погодбе у питати Стевана Степановића. Катанића ул. број 18. спрам цркве Св. Саве.

Стеван Степановић
пензионар

Кућа

НА ПРОДАЈУ ДОБРАЧИНА ул. бр. 4

За већу фамилију, тврдо озидана, леп распоред и солидна израда. Има дуга код Управе Фондова. Продаје под веома повољним условима

4—10 Дунавска Банка.

Сирће винско

може се добити у Студеничкој улици бр. 57, преко пута коњичке касарне.

Ко купи најмање **пет литара** по 25 п. дин.

108 10—15

По 4 динара

ШОК

Тегле за слатко, дунст флаше и флаше за туршију.

у стакларско-порцуланској радњи

Димитрија П. Јањића

Теразије, Телефон 352.

9—15 111

ДУНАВСКА БАНКА са станом у својој згради Краља Петра ул. бр. 51 за сада је у могућности да прима улоге на штедњу у сребру и злату а по најповољнијој камати и условима за враћање.

Управа.

Четири куће

има на продају код Задруге за Подизање Зграда.

Куће су велике. Две су једноспратне а друге две у приземљу.

Све су четири за повелику породицу.

Све имају дуга код Управе Фондова.

Има још на продају једну вилу спроћу пиваре г. Ђорђа Вајферта.

Питати у канцеларији Задругиној на Теразијама сваки дан и пре и после подне.

За управу
Милов. Р. Маринковић
4—10

ФЛАШЕ за коњак, зејтин и ликер у свима величинама.
ТЕГЛЕ за слатко, дунст и туршије.
СТАКЛО просто на шок.

Добила је велику количину и продаје на више и мање

СТАКЛАРСКО ПОРЦУЛАНСКА РАДЊА

БРАЋЕ К. ЋИРКОВИЋА

преће стовариште јагодин. фабрике стакла, Караџића ул. бр. 18. преко од Лутеранске цркве.

Топчидерски камени мајдан

у Топчидеру више кафане Бурдеља

Прима поруџбине свију врста *израђевина од камена као: степенице, тротоарске плоче, цокле,* обичне и најфиније израђено ивично камење, *подтрегера коцке за калдрму,* и све што спада у камено-тесачку израду.

У мајдану увек има у великој количини: камење за зидање келдрму и туцани — шодера.

Поруџбине примају се у мајдану, телеф. бр. 596, или у канцеларији Скопљанска ул. бр. 8. Телефон 662.

6 10

ЗА ЈЕСЕЊУ СЕЗОНУ
НОВИХ

Шешира мушких

Најмодернијих у великом избору у свима квалитетима добила је

ТРГОВИНА
ДРАГУТИНА КАРАУЛИЋА и КОМП.
БЕОГРАД

Поруџбине се извршују брзо и тачно, паковање безплатно. 2—8

РАДЊА ЕЛЕКТРО-ТЕХНИЧКА

Влајка Константиновића

Добила је и има на стоваришту у огромној количини **СИЈАЛИЦА** обичних и по 90 п. д. комад. Велики избор лустера у свима сортама и то месингани, позлаћени, стаклени, сецесион и од разног метала емајлирани, асталске и клавир лампе, упаљаче за цигарете, ручни фењера, грејалица за воду и млеко, телефона, громобрана и сваког могућег прибора за електрично осветљење; боген лампе од 200—500 свећа у најсавршенијим конструкцијама, које гору и до 40 дана, а да се угаљ не мења. Такве и разне боген лампе дајем на позајмицу и под кирију.

Моја је радња као прва српска снабдевена са најбољим материјалом за електрично осветлење и за електричне штам парије, а инсталације радим јефтино са гаранцијом за израду.

Примам поруџбине у делокруг и машинерије, стојим у вези са свима светским фабрикама, од којих имам и све цртеже, а стављам их п. п. муштеријама у свако доба на углед.

10—10

Коначна Распродаја
ТРГОВИНА

КОД „ДВА БРАТА“

преко пута хотел „Македоније“

Још за кратко време распродаје сву робу, дођите и уверите се.

Трговина
Код „Два Брата“

У КАФАНИ

„ШАР ПЛАНИНИ“

— Босанска улица број 52. —

Најбоља бела ВИНА од Македонског грожђа.

у мом подруму цеђена.

Пошто су ове године понели виногради, то ћу продавати за кућу:

1 литар бела вина	0.60 п.д
1 литар црна стара вина	0.80 п.д.

а на више знатно јефтиније.

Продаваћу и разне ракије јефтином ценом.

С поштовањем,
3—20 Риста Н. Јовановић каф.

†

Мојој ојађеној сестри

ХРИСТИНИ

УДОВИ ПОЧ. АРСЕ ЛУКИЋА.

Чинићу полу-годишњи помен 30-ог овог месеца, у 10 сати пре подне — у цркви Св. Николе на новом гробљу.

Извештавам моје сроднике и пријатеље и молим да присуствују овом помену.

Ожалошћена сестра
Сара Д. Ђарамарковићка

Штампарија Андре Јовановића Дечанска ул. бр. 20.

Одговорни уредник Јован Адамовић

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕЂАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

За Србију:

Тромесечно	4 дин.
Месечно	1·50 дин.

За стране земље:

Тромесечно	8 дин.
Месечно	4 дин.

власник за клуб „Напредак"
ЈОВАН СЈЕНИЦКИ

Иzи сваки дан
изјутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

главни уредник
ЈОВАН АДАМОВИЋ

УРЕДНИШТВО
кнеза Михаилова ул. Бр. 15
Телефон 857

БРОЈ 204

БЕОГРАД, СРЕДА 31 АВГУСТА 1905. ГОД.

ГОДИНА II.

НАШИМ ПРЕТПЛАТНИЦИМА.

—

Пошто се многи претплатници, у пркос свима опоменама и молбама, не одазивају дужном претплатом, то је редакциони одбор „Правде" дефинитивно решио да од 1. септембра коначно обустави лист свима онима који нису измирили дугујућу претплату.

Ко не жели да му се лист обустави, нека се пожури са дугујућом претплатом, јер је администрација „Правде" већ почела израђивати нове спискове претплатника, у које улазе само они који ништа не дугују „Правди."

У памет се!

—:-:—

У петак по подне, баш кад је Краљевска Влада дошла мало к себи од страха који јој је причинио онај немили и не мало опасни догађај у Пироту, напала је једна велика гомила Арнаута на српску границу код Прокупља, запалила неколико наших караула и села, и поубијала и ранила неколико чланова комисије за преглед караула, међу којима је убијен и један капетан а рањен је један окружни инжињер.

Да не би кварила расположење јавног мњења — које у ствари није ни било особито — на дан свечаности, Краљевска Влада чинила је све што је могла, да вест о овоме крвавом догађају не продре у јавност. Наш Пресбиро, који иначе нашем новинарству саопштава чак и дане појединих кермеса и имена чланова одбора за приређивање концерта, ћутао је о упаду Арнаута читавих 24. сата, ма да је опасност на граници била достигла врхунац. И, тек онда, када је „Правда", извештена с приватне стране, саопштила тај упад, и када је глас од плотуна на граници тако рећи до Београда почео допирати, смилостивила се и наша Влада и званично саопштила јавности да су Арнаути упали у Србију и да су убијали наше људе.

Остављамо на страну ту, у овој крупној ствари, сразмерно ситну околност, што је Влада забашуривала оно што се не може и не сме забашуривати, па скрећемо пажњу и јавном мнењу а и Влади на питање: шта мисли она радити поводом овога догађаја? Мислимо, да чак ни овој Влади није потребно нарочито доказивати, да тиме, што су Арнаути потиснути (а јесу ли збиља већ потиснути?) са наше границе, и што ћемо наше мртве погребсти и рањене лечити, није ова афера свршена. Држимо да ће чланови данашњег кабинета увиђети, да се овај крвави догађаја српско-турској граници — догађај који превазилази све досадање укобе и упаде — неће ни моћи и смети свршити тиме, што ће г. Антонић у својству заступника министра спољних послова, попити ку код Фети Паше, или што ће се указати ту част њему.

Признајемо отворено, да се ничем добром не надамо по овој ствари од данашње Владе. Она је и увише слаба ауторитетом у земљи и угледом на страни, да би могла импоновати и Његовој Екселенцији г. Фети Паши, а камо ли онима у Јилдис-Киоску, који су и сувише добро обавештени о ситуацији у Србији и о моралној јачини данашње Краљевско Српске Владе. Но, као год што Владу не разрешује од њезиних дужности то што је она слаба и ништавна, тако исто не игра у овој ствари наше мишљење, о јачини и ауторитету данашње Владе, никакву улогу. Ми по дужности својој тражимо од данашње Владе да земљи прибави у пуној мери сатисфакције, а како ће она то постићи, и хоће ли то много труда и муке стати, нас се не тиче. Ми је с наше стране не само да нећемо ометати, но напротив, чинићемо све што од нас зависи да до успешног резултата дође, али задржавамо себи право, да сваки њен погрешни корак критикујемо а шепртљанство и кукавичлук жигошемо.

Нека се, дакле, Влада узме на ум, јер је ствар и озбиљна и опасна. Успе ли Порта да овај догађај представи као свакидањи погранични сукоб, и да наговори нашу Владу да пристане на некакве комисије за извиђање, чији ће се рад развући до безконачности, и најзад све свршити по оној узречици: „појео Вук Магарца", онда ће Србија претрпети један огроман удар. Арнаути ће доћи до уверења, да се од сада не морају више ограничавати на кокошарско упадање и крадуцање, но да могу комотно у огромним масама прелазити, убијати и пљачкати. А наступи ли то, онда нека данашња Влада буде уверена, да јој неће помоћи ни њена неумешност, која се већ граничи са детињом наивношћу, ни њена скупштинска већина од 2—3 посланика.

У памет се, дакле!

Организација Напредне Странке
У ОКРУГУ ПОЖАРЕВАЧКОМ

—:—

Организација среза моравског.

У суботу 27. августа ове године држан је у Жабарима збор напредњака среза моравског ради организације. Збор је држат у пространој гостионици г. Милутиновића, трг. из Жабара.

Г. Станоје Динић, трг. из Жабара, као сазивач отворио је збор, представивши госте са стране: г. г. Павла Маринковића бив. министра из Београда, Илију Н. Ђорђевића адвоката из Пожаревца и председника Окр. Одбора, Драгутина Нешковића судију из Пожаревца, проту Станојла Драгуљевића из В. Поповца и Спасоја Милосављевића трг. из Пожаревца, на шта се збор одазвао са узвиком: „живели". Г. Динић је заблагодарио напредњацима овога среза, што су се одазвали његовом позиву и збор овако многобројно посетили.

За председника збора изабрат је једногласно г. Илија Н. Ђорђевић адвокат; за потпредседнике г.г. Милосав Милошевић трг. из Александровца, Милосав Марковић трг. из Ракинца, Лука Милорадовић трг. из Вл. Дола, Стева Ранковић земљ. из Ливадице; за секретаре: г.г. Стојан Миливојевић учитељ из Жабара, Живојин Стојановић учитељ из Оревовице и Јован Поповић учитељ из Сибнице.

Председник збора г. Ђорђевић у свом дугом говору објашњава збору потребу организације Напредне Странке, осуђује рад радикалне странке од 29. маја 1903 г. до данас. Констатује, да је Напредна Странка, после осмогодишњег пасивног држања, и без икакве организације, ипак на изборима од 10 јула, показала [illegible] може бити потпуно задовољан. Излаже програм Напредне Странке и позива напредњаке, да се што живље организују, да се боре за идеје Напредне Странке и да се поносе тековинама бив. напредњачких влатавина. На крају говора благодари г. Станоју Динићу на раду и помоћи, да се Напредна Странка у овом срезу организује.

За тим је узео реч г. Павле Маринковић. Одлично смишљен патриотски говор г. Маринковића збор је саслушао са великом пажњом и изразима живог одобравања. Г. Маринковић је рекао, да у овом срезу на гласању 10. јула нису узели учешћа многи напредњаци. Чуо је, да је то било услед бојазни, у шта он не верује. Говори, да напредњаци треба да буду слободни, јер у земљи има Устава и закона. Указује на слободне људе из Напредне Странке, који су и живот свој изгубили за начела Напредне Странке и добро Отаџбине. Збор се одазва громко: „слава им!" Г. Маринковић је изложио, шта је све до сада Напредна Странка дала Србији и шта је учинила, да од вазалне државе створи данашњу културну Краљевину Србију. Објашњава зашто је странка била распуштена 8 година. Говори о великом државном буџету према државном буџету из последње напредњачке владавине. На свршетку говора збор је поздравио г. Маринковића бурним: „живео."

За овим је говорио прота г. Станојло Драгуљевић о програму Напредне Странке, упоређујући га са програмима осталих, а нарочито са програмом радикалне странке. У програму Напредне Странке нема празних обећања, већ само истина и праве потребе нашега народа. Позива напредњаке на сложан и истрајан рад, који ће једино донети добро и срећнију будућност нашој отаџбини.

Прочитани су поздрави збору од г. Сјеницког власника и уредника „Правде", г. Саве Ж. Обрадовића трг. из В. Градишта и г. Саве А. Јовановића трг. из Пожаревца. Збор се одазва узвиком: »живели«!

За тим је приступљено избору часништва за срески одбор, у који су ушли: председник г. Станоје Динић трг. из Жабара, подпредседник г. Милутин Милутиновић трг из Жабара, благајник Милан А. Стокић трг. из Жабара; чланови: Милисав Марковић трг. из Ракинца, Живојин Стојановић учит. из Ореовице, Милосав Милошевић трг. из Александровца, Лука Милорадовић и Јања Костић трг. из Вл. Дола, Ђорђе Васић земљ. из Сибнице, Марко С. Ранковић земљ. из Брзохода и Стеван Ранковић земљ. из Ливадице; секретар г. Стојан Миливојевић учитељ из Жабара.

За овим је извршен избор часништва за све општине у срезу. Одлучено је, да сви председници месних одбора примају лист „Правду".

Збор је текао и завршен у најбољем реду, како то и доликује људима од реда, рада и законитости.

Ст. М.

Спољна политика

—:—

Криза у Угарској.

Још неколико дана па ће се угарски сабор и опет састати. Тај дан кад то буде било биће великим словима забележен у историји данашње угарске кризе. Социјална демократска странка пријавила је варошкој капетанији, да ће демонстративно изаћи пред саборницу и затражила је дозволу, да може пред саборницом подићи три говорнице, с којих ће говорница говорити народу. У исто доба ће депутација од сто чланова предати председнику заступничког дома меморандум, у коме ће молити, да се одмах узме у претрес опште изборно право с тајним гласањем. Главни полицијски капетан Бела Руднаји није смео сам решити ову пријаву социјалиста, већ се био обратио министру унутрашњих дела Криштофију, који је одговорио, да не види разлога због којих ову пријаву не би требало узети на знање. Тако ће Будимпешта 2(15) септ. бити поприште огромних демонстрација

Социјалисти уверавају да ће тога дана доћи са 50—60,000 својих људи. А то нија искључено, јер ће тога дана све фабрике и радионице обуставити свој рад.

Колико се опозиција уплашила од социјалиста сведочи и то, што је председник сабора *Јуст* нашао за потребно да сазове конференцију, на којој се саветовало о мерама, које ваља предузети, „да би се сачувала слобода саветовања."

У овај сабор ће и влада и саборска већина доћи наоружани; влада са законским пројектом о општем и тајном гласању, а удружена опозиција с предлогом, да се влада стави под оптужбу.

Ко ће у борби победити показаће 2(15) септембар.

Искључење Небогатова из службе

Као што је познато, 22. августа највишом наредбом искључен је Небогатов заједно са његовим официрима из службе.

Дописник руског листа „Русь" разговарао се с једним изврсним чиновником у поморској служби и овај му је ово рекао:

— Контр-адмирал Небогатов и капетани прве класе Смирнов и Григорјев и Љишина искључени су из службе уз губитак чина

У обичном случају искључује се из службе тек онда, пошто буде суд неког осудио. Суд измери грех и наређује казну. У овом случају није било тако; само ће остали официри кад се врате из ропства бити предани суду и он ће одредити казну. Они који су искључени из службе, губе чин, ордене и све друге знаке одликовања. Но медаље за учествовање у војни, остаће им. Небогатов и његови помоћници не губе сасвим право на службу. Они могу поново ступити у службу, али тек пошто прођу три године од 22 авг. и могу бити само редови и матрози.

Нови касапин.

Садањи млади г. др. министар финансија, бави се мишљу да изведе на најмодернијој основи реорганизацију целе финансиске струке, а нарочито је бацио око, на државно главно рачуноводство и све у опште државне благајнице, јер вели, да је, по његовом меродавном мишљењу, ова грана најзапуштенија и почива на прастарим антикварним појмовима; ту се не зна ни ко пије ни ко плаћа! А како ће се и знати, кад је, по мишљењу младог и финансиски спремног г. д-ра министра финансија, цео садањи чиновнички кадар државног главног рачуноводства и државних благајница (нарочито окружних) неспре[illegible] и неирастао и за садању примитивну рачунско-благајничку радњу, а о каквом модерном систему нема ни говора, то су за тај кадар шпанска села, јер за то ни дунста нема! Но што је најкласичније, садањи чиновници државног главног рачуноводства, чак одричу једни другима у опште и ма какву рачунско-благајничку спрему! А кад би још дошло у питање, да ли би ко од њих могао извести какав план за преуређење садање рачунско-благајничке гране на модерној и практичној основи, — е, ту не питај! Они један другоме не даду ни бела зуба помолити. Један за другога веле: „Пхи, зар тај да што модерно реорганише? Па тај не зна ни две у накрст!»

Дакле, кад ствари тако стоје са државном рачунско-благајничком спремом и садањим њеним чиновницима, онда, по стручном и меродавном мишљењу младога г д-ра министра финансија, није никакво чудо, што за извршење реорганизације, о којој је реч, мора да доведе странца, који би био свестрано финансиски спреман. Овоме пак странцу, поред добре плате за две—три године (из буџетске позиције »на преуређење финансијске струке") дао би млади г. др. финансијер, у раду потпуно одрешене руке, и да бира себи потребан персонал све из млађих људи (чиновника наших новчаних завода и свршених ђака наше трговачке академије). Овај новостворени модерни кадар млађих финансијских чиновника, поступно би и кроз најкраће време потпуно истиснуо и заменуо у свима финансијским гранама цео садањи стари и неподобни чиновнички кадар финансијске струке, који би, или био пензионован, ако је за пенсију дорастао, или би искусио § 76.

На овај начин, цела наша финансијска струка, ставила би се у ред модерних европских установа, а једновремено курталисала би се са чиновничко[illegible]

Ово су све лепе и крас[illegible] и жеље младога г. д-ра министра финансија, но ко му гарантује, хоће ли имати и стећи још толико времена на садањем положају да све то у дело приведе? Ако пак и стекне још толико времена, не би рђаво урадио, да пре по што на тај нов посао прегне, изиште из државног главног рачуноводства, да му оно из своје архиве да многе и многе, из ранијих и последњих година већ свршене, пројекте за реорганизацију целе, државне благајничке гране. Можда ће му они требати, и ако је млади г. доктор био у своје време можда и организатор „Извозне Банке". Из истих пројеката, можда, ће се млади г. др. финансијер моћи разуверити о своме садашњем рђавом мишљењу и расположењу наспрам садашњих потчињених му чиновника, а можда ће и међу њима наћи оно, што намерава да тражи на страни у туђини. Јер народна пословица вели: „ко тражи веће изгубиће и оно из вреће"! —

Напослетку радовали би се, кад би се млади г. др. министар финансијер на своме садашњем положају могао задржати бар годину дана, те да нам и он, за то време, могадне дати прилике да се и ми о његовој, тако на далеко у свету чувеној, финансијској спреми још боље упознамо.

Дневне новости

Краљевић Александар иде у Русију. Краљевић Александар, у пратњи ордонанс-официра, коњичког капетана, Ђорђа Крстића, креће се у петак у вече на пут за Петроград, где ће продужити своје образовање. До Беча га прати и др. Јаша Ненадовић.

Напредњаци [illegible] пријатеља из Краљева добили смо ову жалбу:

Око 17 младића, све од угледних родитеља, пријавили су се с молбом да их упишем у Напредну Странку. Кад су за то сазнали кметови—фузионаши и самосталци — они почеше ватати те младиће и претити им да ће их ставити под полициски надзор ако се не одрекну напредњака.

Тај пријатељ моли нас да питамо министра унутр. дела, да ли то сме бити. Ми се за сада ограничавамо на ову нотицу, па ако се они кметови не тргну, обратићемо се лично министру.

Низами прешли границу. Водни официр 1. чете граничне трупе јавља, да је 28. ов мес, по подне, убијен један турски низам и један тешко рањен, у близини наше карауле „Врела" и да су одмах турски гранични низами са суседних караула прешли границу и хватају заседе на нашем земљишту. Тог истог дана у 3 сата по подне од турских граничних низама и Арнаута убијен је наш гранични поднаредник Танасије Караџић, пред самом нашом караулом „Јавор".

Пензионисан. Наш пријатељ г. Пера Благојевић, инспектор министарства унутр. дела, стављен је у пензију.

Нов инспектор. За инспектора министарства унутр. дела постављен је Бранимир Ј. Рајић, досад. начелник округа београдског.

Нови начелник округа београдског За начелника округа београдског на место Бран. Ј. Рајића, постављен је г. Обрад Благојевић, начелник окр. моравског.

Отпуштени окружни начелници. На основу § 76. отпуштени су из државне службе: начелник окр. чачанског Милош Ђорђевић, начелник

Воја Мутавџић и

певачког Коста

[illegible]

начел-

ци. За окр. н[illegible]

ова окр[illegible] се на место отпуштених, поста[illegible] ни су судије Живковић и Тро[illegible]овић и крушевачки адвокат Свет. [illegible]авковић.

На место Обрада Благојевића по[illegible]вљен је Љуб. Романовић, досада [illegible]спектор министарства унутр. дела.

Одликовања. „Нова Слоб. Преса" [illegible]општава, да је у знак признања, [illegible]о је прошле године у бечкој [illegible]вници на потпуно задовољство [illegible]длежних изливен сребрни и ни[illegible]ен српски новац, Краљ Србије [illegible]ликовао: орденом Св. Саве дру[illegible]г степена главног директора ковнице Д. Петровића; а саветника Ј. [illegible]нкеа и гравера Н. Најдека истим [illegible]рденом четвртог степена. Том при[illegible]ком професор Ст. Шварц одлико[illegible]ан је од Краља Петра командир[illegible]ким крстом ордена Св. Саве; про[illegible]есор је прош. године сликао Краља [illegible]етра и слика је ванредно верно [illegible]рађена.

Директор ковнице Д. Петровић [illegible]рбин је и од неколико дана на[illegible]вамо бави се са својом породицом [illegible] Београду.

Муван министар. Добривоје Томић, [illegible]вши царински чиновник, прекјуче [illegible]а трамвају код „Славије" мувао [illegible]е и вукао за пешеве од капута [illegible]-ра Милана Марковића, министра [illegible]финансија, пребацујући му што га [illegible]није хтео да прими, кад му се јављао у министарству финансија. [illegible]иромах министар морао је бегати [illegible] једног седишта у трамвају на [illegible]руго, говорећи: да се не може на [illegible]рамвају објашњавати са бившим [illegible]војим колегом из „Дневн. Листа", [illegible]ећ га је позвао да му опет дође [illegible] министарство.

Велика паљевина. На гувну Михаила Мартинца и Бошковића, адвоката, које се налази у селу Змичу, [illegible] запалила се 28. ов. мес. од машине вршалице пшеница. Запаљена пшеница захватила је и упалила машину вршалицу, једну косачицу и једну жетелицу. Изгорело је 14.000 снопова пшенице; даље, много сламе, сена и једна штала.

Штета износи до 20.000 динара.

Општински марвени лекар. На прекјучерањој својој седници одбор општински изабрао је за општинског марвеног лекара г. Милана Цветковића, управ. војне марв. болнице у Нишу.

† Доктор Брил. Стари и познати београдски лекар Брил умро је прексиноћ у својој 73. години. Покојник је и под старост ревносно вршио лекарску праксу и био је веома виђен и јако тражен лекар. Сарана покојника биће данас у 10 сати пре подне.

Стан: Царице Милице ул. бр. 2.

Веридба Г-ца Јулка, кћи почив. Глигорија Поповића, инспектора пошта и телеграфа, верила је се са г. Владимиром Пешићем, пешадиским поручиком. Честитамо.

Венчање. У четвртак 1. септембра венчаће се у овд. Саборној Цркви г. Стеван Стевановић исп. професор са г-ђицом Станиславом, ћерком г-ђе Јелене удове поч. Гаврила Јовановића, бив. пензионера.

Венчање ће бити у 11 час. пре подне а скуп сватова у Крунској ул. 42.

Смрт у бунару. Живка, кћи Марка Милића из Каменова окр. пожаревачког, ономад пред вече, заливајући купус у њиви, захватала је воду из бунара и нагињући се над бунар случајно падне у бунар и удави се. Живка је стара 13 година.

Концерат. Музика Краљеве Гарде приређује, под управом капелника г. Ст. Биничког, у петак, 2. септембра тек. год. у башти код »Коларца" — свој последњи концерат у овогодишњој летњој сезони. Почетак у 8 и по час. Улазна цена 1 дин. од особе.

Важне вести

—:-:—

Један без „хундсмарке".

Прекјуче око 6 часова у јутру у Сарајевској улици пред војним парним млином натакнута је једном бесловесном створу — керу жица на врат за то што није био украшен „хундсмарком" као остала његова браћа.

Зато што у свом дугом псећем веку можда никад није залајало ни на свог газду, постигла га је тешка судбина. Место хундсмарке њему доделише жицу, и он, уз очајну писку, би стрпан у псећи екипаж, и осуђен на покајање својих псећих грехова.

Па ипак је очајна писка тог незаслужног али безсловесног створа ганула срце војника из парног млина — његових сажитеља и ови за трен ока истрчаше из млина и нападоше на пратиоце псећег екипажа са узвиком: пуштај!

Пратиоци псећег екипажа нађоше се у чуду, али се још више нађе у чуду жандарм, који пратиоцима екипажа притече у помоћ, а кога војници склепташе и почеше рукама давити.

Не знамо да ли би жандарм и код свог оружја био удављен од војника, који се иначе ни у шта не мешају, или би био унесен у млин на пеглање и предавање о реду, да се грешник јаду не досети и из све снаге стаде запомагати: Помоћ! Помоћ! Помоћ!

Радознали свет се брзо искупи. Прозори на обличжњим кућама отворише се, што, разуме се, све не би ништа помогло несрећном жандарму, да на његову вику с разних крајева не претрчаше још неколико жандарма, који га од војника отеше и напасти курталисаше.

Ратоборни војници се вратише у млин да причају о своме јунаштву.

А бесловесни створ? Он се одвезе у псећем екипажу и по свој прилици завршиће свој псећи живот на Карабурми са тугом за хундсмарком —јединим спаситељем својим.

Жандарми се пак такође разиђоше да размишљају о овоме случају, те да уштеде труд министру војном г. Антонићу, ако је он доиста министар, у шта ми према свему видимо ме почињемо озбиљно да сумњамо.

Нова улога.

Самоуправа нам пребацује што смо стали на земљиште *Нар. Листа* и *Опозиције*, у питању о 29 Мају. Познато је да су, у данашњој политици, та два угушена листа водила екстремну опозицију, онако као што је, у последње време под Краљем Александром, радио *Одјек*. И као год што су тада Краљу Александру указивали на писање *Одјека* неки листови који су бранили до краја његов режим, тако данас звездашима указује *Самоуправа* на писање *Правде*, стављајући ову у исту категорију са *Нар. Листом* и *Опозицијом*. Међутим сваки уочава разлику у тону између оних листова и *Правде*, и када *Самоуправа* ипак наш лист изједначује са њима, она, ваљада, хоће тиме да каже како он заслужује исту судбину. Тада би се *Сумоуправа* отарасила третирања неблагодарне теме: да је један обични комплот (29. мај) исто што и Француска Револуција. Али нас неће поплашити; ми ћемо продужити разговор са њом о 29. мају све дотле док, застиђен што једино са *М. Журналом* поставља као правило, да циљ оправдава средство и да се помоћу убиства може слободно на власт доћи, не престане са својим скандалозним чланцима.

И опет офидирски скандал.

Пре три дана уредништво „Правде“ добило је из Зајечара телеграм ове садржине:

„Капетан Стекић истуче ме јутрос сабљом на зајечарској пијаци, без узрока а пред саму свечаност. Лекарским прегледом утврђено десетодневно боловање.

Милисав Илић.
земљод. из Бражогрнаца.

Одмах по пријему овога телеграма обратили смо се у Зајечар за обавештење и добисмо га. Добисмо га од човека коме се апсолутно мора веровати, а ствар ипак није за веровање, јер, нико жив не може да схвати, како људе образован и нормалне памети човек може да се понаша као тај капетан Стекић. Ево шта нам на наше питање одговара пријатељ:

„Садржина депеше, коју сте примили од Милисава Илића, истинита је. Повређени Илић прегледан је од лекара Д-р. Лазе Илића и дато му је десетодневно боловање. Илић је поднео писмену тужбу овд. дивизијару, а шта ће овај учинити, видеће се.

Г. Стекић напао је Милисава само за то, што му је овај, доневши са женом неколико котарица грожђа на продају, понудио из једне котарице које Стекић није тражио. Увређен оваквим поступком једнога сељака, Стекић је извадио сабљу и, као што је јављено, повредио га. Света, који је ово гледао, било је и сувише. Да Стекић није приметио опасност у коју је запао, те се одмах склонио, изгледа ми да би горе прошао но онај у Пироту“.

Треба ли овоме коментара? Када српски официри почињу сећи српске грађане и за то што им нуде на пијаци грожђе на продају, онда је настало крајње време. Изгледа да се у Србији почињу враћати доба дахија.

Криминална кроника

Тражио своје паре, а добио нож у груди.

Сава Микићевић, из Гледића окр. крагујевачког, повређен је опасно ножем у прса 28. ов. мес. пред вече. Повредио га је Владимир Алексијевић из Љубића, на друму код Корићана, и то кад му је Сава затражио да му плати кола, која му је раније продао.

Рањен низашта.

Петроније Јанковић, тежак из Жабара окр. крагујевачког, рањен је тешко из пушке Живојина Симића, из истог села, и то зато што га је Живојин приметио у туђој њиви при крађи кукуруза.

Из школе и цркве.

Са свештеничке скупштине.

24.—VIII.—1905.

По избору часништва на првој седници, прочитан је извештај о раду Главног Одбора Свештеничког Удружења. Из извештаја се види само сопствена хвала Гл. Одбора о своме раду, који је по самом признању одбора био безуспешан код меродавних чинилаца; нарочито је Државни Савет био противан платама свештеничким. Цео рад Глав. Одбора се кретао готово само на питању о преуређењу свештеничког стања. Пројекат је претрпео велике измене од надлежних. Тако између осталог одбачена је од стране Арх. Сабора, врло умесно, тачка, која вели, да ни Духовни Академици не могу бити окр. протојереји пре 15 година свешт. службе.

У свом извештају, поред осталога, Гл. Одбор жали се на садашњег министра просвете, који му је 10. ов. мес. рекао: „Из више узрока не може влада на парче да ради, подносећи пројекат закона о преуређењу свештен. стања Народној Скупштини, већ хоће да припреми цело црквено законодавство.

На крају извештај се дотиче сметњи о биру, коју су причињавали министри финансија и рад Гл. Одбора на њиховом отклањању.

После прочитаног извештаја настала је жива дебата, наперена противу рада Гл. Одбора. Тако:

Станојло Драгуљевић замера Гл. Одбору, што је био апатичан према појавама у цркви, што је протекција овладала у цркви: лоши награђивани, а бољи запостављани. Тражи неповерење.

Милан Алексић, осуђује проту Марка Петровића, што је на недостојан начин изнудио од пок. Митрополита Инокентија постављење његовом сину за београд. пароха. Износи слику изнуђавања у карикатури. (Смех у скупштини).

Милорад Протић, у лепом говору, износи, да у Народној Скупштини неће проћи закон о уређ. свештен. стања, док у њој седе људи, који цркву и свештенство игноришу. Тражи да се свештенство посвети своме интелектуалном и моралном усавршавању.

Аврам Љешевић баца кривицу на Архијереје и протојереје, због пада вере и морала, јер су они најпозванији да се о томе старају. Нарочито криви калуђере, који ништа не привређују, а овамо од њих неколико десетина бирају митрополита њих 25, а од хиљаде свештеника само 18.

Прота Анта Милосављевић криви за верски и морални пад у народу Архијереје и меродавне факторе, који свештеничко питање неће да реше.

Милан Алексић чита предлог Милана Пантелића, свешт. из Зајечара, да се на дан 15. октобра у целој Србији затворе цркве и кључеви предаду епископима. (Што ти је штрајк ушао у моду).

Прота Марко Петровић брани Гл Одбор од прекора за нерад и слабо заузимање београдских свештеника о преуређењу свешт. стања, али мртва Владислава Јанко не одбрани. — То исто чини и Велимир Марковић парох београдски, јадајући се сиромах како београдски пароси имају мале зараде (грохотан смех).

На крају је примљен извештај Гл. Одбора.

После подне прочитан је извештај уређивачког одбора, који је пун фразеологије без смисла. Њега је Скупштина такође примила после дуге дебате, којом је приликом Гл. Одбор добио лепе лекције.

По дискусији и првог и другог извештаја јасно је било да ће Гл. Одбору бити изгласано неповерење, што је и учињено.

Из народа

Побуна у Пироту.

Богатић 27. августа.

Црна и несретна вест, коју нам „Правда“ донесе, о покољу пиротском, између грађана и официра, нимало нас није изненадила, и по раду завереника од крвавог 29. маја још несрећнији догађаја збиће се.

Србија је на хартији уставна земља, а у суштини „завереници“ у мундиру политику терају и наређују у место да служају.

И Ива Црногорац похитао је, да нам пошље вест о крвавом догађају пиротском, сад он не јавља опширно, сигурно, што је био депешом, и мало је ублажава и цео догађај представља у „међусобној сва“. Онако готово исто, као што је и крвави 29. мај Љуба Живковић објавио народу.

ва жалосна вест и на данашњи дан, забинула је и онеспокојила, све добре Срб

ада је једина у срећу Србинову ако је ш ма колико има, да ће се родити неки Хојатовић, који ће моћи и хтети, да ово зломеваљалство и поквареност у корену уништи.

Ранковићу и Пећићу.

Рађевина, 22. августа 1905 год.

ема броја „Самоуправе“, органа старији браће „радикалне“, а да се не наноси фотграфија од пљачка и разних кајшарлука иди број 193 „Самоуправе“,) које су извршили именовани лажни апостоли и његови ријатељи народни. Помињу и да су даљ истрагом та дела доказана. Траже законку казну.

. на све ово „Самосталија“ одговара тиме што узима утринаша и Карафаљковића, за попечитеља; а Ранковића, кога оптужују сем осталих дела и да је државну цму придигао; поставља „самосталски“ минатар и то још указом, за члана комисије шумске, истина не у Подрињу, његовој епархији, него даље у другом округу.......

Нроде Српски, видиш ли какав је „самостлски“ појам о моралу. Какви су чистунци (што је за небо прилепљено дигнути неће) и какав је се друштвени шљам покупио, назвао себе политичком странком и успео, лажима и преваром, да те јашу и ломе, докле се не опаметиш......

ИЗЈАВА

До данас нисам припадао ни једној политичкој странци у Србији. Као млад човек пратио сам рад свију наших странака и дошао сам до тврдог убеђења, да је Напредна Странка једина, која ће моћи да оствари свој програм на срећу и добро народа и Отаџбине. С тога овим изјављујем, да од данас постајем члан Напредне Странке; њој ћу бити веран и својски ћу је потпомагати.

27. августа 1905 год.
Бошњак.

Груја Јовић
теж. из Бошњака
(ср. морав окр. пожарев.)

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

РЕПЕРТОАР
Срп. Краљ. Народ. Позоришта

Четвртак, 1. септембра: *Књегиња од Багдада.*

Бранино позориште.

Среда 31. августа 1905. Велики програм, са одличним комадима: „Само једна комедија“ и „Да те преслишам!“ — Посета је сваког вечера обилна; најотменија публика посећује Брану.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

„Бранково Коло“.

Изашао је 33. и 34. број „Бранкова Кола“ са овом садржином: У прилог Матици Српској, од проф. Дејана Михајловића — Мутном Водом, предигра једног отањег романа од Јов. Протића. — Ноћни призор код Рима од Лорда Бајрона, с енглеског од Анице. — На великом хлебу, од Талије Костића — Васкрс Богова — Јанко Веселиновић, од Ил. Ивачковића — Никола Стаматовић, од А. Ђукића. — Презимена у Срба — Прилог етичном суду о политичким атентатима — Ковчежић.

Политика

Ако се у великим потресима појави као потребна нужда тенденција опште деструкције, онда ти потреси производе и снагу која је у стању да се тим тенденцијама одупре.

Ранке.

Савршеност природне слободе лежи у њеној неограничености, а савршеност грађанске слободе у нашој ограничености.

Генц.

Мудре изреке

Фанстаф: Не само да сам ја сам досетљив, него сам и разлог другима да буду досетљиви.

Шекспир.

* * *

Човек може бити бистар мислилац без осећаја, али не може без осећаја да буде јак и храбар мислилац.

Клингер.

* * *

Није истина оно што мислиш но оно што осећаш; мишљењем ти себи само разјашњаваш оно што осећаш.

Рикерт.

* * *

Отаџбина мисли јесте срце; из тога извора мора захитати онај који хоће тазе да пије.

Берне.

Одговори уредништва

Ономе што управља сресним расадником на Умци. Ама Бога Вам, како се зовете Ви? Кажите нам име Ваше, па да Вас овековечимо међу економима. Ваш напис, који Ви крстите »исправком«, ремек је дело конфузности и неписмености и чим нам простор листа допусти штампаћемо тај Ваш умни производ. Ваистину, он је бујнији глупостима но Ваш расадник травуљином. Управо он је цео целтат оваплоћена глупост.

Да сте нам здраво, паметна човече!

ТЕЛЕГРАМИ.

Петроград. „Рус“ вели, да је у последњој комисијској седници под председништвом грофа Солског, министар унутрашњих дела изјавио, да ће ускоро поднети уредбу о штампи, по којој ће листови добити широку слободу претреса свих питања што су у вези с изборима за Государствену Думу.

Проноси се глас, да ће Такахира бити постављен за јапанског посланика у Петрограду.

Беч. По свом захтеву министри, просвете Хартл и трговине Кал, разрешени су од дужности, а на њихова места су постављени као заступници барон Бинерт, и гроф Аурсперг.

Париз. После маневара Лубе је приредио ручак за официре, на ком су били и страни официри.

Токио. Шеф полиције поднео је оставку. И министар унутрашњих дела је поднео оставку, али је Микадо није усвојио.

Софија. Бугарски егзарх стићи ће у среду амо. Бугарска влада решила је, противно својој пређашњој намери, да приреди егзарху званичан дочек. По наредби порте и турски комесар ће присуствовати званичном дочеку.

Копенхаген. Руска царица удова и велики кнез Михаило стигли су амо.

Њујорк. Барон Комура се на прасно разболео.

Хелзингфорс. Царинске власти нашле су код села Ками, на Ботничком заливу, 36 сандука, у којима је било 660 пушака и ножева и 122,000 фишека.

Гођидан. Ђенерал Орановски постављен је за руског пуномоћника за преговоре о примирју.

Варшава. „Курјер Варшавски“ вели, да су радници свију фабрика отпочели штрајк.

Монтелеоне Краљ је с министром Ферарисом на аутомобилу прошао кроз пострадале крајеве и продужио је преглед.

Јелена Јовановићка,
удова
Јавља, да ће се њена кћи
Станислава
Венчати са
г. *Стеваном Стевановићем*
исп. професором.

Стеван Стевановић,
исп. професор
Јавља, да ће се венчати са
г-цом **Станиславом**
ћерком г-ђе *Јелене*, удове, пок.
Гаврила Јовановића
бив. пенсионера

У четвртак 1 септембра т. год. у 11 часова пре подне у овдашњој Саборној Цркви.

Скуп сватова у Крунској улица бр. 42.

Моле се сродници, пријатељии познаници да ово сматрају за позив.

Телеграми: Јовановић, Стевановић. — Београд.

Целокупног лекарства
ДОКТОР
КОСТА КОНСТАНТИНОВИЋ
среcки лекар у оставци
отпочео је лекарску праксу овде у Београду, нарочито за унутрашње, дечије, венеричне и кожне болести
СТАНУЈЕ У КНЕЗ МИХАЈЛОВОЈ УЛИЦИ БР. 19.

У своме стану прима болеснике од 7 до 8 и по пре и од 1 до 3 по подне.

За посете по кућама у свако доба, **и дању и ноћу стоји болесницима на услузи.**

Ђаке и сиротињу лечи бесплатно

Топчидерски камени мајдан
у Топчидеру више кафане Бурдеља

Прима поруџбине свију врста *израђевина од камена као: степенице, тротоарске плоче, цокле,* обичне и најфиније израђено ивично камење. *подтрегера коцке за калдрму,* и све што спада у камено-тесачку израду.

У мајдану увек има у великој количини: камење за зидање келдрму и туцани — шодера,

Поруџбине примају се у мајдану, телеф. бр. 596, или у канцеларији Скопљанска ул. бр. 8. Телефон 662.

8–10

ФЛАШЕ за коњак, зејтин и ликер у свима величинама.
ТЕГЛЕ за слатко, дунст и туршије.
СТАКЛО просто на шох.
Добила је велику количину и продаје на више и мање
СТАКЛАРСКО ПОРЦУЛАНСКА РАДЊА
БРАЋЕ К. ЋИРКОВИЋА
преко стоваришта јагодин. фабрике стакла, Карађорђа ул. бр. 18. преко од Лутеранске цркве.

СПАСОНОСНА ВОДИЦА
И. Ранимира, зубног лекара

Која је до данас својим дејством показала да је једини и најсавршенији лек против најжешће зубобоље и свих усних болести,

Као таква је призната и од наших и од страних државних хемичара а то су исто потврдиле и велике европске и све наше изложбе награђујући је својим првим наградама и дипломама, зато је свакоме за препоруку без разлике, за дезинфекцију уста и свих усних болести.

Добити се може код подписатог у Београду и у дрогеријама: г. г. П. Маринковића, Суботића, Окановића, код Гуслара, у апотеци г. др. Ј. Ђурића, у Крушевцу у апотеци г. др. Кедровића, у Нишу у апотеци г. Рувидића и г. А. Околичанија; у Ваљеву у апотекама г. Тадића и Приклмајера, у Неготину у апотеци г. Петра Бана, у Лозници у апотеци Софронија Тодоровића, у Шапцу код г. Гамића и Х. Поповића.

ЦЕНА једној флаши 2 динара, за унутрашњост с паковањем 2·50 дин. од три флаше паковање се не рачуна. При свакој флаши налази се упутство за употребу, и потпис проналазача.

Адреса: Ђ. И. РАНИМИР
Васина ул. (до позор. кафане), Београд

Штампарија Андре Јовановића Дечанска ул. бр. 20.

Коначна Распродаја
ТРГОВИНА
КОД „ДВА БРАТА“
преко пута хотел „Македоније“
Још за кратко време распродаје сву робу, дођите и уверите се.
Трговина
Код „Два Брата“

Јулка Дим. Довијанића са ћерком јавља својим сродницима, пријатељима и познаницима, да ће своме нигда непрежаљеном мужу и оцу

†

Дим. Довијанићу
бив. професору у пензији

Чинити четрдесетодневни помен у суботу у 9 сахата пре подне у цркви Св. Николе на новом гробљу.

---

†

С болом у души јављамо сродницима и пријатељима да је наш добри

Јеврем – Јеша – Поповић
свештеник из Петровца

напрасно преминуо 20. ов. мес. у 46 години свога живота, а сахрањен је 21. ов. мес. у Петровачком гробљу.

Љубећи успомену нашега Јеше, не можемо а да незаблагодаримо г Др. Томи О. Милићу среском лекару, који се је трудио да му живот поврати; не можемо а да не заблагодаримо г. г Милану Радојковићу, намеснику млавском, Миладину Стојаковићу свешт. овдаш. и г. Доброславу Петровићу трг. овд. који се нађоше у првим тренуцима била и својим услугама олакшаше рад.

У исто време благодаримо г. г. свештеницима: г. Проти Станоју Драгуљевићу г. Милану Радојковићу. г. Луки Поповићу, г. Пери Поповићу г. Т2евуну Протићу. г. Јовану Грујићу г. Димитрију Лазићу, г. Миладину Стојаковићу. г. Кости Поповићу. г. Љубомиру Радовановићу г. Ђорђу Богојевићу, г. Игуману Манастира Витовнице оцу Никону, монаху Агатангелу, који чиноDjествоваше из почасти и до вечне куће покојникове испратише

У исто време благодаримо г. Миладину Стојаковићу свештенику овдашњем на дубоко верском и болном говору у цркви; г. Проти Станоју Драгуљевићу, г. Илији Миљковићу школском надзорнику у пензији и г. Милану Илићу апотекару који се опростише са покојником у име напредне странке, и који силином речи изнеше крвану слику његовог живота и борбе.

Захваљујемо г. напредњацима Пожаревачким, који га уписаше за члана и утемељача фонда сиротних ученика школе Петровачке, и г. Напредњацима Петровачким, који на одар покојников положише венац у знак човечијег поштовања и благодарности.

Такође благодаримо пријатељима који послаше телграфом и писмима изјаве саучешћа.

Ожалошћени:
Мати Авђа, супруга Милка, син Милутин, кћи Дара, Филип брат, сестре Милица и Љубица, снаје Богдана и Мица са осталом многобројном родбином.

---

†

Наш добри отац

Милојко М. Дуњић
помоћник Начелства I. класе у пензији

Испустио је своју намучену душу 20 ог тек. мес. у 1 час и 35 минута, у јутру, у 80-ој години старости.

Јављајући ову тужну вест пријатељима нашим и нашег покојног оца, изјављујемо искрену благодарност свима који нам путем писменим или усменим изјавише саучешће. Нарочиту благодарност дугујемо оним добрим душама, које нам се и лично нађоше приликом смрти покојног нам оца.

25. августа 1905. год.
Крушевац

Ожалошћени:

Синови: Милан М. Дуњић, коњич. мајор, Сретен М. Дуњић, бив. цариник, Радослав М. Дуњић, адвокат, Д-р Михајло М. Дуњић, лекар; Снахе: Даница Милана Дуњића, Љубица Рад. Дуњића.

2—3

Одговорни уредник **Јован Адамовић**

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕДЊАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

За Србију:
Тромесечно . . . . . 4 дин.
Месечно . . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . . 8 дин.
Месечно . . . . . 4 дин.

ВЛАСНИК ЗА КЛУБ „НАПРЕДАК“
ЈОВАН СЈЕНИЦКИ

Излази сваки дан
изјутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

ГЛАВНИ УРЕДНИК
ЈОВАН АДАМОВИЋ

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. Бр. 15
Телефон 857

БРОЈ 216. БЕОГРАД, СРЕДА 14 СЕПТЕМБРА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Њихов метод.

Ми смо већ, у два броја „Правде“, изнели два узрока због којих је, по нашем мишљењу, „Самоуправа“, на изненађење свију озбиљних људи. отпочела бранити и одобравати средства употребљена 29. маја, а тиме, посредно, заступати и завернике. Ти су узроци, ако се читаоци сећају, такви да они, у јакој мери, изазивају сумњу у тачност тврђења редактора реченога листа да је 29. мај добро дело и да је он револуција. Сада, пак, хоћемо да, пре него што пређемо на саму главну тачку наше полемике, скренемо пажњу публике на метод, којим се је „Самоуправа“; у дискусији са нама, послужила, метод који, такође, показује несигурност земљишта које је овде »Самоуправа“ заузела.

То је примећен факат да су радикалну странку код нас од увек водили, у главном, политичари неправници. Не да у тој странци није било правника, и то истакнутих. Да поменемо само, између најпознатијих, гг. Гершића, М. Миловановића, М. Веснића. Али, с погледом на огромност те странке, број јачих правника у њој био је мали, а и они који су се у њој налазили, нису давали правац и тон странци. У овај мах, горепоменована господа се налазе у врло повученом положају.

Прву реч, као што рекосмо, водили су у радикалној странци увек гимназиски професори, што је било, сумње нема, штетно. Држава је правна институција, због чега је опасно да у политици, која је тако тесно са правом и правним установама везана, имају пресудни утицај људи у праву лаици, склони да подцене значај и вредност законима, чије строго вршење јесте и најглавнији услов опстанка и напретка државе. Гимназиски професори у радикалној странци, којима ми нећемо да одричемо спрему на њиховим респективним пољима, показивали су и показују тенденцију да односе у држави потчине пре неким законима еволуције, историске нужности, законима социолошким и да тиме доведу у питање значај државних закона, које људи стварају, и који морају ићи, ако се жели да у држави послови теку добрим током, пре свију тих закона од човечије воље независних. Слаб напредак у развијању правне свести код народа, слабо појимање значаја државних закона и законитости, код нас, у многоме долази од ове погрешне директиве коју су радикали давали политици нашој.

Нестручњаци у праву, а принуђени ипак да се, као политичари, и њиме баве, ти радикалски професори морали су, наравно, доста подоцкан ићи да код аутора траже оно што у школи учили нису, а што им је сада потребно било. Природно је, да у томе нису умели чинити добар избор нити су, оскудевајући у генералним знањима из правне науке, могли са критицизмом ауторе читати. Отуда она њихова потпуна потчињеност писцима, неспособност да имају, по потреби, своје сопствене погледе, и да се, колико толико, еманципују од прочитаних књига. Разуме се, да та везаност радикалских политичара, често конфузност која је долазила од читања правних ствари, читање без метода, без реда, без анализе, све је то могло бити само од штете по јавне послове и по политику на коју су утицали.

И зато нико у полемикама политичким толико не цитира, као радикалски професори који се, на један начин који у њима одаје ту потпуне самоуке, занимају и правом Није се чудити, према ономе што смо горе рекли, да они цитирају често онако с брда дола, цитирају ауторе којима апсолутно не може бити места у полемици, али ауторе чија су мишљења сумњива, било са гледишта побуда пишчевих, било са гледишта саме њихове аргументације. Како може један лаик да контролише тачност разлагања једног правника, зашто се траже знања која томе лаику, — иначе, можда, какав добар стручњак — не достају?

Тиме се објашњава то да се „Самоуправа“, да одбрани 29. мај, позива на — Толстоја! Зар ће један човек, који је у толикој мери, као Толстој, револуционар, скоро анархиста, по идејама, доћи да заступа гледиште државника: да се политика сме водити само легалним путем? Тим путем Толстојеве идеје не би се оствариле ни за хиљаду година! Да су писци чланака „Самоуправиних“ имали јасније и тачније погледе на државе и на погодбе њенога развитка, погодбе међу којима је најважнија *строго поштовање закона*, зар би они могли, у једној полемици која се односи на садашње друштвено устројство, да траже аргументе код аутора који то устројство из основе негирају? И то баш показује несолидност радикалских политичара. Они су се, са још више успеха, могли позвати на земљака Толстојевога Кнеза Крапоткина, шефа руских нихилиста. Или, зашто се нису заклонили и за ауторитет Равашола и Вајана? Ови чувени људи мисле, о средствима која се у политичкој борби могу употребити, онако исто као и „Самоуправа“!

У место да се, у своју корист, позивају овде на писце *a la* Толстој, коме ми, наравно, не одричемо иначе величину, редактори „Самоуправе“ требали су нам цитирати, у прилог свога мишљења односно тога како се на власт долази, државнике који су управљали и управљају пословима политичким, н.пр. Чемберлена, Балфура, Монтера Риоса, Фортиса, Билова итд. Ми смо врло радознали да ли међу тим министрима има и таквих који деле, односно 29. маја, назоре српских министара око »Самоуправе.«

Овај лист даље цитира писце, са гледишта побуда, доста подозриве. Он нас упућује на мишљење католика који данас могу имати рачуна да исповедају теорију права буне, јер су у опозицији и јер, као н. пр. у Француској, слабо имају изгледа да би скоро друкчије, него тим средством, дошли на власт. Доајен католичкога правног факултета у Лилу маркиз де Варej-Сомијер, у својој књизи: *Principes fondamentaux du droit* (основна начела права) има једну главу са насловом: *Droit a la révolte* (право на буну), али такве субверсивне теорије нећете наћи код републиканских професора јавнога права, ни код Есмена, ни код Сен-Жирона, ни код других. Лепо би био дочекан у француској Републици, наставник који би, као ово српска „Самоуправа“, проповедао »право“ на побуну, која би се, ако би успела, звала револуција.

Напослетку факат да је »Самоуправа“ могла цитирати писце који мисле као она не значи, сам по себи, да она има право. Јер, ум човечји, који је толике истине докучио, способан је, такође, да падне у највеће заблуде. Колико је нетачних теорија било изнесено док се је до једне тачне дошло! Отуда за свако мишљење можете наћи људи који би га делили. Најлуђе теорије имају своје поборнике и писце и, када би нам то потребно било, могли бисмо одмах то овде и доказати, али би то излишно било, толико је та ствар позната. И када »Самоуправа« хоће да основаност своје теорије о 29. мају утврди цитатима аутора. она заборавља ово што мало час рекосмо Иначе не би на тај, тако слаб аргуменат, толико полагала.

И зато баш ми нећемо да усвојимо метод овога листа. А када би смо то хтели ми бисмо могли цитирати масу писаца и ранијих и познијих по којима владалац, од своје стране, има право на државне ударе и по којима је Краљ Александар, и 1. априла и 9. маја и 25. марта, вршио само једно своје право. И међу овим писцима нашли би смо људе чије би мишљење, у овим стварима, било претежније од „Самоуправиног“ Толстоја. Али, екстремни и нетачни, ти писци нас не убеђују, исто онако као што се озбиљна публика није убедила ни „Самоуправиним“ цитатима из Толстоја.

Катастарски одељак

или

Оличено распикућство општ. Београдске

пише проф. м. ј. андоновић

—:—

VIII.

(Наставак)

Српски земљемерци и Катастар Београда.

Србија је, дакле, као што смо видели, у питању спреме за катастар, као што јој је и страна, стручна оцена признала, постигла један леп културни успех, — она дакле располаже великим бројем српских земљемера, чија је спрема одлична, и који су опробани и на радовима и ван граница Србије, и било је близу памети, — то би одговарало и интересима посла, а и највише интересима општине београдске, да су све сами српски најбољи земљемери и употребљени на Катастру Београда.

Место такве паметне употребе српских најбољих земљемера, ми видимо све друге свакојаке покупљене снаге, — али само не спремне катастарске раднике у Катастарском одељку општине београдске. Зато питамо овако јавно:

Како се смео запоставити један нарочити ред спремних људи за Катастар, и да се место овога употребљавају други, за тај посао недоучени раденици, — па и раденици са стране?

Какве су то друге квалификације, које су могле и смеле, ма и за тренутак ока, да сузбију спремне и одане земљомерској струци српске раденике?!

Заиста је и срамно и стидно, шта се све ради на очиглед и нас свију, и толиких српских земљемера!

Како се смео узети у Катастар један капетан прве класе, да му се даде 5000 дин. годишње, па да се он са тако великом платом употреби, како чујемо, на један ништаван посао, да буде деградиран, да умеће и углављује гвоздене клинове у соклове, што би могао да ради и један обичан трезвенији надничар са 2 до 3 динара дневне плате?!

Ако тај капетан са тако великом платом није спреман да ради на трајангулацији можда с тога, што није на овој никад валда ни радио, — јер да је радио, он би сигурно претпоставио да буде у географском оделењу, него ли да је у општинској служби, — онда чега је ради он узет у опште у катастарски одељак? — Да ли само зато, да се покаже, како понеки официри мало по мало постају: Mädchen für alles.

Ако тај капетан није употребљив и препоруч[illegible]дан, за ра[illegible]јућу државну трајангулацију географског оделења, у коме би зар требао пре нешто и да вреди, како ће он бити употребљив у катастарском одељку општине београдске?

Ако се пак и њему не сме да поверава рад на трајангулацији, — онда се чудимо, како и он још седи у катастарском одељку! — јер ваљада је он личност која свако поверење заслужује.

Ако ли је пак географско одељење у томе капетану изгубило једног спремног, доброг, оштроумног генералштаблера, — онда је жалосно, што он није добио у катастарском одељку какав виши посао, већ да умеће и углављује гвоздене клинове, — мањ, ако није шеф катастра нашао за потребно, да се војничка снага једног капетана прве класе мора употребити, те да се проба: да ли су гвоздени клинови добро уметнути и углављени, да се не би могли извадити, пошто их је раденик у зид утврдио.

Као што г. Попсу није место у катастару Београда, јер, како чујемо, он није ни диплому стекао за време његовога двогодишњег учења (es geht eben schwer), — па да није ни свршио земљемерску школу *прописно*, тамо где је био, — тако исто није место тамо ни многим другима.

Место (вгледе нам) из географског оделења потиснутог г. Попса са 5000 динара плате годишње, треба и може општина да ангажује *два српска спремна добра земљемера*, који би се задовољили са платом од 2500 динара годишње, и корисно радили на катастру Београда; — јер они, који остављају своју струку и прелазе из униформе у капут, — губећи ваљда и свој при томе ранг, — врло су неподесни и пре штетни, него ли корисни за стручне радове, као што је катастар Београда, — мањ ако катастарски одељак не мисли, поред свих својих већ јавно обелодањених махна, да постане још и уточиште, свију оних официра, који свој првобитни војнички циљ промашавају.

Овом приликом хоћемо да запитамо председника општине г. Главинића, да ли он зна, да у катастарском одељку има *само један једини српски земљемер*, и да су се толики добри земљемери јављали, али да нису примљени, докле су други свакојако мање спремни примљени па и са великим платама?

Један је једини земљомер г. А. Јолџић употребљен у катастру.

Па и он, да видите, како мисли о раду у катастарском одељку.

Упитан једном приликом од писца ових редова, па како иде у катастару, и колика ти је плата, — после Јолџићевог одговора — рече писац ових редова: па како ништа не радите, плата вам је и сувише велика, — нашто Јоџић одговори:

„Кад бих ја радио и руководио послом, ја знам како би радао, — а овако, — и ту слеже раменима и прекиде.

Дакле и тај једини земљемер, мора да слеже раменима и да је незадовољан радом у својој струци, у којој је тако жудио за спремом, и био међу добрим раденицима.

Не, не, господо у катастарској комисији, па и Ви господине Шефу: у катастарском је одељку скроз и скроз труло; сви неспремни раденици треба да се удаље из њега, и да уступе места спремним и опробаним српским земљемерима.

Треба одмах да се распише конкурс, да се пропишу услови и плата одреди, и позову путем јавности сви земљемери да се јаве који желе на катастру радити, а не без конкурса и испод жита да се увлаче у катастарски одељак протекцијом и свакојаком ујдурмом све гори и гори раденици.

Сваки на свој посао!

Српски земљемери на катастарски премер и у Београду, и где год га у Србији буде било.

Српска је држава за такве послове и спремала стручне раденике, па се они морају на те послове и употребити као најпозванији, пре свију других.

Земљемери српски: удружите се и извојујте себи оно поштовање и респектовање, које вам према вашој стручној спреми и корисности и за државу српску и за друштво српско, неоспорно припада и приличи.

(Наставиће се)

Спољна политика

—:—

Нови преговори.

Гроф Голуховски је одмах после конференције, коју је одржао са представницима коалиције, цару реферисао резултат. Како вође коалиције нису хтеле да преговарају са човеком који није угарски држављанин, јер се то, као што су сами навели, коси са угарским државним правом, то је краљ, Фрања Јосиф, наименовао за свога повереника за преговоре грофа Белу Циракија. Гроф Ци̂раки је после овога наименовања конферисао са вођама коалиције, али без позитивног резултата. Како „Мађар Орсаг“ јавља, гроф Цираки је вођама предао ове услове под којима би им се предала влада: 1. Круна оставља опозицији отворене руке у свима унутрашњим питањима Угарске. 2. Круна дозвољава раскидање финансиске погодбе, али под тим условом да се самосталне финансије створе тек после истека трговинских уговора. 3. У војном питању круна прима предлоге одбора деветорице либералне странке, из године 1903, као и предлог грофа Апоњија, без оних измена које је Гроф Стеван Тиса учинио после свога доласка на владу.

После свега овога вође су изјавиле да им није могуће примити владу на основу услова које им је цар дао у аудијенцији. Криза у Угарској није завршена. Коалиционе странке су веома увређене поступком који је према њиховим вођама у Бечу учињен.

Угледан члан коалиције, члан одбора за оптужбу Фејерваријевог кабинета, Геза Полоњи, овако се изражава о положају створеном после аудијенције. »То и није била аудијенција, него позив *ad audiendum verbum.* Па и по самој спољашности представници нације су у Бечу понижени. Краљ је пустио представнике нације да стоје и упутио их на заједничког министра, заборављајући, да то закон изрично забрањује, јер само угарски држављанин може имати утицаја на прилике у Угарској Држави. Услови, које је Краљ дао представницима коалиције, негирају у најодлучнијем облику захтеве нације. С њима су просто конфискована права Угарске у пољопривредним питањима, као што је било чланом 12. закона од 1867.

Ово саветовање у питањима привредним стоји у очитој противречности, са обећањима која је краљ у фебруару месецу ове године дао Фрањи Кошуту. У Бечу су се догодиле тешке ствари, као да се хоће да се ова земља баци непосредно у револуцију. С тога морамо бити опрезни и хладнокрвни“.

У клубовима свију партија веома се живо претресају догађаји од суботе. Свуда се са гнушањем говори о ономе што се у Бечу догодило. Сви су били сигурни да преговори неће довести до ничега позитивног, али нико није ни слутио, да ће се са вођама већине тако поступати, да се оно може сматрати као поруга. Диктирања, која долазе из Беча, могу непосредно за собом повући две консеквенце, *што је могуће чвршћу везу коалиције* и *рапидни прираштај чланова независне странке* на пољу у земљи. Будући изгледи, с погледом на опште прилике у земљи, могу се означити као врло мутни и опасни.

Дневне новости

—

Са Краљевог пута. Краљ и Престолонаследник су се у недељу 11 у 7 сати пре подне кренули за Ужице. У пратњи Краљевој поред свите налазе се дивизијар пуковник Ст. Степановић, посланици Сретен Којић, Влада Кушаковић и поп. Свет. Богдановић, а као пети путује и ужички посланик П. Туцаковић.

На путу се застајало у Паковраћи, па се преко Јелице дошло у Марковицу. Чачани су се опростили од Краља на мосту на Морави. Преко Мораве је у име народа округа ужичког поздравио Краља прота Ђурић. Ту се пратњи Краљевој придружио командант дринске дивизије, пуковник Гојковић, окружни ужички начелник, посланици округа ужичког и многи грађани из Пожеге.

Око 11 и по часова стигло се у Пожегу. На уласку у варош Краља је поздравио председник општине Миле Петровић и поднео му хлеб и со, ту је Краљ примио рапорт команданта почасне чете и отишао у цркву на молебствије. Краљ и Престолонаследник одсели су у кући среског лекара. У 12 часова био је ручак за 50 особа у гостионици „Слога.“

У три часа Путници су се кренули из Пожеге и продужили пут за Ужице. После кратког задржавања у Горјанима, стигло се преко Севојне у Ужице. Пред касарном је била постројена војска, а на уласку у варош председник општине је поздравио Краља и поднео му со и хлеб.

У цркви је било благодарење, и ту је прота Ђурић поздравио Краља у име цркве и свештенства.

Пред гимназијом, где је спремљен стан за Краља, поздравио Га је кратким говором директор Атанацковић.

У вече је била вечера, на којој су били многи виђенији грађани.

Министрова оставка. Министар иностраних дела, г. Јован Жујевић, решио се да поднесе оставку на свој министарски положај. Он је на одсуству због болести и остаје тамо још дуже. Чим се опорави преузеће своју катедру на Универзитету.

Боље би било да се није никад ни пачао у политику.

Окр. конференција у Нишу. На основу писма г. Стојана Новаковића, којим је позвао напредњаке да приступе организацији, напредњаци из нишког округа решили су да 18. ов. мес. одрже у Нишу, у хотелу „Македонија“, окружну конференцију ради решења питања о окружној организацији.

Нов адвокат у Смедереву. г. *Милан Константиновић*, писар апелационог суда у оставци и члан Управе клуба „*Напредак*“, постављен је за јавног правозаступника при смедеревском првост. суду и отпочео је рад.

Г. Константиновићу желимо успеха у раду а нашим пријатељима препоручујемо г. Константиновића као спремног, ваљаног и предузимљивог младог човека, који ће свагда указано му поверење умети оправдати.

Нов адвокат. Наш пријатељ г. Живојин Московљевић, секретар начелства у оставци, отпочео је адвокатску праксу у Јагодини.

Г. Московљевића препоручујемо свима нашим пријатељима у округу моравском као одличног правника и правозаступника.

Митрополит својој пастви. Г. Митрополит излази данас први пут пред своје архидијецезане. Данас је у Саборној Цркви архијерејска служба, после које ће г. Митрополит прочитати своју прву посланицу.

Хтела да убије. Љубица Рајковићка, бив. телеграфискиња, одавна је претила г. Љуби Живковићу, адв. овд., да ће да га убије. Г. Живковић је то доставио Управи града и она је одредила једног детектива да Љубицу свугде прати.

У понедељак по подне г. Живковић се разговарао са г. Н. Пашићем, пред кућом г. Пашића на Теразијама. Љубица приђе иза Живковића и почне из џепа вадити мали револвер са белим корицама, „у намери“ да пуца на г. Живковића. Одређено лице, које је Љубицу пратило, спази то, потрчи, зграби је за руку и отме револвер. Затим је Љубица спроведена кварту теразиском ради испита, а одатле у Управу, где је притворена. На испиту не признаје да је имала намеру да убије Живковића. Кварт је испитује још и донеће решење да се стави под суд.

Како власти процењују. Живојин Мишић, трг. из Добре, дугује Браћи Михаиловићима из Градишта 1515 дин. и 40 пр.д. Власт ср. за голубачког узела му је у попис 800 куб. мет. дрва и проценила 2 (два) динара метар.

Кад се зна да у Београду кошта метар дрва 8.50 дин., а да га трговци на месту плаћају 4—5.50 динара, онда ове цифре показују са каквом се савесношћу врше пописи и процене имања и покретности дужника.

Али кад може њива да се прода за банку, онда је ова процена „сјајна“.

ПОДЛИСТАК

Наши на страни

— Н. А. Љејкина —

(наставак)

— Та није ваљда могућно у самој ствари да не говорите или се претварате? Претварате се, претварате се. продужаваше Никола Ивановић.

— Преодевена Францускиња—па квит. Сад је чак по физиономији њушке њене видим да је Францускиња, рече Глафира Семјоновна.

— Ах, ђаво да их носи! Колебу руску направили, а нису могли да доведу руске девојке. Та није могућно, мамзељ, да ви доиста не знате ни једне руске речи.

— Па зјуљ сељ мо ља рјус? преведе девојци Глафира Семјоновна.

— Samovar!.. Кавак... Kosuchka.. Tchai.. Vodka.. Lubli stalovatza.. зачу се као одговор.

— Доста. доста.. поче махати рукама Никола Ивановић,

— Achetez quelque chose, Monsieur!.. Vous aurez le souvenir d'isba russe.. предлагаше довојка играчке.

— Шиц! После свега тога не желим с тобом да говорим.

Никола Ивановић приђе другој девојци у сарафану.

— Такође франсе? Или, може бити, сачувај ме Боже греха Немица! запита је.

— Nous ne sommes pas Russes. Monsieur. Nous sommes de Paris..

— Тфу до ђавола!

»Voila le Russe. Voila qui parle russe.*) показа девојка на точило, иза кога сеђаше младић у црвеној вуненој кошуљи и лакованим чизмама с набором и нешто прављаше.

Младић се осмејкиваше. Никола Ивановић му приђе.

— Рус, земљак?

— Тачно, тако је .,.. одговори овај руски.

— Из Сергијевског посада, испод Москве.

— Руку! Глаша! Рус.. Наш човек. Пружи му руку... Та ми још нисмо чули у Паризу руски језик.. И да грдиш руски умеш?

— Те још како. опет се осмену младић . . .

— Никола Ивановићу, заустави мужа Глафира Семјоновна.

— Шта Никола Ивановићу! Та ја га не мислим натерати да грди, ваћ само питам, — уме ли, јер, говорећи искрено, после ових девојака, ја и на његов рачун сумњам, де је он Рус.

— Рус, Рус, господине.

— Зашто ви то насте собом захватали руске жене или девојке?

— Та кубура је с њима. Овде у руско одељење била је доведена једна — ну, утекла.

— Куда? с киме?

— Та такође с Русом. Трговац, веле, некакав. Одвео је на тиролска брда, где ли. Сам ја пошао да лечи плућа и она с њим. То је било још у почетку лета.

Дапада ли ти се Париз?

— Храна рђава, господине. Шчи нема. а њихове су супе ретке и смртно ми додијале. А вотке нема.

— Јест, брате, што се тиче вотке баш је срамота, Ја сам се и сам зажелео. Вен руж пијеш, како ли се зове?

— Употребљавамо мало. Ну, коњака има. Али само то није та музика.

— Хајдемо, да испијемо коњака, земљаче...

— Не, не... поче протествовати Глафира Семјоновна. — Какво ту може бити пијење! Хајдемо да видимо дивљаке. Та ми смо пошли дивљаке да гледамо.

— Та немогућно је, Глаша, са земљаком, не испити по једну. Та он је прави правцати Рус.

— Други пут ћеш испити. Та ми ни сутра још из Париза нећемо отпутовати. Хајдемо Никола Ивановићу

— Та ми ћемо само по један гутљај...

— Не, не.. Прошли пут ми је додијало да се с тобом пијаним вучем.

— Е—ех! грокну Никола Ивановић. — Прво ти земљаче велиш, да је са женама овде кубура. Ну, до виђења. Ми ћемо још заћи.

— Будите здрави, ваша милости.

Никола Ивановић пружи руку младићу и грдећи се с женом, изађе из колебе.

Гурач поведе Глафиру Семјоновну даље.

— Voyons, Madame et Monsieur. Je vous montrerai quelque shose, que vous ne verrez nulle-part. C'est le shemin de fer glissant.., рече гурач и после пет минута стаје код железничких шина. — C'est ravissant., хваљаше он. »Vous verrez tout de suite..

— Шта он брбља, Глаша? запита жену Никола Ивановић.

— Некаква особита железница.

— Sans locomotive, Madame.

— Вели, без локомотиве.

— У то време чу се писак и воз, који се састојаше од неколико малених отворених вагона, одиста без локомотиве пође по шинама, из којих прскаше вода.

(Наставиће се)

---

*) Ево Руса. Ево ко говори руски.

Канализација. Данас ће се у општинском суду потписати уговор о канализацији, па ће се одмах приступити радовима. Од стране општине потписаће уговор одређени одборник, а од стране фирме њихови представници.

Радови ће отпочети идуће недеље у оба правца.

Душевно растројен. Пешадиски капетан Александар Јечменић већ је одавна душевно растројен. Тако је прекјуче у том душевном расположењу напао на једну бакалницу у Његушевој улици, тукао газду од радње и момке, узео новац и пошао. Он је ухваћен и спроведен својој породици. Породица би требала да припази боље на болесника а не да га пушта да чини ове изгреде.

Бедни чиновник. У подруму једне нове зграде у близини официрског дома, нађен је на тавану Урош Туцовић бивши чиновник. Кад је спроведен у кварт, изјавио је да нема средства да плати стан, те тако мора да се потуца.

Јадно наше чиновништво!

Упис у приватну Тргов. Академију Од 12 ов. мца отворен је упис у I. разред Приватне Тргов. Академије, под управом г. Љуб. П. Ћирића, професора. Ученика и ученица биће редовних и ванредних. За редовне ученике и ученице примаће се ђаци који су свршили најмање четири разреда средње или Више Женске Школе: а за ванредне који су свршили мање од четри разреда. Сведоџба ове Академије има исту вредност као и државне Тргов. Академије.

Уписнина је 10 дин. а школарина за редовне ученике 20 дин месечно, а за ванредне 25. Упис се врши сваког радног дана од 3—5 час по подне у стану управника школе, Кнез Михаила улица бр. 39 на горњем спрату, где је и филијал Извозне Банке.

Пошто је број ученика-ца ограничен треба похитати с уписом, који се закључује 25 ов. м. Редовна предавања почеће тачно 1 октобра. Ученике из унутрашњости управа, по жељи, намешта код угледних породица, пошто ове године неће бити интерната.

Важне вести

—

Умреће и моја мајка...

Један деран, коме је мајка умрла, изашао на улицу са пуном шаком кољива. Друг његов приђе му и затражи мало кољива, али му он не даде. Увређен овом неколегијалношћу друг му довикну: добро, добро. Умреће и моја мајка, па нећу ни ја теби дати?

На овог виспреног дечка личи нам и Многопоштовани Господин и брат Божо Савић. Кад се сазнало да је нађен убијен познати самосталски првак из Рековца, Јовица Перић, брат Божо похитао је, са неком особитом радошћу, да нам јави како су сад почели да премлаћују и Самосталце. Не видећи у томе убиству баш доказ нашем тврђењу, да је настала општа несигурност, какве никад није било, он нас са неке победничке висине пита шта ћемо сад рећи?

А шта да му тако лудом кажемо, реците ви, о читаоци.

Mein Liebchen vass wilst du noch mehr?

»Мали Журнал« осећа с времена на време потребу да на се баци рухо независна листа. У таквом једном наступу он је, бранећи данашњу самосталску владу, утврдио да је она до сад учинила *само* две погрешке: упропастила је српске шуме, и, одашиљањем комисије за пробу топова у иностранство, упропастила је идеју о правилном и добром наоружању српске војске.

Кад узмемо да ова влада није на управи земље ни пуна три месеца, онда, збиља, морамо запитати Господина и брата Божу: »Е па, душо шта ћеш више?«

Страшно! — Грозно!

Цитирајући наше тврђење: „да је српски народ у пркос свима демократским и демагошким идејама, које су у току последњих 50 година по њему ширене, остао веран апсолутистичким идејама и да он—народ— „ма колико да је устав прецизно одредио границе круниних права, ипак верује да га ни добро ни зло не може снаћи, без знања и — ма и prećутног — признања носиоца круне“, „Одјек“ је узвикнуо да је то: »Страшно! и ужасно!«

Овај „Одјеков“ узвик учинио је на публику исти утисак који је учинио у једном дечјем кромпирском позоришту јунак на кромпира кад је узвикнуо:

„То је ужасно!
То је грозно!
Што сам дозно!“

Свакоме по подобију.

До сада је београдска полиција одређивала детективе да прате поједине политичаре за то да виде шта раде, где иду и с киме се састају, или, када је влада неодговорних чинилаца била у пуном јеку, да их штите од евентуалних напада појединих обесника.

Г. Љуба Живковић, који је изузетак у свему и свачему, био је и овде изузетак. Њему је Управа града Београда морала одредити једног детектива да га чува од — увређених жена.

Јавна безбедност у Србији

—:—

Напад на кућу.

Из Лознице добисмо овај телеграм: „*Нашег одличног пријатеља Цветка Шљивовца нападоше синоћ разбојници. Кућу му провалише и њега чекићима тешко повредише. Јунаштву своме мора да заблагодари што у овом светом стању остаде жив. Писмом опширније.*

Спасоје.“

Убијен у пићу.

Јован Сатлер и Илија Раф, обојица Панчевци, куповали су шљиве у Новом Селу код Шапца. Пре неки дан се при чаши ракије посваћају и Јован онако пијан убије Илију, па га мртва баци у Саву.

Ранио драгану.

Илија Рајковић, тежак из Лепенца, волео је Магдалену ћерку Алексе Миловановића из истог места. Магдалена је почела да хладни према Илији, овоме то дозлогрди, дохвати револвер и са неколико метака тешко обрани своју драгану.

Жена убила човека.

У Богатићу живи Марија Нешић удова. Она се није слагала са својим комшијом Станимиром Ђурђићем, са којим се често свађала.

Приликом последње свађе, пре два дана, дохвати пушку, опали на Станимира и тако га тешко рани, да је од ране умро. Марија је притворена.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

—

Бранино позориште код „Такова“

Среда, 14. септ. 1905. Велики програм од 20 тачака. Три српске комедије: »Убићу се!.“ (од Весељка.) „Под старост“ (од Б. Нушића) и „Телефон без жица“ (од Ковачевића). Овај се комад приказује по други пут, први пут је одлично прошао. — Бранино Позориште посећује најотменија публика. —

ТЕЛЕГРАМИ.

—

Баку. Између Татара и Јермена склопљен је мир.

Берлин. Вите је синоћ посетио државног секретара за спољне послове Рихтхофена.

Лондон. „Дејли Телеграф“ јавља, да ће ускоро енглеска источно-азијска ескадра доћи у посету у Токијски залив. Тим поводом ће се тамо окупити сва јапанска флота да је дочека. Али посета енглеске флоте неће бити пре ратификације уговора о миру.

Беч. Царинска и трговинска конференција свршила је свој посао 10. о. м. и претресла захтеве што су за преговоре о новим трговинским уговорима ставиле: Швајцарска, Русија, Србија и Бугарска. Аустријски и угарски делегати споразумели су се о држању Аустроугарске у тим преговорима. Њихови предлози поднесени су аустријској и угарској влади на одобрење. Тиме су свршене припреме за усмене преговоре, који ће се ускоро отпочети.

Беч. Цар је одликовао румунског министра председника Кантакузена великим крстом Леополдовог ордена.

Берлин. (званично). Јуче је било у Пруској два случаја поболевања од колере и два смртна.

Москва. („Правит. Вјестник“). Данас је овде под неким погодбама, које је власт одредила, конгрес представника земства и градова унутрашњих (руских) губернија, Пољске и Литве.

Париз. Бивши војни министар Кавењак умро је.

Будимпешта. Извршни одбор коалиције усвојио је резолуцију, којом се једногласно одобрава рад вођа, које је цар позвао у Беч; у резолуцији се исказује жаљење, што Краљ није саслушао вође коалиције и осуђују се они, што Краљу дају такве савете. Одбор је решио да за 20. ов. мес. сазове конференцију свију коалисаних странака, да би се отпочела заједничка акција свију оних, који хоће да очувају неповређен устав. У вече је народ манифестовао пред станом странке независности; дошло је до сукоба између Социјалиста и Кошутоваца. Полиција је успоставила ред.

ПЕТРОГРАД. Московско земство добило је из поузданог извора вест, да ће избори за государствену думу бити 21. новембра.

ГОСПОЂА

с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

наставак

(Наставиће се.)

„Он је човек који нема шта себи пребацивати, а и не да од себе правити шалу, упаде госпођа саветниковица. „Маргарета је сама крива, ако је што рђаво рекао. Није смела ићи к људма, који неоправдано ишту од нашег наслеђа“.

„Оправдано они ишту« рече млада девојка одлучно.

„Шта, скочи стара мајка — ти бедници говорили су о вези њихове кћери са твојим покојним оцем? И ти верујеш у ту причу? „Мени је овде хладно — ходи са мном горе, Грето, да разговоримо о тој ствари!

Маргарета пође за њом ћутећи, а тетка Софија пође уз степенице бацивши за њом брижан поглед.

26.

Кад је млада девојка улазила горе у салон, кречао је и псовао папагај, који је био тамо. Она још из детињства није могла да трпи ту брбљиву и злобну животињу, а и папагај је то добро знао.

— Буди учтив, љубимче моје, злато моје, ласкала му је стара дама. Она пружи овом брбљивцу парче бисквита и пољуби га, затим скиде полако и опрезно капуљачу од чипака и шал с рамена, па их обоје брижљиво сави.

Маргарета је била час црвена час бледа од унутрашњег немира и узбуђења, она се уједе за усне, али не рече ни речи; она је добро познавала ту уображену немарност, — баба се је показивала увек хладна и опрезна, кад је њоме овладало узбуђење.

— Ну, ја сам мислила да ћеш ми ти саопштити, бог зна какве чудне вести, рече напослетку стара дама преко рамена, док је полако затварала орман у који је сместила капуљачу и огртач; а ти место тога стојиш на прозору и гледаш преко пијаце, као да хоћеш да пребројиш ледене свеће на околним кровивима.

— Ја чекам да ме ти питаш, стара мајко, одговори млада девојка озбиљно. Камо да сам тако мирна, да се могу невино забављати као што ти мислиш. Али на мени дрхће свака жилица

Стара мајка слегну раменима, то треба да припишеш сама себи, Грето! Сама си кажњена — јер ниси имала тамо никаква посла... И ја сам се била уплашила, кад нам се тај човек са својим нечувеним тврђењима изненада створи у кући, као да је пао из облака; али у мојим се годинама глава не губи кад се човек уплаши. Ја сам врло брзо упознала његово варање, па сам и начитаном правнику, моме сину, који се је, чудновато, дао збунити, унапред рекла, како је то морало доћи! стари није могао доказати своје тврђење, јер су му за то недостојали докази Он се је позвао на оставштину твога покојног оца — али зашто да ти то све говорим! прекиде говор. Ти то знаш и сама из уста онога, кога си заштићавала; разуме се у оној светлости, коју он воле да придода ствари; јер иначе не би могла мало пре тврдити да су његови захтеви оправдани.

Маргарета је без икаквог шума прешла преко тепиха, и сад стаде обузета унутарњим узбуђењем, као какав дух, пред стару даму. „Да су ти захтеви потпуно оправдани и основани, ја знам из других уста, стара мајко — из уста мога оца“, рече она дрхтећим гласом.

Госпођа саветниковица устукну назад. Она је у прво време, нема од узбуђења, пиљила отворених очију у своју унуку. „Јеси ли ти при свести?“ напослетку проговори она:

„Валда ми нећеш износити и објашњавати и такве ствари, које ни један паметан човек не би могао веровати? — Твој отац Боже мој, требало га је само познавати строгог ћутљивог човека, који је умео да се одбрани једним одбијајућим погледом, и он би једној брбљивици, као што си ти, саопштио једну такву тајну? Не, драга моја Грето, он није био још тако стар да би могао постати детињаст — ти себи уображаваш да нешто знаш, а ја се морам на то насмејати, кад не би имала пред собом твоју заслепљеност. Па зар би то заиста било лепо и усрећавајуће, кад би се знало, да је ово јаје од кукавице подметнуто у Лампрехтово гњездо?. . Ја те молим не стој предамном тако умудрена и премишљајући — то је држање услед кога ми се крв узбуни!“ — Она се окрену љутито и уклони неколико корака од младе девојке, и дрхтећим рукама веза чвршће испод браде траке од капе и превуче марамом преко чела. — „Кад си ти тако сигурна у твоју ствар и тако је енергично заступаш, поче она после краћег ћутања, »онда имам права од тебе тражити да ми реч по реч поновиш оно што ти је отац казао“ — Не, стара мајко, опрости, али то не могу, одговори Маргарета суваих очију. Његово поверење је за мене светиња, коју никако нећу да профанишем.

(Наставиће се).

„Теј-Бутера“ увек свежег, сира „Ементалера“ са долине ементалске Ердељске саламе, Кладовског Ајвара, разноврсног Домаћег слатка има поред остале колонијално деликатесне робе увек на стоваришту.

Радња

Душана Тодоровића

Краљ. Срп. Двор. Лиферант — Теразије

НЗ. Г.Г. Потрошачима из унутрашњости на захтев шаље уз доплату-

---

Стан елегантан са 5 велики и врло лепи соба, лепим предсобљем, електричним осветљењем, финим лустерима, лоретнама и свима осталим удобностима, на најлепшем и здравијем месту вароши у Светосавској улици бр. 33. Издаје се под кирију од 1. новембра ове год.

ПЛАЦ на продају у Смиљанићевој улици (Грантовац).

Ради погодбе упитати Стевана Степановића. Катанића ул. број 18. спрам цркве Св. Саве.

Стеван Степановић
пензионар

ЈЕДАН МАЊИ СТАН СА 3 И већи са 4 собе, и осталим одељцима издају се одмах под кирију.

Улица Косанчићев венац број 18.

2—3 Упитати у истој кући.

Најбоља вода за пиће кад влада епидемија јесте по изјави лекарских ауктористета.

Матонијев Гисхиблер

природна алколична — кисела вода.

ДУНАВСКА БАНКА са станом у својој згради Краља Петра ул. бр. 51 за сада је у могућности да прима улоге на штедњу у сребру и злату а по најповољнијој камати и условима за враћање.

Управа.

ДОМАЋИЦЕ

купујте платна и осталу платнарску робу као и рубље сопствене израде и прибор за рубље у искључиво платнарској радњи и фабрици рубља

Ј. ЈАРОЛИМЕКА

код „Домаћице“

Кнез Мих. ул. бр. 14 у Београду

Цене су врло умерене и утврђене а израда веома солидна.

Ценовник и мустре шаљу се на захтев одма бесплатно.

9—20

Бунушевац фотограф

Врања. Потребује помоћника.

ПЕТАР Ђ. БЛАГОЈЕВИЋ

инспектор министарства унутрашњих дела у пензији и бивши адвокат, отпочео је адвокатску праксу у Београду.

Са канцеларијом је за сада у својој кући — Скопљанска улица број 17.

СПАСОНОСНА ВОДИЦА

И. Ранимира, зубног лекара

Која је до данас својим дејством показала да је једини и најсавршенији лек против најжешће зубобоље и свих усних болести.

Као таква је призната и од наших и од страних државних хемичара а то су исто потврдиле и велике европске и све наше изложбе награђујући је својим првим наградама и дипломама, зато је свакоме за препоруку без разлике, за дезинфекцију уста и свих усних болести.

Добити се може код подписатог у Београду и у дрогеријама: г. г. П. Маринковића, Суботића, Окановића, код Гуслара, у апотеци г. др. Ј. Ђурића, у Крушевцу у апотеци г. др. Кедровића, у Нишу у апотеци г. Рувидића и г. А. Околичанија; у Ваљеву у апотекама г. Тадића и Приклмајера, у Неготину у апотеци г. Петра Бана, у Лозници у апотеци Софронија Тодоровића, у Шапцу код г. Гамића и Х. Поповића.

ЦЕНА једној флаши 2 динара, за унутрашњост с паковањем 2·50 дин. од три флаше паковање се не рачуна. При свакој флаши налази се упутство за употребу, и потпис проналазача.

Адреса: **Ђ. И. РАНИМИР**
Васина ул. (до позор. кафане), Београд

АДВОКАТ

ЖИВОЈИН МОСКОВЉЕВИЋ

отпочео је правозаступничке послове у Јагодини.

Примаће послове при првостепеним судовима у Јагодини, Ћуприји и другим местима: као и код свију других власти у Србији, а нарочито у округу моравском.

Коначна Распродаја
ТРГОВИНА

КОД „ДВА БРАТА“

преко пута хотел „Македоније“

Још за кратко време распродаје сву робу, дођите и уверите се.

Трговина
Код „Два Брата“

ЗА ЈЕСЕЊУ СЕЗОНУ
НОВИХ

Шешира мушких

Најмодернијих у великом избору у свима квалитетима добила је

ТРГОВИНА
ДРАГУТИНА КАРАУЛИЋА и КОМП.
БЕОГРАД

Поруџбине се извршују брзо и тачно, паковање безплатно. 8—8

РАДЊА

ЂОКЕ ВУКОВИЋА И КОМП.

кнез Михаилова улица број 33.

коначно распродаје сву робу само до 1. Новембра ове год.

Користите се добром робом а јефтином ценом.

МОЈУ МЕХАНУ У

ДРАГОБРАЋИ

са осталим имањем у истом месту, продајем под повољним условима.

Механа и имање налази се 1 сах. удаљено од Крагујевца а на државном путу Крагујевац — Чачак — Ужице и Крагујевац — Краљево — Рашка.

За погодбу обратити се мени у Забојницу а услови се могу сазнати и код г. г. Милутина М. Филиповића и Михајла А. Благојевића адвоката у Крагујевцу.

Тодор А. Прокић
свештеник из Забојнице.

4—8

На продају имање

Како не живим стално у Београду, то продајем:

1). Плац који постоји на Кнез Михајловом Венцу бр. 7. спреду калимегдана, а ниже Хотела Национала.

На плацу је кућа са 2 собе, кујна, 2 подрума и водовод.

Плац има врло леп изглед на Саву, Дунав, топчидерску околину, Земун и т. д.

Површина је плаца 652 кв. мет.

На плацу постоји терет Управе Фондова за 12.000 дин. у злату.

2). Њива на „Везировом брду у близини винограда на топчидерском брду, а пред бањичком логором. Земљиште је подесно за сађење лоза. Земљиште је такво, да је подесно по свом материјалу за модигнуће фабрике цигаља, јер се вода може добити.

Површина је 16462 кв. мет.

Изглед има врло леп, јер лежи на висини. Има изглед на цео Београд, Авалу и сву околину, Саву, Дунав, Земун и т. д.

На њиви постоји терет једног новчаног завода.

За услове и цену има се обратити потписаном Поп Лукина ул. бр. 19 ниже државне штампарије, од 8—11 пре и од 3—5 по подне.

Др. Миливоје Ј. Ш. Пачић
коњички капетан у пензији.

На знање

Част ми је овим известити поштоване потрошаче боја за бојадисање вуне, пола вуне, памука, коже сирове и прерађене, сапунџијске, и у опште боје за разне техничке циљеве, да имам као заступништво најпризнатије Фабрике аналинских боја Фарбверке пређе Мајстор Луцијус и Бришинг из Хехета тако исто и њено главно добро сортирано стовариште за Краљевину Србију.

Мустру и упутство на српском језику шаљем својим муштеријама на захтев бесплатно.

Поруџбине се извршују брзо и тачно.

Телефон број 289.

С поштовањем
Јаков М. Алкалај
трговачки агент Београд
Трговачка ул. бр. 3.

Апотека код Црвеног Крста

У БЕОГРАДУ ПРЕПОРУЧУЈЕ:

Г. Г. трговцима, хотелијерима, кафеџијама и осталим потрошачима

Природни „Сок од малине“

изврсног укуса и мириса по 2.20 п. д. флаша од 1-ог литра.

Штампарија Андре Јовановића Дечанска ул. бр. 20.

Одговорни уредник Јован Адамовић

163

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕДЊАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 8 дин.
Месечно . . . . . 4 дин.

власник за клуб „Напредак“
ЈОВАН СЈЕНИЦКИ

Излази сваки дан
изјутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

главни уредник
ЈОВАН АДАМОВИЋ

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. Бр. 15
Телефон 857

БРОЈ 222 — БЕОГРАД, СРЕДА 21 СЕПТЕМБРА 1905. ГОД. — ГОДИНА II.

Самостални али не и тачни појмови.

—

„Одјеков“ чланак о суверености народној јесте један од оних, за противнике његове, срећних састава који су неисцрпни материјал за писање. Са листовима као што је »Одјек«, ми се не бојимо да ће нам извор тема за третирање тако лако пресушити. Такве противнике ми волимо.

Речени „Одјеков“ напис већ је био предмет једног нашег одговора. Сада му ево посвећујемо још један чланак, не заричући се да ће он бити последњи.

Овде хоћемо да покажемо сву нетачност „Одјековога“ тврђења: да је, у Србији, народ суверен или извор власти. Оно „утока власти“ не исписујемо с тога, што то нема никаквог смисла. Рећи да је народ утока власти, то значи да власт извире негде изван народа, да овај није њен источник, већ само му власт од некуда долази. То, свакако, није мисао »Одјекова«.

Не треба бити особито много упознат са јавним правом, па увидети погрешку „Одјекову“. Један и најлетимичнији поглед на Устав наш јасно показује да у нас народ није суверен. Колика је власт народа у уставној монархији, то показује положај који представник народа, Скупштина, заузима. Ако ова није суверена, то ни народ није суверен. Народ, као такав, не може непосредно вршити никакву власт, већ то чини његово представништво, због чега се власт народа мери према власти овога последњега.

Па каква је власт народнога представништва код нас? На првом месту, оно нема извршну власт. Ова припада Владаоцу, Краљу, који од ње један део, судску власт, делегира независним судовима, а други део, управну власт, врши сам преко одговорних министара. Народна Скупштина, по Уставу, има толико исто права да врши егзекутивну власт колико ма који појединац. А ако, у парламентарним државама, скупштина успева да на вршење те власти од стране шефа државе утиче, то је више по злоупотреби њенога положаја, злоупотреба која је једна од озбиљних махна парламентаризма: она води ка конфузији власти, што је противно начелу сепарације власти на коме почива модерна држава. Као што видимо, дакле, народно представништво нема већ једну важну власт државну, извршну власт.

Оно нема, даље, само за се, ни ону другу, још важнију, власт, законодавну. Као што се зна, ту народ дели власт са Владаоцем, Краљем: једна половина те власти припада овоме, а једна народној скупштини. Нити је закон оно што хоће Краљ, нити је, пак, оно што хоће народ. Закон је оно на шта се та два законодавна чиниоца сагласе. Када би народ, то јест народно представништво било суверено, онда би сама његова воља сачињавала закон, и Краљева санкција била би апсолутно излишна.

Из овога се види колико се је „Одјек“ затрчао — јамачно из незнања — када је тврдио да је народ суверен. Не само да он то није, него, када се власт његова упореди са влашћу Краљевом, излази да је власт овога код нас шира него власт народа. Јер док, по Уставу, народно представништво има само једну половину законодавне власти, дотле Краљ има, осим тога, и целу извршну власт коју са народном скупштином и не дели.

Ми не разумемо шта је „Одјек“ хтео са својим чланком. Ако је хтео да покаже своје знање, боље би урадио био да је ћутао; мислило би се да он ове просте ствари које му изложисмо зна. Или је хтео да, и са положаја полузваничнога органа, проповеда, онако демагошки, погрешне појмове у нади да му они донесу коју изборну куглицу више? Ми то не знамо. Али, ма чиме се »Одјек« овде руководио, ми му не допуштамо да врши једну узурпацију, сличну оној коју је често пута владалац, пре 29. маја, у Србији предузимао. Покојни Краљ Александар, подлежући својим апсолутистичким наклоностима — подржаваним многима од оних који су и данас *personae gratae* — присвајао је себи и онај део државне власти, који припада народу, тако да је Србија, у последње време, показивала пример државе са једним а не са два фактора: управо оно што се ни мало не слаже са слободом. Данас самосталци врше сличну игру: они, прокламујући сувереност народн. представништва, одузимају владаоцу његов део суверене власти, и доводе Србију опет у тај опасан положај: да у њој нема деобе власти, већ да једна скупштина, слична француском конвенту, апсорбује у себе сву државну власт. И, ако хоћемо да упоређујемо, овај систем несумњиво је гори него онај пре 29. маја: мање је опасан апсолутизам владаочев него апсолутизам једне скупштине.

Није, ваљада, једна крунисана глава пала зато да њена свемоћ пређе на једно тело које би од те свемоћи начинило још већу злоупотребу.

Искључивост у цркви

—

Избором новога митрополита Србије Њ. В. Г. Димитрија констатовано је, да је позната котерија сада већ по готову пропале политичке партије претрпила бродолом својом искључивошћу у цркви. Својом безобзирношћу, дрскошћу и грамжљивошћу привврженици те котерије дављаху цркву нашу преко 40 година. Неспособни да управљају бродом црквеним, а да своје незајажљиве прохтеве и ненасите потребе задовоље, они употребљаваху сва допуштена и недопуштена средства да уклоне свакога онога, који би по својим способностима хтео од њих преузети крму расклиматанога црквенога брода. На свакога који је то покушао за је котерија сложно кидисавала, не бирајући средства, па ма колико она штетила угледу црквеном, само да она искључиво и на даље господари у цркви.

Кад год се дирнуло у интересе те котерије одмах су се јављале неке конференције и са највећом дерњавом дизаше се страховита вика, како је црква у опасности, како се њен углед убија итд. итд.

Она је у томе ишла тако далеко, да се није стидела употребљавати и најодвратнија средства против лица која нису хтела ићи с њоме: писала је анонимна писма и скандалозне брошуре, на које је потписивала ма каквог умног и моралног инвалида, недостојног слугу божјега олтара, свога брата у Христу. Ниједно место у цркви није могло добити лице, ма колико у истини заслужно и спремно, само ако не припада тој незајажљивој котерији.

Сва места у цркви и школи беху патентирана од ових жалосних браниоца цркве наше, коју својим безочним и несавесним издајничким радом, и својом пирамидалном ограниченошћу доведоше до ивице пропасти.

Окретни и извежбани у смицалицама, при избору новога митрополита, брзо увидеше опасност владавини својој у цркви и учинише дрзак јуриш при избору новога митрополита, с намером да одрже превласт у цркви, како би је и у будуће рушили, само да се њихови сопствени интереси не доведу у питање.

Зачмалост и мртвило у цркви то је плод њихове четрдесетогодишње управе српском црквом, те према томе нови митрополит свакојако ће се морати добро промислити, да ли ће и он ову озлоглашену котерију пригрлити или ће је одгурнути што даље од себе, да не заражава црквени организам.

Ова појава, свима нама позната, задаје велике бриге свима мисаоним људима и правим хришћанима и с нестрпљењем очекују први акт рада новога Митрополита и његових другова, те да једном за свагда констатују: хоће ли ствари у нашој цркви поћи на боље или ће ићи све по старом. Тај први акт очитоваће се приликом избора епископа шабачког. Буде ли овом приликом изабрано лице неспособно и недостојно у сваком погледу, а само са амбицијом, да умре као епископ, онда ће се знати који су пут изабрали наши црквени великодостојници.

На ову котерију, о којој говорасмо, скрећемо пажњу Арх. Сабору, јер она, по навици својој, а по жељи намет-кандидата најотвореније пропагира у њихову корист, што црквени канони строго осуђују. Средства се при томе не бирају само да се до циља дође: анонимна писма која се пишу редакцијама и која својом баналном садржином унижавају и углед цркве и ове жалосне служитеље цркве, као и одвратно писање листова ове котерије јасно сведоче, да ће и црква и школа отићи у суноврат, ако њени патентирани котеријаши понова заузму најугледнија места.

С тога најодсудније тражимо и тражићемо од представника цркве: да способност претпостави неспособности; озбиљност пајацлуку, па ма и старачком; чедност моралној руjини; смерност амбициозности; побожност безбожништву; младост и здравље физичкој развалини; идеалност и преданост својој дужности, немоћном и умно и телесно нераднику, који би само срамотио и унижавао и углед цркве и углед високог и узвишеног епископског чина.

Ако се наш глас буде чуо, онда ће заиста искључивост у цркви престати једном за свагда, а из кошнице цркве и њене угледне школе, биће избачени сви до сада патентирани трутови, који халапљиво једу мед, намењен само вредним пчелицама.

Б.

Спољна политика

—:—

Криза се продужава.

Гроф Чаки био је код Краља Фрање Јосипа у аудиенцији и одмах после тога отишао је на своје пољско добро, које је доста далеко од Беча. Према свему досадањем, не може се тврдити да је краљ хтео да прави какву комбинацију са грофом Чакијем, нити је имао намеру да га узме за свога *homoregiusa*, при преговорима који би се даље водили са представницима коалиране опозиције. Једино што је после ове аудијенције избило на јавност, то је, да је Краљ хтео да чује грофово мишљење о угарској кризи у опште, а тако исто и његове погледе на стање, које је настало после оне фаталне аудиенције. Ово би се могло примити као тачно, јер је гроф Чаки веома популарна личност, а као један од представника најстаријег угарског племства, могао је цару исказати своје мишљење и погледе на кризу најискреније.

Социјалдемократска странка је постала играчка у рукама бечкога двора, односно Фејерваријевог кабинета, и тражењем општег права гласа, хоће да сузбије тражења коалираних странака, које су против општег права гласа. Изгледа да ће доћи до озбиљних сукоба, чије ће поприште бити пештанске улице.

Коалиција је чврсто решена да остаје при својим захтевима. Ако се сабор отвори 27. октобра, онда ће први захтев коалиције бити, да се расправља о оптужби Фејерваријевог кабинета. Ако би се, као што се у коалиционим круговима, тврди, реактивисао Фејерваријев кабинет, онда ће коалиција свом силом настати да се овај предлог још на првој седници протури.

Криза се заоштрава; провала између круне и нације постаје све већа, и тек блиска будућност моћи ће показати, какав ће правац заузети даљи ток кризе. И на једној и на другој страни постоји решење да се не попушта, те се према томе крај кризе не може у брзо предвидети.

Дневне новости

—

Са Краљевог пута. Краљ је, с Престолонаследником и свитом, дошао из Г. Милановца преко Рудника у Тополу. Одатле је правио излет до Аранђеловца и натраг, и пењао се на брдо Опленац, на ком ће се зидати црква Краљева.

Допутовали. Краљ, Престолонаследник и свита допутовали су јуче у 11. и по часова пре подне у престоницу.

На станици су дочекани од почасне чете, Владе, Митрополита и виших војних и цивилних чиновника.

Позвата на конференцију. Овдашњи руски посланик позвао је, по налогу из Петрограда, и нашу Владу да узме учешћа на другој хашкој конференцији.

Влада је примила позив и изјавила да ће се радо одазвати позиву.

Ко ли ће, Боже, представљати Србију у Хагу. Да ли они стари или ће се тражити други, који одговарају садашњем курсу.

Дакле ипак понижени. Пре неки дан смо рекли да не сматрамо да је Србија, у сукобу са Турском, добила сатисфакцију, оном, онако површном изјавом турског посланика Фети-Паше.

Ово наше тврђење потврђује и та околност, што се досадањим преговорима о оштети и накнади породицама убијених није ништа успело. Турска влада не пристаје да да оштету, и сад су наше дипломате, у Цариграду, решене да предузму кораке и умилостиве Султана, да он ту накнаду да из своје касе, као неку врсту поклона, и тиме се ова афера оконча.

Успели ови последњи покушаји или не, Србија је из овог последњег сукоба изашла понижена, за шта треба да благодари, понајпре, својој способној и енергичној самосталској влади, која се тако разуме у вођењу државних послова.

Отпутовао. Бугарски дипломатски агент, г. Димитрије Ризов, отпутовао је са својом госпођом у Софију.

Иду на маневре. Овдашњи војни изасланици путују на маневре 24. овог месеца

Отварање универзитета. Ректорат универзитета разаслао је позивнице којима се позива на свечано отварање Универзитета, које ће бити другог Октобра.

Закон о адвокатима. Површила је све послове, збринула све бриге, и учинила да Србијом завлада благостање и потече мед и млеко. па се сада одмара на плодовима свога рада, данашња самосталска влада. Па да јој се ипак не би пребацивало, да не ради ништа, она је за предстојећи скупштински састанак спремила, поред осталога, и закон о адвокатима. Овим је законом министар правде, који је и сам адвокат, добро заштитио себе, а за друге шта га се тиче. Најпре финансијске и привредне законе, господо самосталци; уведите најпре ред у земљи, па тек онда пређите на друге послове, који су од специјалне вредности за известан ред друштвени, а од којих цела земља нема баш велике користи. Адвокати ће се „таворити“ и под старим законом и моћи дочекати, да њихово питање дође на дневни ред, тек кад се реше друга важнија питања

Угледали се на официре. Дневна хроника ретко који дан да се не обогати каквим новим скандалом, који су приредили официри. Ти скандали су повод те су се и војници, угледав се на старешине, разузурили, и не сматрају да им је дужност да поштују права и слободе грађана.

У понедељак у вече 8—10 војника, из сталног кадра, ускоче у виноград Живка Кузмановића овд. трговца и почну немилице газити лозе, и онако у мраку кидати грожђе заједно с лозом.

Газда и слуга наиђу на ову пустош и викну овим незваним гостима, да се уклањају и не пустоше туђу замуку, одговор на то је било псовање оца и матере од стране војника.

Кад је газда видео да мирна опомена нема дејства, он опали из пушке у вис да би дозвао остале комшије, да му помогну да брани свој мал. Тек тада ови браниоци отаџбине престаше да пустоше имање, и нешто грожђа понесоше а нешто оставише. Надлежни отворите очи, јер ово не води добру.

Врањски виногради. Берба врањских винограда, који су и ове године врло добро родили, почеће 25. септембра и трајаће до краја истог месеца.

Врањски су виногради сви од наше старе домаће лозе и дају изврсно вино, како по јачини и укусу, тако и по издржљивости.

Трговци и сви други купци грожђа имаће сваку могућу услугу од стране општинске власти, у границама закона.

Ревностан општински суд. Одмах после збора напредњачког у Жагубици, суд општине лазничке казнио је Адама Чокољића и још петорицу напредњака из Лазнице, са по 6 дана стражарења.

Леп председник. Из Гроцке нам брзојављају да су одборници општине камендолске предали среској власти тужбу против председника исте општине, Живка Карића, због крађе општинске и школске грађе.

Судар лађа. 17-ог ов. м. у вече »Маргит« лађа мађар. речног и поморског друштва потопила је једну дереглију са шљивама. Дереглија је улазила из Саве у Дунав, кад је код града приметила „Маргит“ – она му је давала знаке које „Маргит“ није приметила. Дереглија је дошла под точак „Маргите“. Срећом су људи спашени, али су шљиве и дереглија пропале.

Говори се да је овај случај произашао што на дереглији није било беле лампе.

Венчање. У недељу 25 ов. месеца венчаће се у обреповачкој цркви Др. Жарко Трпковић санитетски капетан са г-цом Десанком, ћерком нашег одличног пријатеља Богољуба Ковачевића апотекара из Обреновца.

Новинарске вести. Пера С. Талетов, бив. одговорни уредник „Слободне Речи“, почео је јуче да издржава у Управи града Београда тромесечни затвор, на који је осуђен извршном судском пресудом, за увреду нанету путем штампе Царинској управи.

Обесила се жена. У Лопушнику, окр. пожаревачком, обесила се Алексија жена Милосава Милојковића. Ово самоубиство је извршила у шупи на своме салашу, из непознатих узрока.

Важне вести

—

Хаџи Пишман и Гундељ Шваба

Ово се тиче онога великог Господина из Зајечара, који врло често погледа попут Призрена и сећа се *„оног“* добродушног хоџе — хећимина. Тај најновији самосталац у друштву са познатим шупљоглавцем и муфтаџијом швабом сакрио се, сад пред избор новога владике, у зидине и отворио читав ратни суд над млађим кандидатима. Сакривен од погледа и очију света, као и у Зајечару, Букову, и свуда, где врши *„подвиге“*, овај Хаџи Пишман измишља најскаредније ствари о кандидатима, сводећи све на једно, да је *само* и *једино* отац Ћира најдостојнији за епископа. — Кад тај *велеумни* богомољац мисли да се питање о новом епископу на *тај подли начин* расправља, онда ми немамо против тога ништа, шта више ми га и чекамо поодавна на разговор. Чекамо га, да га подсетимо на његова, не *„писма“* — о њима ћемо нарочито говорити — већ на неоспорна *дела* у м. Раковици и познатој судбини оних *сто дуката*. Чекамо га, да нас повуче за језик, те да у пуном облику изнесемо момент кад се тај Хаџи-Пишман молио Богу и Богородици, да му се опрости грех, *смртни грех светотатства*. Ми не би били Хришћани, кад се не би користили овереним прецисом аката по тој одвратној историји нашег Хаџи Пишмана и приказали га свету као курјака у јагњећој кожи. А ту ће већ сам по себи да се покаже и онај други муфтаџија, који је стално и нераздвојно везан за Хаџију том истом *„раковичком љубављу.“* Кад њима подноси, да играју одвратну и гнусну улогу клеветника и сплеткароша и да *недозвољеним* средствима preче пут људима, који тако исто имају права на живот и просперирање у цркви, као и сваки други, онда нека се ни мало не љуте, што ћемо им и ми равном мером одвратити жао за срамоту. Нитковлуцима у цркви једном се мора учинити крај и то што пре. С разним мазафларкијама, још сте се и могли служити за време нашег Инокентија; тај вам је барут и палио, али даље нећете — то добро утувите.

Г. Главинић ради.

И наш председник општине г. Коста Главинић, бацио се на посао. Приближују се општински избори, па му ваља осигурати поновни избор, јер, за Бога, ваљада тек неће сада напуштати положај председника општине кад он почиње бивати и интересантан. И да видите како је лепо искомбинирао да се одржи на положају:

Шеф општинског катастра, г. Балта, позвао је техничког дијурнисту свога оделења, г. Вој. Ј. Поповића правника и пред инжињером г. Туцовићем и још једним чиновником саопштио му од прилике ово: „Годину и по дана радим на овоме послу и никад ме председник није позивао к себи да ми прави примедбе. Али сад има већ неколико дана како ми досађује захтевом да Вас отпустим из службе. Ја сам му говорио да немам разлога за то, али он је остајао увек при своме, тврдећи да то мора бити за то што сте противник завереника. Мени је веома жао што вас морам отпустити али шта ћете.....“

Nicht schlecht од стране г. Главинића, само се бојимо да се ипак није преварио.

ГОСПОЂА

с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

наставак

Мора се спречити по сваку цену да о принудном покушају старога Ленца продре ма и једна реч у публику — јер зао свет најрадије верује у оно што је најгоре и простире га даље, и ако му се јасно као сунце посведочи и докаже, да се вара — а ту помаже само једно: новац. — Ви ћете, разуме се, бити за неколико хиљада талира сиромашнији, али са том ће се сумом стара варалица отпратити одавде и отићи тамо, одакле је и дошао.

— А дете? Дечко који има иста права као и Рајнхолд, шта ће с њим бити? Узвикну Маргарета зажарених очију. Треба ли и он да пође у свет, без наслеђа које му и по Богу и по праву припада, без имена са којим је крштен? И мени препоручујеш да са грозном лажи на савести корачам кроз живот. Зар бих ја могла погледати у очи часном човеку, кад бих сама себи могла рећи да је велики део мога наследства украдено добро, да сам преварила једног човека због његовог скупоценог имања, због поштованог имена његовога оца? И ти то захтеваш од мене, ти, баба од унуке?

— Пренагљена будало! ја ти рекох да ће то од тебе захтевати сви који су паметни и држе до части и репутације своје куће.

— Херберт неће, узвикну млада девојка протествујући страсно.

— Херберт, цикну саветниковица гласно с презирањем. Ти се опет враћаш детињском добу? Ујак хтела си рећи!

На њеном се образу указа брзо промена боја. „Ну па — ујак“ поправи се она брзо, он неће никад бити раван тим бесавесним паметнима, никад. Ја знам. Он треба да одлучи.

— Боже сачувај. Да се ниси усудила да њим о том говориш, док —

— Докле мама, запита саветник изненада из своја собе,

Стара дама се уплаши, као да је изненада погоди гром. Ах зар си се тако рано вратио, Херберте? Промрмља она окренув се у неприлици. Ти долазиш као да те је бура донела.

— Не. Ја већ одавно стојим на отвореним вратима, али ме нико није опазио. С тим речима он уђе унутра. Он је био озбиљан, туробан, па ипак је младој девојци изгледало, као да му поглед сева, кад ју је погледао у лице.

— Ја бих се дискретно одавде удаљио, окрете се он својој матери, да се ова страсна пренирка између тебе и Маргарете није и мене дотакла — ти знаш, да сам ја себи ставио за задатак да што више светлости унесем у саму ствар.

— Још и сада, када си се већ морао уверити, да нема никаквог законског ослонца? Запита стара дама дрхтећи од љутине. Она слегну раменима. „Ну што се мене тиче, запалите бакљу, да осветлите прљаву срамотну мрљу — више и онако нећете постићи! Тебе Херберте не разумем. Очигледно је да су хартије — ако су у опште икада постојале, у шта ја сумњам — из добрих узрока нестале. Па зар ти се не каже само да би се тим одвратним радом грдно огрешио о Балдуина?

— Шта — ти то називаш грехом, ако се потрудим, да изгладим његов грех? покара је син. У осталом за мене више није у питању, да ли је од стране покојника покушавано какво прикривање или не, ја овде заступам право живих, које не сме бити покрадено. Ја знам и сувише много да бих могао допустити, да остане тама над тим одвратним радом, као што ти називаш покренуто питање. Или ти мислиш да бих ја допустио да ме квалификују пасивним саучесником једног прикривеног греха? Маргарета је рекла.

— Не долази ми с тим, узвикну саветниковица, испружив у огорченом одбијању обе руке према њему. Зна се да је за тако једну запаљиву девојачку машту довољна једна искрица, па да из ње испреде читав низ фантазија.

Саветник окрену главу у страну ка младој девојци. „Не лут. се, Маргарета, рече он.

— Какав љубазни утешни тон? спрдаше се баба, Ти постајеш од једном најнежнији ујак, ти, који за најстарије Фаникино дете ниси никад имао ни драма симпатије?. . , Свеједно, држите се заједно против мене, која једино носим уздигнуту главу. Мене нећете завести, па било да видим црно на бело.

— Ти ћеш видети срно на бело, мамо, рече Херберт мирно и одлучно. Црквене књиге у Лондону нису изгореле.

— О, Боже мој. Тиме хоћеш и ти, ујаче, да кажеш, да је мој отац сам уништио хартије, које су биле у његовим рукама, узвикну Маргарета у тихом очајању. То није истина. Он то није учинио. Ја ћу га бранити и борити се против те срамне сумње, докле имам даха у грудима... Ја имам непоколебљиво уверење, да није нужно ићи у Лондон, хартије се морају овде наћи, ми морамо боље тражити

(Наставиће се.)

Какво је ово чудо

у поштанској струци?

Пре извесног времена неки Милан Богдановић контролор главних београдских телеграфа, под пуним потписом и титулом упућује преко „Дневног Листа“ отворено писмо, у коме напада свога начелника г. М. Јовановића, покушавајући да га доведе у везу са дефицитима који су учинили Јевђенијевић у Смедереву и Верговић у Косјерићу.

Данас, опет, неки Милош Стојковић кондуктер главне поште београдске, отвореним писмом преко „Дневног Листа“ прича читалачкој публици о лоповлуцима неких његових колега.

У пошти београдској дешавају се читава чуда. Званичници се узајамно оптужују за крађе и утаје, које су у службеним односима један другом учинили. Сетимо се само случајева: између Радивоја Спасића и Свет. Дамњановића, Филипа Миликојевића и Бранцбора Димића, Чеде Мирковића и Ф. Миливојевића.

Препоручена писма нарочито упућена на банкарске радње нестају, а никако да се уђе у траг ономе, ко их придиже.

Тим поводом, пре неки дан су смењени са долазећег писмоносног одељења, сви мушки службеници, а на њихова места одређени женски службеници, који по природи својој и по начину, како се та служба отправља, нису у стању ни да је врше, нити би их требало на исту одређивати.

Но знате, *женскиње неће да краде*, и ту лежи узрок томе. Красна утеха!

Запањени пред оваковим појавама ми се питамо: има ли кога у овој земљи ко воле каквог рачуна води о овој струци?

Где је министар, а куда ли је шеф те струке??

Из школе и цркве.

Грађански учитељи и њихове плате.

Још пре 4. год. донето је решење Држ. Савета, да привремени учитељи грађ. школе и кад се врате у осн. школе задржавају своје плате које су у грађ. школи имали. Таква решења по чл. 144. тачке 6. Устава и обавезна су за г. г. Министре. Међутим уставни министри нису ова решења, која су за Устав везана, ни до данас извршили и ако су за учитеље на које се решења односе дали повољан суд: Држ. Савет, Главна Контрола, Прав. Одбор па и Касација, а против сам Станиша Станишић. Држ. Савет је 12. ов. мес. ове год. поново донео решење у корист ових учитеља, али каква вајда од тих решења кад их нема ко да изврши у овом „светом стању“.

Из народа

Један указни чиновник и један прост жандарм.

Молимо све наше читаоце да пажљиво прочитају овај допис па ће потпуно разумети овај наслов, који иначе сам по себи ништа не казује.

Љубовија, 16. септембра.

Господине Уредниче,

Телеграфским путем извештени сте да су зликовци 14. тек. мца пресрели на путу порезника Гвозденовића а сада хоћу да Вас опширније са тим нападом упознам. Догађај је текао овако:

Реченог дана порезник г. Илија Гвозденовић пошао је из Љубовије за Шабац у 7 сати изјутра и понео је са собом 24.000 динара. Са г. Илијом пошао је жандарм Јован, родом Врањанац и неки Влајко колар, а возио их је Милош Висарић мех. овд. Кад су били под Црнчом на 102 километара између 9. и 10 сати пре подне дочека их Тома хајдук са још два друга, сви заклоњени за један камени зид и одмах сва тројица опале из пушака на жандарма Јована. Јован искочи одмах из кола, стане на сред пута и почне борбу са хајдуцима. Јован је на њих испалио пет метака и гађао на њих кроз зид з они на њега иза зида. Док је Јован испалио пет метака и шести метнуо у пушку дотле су Јована у ноге погодиле четири пушке, а пета у главу и Јован се стропошта на пут јер су му ноге биле пребијене. Докле је се овај храбри војник борио са хајдуцима и бранио државну порезу дотле је порезник Гвозденовић искочио из кола и легао поред зида, а Влајко каплар тако исто, а кочијаш Милош пустио коње па и он легао у кола, а коњи, поплашени од оноликe пуцњаве, највећом брзином нагну друмом. На тај начин, дакле случајно, новац је спашен јер хајдуци нису могли да стигну кола и ако су за њима трчали.

Кад је жандарм Јован пао од рана а г. Илија и Влајко легли уза зид, тад је хајдук Тома прескочио преко зида на друм (јер га је само зид раздвајао) и дошао до г. Илије, погледао му у очи и ништа му не рекавши окренуо је се и отрчао за колица са још она два друга, а г. Илија и Влајко устали су и они тада побегли општинској судници на више.

Док су хајдуци за зидом чекали на долазак порезника, ту је баш до самих хајдука један сељак чувао овце и кад је видео кола он је овце од оног зида одбио и за време борбе на г. Илију махао рукама да легне, а други је сељак сниже њих седео и ручао спокојно под једном чардаклијом.

Место на коме се ово десило до саме је Дринске обале а на граници босанској. Босанци се чуђаху толиком пуцању из пушака и подсмеваху се нашој слободи и личној и имовној безбедности.

Далеко би ме одвело кад би вам описивао шта је све предводило овај бој несигурности код нас, а немам зато ни писмене способности, а и што би имао није слободно, јер и за ово не стоји ми добро, а особито као сељаку, зато ћу само ово напоменути.

Тома и Милан хајдукују од више година и небројено су зала починили. У томе времену, код нас је се изменило више капетана; већина их је почињало да трагају за хајдуцима а нарочито г. Вучић један узор карактер, пун способности а при том правичан али је ускоро премештен, сем њега био је г. Драг. Николић и као чиновник и као грађанин у свему исправан а у дужности савестан, и добар радник. Сав је се био заложио да уђе у траг хајдуцима што је донекле био и успео, али то није годило неким правцима овд. и они су успели код Министра г. Протића те је овог преместио. Ове честе промене користиле су хајдуцима и њиховим јатацима и омогућиле им опстанак овде.

Вредно би било да се г. Протић сети оних пријатеља који су оптуживали г. Николића као напредњака, што је био почео гонити јатаке и трагати за хајдуцима па да их добро запамти и у будуће им учини услугу, а тако исто и садашњи г. Министар за премештај г. Мил. Срећковића као либерала, јер је и он морао бити премештен час пре.

Из овог се види шта омогућава опстанак хајдука у овоме срезу.

Пријатељ из Љубовије

Јавна благодарност.

Управнику пожаревачког казненог завода, Др. Јанићију Јовановићу, што ме је из ревности ка служби ваљда, а и вјашче моје поправке ради, пуних, последњих седам месеци противно правилу држао под кључем и најстрожијим затвором, старајући се још и другим средствима да ми и иначе »лаку« судбину олакша; даље, што ме је, вршећи своју дужност ваљда, и при самом изласку на слободу, противно правилу до голе коже претресао и још на послетку, по извршеном прегледу и издатом ми осуђеничком пасошу као већ слободна грађанина, ваљда сходно уставним наређењима, пред двојицом мојих пријатеља за читавих неколико минута силом својих пандура поново лишио слободе и извршио накнадни претрес.

У исто време изјављујем благодарност и пожар. полицији што ме је, бринући се ваљда за моју личну безбедност и сигурност, пошто може бити важнија посла није имала, од првог мог корака у слободу окружила читавим ројем неких својих органа, који су ме још лепим и вештим својим маневровањем, ликом својим и подобијем јако забављали, а и мирним пожаревачким грађанима приредили смех и увеселеније.

Бив. осуђеник пожар. казненог завода
16—IX—1905. г. *Милан Новаковић.*
Пожаревац.

Позоришна хроника

Кармен-Мињон.

Не у замку Чипријани, али под дивним јужњачким небом што покрива Ницу, у сенци лимунова и неранџи а на обали коју запљускују плави таласи Средоземног мора у питомој Прованси умрла је прва Кармен и прва Мињон — г-ђа Galle-Marié.

Она уста која су први пут одпевала несташну песму страсне Кармен: »L'amour est un enfant de Boheme«, и сетну романцу лепе, беззалене Мињон: »Connais-tu le pays“ итд. за навек су затворена. — А сада шта је остало од ове дивље, страсне, мале, црномањасте Кармен што је 3. марта 1875 год. први пут одпевала Habaner-у? . . . .: бледа, хладна маска оседеле и остареле Galle Marié, на коју су се сад опет сетили новинари и публика, кад је умрла. — Смрт је учинила последњи пут спомен. Последњи пут стоје у ступцима новина редови о њој, због које су читаве гомиле по неколико сати пре отварања благајнице у густим редовима стајали и грабили се око места, — Последњи пут штампа се име које је светлило тридесет година на листама opera-comique.

Стари њени познаници последњи пут читају о оној, којој су толике ловорове венце бацали на позорницу, а други, они која је не познају, читају равнодушно у рубрици: »позоришне вести“ о њеној смрти.

Мињон је задовољно умрла у мирису лимунова. — А Кармен ће задовољно лежати поред свога првобитног творца романсиера Прослер Мериме-а.

Смрт је опоменула једног париског новинара на једно писмо Galle Marié, из ранијег доба, и он га је публиковао. — Врло је интересантно да је и Мајербер имао намеру да компонује Мињон. Хиљаду пута певала је она Мињон; пред саму преставу на неколико дана морала је пред музичарима да пева обе арије Мињон: »Connais-tu le pays“ (Tomas је две арије компоновао) и да је ова садања усвојена. — „На тристотинитој преставиˮ, каже она на једном месту, поклонио ми је композитор Ambrois Thomas дивне, скупоцене минђуше а на петстотинитој у знак захвалности добила сам од композитора пољубац“.

А сада од свега овог остају они осушени ловорови венци, сад већ пожутеле критике и новине из оног доба, у позоришним аналима њено име и 30 година позоришног рада, слике са избледелим потписом и застарелим датумима; — посмртна листа са: „У својој 65. год. и т. д.« и најпосле надгробни споменик са: »Овде почива“ и т. д. . . . . г-ђа Galle Marie.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Бранино позориште код „Такова“

У среду 21. септ. 1905 год. интересантан програм од одличних тачака. Две омиљене комедије: *„Опасна соборица“* (од Е Лабиша, превео: Д. С.) и *„Револуција“* (од Бране и Тасе). Програм је доиста заслужан сваке пажње.

»Србадија“ (Нушићево позориште) по влачи се из Смедерева за Пожаревац, изгубивши три глумачка пара, који одлазе у друге трупе.

Делини са трупом је у Крагујевцу. То је доиста трупа, управо трупина без главе.

Жикић, са дружином је у Ваљеву. Он прави тур-ре-тур путовања Ваљево-Шабац

Рајчић, скупља трупу и води је у Обреновац а претплату је већ скупио.

Нишко позориште још не ради, јер нема глумаца, ни управника.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

Књижевни оглас

Дао сам у штампу II-го коло — 50 одабраних Срп. Народ. песама, за соло певање и клавир. Биће готово за 15—20 дана.

Молим пријатеље Срп. Народне песме, да се заузму око скупљања претплате — цена 4 динара.

14 Септ. 1905 год. **Раја Павловић** члан
Београд Кр. Срп. Нар. Поз.

Политика

Револуцију и њезине идеје ствара, одржава и негује само политичка полу-култура. Политичка простота и политичка пуна образованост свугде су против идеја револуције.

Штал.

Зар то није зло кад се срце једног великог народа разболи од наде и чекања?

Маколеј.

Они који мрак не осећају неће никад светлости тражити.

Бокл.

Мудре изреке

Потпуна храброст састоји се у томе, без сведока извршити оно што човек осећа да би могао извршити пред целим светом.

Ла Рошфуко.

Има природа које постају велике оним што постигну а има их опет које то постану оним што презру.

Х. Грим.

Српско Бродар. Друштво објављује свој нов ред вожње за јесен 1905. и пролеће 1906. год. оваквим распоредом:

Из Београда за Дубравицу и натраг:

свакИ дан.

полазак из Београда	у 7	сах.	изјутра
долазак у Дубравицу	11	»	пре под.
полазак из Дубравице	12	„	подне
долазак у Београд	4·30		по подне

Из Београда за Шабац и натраг:

Полазак из Београда: Недељом, Уторником и Четвртком у 7 сах. изјутра.
Долазак истог дана у Шабац у 2·30 по под.
Повратак из Шапца: Понедеоником, Средом и Петком у 7 сах. изјутра.
Долазак истог дана у Београд у 1 с. по под.

Из Београда за Радујевац и натраг:

Полазак из Београда: Недељом и Четвртком у 7 сахати у вече.
Долазак у Радујевац: Понедеоником и Петком у 3·15 по подне.
Повратак из Радујевца; Понедеоником и Петком у 8 сах. у вече.
Долазак у Београд: Уторником и Суботом у 9 сах. у вече.

Локални брод из Београда за Земун и натраг:

Сваки други дан, и сваког сата са прекидом 1 час у подне.
У Октобру и Декембру 1905. у парне; а у Новембру 1905., Јануару и Фебруару 1906. год. у непарне дане.
Из Београда полазак у целе, а из Земуна у $1/2$ сахата.

Престанак и почетак пловидбе јављаће се благовремено.

Септембра 1905. УПРАВА
Београд.

ТЕЛЕГРАМИ.

Штокхолм. Рајхстат је отворен престоном беседом, у којој се вели о питањима раскида уније између Шведске и Норвешке, да Краљ искрено жели да шведски рајхстат и норвешки стортинг усвоје карлстадски споразум, коме је сврха да смањи опасности и тешкоће што проистичу из раскида заједнице између Шведске и Норвешке.

Варшава. »Курјер Варшавски« јавља, да је једна четица оружаних људи силом отела у фабрици гвожђа у Островици сав динамит и каписле што је тамо било, неких 180 килограма.

Букурешт. „Румунска телеграфска агенција« демантује формално вести грчких листова о разлозима због којих је опозван грчки посланик из Букурешта: истиче факт, да се грчке чете за Маћедонију образују на грчком земљишту и да им грчке власти не сметају да прелазе границу.

УВЕК СВЕЖЕГ „ТЕЈ—БУТЕРА“

НАЈВЕЋИ ИЗБОР „БОНБОНА“ У СРБИЈИ

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ДЕЛИКАТЕСНЕ РОБЕ У СРБИЈИ

ОГРОМАН ИЗБОР

француских фондана, најфинијих чоколад-бонбона, шампањер-бисквита за чај и вино, нарочитих пишкота и цвибака за децу, Карлсбадског цвибака, Карлбадских облатни за торте; разних најновијих новитета у овој врсти робе препоручује г.г. потрошачима

РАДЊА
ДУШАНА ТОДОРОВИЋА
Краљ. Срп. Двор. Лиферанта
БЕОГРАД—ТЕРАЗИЈЕ

2—6

УВЕК СВЕЖЕГ „ТЕЈ—БУТЕРА“

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ“ и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашега народа врло честа, то би требало ов ј лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби.

Прави „БИЉНИ СОК“ може се добити само у апотеци код Црвеног Крста у Београду. *Цена 2·50 п. д.*

„Nerolin“ признато као најбоље средство противу *кашља, катара плућа, тешког дисања (asthma), зачетка туберкулозе и пљувања крви. Цена 4 динара.*

„Saparin“ одлично средство противу нечисте крви, нарочито за ова лица, који су патила или пате од ванредних тајних болести. *Цена 2 дин.*

„Биљни теј“ противу нервозних болести. Цена једног пакета 4 *динара.*

Сви ови лекови могу се добити у апотеци код *„Црвеног Крста“* у Београду.

Шаље се свуда доплатом.

Адреса: *апотеци* код *„Црвеног Крста“* Београд.

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

РАДЊА ЂУРЧИСКА
Милисава Радосављевића
Пређе: Саве М. Џевапровића
БЕОГРАД — ВАСИНА УЛ. БР. 21
ТЕЛЕФОН БРОЈ 384.

Јавља својим поштованим муштеријама, како овде, тако и унутрашњости да је за наступајућу сезону добила **огроман велики избор ћурчиског еспапа, као: Астрагагана, Самура, мурмера, барабанта, скунксова, нутрија, биЗума итд.**

Велики избор најмодернијих **кољеа-крагнова** за даме у свима сортама од **Скунксова, Астрагана Самура, фалабе, Бибера, Џанина, Сеоскина итд.**

Велики избор постава за **бунде и капуте од Мишева велики и мали, нутрија, бизуема, Синџапа, веверица руских, итд.**

Највећи избор шубара астраганских, полу-астраганских, ердељских итд.

Највећи избор Ердеља, Американера, Кронера и Ремера.

Цена умерена, услуга брза и тачна. За унутрашњост шаљем уз доплату. Конкуренција искључена.

Исто тако мојy Ћурчиску Радњу у Шапцу снабдевена и свима сортама. Препоручујем Шапчанима да ми и даље поклоне њихово поверење као и до сада.

Милисав Радосављевић, ћурчија.

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

НАЈЛЕПШИ ИЗБОР
Париских, Лондонских и Берлинских
новитета у штофу
за женске хаљине, костиме, блузе и
матине-а
добила је за наступајућу сезону у огромном избору
ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА РАДЊА
Ђ. Ђукановића и Комп.
— БЕОГРАД —

Наша радња има увек најмодерније ствари.

На захтев поштованим муштеријама како овде тако и у унутрашњости Србије шаљемо мустре бесплатно.

2—10

СРПСКА ИЗРАДА
ФАБРИЧНО СТОВАРИШТЕ
Ужичке ткачке израде примили смо
НА СТОВАРИШТУ ИМАМО:

Платна ланеног и памучног у једној ширини и чаршавског.
Пархета врло лепа дезена и клот, боје потпуно постојане.
Зефира особите каквоће, у ширини 0·80 и 1·65 см., боје потпуно постојане.
Цвилиха за душеке и ролетне.
Чаршава асталских бели и у бојама despite кончани и памучни.
Убруса, салфета, марамица и друге робе.
Цене су фабричне; роба је најбоље каквоће и израде и конкурише страној. — Молимо поштоване потрошаче да се изволе уверити.

ФАБРИЧНО СТОВАРИШТЕ КОД
МИЛОШЕВИЋА и КОМП.
ПРЕЂЕ: **БРАНКОВИЋ и ВУЛКОВИЋ**
Београд — Кнез Михаилова улица број 32.

НЗ. За потрошаче у Србији на захтев шиљемо мустре а сваку поруџбину извршујемо одмах.

СПАСОНОСНА ВОДИЦА
И. Ранимира, зубног лекара

Која је до данас својим дејством показала да је једини и најсавршенији лек против нажешће зубобоље и свих усних болести.

Као таква је призната и од наших и од страних државних хемичара а то су исто потврдиле и велике европске и све наше изложбе награђујући је својим првим наградама и дипломама, зато је свакоm за препоруку без разлике, за дезинфекцију уста и свих усних болести.

Добити се може код подписатог у Београду и у дрогеријама: г. г. П. Маринковића, Суботића, Окановића, код Гуслара, у апотеци г. др. Ј. Ђурића, у Крушевцу у апотеци г. др. Кедровића, у Нишу у апотеци г. Рувидића и г. А. Околичанина; у Ваљеву у апотекама г. Тадића и Приклмајера, у Неготину у апотеци г. Петра Бана, у Лозници у апотеци Софронија Тодоровића, у Шапцу код г. Гамића и Х. Поповића.

ЦЕНА једној флаши 2 динара, за унутрашњост с паковањем 2·50 дин. од три флаше паковање се не рачуна. При свакој флаши налази се упутство за употребу, и потпис проналазача.

Адреса: **Џ. И. РАНИМИР**
Васина ул. (до позор. кафане), Београд.

НОВО-ОТВОРЕНА ЕЛЕКТРИЧНА ШТАМПАРИЈА
„БРАНКО РАДИЧЕВИЋ“

У Бранковој улици бр. 18, снабдевена је новим, укусним и најмодернијим штампарским материјалом и прима на израду највеће и најлепше штампарске радове, као: штампање **новина — листова, књига, књижевних листова** — часописа, **протокола, писама, рачуна,** и свих **образаца, извештаја** за новчане заводе, трговачке и књижарске радње, приватна лица и државна и општинска надлештва. **Посао се извршује тачно на време.**

Израда је солидна: **чиста и лепа;** а цена: **умерена.**

Власник штампарије
Телефон бр. 69. **В. С. Јанковић**

Милорад Јов. Ћириловић, економ из Новака, са својом мајком, стрицем, браћом и осталом фамилијом извештава своје сроднике, пријатеље и познанике да ће своме нигда непрежаљеном оцу мужу и брату

†

ЈОВАНУ ЋИРИЛОВИЋУ

бив. народном и Краљевом посланику.

Држати годишњи помен у недељу 25. овог месеца у 10 сати пре подне у Новачкој цркви.

Штампарија Андре Јовановића Дечанска ул. бр. 20.

Одговорни уредник **Јован Адамовић**

1б 907/IV

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕДЊАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

власник за клуб „Напредак"
ЈОВАН СЈЕНИЦКИ

Излази сваки дан
изјутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

главни уредник
ЈОВАН АДАМОВИЋ

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. Бр. 15
Телефон 857

БРОЈ 223
БЕОГРАД, ЧЕТВРТАК 22 СЕПТЕМБРА 1905. ГОД.
ГОДИНА II.

Закон о чиновницима

—

Ако је икоје питање сазрело за реформу, то је питање чиновничко. У осталом, има већ неколико година како се на њему код нас ради. Неколико пројеката налазе се у архиви Мин. Правде, међу којима и један, врло опсежан, из године 1901., израђен у једној широј комисији пред сам почетак режима радикалско-напредњачкога. Све су се владе, за последњих десет година, слагале у томе да организацију чиновничку треба преуредити, и само су се разликовале у томе што су једне хтеле са свим нов чиновнички кодекс, док су друге налазиле да је боље ограничити се на измене и допуне садашњега закона о чиновницима. Што се нас тиче, ми мислимо да је боље поћи оним првим путем, као што је то и учинила прошла влада г. Пашића а прихватила садашња влада г. Стојановића. До душе треба споменути да овај систем има ту опасну махну, што ће изнети на дискусију пред народно представништво нека питања веома непопуларна, као н.пр. оно о проценту пенсије и о годинама службе за пенсију потребним, питања која би се избегла са системом измена и допуна данашњега закона о чиновницима.

При свем том што се питање чиновничко импозира и што би било не само корисно већ и апсолутно нужно да се оно реши, ми ипак јако сумњамо да ће, с погледом на садашње политичке прилике, тако и бити. Два главна разлога сметају да се пројекат закона о чиновницима, који је скоро са свим готов, оствари, и ми ћемо их овде укратко изнети.

Први је узрок начело сталности чиновника које је, изузев политичкога особља, нови пројекат, и са разлогом, усвојио. Како сталност почива на тој идеји: да је штетно да се држава лишава, као што данас то бива, добрих чиновника, већ је корисно да се они у служби што дуже задрже, то се то начело не може извести и применити пре него се чиновнички кадар ревидира. Ревизија ова имала би за задатак да из државне службе удали све оне елементе који, било по својим моралним особинама било по својој неспремности, не могу уживати прерогативу сталности. Дати ову људима који је, са првога или другога гледишта, не заслужују, то би био врло опасан систем.

Међутим, у садашњој нашој партиској и политичкој разривености, апсолутно је немогућно ту ревизију извршити корисно и правично. Нити би се тај посао смео поверити ма којој влади у садашњем режиму па ни овој самосталској, јер је и она дала обилатога доказа о својој нетрпељивости, нити би га, пак, могла предузети каква комисија.

Ми смо већ имали прилике да се уверимо да су такве комисије само послушни органи владини и да су се оне састављале једино зато да владу заклоне од одговорности, у чему влада није могла, наравно, пред јавним мњењем ни најмање успети. Таква је н. пр. била комисија за размештај учитеља у прошлој години.

Други узрок још је јачи. Он долази од тога факта да је, код нас, политички чинилац, у главном т.зв. интелигенција, оличена, опет у главном у чиновништву. Ни један режим не би се, у Србији, могао одржати, ни двадесет и четири часа, када би се чиновништво против њега подигло и не би га прихватило. Што су се код нас сви могући режими могли засновати и практиковати, има се благодарити, на првом месту, чиновништву које је покорно примало оберучке »постојеће стање". А оно је морало тако чинити, пошто је, махом, састављено од сиромашних људи, људи којима је државна служба једино средство за егзистенцију.

Са свим би друкчије било, када би се чиновнику дала сталност. Независан од владе, чиновник јамачно не би хтео радити ништа даље од онога што му закон налаже, што значи да би се он врло често по- [illegible] »постојеће стање«, пошто се та стања не ретко сасвим противно закону одржавају. На тај начин, стално чиновништво би убрзо образовало један непробојан зид, о који би се морали разбити несолидни и рђави режими.

Да ли се садашњи режим може похвалити да није ни једно ни друго? Људи који га представљају то, истина, тврде, али нека нам је допуштено у то посумњати. Режим заснован на крви и на изјавама да се режими могу слободно постављати и на такву базу далеко је од тога да буде солидан и добар. Поникао из једне архинезаконе радње, зар се он може друкчије одржавати него на начин на који је постао? Многобројни примери су ту да, по потреби, у то неверне убеде. Ово, пак, значи да би једно независно чиновништво, које би се строго закона држало, било онај камен о који би се „свето стање« спотакло у најкраћем времену.

И зато ми мислимо да ће садашњи закон о чиновницима још дуго живети, а његов несуђени заменик, који се ради, да ће отићи да увећа, у архиви министарства, већ доста велики број својих другова.

Прешла дара меру

—

Утврђена је ствар: да економског развитка и богатства у земљи нема без трговине, а да трговине не може бити без добре комуникације. Саобраћајна средства су душа трговине; путеви суви, гвоздени и водени су вене и артерије трговине.

Да би повећала своја комуникациона средства Српска Држава је помогла и *омогућила* стварање *Срп. Бродарског Друштва*. Да би му осигурала живот и напредак, Држава је пристала и на знатне жртве, наиме: да гарантује 6% прихода по акцији, свакоме акционару.

Цела је Србија поздравила с одушевљењем појаву тог друштва, и сви смо ми учинили много да оно брзо крене напред. Шта више, кад је друштво дошло у сукоб са старим аустријским дунавским друштвом, Срби су показали редак патриотизам; јер су *свесно* и уз велике жртве сви помогли да се конкуренција са једним страним друштвом издржи, и да наше Бродарско Друштво изађе као победилац из борбе.

Ето то је све за то Друштво учинила Држава, и то је учинила српска публика.

Па зашто смо ми, и једни и други све то радили?

На жалост, дошли смо чак до таквог стања, да је нужно постављати и таква питања.

Јест, зашто смо све то чинили?

Да ли зато да само акционарима обезбедимо што већу дивиденду? Нема ни једног Србина који би био толико луд, да на то питање одговори са: *да!*

Ми смо се били упели, ми смо се били заложили, ми смо све то радили једино у циљу: да наше српско друштво подигнемо, да утучемо страну конкуренцију, апелујући на патриотизам, јер смо веровали, јер смо се надали, *да ћемо од Срба бити боље услужени.*

Сви смо ми без разлике држали: да ће српско друштво, кад једном победи стране конкуренте, моћи боље и јефтиније задовољавати наше српске потребе.

И сви смо се без разлике преварили и многи се већ кају што су онако радили.

Ми смо заиста успели сузбити и аустриско и маџарско друштво, о француском и влашком и да не говоримо, али смо дочекали црне дане и на Сави и на Дунаву.

Бродарско је друштво почело тако малтретирати публику, да ту више не помажу никакве декламације о патриотизму; да сад више не треба из патриотизма *ћутати* него се мора из патриотизма *говорити.*

Патриотизам нам налаже да дигнемо свој глас и да протествујемо против оваког рада, јер ће се оваквим радом публика одбити, и ово, некад патриотско, предузеће, са свим пропасти.

Са оваквим поступањем нема више путничке везе, нема више трговине, нема више саобраћаја.

Друштво је направило од тарифе омендију, од бродова вашаре, а од путника робље, као да оно публици плаћа, а не публика друштву.

Бродарско Друштво не може више издржати никакво сравњење са страним друштвима, ни у погледу брзине ни у погледу цене, а о тачности, чистоти и угодности на лађама не треба ни говорити.

Бродови иду као страни реморкери вукући увек шлепове, који отежавају пловидбу; о тарифи се не води никаква рачуна него сваког дана има на малим линијама (као Београд—Шабац или Београд—Дубравица) толиких задоцнења, каквих нема ни на морским линијама од неколико дана пловидбе.

На бродовима не влада никаква дисциплина јер је капетанима одузета сва власт и само се цилитају неки чланови управног одбора и управе. Мурдарлук је овладао као по друмским механама. Нико не води рачуна ко у којој класи седи, и да ли има за ту класу билете? итд.

Једном речи, Бродарско Друштво је престало у свима тачкама вршити задатак који му је при стварању намењен, и ако оно не поправи свој рад; ми ћемо тражити да му Држава одузме ону помоћ.

Од сад ћемо брижљиво пратити све што се на бродовима догађа, и доносити наше оцене у листу.

Одговор „Одјеку".

—

Изазван чланком »Није једини" у бр. 216. »Одјека« од 19. ов. мес., у интересу истине изјављујем:

1. Начелник окр. ужичког био сам од јула 1900. па до 23. октобра 1901. године. Указом од тога дана премештен сам по молби за начелника окр. крагујевачког. Од дужности сам разрешен 4. новембра те године, а 5. истог месеца отпутовао сам из Ужица на ново опредељење у Крагујевац.

Жунић је побегао после мога одласка из Ужица. То тврди званични извештај. Дакле, у времену *бегства његовог, ја нисам био ни начелник округа ужичког, ни у Ужицу.*

Са Жунићем се нисам ни познавао док нисам дошао за начелника окр. ужичког. Са њиме никаквих веза нисам имао. Никад са њиме нисам ни ручао, ни вечерао, ни ишао у позориште, нити сам са њиме у опште друговао. За све време мога начелниковања у овоме округу, можда сам се свега 3—4 пута видео са њиме и то у Пожези, када сам тамо по дужности долазио.

Зна се, коме је комесар Главне Контроле наредио да пази за Жунићем да не би побегао, а тај би и одговарао да Жунић није ухваћен.

Не опомињем се, да је пок. Светозар Анђелић за време мога начелниковања у ужичком округу долазио у Ужице. Но добро се сећам да пок. Анђелића нисам ни званично ни приватно звао да дође у Ужице, и да са њиме никада ни једне речи о Жунићу нисам проговорио.

2. Ни бегство порезника Кандића не може се приписати у лабавост полицијске власти, па ни мени као што би желео „Одјек".

Кандић је био порезник среза крагујевачког. Као такав он је и путовао по срезу. Једнога дана, када је примио повећу суму порезе, он је са новцем сео на воз и побегао. Нити је власти полицијској обраћена пажња на њега да не побегне, нити је он власти могао изгледати сумњив што путује, кад је био срески порезник.

Кандића сам познавао само из виђења. Са њиме до смрти му ни речи нисам проговорио.

Никада као старешина нисам узимао у заштиту несавесне чиновнико, па ма којој партији они припадали. За ово је најбољи доказ, што су за време мога начелниковања у окр. пожаревачком за непуну годину дана отишли на робију: Димитрије Рајић, писар ср. звишког; Чеда Марјановић, писар начелства окр. пожаревачког и Данило Милосављевић, благајник истог округа.

3. Убиство сарафа Анафа у Пожаревцу само слепи партизани око „Одјека“ могу приписивати у лабавост мени као бившем начелнику окр. пожаревачког. Оваква убиства дешавају се и у највећим европским варошима, где је полиција усавршена. Анафа су убили људи из исте вароши и власт то није могла спречити.

У оваквим случајевима убиства, главно је похватати кривце. Убице Анафове одмах су били у рукама власти. Цео Пожаревац зна, да се само мојој личној заузимљивости, моме брзом и енергичном раду по овој ствари има благодарити што су убице одмах похватане, што су против њих прибрани такви докази да су они осуђени на *смрт*.

Нећу ја ваљда бити крив, што су убице Анафове помиловане.

4. Од поновног повратка у службу био сам начелник ових округа: ужичког, крагујевачког, крушевачког, пожаревачког непуних пет година.

И моји претпостављени су знали, а и у свима овим окрузима знало се, да ја нисам стајао ни под чијим утицајем, да сам у вршењу службе био потпуно независан и самосталан То ми је и сметало, те се ни на једном од ових места нисам могао дуго одржати.

Према томе, неистина је да сам, као начелник окр. ужичког, стајао ма под чијим утицајем у томе округу, па ни г. Михаила Јевремовића, честитог домаћина из Бранежаца ср. [illegible]

Г. Јевремовић за то време није имао никакав „конфликт“ са протом г. Михаилом Смиљанићем из Равни. Г. проту нисам оптуживао ником, па ни епископу жичком.

20. септ. 1905 г. **Петар Ђ. Благојевић**
Београд адвокат.

Спољна политика

—:—

Нове комбинације у Угарској.

Министар председник, барон Фејервари и министри: унутрашњих дела Криштофи и правде Лањи, стигли су по царевом позиву у Беч. Барон Фејервари и Криштофи били су примљени у уторак пре подне у аудијенцију, која је трајала читав сат и по и на којој су претресана питања о саставу новог кабинета и питање о изборној реформи.

Барон Фејервари је реферисао о општим политичким приликама, а Криштофи је поднео цару свој елаборат за изборну реформу Овај елаборат нема форму законског предлога, али *in merito* обухвата у себи садржај предлога. Цар је за време дуге аудијенције претресао цео елаборат у детаљима.

Збор коалираних странака.

За предстојећи збор свију посланика коалираних странака чине се велике припреме. Вође свију странака одржале су у клубовима конференцију са посланицима својих странака, да би их упознали са закључцима збора свију посланика.

Затим председник конференције Кошут прешао је на дневни ред, саопштив ово:

Кад је са својим колегама био позват у Беч, ситуација није била повољна. Кад су примили позив, они су држали да Краљ хоће да директно преговара са вођама опозиције, и да се тиме хтело да одустане од институције *homoregiusa*, која и не може да опстоји на основу државнога права.

Разочарење је било у толико веће, кад смо увидели, да нас нису позвали на савет већ *ad audiendum verbum*. Одмах се из тога дало извести то, да се намеравало да се вође већине у угарском сабору понизе, па ипак нас је краткоћа аудијенције дирнула. Говорник неће овом приликом да се бави садржином списа, кога им је Краљ предао. То и онако није било ништа друго до лист хартије без икаквих примедаба. Сумњиво је при том било још и то, по чијој је наредби урађено, да је садржина тога списа изашла одмах на јавност и то на *немачком језику*. Он на завршетку моли странку да одобри држања оних вођа, који су ишли у Беч.

Гроф Алберт Апоњи је за тим прочитао садржај предлога који ће се поднети скупу свију посланика опозиције.

Извршни одбор коалиције, послао је позив странкама да се скупе у заједничку седницу, на којој ће се претресати садржина краљевског списа. Како се ту ради на одлуци уставно-правних основа, то су на ту конференцију позвати сви посланици, који хоће да учествују у одбрани устава. Садржина тога предлога, који ће извршни одбор поднети, обзнаниће се у пуној седници свију посланика коалиране опозиције. Али, он сматра за дужност да у кратко изнесе његову скицу. У првом реду скупу ће се изнети захтев, да се одобри држање оних пет политичара који су били позвати у Беч. Затим ће се констатовати, да се коалиција није могла примити владе, на основу тачака у краљевом програму. Друге тачке односе се на питање војно, и питање нагодбе, а нарочито са положајем, који је извршни одбор заузео према тим тачкама. Краљев, програм се, наставља гроф Апоњи, занима и ревизијом нагодбе и доводи ову у зависност аустријских фактора. Ми против тога морамо енергично протествовати, јер је тиме доведено у сумњу наше право на привредну самосталност и независност. Ревизија у том погледу апсолутно није нужна. Ми нећемо да кројимо законе за Аустрију, али морамо по сваку цену штитити права и независност угарских закона Барон Фејервари је покушао да ублажи тачку III краљевског програма, али тај пут и начин интерпретације је некомпетентан и нема вредности за краљевске услове. Према свему овоме, морамо оценити да је и дотле тежак положај постао још тежи. Ми за то предвиђамо једино решење у томе, да се угарска питања морају решити искључиво на форуму угарског законодавства. Ми морамо протествовати против непрестаног одлагања сабора. Ми тражимо *континуитет парламентских седница и одговор на адресу*. Ово се последње може расправљати у парламентској седници и повући на одговор они, који су били дужни одговорити. Тамо ће се моћи утврдити, ко се је на некомпетентан начин умешао у решавање ових ствари.

Коалиција се спрема, да најодлучније изведе овај предлог. Према овоме могу се у току најближе будућности очекивати крупни и замашни догађаји.

Организација Напредне Странке

—

Окружна конференција у Нишу

Окружна конференција напредњака из нишког округа, која је одржана прошле недеље 18 ов. месеца, била је тако сјајно посећена — дошло је било преко 300 људи — да су сазивачи конференције морали ову претворити у јаван збор.

Збор је отворио г. Вој. Цинцар-Јанковић, председник првост. суда, позвавши збор да се конституише. За председника је изабран г. Љуба Обрадовић адвокат из Ниша, за потпредседника г. Стојан Стевановић економ из Бобовишта ср. алексиначког, а за секретаре: г. Васа Стојиљковић секретар нишке општ. и Милан Јовановић из Тешице. Кад је овај избор обављен, узео је реч пред. збора г. Обрадовић, и, заблагодаривши се у име часништва на указаном поверењу, изнео је у подужем говору све важније заслуге напредне странке и, упоредивши негдашње стање са данашњим јадним и несређеним, изнео је разлоге због којих треба приступити организацији напредне странке, дотакав са том приликом и 29. Маја и његових обесних извршитеља.

После г. Обрадовића узео је реч бивши напредњачки посланик, Радојко Жикић, трг. из Перишa (ср. сврљишки). Он је сакупљеним напредњацима честитао на једнодушности с којом приступају послу и позвао их да истрају у борби за ред, рад и законитост. После ових говора, збор је одлучио да организује странку и одмах је приступио избору окружног одбора, у који су ушла ова лица: г. Љуба Обрадовић адвокат, Димитрије Коцић трговац, Милисав Симић потпуковник у пензији и Таско Узуновић сви из Ниша. За ср. сврљишки Радојко Жикић трг. из Перишa, за срез алексиначки: Васа Ц. Миливојевић из Мозгова; за срез моравски: Милан Јовановић екон. из Тешице; за ср. бањски: Димитрије Матић трг. из Соко Бање; за срез нишки: Петар Вељковић из Гркиње и за варош Алексинац Мика Трифуновић трг. из Алексинца.

Даље је решено: да у овај окр. одбор уђу и сви председници среских одбора као и председници месних одбора вароши Ниша и Алексинца и варошице Соко Бање. После овога збор се разишао у најбољем реду с тим, да се одмах приступи организацији странке по срезовима и варошима у округу.

Конференција у Петровцу

Још пре среског збора, одржана је у Петровцу 4. ов. м. конференција напредњака из Петровца ради конституисања једног месног пододбора. Конференцију је отворио г. Добросав Петровић, који је са неколико речи објаснио присутним члановима циљ скупа и позвао их да изберу управу, а пре свега да се упишу за чланове напредне странке, После свршеног уписа изабрат је одбор и то овако: за председника г. Добросав Петровић трг., за потпредседнике: г.г. Милан Илијћ апотекар и Станојло Стојичевић, за секретара: г. Славко Миљковић, трг. а за чланове: г.г. Никола Сарић, Стојић Мијајловић; Живота Обрадовић, Сава Стојановић, Милорад Стојиловић и Данило Миловановић.

После конституисања говорили су г.г. Милан Илијћ, Илија Миљковић и Добросав Петровић, који су сви подједнако са пажњом саслушани.

ПОДЛИСТАК

Наши на страни

— Н. А. Љејкина —

(наставак)

— Нека се скупља. Нећу ја тако оставити. Сет битанга бле.., Ах, каква је несрећа, што ја ниједне погрдне француске речи не знам! узвикну Никола Ивановић и ипак продужаваше, обраћајући се жандарму: — Сет копон бле хвате ма фам за мјан и за ово место. — Прене њега у полис, прене,.. Се безобразлук доиста..

— Никола Ивановићу, ја одлазим... Доста.

— Очекни. Се ма фам и кљ хвате. Сигурно је то могућно?

Полицајац се приближи Глафири Семјоновној.

— Qu'est-ce qu'il a fait, Madame? запита он.

— Рјан, одговори Глафира Семјоновна и пође по стази.

Николи Ивановићу није ништа друго остало, већ такође ићи за супругом.

— Чудим се... мрмљаше он. — Умети француски говорити и не пожалити се на битангу, значи, теби је мило што те је он ухватио, и само си из притворства врискнула.

— Јест, баш ми је мило... Не желим да правим скандал и да на себе обраћам пажњу. Избегла сам, и хвала Богу.

— Никола Ивановић се мало по мало умири, али пролазећи с женом поред Арапа, држаше већ на готов'с амбрел. Арапске куће од два спрата са плоснатим крововима већ се низаху једна за другом. Виђаше се некаква кула. Почињаше Каирска улица, саграђена на изложби. Сусретоше се с другим Арапином и његовим магарцем, затим с трећим. Никола Ивановић и Глафира Семјоновна склонише им се с пута. Даље се указа Енглез у карираном капуту са неколико женских пелерина и у белој качкети са штитовима на челу и на потиљку, јашећи на магарцу. Арапин трчаше испред магарца, држећи га за узду. За Енглезом пројаши на таком истом магарцу Енглескиња у плавом оделу и шеширу са зеленим ретким шлајером.

— Та ови Арапи с магарцима су на манир наших кочијаша. Они њихове магарце дају ради вожње, рече Глафира Семјоновна. — Ну, онда шта се може друго очекивати од кочијаша! И код нас понекад кочијаши за руке хватају свет.

Фу, до ђавола! Кочијаши и јесу. А ја сам мислио, да је некаква арапска коњица на манир наших хусара или улана. Види, Глаша, и многи јашу на магарцима. Чак и даме. Ено некаква дебела госпођа с великим трбухом јаши. Види, види... Та овде има и камила. Ено камиле леже. Значи, могућно је јашити и на камилама.

— Не, ја само тако уз реч. А уосталом, кад би ти узјашила, то бих и ја заједно с тобом пројашио на магарцу.

— Измисли још што год?

— Та зашто? Људи јашу. Били смо на изложби, онда већ треба све опробати. Малочас си путовала на човеку, а сад на магарцу.

— Не говори глупости.

— Какве су ту глупости! На камили јахати ја не предлажем, на камили је страшно, јер је велика звер, а магарац —мала је звер.

На лево на једноспратној кући са плоснатим кровом висаше натпис, на француском језику, да је то кафана—ресторан. На крову куће виђаху се људи и женске, који седаху за столићима и нешто пијаху Око столића иђаху Арапи с белим чалмама, белим шалварама и црвеним блузама.

— Погледај-дер, куда се публика попела! На крову седи, показа Глафири Семјоновној Никола Ивановић. — То је арапски ресторан. Хајде да зађемо по једну кафицу да пијемо.

— Хоћеш да се опијеш? Опет с коњаком? Разумем.

— Ну, ето ти... у арапском ресторану. Та ту, мислим, ни нема коњака. Та то су Арапи! мухамеданскога закона. Њима је вино забрањено.

— Нашим Татарима је такође забрањено вино, па ипак она у Петрограду у татарском ресторану у добром га изгледу držе. У том татарском ресторану код нас негује се најљуће пијанство.

— Само кафицу, Глаша. Кафа овде мора бити одлична, арапска, најбоља Мока. Та већ бити код Арапа, а не пробати њихову кафу, онда како се то може назвати! Зађимо.. Ено у ресторану и музика свира.

Из отворених врата куће чујаху се некакви дављи звуци зурле и бубња.

— Само ћеш кафу да пијеш? запита га Глафира Семјоновна.

— Кафу, кафу. И мало црнога вина с водом У мухамеданском ресторану држаћу се мухамедански, рече Никола Ивановић.

— Ну, готово, да зађемо.

И супрузи се упутише у кафану — ресторан.

(Наставиће се).

Штампарија Ави

Дневне новости

Вратио се. Г. Јован Жујевић, министар спољних послова, али само по имену, дошао је са свога пољског добра у Неменикућама у Београд. Још није извесно да ли ће се дуже задржати у Београду или ће се опет вратити. Проносе се гласови, да је, на наваљивање самосталског одбора, пристао да остане у кабинету до састанка Скупштине, али ове гласове треба примити с резервом.

Први састанак. Ако би г. Жујевић примио дужност од г. Антонића, он би се данас по подне, приликом дипломатског пријема, први пут састао са Фети-пашом, после упада Арнаута. Како ли би се погледао наш Лендедаун са послаником Турске, после познатог понижења Србије.

Биће у свити. Министар војни биће приликом маневара у свити Краљевој. Француски министар Берто, и ако није војник, пратио је са много више интересовања овогодишње маневре у Француској и са председником републике сусрео се тек на терену маневара. Јест ал оно је Француска, где сваки појми шта му је дужност.

Пропутовао. Бугарски Кнез Фердинанд пропутовао је јутрос засебним возом из Софије поред Београда за иностранство.

Председник Апелације. За председника Апелације постављен је г. Мих. Јовановић, бив. министар правде.

Вратио се са шетње. Министар грађевина, г. Влада Тодоровић, вратио се са шетње по Србији. Добра дијурнаји подвозни трошкови пали су на терет држави.

Окружна скупштина. Окружна скупштина округа београдског састала се у начелству окружном, а отпочела јуче свој рад.

Молба путницима. Да би могли што боље одговорити задатку који смо себи у данашњем другом чланку „Прешла дара меру“ поставили, а све у интересу публике, ми молимо сваког путника, који би какву незгоду или неисправност на бродовима приметио, да нас одмах о томе извести, а ми ћемо о том у нашем листу проговорити.

Руковалац маневара. Руковалац маневара, пуковник Машин, отпутовао је данас на терен, на коме ће се извршити маневри. С њим је отпутовао и његов штаб.

Последњи метак. Грдна се кампања отворила око овог празног епископског места. Заиста се види да се овом приликом дели дан од ноћи, да се крши на раскрсници, да се има извршити дефинитиван обрт у Цркви и или ће се ићи по старом све у пропаст, или ће осванути зора лепших рана.

Против новог доба, против бољитка устале су све слуге досадањег режима у Цркви, сви котеријаши, па кад су се осетили немоћни, они су покренули и саму владу. Љубо Вјетар, брз на свако зло, одмах им је прискочио у индат. Најенергичније је припретио Архијерејском Сабору да не сме Синђел Платон бити изабран. Правио је том приликом и неке алузије, које би имале шкодити Платону.

То најнедостојније средство агитатора у овоме крупном питању, показује колико је данашња влада бедна, кад је пристала да и такву једну котерију брани. Такве пресије Србија још није запамтила. Утицати тако на Арх. Сабор посве је незаконито, и такав избор извршен под толиким притиском биће неканоничан.

Али Арх. Сабор не треба да се од тога плаши. Ова је влада немоћна да своје претње оствари. Арх. Сабор врло добро зна: да је ова Влада била одсудно противна и Митрополиту; да је наређивала да се гласа против; да су сви чланови владе који су у изборном телу били гласали белим куглицама; да је влада претила како неће потврдити избор; да указ није био одмах потписан, „јер је Краљ био отишао у шетњу‹ итд. итд. и све остале могуће смицалице.

Па све то није помогло! Митрополит је ипак победио и влада се покорила.

Тако ће исто бити и сад. Нека Арх. Сабор слободно бира а влада ће морати њен избор примити.

Све ће се проћи само на претњама!

Попис становништва. За попис становништва, који ће се извршити на дан 31. декембра ове год., општина је одредила нарочити одбор.

За председника је изабран Михаило Ерковић кмет, а за чланове по два одборника из сваког кварта.

Све потребне формуларе израдиће г. Др. Драгиша Ђурић, статистичар министарства финансија.

Лицитација за грађење железница. Јуче пре подне одржана је у министарству грађевина лицитација за грађење прве деонице ваљевске железнице. Лицитација за другу деоницу биће идућег понедеоника.

Нови делегат. За нашег делегата за трговинске преговоре са Турском, постављен је г. Цветко Јаковљевић, на место г. Саве Кукића који, како се чује, тражи да буде стављен у пензију.

Осуђен. Живко Станисављевић паракувар у кафани код ›Белог Орла“ који је пре извесног времена сакривен у подруму чекао свога газду да убије, па убио једну бабу која је случајно наишла у подрум, осуђен је на три године затвора.

Либерална конференција. Стојан Рибарац и Воја Вељковић, решили су да опет ортачки раде. За то су заједнички издали проглас својим пријатељима у коме их позивају да дођу на заједничку национално-либерално-демократску конференцију, која ће се одржати 2. октобра у Београду.

Допутовала. Минхенска уметница, пианиста г-ђица Лујза Герлах, допутовала је у Београд. Она ће свирати на уметничком концерту у суботу 24. овог мес. у сали Универзитета, у друштву са г-ђицом Љубицом Петровићевом, учеником минхенског конзерваторијума и г. Венцлом Рендл.

За утају. Кварт теразијски спровео је суду на осуду Алберта Казаса, овд. келнера из хотел „Париза“, за то што је Живки Алексић удови утајио 206 динара.

Изнуђавање. Са многих страна долазе нам жалбе од стране овдашњих Срба из Старе Србије и Маћедоније, како им долазе, под именом комита, неки наоружани њихови земљаци и изнуђавају од њих новац. Ово чине под изговором да им треба, да би се они Срби, који се боре у Маћедонији могли преко зиме да издрже. Има позваних који о томе треба да воде бригу, а власт је дужна да ове нападнуте грађане заштити од незваних изнуђача.

Општина за Талијанце. Одбор општине београдске решио је да се из општинске касе изда 500 динара на име помоћи за Талијане, који су приликом последњих земљотреса у Калабрији пострадали.

Крађа. Управа града Београда притворила је Милорада Влатковића бив. трговачког помоћника, због дела крађе, коју је извршио Јанку М. Вучковићу, трг. из Свилајнца.

Нападачи. Р. Невесињски и неки Томић, за кога се вели да је „Никац од Ровина“, хтели су у уторак у вече да нападну и туку М. Вучинића матуранта, због неких његових написа у овд. листовима, у којима су нашли увреде за себе. Нападнути је утекао у своју собу и закључао се.

Душевно растројен. Неки Димитрије Миловановић нађен је у Палилули, где лута по улицама у неком ванредном расположењу. Кварт палилулски га је упутио у болницу на разматрање.

Важне вести

Годишњак Беогр. Општине за 1904.

У 1904. год. фунгирао је као пуномоћник општински Црногорац Иво — сјечена глава Лазара Сочице. За то се онај део извештаја, у коме је реч о пуномоћнику и завршује овим речима: ›Па с тога ми се мислим и неће замерити ако овај извештај није потпун и прецизан...‹

Боже сачувај! Знамо ми, Иво, да ти ништа не умеш потпуно и прецизно извести.

Полицијски указ.

Први полицијски указ, који изашао буде, обухватиће све оне бивше полицијске чиновнике који су присуствовали парастосу који је приредила „овдашња црногорска омладина“ поч. Милошу Шаулићу.

Ову вест доносимо са резервом.

Из народа

Округ. Скупштина — Смицалице.

Ниш, 20. IX. 1905.

Данас се овде састала окружна скупштина. Цело јутро свађали су се поштовани посланици око верификационог одбора, који је најзад на једвите јаде састављен. Пошто је поништен избор посланика за бањски срез (4 самосталца) остало је у скупштини 13 самосталаца и 10 фузионаша.

Кад се приступило избору председника и подпредседника скупштине, онда је тек настала права борба која се увече завршила опструкцијом, јер су фузионаши изашли из скупштине.

Начелник окружни није био на скупштини јер је морао да држи страх шумској комисији у Селичевици, где је отишао са 11 жандарма послатих из Београда.

И ако исправка начелника ср. нишког поводом ›Правдиног“ саопштења о догађају у Селичевици ништа не исправља, до само то, да чланови комисије нису присуствовали ислеђењу, ипак ће присутни сведоци при ислеђењу тај факт утврдити а поднета тужба за злоставу тученог Мијајла Митића са пекарском сведоџбом изнеће на видик поред осталог и то, да је Мијајла тукао и један чиновник, као и то да је ислеђење диктирао тужилац Б. Милисављевић.

Сад, пошто је одређен судија за извиђање, и кад се овај спрема да иде у село испредају се нови книфови против Милоша Марковића, председника општине, о чему ћу Вам опширније причати.

Нишлија

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Бранино позориште код „Такова“

Четртак 22. септ. 1905. — Велики програм; одабране пијесе; одличне комедије: „*Три жене једнога мужа*“ (од Скриба) и „*Каламбур у Паланци*“ (од: Р. А. Д.) Посета је код Бране одлична, док је код „Коларца“ увек празно. —

Уметнички концерат у сали Универзитета

Програм концерта, који приређују г-ђица Лујза Герлах пианиста, и г-ђица Љубица Петровићева вијолиниста, уз пријатељско суделовање г. Венцла Рендла, на вијолинчелу, — у суботу 24 овог мес, у сали Универзитета:

I. Део

1. Beethoven: Sonate op. 110. — На клавиру. — Moderato andantine molto expresiwo; Allegro molto; Tuga. Allegro ma non tanto. 2. Bériot: Concert. 9. — на вијолини уз пратњу клавира. 3. Chopin: Barcarolle. — На клавиру.

II. Део.

4. Beethoven Trio im Es-dur. Allegro Moderato; Scherzo Allegro ma non Ftroppo Rondo: Allegretto. — На клавиру, вијолини и вијолин-челу, 5. a.) Schopin: Nocturne Edur, 6.) Sinding: Luite 1. 6. a.) Schopin-Liszt: Chant polonais, 6.) Liszt XII Rhapsodie, 7. Dancel Phaust: Fantasia Caprice. —

Почетак у 8 и по часова у вече. Улазна цена: I место 3 дин.; II место 2 дин. и III место стајање 1 динар од особе.

Улазнице се могу добити у дворској књижари г. Мите Стајића; а у вече на каси при улазу.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

„Осице“

Тако се зове нови шаљиви илустровани лист који је пре кратког времена покренут овде у Београду под уредништвом г. Стеве Видаковића. Судећи по првим бројевима, а изашло их је већ 3, изгледа да ће овај лист збиља, бар донекле, потпунити ону осетну празнину, која се код нас у овој врсти журналистике осећа. Стога препоручујемо „Осице“ пажњи читалачке публике.

ТЕЛЕГРАМИ.

Петроград. Изашао је правилник за изборе за „Государственую Думу“. Правилник се састоји из 58 чланова.

Петроград. „Новоје Времја‹ сазнаје из сигурних извора, да је прерана вест о оставци Буљугина и наименовању Витеа за министра унутрашњих дела.

Петроград. У Еривану, седишту губернатора једне закавкаске губерније, дошло је прошле среде до крвава сукоба између Татара и Јермена. Од Татара је 8 погинуло, 3 рањена, а од Јермена 20 мртвих и 8 рањених. Сутра дан је успостављен мир у вароши и околини, али је становништво јако узбуђено.

Беч. Цар је примио у аудијенцију угарске министре Фејерварија, Криштофија и Лањија. Министри остају још у Бечу.

Будим-Пешта. Конференција посланика коалираних странака усвојила је револуцију, којом се одобрава држање вођа, које је краљ примио у аудијенцију, и који су изјавили да не могу образовати владу под погодбама што им ставља круна. У резолуцији се даље протестује против тога да резолуција погодбе од 1867. зависи од аустријских фактора, протествује се и против одлагања саборских седница и захтева од круне одговор на адресу упућену круни.

Петроград. „Правитељствени Вестник“ доноси цареву наредбу, да се одмах предузму припреме за избор посланика за Государствену Думу. Публикован је закон о установљењу Думе и изборима за Думу.

Брно. За последња три дана било је много сукоба између Чеха и Немаца. Много је рањених, на многим кућама, нарочито на школским зградама, полупани су прозори. Ухапшено је много људи.

Солун. У једном јерменском селу близу Флорине, једна грчка чета убила је егзархиског свештеника, црквењака и два сељака

Финансиски делегати Шпаније и Енглеске стигли су.

Тифлис. У депоу паробродског друштва у Бакуму, конфисковано је дванаест сандука у којима су били револвери, пушке и џебана.

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ДЕЛИКАТЕСНЕ РОБЕ У СРБИЈИ

НАЈВЕЋИ ИЗБОР „БОНБОНА“ У СРБИЈИ.

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ДЕЛИКАТЕСНЕ РОБЕ У СРБИЈИ

ОГРОМАН ИЗБОР

ФРАНЦУСКИХ ФОНДАНА, најфинијих ЧОКОЛАД БОНБОНА, ШАМПАЊЕР БИСКВИТА за чај и вино, НАРОЧИТИХ ПИШКОТА и ЦВИББХА ЗА ДЕЦУ, КАРЛБАДСКОХ ЦВИБАКА, КАРЛСБАДСКИХ облатни за торте; разних најновијих новитета у овој врсти робе препоручује г.г. потрошачима.

СВЕЖЕ МАЛАГГЕ РОЖЂА 1·20

Г.Г. потрошачима из унутрашњости шаљемо на захтев уз доплату.

РАДЊА
ДУШАНА ТОДОРОВИЋА
Краљ. Срп. Двор. Лиферанта
БЕОГРАД—ТЕРАЗИЈЕ

3—6

УВЕК СВЕЖЕГ „ТЕЈ—БУТЕРА“

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ“ и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашега народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби.

Прави „БИЉНИ СОК“ може се добити само у апотеци код Црвеног Крста у Београду. *Цена 2·50 п. д.*

„Nerolin“ признато као најбоље средство противу *кашља, катара плућа, тешког дисања (asthma), зачетка туберкулозе и пљувања крви. Цена 4 динара.*

„Saparin“ одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, који су патила или пате од ванредних тајних болести. *Цена 2 дин.*

„Биљни тej“ противу нервозних болести. Цена једног пакета 4 *динара.*

Сви ови лекови могу се добити у апотеци код *„Црвеног Крста“* у Београду.

Шаље се свуда доплатом.

Адреса: *апотека код „Црвеног Креста“* Београд.

АДВОКАТ

ЖИВОЈИН МОСКОВЉЕВИЋ

отпочео је правозаступничке послове у Јагодини.

Примаће послове при првостепеним судовима у Јагодини, Ћуприји и другим местима: као и код свију других власти у Србији, а нарочито у округу моравском.

ПЕТАР Ђ. БЛАГОЈЕВИЋ

инспектор министарства унутрашњих дела у пензији и бивши адвокат, отпочео је адвокатску праксу у Београду.

Са канцеларијом је за сада у својој кући — Скопљанска улица број 17.

МОЈУ МЕХАНУ У

ДРАГОБРАЋИ

са осталим имањем у истом месту, продајем под повољним условима.

Механа и имање налази се 1 сах. удаљено од Крагујевца а на државном путу Крагујевац — Чачак — Ужице и Крагујевац — Краљево — Рашка.

За погодбу обратити се мени у Забојницу а услови се могу сазнати и код г. г. Милутина М. Филиповића и Михајла А. Благојевића адвоката у Крагујевцу.

Тодор А. Прокић
свештеник из Забојнице.

6—8

НАЈЛЕПШИ ИЗБОР

Париских, Лондонских и Берлинских
новитета у штофу
за женске хаљине, костиме, блузе и матине-а
добила је за наступајућу сезону у огромном избору
ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА РАДЊА
2. Ђукановића и Комп.
— БЕОГРАД —

Наша радња има увек најмодерније ствари.

На захтев поштованим муштеријама како овде тако и у унутрашњости Србије шаљемо мустре бесплатно.

3—10

НА ЗНАЊЕ ПОШТОВ. ГРАЂАНСТВУ.

Ових дана допутовао је из иностранства

Живојин С. Николић,

скупљач лековитих трава,

и бавиће се овде до Митрова дана, одакле ће отпутовати за Румунију ради даљег скупљања лековитих трава. Са собом је донео изобиљан избор разних лековитих трава као за ове болести: **падавице, шкрофула, шуљева, живе ране, за разне стомачне и венеричне болести,** и т. д. У природну лековитост ових трава уверен је већ многи којих је с успехом употребљавао. Од истих трава и сами апотекари справљају медикаменте за горње болести. За њихову лековитост ради сваке болести дајем и гаранцију. **Једна фунта 4.50 динара.** Уз писма, на која треба одговарати, треба послати 0,20 дин. пошт. марака у противном случају не одговарам на питање. Тако исто отворене карте и неплаћена писма не примам. Поштованом грађанству стављам и своје личне услуге на расположење ради потребних обавештења; А организованим радницима једну фунту лековите траве продајем у пола цене (2.50 дин.) Поштов. грађанству обраћам пажњу за што скорије поруџбине, пошто се не мислим дуго бавити у Младеновцу.

9-VIII-1905
Младеновац испод Космаја.

С поштовањем
Живојин С. Николић — Неготинац
скупљач лековитих трава.

КОРИСТИТЕ СЕ ОВОМ ПРИЛИКОМ

Ново отворена

ОБУЋАРСКА РАДИОНИЦА „СПОГА“

Јављамо свима поштованим друговима, пријатељима и познаницима да смо добили једну изврсну партију материјала, од које ћемо израђивати обуће

МУШКЕ, ЖЕНСКЕ И ДЕЧИЈЕ

у свима врстама и најновијим фазонима и са умереним ценама. Скрећемо пажњу свима организованим друговима и другарицама да ће у овој радњи добијати 15 од сто јевтиније од обичних цена, такође почели смо израђивати и готове обуће исто како и поручене. Радња је снабдевена са свима артикалима за чишћење обућа и са најбољим радним снагама, а ценовник је изложен у радњи и стоји на расположењу свакој муштерији, оправке све врсте примамо. Ова радња може да издржи сваку конкуренцију с тога што сами сопственици израђују.

Услуга брза и тачна.

Радња се налази у улици краљице Наталије бр. 27.

С поштовањем
Организовани Обућар. раденици.

ТЕЛЕФОН 302 ТЕЛЕФОН 302

ПОРХЕТА

Порхета у штофу, модерне и лепе мустре, боје потпуно постојане, — метар по 0·90, 1·— 1·20, 1·30, 1·10, 1·60, 1·70 до 2·— динара.

Порхета у атлазу најновије и модерне мустре, боје потпуно постојане — метар по 1·10, 1·20, 1·40, 1·50, 1·60 и 1·70 дин.

Порхета у фланеру врло добре каквоће, власнаст и топао, ванредно лепих шара и постојане боје, — метар по 0·70, 0·80, 0·85, 0·90, 1·10, 1·20, до 1·80 дин.

Порхета у цицу врло добре каквоће, лепе и постојане боје, — метар по 0.65, 0·80, 0·90 и 1 — дин.

Порхета белог у шниру и мустрама, врло добре **каквоће,** — метар по 0·80, 0·85, 1·— 1·10, 1·20, 1·30, 1·40, 1·70 до 2·50 динара.

Порхета домаћег изврсне каквоће у једној боји и са пругама, боје потпуно постојане, може се у цеђу прати, — метар по 0·65, 0·75 до 0·80 дин.

Добила је у огромном избору
МАНУФАКТУРНО-ПЛАТНАРСКА РАДЊА
Милошевића и Комп.
пређе Бранковић и Вулковић
Београд — Кнез Михаилова улица број 32 — Београд

На захтев пошт. муштерија шаљемо мустре бесплатно, а поруџбине *извршујемо одмах*

---

†

Нашој доброј матери

МАРИЈИ

удови поч. Танасија Тодоровића б. ср. нач.
даваћемо годишњи помен у суботу 24. о. м. у 10. часова пре подне у цркви Св. Николе на новом гробљу.

Ожалошћени: синови Михаило администратор „Правде“ Андрија саобр. жел. чиновник, сестра Ружица Микић.

Милорад Јов. Ћириловић, економ из Новака, са својом мајком, стрицем, браћом и осталом фамилијом извештава своје сроднике, пријатеље и познанике да ће своме нигда непрежаљеном оцу мужу и брату

†

ЈОВАНУ ЋИРИЛОВИЋУ

бив. народном и Краљевом посланику.

Држати годишњи помен у недељу 25. овог месеца у 10 сати пре подне у Новачкој цркви.

Штампарија Андре Јовановића Дечанска ул. бр. 20.

Одговорни уредник Јован Адамовић

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕДНАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 8 дин.
Месечно . . . . . 4 дин.

власник за клуб „Напредак“
ЈОВАН СЈЕНИЦКИ

Излази сваки дан
изјутра
СЕМ ПНЕДЕОНИКА

главни уредник
ЈОВАН АДАМОВИЋ

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. Бр. 15
Телефон 857

БРОЈ 236. БЕОГРАД, ПЕТАК 7 ОКТОБРА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Престона Беседа.

—

II.

Пошто смо у прошлом чланку констатовали са колико је нетактичности, незнања, па чак — свакако нехотично — и непатриотизма, данашња Влада кроз Престону Беседу обележила односаје Србије према страним државама, прелазимо на други део Беседе — на Владин програм рада

Одмах морамо рећи, да никад ни једна Влада у Србији није сама себи дала тако рђаву, тако бедну сведоџбу о својој спреми, као што је то учинила Влада г. Љубе Стојановића у овој Престоној Беседи. Док су друге Владе, по способностима и ауторитету приближно сличне овој, бар писменијим саставом саме Беседе, умеле прикрити своју немоћ и своје незнање, дотле ова, међу беднима најбеднија, није ни то била у стању. Збуњена, управо уплашена као ђаче на испиту, она је у Престоној Беседи изређала све оно што *неће* урадити, мотивишући то тако наивним, управо никаквим разлозима, да и најобичнији лаик у политици мора увидети да је прави разлог том предстојећем Владином нераду: незнање и неумешност.

И ако нема дана, а да из унутрашњости не стигне глас да је овај или онај угледни домаћин платио главом, да је овај или онај грађанин опљачкан или злостављан, Влада ипак »налази за мудро да мењање политичких закона одложи, док се строгом и правилном применом истих не оведоче потребе извесних измена«. Мало је овој влади, што је у току њенога руковања државним пословима пало неколико стотина глава, услед распасаности у политичкој управи; њојзи *још* треба доказа за потребу измена појединих политичких закона.

И ако је са овом, постојећом, пореском системом највећма и неправедно оптерећен бедни земљорадник, који има 2—3 хектара земље, и ако је приход од порезе на земљиште грдно опао — од 11 милиуна на 5 милиуна — ипак је ова „реформаторска“ Влада оставила закон о порези за „други пут“.

И ако је већ хиљаду пута констатовано да се услед застарелости система државног рачуноводства, и руковања државним благајнама, губе годишње стотине хиљада, ипак ова Влада кроз Престону Беседу признаје, да се закон о преуређењу државног рачуноводства и благајне, „не могу сад у овом сазиву унети у претрес“.

И ако државни интереси захтевају да се једва једном приступи уређењу Главне Контроле, ипак Влада неће закон о уређењу Главне Контроле „сада“ износити.

Па шта ће да ради ова Влада, чији су се партизани толико упињали да је доведу на управу земље? Шта нам то мисли пружити Влада која је дошла да реформише и земљу и државу, како су то њени партизани и представници уз грдну хуку и буку обећавали и стављали у изглед?

Са пуно поноса она нам кроз Престону Беседу обећава „обратити пажњу на потребе боље привреде и радиности, лакшега саобраћаја, сигурнијега кредита, правилнијега финансовања, исправније државне администрације и савршенијега наоружања“, цитирајући одмах и начине којим то мисли извести.

Изнеће пред Нар. Скупштину Закон о Радњама који је прошла Влада израдила и — *који не ваља.*

Изнеће закон о водама текућицама, који ће сам по себи утицати на пољопривреду, индустрију и саобраћај, управо толико, колико је и закон о катастру *до сада* утицао.

Продужиће грађење и трасирање железница, — послове које је прошла влада отпочела и које ова *не сме и не може напуштати.*

Покушаће да набави нове топове — такође посао који је прошла Влада започела, и који *ова несме и не може* напустити.

И, најзад, да крунише цео тај свој „реформаторски“ рад, она ће приступити закључењу зајма — посла кога је она анатемисала и анатемишући га и дошла на управу земље.

Ето, то нам данас, кроз Престону Беседу, ставља у изглед самосталска Влада; она Влада чијим партизанима нико до данас није био ни довољно поштен, ни довољно паметан ни довољно патриота, ни довољно храбар. То је многообећавана самосталска „коренита реформа“.

Јадна земљо!

Нови Плиније

—

Од неког времена, још један седи ђенерал и стари књижевник српски, г. Драгашевић одао се на нека »откровенија“, која би за нашу новију историју била важна, кад би била и истинита.

Тако је он у скоро после 29. Маја изнео: да је Краљ Милан наредио да се капетан Коста Антоновић, један од привржeника Карађорђевића, убије.

Но за пакост г. Драгашевићу, у то је време још био жив пок. Узунмирковић, који је видео да је пок. Антоновић погинуо у боју с Турцима, те на тај начин најкатегоричније демантовао ту измишљотину почаснога српског ђенерала. Ту скоро, г. Драгашевић је у подлистку „Политике“ учинио још једно откровење. Он нам прича, како му је при једној шетњи по Параћину причао пок. Милован Пејчиновић, бив. управитељ Двора пок. Кнеза потоњег Краља Милана: да је Кнез Милош Велики рекао Пејчиновићу, да Кнеза Михаила, његовог сина, кад се овај женио, *треба убити,* а не женити. Ово нас опет потсећа на оно Владаново откриће, да је Краљ Александар најмио познатог Кнежевића, да убије Краља Милана, његовог оца. Дакле, онамо отац хоће да убије јединца сина, а Владан каже да јединац син хоће да убије свог рођеног оца! И, ма да су и код Владана и код Драгашевића и тенденција и метод у излагању њихових »историјских открића“ једнаки, опет има нека разлика у побудама дејствујућих лица. Краљ Александар, по Владану, хтео је да убије оца за то, да би се венчао са Драгом, а Кнез Милош по Драгашевићу желио је да се Кнез Михаило убије да не би биле у Србији две династије, што би изгледало да је из неког патриотизма!!. И да би то још боље утврдио, г. Драгашевић нам даље још и то прича, како ни Милош ни Михаило, нису ни *желили ни мислили,* да наследство српског престола пређе и на *побочну линију* у породици Обреновића; како нарочито Кнез Михаило није то желио, што је његов синовац Милан био »још дете“ а он да неће да остави на престолу дете; како је тога ради написао и тестаменат у ком је одредио себи за наследника младића од 22 год., тадашњег претендента П. К, (штета што убише зликовци Кнеза Михаила, те онда осујетише тестаменталном наследнику право на престо. Мора да су то неки велики непријатељи тадашњег престолонаследника били, кад оваку пакост учинише) и како је најпосле тај тестаменат неко украо по смрти Кнеза Михајла, те је пок. Блазнавац после »наметнуо« Милана, из побочне линије, Србији за владаоца. Па да га и овом приликом нико не би могао демантовати, као Узунмирковић, он се сад позива и на сведоке од којих је то слушао, као: Милована Пејчиновића, Маћића, Илију Гарашанина, Пироћанца, и неког Арсу Поповича, чијим сведоџбама мора се веровати, јер су сви одавно помрли.

У први мах кад човек све ово чита, помислио би да г. Драгашевић то пише у иронији, али нас он даље уверава, да је он дуго држао да је све тако у ствари било, да га није збунило то „опстојателство«, што је доцније нашао још у Уставу Кнеза Милоша од 835. год, да наследство Књажевског достојанства »може прећи и на побочну линију из његовог племена, ако у правој линији изумру сва мушки потомци«. То је г. Драгашевића довело у тако у недоумјеније, да он не зна сад шта да мисли. Он је дотле био тврдо уверен да Кнежеви Милош и Михаило нису хтели да њих наследе потомци из побочне линије у лози Обреновића, али Устав од 835. године поколебао га је у том тврдом уверењу. И сад се он обраћа свакоме, ко може да га у овој ствари обавести, те да сазна праву истину, јер за сазнање истине он би, вели, »по примеру оног природо-испитача и у кратер скочио.“ Још би нам и та несрећа требала!

Ако је г. Драгашевић заиста толико куражан да би и у кратер скочио за оваку ствар, онда би много боље учинио и по себе и по свој добар глас, да је то и урадио пре него што је исписао обе ове глупости, и ону о смрти Антоновића и ову о намерама и жељама прва два Обреновића. А сад да би уштедио г. Драгашевић ову жртву за истину, о томе: да ли су Милош и Михаило желели да наследство српског престола пређе на побочну линију њихове породице, нек узме Зб. XII стр. 66. од године 859. и тамо ће наћи: „Закон о престолонаследију“, а у том закону на првом месту чл. 1, у ком се од речи до речи вели ово:

§ 1. Књажеско достоинство у Србији, на основу старих народних закључења, пре 1839. год. и нови учињени на Светоандрејској скупштини од 1858. год. по гласу султанског берата од 1830. године, наследствено је у племену сада владајућег Књаза Милоша Обреновића I. и то у мушком потомству, по реду прворођења, и то у правој линији, и тек кад у овој не би било лица за владу способни, наследство књажеског достојанства прелази на *побочну линију,* по истом реду прворођења. Овај је закон доцније допуњен на знаменитој преображенској скупштини под Кнезом Михаилом, само у томе, да Кнез српски, ако изумру сва мушки потомци у породици Обреновића, може не само за живота усинити и другог ког, ко је срп. порекла, православне вере, и од отмена рода, него и тестаментом. Али тај тестаменат мора удвоје написан бити, од ког ће један примерак остати на чувању код „Књаза“ а други ће се чувати у Држав. Савету, под затвором, од кога ће један кључ држати председник Савета, а други председник највишег суда земаљског.

Према овоме отпада и она бајка г. Драгашевића, да је неко по смрти Кнеза Михаила из његове касе тај тестаменат украо, јер ако је ко и могао украсти онај примерак који би се имао чувати код Кнеза, остао би овај у Државном Савету. Тестамента дакле о наслеђству престола није било, а оно што је Арса Поповић видео у каси кнежевој, ако је видео и ако је он Драгашевићу казивао, тај се тестаменат могао тицати само кнежевог приватног имања, што наравно у тестаменат о престолонаследију није ни могло стављено бити.

Па одсад г. Драгашевић би паметније учинио да то историјско поље, које није за његове године, остави. Има ко ће га у томе одменути. Ту је Владан, који је млађи, а у многоме је сличан г. Драгашевићу. Обојица су одавно књижевници српски, обадвојица су били српски официри, и ако је један од њих био само ећим-баша у војсци, најпосле, оба су догурали: до чина пуковничког, само што је г. Драгашевић постао и *почасни* ђенерал, а Владан и даље остао *нечасни* цинцарин.

Нарочито г. Драгашевићу лично не приличи, да чини оваква открића. Као што се зна, либерали су свагда г. Драгашевића сматрали као свог човека, а они су за сво време последња два Обреновића доказивали, како су пок. Мариновић и остали „кајмакамци“, после смрти Кнеза Михаила, хтели да се Кнез бира, противно закону о престолонаследију, по ком је Краљ Милан имао доћи на престо као потомак Обреновића, наводећи за доказ тога прокламацију, коју су Мариновић и његови другови као привремени намесници после убиства Кнеза Михаила, издали. И сада, кад г. Драгашевић овако пише, није ли потпуно на свом месту она латинска: „Tempora mutantur et nos in illis“.

Спољна политика

—:—

Нови кабинет Фејерварн.

Свршено је. Одлука је пала. Криза је доспела у нову фазу, из које се неће тако лако извући. Фрања Јосиф се одлучио да поново наименује за председника угарског министарства барона Гезу Фејерварија и повери му састав кабинета. Званичне новине угарске доносе својеручно писмо краљево барону Фејерварију, у коме се вели ово: „Како није пошло за руком да се образује влада из коалираних странака, то је дужност побринути се на други начин за уставно и одговорно вршење државних послова, којим би се обезбедило уставно суделовање свију законодавних чинилаца у добро схваћеном смислу изјаве краља, коју је недавно учинио пред шефовима коалираних странака. Та изјава очигледно доказује, да између носиоца круне и народа влада потпуна сагласност у погледу самосталности Угарске, која је гарантована уставом, самосталности, која се не може повредити вољом ниједног од два уставна фактора.

Краљ понова именује барона Фејерварија председником министарства и очекује његове предлоге о образовању кабинета; краљ се нада да ће се Фејерварн трудити да што пре изведе расплет овог критичног положаја *на основу програма који је он (Фејервари) поднео и Краљ га усвојио*.

Барон Фејервари ће сад одмах приступити комплетирању свога кабинета. На место министра привреде, које је Ђерђејевом оставком упражњено, доћиће пређашњи потпредседник сабора, барон Артур Фајлич. Министарство око краљевe особе задржаће за себе барон Фејервари и сад му је остало да само попуни портфељ министра финансија. По овом питању води преговоре са бароном Е. Даниелом, бив. министром трговине у негдашњем Банфијевом кабинету. Овај је портфељ прво понуђен начелнику министарства финансија г. Др. Александру Поповићу, али је овај одбио то формално.

Дневне новости

—

Примљен у аудијенцију. Талијански војни аташе, пуковник Цезаре дел Местро, који је присуствовао нашим маневрима, примљен је у аудијенцију код Краља.

Није радила. Народна Скупштина није ни јуче радила. Ово је други дан од отварања Скупштине како народни оци вуку дијурну не радећи ништа. Не умемо никако да протумачимо како се ово лентовање слаже са самосталском штедњом.

Адреса. Данас ће се по свој прилици изнети пред Народну Скупштину нацрт адресе. У престоној беседи се испољила површност владе, а у адреси ће то исто бити, са стубовима владе, самосталским посланицима у Скупштини.

Три адресе. Поред адресе већине одбора за адресу, коју састављају самосталци, и остале две партије — старији радикали и народна странка — које су заступљене у одбору, поднеће своје засебне нацрте за адресу.

Све три адресе ће се битно разликовати једна од друге, према питањима која се у њима истичу као главна.

У клубу посланика народне странке претресен је нацрт адресе и у њему ће се тражити лична и имовна безбедност, поправљање односа са страним државама и претресати последњи догађај на граници.

Из парискога Temps“-а. Париски Тан, у свом броју од 14. октобра по н. к., има ову депешу о нашим маневрима: Јесењи маневри отпочели су у околини Ћуприје у присуству Краља, Престолонаследника и страних војних аташеа Две дивизије, шумадиска и тимочка, јаке од 20,000 људи, узеле су у њима учешћа под управом познатог краљоубица, шефа генерал-штаба пуковника Машина.

Пукла тиква. Међу творцима овога светог стања дошло је до огорчене заваде. Попустио је онај златан обруч, који их је стезао једне уз друге и они су почели сваки на своју страну. Између »цивилног« и „униформисаног“ вође провалио се широки јаз, који се не да лако зајазити. И међу „декорисанима“ влада велико незадовољство према о номе, који их је пређе умео обрлатити и дохватити се преко њих *писма* и звечећих ствари. Све им је пошло у суноврат и сада се и за сламку хватају.

Тајно гласање у општинама. Докле се год не уведе тајно гласање и при општинским изборима, дотле се може рећи: да нема потпуне слободе избора ни при бирању посланика. Ко је год мало живио на селу, знаће: колика је огромна власт општинских кметова, и колико они силно могу утицати на изборе. А кад је гласање за кметове јавно, то се докопају кметовских места најчешће не они које народ највише воли и цени него они којих се народ највише *боји*.

Ова би Скупштина требала свакако још пре општинских избора, да бар ту реформу изведе.

„Дн. Лист“ је јуче донео чланак у корист ове реформе, па би требали и други листови да се заузму за овај предлог.

Лордовско питање. „Самоуправа“ јавља да је наређено да се Арса Лорд ухапси и упути Управи града Београда која је извиђала његове кривице.

Котерија у двору. Зове се брошурица коју је написао неки Ненадић, радник, а којом се илуструје рад Бже, дворског домаћина, а Бога ми ћи се писац не устручава да рекне по год и о *газда Тричку и г. Уиавнику*. Сама појава књижице би била интересантна, кад се не би знао извор из кога она потиче. Јр се до сад о томе нису књиге пале, а сад хвала Богу и светом сању и то дочекасмо

Са Универзитета. Делегати свију клубова на Универзитету, имаће ипре заједничку конференцију. Закључке ове конференције изнеће у недељу на збор универзитетских грађана да их они усвоје Цео овај покрет је против објављење Универзитетске Уредбе.

Освећење приватне гимназије. У недељу 9. ов. месеца у 11. час. пре подне извршиће се освећење „Приватне Гимназије професора Зделар“, која се налази на Грантовцу, Ђегушева улица бр 69.

Преминула У среду 5. ов. мес. преминула је на своме имању у Гвчањевцима тетка Ницка, мајка нашег пријатеља г. Косте Скендеревића економа онд.

Бог да је прости.

Опасан зликовац. Јордан Чириков, младић од својих 25 година, извршио је пре неки дан у Софији опасну крађу и украо много златне ствари и 270 лева у злату. После извршене крађе пребегао је у Србију. Престоничка полиција трага ревносно за Јорданом, јер неки знаци показују да је он већ доспео до Београда.

Важне вести

—

Из којих побуда.

Одјекови редактори веле, како су они још много раније признали да Народна Скупштина нема сву власт, већ да она ову дели са Краљем, а то су учинили онда, када су устали против теорије г. Ст. Протића, да влада може газити законе, под условом да јој то Скупштина одобри. То је тако, и ми се сећамо „Одјековихч чланака, као и тога да смо били уз њега у томе питању. Ми смо мислили тада да »Одјек« тако пише из принципа и обрадовали смо се томе. Али, када ту скоро »Одјек«, изазван нашим чланком »Писмо Краљу«, поче износити теорију Краљевога немешања и скупштинске свемоћи, тада смо почели сумњати у побуде »Одјекових« чланака о којима је горе реч. Изгледа нам да је »Одјек“ одрицао пређе влади да може, са скупштинским одобрењем, газити законе, зато што с били на влади радикали фузионаши, а у скупштини самосталци у мањини. Данас, пак, када је све обрнуто, када су на влади самосталци, а у скупштини фузионаши у мањини, „Одјек“ је био покушао да својој скупштини извојује оно што је фузионашкој одрицао. По „Одјеку“ принципи политички мењају се са владама, они су друкчији под фузионашима, а друкчији под самосталцима. Са свим како смо ми и очекивали од српских јакобинаца.

Ћар.

Ни данас није Скупштине било...
Хвала јој! Хвала!
Кад мање ради, нами је мило —
Мање је зала.

Б.

Куку Драшковићу!

Ко хоће да се клади с нама — макар и у штразмештерске бркове оног малог нераздвојног пратиоца Јаше Продановића — да ће Браћа Савићи најдаље за месец дана доћи до уверења, да је данашњи Министар Нар. Привреде г. Драшковић последњи човек?

Из чега то закључујемо? Ево из чега:

Браћа Савићи и опет окупили да им се да концесија за подизање фабрике хартије. Како они немају пара ни за своје личне потребе — ено брат Пера јури свако јутро у спаваћој кошуљи по Великој Пијаци — то им нико жив ту концесију неће смети дати, па дакле ни данашњи Министар Привреде. А кад их овај буде одбио — а мора их одбити, јер ваљада неће своје министровање запечатити и таквим актом као што је давање концесије Браћи Савићима — онда ће они дићи дрвље и камење на њега, исто онако, као што су то урадили и са фузионашким министром Др. Ђоком Николићем. Они су и од овога тражили ову концесију и докле их год Привредни Савет није од овог захтева одбио, сиромах Министар није могао коракнути од Брат Пере. А чим је Привредни Савет одбио њихову молбу. они су га напали, дерући се на сав »Мали Журнал“ да је као Министар тражио од њих да брани владу а они то — бајаги — нису хтели.

Да видите сад како ће проћи Драшковић.

ПОДЛИСТАК

ГОСПОЂА

с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

наставак

Она је пре једног сата дошла пренеражена са бунара и поверила тетка Софија, да је мало пре видела на прозору собе у којој станују авети, госпођицу Грету саму самциту. Али и ту доби псовку за своју сујеверност, којом беше напунила главу Тетка Софија јој је дала таку лекцију, да ће је памтити док је жива...

И то глупу, слепу стару особу, Барбу Она је малу љубазну Грету држала за госпођу са драгим камењем, и са својом виком дигла целу кућу на ноге. и тако дала повода злим разговорима..- Не, она заиста није заслуживала да добри Бог пушти зраке свога сунца на њу, и она би пре одсекла себи језик, него што би проговорила ма и једну реч о оном чуду у ходнику.. И тако је седела на клупи у кухињи и плакала горко у своју кецељу.

Међутим су Маргарета и тетка Софија шетале тамо амо по соби. Млада девојка је загрлила руком тетку и причала јој о преокрету у очинској кући... У соби је било мрачно, јер су лампу изнели из собе — нико није могао опазити да је тетка плакала, така болећивост се с поља врло ретко дозвољавала. Али зар то није било жалосно, да је човек пуних девет година ишао поред свију се таким боловима и душевним мукама? А она се наивно радовала свом животу, а ни слутила није да се у њеној близини догађа такова драма... А дете, брат, дивни дечко, он није смео да прекорачи њеног прага, није смео јести за очевим столом — срце се је Балдуиново морало преокренути у телу!...

»Ти добри Боже, шта све не бива с људима због овога или онога,“ рече она напослетку и обриса и последњи траг суза на лицу. Наш добри Бог нас је створио без одбране и оружја, као какво смирено племе; али се наши језици наоштрише место ножева, а око наших срца се навукоше гвоздени оклопи. и с тога и нема мира на земљи.

У писарници је бура прошла неопажена. Млади Лампрехт седео је за својим књигама и сабирао. Он није ни сањао да погрешно рачуна, да ће убрзо закуцати један претић на вратима собе, и да ће онај мали из кућице, кога су мрзели, захтевати да има права да уђе, да седи и да на свој глас — и то захтевати на праву.

Г-ђа саветниковица није се ни сутра дан издувала. Није допустила никоме да уђе к њој, само је собарица смела да уђе, и, кад је саветник у подне дошао из канцеларије и молио да уђе к њој, онда су му одговорили, да су нерви старе госпође и сувише потресени, и да јој треба неколико дана мира и покоја, без икаквог узнемиравања. Он слегну раменима и није даље ни покушавао, да продре у изгнаничко место своје матере, које је она сама изабрала.

По подне је дошао доле у први спрат, Наредио је да му се оседла коњ и намеравао је да изјаше.

Маргарета је била сама у соби, која је била одређена за децу и довршавала намештање исте. Доцкан у вече хтела је да се у затвореним колима одвезе у Дамбах, да би се сутра дан са пацијентом вратила у варош.

Она је данас већ говорила са Хербертом. Он је у рано јутро био у кућици и донео јој поздрав од њеног малог брата и његовог деде и бабе, и умирио је, да јучерања ужасни нервни потрес није ни најмање нашкодио болесници, она се на против опоравља и то врло брзо, тако га је лекар уверио.

Сад је дошао овамо, да још једном прегледа све. Маргарета је баш сад намештала, у ћошак собе, један сто за шах, који је припадао Лампрехту. и то испод полице за луле. Он је са врата прегледао овај удобни кут куће.

„— Ах како то привлачи кући, узвикну он дошав ближе. Ту ће нашем пацијенту бити као у његовој соби у павиљону! Ја се радујем што ће он напослетку овамо доћи, Ми ћемо га заједно неговати и бринути се за његову удобност и негу — је ли ти то право, Маргарето? Треба да настане леп заједнички живот.«

Она се је одмакла и намештала боре на једној завеси. — „Ја не знам веће сласти, него седети заједно с дедом“, одговори она и не обрнув се. „Али и мој мали брат има сада права на мене, и сад стоји у питању, хоће ли се деда тако брзо навићи на дете, да би га поред мене могао трпети у својој близини. Онда би своје време морала поделити између њих двојице“.

— „Врло добро“, одобри јој он, „Та ствар има још једну страну, која треба да се осветли. Ничега нема природнијег од тога, да младост тежи младежу, нас двоје старих — мој отац и ја — и не можемо од тебе захтевати, да се само за нас жртвујеш, — али да се погодимо — хоћеш ли да овда онда прођеретамо по које вече?“

Она му се окрену с осмехом, и он дохвати за шешир, који му је лежао на столу а испод врскапута, који није био скопчан опажало се дивно одело.

(Наставиће се).

Загонетка.

Дошли су к'о дроње!
Сатрли су коње,
Разболели људе!..
Носе товар греха,
А ни трун успеха!..
Шта ће то да буде??
— Наша бедна ствар:
Српски маневар!..

Б.

Жестоко се слаже

»Одјек« није конфузан само кад говори о »народном суверенитету«. Има у том листу иначе лепих ствари. У јучерањем броју у уводном чланку »Одјек,“ бранећи фамозну престону беседу, каже:

„Што год је Србија за ово десет дванаест година имала успеха у одбрани српскога племена у Турској, све се то постизало под владама радикала.“

А одмах у другом чланку *тог истог броја* за бившег радикалног министра и министра председника г. Пашића »Одјек“ каже:

„Време ће доћи кад ће се цео његов рад као министра спољних послова моћи подврћи подробнијој анализи, и тада ће се видети *колике је он штете нанео угледу наше државе*.“*)

Дакле то су ти фамозни успеси радикални! Ако „Одјек« сматра наношење штете угледу државном као неки успех, онда потпуно верујемо да ће самосталска влада моћи да настави »успехе« радикалне. Само с том разликом, што ће се за рад г. Пашића тек доцније — како »Одјек« каже — моћи видети колико је штетан по углед државе наше, а за рад самосталске владе, то се већ сад види и осећа.

У томе су они много бољи радикали од г. Пашића.

Партиска организација.

Конференција у Алексинцу.

Алексиначки напредњаци сазивају у Алексинцу конференцију напредњака и пријатеља напредне странке из Алексинца и срезова алексиначког и моравског за 9. т. м. у хотел „Круна“. У име алексиначких напредњака сазивају ову конференцију гг. Наун Ц. Јанковић, трговац, Светозар Н. Тодоровић, судија, Илија Х. Илић, трг. и Мика Трифунац, трг.

На конференцији свршиће се потребни партиски послови за организацију странке у том крају и избор часника у партиске одборе.

Лекарски себичлук.

(Глас из публике)

Јутрос сам био очевидац једног призора, који ме је дирнуо до дна душе, те не могох остати равнодушан, а да га не изнесем на јавност. Ево у чему је ствар:

Један сељак из Осипаонице, округа подунавског, довео је у Београд свога сина, дечка од 10 година, да му тражи лека, код овдашњих лекара. Не знајући коме да се обрати за лекара, запита свога сина, који служи у војсци овде у Београду, и овај га одведе, заједно са дететом, у војну болницу у горњем граду.

Изађоше пред војног лекара, оператора, који констатова камен у бешици. Колико би ви тражили, Господине, да ми оперишете дете, запита сељак војног лекара. Сто и осамдесет динара, одговори лекар војни, са страним наречјем. Не, Господине, да си ми по Богу брат. Толика велика сума упропастила би ме; морао бих продати оба моја вола, једине ранитеље сиромашног сељака, него да ти дам 100 динара. Толико се могу задужити у селу, па да отплатим за годину дана. Не, одговори војни лекар, то је цена. Ни молбе сељакове, ни писка овога сирочета, које се гушило у сузама од силних болова, нису могли ублажити нехришћанско срце овога модерног оператора, да пристане на суму, коју му је јадни отац нудио. Ништа није помогло. Сељак је изашао из болнице, водећи за руку своје дете, које је из гласа кукало од силних болова и чије је тужно запевање дирало мимопролазнике. Жао ми је, браћо, мога детета, говорио је сељак, али шта могу кад нисам у стању да платим операцију. Нека умре код своје куће, кад му не могу помоћи, говорио је јадни отац.

Па да се запитамо, шта ће бити са овим јадником. Вратиће га отац кући и ту ће му бити крај. Један млад живот угасиће се за 80 динара; изгубиће живот једно младо Српче, само с тога, што његов јадни отац није имао да плати довољно новаца за операцију. Србијо, шта си дочекала. Твоји се синови борили и сваку стопу ове земље крвљу затапали, док те нису ослободили, а сад је дошло време, да један странац, који је дошао из белог света и нашао у теби ухлебија, неће за награду, која није скромна, да једног твог сина, својим знањем, кога је у твојој земљи стекао, ослободи од бољке, која му животу прети, јер, зар му је мало што од државе прима 8.000 динара годишње плате, а главно му је занимање што врши оне огромне приватне операције и то у државној згради и са државном послугом, на којима заради неколико хиљада динара на годину.

А над тобом Сонтаг - Мајору остаће тешка клетва онога честитог српског сељака, који се борио у свима ратовима за ослобођење и независност Србије, у коју сте ви незвани дошли, па зар један пут када вам се дала прилика да се бар колико толико одужите деци наше српске земље, ви их хватате за гушу и хоћете им кров над главом да продате.

Надлежни би требали да одузму овоме разбојнику право приватне праксе у нашој војној болници.

Грехота и срамота.

Господи из Царинске Управе.

Како се „Правда« у неколико бројева дотакла ново створеног хаоса у царинској струци, то извесна господа из Царинске Управе, знајући да сам ја власник »Правде“ а брат Миливоја Сјеницког ревизора царинарнице на Сави, закључили су да ја, за све ове царинске ствари, бивам непосредно обавештаван од мога брата и да „Правда« једино од њега може све те „јавне тајне“ сазнати.

Да не би господа у тој заблуди остала, радо их извештавам да, прво, „Правда« има и сувише сарадника на овој рубрици, а у те не спада Миливој Сјеницки, а друго, да ја, сем мога брата, познајем *са врло малим изузетком* све царинске чиновнике, како у Београду тако и у унутрашњости.

Јован И. Сјеницки,
власник „Правде“ у име клуба „Напредак“.

Из народа

Напуштена царинарница.

Дакле и ми морамо осетити последице опште привремености која царује данас.

Ми имамо ђумрук, али без ђумрукције. И ми нисмо знали да то може бити, па опет бива.

Један наш пријатељ објашњава то овако:

Ђумрук је, вели, у старој згради, — припао старијим радикалима, а ђумрукција је, вели, „савремен човек“, па се уписао у млађе радикале. На ово је морао пристати из чистог убеђења, зато што је то и корисна ствар, јер, човек је са службом у Шапцу а у Београду му мајстори зидају кућу, та није ни право, да о своме трошку седи у Београду када држава још може да му плаћа за то дијурну, а он да надгледа зидање а по неки пут да оде и у седницу управног одбора, неке београдске Банке, тек колико и ту да прими надницу.

Ми противу свега овога не би имали ништа, само да та корист ђумрукцијина није од штете по државну касу, а још више по нашу извозну трговину.

Шабац је најача извозна тачка у Србији, а данас је сезона извоза у највећем јеку и када је најпотребнија ђумрукција као старешина надлештву које има пресудног утицаја на извозну трговину, — он седи у Београду и ради у некој комисији у којој би могао комотно седети и неки царински чиновник из Београда.

Ако ово није расипање државног новца и стварање осетне штете извозној трговини, — онда ми не знамо шта му то друго значи.

Ми мислимо да се и ово питање могло лакше и другачије решити. Требало је некога од београдских чиновника уписати у самосталце, па одредити у комисију, — а не овога чак из Шапца. И тамо у Београду има људи који очас прелазе у другу партију. Најзад, зар баш цела комисија мора бити састављена од таквих људи?

Извозник.

Посланик лиферант

Ниш, 22. септембра 1905. год.

Наше бојаџије »Браћа Живковићи« и даље продужују недопуштену трговину на рачун српских занатлија.

Немогући о року као лиферанти, да изврше набавку 11.500. »саргија« за паковање дувана, они су код монополске управе продужили рок предаје за два месеца.

Као мотив за продужење употребили су „штрајк радника“, и ако је то измишљотина, само њима својствена Јер израђивање „саргија“, мутавџиски је посао, за који наше бојаџије не могу ни имати раденике, па је сасвим природно, да им исти не могу ни штрајковати, кад их немају.

Од свега њиховог посла, ово је истина: Они су недозвољено и кришом израђивали »саргије« преко неких радника са стране. И кад их је полиц. власт по тужби надлежног еснафа ухватила на делу, онда газда Коле отворено вели: да је то државни посао, који они имају право да раде, и да их нико не може потрзати на одговор, а нарочито њега као народног посланика.

Ето, како овај народни трибун експлоатише интересе и српске државе и српских занатлија, претећи својим положајем.

Пошто смо уверени, да наше бојаџије неће испоручити „Саргије“ ни о овом другом року, онда имају реч г. г. министри финансија и народне привреде; а и г. Министар војни, за неизлиферoване зобнице, за које је ова »часна« фирма, такође, тражила продужење рока, опет због некаквог измишљеног штрајка раденика, о коме се у Нишу и не сања.

Нишлија.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Бранино позориште код „Такова“

Петак, 7. окт. 1905 г. Одличан програм од најомиљенијих тачака. Јединствене комедије: „*Прерушени таст*“ (од: Е. Лабиша) и „*Историјски зет*“ (од В. и Б.) Посета ће бити обилна, јер је програм од 20 тачака. Пет интересантних дуета и велики број соло-сцена и певања. —

Субота, 8. окт. 1905. — Нема представе због забаве раденика Гођевчеве фабрике.

Политика

Оно што јавно мнење озбиљно затражи нико му неће одрећи.

Берне

ТЕЛЕГРАМИ.

Софија. Јуче је руски дипломатски агент Бахмећев отпутовао у Петроград; послове агенцијске отправља секретар Љермонтов.

Петроград. Данас су изашле само званичне новине, »Руски Инвалид« и лист управе вароши. Царским рескриптом, упућеним грофу Ламсдорфу, одликован је Ламсдорф великом лентом ордена Св. Владимира, за заслуге учињене у ратно време и за време преговора о миру.

Укинуто је опсадно стање у Одеси.

Петроград. Јуче је био министар мрнарице код цара у аудијенцији, која је трајала до један сат по поноћи. Вели се, да је Бириљев саветовао цару да поцепа указ, који је већ био готов да се објави и којим се великом кнезу Ћирилу одузима титула великог кнеза.

Цар је од синоћ нешто болестан.

Пресељење царске породице у Царско Село одложено је до 25. о. м.

Лондон. Мароканци су пуцали на енглеске контрторпедначе између Цеуте и Петуана.

Токио. Јуче је у Порт-Артуру извучена руска торпедна оклопњача »Побједа« на површину воде.

Париз. Јуче је Кнез Фердинанд био на маневрима војске у Венсану, а после на доручку који је давао министар војни.

Петроград. Јуче је отпочео штрајк радника у многим фабрикама у фабричном кварту Шлисенбуршког друма; радници невске радионице напустили су рад, зато што радници немају изборног права за Думу. Радници других фабрика присиљени су да се придруже покрету штрајкача. Услед напада радника у горе поменутом кварту је обустављен саобраћај трамваја. Послата је војска да поврати ред, а њу су радници дочекали са каменицама. Тек је после 9. сати у вече успостављен ред и опет предузет трамвајски саобраћај; радници већају о општем штрајку.

Ђенерал Лињевић је постављен за ђенералног ађутанта, али остаје на свом досадањем положају.

Софија. Собрање је сазвано за 28. октобар.

БУДИМПЕШТА. Званичне новине доносе краљев рескрипт, којим је Фејервари постављен за тајног саветника. Реактивисани су сви чланови старог Фејерваријевог кабинета осим министра земљорадње Ђерђија, на чије је место дошао барон Фајлич; привремено је преузео управу министарства финансија и министарства при краљевом двору — барон Фејервари.

Париз. На ручку, који је давао Рувје, Кнез Фердинанд је благодарио на величанственом дочеку, у ком види јемство, да ће благонаклона пажња Француске и даље улевати свим Бугарима веру у бољу будућност. Рувје, захваљујући на здравици, изјавио је да је посета Кнеза Фердинанда још повећала пријатељство Француске према Бугарској. Уз здравице свиране су француска и бугарска народна химна. Затим је било сјајно уметничко вече.

---

*) Курзив је наш.

ДВА ПОДЕСНА СТАНА у засебној кући издају се под кирију од 1-ог Новембра.

Упитати у Дворској књижари Мите Стајића. 3—6

Славим Св. Сергија

7 Октобра. Стан Александрова ул. број 3.

Мих. П. Живадиновић
адвокат

Кућу

МОЈУ у Његушевој улици број 21 — за „Цветном тргу“ продајем. За цену и услове упитати у Његушевој улици бр. 29.

мајор
Миливој Н. Ђорђевић

2—5

Засебна кућа с вртом

У средини вароши, поред трамвајске пруге, згодна и за надлештва или задруге. Модерни конфорт.

Запитати код Дворског књижара Мите Стајића. ;—6

Вина Врањског

старог, црног и белог, донео сам велику количину и сместио у подрум мога оца Мих. Рафајловића, Св. Савска улица бр. 11 код »Славије«.

За сво време док сам у Београду, вина ће се продавати под мојим надзором.

Вина су сва са старе лозе. Цене умерене. 2—10

Жив. М. Рафајиловић

ПАРГЕТНЕ
„Американер“ и Шифбоден

Столарско Акционарско Друштво, има на стоваришту и пробдаје по најнижим ценама.

ФАБРИКА:
Високог Стевана ул. бр. 21.

ОВОГОДИШЊЕ

Вуне и вунице

за чарапе најбољег квалитета

ЗА ТИМ

Порхета, Молдона и фланера

свију врста и квалитета

добила је у великом избору

ПЛАТНАРСКА ТРГОВИНА

КОСТЕ НИКОЛИЋА И ЈОВАНОВИЋА

БЕОГРАД

Улица Кнеза Михаила и „Теразије“

ПАЖЊА: Кад муштерија узме вуну или вуницу најмање пола кил. (6 штн.), цена је са 5—8 од сто јефтиније Г. г. трговци из Србије имају изузетне цене.

Мустре од свију наших артикала шаљемо на захтев бесплатно.

5—6 137

ЗА МОДНИ ЖЕНСКИ СВЕТ

Услед НАГОМИЛАНОГ АУФПУЦА (украса за женска одела) желим умањити лагер, зато од данас до 1 - ог јануара цене ће бити спуштене са 25% на доле изложене артикле

АПЛИКАЦИЈЕ ручни рад (клепловане) све квалитете
АПЛИКАЦИЈЕ машински рад свилене и памучне.
ШТИКЕРАЈЕ беле, црне и у боји, свилене и памучне
БОРТНЕ најновије у свили клот све боје.
БОРТНЕ на тафту штиковане све боје „ново“.
ЧИПКЕ и ајнсеце свилене и памучне.
ШПИЦЕН штофове свилене и памучне.
СВИЛЕ за авицут на порубчиће са златом, сребром и шине,
СВИЛЕ клот потиц и шине за блузе и пуцовање.
КРЕПОВЕ, МУСУЛИНЕ и ГАЗИРЕ све боје.
ШТОФОВЕ зимње за костиме „ново“.
ШТОФОВЕ балске.
ГУВЕРИРАНЕ крепове беле, црне и у боји,
РУЧНЕ РАДОВЕ на конгре и чојици.
КРАГНЕ од чипке и апликације
ФУЛОВЕ свилене на штрингле

Обраћамо пажњу г. г. кројачицама да се овом приликом користе.

— МУСТРЕ НА ЗАХТЕВ БЕСПЛАТНО —

Помодна радња
Димитрија Николића
Кнез Михајилова ул. бр. 19

30.000 дин. у сребру

дају се под интерес на непокретно имање у Београду.

За услове упитати у адвокатској канцеларији г. Б. М. Вучићевића, овд. адвоката, (Кнез Михајла ул. бр. 15- I.) од 8—10 часова пре а од 3—4 час. по подне.

Продаја.

БЕОГРАДСКА ЗАЛОЖНА БАНКА

продаваће у својој кући Дубровчина ул. бр 8. (преко пута садање банчине канцеларије) све залоге којима је рок протекао закључно 31. августа о. г. и то: **17. и 18. октобра** све заложене предмете као: намештај, покућанство, одело, велосипеде, шиваће машине, виолине и т. даље а **19. октобра** драгоцености и хартије од вредности.

Све ове залоге биће изложене на углед у лицитационој сали банчине куће: 13. 14. и 15. октобра од 8 — 12 пре и од 3 — 5 после подне, и сваки ко жели штогод да купи на лицитације, може у означене дане доћи да види ствари, које ће се продавати.

Залагачи могу продужити рок залогама или откупити их најдаље до 6. октобра о. г. јер после тога рока **неће се никоме moћи залога регулисати.**

Продаја почеће у 8 часова пре и у 2 часа после подне.

Банка прима у комисион продају: еспапе, драгоцености, хартије од вредности и остале вредеће ствари са умереном провизијом.

7. септембра 1905.
Београд.

УПРАВА

ГАЛАНТЕРИСКО ПОМОДНА ТРГОВИНА

Драгутина Караулића и Комп.

— БЕОГРАД —

улица Кнеза Михаила број 27.

Препоручује своје најлепше стовариште:

Шешира мушких филцаних
Цилиндера свилених Рипсани и Атласни:
Мушки кошуља, белих и у боји, Крагнова и Манжетни:
Обуће мушке, женске и дечије, за салон, собу и улицу;
Кишобрана мушких и женских;
Спреме за удаваче, девере и младожење;
Рубља зимског, као и правог **Дра Јегеровог** под гаранцијом;
Капа свију врста мушких и дечијих;
Марама цепних мушких и женских;
Парфимерије француске и енглеске;
Поклона разних од бронза, дрвета и стакла;
Штапова, шатула, четака и чешљева.
Кофера, торби, албуба, дугмета, новчаника, физитлера и женских гиртлова.

— И остале помодне галантериске робе —

Цене су утврђене.

СПУШТЕНЕ ЦЕНЕ
СВОЈ РОБИ
ЗБОГ СЕЛИДБЕ У ДРУГИ ДУЋАН

ВЕЛИКИ ИЗБОР

Штофа,
Порхета у боји и бела,
Цица,
Сатина у боји за јоргане,
Чаршава,
Платна за чаршаве и јоргане,
Кецеља
Кошуља за женске нов крој,
Жипона,
Блуза,
Чарапа,
Мидера,
Рукавица,
Чипке,
Ајнзеца,
Фула,
Пешкира,
Завеса и све остале ситнице.

Мустре на захтев шаљем бесплатно

Београд.

С поштовањем
ВЛАДИМИР КОСТИЋ
преко од Хајдук Вељка Кнез Михај. 8.

АДВОКАТ

ЖИВОЈИН МОСКОВЉЕВИЋ

отпочео је правозаступничке послове у Јагодини.

Примаће послове при првостепеним судовима у Јагодини, Ћуприји и другим местима: као и код свију других власти у Србији, а нарочито у округу моравском.

Штампарија Андре Јовановића, Дечанска ул. бр 20.

Одговорни уредник **Јован Адамовић**

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕДЊАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

За Србију:
Тромесечно . . . . . . 4 дин.
Месечно . . . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . . . 8 дин.
Месечно . . . . . . 4 дин.

власник за клуб „Напредак“
ЈОВАН СЈЕНИЦКИ

Излази сваки дан
изјутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

главни уредник
ЈОВАН АДАМОВИЋ

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. Бр. 15
Телефон 857

БРОЈ 246. БЕОГРАД, СРЕДА 19. ОКТОБРА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

Овогодишњи наш маневар

I.

Рад обостране коњице.

Сва мирнодопска вежбања војске кулминирају и завршују се маневром, у коме може учествовати већи или мањи број трупа. Маневар је најбоља школа у мирно доба, да се војска извежба за своје радове у рату. Јер, при сваком маневру мора се водити строга рачуна о томе, да је циљ маневра: *да се известан ратни акт што потпуније и природније представи.*

Према томе, све што се при маневру предузима и ради, мора се онако изводити како би се сличне радње изводиле и у рату, те да ова вежбања буду што поучнија за све који у маневру учествују, нарочито за старешине војске.

С друге стране, маневарска вежбања су сума свију ранијих вежбања војске, због чега је маневар и огледало извежбаности трупа за рат. На њима се најбоље могу увидети све махне и сви недостатци једне војске, као и њене добре особине. На маневрима, на тој мирнодопској ратној ситуацији, огледа се најбоље какво је командовање у опште (и више и ниже), у каквом је стању интендантура и да ли је дорасла пословима који је у рату очекују итд.

Маневри врло скупо стају државну касу, па једно због тога, а друго што је циљ, који се њима има постићи, сувише озбиљан и судбоносан, они — маневри — привлаче на се пажњу не само војника по занимању, него се за њих интересује, мање више, и сав народ. Сасвим је и природно и појмљиво, да и они који су у маневру учествовали, као и они који нису, са великим интересовањем очекују, да им се покаже резултат маневра, његове добре и рђаве стране т. ј. *да се рад маневрујућих јединица критички и објективно пропрати.* Јавност има на то права, јер је војска наше заједничко добро, *од чије ваљаности и зависи наша слава, или наша пропаст.* Полазећи са те тачке, ми ћемо за овај мах, као јавно гласило, пропратити прво рад коњице, о чему је до сада једва и поменуто у свима извештајима који су о маневру говорили.

1-ви Маневарски дан.

24. Септембра.

Ово је први дан кретања тимочке дивизије — источне стране. Коњици источне стране, саобразно идеји датој тимочкој дивизији, наређено је: да што пре избије с оне стране Честобродичке клисуре (западни излаз), како би тиме огарантовала источној страни слободан излаз — дебушовање — из теснаца, те да би тимочка дивизија успела *„да пресече везе главној непријатељској војсци у долини Мораве и тај прекид што дуже одржи“.*

Овакво наређење, дато коњици, потпуно је оправдано, јер би иначе задатак тимочке дивизије „да пресече везе итд.“ био јако доведен у питање, ако коњица источне стране не би имала у својој власти западни излаз из Честобродичке клисуре. А да потпуно господари овостраним излазом из теснаца, она мора да овлада тачкама на левој обали Мораве, тачкама које леже на прузи: *Ђурђево брдо — Градиште (к. 435) — Шупљаја*, мотрећи и на прелазе који проводе преко Јухора. Ова оправдана потреба и изазвала је форсирани марш коњичке бригаде источне стране (око 70 км.), те је она овог првог дана стигла до Св. Петке, где је и заноћила.

Но, има нешто што ми морамо замерити команданту коњичке бригаде источне стране, а то је: што је овог дана, од Зајечара до Св. Петке, маршовао *без извиђања и осигурања*, јер налазимо да то није ни требао ни смео да учини, пошто се, као што смо и напред казали, сваки маневарски рад мора исто онако изводити као и у рату. Бранити се тиме што се знало, да се шумадијска дивизија — западна страна, — није још из Крагујевца кренула и да због тога није било опасности од противничке коњице за овај дан, био би разлог који не може да издржи критику. Јер, за тимочку дивизију, па и за њену коњицу, 24. септембар је први маневарски дан и маршовање коњице у сусрет противнику, о чијим се намерама у рату не може са сигурношћу да говори, те је и очигледна погрешка, која штетно утиче на правилно схватање ратног марша, што се кретало без извиђања и осигурања. Ово је *капитална* грешка у раду команданта коњичке бригаде источне стране, због чега он и заслужује прекор.

Шумадијска дивизија — западна страна, — као и њена коњица биле су још у Крагујевцу овог дана, те зато о њеном раду не може бити ни говора.

2-ги Маневарски дан.

25. Септембра.

Овог је дана коњичка бригада источне стране продужила свој усиљени марш, те да се дочепа напред поменутих положаја на левој обали Мораве, у чему је и успела, јер су они били у њеној власти још у $7\frac{1}{2}$ час. изјутра овога дана.

И ако је циљ наш да критички пропратимо само рад обостраних коњица на овојесењим маневрима, ипак не можемо а да не укажемо на овом месту и ову погрешку самог руковаоца маневра, (пошто то стоји у вези са радом коњице). Напоменули смо, да је коњичка бригада источне стране првог дана извршила усиљени марш од 70 км. (Зајечар—Св. Петка), другог је дана такође форсираним маршем продужила кретање и већ у $7\frac{1}{2}$ час. јутра доспела је до положаја: Ђурђево брдо — Градиште и т. д. Дакле, овога дана у $7\frac{1}{2}$ часова јутра бригада је била на овим положајима равно $4\frac{1}{2}$ часа пре, него што је ма и један покрет западне стране — шумадијске дивизије — започет. Другим речима, коњичка бригада источне стране прешла је форсираним маршем око 100 км., а западна је тек за $4\frac{1}{2}$ часа после овога учинила први покрет?! Додир, пак, обостраних патрола коњичких учињен је тек око 5 часова по подне 25. септембра, т. ј. после $9\frac{1}{2}$ часова стајања на месту коњице источне стране!!! Овакав непрорачун, резултат је незнања употребе коњице у савременом смислу, и због тога нас коњичка бригада источне стране, у њеном положају непокретљивости на Ђурђевом брду, Градишту итд. подсећа на доба употребе коњице за време Фридриха Великог, које је доба давно прошло.

Зле последице оваквог сувише неравномерног прорачуна времена и простора за обострана коњичка кретања биле су:

1, Што је непотребним усиљеним маршевима првог и другог дана коњица источне стране, *без икакве стварне потребе*, сатрла коњску снагу још пре отпочетка маневра.

2, Што су се сви до најпростијег редова у коњици источне стране морали запитати: Шта ово значи? Јуче цео дан и данас од ране зоре до 7 и по час. јутра упропастисмо коње јурећи, а данас од једном цео дан престојасмо на једном месту, не добив до самог мрака о непријатељу ни једног податка. Како нас ово воде наше старешине, сам ће Бог знати?!!

Ова погрешка руковаоца маневра, овај његов рђав прорачун времена и простора, још се боље види из његових поступака 26. септембра, када је био принуђен, само да спасе ситуацију, да унесе нове елементе у догађаје (маневар), да би имао разлога вратити коњицу источне стране на десну обалу Мораве, како му се *„не би пореметио план маневра.“*[1])

Главнина коњичке бригаде источне стране заноћила је овога дана на источним оқомцима Ђурђевог брда са предстражама истакнутим на прузи: Ђурђево брдо — В. Браниште — Градиште.

* *

25. септембар је дан када је и шумадијска дивизија—западна страна одпочела своја маневарска кретања. (у подне.)

Коњичка бригада западне стране као и цела шумадијска дивизија, кретала се је овог дана, од Крагујевца до ноћишта код села Ковачевца и без извиђања и без осигурања.[2]) Због овога је на критици руковаоц маневра замерио команданту западне стране, што је дивизију овог дана кретао без осигурања. Но, командант је се бранио разлогом: »да је он то учинио зато, што се налази у сопственој земљи, те да му осигурање није ни потребно било. Рекао је, даље, позитивно сам закључио, према добивеном задатку од вас — руковаоца маневра — да је Ћуприја још у власти моје војске и да је није непријатељ још заузео, јер, да је она пала непријатељу у руке, ја бих знао то још 25. док сам био у Крагујевцу, пре покрета моје дивизије за Јагодину и Ћуприју, те би тада наредио и извиђање и осигурање.“

Из овога излази, да руковалац и у овоме случају није имао основаног разлога, да команданту западне стране стави горњу примедбу, тим пре што се, одиста, и не види из руковаочеве претпоставке за западну страну ОБр. 1, нити се из ње може закључити, да је Ћуприја пала, те да је за шумадијску дивизију било потребно и опрезније маршовање к њој.

Ми ово помињемо само за то, да укажемо на нејасност састава руковаочевог задатка, што је излишно дало повода забуни команданту западне стране, ма да ми и у овом случају налазимо да је и шумадијска дивизија требала своја кретања да осигура, јер су маневарска кретања ратни маршеви, сем ако се то изрично другојаче не нареди.

Карактеристично је и важно да овде напоменемо постојећи факат да су обе коњичке бригаде преноћиле (западна код с. Ковачевца а источна на источној страни Ђурђевог брда) удаљене на 7--8 км. једна од друге а да ништа једна о другој нису знале!!! А, као доказ за ово најбољи нам је пример, што је 26. септембра коњичка бригада западне стране, при наступању од с. Ковачевца ка Јагодини, била изненађена ватром коњичке батерије коњице источне стране са Ђурђевог брда, што се свакојако не би десило, да је се имало каквих података о коњици источне стране и да се знало, да се коњица источне стране налази источно од Ђурђевог Брда.

Исто тако и Командант коњичке бригаде источне стране није ништа знао о своме противнику, западној коњици, јер да је знао он би ваљада извршио оно што је требао учинити тј. да 26. у зору крене и нападне шумадијску коњичку бригаду док је ова још у биваку код с. Ковачевца и да је разјури. Но, како о њој није ништа знао, наравно, он није ништа ни предузимао и остао је пасиван.

Сви ови случајеви врло су рђаве појаве и јасни сведоци неспремности наших коњичких Команданата, за послове који их у рату очекују.

---

[1]) О унашању ових нових елемената у маневарске задатке говорићемо мало доцније.

[2]) На преноћишту је бивак коњице западне стране био осигуран.

Познати београд. дописник „*Neue Freie Presse*“ у Бечу, у свом извештају овом листу о говору г. Светомира Николајевића у Нар. Скупштини, представио је »Правду« као орган г. Николајевића.

Ово је нетачно. „Правда“ није орган ни једне личности, већ је она лист једне политичке групе, напредњачке омладине, што је и на челу листа означено. А како је напредњачка омладина само део напредне странке, чије идеје »Правда“ у јавности заступа, и како је, затим, та омладина потпуно солидарна са старијим члановима странкиним, то се за сада „Правда“ може сматрати, а тако се и сматра, као орган целе Напредне Странке. У том својству она, наравно, стоји на расположењу и г. Свет. Николајевићу који је као кандидат те странке изабран и у Нар. Скупштину ушао. »Правда« стоји на расположењу и сваком грађанину конзервативних погледа.

Довођењем »Правде« у везу са г. Николајевићем, кога он обележава као противника повратка династије Карађорђевића у Србију, дописник бечке »Пресе« хтео је да политичку групу која тај лист издаје обележи антидинастичком бојом. Остављамо публици да цени, колико је оваква тенденциозност ружно политичко средство, а нарочито када она долази од стране човека који је, како се сам хвали, дванаест година живео од антидинастичности.

Исто тако непристрасни свет ће увидети, како је мало основана а много неисправна инсинуација да антизавереничко расположење скрива у себи антидинастичке смерове. Питање завереничко, које ниједан озбиљан политичар не може негирати, нема никакве везе са данашњом династијом српском. Оно се просто састоји у томе: да се људи који су у крвавом преврату од 29. маја узели учешћа удале са положаја са којих врше неоспорни и штетни утицај на државне послове. Интереси унутрашњега реда и међународнога угледа земље то императивно захтевају.

Напредна странка, уверена: да само Србија, у којој би строга *законитост*, тај најосновнији услов опстанка сваке државе, била изнад свију и свачега, може рачунати на симпатије образованога света, природно је позвана да тражи решење завереничкога питања. Нема ни једног *правог напредњака* који би о овоме имао друго мишљење, а неистинито тврђење дописника бечкога листа да, у том погледу, постоји некаква несагласност међу напредњацима само је једна заинтересована жеља, за чијим ће остварењем бечки дописник узалуд чезнути.

Напредњаци, монархисте *по уверењу*, а не из оних побуда које, изгледа, крећу тога дописника, мисле да им баш тај њихов монархизам диктује овакво држање односно мајскога преврата и завереника. Они налазе, да би свој монархиски принцип демантовали када би о том преврату делили погледе бечкога дописника. Садашња династија српска пре ће, свакако, наћи потпоре у принципијелној политици напредне партије него у теоријама бечкога дописника. Дугогодишњи пријатељи не морају бити и паметни пријатељи.

На крају ћемо рећи још ово: Покушај »Пресиног« дописника да, обележавањем противника садашњега стања као антидинастичара, учини атак на њихову слободу политичкога опредељивања, неће успети ни код једног напредњака. Факат да напредњаци стоје на земљишту *закона и морала* и сувише је јако оружје, да би се они могли поплашити од порука бечкога дописника и његових пријатеља којима, пошто су лишени таквога оружја, остаје само то: да безуспешно прете.

Спољна политика

—:—

Хаос у Русији.

Према свима вестима, које стижу из Русије, тамо је завладало очајно стање, револуција је почела и њен се свршетак за сада не да догледати. Русија се моментално налази у великој нужди, и то без изузетка сви, и они на врху и они доле, и они најбогатији као и они најсиромашнији, они најмирнији исто тако као и они који су немирни. Још пре неколико месеци било је многих који су препоручивали један излаз из овог стања, излаз који би могао да умири духове, али данас ствари, на жалост, стоје много рђавије.

У јавном животу наступио хаос. Број незадовољеника почео је ужасно да расте, нема сталежа — овде не изузимамо ни војнике ни свештенство, — који није отворено помоћу резолуције изрекао осуде против садањег система владе, који није тражио потпуно раскидање са досадањим традицијама Нада у „Государствену Думу“, која у осталом никада и није била велика, поче да се распада. За нестрпељиво и узбуђено јавно мнење, ови преговори и договори за допуштање слободе збора и слободне штампе, трају сувише дуго, и не показују уочљивије резултате. Међу члановима владе виде се још увек исте главе. Победоносцев, Буљугин, Трепов и други, који се већ одавна рачунају у непријатеље ма каквог слободног развића. И тако изби ово садање хаотично стање Милиони цене оно, што су радници почели, јер се означава као последње мирно средство за остварење политичких слобода, не пазећи и не осврћући се на ненакнадиму штету, коју нам наноси, ни беду у коју нас гура. На овај начин хоће се, да се хидра бирократије принуди да сиђе са позиције и учини места бољој самоуправи, која почива на слободи. На овај начин хоће се, да се Думи, пре њеног отварања, да карактер истинског уставног и законодавног тела, и Русија на место апсолутистичке државе начини уставном, са свима атрибутима слободне уставне државе. То је у главноме резултанта најновијега покрета. Ми се налазимо у очи револуције. Сад настаје питање, да ли ће се овим средствима, која не беху толико крвава, моћи постићи циљ, или ће то коштати крви, много крви. Ова алтернатива можда за сада лежи још у рукама царевим, и његових првих саветника. Одлучи ли се он за употребу силе, онда идемо на сусрет ужасним данима. Желети је да се ова за сада још тиха револуција преобрати у плодоносну и спасоносну еволуцију руског народа, у којој ће се и владалац и народ много боље осећати но у овом бедном хаосу.

Јакови — Јаде

—

Aut bene aut nihil de mortuis

То значи: о мртвима или добро или ништа. Не тражимо да се човек држи ове пословице и онда када говори о јавном животу умрлога. Али што ће један образован и васпитан човек увек имати на уму, то је да се, у оцени рада умрлога, послужи објективним и пристојним тоном. Г. Јаков Продановић назвао је једног *мртвог Краља* „хајдуком на престолу«! Тиме је сигурно хтео да покаже и своју образованост и васпитаност'. Ученици којима је он професор имају заиста доброг учитеља. Учитеља завидљивог — слава Милована Лазаревића и Михаила Ранковића није му дала спавати. Сада може бити задовољан — престигао их је! Јер док су она двојица грдила једног *живог човека* који је био само *министар*, дотле је г. Јаков ружио једног *мртвог човека*, који је био *Краљ*. Самосталски „народ“ и »интелигенција« *se valent*. Исти типови и тамо и овде. Види се колико смо за парламентаризам, када он избацује такве егземпларе на површину.

Не види

Када се један човек баца блатом на бившег владаоца, из друге династије, то је свет *склон* да тумачи као удварање и препоручивање. Г Продановић, можда то не примећује — толико далеко види. Он сада, у очима публике, изиграва Владана, који се је хвалио да је Краљев слуга. Само има ове разлике између Владана и г. Јакова — разлика у корист Владана — што је овај био креатура једног Краља, а г. Јаков прави утисак човека, који је креатура људи који су том Краљу служили. И у понизности, као и свуда, има градација. Г. Јаков се труди да нам то докаже. Владан може бити задовољан. Г. Јаков га је превазишао, управо — спустио се испод њега.

Дневне новости

—

Клуб „Напредак“. Г. г. чланови клуба „Напредак“ позивају се да у четвртак 20. ов. м. у 9 сати у вече дођу у седницу клуба, која ће се држати у хотел Империјалу.

Како су на решењу врло важна питања, то се чланови умољавају да у што већем броју дођу.

Дневни ред:

Саветовање пред главни збор за организацију Напредне Странке,

Слагао. Г. Јаша Продановић, посланик, у сред Скупштине позвао се на Г. Дим. Радовића у одбрани своје злочиначке теорије. На име г. Јаша је рекао да Г. *Радовић* вели: да народ има право да казни владаоца — одметника.

Из тога је г. Јаша извео: да је Краљ Александар био „хајдук на престолу“.

Ми смо се известили: да Г. Радовић, за чији би се aукторитет хтео сакрити г. Јаша са својом дивљачком теоријом — *није нигде тако шта рекао*. Г. Радовић није такво мишљење нигде написао, нити је оно било печатано, такође г. Радовић није имао прилике *јавно* нигде то рећи, из чега излази да г. Јаша жели представити и Г. Радовића као неког неодговорног чиниоца, који даје политичка мишљења тамо где им није место, и без одговорности.

То је од г. Продановића нелојално и излишно, јер ко год поз-

ГОСПОЂА

с Драгим Камењем

РОМАН

Е. МАРЛИТОВЕ

—:—

наставак

Па где је хтела да оде? Све за светлошћу, опасном светлошћу, која ноћним лептирицама сагорева крила и убија их. И ако је тамо пламенови, који се виде кроз прозор, буду опалили, а она не буде могла устукнути натраг? Напред, напред, па и у саму смрт ако мора бити,

Она је више трчала него ишла путем којим је пошла, путем који је водио кроз њиве. Снег је још шкрипао испод њених ногу. То је био једини звук, који је узнемиравао тишину ноћи, али, кад је већ прешла шосе, и пред њом се пружише дугачке алеје кнежевске дворске баште, ветар јој доносаше до ушију звучне акорде — у замку су свирали на гласовиру. Млада је седела за гласовиром — то не беше света Цецилија са прозрачним лицем, пре је то био један од Рубенсових стасова пун пластичне лепоте и свежине — пуна плава коса светлила се према светлости полелеја а лепи нежни прсти прелетаху преко тастера.

— Али не, под њеним прстима инструменат није звонио тако бурно, Хелојза од Таубенека је свирала без духа, као што је до сада показала — али ко је могао бити тај — која свира, он учествује у свечаности која је данас отпочела — кроз његово свирање одјекује права бура ликовања и одушевљења.

Пред северним фронтом замка, пружио се велики светли зрак. Широка леја, која је у лето претрпана цвећем, била је бела, то беше једино снежно поље, које се преливало на светлости, поред шпалира од зимских ружа, који га је делио од шљунком посуте стазе, која иде уза зид. Ово парче је било прилично очишћено од снега, и на шљунку се опажала само танка снежна покожица.

Маргарета је довде дошла и још се није уплашила због људи у близини. Сад умери свој корак и прође испред прозора. Шта је хтела она овде? То ни сама није знала — нека тајанствена, ужасна сила гонила је пред собом као бура; она је морала трчати и видети, па ипак је знала да баш поглед на те срећне мора као мач разпорити њено срце.

У салону где је стајао гласовир, беху спуштене завесе, иза завеса се није опажала људска сенка, изгледаше, да су непомично слушали мајсторско свирање. Три прозора до собе испод чијих је прозора млада девојка стајала, нису била застрвена.

Светлост од полелеја пролазила је кроз окна и падала на кнежевске слике које су висиле у дну собе, на зиду. То је била трпезарија, ту је била прстенска вечера, два лакоја су била у послу, да рашчисте сто, они су дизали начете боце насррам светлости и испијали остатке из њих.

Последњи акорди музичког комада беху одавно одјекнули, а Маргарета је још непрестано стајала поред једне акације, које су овде онде прошарале шпалир од зимских ружи. Ветар јој беше забацио косу са чела и слепоочнаца и скидаше и остатак снега са сухих усана, који је полако падао на Маргарету. Она то није осећала. Срце јој је у грудима јако куцало, она је једва дисала, а погледи су јој летели преко свију незастрвених прозора — та срећни се морају показати. О лудица, која на ветру и времену стоји и пази, да би примила смртни удар. — У том се изненада отворише једна врата, близу краја кућњег фронта. Из слабо осветљеног улаза изађе један човек и спусти се низ ниске слободне степенице, а врата се за њим опет затворише.

Ово мало прислушкивало застаде за тренутак као окамењено од страха. Шпалир од руже сметао јој је да преко њих утекне у таму на слободно поље, а пред њом је стајала дугачка стаза посута шљунком, а осветљена као на дану. Али сада није било времена за размишљање, опазили су је, и сад је само брзе ножице могу спасти од неизоставног понижења. И она као бесна потрча стазом посутом шљунком, и поред јужног портала у замку, прође и потрча у поље.

Овде је дохвати ветар и гоњаше је пред собом, као пахуљицу снега и тиме јој олакша бегство, али ни ветар ни сопствена снага не помогоше јој — мушки кораци који су се зачули иза ње долазили су све ближе и ближе. Пут беше раван и клизав. она се изненада затоциља и паде на колена, — у том часу неисказаног ужаса загрли је јака мушка рука и привуче к себи.

— Чекај тичице, сад си моја, узвикну Херберт и загрли другом руком задувану девојку, која је дрхтала по свима удовима. Ну видиш, како си опет слободна, али не мојом вољом. Тичица која падне у моју мрежу, моја је и пред Богом и пред правом Јеси ли ти то заиста Маргарето? — Ах, она је дошла по бури и киши, рецитоваше он а глас му дрхташе од радости.

(Наставиће се).

није Г. Радовића, тај г. Продановићу неће веровати, да и не говоримо о томе да је врло неморално тако јавно и то чак у Скупштини лагати!

Дубок утисак. Г. Андра Ђорђевић, посланик напредне странке, држао је јуче пре подне, у Народној Скупштини, исцрпан говор у дебати о адреси.

Исцрпношћу свога говора, лепим срећивањем мисли, својом објективношћу, г. Ђорђевић је оставио на скупштину и слушаоце дубок утисак.

Говор г. Ђорђевића донећемо у једном од идућих бројева.

Оградио се. И подпредседник народне странке, Др. Вељковић, оградио се у јучерањем свом говору о адреси, од говора г. С. Николајевића, као год што је то учинио и известилац народњачке адресе Б. Поповић.

Не знамо шта је господу руководило, да учине ове ограде, које у осталоме и немају никаквог смисла, јер г. Николајевић нема с њима ничега заједничког, јер странка коју он заступа никада није ступала ни у какве компромисе, са странком којој припадају горња господа, а ни као обични људи не стоје у тако тесним односима са г. Николајевићем, да би им требало да се од његовог говора ограђују

Што се специјално господина доктора тиче, изгледа нам да има нарочитих мотива, који су га нагонили на ту ограду.

Не подноси. Милован Лазаревић, потпредседник народне скупштине, јасно је пред целом скупштином изјавио: да ће поднети доказе своме тврђењу, које је изнео за г. Николајевића. Он те доказе ни до сада није поднео. Молили би клуб самосталских посланика да нам објасни: кад ће он те доказе поднети, да их случајно не кује.

Дипломатске вести. Немачки посланик на нашем двору, *барон Хајкинг*, допутовао је са више недељног одсуства у Београд. Барон *Романо*, секретар талијанског посланства у Београду, отпутовао је у Беч.

Путује на одсуство. Владика нишки, г. Никанор, добио је тромесечно одсуство ради поправке здравља. Г. Епископ путује у четвртак брзим возом за Херцег-Нови у Далмацији.—

Променуо место. Пада у очи да је посланик народне странке г. Рафаиловић променуо своје место у Народној Скупштини, на коме је досад седео.

Проносе се гласови да ће г. Рафаиловић иступити из народ. странке, јер се не слаже са понашањем извесних посланика те странке, који су се јасније обележили у овој адреској дебати.

Грађанска конференција. Сутра ће се држати у Палилули (кафана Соколовић) грађанска конференција,— на њој ће се решавати: 1) да се општина одвоји од надзора полиције. 2). о узроцима опадања здравља у Београду и 3). о финансиском стању у нашој општини.

Интересантна објава. Јуче је у новинарској ложи осванула ова објава: *денунцијантима и шпијунима није место у новинарској ложи.* Имају реч листови, који практикују поодавна горе именоване занате.

Важне вести

Логични Јаша.

Г. Јаков Продановић, који је у име самосталне странке назвао једног бившег краља Србије хајдуком, кога је требало убити, решио се да ову најновију теорију искористи за себе. Утврдивши, да је пок. Краљ Александар био прост хајдук, он је једновремено утврдио и то да се ни закони, као ни укази које је пок. Александар потписао, не морају вермати. Полазећи са тога становишта, он је поднео ових дана акт Државном Савету, у коме тражи да му се уваже и оне године службе које је провео на улици као отпуштени професор, јер указ којим је из службе отпуштен не важи са премапотписом краља—хајдука.

Интерпелација

Полицијски Гласник, службени орган Мин. Унутр. Дела, не ужива, како смо извештени, симпатије људи чије слике он доноси на четвртој страни. Изгледа да им та публикација њихових портрета много смета за њихове операције, и, наравно, сада су прегли да тај „реакционарски лист« угуше. Али, како се листови могу угушити само помоћу власти — та је ствар бар код нас дефинитивно утврђена—, а мин. унут. дела не показује ни мало воље да то учини са *Пол. Гласником*, то су се ти људи постарали да придобију за себе *Одјекову* »народну суверeност“, то јест посланике. Овде им већ лакше иде. Милован Калауз и Микаило Безбожник изјавили су им да се стављају на услугу својим бирачима и да ће интерпелисати оног Црногорца: зашто он, издавањем реченог листа, тим људима ускраћује слободу рада? Зар је за то био 29 мај и она декларација нар. представништва о њему, да се и данас ради као и пре 29. маја: да се гоне људи који ништа друго не чине до оно што су патриоте тога историскога дана урадиле.

То ће бити интересантна дебата. Калауз и. Безбожник надају се аплаузу галерије на коју су им њихови пријатеља са четврте стране *Пол. Гласника* обећали доћи, разуме се прерушени.

29. Мај, „Народно дело“!

У сред Скупштине грме по неки петнајесто динарски „самосталски« посланици: *да је 29. мај* »*народно дело*“!

Готово имају и право! Кад погледа човек »народне љубимце“: Авакумовића, Генчића, Хаџи-Тому, Рајовића, Балугџију и др., који га спремише и извршише, онда се заиста мора доћи до закључка да и »јес је народно дело«!!

Тако је то кад људима сврака попије мозак, па се подухвате да бране оно, што се одбранити не може; онда испада да је 29. мај и »револуција« и »народно дело“, и шта год хоћеш!

Штета само што у свету постоји једна „стварчица“ која се зове *логика*, и која овакве петнаесто-динарске браниоце туче горе, него највећи маљ. У осталом, ситније ударе не би ови »дебелокошци« ни осетили!

Јавна безбедност у Србији

Исправка

У 232. броју »Правде« од 2 ов. м. а у рубрици „Јавна безбедност у Србији“, поред осталог неверног истини, тврди се и то: Како трговци наши из Љубовије прелазе у Босну, па босанском страном путују до Лознице, због несигурности на нашој страни. Начелство тврди, да све то није истина, као и сви други дописи такве врсте с прикривеним а разумљивим циљем. Износити као истину јавно и оно, што се оснива само на измишљотинама и досеткама залудних људи, крајњи је непатриотизам.

На Љубовији постоји царинара, која води рачуна о свима прелазима људи и на ову и на ону страну Дрине и она својим званичним извешћем тврди, да ни један наш грађанин, ни пре ни после напада на порезника у Азбуковици, није прелазио у Босну, да би њоме сигурније путовао до Лознице.

Из канцеларије начелника округа подринског 8. октобра 1905 год. Бр. 15.742. Шабац.

Из школе и цркве.

Невоља без невоље.

Што год је урадио све наопачке. Својим зак. о нар. школама не само да је нашкодио учитељима него и самој настави. Ево и доказа. У многим окрузима па и у пожаревачком био је до ове године обичај да општине уносе у свој школски буџет суму за набавку уџбеника и осталог материјала за ученике и свет је се на то био навикао. Прошле јесени месни шк. одбори добијају наређење да не уносе у буџет суму за набавку књига, него да известе окр. шк. одбор: колика је сума потребна за сваку школу у округу, те да се унесу у окр. буџет. Али не лези враже, Мин. Финансија пречерти ту позицију из окр. буџета, те тако та цифра одпадне и из општ. буџета и из окружног, те остане на томе да за ову годину набављају књиге сами родитељи. „Навика је једна мука, а одвика две“. Сада се ђачки родитељи против тога буне, бацају сву кривицу на учитеље и неће да набављају књиге и остало својој деци. Читава теревенка. Сумњамо да има неколико школа где ученици имају бар читанке. — А да ли је ту почео озбиљан рад у школи где деца ни читанке немају, то ће вама непосвећенима у ове наставничке послове објаснити свакако творац овога закона о нар. школама, а за учитеље мученике и ова је тортура добро позната.

Из народа

Исправка

У 224. бр. »Правде«, од 23. тек. мес. у рубрици »Из народа«, изашао је допис од непознатога писца из Неменикућа, датиран 1. IX, 1905 год., у коме се поред осталога вели: да о приходима панађура неменикућског зла језици разно говоре, те су се с тога 15. грађана обратили г. Мин. Нар. Привреде 29. авг. т. г. и молили га, да за панађур одреди нарочитог комесара, напоменув, да се на панађуру чине злоупотребе, да је г. Мин. Нар. Привреде наредио преко начелства окр. да се поднесе извештај о панађуру и да писар овога среза, г. Васа Поповић, који је био комесар на томе панађуру 1. 2. и 3. т. м. није хтео поднети извештај, већ је поменути акт бацио у архиву као свршен, не поштујући наређење старијег. Даље се у томе допису вели, да је суд општ. у споразуму са комесаром наплаћивао таксу за крупну стоку 1·20 дин. у место 0·60 дин., да штампаних признаница није ни било, већ је врепца куплена по списку, који се водио плајвазом, што је веома подесно за „грешке“, да се не зна колики је био приход од овог панађура, а да је од Св. Илијског био 730. дин. а показато је 600. дин. На послетку писац пита, где суресто 130. дин. од стоке и шта је са осталом панађур. арендом, па моли г. Мин. Нар. Прив. да пошље нарочитог чиновника, који ће се уверити, да ли су уведени оних 0·60 дин. што је више примато за пасоше.

Овај је допис нетачан, јер сам извиђајем по овој ствари утврдио следеће:

1. Да је извештај о панађуру послат како статистички, тако и онај за г. Мин. Нар. Привреде, по жалби, која се помиње и ако овај извештај није захтеван. У овоме извештају представљено је право стање о приходу панађурском.

2. На панађуру наплаћиван је приход правилно и исти одмах у књигу увођен под надзором комесара. Признанице су издаване свакоме, ко је тражио, сем онима који нису хтели да чекају, немајући времена и не тражећи исте.

3. Књиге вашарске правилно су вођене и као што закон прописује, закључене су правилно. Наплаћен новац унет у касу општинску сав, по одбитку расхода, о чему стоје признанице.

4. Приход од овога панађура био је 1.365 70 дин., а то је редак толики приход од овога панађура. Расход је био 173. — дин. Приход од Илијског панађура био је 729. — дин. а трошкови (расход) 172. — дин. Ето, где је тај вишак, за који писац тражи рачун. И о томе постоје уредне признанице.

5. По буџету општинском за ову год. предвиђен је панађурски приход 2000. дин. од три панађура, а од ова два добивено је скоро 1750. — дин. Поред овога и осталих прихода општ. прирез је само 29·13%.

6. О приходима панађурским водио је рачун комесар а прегледао их и одбор. Они су јавни за свакога грађанина и сваки се може о њима у општ. суду обавестити, те никаквих злоупотреба не може бити, нити сам могао исте констатовати.

Молим Уредништво, да изволи ову исправку оштампати у првом идућем броју.

№ 13.398. Начел. ср. космајског
28. септ. 1905. г. **М. П. Срећковић**
Сопот.

ТЕЛЕГРАМИ.

Владикавказ. Ноћас су разбојници избацили из колосека путнички воз близу Грозног, наместивши прагове преко шина. Разбојници су пуцали на воз, опљачкали путнике и пошту. Погинуло је дванајест путника, а двадесет је рањено.

Петроград. Већ три дана »Руска телеграфска агенција“ не добија депеше ни из Москве ни из Казана. На фасади Универзитета истакнута је црвена застава. Козаци су растерали гомилу која је хтела да уђе у универзитетску зграду, али су говорили да неће пуцати, ако се на њих свет не баца каменицама.

Софија. Данас је изабран за председника Собрања П. Гудев, а за потпредседника Иван Халачев; обојица су владине присталице.

Софија. Из Париза јављају да је кнез Фердинанд отишао у Париз да се лечи од реуматичних болова у зглавцима. Овлашћени смо да формално демантујемо вест »Н. Сл. Пресе“ по којој, божем, кнез преговара у Паризу о конверзији бугарских државних дугова.

Будимпешта. Либерална странка је усвојила једногласно резолуцију, којом се осуђује програм Фејерварија.

Кошут је оболео од костобоље.

Париз. „Матену“ јављају из Тифлиса, да се скоро по целој вароши чује пуцњава пушака. Близу станице погинуло је неколико особа. Радници су пуцали кроз прозоре на полицију и војнике, а ови су одговарали плотунима. С обе стране било је мртвих и рањених. Ноћас је у вароши владала потпуна помрчина.

Париз. Комора је усвојила са 541 гласом против пет гласова законски предлог, којим су помилована лица осуђена државним судом.

ПЕТРОГРАД. Вечерас ће се објавити указ, којим се гроф Вите поставља за министра председника с овлашћењем да заведе јединство у државној управи. Вите ће одмах прокламовати грађанске слободе, дати Государственој Думи законодавну власт и проширити изборно право за Государствену Думу.

Новац под интерес

за непокретна имања у Београду, даје адвокатска канцеларија Живадина Ј. Живадиновића, Пајсијева улица број 2. 3—5

ЗДРАВ ВЕЋИ СТАН за издавање од 3 собе, предсобљем и т. д. у Добрачиној улици бр. 32.
Упитати П. Марковића литографа.

ДУЋАН за издавање у кући Ристе Миленковића упитати у радњи Владимира Костића у истој кући.

Милоје Ж. Јовановић

Не може ове године славити своју славу Светог Луку 18 ов. м. због жалости у породици.

СПУШТЕНЕ ЦЕНЕ

СВОЈ РОБИ
ЗБОГ СЕЛИДБЕ У ДРУГИ ДУЋАН

ВЕЛИКИ ИЗБОР

Штофа,
Порхета у боји и бела,
Цица,
Сатина у боји за јоргане,
Чаршава,
Платна за чаршаве и јоргане,
Кецеља
Кошуља за женске нов крој,
Жипона,
Блуза,
Чарапа,
Мидера,
Рукавица,
Чипке,
Ајнзеца,
Фула,
Пешкира,
Завеса и све остале ситнице.
Мустре на захтев шаљем бесплатно

Београд.

С поштовањем
ВЛАДИМИР КОСТИЋ
преко од Хајдук Вељка Кнез Михај. 8.

РАДЊА ЕЛЕКТРО-ТЕХНИЧКА

Влајка Константиновића

Добила је и има на стоваришту у огромној количини **СИЈАЛИЦА** обичних и по 90 п. д. комад. Велики избор лустера у свима сортама и то месингани, позлаћени, стаклени, сецесион и од разног метала емајлирани, астаłске и клавир лампе, упаљаче за цигарете, ручни фењера, грејалица за воду и млеко, телефона, громобрана и сваког могућег прибора за електрично осветљење; боген лампе од 200—500 свећа у најсавршенијим конструкцијама, које гору и до 40 дана, а да се угаљ не мења. Такве и разне боген лампе дајем на позајмицу и под кирију.

Моја је радња као прва српска снабдевена са најбољим материјалом за електрично осветљење и за електричне штампарије, а инсталације радим јефтино са гаранцијом за израду.

Примам поруџбине у делокруг и машинерије, стојим у вези са свима светским фабрикама, од којих имам и све цртеже, а стављам их п. п. муштеријама у свако доба на углед.

10—10

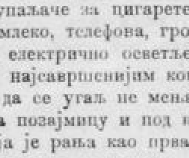

ВЛАДА ДИМИТРИЈЕВИЋ

обућар
КОД „БЕЧЛИЈЕ“
Краља Милана ул. бр 38
— ТЕРАЗИЈЕ —

Препоручују се
Поштованој
Публици

ТЕЛЕФОН 615

2—10

Продајем

1. МОЈУ КУЋУ У БЕОГРАДУ на Цветном тргу, угао Његушеве и Студеничке улице. Кућа је подесна да се претвори и у дућане.

2. МОЈУ КУЋУ у СМЕДЕРЕВУ, на кеју.

Упитати за услове мене у Београду Његушева ул. 29. сваког дана до 4 часа по подне. Услови су за купце повољни.

1—5

Мих. Ј. Николајевић
п. пуковник у пензији

У Зориној УЛ. БР. 42 издаје се засебна кућа са четири собе, две кујне две шупе за дрва вешерницом и шпајзом за 60 дин. месечне кирије.

ПРАШАК
ВЕЖЕТАЛЕ

Pourde végétale

Од француских лекара препоручен и у целом образованом женском свету признато, као најбоље средство против разног блеворочног цурења — флуса, белог прања — код женских.

Цена 1 кут. прашка вежетале 3 дин.
„ 1 плеханом иригатору 3. дин.
„ 1 стакленом „ 4 дин.

ИНЈЕКЦИЈА
КАПСУЛА
ВЕЖЕТАЛЕ

Од француских лекара препоручене, као изврсно средство, против акутног и хроничног (застарелог) — блеворочног цурења, — трипера, канкова — код мушких.

Цена инјекцији 2·50 п. дин.
„ капсулама 3·— дин.

Шприцева, суспензорија разних.

САСАПАРИЛА ЕКСТРАКТ. изврсно средство за чишћење покварене крви после горњих венеричних болести, као и против сифилиса и шкрофула. Цена 1 флаша 2 дин.; 6 флаша 10 динара.

☞ Главну продају за Србију и Балкан уступио сам само: апотеци код СРП. КРАЉА — НИКОЛЕ Ј. МАРИЋА У БЕОГРАДУ ул. Краља Александра, где се само може и добити, одакле се и поруџбине из унутрашњости по пријему новаца или уз доплату под дискрецијом одмах шаљу.

R. FRÈRE
pharm, 1. Cl. aris.

Поред моје десетогодишње радње у Нишу отворио сам нову

Часовничарско-Јувелирску радњу

У Београду, на Теразијама бр. 38.

и снабдео је солидном робом, из признатих швајцарских, француских и немачких фабрика.

За солидност јамчи мој десетогодишњи рад у Нишу.

Моја уређена радионица врши све оправке солидно. са гаранцијом.

МИХАИЛО П. ПЕТКОВИЋ

часовничар и јувелир.

Вина Врањског

старог, црног и белог, донео сам велику количину и сместио у подрум мога оца Мих. Рафајловића, Св. Савска улица бр. 11 код »Славије«.

За сво време док сам у Београду, вина ће се продавати под мојим надзором.

Вина су сва са старе лозе. Цене умерене. 4—10

Жив. М. Рафајиловић

СЛИКЕ

Илије и Милутина Гарашанина

могу се добити само у трговини канцеларијског материјала Игњата Даничића

---

†

Тужним срцем јављамо пријатељима и познаницима, да нам је смрт отргла из нашег загрљаја милу

МИЛЕВУ

ћерку поч. Јулке и Андрије Атића бившег тргов., у најлепшем цвету њене младости у 20 год. после дугог али тешког боловања 9 октобра.

Остав сироче без родитеља онда кад јој је љубав и нега родитељска била најпотребнија, придигла ју је њена баба, нана и одгајила је ретком љубављу, обасипајући је милошћу материнском и створила је од ње узор девојку љубимицу и милошту бабину, браће и сестре, тетке и течe, ујне и ујке и целе околине, Али црна смрт није хтела да нам је остави, него је својом косом покоси онда кад је већ стала на ноге и дошла дотле да буде од користи.

Црна смрти како си немилостива била? Зашто нас тако тешко ожалости! Зашто нам пре времена оте ону која је тек настала да живи; ону коју тако волесмо; ону која нас више свега љубљаше и поштоваше! Зар и теби црна смрти треба оно што је најбоље.

У нашој тешкој жалости ипак не можемо пропустити а да не изјавимо топлу благодарност др. П. Ђукићу који је све своје знање употребио да нам нашу милу Милеву отме из загрљаја смрти; тетка Савки и тетка Жики и свима осталим који нашу добру Милеву за време њена боловања не остављаху.

Хвала грађанству и омладини шабачкој оба пола, који последњу пошту одадоше нашој незаборављеној Милеви својим многобројним присуством.

Ожалошћени: баба *Лепосава*, сестра *Лепосава*, браћа *Милош*, *Драго* и *Аца*, тетка *Мица*, теча *Владислав Марковић*. трг., ујна *Дара*, ујак *Мита Вељковић* шеф станице, браћа од тетке *Војислав*, *Димитрије*, *Светислав* и *Јован*, браћа од ујака *Васа*, *Петар* и *Радоје*. сестра од ујака *Лепосава*.

Шабац 9 октобра 1905 г.

Штампарија Андре Јовановића, Дечанска ул. бр. 20

Одговорни уредник Јован Адамовић

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕДЊАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

За Србију:
Тромесечно . . . . . . 4 дин.
Месечно . . . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . . . 8 дин.
Месечно . . . . . . 4 дин.

власник за клуб „Напредак“
ЈОВАН СЈЕНИЦКИ

Излази сваки дан
изјутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

главни уредник
ЈОВАН АДАМОВИЋ

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. Бр. 15
Телефон 857

БРОЈ 250
БЕОГРАД, НЕДЕЉА 23 ОКТОБРА 1905. ГОД.
ГОДИНА II.

Резолуција

клуба напредњач. омладине „Напредак“

—

У својој општој конференцији, одржаној 20. ов. мес. у хотелу „Империјал“, клуб „Напредак“ донео је ову резолуцију:

1. Одобрава се држање његовога органа Правде *у оцени догађаја од 29. Маја 1903. год., оцена која је потпуно у духу идеја Напредне Странке, на чијој застави стоје ове, за Србију тако значајне, речи:* законитост и ред;

2. Одобрава се гледиште његовога органа у питању о правном положају владаочевом у српској држави, гледиште саобразно и Уставу и програму Напредне Странке која, у равнотежи власти Владаоца и власти Народне Скупштине, налази гарантије за законитост и ред, па, дакле, и за слободу;

3. Слаже се са коминикеом у броју од 19 ов. мес. Правде, *којим су категорички одбијена од напредне странке антидинастичка подметања.*

Овогодишњи наш маневар

III.

Рад обостране коњице.

VI-ћи маневарски дан.

29. септембар.

Овог је дана источна страна, као што мало час рекосмо, била у положају браниоца С тога је командант тимочке дивизије изабрао и посео положај: *Мали Раван — Велики Раван — Буксвичко брдо*, у цељи, да на овом положају да одсудан отпор[1]) западној страни, како би на тај начин испунио добивени задатак: „да изврши прекид веза у долини моравској“.

Западна страна, напротив, имала је задатак да нападне непријатеља на положају и да га одагна, те да прекид веза онемогући. Тога ради командант шумадијске дивизије издао је наређење за напад и свој одред поделио у 2 нападне колоне: десну, у којој су била 2 пешадијска пука и 1 дивизион артилерије и леву, у којој су била 3 пешадијска пука и 2 дивизиона артилерије. Коњичка бригада западне стране имала је задатак (у почетку), да одржи везу између ових двеју нападних колона, *ма да је за ову цељ био потпуно довољан и 1 ескадрон*, и да не говоримо о томе како би ова коњица, сва до последњег човека и коња, у овом положају и при данашњем брзометном оружју, била тотално уништена на правди Бога и потпуно лудо. Доцније је, као што ћемо мало ниже видети, ова коњица упућена на десно крило целе дивизије[2]).

29. септембра коњица је „достигла“ врхунац на пољу тактичког рада.

Према диспозицији команданта тимочке дивизије за одбрану његовог положаја, коњица источне стране добила је место на левом крилу борбеног поредка — на Жутом Пољу. Само је један ескадрон њен остављен за осигурање десног бока.

Потребно ја да одмах напоменемо, да је ово погрешка која резултира из тоталног непознавања употребе коњице. Коњици није било ту место, одмах уз борбени поредак дивизије, јер је она услед тога спутана у своме раду. Према главној идеји и у духу њеном, *рад тимочке дивизије мора да носи што офанзивнији карактер.* Само стицај прилика, или боље рећи неприлика, могао је нагнати команданта источне стране — тимочке дивизије — да се овога дана лати, и то само привремено, одбране, али он не сме никако заборавити суштину главне идеје, која захтева извршење прекида веза и стално одржавање његово, *а то се може постићи само офанзивношћу.* Као најживљи израз офанзивности за овај дан имала је бити коњица источне стране са њеним радом и задатком, због чега је она требала да буде упућена уз Мораву ка Варварину и Сталаћу па и даље на запад, а све у цељи главног задатка: прекида веза и кварења комуникација у позадини главне непријатељске војске. Због тога је ово место, које је коњица овога дана добила, апсолутна и неоправдана капитална погрешка у диспозицији команданта источне стране — тимочке дивизије — из које се огледа тотална оскудица знања употребе овога рода оружја.

Исто тако коњица шумадијске дивизије није се смела прилепити и заковати уз своју дивизију. Њено право место за успешан рад овога дана било је на правцу: Параћин — Главица — Бучино — Плана — Клачевица — Св. Петка, где су се налазили браниочеви магацини хране и других потреба.

Говори се, у име оправдања, да је овакво везивање коњице уз борбени поредак изазвала жеља, да се једанпут пресече са удаљавањем њеним од општег борбеног поредка, те да се избегне досадашње самодуелисање коњице. На овакве ништавне разлоге не треба се ни обазирати, јер они нису у стању да издрже критику. Треба радити онако како би се радило и у истини — у рату, а овде на маневру једина сигурна водиља јесте, да се ради у духу идеје добивеног задатка. Јер, шта видимо баш и у овом конкретном случају, видимо да се није ни помишљало на неку борбу у заједници с другим родовима оружја, ма да су коњице биле у непосредној близини борбених поредака својих дивизија.

Према диспозицији команданта источне стране за одбрану изабраног положаја, његова коњичка бригада имала је дакле да дође на лево крило његовог борбеног поредка, с тога је она морала да рокира са десног крила, што је на време и извршено.

Исто тако је морала да изврши рокирање и коњица западне стране, са левог на десно крило, *не оставивши за осигурање свог левог крила дивизије ни једног коњаника!!!*

Да видимо сад шта су радиле обе коњице на крилима својих дивизија? Вребкале се! Вардале се! *Резултат је крајни био свега овога: судар до сада нечувен по својој наивности и неприродности.* Да би вас убедили морамо што верније да вам представимо слику свега што је се одиграло: коњичка бригада источне стране на левом је крилу своје дивизије, на 800—1000 корака у страну, у шуми са пропланцима, пукови на једној линији један поред другог (чела пукова на предњој ивици шуме) а батерија на левом крилу. Ту је и у таквом положају са мртвачком мирноћом и хладноћом чекала противничку коњицу.

Коњичка бригада западне стране на десном крилу своје дивизије, тачно *vis à vis* противничке коњице, такође у шуми, пукови један поред другог са челима на предњој ивици шуме и батеријом према противничкој батерији. Обе дакле коњице расподелиле су се по „типару“, једна према другој, као да хоће кадрил да одиграју. Ову коњицу, у свом решењу да се овако распореди, није могла да омете ни успешна ватра батерије коњице источне стране, ни ватра артиљеријског дивизјона са Мале Равни, *а то једино с тога што метци нису били бојеви.*

Тако постројене коњичке бригаде стајаху једна према другој: пук према пуку, батерија према батерији Све је било свршено и распоређено како ваља. Знало се тачно, који ће пук са којим поделити мегдан. О еволуцијонирању и улогама борбених редова није било ни помена, то је отишло у историју.

Чекало је се само: ко ће борбу да отпочне; чекало је се и сувише, почело је стрпљење да издаје; море давати су коњицама знакови рукама, капама и марамама, да се већ једном реше и пођу унапред. У зло доба присети се коњица западне стране, да она изазива данас улогу нападача, те да би ваљало она прва и да отпочне. И одиста, пусти један ескадрон ројем?!! Бранилац се прену и трже из мртвила, сви се једновремено кренуше, сваки своме пуку, са којим је подуже времена кокетовао. Батерије осуше ватру и створи се чаробна слика. Сви колико нас би одanусмо, кад се једном деси и овај догађај. Хвала Богу и то се сврши.

Ето, тако је извршен први сукоб коњичких бригада на овојесењем маневру. Да је нешто командант западне коњичке бригаде, следовао »добром примеру“ команданта источне коњичке бригаде, па само још за $^1/_4$ часа остао да не ради ништа, то би се и маневар свршио а до коњичког сукоба и овог дана не би дошло, ма да су се обе коњице налазиле на земљишту идеално угодном за маневровање и коњичке сударе.

У овоме сукобу видимо потпуно одсуство сваког разумевања значаја маневровања коњице и природности тока коњичког боја.

Одмах после овога сукоба дат је и знак за прекид маневра.

---

[1]) Тешко, Бога ми, да може бити и говора о одсудном отпору, кад је се бранилац страховито растргао.

[2]) Коњица западне стране дуго је се задржала на добричевским висовима, не предузимајући ништа да обиђе браниочев положај и дејствује у његовој позадини Шта више, командант коњичке бригаде западне стране, и ако је тако дуго стајао на једном месту, није нашао за нужно да за времена пронађе угодна прелазна места преко Раванице, коју је пред собом имао, те када је добио наређење да иде на десно крило дивизије, он је изгубио читав час док је пронашао угодне прелазе!!

У виду разговора са једним напредњаком, а поводом белешке „Вечерњих Новости“ о оптирању г. Стојана Новаковића за окр. подрињски, један београдски лист покушао је да створи забуну међу напредњацима и да, у односе г. Стојана Новаковића с једне и г.г. Павла Маринковића и Живојина Перића с друге стране, унесе неповерење и затегнутост.

Пошто је у напису тога београдског листа злоупотребљено и име клуба напредњачке омладине „Напредак“, то чланови истога клуба, сакупљени на својој седници од 20. ов. мес. у хотелу »Империјал“, изјављују:

Није истина да је г. Павле Маринковић покушавао да преко клуба напредњачке омладине држи у шаху уваженога шефа Напредне Странке, г. Стојана Новаковића Г. Павле Маринковић није никада, ни сам ни преко чланова клуба, покушавао ма шта против г. Стојана Новаковића; нити би клуб, основан у интересу јачања Напредне Странке, допустио ма коме поступке који би ишли против тога његовог задатка.

Није истина да чланови клуба намеравају тражити да се г. Маринковић повуче. Напротив: чланови клуба „Напредак“ усвајају коминике свога органа „Правде“, у коме је изјављено жалење што Маринковић није могао ући у садашњу Народну Скупштину.

Није истина да има неке подвојености у клубу напредњачке омладине. Далеко од тога, чланови клуба »Напредак« у свему су сагласни са својим председником г. Перићем и једнодушно ће га помагати у свима питањима која се тичу угледа и интереса клуба, чији се углед и интереси потпуно поклапају са угледом и интересима Напредне Странке.

И, најзад, није истина да између напредњачке омладине и старијих напредњака влада некаква тобожња несагласност. Организована, као што је и горе речено, само ради јачања странке ширењем њених идеја *законитости, реда и рада* међу млађим генерацијама, сагласна и начелно и лично са старијим члановима странке, Напредњачка омладина изјављује да она неће никада дати повода, ни са једне ни са друге тачке гледишта, ма каквој подвојености у странци, као што би то желели противници Напредне Странке.

Извештај

Са конференције клуба омладине напредњачке »Напредак«, која је одржана 20. ов. мес. у хотелу „Империјалу“.

—:—

Седницу, која је била врло добро посећена, отворио је и њоме руководио г. Живојин Перић, проф. универзитета, председник клуба.

Пре преласка на дневни ред г. Перић је представио клубу ове старије и уважене чланове напредне странке, који су као гости посетили омладински скуп: г.г. Ђорђа Лазића, трг. из Ђуприје, Алексу Пушељића, трг. из Чачка, Драг. Поповића, трг. из Уба, Јеремију Томића, учитеља из истог места, Анђела Ницуловића и Крсту Димитријевића из Кобишнице, заблагодаривши им на пажњи коју су клубу указали својим доласком. Клуб је госте поздравио са бурним: живели!

За тим се прешло на дневни ред.

Прва тачка дневног реда била је излагање и објашњење становишта које је орган напредњачке омладине „Правда“ заузела и заузима у двама најглавнијим актуелним питањима у Србији, а то је оцена догађаја од 29. маја 1903 год. и питање о уставном положају владаочевом у Србији. Г. Перић је, у своме говору, који ће „Правда“ већ донети, изнео разлоге због којих је редакциони одбор омладинскога органа дао познату директиву томе листу у реченим питањима, молећи чланове клуба да о тој директиви измене своје мисли и да, ако се, као што се он нада, слажу са држањем »Правде“ у тим питањима, одобре политику редакционог одбора.

Друга тачка дневног реда односила се на подметања антидинастичка Напредној Странци. Председник клуба показао је да су прекори у овом погледу упућени напредној омладини потпуно неосновани а вероватно и злонамерни. Његов говор и о овој ствари донећемо.

После овога отворила се дебата о питањима изнесеним на дневни ред, у којој су се сви говорници одликовали одмереним и пристојним тоном и, нама Србима толико потребном, објективношћу. Дебата је била врло интересантна због важности истакнутих питања. У дебати су узели учешћа ова господа:

Ђ. Лазић је у своме лепоме говору истакао заслуге омладине за напредњачки покрет, радујући се активности омладине, пошто она има да од старијих прими странкину заставу. Мило му је што се омладина тако коректно наспрам старијих чланова Напредне Странке држи и што не показује ни најмањега знака да жели старијима одузети место које им и по заслугама за странку и по годинама припада. То је он у осталом и очекивао од омладине оне странке која се увек одликовала дисциплином.

Г. Лазић, који је омладину већ био задужио својим симпатичним држањем приликом организације напредњака округа моравскога, поздрављен је свесрдним пљескањем.

М. Димитријевић—Дуја, поводом антидинастичких подметања, говори о прошлости напредне странке, која се увек одликовала исправношћу наспрам владаоца и која ће и у будуће увек таква и остати. Енергично одбија од Напредне Странке антидинастичке смерове које јој могу само политички шпекуланти натурити.

Н. Марић говори о свагдашњој начелности Напредне Странке, о њеном строгом поштовању закона и реда. Поштен свет може држање напредњачке омладине и Напредне Странке сматрати само као заштиту владаочеву због чега антидинастичка подметања враћа, са индигнацијом, онима одакле она долазе.

Др. В. Маринковић, Ј. Адамовић и Ј. Сјеницки у својим говорима дотичу се програма Напредне Странке и доказују да тај програм, кога се напредњачка омладина строго придржава, најбоље демантује срачунено оптуживање те странке као антидинастичне.

После још неких објашњења клуб је једногласно одобрио погледе редакционог одбора на догађај од 29. маја, као и на уставни положај владаоца у српској монархији.

Као трећа и последња тачка дневнога реда било је питање о организацији Напредне Странке, која има да се изврши одмах по доласку њенога шефа Г. Стојана Новаковића из Петрограда. У овој дебати нарочито су узели учешћа господа: Милић Милићевић, Михаило Петровић, Стеван Ђукић, Милан Савчић, Никола Штрбић, Милоје Јовановић, Др. В. Маринковић, Ј. Адамовић, М. Димитријевић Дуја, Јов. Сјеницки. Сви су се говорници слагали у томе да напредњачка омладина стоји тачно на програму Напредне Странке, да, васпитана у партиско-дисциплинском духу, она нема никаквих засебних тежњи, да је она потпуно солидарна са старијим члановима странке и да су неосновани сви гласови, које протурају противници Напредне странке, о некаквој тобожњој несагласности у тој партији.

Резултат ове дебате јесте комнике који доносимо у данашњем броју.

Седница која је почела у 9 и по час. у вече, свршила се у 12 час у најбољем реду.

Завереничко питање

—

Новосадски лист »Браник“, орган пречанске либералне странке, доноси овај чланак:

„Одмах после 29. маја, и народ и један део српске штампе, покрећали су завереничко питање, па, Бога ми, чак двајестина официра и своју каријеру због тога завршише (нишка афера), али је свака влада преко тога ћутке прелазила. Па канда би хтела и ова данашња самосталска влада ћутке преко тога прећи, да није завереничко питање већ сазрело, које се мора што пре решити. Противу завереника устају и поједини народни посланици и у сред Скупштине вичу: *Са неодговорним чиниоцима доле!*

Услед тога, данашња влада муку мучи. Да загризе у ту киселу јабуку и да заверенике уклони, то је тешка ствар, јер су сва најважнија места у војсци завереници заузели и држе у својим рукама. Тако на пр. пуковник *Машин*, начелник је ђенералштаба, пуковник Дамњан *Поповић*, командант је дивизије у Београду, пуковник *Соларевић*, управник је Војне Академије, потпуковници: *Мишић* и *Божиновић* и мајор *Костић*, команданти су пукова у Београду. Такође и остала главнија места у војсци у Београду, заузели су сами завереници. То је једно, а друго, данашња влада нема рачуна да питање завереничко покреће, јер су је завереници на управу и довели.

Али, да се у Србији не би десила каква несрећа, данашња влада, хоће неће, мора завереничко питање решити тим пре, што и млађи официри, који су учествовали у завери, не због својих личних рачуна но из „патриотизма“, дошли у опреку са старијим официрима завереницима, који су их и навели на тај злочин, из својих личних рачуна, те данас куће по Београду зидају — *траже*, да се то њихово — завереничко питање једном скине с дневног реда, а они су готови да жртвују своје мундире.

Даље, траже и фузионашки посланици, којих има преко 50, да се завереничко питање реши, јер завереници коче точак државним пословима, а о народњацима и напредњацима, који су увек били за то, да се завереницима суди, нећу ни да говорим.

Да је заиста и у држави и у војсци једно велико зло од завереника, сведоче нам говори многих наших посланика у Скупштини где веле: *„војске нећемо имати све донде, док се не уклоне из ње неодговорни чиниоци.“* А Светомир Николајевић, народни посланик, чији је говор донела сва европска штампа, усред Скупштине назива заверенике краљоубицима, и најенергичније тражи, да се предаду суду.

Рибарац, вођа народњака устаје и вели: *Односи Србије са страним државама врло рђаво стоје, а са Енглеском никако, а то је све због неодговорних чинилаца.*

Кад је самосталски посланик, Милован *Лазаревић*, говорио противу Свет. Николајевића и бранио владу, упитао је: А који су то неодговорни чиниоци, а посланик фузионаш, Сретен *Којић*, добацио му: *Познаћете их и ви!* То значи, да су их фузионаши, док су на управи били, добро познали.

Настас *Петровић*, најјачи фузионашки посланик, пре неки дан, нај енергичније је осуђивао неодговорне чиниоце, што се мешају у државни посао

Ови завереници имају свој централни одбор, који утиче на сваку владу, те ни један указ, било да се ко унапреди, премести или одликује, не сме влада обнародовати, док не прође кроз њихов одбор.

Да би једном за свагда престале те трзавице и у народу и у војсци, завереничко се питање мора решити што пре.

Да ли ће ову киселу јабуку данашња влада загризати или не, идемо да видимо.

Дневне новости

—

Збор у Чачку. Данас, у 2 сата по подне, одржаће чачански напредњаци у тамошњој пивари збор, ради организовања напредне странке у Чачку. Збор су сазвали: Алекса Пушељић, Андрија М. Николић, Ј. С Протић, Лазар Милојевић и др. виђени напредњаци из Чачка.

Збор у Рековцу. Ради организације напредне странке у срезу Левачком, окр. моравском, одржаће се на Митров-дан 26. ов. мес. срески збор у Рековцу, у кафани Андре Костића. Збору ће присуствовати председник окружног одбора г. Жив. Московљевић, адвокат из Јагодине.

Отишао на збор. Г. Павле Маринковић, адвокат и бивши министар, отпутовао је за Шабац, да одатле иде у Богатић и Крупањ, где ће се држати зборови за организацију напредне странке у мачванском и рађевском срезу.

Управа фондова Ми смо у претпрошлом броју донели вест, која је кружила по вароши, о неповољном зајму, што га је Управа Фондова закључила у Берлину, везујући за тај зајам и смењивање г. Поповића.

Међутим, са надлежне нас стране уверавају, да зајам није ни из близа тако неповољан, као што се прича, и да је неистина да је закључен без знања владе. Ми не можемо саопштавати податке, које смо о целој ствари прибавили, али сматрамо да је апсолутно потребно да се цела ова ствар што пре преда јавности, како би се једном пресекло распростирање лажних вести.

Поверљива наредба. Г. министар војни издао је поверљиву наредбу: да се сва она гг. официри—завереници, који су добили осуство ради участвовања на збору завереничком, који је пре неки дан одржат код „Лондона“, врате одмах на своје дужности, јер им је рок осуства истекао.

Имају и коме. Званични и полузванични орган данашње владе доносе од дан два неке честитке упућене на адресу Милована Лазаревића, поводом његовог јуначког држања у скупштини, приликом изношења лажи и потвора на људе од части Види се да радикали не могу да се отресу своје старе болести — честитања. Па кад је да се честита, оно макар и Миловану — имају и коме.

Скопски митрополит. Пошто су посвршавана сва претходна питања, и решено главно питање у спору са грчком општином у Скопљу, новоизабрани скопљански митрополит, г. Вићентије, кренуће се ускоро у своју резиденцију Скопље. У Скопљу се чине припреме, да се митрополит што искреније дочека.

Примљена у начелу. Јучерањим гласањем примљен је у начелу нацрт адресе скупштинске већине. Гласало је свега 134 посланика. Од њих је 80 гласало за адресу већине а 54 против нацрта.

Путује. Шабачки владика Сергије путује данас у Шабац.

Почињу предавања. После постигнутог споразума, између студентских делегата и делегата Универзитетске Управе, предавања на српском универзитету почеће у понедеоник 24. о. м.

Награђено вршење дужности. Управник града наградио је ноћног стражара код „7 кућа“ Милана Станковића са 20 динара, за ревносну службу. Командант жандармерије похвалио је Милана у наредби, која је прочитана пред жандармским одредом. Нападач на Милана, Владимир Марковић надничар, биће спроведен суду.

Војни бегунац. Из команде I. дивиз. дун. арт. пука побегао је редов Милисав Св. Станојевић, кројач београдски. Узрок бегству је што га нису пустили на одсуство, које је тражио због опасне болести своје жене.

Важне вести

—

Да би се успоставили односи.

Јаша Продановић, као човек „начитан“, ништа неће да тврди, док се не позове на какви ауторитет. Ономад рече у скупштини како је нашао у једној књизи да је г. Радовић рекао да злог владаоца народ може да казни. Да није случајно и то нашао: да је г. Радовић тамо признао народу и то право, да владаоцу, кад га казни, одсеца и прсте ради прстења, а већ да народ има право да владаоца и кроз прозор баци, то се по себи разуме, јер се оно садржи у оном већем праву да га може убити.

После не каже г. Продановић има ли „народ“ права, да два официра извуче ненаоружана из куће, и да их без суда у дивизији стреља. Ако народ и то право има, онда наравно да има право и на њихове чизме.

Па још има људи, који сумњају да ће г. Жујовићу тешко бити да успостави добре односе са Енглеском! Доста му је само да преведе на енглески језик све ове самосталске красоте и говоре, па да се Краљ Едвард уједе за језик, и рекне: »Пих' шта сам ја урадио?“

Збиља неморално доба

Министар Унутр. Дела, г. (?) Иво Павићевић, тврдио је у Нар. Скупштини, да је доба од женидбе Краља Александра па до 29. маја, било најнеморалније. И имао је право то рећи јер стање, под којим је таква индивидуа, као што је он, могла бити пуштена с робије, за цело је неморално.

Принова.

Данашњи »Одјек« саопштава овај комунике:

„С радосним срцем извештавам све моје пријатеље да ме је моја мила и драга Нар. Скупштина, после дугих порођајних мука, обрадовала приновом — здравом и веселом адресом.“

Нова Логика.

Као год што је у српској војсци крвавим 29. мајем створен нарочити појам о заклетви и моралу у војсци, тако се помоћу самосталске владавине почиње у српски парламентаризам и у опште у српску политику уносити нека нова логика. Ево одмах једног примера:

У предпрошлој седници, г (?) Министар Унутр. Дела, одговарајући фузионашком посланику Мики Поповићу, рекао је о њему ово: „Човек који прича о моралу био је девети министар и употребио је сву памет своје велике главе да одржи најнеморалније стање последњег Обреновића. Он је био стуб те најнеморалније владавине. Истоме томе господину увек су била отворена врата оне куће на Теразијама, што је скоро срушена«.

И чисто је и јасно је да је г. (?) Иво говорио о г. Поповићу. Па ипак председник самосталске скупштине није хтео дати реч г. Поповићу, кад ју је овај затражио ради личног објашњења, тврдећи да му је не може дати за то „што му Министар није помињао име“.

По тој логици од сад се у Скупштини може један посланик назвати лопужом и убицом, може се при томе на њ и прстом указивати, па ипак не дати му да се брани — јер му није поменуто име.

Са свим самосталски!

Из школе и цркве.

—

Г. Петру J. Поповићу, учитељу

Аранђеловац.

На твоје писмо штампано у »Самоуправи« бр. 200., не бих ни одговарао, да у њему ниси и јавно испољио моралну ниској. Ти систематски против мене још од 1896 год радиш, клеветајући и денунцирајући ме свуд и на сваком месту: код другова, школских и других власти и т. д. То што си до сада радио усмено и писмено, ево продужујеш и јавно, преко листова. А и шта би могао радити друго човек твога моралног калибра, коме су интрига, клевета и денунцијација по сведневно занимање, а пакост, самохвалисање, крајња себичност и моралнa ниској карактерне особине!

Само такав човек може да криви другога за своју сопствену кривицу. Само такав може другога, по спреми себи равнога, да омаловажава, подмећући му неку „коректуру и диктандо“. Само такав има куражи, да јавно насрће на част једног по све исправног човека, који је по званичној дужности обнажио једно ниско и прљаво дело: фалсификат и радирање. Само такав . . . . . . но доста о томе, јер ћемо имати времена и други пут.

На твоје писмо ево ти одговора:

1. Све што сам имао и као колега, и као управитељ против тебе и твога некоректног рада, то сам достављао под пуним својим потписом. То знају надлежне власти. и 2: Никад и ни у којој прилици нити сам друкчије радио, нити ћу радити; нити сам кога пак упућивао, пити од кога упућиван био. То је твој посао, који би рад био сада другом да подметнеш. Али, ако »коза лаже, рог не лаже“ — онај концепт, ономе сељаку у твојој соби противу мене, ти си сметнуо с ума. Не само то — могао бих навести још пуно и пуно сличних поступакъ, но за сада ћу се ограничити само на дубоке чакшире, које су ти балансирале у Београду, приликом првога конкурса, када си 15—20 дана провео у Београду, денунцирајући и клеветајући мене, и кукајући за себе, што је било достигло такве размере, да су чланови комисије за конкурс морали да бегају од тебе: да не слушају кукњаву, пренемагање и нарицање. Тим путем ти си као млађи остао у Аранђеловцу, а ја премештен у Гараш

Када си успео да изгубим Аранђеловац, онда си јавно говорио, „да имаш да пречистиш још са једним, па да радиш шта хоћеш и како хоћеш“. Не знам, да ли си пречистио „са тим једним“, али видим да радиш како хоћеш. Отуда си од школске зграде створио дућан, у коме су се држали и продавали грнчарски продукти приликом госпојинског вашара; отуда она смицалица са оправком школе где се одбија понуђач са нижом ценом — српски поданик, а уступа се поданику бугарске кнежевине ит.". ит.д.

За сад толико, а кад буде суд донео пресуду за уцену у званичној дужности и радирање и фалсификат ђачке сведоџбе за шта одговараш, онда ћемо се мало опширније разговарати о твојој »исправности и савесности« у дужности, којом приликом изнећу твоју исправност у попуњавању „Учитељских листова“ да владаш немачким језиком и имаш дете у Вишој Жен. Школи; у испуњавању познатог расписа о спремању деце за пријамни испит у гимназији; за клевету и денунцијацију противу мене и мога рада у школи, да би свој неуспех и нерад оправдао; за заступање своје жене на учитељском већу у Крагујевцу, и ако си био на одсуству — »болестан« само да тамо клеветаш и денунцираш, путујући у децембру месецу колима до Крагујевца, па си хтео да наплатиш из школске касе — но одбијен си ит.д.

И ово не би одговарао тебе ради, већ ради другова.

5/20 1905 год.

Гараш

Владимир Костић

учитељ школе гарашке.

Из народа

—

Господине Уредниче,

У »Правди« од 6. ов. мес. изашло је писмо Милоша Радовановића из Рогаче, ср. космајски, упућено господину министру унутрашњих дела, у коме се износе злоупотребе и кривице Лазара Аћимовића, председника општине рогачке, које се неправилности радом — „онако од ока“ писара среског г. Милана Комарчића — нису могле утврдити.

Износећи ово, дописник при завршетку листа полаже наду у праведни независни суд, да ће он ово неправедно решење поништити.

Пре свега решење, којим је Лазар ослобођен а дописник осуђен на плаћање трошкова око извиђаја, није писара г. Комарчића већ овосреске власти.

Свих шест тачака изнесених у писму дописника скроз су неистините и једина им је циљ да решење овосреске власти код више власти поништи.

1. По буџету предвиђена сума у 2870, а не 2800 дин. употребиће се на подизање школских станова и преправака на школи.

Ова сума као оправдана одобрена је од стране господина министра финансија;

2. Прикупљених 150 а не 180 динара, доиста су употребљени за грађење звонаре о чему постоји одлука одбора и остала документа, на прегледу код месне контроле.

3. За дописникова властодавца Живка Зарића није ништа прикупљено у 1904 год., већ је у овој години предвиђено 182 дин.

4. У својој достави дописник је навео, да је председник Лазар „придигао“ и црквени новац. Међутим по извештају намесника среза космајског Лазар је показао сву готовину црквену.

Шта је било са новцем наплаћеним од стране црквених дужника, дописник ће видети у Главној Контроли пред којом се рачуни за 1904 г. на прегледу налазе.

5. Сви депозити, по којима се дописник без ичијег овлашћења као тужилац појављује, у своје време на признанице примио је председник Лазар и они нису издати коме треба, једино услед тога, што се по њима води спор код вишег суда.

Све ово утврђено је и изјавом заинтересованих, који веле да би могли — ако им је до тужбе стало — наћи много бољих људи а не једног Милоша Радовановића.

6. Кад дописнику толико „на срцу леже“ интереси појединаца, општине и цркве, он је требао тражити комесара Главне Контроле, који би прегледао рад „љубимца писаревог“.

На своме саслушању и сам дописник изјавио је да ће накнадно поднети доказе о злоупотребама председниковим. Па и ако је имао довољно времена, он то није учинио.

Да ли су испиту присуствовали присутни грађани о томе ће казати свој суд виша власт.

Моли се Уредништво да изволи ову исправку одштампати.

Начелник ср. космајског

М. П. Срећковић.

Акта одговор чекајућа

—

Милован Каљогажа још није доказао што је рекао о Светомиру, нити иде кући.

* * *

„Одјек“ још није одговорио по ком Уставу и Закону генерал Атанацковић потписује указе.

* * *

Краљевско-самосталска Влада још држи на расположењу Авакумовића и Генчића.

Листак

—

Ја сам грешник

Вапај, врисак, молбе небројене,
Још све чујем, свуд ме они прате,
Страшна слика крви проливене
Куд' погледаш изађе предате.

—

Гле! ево је. О' да грознеслике
У груд'ма му видим оштре ноже,
Покрај њега крваве грешнике,
Ја сам грешник, о' узми ме Боже!!

Крушевац **Најмачић**

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

—

Бранино позориште код „Коларца“

Недеља, *25. октобра 1905.* Нов програм. Први пут нова комедија: „Збогом за навек“ (од Бране). Други пут: »Наше бабе“ (шала од Н. Петровића). Омиљена лакрдија: „Врућ шамар« (написао: Неко). Први пут: »Нови буквар, за модерну децу« (са сликама од Бране). — Вечерас ће бити највећа посета код »Коларца“. —

ЗАХВАЛНОСТ.

Свој оној господи, која су ми изјавила своје топле жеље и честитања преко писама и депеша, приступању моје кћери Босиљке у брак са г. Софронијем Петровићем, свршеним богословом и учитељем; срдачно благодарим.

Живан J. Максимовић

18. окт. 1905. свештеник книћски.

Кнић.

УМЕТНИЧКИ КОНЦЕРАТ

Ем. Ондричека.

у сали код Коларца у четвртак 27. ов. месеца.

ПРОГРАМ.

I. F. W. RUST (1736—1796) Sonata (Grave—Fuga—Gigue—Courante et Cadence) II. BIZET-HUBAY: Carmen-Fantaisie, III CHOPIN: Polonaise, IV. BRUCH: Adagio, SMETANA: Skočna, V. Ем. Ондричек фантазија на химну „Боже царја храни“..

Почетак у 8 сати веч.

Улазнице се могу добити у Двор. Књижари Мите Стајића. Цене у 1. реду дин. 12 — у 2 реду дин 10. — у 3. реду дин. 6. — у 4. реду динара 4 — стојање дин. 2.

ТЕЛЕГРАМИ.

—

Софија. Овлашћени смо да формално демантујемо „Цајтову“ депешу из Париза и неких немачких листова, по којој би се кнез Фердинанд ових дана састао с грчким краљем, да с њим конферише о маћедонском питању. То није пало никад на памет бугарском кнезу, а ни бугарској влади да преговара о маћедонском питању ни са грчким краљем ни са грчком владом, јер грчка влада се држи тако да нема никаква изгледа за споразум.

Залакоста, грчки дипломатски агенат, отпутовао је у Париз.

Петроград. Синоћ је већ јављено уредништвима, да су укинути сви расписи, што су издати на основу закона о штампи, чл. 140, по коме министарство унутрашњих дела може забранити да листови пишу о овом или оном питању јавна интереса. Сутра по подне изаћи ће сви листови.

Москва. У неким варошима по унутрашњости још трају нереди.

Катовић. (Пруска Шлеска). Железничка веза са Румунијом је прекинута.

Сан Себастијан. Краљ је стигао амо.

Париз. Грчки краљ стигао је амо; на станици су га дочекали изасланици председника Лубеа и министар председник Рувје.

Лондон Енглеска легација у Токију подигнута је на степен амбасаде.

Беч. Цар је поставио ђенерала грофа Јескиља за главног инспектора војске, а ђенерала Галгоција, бившег команданта 10 кора, за команданта 4 кора у Будимпешти.

Софија. Јуче је у собрању отпочела дебата о адреси и била је врло бурна; опозиција замерала престоној беседи највише на том што не спомиње Маћедонско питање, а у Маћедонији положај Бугара никад није био гори до данас. Дошло је до оштра сукоба између Гешова и министра унутрашњих дела. Стамбуловисте су вређале Гешова простачки.

Петроград. Објављен је царски указ којим се опраштају све политичке кривице почињене до 17. октобра.

ДВА ДУЋАНА за издавање под кирију нарочито за бакалску радњу са рафовима и за све у опште радње на лепом месту шумадинској улици бр. 39. преће крагујевачки друм.

За погодбу обратитисе у истој кући.

СОБА СА НАМЕШТАЈЕМ, у улици Краљице Наталије бр. 21. издаје се за самца.

Елегантан стан

ЧЕТИР СОБЕ предсобље и кујна, са осталим удобностима, електричном и водоводном инсталацијом, издаје се под кирију.

Позоришна ул. бр. 30.

3—3 **Раја Павловић**
члан позоришта

Удобан и леп стан

Издаје се под кирију. Исти се састоји из 4 собе кујне и собе за млађе. За цену упитати удеоничку задругу за штедњу и кредит, Краљ Миланова ул. бр. 86. 1—3

Може се одмах уселити.

Новац под интерес

на непокретна имања у Београду, даје адвокатска канцеларија Живадина Ј. Живадиновића, пајсијева улица број 2. 5—5

Продајем

1. МОЈУ КУЋУ У БЕОГРАДУ на Цветном тргу, угао Његушеве и Студеничке улице. Кућа је подесна да се претвори и у дућане.

2. МОЈУ КУЋУ у СМЕДЕРЕВУ, на кеју.

Упитати за услове мене у Београду Његушева ул. 29. сваког дана до 4 часа по подне. Услови су за купце повољни.

5—5 **Мил. Ј. Николајевић**
п.пуковник у пензији

Кућа на продају

у средини вароши, врло повољни услови и са дугом Управе Фондова.

За цену и услове упитати г. Андру Јовановића Дечанска ул. бр. 20.

ЗДРАВ ВЕЋИ СТАН за издавање од 3 собе, предсобљем и т. д. у Добрачиној улици бр. 32.

Упитати П. Марковића литографа.

АДВОКАТСКА КАНЦЕЛАРИЈА

ПЕТРА Ђ. БЛАГОЈЕВИЋА

прима на рад: све жалбе на разрез пореза и у опште све пореске и трошаринске ствари, све ствари по струци царинској и монополској и по примедбама Главне Контроле.

Апотека масе пок. Стевана Фрицмана

бившег апотекара, која постоји у вароши НЕГОТИНИ продаје се из слободне руке.

Апотека постоји од 1868 године и снабдевена је свима лековима и осталим апотекарским потребама.

Вредност лекова и ствари износи по инвентару састављеном одкомиси је начелства крајинског округа одређена 12.595·85 динара.

За продајну цену и остале услове обратити се стараоцу масе Илији Мојсиловићу адвокату у Неготину. 2—10

ПРАШАК

ВЕЖЕТАЛЕ

Pourde végétale

Од француских лекара препоручен и у целом образованом женском свету признато, као најбоље средство против разног бленороичног цурења — флуса, белог прања — код женских.

Цена 1 кут. прашка вежетале 3 дин.
" 1 плеханом иригатору 3. дин.
" 1 стакленом " 4 дин.

ИНЈЕКЦИЈА

КАПСУЛА

ВЕЖЕТАЛЕ

Од француских лекара препоручене, као изврсно средство, против акутног и хроничног (застарелог) — бленороичног цурења, — трипера, канкова — код мушких.

Цена инјекцији 2·50 п. дин.
" капсулама 3·— дин.
Шприцева, суспензорија разних.

САСАПАРИЛА ЕКСТРАКТ. изврсно средство за чишћење покварене крви после горњих венеричних болести, као и против сифилиса и шкрофула. Цена 1 флаша 2 дин.; 6 флаша 10 динара.

☞ Главну продају за Србију и Балкан уступио сам само: апотеци код СРП. КРАЉА — НИКОЛЕ Ј. МАРИЋА У БЕОГРАДУ ул. Краља Александра, где се само може и добити, одакле се и поруџбине из унутрашњости по пријему новаца или уз доплату под дискрецијом одмах шаљу.

R. FRÈRE
pharm, 1. Cl. aris

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ“ и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашега народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби.

Прави „БИЉНИ СОК“ може се добити само у апотеци код Црвеног Креста у Београду. *Цена 2·50 п. д.*

„Nerolin“ признато као најбоље сређство противу *кашља, катара плућа, тешког дисања (asthma), зачетна туберкулозе и пљувања крви. Цена 4 динара.*

„Saparin“ одлично сређство противу нечисте крви, нарочито за она лица, који су патила или пате од ванредних тајних болести. *Цена 2 дин.*

„Биљни теј“ противу нервозних болести. Цена једног пакета 4 *динара.*

Сви ови лекови могу се добити у апотеци код *„Црвеног Крста“* у Београду.

Шаље се свуда доплатом.

Адреса: *апотеци* код *„Црвеног Крста“* Београд.

Ново! — Ново! — Ново!

Част ми је најучтивије ставити П. П. до знања, да сам мој Завод за прање и глачање белог рубља снабдео са најусавршенијим машинама, које су у Бечу, Паризу и Берлину, највише на гласу, тако да ћу моћи се истима најбоље, најбрже и најјефтиније од свих овд. глачара радити као:

1 крагна обична или дупла	за прање и глачање		0·07½	дин.
1 " " " "	само за	"	0·05	"
1 пар манжента	за прање и	"	0·15	"
1 " "	само за	"	0·10	"
1 кошуља	" "	"	0·20	"
1 "	за прање и	"	0·40	"

и т. д. и т. д.

А да би створио могућности да и П. П. из удаљених крајева могу имати ту добру и јефтину израду, то шаљем на захтев момка по веш и исти враћам, а П. П. из унутрашњости, на суму од 7·— дин. враћам пошиљку о мом трошку.

Зато молим најучтивије П. П. да ми изволи поклонити само једном своје поверење, на шта сам уверен да ћу добром и јефтином израдом придобити сваког љубитеља и пријатеља чисте израде.

С одличним поштовањем
Јосиф Фаркић,
сопственик Завода
1—10 Краља Петра ул. 64 (преће Дубровачка)

ТЕЛЕГРАМ.....

Трговина Браће Х. Габаја — код „Круне“

Београд — Кнез Михаилова бр. 31 — Београд

Добила је за јесењу и зимску сезону велику партију робе, коју ће продавати по врло јевтиним ценама као:

Палето-а Жакета и **Крагнова** јесењих, зимских најновијега фасона.

Хавелока најелегантнијих; **Капута** и **Крагнова** дечијих.

Штофова за хаљине и костиме.

Чоје, Чојице, Молдона и **Фланела** у великом избору.

Свиле, Плиша. и **Атлаза** за хаљине, јоргане и украсе.

Порхета, Велур. Сатен Порхета. Белог: шнирл и пик порхета.

Платна и **Шифона** у свима ширинама, фабрично стовариште

Коље а (мачкице) и **Муфова** најмодернијих.

Завеса штофаних и чипканих у свима квалитетима.

Чаршава и **Гарнитура** плишаних и штофаних.

Тепиха и вантепиха жанидских и персијских.

Веша мушког и женског; **Каљача, Камашни** и **Капуљача** (башлика)

Прибор и **Украс** за женске хаљине велики избор.

Свеће ађустиране за кумове и старосвате.

Целокупне спреме за удаваче и девере.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — За унутрашњост шаљемо уз доплату.

С поштовањем
Браћа Х. Габај

ОСНОВАН 1873. ОСНОВАН 1873.

Велики Кројачки Завод

БРАЋЕ А. НИКОЛИЋ

— БЕОГРАД — ТЕРАЗИЈЕ —

Добио је велики избор француских, енглеских и бринских штофова у најмодернијим дезенима за наступајућу сезону.

Препоручујемо поштованој публици наше богато стовариште са добром робом.

Крој Елегантан и модеран
Израда солидна и брза — Цене врло умерене

Вина Врањског

старог, црног и белог, донео сам велику количину и сместио у подрум мога оца Мих. Рафајловића, Св. Савска улица бр. 11 код »Славије«

За сво време док сам у Београду, вина ће се продавати под мојим надзором.

Вина су сва са старе лозе. Цене умерене. 6—10

Жив. М. Рафајиловић

†

Наш мили јединац

Марко Кнез Милојковић

ђак IV раз. гимназије
преминуо је 7-ог а сахрањен 9. тек. мес. на Нишком гробљу.
Ниш, октобра 1905. г.
Даринка и Св. Кн. Милојковић п.пуковник

Штампарија Андре Јовановића, Дечанска ул. бр. 20

Одговорни уредник **Јован Адамовић**

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕДЊАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

За Србију:
Тромесечно . . . . . 4 дин.
Месечно . . . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . . 8 дин.
Месечно . . . . . . 4 дин.

власник за клуб „Напредак“
ЈОВАН СЈЕНИЦКИ

Излази сваки дан
изјутра
СЕМ ПОНЕДЕОНИКА

главни уредник
ЈОВАН АДАМОВИЋ

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. Бр. 15
Телефон 857

БРОЈ 251. БЕОГРАД, УТОРАК 25. ОКТОБРА 1905. ГОД. ГОДИНА II.

УРЕДНИШТВУ „ПРАВДЕ“.

Напредњаци среза ражањског, сакупљени у Ћићевцу ради организације странке, поздрављају са одушевљењем патриотско писање „Правде“ и заступање начела напредне странке, којима су основица ред и законитост. Наде Србинове са том девизом морају бити остварене.

Председник збора
Илија Милојевић.

Овогодишњи наш маневар

III.

Рад обостране коњице.

VII-ми маневарски дан

30. септембар.

Према диспозицији команданта источне стране, његова је коњица упућена у позадину и десни бок шумадијске дивизије; западна коњичка бригада опет кретала је се према левом боку тимочке дивизије, те је се и десио сукоб између обејих коњица код с. Бучина. Због велике магле, овај је сукоб био из ненадан и неуређен, али ипак природан, какав би се, с погледом на време, могао и у истини догодити.

Са овим је завршен рад коњице на овојесењим маневрима.

*
* *

Закључак.

Пошто смо изложили тачан рад коњице обостране на овојесењим маневрима, можемо сада овде да групишемо, у неколико тачака, све наше примедбе на њен рад, које примедбе резултирају из самих догађаја на овом маневру. Тако, има се приметити:

1. Да наши виши команданти још никако не разуму суштину употребе коњице у савременим ратовима, те се зато њоме и не умеју да користе. Напротив, они је стално рђаво упућују и обично неразумно сатру пре времена, да је не буду имали онда када је она најпотребнија. Што је још најжалосније, виши се команданти и не труде да колико толико попуне овај свој недостатак, који ће нас у збиљи врло скупо стати.

2. Коњички команданти немају потребних им квалификација за места на којима су; њихове амбиције не стоје ни из близа у доброј сразмери са њиховом спремом. Ред је да дође прво спрема па онда апетит за коњичком командом, која је најсуптилнија, и која тражи ретко спремног коњаника. Због тога ни задатци, који су давати коњици за време овојесењих маневара, нити су могли бити добро схваћени, нити су се могли добро извести. Њихово недовољно искуство и сувише је се овога пута испољило. Једва да су добри и искусни командири, они су команданти пукова мирног доба, а команданти коњичких бригада за време великих маневара. У место да коњицом командују и у мирно доба старији и искуснији наши коњички официри, па да њу воде и на маневрама, дају се коњичке бригаде још врло младим и неискусним мајорима, а 3 коњичка пуковника беспослени јаше по маневарској просторији.

3. Организација службе извиђања и осигурања код наше је коњице врло слаба; то је се јасно видело на меневру. Ово треба корените поправке. Извиђање је вршено без икакве системе, тако да су често пута читави пукови растурани у извиђачка одељења, па опет зато коњица није успела да буде „око и уво‹ своје војске. Због тога су се и дешавала она невероватна узајамна изненађења на најближим одстојањима; отуда се није ништа знало о противнику до саме његове појаве, када су све мере за парирање његових предузећа биле немогуће ит.д ит.д.

4. Еволуционирање и употреба коњичких борбених редова у судару и пред судар, изгледа да су код наше коњице са свим напуштени. Према свему чини се да наши коњички команданти нису свесни велике вредности максималне савитљивости коњице пред сударом и да у корисном еволуционирању не гледају велики моћ коњице. Ако то не знају, онда они нису упознати ни са азбуком у вођењу коњице. Према ономе што смо видели на овим маневрама, коњица није нигде еволуционирала, већ је онако клот, унапред развијена, вршила нападе по већ утврђеном шаблону. Дозволићете нам, да то нити може нити сме бити, а кад се ово деси, онда тај факат документује незнање, које се мора осудити.

5. Команданти обостраних коњица били су крајње неактивни и без икакве иницијативе

6. Снабдевање коњице храном и другим потребама било је врло рђаво: прво због малог броја коморе, а друго што је снабдевање било везано за магацине, те су се тешкоће због рђавог времена још више потенцирале. Интендантура је најслабије место наше војске, треба озбиљно настати да се ова опасна сметња за времена одклони. Али, као да о овом важном питању код нас нико и не мисли. То се, у осталом, види и на овојесењим маневрама Они који су овај маневар организовали, одредили су коњици комору такве јачине, која није била у стању да понесе ни половину једнодневног следовања. А, шта би било да су случајно ескадрони били ратне јачине од 150 коња, као што је формацијом и предвиђено? Овај недостатак нарочито је се осећао код дивизијских коњичких пукова, код којих је било свега по 7. општинских кола!

Није неозбиљна ствар, нарочито при овако рђавом времену, како је било за време овојесењих маневара, када се ни једног дана увече није могло добити оно што сљедује за људе и коње. Међутим није било никакве користи од свега онога што је дивизијска интендантура имала све потребе — у магацинима, јер је те потребе требало прво из њих превући к војсци, а коморе нема. С тога су и при овоме маневру биле потпуно оправдане осуде, које су пале на наше канцелариске „философе“.

Најзад, као закључак, да констатујемо, *да рад коњице на овом маневру, у сравњењу са радом коњице у маневру 1902 години*, **показује знатно њено опадање.**

Морган.

Србија и Енглеска

Оригиналан допис „Пестер Лојду“

—

„Пестер Лојд“, у броју од прошле суботе, доноси разговор свога лондонског дописника, са г. Чедомиром Мијатовићем ›последњим офизицијелним послаником Србије на енглеском двору“ — како га дописник у своме допису назива.

„Ја сам после догађаја од 29. маја 1903 год.‹ — рекао је г. Мијатовић — ›поднео као посланик оставку и, као што је то обичај, понудио сам се да отправљам и даље дужност, док се нови посланик не постави Ја сам имао често пута прилике да видим да се је ово у званичним енглеским круговима симпатично примило. Из публике, да богме, добијао сам масу погрдних писама, у којима се — нарочито из грађанских редова — даје израза срџби невероватном жучношћу. У тим писмима позивам се да одмах напустим земљу, јер представник таквог једног народа, ит.д., нема шта да тражи у уљудној земљи. Ја ово помињем зато што се у овоме огледа опште расположење енглеског народа. Разуме се да је лично опћење трајало неограничено дуго времена и даље и ја сам неколико пута конферисао у Министарству Споља. Послова са опозваним енглеским послаником из Београда, г. Бонем-ом. Телеграм краља Едварда, којим је одговорио на телеграм Краља Петра, садржи у себи (у телеграму се даје израза нади да ће Њ. Величанство наћи пута и начина да се добро име српског народа васпостави) енглески захтев да се режим не ослања на официре који су у војничкој побуни. Такво схваћање, било је, као што је познато, примљено и у Русији и другим државама, и држало се као сигурно да ће се у Београду водити рачуна о овом расположењу европских дворова. Руски посланик, гроф Бенкендорф, саопштио ми је по наредби царевој, да је потребно да се сви они, који су учествовали у томе жалосном догађају, уклоне бар за неко време са општег погледа (израз царев гласио је од прилике: . . . *qu'ils s' effacent*) и да ће се са тим свакако и Енглеска задовољити Али моје посредно и непосредно заузимање, да београдски двор уверим о неизбежној потреби испуњења овог становишта, остало је, према сили личности које су се налазиле на власти и помоћу ње одржавали свој утицај, безуспешно. У Београду се предавају нади, да ће и без тога ићи, и да ће се све вратити у стари колосек и без излажења на сусрет овим тражењима Кад се увидело да се ово, бар што се тиче Енглеске, апсолутно не може да постигне, покушано је посредним путем, преко Петрограда и Рима — посредовањем Црне Горе и њезиним породичним везама — да се расположење Краља Едварда, који, као што се зна, обраћа озбиљну пажњу овој ствари, промени.

Услед ових покушаја утицања, затражили су, руски посланик гроф Бенкендорф и талијански, Панса, заједничку аудијенцију код енглеског Краља, која им је и дата. Пошто су посланици изложили стање у Србији, као и немогућност, да се у правцу траженог захтева што уради, говорили су у прилог васпостављања пријатељских односа оба двора. Краљ Едвард одговорио је да искрено жали што не може да напушта своје становиште, јер се мора из три разлога њега држати Пре свега њему је лично немогуће прећи олако преко једног злочина извршеног на тако грозан начин; злочин који је извршен не само на једном човеку него, у вишем смислу, на целом човечанству. Друго, он то не може учинити из обзира према религиозним и у опште етичким осећајима његова народа, осећајима који су у потпуној сагласности са његовим. И треће не може то да учини из професионалних сталешких разлога. Принципијелно један краљ не може давати санкцију страховитом убиству извршеном над другим једним краљем, остајући пасиван према некажњавању извршиоца тога убиства.

Па ипак, и ако сам постао приватан човек, ја нисам пропустио, из чисто патриотских мотива, а да се не потрудим да се јаз, који се временом, природно, на енглеској страни увећао, испуни. Било би изгледа да се енглески захтеви за кажњавање извршиоца сузе и ограниче на оне три главне вође револуционарног покрета, пошто је овде — као што се по себи разуме — реч само о давању формалне задовољштине увређеној јавној савести. Али и овај начин излажења на сусрет није одговарао у Београду означеним могућностима. Најзад је с његове (Краља Едварда) стране стављен у изглед и трећи модус који би о постојећем стању у Србији водио још више рачуна, али и ово изгледа — бар за сада — да не одговара иницијативи српске владе.

Најгоре је то што ова ствар у колико дуже траје, у толико ће теже бити уредити је. Тежиште од нечег што дуго траје, нечег што је постало, увек је у Енглеској много стабилније но у другим земљама, и Енглези, који су се данас готово навикли да Србију искључују из својих балканских комбинација — не само политичких, но и привредних и финансијских — тешко да ће доцније бити склони да ову, до скора симпатички посматрану земљу, приме понова у своју географију.“

„Познаваоци енглеског народног карактера“ — додаје са своје стране лондонски дописник „Пестер Лојда‹ — ›мораће дати за право овом схватању г. Мијатовића. Српске ствари несумњиво да стоје међу ›несвршеним стварима‹ Велике Британије, а такве „*unsettled matters*“ не пренебрегавају се у Енглеској Добити, које друге балканске државе из овога црпу, већ су сада видне, и још ће се јаче испољити када се интересовање запада за источна питања почне понова будити. Енглеска се баш сада спрема за свечани дочек грчкога краља, чији се пут у Енглеску, после двадесетпетогодишњег одсуствовања, не може сматрати као искључиво сродничка посета, *ça ne sont pas des voyages d' agrément*", као што се ту скоро изразио један дипломата, говорећи о овом путу и путовању бугарског кнеза. И у Енглеској имају обичај некога волети »против некога«, као што Француска о себи вели: »*On nous aime toujours contre quelqu' un.*« А ова најновија љубав Енглеске према другим државама несумњиво да је управљена против Србије.

Спољна политика

Изборна реформа у Аустрији.

Чланови бечког кабинета решавају какво ће држање заузети влада према изборној реформи. Влада је после решавања издала комунике, у коме се изриче готовост владина, да приступи проширењу изборног права. Ова се одлука владина поткрепљује тиме, што је се отпор према томе изборном праву умањио, и што је и у парламенту и у јавности расположење за ту реформу много повољније. Министар председник ће већ првој сесији рајхсрата дати објашњење о овој намери владиној, да приступи озбиљној реформи.

Ова ће изјава бити уједно претеча владином предлогу *о увођењу општег и посредног права гласа у Аустрији*. Овај ће се предлог поднети у току сесије у рајхсрату.

Руски зајам.

У финансиским круговима вели се, да досадањи руски министар финансија неће узети учешћа у новоконструисаном Витеовом кабинету. При овој промени у финансији, морају преговори за зајам почети изнова, изгледа да ће се повећати сума зајма, и тако ће се повећати и првобитна намеравана сума од 1880 милиона франака. Уставна странка прима са задовољством ово повећавање зајма, јер повећавањем суме зајма хоће да се увери, да ли је кредит Русије увођењем уставних прилика порастао.

После манифеста.

Немири у Русији никако не престају, нити се бар окрећу на боље Извештаји, који су у Петроград стигли са разних страна и разних градове Русије, извештавају о крвавим сукобима, паљевинама, ексцесима против Јевреја, испадима масе и атентатима са бомбама. Војска и полиција држе се повучено.

Национални покрет у Финској веома је напредовао последњих дана. Хелзингфоршки сенат, састављен из личности у народу непопуларних, распуштен је, а кнез Оболенски, генерални гувернер, дао је оставку.

С тога је и разумљиво, што се не само у Русији већ и изван ње са највећим нестрпљењем очекују нове мере грофа Витеа, за умирење земље. На Витеа су управљени погледи целог света.

Дневне новости

„Напредак“, орган крагујевачке напредњачке омладине, у своме броју од 23. ов. мес., прештампао је из нашега листа онај наш комунике, којим је београдском дописнику бечке *Neue Freie Presse* одговорено на његова антидинастичка подметања напредњацима. Овом комуникеу „Напредак“ крагујевачки додао је још и ово:

»Догађај 29. маја, дело је неколико увређених људи, а избор Петра Карађорђевића 2. јуна за Краља Србије, дело је народа српског. Народ српски зна за два своја велика сина, Карађорђа и Милоша. Да је династија Обреновића свршила и природним путем, народ би узео династију Карађорђевића.

„Напредњаци су се одликовали својом исправношћу и лојалношћу према владаоцима Обреновићима, па ће тако бити и према владаоцима Карађорђевићима, јер су они искрено одани монархијским принципима“.

Зајам. Из Београда су послали »Новом Бечком Таглату“ вест: да ће министар финансија отпутовати ускоро у Беч, Париз и Швајцарску, ради закључења новог зајма. У овоме би зајму — како се у телеграму каже — учествовали: бечка »Унион-Банка«, париска кућа Шперл и А. Шафхаузенско банкарско удружење. Зајам ће бити 70 милиона номинално са $4^1/_2\%$, а по курсу 87.

Прелиминаран уговор. Као што смо са поуздане стране извештени, јуче је у подне потписан прелиминаран уговор о зајму. Зајам ће извршити бечка Унион банка. Дакле и то се сврши; агитовало се да самосталци неће зајам, кроз престону се беседу ћутало о зајму, а у скупштини се ни једна реч није проговорила о њему, па опет се у почетку скупштинског сазива потписа и уговор о њему. Не знамо како ће самосталци пред народом оправдати овај зајам, јер су га пред бирачима на сва уста грдили.

Преко јего. Што је много, много. У Скупштини се дешавају чудне ствари. Као да су влада и њена већина изгубили сасвим памет.

Да човек не чита из »Одјека“, не би веровао да се тако што могло десити.

Сима Катић, *I подпредсед. Скупштине*, устаје и говори, у иронији, како се краљ енглески на нас зато љути што нисмо убили Краља Александра раније. У таком тону говорити о једном владаоцу једне велике силе, и с таквим цинизмом исмевати његове осећаје, то се не би допустило ни у једном парламенту на свету. И председник Скупштине ћути као заливен, и ако је по пословнику обвезан, да не допусти увреду у Народној Скупштини никаквог страног владаоца. И то бива у присуству председника владе, надлежног министра иностраних послова и других министара, па се и од њихове стране нико не подиже, да говорника опомене на ред и да се од његових испада против Краља енглеског огради.

Ето колико данашњи министри а нарочито онај за спољашње послове имају појма о својим дужностима.

Биће пенсионисани. Изгледа да покрет, који се у Скупштини подигао да се у војсци стање рашчисти и у њој опет уведе ред и дисциплина, није прошао на празно. Сада се и са оних места, са којих се није смело задирати у то тугаљиво питање, појавила жеља да се оно реши. Најближа последица тога решења, биће пенсионисање извесних виших официра, за које се зна, да су у војсци завели нередовно стање.

Видећемо шта ће се учинити.

Предаја Адресе. У недељу је председништво Скупштине, заједно са председницима скупштинских секција, предало Краљу Адресу Скупштине, редиговану онако, какав је био нацрт одборске већине. Пред Краљем је адресу прочитао секретар Радивојевић После предаје су сви били на закусци.

Народна Скупштина. У недељу пре подне није било састанка, а у понедељак после 9 часова отворена је седница.

Како је дебата о Адреси завршена, то је се за јучерању седницу показивало мало интересовања. Прочитан је записник прошлог састанка, па затим много молби и жалби и после читања *закона о ветеринарству* почели су министри да одговарају на интерпелације. Прва је говорио министар грађевина ни интерпелацију Косовљанина и другова, због недовољних превозних средстава и сметњи које су чињене српском извозу.

Дипломатске вести. Аустријски посланик у Београду, барон Цикан од Велборн, допутовао је Оријент-експресом из Беча.

Јавна конференција. Данас, 25. о.м. у 8 часова у вече Удружење Банкарских Чиновника одржаће *јавну конференцију* у локалу код „Српског Краља“, на којој ће реферовати г. Др. Велимир Бајкић *о обртном порезу на банкарске и мењачке радње*. Приступ и учествовањо у дискусији слободно је свакоме.

Министар Правде. Драг. Пећић, министар Правде отпутовао је у Јагодину. Овај се пут доводи у везу са грађењем казненог завода, а и министрови бирачи ће имати прилике да му усмено кажу неке своје захтеве.

Болестан. Чувени *Арса Лорд*, који је притворен у Управи, разболео се и упутиће се да после прегледа лекарског издржава казну у болници београдској.

Грађанске конференције. У Београду је у последње време одржано неколико грађанских конференција а у недељу по подне одржана је и конференција за дунавски крај у другој београдској пивници.

Ову је конференцију отворио лепим говором г. Др. С Марковић, и он је од стране целе конференције најпажљивије саслушан. Говор је био пун непобитних дата, која су се односила на здравственост у Београду, која је у сваком погледу мизерна.

Ове конференције нису на одмет, и требало би их што чешће држати, а не само кад се приближи време избору општинског часништва, а кад се тај посао обави, онда се на све заборави, па и на ово, о чему се на конференцијама тако дуго и на широко расправљало.

Југословенски новинарски конгрес. У страним листовима читамо да се у Београду сазива на дан 6., 7. и 8. новембра *југословенски новинарски конгрес.* Ни једна престоничка редакција (изузев оне званичне) није о томе конгресу извештена. Не знаду се још ни имена оних који тај конгрес сазивају. Ово би требало објаснити што пре, јер се не може допустити да неко, под именом новинара, сазива конгресе о којима прави новинари, којима је новинарство професија, не знају ништа.

Притворен. Владимир Марковић, бив. надничар у млину Милана Арамбашића, стављен је под кривичну

ПОДЛИСТАК

Наши на страни

— Н. А. Љејкина —

наставак

Но у то време к супрузима се прикраде трећа капелдинерка с природном ружом на грудима место машне од пантљике, сагнула се и поче нешто шушкати код њихових ногу.

— Кескесе! Шта хоћете, мадам? опет узвикну Никола Ивановић.

Но дама већ држаше мало јастуче и подметаше га под ноге Глафири Семјоновној.

— Ça sera plus commode pour Madame, рече она и сагнувши прошапута му на ухо: — Donnez moi quelque chose, Monsieur... Ayez la bonté de me donner un peu.

— Јастук, јастук ми она предлаже и моли за то... преведе Глафира Семјоновна. Дај јој што год.

— Фу, до ђавола! Гле како се довијају да зараде новац! заврте Главом Никола Ивановић и ћушну капелдинерки пола франка. — Она је давала јастук, а ја сам мислио: каква је то шала, што ме женска хвата за ноге! Лепо је позориште, лепо... продужи он наслађавати се, али пред њим већ стајаше четврта капелдинерка, гледајући га кокетно час укочено, час подижући очи горе и осмејкујући се ућушкаваше му некакву артију, говорећи:

— Le programme de ballet, Monsieur...

— Програм? Вуј... А како је он, а па рјус написан или а ља франсе?

— Да, разуме се, француски, одговори Глафира Семјоновна.

— А француски, онда ког ће нам ђавола? Све једно ја нећу ништа разумети. Алле, мадам, алле... Није потребно, Није за нас писано, одмахиваше рукама Никола Ивановић, Она сасвим преврте очима горе тако да сену белином очију, осмену се још растегнутије и прошапута:

— Un peu, Monsieur... Soyez aimable pour une pauvre femme.. Vingt centimes, dix centimes...¹)

— Гле како се прилепила? Та шта је ово, ваљда су француске циганке, или можда што друго горе! Немам ситнине, мадам. Ево само једна бакаруша ми је и остала, показа Никола Ивановић монету од десет сантима.

— Merci, Monsieur, merci... рече капелдинерка и истрже од њега из руку монету.

— Ну, какве су овдашње жентурине! Не стиде се ни бакаруше да примају, а погледај.дер, како је одевена!

Глафира Семјоновна седаше и са догледом, кога је донела собом, посматраше кроз њега спратове ложа. Никола Ивановић такође блуђаше очима горе. То није умакло од погледа капелдинерки и пред њим стаде већ пета нафракана капелдинерка и ћушкаше му у руке мали доглед, говорећи:

— Servez-vous, Monsieur, et donnez-moi quelque chose.

— Тфу да вас ђаво носи! узвикну Никола Ивановић. — Та није потребно, ништа ми више није потребно.

Нафракана капелдинерка није се дала умилостивити и неодступаше од њега молбама.

— Циганка, права циганка... промрмља он, изврћући џеп на панталонама и показујући да је празан, и додаде: — На, вида... Видиш, да је рјан...

— Ну, ево јој бакаруша, а то заиста неће се одвезати, рече Глафира Семјоновна, потражи у џепу и извади десет сантима.

— Merci, Madame, merci... заклима јој главом капелдинерка, узевши бакарну монету, одскочи и поче пристајати уз другога човека.

Позориште се пуњаше публиком. На горњем спрату виђаху се мушки, који сеђаху боком на барјеру, што је претерано зачудило супруге. Оркестар се спремаше и најзад груну. Један минут и завеса се подиже.

L.

Представа фантастичкога балета „Екзелзиор“ отпоче Декорације су биле велелепне, костими такође, али је играла само балерина, која је имала главну улогу, а остале помоћнице балета, ма да су биле одевене у кратке балетне сукњице, само су играле с венцима од цвећа у рукама, с тракама од тула, са стрелама, с барјачићима, али се нису упуштале у игру. Оне су избацивале час десне ноге, час леве, час су се прегибале трупом напред, час назад — и ништа више. То није умакло од погледа супругâ.

— Чудновата ствар: само се једна играчица и распиње у игрању, а све остале само се у месту гурају и ноге подижу, рече Никола Ивановић, кад балерина без мало не десети пут поче изводити сувише тешко и лепо соло. — Код нас већ ако је балет то све скачу, све се старају, а овде кордебалет као да је само на манир мебла.

(наставиће се

---

*) Мало господине... Будите љубазни за сироту женоку... Двадесет сантима, десет сантима.

истрагу и у притвор, за дело покушаја убиства над Миланом Станковићем, ноћним стражарем на линији код „7 кућа“. Чим се дело иследи спровешће се суду на осуду.

Слави. Умољени смо да јавимо, да ће г. Димитрије Калајџић окр. начелник у пензији, славити своју славу Митров-дан. Стан: Његошева ул., бр. 73.

Важне вести

Теразијско кестење.

Теорија вешања о теразијске кестенове, као нарочита казна за политичаре, проповедана је за време реакције, из двора, али је ту скоро она примљена и у Народној Скупштини. И сад би она постала закон, да „народ“ није убио Краља, коме се она приписивала. Јер и г. С. Протић вели, кад нешто Скупштина хоће и владалац то потпише, онда тако то мора остати. Само неки сматрају да би се у примени те теорије наишло на сметње. На име владалац је ту теорију мислио да употреби против бунтовника, а народ, односно његова скупштина, жели да се она употреби само против реакционара. Међутим та се сметња да најлакше савладати тиме, кад би се извршење те теорије поверило Генчићу и Вељковићу. Кад би је требало употребити против бунтовника и дезертеровића, они би позвали у помоћ Владана и Атанацковића, а кад би затребало да се она употреби против реакционара, онда би им у томе на руци били Љуба Живковић и Љуба Стојановић. Нема зашто дакле да се одустане од ове теорије, у толико мање што „револуција“ од 29. маја треба и у томе да се изједначи са француском револуцијом, јер кад је она измислила гиљотину као нов начин извршења смртних казни, зашто не би и „револуција од 29. маја“ завела једну своју специјалну смртну казну.

За владаоце, док Јаша Продановић не нађе још какви aукторитет, остала би и даље казна, бацања кроз прозор, коју је и народ једном већ одобрио.

Ужасна замерка.

„Дневни Лист“ почиње сада да пребацује уреднику »Правде« што није лепе и изразите физиономије. И. збиља „Дневни Лист“ има право. Људима којима импонује лепота и изразитост физиономије једног Јована Скерлића и Емила Грола мора да је несимпатична физиономија уредника »Правде«.

Di gustibus...

Њихов морал

»Дневни Лист« је јуче сасвим јасно показао какве појмове о моралу имају људи који га уређују. Да би доказали како врањски посланик г. Рафајловић није имао права кад је тврдио: да је златно доба српске војске било до смрти Краља Милана, ти, људи, износе на јавност неке казне којима је г. Рафајловић — док је био официр, — кажњаван, чудећи се уз то »што г. Рафајловић хвали стање наше војске за време Миланово, кад баш њему, г. Рафајловићу, у то доба није ишло најбоље, јер су га сналазиле разне непријатности «

Бедници! Они не могу да схвате човека који своје личне ствари одваја од опште и чуде му се како може да хвали стање у коме је његова личност била изложена непријатностима које са општим стањем у војсци немају никакве везе. Тиме они са свим отворено признају да прошлост не треба ценити са општег гледишта, но са личног и да се чак и заслужене казне морају приписивати у зло прошлом стању.

По томе моралу мора се и „искрени поштовалац“ „Дневног Листа“ Илија Гавриловић изјаснити против прошлог стања, јер је под њим и он био гоњен.

Залудан посао.

Г. Љуба Стојановић, Председник Министарства, казао је јавно у Скупштини да неодговорни чиниоци не постоје!

Неки бив. чиновници, који су утицајем завереничким избачени из службе, решили су се да, ако је могуће, обавесте г. Стојановића, да неодговорни чиниоци заиста постоје. У том циљу набавили су фотографију оног Атанацковића што на срамоту самосталаца потписује указе па су је послали г. Љуби да од жеље види једног неодговорног чиниоца.

Наивни људи! Они мисле да г. Љуба говори што мисли, и да он заиста не зна за неодговорне чиниоце. Зна их он врло добро, јер су га они и довели на власт. Он је онај министар унутр. дела у чијем су кабинету на дан избора ноћ провели г. г. Дача, Воја и други. Само што се, као и његов колега, што не зна зашто се Енглеска љути, прави луд Прави се Енглез, као што би рекли, да то није кад је реч о једном самосталцу пакосна иронија.

Из школе и цркве.

Колико се води рачуна о школама.

За многа су села и вароши постављени учитељи још августа месеца, па су отишли на опредељена места на време и без уверења која нису још ни до данас добили. Тако, у Мокрање дошли су учитељи на време, али како још ни до данас није извршена подела разреда на одељења, и ако је месни школски одбор још августа месеца послао свој предлог, то је онемогућен правилан рад у тој школи.

Сем тога на основи закона за народне школе многи су школски одбори предлагали да се отвори још по које оделење, а Министар Просвете, не само што није одобрио отварање новог оделења, него је укинуо и оделења која су раније отворена, с разлогом што је оскудица у наставницима!.

У вароши Неготину има довољан број ђака, да се отвори ново оделење. Ну, Министар Просвете то, на предлог школ одбора, не одобрава већ укида и два оделења раније отворена. После је (на основи закона) преместио једног учитеља са женом из Неготина за Чубру. Али, пошто је тај (учитељ) самосталац, то премештај обустави депешом. И то је на основи закона?!..

Тако сад Неготин има два учитеља више и то све на основи закона.

Ваљда се неће чекати Нова Година?!...

Из Поште и Телеграфа

Исправка.

У „Правди“ бр. 234 од 11. овог месеца изашао је допис „зашто телеграм путује 6 сати“ ће се између осталих описа и коментарисања „путник“ дотакао и званичног рада ове станице кога врши старешина њен.

Односно личног напада на поштара станичног у допису, станица ова није зато да га брани а њему ако чини част препирка са ма којим широко му поље, а пасуси посвећени званичном раду његовом од почетка до краја су неистинити.

Она два описана господина у допису која је „затекао“ тобож путник у станици, према опису су г.г. Драгослав Петковић учитељ и Војислав Новаковић правник, обоје у моралном погледу су за углед. Моле се овим да својом чашћу потврде, путем јавности, да ли има и труни истине у путниковом нападу и ако утврде поштар Радомир Ф. Стошић оног да на даће оставку на службу у противном, нехтедну ли ту љубав да учине „путнику“ и да за њега, заједно са њиме изравњају се у моралу, онда, нека путнику служи на част.

Из канцеларије пошт. телеграф. станице у Кучеву 14. октобра 1905 год.

Акта одговор чекајућа

Милован Каљогажа још није доказао што је рекао о Светомиру, нити иде кући.

⁂

„Одјек“ још није одговорио по ком Уставу и Закону генерал Атанацковић потписује указе.

⁂

Краљевско-самосталска Влада још држи на расположењу Авакумовића и Генчића.

ПРИПОСЛАНО

МИЛАНУ БОГИЋЕВИЋУ
Председнику општине књићске

Познато ми је, да си ме пре неки дан оптужио званичном тужбом од стране општин. суда, Г. Министру Просвете, за многе моје „кривице.“

Мислим, да су овоме узрок моје многобројне тужбе противу тебе као неуредног председника према својим дужностима према школи. То је свакојако пооштрило и то, што сам те ухватио, да си обмануо и среску власт, па и окр. школски одбор, да си извршио наплату новчаних казни, што у ствари ниси, зашто сам те и оптужио окружном школском одбору,

Е, мој Милане, казне не наплаћујеш а школи и ако је крај октобра ниси издао ни пет пара на име приреза за тек. годи па мислиш да ја ћутим — нећу Бога ми.

Кад си ме тужио, зашто писмо као званично не посла непосредно Министарству, него преко г. Којића посланика. Не види ли се само из тога истинитост тужбених навода, где се ради „испод жита“ и злоупотребљује туђ ауктoритет. Е јуначко срце имаш, — види се да радиш са чистом савешћу.

Зашто ,бар Милане, у оволикој општини не нађе неке честите људе за сведоке.

Зашто узе за сведоке људе који од твоје суднице направише ноћну коцкарницу, где их лично похвата среска власт, што теби »не пође за руком?!“ „Зашто узе за сведока човека, коме смо и ја и ти са осталим школ. одбором пре кратког времена као неуредном отказали огрев школе, па он мисли да сам ја узрок томе, што само нисам дозволио да се крње школски интереси?

Зашто узе за сведока бив. фамулуза, коме ја забраних аконтацију плате, те он мораде изаћи?

Зашто узе за сведоке људе који су за крађе осуђивани првостепеним судом и избацивани под надзор?

Слаже ли се све ово са твојим звањем председника општинског суда и школског одбора?

Вараш се љуто, Милане, ако мислиш, да један немарљив председник са оваквом китом сведока може да премести једног 14-то годишњег у оценама скроз одличног учитеља. »Тијесна су врата уљанику“, „За међеда скована сјекира“. „Не иде та чарапа на ту ногу“.

Подај ти школи наплаћене казне (јер из твог саслушања види се да си наплатио и отуда излази да си школски новац употребио за личну услугу); подај школи њен прирез; батали се тужбе и ђавола,— па ти онда нећу ја бити крив, већ ћемо лепо живети.

То ти саветујем у нади да ћеш ме послушати, а ако ме не послушаш, онда ти остајем у обавези, да у идућим бројевима овога листа проговорим још коју о твоме и званичном и приватном раду.

Књић **Драгут. Ј. Крсмановић**
учитељ

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

РЕПЕРТОАР

Срп. Краљ. Народ. Позоришта

Уторник, 25. октобра: „На низбрдици“, драмске слике из савременог живота српског сељака у три чина (шест слика), с певањем, написао Благоје Т. Недић. Музика од Петра Крстића. „(Први пут)“.

ТЕЛЕГРАМИ.

Петроград. Управа казненог завода је почела пуштати у слободу политичке кривце пред зору, да би се избегле демонстрације. Од 400 апсеника пуштено је 273. Већина је имала времена да се договори за збор у вече у дворани педагошког музеја. За сутра се очекују велике демонстрације приликом погреба жртава последњих нереда. Главни губернатор је издао објаву, којом опомиње народ да се чува нереда.

Хелзингфорс. После преговора између радничке и уставне странке, радничка странка је објавила данас ултиматум, у ком вели да хоће да изабере привремену владу и нуди уставној странци два места у влади. Уставна странка није пристала да узме удела у таквој влади.

Праг Јуче и данас било је демонстрације у корист општег права гласа. Демонстрације су довеле до насиља; ударало се каменицама и пуцало из револвера на полицију, која је позвала у помоћ војску. Много је рањених, међ њима и полицајаца; многи су похапшени.

Сан-Себастијан. Краљ Алфонз је отпутовао у Берлин.

Цариград. У битољском вилајету све се више множе међусобна убиства Грка и Бугара: грчке чете непрестано војују у казама: битољској и хлеринској. Консули споразумних сила су због тога предузели сходне кораке код валије.

Софија. Закључени су и потписани трговински уговори између Бугарске и Италије и Енглеске.

Цариград. Јуче је вода из Скадарског Језера, Бојане и Дрима превалила обале и поплавила тридесет села. Стока је већином потопљена, удавило се и неколико душа.

Цетиње. Кнез Никола упутио је прокламацију народу Црногорском, у којој истиче слободу, независност, јунаштво и родољубље Црногораца, па наређује слободне изборе за скупштину, која ће се састати на Св. Николу, 6. дец. Из сопствених побуда даје права Скупштини да има удела у пословима народним и у управи; позива посланике да се потруде да дођу до сагласности с њим и с његовом владом, која жели срећу и напредак отаџбине.

ВАРШАВА. Било је много манифестација са пољским националним карактером. Манифестанти су приредили поворку кроз варош, на челу поворке ишли су свештеници трију вероисповести, католички, унијатски и протестантски. Ни социјалисте ни власти нису правили сметње манифестантима, те је тако све прошло на миру.

Кућа на продају

у средини вароши, врло повољни услови и са дугом Управе Фондова.

За цену и услове упитати г. Андру Јовановића Дечанска ул. бр. 20.

Два дућана за издавање под кирију нарочито за бакалску радњу са рафовима и за све у опште радње на лепом месту шумадинској улици бр. 39. преће крагујевачки друм.

За погодбу обратитисе у истој кући.

Соба са намештајем, у улици Краљице Наталије бр. 21. издаје се за самца

Удобан и леп стан

Издаје се под кирију. Исти се састоји из 4 собе кујне и собе за млађе. За цену упитати удеоничку задругу за штедњу и кредит, Краљ Миланова ул. бр. 86. 2—3

Може се одмах уселити.

О мојој слави 3-ег новембра нећу примати посете.

Мил. Ј. Николајевић
1—3 п. пуковник у пензији

Благоје Ристић, адвокат, не може примати посете о слави својој Св. Димитрију. 1—2

ШТАМПАРИЈУ „ЂАЛЕТОВУ“

која је продата на јавној лицитацији, купио сам од Ј. Пуцтафи-а и Комп. из Пеште, и отпочео сам у њој рад.

Штампарија се налази у истој згради, где је и била: Краља Петра улица бр. 9.

Д Димитријевић
1—10 штампар

АДВОКАТСКА КАНЦЕЛАРИЈА

ПЕТРА Ђ. БЛАГОЈЕВИЋА

прима на рад: све жалбе на разрез пореза и у опште све пореске и трошаринске ствари, све ствари по струци царинској и монополској и по примедбама Главне Контроле.

Апотека масе пок. Стевана Фрицмана

бившег апотекара, која постоји у вароши НЕГОТИНИ продаје се из слободне руке.

Апотека постоји од 1868 године и снабдевена је свима лековима и осталим апотекарским потребама.

Вредност лекова и ствари износи по инвентару састављеном од комисије начелства крајинског округа одређена 12.595·85 динара.

За продајну цену и остале услове обратити се стараоцу масе Илији Мојсиловићу адвокату у Неготину. 3—10

ПРАШАК

ВЕЖЕТАЛЕ

Pourde végétale

Од француских лекара препоручен и у целом образованом женском свету признато, као најбоље средство против разног бленороичног цурења — флуса, белог прања — код женских.

Цена 1 кут. прашка вежетале 3 дин.
„ 1 плехаим пригатору 3. дин.
„ 1 стакленом „ 4 дин.

ИНЈЕКЦИЈА

КАПСУЛА

ВЕЖЕТАЛЕ

Од француских лекара препоручене, као изврсно средство, против акутног и хроничног (застарелог) — бленороичног цурења, — трипера, канкова — код мушких.

Цена инјекцији 2·50 п. дин.
„ капсулама 3·— дин.
Шприцева, суспензорија разних.

САСАПАРИЛА ЕКСТРАКТ. изврсно средство за чишћење покварене крви после горњих венеричних болести, као и против сифилиса и шкрофула. Цена 1 флаша 2 дин.; 6 флаша 10 динара.

☞ Главну продају за Србију и Балкан уступио сам само: апотеци код СРП. КРАЉА — НИКОЛЕ Ј. МАРИЋА У БЕОГРАДУ ул. Краља Александра, где се само може и добити, одакле се и поручбине из унутрашњости по пријему новаца или уз доплату под дискрецијом одмах шаљу.

R. FRERE
pharm, 1. Cl. aris

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ“ и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама них који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашега народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе за ти употреби.

Прави „БИЉНИ СОК“ може се добити само у апотеци код Црвеног Креста у Београду. *Цена 2·50 п. д.*

„Nerolin“ признато као најбоље средство противу *кашља, катара изука, тешког дисања (asthma), почетна туберкулозе и пљувања крви. Цена 4 динара.*

„Saparin“ одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, који су патила или пате од ванредних тајних болести. *Цена 2 дин.*

„Биљни теј“ противу нервозних болести. Цена једног пакета *4 динара.*

Сви ови лекови могу се добити у апотеци код *„Црвеног Креста“* у Београду.

Шаље се свуда доплатом.

Адреса: *апотеци код „Црвеног Креста“* Београд.

СЛИКЕ

Илије и Милутина Гарашанина

могу се добити само у трговини канцеларијског материјала

Игњата Даничића

Ново! — Ново! — Ново!

Част ми је најучтивије ставити П. П. до знања, да сам мој Завод за прање и глачање белог рубља снабдео са најусавршенијим машинама, које су у Бечу, Паризу и Берлину, највише на гласу, тако да ћу моћи се истима најбоље, најбрже и најјефтиније од свих овд. глачара радити као:

1 крагна обична или дупла	за прање и глачање		0·07½	дин.
1 „ „ „ „	само за	„	0·05	„
1 пар манжента	за прање и	„	0·15	„
1 „ „	само за	„	0·10	„
1 кошуља	„ „	„	0·20	„
1 „	за прање и	„	0·40	„

и т. д. и т. д.

А да би створио могућности да и П. П. из удаљених крајева могу имати ту добру и јефтину израду, то шаљем на захтев момка по веш и исти враћам, а П. П. из унутрашњости, на суму од 7·— дин. враћам пошиљку о мом трошку.

Зато молим најучтивије П. П. да ми изволи поклонити само једном своје поверење, на шта сам уверен да ћу добром и јефтином израдом придобити сваког љубитеља и пријатеља чисте израде.

С одличним поштовањем
Јосиф Фаркић,
сопственик Завода
2—10 Краља Петра ул. 64 (преће Дубровачка)

Извозна Банка

Позивају се имаоци књижица Српске Трговачке Задруге, да исте поднесу ликвидатури Централе Извозне Банке на Сави, ради обрачуна и пријема камате, најдаље до 1. декембра ове године.

Такође се позивају и банчини акционари који до данас нису извршили замену привремених акција за сталне, а новац су благовремено положили било у готову или по књижицама, да то најдаље до 1 декембра ове године учине.

20. октобра 1905. г.

Београд. 2—10 **Извозна Банка.**

ТЕЛЕГРАМ....

Трговина Браће Х. Габаја — код „Круне“

Београд — Кнез Михаилова бр. 31 — Београд

Добила је за јесењу и зимску сезону велику партију робе, коју ће продавати по врло јевтиним ценама као:

Пилето-а Жакета и **Крагнова** јесењих, зимских најновијега фасона.

Хавелока најелегантнијих; **Капута** и **Крагнова** дечијих.

Штофова за хаљине и костиме.

Чоје, Чојице, Молдона и **Фланела** у великом избору.

Свиле, Плиша. и **Атлаза** за хаљине, јоргане и украсе.

Порхета, Велур. Сатен Порхета. Белог: шнирл и пик порхета.

Платна и **Шифона** у свима ширинама, фабрично стовариште

Коље-а (мачкице) и **Муфова** најмодернијих.

Завеса штофаних и чипканих у свима квалитетима.

Чаршава и **Гарнитура** плишаних и штофаних.

Тепиха и вантепиха жанилских и персијских.

Веша мушког и женског; **Каљача, Камашни** и **Капуљача** (бапшика)

Прибор и **Украс** за женске хаљине велики избор.

Свеће ађустиране за кумове и старосвате.

Целокупне спреме за удаваче и девере

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — За унутрашњост шаљемо уз доплату.

С поштовањем
Браћа Х. Габај

НА ЗНАЊЕ!

Стављамо к знању нашим поштованим муштеријама, да ћемо нашу

Англо-Нирнбершку Гвожђарску и Лончарску Радњу

која постоји у Васиној улици, *преселити* од 1 новембра ове године у улицу Краља Петра бр 46. преко пута Е. М. Раумана.

С поштовањем
2—3 КОЕН и МЕДИНА

Вина Врањског

старог, црног и белог, донео сам велику количину и сместио у подрум мога оца Мих. Рафајловића, Св. Савска улица бр. 11 код »Славије«.

За сво време док сам у Београду, вина ће се продавати под мојим надзором.

Вина су сва са старе лозе. Цене умерене. 7—10

Жив. М. Рафајиловић

Штампарија Андре Јовановића, Дечанска ул. бр. 20

Одговорни уредник **Јован Адамовић**

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕДЊАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

За Србију:
Тромесечно . . . . . 4 дин.
Месечно . . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . . 8 дин.
Месечно . . . . . 4 дин.

власник за клуб „Напредак“
ЈОВАН СЈЕНИЦКИ

Излази [illegible]ки дан
[illegible]
СЕМ ПО[illegible]ЕОНИКА

главни уредник
ЈОВАН АДАМОВИЋ

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. Бр. 15
Телефон 857

БРОЈ 201.
БЕОГРАД, СУБОТА 5. [illegible]ВЕМБРА 1905. ГОД
ГОДИНА II.

Резолуција

српских новинара, власника, уредника и сарадника београдских листова, на конференцији 3. новембра 1905. у Београду.

—

Поводом састанка југословенских књижевника и публициста, који је за 7. новембар сазвало у Београду „Српско Књижевничко Друштво“, сакупљени српски новинари изјављују:

1. Жалимо и чудимо се, шта је могло побудити сазиваче, да из овог конгреса искључе готово целокупно српско новинарство, како из Београда, тако и из целе Србије и осталих српских земаља.

2. Жалимо у толико више, што се тим издвајањем тешко штети сама идеја југословенске заједнице, чије се извођење без својског суделовања српских новинара не да ни замислити.

3. Ценећи високо свету идеју југословенског братства, која доводи у нашу средину југословенске госте, ми их поздрављамо срдачном добродошлицом, жалећи што нам је неупутно понашање сазивача одузело могућност, да и сами учествујемо у томе раду.

4. Осуђујемо ову грубу погрешку и узурпирање наших права, изјављујемо, да ћемо се постарати, да се у будуће овакве штетне појаве не могадну више понављати.

Потписници:

Пера Тодоровић, власник и уредник б. „Малих Новина“.

Божа Савић, гл. уредник „Малог Журнала.“

Владислав Рибникар, гл. уредник „Политике.“

Милан Ј. Мићић, гл. уредник »Вечерњих Новости.«

Пера М. Савић, уредник „Малог Журнала.«

Љубомир Бојовић, власник „Вечерњих Новости.“

Јован Адамовић, главни уредник „Правде.«

Дим. Ј. Јанковић, уредник »Занатлиског Савеза.“

Борислав С. Минић, гл сарадник „М. Журнала.“

Милан П. Ђорђевић, сарадник „Самоуправе.“

Стева П. Видаковић, власник и уредник „Осице.«

Милош Живковић, сарадник „Вечерњих Новости.“

Светозар П. Јаношевић, сарадник „Самоуправе.“

Светозар П. Ристић, новинар.

Жарко М. Ружић, сарадник „М. Журнала«.

Душан М. Шијачки, дописник »Словенца«.

Јован Б. Мандил, сарадник »Б. Новина.“

Стеван Ћурчић, власник „Београдских Новина“.

Јован Тановић, сарадник „Политике.“

Ђока Паштрмац, сарадник „В. Новости.“

Драг. Владисављевић, сарадник »Новог Света.“

Мика Тошић, сарад. „Трг. Гл.“.

Душан Синобад „ » „

Б. Јовановић, сарад. „Штампе“.

Милорад А. Антоновић, сарадн »Новог Света“.

Љуб. Нешић, ур. „Сл. Југа“.

Т. Хаџић, сарад. „М. Журн.“.

А. Г. Матош, дописних загребачких новина.

Свет. Гавриловић, новинар.

В. М. Росић, сар. „Самоуправе«.

Милан Дрндаревић, сарадник „Б. Новина.“

М. М. Ускоковић, сарадник »Политике.“

Бор. Павловић, сарад. „Малога Журнала.«

Радивоје Ст. Радуловић, новинар.

[illegible], новинар.

Душан Ђурић, сарад. „Правде.“

Драгослав Јовановић, сарадник »Новог Света“.

Мил. П. Јовановић, сарад. „М. Журнала“.

Б. Јовановић, сарад. „Штампе“.

Јевта Николић, сарадник „Беогр. Новина“.

Јашар С. Еребара, ур. „Албаније“.

Никола Станаревић, сарад. »Политике«.

Тимочком свештенству

ОДГОВОР

на интерпелацију, коју ми је Тимочко свештенство упутило преко 200. броја »Правде«.

На вашу интерпелацију, коју сте ми пре неки дан преко »Правде« упутили, част ми је одговорити вам ово:

Никакав предлог о повишењу плате професорима и суплентима нисам поднео Народној Скупштини, нити је такав предлог изнет пред Народну Скупштину.

Према томе ни вашој интерпелацији на мене нема места.

Што се тиче питања о преуређењу свештеничког материјалног стања имам да вам изјавим ово:

То питање је потпуно зрело и данас нема ни једног реда грађана српских који не увиђају да је крајње време да Народна Скупштина реши то питање и скине га једанпут са дневног реда. Као ваш друг и брат ја сам и досада све чинио што ми је било у снази да се решењу тога питања што пре приступи, па и сада се старам, колико умем и колико могу, да се преуређењем свештеничког материјалног стања ослободи свештенство данашњих несносних неприлика и издигне на висину у нашем друштву, на којој оно треба да буде. Кад буде то питање изнето на дневни ред ја ћу бити међу првима ко[illegible] уложити сву своју снагу да оно изведе и реши онако како интереси и свештенства и наше Свете Цркве захтевају.

Мислим да ће се интерпеланти задовољити са овим мојим одговором.

Интерпеланте срдачно поздравља

Београд
4. новемб., 1905.

њихов друг и брат,
Милан Ђ. Ђурић
прота и нар. посланик.

Општина београдска

—

О пословима који се воде ствари стоје овако:

Основна се школа код Саборне Цркве ради. Грађанима и трговцима у томе крају то је доказ, који им је општински одбор дао да виде, како се општина брине и за њихов крај. А на грађане овога краја општински одбор највише и рачуна, да их задобије за се, јер је то и најимућнији и најнезависнији сталеж, који се до сада врло ретко или са врло малим пуштао у избор општинског часништва, како ће се грађанство тога краја понашати приликом избора, скора ће будућност показати, а ми само указујемо, како општинско часништво, зидајући му основну школу, рачуна да га тиме придобије.

Савамалском крају истина није почета основна школа да се зида, али је, до пред изборе часништва, све рашчишћено да би се могло отпочети зидање. Да су планови ове зграде коначно готови, можда би се отпочело и грађење ове грађевине, ма да јој зидању сада време није. Но, доста да теши општину то што је рашчишћен плац, те сад може да се види да је добра воља ту.

Осим тога Савалцима и Сављанима даје доказа, да се ради за њих, и тако звана канализациона акција савског слива. Да није овога копања за канал, који се види са савског трамваја, савамалска би се школа почела, па ма и не било све дефинитивно решено за њено зидање. Овако је копање канала на Сави доказ грађанима да се ради за њих, и тај је доказ задржао школино зидање; и ако грађани овога краја имају очи да виде како се ради и за њихов крај, ено им канала савског слива.

Е сад требало је Дорћолцима пружити нешто, да се види како се општина свим моћима и средствима труди, да и њима што привреди. Дорћолцима је најтеже било угодити. Они су на општински одбор љути, још од летос, од кад им не пролази трамвај кроз Љубићску улицу. И одбор се са председником дао грдно у муку. Шта ће дорћолцима да се пружи те да виде, како се ради за њих.

Неки се од одборника тешкаху, како им се ради канал за Дунавски слив и то им је доста. Други наведоше, како је почетак канала за тај слив, тамо у баштованцимицима далеко иза фабрике туткала и да је то бестрага далеко и тамо нико не седи нити има каквог посла, и до избора да се са градњом неће доћи ни на пола дужине до вароши, и да је на тај начин Дорћолцима ускраћено да виде, шта општина за њих ради. И онда, бојао се одбор, Дорћолци, иначе љути због трамваја, неће гласаси за данашње часништво.

У овој бризи сети се неко од одборника да би дорћолска црква, која би вековима стајала затрпана, под земљом, само да није сада општинских избора, могла бити згодан излаз из тешке ситуације. Предложише да се откопа и да се настави зидати. Целом се одбору учини да је ово срећно решење. И све се усвоји. Цркву откопавају неколико радника већ две недеље. И откопаваће је до избора. Чим избори буду извршени, ма који дошао да управља општином, он ће наредити, да је опет закопају.

Е са Врачарцима је мало тешко изаћи на крај. Од кад је данашњи одбор на управи они ропћу, па ма како им се кадило и подешавало. Дао им општински одбор Ново Селиште у реон, они ропћу. Зида им после тога основну школу, на месту старе војне болнице, они ропћу. О[illegible] им се са регулацијом нових улица — опет ропћу. И пре неки дан на збору, код Коларца, сви су квартови за кандидата узели Главинића — Врачарци не. Е сад да није становништво врачарског кварта количином становништва за два друга кварта — не би то наше општинаре бунило. Е, али сада мора се наћи какав му драго модус, да и Врачарци до избора приклоне главу.

А Палилулци као Палилулци. Они ће се определити у очи избора — по њиховом уобичајеном правилу за изборе. Они неће гласати ни за кога. Ма ко им дошао за председника, они газе блато до колена, њихове улице тешко се калдрмишу, и мања тешко регулишу, нове им се зграде не подижу. Гледају како се општински часници из њиховог краја бажде, и они су сити избора. И општина их овако и схвата.

На све ове овако појединачне ствари, сад треба један општи премаз, да се грађанство увери, како општина заиста ради. Да би се то што боље постигло, грађани београдски имају да виде покрај трамвајских пруга још и ово. Чим кишица падне, маса упоређених чистача са грталицама и метлама чисти улице и сабира блато у општинска кола запрегнута дебелим коњима, које летос неки одборници купише изван Србије. И ако је буџет за грађење калдрме, предвиђен у 100,000 дин. за ову годину, још августа био исцрпљен, ипак се нашло новаца, и сада се раде улице, рецимо Босанска код Вазнесенске цркве, и Немањина код Бертота каменоресца, која ће на лето тамо требати војницима, кад пођу на Бањицу. Покрај тога види се овда онда на Теразијама како се крпи калдрма, у Богојављенској улици, Карађорђевој, код железничке станице, и тако некако, све на местима трамвајске пруге. Уз ово, има неколико дана, како општински парни ваљак ревносно квари тротоаре у Кнез Милошевој улици.

Па ипак покрај оволиког рада у општини, престонички грађани мрзе своје садање избранике, а то ће на предстојећим изборима показати, покрај свију тврђења неких листова да се грађани држе садашње општ. управе. Но не само грађани но и сама природа као да се дигла против ове општинске управе. За пример наводимо последње кише и последњи снег, који спречише многа крпљења калдрме и ископане канале у бари Венецији напунише водом. А уз то електрична централа тако осветљава варош и тера трамваје, да и оно мало грађана што беше уз данашњи одбор диже руке од својих љубимаца, гледајући у њима слаботиње које немају ни толико куражи, да једном дотерају у ред те безимењаке. А централа и електрика, како се чује, тераће овако све до нових избора.

Са пословима који се не виде, ствар опет стоји овако.

Пре неколико дана машинерија на Белим Водама није имала двадесет и четири часа угља. Срећом, што је резервоар био пун воде, иначе би Београђани на највлажнијем времену и највећој киши остали без воде. Како се дало на дотеривању Београда, заборавило се на ћудљиви Макиш.

Друго. Пре петнаест дана општински је суд, држећи, да му може не остати данашњи председник на својој столици, пресирао безимено друштво, да ово спроведе трамвај Призренском улицом, Зеленим Венцом, Бранковом улицом, Царице Милице улицом и *Космајском*, где г. председник има кућу. Напомињемо, да је Суд у тој својој петицији напоменуо, ако безимењаци у року од 20 дана не почну рад, да ће га почети општина сама, а на рачун безименог друштва. И безимењаци сад толико дрхте, да им од силног зорта сад и електрика дрхће, те за то с њом и кубуримо ово неколико дана, али опет крај све воље неће ништа да учине по овој наредби судској.

И опет под маском да се чини све за добро Београђана, расписан је конкурс за пријаву предузимача треће секције канализације. А овај би канал ишао кроз Космајску улицу. Карактеристично је то, кад се нису могли натерати безимењаци, који нису у општинским рукама, дај да општина учини што пре оно што је у њеним рукама, да каквим било знаком ода пажњу своме поглавару. И друго. И ако су сви стручњаци били против тога, да се ова секција уступи Задрузи за домаћу индустрију, бојећи се да та млада установа неће бити кадра да изведе тако велико предузеће, услед чега би и пропала — сви остали гласали су да се израда те секције уступи њој. После овога шења општинском се поглавару зведри дотле тмурно лице, тако се многи почеше распитивати кол ли има секција Задруга за подиз индустрије.

Курокиј

Спољна политика

Акција сила.

У питању флотне демонстра за сад је одлучено ово:

Лађе се имају скупити у Пир Узима се као сигурно да ће и с ово скупљање учинити утисак Јилдиз. и с тога познаваоци ације држе, да скупље неће имати нужде да пође ске воде.

Ако султан и после овога не попустио, удружене ескадре поће у воде код *Митилине*, где је е неколико година и Француска нила против Турске демонстрацу. У Митилени ће најпре посести станиште и царинарнице и брози остати неко време не искрцавај војску, али ако после извесног емена не дође Портина задовољавајућа одлука онда ће наступи акт фактичког поседања. Ако П-та и после овога не пристане, јерредузет корак у Митилени не шди много њеној трговини, онда ће але поступити даље. Флоте ће пок у *Тенедое* и ту учинити ово исто

Не попусти ли султан и после овога флоте се крећу у *Дарданеле*. Ово ће бити програм који ће с извести ако дође до крајности.

Сигурно је да *су* све силе *сложне* што се тиче флотне демонстрације. Што се пак *детаља* тиче, то изгледа да *су* се већина сила и зато изјасниле, само се *Немачка још нада да ће Султан попустити*, те се с тога још није одлучила за све конзеквенце. Немачки посланик Маршал труди се неуморно да султана приволи на попуштање и још с тога није с немачке стране пала одлучна реч »Блокирање Дарданела.«

У Јилдизу су извештени о појединим фазама у којима ће се флотна демонстрација поступно развијати. Али Султану још није званично саопштена у свима детаљима. У дипломатским круговима се не плаше великих међународних компликација због тока демонстрације, и не види опасност по мир. Улогу вође по овој демонстрацији преузела је на себе Аустрија и то тако рећи у име Русије, која је због нереда у земљи спречена да то предузме. Гроф Ламсдорф је само због предстојеће акције сила остао на свом положају, да би са грофом Голуховским могао лично кооперисати, јер међу њима постоји тесан споразум реформама у Маћедонији.

Дневне новости

—

Збор. У недељу, 6. ов. мес., држање у Лозници збор срески напредњаци среза јадранскога.

Народна Скупштина. На јучерањој седници одговарао је Министар Унутрашњих Дела на интерпелације Драгише Лапчевића и Мил. Маринковића социјалистичких посланика. Прво је био одговор на интерпелацију о прогонству Видака Васића обалског радника, који је као српски поданик протеран у Босну, и предат властима у Земуну, а ове су га као српског поданика вратиле. Интерпеланти нису били задовољни одговором министровим.

Друга је интерпелација била о увођењу тајног гласања и пропорционалног бирања при општинским изборима.

Министар држи да је ова интерпелација беспредметна, пошто се из Престоне Беседе види шта влада намерава да изврши у овом сазиву, а осим тога и по томе, што већ постоји о томе и предлог посланика К. Тимотијевића и другова.

Интерпеланти нису ни са овим одговором задовољни. На тражење министра, Скупштина усваја — за оба ова одговора прост прелаз на дневни ред. Како је било близу подне то је председник дао одмор, који се је продужио преко подне. И право је да се браћа одморе од напорног рада.

Конференција новинара Прекјуче у вече одржана је конференција свију београдских новинара. Задатак конференцији је био тај, да се осуди поступак неког друштва безимених који су сазивајући конгрес југословенских књижевника и новинара, били толико дрски да нису позвали ни једног од престоничких правих новинара, изузимајући неке око владиног органа и његовог приредка, којима је одређено да играју домаћинску улогу. После једногласног решења да је потребно да се тај нечувени поступак осуди, одржано је неколико лепих говора од стране присутних и на крају донесена је резолуција, коју саопштавамо у данашњем броју.

Проређени редови. Од неколико дана су редови народних посланика у скупштини веома проређени. Изгледа су се самосталци заситили рада и више полажу на шпартање по београдским улицама него ли што посвећују пажње народним пословима, рад којих су скупљени. До сад су законодавно протумачили један члан у закону о трошарини онако, како је то ишло у рачун њиховом министру унутр. дела и примили два законска предлога, који ће им бити једно агитационо средство у рукама, за наступајуће изборе општинске. Па сад ко веле да мало одану, док се не врати доктор са зајмом у руци, па ће онда и онако имати посла.

Опет јој нестао траг. Наша топовска комисија нестане с времена на време, као река понорница, те се о њој ништа не зна, док се опет не појави. Пратисмо јој траг до Круповог стрелишта у Маппену, али од тог доба протече више од десет дана, а о њој се ништа не зна, као да пропаде у мутну Марицу. Г. Антонић је обећао, пре поласка комисије, да ће редовно извештавати јавност о њеном кретању, али не одржа реч. Можда и то има свог узрока.

Одпутовао. Г. Павле Маринковић, одпутовао је јуче за Лозницу, где ће се 6. ов. м. држати збор напредњака за срез јадрански.

У очи Божића. Извештени смо, да г. Влад. Тодоровић мин грађевина, окупљен интерпелацијама о путу Краљеву — Каона — Ивањица; хоће пошто по то овај пут ове зиме да доврши. О овоме путу, изузетим дијурнама — а не изврешеном послу — као и о шетњи два великана мин. грађевина проговорићемо доцније, док све податке прикупимо. А сад само упозоравамо г. мин. грађевина *да се не угоји прасе у очи Божића*, и да се овај пут не може свршити само строгим, а не размишљеним наредбама из Београда; јер сада, када је имућнији сељак заузет извозом и радом око преноса сировине, не може се и не сме изгонити на кулук — рад на путу, јер и ако је остављен без железница, бар су му живи волови и рабаџилук ће трајати све до јануара; па да се после г. министар не изговара како га нико о овоме није известио. У исто време нека има на уму да је ово месец новембар а Г. Дубац је на висини од 883 мет. дакле није Београд и подложене канцеларије мин. грађевина, где би се сигурно овај пут довршио, јер би и нека г. г. плаве крви дошла до лепе дијурне.

Апсурд. У среду је пароброд „Шумадија“ стигао из Дубравице у Београд у 9 часова у вече!!! И чланови управе се још љуте кад им се праве примедбе на вожњу! И управа још сме такво вожење назвати: вожња по тарифи!

Толиком скандалозном задоцњењу узрок је био, што је „Шумадија“ као *локални* пароброд повукла собом из Београда два шлепа.

ФЕЉТОН

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

La Serbie à l'exposition universelle de 1905 à Liège.

Под овим насловом издало је наше министарство народне привреде, а поводом учествовања Србије у међународној изложби у Лијежу, једну доста опсежну књигу у којој је, у кратко, представљена наша земља у културном погледу. На књизи су сарађивали људи којима су питања, од њих обрађена, била добро позната, те је министарство привреде умесно њима поверило израду ове споменице. То су г.г. Л Зрнић, (Географија — Историја — Језик — Литература — Просвета): Др. С. Тројановић (Становништво — Народна поезија — Вера — Обичаји); В. Јовановић и Милош Христић (Политичка и административна организација — Индустрија — Трговина — Банке — Средства за саобраћај); Милоје Ж. Јовановић (Државни буџет — Државни дуг — Монетарни систем); М. Лукићевић (Земљорадња — Воћарство — Виноградарство — Сточарство — Земљорадничке установе и Законодавство — Земљорадничке задруге(; М. Аврамовић (Сеоска кооперација); Др. М. Васић (Шуме — Лов); Др Д. Антула (минерална индустрија(.

Ми ћемо се мало више задржати само на извештају г. Милоја Ж. Јовановића, пошто нам простор листа не допушта за то учинимо и са осталим извештајима у којима има, такође, пуно интересантних података.

Г. Јовановић говори прво о дрве[illegible]м буџету, где износи наш буџетски м[illegible]низам, основан на Уставу и на закону о буџету од 4. априла 1903, нотирајући оно важно ограничење скупштинске финансијске власти: да она не може повећати позиције у предлогу буџета — новина која је, код нас. први пут унесена у Устав априлски.

На другом месту г. Јовановић износи стање наших дугорочних дугова. Ово је најдужа партија из његовога извештаја — што долази просто отуда што имамо много дугова. Г. Јовановић је изнео, хронолошким редом, сва наша задужења, закључивши са једним табеларним прегледом из кога се види да је, на дан 1. Јан. 1905. год., наш државни дуг износио *465,666,339,96 дин.* (Руски зајам, Лутријски, зајам на обавезнице Уп. Фондова, Дувански, конвертовани зајам 4 од сто од 1895; зајам за клaничну пругу, зајам код Н. Банке од 1898., Експлоат. зајам од 1899. и зајам од 1902.) Г. Јовановић са разлогом примећује, како је емисиони курс и интересна стопа код наших зајмова неповољна, и ако је наплата њихова добро обезбеђена, Тако, из табеларнога прегледа монополских прихода, заложених за ануитете наших дугова, види се да је, за год. 1903, ануитет био свега 23,925.600 динара према 29,247.361.78 дин. тих прихода, што значи да је сувишак, преко ануитета, износио *8,633.287 33* дин. Нема сумње да наше политичке авантуре и рђаво државно газдинство јесу један од узрока што, и поред таквих гарантија, наш кредит на страни добро не стоји. То г. Јовановић не каже, али је на то, сумње нема, мислио.

У трећој и последњој партији свога извештаја, г. Јовановић износи наш монетарни систем, почињући са законом од 30. новембра 1878. који је усвојио француски монетарни систем, систем латинске уније, основане монетарном међун. конвенцијом од 1865. У овом делу говори се, укратко, и о устројству Нар. Банке, о њеним новчаницама и о ажији.

Овај рад г. Јовановића заслужује сваку похвалу по марљивости са којом је израђен, по његовој тачности и јасноћи излагања. Извештаји ове врсте, као и извештаји остале господе коју смо горе поменули, врло су корисни по нас, јер страни свет упознају са Србијом, са њеним природним богатствима, са стањем културе њене, упознавање кога не треба да се плашимо, јер, када се има у виду да смо се ми тек почетком прошлога века отпочели ослобађати од турскога господарства, мора сваки признати да је Србија доста отишла напред. Констатовање тога факта само нам може у очима странога света дићи углед.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

—

Бранино позориште код „Коларца“

—

Субота 5. новембра 1905. год. нема представе због забаве самосталаца. За то ће у Недељу бити нов огроман програм. —

РЕПЕРТОАР

Срп. Краљ. Народ. Позоришта

Субота, 5. новембра: »На дну“, драмске слике у четири чина, од Максима Горког. превод с руског.

Недеља 6. новембра: Дневна Представа »Пучанин као властелин“, комедија у пет чинова, од Молијера. Музика од Ж. Б. Милоа, Превео с франц. Симо Матавуљ, Вечерња представа: „Потера«, комад из народног живота у пет чинова (осам слика) с певањем, написали Јанко Веселиновић и Илија Станојевић. Музика од Јенка.

Договорни

Нека се Управа постара да је пролеће не затече са онаквим начином опслуживања наше обале, иначе ћемо ми повести друкчије реч о томе.

Новинарско удружење. На новинарској конференцији је решено, да се понова оживи „Новинарско удружење,‹ које одавна сном мртвијем спава. Изабран је одбор коме је стављено у дужност да сврши претходне послове.

Кандидат за општинског председника. У густирању публици разних особа за председника београдске општине, између осталих, поменут је ових дана и г. Др. Владан Ђорђевић. Остављајући на страну колико је лепих успомена својом владавином оставио тај господин, а нарочито код трговачког и занатлиског сталежа својим хајдучким законом о порезу, којим је ишао на то, да сву имаовину, муком и трудом стечену, просто на просто отме, ми напомињемо за сада само један факт из његовог председниковања у општини: први, који је почео трошити фондове у општини, то је био г. Др. Владан; он је узео и потрошио кукурузни фонд од сто хиљада динара. Његов је проналазак био да се сме и може потрошити и оно што не сачињава буџет општински, па су том красном примеру следовали и остали председници општине, те су их један по један спљискали.

Свечано отварање „Малог Позоришта“. У недељу, 6. ов.м. у 3 часа по подне, отвориће се на свечан начин наше Мало Позориште, које је смештено у Старој Богословији у сали друштва „Душан Силни“.

Пријатељима просвете, пријатељима напретка наше деце, препоручујемо да не пропусте ову прилику, но да посете свечано отварање ове наше нове просветне тековине.

Програм свечаног отварања биће у главноме ово: кратак говор о Маломе Позоришту, свирање оркестра и соло, жива слика Крунисање Душаново и комадић у 2 чина *„Не бежи од школе“*.

Улазнице се могу добити у свима књижарама, а на сам дан отварања, на каси.

Забавно вече. Напредњаци вароши Крагујевца решили су на својој последњој конференцији да вечерас, 5. ов. м., одрже прво пријатељско забавно вече. Ово забавно вече одржаће се у просторијама Прве Крагујевачке Пивнице. Желимо нашим пријатељима пријатну забаву и шаљемо им братско поздравље.

Деманти. „Одјек“ демантује вест о комбинацијама по којима би г. Ђаја имао отићи за посланика у Рим.

Из назаренства у хришћанство. У Београд је дошла једна назаренска породица из Баната. У породици су биле и две девојке Ана и Пијада, које су се решиле да се оставе јереси и пређу у хришћанску веру, на њих је у овоме највише утицала г-ђа Станица Ђурић овд. Своју намеру су привеле и у дело и у прошли петак су се покрстиле. Крштење је извршио г. прота Н. Божић и наденуо им име Јелена и Ружица. Кума је била г-ђа Ђурићка, која их је обдарила. Од стране цркве добиле су крстиће и икону св. Богородице.

Драг. Стаменковић, адв., не може примати посете о својој слави Св. Аранђелу.

Музика Краљеве Гарде приређује под управом капелника г. Ст. Биничког, у понедељак, 7. ов. месеца, концерат у дворани Коларчевој. Почетак у 8 и по ч. у вече. Улазна цена 1 дин од особе.

Важне вести

Ко има право?

Дневни Лист, „најначелнији и најраспрострањенији лист у Србији“, вели како г. Светомир Николајевић нема права да тражи решење заверепичкога питања. „Други су позвани да то питање реше‹, узвикује овај ›независни демократски лист.“ Који други! Сарадници тога листа наравно. Они осетили — као људи који су добро однеговали своје способности да намиришу политичке обрте — да ствари заверепичке иду на ниже, па похитали да себи осигурају право да питање заверепичко реше. Они ће бити ти који ће заверенике, пошто су прво добро експлоатисали њихов режим и њихову силу, отерати на оптуженичку клупу, како би обезбедили себи популарност и у будућем анти-заверепичком режиму. А они који су први устали против 29. Маја и завереника, устали из уверења и као патриоте, њих ће тада људи око „Днев. Листа“ потиснути својом лармом: како те људе треба на Карабурму. Противници 29. Маја, решени да траже крај завереничком режиму у интересу општем, да би своју земљу измирили са образованим светом, неће да терају никакву освету, због чега ће они, када се та ствар буде решавада, бити „умерењаци“, „слаботиње“, а можда и ›најамници‹ у очима сарадника *Днев. Листа* који ће, да би се препоручили новом режиму, као што су се препоручивали и препоручују садашњем, тражити главе свију оних, која су раније називали витезовима и патриотама.

Вели се да са лађа, која почиње да тоне прво пацови бегају. Тако је и са *Дн. Листом*. Лађа завереничка иде на ниже, зато он не да да ствар завереничку други решавају, он то резервише за себе, исто онако као што је Ђорђе Генчић, пошто је осетио да ствари Краљу Александру не иду добро, улетео у заверу, како би, мислио је, тим спрао раније погрешке своје. *Днев. Лист* се инспирише — Ђорђем Генчићем. То смо знали одавно, да се демократе око тих новина додирују са реакционарима.

Опсерваторијаде.

Помрачење.

Звезде бледе. Сјај им спира
Окрвављен Мај.
Па су жељне мрачног мира,
Да сакрију вај.
И одпашће са мундира
И — биће им крај! —

Б

Свој своме.

У јавности се примећује врло велико негодовање против оних Госпођа које су образовале одбор за приређивања концерта у корист пострадалих Калабрезаца, те тиме узеле на себе да Београђанима извуку који грош за туђине, а нису се сетиле тога кад су били у питање Срби из Скадра и околине. Мислимо да ово негодовање није умесно, јер ми овде у Београду не можемо да стигнемо на све стране и да дајемо свугде где треба Па кад се већ некоме мора дати, онда је боље дати туђину но своме, — да се не би брукали. Преча је хаљина од кошуље, то бар ми у Београду знамо и видимо.

Полузванично рзање

Агенти завереника и диспозиционог фонда Скерлић, Јаша и др. напаковали су неко друштво, у које су увукли и неколико наивних књижевника, које је обмануо назив друштва.

То друштво, „Књижевничко Друштво‹ (каква иронија!), у ком прву реч воде плаћени агенти заверенички, наместило је извесну смицалицу и клусу, у коју су имали пасти наивни представници хрватске и бугарске књижевности.

За добре паре, агенти заверенички примили су се да овде у Београду организују, као неки „конгрес‹ од.м Словенских публициста, који [illegible] послужити као величање данашњег „Светог Стања“. За сличну цељ, већ је Диспозициони фонд био опљачкан приликом крунисања кад су неколико проблематичних типова имали викати једну глупост за добре паре. Сад су опет агенти оголели и да би дошли мало до новаца, хтели су опет приредити једну такву „патриотску манифестацију.“

Само су их овог пута прозрели и ухватили на делу швиндловања. Зато су сви без разлике, не плаћени новинари, спремили протест. Онај, кога буду намамили да дође, видеће лепе ствари.

Напомена

(Радикалне демократије Р. Домановићу)

Како си бедан, будалино Раде,
Кад се лепе изјалове наде,
И кад те твоји из свог кола јуре,
Ти клонеш, плачеш и пишеш брошуре!
Страдијо моја! Царе из фертепа!
Цепо си многе, док себе поцепа!.

Бурмутица Господину Јакову.

I

Ein Prishen gefällig?

Да би доказао да се у XX веку може убити краљ, г. Јаков Продановић поднео је као необорим доказ једну немачку средњевековну пословицу. Кад је г. Јаков пристао да своја тврђења поткрепљује немачким пословицама, свакако ће пристати да се и ми тим средством послужимо.

Дакле:

Ми би имали потпуно право да на оваква бенетања господина Јакова не одговарамо, као што то немачка пословица, која вели: *„Ein Narr sagt viel, worauf ein Weiser nicht antwortet“* потврђује. Тим би се правом могли користити у толико пре, што на основу немачке пословице: *„Dass sind die Narren, die beim Irrtum beharren“*, знамо да нам је узалудно г. Јакова обавештавати, јер *„Jedem Narren gefällt seine Kappe“*. Али, успркос томе ми ћемо покушат[illegible] обавестимо г. Јакова, јер најз[illegible] *„Nicht alle Narren haben Kappen“*, ма да смо уверени да је то готово узалудан посао пошто *Ein Narr macht zehn andre, aber tausend Kluge nicht einen Klugen.*

Из народа

Из Ваљевске Посавине.

Јављају нам из **Стублина** да је самосталска полиција, у лицу писара среза посавскога, г. Костића отпочела да показује како она разуме оно у уставу: да се сваком слобода уверења гарантује, Ту скоро тај господин није имао пречега посла, чим је дошао у тај срез, него да Станислава Миловановића, каф. из Стублина, а председника месног одбора Напредне Странке, казни за — непријаву момка. Старо оружје у рукама српске полиције којим она заштићује политичку слободу грађана! Међутим изгледа да је момак због кога је г. Костић казнио Станислава био само надничар код њега, а ми не знамо да се и надничари морају уписивати на буквицу.

Ми обраћамо г. Начелнику срескм Јовановићу пажњу на рад свога писара, за који ће и он носити одговорност. Обраћамо се на њега зато што смо чули о њему ово: када су неки стублински самосталци, поплашени од напредњачке организације, а нарочито од организације млађих напредњака која прети да радикалима отме омладину, тражили да он, капетан, мало томе стане на пут, он им је одговорио, да, као власт, он не може у те ствари улазити, пошто је сваком слободно да се по свом нахођењу политички опредељује. После овога, молиоци су отишли покуњено, јер су се надали да ће срески начелник, који је самосталап, сада, њима за љубав, јурнути на њихове политичке противнике и тиме демантовати и дужности које има као власт и школу коју је свршио.

Дакле, молимо га да мало боље контролише рад свога писара.

Акта одговор чекајућа

Милован Каљогажа још није доказао што је [illegible]као о Светомиру нити иде кући

⁂

„Одјек“ још није одговорио по ком Уставу и Закону генерал Атанацковић потписује указе.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

ТРГОВАЧКО - ЗАНАТЛИСКИ ШЕМАТИЗАМ
Краљевине Србије
За 1905/6 годину
На Српском, Француском и Немачком
Језику Уједно

L' Annuaire du Commerce et de l' industrie du Royaume de Serbie — Handels Geverbe Adressbuch Königr. Serbieus.

Ово издање (пето) садржи из 112 већих места Краљ. Србије преко 30,000 адреса свију већих, трговаца, занатлија, индустријалаца, држ. и приватних економа, земљорадничких задруга, државних установа, друштава хуманих и акционарских, новчаних завода, адвоката, лекара, ветеринара, цивилних и војних, инжињера. Податке за трговце, занатлије и индустријалце, добили смо од Министарства Народне Привреде.

Цена у фином повезу 6 брошираном 5 дин. са поштарином.

Обратити се упутницом поштанском на:

Уредништво Т. З. Шематизма
Београд—Балканска ул. бр. 34.

ТЕЛЕГРАМИ.

Петроград. У Кременчугу беснела је олуја, која је починила велике штете.

Особље московских железница придружиће се општем штрајку. У Петрограду се очекује сутра штрајк трамваја и фијакера.

Кијев. „Кијевљанин“ доноси појединости о сељачким побунама у Черниговској губернији. Гомиле од 500 до 600 људи, свега око 2000 душа, ишле су од спахилука до спахилука, спаљивале дворове и економске зграде и пљачкале. Спаљено је петнајес двораца, међ њима и дворац енглеског поданика Мортона, штета износи преко 200,000 рубаља. После првог страха мирно становништво се дигне против пљачкаша, од којих су нехи погинули а неки рањени. Козаци и драгуни су угушили побуну.

СЕОБА РАДЊЕ

Част ми је известити моје поштоване муштерије и остало грађанство како у Београду тако по унутрашњости, да сам моју дугогодишњу радњу преселио у *краља Милана ул. 42*. Благодарећи за поверење којим сам био одликован до сада. Молим, да ме истим и у новој радњи удостоје, а ја ћу се старати, да свака моја поштована муштерија како тачном и брзом услугом, тако и умереном ценом на потпуно задовољство буде услужена

ЈОСИФ БЕРГЕР

повлашћени инсталатор електричног и ацетиленског осветлења, водовода, купатила итд. и власник лимарске механичарске радње, краља Милана ул. бр. 42. Телефон бр. 15.

Не могу примати пријатељске походе о мојој слави Св. Арханђелу.

Миливој Прајзовић

О слави својој 8 новембра ове год. не могу примати посете.

Сава П. Илић—Уровица
шеф монополске управе

О нашој слави Св. Аранђела није нам могуће примати уобичајене посете, услед смртног случаја и слабости у фамилији.

Браћа С. Антонијевићи

Милева Ђ. Благојевић са синовима због жалости не може примати уобичајене посете о Св. Аранђелу Михаилу 8. овог месеца.

Сара Д. Карамарковићка
Због смртних случајева у породици неће славити своју славу 8 ог [illegible] месеца.

Кућа на продају

у средини вароши, врло повољни услови и са дугом Управе Фондова.

За цену и услове упитати г. Андру Јовановића Дечанска ул. бр. 20.

Ново! — Ново! — Ново!

Част ми је најучтивије ставити П. П. до знања, да сам мој Завод за прање и глачање белог рубља снабдео са најусавршенијим машинама, које су у Бечу, Паризу и Берлину, највише на гласу, тако да ћу њоме се истима најбоље, најбрже и најјефтиније од свих овд. глачара радити као:

1 крагна обична или дупла	за прање и глачање	0·07½	дин.
1 „ „ „ „	само за	„ 0·05	„
1 пар манжента	за прање и	„ 0·15	„
1 „ „	само за	„ 0·10	„
1 кошуља	„ „	„ 0·20	„
1 „	за прање и	„ 0·40	„

и т. д. и т. д.

А да би створио могућности да и П. П. из удаљених крајева могу имати ту добру и јефтину израду, то шаљем на захтев момка по веш и исти враћам, а П. П. из унутрашњости, на суму од 7·— дин. враћам пошиљку о мом трошку.

Зато молим најучтивије П. П. да ми изволи поклонити само једном своје поверење, на шта сам уверен да ћу добром и јефтином израдом придобити сваког љубитеља и пријатеља чисте израде.

С одличним поштовањем
Јосиф Фаркић,
сопственик Завода

7—10 Краља Петра ул. 64 (пређе Дубровачка)

ЗА МОДНИ ЖЕНСКИ СВЕТ

Услед НАГОМИЛАНОГ АУФПУЦА (украса за женска одела) желим умањити лагер, зато од данас до 1 - ог јануара цене ће бити спуштене са 25% на доле изложене артикле

АПЛИКАЦИЈЕ ручни рад (клепловане) све квалитете.
АПЛИКАЦИЈЕ машински рад свилене и памучне.
ШТИКЕРАЈЕ беле, црне и у боји, свилене и памучне
БОРТНЕ најновије у свили клот све боје.
БОРТНЕ на тафту штиковане све боје „ново“.
ЧИПКЕ и ајнсеце свилене и памучне.
ШПИЦЕН штофове свилене и памучне.
СВИЛЕ за авицут на порубчиће са златом, сребром и шине,
СВИЛЕ клот шотиш и шине за блузе и пуцовање.
КРЕПОВЕ, МУСУЛИНЕ и ГАЗИРЕ све боје.
ШТОФОВЕ зимње за костиме „ново“.
ШТОФОВЕ балске.
ГУВЕРИРАНЕ крепове беле, црне и у боји,
РУЧНЕ РАДОВЕ на кошре и чојици.
КРАГНЕ од чипке и апликације
ФУЛОВЕ свилене на штрингле

Обраћамо пажњу г. г. кројачицама да се овом приликом користе.

— МУСТРЕ НА ЗАХТЕВ БЕСПЛАТНО —

Помодна радња
Димитрија Николића
Кнез Михајилова ул. бр. 19

НАЈФИНИЈЕ БРАШНО

Ново отворена брашнарска радња у Сремској ул. бр. 12. (Зелени Венац) има на стоваришту све сорте најфинијег *новосадског* БРАШНА из чувеног вештачког *млина Лазе Дунђерског*.

Брашно је *одлежано и оштро*, нарочито за развијање теста: *за свечаре, колачаре, пекаре, бурекџије и домаће потребе; за пите и штрудле*, а продаје се од *5 кила па на више* са врло умереном ценом.

За дојакошње г. г. потрошаче овога брашна на већу количину, налазиће се на стоваришту у свако доба све сорте као: 0 Мутмел; 1 *g*. 0 *g* и 0 *g*. *g*. оштро а са ценом без конкуренције.

Штампарија Андре Јовановића, Дечанска ул. бр. 20.

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

РАДЊА ЋУРЧИСКА
Милисава Радосављевића
Пређе: **Саве М. Џеваировића**
БЕОГРАД — ВАСИНА УЛ. БР. 21
ТЕЛЕФОН БРОЈ 384.

Јавља својим поштованим муштеријама, како овде, тако и унутрашњости да је за наступајућу сезону добила **огроман велики избор ћурчиског еспапа, као: Астрагана, Самура, мурмера, барабанта, скунксова, нутрија, бизума итд.**

Велики избор најмодернијих **коља-крагнова** за даме у свима сортама од **Скунксова, Астрагана Самура, фалабе, Бибера, Ћанина, Сеоскина итд.**

Велики избор постава за **бунде и капут од Мишева велики и мали, нутрија, бизуема, Синџаб, веверица руских, итд.**

Највећи избор шубара астраганских, полу - астраганских, ердељских итд.

Највећи избор Ердеља, Американера, Кронера и Ремера.

Цена умерена, услуга брза и тачна. За унутрашњост шаљем уз доплату. Конкуренција искључена.

Исто тако моју Ћурчиску Радњу у Шапцу снабдевена и свима сортама. Препоручујем Шапчанима да ми и даље поклоне њихово поверење као и до сада.

Милисав Радосављевић, ћурчија.

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

ПЕКМЕЗ
од Рибљег Зејтина

Препарат хемиске фабрике И. Е. Штрошаина у Берлину, Састављен од свежих јаја, шећера и дестилираног Рибљег Зејтина под именом

„ОСИН“

(Oleum Jecoris albuminat Saccharat)

замењује обичан Рибљи Зејтин ради свог пријатног укуса, деца као и одрасли људи, који не подносе тежак и гадљив укус рибљег зејтина, узимају врло радо овај „Осин“ који се никад не квари, јер увек остаје свеж, и може се узимати у свако доба године.

Особито се препоручује деци која имају слаб стомак. *Укус Рибљег Зејтина не осећа се.* „Осин“ — пекмез узима се чист како је у стаклу. Начин употребе налази се уз флашу. — Препоручен је од многих лекара светског гласа као и од нашег лекара д-р Штренга.

Цена 2 динара. *J. E. Stroschein*
Berlin S. O. 36.

Добија се само у апотеци код:

„Кнеза Михаила“
Николе А. Делина, у Београду
НА „ЗЕЛЕНОМ ВЕНЦУ“

коме је предато главно стовариште за целу Србију. Шаље се у унутрашњост доплатом или по пријему новца најмање 5 флаша.

Апотека масе пок. Стевана Фрицмана

бившег апотекара, која постоји у вароши НЕГОТИНИ продаје се из слободне руке.

Апотека постоји од 1868 године и снабдевена је свима лековима и осталим апотекарским потребама.

Вредност лекова и ствари износи по инвентару састављеном од комисије начелства крајинског округа одређена 12.595·85 динара.

За продајну цену и остале услове обратити се стараоцу масе Илији Мојсиловићу адвокату у Неготину. 7—10

Нашем милом и нигда непрежаљеном сину брату и шураку

† Николаки Д. Маоа

трговацу из Солуна

Даваћемо четрдесето-дневни помен у суботу 5. Новембра ове год. у 10 сати пре подне у цркви на Новом Гробљу.

Молимо сроднике, пријатеље, познанике и његове другове да овом тужном помену присутни буду.

3. новембра 1905. год. у Београду

ОЖАЛОШЋЕНИ: Мати: *Ленка*, отац: *Димитрије Маоа*, сестра: *Аспасија С. Науновић*, тетке: *Марија, Барбери и Хуота Ларга*, зет: *Сима К. Науновић*, овд. трг., и остала родбина.

Одговорни уредник **Јован Адамовић**

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕДНАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 8 дин,
Месечно . . . . 4 дин.

власник за клуб „Напредак“
ЈОВАН СЈЕНИЦКИ

Излази сваки дан
ујутра
СЕ[illegible]ЕДЕОНИКА

главни уредник
ЈОВАН АДАМОВИЋ

УРЕДНИШТВО
кнез Михаилова ул. Бр. 15
Телефон 857

БРОЈ 202
БЕОГРАД, НЕ[illegible] НОВЕМБРА 1905. ГОД
ГОДИНА II.

Одјеков тон

Најмање полузванични орган сме чинити употребу од ружних и недостојних израза. Ма о чему он писао, он мора пазити на свој тон. Нарочито, пак, дужан је о тону водити рачуна, када пише о важним стварима.

Како се полузванични лист самосталске владе „Одјек“ мало придржава горњих правила! Ми смо летос у „Правди“ били отпочели ређање непристојних речи, којима се тај лист служи, у нади, да ће се зар на тај начин у томе мало уразумити. Када то није помогло, ми смо одустали од даљега цитирања „Одјековога“ речника, које нам је сметало и по великом простору њиме у нашем листу заузетом.

„Одјек“, наравно, од летос само је могао отићи још даље у својој особини да грди оне који не мисле као он. И, што је најгоре, он је ту особину одвео до пароксизма баш у чланцима који, због важности теме, треба да су нарочито објективно написани. А у овај мах нема, без сумње, крупнијега питања у Србији од питања о 29. мају. Најбољи је доказ то што се о томе пише и говори више него ма о чему.

Да би смо показали „Одјеков“ тон, ми ћемо овде навести неколико места из чланака: ›Наказне идеје ›Правдине“, у којима он одговара ›Правди“ поводом оне реченице коју је г. Продановић навео из једне књиге г. Радовића „Правда“ је објаснила „Одјеку“ да та реченица не значи оно што јој придаје г. Продановић и да се у њој никако не може наћи правдање 29. маја. Напротив, у њој је осуда тога догађаја, пошто се сигурно под *народним судом* не може разумети убиство које су над владаоцем извршили његови ађутанти у времену када је он, ослањајући се на њихову заклетву, лежао у своме кревету. И сада, у место да пристојним, објективним тоном дискутује са нама, ›Одјек‹ је засукао рукаве, па узео грдити гг. Маринковића и Перића. Јер зар ово није, на пример, грдња:

„И ако *мангуплуци* Павла Маринковића, за којима прискакује и г. Перић . . . “;

„ . . . *безначајне* и *опскурне особе* које *вриште* за прошлошћу и *шиште* на садашњост...“;

„›Правда‹ је налетела *слепачки*...“;

„и у таква *сулуда* врдања“;

„јер се ваљда неће више усудити да се руга истини и да се по пут Павла и Живојина *кези* на све што не иде у главу овој двојици *пропалих* политичара“;

›а не Обреновићски *лакеј* као Паја и Жика‹,

„он не би изводио у „Правди“ онако *блесасте* закључке..“;

„Какве *наказности* може да изнесе једна *пакосна незналица*...“

Да ли, питамо ми сваког озбиљног политичара, треба ући у полемику са људима који се ов[illegible] тоном служе? Ми мислимо да не треба, јер горњи изрази показују да ›Одјеку‹ није стало до тога да се до *истине* дође, већ му је задатак да своје политичке противнике грди. А када је тако, да ли би смо ми икада успели да те људе убедимо? Огорчени партизани, они су неприступачни разлогу. Они схватају једино грдњу, али ми на тај терен нећемо.

Колико се ›Одјек‹, у својој жучности, заборавља види се и из тога што он, у почетку чланка, вели: „.... ми ћемо за *сад* оставити и њега (г. Маринковића) и Перића на миру,“ а затим одмах о њима говори у горњим изразима! Осим, ако ›Одјек‹, по својим анархистичним појмовима и природи, не мисли под: *оставити на миру*, оставити у животу. Ово је могућно, после оне претње вешањем о теразијско кестење, коју „Одјек“, својим теоријама *à la Ravachol*, потпуно акцептира. И како „Одјек“ вели да ће *за сада* г. г. Маринковића и Перића оставити на миру, т. ј. *у животу*, то ће добро бити да та два господина припазе на г. Јакова Продановића, да их не убије.

И на крају да додамо још ово: ›Одјек“ вели, да је то *правно правило* да народ може владаоца убити (и бацити кроз прозор)!!! Може ли се разговарати са људима који тако што тврде? Па када је то правно правило, онда, г. Продановићу, издејствујте да се о томе донесе *закон*. Бар, сада вам је то лако, те да, у будуће, не буде више дискусије о томе да ли *заклети ађутанти могу убити Краља на спавању*.

ИЗ ИСТОЧНОГ КРАЈА

Прилике у Источном крају Србије. Књажевац мртво место са трговинског гледишта. Политичко убиство либералног првака у срезу тимочком Ђола Јеленковића дугогодишњег посланика. Књажевачка поплава. Зајечар као центар окр Тимочког. Чудновате политичке прилике у окр. Тимочком.

Покрет ›Правде‹ са напредњацима у Србији сви мисаони људи сматрају као предзнак бољих времена у Србији. И ја, један од пријатеља ›Правде“, реших се, да се са свога пута по источној Србији јавим, надајући се, да ће занимати и читаоце и надлежне због своје немарности којима је поверено ово парче земље. Као добар познавалац источ. краја Србије изнећу непристрасно све што сам чуо и видео, те ће можда надлежнима послужити као поука за сузбијање зла, које почиње да се и у овом негда мирном крају Србије шири.

Ниш, друга престоница Краља Србије, на раскрсници Цариграда, Софије и Солуна, данас је запарложено и мртво место, а да је Ниш изгубљен као доказ послужиће то, што се махом трговци Јевреји расељавају из Ниша. Из Ниша кренуо сам се у времену оних већих киша и затекао сам Дервен-Сврљиг сав потопљен, да сам једва могао даље кренути. Сврљиг сада среско место, са јаком конкуренцијом месном трговаца — дућанџија, са добро уређеним среским расадником. По причању трговаца у срезу је зло стање, настале велике крађе стоке; власт немоћна да ово зло сузбије.

Из Дервена приспео сам рано у Књажевац, у негда поносно гнездо радикално, раније фузионашко сада самостално. Стигао сам у место које је под ранијим режимима услед радикализма увек патило. Страдања и патње књажевчана датирају се од рата турског 76. год. до данас. Највише је страдала варош и околина због данашње династије, којој Књажевчани беху познати приврженици, па је ово место дочекало да и под својим људима пати и страда. Нико за Књажевац не хаје. Остало је све по старом. Затекао сам варош потопљену, која изгледа да је услед поплаве добила и други облик, Трговина им је локална занемарена и стала, узрок скупи транспорти за извоз. Али и варошани осећају се увређени, и ако им и данашња Влада не помогне и не задовољи њихове праведне захтеве, уверен сам, да ће на идућим изборима победити ма који кандидат треће партије. Одсевши у једном од бољих хотела књажевачких, имао сам прилике да упознам на далеко чувене књажевачке добротворе и прваке: газда Миту, Стеву „бакрачара“, чувеног због разних поштених лиферација и газда Илију званог ›Жлнска — поплава‹. Како сам имао при руци и момент апарат то сам их и фотографисао, те ћу вам уједно послати и њихове слике са описом који сам овамо добавио, да познате из ближе ове народне људе и да их свету прикажете, којима почиње слава да се гаси и да више за њих нико не хаје

Кренувши се из Књажевца стигао сам рано у Мали-Извор, где сам се нарочито интересовао за најновије политичко убијство Ђола — *Ђорђа Јеленковића*, чувеног првака либералног, и бив. дугогод. посланика — кога су 14. о. м. пред вече, кад се у својим колима враћао са вашара из Краљевог Села, убили удружени радикали пред кућом из пушке а из заседе из политичких разлога. Прича се ово и оно да је узрок убијству, али вас уверавам, да је све остало лаж. Истина је у томе: што је Ђоле био најозбиљнији кандидат за општинског председника сада у децембру, и да је удруженим радикалима било стало до тога да га убију што су и постигли. О! како је у данашњем светом стању људски живот јевтин. Власт по обичају енергично и живо трага, и да имамо истинске власти, убице би требале одавна да су у рукама власти. То је цела истина. Само се то овамо чудновато мало тумачи, да се убија један угледан човек и првак у једном срезу, који је био за данашњу династију од радикала, којима је на језику једно а у души осећају друго, и раде на штету данашњега стања, чији су приврженици. Околина у овоме срезу губи у Ђолу много. Жале га и противници јер је био и племенит човек и нашао се увек сиромаху у нужди.

Тимок је даље поплавио и целу Вратарницу. Приспевши у Зајечар после дужег времена затекао сам знатну промену. Зајечар је данас веома велика трговачка тачка. Зајечар се подигао много усталаштвом и умешношћу самих грађана на штету Књажевчана, који нису умели да искористе ни један моменат под прошлом династијом. Зајечарци су подигли све, што једном месту треба, и непрестано подижу разна надлештва и то све трошком окружног приреза. Књажевчани су остали да и даље ваде кестење за Баја Николу и Аџу, који их оставише на цедилу.

Буду ли се грађани књажевачки дали и даље заводити дочекаће одиста оно што веле зајечарци: да је Књажевац калдрмисано село, који и данас није утекао од једног бољег села мачванског, а то све с тога, што књажевчани немају трговачку интелигенцију и што се лако дају заводити лажним обећањима. Да су били паметни и под Краљем Миланом искористили бар један згодан моменат његовог расположења, данас би био Књажевац оно што је Зајечар, са пуном гимназијом, начелством, дивизијом, великом војском, којом стручном школом, како се пок. Краљ често у друштву ужем изражавао говорећи: морам се измирити и помоћи моје јуначне књажевчане, који су страдали за целу земљу туђом кривицом заведени. И књажевчани не треба да криве никог, јер су сами криви на челу са својим првацима и слепим а штетним радикализмом. Из разговора са њима уверио сам се, да се кају и да ће све ово згодном приликом поправити, јер није још доцкан Уверили су се и најзатуцанији радикали, да је радикализам штетан био и остаће како на спољну тако и унутрашњу политику Србије. Сузбијањем штетног радикализма сијнули би бољи дани српској будућности и у Србији и ван ове. Одрже ли грађани књажевачки реч, да сузбију неколико првака и да се потпуно еманципују њих у погледу и нове општинске управе и штедионице постигли су уједно и успех.*)

Захваљујући вам на овоме писању вам са даљег свог пута.

26. октобра 1905 год. Путник.
Зајечар.

Организација Напредне Странке у округу подринском

Збор у Крупњу.

26. пр. м. састао се збор рађевских напредњака. Отворио га је г. Акса Јовић поздравним говором, и позвао збор да изабере часништво. Једногласно је изабрат за председника уважени Драгић Муцић из Комирића, а за потпредседнике Младен Вићентић из Костајника и Илија Јовановић из Красаве. За секретара Милан Љ. Поповић учитељ из Беле Цркве и Милош Ђукановић из Борине. За овераче записника Мића Пановић из Крупња и Ст. Васиљевић из Красаве.

---

*) Последице светог стања су и ове. Сељаци из села Ошљана и Корита у срезу заглавском, селе се нагло у Бугарску, јер налазе боље услове за живот, држава им одузела шуму и попашу стоке и то наводе за узрок. до сада се одселило на 20. фамилија

Први је затим узео реч г. Аксо Јовић и у дугом и лепом говору објаснио потребу организације, замолио је напредњаке: да чланове других странака не сматрају и не називају непријатељима, јер смо ми сви само *такмаци* на општем добру Отаџбине.

У нашу странку не треба вући ни силом ни претњом, него добром вољом, јер ће народ увидети колико је бесплодан рад других странака.

Г. Јовић је био бурно поздрављен.

Одмах се затим образовао срески одбор, пошто је по општинама организација раније извршена.

За председника среског одбора изабрат је акламацијом Драгић Муцић. За п.председнике Младен Вићентић и Ил. Јовановић. Чланови: Трифун Тодоровић из Комирића, Саво Андрић и Пр. Јанковић из Коњуше, Јаков Томић и Вл. Симеуновић из Белотића, Мих Петровић из Цветуље, Милорад Кесеровић из Завлаке, Марјан Мићановић из Брезовице, Савко Митровић и Добр. Михаиловић из Равнаје, Ранисав Стевић из Мојковића, Мил. Љ Поповић из Б. Цркве. Ив. Васиљевић из Красаве, Сретен Деспић из Ликодре, Симо Антић из Толисавца, Симо Васић из Врбића, Цветан Гајић из Шљивове, Мил. Пантелић из Става, Мил. Ристић из Басталља, Милош Васиљевић из Томња, Влајко Манојловић из Кржаве, Мелентије Радичевић из Костајника, Крста Вучетић из Липиновића, Јов. Деспић из Церове, Мил. Андрић из Брштице, Јевр. Петровић из Борине, Риста Ђукановић из М. Зворника, Бојо Грујичић из Планине, Ђорђе Росић мех из Крупња.

Затим се збор закључио.

На збору је било преко 200 људи већином млађих.

Б.

Спољна политика

Пред флотном демонстрацијом.

Међународна флотна демонстрација, чији је циљ, да се на Турску учини притисак да изведе финансијске реформе у Маћедонији непосредно, предстоји. Најближа будућност мора донети султанову одлуку у питању финансијске контроле, и очекује се одговор његов на ноту сила. Порта више није у стању да ову ствар и даље одуговлачи, јер је извештена о томе, да ће ратни бродови, свију сила потписница Берлинског уговора, бити за нек лико дана у турским водама, у сл чају да се она буде још дуже од пирала захтевима сила, и да овде не ради само о простој обја сила, него да је овом демонстрац јом предвиђено блокирање турскі пристаништа.

Немачка влада неће послати і једну лађу, јер за сада нема у Средземном Мору својих бродова, а зб велике даљине њених пристаниш бродови њени не би могли доћи і време, али се, међутим, наглашу понова да влада потпомаже силе том питању и да се њен посланп у Цариграду неуморно труди и р ди на томе да Порту приволе примање финансијске контроле, и у том правцу ради и у последњ време. И тако ће поред споразу них сила учествовати Енглеск Француска и Италија.

До сад нема никаквих вести по к јима би се дало закључити да з Султан вољан да се одлучи. Али се в меродавним местима у Лондону и П ризу држи да ће Порта пред једнодуг ним држањем свију кабинета ипа морати пресећи свој отпор и испунити захтеве сила, пре него шт бродови, које су силе одредиле а демонстрацију, оставе своја прис ништа.

Дневне новости

Народна Скупштина. На јучерашњој седници читао је известилац одбора поп *Светозар Богдановић* извештај одбора за молбе и жалбе, поднесене Народној Скупштини.

Известилац *В. Кушаковић*, чита предлог закона о текућим водама и њиховој употреби, заједно са мишљењем државног савета.

После овога *министар Народне Привреде* одговара на интерпелацију Лапчевића и Маринковића, социјалистичких посланика, због несреће у руднику *Кленовнику* близу Пожаревца. У одговору је изнео све шта је по овом питању још из раније рађено, и како је мишљења и сам министар да образује анкету за извиђање општег стања код свију наших рудника.

Интерпелант *Лапчевић* говори веома дуго и на широко о приликама у руднику Кленовнику и осталим рудницима, затим прелази на дуг говор о стању рударских радника (и овај ће говор г. интерпелант сигурно отштампати под насловом „Бедни рударски радник“, као што је и говор о железницама отштампао). Задовољан је са одговором.

После овога је настао дужи одмор, јер се са седамдесет посланика, који су били на окупу, не може радити.

Високо одликовање. После опроштајне аудијенције, коју је г. Новаковић имао код руског цара, добио је од цара Николе на поклон кутију украшену бриљантима и царевом сликом. Ово одликовање, које је од српских посланика на руском двору задесило само г. Новаковића, произвело је леп утисак у руском престоничком друштву.

Србија и Енглеска. „Рајтеров Биро“ доноси ово саопштење из Лондона:

»Лондонски Глоб« (*Globe*) доноси чланак у коме изражава своје убеђе да ће сви поданици Краља арда VII, ма какве биле њихове тичке идеје с највећим одушевем одобравати Краљев поступак тако енергично одбио обнов па пломатских односа са Ср пре, него се Краљеубице лоне.

Њихов грозни злочин увредио је моралне осећаје енглеског народа у толикој мери, да се сличнога примера не може наћи за дуг низ година. И ако Срби мисле да могу рачунати на промену мишљења у Енглеској усљед заборава, благодарећи времену, они само показују да рђаво познају енглески карактер.

Кажњен. Краљ је казнио Престолонаследника Ђорђа са 8 дана гарнизонског затвора због увреде коју је нанео своме гувернеру Левасеру. Престолонаследник ће издржавати затвор у граду

Одлагање Скупштине. На надлежном месту уверавају, да ће се седнице Народне Скупштине одложити од Божића до после нове године. До Божића ће се пред Скупштину изнети на решавање буџет и евентуално зајам. Док се зајам не изнесе, стављено је у дужност извесним непоколебљивим присталицама владиним, да до тога времена припреме оне, који су за сада незадовољни са намераваним зајмом, да га приме, кад се буде о њему решавало у Скупштини. Ови су се већ дали на посао али мрка капа зла прилика.

Новинарска конференција. У јучерањем броју саопштили смо резолуцију, која је донесена на састанку београдских новинара 3. ов. м. Данас ћемо у неколико потеза да саопштимо рад те конференције.

Конференција је сазвата, да на њој београдски новинари реше, какав ће положај заузети према данашњем: *Конгресу југословенских књижевника и публициста*, на који приређивачи тог конгреса нису позвали ни једног београдског професионалног новинара.

У име сазивача, ову конференцију, на коју је дошло преко 50 новинара и сарадника, отворио је г. *Ј. Мандил*, изнев циљ због кога је сазвана. После овога је за председника конференције изабран г. *Б. Савић*, који је истом руководио. У дебати која је отворена узели су учешћа: г. г. *М. Живковић*, *Ј. Мандил*, *Д. Јанковић*, *В. Рибникар*, *Пера Тодоровић*, *Љ. Нешић*, *Ј. Адамовић*, *С. Јаношевић*, *Ив. Иванић* и *Б Савић*.

Конференција је решила, да г. г. *Ј. Адамовић*, *П. Тодоровић*, *Б. Савић*, *Љ Бојовић* и *В. Рибникар* саставе резолуцију.

Пошто је резолуција састављена, прочитана и потписана, решено је на предлог г. Боже Савића, да ову резолуцију прочита на конгресу у име београдских новинара, главни уредник »Правде« г. Јова Адамовић. После овога узето је на предлог г. Рибникара у претрес питање о организацији српског новинарства и решено је да именована господа, која су саставила резолуцију, узму на себе да проуче прилике под којима би се новинарско удружење понова оживило, и да после тога сазову конференцију, на којој ће се то питање расправити.

Породична радост. Г-ђица Росанда, кћи нашег сарадника г. Андре Гавриловића, професора нишке гимназије, венчава се данас у нишкој саборној цркви са г. Божидаром Миловановићем, професором нишке гимназије.

Наше срдачно честитање и родитељима и младенцима.

Бугари и Грци. Бугари и Грци у Маћедонији су се окомили једни на друге. Тако су Бугари, пре кратког времена, убили у сред бела дана у чаршији грчког угледног трговца Капојаниса.

Одмах после тога пали су и у Крушеву грчки свештеник и учитељ од бугарске освете.

Телефон Београд-Земун-Пешта. У понедељак, 7. о. м., отпочеће редован телефонски саобраћај Београд-Земун-Будимпешта. Од колике је важности ова веза за београдске трговце, то није нужно ни напомињати.

Добровољци пред Скупштином. Српски добровољци поднели су јуче Народној Скупштини молбу, да им одреди извесну помоћ новчану, да могу, на поклоњеном им плацу од стране општине, подићи *дом за инвалиде добровољце*.

Скупштина би требала да им помогне, да бар под старост могу се склонити од беде и невоље.

Грађанска конференција. Данас у 4 сата по подне држаће се повећа *грађанска конференција*, на којој ће се решавати: о потреби да се београдска општина одвоји од полиције; о здравственим приликама у Београду; о финансијском стању

ФЕЉТОН

ЈЕДНА „ОЗБИЉНА“ КРИТИКА
или
ЖИВ МИ ТОДОР, ДА СЕ ЧИНИ ГОВОР.

Мих. Сретеновић, београдски учитељ, написао је пре кратког времена једну позоришну слику у 2 чина под именом „Ђакон Авакум«, у којој је изнео својим „Малим Читаоцима« — ђацима народних школа — јуначко држање овог узор Србина и челик карактера. У поговору овог делцета писац изрично вели својим „малим читаоцима« ово:

»Ђакон Авакум је историјска личност. Он је одиста био, живео и умро онако јуначком смрћу, како је изнесено у овој књижици, из које ћете видети какви су били наши прадедови, који нису ништа, па ни живот, жалили, но су мирно умирали, само да би сачували своје српско име и своју лепу веру Христову“.

„Децо, ви ћете, учећи нову Историју Српскога Народа, видети какве су све муке подносили и шта су трпели наши прадедови од бесних Турака; у овој је књижици само једна од тих страшних слика“.

„Ученици и ученице београдских народних школа гледали су »Ђакона Авакума“ у Срп. Нар. Позоришту у Београду, а она српска деца, где нема позоришта, нека се задовоље читањем ове књижице, коју, из љубави према ђачкој омладини, издаје ђачка књижарница Боже О. Дачића у Београду.«

Мислимо да се јасније и разговетније није могао истаћи смер пишчев и тенденција ове књижице. Па ипак се нашао један човек — човек, а не дете — који чак ни ово није могао да схвати и разуме. У „*Српском Народу*«, књижевном листу, кога уређује одбор састављен из господе: Љубе Јовановића, Јаше Продановића, Др. Станоја Станојевића итд., изашла је једна критика на ово делце, коју је написао неки *Вл.* а која је јединствена у својој врсти. И ако је аутор „Ђакона Авакума« — као што се из горе цитираних пасуса види — јасно и разговетно рекао коме је делце наменуо и у којој сврси, ипак тај господин критичар најозбиљније критикује књижевну вредност тог делцета па онда вели:

»Али и ако ово дело губи као књижевни посао и оригиналан рад (?!), ипак може врло корисно да послужи као корисна лектира за онај круг читалаца који води мање рачуна о књижевној страни а коме је тако потребно давати здраве духовне хране. .«

„У томе погледу Ђакон Авакум може да послужи као врло згодна народна књига“.

„Него ова књижица може да послужи и за још једну потребу. Позната је ствар како ми у нашим школама и покрај свих напора рђаво стојимо с наставом у националном духу. Оваке би књижице могле да помогну да тај дух ојача, што би се у основ. школи и нижим разредима гимназије дзвало да сами представљају и приказују комаде из наше историје. Ђакон Авакум има једну особито добру страну, што код њега нема заплета ни радње, те би с тога био разумљив и схватљив за децу.“

Човек изрично вели: »ово је делце намењено деци из основне школе, да из њега виде како су трпели и страдали наши прадедови.« Он то чак вели директно деци, јер с њима само и ради, и сад долази г. критичар и »проналази“ као Мара сикиру за врата, да та књижица може да „послужи и за још једну потребу“ — да јача национални дух код ђака основне школе.

Па, болан брајко, ништа се друго није ни хтело нити је што друго речено.

НАУКА И ПРОНАЛАСЦИ

Нестајање ласта у Европи.

Орнатолошка друштва већ су, преко својих нарочитих станица утврдила да је сваке године све мање ласта у Европи. То смањивање иде тако брзо, да сада нема ни половине онога броја ласта колико их је било само пре педесет година. Настало је питање да ли је ове добре и наивне тичице почело уопште на земноме шару нестајати или је она почела изобичајавати само своје летње гостовање у Европи. На радост свију пријатеља природе ласте се не смањују бројно уопште. У Африци, а нарочито на обалама Средоземнога Мора њих је све више, тако да већ праве своја гнезда и по шаторима покретних војничких логора. Значи, дакле, да ласте поступно престају походити Европу. А зашто? На ово је теже одговорити, и за сада се застаје на тумачењу да су ластавице већ постале свесне опасности којој се излажу при прелетању преко Средоземнога Мора. А биће да су појмиле и опасност преласка кроз Италију, где их немилосрдно гоне, тамане и убијају, јер их Италијани радо једу.

наше општине и његовим реформама и о будућим општинским часницима.

Затворена улица. Оно што се не би могло десити у Малој Азији, десило се у Београду, пред носом председника општине и управника Београда.

Од како је Београда, улица која се зове „Господар Јевремова“, полази од „Позоришне улице“ и поред старог лицеја и барјак-џамије излази на Калемегдан. То је било тако све до пре неки дан. Сада се нађе један чова и загради улицу баш на самом излазу њеном у „Дубровачку улицу, правдајући тај свој поступак тиме, што му тај плац припада место плаца *који ће му се регулацијом* тек *одсећи*.

Нигде на свету нема тога, да се једна улица може затворити, пре но што се отвори друга која долази место ње, али како се код нас ради све оно, што се у другом свету *не ради*, то се и ово догодило.

Председник општине и управник града могли би нам дати обавештења по овој ствари.

Новинарске вести. Уредник „Народног Листа“, г. Шибалић, који је осуђен на 10 месеци затвора, поднео је молбу, да због породичних прилика ову казну издржава у Београду.

Венчање. У манастиру Св. Петке, код Параћина, венчаће се г. Стеван Д. Спасић, срески писар, са г-ђицом Наталијом, ћерком почив. Љубе Лукића, бив. трговца из Параћина. Честитамо.

Верени. Г. Божидар Ристић, писар Управе Града Београда, верио се са г-ђицом Јелицом, ћерком Јосифа Седелиновића, гостионичара из Мајдан-Пека. Честитамо.

Бабићева молба. Српски комичар *Ђорђе Бабић* обратио се Народној Скупштини, да му се због болести и оронулости изда државна помоћ, да уреди своје породичне прилике. Одбор је једногласно одредио да се Бабићу изда једном за свагда 600 дин. на име помоћи. Скупштина има да прими предлог одборов и одреди партију из које да се да помоћ.

Притворен. Аустријске власти захтевале су да се Богдан Давидовац из Аустроугарске притвори због крађе. Наше су власти учиниле по жељи аустријских власти.

Ондричеков концерат. Познати виртоуз на виолини Ондричек даваће ових дана још један концерат. Овога пута са мањом улазницом, а чист приход намењен је једној добротворној цељи.

Важне вести

Смели људи!

Днев. Лист вели: „Ако се мисли да неодговорна војна лица, нарочито она која су узела видна учешћа у уништењу Александра, не смеју да се мешају у политику, ... цео свет је за то да се најенергичније треба стати на пут томе мешању,..“

Днев. Лист нема прво куражи да каже отворено: мешају ли се или не официри завереници у политичке ствари, већ вели само: „*Ако се мисли* да се они мешају у политику“! Он треба да нам каже, шта *он* о томе мисли. Колико, даље, зазиру од чизме, види се и по томе, да сарадници тога листа не смеју да употребе ни реч: „официри завереници“, већ вели: „војна лица.“ Ово сигурно зато да би, ако би каква чизма са сабљом мало их узела на испит за овакво писање, могли казати: Па ми нигде нисмо рекли завереници, него војна лица, а војна лица су и интенданти, благајници, итд... Њих је тако страх само од звекета оних ланчића на сабљи, — о звекету ове и да не говоримо — да не смеју да кажу: војна лица која су „убила“ краља Александра, већ веле: која су »уништила« Александра!

Процедили кроз зубе, како има „двоје троје виших официра“ који се мешају у политику, па у место да нам кажу који су то официри, они нам ређају имена оних који те официре инспиришу, говоре нам о Владану, Вукашину, Генчићу, Балугџићу. А зашто то? Зашто не изиђу отворено па не кажу: нећемо [illegible]тицај Машина, Дамњана, Солара, [illegible]нацковића? Зато што, рекао Сима Катић, „немају пе[illegible] јер док они побројани цивили [illegible]мају иза себе ни једног патролџију, дотле Машин, Солар, Дамњан, располажу четама и бајонетима. А 29. мај 1903. год. се видело шта су у стању да ураде ти људи. Све то добро знају они хероји око »Днев. Листа«, па зато око горњих имена обилазе, немајући, при „свој својој готовости да за демократска начела све ставе на коцку,« ни толико смелости да ма и у рукавицама, помену официре, који знају да сваки час тресу своје чизме над многохваљеној „демократијом“ наших самосталаца.

Народна Химна

„Боже правде, ти што спасе
Од пропасти до сад нас“
Помоз' да се »звезде« згасе,
Па нека нам светли — гас!

„Моћном руком води, брани,
Будућности српске брод“
Све убице потамани,
Моли ти се српски род!

Б.

Бурмутица господину Јакову.

II.

Ein Prishen gefällig?

Обећали смо јуче господину Јакову, да ћемо покушати да га помоћу немачких пословица уразумимо, а то обећање ваља нам испунити, јер: „*Versprechen nnd Halten steht fein bei Jungen und Alten*“ 1). Пре свега, нека нам г. Јаков допусти да утврдимо факат, да је полемику са „Правдом« изгубио већ онда кад је почео пањкати пок. Краља Александра, јер: „*Ein Dieb ist ein schändtich Ding, aber ein Verleumder ist noch viel schändlicher*“.2) Његово тврђење: да је пок. Краљ био хајдук на престолу, нема пред судом немачке пословице која вели »*Verleumden kann jeder, aber beweisen nicht*“.3) никакве вредности, пошто се оно ничим не потврђује. Истина, госпо'н Јаша као доказ своме тврђењу наводи то, што је пок. Краљ укидао уставе, али немачка пословица, која вели: »*Jeder hat so viel Recht als er Macht hat*“,4) признаје Владару право на укидање устава чим за то има и моћи. А да је збиља на то Александар имао права, сведоче пословице: „*Macht geht vor Recht*“ 5) и „*Ein Handvolt Macht ist besser als ein Sack voll Recht*“ 6).

Истина је, да госпо'н Јаша може сад рећи да он има и других доказа осим оне немачке пословице, али он је почео с њоме, а „*Wer den Aal nimmt beim Schwanz hat ihn weder halb noch ganz.*“7) Исто тако може он сад причати и то: како осим грдњи има и других разлога, али кад је грдњом почео нека онда трпи, јер и ако „*Schimpfen thut nicht weh*“8) ипак „*Wer schimpf hat Läus' und Flöh.*“ Госпо'н Јаков мора то трпети, тим пре што је као љубитељ немачких пословица морао знати да „*Des Aasgeiers Schimpfreden bringen das Pferd nicht um.*“9)

Тако је.

Ко убија, убица је,
И свој образ каља.
Убица је, па ма да је
Убио и — Краља.

Б.

Из народа

Ниш, 4 Новембра 1905.

За Краља Милана

У Нишу пре 15 дана, једне суботе, седело је у некој сељачкој механи код Св. Николе више сељака.

У разговору, неки је сељак псовао Краља Милана, на што му је један нишки касапин приметио, да не треба да псује Краља Милана, који их је ослободио.

Пошто је сељак и на ту примедбу одговорио опет псовком, касапин се диже и оде.

У вече истог дана, кад су сељаци пошли кућама, изашао је пред њих касапин и питао за Тошу, јер тако се звао онај сељак, који је у кафани псовао краља Милана. Тоша се издвоји а касапин га одмери мотком, од чега овај паде у блато. Али како су Тошу двојица бранили, то прискоче две жене из гомиле, и обојицу моткама оборе на земљу И онда сви троје и касапин и жене наставе их бити, а остали се сељаци разбегну, оставивши ону тројицу у блату и под кишом од батина.

После неколико сахати бијења Тоша дође у Ниш и нашавши касапина рече му: за Бога ти ме уби. На што му овај одговори да то бије краљ Милан одозго и да зато пљуште ударци од мотке као киша.

И ако је Тоша бијен на мртво име и глава му сва разлупана, ипак се никоме не тужи.

Нишлија.

Акта одговор чекајућа

Милован Каљогажа још није доказао што је [illegible]као о Светомиру' нити иде куће.

* *
*

„Одјек“ још није одговорио по ком Уставу и Закону генерал Атанацковић потписује указе.

Интересантности

Земља без штеточина.

Ирска је по многим особинама својим заиста интересантна земља. Не само по етнографским условима и по социјалном поретку ствари, већ се и по својој фауни Ирска одликује од других земаља европских. У њој никада нема онога опакога непријатеља поља и садова — пољских мишева и кртица. Али је још чудније савршено одсуство змија свих врста и водоземаца. Тако је у Ирској од незапамћенога доба, а народно предање то приписује Св. Патрику, уништиоцу свих штеточина на томе острву.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Бранино позориште код „Коларца“

Недеља, 6. Нов. 1905 г. — Сјајан програм од 20 тачака. Најомиљеније комедије: „Напаст“ (од: Фресениуса); „Бесан муж“ (од Бране) и „Дућанџијина ћерка“ (од М. С.). Вечерашњи програм има најодабраније соло сцене и дуете. Посета ће бити огромна, као ретко кад. Треба раније заузети места.

Понедељак, 7. Нов. 1905. г. — Нема представе, због Биничковог концерта. У уторак нов — интересантан програм.—

РЕПЕРТОАР

Срп. Краљ. Народ. Позоришта

Недеља 6. новембра: Дневна Представа »Пучанин као властелин“, комедија у пет чинова, од Молијера. Музика од Ж. Б. Милоа. Превео с франц. Симо Матавуљ, Вечерња представа: „Потера«, комад из народног живота у пет чинова (осам слика) с певањем, написали Јанко Веселиновић и Илија Станојевић. Музика од Јенка.

»Гранд Орфеум Булевар«

У недељу, 5. новембра почињу представе варијете концерат трупе која је први пут у Београду. И то:

Ла Бел Мис Морлеј
Трио Теодореско
Франц Барлета
Г. Г-ђа Ле Аспиотис

УПРАВА.

ТЕЛЕГРАМИ.

Петроград. Јуче су раднички делегати Клуове фабрике изјавили дирекцији, да ће после штрајка они сами узети управу фабрике и поделити је међу собом. Власници фабрике решили су да позову остале власнике фабрика да се удруже ради отпора штрајковима.

Петроград. По депеши из Владивостока изгорела је половина вароши, и то најбоља; многи грађани су опљачкани, било је насиља према женскињу; много је мртвих и рањених. Позориште је изгорело а главне државне зграде су спасене.

Петроград. Сутра ће се публиковати указ, којим се на половину смањују анунтети што сељаци плаћају држави за земљу, која им је дата приликом ослобођења. У 1907 год. ће се ти анунтети сасвим укинути, јер ће се дати прилике сељацима да помоћу земљорадничке банке купе земљишта.

Јутрос је био руско-пољски збор, у говорима се износило велико пријатељство између напредних елемената једног и другог народа. Збор је осудио опсадно стање у Пољској.

Петроград. Манифест о сељацима публикован је, у исто време је аграрна банка овлашћена да сељацима, којима је већ узајмила један део вредности њихових земаља, да зајам до потпуне вредности за куповину нових земаља, ако купци имају само мала земљишта, која су добили приликом ослобођења 1862. год.

Беч. У замку Хоенбургу умро је јутрос велики кнез Адолф Луксембуршки.

Брисел. Гроф од Фландрије умро је јутрос.

Лондон. „Дејли Телеграф“ јавља из Токија, да владин лист »Кокумин« тврди, да је цар кинески овластио државног секретара Јуаншикаја, да пренесе на Јапан концесије, које је до сад имала Русија у Кини.

КИЛ Синоћ је код Булка потонула једна торпедњача. Сударила се са крстарицом „Ундине“. Нестало је једног официра и 32 мрнара. Има много рањених.

---

1) Обећати и одржати личи лепо и старим и младим.

2) Лопов је одвратна ствар али пањкало је много одвратнија,

3) Пањкати може сваки али не и доказати.

4) Сваки има онолико права колико и моћи.

5) Сила иде пре права.

6) Шака силе боља је од пуне вреће права.

7) Ко јегуљу ухвати с репа, нема је ни пола ни целу.

8) Грдити не боли, а ко грди има и ваши и бува.

9) Грдња орла стрвинара не убија коња.

СЕОБА РАДЊЕ

Част ми је известити моје поштоване муштерије и остало грађанство како у Београду тако по унутрашњости, да сам моју дугогодишњу радњу преселио у *крала Милана ул. 42.* Благодарећи за поверење којим сам био одликован до сада. Молим, да ме истим и у новој радњи удостоје, а ја ћу се старати, да свака моја поштована муштерија како тачном и брзом услугом, тако и умереном ценом на потпуно задовољство буде услужена.

ЈОСИФ БЕРГЕР

повлашћени инсталатор електричног и ацетиленског осветлења, водовода, купатила итд. и власник лимарске механичарске радње, крала Милана ул. бр. 42. Телефон бр. 15.

Не могу примати пријатељске походе о мојој слави Св. Арханђелу.

Миливој Прајзовић

О слави својој 8 новембра ове год. не могу примати посете.

Сава П. Илић—Уровица
шеф монополске управе

О нашој слави Св. Аранђела није нам могуће примати уобичајене посете, услед смртног случаја и слабости у фамилији.

Браћа С. Антонијевићи.

Милева Ђ. Благојевић са синовима због жалости не може примати уобичајене посете о Св. Аранђелу Михаилу 8. овог месеца.

Сара Д. Карамарковићка

Због смртних случајева у породици нећe славити своју славу 8 ог. ов. месеца.

Кућа на продају

у средини вароши, врло повољни услови и са дугом Управе Фондова.

За цену и услове упитати г. Андру Јовановића Дечанска ул. бр. 20

Ново! Ново! Ново!

Част ми је најучтивије ставити П. П. до знања, да сам мој Завод за прање и глачање белог рубља снабдео са најусавршенијим машинама, које су у Бечу, Паризу и Берлину, највише на гласу, тако да ћу моћи се истима најбоље, најбрже и најјефтиније од свих овд. глачара радити као:

1 крагна обична или дупла	за прање и глачање		0·07½	дин.
1 „ „ „	само за	„	0·05	„
1 пар манжеција	за прање и	„	0·15	„
1 „ „	само за	„	0·10	„
1 кошуља	„ „	„	0·20	„
1 „	за прање и	„	0·40	„

и т. д. и т. д.

А да би створио могућности да и П. П. из удаљених крајева могу имати ту добру и јефтину израду, то шаљем на захтев момка по веш и исти враћам, а П. П. из унутрашњости, на суму од 7·— дин. враћам пошиљку о мом трошку.

Зато молим најучтивије П. П. да ми изволи поклонити само једном своје поверење, на шта сам уверен да ћу добром и јефтином израдом придобити сваког љубитеља и пријатеља чисте израде.

С одличним поштовањем
Јосиф Фаркић,
сопственик Завода
Краља Петра ул. 64 (пређе Дубровачка)

7—10

ЗА МОДНИ ЖЕНСКИ СВЕТ

Услед НАГОМИЛАНОГ АУФПУЦА (украса за женска одела) желим умањити лагер, зато од данас до 1 - ог јануара цене ће бити спуштене са 25% на доле изложене артикле

АПЛИКАЦИЈЕ ручни рад (клепловане) све квалитете.
АПЛИКАЦИЈЕ машински рад свилене и памучне.
ШТИКЕРАЈЕ беле, црне и у боји, свилене и памучне
БОРТНЕ најновије у свили клот све боје.
БОРТНЕ на тафту штиковане све боје „ново“.
ЧИПКЕ и ајнсеце свилене и памучне.
ШПИЦЕН штофове свилене и памучне.
СВИЛЕ за ајнцуг на порубчиће са златом, сребром и шине,
СВИЛЕ клот шотиш и шине за блузе и пуцовање.
КРЕПОВЕ, МУСУЛИНЕ и ГАЗИРЕ све боје.
ШТОФОВЕ замше за костиме „ново“.
ШТОФОВЕ балске.
ГУВЕРИРАНЕ крепове беле, црне и у боји,
РУЧНЕ РАДОВЕ на контре и чојице.
КРАГНЕ од чипке и апликације
ФУЛОВЕ свилене на штрингле

Обраћамо пажњу г. г. кројачицама да се овом приликом користе.

— МУСТРЕ НА ЗАХТЕВ БЕСПЛАТНО —

Помодна радња
Димитрија Николића
Кнез Михајлова ул. бр. 19

НАЈФИНИЈЕ БРАШНО

Ново отворена брашнарска радња у Сремској ул. бр. 12. (Зелени Венац) има на стоваришту све сорте најфинијег *новосадског* БРАШНА из чувеног вештачког *млина Лазе Дунђерског.*

Брашно је *одлежано и оштро,* нарочито за развијање теста: *за свечаре, колачаре, пекаре, бурекџије и домаће потребе; за пите и штрудле,* а продаје се од *5 кила па на више* са врло умереном ценом

За дојакошње г. г. потрошаче овога брашна на већу количину, налазиће се на стоваришту у свако доба све сорте као: 0 Мумел, 1 *g.* 0 *g* и 0 *g. g* оштро а са ценом без конкуренције.

Штампарија Андре Јовановића, Дечанска ул. бр. 20

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

РАДЊА ЋУРЧИСКА
Милисава Радосављевића

Пређе: Саве М. Џеваировића
БЕОГРАД — ВАСИНА УЛ. БР. 21
ТЕЛЕФОН БРОЈ 384.

Јавља својим поштованим муштеријама, како овде, тако и унутрашњости да је за наступајућу сезону добила **огроман велики избор ћурчиског еспапа, као: Астрагана, Самура, мурмера, барабанта, скунксова, нутрија, биЗума итд.**

Велики избор најмодернијих **кољеа-крагнова** за даме у свима сортама од **Скунксова, Астрагана Самура, фалабе, Бибера, Џанипа, Сеоскина итд.**

Велики избор постава за **бунде и капут** од **Мишева велики и мали, нутрија, бизуема, Синџаг, веверица руских, итд.**

Највећи избор шубара астраганских, полу астраганских, ердељских итд.

Највећи избор Ердеља, Американера, Кронера и Ремера.

Цена умерена, услуга брза и тачна. За унутрашњост шаљем уз доплату. Конкуренција искључена.

Исто тако моју Ћурчиску Радњу у Шапцу снабдевена и свима сортама. Препоручујем Шапчанима да ми и даље поклоне њихово поверење као и до сада.

Милисав Радосављевић, ћурчија.

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

ПЕКМЕЗ
од Рибљег Зејтина

Препарат хемиске фабрике И. Е. Штрошајна у Берлину, Састављен од свежих јаја, шећера и дестилираног Рибљег Зејтина под именом

„ОСИН“

(Oleum Jecoris albuminat Saccharat)

замењује обичан Рибљи Зејтин ради свог пријатног укуса, деца као и одрасли људи, који не подносе тежак и гадљив укус рибљег зејтина, узимају врло радо овај „Осин“ који се никад не квари, јер увек остаје свеж, и може се узимати у свако доба године.

Особито се препоручује деци која имају слаб стомак. *Укус Рибљег Зејтина не осећа се.* „Осин“ — пекмез узима се чист како је у стаклу. Начин употребе налази се уз флашу. — Препоручен је од многих лекара светског гласа као и од нашег лекара д-р Штренга.

Цена 2 динара.

J. E. Stroschein
Berlin S. O 36

Добија се само у апотеци код:

„Кнеза Михаила“
Николе А. Делина, у Београду
НА „ЗЕЛЕНОМ ВЕНЦУ“

коме је предато главно стовариште за целу Србију. Шаље се у унутрашњост доплатом или по пријему новца најмање 5 флаша.

Апотека масе пок. Стевана Фрицмана

бившег апотекара, која постоји у вароши НЕГОТИНИ продаје се из слободне руке.

Апотека постоји од 1868 године и снабдевена је свима лековима и осталим апотекарским потребама.

Вредност лекова и ствари износи по инвентару састављеном од комисије начелства крајинског округа одређена 12.595·85 динара.

За продајну цену и остале услове обратити се стараоцу масе Илији Мојсиловићу адвокату у Неготину. 7—10

Нашем милом и нигда непрежаљеном сину брату и шураку

† Николаки Д. Маоа

трговацу из Солуна

Даваћемо четрдесето-дневни помен у суботу 5. Новембра ове год. у 10 сати пре подне у цркви на Новом Гробљу.

Молимо сроднике, пријатеље, познанике и његове другове да овом тужном помену присутни буду.

3. новембра 1905. год. у Београду

ОЖАЛОШЋЕНИ: Мати: *Ленка,* отац: *Димитрије Маоа,* сестра: *Аспасија С. Науновић,* тетке: *Марија, Барбери и Хуота Ларга,* зет: *Сима К. Науновић,* овд. трг., и остала родбина.

Одговорни уредник **Јован Адамовић**

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕДЊАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

ВЛАСНИК ЗА КЛУБ „НАПРЕДАК"
ЈОВАН СЈЕНИЦКИ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН

ГЛАВНИ УРЕДНИК
ЈОВАН АДАМОВИЋ

УРЕДНИШТВО
КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛ. БР. 15.
телефон 857

БРОЈ 284. **Београд, четвртак 1 децембра 1905. год.** **ГОДИНА II.**

Дужност опозиције

Питање о томе да ли је зајам, који је садања влада закључила, добар или рђав, решено је у јавности на штету владе. Питање, које је сада на дневном реду, јесте може ли овакав један зајам убиствен за државне интересе проћи кроз Скупштину. Влада, која је из неких мистериозних разлога запела да овај аустријски зајам, како рече „Фремденблат" прогура пошто по то кроз Скупштину, рачуна да ће на крају крајева придобити ипак све своје посланике, да гласају за зајам, противно очигледним интересима земље. И како сваки од тих посланика има за собом било какву државну или општинску шуму, било какав друм, било ма какав други реп, вероватно је да ће влада и успети.

Али питање о томе да ли ће влада продрети са зајмом не зависи више од самих самосталаца. Оно је данас према скупштинском пословнику у рукама опозиције. И зато ми хоћемо данас и да кажемо шта је дужност опозиције у Скупштини према овом зајму.

Све опозиционе странке изјасниле су се енергично против зајма. Све тврде да овај зајам не само да не ваља по својим техничко-финансијским одредбама но и по томе, што се њиме угрожава финансијска независност Србије.

Када је пак један тако битни интерес земље у питању, када је у опасности и сама финансиска независност њена; они који то увиђају — а то је овом приликом цела опозиција — дужни су да употребе сва легална средства, да ту опасност отклоне. Није довољно само гласати у Скупштини против зајма, потребно је употребити сва средства, која пословник скупштински ставља на расположење посланицима, да се усвајање овако страшног зајма спречи.

Ако опозиција дакле не успе да на првом читању одбаци зајам, онда се мора решити да опструкцијом спречи тај скандал, да једна мамелучка већина изгласа противно интересима земље и у пркос тим интересима поднесени предлог закона о зајму. А опозиција је и сувише јака, да то не би могла опструкцијом спречити. За то би било довољно једно четрдесет енергичних посланика. Нека се дакле при специјалном претресу предлога закона о зајму за сваки члан законски јаве за говор свих седамдесет и неколико посланика из опозиције; нека говоре што дуже; нека за свако решење, било да се закључи дебата, било да се прими дотични члан траже поименично гласање; нека за сваки члан поднесу по пет-шест предлога измене и допуне о којима се мора решавати; нека за сваки члан траже да се врати у одбор на поновно редиговање; и предлог закона о зајму не само да неће проћи до 15. Децембра, докле је влада обећала да ће га провести кроз Скупштину него неће проћи ни до Јула месеца.

А дотле не само да ће бити свршен избор у Београду, који ће се свршити на штету самосталаца, но ће се и иначе много што шта променути у нашој земљи и сигурно зајам и дефинитивно омести.

А нека се нико од посланика из опозиције не плаши, да ће му народ замерити за то отезање скупштинских дебата. Знаће народ врло добро да се то чини да би се спречио један ужасан зајам, и он ће напротив приписати у заслугу тим својим посланицима, што су толико запели да овај зајам спрече. У народу ће, о томе сумње бити не може, онај посланик бити најпопуларнији, који буде правио најенергичнију опструкцију. У осталом нигде ни у једној држави у Европи, где су опструкције прилично честе, није народ никад замерио тој опструкцији, кад се прави на крупном и озбиљном питању.

Биће истина заинтересованих аустријских агената, који ће покушавати да поплаше опозиционе посланике, да се таквим радом омета наоружање. Али то не само да није истина, него је истина баш у противном. Ко истински жели да се наоружање војске изведе, мора радити свима силама против овог зајма. Јер из овог зајма не само да нећемо моћи сад добити наоружање како ваља, него се ни у будуће више никад не можемо наоружавати без претходног пристанка Аустрије.

Опозиција даклем изговора нема. Кад је она заиста уверена да је овај зајам и финансијско-технички рђав, и политички опасан, и по последицама својим управо убиствен за интересе земље, она је дужна, да га спречи.

Ако дакле не може да га спречи гласањем, ако влада свима допуштеним и недопуштеним средствима напабирчи једну мамелучку већину, опозиција је дужна да спречи вотирање закона опструкцијом. Пропусти ли то учинити опозиција ће бити саучесник самосталаца у том послу.

Ми смо сматрали за дужност, да скренемо пажњу целе опозиције, да не би могло после бити изговора: „нисмо се сетили".

Јер о свему овом биће разговора приликом идућих избора.

Једна умесна интерпелација и једна лоша одбрана

Фузионашки Министар Народне Привреде г. Др. Светолик Радовановић, прошле године одузео је указна звања руковаоцима државних лозних расадника. Законски оправдана разлога за онакав свој рад Министар није имао. И не само што није имао законског повода да учини ово што је учинио, већ је погазио једну законску одредбу.

По измени чл. 4. закона о обнављању и унапређењу виноградарства, руковаоце поставља Краљ на предлог Министра Привреде. Они су дакле државни чиновници са свима чиновничким правима.

Ну, да се господин Министар зауставио само на томе и да их није задржао са истом платом и на истим местима, не би чинили никаквих преговора, јер нити је то био први, нити последњи случај да се чиновници на основу § 76. без икаквог разлога отпуштају.

Али кад је Министар одузео указна звања руковаоцима, па их даље задржао на истим местима са истим платама, он је погазио измењени чл. 4 поменутог закона, јер он такве руковаоце не признаје. И не само што је Министар погазио закон, него је руковаоце још и троструко казнио. Ево тих казни.

Прва је казна одузимање указнога звања. Друга је та, што је многи од њих изгубио право улагања у фонд и што му је пропало оно што је дотле уложио. Трећа је казна што су морали за уверења о новој поставци платити по 2 од сто на име таксе.

Ето дакле у чему се састоји не само незаконитост Министрова, већ и чиста штета која је нашла ове људе на правди Бога.

Ми о овој ствари не би ни говорили, да „Самоуправа" у своме 260. броју не донесе једну онако лошу и ружну одбрану. Много би боље учинила да је ћутала и да бар није бранила незаконит рад Министров. Она покушава да га одбрани још и тиме, што вели да је он то морао учинити јер је финансијски одбор спојио партију плате указнога особља — руковаоца с партијом плате неуказнога особља, те с тога нису могли остати као указни чиновници.

Држимо, да нам „Самоуправа" неће замерити, ако јој овако јавно кажемо, да није онако како она вели. Спајање партија није учинио финансијски одбор, за чија леђа хоће „Самоуправа" да заклони Министра, него онај његов љубимац, који је важио као „вице" Министар.

Из концепта буџета, који је у скупштинској архиви, видело би се најбоље, на коме се месту „грешка" појавила и ко јој је творац.

Ну, нека се баш и узме да је онако, како „Самоуправа" вели т. ј. да је спајање позиција, противно закону учинио сам финансијски одбор, Министрова је дужност била да му скрене пажњу да то не чини. У скупштини такође требао је да га брани и да не дозволи онако грубу повреду Закона. Министар то није чинио. Он је ћутао и правио се свему невешт и ни једне речи није проговорио у одбрану Закона, да би само на основу тога могао руковаоце отпустити и задовољити онога, који се свуд непозван трпао као сочиво на Божић.

Нема смисла правдати један незаконит поступак другим, који се сад врши, ако је истина то што „Самоуправа" вели да је такав предлог Скупштини и ове године поднесен. Напротив, готови смо веровати да ће она погрешку исправити и неће у њу падати као њена претходница.

Ако се најзад и то узме, да је тако Народна Скупштина хтела, то ни мало не умањава одговорност Министра, јер је његова дужност била да јој скрене пажњу на измењени чл. 4 поменутог закона, који зна само за указне руковаоце лозних расадника. Па ако би она и даље остала при своме, требао јој је учинити предлог да речени члан закона са свим укине, и онда би жеља Скупштине била задовољена, а његова доцнија радња у истини исправна. Али он то није учинио, него пустио Народну Скупштину да не само погази једну законску позитивну одредбу, већ и да је укине на начин на који се укидање закона не врши.

„Самоуправа" без сумње зна и то, да се буџетом не могу укидати звања, која по каквом специјалном Закону постоје. Ако би се усвојило гледиште које у овоме случају заступа „Самоуправа", шта би радила, кад би рецимо Финансијски одбор спојио плату благајника Министарства Привреде и осталога указнога особља у томе одељењу са послужитељском партијом плате? Да ли би у том случају налазила да је то по закону? Без сумње не. Она би се томе опирала, и таква би решења сматрала као апсурдна. И право би имала.

Овај пример наведосмо само зато, што је он понајближи „Самоуправи". А сад још и ово: ако би се то њено гледиште усвојило као исправно, онда би требало у буџету спојити партије плата указног особља, свију чиновника у целој земљи, са партијама плате служитеља и пандура, и на тај им начин одузети указна звања и спасти земљу толиких чиновничких пензија. Али би од тога тренутка и све друге законске одредбе које говоре о чиновничким платама и ове утврђују — пале. А то ваљда ни „Самоуправа" не жели. Доиста женијална мисао, достојна писца: „Једна интересантна интерпелација".

Ако „Самоуправа" овако исто мисли као писац „једне интересантне интерпелације", а она јамачно тако мисли кад се није оградила, онда је на погрешном путу.

Господу интерпеланте не познајемо, а то нам није ни од потребе, али налазимо да је интерпелација умесна и оправдана, јер се њоме иде на то, да се у будуће овако ошићаре закона не газе.

Спољна политика

Петроградско „Новоје Времја" саопштава, у једном од последњих бројева, извод из пројекта новог закона о штампи, који је влада поднела Држ. Савету на мишљење. Главне тачке овог пројектованог закона састоје се у овоме:

1. Укида се превентивна цензура како за светске, тако и за теолошке листове ма које конфесије. 2. Административне казне за штампарске преступе (на пример забрана продаје на број, права доношења огласа и т. д.) такође се укидају. 3. Само судови могу судити штампарске кривице. 4. Издавачи новина не морају полагати држави кауцију. Довољна је проста пријава излажења каквог новог листа или часописа код надлежне власти. 5. Одговорни уредници који потписују лист могу бити само руски грађани, који имају сва грађанска права а навршили су 25 год. 6. Одељење за штампу може код суда тражити и добити конфискацију каквог листа или броја. 7. Ко пропусти пријаву излажења листа казниће се са 300 рубаља. 8. Новинар који стално доноси лажне и тенденциозне вести може бити осуђен до на три месеца затвора. Тако исто казниће се сваки онај, који вређа војску. 9. Дворска цензура као и полицијска цензура за плакате по улицама остаје и на даље. 19. Забрањено је листовима да доносе законске текстове и наредбе о мерама владиним пре но што их „Правитељствени Весник" објави.

Као што се види међу овим одредбама има и таквих које збиља показују да је руска влада вољна да штампи да потребну слободу. Да овакав пројект неће наићи на опште одобравање то је више но сигурно, али Руси се могу тешити да нигде политичари нису задовољни постојећим законом о штампи.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Месни Одбор. Месни одбор напредне странке за варош Београд држаће своју седницу сутра у петак 2. ов. мес. у 6 сати по подне у „**Империјалу**“. Позивају се сви чланови да неизоставно дођу.

Збор у Лазаревцу. Јуче су напредњаци среза колубарског одржали у Лазаревцу срески збор ради организације странке у своме срезу. Са збора смо добили ову депешу:

„Срески збор посетило преко 800 чланова. Организација извршена.

Живадиновић.

Једно важно признање. Познато је колико се „Штампа“ била испизмила против Краља Александра после 29. Маја. Зна се и њено мишљење о женидби Краља Александра. Јуче, међутим, „Штампа“ у уводном чланку признаје: како је Калај већ био закорачио, да се усели финансијски у Србију па вели: „Несумњиво је да би још тада (под Владаном) ови преговори уродили добрим плодом. **Али крах Калајеве политике у Србији, доведен женидбом Краља Александра, учинио је свему крај.**“

За сад доста и оволико!

Зајам и државни Савет. Државни Савет, коме је влада била упутила „Предлог закона о зајму“ на мишљење, вратио је тај предлог натраг влади ставивши на 17 тачака своје примедбе. Ако би влада све ове примедбе усвојила онда би од првобитног „предлога закона о зајму“ остала само добра воља владина да помогне Унион-Банку. Но, како овој није ни најмање стало ни до ове владе а камо ли до њене добре воље то ће влада игнорисати примедбе Држ. Савета.

Посредници. „Политика“ јавља да у Београд долазе вође прекосавских радикала: г.г. Јаша Томић, Жарко Миладиновић и др. Ђура Красојевић, да као посредници пораде на измирењу самосталаца и фузионаша.

Ово је врло лепа идеја јер, збиља, само нам је још потребно да се и ова господа умешају у овдашње ствари па да буде све у реду. А сви су изгледи да ће они у својој намери и успети, јер они су као што се зна изравнали све зађевице и међу пречанским Србима. Чудимо се само што нису собом повели и госпо'н Бранка, оног из „уже“ Угарске, што тај зна те ствари, то је једно чудо.

Нетачна мотивација. „Мали Журнал“ јавља да је из доста поузданог извора сазнао: да је г. Жујевић навео за узрок подношења своје оставке и то „што енглески посланик није хтео јуче доћи на краљеву славу“.

Ми држимо да је ова вест „Малог Журнала“ нетачна, јер на краљеву славу *није дошао ни један од страних посланика*, и онда г. Жујевић није могао подносити оставке само због енглеског посланика. Мањ' ако г. Жујевић нема на овог неки нарочити „пик“.

Помирење. По вароши се и опет почели ревносно проносити гласови о помирењу фузионаша и самосталаца. Самосталци, којима се осладиле лепе плате, причају сада — разуме се за сада само по буџацима — како ни они а ни фузионаши не могу образовати кабинет и радити са овом Скупштином, и да је за то потребно да се једни с другима донекле измире, те да могу заједнички образовати владу, пошто би иначе Србија „пропала“. То заједничко образовање владе самосталци мисле да изведу на тај начин, што би пустили да кабинет образује др. Миша Вујић са др. Милованом Миловановићем, др. Веснићем и још неким анти Пашићевцима, које би самосталци и неки фузионаши помагали. Разуме се да би онда овај зајам пропао, а др. Вујић имао би ту пријатну дужност да нов зајам изкомбинира и да у своје време прође исто овако као данас г. Љуба Стојановић.

Ова комбинација није рђава са становишта дијурне и масних плата, само има једну рђаву страну: треба на њу да пристану г.г. Вујић, Миловановић и Веснић а бога ми и Никола Пашић.

Отпуштени. Сви они универзитетски ђаци који су потписали резолуцију против зајма а радили у Нар. Скупштини као преписачи отпуштени су. Тако им и треба кад нису хтели да воде рачуна о томе да они нису на плати код Нар. Скупштине но код самосталаца.

„Некопромитован.“ Готово сви београдски листови претресали су јуче питање: због чега је г. Јован Жујевић био поднео оставку. То је питање на разне начине коментарисано, али као да нико није уочио прави разлог оставци, ма да је он и прост и јасан: г. Жујевић је хтео да оде сам да не би био најурен са целим друштвом. На тај начин он би после годину дана могао причати како он није пао што је био за зајам, но је сам одступио, јер је био против зајма. Човек има на уму будућност.

„Н. Сл. Преса“ о зајму. „Нова Сл. Преса“ има овај телеграм из Београда: „Та околност, што је и највиша државна надзорна власт, Држ. Савет, донео врло рђав суд о предлогу закона о зајму, учинила је, да су изгледи за пријем зајма веома мали. К овоме долази још и то, да се је самосталски централни одбор изјаснио против зајма, услед чега је гласање о зајму, које је било у клубу заказано за јуче, понова одложено. Влада и главни одбор решавали су: какво становиште треба влада да заузме према рђавом расположењу које је овладало у већини. Говори се да ће влада на идућој клубској седници поднети оставку, јер су се до сада пет посланика из иначе мале већине изјаснили против зајма“.

Јавна благодарност. Г-ђа Ката, удова г. Живка Митровића, чин. из Београда, поклонила је „Побратимству“ дружини универзитетске омладине библиотеку свога покојног мужа, од 362 комада књига у вредности преко 1000 дин.

Управа „Побратимства“ изјављује овим г-ђи Митровићки своју најтоплију захвалност.

Грађанска Касина. У суботу 3. ов. м. биће забавно вече у Грађанској Касини за чланове и њихове породице. Улазница 1 динар за самца, а за особу у породици 0·50 дин. Одело обично. Почетак у 9 часова у вече.

Преминуо. Познати дугогодишњи гостионичар код Бурдеља у Топчидеру, Чена Бимбић, преминуо је ових дана. Бог да га прости.

Важне Вести

Чудо људи...

Сиромах „Одјек“! Толико се збунио и у забуни изгубио главу, да га се већ и самосталци почињу стидети. Јуче набрајајући листове и новинаре који су устали против данашње владе и овог њеног фамозног зајма, „Одјек“, вели: „Сви они један циљ имају, а то је да обре данашњу владу и да на место њено подигну Николу Пашића и компанију“.

Пошто је констатовао ову самосталску истину он одмах даље вели: „Нас не изненађује оно што се данас пише у „Београдским Новинама“ у „Вечерњим Новостима“, у „Штампи“ и у „Правди“... „Али оно што подноси оваквим људима и поменутим листовима не би требало да подноси Фузионашима и „Самоуправи“. Дакле, што остали нерадикални београдски листови хоће да подигну на владу Пашића и компанију, томе се „Одјек“ не чуди, али се чуди што то хоће Фузионаши и „Самоуправа!?

О, „Одјече“, „Одјече“, Бог те видео! Што се чудиш, кад је Пашић вођа Фузионаша а „Самоуправа“ њихов званични орган. Кад Фузионаши и „Самоуправа“ неће радити да на владу дође Пашић и компанија, јако ће? Чудећи се тако ти личиш на онога што је узвикнуо: „чудо људи у попа......

Питање суседном кнезу.

Што нам савез с Вама кнеже,
Као муња брзо мине?..
За то: што се „уз пут“ веже
У вагону, по врх шине!.. **Б.**

Једна идила.

„Самоуправа“ саопштава ово:

„Милоје Радојевић, из Ратара, осети ноћас да му се неко шуња око куће и да, мало затим, уђе и у зграду. Уверен да су то незвани гости, он се окуражи, изађе из куће, приђе полако згради у којој му беше жито, и, видевши да је на вратима скинута реза, он је поново метну и поче из гласа да запомаже за помоћ. Скупише се људи у помоћ, отворише зграду и затекоше у њој лопова, рођена синовца Алексе Ратарца, Милана, где је напунио два џака жита, а на џаковима марка газде и нар. посланика Алексе Ратарца. Поред жита беше напунио и један џак пасуља.

Председник општински не даде да се о томе извести полицијска власт, али кметови и мимо воље његове то учинише и сада чекамо полицију. Ово не треба да вам је зачудо, кад вам јавим да је председник општине ратарске син Алексе Ратарца — Душан. Он председникује већ скоро 3 месеца, и ако још није уведен у дужност, јер према закону и не може бити то, поред осталих разлога и због тога што још нема ни пуних 25 година!“

Као у Аркадији.

Бардак.

„Одјек“ се јуче грдно опојчио на Ноела Бардака, шефа једне банкарске куће која је била у оној банкарској групи од које су фузионаши мислили узети зајам. Један самосталски посланик из народа, читајући „Одјек“, уздануо је: „Вала шта је да је, тек нам опозиција тим бардаком разби главу“.

Неумесна скромност.

„Одјек“ се љути на „Штампу“ што се ова смеје његовом демократизму, па вели да је то исто тако као кад се сова руга сеници — рачунајући да је у овом случају „Одјек“ та сеница. Колико ми знамо, сеница је мала тица а „Одјек“ велики демократа, и према томе је од његове стране неумесно бити толико скроман и упоређивати себе са сеницом. По величини свога демократизма он пре личи на — гусана.

ПАРТИЈСКА КРЕТАЊА

Напредњачки зборови

У Параћину

У недељу 4. ов. мес. у 10 сати пре подне одржаће се у Параћину збор напред-

ФЕЉТОН

Јади Станоја Станојевића

„Зар ме не познајете? Ја сам тетак Вашега пријатеља“.
„Чим сам Вас видео познао сам да сте *тетак*, само нисам знао коме припадате. *Стара прича.*

У Новом Саду постоји Матица Српска, која издаје свој Летопис, а у томе се Летопису с времена на време јавне познати Станоје Станојевић. Он се јавне — ветар однесе, па на томе више пута и прође. Бива, душа ваља, кад што и друкчије, те га тек после таког јављања спопадне мука и невоља, даде се у дешперат па хоће каз'ти, да пресвисне. И тада се ствар богме протегне подуже, и једва се примири у читавом породичном већу где се истовари пун дућан бонбона, сулца и разних шпецерајских творевина...

Ето тако кан'да ће да буде и сада. Јер, треба све редом казати, у петој свесци Летописа ове године Станоје се опет, после дужега паузирања, јавнуо, а већ шта ће бити сад ће бити, или што рекао један пријатељ: шта је, да је — унутра је!

Дакле, у тој свесци те књиге написао је тај Станоје оцену (тако се ту вели без румени на образу) на моју књигу *Књижевне Слике*, која је изишла пре *двадесет* месеци. Та оцена заузима шест страна Летописа.

Ето, о тој мојој књизи и о његовој оцени хоћемо сада мало да продиванимо.

*

Најпре малчице историје. А она је у овоме.

Живео је мали и млади Станоје, учећи у новосадској гимназији и у бечком универзитету, пишући разне књижевне белешке, кад-што и од три врсте, и потписујући се лепо и пажљиво испод свакога „написа“. Тако се, на форму онога типа Гогољева, знало већ да постоји и он т. ј. Станоје Станојевић. И тако је то могло ићи у бескрајност да једнога дана Станоје не удари на чвор. У гласу С. К. Академије кн. 49. изиђе — прва и до данас последња — Станојева расправа о склопу оне Немањине биографије коју је написао син му Стефан. Он је ту и лако и брзо *дошао до закључка* (нека читалац ово упамти, јер ће при крају овога говора сазнати и *како* је „писац“ „дошао“ до тога закључка) да та биографија „није једно дело ни једна целина“ већ да се у њему „распознају три дела ове биографије“. Он то рече, а на све то нико ама ни у „фрштец“! Тада ми се учини да је то већ мало много: пусти муву на длан а она ће и на образ! У 55. кн. Гласа С. К. Академије покренух ја то питање поново и *доказах* да рад Станојев не само што није стигао мети већ му се, по његовој јединственој празнини, не зна ни откуда је ни зашто је потекао. У вези с тим расправих и неколика питања споредна, која такођер са своје стране осветљују ствар о којој је реч. Тако ја огласих рат Станоју — а не он мени. Он је у том спору био тако премлаћен да ни до данас — *после седам година* — има ни једне речи не прозбори о томе. Тежак је то морао бити шамар, под којом занеми и новосадска пиљарица!

Не могући ни писнути у своју одбрану, он је чекао да ми се у другој прилици освети.

Доцније је изишао мој повећи спис о Св. Сави. И ту је Станоје ђаволски прошао. О књизи су *похвално* говорили *сви* који су позвани да о њој суде. Читаоци сада знају шта је о њој мислио и пок. Руварац, који је опет онако „лепо“ карактерисао Станоја. Чак је и сам Станоје — опет у Летопису! — морао о њој рећи доста похвалнога, ограничивши се да учини једну једину стварну замерку, која је доцније ипак отпала. Сва се је жељена освета свила на личну грдњу, за коју је добио од Матице хонорар, против чега је протествовао један новосадски лист, терајући спрдњу са таким „реформаторима“ Матичиним — као што су Станоје и Компанија себе скромно називали. Станоје је ту личио на оне старе Советнике који су Вуков превод Новога Завета забрањивали за Србију, а сами су га потајно куповали, читали и другима поклањали. Јер поуздано знам да је он, као доценат Вел. Школе, пред испит дао својим слушаоцима списак од 10—15 историјских дела која морају проучити, а у том је списку на једном од првих места био и мој рад о Св. Сави. То мени у ствари мало ласка, али помињем као карактеристику Станојеву!

Он је штампао нешто о Пипу Спану, и ја сам то 1901. год. просто багателисао, казавши, с разлогом, да је тај радић створен „у немоћи мушког миловања“.

Критиковао сам анонимни коментар Јакшићевих песама у издању С. К. Задруге, па сам рекао: „Из таког историског коментара може ваљда штогод научити Станојо Станојевић, али други не“.

Анд. Гавриловић.

— наставиће се —

њака из тога места ради организације напредне странке и избора месног пододбора.

Овом збору присуствоваће и председник окр. одбора г. Жив. Московљевић. Збор ће се одржати у гостионици код „Лафа“

У Паланци

У недељу 4. ов. мес. одржаће напредњаци среза јасеничког у Паланци срески збор ради организације странке и образовања среског пододбора за тај срез.

Збор у Вел. Плани

Јуче 30 одржан је збор за срез орашки у Вел. Плани ради организације странке. На збор је дошло преко 400 људи и свршио се у највећем реду. Збору су присуствовали г. Павле Маринковић из Београда и г. А. Штрбић адв. из Смедерева. О резултату рада донећемо извештај.

—

Данас, 1-ог децембра сазват је збор у Смедереву за срез смедеревски ради организације странке у том срезу.

Донећемо извештај.

Срески збор у Чачку

На скупу напредњака среза Трнавског округа Чачанског, који је одржан у затвореном локалу у Чачку код Лазовића извршена је организација странке за тај срез и изабрани су:

За председника напредне странке за срез Трнавски Јован Милорадовић, економ из Лазнице; за подпредседника Владимир Петровић, економ из Виљуше.

За чланове: Ведимир Јелесијевић из Бањице, Ивко Лазовић из Лакца, за благајника: Павле Томић из Виљуше и за секретаре: Миленко Јовановић из Придворице и Живан Ст. Радојичић из Јежевице.

А за чланове појединих општина: За општину паковрађску Никола Шљивић из Пармеnца и Петар Николић из Паковраћа; за општину Јездимску Ника Лазовић из Лознице и Вељко Јелушић из Јездине;

За општину Атеничку Андрија Кнковић из Атенице и Петар Мишовић из Куминоваца;

За општину Трнавску Аврам Ђубовић из Виљуше и Дмитар Живковић из Трнаве;

За општину Јежевачку Андрија Стојић из Бањице и Дмитар Грујовић из Јежевице;

За општину Заблаћску Јован Терзић из Ваље и Рисим Јовановић из Заблаћа;

За општину Слатинску Ведимир Богдановић из Кукића и Миленко Тодосијевић из Горичана; и

За општину Лазачку Чеда Томић из Лакца и Здравко Шаповић из Премеће.

Председник збора
Јован Милорадовић

Деловође
Живко Ст. Радојчић
Тихомир Давидовић

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

Неодговорни утицаји у педагогији

(Реч две о програму за В. Ж. Школе)

Први знак шепртљанства, које су у овоме послу показали неодговорни педагози из Министарства Просвете већ је, на сваки начин, и само то, што је наставни план и програм у прва четири разреда В. Женске Школе потпуно изједначен са гимназијским програмом. То ми не мислимо с тога, што би смо начелно били против тога изједначавања, Шта више са обзиром на наше прилике и потребе ми то сматрамо донекле и као оправдано. Али познавајући аристократске амбиције познатих педагога из Министарства Просвете, које је тешко одвојити и од Министарства, а не камоли кренути куд ван Београда у унутрашњост, ми смо уверени, да ово изједначавање програма није потекло из начелног уверења и разлога, „колико из конвенционалности и тежње: да се и на овоме пољу изађе на сусрет новом т. зв. демократском стању у нас. Да је то тако показује нам, сем тога, и наставни план и програм за два виша разреда (пети и шести) В. Женске Школе у коме је аристократска нарав наших педагога из Министарства избила свом силином. Јер док је у нижем курсу наставни план и програм, као што рекосмо, потпуно изједначен са гимназијским, дотле је овде тај демократски принцип не само напуштен, већ је изгубљена у опште и свака органска веза и рационална директива у настави. Наставни план и програм у та два, виша, разреда нити даје чисто гимназијску наставу нити је водио рачуна о оним другим обзирима и потребама специфично женског васпитања и образовања, какве тражи чисто практични живот. У својој целокупности то вам је управо негација сваког плана, циља и правца у опште, једна количина мешавина надутости и незнања, једна жалосна збрка — знак опште пометености данашњег времена.

Да би смо образложили изближе ово своје мишљење држимо, да је довољно напоменути само тај факт: да се по поменутом програму у петом и шестом разреду В. Женске Школе готово ништа друго не учи, до једино живи језици. Тако су ту увршћени и немачки и француски и руски, скупа са по 16 часова, док је матерњем српском језиком дато свега по 4 часа недељно у оба виша разреда. Сем ових предмета уче се још само хигијена и педагогија (необавезно) са по један час и религија са по 2 часа недељно. Тиме је исцрпљен уједно и сав програм, са којим треба да заврши В Женску Школу једна девојчица од 17—18 година, која жели, било да продужи даље школовање, било да уђе у практичан живот. Од реалија, које су и у једном и у другом погледу неопходне, нема, као што се види, овде ни помена, јер ни природне науке, ни математика, ни земљопис, па чак ни историја нису заступљене ни у најбитнијим својим елементима.

Колико овај и овакав програм вреди и колико он има смисла и педагошког оправдања држимо да није потребно и нарочито доказивати. За свакога, који има иоле појма о овим стварима, јасно је као дан, да се оваким образовањем, какво прописује поменути наставни план, не постиже апсолутно ништа. Без обзира на то, што изучавање и знање језика и није циљ но само средство за образовање непозвани педагози из Министарства, као да су смели са ума, да изучавање и знање језика само по себи без солидне душевне садржине и хране, може пре постићи управо супрутне ресултате од оних, које права васпитна настава ваља да да. Особито и у првом реду то важи баш за женске школе, односно за женскиње. Женска природа је, као што знамо, и иначе јако склона спољашњим формалностима и афектуозним манифестацијама, јер оскудева у логичном мишљењу и доследности поступака. И сад ако се она и наставом сувишног и искључивог језиковног формализма и вербализма буде и даље развијала у томе правцу, место да се, рационалним школовањем душе, упућује на прави васпитни пут, онда ће ресултат ресултата вероватно бити пре: празно каћиперство и кокетарија, но образовање Српкиња, домаћица и матера. А то је оно, што Србији са обзиром на њене задаће у будућности, као и на њено данашње стање у опште, може пожелети само њен највећи непријатељ.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИЗ НАРОДА

Радосни Гласи

Подриње 10. Новембра 1905. г.

После изборне трке и срећивања берићета, настао је код нас прави одмор. Једину бригу што имамо то је, што нам се посланици посатираше радећи, али, таки је народски посао, па Бога ми нека се мало и помуче. Народ ће им то признати.

Кроз кратко време имаћемо амо и жељезницу. Један инжињер стално ради. А наш Михаило пише нам, да ће све ово бити готово најдаље до Св. Живка.

Предвиђено је, да машина не сме пробијати зидове као у Београду и излазити на сокак те народ плашити. Вагони, ако их не мрзи, могу један на другог ускакати, ако им не буде много уз брдо. Предвиђено је и то, да се не сме од народа тражити по 5 динара од вагона на име бакшиша, као што се то у Београду ради, већ да то сноси држава, па ће јој се накнадити.

Мило нам је, што је државни буџет повећан. Тако и треба. Ја по чему би се знало да напредујемо, него по буџету. Што више има више и треба.

Ново задужење народ Бог зна како прима. Што мора бити нека буде. А није ни право, да наша љута радикалија не учини тако хумано дело. Толико се године она око тога бактала.

Али, што нас је обрадовао глас о новом порезу на ракију то нероди мајка. Баш је то од преке потребе. Јер, овај клети геџо, хоће од ракије да полуди. Непрестано један другоме главе лупају. Овако држава ће их освестити. То нам је само фалило, па да нас Бог види. Тако наши људи знају. Истина то нису обећали, ама фала им, кад су се сетили.

Наша окружна Самоуправа, чим је заседа, направила је буџет од 3—4 стотине хиљада дин. Поставила је своје чиновнике и све дупло више платила него што држава плаћа. Истина нису још добро изучени, али то не шкоди. Њих је округ о свом трошку послао, да науку доврше. Што мора бити мора. Оваком се напредку сваки живи радује.

Што се тиче сигурности она је добра. Што се раније у кућу затвориш то си сигурнији. После заласка сунца што те снађе препиши сам себи.

Р.

Г. Министру унутрашњих дела

Зна ли г. Министар унутр. дела, да је у суду општине чокешинске деловођа, т.ј. писар Драгутин А. Симић, био осуђиван од стране шабачког првост. суда за три крађе: крађу стоке, и крађу амова и да је ово све познато частном председнику општине чокешинске, гдала Михајлу Недељковићу али да се он са овим слаже и поноси.

А шта је са чл. 112. закона о општинама?

23—XI. 1905.
Чокешина

Љуб. Рад. Станаричић
економ

Ради истине

У 318. броју „Вечерњих Новости“ изишла је једна нотица „Сердарева Тактика“ даје поставио Кезун Ико за капетана неког бив. келнера у Краљеву. Ово је рђаво претстављено, јер тај нови капетан није био келнер у *Краљеву* већ је био келнер у *Ваљеву* а да је био келнер у Ваљеву молим Ристу Топаловића из Ваљева да он проговори о овоме.

Према министру и капетани.

Кићо

Војна извидница

Народним посланицима

Ове јесени навршило се равна година дана, од како је VI пешад. пук премештен на стално становање у логор на Бањичко поље.

Зато, што овај пук станује у логору ван вароши, официри поред плате и других новчаних додатака, примају још из државне касе трећину дневнице на основу члана 28. закона о устројству војске, што износи од прилике месечно за више официре 80, а за ниже 60—70 динара.

Командант пука, и поред тога што има велику плату; што прима из државне касе око 80 динара на име дневнице, и 42 динара месечно додатка на два јахаћа коња, који беспосличе у штали и једу државну фураж; он се ипак вози у логор на државним колима, која сваког дана око 7 часова изјутра долазе пред његов стан бр. 13, у Шумадијској улици више Славије. Кад не би ове додатке примао, ми противу овога не би имали ништа.

Ако су народни посланици прави а не лажни заштитници народних интереса, и ако нису дошли за љубав 15 динара дневнице, онда треба да потраже рачуна од г. Министра војног, на основу кога се закона имеовани командант вози на државним колима у логор, кад он прима из државне касе месечно дневницу и додатак на два коња, у суми преко 120 динара. мањ ако није за то што има звезду.

Да су наводи истинити, може се сваки лично уверити, ако шетње ради дође изјутра у означено време у Шумад. улицу (Крагујевачки друм)

На г, Министра војног и команданта Дунавске Дивизије, нисмо се хтели обратити за то, што се и они бесплатно возе на државном фијакеру, и ако имају велике плате и додатке.

Очевидац.

ЛИСТАК

ТЕБЕ ВИШЕ НЕМА

Опало је лишће. Пустош свуда влада,
Пој веселих тица више се не чује,
Сва природа јеца, уздише и трне
А мирисно цвеће плаче и тугује.

Тебе више нема да по цвећу газиш,
Нити твога лица да га нежне љубим;
Сада сâм по пољу и по шуми лутам,
И у залуд часе по пољани губим.

Волела си шуму и мирисно цвеће,
Волела си мене жељо моја жива!
Зелено је лишће давно већ опало,
И трагове твоје оно сад покрива.

Дутан Ђурић.

АКТА ОДГОВОР ЧЕКАЈУЋА

Милован Каљогажа још није доказао оно што је о Светомиру рекао, нити иде из Скупштине.

⁂

„Одјек“ нам још није одговорио по коме Уставу и Закону ђенерал Атанацковић потписује указе.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Бранино Позориште код „Коларца“.

Четвртак 1. децембра 1905. Вечерас је веома занимљив програм. Публица ће се нарочито допасти: „Муж на зајам!...“ поред омиљене комедије: „Заразна болест“. У добру посету не треба сумњати, јер и она публика, која не добије места у позоришту, да чује „Алилуја“ — доћи ће код Бране, да чује: „господи помилуј!...“

Позоришна кретања.

Позориште „Св. Сава“, које су требали да отворе код „Славије“ неки „чувени путујући глумци“, нису хтели да конкуришу Новелију и отварање „св. Саве“, одложили су за св. Саву.

НАУКА И ПРОНАЛАСЦИ

Вајарски успех.

Шведски скулптор Хуго Елмквист, после многих проба, успео је наћи савршенији начин за изливање споменика и других радова вајарских. Новина се састоји у томе што се предмет може излити цео, а не, као обично до сада, да се морају најпре изливати поједини делови које тек треба мајсторски састављати. Тиме је ливење н. пр. бронзе постало за пуних 70—80 процената јевтиније. А добит је и у томе, што се на овај начин најнесумњивије добија рад заиста онакав, какав је изишао из руку уметникових.

Г. Жарко М. Ружић позива се да одмах дође у штампарију „Бранко Радичевић“ ради хитних послова.

ТЕЛЕГРАМИ

Москва. На берзи се пронео глас о великим банкротствима у Новгородској губернији. Било је крвава сукоба између сељака и агитатора, од којих је седам ухапшено. У индустријској вароши Орјехову код Москве дошло је до крвава сукоба између радника и козака; три козака су погинула.

Цариград. Јуче је дат порти одговор посланика у ком посланици примају к знању последњу ноту порте и успокојавају је у погледу једине оправдане измене, које се тиче војног буџета.

Петроград. Ђенерал Дејан Суботић постављен је за главног губернатора Туркестана.

Врло ЕЛЕГАНТАН СТАН са три собе, предсобљем, кујном, шупом, подрумом и осталим удобностима на најлепшем месту спроћу Калимегдана издаје се одмах под кирију.

Цена је 90 динара.

За остале услове обратити се или г. Јосифу Амару, парни млин Душанова улица или канцеларији г. Д-р Д. Алкалаја, адв. Трговачка ул. бр. 3.

ВРАЊСКО ВИНО

црно и бело са старе лозе продаје винарска радња Жив. М. Рафајловића на Теразијама до кафане „Атине.“ Исто вино у сопственој кући Св. Савска ул. бр. 11 код „Славије“. Продаја на мање и веће количине. Цена солидна.

ЗА СЛАВЕ

Лепих ствари од Кинасребра:

Шафољчића за слатко, кашичица, тацни. свећњака, послужавника, разних корпи, ауфсаца, бештека у лепим најновијим мустрама.

Добила је велики избор

Часовничарско-јувелирска радња

Мих. П. Петковића

БЕОГРАД — ТЕРАЗИЈЕ 38.

Телефон 24. Телефон 24.

Радња ужичких производа

ДОБРОСАВА ИЛИЋА

Краља Милана ул. ор. 121 преко пута Светозара Милојевића

ВРАЧАР

Част ми је јавити мојим поштованим муштеријама, а нарочито Врачарцима, да сам добио већу количину **Ужичке пршуте** говеђе и свињске, а нарочито добре **Псченице, Ужичке Кобасице** ужичке добро меснате **Сланине**, која се као таква само код мене може добити на већу и мању количину. Говеђи и свињски **Ребара** за кување. Доброг ужичког **Кајмака** на већу и мању количину. Липског сира. Смедеревског годоминског сира и царића Доброг ужичког **Пасуља**, јабука и свију других српских ужичких производа. Чистог врањског и неготинског вина.

Нарочито скрећем пажњу бакалима и пиљарима, како овде тако и у унутрашњости Србије, да имам велико стовариште планинског пироског сира кашкаваља, кога шаљем сваком на захтев уз доплату.

С одличним поштовањем

Добросав Илић

трговац

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

РАДЊА ЋУРЧИСКА

Милисава Радосављевића

Пређе: **Саве М. Џеваировића**

БЕОГРАД — ВАСИНА УЛИЦА БР. 21.

ТЕЛЕФОН БР. 384.

Јавља својим поштованим муштеријама, како овде, тако и у унутрашњости, да је за наступајућу сезону добила **огроман велики избор ћурчиског еспапа, као: астрагана, самура, мурмера, барабанта скунксова, нутрија, бизума и т. д.**

Велики избор најмодернијих **кољеа-крагнова** за даме у свима сортама од **скунксова, астрагана, самура, фалабе, бибера, канина. Сеоскина и т. д.**

Велики избор постава за **бунде и капуте од мишева велики и мали, нутрија, бизуема, синџара, веверица руских и т. д.**

Највећи избор шубара астраганских, полу-астраганских, ердељских и т. д.

Највећи избор ердеља, американера, кронера и ремера.

Цена умерена, услуга брза и тачна. За унутрашњост шаљем уз доплату. Конкуренција искључена.

Исто је тако моја Ћурчиска Радња у Шапцу снабдевена свима сортама. Препоручујем шапчанима да ми и даље поклоне њихово поверење као и до сада.

Милисав Радосављевић

ћурчија.

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

У суботу 10-ог Децембра у 10 сати пре подне, даваћемо полу-годишњи парастос у Глоговачкој цркви нашем непрежаљеном

Јанку Веселиновићу

Извештавамо о овоме наше сроднике и пријатеље и молимо их да овоме помену присуствују.

Ожалошћена породица.

Вино

Телефон бр. 151 Телефон бр. 151

Вино

НАРОЧИТО НАБАВЉЕНО

за свечаре

ВИНА црна и бела, српска и француска, сасвим чиста, природна под гаранцијом; цена врло ниска.

СРПСКА са ценом 0·50 дин., 0·60 дин., 0·80 дин., 0·90 дин. и 1 динар литар.

ФРАНЦУСКА од 1·50 дин. литар.

Поштовани потрошачи уверили су се о чистоти мога вина.

Преко 100 литара знатно јефтиније.

Поручбине од 10 литара па на више, на захтев п. г. потрошача, шаљем по мојој послузи у кућу.

ЂОКА М. БОГДАНОВИЋ

Закупац Хотел „Империјала“.

Вино

Вино

НАЈФИНИЈЕ БРАШНО

Ново отворена брашнарска радња у Сремској ул бр. 12. (Зелени Венац) има на стоваришту све сорте најфинијег *новосадског* БРАШНА из чувеног вештачког *млина Лазе Дунђерског*,

Брашно је *одлежано и оштро*, нарочито за развијање теста *за свечаре, колачаре, пекаре, бурекџије и домаће потребе; за пите и штрудле*, а продаје се од *5 кила па на више* са врло умереном ценом.

За дојакошње г. г. потрошаче овога брашна на већу количину, налазиће се на стоваришту у свако доба све сорте као: 0 Мутмел; 1 g, 0 g и 0 g, g, оштро а са ценом без конкуренције.

Раја С. Поповић и Комп.

КОМЕСИОНАРИ И ШПЕДИТЕРИ

БЕОГРАД—БУДИМПЕШТА

Пошто је успостављења телефонска линија са Будимпештом то смо слободни нашим поштов. муштеријама јавити следеће нумере наших телефона:

Београд: централна радња № 431
Београд: оделење за робу № 942
Будимпешта: наша филијала № 84—14

1—10 ев. д. д.

С ПОШТОВАЊЕМ

Раја С. Поповић и Комп.

Београд—Будимпешта

Београдска Заложна Банка

у својој кући Добрачина улица бр. 8.

Даје зајмове под најповољнијим условима

На хартије од вредности, занатлиске и фабричке производе, пензије, плате, тантијеме, кирије, драгоцености, покућанства и све друге ствари од вредности.

На трговачке еспапе даје зајмове под нарочито повољним погодбама, и исплаћује за њих подвоз, повуку, царину, трошарину и остале дажбине.

Прима улоге на штедњу у сребр и у злату под најповољнијим условима.

Прима на продају

1656 4 10

Еспапе, драгоцености, собне намештаје, клавире, покућанство и све друге ствари од вредности са најумеренијом провизијом.

Даваћу парастос мојој мајци

✝ АНИ

у суботу 3. ов. м. у 10 ч. пре подне у Вазнесенској Цркви.

С. М. Лозанић

✝

Милан Ненадић

бив. трговац из Обреновца

Испусти 27. ов. месеца своју племениту али намучену душу у опште државној болници, после дугог и тешког боловања у својој 48 години живота.

Покојник је био вредан и частан трговац. Извештавају се покојникови пријатељи и другови.

Београд 1905. год.

Ожалошћена породица.

„Бранко Радичевић“, Електрична ШтампаријаЈована И. Сјеницког Бранкова ул. бр. 18.

Одговорни уредник **Душан Тројевић.**

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕДЊАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

ВЛАСНИК ЗА КЛУБ „НАПРЕДАК"
ЈОВАН СЈЕНИЦКИ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН

ГЛАВНИ УРЕДНИК
ЈОВАН АДАМОВИЋ

УРЕДНИШТВО
КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛ. БР. 15.
ТЕЛЕФОН 857

БРОЈ 285. **Београд, петак 2 децембра 1905. год.** **ГОДИНА II.**

НЕМА ВЕРЕСИЈЕ

Од 600 претплатника „Правде" само једна стотина плаћа. Више од **350** *претплатника из унутрашњости дугују по готову претплату за целу годину. Преко 6000 динара пропадају уредништву на дугу. Што је најгоре, уредништву не пропада само број, кад га пошаље на вересију, него мора чак и поштарину готовим новцем из џепа да плати.*

Зато ће урелништво кредитирати све још само до 31. Децембра.

Од Нове Године, уредништво неће слати лист **ни..ом** *ко се год не претплати у напред.*

Нека, дакле, сваки претплатник прими ово к знању и ако жели примати „Правду", нека се **у напред претплати.**

Изузетака неће бити.

Пропаст нашег јавног кредита

У општој дебандади коју наша земља преживљује, у овој тешкој кризи моралних, политичких и друштвених принципа на којима почива једна држава, забринуте пријатеље ове земље тешила је још једна једина околност. Наш јавни кредит и ако спутаван тешким политичким и међународним положајем Србије, стојао је још чврсто. То је био не само доказ да се у виталитет наше земље још верује, него још нешто више: средство, да једнога дана, када у Србији, ако Бог да, пође једном на боље, можемо испливати из тешке државне кризе у коју нас уведоше егоизам, властољубље и лични интереси једне, и лажно слободоумље, сујета и грабљивост друге врсте данашњих власника, неодговорних чинилаца и самосталаца.

Самосталска влада сматрала је за потребно, да и ту последњу котву спасења откине, да упропасти и наш јавни кредит. Србију је требало везати тако, да једном разбуђена свест народна буде немоћна, да је изведе на правилан пут. За Србијом је требало пресећи све мостове да се никад више не може вратити на пут реда и законитости. То је захтевао интерес оних који данас ведре и облаче у овој земљи.

И самосталци су се подухватили да то и изведу. Они су се примили тога, да наш јавни кредит упропасте и учине га зависним од Аустрије, од једне силе, чији су планови на Балкану у директној противности са животним интересима нашега племена и наше земље.

И самостална је влада заиста и учинила све што је могла, да то велико дело до краја изведе. Прелазећи преко свих великих новчаних тржишта светских, обилазећи чак и солидније групе Бечке, влада је закључила са Калајевом Унион-Банком један буџаклијски зајам, којим се савршено отуђује финансијска независност земље.

О томе зајму ми смо написали не један, него двадесет чланака. Претресли смо и његову финансијску и његову политичку страну, и дошли смо до закључка, да Србија никада није закључила никакав емисиони зајам, који би био тако рђав, и по финансијској и по политичкој страни својој. Ни један од аргумената које смо ми изнели није нико ни покушао да побије. Цела домаћа штампа сложила са са нама у осуди зајма. Једино владин „Одјек" чији се редактори плаћају за то, да бране владу, смео је да се прононсира за овај зајам. Чак и други лист владин познати свачији „Дн. Лист" морао је да се изјасни против зајма, да би могао кукавички напасти оне, који се против зајма боре, подмећући им нечисте побуде.

Тим зајмом погођен је посред срца наш јавни кредит. Већ сам тај факт, да је Србија спала на Унион-Банку, да јој та Банка и сувише сумњиве солидности емитира хартије, и то под овако тешким и претешким условима, довољан је да зањуља веру странога света у будућност нашега кредита без обзира на то да ли ће Скупштина вотирати тај зајам или не. Већ је врло жалосно по илустрацију наших политичких прилика и сигурност наше финансијске политике, да је на управу земље могла доћи влада, која је у стању да, свесно или несвесно, закључи и такав један уговор. И наш ће кредит несумњиво од тога подуже боловати.

Но ако би по несрећи ове земље такав уговор добио и санкцију Народног Представништва — ма какво оно било — с нашим јавним кредитом би било сасвим свршено. Јер не само да би Србија тиме дала доказа о ужасној растројености политичких прилика, и одсуству сваког патриотизма и морала, што би већ врло довољно било да наш кредит убије, но би тај кредит и материјално био уништен одредбама о праву опције Банака, у вези са одредбама о позајмици на заложене обавезнице, о продужењу те позајмице, и о обавези српске државе да за све време те првобитне или продужене позајмице т. ј. за сву вечитост не сме ни добити ни чак тражити зајам на другој страни.

Јер то је најстрашнија обавеза у уговору. Она је тако страшна, као да је у уговору изриком речено: „без одобрења Бечке владе Србија не сме више закључивати никакав зајам ни посредно ни непосредно".

Наш јавни кредит сарањен је самом тежином уговора, и чудноватим околностима под којима је овај буџаклијски уговор закључен избегавајући све солидне финансијске групе. Но изгледа да се у Бечу то није сматрало као довољно. И онда је дошла и ова одредба као тежак камен преко гроба, који ће спречити свако васкрсնуће.

НАРОДНИМ ПОСЛАНИЦИМА

Пред Нар. Скупшт. изнет је чл. 81. зак. о нар. школама на тумачење, а тиче се плате привремених учитеља по бив. грађ. школама.

Државни Савет под 30. нов. 1901. год. Бр. 4502 решио је ову ствар у корист привремених учитеља, као што гласи доле положено решење. Ту ствар решавали су раније: Правнички Одбор, Глав. Контрола и Касација и сви су се сагласили да поменути учитељи имају право на плате, које су имали у грађ. школи. Преко половине тих учитеља имају та решења саветска, а неки се још нису ни жалили нити то тражили. Има " их врло мало који су од савета и одбије за то, што нису знали да треба то с теко решење да подносе као доказ али ле да при обновљењу спора то учине ко је пак у истини, да су сви Срби чл. 7 Устава пред законом једнаки, и ако је у истини да су решења Држ. Савета за г.г. министре обавезна, онда се ова ствар има сматрати као свршена!

Скрећемо пажњу Нар. Посланицима само на два решења Држ. Савета по овом питању:

Држ. Савет
Бр. 4502
30. нов. 1901.
Београд.

Господине Министре,

По жалби Н. Н., привременог учитеља грађ. школе из Н. противу Вашег решења од 30. маја 1901. г. Бр. 5036, којим је одбијен од тражења да му се одреди трећа пер. повишица плате, пошто је напунио 15 год. учитељске службе, — Државни Савет размотрио је како жалбу и решење тако и акте овога предмета, па је нашао, да Ваше решење не одговара закону.

Жалитељ је одбијен од тражења по томе основу, што он није био стални, *већ привремени* виши учитељ, но тај разлог нема свога ослонца у закону, јер, по духу наређења §§ 54, 55 и 107 зак. о нар. школама, сва је разлика између сталних и привремених виших учитеља грађ. школа постоји у томе: што привремени могу бити враћени за учитеља осн. школа, док са сталнима те не може бити, те по томе сва *остала права* која имају стални, имају и привремени виши учитељи. Да је овако посматрање Држ. Савета правилно и закону сообразно, утврђује се још и том околношћу, што је баш онај министар, који је творац овога закона, признао и дао жалитељу — као привременом вишем учитељу — прву и другу повишицу вишег учитеља, које су одлуке добиле не само извршну снагу, него су примењене и у практици, те се оне сада не би могле обарати и тако ништити права стечена законим путем.

Са ових разлога, а на основу тачке 2 чл. 85 Устава, Држ. Савет је решио: Ништи се решење министрово као противно закону.

Саопштавајући ову одлуку саветску мени је част вратити Вам [illegible] и сва акта овога предмета на даљи Ваш рад по овим примедбама и закону.

Примите г. Министре уверење о мом одличном поштовању

Пресед. Држ. Савета
Ђ. С. Симић.

Држ. Савет
Краљевине Србије

Гвозден Јовановић, учитељ из Београда, жалио се Држ. Савету противу решења Министра просвете и црквених послова од 9. окт. 1902. г. Бр. 13.251, којим је извештен, на основу чега му је смањена плата од 2880 дин. колико је имао као привремени виши учитељ грађанске школе на 1550 дин. на год, као учитељу осн. школе.

По овој молби Држ. Савет поништио је решење министрово налазећи, да оно не одговара закону, о чему се на основу чл. 29 зак. о посл. реду у Држ. Савету. Овим и жалитељ извештава, с тим, да ће му министар, према одлуци саветској, издати друго решење.

21. Марта 1903. год.
Бр. 1354
Београд.

Пресед. Држ. Савета
Ђ. Симић.

Секретар
Радовановић

Један учитељ.

Црно-жути зајам

Под овим насловом доноси орган хришћанских социјалиста у Аустрији „Deutsches Vo1ksblatt" један допис из Београда који гласи:

Никола Пашић председник министарства, које је пало на зајму од 100 милиона, изјавио ми је овог лета: „Нова екстрем-радикалска влада дезавуисаће се у ономе тренутку, кад приступи решавању питања о зајму". Ове речи Пашићеве испуниле су се потпуно, јер данас, пошто је екстрем радикална влада младе господе, која данас стоје на крмилу Србије, питање о зајму решила зајмом од 70 мил., почиње и овој влади да звони самртно звоно. Лозинком „црно-жути зајам" мобилише се све против кабинета, чији чланови нису разумели, да задобију симпатија. Уличне демонстрације студената, распаљиви чланци у новинама воде жестоку борбу против владе која би се са своје стране и најмањим провизионом задовољила. Свет некад и што се сјаји, прави црним, а овде иду тако далеко, да министра финансија Марковића јавно на улици штаповима туку. Да ли су овде разни разјурени новчани агенти имали какву работу није тачно, али јасна је ствар, да се у ширим круговима ни најмање не крије радост.

Ако би се веровало извесним гласовима, има влада намеру, да при пласирању овога зајма са Унион-Банком и поруџбином топова код Шкоде, припреми згодно земљиште за посету Краља Петра, јер је Краљева давнашња жеља, да прву своју посету на страни учини најстаријем европском владаоцу. Да ове тежње владине чине исту непопуларном није ни најмање чудно, кад се зна, да је се овде годинама агитовало с планом против А-Угарске. Тако се и сада баца та лозника о „црно-жутом зајму".

Не треба нико у иностранству да се изненади, ако Србија кроз неколико недеља буде имала опет какву кризу.

Спољна политика

Равноправност између католицизма и православља у Хрватској.

Сабору Троједне Краљевине поднесен је на претрес нацрт закона о уређењу вероисповедних односа у Хрватској и Славонији, којим би се, по мишљењу меродавних, успоставила равноправност између католицизма и православља у Троједнoj Краљевини. Немајући пред собом тај нацрт закона, ми не можемо рећи у колико он оправдава наде које се на њ полажу и шта влада која га подноси мисли њиме постићи. Али ван сваке је сумње да је овај нацрт врло важна појава у политичком животу Хрватске и да је се то тако и схватило. То се најбоље види и из тога што су на ту седницу сабора дошли и његови вирилни чланови — који већ годинама нису саборским седницама присуствовали — загребачки надбискуп др. Јурај Посиловић и епископ горњо-карловачки Михајло Грујић.

Пошто је прочитан нацрт закона и известилац др. Гига Авакумовић образложио његову потребу и садржину узео је реч прво надбискуп Посиловић а за њим епископ Грујић. Надбискуп је изјавио ово:

„Чуо сам, што се овде говорило о садржају ове основе и о њезиним намерама. Ја сам ју читао и кажем, да сам ја ову основу са своје стране примио. (Бурно: Живио!) Основа није ипак такова, да бих ју могао примити у свим параграфима, а особито у §. 15., 21., 22. и 24., који су најважнији, Говорићу о тим параграфима, а ако бих можда био за то неспособан, јер сам већ 14 дана болестан и не могу право говорити, онда ћу умолити госп. Матунчија, да о тим параграфима говори и изнесе неке промене. (Бурно одобравање).

Епископ Михаило Грујић изјавио је да и он као епископ мора заузети своје становиште према овој основи. Говори не само у име своје него и у име патријарха и осталих епископа. Упуштајући се у потанкости, жели, да престане оно несносно досадашње стање у интерконфесионалним ооносима у погледу мешовитих бракова, те радосно поздравља основу и творца њезиног бана, који је оборио патентални систем и доказао, да му је једнако на срцу и православни и католик, и Србин и Хрват. Говорник вели, да ће предложити неке исправке.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Месни Одбор. Месни одиор напредне странке за варош Београд држаће своју седницу вечерас у „**Империјалу**“. Позивају се сви чланови да неизоставно дођу.

Киднуо. Дакле г. Јован Жујовић, инистар спољних послова, ипак је миднуо у пркос томе што су „несукласице уклоњене“. Ко је још могао задржати пацова на дереглији која тоне?

У помоћ. Има већ неколико дана како се у Београду бави г. Рајхенфелд, изасланик бечке Унион-Банке. Он је дошао да се нађе при руци нашем Министру Финансија.

Далеко су самосталци дотерали! Нема ни годину дана како владају а већ саветнике поручују из Беча. Још годину дана да владају, па би из Беча, кад им устреба, поручивали и жандаре.

Сам остаде у Сријему Рајко. Дописник „Нове Сл. Пресе“ констатовао је у једном телеграму факт да од 14 београдских листова само један брани зајам, а то је владин „Одјек“.

Уверавају нас неки самосталци да би и „Одјек“ врло радо нападао зајам — кад би смео.

Зајам се одлаже. Ако је веровати владином прирепку „Дневном Листу“, влада се решила да одгони изношење зајма пред Нар. Скупштину док се не изврши избор посланика за варош Београд, а на место пок. Мике Банковића. Требе бити утучен у главу као данашња влада, па веровати да ће на том избору добити свог човека.

Пристаје и она. Познато је да је у фамозном уговору о још фамознијем зајму унета и та тачка да закон о зајму мора бити примљен од стране Нар. Представништва најдаље до 15. Декембра. Пошто се влада уверила да дотле само може пропасти, то је умолила Унион Банку да тај рок продужи и она је пристала да чека до 15. Јануара идуће године.

Све ово јавља владин прирепак „Дневни Лист“ и ако није каква смицалица онда је истина.

Убиство у Калафату. Париски Temps доноси, у свом броју од 11. децембра ове год. (по новом). овакву депешу из Букурешта: „Једно сензационо политичко убиство, које ће имати утицаја на румунско-грчки сукоб, извршено у Калафату на сред улице, над личношћу директора земљорадничке Банке, Михаила Попадеметру, који је по рођењу Куцо-Влах. Убица који је дошао из Букурешта, и који се зове Томај Јон, стар је двадесет и две године, и припада, такође, по пореклу Куцо-Власима, пријавио се је полицији која га је затворила. Он је изјавио да је убио Попадеметру за то што је овај. и ако је Куцо-Влах, био на страни Грка и помагао је материјално образовање грчких чета у Македонији.“

Познато је да су Румуни, због непријатељства Грка наспрам Куцо-Влаха македонских и сметњи које они чине румунској пропаганди прекинули односе дипломатске са Грчком. Разуме се да ће ово убиство сукоб тај пооштрити, ма да је Краљ Грчке, када је ономад био у Бечу, настојавао преко бечких кругова, како су то новине јавиле, да се та ствар изравна, јер сукоб наноси много штете грчкој трговини,

Један извештај о срп. законодавству. Уважени председник Касационога Суда, г. Ђорђе Павловић, који је, има већ више од 20 година, дописни члан француског ученога друштва за упоредно законодавство (Société de législation comparée), у Паризу штампао је у годишњаку (annuaire) тога друштва за год. 1902. и 1903., извештај о српском законодавству за те две године. Извештај овај г. Павловића, исцрпан и прегледан као и ранији интересантан је нарочито стога што се је у њему г. Павловић морао дотаћи и 29. маја 1903.. Ми ћемо гледати да у једном од идућих бројева нашега листа опширније о овом раду г. Павловића проговоримо. Овде ћемо рећи само толико да је г. Павловић у томе извештају водио, пред образованом европском публиком, рачуна о високом положају који заузима у судству Србије и умео је да, и поред неких својих личних симпатија, остане независан у оцени дела које толико контар астира с моралом и правом.

Ми, и као Срби и као чланови напредне странке, чији је г. Павловић један од најугледнијих чланова, можемо му само бити захвални, што у своме извештају није заборавио на важност коју, у модерном друштву, имају *морал* и *закон*. Полазећи од ове основе, од које је и г. Павловић у свом извештају пошао, ми са свим допуштамо дискусију о оним „circonstances atténuantes“ (олакшавне околности) које напомиње г. писац. Главно је да се у извештају своме г. Павловић разликује од наших радикалских политичара који проносе кроз народ опасне теорије о некаквом *праву* народа да *суди* и *убије владоца*.

Што може да поднесе каквом сеоском самосталцу à la Милован Лазаревић не може поднети Председнику Касационога Суда и напредњаку.

О г. Св. Николајевићу. Познати илустровани недељни часопис „Bystander“, који излази у Лондону, у свом броју од 22-ог Новембра поред слике г. Свет. Николајевића донео је и следеће о њему:

„Господину Светомиру Николајевићу припада та заслуга што је он био први, који је пред скупштином изнео мишљење већине српскога народа о завереничком питању.

Он је члан једне странке чија је нескривена циљ да се, отпуштањем официра завереника из војске, Србији понова врати добар глас. Но, и ако је ова странка заступљена, за сада, само са четири посланика г Николајевић рачуна на многобројне једномишљенике из најбољих слојева народа и војске. — Он је у својој шездесетој години, здрав и енергичан, патриотски оптимистичан али и спреман за сваку случајност. Примедба једног владиног присталице како се нада, да ће г. Николајевића видети обешеног на дрвету у београдској главној улици није поколебала његово одушевљење. Пред скупштином изјавио је, да ће се кроз неколико дана дотаћи питања о војсци.

Свршивши науке у Паризу млади је Николајевић пријатељским упутством Rev. W. Denton — а и T. Rolleston-а студирао у British Museum-у а по повратку у Србију његова предавања о енглеској литератури а нарочито његове оцене Вугоп-а, Shakespert-а и Tennyson-а превукле су велику пажњу, Сада ради на једној критичкој студији о савременој грчкој литератури.“

Протест грађана. „Самоуправа“ је јуче саопштила протест грађана варошице Обреновца и среза посавског, против премештања др. Мише Михаиловића, лекара из тога среза. Протест је потписало близу 500 грађана, међу којима видимо људе из свију странака па и највиђеније представнике ових. Нама је мило што је др. Михајловићу дата сатисфакција какву Иво Кезун не би добио, па да и тајним расписом нареди да му полиција из Србије и Црне Горе потписе купи.

О Новели, Новели! Зашто смо те довели! Тако су јаукнули синоћ глумци Нар. Позоришта, којима је било одређено да изигравају оркестар. Управа је нашла за сходно да све глумце отера из њихових ложа у оркестарски сутерен, а своју ложу задржала је, чак је и Грол задржао своју ложу. Никад нам униженији нису изгледали наши глумци но синоћ, онако унижени чак испод партера. Да су били људи, требали су да избаце управника из ложе, па кад се све продаје нек се прода и та ложа, а он нека гледа заједно са њима из оркестра. Овако, они су више за осуду, што су маме, но управа, која је у ствари кокетна мамица. Глумци чак нису протествовали зашто да се и г. М. Рисантијевићу не одреди место! Срамота! —

Извиждан. Прексиноћ је била друга „спиритистичка сеанса“ Каридиса, који се овде хтео да представи као уметник. Београдска публика извиждала је овога мајстора и тиме опоменула закупца Коларчеве сале, да отвара очи кога пушта у ту салу.

Др. Војислав М. Суботић преселио се на стално становање у свој дом у Таковској улици бр. 19. и ординира од 7—8 пре и 2—4 по подне.

Важне Вести

Жалостан крај

Има већ две и по године како једна новинарска клика преко „Дн. Листа“ терорише јавно мњење у Србији својим бесомучним нападањем на све оне који неће да дувају с њима у једну тикву. Јуче је та клика, не смејући да узме директно зајам у одбрану, напала на све оне који су против зајма оглашујући да су они „против Српског народа, против Демократије и против морала,“

ФЕЉТОН

Јади Станоја Станојевића

> „Зар ме не познајете? Ја сам тетак Вашега пријатеља“.
> „Чим сам Вас видео познао сам да сте *тетак*, само нисам знао коме припадате. *Стара прича.*

(НАСТАВАК)

Реферишући о неким радовима И. Руварца и Љ. Ковачевића, ја сам често помињао и Станоја, обарајући његове бедне претпоставке, хватајући га у књижевној крађи (о чему ће доцније бити речи). и у опште бацајући га на сметлиште.

Најзад је дошло дотле, да ми је Управник Народ. Позоришта, Драгомир Јанковић, једном причао ово: „Каже ми Станоје Станојевић: „Ви, г. Јанковићу, имате Нушића, а ја Андру Гавриловића, који су нам се попели на душу, *те нам живот загорчавају!*“ При том се Јанковић смејао малодушности свога плашљивога пријатеља.

Е па кад је све то тако, онда нека читалац каже по души: може ли тај тужни Станоје о мојој књизи рећи добре речи, може ли бити поде савестан судија и непристрастан оцењивач? Да створим Јеванђеље, он би се и на то ребрио! Особина малог ума и пакосне душе...

Ту је извор његовој оцени моје књиге „Књижевне Слике“.

Сада да пређемо на ствар.

У раздобљу од 1888. до 1903. године написао сам, поред осталога, и осам краћих биографија с прегледом главнога рада осморице знатних људи из словенскога света. Мени је, најпре као ученику а потом као професору, с времена на време требало објашњења о животу и раду тих лица, о којима на српском језику готово ништа не бејаше писано. Зато сам морао прибирати грађу на другим језицима на којима је има. Прилике су доносиле те су ти радови штампани или о каквом јубилеју (н. пр. о Копитару, Шафарику, Јунгману) или иначе ради допуне онога што је у којем од поменутих прилога већ речено било. Међутим поодавно сам увидео да би збирка таких радова била и занимљива и корисна лектира *мојим* ученицима Српске Књижевности; рекох *мојим*, јер ја знам професора којима су и самим те ствари са свим туђе. Ако будем питан — казаћу их. Зато сам одлучио да такву збирку и наштампам, што сам и учинио, те је тако постала књига „Књижевне Слике“, у којој су биографије: Добровскога, Копитара, Шафарика, Јунгмана, Колара, Штура, Слатковића и Калинчака. И ако сам знао, па и казао, да о већини ових личности нема у српској књижевности ништа друго написано, ипак сам из урођене и штетне шумадијске скромности нарочито истакао у предговору речи: „Према томе треба и ову књигу примити као збирку популарних чланака, намењених у првом реду допуни научно-литерарнога образовања свршених гимназијалаца па у неколико и старијих другова њихових“. И замислите, за ту књигу, с тако скромним задатком, Станоје вели да је „цела писана са врло великим претензијама“! Неко од нас двојице срамно лаже. А који је то — видеће читалац кад дочита све ово до краја.

Поред све те скромности опет сам морао, истине ради, додати: „Ипак ће се у њој наћи и по које зрнце научне новине. Такве су н. пр. врсте о Шафариковој походи Београда, о везама између Колара и Вука Караџића, или библиографска саопштења и т. д.“ Станоје на све то жмури и вели да је „цела ова књига проста компилација и ништа више“. И кад би била „проста компилација“ она би била на своме месту с погледом на главну задаћу њену. Али Станоје тежи да превари када то каже: он се ни једном јединном речју не осврће на ту моју изјаву о новинама, да би њихову вредност оспорио, да би показао како ту нема никаквих нових саопштења и т. д. Он све то просто прескаче, забашурује и обмањује свога читаоца говорећи му о књизи не онаквој каква *јесте* већ каква *није*.

Осуђујући оне који једном тако несолидном створењу могу веровати на реч па му за измишљене ствари још и плаћају — ја не тражим да се мени овде тако верује, већ своје тврђење потпомажем овим доказом. Од више људи, који су најпозванији да о овакој књизи суде, добио сам похвалне одзиве, од којих ћу овде поменути само један и то од лица апсолутно најпозванијега, а то је — Др. К. Јиречек, Он ми је изјавио да ће ова књига корисно занимати целином својом у првом реду Чехе и Словаке, зауставивши се нарочито баш на поменутим новинама којима се *он* посебице обрадовао.

После овога ја бих имао права на Станоја се — згадити и о њему више не водити рачуна. Али он треба да добије и све остало што му је овде намењено па — напослетку то. Зато ћемо поћи даље.

Он вели какко су ове биографије, „*без икаква обзира на тачност података у њима*, изнете и написане тако мртво, суво, без икаква живота и икаква укуса, да јако опомињу на врло рђаво написане некрологе“.

Анд. Гавриловић.

— НАСТАВИЋЕ СЕ —

Тиме је клика око „Дн, Листа„ нарочито хтела да заплаши неке самосталце, који су против зајма, тврдећи да њих руководе незадовољени прохтеви и амбиције.

Но изгледа да се више нико не плаши „моралних“ доктора око „Дн. Листа“ и њихових екскомуникација. Један од познатих самосталаца, на кога су може бити из „Дн. Листа“ такође циљали, подигао је бачену рукавицу, и вратио је у лице „Дн. Листу“. изашав са својим пуним потписом противу овога зајма.

Тако су терористе из „Дн. Листа“ заједно са својим жалосним Робеспјером жалосно свршили.

По формули

У данашњем броју — а у уводном чланку — ми смо изнели, како је ова влада, не задовољавајући се тиме, што нам је уговором о зајму убила кредит, сматрала за потребно да га одредбама чл. 9. 12. и 16. овог злогласног уговора — и кроз прозор баци.

Са свим по познатој формули.

Зајам и Демократија

„Дн. Лист“ је јуче објаснио најпосле овом свету, шта је то демократија. Демократа је онај ко је за овај црножути зајам.

Ми смо задовољни с дефиницијом. Они који су гласали за „демократе“ знају бар на чему су.

Што се нас тиче, за нас је већ одавно утврђено да смо ми против демократије. Нека се дакле нико не чуди нашем писању о зајму.

Дао оставку.

Када се чуло, као *позитивно*, да је г. Жујовић дао оставку, ми смо одмах рекли, да ће то бити погрешна вест: можда је дао оставку г. Драшковић, г. Пећић, г. Иван Павићевић, али г. Жујовић нипошто. Јер његове оставке личе на плашњу онога детета које је викало: Его курјака! ма да овога ни од куда није било. И збиља, *Odjek* је јуче демантовао тај глас, т. ј. управо донео да је г. Жујовић, после „објашњења“ с колегама, тргао оставку коју је био послао писмено. То је то исто: он викнуо колегама: Ево оставке, па када су га ови озбиљно упитали да ли он остаје при њој, он је одговорио, смејући се, као оно дете с курјаком: Ала вас преварих! Шалим се!

Самосталска влада има и сувише жалостан положај у овај мах, да јој није потребно да је г. Жујовић прави још смешном својим фамозним оставкама које се, када треба при њима остати, расплину као мехур од сапуна. Напослетку, г. Жујовић је *српски* министар спољ. послова, и треба да, у овим *озбиљним спољним* приликама, буде мало *озбиљнији*. Никоме није допуштено, па ни г. Жујовић, да са политиком, са тога места, тера спорт. Нека г. Жујовић своју размаженост са jour fixe-а не уноси у мин. спољних послова; а ако му то није могућно, онда нека то место остави, па ма на њега дошао и г. Иван Павићевић: и овај би био са својим темпераментом, ту подеснији од њега.

Једна тачна изрека.

Самоуправа доноси ову лепу изреку од Монтескија:

„Дивљаци из Лучијане, кад хоће да узберу плод они посеку дрво до корена. То и јесте деспотска владавина“.

У политичком говору ово би значило: дивљаци, кад хоће да отму власт (плод) они посеку онога, који ту власт држи. Наравно не морају га свагда баш посећи, јер га могу и револверима или сабљама убити, па ако је потребно за њихове дивљачке нарави, и кроз прозор бацити, само што у време Монтескија дивљаци нису имали ни револвере ни сабље, а још мање прозоре на кућама.

Штета што Србија није постојала као држава у време Монтескија, те не би морао дивљаке чак у Лузијани тражити.

Писмени протест.

Да би показао своје оправдано незадовољство, што није позван да присуствује сечењу славскога колача, Кум Владан се ономад демонстративно уписао у књигу код свечаревог одаџије. Горко се осмехнувши на ону умку, са које умилно одјекиваху весели звуци музике шестога пука, а у којој је славска свећа једног много-заслужног Дома и његовим свесрдним сатрудништвом у крви угашена, — кум Владан се удалио у пуном уверењу да ће до године извесно бити позван, ако не баш на славу, а оно, за први мах, бар на — патарицу. Услиши му жељу, Господе и Свети Климентије! —

ПАРТИЈСКА КРЕТАЊА

Збор у Љубовији.

На дан 20. Новембра одржали су напредњаци среза азбуковачког свој збор ради образовања партијског среског одбора и саветовања о томе како ће се образовати месни одбор и по општинама и извршити упис и други партијски послови.

У име сазивача збор је отворио лепим говором г. Јоца Давидовић објаснивши циљ данашњег састанка, и позвавши после говора присутне да збор конституишу. Збор је једногласно изабрао себи за председника Јоцу Давидовића за подпредседнике: Милана Симића и Петронија Маринковића и за секретаре: Косту Тадића и Војислава Павловића.

Председник збора, г. Давидовић, у име часника захвално се на избору и збору представио госте са стране, па је дао реч г. Спири Поповићу судији из Лознице. Г. Поповић је у подужем говору цртао заслуге напредне странке за земљу и народ, и повукао паралелу између напредне странке и осталих партија. Затим је објаснио разлоге који су праваке наше странке руководили да се поново напредна странка организује и позвао напредњаке и све поштене људе који хоће да им приђу да организацији странке и свима партијским пословима без устезања приђу и предано га врше. После овога збор је приступио избору среског одбора и једногласно изабрао ова лица: Председник Јоца Давидовић, подпредседници: Милан Симић, Петроније Маринковић, секретари: Воја Павловић и И. М. Илић кафеџија, благајник Рад. Продановић абаџија, за чланове одбора: за општину љубовијску Бојо Лазић, за општ. црничку Живко Павловић, за општ. велико-речку Јован Смиљанић, за општ. узовничку Јаков Полић, за општ. селаначку Јаков Пановић, општ. царинска Тома Поповић свештеник, општ. оровичка Сава Малетић, општ. љубовиђанска Крсман Ђукић, општ. азбуковачка Василије Мијаиловић, општ. драчка Коста Тадић.

ИЗ НАРОДА

Свој своме.

Краљево.

Економ ове Ратарске Школе, да би овековечио своје име, дао се и на шустерај. Како данашња управа Ратарске Школе није хтела да поручи за своје питомце цокуле код овд. обућара већ их је поручила у Београду и како је због тога требало послати меру за сваког питомца то је наш економ узимао меру. Зна се да је он за све способан и за то већ у напред велимо: благо питомцима и њиховим ногама, кад им узима меру економ.

Одкад школа постоји није било тога да се код овд. занатлија за питомце узима у Београду обућа. Чекаћемо исправку Управину да видимо бар из ње зашто је ово учињено.

Мора да је економ хтео да помогне неког самосталца из Београда, јер је и он из градине самосталске. **Ранко.**

Један примеран духовник.

Неготина, 29. Нов. 1905. г.

Сазнали смо са поуздане стране да се јеромонах манастира Букова господин Милутин Т. Добрин удаљава са дужности из Тимочке Епархије.

Не знамо шта је меродавне руководило да овог човека, који је за ову околину важио као узор у свештенству монашком и у самом грађанству, из ове епархије уклони.

Господин Добрин, као млад човек, био је уважаван и поштован од свију грађана у околини, јер је човек, који веома високо цени свој положај и задатак, и као такав користио је целој околини манастира Букова.

Желимо г. Добрину да на новој дужности куда је упућен и даље ради на бољитку српске цркве, и да тамо докаже да је заиста достојан свога положаја.

Епархији, којој буде припао г. Добрин, честитамо, јер је у њему добила вредног духовника и радника на дужности својој, а околина добија у њему духовника и пријатеља. **Г-ђар.**

АКТА ОДГОВОР ЧЕКАЈУЋА

Милован Каљогажа још није доказао оно што је о Светомиру рекао, нити иде из Скупштине.

⁂

„Одјек“ нам још није одговорио по коме Уставу и Закону ђенерал Атанацковић потписује указе.

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

Необичан друг.

За време Лудвика XIV бејаше војницима строго забрањено употребљавати, ма у ком случају, оружје на улици. Једног се дана споречкају два војника на улици па истргну сабље. Наиђе њихов каплар и опомене их на тешку казну која их очекује: губитак оба уха и палца леве руке! Али се они не смирише већ се стадоше сабљама бости. Тада каплар извади своју сабљу и пође да их развади. У моменту се појави официр, војници побегоше и каплар би оптужен да је прекршио заповест, те га изведоше пред војни суд. Он исприча како је било, али не хтеде именовати своје војнике ни онда кад му рекоше да ће он бити кажњен. Бездушне га судије збиља осудише али му одобрише да он сам, по његовој жељи, изврши пресуду. Он и то учини, узе нож, одсече оба уха и баци их пред ноге судија, па положи леви палац на пањ и лупи сатаром те и њега одсече, рекавши: „Боље је да имате једног ровашеног каплара него два онакажена војника!“ Он је и после тога остао у војсци и био предмет особите пажње.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Бранино Позориште код „Коларца“.

Петак 2. Децембра 1905. г. — Вечерашњи је програм веома занимљив. У њему су најомиљеније соло и дует-сцене, поред одличне комедије: „Отело“ и оригиналне шале: „Труо човек“. Вечерашњи програм препоручујемо свима љубитељима одабране шале.

Позоришна кретања.

Чарга — театр. Ово позориште Рајића „Чарге“ сад је у Врању и већ је осетило мемлу ове вароши, јер како јавља: тешко ће се искобељати из те пустиње.

Најзгодније је претплатити се на

„ПРАВДУ“

код поште три месеца 4 динара.

ПОДЛИСТАК

Наши на страни

— Н. А. Љејкина —

(наставак)

— Треба пожурити. У циркусу је већ почело, рече земљак.

Они прођоше поред осветљене куће од дасака са натписом „Restaurant“.

— Ено има где и да се попије. Одлично... примети Никола Ивановић. — Земљаче, земљаче! Има ли овде каквог год дивљачкога пића? Баш би требало пробати. Та Индијанци не верују у Мухамеда, значи, њима су алкохолна пића допуштена

— То ћемо ми већ после, Никола Ивановићу, после. Хајдемо брже у циркус, на своја места. Видите, публике са свим нема у врту. Она је сва на својим местима.

Пред њима се показа висока дрвена ограда, иза које беше циркус. Код ограде беху благајнице, где су се продавале карте за седишта. Морало се опет платити. За прва места узеше по два франка, и компанија се попе по дрвеним степеницама које шкрипаху, у амфитеатор, где и седоше.

Представа је доиста била почела. По арени под отвореним небом јураху на ср чаним, али малим коњићима десет људи у сурим вуненим шеширима, у шареним блузама и с пушкама на раменима. Они викаху тако да продираху у душу, махаху замкама од конопаца и гоњаху коња који бегаше од њих. Направивши по арени три круга, они најзад сустигоше коња. Један од њих набаци на коња замку и заустави га. Ухваћени коњ отимаше се, исправљаше се на задње ноге, риташе се. Друга и трећа замка, набачене на њега оборише га на земљу.

— Представљају ли они то разбојнике или шта друго? запита Глафира Семјоновна земљака.

— Ловце у американским пустињама. Они су дивљега коња ухватили, оборили га и ево сад мећу на њега узду.

Иза декорације, која представљаше брежуљке у даљини и на њима кућице американскога селанцета, чуше се дивља узвици. Ловци, који се труђаху око дивљега тек зауздaнога коња, оставише га, скочише на своје коње и опет појурише по арени. Узвици иза брежуљка бивaху све јачи, преобратише се у рику и иза брежуљка показаше се Индијанци, који јураху на неоседланим коњима са разбарушеним дугачким косама и пребаченим преко рамена пругастим огртачима. Они гоњаху ловце.

— Ево ово су разбојници, Индијанци разбојници. Они врше напад на ловце. Видите, гоне их, рече земљак.

Зачу се пуцњава, звека оружја, неколико коњаника попадаше с коња, у диму од барута помешаше се Индијанци и ловци. Кад се дим беше разишао, ловци су били већ са везаним рукама, Индијанци су њих и њихове коње одводили иза декорације, која представљаше брежуљке са селанцетом. На коњу једнога Индијанца између коњскога врата и трупа Индијанчевог лежаше ловац са опуштеним доле рукама и ногама. Други један Индијанац вучаше за собом по земљи на замки другога ловца.

— Збогом, ловци! Индијанци су их победили и повели у ропство за печење, рече Никола Ивановић.

— Та није могућно да ће их појести? журно запита Глафира Семјоновна.

— А шта може бити друго? Познати поредак. Та они су људождери. Од једне ноге бифтеци, од друге розбеф, од треће некакав тамо антрекот, збијаше шалу Никола Ивановић.

— Та није могућно да ће их доиста појести?

— Не, не. Та то је само представа. Ко ће им допустити овде у Паризу да једу људе! умири Глафиру Семјоновну земљак.

— Ну, то—то.... а ја сам већ мислио...

Први део представе сврши се. Поред седишта почеше пролазити келнери са служавницима, предлажући публици пиво, флашице с коњаком, воће и сандвиче. Такође иђаше дечко — Индијанац у плавим гаћама са ширитом у виду лампаса и са пребаченим преко рамена пругастим покривачем и натураше публици слепљене грудвице некаквог црвенкастог ушећереног зрневља, мрмљајући нешто енглески. Од енглеског говора, уосталом, издвајаху се француске речи: „vingt centimes“. Наврзе се он и на супруге, ћушкајући им у руке по грудвицу.

— Је ли то за јело или за што друго? питаше га Никола Ивановић. — Реци ми, је ли за јело? Манже?

Дечко не разумеваше и само изговараше; „vingt centimes“.

— Разуме се за јело, одговори за њега земљак. — Ено, видите, једе и публика. То је нешто американско. Треба пробати.

Он купи грудвицу зрневља, одломи парченце, прожвака и испљуну.

(наставиће се)

Др. ВОЈИСЛАВ М. СУБОТИЋ

преселио се на стално становање у свој дом, *у Таковској улици Бр. 19., и ординира од 7—8 и од 2—4.* Има најмодерније електричне апарате за лечење нервних болести, као и за електромасажу.

ВРАЊСКО ВИНО

црно и бело са старе лозе продаје винарска радња Жив. М. Рафајловића на Теразијама до кафане „Атине.“ Исто вино у сопственој кући Св. Савска ул. бр. 11 код „Славије“, продаја на мање и веће количине. Цена солидна.

Врло ЕЛЕГАНТАН СТАН са три собе, предсобљем, кујном, шупом, подрумом и осталим удобностима на најлепшем месту спроћу Калимегдана издаје се одмах под кирију.

Цена је 90 динара.

За остале услове обратити се или г. Јосифу Амару, парни млин Душанова улица или канцеларији г. Д-р Д. Алкалаја, адв. Трговачка ул. бр. 3.

Кућа са пространим плацем у „Његошевој“ улици бр. 58. продаје се под повољним условима.

За погодбу упитати преко пута у кући бр. 73.

Свежег Тирол. воћа крушака и јабука

Највеће и најразноврсније Стовариште француских Бонбона у Србији

УВЕК СВЕЖЕГ „ТЕЈ БУТЕРА“

Поштовани Г. Г.

Част ми је учтиво известити Вас, да од данас имам на стоваришту поред остале колонијалне и деликатесне робе **сасвим чистог под гаранцијом природног вина, и то:**

Црно Врањско	1	литар Дин.	0·60
Бело Смедеревско	1	„ „	0·60
Бело Смедер. старо	1	„ „	0·80
Црно Књажев. старо	1	„ „	0·90
Бордо „MEDOK“ црно	7/10	лит. Дин	1·20
Бордо „BARSAG“ бело	7/10	„ „	1·20

Поруџбине на захтев П. Г. Потротача шаљем кући увек тачно и на време.

С поштовањем
ДУШАН ТОДОРОВИЋ
Краљ. Срп. Двор. Лиферант
ТЕРАЗИЈЕ

Телефон бр. 43.

Домаће слатко свих врста

ОКАСИОН

Једну велику партију штофова за женска одела, костиме, блузе, шлафроке и матине-е и

Једну велику партију разноврсне свиле продаје испод сопственог коштања

Помодно-Мануфактурна радња
Д. Ђукановића и Комп. Београд.
Мустре на захтев шаљемо бесплатно.
св. д. д. 1—10

ОГРОМАН ИЗБОР
КОД
Владимира Костића
и то:

БЛУЗА, жипона, кецеља и горње сукње
Порхета у боји за **Блузе и Шлафроке.**
Порхета бела за доњи веш.
Штофа за **Хаљине и костиме**
Платна на комаде и на метар.
Мидера, чарапа, рукавица.
Вунице, Вуне, Фула.
Сатена за јоргане од 140 см. и 160 см. шир.
Чипке, Ајнзеца и Дугмади и све остале ситнице и прибор.

Једну велику партију порхета распродајем.

Цене строго утврђене

МУСТРЕ ЗА УНУТРАШЊОСТ БЕСПЛАТНО

С ПОШТОВАЊЕМ
Владимир Костић
Кнез Мих. 33 — Београд

2—13

Телефон бр. 151 — Телефон бр. 151

Вино Вино Вино Вино

НАРОЧИТО НАБАВЉЕНО
за свечаре

ВИНА црна и бела, српска и француска, сасвим чиста, природна под гаранцијом; цена врло ниска.

СРПСКА са ценом 0·50 дин., 0·60 дин., 0·80 дин., 0·90 дин. и 1 динар литар.

ФРАНЦУСКА од 1·50 дин. литар.

Поштовани потрошачи уверили су се о чистоти мога вина.

Преко 100 литара знатно јефтиније.

Поручбине од 10 литара па на више, на захтев п. г. потрошача, шаљем по мојој послузи у кућу.

ЂОКА М. БОГДАНОВИЋ
Закупац Хотел „Империјала“.

Генерално заступништво
За Краљ. Србију
за сатове: „Billodes“, „Zenith“, „Urania“, „Japan“.

Ко жели да има добар и тачан сат, нека купи један од система „БИЛОДЕС“ — који коштају:

1	ник. жел. отворен „Билодес“ дин.	30
1	„ „ „ мало мањи „	32
1	„ „ „ с дупл. зак. „	36
1	„ рудар. отвор. „Билодес“ „	30
1	сребрни масиван и богато гравиран са дуплим заклопцима дин.	280

За све ове **Билодес сатове** купац добија трогодишњу писмену гаранцију за добар и тачан рад. **Билодес сатови** могу се добити у мојој главној радњи у **Београду на Теразијама бр. 38**, моме филијалу у Нишу, у Пожаревцу код г. Милана Стефановића, у Крагујевцу код г. Стевана Јаковљевића, у Пироту код г. Јов. Анђелковића.

Поред ових одличних сатова имам и све **друге врсте добрих и практичних џепних сатова** са јефтинијим ценама.

Исто тако имам разноврсних **ДУВАРСНИХ САТОВА**: регулатора у разним величинама, округлих плеханих званих „Жапи“, који су згодни за канцеларије, школе, касарне и т. д. **асталских сатова и будилника** у разним мустрама.

Сваковрсних **ЛАНАЦА** никлених, сребрних, емалираних и златних.

Велики избор **ЗЛАТНОГ НАКИТА** и особито лепих ствари од **сребра и кинасребра** у новим сецесион фазонима.

Моја радионица снабдевена је свима најсавршенијим савременим машинама и алатима и **свака оправка биће на најсолиднији начин и прецизно извршена.**

За солидност јамчи мој десетогодишњи рад у Нишу.

ЦЕНЕ СУ УТВРЂЕНЕ

Поруџбине из унутрашњости шаљем само уз доплату.

Београд—Теразије бр. 38.
ТЕЛЕФОН БР. 24.

МИХАИЛО П. ПЕТКОВИЋ
часовничар и јувелир

✝

У суботу 10-ог Децембра у 10 сати пре подне, даваћемо полу-годишњи парастос у Глоговачкој цркви нашем непрежаљеном

Јанку Веселиновићу

Извештавамо о овоме наше сроднике и пријатеље и молимо их да овоме помену присуствују.

Ожалошћена породица.

Даваћу парастос мојој мајци

✝ АНИ

у суботу 3. ов. м. у 10 ч. пре подне у Вазнесенској Цркви.

С. М. Лозанић

✝

Милан Ненадић

бив. трговац из Обреновца

Испусти 27. ов. месеца своју племениту али намучену душу у опште државној болници, после дугог и тешког боловања у својој 48 години живота.

Покојник је био вредан и частан трговац. Извештавају се покојникови пријатељи и другови.

Београд 1905. год.

Ожалошћена породица.

„Бранко Радичевић“, Електрична Штампарија Јована И. Сјеницког Бранкова ул. бр. 18.
Одговорни уредник Душан Трбојевић.

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕДЊАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 5 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

ВЛАСНИК ЗА КЛУБ „НАПРЕДАК“
ЈОВАН СЈЕНИЦКИ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН

ГЛАВНИ УРЕДНИК
ЈОВАН АДАМОВИЋ

УРЕДНИШТВО
КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛ. БР. 15.
ТЕЛЕФОН 857

БРОЈ 286. **Београд, субота 3 децембра 1905. год.** **ГОДИНА II.**

Напредњацима

у кварту варошком

Месни Одбор Напредне Странке за варош Београд, сазвао је за **сутра** (у недељу 4. ов. мес.), **у 9 сати пре подне у** хотел **„Империјалу“** збор напредњака из кварта варошког ради организације квартовног пододбора.

Упозоравамо Напредњаке из тога кварта на овај збор и молимо их да сви неизоставно нађ' дођу.

Напредњацима

у кварту дорћолском

Месни Одбор Напредне Странке за варош Београд сазвао је за **сутра** (у недељу 4. ов. мес.), **у 2 сата по подне**, у кафани **Друга Београдска Пивница** збор напредњака из кварта дорћолског ради организације квартовног пододбора.

Упозоравамо Напредњаке из кварта дорћолског на овај збор и молимо их да сви неизоставно нађ' дођу.

Зајам и демократија

Већ је недељу дана, како је влада преко свог Министра Финансија извештена о понуди наше старе поверилачке групе, да под повољнијим условима закључи нов зајам. За то време влада, која се [illegible] ња у озбиљност те понуде, није апсолутно ништа учинила, да ствар изведе на чисто, и да се увери о озбиљности понуде. Изгледа да је влади стало врло мало до тога хоће ли Србија платити за бан бадава неколико милијона динара више или не.

Влада, која би се истински старала о интересима државним сасвим би различно поступала. И ако је ова влада уговором, који је у њено име закључио као њен пуномоћник Министар Финансија са Унион-Банком, везана за овај зајам и принуђена да са зајмом пада и остаје, она је ипак у интересу државном била дужна, да се о новој понуди обавести, да о том обавести и Народну Скупштину, и пошто је нова понуда боља да падне заједно са зајмом у Народној Скупштини. Тиме би оставила одрешене руке идућој влади да закључи бољи зајам, пошто се по мишљењу ове владе зајам мора закључивати.

Тако би радила једна влада која се руководи интересима земље, једна влада за коју патриотизам не би био празна реч.

Али ми смо одавно на чисто да је самосталцима као странци патриотизам врло споредна ствар. У њиховим редовима има људи, који су патриоте, али ти или немају бог зна какав утицај на политику странке, или и ако имају каквог утицаја тај није довољан да странку скрене с пута којим је пошла. Самостална странка не зна за патриотизам, она зна само за демократизам, под којим шефови и инспиратори самосталске странке крију своје властољубље.

Је ли чудо дакле ако данас самосталци, да би одбранили овај зајам, који је из основа и на најочигледнији начин противан и политичким и финансијским интересима земље, и протурили га кроз Народно Представништво, апелују на своје присталице, да тај антипатриотски зајам приме из разлога унутарње политике, да би сачували власт „Демократије“.

Ми, напредњаци, полажемо врло много на реализацију наших политичких начела у Србији. Да нам није врло много стало до тих начела ми не бисмо угазили, крај све наше привремене малобројности, у тешку и мучну политичку борбу. Сваки од нас за своје лично задовољење много би лакше пробио себи пут без организовања напредне странке. Ако нигде а оно у шареној гомили самосталској нашло би се места за огромну већину наших пријатеља. Та гомила којој на челу стоје г. г. Љ. Стојановић и Ј. Жујовић не би могла ништа имати против напредњачких пребеглица. И кад смо ипак и противно нашим личним интересима остали верни конзервативним начелима и застави Напредне Странке, значи да нам је до реализације тих начела врло много стало.

Али нама је стало до тих начела једино и искључиво зато, што смо уверени да ће нас примена тих начела најсигурније и једино сигурно одвести величини државној и реализацији патриотских идеала нашега племена. Када би нам се сутра могло доказати, да ће се то брже и лакше постићи апсолутистичким и демократским режимима, ми би и на те режиме пристали. Када би сутра Енглеска пристала, да се обвеже да ће сав свој кредит, војчку и флоту употребити да уједини Српство у једну слободну државу, или чак само да нам врати Босну и Херцеговину, ми бисмо пристали и на режим Љ. Стојановића и на режим Драгише Лапчевића па чак и на режим — Ђорђа Генчића.

Али наше демократе не мисле тако. Демократија за њих долази пре Србије. Они имају куражи да траже да се у интересу „Демократије“ гласа против Србије.

Разлог за такво држање наше демократије врло је прост. То је једна гомила властољубаца, која хоће власт пошто по то. Клика, звана „бесна клика“, која их је на власт довела, дошла је на власт насиљем. То је насиље извршено у име патриотизма, ради „спаса Отаџбине“. Али прилике су се промениле. Ако је наиван свет раније и могао веровати у те патриотске разлоге, данас је целом свету јасно да интерес и спас Отаџбине захтевају, да та клика власт напусти. И сад је ваљало наћи други принцип у име кога би та клика и даље задржала власт у рукама. Место патриотизма самосталци су пронашли демократију. Интереси Отаџбине истина захтевају, да се „бесна клика“ повуче с власти, али интереси Демократије захтевају, да она на власти остане. И зато самосталци истичу интересе демократије т. ј. своје испред интереса Отаџбине. Зато је могуће да влада и њене присталице апелују на партијску дисциплину, да протуре један зајам, који је противан интересима земље, у интересу демократије!

Ми сматрамо да самосталци греше кад тако постављају питање. Кад народ дође до уверења да има да бира између Отаџбине и демократије његов ће избор бити лак. Кад интереси демократије захтевају, да се прави један овако страшан зајам, који компромитује животне интересе земље, онда је демократији одзвонило. И никакве јој више декламације помоћи неће.

Рђава практика

Од подужег времена, код нас је ушло у практику, да поједини министри, кад не знају како ће да реше коју ствар по закону, траже преко министра правде од касац. суда, на основу § 16. његовог устројства, да им да своје мишљење, или како се од неког времена узело у обичај да каже, да донесе своју „начелну одлуку“ о том и том пропису закона, како га т.ј. треба разумети и може ли се применити на такве и такве случајеве, па су према добијеном мишљењу од касац. суда ствар решавали, а било је и таквих случајева, да су таква мишљења чак и расписом нижим властима достављали, ради њиховог будућег управљања. Тако је ту скоро „Одјек“ у броју 275. донео, да је и садашњи министар финансија, тражио преко министра правде од касац. суда, да донесе своју начелну одлуку о следећем:

1. да ли се на основу административног ислеђења, једног комесара одређеног по § 48. закона о чиновницима грађ. реда, за чиновничке кривице кажњиве по казненом закону, а учињене у службеној дужности, могу дотични чиновници предавати суду на осуду, оптуживати, и ако могу, да ли у свима случајевима или *само у извесним и којима?**) и

2. Ако такво ислеђење једног чиновника вреди за предају чиновника суду, *у каквој се форми мора исто водити, т. ј. да ли као обичан административни извиђај или се у свему мора поступити по прописима кривичног поступка, који вреде за редовну иследну власт.***)

Као што се из ових питања види, овде министар просто тражи упутство од касационог суда како ће у горњим случајевима да ради. А по нашем мишљењу и министри који овака питања касац. суду постављају, и касац. суд, ако се на таква питања одазива, грдно се греше о закон. Касациони суд, по свом устројству и задатку, нити је тело које даје министрима упуство, како ће у својој струци администрирати, нити је законом позван, да на овака питања доноси начелне одлуке, које у ствари не значе ништа друго, но тумачење извесног законог прописа, зашта је по уставу надлежна само законодавна власт.

Да видимо како гласи сам текст закона на основу кога министар поставља овакa питања касац. суду. По замени тачке 1. § 16. устројства касац. суда од 24. Новембра 1895. године, касац. суд, у општој седници, доноси начелне одлуке, само за своја одељења, кад се примети, да се извесни законски прописи, у појединим одељењима, неједнако разумеју и примењују. А тачка 2. овог § која није замењена и на основу које *министар правде* има права да тражи мишљење касац. суда, о каквом пропису закона, ево како гласи: „Кад министар правде буде поискао мњење кас. суда, о каквом пропису закона или када сам кас. суд по увиђеној потреби, буде захтевао *допуну или нов какав закон.*“ Као што се из самог овог текста закона види ту касац. суд нема да доноси никакве начелне одлуке, он ту има да да, просто, своје мишљење о каквом пропису закона, и то не ради административне но ради законодавне потребе, ако би на прилику министар [illegible], да је известан пропис нецелисходан, па би требало чинити предлог законодавној власти, да она извесни пропис измени, допуни или га објасни. То се нарочито види из другог става ове тачке где се каже: „или кад сам касац. суд, по увиђеној потреби буде захтевао, *допуну или нов какав закон.*“ Краће казано, ово значи, кад или министар или сам касациони суд налазе: да треба какви пропис закона поправљати.

Да овај пропис тачке 2. § 16 закона о устројству Касац. Суда, може само овај смисао имати то ћемо видети из следећег:

Кад хоћемо да видимо, да ли је каква мисао здрава, ми ћемо је узети у анализу. И ако она у том анализирању нигде не запне ни за логику, нити се на дну анализе нађе као апсурдна, онда је знак да је она здрава, иначе не ваља. Узмимо сад у анализу овај случај. Један министар, у једном и пр. административном спору, нађе, да му је један пропис закона нејасан, па се обрати Касац. Суду, да он о њему „донесе своју начелну одлуку“ и Касац. Суд то учини, а министар на основу такве одлуке и реши ствар. Но против решења министровог има места жалби на Држ. Савет и овај, по жалби интересованог лица, то министарско решење огласи за противзаконо и поништи га, шта ће министар да ради? По уставу, саветска су решења за министра обавезна, и он мора другчије решење у смислу саветских примедаба донети. Но како онда стојимо са ауторитетом касац. суда? Касац. суд у питању разумевања једног прописа законског, сматра се као суверен. Његово мишљење баш да је и погрешно, и он каквом законском пропису даде погрешно значење и смисао, опет оно пред законом важи као једино правилно, док год законодавна власт томе пропису закона не да други значај и други смисао. Касац. суд, не може бити тумач каквог прописа законског, т.ј. не може начелне одлуке доносити већ и по томе, што је он извршилац закона у конкретним случајевима, он има за задатак да улази у испитивање воље законодавчеве, али сам своје воље нема. Док напротив законодавна власт има своју вољу, и она може каквом пропису закона чак и противно правом смислу закона тумачењем дати сасвим противан смисао, или значење.

---

*) Курсив је наш.

**) Курсив је наш.

Греше дакле и министри који од касац. суда траже овакве одлуке, а греши и касац. суд, кад се на таква тражења одзива. И што министри могу грешити, у оваким случајевима, то и није никакво чудо, јер министра често на таква места истакне политика; министар може бити и нестручан, само не сасвим неспреман, али се Касац. Суду таква погрешка не би могла опростити зато, што у њему решавају петнаест лица, за која се претпоставља, да су најбољи познаваоци закона у својој земљи. Касац. Суд заиста свако питање решава начелно, јер он не суди, пошто не решава ни фактична питања но само правна, али свагда, само у конкретним случајевима т. ј. кад му у спору дођу на решавање. И од његове јуриспруденције нижи судови дужни су водити рачуна, али његове одлуке нису обавезне за судове у будућим случајевима, но само у даном спору. У будућим споровима, нижи судови управљају се по јуриспруденцији Касац. Суда само зато, да им он, према свом већ усвојеном гледишту, не би поништио решења или пресуде, али судије лично могу и не делити мишљење Касац. Суда. Али и од овог случаја који је министар финансије изнео пред Касац. Суд. још је куриозније оно што је ономад „Дневни Лист“ у свом 325. броју донео.

А на име, како се министар правде, на захтев једног првостепеног суда, обратио Касационом Суду са тражењем његове „начелне одлуке“ и на овако питање: „Да ли казивање повређеног вреди као основ подозревања из тачке 5. § 121. кривичног поступка кад је оно усамљено и кад више никаквог другог основа против оптуженога нема“. Шта може паметан човек, човек који зна законе, на оваква питања да одговори друго до то: да и судије који ово траже, и министар који то усваја, треба да узму капу и да иду кући, као људи који нису за тај посао, који им је поверен. Само ваљада у Срба му виши суд каже како ће он известан пропис закона разумети и решити. Иначе свуда, нижи судови решавају ствар како они схваћају закон, а виши Суд кад му ствар по жалби дође ако нађе да је то погрешно он исправља. Јер никад виши суд не прејудицира решење нижег суда, пошто онда не би било у суђењу више инстанција но само једна.

Спољна политика

Ситуација у Русији

О ситуацији у Русији јављају берлинским листовима из Петрограда ово: Стање је овде потпуно непромењено. Штрајк поштанских и телеграфских чиновника траје и даље, изузев неколико места — с овима и Петрограду, где су чиновници пристали да раде, или су употребљена средства да се поштанско-телеграфска веза одржи. Но, и у овим местима почињу штрајкачи силом да гоне своје другове који раде, да напуштају посао, прљајући при томе све писмене пошиљке и поштанска сандучад.

Заступници радничких организација и радничких странака, који су се искупили у Москви, решили су да се свима силама одупру партијелним штрајковима, пошто ови ометају извођење општег штрајка, за који се сви радници морају спремити. Московски листови јављају о некаквом врењу у резервном батаљону сапера који се налази у артиљериској касарни у гарнизону Курски, као и међу резервним трупама у Сибирији. У Иркуцку су војници отказали да иду на стражу.

Московска „Жизн“ јавља да у Кијеву и даље влада врење међу војницима. По улицама се војници братиме са ђацима и радницима и моле их за опроштење што су за време немира морали на њих пуцати. Читаве две регименте са својим музикама ишле су кроз улице демонстрирајући заједно са радницима.

НЕМА ВЕРЕСИЈЕ

Од 600 претплатника „Правде“ само једна стотина плаћа. Више од **350** *претплатника из унутрашњости дугују по готову претплату за целу годину. Преко 6000 динара пропадају уредништву на дугу. Што је најгоре, уредништву не пропада само број, кад га пошаље на вересију, него мора чак и поштарину готовим новцем из џепа да плати.*

Зато ће уредништво кредитирати све још само до 31. Децембра.

Од Нове Године, уредништво неће слати лист **ни ком** *ко се год не претплати у напред.*

Нека, дакле, сваки претплатник мати „Правду“; нека се **у напред претплати.**

Изузетака неће бити.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Честитке. Г. Стојан Новаковић добио је телеграфске честитке са зборова из Вел. Плане, Лазаревца и Смедерева.

Неуставне и ванпарламентарне консултације. Последњих дана почели су позивати у двор разна лица финансијског реда, те их припитивали о зајму. Сви су се из реда изјаснили: да је овај зајам *најгори* што га је досад Србија закључила.

Остављајући на страну оцену тих стручњака, ми хоћемо и овог пута да питамо „Одјек“ и његовог бедног газду, ову отрцану владу: што сад не вreче? Што не протестују против оваквих поступака дворских, као што су дрекали пре 29. Маја?

Нов посредник. Питање о зајму ступило је у нову фазу јер је краљевска влада целу ову ствар предала у јаче руке. Јуче је Herr von Сарага посетио представника Унион-Банке Рајхенфелда и с њим се подуже носио. У владиним круговима се полаже врло велика нада у господина Сарагу јер кажу он је ипак вештији од г. Министра финансија. Г. Министар ће са своје стране да учини преко порезника све што се може да се г. Сарагине контрафе пласирају и одмах наплате.

Рука руку мије.

Много хтео... Дакле г. Јован Жујовић није више министар. Он је поднео оставку, тргнуо оставку, поднео је и опет, и кад му је уважена, узео капу и отишао кући.

Зашто је г. Жујовић подносио, трзао и опет подносио оставку, то је тајна коју он — како сам рече — не би хтео ни по коју цену да изда. Само је толико имао куражи да каже: да је дипломатама дао извесно обећање које није могао да испуни — а то је таман толико, колико је потребно да се у суштину ствари уђе. Целокупно јавно мнење сагласно је у томе: да је г. Жујовић обећао дипломатама да ће приступити решавању питања о завереницима, и да је то то обећање. Зашто г. Жујовић није могао то своје обећање да испуни, ко је то што му је то онемогућавао и у којој мери, све су то питања на која ћемо се ми доцније вратити. За сада само констатујемо да је г. Жујовић много тео, много започео али да ништа није умео. Од целог његовог министровања остаће у успомени само једно: да је г. Жујовић као министар спољних послова унео у Престону Беседу — после једног крвавог нападаја на српску границу — пасус: да ће Србија мирно и даље подносити све жртве, и да је он тај министар кога називаху „натртеном екселенцијом“.

Сложите се. Под овим насловом упутио је др. Ђура Красојевић, један од првака пречанских радикала, један проглас на фузионаше и самосталце у Србији у коме их позива да се измире. О овом подвигу овог наивног човека проговорићемо сутра опширније.

Избор Нар. Посланика. Избор Нар. Посланика за варош Београд, на место пок. Мих. Банковића, биће у недељу 18. ов. месеца.

Универзитетска омладина и Прв. Андрија. Ове године Универзитетска омладина није честитала крсно име Краљу Србије, како је се то последње две године радило. Тај свој акт омладина правда тиме, што ове године није ни позвата на славу. Можда је ово непозивање омладине било један мали знак благодарности данашње владе, коју она дугује омладини за познату резолуцију противу зајма.

Академско певачко друштво „Обилић“ честитало је славу, оно је ваљда било и позвато.

Башибозлук у школи. У Алексиначкој Учитељској Школи дешавају се ствари, које себи нико, па ма какве појмове о школи имао, не може да замисли. „Штампа“ је ономад саопштила скандалозни ноћни напад на један грађански дом који су извршили ђаци Учитељске школе, а ми добисмо данас извештај о точи у тој школи која превазилази све границе дозвољеног. Ми ћемо сутра објавити тај извештај, а чућемо хоће ли Министар Просвете да обрати пажњу на тај просветни завод.

Преминула. У Шапцу је преминула и сарањена *Јована*, мајка нашег познатог и уваженог књижевника и лекара, Николе Ђорића окр. физикуса. Покојница је доживела лепу старост — 73 године, проживевши их тихо и срећно у дому свога сина а окружена са шесторо унучади.

Бог да је прости.

„За Отаџбину“. Овако ће се звати орган „Друштва за законско решење завереничког питања“, чији ће угледан број изићи 6. ов. мца, а редовно, сваки дан, од 10. истог.

Важне Вести

О Жујевићевој оставци

У свом 278. броју „Одјек“ је донео једну кратку белешку, како је г. Жујовић преко председника министарства поднео оставку, о којој се није могло дискутовати, без присуства његова, а кад је после Жујовић дошао у седницу и *објаснио се с члановима владе*, он је оставку тргао.

Како влада, која „никад ништа не крије од јавности“, у овом комуникеу не каже, ни шта је био узрок оставци ни у чему је то објашњење Жујовићево са члановима владе, то се о томе чују и разне версије. Ево једне коју смо ми чули.

Жујовић је предлагао ради успостављења односа са Енглеском, да се реши завереничко питање, и тога ради је поднео оставку ако му се предлог не уважи. Шеф владе, кад је примио ту оставку, дозвао је Жујовића, и онда му је казао: „човече, знаш ли ти шта тражиш овом оставком?“ „Разуме се да знам,“ рече Жујовић. „Тражим да се реши једанпут то завереничко питање, ради Енглеске.“ „Аје си ли ти сигу-

ФЕЉТОН

Јади Станоја Станојевића

„Зар ме не познајете? Ја сам тетак Вашега пријатеља“.
„Чим сам Вас видео познао сам да сте *тетак*, само нисам знао коме припадате. *Стара прича.*

(НАСТАВАК)

Он, дакле, не може да замери тачности података, па према томе захтеву неће да има „пкаква обзира,“ већ хоће и поред све тачности података да говори само о облику. Пристајем врло радо, јер сам већ самим тим прву битку ја добио. Чујте сад ово што иде!

Дакле: написано је мртво, суво и т. д. али се даље вели: „Писац се у целој књизи трудио да ништа не каже обично, као што би то казали други људи, него је непрестано тражио неке изразе, фразе и обрте, које нико никад не употребљава и које је већином писац сам измислио“. Другим речима: ни трага од какве баналности, која је обичан пратилац без мало сваке књиге, него је све ново, све необично. Али оно што је ново у изразима, фразама и обртима не може, кад Вама затреба, бити у исто доба и мртво, суво итд. Госпо'н Станоје Ви нисте ни мало фајн дечко, већ диваните као да су Вас јуче с мајура довели!

Има и лепших ствари. „Он пише — вели Станоје за мене — о писцима и научницима, чија су дела већином писана *на језицима које он не разуме...*“ А кад преврнете лист онда читате ово: „*Писац је често... преводио читаве стране из разних дела не само појединих писаца о којима говори, него и из расправа о тим писцима*“. — Па зар да му не речем после тога: та иди ти, пријане, у шевин далак с таком ка'ти логиком; да још нема Универзитета ти би се дао предвостручити гладан! Та како ћу, ђавола, преводити с језика, које, враг им баби, не разумем?!

Желећи потценити вредност ових прилога а не могући им наћи стварне ни умесне замерке, Станоје често говори о стварима које су за свакога индиферентне. Тако н. пр. вели како бих боље учинио да сам те биографије превео из чешког Отонова Словника Научног. На то бих му могао одмах одговорити: знам, знам, прија-Станоје, али су Вас баш зато грдно воштили што сте Ви научили „писати“ своје „расправе“ по готовим исечцима из енциклопедије, па ја да пођем Вашим клизавим путем и да награбусим по леђих — то, простићете, не могу!

Ја сам у говор о Добровском — зато што је Добровски отац Словенске Науке и што је у мојој књизи прва биографија намењена њему — на згодном месту унео један списак радника на Словенској Науци са назначењем година живота и поменом главнога предмета рада њихова. А то сам учинио с планом, да би читалац видео уопште који су главнији радници на науци из које сам узео неколико представника да о њима посебице говорим. А Станоје никако није могао да се сети шта ће то ту; и он то још објављује свету! Тапе му госпино, Стано, јеси фалирао!

Много би требало писати и објашњавати читаоцима кад бих желео показати све неваљалство Станојево. Јер и ако ја о интелекту његову имам рђаво мишљење, ипак држим да му је душа гора од памети. И тој души приписујем оно његово често изјављивање да поједине цитате не разуме, и ако они чак ни за његову памет нису неразумљиви. Колико мора бити гадан човек који у замерке хоће да унесе и *најелементарније штампарске погрешке*! У књизи погрешком штампарском стоји да је Копитар из Рима „са собом *довео* и суху болест“. Станоје се ту зауставио па блесасто пита: „ко је још *довело* суху болест?“ У осталом можда његова ћупа није збиљ способна ни да тако просту погрешку *довео* исправи у *донео*. Зар, читаоче, не видиш са каквим простим ситничарем имам посла! Тај је чланчић био пре ове књиге три пута штампан и прештампаван, па је, разуме се, свуда био без те погрешке.

Кад се књига штампала ја нисам био у Србији, те је коректура вођена без мене. Отуда у њој има прилично штампарских грешака, али су оне све, више мање, елементарне, чисто техничке, природе. Шта више у штампарији није било ни неких нарочитих писмена из латинице за језик чешки и словачки, те се и у том погледу прилично кубурило. Станоје није пропустио ниједну такву штампарску погрешку и сваку је примио за готову ствар те је тексту изврнуо смисао. На једноме месту због такве грешке — где је место *дало* стајало *лало* па је коректор означио потребну исправку а слагач место ње избацио слово до те исправке — Станоје је дрекнуо: „Има ли кога ко може да схвати ову реченицу?!“

Ја кажем како је „научно благо“ лежало очекујући вредне руке „да га раскују,“ а Станје се чуди како то може да буде. Ту лепу и тако познату фразу он не разуме.

Ја кажем: „Дошавши у Нови Сад, Шафарик се *сетио* да је дошао на земљиште...“ и т. д. Он глагол узима у буквалном смислу па се дедачи!

Анд. Гавриловић.

— НАСТАВИЋЕ СЕ —

ран на шта ће пристати Енглеска, и ако затражи да се завереници даду под суд шта ћемо онда?“ „Па макар и то“ рече Жујовић. „Питање се једном мора решити.“ Онда ти заборављаш, да тиме тражиш да и твој шеф дође под суд. Зар ти не знаш, да сам ја оне ноћи примио власт из руку убица, и постао члан револуционарне владе. А по нашим законима казни се не само активни убица него и они који од таквих људи, приме: или да им пљачку сачувају, или да их прикрију и од казне заклоне.“

„Па добро“, рече Жујовић, „али ако то захтевају животни интереси земаљски, шта ћемо онда?“ „Море батали ти то, те интересе, још оне несрећне ноћи, обесили су на чивију Машин, с Генчићем и Атанацковићем. Треба сад гледати само своју кожу, и свим силама радити да се што дуже одржи овај штатус кво пошто по то, па после што Бог да. Зар ти не видиш, да у то питање нису смели да загризу ни фузионаши, па не смеју ни либерали, а видиш шта је ономад наш Катић рекао: нека стегне петљу ко сме!“ Не знам како би радили и сами напредњаци, кад би дошли на власт. Има и међу њима бар неких који ће врднути, ако не сви. Велиш интереси земаљски. А зар је интерес земаљски овај зајам из *Беча*, па онда ово кокетирање наше с Кобургом? Него нема се куд, притерала орла зла година, па сад је добар и Беч, само ако хоће да нас подржи. Још ту треба да изгубимо па смо обрали бостан сви ми који смо за ово стање. Немој да мислиш, ако се ти сам сад измакнеш, ма под каквим било изговором, да ћеш и ти добро проћи. Више се нема куд врдати. Милутин, који те је заклањао умро, па ни Бадемлића више нема да те од окова сачува. Сад ћеш за све одједанпут платити“.

После овог објашњења, Жујовић је само слегао раменима, и узео оставку да је сутра опет поднесе.

Одгризо јој пету.

Поводом г. Жујовићевог учестаног поднашања и трзања оставке, ми смо га у јучерањем броју „Правде“ упоредили са оним чобанчетом које с временом на време плаши своје другове узвиком „Ево курјака!“ па им се онда, кад се уплаше, смеје. Да би се показало колико је та наша фигура тачна, г. Жујовићу је ономад кад је и опет викнуо „ево курјак!“ т. ј. поднео оставку, ова у истини и уважена. Курјак је, дакле, збиља дошао. Па, како је г. Жујовић био министар спољ. послова а спољна је политика увек овој влади била Ахилова пета, то излази да је курјак одгризо влади пету.

ПАРТИЈСКА КРЕТАЊА

Збор у Божурњи.

На дан 20. Новембра ов. год. скупили су се напредњаци из општине Божурачке у механи нашег пријатеља и члана Митра Чолића, ради организовања странке и уписивања у чланство напредне странке. Збор је отворио наш највиђенији напредњак Танаско Гајић, кога су сви чланови бурно поздравили. Отворивши збор Танаско је изнео рад напредне странке од њеног постанка па до данас и нагласио је да треба да се организује странка и изабере месни пододбор за нашу општину.

Збор је једногласно изабрао за председника пододбора старог чича Милоша Манојловића, за подпредседника Љубисава Ђорђевића, за деловођу Петра Новаковића, за благајника Митра Чолића и за члана среског одбора Танаска Гајића. За чланове месног пододбора изабрали су: Миленка Јовановића, Сретена Глишића, Ђурђе Вучића, Милана Павловића, Николу Живановића, Светозара Мирailовића, Радосава Живковића, Милентија Манојловића.

За овим је се приступило уписивању у чланство, које је толико напредовало да је се истог дана уписало 134. члана, махом све млађи људи. По свршеном избору и уписивању збор је на предлог Танаска Гајића једногласно решио да се образује читаоница под називом „Читаоница Божурачке напредњачке омладине“, којој ће бити циљ да набавља листове и пољопривредне књиге из којих ће се поучавати и из сточарства, виноградарства и целокупног ратарства.

По свршеном раду збора настало је друштвено весеље како то доликује напредњацима и које је трајало до неко доба ноћи. Збор је се разишао у најбољем реду.

Г.

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

Неодговорни утицаји у педагогији

(Реч две о програму за В. Ж. Школе)

Као што се, дакле, види оваким наставним програмом и планом, какав је прописало министарство, погажен је пре свега основни педагошки и психолошки захтев рационалне наставе у вишим женским школама. Јер основни циљ и задатак васпитања у опште није само у томе да развија добре стране човекова бића, већ и још више, да отклања или поправља природне махне и недостатке. Специјално у овом случају првенствена задаћа добре наставе била би, дакле, управо то, да подесним наставним средствима подстиче и развија моћ цосматрања и логичког расуђивања, и на тај начин корегира слабу страну женске природе и потпомаже хармонично развиће душе, као последњи и крајни циљ васпитања. Од свију пак наставних дисциплина, које су у томе погледу неопходне, математика и природне науке заузимају свакојако прво и најважније место. То је у васпитној настави, управо, њихов домен, са кога их ништа друго не може истиснути а да не дође у питање и сама могућност националног васпитања. А за женску наставу, чије се главно тежиште у томе и састоји, оне према томе могу бити у толико мање запостављене и занемарене.

До душе ваља нам овде приметити, да је и на западу Јевропе било а и данас још има девојачких и женских школа, у којима су математика и природне науке такође избачене из наставе. Али и без обзира на то, што је то случај са велеким и културним државама, које, без велике штете, могу себи да дозволе и такав луксуз, ваља знати, да се у најновије време и у тим државама такве установе све више напуштају, односно реорганизују у модерном смислу. Тако је по најновијем виртембершком плану и програму од 1903 год. математици и природним наукама додељен врло угледан положај и значај у вишим женским школама. Исто је то, даље, случај и са Баварском, у којој је реорганизација тих школа у томе смислу такође на дневном реду.

Најзад и сви најновији елаборати учених и стручних комисија и тела, која су у разним државама Немачке решавали о томе, једногласно се слажу у томе погледу, као што су примера ради: план, који је изашао у споменику немачког друштва за више девојачке школе (одштампано у часопису за образовање жена трећа свеска, ста. 445, 1904. г.); даље наставни план реформне женске школе, по налогу секције за више девојачке школе издат од управе опште женског удружења учитељица у Тилзиту 1904 год; нацрт плана за вишу десеторазредну девојачку школу Данцигу 1904 и т.д .и.т.д. Само су наши непозвани и неодговорни педагози у министарству држали, да природне науке и математику ваља, данас у двадесетом веку, избацити из наставе за женске школе, чиме су: наравно, показали тоталну неспособност и неразумевање елементарних педагошких и психолошких начела и обзира у овом послу.

(свршиће се)

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

О Фридриху Великом.

Једнога дана обрати Фридриху Великом његов министар пажњу на то како један берлински грађанин рђаво говори о своме владару. Фридрих одговори министру: „Немојте ми казати ни име ни занимање његово већ само ово: може ли он против мене дићи двеста хиљада људи?“ — „Никада, Ваше Величанство!“ пожури се министар. — „Е, онда пустите човека нека говори!“ заврши Фридрих цео разговор.

АКТА ОДГОВОР ЧЕКАЈУЋА

Милован Каљогажа још није доказао оно што је о Светомиру рекао, нити иде из Скупштине.

⁂

„Одјек“ нам још није одговорио по коме Уставу и Закону ђенерал Атанацковић потписује указе.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Бранино Позориште код „Коларца“.

Субота 3. Децембра 1905. г. — У вечерашњем програму Браниног Позоришта код „Коларца“, приказаће се две омиљене комедије: „Зорт“ и „Из нужде“. Ми скрећемо пажњу публици на вечерашњи програм. —

Позоришне бруке.

Управа Нар. Позоришта жели своје последње дане да обележи што већим брукама. Тако чујемо: да је ангажовала Барјактаровића, онога глумца, који се још није опрао за несталу гардеробу Новосадскога позоришта. Он позоришту ни с гардеробом ни без гардеробе не може да послужи, ни као обичан статист, а камо ли какав глумац. Бележимо ову бруку Управе Нар. Позоришта, тек да се зна кад се обрукана извуче из театра, да јој је и то једна флека, на страсноме карактеру. —

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Жив. Московљевић адв. — Јагодина. Примљено 10 дин. Лист се шаље од 1. ов. мес. свима по списку. Поздравље.

Ст. Грујићу адв. — Зајечар Примљено 13·50 дин. Хвала и поздравље.

ТЕЛЕГРАМИ

Цариград. Аустро-Угарски посланик барон Каличе, добио је од порте ноту, у којој порта пристаје у опште, без специјалних измена, на уредбу финансијске контроле у Маћедонији, али условљава свој пристанак тиме да силе одобре стари захтев Турске, да се увозне царине за Турску повисе за три од сто (до сад је уговорима утврђен максимум осам од сто ad valorem).

О том питању су данас посланици страних сила расправљали у конференцији, али није још познато, да ли су што решили, и евентуално, шта је одлучено.

Најзгодније је претплатити се на

„ПРАВДУ“

код поште три месеца 4 динара.

ПОДЛИСТАК

Наши на страни

— Н. А. Љејкина —

(наставак)

— Неукусно, рече он.

Пробаху зрневље и супрузи, и такође испљунуше.

— А нема ничега интересантнога у овој дивљачкој представи, проговори Глафира Семјоновна, зевајући у руку. — Досада,

— Необично срчани коњи, одважно јахање Индијанаца и њихова окретност — — ето шта је интересантно, одговори земљак.

— Но, но... Наши козаци куд и камо боље изводе све ове ствари на коњима, оспори му Никола Ивановић.

LXI.

Представа Индијанаца, доиста, беше до невероватности једнолика. У првом делу они гоњаху ловце, нападаху и бораху се с њима, у другом делу они сто нешто извођаху, стигнувши фургон* са европским пресељеницима. Глафира Семјоновна је зевала, зевао је и Никола Ивановић, није од њих изостајао ни земљак.

Боље ће бити да идемо да се прођемо по врту, да зађемо код ових истих дивљака у њихове кућице и да видимо, како они живе, рече Никола Ивановић. — Што бечите очи. Бога ми, никаква интереса у овим тркама. Видели смо, и свршена ствар. У згодан час тамо је и ресторан. Устај. Глаша.

— Та доиста је боље по врту проћи се, пристаде Глафира Семјоновна, устајући са седишта.

Не противећи се устаде и земљак. Они изађоше из амфитеатра и по стазама врта упутише се ка становима Индијанаца.

У колибама Индијанаца се куваше. Женскиње које су остале у колибама, нема сумње, да су за своје мушке, који у то време представљаху на арени спремале вечеру. Никола Ивановић, Глафира Семјоновна и земљак подигоше застор, који висаше код улаза, и уђоше у један од тих шатора. Тамо се димљаше. Унутра све пуно дима. Ватра је горела наложена на земљи, а над ватром висаше котлић у коме се куваше пшенична каша. Око ватре са прекрштеним ногама сеђаху две женске — једна стара, друга млада. Стара је мешала древним штапом кашу у котлу. Млада, имајући у рукама у облику српа врло кратак нож, секла је месо на ситне комадиће, вршећи тај посао управо на земљи на којој трава беше сва истабана. Женске су биле само о једним вуненим кратким и претерано уским сукњама пругастога цртежа и у прљавим кошуљама без рукава. Обе су биле босе. Глава старе женске била је повезана шареном марамицом; млада женска беше гологлава, али зато око врата имађаше неколико низова шарених ђердана. При уласку посетиоца, женске говораху нешто на своме језику. Најзад млада сену очима на Николу Ивановића, устаде са земље и пришавши му, мету му на рамена руке и осмену се.

— Мосје... Ашете абсант... Ашете абсант пур ну... рече она и поче ласкаво да пљеска рукама Николу Ивановића по образима.

— Пис, пис!.. брањаше се овај махањем руку и идући натраг.

Но женска га не остављаше. Она га ухвати за руке и поче га привлачити к себи, као старајући се да он њу пољуби.

— Та шта си се ти навргла, затвореноnокожаста? мрмљаше Никола Ивановић, старајући се да ослободи своје руке из руку женске, али је ова била јака, и то не беше лако учинити. Она и даље држаше његове руке и понављаше једну исту фразу:

— Ашете абсант пур ну, ашете абсант.

— Она моли, да јој ви купите ракије анасонлије, преведе земљак Николи Ивановићу.

— Ракије? Што ми онда ломи руке! И како је јака, подлац!

Никола Ивановић искоса погледаше жену. Ова је већ ускипела, бледећи и руменећи од суревњивости, и најзад проговори:

— Гле каква је безобразница! Никола Ивановићу! Та што ти стојиш, и држиш је за руке! Хајдемо напоље... Излази...

— Она мене држи, а не ја њу... Пусти ме затвореноkожаста! запе он, истргнувши једну руку, али женска, осмејкујући се и показујући беле зубе, држаше га за руку и мрмљаше.

— Ашете абсант, ашете абсант.

— Никола Ивановићу! Та шта је теби у самој ствари!.. повиси глас Глафира Семјоновна. — Та речено ти је једном, да излазиш!

— Душице... Она ме држи....

Он наже к излазу и пошто га је она држала, извуче са собом из колебе и женску. Ова, претпостављајући, да је Никола Ивановић пристао већ да јој купи абсенту и да ће је одмах повести у ресторан, загрли га другом руком, пољуби га и поче говорити:

— Мерси, мерси... Алон, алон...

(наставиће се)

---

* Велика затворена кола. Прев.

О мојој слави СВ. НИКОЛИ не могу примати пријатељске посете због моје тешке болести. **Ник. М. Радојковић**
пензионар.

Због смртног случаја ове године нећемо славити СВ. НИКОЛУ.

Перка уд. поч. Ђире Тодоровића.
б. предузимача овд. са Савинца.

Др. ВОЈИСЛАВ М. СУБОТИЋ

преселио се на стално становање у свој дом, *у Таковској улици Бр. 19., и ординира од 7—8 и од 2—4.* Има најмодерније електричне апарате за лечење нервних болести, као и за електромасажу.

Као сваке тако и ове године славићу 6. о. м. светог оца Николаја, с тога јављам мојим поштованим муштеријама, друговима, пријатељима и познаницима да ме тога дана изволе посјетити.

Стан Бранкова улица бр. 4.

С поштовањем
Никола М. Томић
„Николица“
продавац новина.

О СВ. НИКОЛИ не могу посете примати.

П. Б. Арамбашић.

ВРАЊСКО ВИНО

црно и бело са старе лозе продаје винарска радња Жив. М. Рафајловића на Теразијама до кафане „Атине.“ Исто вино у сопственој кући Св. Савска ул. бр. 11 код „Славије“, продаја на мање и веће количине. Цена солидна.

ВРЛО ЕЛЕГАНТАН СТАН са три собе, предсобљем, кујном, шупом, подрумом и осталим удобностима на најлепшем месту спрођу Калимегдана издаје се одмах под кирију.

Цена је 90 динара.

За остале услове обратити се или г. Јосифу Амару, парни млин Душанова улица или канцеларији г. Д-р Д. Алкалаја, адв. Трговачка ул. бр. 3.

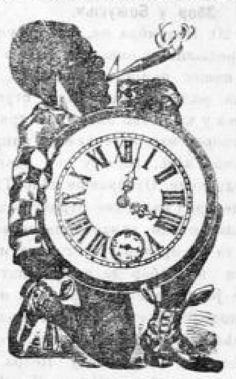

ЗА СЛАВЕ

Лепих ствари од Кинасребра:

Шафољчића за слатко, кашичица, тацни. свећњака, послужавника, разних корп, ауфсаца, бештека у лепим најновијим мустрама.

Добила је велики избор

Часовничарско-јувелирска радња

Мих. П. Петковића

БЕОГРАД — ТЕРАЗИЈЕ 38.

Телефон 24. Телефон 24.

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

РАДЊА ЋУРЧИСКА

Милисава Радосављевића

Пређе: **Саве М. Џеваировића**
БЕОГРАД — ВАСИНА УЛИЦА БР. 21.
ТЕЛЕФОН БР. 384.

Јавља својим поштованим муштеријама, како овде, тако и у унутрашњости, да је за наступајућу сезону добила **огроман велики избор ћурчиског еспапа, као: астрагана, самура, мурмера, барабанта, скунксова, нутрија, бизума и т. д.**

Велики избор најмодернијих **кољеа-крагнова** за даме у свима сортама од **скунксова, астрагана, самура, фалабе, бибера, канина, Сеоскина и т. д.**

Велики избор постава за **бунде и капуте** од **мишева велики и мали, нутрија, бизуема, синџара, веверица руских и т. д.**

Највећи избор шубара астраганских, полу-астраганских, ердељских и т. д.

Највећи избор ердеља, американера, кронера и ремера.

Цена умерена, услуга брза и тачна. За унутрашњост шаљем уз доплату. Конкуренција искључена.

Исто је тако моја Ћурчиска Радња у Шапцу снабдевена свима сортама. Препоручујем шапчанима да ми и даље поклоне њихово поверење као и до сада.

Милисав Радосављевић
ћурчија.

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

РУСКЕ ИКОНЕ

Израђене у православном стилу на хартији (за народ) прегледане и жигосане од стране духовне власти.

САД ЈЕ ДОБИЛА КЊИЖАРА

Антонија П. Ђорђевића, Београд

и продаје их 100 ком. по 20 до 30 дин.

У исто време јављам п. п. публици да сам моју књижару преселио у кућу г. Николе П. Пашића на Теразијама до г. Росулека.

С поштовањем
Антоније П. Ђорђевић,
повлашћени књижар.

Телефон бр. 151 Телефон бр. 151

Вино Вино

НАРОЧИТО НАБАВЉЕНО

за свечаре

ВИНА црна и бела, српска и француска, сасвим чиста, природна под гаранцијом; цена врло ниска.

СРПСКА са ценом 0·50 дин., 0·60 дин., 0·80 дин., 0·90 дин. и 1 динар литар.

ФРАНЦУСКА од 1·50 дин. литар.

Поштовани потрошачи уверили су се о чистоти мога вина.

Преко 100 литара знатно јефтиније.

Поруџбине од 10 литара па на више, на захтев п. г. потрошача, шаљем по мојој послузи у кућу.

ЂОКА М. БОГДАНОВИЋ
Закупац Хотел „Империјала“.

Вино Вино

ИЗВОЗНА БАНКА

Овим се извештавају имаоци књижица Српске Трговачке Задруге, да је рок, ради обрачунавања камате по истима продужен до 15. децембра тек. год.

После овога рока неће се примати на обрачунавање, а имаоци по њима губе сва права.

1. децембра 1905. г.
Београд.

Управа.

У суботу 10-ог Децембра у 10 сати пре подне, даваћемо полу-годишњи парастос у Глоговачкој цркви нашем непрежаљеном

Јанку Веселиновићу

Извештавамо о овоме наше сроднике и пријатеље и молимо их да овоме помену присуствују.

Ожалошћена породица.

150.000 ГОСПОЂА ГОВОРЕ:

ШТА СЕ ЧУЈЕ:

ЧУЈЕ СЕ

ДА СЕ ЧЛАН

ТАЛВИ И МАНДИЛОВИЋ

ВРАТИО из БЕРЛИНА

ЧУЈЕ СЕ

да је са собом донео све **Берлинске новитете**

ЧУЈЕ СЕ

Да је избор Палето-а са шумке рукаве најновије.

ЧУЈЕ СЕ

Да ће однети победу ове године са Палето-а само чувени трговци **ТАЛВИ И МАНДИЛОВИЋ**

„СРПСКИ САЛОН“
ГОТОВОГ МУШКОГ И
ДЕЧИЈЕГ ОДЕЛА
ТАЛВИ
И
МАНДИЛОВИЋА
БЕОГРАД — ТЕРАЗИЈЕ

ШТА СЕ НЕ ЧУЈЕ:

ШТА СЕ НЕ ЧУЈЕ

НЕ ЧУЈЕ СЕ ДА ЈЕ КОД

ТАЛВИ И МАНДИЛОВИЋА

СКУПО

НЕ ЧУЈЕ СЕ

Да ко има лепшег и већег избора Палето-а и Капутића но Талви и Мандиловић.

НЕ ЧУЈЕ СЕ

ДА ПОСТОЈИ ЗА Талви и Мандиловића КОНКУРЕНЦИЈА

НЕ ЧУЈЕ СЕ

Да ко има већег избора одела за Господу и Дечаке но код *Талви и Мандиловића* ✠ *Београд — Теразије.*

„Бранко Радичевић“, Електрична Штампарија Јована М. Сјеницког Бранкова ул. бр. 18.

Одговорни уредник Душан Трбојевић.

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕДЊАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

ВЛАСНИК ЗА КЛУБ „НАПРЕДАК"
ЈОВАН СЈЕНИЦКИ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН

ГЛАВНИ УРЕДНИК
ЈОВАН АДАМОВИЋ

УРЕДНИШТВО
КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛ. БР. 15.
ТЕЛЕФОН 857

ВРОЈ 287. Београд, недеља 4 децембра 1905. год. ГОДИНА II.

Напредњацима
у кварту варошком

Месни Одбор Напредне Странке за варош Београд, сазвао је за **данас** (у недељу 4. ов. мес.), **у 9 сати пре подне у хотел „Империјалу"** збор напредњака из кварта варошког ради организације квартовног пододбора.

Упозоравамо Напредњаке из тога кварта на овај збор и молимо их да сви неизоставно нањ' дођу.

Напредњацима
у кварту дорћолском

Месни Одбор Напредне Странке за варош Београд сазвао је за **данас** (у недељу 4. ов. мес.), **у 2 сата по подне**, у кафани **Дуга Београдска Пивница** збор напредњака из кварта дорћолског ради организације квартовног пододбора.

Упозоравамо Напредњаке из кварта дорћолског на овај збор и молимо их да сви неизоставно нањ' дођу.

Ера реформама

Наш велики јагодински реформатор, одмах у почетку своје министарске каријере, изнашао је формулу, по којој је, од свију осуђеника по штампарским кривицама, само Балугџић могао бити помилован. То је већ био први испит који је положио и показао се достојни министар у „Светом Стању". Сада се опет дао на реформисање, у великом стилу. Хоће да реформише казнене заводе, да измени закон о стец. поступку, изменио је у нечем закон о пороти, спремио закон о адвокатима, образовао је, као што нас „Одјек" извештава, комисије чак и за оне реформе, које ће тек до године предузети, као закон о пензионом фонду, закон о пороти, који тобож он хоће да постави на „савремену основу" и ако се из његовог говора у скупштини о последњим изменама закона о пороти, види, да он и не зна шта је порота у опште, а камо ли „савремена". Но најинтересантнија му је реформа, да брачне спорове пренесе са духовних, на грађанске судове.

Кад је ова сулуда мисао изнета у једном овд. револверском листу, мислило се да је то само један обичан испад, оних бедних индивидуа, које је диспозициони фонд око „Дневног Листа" и окупио ради одбране краљеубилаца, или каквог понешеног па упуштеног попа, који је још из Русије дошао са нихилистичким квасцем, али сад видимо, да се том генијалном мишљу носе и наши велики државници Пећић и Павићевић.

Они су чули да је у Француској ово дана решено да се одвоји црква од државе; видели су да су Чивути у Маџарској успели, да заведу грађански брак, па како они сматрају то као победу демократије, то хоће да пробају, могу ли се они и с те стране приближити „демократском западу" и ако их тај демократски запад сматра, због 29. Маја, за тако прљаве, да им ни руку неће да пружи. Њих се не тиче ни устав ни уставна наређења. Они неће да знају, да је наш устав огласио православну веру за *државну веру*, да је забранио сваку радњу која је против те вере управљена, да је српску цркву и као автокефалну оставио у заједници, што се догмата тиче, са великом Васељенском Црквом у Цариграду. Они мисле да је доста да нешто захту Михаило Ранковић и Миле Липарски па да се то створи.

Кад Устав забрањује сваку радњу против владајуће вере, и кад он оставља у догматичном јединству и нашу цркву са Васељенском, онда не само појединац, но ни сама државна власт, па ни редовна скупштина, не може ништа доносити, што би управљено било против те вере, и против њених догмата. А брак је, по догматима наше вере, тако исто црквена тајна (коју је Христос установио, благословивши брак у Кани Галилејској) као год што је и крштење, причешће, свештенодејство, рукоположење свештеника, јелеосвећење и т. д. И као што Љуба Стојановић не може никога запопити и распопити тако ни самосталци у варошком суду не могу никог, ни венчати ни развенчати, а Миле и Ранковић не могу читати масла, ником, осим својим министрима

У нашем црквеном законодавству има заиста недостатака, које би требало исправити, што се брачних спорова тиче, али опет се последња реч мора оставити духовним властима. Има дела која су законом призната, као довољан узрок за развод брака, али која се у исто време сматрају за кривична по општем „Казнителном законику". Констатовање тих дела, треба оставити грађанским судовима и наредити, да духовни суд не може један брачни спор узети у поступак, ако се развод брака тражи на основу тих дела, пре докле та дела пресуда судска не констатује. На пр. кад супруг супрузи о глави ради, кад један од супруга учини браколомство, кад је ко осуђен на дужевремену робију, или кад ког од њих нестане. Све те случајеве треба утврдити пред грађанским судом, јер иначе била би једна аномалија, да духов. суд разведе какви брак, на основу браколомства пред њим доказаног или покушаја убиства, а овамо грађ. кривични суд огласи оптуженог супруга за невина. А да оставимо на страну то, што се у духовном суду може наћи и по какав Мелентије, који се у законима толико разуме као asinus ad lyram.

Но како брак није ни прост уговор два лица који се у свако доба, кад коме на ум падне, може кварити, него је то једна етична заједница, која обухвата и духовно биће човека, то због те њене важности и црква ју је огласила, као своју установу, и за већу тврђу те заједнице, она је окружила неким свечаностима и церемонијама, чиме је узела и она са своје стране у заштиту, тако, да без њеног благослова, нити брак може постати, ни престати. С тога се ми надамо, да скупштина, ма како њена већина била из нездравих елемената састављена, неће имати куражи, да удари будаком у саме темеље црквеног и друштвеног живота у Србији. Али ако би по несрећи то ипак било онда ми држимо, да је Архијерејски Сабор дужан, да пре свију уложи свој протест код владе, па ако то не би помогло, онда да реши да црквене власти такав закон игноришу, и да му никаква следства не дају. Тако на пример, ако би се ко од разведених пред грађанским судом, супруга, на ново хтео оженити или удати, да свештеник такве супруге са другим лицима не венча, него да сматра да први брак још законито постоји, и како код нас није законом призната, ни полигамија ни полиандрија, то да такве супруге од тражења одбију под изговором, да су му супруг или супруга још живи. Исто тако, ако би се ко од овако разведених супруга ван Србије венчао, да децу таквих супруга не уписује у црквене протоколе крштених, на име оца, но само на име матере, да и уверења о томе издају као ванбрачној деци, тако да та деца као и њихова мати не би могла уживати ни пензију ако је отац био чиновник, нити добити какво наследство по праву сродства са таквим супрузима.

Ми мислимо да ће Архијерејски Сабор бити на висини свога позива, јер кад су њихови претходници могли да издишу на коцу ради чувања своје вере, и кад је Митрополит Михаило због закона о таксама који никакве везе са догматима цркве нема могао да створи црквено питање, зашто не би данашњи епископи имали велике куражи и пожртвовања, да остатак живота проведу баш и као прости калуђери, ако их светска обест њихових чинова лиши. Црква која их је на тако света места поставила, ваљда је бар њихову одбрану заслужила, ако ни чију другу, у овој „плачевној јудоли" која се зове Србија. А радикали, који су узаконили да се у недељу не може нигде купити ни тамјана или воштанице за мртваца, тобож из неког верског пијетета, доказаће још и овом приликом да су они права партија од принципа а Пећић највећи реформатор после Пелагића.

Др. Ђура Красојевић

> *Међу свима гранама научног познања нема ни једне, која је у толикој мери била изложена злом удесу, да је неспретне руке упропашћују, као политика.*

Ова изрека чувенога Гентца паде нам на памет, када прочитасмо у 265. броју, новосадске „Заставе", а под насловом „Сложите се", једну глупо-наивну Јеремијаду у којој се позивају наши фузјонаши и самосталци да се помире.

Одавна у нашу унутарњу политику није упао тако неспретан човек, као што је овај, можда добри, али ван сваке сумње наивни др. Ђурђа Красојевић. Велимо наивни, јер, збиља, треба човек да буде наиван, и то глупо наиван, па да уобрази да је у Србији све на своме месту, али да је несрећа бије само за то што су се радикали поцепали на два табора. Само човек са рукама на које је мислио горњом изреком стари Гентц, у стању је да уобрази да се у Србији чека само на њега — незванога Ђорђа, да на првозванога Андрију изда проглас на „млађе" и „старије", у коме их позива да се мире, те да тако измирени „извојују колико толико погоднији зајам".

Кад се види са колико наивности један двоножац — ма се он звао и г. Ђура Красојевић, седа за писаћи сто, да са безграничном претенциозношћу напише проглас пун безначајних и бомбастих фраза и да га упућује људима који управљају политиком једне земље, онда не може човек, а да не увиди: зашто је и откуда је онај хаос и несрећа међу Србима у Угарској. Народ, чијом националном свешћу управљају људи као г. Ђура Красојевић — а он је првак пречанске радикалне странке — збиља мора пасти у положај у коме се налазе Срби из Угарске и, морамо признати, ми му се дивимо што се и овако још држи.

Немајући појма ни о свом положају као страног држављанина, ни о одговорности која лежи на људима које он позива на један политички акт, који може бити исто тако рђав као што он замишља да је добар, он седа тамо негде у Карловцима да пише некакву булу као католички папа. Њему ни у сну не паде на ум, да сам себе запита: може ли и сме ли он да позива људе да приступе једном политичком акту, за који он никад нити може нити хоће да понесе одговорност, а још мање му пада на памет помисао, да радикалски и самосталски првацн боље знају од њега шта Србији треба а шта не.

За нас је ван сваке сумње, да је г. Ђура Красојевић, пишући напред цитирану Јеремијаду, био прво задрт радикал па онда тек Србин, па ипак је тим својим прогласом нанео већу увреду и самосталцима и фузионашима но ма ко до сада — и то је оно што је у целој овој иначе жалосној појави комично. Он признаје да је Србији од преке потребе наоружање и железнице, и да према томе она мора зајам правити. То увиђају — вели он — и фузионаши који су били за Пачуов зајам, и самосталци који су за Марковићев зајам. Али, самосталци нису хтели фузионашки као што фузионаши неће сада самосталски зајам, а то је оно што он Красојевић, хоће да отклони помирењем обеју група. При томе он, и ако је некакав вајни политички првак, не види да је отворио питање: кад и једни и други увиђају потребу зајма, зашто не пристану ма на који, и кад самосталци данас имају већину за одржавање својих људи на влади зашто је немају и за зајам?

И, пледирајући за помирење као потребу која би створила могућност закључења зајма, он не види да је тиме на горња питања дао овај одговор: И једна и друга страна увиђа потребу зајма, али Самосталци нису дали Фузионашима да га закључе, јер би се онда одржали на власти а Фузионаши не даду данас Самосталцима да зајам закључе, јер би онда они остали на власти. Дакле ни фузионашима ни самосталцима није стало до ове земље и овог народа, но само до власти и да би се и једни и други задовољили, Ђура Красојевић тражи да се помире па да измирени ортачки владају.

А где је морал?

Морал у политици, како је разуме и води г. Ђура Красојевић, не постоји. јер иначе он не би се никад пачао у ствари за које он никад не може да понесе одговорност.

Из Бечког Омладинског круга

Беч, 30. Новембра 1905 год.

Обећах још одавно да напишем за „Правду" какав допис из ћесареве престонице — Беча; тек сад једва доспех, да то своје обећање и одржим. Дакле, да пишем допис. Али како, шта и о чему? Збиља. о чему ћу, да пишем? О политици? Ја нисам политичар. О књижевности? Нисам ни књижевник. Па о чему? Писаћу Вам о овдашњим српским приликама.

Мисли се бар, да је „Зора" представник овдашњих Срба, ако у самој ствари и није. Четрдесет и две године, толико „Зора" постоји, окупљала је се око „Зоре" сва српска школска омладина. Скоро за све важније догађаје у животу бечких Срба везана је и „Зора", али све то износити, значило би писати историју „Зоре", а да се то учини треба засукати рукаве, па се добро назнојити и наседити. И ако сви српски академски грађани нису у „Зори", ипак је она некако увек била слика српског омладинског живота у Бечу; кад је „Зора" цветала и напредовала, значило је да и омладина има живота и бујности, да омладина српска ради — обратно, кад је омладина постала апатична, индиферентна и „Зора" је се успављивала, па понекад је чак и дотле долазило, да готово заспи вечним сном. Овогодишњим радом, у „Зори", бар почетком (а [illegible]). Не треба управа „Зоре" нити пак ко други да мисли, да ми овим ласкамо управи, али истина је, да се почело нешто радити. По нашем мишљењу, прво и главно је: унутрашњи ред у „Зори", а тога сада има, па онда слога и узајамно помагање и заједнички рад чланова, и тога има за сад. Једино можда, што би смо могли да приметимо управи „Зоре", а на првом месту председнику, јесте то, да пази, да се рад у друштвеним секцијама и курсевима тачније врши. Остало је за сада све добро, а како ће у будуће бити, идемо да видимо.

„Зора" је 20. Новембра одржала свечану седницу у спомен пок. Илариона Руварца. О пок. Руварцу је врло лепо говорио философ Алекса Ивић, а техничар Ранко Вујић предао је тога вечера „Зори" слику Руварчеву, коју је сам израдио према цртежу Нове Радонића срп. сликара. Слика је из Руварчева ђаковања у Бечу, и израђена је уметнички.

25. Новембра држао је Јован Хаџи, философ, предавање у „Зори" о „досадашњем стању десцеденте теорије у Зоологији". Мени је се предавање свидело, како би пак изгледало онима, који се специјално баве зоологијом, не знам.

Чујем, да се Управа „Зоре" спрема, да ускоро приреди комерс пок. Јанку Веселиновићу. Ово, ако се обистини, свакако је за похвалу; Јанко је то заиста заслужио.

Други пут ћу Вам писати о овд. српској колонији и о „српском демократском клубу", који још називају и клуб „Резолуција".

За сада је доста. Остајте здраво!

Ваш **Мића**.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Новинарима. *Данас у 3. сата по подне одржаће се у Свето-Савском Дому скуп новинара — новинарских сарадника ради претресања и усвајања правила новинарског удружења. На овај скуп позивају се сви уредници и стални сарадници београдских листова.*

Судба владина. Најзад су се самосталци решили да преломе то питање о зајму, које је појело њихову авантуристичку „странку". Синоћ су се састали у седници: министри (који су још заостали) главни и централни одбор. Питање је овако било представљено влади: Пристаје ли она да батали зајам и жртвује многоученог министра Марковића. Ако голобради Марковић одступи, онда би, да не иде сам, с њим изјурили и Ива Кезунз, који је већ свима постао одвратан и кога се и самосталци ратосиљају, па би на [illegible] (Ааа!) на Кезуново Пећин, а на Пећинћево Ђока Несторовић (јуф!).

Ако ли се пак влада солидарише са ова два отмена типа, онда ће цео кабинет морати дати оставку и одмах ће се позвати из Беча Г. Вујић.

Тада настају лонце!

Један драгоцен доказ. Ми смо увек сматрали и доказивали: да су *завереници* и *самосталци* једно исто. Што су једни у униформи, то су други у цивилу. Они су први зликовчева рука. а ови други неваљало срце и паклен ум. Прави виновници за ужасе од 29. маја су самосталци, јер је то по њиховој теорији и према самосталским доктринама извршено. Док самосталци имају кредит код света, дотле ће трајати и терор завереника, док су самосталци на влади дотле ће заверeничко питање давити Србију. Зато су завереници и довели самосталце на владу, за то их на њој силом и одржавају и за то их на сваком кораку и у свакој прилици бране.

За доказ о томе не треба бољег примера од овога: Да би осветили батинаног Министра Марковића, кога је Бадњевац онако брутално роваш10, власти су се упеле наћи сведоке како би од тог уличног скандала напаковали *покушај убиства*. Јест, ал' сведока нема. Место на коме је био Министар леман, било је подаље од редакције „Дн. Листа" који обично лажне сведоке лиферује.

Дача је прискочио у помоћ Ћоси. Изашла је једна командантска наредба, којом се наређује да се пронађу официри, који су видели како је Бадњевац тукао Др. Ћосу.

Другим речима и преведено на полицијски језик, високе се команде старају наћи међу официрима и така лица, која би хтела сведочити онако како је г. бијеном Министру згодно. Лепо мишљење влада о официрима у врховима, кад се они надају да ће моћии за такве услуге наћи људе.

Треба ли да је Ћоса прирастао за срце завереницима, кад они не презају ни од оваких средстава, кад се они не заустављају ни пред оваквим корацима!!!

Сваки поштен човек сад може јасно видети: да су *цивилни завереници — самосталци*.

„Правда" пред судом. Наш уредник г. Јова Адамовић имао је 2. и 3. о. м. *четири* штампарска претреса на којима је одговарао због штампарски к'о бајаги преступа. Бранио га је г. Павле Маринковић. Известићемо читаоце о пресудама.

† **Милош Цветић**. Јуче у $1\frac{1}{2}$ час. по подне преминуо је ветеран нашег Нар. Позоришта, његов дугогодишњи члан, редитељ и директор сценерије, плодни драмски писац Милош Цветић. Покојник је умро као жртва непажње једног обесног кочијаша. Јуче пре подне још на ногама, отишао је на железничку станицу да прими нека дрва. Један таљигаш, не пазећи куда јури, натера кола на Цветића тако да јадника руда од кола удари у леђа тако несрећно у кичму да је одмах пао и остао онесвешћен. Тако онесвешћеног однеше га кући где је после неколико минута испустио душу.

Опис покојниковог рада и живота донећемо накнадно. Бог да га прости.

Српска Академска Омладина у Петрограду, конституисала се овако:

Председник — Л. Пиштелић, потпредседник — Г. Јововић, тајник — М. Бошковић, благајник — М. Меденица, књижничар — С. Ранковић.

Венчање. Пре неколико дана венчао се у Брчкој у Босни, Осман Ђикић, млади песник, са г-ђицом Зором Топаловићевом глумицом; званом „Мала Зора". Честитамо. —

Силоан и Милена. Нов фељтон од г. Бране излазиће, за који дан, у нашем листу. Управо то неће бити Силоан и Милена већ Драгица и Зорица, једна слика из једног позоришног живота.

Осуђена. Милеву Манојловићку овд. модискињу, која је пала под стечај, осудио је трговачки суд на месец дана затвора зато што није суду пријавила да је обуставила своја плаћања. Осуду је одобрио и касациони суд. У квартиру код чича Дојчина имаће доста времена да премишља о томе, како се без новаца може трговати, јер трговати није то исто што и накинђурити се срèством фризерке и апотекарских прашкова.

Важне Вести

На две столице.

Дневни Лист, по свом обичају, покушао је опет да седне на две столице, или друкчије речено: поклонио се је обема странама улице. У једномврдаламском чланку, какав не би могао написати ни г. Јаков из Новога Сада — познати вештак у састављању чланака те врсте —, *Днев. Лист* напао је, наравно добро познатим (т. ј. злопознатим) тоном, свуколику опозициону штампу, и то због њенога држања у питању о зајму. А, после те грдње, он уједанпут завршује, знате чиме? *Осудом зајма!!!* И то га осуђује због онога истог због кога и опозиција. Још дивније!

Ево решења ове загонетке овога „демократскога" листа који тражи да завереници остану на истакнутим положајима, јер од тога, вели, зависи уставност и парламентарност у Србији! Дакле, у овоме је ствар: ако зајам пропадне и са њим буде отишла и влада, онда ће *Днев. Лист* рећи [illegible], која неће бити самосталска: „и ја сам био против зајма"; а ако би опет, неким чудом, зајам био изгласан, тада ће он, са наивношћу детета, запевати: ја сам једини био уз владу, моја сокачка грдња противника зајма за то је најбољи доказ!

Да ли има где год у свету органском какав лист који овако може да плива као овај српски *Лист*?

Млади Вучић.

Кад је Велика Народна Скупштина 1858. године прогласила Милоша Обреновића за кнеза, тада је Вучић у очајању викнуо народним представницима: „Ако вам се врати Ми_

ФЕЉТОН

Јади Станоја Станојевића

„Зар ме не познајете? Ја сам тетак Вашега пријатеља".
„Чим сам Вас видео познао сам да сте *тетак*, само нисам знао коме припадате. *Стара прича.*

(НАСТАВАК)

Ја кажем: „Природна наука и филозофија добише више маха, а уз њих се основаше и нове катедре. Старе пак катедре гледаху да не изостану за њима". Станоје се брђиво пита: како могу *катедре да гледају?* Онако исто као што неке могу да животаре, и као што *Ваша катедра рамље!...* Какав је идиот још може после овога звати столара да је оправља!

Ја кажем како књижевна узајамност — *по Коларову спису о томе* — није више „у маштању о једном заједничком језику" већ је она „у свођењу на мањи број" тих језика као књижевних. Станоје не знајући да је то Коларово и мислећи да је моје, окренуо се мени на плави језик. Приђи ближе, дете...

Радо бих чуо да ли има озбиљна човека који би са Станојем, таквим какав је, даље разговарао. Ал' ја морам да говорим јер имам о њему да саопштим и горих ствари. Он је и *денунцијант*. Он вели како сам гледао да заваравам „*да* не би морао *да* каже *да* је цело дело и *да* су све расправе у њему преведене". Поган писан! Прво вели како књига не ваља јер не знам језике тих писаца; после је додао како сам на више места преводио читаве стране са тих језика (које не знам!); најзад да је цело дело са свима расправама преведено! Читаоче, лаже колико је тежак заједно са свима својим! Лаже — ама од прве до последње речи!

Главни извор за биографију Коларову нашао сам у опсежном раду проф. М. Мурка, што сам и у прегледу литературе навео. По Мурку су наведена и тумачења идеја Коларових и нарочито објашњење порекла њихова. Станоје, не знајући једну ствар и држећи да сам је ја измислио — као што би ваљда он радио — надао је дреку: „Овим речима и оваком непознавању ствари није потребан никакав коментар." Ето тако се папов хвата у кљусе!

Казао сам већ да ми простор не допушта разглабати овде све лудости ове размажене бене. Зато ћу укратко сабрати само досадашње резултате. Они су у овоме:

Зато што говори о стварима које не зна — *он је незналица;*

Зато што говори неистину, што изврће смисао и обмањује читаоца — *он је варалица;*

Зато што без разлога и доказа сумњичи исправан рад — *он је денунцијанат.*

Али — ко радо лаже радо и краде. Да, да — радо и краде. Он је врх свега још и — *књижевни крадљивац!*

Нећеш читаоче, дуго чекати на доказ и за ово последње: наћи ћеш га мало даље. А сад те молим да све то сабереш и да се увериш како је Станоје све своје ружне особине хтео да тесlими мени. Да би ми се осветио, он је желео *мени* набацити све *своје* књижевне грехове, кад их ја нисам хтео сам починити. Па како у мојој књизи није било ничега за замерку, он је морао редовно измишљати фактове и сам стварати накараду да би на њу могао пуцати. Је сам њему исправљао чак и обичне *ђачке* погрешке против језика — којих има довољно и у овој његовој „оцени" — а он је желео чак и то да набаци мени!

Говорећи на једном месту, раније, нешто о Св. Сави, он вели: „*ја* не могу да видим у њему књижевни таленат." У овој, пак, „оцени" вели на једном месту: *ја не појам*", на другом: „*ја протестујем*" и т. д. Прц, Милојка!

*

Речено је да је Станоје књижевни крадљивац. У појединим својим критикама он је износио неке „своје" мисли о Св. Сави и о другим личностима као и о приликама онога доба. Кад је пок. И. Руварац штампао 1901. године своју, *раније написану*, расправу о тим питањима, ја сам тада у „Колу" јавно казао да је Станоје „своје назоре" просто украо од Руварца, због чега је изнео само резултате, које је усено чуо, без оних *разлога* Руварчевих до којих није могао доћи. То рекох за живота Руварчева, који ништа не пореče, а Станоје се бејаше умулрио као дете у дупку, па не прозбори ама ни беле! Чекао је да се то временом заборави.

Штампао је о Пипу Спану расправицу с којом је несрећно прошао. У њој нема ничега научног, ничега — до неколико врста при крају где је мишљење да је тај јунак исто што и Филип Маџарин народних песама. Ја му јавно рекох да то *није његово*, а он ућута као заливен, само се даде преко Летописа Матичинога похвалити од свога котеријаша Јов. Радоњића, *који га похвали за ту крађу.* Онда не рекох од *кога* је украо. Сад и то саопштавам: од академика Љуб. Ковачевића!

Анд. Гавриловић.

— НАСТАВИЋЕ СЕ —

лош, ви одсеците ово па баците тамо где се не баца! — и ухвати се руком за брк. Угледајући се на Вучића, млади самосталски министар финансија, Милан Марковић, писнуо је у централном одбору самосталском: „Ако се зајам не прими, ви ово одсеците и баците тамо где се не баца!“ У том је тренутку био дигао руку да се ухвати за брк, па како га нема, он спусти руку на браду, а пошто ни ње не бејаше, рука му клону низ трбух.

„А која нам вајда и од тога,“ уздануо је меланхолично Миле Главати.

Новели и — зајам.

Прексиноћ се у позоришту, при појави Антонија чуо овакав шапат: — овакав је зајам закључио Милан Марковић! Србији ће се одсећи од срца фунта меса !...

Публика је разумела ову сцену и смејала се. У ложи је био и обријани финансијер у друштву многих других многоуважених самосталаца, те су решили: да, пре свога пада, оборе Управу Нар. Позоришта, што је с тенденцијом изнела овај комад и то да би га јаче разумела публика, чак је и Новелија довукла у Београд. Управа Народног Позоришта биће смењена: Новели неће добити — орден!...

ПАРТИЈСКА КРЕТАЊА

Збор у Владичином Хану.

20. нов. 1905. год. држан је окружни збор за окр. врањски у Влад. Хану, ради организације странке.

Г. Тома Стајић, трговац, отворио је збор патриотским кратким говором и предложио за председника збора г. Мих. Д. Јовановића председника врањ. првостеп. суда. Примљен је једногласно.

Г. Јовановић благодари збору на поверењу; преставља збору комесара полицијског г. Илију Ђуричића нач. среског и изасланика главног одбора г. Павла Маринковића, предлаже да се изберу два подпредседника, три секретара и пет чланова за оверу записника.

Изабрати су за председнике Аранђел Маринковић из Грделице и Петко Јовановић из Брестовца, за секретаре Ђока Бањанин адвокат, Љуб. Симоничић учитељ и Тодор Симоновић писар.

За оверу записника: Димитрије Гребенаровић из Лесковца, Коста Стојановић, из Власотинаца, Ђока Бањанин адвокат. Вучко Јоксимовић професор и Димитрије Стојановић из Бање.

Председник даје реч изасланику Глав. Одбора г. Павлу Маринковићу.

Г. Маринковић у свом дугом, лепом и језгровитом говору објашњава рад напредне странке и њене тековине у војсци, жељезници, просвети и др. које су напредњаци оставили.

Износи клевете противу напредњака, које су противници ширили у масу народа.

Описује унутр. политику, по том спољну.

Апелује на народ да ће његове мисли примити к срцу, и да их распростиру међу својима. Износи шта *мисле и хоће напредњаци*.

Напредњаци мисле доћи на власт само помоћу куглица. Напредњаци неће зајмова.

Напредњаци ће васпоставити добре односе са великим силама.

Упоређује буџет и т. д.

После је говорио г. Живојин Павловић, професор, о девизи напредњака — *ред, рад, законитост* и *истина*. Напредњаци нису обећавали, што не могу извршити. Они су радили само оно што је корисно за ову земљу без обзира да ли ће то бити популарно. А шта су наши противници урадили.... Данашње вам стање даје одговора.

Затим је говорио г. Ђока Бањанин адвокат.

Упозорава напредњаке, на што скорију организацију, ради успешније борбе за напредак отаџбине. Напомиње да су успеси противника српске идеје о уједињењу, сада знатно већи, но што су били.

Приступљено је организацији. За срез *пчињски* изабрати су:

За председника Пешан Динић из Прибоја, за п. председника Стеван П. Младеновић учит., за чланове: Василије Динић из Прибоја, Аврам Стајковић из Житорађе, Јован Стошић из Мазгараћа, Тома Јовић из Стубла, Најдан Динић из Прекодолца, Арса Митровић из Репинца, Пејко Ивковић из Теловишта, Радивоје Стевановић из Моштанице Миленко Ивановић из Мртвице, Дина Михајловић из Прекодолца. За деловођу Милоша Стошића из Белишева, за благајника Стојиљка Костића из Влад. Хана.

За општину Прибојску: Стаменко Илић, из Мазгараћа, Петар Миленковић из Островице, Стојан Стојковић из Стубља, Атанас Марковић из Островице, Никола Мићић из Прибоја.

За општину Калиманску: Милан Маринковић из Д. Јабукова, Јанча Маринковић из Репинца, Дина Љотић из Прекодолца, Јанаћко Тасић из Вл. Хана, Станко Живковић из Кунова.

За општину Белишевску: Трајко Стаменковић из Бачвишта, Михајло Зловерац из Белишева, Мирча Стевановић из Белишева.

За општину Јагњиаску: Станојко Станковић из Костоматића, Дина Станковић из Брестова, Стаменко Пешић из Јагњила, Филип Стевановић из Гол. Села.

За општину Граовску: Марко С. Марковић из Граова, Паун Стојановић из Репишта.

За општину Теловишку: Мита Стаменковић из Теловишта, Стојко Јовић из Мртвице, Стојиљко Цветковић из Јастребца.

За општину Моштаничку: Јања Алексић и Јован Ђорђевић из Моштанице.

У *окружни* одбор изабрати су: за председника Тома Стајић трг. из Врање, за п.председнике: г. Михајло Д. Јовановић председн. првостеп суда и Петар Илић — мумџиски индустр. из Лесковца, За чланове: Живојин Павловић проф., Ђока Бањанин адвокат, Стојан Калоџа, Васа Буношевац, Коста Калчић, Риста Стевановић-Голочевац, Зафир Јовановић-Србинац, сви из Врање.

Тодор Грачанкић, Димитрије Гребенаровић, Јован Цакић, Љуба Адамовић, Стеван Комненовић прота, Манта Ђорђевић механџија, сви из Лесковца.

Зафир Николић из Ратаја, Јанко Младеновић из Ристовца, Ђорђе Ђорђевић из Народовца, Јован Калуђерац из Гол. Села, Петко Јовановић из Брестовца, Трајко Живковић из Печењевца, Петар Лукић из Бел. Потока, Стаменко Митровић из Губеревца, Коста Стојановић из Власине, Аранђел Маринковић из Грделице, Стеван Цветковић из Гложана, Глигорије Поповић свешт. из Сејањице, Јован Станковић из Поповца, Златко Цветковић из Бувца, Сава Димитријевић из Реткоцерја, Ђорђе Ранђеловић из Толочевца, Пешан Динић из Прибоја, Најдан Димић из Прекодолца, Аврам Стајковић из Житорађе, Стеван Т. Младеновић учитељ из Белишева, Јованча Радојичић из Сурдулице, Евстратије Цветковић из Власине, Стеван Марковић из Сурдулице, Младен Миленковић из Дупљана.

За секретаре: Вучко Јовановић професор и Љубомир Симочичић учитељ из Врање, Тодор Симоновић из Цепа, Мих. Кодаловић из Власотинца, благајници: Јован Јовановић, Свет. Пешић, трговац.

Г. *Градимир Ђуровић* судија првостеп. суду Лесковцу, у свом смишљеном и лепом говору оцртао је данашње стање. Износи лажне агитације радикалне. Како су радикали вазда на напредњаке називали их кајмакамцима, док данас ти исти радикали предлажу таку исту поделу земље.

Црта данашњу несигурност.

Да би се ми напредњаци још више средили и зближили, поред тога што се организујемо у једну целину, нужно је да смо и у духовној заједници, с тога је нужно да имамо и један лист у коме ће се изражавати наши захтеви и наше идеје.

До сад је ту везу одржавала између нас омладински лист „Правда“, за то је преко потребно да се тај лист прошири.

Мих. Д. Јовановић председн. првостеп. суда чита писмо г. Стојана Новаковића, којим честита збору рад и жели му слогу и љубав, наводећи да је приврем. Главни Одбор послао свога изасланика на збор г. Павла Маринковића.

Затим чита депеше и захваљује збору на одзиву и г. Павлу Маринковићу на труду.

НЕМА ВЕРЕСИЈЕ

Од 600 претплатника „Правде“ само једна стотина плаћа. Више од **350** *претплатника из унутрашњости дугују по готову претплату за целу годину. Преко 6000 динара пропадају уредништву на дугу. Што је најгоре, уредништву не пропада само број, кад га пошаље на вересију, него мора чак и поштарину готовим новцем из џепа да плати.*

Зато ће уредниттво кредитирати све још само до 31. Децембра.

Од Нове Године, уредништво неће слати лист **ником** *ко се год не претплати у напред.*

Нека, дакле, сваки претплатник прими ово к знању и ако жели примати „Правду“, нека се **у напред претплати.**

Изузетака неће бити.

ИЗ НАРОДА

Башибозлук у школи

Алексинац 30-XI.

У овд. Учитељској Школи одигравају се догађаји који јасно казују да је и у просветним заводима Србије у којима доминирају самосталци, пошло све суноврат. Ђаци су се поделили на партије, па како је сада самосталска управа земље и управа ове школе, то су и самосталци ђаци нашли да и они као такови треба да буду у свему први. То њихово првенство треба да се, по њиховом мишљењу, састоји у томе, да их наставници несамосталци морају вермати а ђаци несамосталци правити им чапраз-диван. А, ако ко од ових то неће да га могу за то истерати — моткама.

Познат Вам је онај безочан и одвратан напад на дом г.г. Станића и Платона, који је извршен ноћу између 26. и 27. пр. мес. од стране неких ђака Учитељске Школе а под управом два самосталска учитеља. И ако је тај ноћни напад изазвао највеће огорчење у овд. грађанству, ипак је он до данас остао некажњен, ма да је ларма била толика да је и полиција дошла на лице места. Што је најжалосније, чак и ова по овој ствари ништа не предузима.

Но није то разлог што вам ово пишем. Има нечег још горег и страшнијег. Одмах сутра дан одиграли су се у самој школи ужасни догађаји. Био је збор ђачке дружине „Будућност“, у којој су заступљене партије, с једне стране самосталци (с неким фузионашима) а с друге националци, напредњаци и социјалисте. Па, као год што су прошле ноћи самосталски ђаци били наоружани батинама и револверима кад су нападали на дом г. г. Станића и Платона, тако су наоружани дошли и на овај збор, да им се оружје на невољи нађе. И збиља су га и употребили. Кад су видели самосталци да ће према коалираној опозицији остати у мањини, они су у присуству два наставника заподенули кавгу, која се претворила у страховиту и нечувену битку. Бој је такав био каквог га Алексинац не зна. Школа је одјекивала од вике, јаука и лупања.

Разуме се да су тањи крај извукли самосталци, који су после тако излемани, изашли на улицу и ту сачекивали поједине грађане несамосталце и викали за њима „уа“.

И за све ово зна; све ово гледа својим очима управитељ школе г. Петар М. Илић, али као да га се то ништа не тиче. Ђаци скоро сви иду наоружани; запетост стања таква је да сваког часа може пасти крв, али на то се управитељ и не осврће. Он је за себе набавио стражу, да га од сваке евентуалности чува, а са ђацима шта буде — не тиче га се.

Молим Вас, г. уредниче, дајте места овом мом писму у Вашем листу, валда ће неко из Београда обратити пажњу г. Министру просвете на ово, те да бар форме ради пошље некога да види шта се онамо ради.

Н.

Шпијуни у унутрашњости

Прођох неки дан кроз Обреновац, нађох се са својим једним старим пријатељем, по нашем старом српском обичају упитах га: Како је? добих одговор, никако. А за што рекох му. Одговори.

Ово је зло кад и сад шпијуна има, и то у мантији, који посве дневно служе као рапортери полицијској власти, и у толико ми је лакше што тај красник није из Србије родом већ је дошљак. Ми као мирни грађани избегавамо га и чувамо га се.

Ово ме је изненадило и рекох му: ћути па трпи.

Путник.

ЛИСТАК

СПАВАЈ МИ, СПАВАЈ!

Спавај ми, спавај, о душо мила,
Анђео мира нека те штити,
А тихи лахор уз пој славуја —
Мирисном ружом нека те кити.

Спавај ми чедо, и очи склопи,
Два дивна, драга, камена пра̂ва
Што лепше, боље много сијају,
По сјајне звезде са неба плава.

Ох, сањај поноћ и миле руже,
Те сестре твоје миле и врле,
А што се тако дуго и мило,
Са ноћним дахом љубазно грле.

А песма моја, нек зуји, звони,
К'о врео пољуб, — нек' дрхти глас,
Што ми га поноћ негда поклони
Љубећи силно твој лепи стас.

Нек' ти надима те вреле груди,
Слатки, заносни, славуја пој,
А ти ми спавај к'о мило лане
Спавај ми, спавај, анђелу мој.

Душ. Ђурић.

АКТА ОДГОВОР ЧЕКАЈУЋА

Милован Каљогажа још није доказао оно што је о Светомиру рекао, нити иде из Скупштине.

* * *

„Одјек“ нам још није одговорио по коме Уставу и Закону ђенерал Атанацковић потписује указе.

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Браниио Позориште код „Коларца“.

Недеља 4. Децембра 1905. г. — Вечерас је јединствен програм у Бранииоме Позоришту код „Коларца“. Двадесет најбољих тачака занимаће посетиоце. Нарочито се истичу комади: „Ромео у шнајдерници“ — „Запаљена Москва“ и „Жене на пробу!“ Вечерас има и нових београдских вести.

Позоришна кретања

Жикићево Позориште, оно је већ постало локално позориште: Ваљево — Шабац и Шабац — Ваљево, да би већ могло да врши и дужност дележанса. Сад је у Шапцу, а пошто је и Бакић комикер у истом месту, природно је: „да је љута битка настанула“. Мртвих још није било. Бакић је рањен у ногу! —

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

Српска Књижевна Задруга

Четрнаесто коло књига Српске Књижевне Задруге за 1905 годину довршава се и најдаље до 10. јануара 1906. године разаслаће се задругарима.

У овом колу биће ови списи: *Моја мага* и *Сила у савјести*, од Људевита Вулићевића: *Турско царство пред српски устанак*, од Стојана Новаковића; *Под старим крововима* приповетке К. Ш. Ђалског; *Пучина* драма у четири чина и *Обичан човек*, шала у три чина од Бранислава Ђ. Нушића; *Приповетке* Радоја М. Домановића, *Из немачке лирике*, препеви Саве Мијалковића и *Први корацн*, роман К. М. Стањуковића, превео † П. П. Ђорђевић.

Претплату и улоге треба одмах слати благајници Српске Књижевне Задруге — *Београд*, или коме је угодније, на адресу Српска Књижевна Задруга — Zemiin (poste-restante).

Најзгодније је претплатити се на
„ПРАВДУ“
код поште три месеца 4 динара.

Др. ВОЈИСЛАВ М. СУБОТИЋ

пресело се на стално становање у свој дом, *у Таковској улици Бр. 19.*, и ординира *од 7—8 и од 2—4.* Има најмодерније електричне апарате за лечење нервних болести, као и за електромасажу.

Телефон **168**

Због смртног случаја ове године нећемо славити СВ. НИКОЛУ.

Перка уд. поч. *Ћире Тодоровића.*
б. предузимача овд. са синовима.

О СВ. НИКОЛИ не могу посете примати.

П. Б. Арамбашић.

Породица поч. НАУМА А. НИКОЛИЋ извештава да неће примати посете о слави Св. Николи.

КОСТА СКЕНДЕРОВИЋ пенсионар не може примати посете о своме крсном имену **Св. Николи**, због жалости.

О слави својој **Св. Никола**, не могу примати посете.

Бока М. Богдановић
Хотелијер.

ВРАЊСКО ВИНО

црно и бело са старе лозе продаје винарска радња Жив. М. Рафајловића на Теразијама до кафане „Атине.“ Исто вино у сопственој кући Св. Савска ул. бр. 11 код „Славије“, продаја на мање и веће количине. Цена солидна.

ОКАСИОН

Једну велику партију штофова за женска одела, костиме, блузе, шлафроке и матине-е и

Једну велику партију разновресне свиле продаје испод сопственог коштања

Помодно-Мануфактурна радња

Д. Ђукановића и Комп. Београд.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно.

св. д. д. 1—10

Телеграм. — НОВО-ОТВОРЕНА РАДЊА — Телеграм.

Помодно-Мануфактурна и Платнарска Трговина

Аврама Х. Габаја и Комп.

код „ЛУБЕНИЦЕ“

Васина улица број 5, до Управе Фондова.

Част нам је известити П. П. да смо нашу нову радњу снабдели из првих светских кућа, као штофова за хаљине и костиме. *Чоје, чојице, молдона* и *фланера* у великом избору. *Свиле, плиша* и *атлаза за хаљине, јоргане* и *украсе*. Поркета, велур, сатен-порхета белог, шнирл и пик-поркета.

Огромно стовариште:

Платна и шифона у свима ширинама.
Фабрично стовариште *коље а (мачкице) и муфова* најмодернијих.
Завеса штофаних и чипканих разноврсног квалитета.
Веша мушког и женског од најбољег платна.
Прибор и украсе за женске хаљине велики избор.
Поруџбине за унутрашњост врше се уз доплату.
Мустре на захтев шаљем бесплатно.

С поштовањем,
АВРАМ Х. ГАБАЈ и КОМП.

ОГРОМАН ИЗБОР

код

Владимира Костића

и то:

БЛУЗА, жипона, кецеља и горње сукње
Порхета у боји за **Блузе** и **Шлафроке.**
Порхета бела за доњи веш.
Штофа за **Хаљине** и **костиме**
Платна на комаде и на метар.
Мидера, чарапа, рукавица.
Вунице, Вуне, Фула.
Сатена за јоргане од 140 см. и 160 см. шир.
Чипке, Ајнзеца и Дугмади и све остале ситнице и прибор.

Једну велику партију порхета распродајем.

Цене строго утврђене

МУСТРЕ ЗА УНУТРАШЊОСТ БЕСПЛАТНО

С ПОШТОВАЊЕМ
Владимир Костић
Кнез Мих. 33 — Београд

2—13

Чудновато и готово невероватно!

али је права истина

У НОВОЈ РЕНОВИРАНОЈ РАДЊИ КОД

ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКА

Сортирано је сваковрсно одело, израда без замерке, штоф трајан а цена просто да се одеве и најпуки сиромашак за мало пара. Што је најглавније сваки ће бити задовољан, са модерним кројем и издржљивошћу штофа.

МУКУ МУЧИМ СА ГОСПОЂЕ И ДАМЕ

Сваког часа добијам најмодернијих ПАЛЕТО-А, КОСТИМЕ, КОЉЕ-А и РАГЛЕАН, по најновијем журналу да морам свакој дами да угодим.

САЛОН КОД ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКА налази се на Теразијама у кући г. Јоце Јовановића.

Слободно је свакоме доћи да види **ма и не пазарио.**

Очекује п. муштерије
радња код **Престолонаследника.**

Генерално заступништво

За Краљ. Србију

за сатове: „Billodes“, „Zenith“, „Urania“, „Japan“.

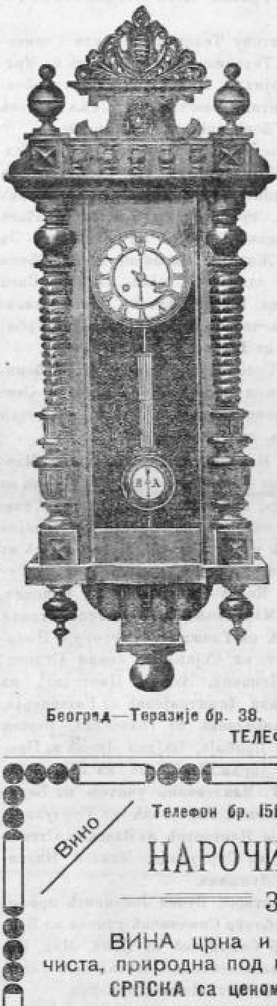

Београд—Теразије бр. 38.

ТЕЛЕФОН БР. 24.

Ко жели да има добар и тачан сат, нека купи један од система „БИЛОДЕС“ — који коштају:
1 ник. жељ. отворен „Билодес“ дин. 30
1 „ „ „ мало мањи „ 32
1 „ „ с дупл. зак. „ 36
1 „ рудар. отвор. „Билодес“ „ 30
1 сребрни масиван и богато гравиран са дуплим заклопцима дин. 280

За све ове **Билодес сатове** купац добија трогодишњу писмену гаранцију за добар и тачан рад. **Билодес сатови** могу се добити у мојој главној радњи у **Београду на Теразијама бр. 38**, моме филијалу у Нишу, у Пожаревцу код г. Милана Стефановића, у Крагујевцу код г. Стевана Јаковљевића, у Пироту код г. Јов. Анђелковића.

Поред ових одличних сатова имам и све **друге врсте добрих и практичних џепних сатова** са јефтинијим ценама.

Исто тако имам разноврсних **ДУВАРСКИХ САТОВА:** регулатора у разним величинама, округлих плеханих званих „Жапи“, који су згодни за канцеларије, школе, касарне и т. д. **асталских сатова и будилника** у разним мустрама.

Сваковрсних **ЛАНАЦА** никлених, сребрних, емаљираних и златних.

Велики избор **ЗЛАТНОГ НАКИТА** и особито лепих ствари од **сребра и кинасребра** у новим сецесион фазонима.

Моја радионица снабдевена је свима најсавршенијим савременим машинама и алатима и **свака оправка биће на најсолиднији начин и прецизно извршена.**

За солидност јамчи мој десетогодишњи рад у Нишу.

ЦЕНЕ СУ УТВРЂЕНЕ

Поруџбине из унутрашњости шаљем само уз доплату.

МИХАИЛО П. ПЕТКОВИЋ
часовничар и јувелир

Вино

Телефон бр. 151 — **Телефон бр. 5 I**

Вино

НАРОЧИТО НАБАВЉЕНО

за свечаре

ВИНА црна и бела, српска и француска, сасвим чиста, природна под гаранцијом; цена врло ниска.

СРПСКА са ценом 0·50 дин., 0·60 дин., 0·80 дин., 0·90 дин. и 1 динар литар.

ФРАНЦУСКА од 1·50 дин. литар.

Поштовани потрошачи уверили су се о чистоти мога вина.

Преко 100 литара знатно јефтиније.

Поручбине од 10 литара па на више, на захтев п. г. потрошача, шаљем по мојој послузи у кућу.

БОКА М. БОГДАНОВИЋ
Закупац Хотел „Империјала“.

Вино

Вино

У суботу 10-ог Децембра у 10 сати пре подне, даваћемо полу-годишњи парастос у Глоговачкој цркви нашем непрежаљеном

Јанку Веселиновићу

Извештавамо о овоме наше сроднике и пријатеље и молимо их да овоме помену присуствују.

Ожалошћена породица.

„Бранко Радичевић“, Електрична Штампарија Јована М. Сјеничког Бранкова ул. бр. 18.

Одговорни уредник Душан Тројевић.

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕДЊАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

ВЛАСНИК ЗА КЛУБ „НАПРЕДАК“
ЈОВАН СЈЕНИЦКИ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН

ГЛАВНИ УРЕДНИК
ЈОВАН АДАМОВИЋ

УРЕДНИШТВО
КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛ. БР. 15.
телефон 857

БРОЈ 289. Београд, среда 7. децембра 1905. год. ГОДИНА II.

НОВИ УСЛОВИ УНИОН-БАНКЕ

Изгледа да је Бог сасвим узео овој влади и оно мало памети, што је имала. Тако он, кажу, поступа с онима, које хоће да упропасти: прво им узме памет. Поред свих разлога, које је противу новога зајма изнела опозициона штампа, и којима се потпуно доказује факт, да је нови зајам најгори, који је Србија икад закључила, влада је сад сама изнела један нов доказ, да је овај зајам закључиван с грешном лакомисленошћу и да они који су га закључивали нису водили ни најмањега рачуна о интересима земље. Када је наишла на отпор опозиције Влада је од Унион-Банке затражила нове услове, којима би се побољшале оне тачке уговора, на које је опозиција нарочито ударила.

Тај факт да се ова иста влада, која је закључила овај уговор о зајму, под притиском опозиције обратила тој истој Унион-Банци за боље услове садржи у себи једно страшно признање. То значи да влада при закључењу једног тако крупног посла води само толико рачуна о интересима зем[illegible]олико је то намора опозиција. Представници [illegible] ке, ма колико да знају с ким имају посла, морали су се згледати од чуда кад су тај нови захтев владин чули. Јер он просто на просто ово значи: „Ја, влада Краљевине Србије, мислим да ви — Унион-Банка — можете да нам дате и боље услове за зајам, но што сте ми дали. Али ја сам се ипак задовољила и горим условима. И ја, влада Краљевине Србије, примила сам те услове и да их је народна Скупштина хтела усвојити, ја вам боље услове не би ни тражила, јер ме се интереси државни не тичу. Али подбодена реакционарном и властољубивом опозицијом Нар. Скупштина изгледа да неће да прими тако рђав зајам. Да бих могла зајам протурити кроз Скупштину, молим вас, да побољшате извесне услове, не колико вам је могуће, но опет само толико колико мислим да ће бити довољно, па да зајам помоћу мојих присталица протурим у Народној Скупштини.

Можете мислити колико је морало Унијон-Банку изненадити такво признање српске владе, да она не води рачуна о интересима своје земље. Јер такво признање није учинила никад ни једна влада у свету. Директори Унион-Банке сматрали су досад самосталске министре за незналице, али су се сад морали уверити, да су они још гори од обичних незналица, да они спадају у људе, који су у стању и затворити очи пред истином, и у интересу свог опстанка на власти намерно жртвовати интересе државне.

Али ако су самосталци имали куражи, да од Унион-Банке траже после закљученог уговора о зајму боље услове, под притиском опозиције, Унион-Банка није смела те услове дати. Јер ма колико да је та Банка несолидна — о чему се и Србија имала прилике и експериментално уверити — њој није могуће да ту своју несолидност и изриком призна. А давање бољих услова после већ закљученог уговора било би отворено признање, да је Банка приликом закључивања уговора ишла на превару, и да је хтела да се користи незнањем и необавештеношћу српске владе. То пак не сме ни једна па чак ни Унион-Банка признати.

Влада је дакле насела са својим покушајем да од саме Унион-Банке добије боље услове. Све што је могла добити и што је добила, то је одлагање рока до кога се закон о зајму у Скупштини мора примити

Али сви они који су пријатељи ове земље, и који увиђају колико је самосталски зајам штетан и опасан за највеће интересе државне, морају се радовати овом кораку владином. После овога њенога јавнога признања да о интересима земље није водила рачуна при закључивању уговора, да сама мисли да би чак и ова иста Унион-Банка могла дати боље услове; овај страшни уговор о зајму не може и не сме проћи кроз Народну Скупштину. Сваки онај који и после тога буде гласао за овај зајам, доказаће да је намерно и свесно гласао против државних интереса. На необавештеност се више не може изговарати.

А ми не смемо да верујемо да не се и у оваквој Народној Скупштини моћи наћи једна већина, која би свесно гласала противу интереса земље.

Катастар Србије

Уважени професор Геодезије, на нашем Универзитету г. Милан Андоновић, много и много времена до сада провео је у борби са противницима Катастра, да их обавести и да им докаже велику важност његову у опште а нарочито код нас у Србији.

Каквим је аргументима и каквом логиком у тој својој борби располагао уважени г. професор, није потребно да понављамо, јер је његово мишљење најзад код нас победило и он, према томе, добио потпуну сатисфакцију.

Потврда свега овога јесте најновији покрет међу компетентним личностима и млађим снагама, међу нашим земљомерима, који су се у циљу остварења Катастра и удружили у намери да својим искуством и знањем допринесу да Србија, према њеним стварним приликама, дође до модерног Катастра.

Сем овога, велико је интересовање о Катастру и код свију мисленијих људи у нас, *који хоће да буду искрени.*

Краљевска Влада решење Катастра, *ово најважније питање међу важнијима,* ставила је у својој Беседи на видноме месту, што јој само за похвалу може послужити.

Па код свега овога, зар би још што требало, па да се констатује то, колико су мизерни и ништавни били разлози оних који су били противници Катастра?!

Не — и ми нисмо намерни да то доказујемо, али нам савест и дужност према Држави као својој кући налаже, да неке ствари, које су врло важне напоменемо, те да потребу Катастра што више докажемо.

Позитиван је факат, да онај који живи у неодређености живи никако

Онај који не зна чиме располаже и шта има, да би према томе могао и своје расходе регулисати, никад не може да постигне ни равнотежу финансијску а камо ли да покаже какав приход.

Што је случај код појединца то је још у већој размери код Државе.

Држава, која не зна шта има и чиме располаже, која не зна финансијску и привредну моћ својих државља, та може употребљавати шта хоће, никад неће постићи оно што жели и што јој је неминовно потребно.

Тај је случај код нас у Србији, услед чега се до данас никако није могло да постигне то, да се односи Државе према појединцима и међусобни односи ових последњих ставе на сигурну подлогу.

Свему овоме узрок је то што немамо извршени Катастар, *јер он је једини,* који би ове односе правилно регулисао, *јер он је једини на основу кога* би се могла израдити баштинска књига.

Безброј спорова око граница имања који из дана у дан, код наших првостепених судова, расту и којима се финансијска моћ наших државља троши свео би се на „минимум“.

А зар је мали број злочина и убистава услед спора око границе?

Зар мало честитих и имућних грађана и данас труну по казаматима, што код [illegible] захтева, услед неодређености [illegible] односа, падају у очајање и изазивају [illegible]

А кад је све ово овако, [illegible] не важности Катастра у питању и трасирању нових железница, регулисању р[illegible], нарочито ђенералштабне карте итд. ит[illegible] онда је неопростими грех на интелигенцији српској што ово питање не прихваћа онако, како оно то заслужује.

Ако се не бојимо људи, бојимо се Бога, и за живота оправдајмо и покајмо своје грехове.

L.

„Браник“ о зајму

Поводом „прогласа“ др. Ђуре Красојевића, о коме је било ономад речи, враћа се новосадски „Браник“ на чланке које је још у почетку ове године писао о топовском питању у Србији, и цитатима утврђује, да је он већ онда био против зајма, а за то, да се оружје набави у Енглеској без зајма. Констатујући то, „Браник“ се враћа на Красојевићев „проглас“ па вели:

„Ово је све без сумње и поштов г. *др. Ђ. Красојевић* пратио, — и није хтео за времена улогу споразума примити, него сада након годину дана када је *догорело до ноката,* када на Балкану „*треба само једна искра да плане и да наступи лом*“ — сада се, велимо, сетио да довикне: „Сложите се…“ и то не Српству, него млађим и старијим *радикалима,* па вели, да *зајма* „неће бити све донде, док се млађи и старији радикали не сложе“. Ово се дакле осталих Срба *нерадикала* и не тиче, главно је *зајам и опет зајам* и то, разуме се, да га се — ако не млађи или старији *а оно удружени* радикали дочепају и да га мало омилују.

Родољубиви г. доктор би Србију за сва времена обвезао, када би као Србин и *искрен* син народа српског устао и узвишено дело са осталим извео да се **све ово** к **без зајма** — на отплату — код енглеске *најбоље светске фирме* набави и то много повољније него *са зајмом!* Писац ових ред[illegible]а уверио се је о овом још у своје[illegible]е, да се ово и *без зајма* може [illegible] када нам *лом* још није био т[illegible]зу. Покушајте још ово у после[illegible] часу док није **лом** наступио, — јер он није далеко — и уверићете се, да се чистим рукама све може, само кад се хоће и тада ћете много мање „за несрећу Србије и Српства“ одговарати.

Спољна политика

Пад реакционарства у Русији.

После дуге и оштре, потајне борбе између либералне струје и старог реакционарства она је прва победила и то, по изгледа, коначно. И ако је цар пре [illegible]сног времена издао манифест у ком[illegible] ћава увођење либералних реформи [illegible] је издао закон о Государственој Думи о руском парламенту и позвао [illegible] земље Витеа, представника [illegible] идеја, ипак су реакционари кр[illegible] вођени од дворске камариле [illegible] ће сломити цара да од св[illegible] стане. Ову њихову нападу [illegible] та околност, што су се [illegible] слободе употребили [illegible] уличне метеже и оне [illegible] природни [illegible] напуштања старе стеге, [illegible] реакционарима добро дошло као оружје против Витеа и либералне струје, којим се служили код цара.

И збиља, било је у току последњи[illegible] дана момената, када се озбиљно почело мислити да је реакционарство победило и да ће на место нове слободе завладати стара реакција. Али се ситуација наједаред изменула. Цар Никола је ономад примио представнике свију политичких удружења у Русији, и свечано им изјавио: да остаје при раније издатим манифестима и да од њих ни у ком случају неће одступити. Овом царевом изјавом порушене су све наде реакционара и нан сваке је сумње, да ће се дело препорођаја руске државе продужити и стално изводити.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Седница Месног Одбора Напредне Странке. *Позивају се сви чланови Месног Одбора Напредне Странке за град Београд да неизоставно дођу на седницу, која ће се одржати вечерас у 6 часова у засебном салону хотел „Империјала“.*

Члановима Главног и Месног Одбора. *Сутра — у четвртак — 8. овог месеца у 5 и по часова по подне одржаће се заједничка седница Привременог Главног Одбора Напредне Странке и месног одбора за град Београд у засебном салону хотела „Империјала“ ради важних партијских послова.*

Моле се чланови оба одбора неизоставно дођу на ову седни

Председништво Привременог
ГЛАВНОГ ОДБОРА.

Новинарима. У четвртак у вече у 6 сати биће у Св. Савском Д састанак новинара и новинарских радника ради претресања друш них правила. Позивају се сви у ници и сарадници да на овај дођу.

Немачка нота. Овд. Немачки посланик упутио је једну ноту нашем министру Спољ. Послова у којој тражи једно објашњење изложено у три тачке, односно онога зајма што га је Управа Фондова закључила са једном немачком групом. Та је нота веома неповољно дирнула нашу већ расклиматану владу, и г. Антонић спровео је ту ноту на одговор Министру Привреде.

Измотавања једне екс-екселенције. Г. Жујовић, који је на непарламентаран начин постао министар, изашао је из владе на још непарламентарнији начин. Он држи да то своје ћаловско понашање може прикрити измотавањем у неким писмима, која апсолутно никаква смисла немају.

Г. Жујовић кад је држао да је виши државни интерес захтевао решење завереничког питања, требао је то питање изнети пре но што се примио да уђе у кабинет. То је прва погрешка. Али кад је већ ушао, и без тога, па се касније решио на тај корак, требао је то пи[illegible]знети пред министарску седни[illegible]а тражити да се све његове ко[illegible]е с њим солидаришу. У том случај[illegible], да кабинет пристане бити солидаран, то би питање морало бити решено, а ако његове колеге не би пристале на његов предлог, он је морао пасти с мотивацијом и дати објашњења Скупштини. Тако се то ради, кад се хоће правилно да ради, а нарочито кад се има, као што би г. Катић рекао, „петље“.

Овако зађућуљено и замумуљено испада врло необично. А друкчије и не може бити од таквог типа.

Одликован. Српски патријарх Георгије Бранковић, одликован је, приликом његове педесетогодишње прославе, од стране цара Фрање Јосифа великим крстом Леополдовог ордена.

Закон о општинама. У „Српским Новинама“ у броју од прошле недеље публикован је закон и изменама и допунама у закону о општинама и од тога дана оне почињу важити.

Црнац је свију [illegible]

[illegible] се после своје оста[illegible] ставио у Двор, да би се опростио с Краљем. Г. Жујовићу је ту, на лицу места, саопштено: да не може бити примљен јер је Краљ заузет послом.

Г. Жујовић, који је навикао обијати прагове, ваљда се неће дати обескуражити овим отказом, нити ће овај неуспех учинити да клоне својим великим духом.

Фузионаши за Социјалисте. Фузионаши су решили да приликом идућег избора једног Нар. Посланика за варош Београд гласају за кандидата социјалистичке странке г. Луку Павићевића лакирера. Овај је кандидат брат од стрица министару полиције Павићевићу.

Вера и Влада. Владин прирепак „Дневни Лист“ доноси ову белешку:

„Како јављају поповске „Вечерње Новости“, београдска митрополија, на дан 6. ов. мес., као на имендан Његовог Величанства Цара свију Руса, после свечане Архијерејске службе Божије биће у овд. Саборној Цркви као и у свима епархијским катедралама молба Богу за утишање нереда у једноверној и једнокрвној нам братској Русији“. Ово је оно: беспослен поп и јариће крсти. Помогли руској војсци товари икона са којима су пошли у рат и сада ће их спасти молитве београдске митрополије! Наши попови својим молитвама спасоше последње две године Србију од суше, а сада хоће да истим тим чудотворним молебстијама утишају гњев рускога народа и његову праведну борбу за слободу. Када би молитве нешто помагале, господа из митрополије и њихове ћирице у „Вечерњостима“ пре би за себе измолили неколико грама памети“.

Ово је само толико колико да се нагласи како мишљење о вери и цркви има данашња Влада.

Нов кабинет на Цетињу. Нови кабинет на Цетињу састављен је овако: Председник министарства и министар спољних послова Лаза Мијушковић, министар финансија Андра Радовић, министар војни Јанко Вукотић, министар унутр. дела Лабуд Гојнић и министар правде Миле Д[illegible]гић, који ће уједно руковати и министарством просвете.

Нова ујдурма. У прошлу недељу осванула је на табли у аули Универзитета некаква глупа објава, у којој се трабуња о некаквим династијама и председницима република, о дворској камарили итд. Затим се позивају ђаци на изгреде.

Није чудо што се то могло прилепити у аули, јер у ту просторију може ући свако. Него нам је чудо, ко је измислио тако глупаво средство да би [illegible] је уверење да је то подбачено с улице, и ако баш не дирек[illegible]но од полиције а оно сигурно од агената завереничких, јер овакви угурсузлуци могу само њима ићи у рачун. Они би сад, кад их цео свет оставља и осуђује, кад су се све партије изјасниле против њих, желели мало заверице, те да похапсе људе који им сметају, и да терорришу јавно мњење.

Но тај барут више не пали. Сад се више не стварају завере: сад ће се свако питање дивно решити помоћу куглица.

Полиција је ухапсила домаћина и једног правника, који је одмах пуштен.

Држаћемо читаоце у току ове ствари.

Биро црногорске скупштине. За председника Нар. Скупштине у Црној Гори изабран је цетињски посланик Шако Петровић, за подпредседника подгорички посланик Марко Радуловић а за секретаре Митар Ђуровић и Михајло Ивановић.

Српско-Јеврејско Женско Друштво приређује 17. децембра ове године забаву са игранком и полонезом. Како је приход ове забаве главни извор друштвени за потпомагање болних и немоћних и одевање сиромашне деце, то је од чланова Српско-јеврејског Певачког Друштва образован нарочити приређивачки одбор, који са Госпођама из Управе чини велике припреме, да би посетиоци забаве понели са исте што пријатније утиске.

Интересантна забава. Посетиоци овогодишње учитељске забаве, која се даје 10. децембра ове год. код Коларца, имаће прилике да виде извођење једнога интересантног програма, који изводе ученици и ученице овд. осн. школа. Тако осем лепог певања и свирања, које ће наши малишани изводити складно и пријатно, ученици-це осн. школа играће једну особито лепу игру с певањем, комбиновану из многих песама које се певају по програму у основ. школи. Сем тога чланови Малог Позоришта, које је под заштитом Учит. Удружења, представљаће један особито леп комад и наша шира публика публика имаће задовољство да се овом приликом упозна са овом лепом и корисном нашом установом.

Ако ко од пријатеља основне школе и учитељства случајно није добио позивницу за ову забаву нека се обрати за исту ма коме од учитеља-ца београдских.

Важне Вести

Шта Јаша зна.

Што се овај наш Јаша — т.ј. не овај *наш*, но онај с ножом — може да направи луд, то је за причу. У Србији се данас свако живи отреса 29. Маја, — чак и Дамјан и Солар причају како они нису били за кр[illegible]

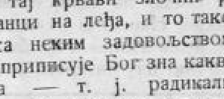

ци тај крвави злочин радикалној странци на леђа, и то тако лежерно и са неким задовољством, као да јој приписује Бог зна какву заслугу. Она — т. ј. радикална странка — се тридесет и више година непрестано борила са Обреновићима“, вели Јаша. „Народ је био с њом и за то је морала победити. Једног је Обреновића натерала да се одрече престола *а другог т. ј. последњег сасвим уништила.*“

Кад смо на овај Јашин комплименат обратили пажњу једном фузионашу, он нам је одговорио: „Море оставте ви њега. Он мисли: кад њему није било ништа убити човека, зашто да и ми од тога зазиремо.“

Бајаги се чуди.

Прекјучерања „Самоуправа“, говорећи на уводном месту о интерпелацији г. Стојана Протића, која се односи на судску независност, вели између осталога и ово: „Господа министри имали су против себе и г.г. Андру Ђорђевића, Миленка Веснића и Андру Николића. Господин Андра Ђорђевић је још и строже ценио значај члана 158. Устава. Он је само, не знамо зашто, мислио да ваља г.г. министрима бар толико помоћи да их за поступак извини — законом о шумама!“

Да ли је, и зашто је, г. Андра Ђорђевић хтео да извини поступак г.г. министара, није нам познато. Али знамо то, да је данашње министре још једино могуће бранити законом о шумама. Јер они још само ту могу наћи неког склоништа. То у осталом зна и „Самоуправа“, те се сад само из шеретлука ишчуђава.

ПАРТИЈСКА КРЕТАЊА

Збор у Паланци.

У недељу 4. ов. месеца одржан је у Паланци збор напредњака за срез јасенички. Овај је збор био одлично посећен што се у осталом могло и очекивати јер је смедеревска Јасеница од увек била онај крај наше отаџбине у коме су напредњаци бројно врло јаки.

Збор је отворио Милисав Павловић трг. из Паланке а за председника је био изабран Пера Радојичић из Голобока. Говорили су на збору: Светомир Николајевић нар. посланик, Васа Даниловић професор, Атанасије Штрбић адв. и Др. Милета Новаковић.

Опширнији извештај са овог збора донећемо у једном од идућих бројева.

ИЗЈАВА

Молимо Главни Одбор Напредне странке да нас прими за чланове своје.

Јован Станимировић, Вујица Живановић, Илија Маринковић, Негован Ранковић, Велисав Јовановић, Милорад Јовановић, Светислав Јовановић, Влади[illegible] Панта Ма[illegible]ковић, сви из Вргула среза тамнавског.

Клуб „Напредак“ у Врховини.

Из села *Врховина* (окр. ваљевски, срез тамнавски) добили смо овај извештај.

Данас, 27. нов., састао се збор млађих напред. у општини Непричавској, који су образовали свој Клуб „Напредак“. За председника клуба „Напредак“ изабрат Светислав Марковић из Врховина. За потпредседника Тома Марковић. За секретара Душан Арсенијевић. За благајника Богосав Бошковић.

За чланове: Миливој Васовић, Продан Васовић, Живојин Васовић, Милорад Васовић, Живојин Лукић, Светомир Којић, Живан Ж. Бошковић, Обрен Ј. Бошковић, Светомир Р. Арсенијевић, Светомир Ж. Арсенијевић, Живојин Шљиваковић, Ми

[illegible] рвих светских кућа, као штофова за хаљине и костиме. *Чоје, чојице, молдона* и *фланера* у великом избору. *Свиле, плиша* и *атлаза за хаљине, јоргане* и *украсе*. Поркета, велур, сатен-поркета белог, шнирл и пик-поркета.

Огромни стовари [illegible]

[illegible] рних, емаљираних и златних.

Велики избор златног [illegible]

ФЕЉТОН

Јади Станоја Станојевића

„Зар ме не познајете? Ја сам тетак Вашега пријатеља“.
„Чим сам Вас видео познао сам да сте *тетак*, само нисам знао коме припадате. *Стара прича*.

(свршетак)

Једном је пред њим др. К. Јиречек рекао како држи да је биографија Немањина од Ст. Првовенчанога састављена из више делова, да дакле није једноставна. Станоје је то потирао, али како није чуо разлоге, њих није могао ни потирати. Ипак је из тога испрео „расправу“ — ону о којој је раније било речи... Слика беднога гимназијалца који украде резултат математичкога задатка, али не зна како се тај резултат изводи!

Гадно! И он има образа уопште да се јавља и да говори!

*

Неваљалство душе и плиткоћу памети он најрадије показује преко Матичина Летописа. А знате ли зашто? Прво зато што му Матица за такве ствари *плаћа*, а друго стога што *Летопис из начела не доноси одговоре на критике*, те Станоје његове читаоце може до миле воље да заводи и обмањује!

Али што је најгоре — *такав* Станоје Станојевић изабран је у почетку ове године за дописнога члана Српске Краљевске Академије! Да видите само резоне оних који су га бирали. Он је поднео, поодавно, Академији расправицу по мислима украденим од Јиречека, и Академија је то примила. Доцније је поднео други рад и Академија га није примила за „Глас“, као што је он желео, јер је нашла да ту нема никаквога расправљања. По том је поднео трећи рад — о борби за наследство Балшино — и Академија му је просто одбила рукопис као недостојан ње. Прошло је још неко време; он није за Академију написао ништа више, па ипак једнога дана Академија њега, за кога је сама констатовала да је све шупље што је старији — изабра за свога получлана! На основу чега? То не знају ни Бог ни ђаволи! Пардон — ови други можда и знају...

И могло би се и требало би још много говорити и о Станоју и о болесним друштвеним приликама које могу дати такве типове, али се, ваљда, нисам ни ја најмио да до века перем прљаво рубље српскога друштва! Зато Станоја који је овом своме јаду сам крив пуштам да се врати својој котерији жив али без онога туђега перја које сам му поскидао. Врана треба да остане само врана. После свега тога кајде Станоје:

Похвали се међу ђевојкама,
Ђе с' отео коња од Бугара!

Ниш. **Анд. Гавриловић.**

ПОДЛИСТАК

Наши на страни

— Н. А. Љејкина —

(наставак)

— Неће се они тамо смејати. Овде се они смеју просто не мислећи. А размисливши, они ће врло добро разумети, да то није скандал, већ просто несporазум. Свратимо, Глаша, у ресторан. Ту ћеш се макар мало дотерати.

— Ја то од стида не могу учинити. Како ћу после тога гледати у очи послузи? Та сви су лакеји видели, каква је била с нама гужва.

— Чудна ми чуда! Ну, ко нас зна овде? Савршено нас нико не зна.

— Не, не, не моли ме. Кући.

Глафира Семјоновна наскоро поче доводити у ред своје одело. К њој приђе земљак, који се до сада разговараше о нечем с келнером ресторана, и поче је заговарати.

— И ја бих вам саветовао да свратите у ресторан и да се умирите. Овде има засебних одељења. Могућно је добити засебно одељење. А што се ви бојите подсмеха ресторанске послуге, то је потпуно неоправдано, рече он. — На против, све су симпатије на вашој страни. Ја сам се ево овога часа разговарао с келнерима и они су огорчени поступком ове индијанске женторине. Дознао сам од њих, да то није с вама први случај, били су такви случајеви и с другима. Они причају о ужасној покварености ових индијанских жена. Пре свега оне су ужасне пијанице и покварене женске, и чим се само појави какав мушкарац, одмах се оне безобразно намећу њима са загрљајем и траже апсенту. Келнери се чуде, како до сада полиција није могла да обузда ове Индијанке.

— Не, не, и ви ме не можете преварити. Доста је... Кући... остајаше при своме Глафира Семјоновна. — Никола Ивановићу! Та што ви стојите! Крећите се к излазу! викну она на мужа.

Никола Ивановић подиже с траве пакет с остатцима печења и лагано се упути к излазу из врта. За њим иђаше земљак. За земљаком следоваше Глафира Семјоновна.

— И где се још овакви скандали дешавају, да се дивље девојчуре некажњено могу наметати жењеним људима, и још уз то пред њиховим женама? У Паризу. У најцивилизованијој вароши Паризу! не престајаше она. — Ну, хваљени Париз! Не, подаље од тога Париза. Чујте, Никола Ивановићу! Ја хоћу сутра одмах да ломир Шљиваковић, Живорад Шљиваковић, Степан Р. Марковић, Светомир В. Марковић, Живорад Марковић, Момир Марковић, Миливој Васиљевић, Живојин М. Матић, Илија М. Матић, Милутин Радовановић Живојин С. Димитријевић, Светислав В. Бошковић, Станимир Васовић, Драгомир Ж. Петронијевић, Миломир С. Васовић, Исаило Илић — Аничић, Николин Бошковић.

Оверава:
Председ. парт. одбора
за општину непричавску
М. Ј. Марковић.

Деловођа
Ж. Шљиваковић.

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

Г. Војиславу Станчићу,

управитељу основ. школе на Камичку у Шапцу.

У 281. броју „Правде“ у чланку „Око управништва“ ти, Станчићу, говориш о мени и ако ја нисам писац чланка „Како се примењује закон о народ. школама.“ У поменутом чланку а у страху да не изгубим управитељство над Камичком школом, почео си себе хвалити а мене кудити а не сећаш се да сопствена хвала смрди. То је стидно!!

Ти се, Станчићу, хвалиш како имаш „*одличну кондуиту*“, и да си с погледом на твоју одличну кондуиту постављен за управитеља Камичке школе, а не зато што си самосталац, Међутим истина је да си ти постављен за управитеља Камичке школе у Шапцу баш зато, *што си самосталац, а не што имаш јачу спрему од осталих наставника*. А кад би се гледало на јачу спрему, као што ти велиш, признаћеш, да и онда ти не би могао никако бити постављен за управитеља Камичке школе, јер ти је школска сведоџба слабија и од моје и од сведоџаба осталих наставника на Камичку, а и оцене о учитељском раду нису ти боље него осталих учитеља, ако нису горе, него би био постављен г. Ђока Јовановић, који је из учитељске школе изнео много бољу сведоџбу од тебе, а који је и као учитељ одличан, а има година службе колико и ти, а у сваком погледу је спремнији наставник од тебе.

Што се тиче твога хвалисања, како си учитељевао у Солуну, како си добар Србин, види се по томе, што купујеш непокретна имања у Аустро-Угарској и велиш: „ако пропадне Србија, ја ћу у Аустро-Угарску.“

Што се тиче моје тројке, коју ти спомињеш, ја за 19 година учитељевања само сам један пут оцењен оценом добар, и то по заузимању људи из доба реакције, па и та тројка, на коју се ти онако свечано позиваш, да би мене што више омаловажио, дошла је одмах после пет узастопце добивених петица.

Даље имам да кажем ово: док сам ја под личним режимима премештан по казнама, кажњен један пут са сто а други пут са шесет динара, дотле си ти седео у Шапцу и ћутао као риба, а данас си и ти неки самостални радикалац?!

Ја цак и ако сам имао двоје деце у гимназији, нисам могао добити Шабац, а ти си био учитељ у Шапцу, и за време најцрње реакције.

Ти, Станчићу, да би одбранио твоје управитељство, мислиш мене да окаљаш, но није узалуд песник рекао:

„Грешник мисли себе пере
Кад стотину других каља“.

Унапред захвалан уредништву на гостопримству.

1. децембра 1905. год.
Шабац

Јован Крстић
учитељ

ИЗ НАРОДА

Сигурна „власт“

Пре кратког времена Теофан Марковић, кмет села Поповића у општини адранској, а у друштву са својим братом и слугом исекао је ноћу сикирама на комаде два вола Јовану Лазовићу, напредњаку и честитом сељанину истога села. Волови су представљали вредност од преко 600 динара.

Благодарећи власти среза жичког, ови су зликовци већ у затвору, где су и пре ће били, те ће ваља дати Бог да оду тамо где им је и место.

Жалосно је то кад се из затвора може доћи на кметовску столицу и узети на себе дужност судије а при томе и даље вршити разбојништва. То је резултат благостања у коме живимо. **И.**

Ниш 29-XI-905 год.

Време је једном да Вам се јавим нечим што није ни страшно ни одвратно. После онога догађаја са г. Рувидићем потребно је нешто ублажујући и безопасно. Како су код нас још једино Цигани безопасни то сам мислио да за Ваше читаоце није безопасно ако Вам јавим да су се и они удружили ради забаве и да су одржали не једну по две забаве.

Прву су забаву [illegible] тако-звани „удружени нишки Цигани“ и то у гостион. „Синђелић“ и разаслали позивнице на којој јављају да ће поред игранке бити и певање и да ће се певати ове песме:

1. „*Арму дала саланијор*“ — пева хор удружених Цигана.
2. „*Ишти дада ђеци дешту*“ — пева хор удружених Цигана.
3, „*Џано уемди дисени уеие*“ — пева хор удружених Цигана.
4. „*Чошчи вардор јаје каши*“ — пева хор удружених Цигана.

Чочекиње играју и певају са џановима.
Зебеци играју и певају „Дало Мандало.“
Чочекиње и Зебеци играју и певају.

Другу забаву обећали су приредити „Цигани из Ниша“ 4. ов. м. у просторијама гостионице „Европе“ такође са нарочитим програмом. Ови су у свој програм метули поред игара ове тачке:

1. „Чучукојин“ који долази из Софије.
2. По обичају мухамеданске вере, ми ћемо показати, како младу водимо код младожење, окићену са сребром и како младу водимо њеној кући са певањем Аруџанећоз.
3. Дервиш баба испраћа младу са тамбуром.
4. Турчин отео младу од Цигана, а Цигани подвали Турчину и младу отме натраг.
5. Алурма бej — Олурмиевљад, бабаји вурали.
6. „А ефендим а Султаним.“
7. Бир евљер јаптрдм саздон саманда.
8 Аљушумум кишаери каре
9. Грчка песма „Ена сапату ира диња ћирјаћи проји“
10. Будим узундур чарши заузимање Ниша.
11. Ћор ејваз предавање кључева од града.

Из почетка ми је изгледало чудно одкуд две циганске забаве у једној сезони и већ сам био готов да то примим као знак културног напретка нишких Цигана кад ми на крају позивнице, за другу игранку паде учи ова примедба:

„Претпрошла забава била је масуричких Цигана и нема никакве везе са овом забавом, јер је ова чисто мухамеданских Цигана.“

То ли је дакле!

НЕМА ВЕРЕСИЈЕ

Од 600 претплатника „Правде“ само једна стотина плаћа. Више од **350** *претплатника из унутрашњости дугују по готову претплату за целу годину. Преко 6000 динара пропадају уредништву на дугу. Што је најгоре, уредништву не пропада само број, кад га пошаље на вересију, него мора чак и поштарину готовим новцем из џепа да плати.*

Зато ће уредништво кредитирати све још само до 31. Децембра.

Од Нове Године, уредништво неће слати лист **ни..ом** *ко се год не* [illegible]

Нека, дакле, сваки [illegible] *прими ово к знању и ако жели примати „Правду“, нека се* **у напред претплати.**

Изузетака неће бити.

ИНТЕРЕСАНТНОСТИ

Напрстак.

Ова мадена али шваљама тако потребна, стварчица ступила је још пре четврт века у треће столеће свога живота. Пронашао је напрстак амстердамски златар Беншотен 1684. године, посветивши овај „штит за нежне прстиће“ једној лепотици шваљи. Његов је проналазак брзо ушао у употребу, тако да је после четрдесет година већ била отворена прва фабрика напрстака. Разуме се да је она прва фабрика била енглеска. У почетку се напрстак натицао на палац, те је био већи од данашњих, а тек је доцније справљен за мањи прст. С употребом разних система шиваћих машина и напрстак је почео губити некадашњи свој значај, али ће много и много још воде прокружити светом док постане са свим непотребан. Ми то, разуме се, нећемо доживети, и да ће напрстак преживети све нас о томе нема сумње!

Породиље на Мадагаскару.

Заиста је чудноват обичај који на Мадагаскару, а међу урођеницима, влада код породиља. Тамо као да порођајне муке не трпи породиља већ — њен муж! То јест, кад жена роди он легне у постељу и јауче што га сласна доноси. Суседи и други суплеменици потрче и изјављују му саучешће, доносећи му различите понуде. За све то време сирота породиља ради све кућевне послове, иде на воду и пере пелене, и то све траје дотле док се муж не смилује те не устане, а то бива онда кад му се већ досади лежати. Француске земље али — варварске навике!

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Глумцима и глумицама.

Пошто сам намеран да отпутујем у веће вароши у А.-Угарску то ми је потребно још 3 добра глумца [а такође и 2 добре глумице. Јавити се писмом лично мени.

Ј. А. Жикић.

Шабац. управ. позоришта.

К[illegible]етање позоришних дружина.

Нишлићево Позориште. Ово се позори[illegible] зове: „Србалија“ и понова је дош[illegible] Смедерево. Кад је летос било, било [illegible]бро и певало се: весела је „Срба[illegible] сад изгледа да ће да се запева: [illegible] је глумадија.

Нишки „Синђелић“ још је у Пи[illegible]о иде. [illegible] су нам гласи долазили: да м[illegible] значи: [illegible] Сад се нешто књиге ућутал[illegible] да се ударило у танке нит[illegible]

ОДГОВОРИ УРЕД[illegible]ТВА

П. Пилетићу пошт. [illegible]ршумље. Кад већ апелујете на [illegible]бар толико увиђавност, [illegible] из исправке увре[illegible] наперене проти[illegible]едништва. То је бар [illegible]близу памети

ТЕЛЕГРАМ

Токио. Маркиз Ито је [illegible]вљен за царског намесника.

Цариград. Међутародна [illegible] демонстрацију стигла је у Пи[illegible]за

Петроград. Одлука о изборн[illegible]стему одложена је до среде. С[illegible] радничких делегата решио је да нас отпочне општи политички штр[illegible] Јутрос руска телеграфска агенци[illegible] није добила ниједну депешу ни и[illegible] унутрашњости ни из иностранства.

путујем из овога проклетог Париза, обрати се она мужу.

— Но, душице, ми још нисмо као што би требало ни разгледали изложбу. Ми још нисмо видели уметнички део.

— Нека иде до ђавола и та изложба,

— Но ти си заборавила, да си у Лувровском магазину наручила себи разне хаљине, а те ће хаљине бити готове тек преко сутра.

— Сутра ћу отићи магазин и умолићу продавачице, да ми оне израде све до вечера. До вечера ће израдити, а ноћу — марш кући.

— Да пробавимо макар још три дана на изложби, умољаваше је Никола Ивановић.

— Да опет на дивљаке нагазимо? Хвала лепо. Кући, кући и кући.

— Сама си крива. Није требало ту женску тући кишобраном. Ја бих се и сам умео отрести од те жене.

— Ти да се отресеш? Та теби је било мило. Код тебе се чак у очима некаква ђаволска ватра појавила од радости, ну, ја и не отрпех. Та и како сам могла отрпети, кад се у мом присуству, у присуству законите жене, мужу намеће дивљакиња.

Глафира Семјоновна се брзо упути излазу. Код излаза, при јакој светлости фењера, Никола Ивановић спази, да јој је огребан образ и тече крв. Он јој каза то и додаде:

— Мети на образ мараму. Индијанка, мора бити, да те је мало огребла по образу, и крв...

— Пљујем ја на то! За инат нећу да метем. Гледајте ме и тиме казните себе, одговараше Глафира Семјоновна љутито.

Железницом кући супрузи не одоше. Код улаза у врт стајаше фијакер. Никола Ивановић погоди фијакер и попе у њега супругу. Кад се он растајао са земљаком, земљак му шапу:

— Ја сам вам говорио, да у Тулу са својим самоваром не путују, и ево данас су били јасни за то доказ. Да није било уз вас данас самовара у облику супруге, не би се десиле никакве непријатности, и ми бисмо одлично провели вече, чак, може бити, у друштву дивљих Индијанака. До виђења! Адресу вашу знам и сутра изјутра постараћу се да вас посетим, додаде он, клањајући се и Николи Ивановићу и Глафири Семјоновној.

LXIII.

Другога дана изјутра, кад се Никола Ивановић, пошто се пробудио, протегну и отвори очи, Глафира Семјоновна већ беше устала. Она стајаше у сукњи и у ноћној рекли пред огледалом, загледајући се у своје лице и пудроваше се. Видевши, да је се муж пробудио, она се окрете њему и проговори:

— Гадура дивљакиња ми изгребала лице на три места. Подло створење! Ну, та и она је т коће од мене кишобраном добила. Чини ми се, ја сам јој усну раселка и очи изгребла. Жао ми је само, што сам кишобран сломила. А теби се, Никола Ивановићу, ја просто чудим...

— Зашто, зашто душице?

— А зато, што ти је свака сукња дража него ли жена.

— Но зашто сам ја крив, што се она сама лепила за мене? Ти си видела, да чим смо ми ушли, она ме одмах ухвати за руку.

— Лажеш, лажеш. Теби је самоме било мило. У противном ти си је требао одмах ударити по зубима и позући жандарму.

— Здраво, здраво! Ти захвали Богу, што жандарма близу није било, а то после туче не би нас мимоишао полицијски кварт.

— Због чега?

— Због нарушавања друштвеног мира и повреду тишине.

Та она је прва почела. Како она сме да дира друштвени мир законите жене? То и јесте повреда тишине...

— За љубазност не казне, а доста ти си прва започела тучу, ти си њу прва кишобраном.

— Ну, доста, доста. Али у овом поганом Паризу, где на сваком кораку сретам дивљаке, ја нећу више да останем. Данас да одемо у Лувровски магазин, да замолимо, да ми хаљине буду готове данас увече или сутра изјутра, — и беспрага из Париза.

— Ну, душице, ми још ни сам Париз нисмо видели.

— Данас ћемо узети кола и обићићемо Париз. На изложбу, где дивљак на дивљака јаше и дивљак га тера, моја нога неће ступити. То и ви знајте! Пре свега ја хоћу да видим Латински кварт*, какав је то такав Латински кварт. У француским романима читам о Латинском кварту а овамо га нисам видела. Ето то је интересантно. Тамо је и Агнеса — цесарка живела, тамо је и...

Никола Ивановић нешто хтеде да јој противуречи, али га Глафира Семјоновна прекиде.

— Ћутите, ћутите. Сваки би на вашем месту после јучерањега скандала ћутао савивши реп под ноге, а ви...

(наставиће се)

Пре[illegible]

---

* Мали одељак вароши.

ВРАЊСКО ВИНО

црно и бело са старе лозе продаје винарска радња Жив. М. Рафајловића на Теразијама до кафане „Атине.“ Исто вино у сопственој кући Св. Савска ул. бр. 11 код „Славије“, продаја на мање и веће количине. Цена солидна.

Врло елегантан стан са три собе, предсобљем, кујном, шупом, подрумом и осталим удобностима на најлепшем месту спроћу Калимегдана издаје се одмах под кирију.

Цена је 90 динара.

За остале услове обратити се или г. Јосифу Амару, парни млин Душанова улица или канцеларији г. Д-р Д. Алкалаја, адв. Трговачка ул. бр. 3.

Вино Вино

Телефон бр. 151 **Телефон бр. 151**

НАРОЧИТО НАБАВЉЕНО

за свечаре

ВИНА црна и бела, српска и француска, сасвим чиста, природна под гаранцијом; цена врло ниска.

СРПСКА са ценом 0·50 дин., 0·60 дин., 0·80 дин., 0·90 дин. и 1 динар литар.

ФРАНЦУСКА од 1·50 дин. литар.

Поштовани потрошачи уверили су се о чистоти мога вина.

Преко 100 литара знатно јефтиније.

Поручбине од 10 литара па на више, на захтев п. г. потрошача, шаљем по мојој послузи у кућу.

ЂОКА М. БОГДАНОВИЋ
Закупац Хотел „Империјала“.

Вино Вино

РУСКЕ ИКОНЕ

Израђене у православном стилу на хартији (за народ) прегледане и жигосане од стране духовне власти.

САД ЈЕ ДОБИЛА КЊИЖАРА

Антонија П. Ђорђевића, Београд

и продаје их 100 ком. по 20 и 30 дин.

У исто време јављам п. п. публици да сам моју књижару пр[illegible]по у кући г. Николе П. Пашића на Теразијама до г. Росулека.

С поштовањем
Антоније П. Ђорђевић,

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

РАДЊА ЋУРЧИСКА

Милисава Радосављевића

Пређе: Саве М. Џеваировића
БЕОГРАД — ВАСИНА УЛИЦА БР. 21.
ТЕЛЕФОН БР. 384.

Јавља својим поштованим муштеријама, како овде, тако и у унутрашњости, да је за наступајућу сезону добила **огроман велики избор ћурчиског еспапа, као: астрагана, самура, мурмера, барабанта, скунксова, нутрија, бизума и т. д.**

Велики избор најмодернијих **кољеа-крагнова** за даме у свима сортама од **скунксова**, астрагана, **самура, фалабе, бибера, канина, Сеоскина и т. д.**

Велики избор постава за **бунде и капуте од мишева велики и мали нутрија, бизуема, синџара, веверица руских и т. д.**

Највећи избор шубара астраганских, полу-астраганских, ердељских и т. д.

Највећи избор ердеља, американера, кронера и ремера.

Цена умерена, услуга брза и тачна. За унутрашњост шаљем уз доплату. Конкуренција искључена.

Исто је тако моја Ћурчиска Радња у Шапцу снабдевена свима сортама. Препоручујем шапчанима да ми и даље поклоне њихово поверење као и до сада.

Милисав Радосављевић
ћурчија.

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

Наше мило и никад незаборављено дете

† Душанка (Душа)

испусти своју анђелску душу 3. о. м. у 17 месецу своје младости, а биће сарањена 4. тек. месеца.

Објављујемо нашим пријатељима и познаницима овај за нас превелики губитак и изјављујемо нашу искрену благодарност г. Дру. Тихомиру Р. Ђорђевићу професору и његовој мајци г-ђи Цаји, г ђи Лепосави и Кости Стефановићу вој. благајнику, г-ђи Љуби К. Борисављевићки, г-ђи Јованки П. Ивановићки и свима осталим пријатељима, који нам се при болести и сарани нашег милог детета нађоше, те нам у неколико помогоше тугу и жалост ублажити.

Београд
5. Децембра 1905.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Мати: *Јованка*, отац *Илија Павловић* књиговођа Српске Централ. Банке са децом.

НАЈВЕЋИ ИЗБОР „БОНБОНА“ У СРБИЈИ

ДОМАЋЕ СЛАТКО СВИХ ВРСТА

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ДЕЛИКАТЕСНЕ РОБЕ У СРБИЈИ

ОГРОМАН ИЗБОР

Француских фондана, најфинијих чоколад-Бонбона, Шампањер-Бисквита за чај и вино, нарочити пишкота и цвибака за децу, *Карлсбадског Цвибако, Облатни за торте; разних најновијих* новитета у овој врсти робе пропоручује П. Г. Потрошачима

РАДЊА

Душана Тодоровића
КРАЉ. СРП. ДВОРСКОГ ЛИФЕРАНТА
Београд — Теразије

Осим тога част ми је учтиво известити П. Г. Потрошаче, да од данас имам на стоваришту поред остале колонијалне и деликатесне робе сасвим чистог под гаранцијом природног вина, и то:

Црно Врањско	1	Литар	Дин.	0·60
Бело Смедеревско	1	„	„	0·60
Бело Смедеревско старо	1	„	„	0·80
Црно Књажевачко старо	1	„	„	0·90
Бордо „Medok“ црно $^{7}/_{10}$		„	„	1.20
Бордо „Barsac“ бело $^{7}/_{1}$		„	„	1.20

Поруџбине на захтев П. Г. Потрошача шаљем кући увек тачно и на време.

ТЕЛЕФОН БР. 49 **ТЕЛЕФОН БР. 49**

ОД ДАНАС УВЕК СВЕЖЕГ „ТЕЈ — БУТЕРА“

Зубно-лекарски и зубно-технички атеље — Краља Петра ул. 26

Zahnarztliches und zahnecrnisches institut Kenig Peter ulica 26

Zahnarztliches und zahntechnisches institut König Peter ulica 26

Ко хоће да има здрав стомак, тај мора добро да сажваће храну, а ко хоће добро да жваће нека се обрати на

Зубно-лекарски и зубно-технички институт

Краља Петра улица бр. 26 (Пређе Дубровачка улица)

У том се заводу израђују сви могући послови на том пољу по најновијим проналасцима и методама на пример

ВАЂЕЊЕ ЗУБА ПОТПУНО БЕЗ БОЛОВА. ЗАТИМ пломбирање зуба разноврсним и најфинијим материјалом као: златом, разним амалгамима итд. итд. па онда тз „голдбрикен“ зуби са штифтом (Stift — Zahne) затим

ИДЕАЛНЕ КРУНЕ (IDEAL — ZAHN KRONEN) од злата и емаља — нешто сасвим ново и практично, потпуно американски.

Сем тога намештање зуба у читавим редовима у доњој или горњој вилици или пак у обема.

Материјал је прави американски са, *па чак и без непаца* па најновијем систему.

Изломљени и неупотребљиви зуби могу се поправити и начинити потпуно употребљивим.

Поштована ће публика имати прилике да се увери, како се у горепоменутом институту ради стручно и веома марљиво и надамо се да ћемо публику потпуно задовољити.

Институт је снабдевен са најновијим инструментима и апаратима. (Сиротиња се може користити спуштеним ценама).

Зубно лекарски и зубно-технички атеље Краља Петра ул. 26

Мој добри и никад непрежаљени супруг

† Драгомир М. Ћосић

учитељ и управитељ лазничких школа

Испусти своју душу после кратког а тешког боловања 28. пр. м. у својој 30-тој години живота, а сарањен 29. пр. м. по својој последњој жељи — у Жагубици.

Ову тужну вест јављам свима сродницима и пријатељима, молећи их за тихо саучешће у овој мојој превеликој тузи.

Не могу пропустити а да и овим путем не изјавим најтоплију благодарност и то: г. Танасију Нешићу пенз. и његовој г-ђи Катарини, који се за све време боловања мога покојника не одмицаше од његове постеље а при погребу сваку услугу чинише; г. г. свештеницима Михаилу Марковићу и Радивоју Стевановићу, који из почасти чинодејствоваше; г.г. колегама и колегиницама — како из Жагубице, тако и из околине —, који не пожалише труда доћи, те својим присуством при погребу покојнику и последњу почаст указаше; г. др. Здравку Ивковићу ср. лекару, на његовом енергичном заузимању да покојнику здравље поврати.

Особиту благодарност изјављујем г. г. Михаилу Марковићу намеснику и Стевану Мрдаковићу учитељу; који се дирљивим говорима са покојником опростише и у неколико ми тугу ублажише.

Благодарим и осталом грађанству жагубичком и лазничком, који покојника до вечне куће испратише; као и онима, који ми путем телеграфа саучешће изјавише.

Лазница (Хомоље) 1905. г.

ОЖАЛОШЋЕНА:

Супруга **Даринка** са нејаким синчићем **Бранимиром** и осталом родбином.

У суботу 10-ог Децембра у 10 сати пре подне, даваћемо полу-годишњи парастос у Глоговачкој цркви нашем непрежаљеном

Јанку Веселиновићу

Извештавамо о овоме наше сроднике и пријатеље и молимо их да овоме помену присуствују.

Ожалошћена породица.

„Бранко Радичевић“, Електрична Штампарија Јована Ђ. Ојданића Браћева ул. бр. 18. Одговорни уредник Душан Трбојевић.

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕДЊАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

За Србију:
Тромесечно . . . . 4 дин.
Месечно . . . . 1·50 дин.
За стране земље:
Тромесечно . . . . 8 дин.
Месечно . . . . 4 дин.

ВЛАСНИК ЗА КЛУБ „НАПРЕДАК“
ЈОВАН СЈЕНИЦКИ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН

ГЛАВНИ УРЕДНИК
ЈОВАН АДАМОВИЋ

УРЕДНИШТВО
КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛ. БР. 15.
телефон 857

БРОЈ 291. Београд, петак 9. децембра 1905. год. ГОДИНА II.

Напредњацима у Београду.

Месни Одбор Напредне Странке за варош Београд, у споразуму са привременим Главним Одбором решио се да се на дан 11. ов. мес. (дакле у недељу) у 9 часова пре подне у хотел „Славији“ на Врачару сазове општи збор београдских напредњака на коме би се решило питање о кандидацији једног посланика за варош Београд а за избор који се има извршити 18. ов. мес.

Позивају се сви напредњаци да на овај збор неизоставно дођу.

Месни Одбор Напредне Странке.

Неодговорни чиниоци

Изгледа да је „светоме стању“ баш суђено, да се питање о неодговорним чиниоцима никако не скида с дневног реда. У последње време изгледало је, да је државна политика у Србији толико преокупирана зајмом, да је то бар за извесно време постало једино државно питање у Србији. Људи, који су посвећени у политичке односе у нашој земљи, знали су истина врло добро, да су и у том питању о зајму неодговорни чиниоци узрок свему злу, и да су они највише криви, што цела та ствар није ударила правилним путем; али тек бар је формално целокупно питање о зајму изгледало као ствар самосталске владе.

Није дакле чудо, што је поновни отворени излазак неодговорних чинилаца на политичку позорницу и пад Министра Иностраних Дела изненадио и јавно мњење и публику. Јер заиста од када се у Србији дошло до сазнања да постоје неодговорни утицаји, никада се тај утицај није манифестовао на карактеристичнији начин.

Чак и у почетку ове године када су Шкодићи изазвали ону чувену ломљаву око пробе топова, улога неодговорних чинилаца није била тако видна као овога пута. Тада се бар целокупна кампања противу Пашићевог кабинета маскирала интересом земље да дође до што бољих топова. Овога пута нема ни те маске. Министар Иностраних Дела отеран је, јер се дрзнуо да помисли да може пензионисати извесне привилегиране државне чиновнике, кад то захтева неоспорни интерес наше земље.

И жалосни шефови „највеће“ странке у Србији, који седе у том „кабинету“, савијају главу пред тим неодговорним утицајима, и пуштају да један од њихових сам плати за дрскост целе владе. Они одговорни управници политике земаљске остају на својим местима, и пошто су се уверили да нису моћни ни толико да могу у интересу земље пензионисати ни неколико чиновника, кад то за добро и корисно нађу.

Никада се влада неодговорних утицаја није манифестовала на триумфалнији начин. И што је у целој ствари још најинтересантније, та се влада неодговорних утицаја аформирала баш онда, када је на влади самосталска странка, кад су самосталци најмногобројнија група у Скупштини, када је формална власт државна у рукама оне странке, чији су шефови још само пре два месеца јавно у Народном Представништву тврдили, да је њима непознато да у Србији има неодговорних чинилаца. То се све дешава под владом и против владе оне странке, коју је цео свет сматрао као најчистијег представника „светога стања“, и као најачи стуб људи, којима се приписује да неодговорно утичу на послове државне.

Сада пак само после неколико месеци влада самосталска спотиче се преко тих истих људи, које самосталци покривају већ две године својим грудима. После само неколико месеци са самосталцима се почиње одигравати она иста игра, која је већ одиграна са радикалима.

То само доказује, да смо ми вазда имали право, када смо тврдили, да се радикали и самосталци љуто варају кад мисле да могу измирити уставну владавину и изузетни положај извесних чинилаца, и кад се надају да је могуће у једној ненормалној политичкој ситуацији засновати један сталан режим. Понижавати се пред неодговорним чиниоцима и угађајући њиховим жељама, радикали и самосталци успеће да упропасте своје странке, али се на власти одржати неће. И неће и не могу. Јер народи европски не би ни организирали своје државе тако да избегну свако могуће мешање у државне послове неодговорних лица, да то није једна апсолутна политичка дужност. Одговорност уставних фактора у држави једина је гаранција државлљанима, да ће се државом добро управљати. Нема ли те одговорности, никаква гаранција за правилан рад у држави не постоји. Прохтеве власника ограничава њихова одговорност, прохтеви неодговорних власника неограничени су. И зато их ни једна одговорна влада не може ни задовољити — па ни самосталска. Када се самосталци у служби неодговорним чиниоцима понизе до нуле, од њих ће се тражити да се савију још ниже. И када и њихова савитљива кичма пукне под тим напором, они ће бити отерани с власти, да учине места још савитљивијима, пошто је увек и од најгорега могуће наћи још горе.

То ваљда сад и самосталци увиђају. Са црно-жутим зајмом о врату, и са неодговорним чиниоцима за леђима, ова влада траје жалосне дане. После овог шамара, који је цела самосталска странка, истеривањем J. Жујовића из кабинета, добила, шефови те несретне странке морају и сами у души желети, да их вотум Београда отера с власти, коју у ствари и немају.

Писмо г. Цветка Јаковљевића

Цариград, 27. Нов. 1905.

Господине уредниче,

Писмо г. Д. П. Јосимовића, које сте штампали у бр. 275. Вашег листа, јасно показује да се он, после мога кратког одговора у „Правди“, прилично збунио. Из целог неразговетног његовог састава види се, да он има нешто на души и срцу а не сме да каже, срамота га, и за то увија, бежи с једне ствари на другу, док није дошао и до тога смешног положаја да ми прети, ако га будем „*и даље изазивао*“, ма да знате и Ви, господине уредниче, и цео свет, да ја нисам ни отпочео полемисање, и да сам о нашим односима дао само кратко обавештење тек после неколико напада Вашег листа и печене „Самоуправе“, односно г. Саве Кукића, и после оне познате „изјаве“ г. Д. П. Јосимовића у Вашем листу, којом се дуго позабавио мојим именом и све ступце Вашега листа употребио на то, да целоме свету стави до знања, ко да је то нека грдно важна ствар, да је он у непријатељским односима самном, да због тога он не може и неће да ради у моме друштву званичан посао, да је због тога двапут тражио од мин. финансија да га опозове, не пропуштајући да каже и једну нову неистину: да он овде „*све послове стручног саветника ради сам* и самостално као да је сам и једини,“ — што сте већ, готово од речи до речи, нашли и у „Самоуправи“.

И ако се ја никад и никога бојао нисам, и ако сам увек и сваки напад, било у јавности било у служби и дочекао и одбио мушки, што је и г. Јосимовићу врло добро познато, и ако ни у будућности не мислим никад узмицати ни пред силом ни пред неваљалствима, кад год на ме наврну, ја сам ипак мислио да и углед наше земље и успех посла који се ради у Цариграду захтевају потпуну уздржљивост од полемисања све док се он не оконча. То се, међутим, како из последњег писма видим, није допало г. Јосимовићу, као и оно моје тврђење о узроку наших односа, велећи за моје одлагање полемисања за доцније, да ће оно бити „после кише јапунџе“.

Ја жалим што нисам у стању да га задовољим и што морам остати при својој одлуци. За „јапунџе“ међутим неће бити никако доцкан, нека не брине г. Јосимовић. Кише ће тек бити те је добро да га мало причувамо, требаће!

Да би пак и он и сви они који се с њим држе за руку увидели коме ће то „јапунџе“ бити потребно, као и да је истинита изрека: „ко се последњи смеје — најслађе се смеје“, — поводом последњег писма г. Јосимовића дајем следећу изјаву:

1. Истинито је моје тврђење да је г. Јосимовић поднео лажну кондуит-листу и да је то и званично утврђено. Истинито је и то, да је моје откривање овога његовога поступка, у званичноме акту, разлог са кога су сви односи међу нама прекинути. Његово порицање да је поднео лажну кондуит-листу и навод да је и моје тврђење — написмено и у званичној форми — „денунцијација“ противу њега, даје само још ружнији суд о његовој моралности.

Да ни он сам не верује у своје речи види се по томе, што он само пориче, а *не сме* да каже *какво је моје тврђење* и чиме он доказује да је оно неистинито, јер тек не мисли да ће му ко веровати на голу реч. Изговор „да се не сећа, јер је *давно било*“ у чему је чак и спор, и као да он „*нема ништа противу тога*“ да се „*садржина*“ званичних акта о том штампа, — само је једна срамота више за њега. Пре свега није могуће да се он не сећа какво је моје тврђење било, а по томе: на основу чега он онда зна, да је моје тврђење неистинито, па чак још и „денунцијација“ кад се не сећа *ни његове садржине*? !...

Позивање пак његово на званична акта „*која су у царинској архиви*“ само је једно шеретско увијање, јер је архивар царинске архиве пре неки дан изјавио, да му та акта *нису предата* на чување, и да их у архиви *нема*! И кад ја још кажем, да су та акта била у рукама г. Јосимовића и г. Саве Кукића, и да их ни први одлазећи у Цариград, ни други као разрешени начелник Царинске Управе, нису предали ни архивару ни заступнику начелника Царин. Управе, онда се може још боље увидети како се: „грех за грехом ваља!“

И кад је г. Јосимовић и поред свега тога имао одважности да каже, да је моје тврђење о његовој „некаквој“ лажној кондуит-листи неистинито, и било с моје стране последња „денунцијација“ противу њега, онда и противу воље да га више не срамотим, морам да изведем ствар на чисто.

У својој кондуит-листи, о којој је реч у моме акту, г. Јосимовић је тврдио: „*да је* **свршио** *политичко-економске науке у Тибингену*“ и „*средње школе у Србији*“ — не казав које. — Ја сам у своме службеноме реферату тврдио: „*да је г. Јосимовићев навод неистинит јер не стоји да је он* **свршио** *политичко-економске науке у Тибингену*“, па сам том приликом навео, да он чак *није свршио ни гимназију ни њену матуру*, што је претходно потребно па да се то може учити. — Г. Кукић, ондашњи начелник и већ несумњиви пријатељ г. Јосимовића, „*коме је, како г. Јосимовић вели, било суђено да поред* **стручног озбиљног државног** *(за бога!) посла расправља с г. Јаковљевићем и ове непријатне (разумем, али за кога?) личне (зар баш личне?) ствари*“, и, чујте само, „*чији* **морал** *неће допустити да неваљалство остане нежигосано*“, — повео је истрагу по тој ствари, па кад му је г. Јосимовић доказао — *да није свршио ни политичко-економске* науке у Тибингену, ни *нашу гимназију*, оно дакле што сам и ја тврдио, онда су се акта — *изгубила*. У тој прилици г. Јосимовић је сасвим био заборавио да тражи да моје „неваљалство остане нежигосано“, и још мање је покушавао да од мене тражи сатисфакцију за тако тешку оптужбу, већ је нашао за потребно да обеси нос и да ћути. — Диван јунак одиста!...

Али кад смо већ почели, да довршимо. Назад нити се може нити сад ја пристајем. Ја и сад признајем што сам негда изнео. Ако г. Јосимовић *докаже* да је моје тврђење неистинито, ја ево залажем јавно реч, да ћу сам молити Министра Финансија, да ме као нечасна чиновника отпусти из службе, и стати по том на Теразије, па нека ме пљује ко прође. У противном тражим, да г. Јосимовић поднесе оставку на службу са истим мотивом, и да стане, да га пљујемо као нечасна.

Надам се да ће г. Јосимовић радо примити овај предлог. Да чекамо!

(свршиће се)

Натртена Екс-екселенција

Политичарима је познато да г. Жујовић воли да лаже. Он то не ради увек баш из неког рачуна, него врло често из чисте љубави према лажи, као *аматер*, и увек лаже од срца и с љубављу.

Само је раније био вазда безначајна фигура и његове су се лажи распростирале по кућама, на приватан начин, и по који пут у затвореним факултетским седницама. Од како је у Србији пошло жуто напред, почео је и г. Жујовић играти неку видну улогу, постао је министар, па су и његове лажи постале значајније.

Од уласка његова у „Кабинет“ (у француском смислу те речи) он даје праве представе. Оно што, сем Владана, — на кога г. Жујовић јако потсећа — нико не би смео ни помислити то г. Жујовић уради. Примера ради наводимо само његово одсуство за време крвопролића на српско-турској граници.

Г. Жујовић је био протектор Милана Марковића и овога увукао у овај бедни кабинет. Он је први огласио овај скандалозни зајам као одличан итд. Али док је то радио јавно, дотле је оптрчавао по кућама и обратно говорио, подсмевајући се и свом друштву (које је баш по своме рђавству њега достојно) и оговарајући сваки поступак владин.

Тако је он одржавао репутацију „духовитог“ човека.

Сад је нафиловао неког, те у „Штампи“ прича о некој нарочитој вредности Жујовићевој.

Писац тих редова у „Штампи“ није био у стању проверити сва причања Жујовићева, иначе не би изнео онолике нетачности.

Пре свега Жујовић није никад имао на двору Обреновића никаква изузетна положаја. Не за то што он то није желео — и тражио, него што му то нису допуштали. Његове „везе“ са двором састојале су се у обичном дошаптавању, што је Жујовић врло вешто чинио, препричавајући као „вица ради,“ све оно што су у Двору били ради чути.

Њега је код краљице Наталије увукла његова пок. супруга, која је била дворска госпођица. Краљица Наталија по инферијорности свога укуса уживала је у масним „запљескивањима гојазног Жујовића. Њега је Краљица Наталија водила свуд уза се по излетима ради увесељења друштва.

Но Жујовућ је више желео увући се Краљу Милану, али су му сви покушаји остали без успеха. Он се био редовно записивао у књигу Краља Милана, и ако га овај није примао; предложио је био Краља Милана за члана Академије, па је сервилност дотле терао да при откривању Панчићевог споменика није позвао на свечаност Панчићевог зета, јер се тај зет звао Милан Мостић, на кога је тада Краљ Милан био *тренутно* љут.

Но Жујовић нарочито жели да протури лаж о његовом држању после свадбе. Зато у „Штампи“ и стоји:

„Његове везе са двором прекинуте су тек у време кад се он неповољно изражавао о женидби Краља Александра..... Тада се десила дотле *неслућена* ствар да је г. Жујовићу наређено да иде у иностранство, и он је отишао“.

А све је то гола, пресна лаж.

Г. Жујовићу је поручио за време Преког Суда његов рођак пок. Бадемлић, тадашњи управник Београда, да би добро било да се уклони из Београда. Г. Жујовић је био довољно куражан, те је на један прост миг утекао из Београда.

А вратио се баш одмах *после свадбе* Краља Александра. Шта више био је и у аудијенцији код Краља и молио за службу, па је Краљ због тога јако наваљивао на тадањег министра просвете, да га врати на Вел. Школу, што овај није хтео учинити. Чим је тај министар дао оставку, г. Ковачевић је поставио г. Жујовића на Вел. Школу.

Под зрацима Краљеве милости, г. Жујовић се окуражио и ушао у политику, наравно у самосталце, јер су они тада били у моди. Чак је и његова кандидација за сенатора била тајно из Двора протежирана. После је у Сенату тражио да се „допусти повратак“ Владану, ма да њему није ни био повратак забрањен, него се Владан није смео вратити из страха.

Ето тако стоји с прошлошћу тога политичара кецељашког карактера, који има пацовску особину: да први стругне чим лађа почне да тоне. Којекаквим измотавањима, он се нада избећи од одговорности, која га очекује као члана ове срамне владе.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Заједничка седница. Синоћ је у хотел „Империјалу“ одржана заједничка седница привр. Главног Одбора Напредне Странке и Месног Одбора Напредне Странке за варош Београд. На седници је претресано питање кандидације посланика за варош Београд и о предстојећим општинским изборима. Донета је одлука да Напредњаци истакну свога посланичког кандидата и да се сазове у недељу 18. ов. мес. збор београдских напредњака, на коме ће се изабрати личност за посланичког кандидата.

Са збора у Брусу. У недељу 4. о. м. држан је збор напредне странке за срез копаонички у Брусу. Збору је председавао Сибин Вучић из Жеља. И са овог збора као и са збора у Паланци послат је г. Ст. Новаковићу поздравни телеграм.

Конференција среза жичког. Напредњаци среза жичког држаће 18. ов. м. конференцију у Краљеву ради образовања странке и бирања среског одбора.

Кнез Арсен у Србији. Новосадска „Застава“ јавља по страним листовима да ће се кнез Арсен Карађорђевић вратити у Србију на стално становање. Он ће поднети оставку на чин официра у руској војсци и ступиће као командант српске коњице у српску војску. Становаће стално у Нишу.

Мађари и извоз наше стоке. У једној од последњих седница будимпештанске градске управе, упутио је општински одборник Хавас, на градско председништво овај предлог: „По извештајима бечких листова, ступило је бечко кланично акционарско друштво у преговоре са српском владом, да ова пристане да се, приликом закључења нове ветеринарне конвенције, утврди директно довожење српске стоке на бечку, а са обилажењем пештанске пијаце, што би било противно досадањим одредбама. Пошто би ово нанело велике штете угарском сточарству и интересима пештанске сточне пијаце, то би потребно било обратити се Министарству Привреде, са захтевом да оно при закључењу ветеринарне конвенције поради на одржању досадањег начина увоза српске стоке“.

Да се смањи цивилиста. Националистички посланик Стојковић тражио је у јучерањој скупштинској седници да се смањи Краљева цивилиста.

Атентат на Думу. Вест да је у Солуну у једној гостионици извршен атентат на Лазара Думу, инспектора румунских школа у Маћедонији, баш када је седео у друштву там. румунског конзула, потврђује се. „Румунска Агенција“ јавља да је рана врло опасна, и да је румунски посланик у Цариграду предузео кораке да се атентатор ухапси.

Оставка угарске владе. Из Беча јављају да је барон Фејервари поднео у име целог кабинета краљу оставку али је Краљ још није уважио. Тиме је угарска криза ушла и опет у једну непредвиђену фазу.

Новинарско Удружење. На синоћнем новинарском скупу коначно су усвојена правила за ново Новинарско Удружење и тиме су свршени сви претходни послови. По пријему правила решено је да се приступи упису чланова и да се у недељу 18. ов. мес. одржи новинарска скупштина ради бирања управе.

Упис чланова у Новинарско Удружење. Сва она Господа, која мисле да имају права бити чланови Новинарског Удружења а жело то постати, нека се обрате писменом пријавом једноме од чланова Одбора, који је опуномоћен да те пријаве прима. Тај одбор састављен је из господе: Пере Тодоровића, Стевана Ћурчића власника „Београдских Новина“, Љубе Бојовића власника „Вечерњих Новости“, Боже Савића гл. уредника „Малог Журнала“, Влад. Рибникара гл. уредника „Политике“, Јове Адамовића гл. уредника „Правде“, Мике Тошића сарадника „Трговинског Гласника“ и Јована Мандила сарадника „Београдских Новина“.

Пријаве ће се примати до 15. ов. мес. закључно

Промовисање. Наш млади пријатељ г. Милутин, син поч. др. Ф. Копше биће промовисан на бечком универзитету на дан 10. ов. м. за доктора целокупног лекарства.

Наше искрено честитање.

Ћирина предавања. На позив многих личних пријатеља Ћира Момировић, признати дресер из Београда, решио се, да по Србији приреди низ предавања о коњарству и дресури коња, која су не само поучна, но и врло духовита и шаљива. Прво предавање биће у Паланци Смедеревској 17. ов. м. Програм овог предавања објавиће се у засебним плакатама.

Јавни скуп. На основи конференција, Др. Светозара М. Марковића, лекара, образовано је *Друштво за школску хигијену и народно просвећивање*“. Оно ће имати јавни скуп код Коларца, у *недељу*, 11. тек. м., у 9 ч. пр. п. Позивају се да изволе доћи сви чланови друштва и сви његови пријатељи.

Срп. Јевр. Певачко друштво приређује у недељу 11. декембра 1905 год. у Сали Хајдук Вељка *Макабеј-*

ФЕЉТОН

Једна Неронова ћуд

Међутим на Цезарев знак подиже се полако завеса на вратима и ту се појави Маркус Сталта, грбава наказа, обрастао длаком као медвед.

За тренутак Цезар уживаше у општем запрепашћењу, па онда с емфазом рече:

— „Императори треба да деле правду свом народу... Ја хоћу да успоставим поремећену равнотежу... Најружнијему дајем најлепшу!...“

Болан крик заталаса ваздух и лупка Клодија клону онесвешћена у наручја свом оцу. Сузе се котрљаху низ бледо лице Секстуса Помпејуса.

Наказа је ћутао. У очима му заблиста пламен. Очи му чудно и необично нежно засветлише, пуне безграничног сажаљења.

Он пође неколико корака к узвишеном Цезару и јасно изговори:

— „Дар је сувише сјајан, ја га не примам“.

Олимпијске веђе Неронове на мах се набраше:

Ко се то усуђује противити се мојим наредбама? — Од данас па за петнаест дана биће вам свадба. Ако ма које од вас двоје не буде дошло одређеног дана на венчање, обоје ћете испаштати за непослушност!“

Он устаде и тиме даде знак да је седница закључена.

Маркус Сталта био је хришћанин. Он се напио са светог извора нове истине коју проповедаху апостоли Петар и Павле; и отуд је поцрпао велико поштовање човечије душе и њене слободне воље.

И зато, на место да се обрадује великој срећи коју би му донела женидба с младом девојком тако величанствене лепоте — њему сиротном несрећном створу, који као да је био осуђен на доживотно самовање — он је осећао само саучешће у невољи јадне девојке. Сем тога, Клодија је била из благородничке куће, а богатство куће Помпејусове било је на далеко чувено — легендарно.

Из свију ових разлога узбудио се деликатни понос Маркуса Сталте.

Он се затвори у својој кући и после зрелог размишљања написа ове врсте и посла их у палату Секстуса Помпејуса:

„Ја сувише добро појмим тугу прекрасне Клодије, али ми на жалост не остаје ништа друго до да је жалим.

„Да могу, ја бих себе упропастио, само да јој повратим осмех на лицу; али ја не смем бежати, јер ће се на њу сломити последице... а да умрем, то опет нећу, јер ми моја вера забрањује самоубиство, пошто нам живот сам Бог дарује...

„Али нека се Клодија охрабри!.... Све што будем могао чинити да јој ублажим њену невољу, све ћу чинити и трудићу се колико год могу, да јој не излазим на очи.“

Ово је писмо киптило благородством осећаја на које и отац и кћи нису могли остати равнодушни. Они су имали добро срце и зато су поштовали узвишену несебичност овог невољника и они благодарише боговима, што су им били у помоћи у њиховој великој несрећи.

По овом писму лако је било разумети, да овај човек исповеда ону нову чудновату веру, која џиновским корацима наступа у многобожачки Рим, претећи да од Рима створи нову варош, за навек преображену. Али шта се то њих тиче?... Зар им он неће на свагда остати само туђин, — тај младожења, тај сињак, ког им неронска ћуд наметаше!

Отпочеше нове муке за Маркуса Сталту.

Од саме те вечери кад се сврши њихова свечана свадба, Клодија је по тадашњем обичају пошла за својим привенчаним мужем у његов дом. И баш је то учинило, да живот овог невољника постане дуготрајно и тихо мучеништво.

Он је љубио Клодију. Љубио је онако, како само може љубити онај човек, чије се срце није истрошило у баналним симпатијама, но је сачувало нетакнуто поштовање и поверење ка женском створу. Ова невина душа препорођена — ова нежна па опет снажна душа — предала се сва љупком бићу, које су му наметнули били... Међутим ни један једини пут — а беше већ протекла пуна година дана — та се љубав није ничим одала.

Како су га били привенчали многобожачки свештеници, Маркус то венчање није признавао као законито те би му зато изгледало као обесвећавање брака, кад би проговорио ма и једну реч која би могла пореметити расположење младе девојке.

Он је у исти мах умео да прикупи чудо моралне снаге те да затаји своју душевну борбу.

Клодија у првим тренуцима осећаше, да јој је досуђена горка судба, те је с тога била и неправична и опора. На све нежности и на сву пажњу којом су је обасипали, она би одговарала заједљивим и опорим речима. Понекад, и то позадуго, ћутала би као заливена, што је било још теже сносити.

— НАСТАВИЋЕ СЕ —

ско Вече у корист друштва „Потпора.“ Улазна цена 1 динар од особе. Почетак у 4 часа по подне.

Оглас. Општини београдској потребно је 20,000 кубних метара дрва за гориво.

Испорука на савској обали или жељезници, плаћање у готову.

Понуде са условима и ценом као и назначењем каквоће дрва ваља упутити суду општине града Београда најдаље до 11. ов. мес.

Читаоцима „Дела“. Свеска „Дела“ за Новембар, због нагомиланих послова у штампарији, није могла изаћи на време. С тога ће изаћи заједно са децембарском, те ће се тиме омогућити да од нове године, пошто се уклоне све сметње, излази увек тачно.

Моле се претплатници „Дела“, да изволе свој дуг измирити.

Важне Вести

Одјекова запљескивања

Нападнут од целокупне српске штампе због овог црно-жутог зајма, „Одјек“ је испочетка ћутао, рачунајући да ће тако најјефтиније проћи. Али, кад је видео да ту ћутање не помаже, и да београдска штампа не престаје писати о рђавим странама овог зајма, онда се и он, мунут од својих госа у ребра, решио да брани зајам. Осећајући међутим, да се ово зло не може бранити, и да је најмање он, са онако с брда с дола састављеном редакцијом, у стању да зајму што привреди он се стао запљескивати као пијана баба кад је деца окупе. Чујте га само како он брани зајам и с каквим разлозима доказује да београдска штампа није у праву кад тај зајам критикује:

„Ту су од једном постали ратоборни они јаганци којима су за време ранијих терорских режима позлаћивани рошчићи и милостиво блејали“. (ово је без сумње написао јако гоњени Ђока Несторовић) „Од мрачњака који су правдали државне ударе и пљескали сваком угушивању народних слобода ишчаурили се највећи поборници за добро народно“ (ово су тражили да се напише Милутин Станојевић, Христа Прикић и други „цврсти“ самосталски карактери). „Они који су гомилали злато кад је народ ни крив ни дужан скапавао по тавницама“ (ово је речено за љубав Милоша Савчића и Давида Симића). „Гадно! Гадно! Гадно! узвикује „Одјек“, свакако из љубави према познатој политичкој чистоти Панте Туцаковића, Ђоке Марковића и Алексе Ратарца, па онда, да би доказао како се њега баш ич не тиче што је против зајма *цела Србија*, он завршује своје запљескивање песниковим речима:

„Нека се дижу, нек вичу на ме,
Та то је дика и понос за ме!“

што с правом и може чинити, јер „чега се паметан стиди тиме се луд поноси“.

Кружи глас...

Оставка Жујовићева показала је да завереничко питање почиње да једе и самосталске министре, ма да су они робови завереничк.. Завереници опет држе да њих „Европа“ неће да прогуте, јер им ни једна влада није довољно одана, па их не брани својски. Зато сад гурају напред најоданије своје људе. Ако кабинет падне на избору 18. овог мес онда ће г. Пећић саставити кабинет, јер се он у овој кризи са Жујевићем најкоректније према завереницима држао. За насљедника Жујовићевог помињу г. Андру Кумануди, за Министра Правде г. Симу Клипаклипаренка, за Финансију г. Косту Петљавину, да „те ствари“ распетља, за Министра Грађевине г. Симу Катића, у ком би случају Миле Лиоарски постао директор пошта, за Министра Привреде г. Сарагу.

Право је рекао народ: да с главе сарага смрди.

НЕМА ВЕРЕСИЈЕ

Од 600 претплатника „Правде“ само једна стотина плаћа. Више од **350** *претплатника из унутрашњости дугују по готову претплату за целу годину. Преко 6000 динара пропадају уредништву на дугу. Што је најгоре, уредништву не пропада само број, кад га пошаље на вересију, него мора чак и поштарину готовим новцем из џепа да плати.*

Зато ће уредниттво кредитирати све још само до 31. Децембра.

Од Нове Године, уредништво неће слати лист **ником** *ко се год не претплати у напред.*

Нека, дакле, сваки претплатник прими ово к знању и ако жели примати „Правду“, нека се **у напред претплати.**

Изузетака неће бити.

ПАРТИЈСКА КРЕТАЊА

Организација странке у округу топличком.

I. Окружни одбор

Председник Стеван Каравезић адв. из Прокупља, I подпредседник Мира Ракић трг. из Коњуха, II. подпредседник Антоније Јовановић трг. из Куршумлије, III подпредседник Вучко Констандиновић зем. из Арбанисце; I. секретар Ламбра Петровић учит. из Прокупља, II. секретар Перишa Бакић економ из Д. Коњуше, благајник Стојан Локошевица трг. из Прокупља.

Чланови: Сибин Максимовић трг., Благоје Банковић трг., Светозар Огњановић срес. нач. у пензији, Владимир Т. Китић трг., Алекса Вукумира трг., Никола Здравковић трг., Данило Херкаловић ср. начел. у пензији, Спира Јовановић трг., Драгутин С. Танић трг. Добривоје Р. Декић трг. сви из Прокупља, Никола Дунић земљ. из Драгуше, Аврам Крстојевић земљ. из Блаца, Божидар Милосављевић теж. из Трбуња, Кремањ Вујичић земљ. из Гор. Јошанице, Живан Никић теж. из Ресинца, Петар Ковачевић теж. из Жит. Потока, Ђорђе Марјановић зем. из Костадиновца, Милан Смиљковић теж. из Цигоља, Николије Стојановић зем. из Бреснице, Коста Стојановић зем. из Влахова, Митар Станковић зем. из Ст. Божурне, Цветко Јовановић зем. из Пуковца, Петар Ђинић из Д. Бреснице, Петар Нешовић теж. из Меровца.

II. Месни одбор вар. Прокупља.

Председник Тодор С. Цивџановић трг. из Прокупља, Подпредседник Јован Х. Танић трг. из Прокупља, благајник Бошко С. Ђорђевић, трг. из Прокупља, секретар Алекса Богдановић трг. из Прокупља.

Чланови: Стеван Јовановић каф., Вељко Величковић трг., Владимир Декић трг., Никола Илић трг., Лазар Стевановић суд. у пензији, Спира Марковић трг., Благоје Шунделић пензионар сви из Прокупља.

III. Срески одбор среза Прокупачког

Председник г. Младен Динић свештеник из Тулара, подпредседник Лазар Барић теж. из Вел. Плане, подпредседник Ареа Ристић теж. из Концеља, благајник Милан Михаиловић — Букумира из Меровца. секретар Јевстратије Аранђеловић тежак из Прекадина.

Чланови: Милета Чапрић теж. из Крушевца, Тома Павловић зем. из Међухане, Митар Станковић теж. из Ђуковца, Јован Николић теж. из Попове, Анта Врањић теж. из Сувот Дола, Милан Симић тежак из Сибнице, Заифир Андрејић тежак из Гргура, Лазар Поповић економ из Тмаве, Живко Тодоровић теж. из Прекупца, Трифун Вучетић трг. из Г. Јошанице, Пера Ђинђић теж. из Д. Бреснице, Марко Букуровић теж. из Ђушинца, Станоје Бановић теж. из Речице, Јован Ћојбашић теж. из Ђушница.

IV. Срески одбор среза Добричког.

Председник Станоје Станојевић тежак из Субинаца, подпредсед. Најдан Анђелковић теж. из Дубова, подпредсед. Мицко Савић из Аз Бреснице, благајник Нестор Цветковић.

Чланови: Милош Кретић из Александровца, Рађел Стименковић из Влахова, Станко Станковић из Ст. Момчилова, Ђорђе Рађеловић из Г. Расовача, Никола Ђокић из Костадиноваца, Нађко Стојановић из Батушинце, Трајко Прокић из Биличевца, Тодор Савић из Орљана, Милан Грујић из Сушиловца, Јован Павловић из Бајчинца, Благоје Недељковић из Аз-Бреснице, Рађел Миленковић из Подине, Цветко П. Поповић из Берилља.

Крагујевачки напредњаци

Напредњаци крагујевачки одлучили су да одрже 27. о. м. трећег дана Божића збор ради избора кандидата за општинске часнике. Но пре овога, одржаће квартовне конференције и то на дан 11. о. м. за палилулски крај на Булевару у 10 часова пре подне, а у 5 часова по подне за лепенички крај у кафани Пере Мишића. На дан 18. децембра за варошки — центрум — кварт у 10 часова пре подне у кафани Премовића, а у 5 по подне за горњи крај вароши Стари Милановачки и Београдски друм у кафани Палигорића.

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

Учитељске повишице.

По ранијим законима старији учитељи *добили* су две прве повишице за 8 год., а садањим се за прве две тражи 10 г. Зна се да закони немају повратне силе, а то тврди и чл. 36. Устава и чл. 7, 15 и 213 грађ. суд. поступка, али то самосталци не знају. Дивно је чудо да се нико од нар. посланика не нађе да тражи поправку учитељима по овоме, било изменом закона, било тумачењем пролазног наређења. Учитељи су их и попови и послали тамо, али ови су нама леђа окренули.

Главни Одбор „Учит. Удружења“ спао је испод нуле у заштићавању школе и учитеља. Закон о народним школама сав је скоро изгажен, а он мудро ћути!

Господину Министру просвете и црквених послова

Господин Најдан Костић, учитељ, који је родом Шумадинац? а који је уједно и самосталац, сазвао је збор својих присталица на дан 4-тог мца. у учионицу школе у Голобоку. На том збору претресана су политичка питања, која се односе на изборе општ. часника, нападани и грђени политички противници господина Најдана, што је он највише собом чинио.

Овом збору био је присутан и бив. учитељ а сада писар среза јасеничког г. Зарија Варјачић са ново постављеним среским лекаром

Да напоменемо и то, г. Министре, да су учитељ и лекар блиски сродници великог просветног радника? г. Љ. Давидовића бив. министра, па веле, да им је ово дозвољено да чине.

Питамо Вас, господине Министре, по ком законом пропису могу се држати политички зборови по школама и учионицама, а ако ово није дозвољено онда Вас питамо мислите ли виновнике на одговор узети и када, као и то хоћете ли их за ово казнити.

Ово Вас питају

Голобочки грађани

ИЗ НАРОДА

Из Пчиње

(округа врањског).

Грдно смо се уплашили за нашег г. Симу. Како оде човек у скупштину као да је у море потонуо. Већ се почело шапутати по округу: Да се није наш квалификовани претворио у рибу? Да му се није кост у грлу испречила? Да није случајно језик прегризао? Да није Боже нам опрости, наљутио се на нас, па умро? Једва нас је од тог страха ослободила белешка у 282. броју „Правде“ из које дознадосмо да је наш посланик жив и здрав и да је шта више и — *проговорио*. Истина не у скупштини пред свима, него међу својима у клубу, где се не замера ако се што и бубне. Но Боже здравља и лепог времена, кад је само отпочео проговориће он и у скупштини, само ако није овај његов почетак пред главу самосталској влади и скупштини.

Проговорио. г Сима а беседа му тамам оваква, каквој смо се ми и надали од тако „идејалног“ и „принципијелног“ политичара. Знали су самосталци ко је чему вешт, ко о чему уме и може од срца да говори, па су изабрали нашег г. Симу да поплаши ове упорне самосталце што неће зајам, а он опет знајући од чега је њему највећи страх па тога баука цап пред клуб.

Тај баук по Симовим речима изгледа овако:

„Ако не примимо зајам то ће бити велика несрећа — мораћемо ићи кући.“

Ваистину је то страшна ствар и велика несрећа оставити посланичку дијурну од петнајест динара а за нашег г. Симу у толико страшнија, што би он оставио и неку секретарску и благајничку дијурну. Па онда, човек већ толико година желео и трудио се да постане посланик и сад се једва прогурао мимо свога земљака г. Спасу, па сад већ после два месеца да рекне збогом скупштино за навек. Уф, то је страшно, чисто се нами овде кожа јежи.

Од тог силног страха гласаће наш г. Сима, знамо ми добро његово срце јуначко, ма и за *црно-жути* зајам.

ОТВОРЕНО ПИСМО

господину министру Ивану Павићевићу

Ја сам, Господине, код вас и лично долазио и дали сте ми задовољење. Пре него што сам код вас био, добио сам дозволу да могу продавати траве и ићи по државним шумама да тражим и берем траве. Снабдевен пасошом кренем се из Београда за пут но на Убу напђох на делију среског начелника. Он нађе неки параграф ваљда од 58. год. и казни ме са 10 дана затвора. Одржао сам казну али то г.г. капетану, апотекару и доктору Краварици није било доста него издаше наредбу да ме суд општине упске одмах уклони из вароши. Ја са мојим радницима нисам могао видити рачун код механџије, јер ми је кратко време дато на расположење. А у исто то време, пре него што сам затвор одржао, поднео сам био кривичну тужбу г. капетану среском на Убу, јер су ме неки сељаци у Бањанима, ни крива ни дужна били напали, новац ми одузели, и голог ме свукли, услед чега сам морао да се бавим и даље на Убу, али воља је капетана и Краварице била да ја го у кошуљама отпутујем из Уба. На велику моју молбу дотерани су ти људи, одело ми дали, али новац и нека моја документа нема, нити је тај делија старешина, нашао за сходно, да нађе закон или ти параграф, да те људе казни. Не, него је мене казнио као мангупа са 10 дана и прогонством. Ја са правом у руци па се тако ради. А ове јесени на вашару 18. октобра на Убу једном сељаку неки копџари дигоше 610 дин. па ништа.

2. децембра 1905. г.
Јазовник.

Понизан
Живојин С. Николић
испитивач трава

НАУКА И ПРОНАЛАСЦИ

Капе од хартије.

Цртач једне од најмлађих фабрика хартије у Инглеској пријавио је, како јављају страни листови, ових дана свој проналазак капа од хартије и израдио је за њ патенат. Лепе су особине тих капа: њихова лакоћа — јер им се тежина броји на грамове — и добро одржавање потребне топлоте. Уз то им је и цена знатно јевтинија од цене капа ма какве друге материје. За лето су изврсне, а за кишу су непробојне јер су превучене неком смесом која чини да никада не могу бити натопљене водом! Сад — коме фали капа, ето му је!

ТЕЛЕГРАМИ

Петроград. Општи штрајк отпочео је данас у Петрограду; у подне је прекинут рад.

Министарски савет у Царском Селу ће у петак решити питање о изборном систему за Государствену Думу.

Атина. Кабинет је састављен овако: Теотокис председник и рата Скузес иностраних дела, Калођеропулос унутрашњих, Боктотопулос правде, Степанопулос просвете, Трикупис мрнарице, Симопулос финансија.

Цетиње. Бивши министар иностраних дела војвода Гавро Вуковић, постављен је за председника Сената.

ВРАЊСКО ВИНО

црно и бело са старе лозе продаје винарска радња Жив. М. Рафајловића на Теразијама до кафане „Атине.“ Исто вино у сопственој кући Св. Савска ул. бр. 11 код „Славије“, продаја на мање и веће количине. Цена солидна.

Продаја природних извора

ПАЛАНАЧКОГ КИСЕЉАКА

са 27 хектара земље првога реда. Ово се издаје и под закуп.

Свет. Н. Тодоровић
судија у Алексинцу

Ново за Београд

Пивница „Руски Цар“

добила је искључиву повластицу за продају дворског пива, такозваног **„ХОФ-БИР“** из Прве Старе Акционарске Пиваре у Штајнбруху, а које се досада није точило у Београду и које својим укусом надмашује свако Пилзенско пиво, исто ћу продавати чашу 25 п. д. а колегама својим стојим на услузи са депоом истог пива, са врло умереном ценом.

Нарочиту пажњу обраћам п. публици на моју познату српску кујну, са својим специјалитетима, и домаћим природним пићем.

С поштовањем
Светозар Крунић
угоститељ.

Вино

Телефон бр. 151 — **Телефон бр. 151**

Вино

НАРОЧИТО НАБАВЉЕНО

за свечаре

ВИНА црна и бела, српска и француска, сасвим чиста, природна под гаранцијом; цена врло ниска.

СРПСКА са ценом 0·50 дин., 0·60 дин., 0·80 дин., 0·90 дин. и 1 динар литар.

ФРАНЦУСКА од 1·50 дин. литар.

Поштовани потрошачи уверили су се о чистоти мога вина.

Преко 100 литара знатно јефтиније.

Поручбине од 10 литара па на више, на захтев п. г. потрошача, шаљем по мојој послузи у кућу.

ЂОКА М. БОГДАНОВИЋ
Закупац Хотел „Империјала“.

Вино

Вино

ОГРОМАН ИЗБОР

код

Владимира Костића

и то:

БЛУЗА, жипона, кецеља и горње сукње
Порхета у боји за **Блузе** и **Шлафроке.**
Порхета бела за доњи веш.
Штофа за **Хаљине и костиме**
Платна на комаде и на метар.
Мидера, чарапа, рукавица.
Вунице, Вуне, Фула.
Сатена за јоргане од 140 см. и 160 см. шир.
Чипке, Ајнзеца и **Дугмади** и све остале ситнице и прибор.

Једну велику партију порхета распродајем.

Цене строго утврђене

МУСТРЕ ЗА УНУТРАШЊОСТ БЕСПЛАТНО

С ПОШТОВАЊЕМ
Владимир Костић
Кнез Мих. 33 — Београд

2—13

Својој милој и никад непрежаљеној

†

МИЦИ

чинћиемо четрдесето дневни помен у петак 9. овог месеца у 11 часова пре полне у Саборној Цркви.

Молимо пријатеље да изволе присуствовати.

6. децембра 1905 год.
Београд

Муж: **Јован Миодраговић** професор, Сестра: **Јованка Миладиновићка** учитељица у пенсији

Генерално заступништво

За Краљ. Србију

за сатове: „Billodes“, „Zenith“, „Urania“, „Japan“.

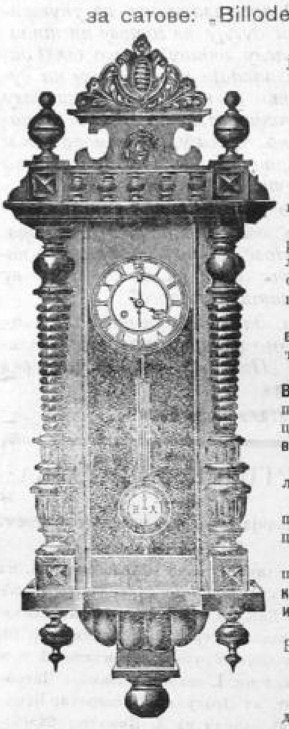

Ко жели да има добар и тачан сат, нека купи један од система „БИЛОДЕС“ — који коштају:

1 ник. жељ. отворен „Билодес“ дин. 30
1 „ „ „ мало мањи „ 32
1 „ „ „ с дупл. зак. „ 36
1 „ рудар. отвор. „Билодес“ „ 30
1 сребрни масиван и богато гравиран са дуплим заклопцима дин. 280

За све ове **Билодес сатове** купац добија трогодишњу писмену гаранцију за добар и тачан рад.

Билодес сатови могу се добити у мојој главној радњи у **Београду на Теразијама бр. 38,** моме филијалу у Нишу, у Пожаревцу код г. Милана Стефановића, у Крагујевцу код г. Стевана Јаковљевића, у Пироту код г. Јов. Анђелковића.

Поред ових одличних сатова имам и све **друге врсте добрих и практичних џепних сатова** са јефтинијим ценама.

Исто тако имам разноврсних **ДУВАРСНИХ САТОВА:** регулатора у разним величинама, округлих плеханих званих „Жапи“, који су згодни за канцеларије, школе, касарне и т. д. **асталских сатова и будилника** у разним мустрама.

Сваковрсних **ЛАНАЦА** никлених, сребрних, емаљираних и златних.

Велики избор **ЗЛАТНОГ НАКИТА** и особито лепих ствари од **сребра и кинасребра** у новчм сецесион фазонима.

Моја радионица снабдевена је свима најсавршенијим савременим машинама и алатима и **свака оправка биће на најсолиднији начин и прецизно извршена.**

За солидност јамчи мој десетогодишњи рад у Нишу.

ЦЕНЕ СУ УТВРЂЕНЕ

Поруџбине из унутрашњости шаљем само уз доплату.

Београд—Теразије бр. 38.
ТЕЛЕФОН БР. 24.

МИХАИЛО П. ПЕТКОВИЋ
часовничар и јувелир

ОКАСИОН

Једну велику партију штофова за женска одела, костиме, блузе, шлафроке и матине-е и

Једну велику партију разноврсне свиле продаје испод сопственог коштања

Помодно-Мануфактурна радња
Д. Ђукановића и Комп. Београд.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно.

св. л. д. 1—10

Наше мило и никад незаборављено дете

† Душанка (Душа)

испусти своју анђелску душу 3. о. м. у 17 месецу своје младости, а биће сарањена 4. тек. месеца.

Објављујемо нашим пријатељима и познаницима овај за нас превелики губитак и изјављујемо нашу искрену благодарност г. Дру. Тихомиру Р. Ђорђевићу професору и његовој мајци г-ђи Цаји, г-ђи Лепосави и Кости Стефановићу вој. благајнику, г-ђи Љуби К. Борисављевићки, г-ђи Јованки П. Ивановићки и свима осталим пријатељима, који нам се при болести и сарани нашег милог детета нађоше, те нам у неколико помогоше тугу и жалост ублажити.

Београд
5. Децембра 1905.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Мати: *Јованка*, отац *Илија Павловић* књиговођа Српске Централ. Банке са децом.

Мој добри и никад непрежаљени супруг

† Драгомир М. Ћосић

учитељ и управитељ лазничких школа

Испусти своју душу после кратког а тешког боловања 28. пр. м. у својој 30-тој години живота, а сарањен 29. пр. м. по својој последњој жељи — у Жагубици.

Ову тужну вест јављам свима сродницима и пријатељима, молећи их за тихо саучешће у овој мојој превеликој тузи.

Не могу пропустити а да и овим путем не изјавим најтоплију благодарност и то: г. Танасију Нешићу пенз. и његовој г-ђи Катарини, који се за све време боловања мога покојника не одмицаше од његове постеље а при погребу сваку услугу чинише; г. г. свештеницима Михаилу Марковићу и Радивоју Стевановићу, који из почасти чинодејствоваше; г. г. колегама и колегиницама — како из Жагубице, тако и из околине —, који не пожалише труда доћи, те својим присуством при погребу покојнику и последњу почаст указаше; г. др. Здравку Ивковићу ср. лекару, на његовом енергичном заузимању да покојнику здравље поврати.

Особиту благодарност изјављујем г. г. Михаилу Марковићу намеснику и Стевану Мрдаковићу учитељу; који се дирљивим говорима са покојником опростише и у неколико ми тугу ублажише.

Благодарим и осталом грађанству жагубичком и лазничком, који покојника до вечне куће испратише; као и онима, који ми путем телеграфа саучешће изјавише.

Лазница (Хомоље) 1905. г.

ОЖАЛОШЋЕНА:

Супруга **Даринка** са нејаким синчићем **Бранимиром** и осталом родбином.

„Бранко Радичевић“, Електрична Штампарија Јована К. Сјенишког Бранкова ул. бр. 18.

Одговорни уредник Душан Трбојевић.

Л 63

ПРАВДА

ОРГАН НАПРЕДЊАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

Претплата за Србију:
Годишње . . . . 16 дин.
Полугодишње . . . . 8 „
Тромесечно . . . . 4 „
Месечно . . . . 1·50 дин.

УРЕДНИШТВО
КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛ. БР. 15.
телефон 857

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН

ВЛАСНИК ЗА КЛУБ „НАПРЕДАК“
И ГЛАВНИ УРЕДНИК
ЈОВАН АДАМОВИЋ

Претплата за стране земље:
Годишње . . . . 32 дин.
Полугодишње . . . . 16 „
Тромесечно . . . . 8 „
Месечно . . . . 4 „

БРОЈ 309. Београд, петак 30. децембра 1905. год. ГОДИНА II.

СРПСКО-БУГАРСКИ СПОРАЗУМ

Ма у ком правцу Србија кренула ма којој се политици приволела, она не сме остати усамљена. У том положају не сме данас остати ни једна велика сила, него се шта више укрштају разни уговори, конвенције и споразуми чак и са државама, које припадају другим савезним групама. Немачка је на пр. у савезу са Аустријом и Италијом, али зато Аустрија има специјални споразум са Русијом и Италијом у извесним питањима а Италија са Француском. Француска је у савезу с Русијом, али је зато у неком споразуму с Енглеском, па сад чак и посредује да се и Русија приближи Енглеској и т. д. и т. д.

И Србија се вазда раније старала да не буде усамљена. До ратова је она имала познате уговоре с Црном Гором и Грчком, а била је у неком споразуму и с Русијом. Кад су те везе биле престале, Србија је све до 1892 године имала уговор са Аустријом. Од тада је Србија била увек усамљена. Карактеристично је од кад датира то Србијино изолирање!

Најзад је у Мају 1904. године закључен у Нишу неки споразум са Бугарском. Од тада је Србија упућена једним правцем (са непотребном лармом) који је по моме мишљењу добар.

Друга је ствар: с каквом ће се вештином по њему ићи и колико ће се од њега моћи за Србију извући користи.

Какав је и шта је све обухватио, тај споразум, не може се знати нити се може по новинама о томе дискутовати. Али је он донео извесне резултате, који су већ познати, и ја ћу само о том што је познато говорити, и на основу тога рећи свој суд о самом споразуму.

*

Наравно да смо још прилично далеко од потпуног и дефинитивног споразума с Бугарском, али ми до њега и не можемо доћи од један пут Има бар три фазе, кроз које наши односи морају проћи.

Споразум: ради трајног пријатељства обеју држава, онаквих какве сад постоје. Тиме би се ишло на то: да се два суседна и сродна народа што боље познаду, да се стече узајамно поверење; да се уклоне сви они узроци, који су досад изазивали разне размирице и сукобе; да један другоме колико је могуће судбу олакшају и побољшају.

Споразум: да што боље сачувамо оно што сматрамо да је наше заједничко, а што данас није у нашој власти. Да би се наше аспирације могле једног дана задовољити, треба да буде објекта, који би их могао задовољити. Ако се баш тачно не зна шта је чије међу нама, обоје знамо да то наше није неког трећег, и да нико сем нас нема права у расправу тога питања мешати се. То би био споразум чисто негативан.

И најзад, споразум: да се у међусобној борби не трошимо, него да задовољимо интересе оба народа, и да заједничку снагу употребимо да себи тековине обезбедимо. То би био споразум позитиван и дефинитиван.

чмо н.
зоном

После тога би Србија и Бугарска биле једна држава према трећему, па ма какав облик на се узеле.

Ако је и врло тешко (ма да по моме мишљењу није немогуће) доћи до овог трећег споразума, за то су она два много лакша и изводљивија.

Али како је и други чисто политичког карактера, и може бити предмет само најинтимнијих разговора између Србије и Бугарске, ја нисам ни у стању знати шта је све по тој ствари урађено. Сваки пак, који би се залетео да и о тим тако деликатним питањима какве претпоставке гради, ризиковао би да буде одмах демантован.

Ја ћу се, дакле, као што раније нагласих, држати само првог споразума, јер је он сад већ свима познат и сваки о њему изриче свој суд.

Што се тиче првог споразума, који се односи строго само на две суседне и пријатељске државе у којима живе сродни народи, он је по мојој оцени добро схваћен од обе стране.

Рачунајући на тако дуг рок, овај садањи уговор је само један зачетак (ембрион) из кога има нићи читав низ конвенција, које би доконале потпуно зближење.

Из овог „Савеза“ се види, да се у току ових 10 година има израдити конвенција монетарна, конвенција железничка, конвенција судска о издавању и суђењу криваца, а већ је израђена конвенција поштанско-телеграфска. Сем тога, за ових 10 година обе државе имају настати да се законодавства њихова изједначе у струкама, које су уговорима обухваћене.

Колико се морао сваки Србин зарадовати оваквом послу! Колико су га морали, спокојити ови резултати! Како му је морала оживети нада на бољу будућност!

После 10 година би се савезне државе са свим друкчије разговарале са државама с којима би трговинске уговоре правиле!

Али ја рекох: да је тај посао претежак и врло компликован.

Тај је уговор био у важности, само док је био чуван у потпуној тајности; чим је објављен, одмах му је загрожено на најстраховитији начин. Чак му је животу попретио и сам начин његова објављивања. Сад је чак за јавно мњење у неколико изгубило важност оно што је у њему, и оно чему се све од тога уговора можемо надати, него је постао главни предмет расправе: ко га је први објавио? како га је објавио? и зашто га је објавио?

Као да је такав уговор могао остати тајан, и као да би од њега било какве важности да је и остао тајан!

Али неки тврде да је објављен у невреме. Боље је било сачекати закључење уговора са Аустријом па га онда објавити.

Тако је у осталом мислила прошла влада. Она је закључила уговор са Немачком, хтела је довршити још и уговор с Турском и Аустријом, закључити зајам и наоружање, па онда — као театрални завршетак објавити овај уговор.

И зато што је све то тако лепо хтела, зато је и пала.

Само се смеће с ума: да ми имамо посла с Аустријом, и да је она вероватно дознала за овај савез, пре но што смо ми стигли да га на овај или онај начин прокажемо и одамо.

Несрећа је то велика, наравно, што у Србији и Бугарској ништа не може остати тајна, али у овом питању то није била баш највећа несрећа.

Аустрија би била у стању да направи вашар, тек онда, да смо ми баш и били у стању, да јој заварамо очи, и да с њом склопимо уговор пре но што овај објавимо. Она би нашла начина да нам то врати. То би био један нов факт, који би могао довести у питање цео уговор с њом.

За мене је све то од споредније важности, а главно је ово:

Је ли добра ова ствар закључена с Бугарском?

Јесмо ли ми имали права да је закључимо?

Зашто нас Аустрија спречава у том? Каква су њена средства и шта она све може да учини да би то спречила?

И како треба (и како је требало) да се ми од тога бранимо?

На та ћу питања сутра одговорити.

Уговор о Царинском Савезу
ИЗМЕЂУ
СРБИЈЕ И БУГАРСКЕ

Члан I. Србија и Бугарска чине у смислу овог уговора царински савез са заједничком трговачком облашћу за међусобни промет сопствених производа, задржавајући према иностранству и даље, и то само до 1. Марта 1917. године по новом стилу, посебне царинске тарифе и закључујући у овом времену посебне трговинске уговоре с другим државама.

Члан II. Промет свеколиких производа из области једне савезне државе у област друге, потпуно је слободан од царинских и других дажбина ма у ком се облику и ма за чији рачун оне наплаћивале.

Од овога се изузимају:

1., производи, који су сада или ће бити предмет државних монопола у једној или другој савезној држави, чији је увоз према томе забрањен;

2., Производи, који су сада оптерећени или ће се оптеретити унутрашњим порезима на производњу, прераду или потрошњу (трошарина у Србији, акцизи и октроа у Бугарској), у једној или другој савезној држави, и који при увозу у једну или другу област, подлеже плаћању ових дажбина по одредбама аутономних закона;

3., предмети, који не би били производ домаћег порекла једне или друге савезне државе но страног, и који при увозу у област једне или друге савезнице, било да долазе непосредно, било по ступању у слободан промет, подлеже плаћању пуних царина и свих других дажбина по аутономним или уговорним тарифама, које је једна од савезних држава закључила или ће, до 1. марта 1917. године по новом стилу закључити с другим државама.

Члан III. Савезне државе се обезују да неће спречавати међусобни трговински промет никаквим забранама увоза, извоза или провоза.

Оне ће моћи учинити изузетак од овога правила само:

1., код монополисаних предмета (чл. II. тачка 1.)

2., с обзиром на војне потребе у ванредним приликама;

3., с обзиром на јавну безбедност и

4., с обзиром на здравствене полицију или ради заштите стоке и корисних биљака против болести и зараза.

Члан IV. Царински закон и царински поступак, као и одредбе законске за извиђање и кажњавање царинских кривица и других повреда царинских закона и прописа, биће у обема државама по могућству једнаки или израђени бар на једнаким основама.

Савезне државе обвезују се, да се заједнички старају, да се спречи и казни свако кријумчарење па и остале царинске кривице. Тога ради даваће једна другој сва потребна обавештења, и указиваће сваку правну помоћ, а органима друге савезне државе допуштаће потеру за кријумчарима и на својим територијама до прве месне власти.

Чл. V. Ради једнобразног извођења и примене овог уговора и закона, који су с њиме у вези, као ради и решавања свију спорова, који би отуда потекли, и питања, која се односе на царинске тарифе, царинске законе и поступке, установљава се Савезни Царински Одбор који се састоји из шест чланова, од којих половину поставља свака савезна држава.

Овом одбору нарочито се ставља у дужност да проучава све законске предлоге и правила за извршење, који су овим уговором изазвани, и да их поднесу савезним владама на одобрење као и да изради за будуће трговинске уговоре заједничку општу царинску тарифу према иностранству.

Ако се при извођењу, овог уговора или ма каквог закона, који је с његовим извршењем у вези, појављена разлика у мишљења не би могла споразумно отклонити, примена ће се вршити по оном тумачењу, које је ближе самом тексту уговора или закона.

Чл. VI. Унутрашње дажбине, које у области једне савезне државе терете или ће теретити, било за рачун државе, било за рачун округа, срезова, општина и корпорација, производњу, прераду или потрошњу каквих производа (у Србији: трошарине, у Бугарској: акцизи и октроа), не могу производе друге стране ни под каквим изговором теже или неповољније теретити, но што терете истоврсне производ сопствене државе.

Сходно овом принципу утврђено је:

1., ако једна од савезних држава не наплаћује никакву унутарњу дажбину на какав земаљски производ, не сме такође истоврсни производ друге савезнице оптеретити;

2., ако би унутарње дажбине теретиле производњу или прераду каквих предмета за потрошњу, могу се те дажбине у законом одређеној размери потпунце наплатити при увозу таквих предмета из друге савезне државе;

3., ако би се унутарње дажбине наплаћивале по вредности робе, онда не само да се исте пореске стопе морају подједнако применити како на земаљске производе, тако и на производе друге савез[illegible] но и сама вредност, по којој се [illegible] мора бити подједнако утврђена, како за земаљске, тако и за производе друге савезне државе, како би се избегло повлашћивање земаљских производа;

4., ако би се наплаћивале унутрашње дажбине на производе одређене за потрошњу, приликом куповине или продаје или потрошње, могу се ове дажбине наплаћивати на производе савезне државе исте врсте и на исти начин као и на домаће.

Члан VII. При извозу производа једне савезне државе у област друге, забрањено је давати ма какве премије или бонификације изузимајући повраћај унутрашњих дажбина (трошарине, акциса октроа,) које су на те производе или на материјал, од кога су они израђени, наплаћене.

Ради извршења овог овлашћења уговорено је ово:

1., повраћај унутрашњих дажбина при извозу производа у једну савезну државу, може се извршити само у толико у колико су оне стварно према законским одредбама наплаћени, било на саме производе било на материјал од кога су израђени;

2., савезне владе обратиће нарочиту пажњу на то, да ни у ком случају повраћај не буде већи, но што износи стварно наплаћена сума дажбина, те да овај повраћај не би имао природу и дејство извозних премија.

Извозне премије и извозне бонификације, могу се јавити само при извозу у друге земље.

Индустријска предузећа осим повластица, које закони једне или друге савезне државе допуштају, или ће у напред допуштати, не могу ни у ком случају и ни под каквим изговором уживати, ни сада, ни у будуће, какву сталну или привремену новчану субвенцију државну, нити какве изванредне и изузетне тарифске олакшице на железницама при извозу својих производа у једну или другу савезницу, ако то тарифске олакшице не би важиле и за извоз у друге државе.

Чл. VIII. Савезне владе ће заједнички радити на томе, да се, усвајањем једнаких принципа законодавних, трговина, занати и индустрија унапреде, и да се поданицима једне савезне државе у другој допусти што је могућно већа слобода рада и тековине.

Сагласно томе, држављани једне савезне државе могу слободно путовати и настањивати се у области друге, било само ради живљења било да се баве трговином, индустријом и занатом, или ма каквим другим занимањем; прибављати и отуђивати како покретна тако и непокретна добра, и у опште биће у сваком погледу, па и у погледу дажбина, онако исто третирани као и сопствени држављани.

Изузетак ће се чинити само у томе, што ће они у савезној држави бити ослобођени:

1., Сваке обавезне јавне службе, било судске, административне или друштвене;

3., личне војне службе на суву и на води;

3., свију услуга и дажбина, принудних зајмова и осталих терета скопчаних са својином или закупом непокретних добара.

Чл. IX. Трговци, индустријалци и друга лица, која ма какву радњу упражњавају, па се легитимишу и докажу, да у савезној држави, у којој стално живе, плаћају законом прописане порезе за упражњавање своје радње биће, ако лично или преко путника и других заступника, који представљају само српске или бугарске трговачке или индустријске куће, врше куповину или прикупљају наруџбине, са угледима робе или без ових, у другој савезној држави слободни од сваког даљег пореза.

Са држављанима једне савезне државе, кад посећују панађуре или тргове у другој савезној држави, ради вршења својих трговачких послова или ради продаје сопствених производа, поступиће се у свему онако, како се поступа и са сопственим држављанима.

Чл. X. Акционарска, командитна и друга трговачка, индустријска и финансијска друштва, а тако исто и осигуравајућа друштва, која су у области једне савезне државе законим начином установљене могу у области друге стране радити под истим условима као и домаћа, и биће, у погледу дажбина, које имају сносити, у свему изједначена с домаћим друштвима.

Чл. XI. Држављани једне савезне државе имају у области друге иста права, која имају и домороци, у свему што се тиче заштите проналазака трговачких и индустријских марака, одела и мустара, као и у погледу плаћања за регистровање ових.

Чл. XII. На железницама, како у погледу на време рада, тако и на начин примања и отправљања, неће се са држављанима савезне државе и њиховом робом поступати неповољније но што се поступа са сопственим држављанима и њиховом робом.

Железнички тарифски ставови за пренос робе имају се тако утврдити, да рачунајући на тону и километар при извозу, увозу и провозу у или из области једне савезне државе у другу, не буде виши, него што су тарифски ставови, рачунајући на тону и километар на истим железничким пругама за локални саобраћај.

Савезне државе уредиће ово питање нарочитом конвенцијом о железничком савезу, која ће се закључити најдаље до краја 1906. године.

Члан XIII. Савезне државе поступаће с бродовима и њиховим товарима, који припадају једној или другој савезној држави, кад долазе у њихова пристаништа, у свему на исти начин као и с домаћим, како у погледу плаћања дажбина, за пристајање, тонажу и т. д. тако и у погледу товарења, истоваривања, претоваривања, детоваривања робе и свега другог, што се односи на бродарство.

Члан XIV. Сопственици или закупци двовласних имања, уживаће највеће олакшице у погледу обрађивања ових имања, попаше и исхрањивања стоке на њима. — У случају сточне заразе савезне државе задржавају себи право да забране увоз стоке, било за обрађивање двовласних имања било на попашу или исхрану.

Члан XV. Савезне државе задржавају право, да по међусобном споразуму унесу у уговор сваку измену, која се не би противила духу и основици, на којима је он закључен, ако би искуство показало, да би та измена била корисна.

Члан XVI. Савезне државе закључиће, у току трајања овог уговора, конвенцију о новчаном савезу, и то по истим начелима и основима на којима је закључен латински новчани савез с тим, да по могућству уђе у конвенцију и сатаи новац.

Осим тога, закључиће у истом времену и конзуларну конвенцију, конвенцију о извршењу судских пресуда, о екстрадицији криваца. о дезертерима и конвенцију о мерама.

Чл. XVII. Овај се уговор распростире на земље, које сада припадају или ће у напредак припадати царинској области једне или друге савезне државе.

Чл. XVIII. Овај уговор ступа у живот на дан 1. марта 1906. године по новом стилу.

Уговор ће важити до 1. марта 1907. године, по новом стилу, када ће бити замењен новим уговором о царинском савезу са заједничким царинама према иностранству. Ако једна или друга страна не би о томе изјавила жељу на годину дана пре истека овог уговора, он ће важити још годину дана, и тада, ако се ни у току те године не изјави жеља о закључењу новог уговора, престаје важити.

Чл. XIX. Овај уговор ратификоваће се и ратификације што пре измењати у Београду.

Уговор је састављен у два равногласна примерка.

За одостоверење свега овога пуномоћници су ставили своје потписе и печате.

Крагујевачка афера

ВЕЛИКА КРАЂА ОРУЖЈА

(Оригинални извештај „Правди“)

Смењен од дужности

Комисија за преглед књига разних радионица у фабрици и магацинског убојног материјала јуче у седам сати пре подне уклонила је од дужности шефа пушкарнице Филипа Петровића. На његово место постављен је у сваком погледу веома исправан и спреман мајстор Јован Јовановић. Филип Петровић, један од најглавнијих чланова конвента за отпуштање из фабрике спремних и ваљаних раденика био је у своје време кандидат за посланика на листи Д-р Коловића. Много је сиромашних раденика остало без леба само због њега овога до данас диктатора фабричког. Но опширније о овоме Филипу као шефу пушкарнице и као бившем председнику фонда болесничке касе раденика војно-техничких завода, писаћу вам другом приликом,

Карактеристично је само што су сви овдашњи фузионаши сатрвени јер им је десна рука код раденика фабричких из корена ишчупана. Филип пак да би колико, толико, себе утешио и да би свој поступак оправдао, код својих политичких једномишљеника, прича — још док није био уклоњен од дужности — како му самосталске главешине обећавају да ће га беде курталисати само ако Филип са својим табором раденика пресалдуми у самосталце и натера раденике да гласају за самосталске кандидате приликом избора општинских часника. Филип је и фузионашки одборник у општини Крагујевачкој.

Филипу је јутрос комисија саопштила да је уклоњен од дужности и кад је пошао у своју канцеларију на велико његово изненађење нашао је новога шефа г. Јовановића, који га је љубазно умолио да му преда дужност.

Нове крађе

Комисија у војном-техничком заводу, при даљем трагању, нашла је и на велику количину покрађеног јахаћег прибора, седла и т. д., и то из ресора пиротехнике. Даље, нађена су у једном чајцу скривени неколико шатора и ћебада.

Смењен иследник

Онај полицијски писар Војислав Ђордумовић, који је ухватио на делу главнога кривца Милана Радивојевића и Соргу, смењен је јутрос, а на његово место постављен полиц. писар Живко Миливојевић.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Главна земаљска конференција Напредне Странке. Приврем. Гл. Одбор Напредне Странке, решио је јуче да се на дан Три Јерарха 30. Јануара ов. год. састане земаљска конференција напредњака, ради претреса статута и програма Странке, и ради бирања сталног Главног Одбора.

На овој ће конференцији имати право решавања само одређени број изасланика окружних, среских и варошких одбора, који ће имати веровна овлашћења од својих организација.

Збор крагујевачких напредњака. Сазвани збор крагујевачких напредњака за трећи дан Божића, ради извршења кандидације општинских часника био је преко сваког очекивања сјајно посећен. Збор је отворио кратким и лепим говором пред-

---

ФЕЉТОН

О НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ

VIII. ПИСМО

Прошло сам писмо завршио тиме, што сам пажљиве читаоце (ако их има) известио, да се наш млади господин, а Управник нашег Нар. Позоришта, усуђује кажњавати целокупно особље те установе, без икаквог претходног саслушања: онако, као што некад — у времена стара — поступаху зулумћари! Да надлежне још и о оним ситницама извештавам и да им на њих обраћам пажњу, био би залудан посао. Ја сам већ давно дигао руке од тога, јер се они за ову установу брину, колико и за лањски снег!

Сад, у овом писму, хоћу да вам кажем разлог, због којег наш млади ага, православне вере, тај тежак грех врши, који ми један, па и најзатуцанији исповедник на свету, не би могао код Господа Бога извинити.

Но оставимо се богова — они су нама смртнима неприступачни, па да видимо, како би требало, по мишљењу тог самовласног наредбодавца, тај одвратан поступак да се извини.

По моме мишљењу ту извињења нема — осим ако није у питању тупелост сваког човечанског осећаја.

горку судбину тога створења, судећи бар по многим његовим нежним поступцима, не могу да верујем, могу само закључити, да се то самовласно гажење свачијег права а несавесно вршење своје дужности од стране г. Управника да извинити тиме, што то г. Управник чини из *неописане и већ давно доказане* љубави према глумцима а у корист његовог пенсијоног фонда, јер све казне иду у пенсијони фонд.

Ту његову силну љубав доказао је г. Управник једним својим племенитим чином, а то је предлог правила за глумачки пенсијони фонд, која су већ узакоњена Министровим потписом. Господин Управник знао се врло умешно користити приликама, те је подвео у *незгодно* Министрово време, тај предлог на одобрење, и успео је, за тим законом још једно име оскврни.

Ако ништа друго, а оно ће тај кривнички предлог урезати, као клету авет, име Драгомира Јанковића у срце сваког глумца и правог пријатеља нашега позоришта. Сваки, коме је тај човек у горак лебац загризао, сећаће се с анатемом тога управника, док је год жив!

Да видите само по нешто из тог закона, који изгледа, као да га је највећи душманин глумаца кројио.

Наш је прави господичић онај месечни [illegible] од три од сто повисио на пет од сто и тај зеленашки поступак оправдава тиме, што сви чиновници српске Краљевине плаћају месечни улог од шест од сто. Е, где ти, препредене, језуитске мудрости! Па глумци би били вољни, да плаћају тај чиновнички улог, само кад би уживали она иста права, каква чиновничком реду закони земаљски дају. Чиновник је тим улогом обезбедио себе у случају пенсионисања а обезбедио своју породицу после своје смрти. А глумац тим повећаним улогом обезбеђује себе, у неколико, јер све, по том закону, зависи од управника позоришта — а своју породицу оставља на улици, да се потуца од немила до недрага! Дакле, у сношењу свију терета, хтео би тај узор Управник, да изједначи глумачки сталеж са чиновничким, а у уживање корисних права — ни из далека! То хумано дело од стране Управника није резултат његовог високог ума, него његовог морала! Још нешто.

Тридесетогодишњи рок службовања, који уживају сви просветни радници — наш млади господин повисио је глумачком сталежу са две године. И тако члану Народног Позоришта треба сад тридесет и две године службовања, па да стекне право, не на пуну пензију, на што сви чиновници Краљевине Србије права имају, него само на три хиљаде годишње, па ма колика плата том пенсионисаном раденику била. Господин је тај хтео и ту да одкрњи пет стотина динара годишње и да не би једног члана Нар. Позоришта, који се једва тргао из дремежа и ту урадио нешто pro domo sua, господин би наш и у томе успео и себе још боље тим поступком овековечио.

Ево још нечега што јасно говори у прилог великог пријатељства тога створења према глумцима — према позоришту:

После десет уплаћених година има права сваки члан Народног Позоришта на пенсију, али само тако ако је већ дотични пет година сталан члан. А шта ћемо онда, ако је тај бедник и двадесет година уплаћивао у пенсијони фонд — а још није сталан члан. Јер и то зависи од Управе позоришта. На улицу с њим! Е, бог и душа, то је паклена логика и још пакленији морал! Сваки српски чиновник има права на пенсију после десетогодишњег уплаћивања у пенсијони фонд — а над глумцем Срп. Краљ. Народног Позоришта врши се закон, који се коси са свим могућим земаљским законима! У осталом ја — добро познавајући глумце — не знам, да ли би они желели, да се уврсте у чиновнички ред?

Ето, то вам је тек *нешто од* кривничког пре[illegible] Драгомира Јанковића!

[illegible] свему томе је то, што

седник месног одбора напредне странке г. Антоније Марић, предложивши збору да изабере себи председника. Акламацијом би изабран г. др. Спира Н. Димитријевић лекар. Овај, пошто је заблагодарио збору, предложио је, да се телеграфским путем поздрави вођ напредне странке г. Стојан Новаковић и то је одмах и учињено, на шта је г. Новаковић веома усрдним телеграфским отпоздравом искрено заблагодарио и послао срдачан поздрав крагујевачким напредњацима.

Говори појединих говорника на овоме збору били су пуни искрених жеља да Крагујевац предњачи у сваком погледу као веома важна трговачка тачка.

Кандидацију збор је акламацијом примио и то: за председника г. Драгољуба Миливојевића нач. ср. у оставци, а за чланове: Наума Костића хотелијера, Стевана Котуровића, помоћ. начел. у пензији и Радоја Тодоровића трговца.

Г. Миливојевић је син пок. Миће Миливојевића, бив. дуго-годишњег председника општине Крагујевачке.

Г. Миливојевић је свршио права на нашој Великој Школи и лисанс у Паризу и до доласка садашње владе био је срески начелник, када је телеграфским путем садашњој влади послао оставку сматрајући је као владу која је непарламентарним путем дошла на управу земаљску.

Министарске седнице. Влада наша, која располаже народним поверењем и огромном парламентарном већином, учестала је по Божићним празницима са седницама. Тако је и јуче држана седница, на којој се расправљало питање, шта ће да се ради да се Аустрија умилостиви због појаве српско-бугарског царинског савеза. Председник владе је реферисао колегама, да је он почео да демантује све, што се о том питању у страним листовима изнело, али од демантија слабе вајде, с тога моли колеге да нађу јаче средство, које би му помогло. Резултат решавања још није избио на јавност.

Биће реконструкције. Још им се чини да и даље могу остати, и са овом крном већином, од које је један глас отпутовао чак у Лукачбад а други чак у Африку, па не смеју ни да помисле да ће доћи време кад ће морати капу у шаке па кући. Сад кроз своје листове трубе, да и „ако буде реконструкције, биће је тек концем Јануара“.

Потврђује се. Вест о комитама који су на Бадњи дан требали да у Београду приреде Вартоломејску ноћ, потврђује се. Комите су требале да дођу овамо са границе. Чујемо да је поведена истрага по томе. Изгледа да су се господа инспиратори у последњем тренутку поплашили да се овим не погорша њихов и иначе уздрмани положај. Побојали су се да кука и мотика не реши оно, што једна парламентарна влада није у стању да реши, јер „нема петље“ што рекао Сима Катић.

Не почињу. Прекинути преговори за трговински уговор са Аустријом још нису почели. Узрок је томе што аустријска влада тражи од наше категоричку изјаву: постоји ли царински савез с Бугарском или не постоји. Наша влада још није одговорила и зато наши делегати у Бечу чекају, вуку дијурне, а не раде ништа.

Владин деманти. Влада је још јуче демантовала вест о оставци, али смо ми за тај деманти дознали тек онда када је јучерањи број нашег листа био већ закључен. Због тога саопштавамо нашим читаоцима данас да влада није дала оставку.

Још су у Београду. Две отмене Туркиње, ћери турског вице-министра марине, које су добегле у Београд, још су овде у своме стану у „Гранд Хотелу“.

Турски посланик се свим силама труди да их било милом, било силом врати у Цариград. Налазимо да наша влада не сме у овом питању одговорити жељама турског посланика, који нема разлога да од наших власти тражи, да одбегле Туркиње вратимо натраг.

Одложио одлазак. Турски комесар у Софији, Садик-Паша, добио је налог од Порте да свој одлазак из Софије у Цариград, за сада одложи.

Појимање дужности. Од како је у јавносит избило питање о царинској унији између Србије и Бугарске, постало је интересантно пратити писање бугарских и српских новина. Докле су бугарски листови оставили на страну сва друга питања и узели да третирају само питање о унији, дотле српски листови — са малим изузетком — и не обраћају пажњу на ово питање. Шта више, има листова који ни речице о овоме, тако судбоносном питању, не прозборише. Карактеристично је да ово ћутање култивишу владини листови „Одјек“ и „Дневни Лист“ — можда за то што је у *овом* случају писање сребро а *ћутање* злато.

Бирачки спискови. Још данас и сутра могу се прегледати бирачки спискови за избор општинског часништва. Правни грађани би сви требали да се користе бирачким правом, јер с погледом на огромне радове који имају да се у београдској општини предузму, треба бирати људе, који ће бити у стању да одговоре великим дужностима које их чекају.

Одложили заједнички дочек Нове Године. Крагујевачки напредњаци су одложили заказани заједнички дочек нове године, који је био заказан у очи Нове Године, због тога што општина крагујевачка даје забаву те вечери у корист своје сиротиње.

То заједничко другарско вече крагујевачких напредњака биће 12-ог Јануара идуће године у гостионици „Премовића“.

Отпуштен прота. Прота Јован Марковић, председник духовног шабачког суда, отпуштен је са 30 од сто плате. Дакле почесмо и попове.

Нова и стара година. Нарочиту комедију за испраћај старе и дочек Нове Године, написао је г. Брана типогр.-певачком друштву „Јакшић“. Комедија је веома оригинална, а изводиће је чланови друштва.

Практиканти свију струка у Београду, моле се да дођу на Нову Годину после подне у 3 сата, у кафану код „Славије“, ради договора о обнављању удружења практикантског.

Бродарско Друштво. Г. Миливоје Јосимовић директор Бродарског Друштва дао је оставку на свој положај, и она му је уважена.

Важне Вести

Обзнана.

Част нам је известити све наше пријатеље и познанике да нам није ни на крај памети да одступимо. Ни већина од једног гласа, ни зајам, ни трговински уговор, ни конфликт са Бугарском — једном речи ништа нас не може натерати на оставку.

Ово јављамо нашим пријатељима ради знања а нашим противницима ради управљања.

С поштовањем
Чланови кабинета Љубе Стојановића.

Е, њему се може веровати.

Онај мали чупавко што личи на Нускнакера са немачких Св. Никољских вашара, — кога је болесни Јаша метуо пред редакцију „Одјека“ да плаши децу — уверава јуче „Одјекове“ читаоце како је лажна вест о спремљеном нападу на противнике завереника.

Мило нам је што побијање те вести из тог извора потиче, јер кад се Мити Нускнакеру неће веровати ја коме ће!

ПАРТИЈСКА КРЕТАЊА

Збор у Паунама

Други дан Божића одржан је напредњачки збор у селу Паунама, срез колубарског округа ваљевског. Збор је био веома добро посећен, јер сем паунских напредњака на њега беху дошли и радикали и самосталци и народњаци из те општине. Вредни и примерни свештеник и првак напредњачки у томе крају г. *Мита Вићентијевић* отворио је збор и у дугом, веома смишљеном и лепом говору изнео је заслуге Напредне Странке и сву празност обећања других политичких странака. Говор г. Митин примљен је са одобравањем, како од напредњака, тако и од присутних чланова других политичких партија. Како је овоме збору био присутан и подпредседник окр. одбора напредне странке, г. Ж. М. Романовић професор из Ваљева, то је и он, умољен од збора, одржао говор, у коме је изнео сву важност наступајућих општинских избора и посаветовао је Паунце, да своју општинску кућу договорно граде, и да се као браћа договоре, те да у општинску управу изаберу најбоље људе из свих странака. Овај предлог г. Романовићев примљен је одушевљено; и сва је прилика да ће паунци сложно и као браћа изаћи 15. јануара на биралиште и изабрати за општинске часнике најбоље људе из своје општине. Са задовољством јављам вам о овој слози вредних пауна́ца. *1.*

ПОЗОРИШНЕ СИТНИЦЕ

Бранино позориште код „Коларца“.

У петак 30. Дец. 1905. г. Последња представа у овој години. Програм одличан. Нарочито се истиче шала: „Преслана му печеница“, и комедија: „Мокар Барут“. Посета је синоћ била огромна, нема сумње да ће вечерас бити још боља.

У суботу 31. Дец. 1905. г. Нема представе. Идућа представа до године, са новим програмом.

ТЕЛЕГРАМИ

Софија. Бугарски дипломатски агенат Станчов, отпутовао је у Петроград на своје место.

Софија. Владин лист „Нови Век“ вели да царински савез између Србије и Бугарске има једину сврху да економски зближи Србе и Бугаре; Бугарска није никако хтела да оштети интересе Аустро-Угарске, чија је благонаклоност према политичком и културном напретку Бугарске вазда правилно цењена. Лист се нада, да ће српска скупштина усвојити царински савез, јер је он благотворан за интересе Србије и Бугарске.

Париз. Сенат је изабрао Фаљера за председника са 173 гласа од 249.

Париз. Данас је у парламенту раздата Жута Књига о Маћедонији; она обухвата време од 13-III-1903. до 10-XII-1905, и у њој је по актима изнесен ток извршења реформа, о којима су се споразумеле Русија и Аустро-Угар. као и последице Мирцштетског програма. Из многих аката се види тврдо решење Француске, да одлучно и даље потпомогне акцију Русије и Аустро-Угарске.

Имам још неколико плацева на продају у Молеровој и Баба Вишњиној улици.

Стева Ивковић.

се тај закон већ шест месеца над глумцима врши а њима још није *објављен!*

Его зашто млади наш пријатељ кажњава све, не од реда, него преко реда! Све за љубав пенсионог фонда.

Било је некад време — кад тај нети господин није, на најозбиљније редитељске извештаје, никога кажњавао и тиме убијао ауторитет редитељски и свео га испод нуле. Јест, али онда не беше његовог ремек дела. Не беше тог закона, о пенсијоном фонду, који ће Јанковићево име дубоко урезао у ону најмрачнију страну анала Нар. Позоришта. У аманет му ово, ко их буде писао!

А сад да вам испричам један мали догађај с нашим господином, који ће вам доказати врло јасно, колико тај божији створ воли позориште и глумце и колико му је опет до тог пенсионог фонда стало. Кад будете прочитали ово што следи, рећићете: „Па шта да мислимо о томе човеку?“ Е, то је оно! То, управо, ни ја не знам. Мора да ради — све што ради — *несвесно!*

Позвао чова на разговор господина... Али не. Позвао човек баш онога, кога је требао да зове. Погодио је и то, као што погађа све остало, па му рекао његовим нежним, по мало тепајућим гласом: „Знате шта? Имам дивну тему за један подлистак, треба да је обрадите. Рецимо н. пр. један трговац поклонио пенсионом фонду хиљаду динара. Глумци, да му се покажу захвални, шта да раде? Они по њиховом обичају оду — па му сваке године честитају рођен дан, славу, имендан и, рецимо, све празнике. Ту му набију огњиште и не излазе из куће док их не истера! Шта велите на то?“

Овај му запрепашћен и, на важан разговор, позван гост, само рече: „За ви мене то?!“

Видите ли, како би господин управник хтео — али с друге руке — да рекламира глумачки пензијони фонд и колико глумце сматра за људе? Просто испод скотова!

А глумци? Ништа! Пуштају, да их шиба, као, некад, руског роба господарска кнута. Отимају им лебац; загорчавају им дане, а они ни мукајет!

У памет се! Тим ћете понашањем само проклетство будућих нараштаја заслужити. После смрти нема покајања!

Оставите се празних разговора уз чашу вина или ракије! Оставите се празне претње, јер: verba volant, fakta loquuntur!

Чувајте се, да својим понашањем, празном млатњавом а крајњом небригом, не заслужите онај праведан прекор, који заслужује свака песмица са празним разговором:

Што се мрчиш, кад копат нећеш?
Што збор купиш, кад зборит не смијеш?

До виђења! **Amicus**.

ПОДЛИСТАК

Проблематичне природе

роман од **Ф. Шпилхагена**

(НАСТАВАК)

Сем тога, цела се ствар збила тако изненада, да сам ја једва имао времена да се решим, а да вам је једва с неколико речи објасним, а сву кривицу, ако о кривици у опште може бити речи, носи професор Бергер, на чија леђа ја овим свечано свађујем сву одговорност.

Ми смо, од како смо се пре једно годину дана у престоници растали, једно другом писали и врло ретко и на препоруку. С тога ми се и чини да сам професора Бергер једва и поменуо неколико пута, то је с тога крајње време да Вас упознам с овим оригиналним човеком који је у мојој најкорој прошлости играо тако велику улогу и коме једино и имам да благодарим што у главноме чину ове траги-комедије, што се зове живот, нисам играо беднију улогу.

Кад сам ја онда дошао из Б. у Гринвалд, са празним надом, да ћу у овој мирној књижевничкој вароши, у којој трава мирно по улицама расте, наћи потребне м [illegible] ондами [illegible] од свих страшних [illegible] учинити ба [illegible]

или проклетим, најстрашнији изгледао професор Бергер. О њему сам слушао од неколико другова, који су имали већ прилике да се неколико пута с њиме на испитима огледају, такве ствари о његовој чудноватој учености, ексцентричноме бићу и огромноме утицају на остале професоре, ради његове заједљивости да ме је, кад год сам на њега мислио, подузимала нека језа. Тада још нисам био ни видео тога ужаснога човека. У то је доба имао један од својих хипохондричних напада, при којима се је дању закључавао у своју собу, а ноћу лутао по околним шумама.

Једног ме дана једна богата породица, којој сам био препоручен, позове на ручак. Друштво је било многобројно и мени је било пало у део, да за столом седим до једне госпођице, чија ме је веселост у почетку довољно привлачила. Кад смо се били изразговарали о свима темама, о којима се може говорити са једном госпођицом која је тек пре годину дана изашла из школе, паде ми у очи један човек, који је седео према мени. Пун, остарији човек, са широким, као од гранита изрезаним челом, испод кога се сјајаху два намегна ока.

СРБИЈА

Прво Српско Друштво за Осигурање

У БЕОГРАДУ

Стан у Кнез Михајловој ул. бр 49. угао ове улице и улице Краља Петра

ТЕЛЕФОН 639

Србија Прво Српско Друштво за осигурање, СА ОСНОВНИМ КАПИТАЛОМ ОД 1,000.000 дин. У ЗЛАТУ чија је правила Министарство Народне Привреде одобрило 10. августа ове год.

ОТПОЧИЊЕ СВОЈ РАД

1. ЈАНУАРА 1906. ГОДИНЕ

Друштвена Управа имајући у виду важност за осигурање по целокупни привредни живот нашега народа, учинила је од своје стране све, да сваки, и богат и сиромах, може осигурати свој живот под врло повољним условима.

Услови за осигурање живота израђени су по модерним и хуманим начелима, и положена је сва брига да буду што јасније и што прецизније.

Тарифе су израчунате на солидној и опробаној рачунској основици.

Чиниће се и даље све, да би друштво што попуније одговарало свему што се од једног солидног друштва за осигурање највише захтевати може.

Поред редовних осигурања: осигурања на случај смрти, осигурања на случај смрти и доживљења, осигурања мираза женској деци и капитала мушкој, — Друштво „Србија" завела је и нарочито осигурање и на мање суме, тако звано „Народно Осигурање"

Осим тога друштво „Србија", вршиће и разна осигурања против пожара.

Управа друштва „Србије", у надању да ће се и ова по земљу корисна установа дочекати како заслужује, и како је свуда у културном свету примљена и негована, радо ће сваком давати и сва о овим пословима потребна ближа обавештења.

УПРАВА

„Бранко Ра[illegible] ште[illegible]рија Јована И. Сјенице Бранкова улица бр 18. одгов[illegible] Трбојевић